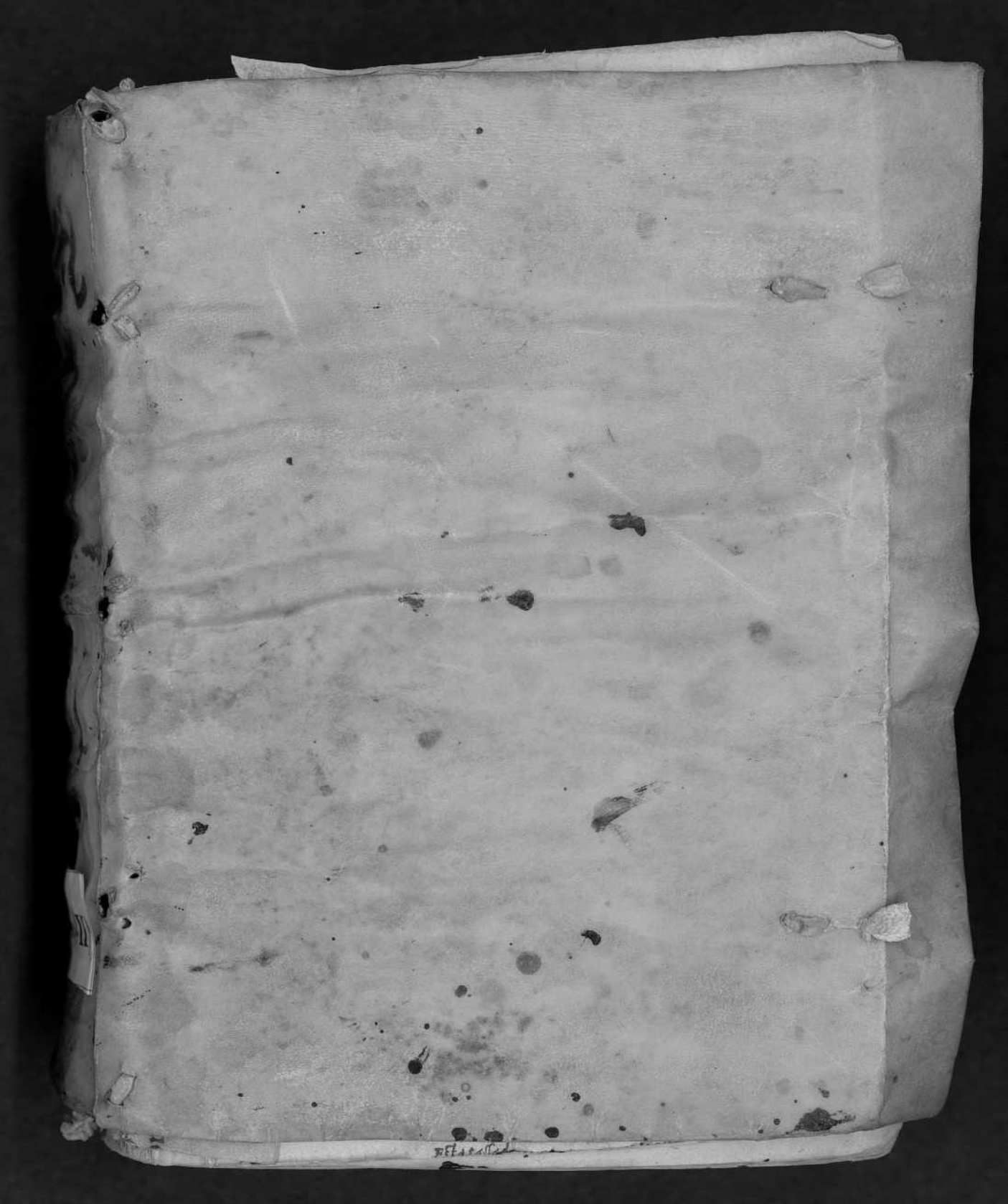

REVERENDI

PATRIS FRATRIS PHI-lippi Diez Lusitani, ordinis Minorum, Prouinciæ Sancti Iacobi,

QVADRVPLICIVM CONCIONVM SVPER EVANgelia, Quæ in Iesu Christi Saluatoris nostri, & intemeratæ Virginis matris eius sanctorumq́, omnium à Festo Sancti Matthiæ Apostoli vsq́ ad sacratissimum ipsius Domini Aduentum propriis solennitatibus decantantur in duas partes diuisi,

TOMI TERTII SECVNDA PARS.

EDITIO SECVNDA NVNC DENVO PER EVNDEM authorem à quam plurimis, quibus scatebat, mendis repurgata, ac pristinæ veritati, atque integritati resti tuta.

SALMANTICÆ,
Excudebat Ioannes Ferdinandus.
M. D. LXXXV.

Sanctoralis errata primæ partis.

Pag.14.verſ.na ſed aliorum membrorum.leg.ſed aliorum etiam membrorum. Pag.29.verſ.gone A.leg. At pag.35.verſ.facit hæc ſacratiſsima. leg. hæc virgo ſacratiſsima.pag.53.verſ.mæ.cleorum.leg.cęlorum pag.80.verſ.dam.addit.le. addidit pag.81.verſ.eris,eris ipſiſmet.leg.eris ſi ipſiſmet.pag.104.ver.cęlis, ve ratur.leg.verfatur.pag.151.ver.tiam opoſtolatum,leg.apoſtolatum. pag.168. ver.tilenis de mulet,leg.demulcet.pag.184.ver.re cognoſcetis,quia, leg. cognoſcetis eum,quia.pag.196.ver.lecto in reclamo ſuum,leg.ſuam.pag.201.ver. pullularēt oues,leg.ouibus.pag,216.verſ.tem Germiono,leg.Germionio.pag. 237.ver.ab eſt eo,leg.eſt ex eo.ver.& interdum eſt, lege interdictum eſt. pag. 269.ver.tis noare,leg.notare.pag.304.ver.cium in ineffabile,leg.ex ineffabili.pag.310.ver.Diuus in reclamo inquit,leg.inqui-pag.311.ver.ſangnis, lege ſanguis.pag.327.ver.ge ſecies,leg.facies.pa.349.ver.non ſiuerilis, leg.ſtterilis. pag.357.ver.pterea veneficia,leg.beneficia.pag.371.ver.meis cogitatem.l.cogitarem.pag.416.ver.na.ſecundo,leg.Secunda.pag.440.verſ.poteſt propoſui, leg.præpoſui.pag.449.ver.ad ſolicite,leg.ſoliciti.pag.468.verſ.mundi in qua, leg.in quo.pag.483.ver.di ipſtusmet,leg.ipſiusmet.pag.501.ver.lis. Dico,leg. Dic.pag 529.ver.te decrem,leg.decorem.pag.542.ver.equos lutatis,leg.luſtratis pag.543.ver.reuer-erigo,leg.origo.pag.544.ver.coactentur,leg. coarctentur pag.557.ver.con-expendere quam eius anima,leg.expendere eius anima. & verſ.ma conuerſatiene habuit,leg.cōuerſatione,quam habuit.pag.581. verſa ſoro,leg.ſoror.pag.595.ver.poterunt,leg.poterint.pag.611. verſ. tiel el.leg. ei pag.637.ver.pus ſoprema,leg.ſuprema.pag.646.ver.lium opus.leg.onus.pagi.658.ver.fec eni,lege enim.pag.675.ver.tiam vitæ.l.vita pag.701.ver.nis fuerentur,leg.fruerentur.pag.715.ver.animæ pariantur,lege patiantur. pag.725. ver.moneas quam,leg. quum. pag.739. verſ. peramur hic,leg.hinc pag.753. ver. Hoc feſtiutate,leg.feſtiuitate.pag.770.ver.& illis,leg.illius.pag.793.ver. re docebant,leg.ducebant.pag.807.ver.terius progreditur,leg.progredietur. pag.831.ver.patefaciat,leg.patefaciunt.

Secundæ partis.

Pag.16.ver.eum.Tercentis,leg.Trecētis pag.22.ver.qui riuſsit,leg.iuſsit.pag. 30.ver ges regulam,leg.regalem.pag.37.ver.pa.ſimus.leg.ſumus.pag.41.verſ. ximè bonorum,leg.beatorum. pag.57 ver.tur.Hebræis,leg.Hebræos.pag.71. ver.etiam indignos,leg.indigni pag.83.ver.ſicut,leg.ſicut.pag.105.ver.tur negare,leg.negate.pag.115.ver.hibere ſubdit,leg.ſubdidit.pag.131.ver.quid ſufficit,leg ſufficit.pag.161.ver.neini,leg.nemini.pag.182.verſ.omnes fuendum, leg.fruendum.pag.197.ver.ſen.videntur,leg.videtur.pag.228.ver.lem egnum, leg.egenum.& ver.vt oculos,leg.oculus.pag.260.ver.chari-medicus,leg.modicus.pag.274.ver.ende,leg.vnde,& ver.litur,leg,dicitur,& verſ.vt.leg.velut. pag.294.verſ.ram ęcut, leg. ſicut.pag.350.ver.ni ſeſeritis.le,feceritis.pag.361. ver.illic,illic,leg.illinc.pag.387.ver.uā pręceptoru,leg.præceptorum.pag.411. ver.uerſa animari,leg.animati.

FINIS.

IN COMMVNI SANCTORVM APOSTOLORVM CONCIO PRIMA.

Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos, &c. Ioannis. 15.

O quod magna sunt maris pericula, terribiles tumentium fluctuum ictus, & aquanimis subtilis quæ per minimam quanq; rimam ingreditur, humana periti nautæ prudentia postulat, vt postquam nauim cõstruxerit, eamvndique pice, alijsq; bituminibus liniat: quo cunctis foraminibus clausis viam securus ab aquæ ingressu conficiat. Et sic præcipiens Deus Patriarchæ Noe arcam construere dixit ei: Bitumine linies intrinsecus, & extrinsecus. Sic diuinus nauta Iesus Christus filius Dei, cum furibundas huius sæculi maris procellas optime nosset, sanctamque Ecclesiam suam, quasi nauim constructam, eam charitate, cordiumque vnitate linire curat dicens: *Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem.* Quasi diceret: magnæ vos persecutiones afflictionesque manent: ne igitur impatientiæ inconstantiæ, pusillanimitatis, & relaxationis aqua in animos vestros introeat, hoc vobis remedium sumite, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos. O quis Beati Pauli, aut Beati Ioannis, qui hæc scripsit pectus haberet, vt horum verborum mysteria perscrutaretur: in quibus Christus filius Dei totum Euangelium suum includisse videtur. Et hoc primum in eis notandum est, Dominum non solum bona ver-

Simile.

Gene. 6.

ba, rectaq; opera, sed, præcipue pia viscera, atq; animũ postulã
re. Multi enim proximos suos familiariter alloquũtur, bonisq; 4
operibus prosequũtur, & tamẽ eos in patibulo pẽdentes perspi
cere vellẽt. Ideoq; dicit: Vt diligatis, quod verbũ interiorẽ quẽ
dam voluntatis actũ significat. Dicitq;, vt diligatis inuicẽ, idest,
absq; personarũ acceptatione tã notos, quã ignotos, tã inimicos
quam amicos. Quòd si quis dicat: Debilitas mea hoc impossibi
le ducit, quòd odio habentes me, atq; etiam acerrime persequẽ
tes diligam, ad hoc respondet Dominus dicens: Hoc est præce-
ptum meum. Quod perinde est ac si diceret: Ego sum Deus hoc
præcipiẽs, qui scio quousq; vires vestrę valeant peruenire. Non
Dan. 2. sum sicut huius sæculi Dñi, qui subditorũ vires nõ considerant,
& ita eis sæpe impossibilia iubẽt: veluti Nabuchodonosor Rex
Babylonis, qui somniũ statuæ vidit, & postquã à somno surre- 5
xit somniũ ei⁹ fugit ab eo: omneq; satrapas accersiri iussit, som
niũq;, & ei⁹ interpretationẽ sibi dicere imperauit. Dicẽtibusq;
illis: Dic somniũ seruis tuis, & interpretationẽ eius indicabimus:
ipse respondit: Sermo recessit à me: nisi indicaueritis mihi som-
niũ, & cõiecturã eius, peribitis vos, & domus vestrę publicabũ
tur. O rẽ stupendã, q̃ homines hũmanę naturæ impossibilia po
scãt. Si regias curias quis circuiret, quot præcepta difficillima (nẽ
impossibilia dicã) cerneret? atq; ipsi etiã subditi ad ea faciẽda se
offerũt, quę impossibilia vidẽtur. Deus autẽ cùm sit pater mise
ricordiarum, resq; non sibi, sed nobis necessarias præcipiat, sem
Deut. 30. per ea nobis imperat, quæ humanis viribus possibilia esse nouit
Moyses Dei nomine populo Israel dixit: Mandatũ hoc, quod
ego præcipio tibi hodie, nõ supra te est, neq; procul positũ, neq; 6
Act. 15. in cœlo positũ, sed iuxta te est sermo valde in ore tuo, & in corde
tuo, vt facias illũ. Si ergo legẽ illã, de qua dixit B. Petrus: Iugũ,
quod neq; nos, neq; patres portare potuimus, Deus hominũ vi-
ribus dicit esse conformẽ, neq; illas excedere: quid erit lex, de
Matth. 11. qua ipse Dñs dixit: Iugũ enim meũ suaue est, & onus meũ le-
ue? Ne igitur dicatis fratres vos non posse omnes diligere: hæc
enim est diaboli fraus: etenim quia nõ vultis ideo nõ potestis. Vi
Gene. 4. dens Deus Cain odio plenũ dixit ei: quare iratus es, & cur cõci-
dit facies tua? Nõ nè si bene egeris, recipies: sin autẽ male statim
in foribus peccatũ tuũ aderit? sed sub te erit appetitus eius, & tu
dñaberis illius. Aduertite quãdo de volũtatis libertate, Deus lo

quitur

7 quitur cũ Cain, scilicet, cũ eũ erga fratrẽ suum perspicit iracundũ. Quasi diceret ei: Ne dicas, nõ plus possũ, nõ est aliud in manu mea: nihil enim est corde liberius, nec quo melius vti possis, quã volũtatis actibus, qui sunt amare, & odio habere. Quod si dicas: Possibile est, nõ autẽ mihi nec alijs mihi similibus: præceptũ hoc sancti illi gratia pleni obseruare potuerũt: ne hoc excusemini: nã dicens Dñs: Hoc est præceptũ meũ: nõ verò consiliũ meũ, significauit, illud omnibus esse. Consiliũ nõ est omnibus, sed ijs, quos spũs diuinus habiles reddit. Vnde loquẽs Dñs de virginitate, ac cœlibatu dixit: Sũt Eunuchi, qui se ipsos castrauerũt, ppter regnũ cœlorũ. Statimq; addidit: qui potest capere, capiat, significãs hoc cõsiliũ nõ omnibus conuenire. Nec verò præceptũ hoc est Mosaicæ legis, quã soli Hebræi tenebãtur obseruare: sed est 8 præceptũ meũ, quod vniuersus orbis teneatur implere. O quantũ põderis habet hoc verbũ, meũ. Quãdo aliquã iniuriã accepisti, si à priuato homine veniã rogaris, facile te ab illo explicas eũq; dimittis: si verò à principe, aut magnate rogaris, plꝰ eũ reuereris. Quod si ipse rex te super ea alloquatur, quomodò poteris regio verbo nõ indulgere? Quod si regi quicquã denegare nõ audebis quomodò aut qua facie dices Deo te nolle facere qđ tibi absolutẽ imperat dicẽs: *Hoc est præceptũ meũ, vt diligatis inuicẽ?* Quomodo ab eo cœlũ audebis petere, cũ quod tibi præcipit, propter illũ facere nolis? D. Augustꝰ. super hæc verba dicit: Hæredes bonorũ testatoris iussa tenẽtur implere, nã secundũ iuris peritorũ sentẽtiã hęreditas trãsit cũ onere suo. Et siquidẽ Deus nos regni sui hęredes instituit, testamẽti eius legata summopere tenemur im- 9 plere, si illius hæredes esse velimꝰ. Vnũ autẽ ex præcipuis legatis in quibus diuinã legẽ suam inclusit, est amor proximi. Cũ Labã Patriarchã Iacob domo sua discessisse cognosceret: assũptis fratribus suis persecutus est eum & comprehẽdit eũ in mõte Galaad. Et inter alia ei dixit: nunc quidem valet manus mea reddere tibi malum. At non sic erit duplici de causa. Cùm quia Deus Patris tui heri dixit mihi: Caue, ne loquaris contra Iacob quicquam durius. O efficacissimam rationem a dvos ipsos superandos. Cùm tu, ò frater, ad iniuriam vlciscendam pergis, ad te reuertere dicens in medio furoris tui: Deus mihi præcipit, ne quid durius próximo meo loquar. Iustum est me huius tanti Dei præcepto parere. Tum etiam (ait Laban) tibi of-

Matth. 19.

Augu. sup. Ioan.

Gene. 13.

ficere nolo, quia filiæ meæ, & filij, & greges tui, & omnia, quæ 10
cernis mea sunt. Quid possum facere filijs, & nepotibus meis? Veni ergo, & ineamus fœdus. Efficacissima est etiam ratio hæc quam Ethnicus hic reperit ad fœdus cum Iacob ineundum, ne illi officeret, scilicet: Cùm vxores tuæ sint filiæ meæ liberiq; tui nepotes mei sint, quid horum tangere possum, quin mihi officiam? plus etenim mihi, quàm tibi inferam detrimenti. O fratres in Christo Iesu, si cum ira excandescitis, vnusquisq; intra se diceret: Quid proximo meo damni possum inferre, quin mihi plus inferam? Si eius vitam attingo, animam meam lædo: si eius bona diripio, conscientiæ meæ officio: si eum à terra proscio, meipsum ex cœlo repello: si odio meo satisfacere volo iniuriã vlciscens, contra Dei voluntatem facio dicentis mihi: Hoc est præceptum meum: quomodo statim furoris passione superata 11
dicere tis. Veni ergo, & ineamus fœdus.

In his etiam verbis: *Hoc est præceptum meum*, Significat Dominus se præceptum imponentem, auxilium vires que posse præstare quibus illud impleatur: sicuti reuera se ad illas accipien
Eccle. 55. das disponentibus præbet. Et sic loquens Ecclesiasticus de Moyse dicit: Dedit illi, scilicet, Deus, cor ad præcepta, ideſt vires, affectionem, & amorem illi præbuit ad legem suam custodiendã, atq; vt eam custodiens alios erudiret. O quam singulare beneficium. Maximum est fratres donum cordis: sunt enim nonnulli quasi arboris trunci vecordes. Quapropter vnusquisq; horum plorans dicere potest illud Prophetæ: Obliuioni datus sum tan
Psal. 30. quã mortuus à corde. Nũquid nõ est mortuꝰ à corde, cuicor deest ad omne bonũ exquirẽdũ? Væ misero, qui in carne viua cor 12
mortuũ gerit & solum quasi bruta animãtia degit, ea tantũ quę rens, & diligens, quæ illa diligunt, atq; perquirunt. Hæc equidẽ omnia in pœnam ingentium peccatorum euenisunt. Sicuti fatetur Dauid dicens: Circũdederunt me mala, quorum non est numerus: comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui,
Psal. 39. vt viderem. Multiplicatæ sunt super capillos capitis mei, & cor meum dereliquit me. Ecce quam aperte dicit cordis amissionem ex innumerabili peccatorum multitudine prouenire. O seuerum Dei supplicium: ò pœna dignissima, quæ timeatur, ò æternæ condemnationis indicium. O Deus infinitæ misericordiæ (quæ tua est superna clemẽtia) ne nos in tantum ma-

lum

13 lum corruere patiaris. Cor nobis præbe non ad ſecularia quidem negotia, non ad temporalia lucra, non ad mundanos honores, fauoreſq; perquirendos: ſed ad legē vitæ & diſciplinæ. Horum verborum diuinum ordinem perpendite: dedit illi cor ad præcepta: & poſtea, ad legem (inquit) vitæ, & diſciplinæ, ideſt, dedit illi vires, & affectionem prius ad eam operandam, & poſteà ad illam alios docendum vires, affectionem q; præbuit. Super quæ valde etiam notandum eſt, hic, vbi nos legimus: Dedit illi cor ad præcepta: in alia tranſlatione haberi: Dedit illi corā præcepta: & ſic eſt etiam in contextu Græco. In quo ſignificatur Deus legem illam, ad cuius obſeruantiam ei cor dedit, cum magno fulgurum, tonitruum q; ſtrepitu ei dediſſe, quo illū Hebræi audientes, legem violare timerent. Circa quod aliud etiā
14 myſterium à vobis aduerti vellem, ſcilicet, quāuis Moyſes ſplēdenti vultu ex monte deſcenderit, illum tamen ſplendorem ibi ſtetiſſe, nec in veſtes fuiſſe diffuſum. At cùm Chriſtus Redemptor noſter ab æterno patre in monte Thabor Eccleſiæ ſuæ doctor fuit declaratus dicente: Hic eſt filius meus dilectus, ipſum audite, ſplendor vultus eius in veſtes diffundebatur. In quo ſignificatum eſt Moyſem non potuiſſe legis ſuę obſeruatoribus vires conferre: Chriſtum verò reparatorem noſtrum poſſe ſplendorem ſuum veſtibus ſuis communicare, ideſt, ſequacibus ſuis vires, virtutem q; poſſe largiri, quod diuinam legem ſuam cum ſuauitate cuſtodiant. Difficillimum fuit, quod cœleſtis hic Dominus Apoſtolis ſuis præcepit dicens: Nolite timere eos, qui occidunt corpus: animam autem non poſſunt occidere. O
15 ſuauiſsime ſæculi reparator Ieſu Chriſte fili Dei quomodo eis præcipis ne tam metuendum periculum, ſicut mortem timeant? Tu eam immiſiſti, vt ea homines deterreres atque à ſceleribus cohiberes: nunc verò nobis præcipis illam nō timere? Sic, quia mundo vires oſtendere volo: quibus ſubditos meos ad diuinæ legis obſeruantiam corroboro. Sic q; ſancti diſcipuli præceptum hoc ad vnguem implerunt, quia corporalem mortem non timuerūt: ſed cum proprium ſit morti nos in via, domo, nocte die q; expectare, ipſi nō expectarunt ſe à morte ſperari, ſed ipſam hilari animo per iudicū prætoria quæſierūt, vt habetur in Actis Apoſto. Vbi dicitur: Illi quidem ibant gaudentes à conſpectu concilij, quoniam digni habiti ſunt pro nomine Ieſu

Exod. 34.

Matth. 17.

Matth. 10.

2.Cor.12. contumeliam pati. Et vbi nos legimus: Nam & nos infirmi fu- 16
mus in illo, id est, in Christo: sed viuemus cum eo ex virtute Dei
in nobis alia trãslatio habet: sed viuimus cũ eo. Et sic est etiã in
translatione Syriaca. In quo significat sanctus Apostolus se so-
cios q; suos non solùm in cœlo propter labores in hoc sæculo to-
leratos gloriosa vita esse fruituros, sed hic etiam suauissimam
vitam degere, licet exterius mors esse videatur. O benedictus
talis Deus, qui tantam terræ vermiculis vim contulit. D. Paulus
Heb.2. de Christo Redemptore nostro sic ait: Vt gratia Dei pro omni-
bus gustaret mortem. Quæ verba dupliciter explicari possunt.
Vno modo, quod tanta nos charitate dilexit, vt etiam in morte
amarissima, quam propter nos subijt, gustum inuenerit. Altero
modo, gustauit mortem, id est, eam dulcẽ reddidit: sacratissima
sua morte amaritudinem mortis ademit, eam q; suauem effecit. 17
Non solum autem morti, sed iustorum etiam laboribus, & perse-
cutionibus dulcorem contulit maximum, quod significauit Da
uid dicens, secundum quod in nostra translatione legitur: Quo-
Psal.75. niam cogitatio hominis confitebitur tibi, & reliquiæ cogitatio
num diem festum agent tibi: alij verò complures interpretes ita
transtulerunt: Quoniã ira hominis confitebitur tibi, & reliquiæ
irarum diem festũ agent tibi. Quod si quis quærat, quomodo ho
minum iræ, odia q; Dominum laudare possint, & eorũ reliquiq,
id est, mala ex illis dimanantia diem festum Deo celebrent: re-
spondeo, cùm Deum laudari sit eius potentiam, probitatem, ex
cellentiam que demonstrari, tunc hæc magnopere patefieri
cum potentes tyranni q; huius sæculi seruos Dei diruus insectan
tur: tunc enim cernitur quanto potẽtior sit spiritus Dei in iustis 18
commorãs, desiderium q;, quo Deo placendi flagrant, quàm vni
uersæ vires humanæ. Cùm enim nullæ humanæ vires eos à pa-
tientia, & charitate valeant reuocare, apparet, quã debiles sint, si
cum iustorum amore, Dei q; spiritu comparentur. Sic q; quo fu-
riosius Dei seruos persecuntur, eò magis Deũ magnificãt, eiusq;
excellentiam manifestant. Quando Sathanas Sancto Iob diui-
tias subtrahebat, non tã hoc, quàm ei patientiã adimere conaba
tur. Et quia omnia ei? odia, arteq; illã ei auferre nequierũt: ideò
in illa sancti viri victoria, diuinæ gratiæ virtus patenter illuxit:
Psal.3. vbi non solum vir Dei Sathanã, sed semetipsum vicit. Dauid di
cit, Multi dicunt animæ meę: nõ est salus ipsi in Deo eius, Tu au

tem

19 tem Dñe ſuſceptor meus es, gloria mea, & exaltans caput meũ.
Huius Pſalmi titulus dicit eum à Dauid filium ſuum fugiente
fuiſſe compoſitum. Tũc Dauid victoriam canebat, cùm filium
ſuum Abſalon fugiebat. Rationi diſſentaneum videtur victoriã
celebrare eum, qui, vt victus fugit. Myſteriũ verò eſt, quòd pro
alia præſtantiori victoria, quã de ſe ipſo comparauerat, patiẽtia
vtens, ſeq; ipſum vincens gratias Deo agebat. Quod patet, quia
cum eũ Semei opprobrijs, lapidibuſq; inſectaretur, adeò ſuimet
ipſius dominabatur, vt volentibus ſeruis ſuis Semei occidere, il-
le reſtiterit, admirabiliq; manſuetudine dixerit: Dimittite eum 2. Reg. 16.
vt maledicat: Dominus enim præcepit ei, vt malediceret Dauid.
Et quis eſt, qui audeat dicere, quare ſic fecerit? Eſtq; valde notã
dum, Semei à ſancto viro filium Gemini fuiſſe vocatũ, quod pa
20 tris eius nomen non erat, ſicuti B. Baſilius ex alijs ſacræ paginæ
locis probat. Eum ſic propter ſignificationem nominis appella-
uit: nam filius Gemini idem eſt, quod filius dexteræ meæ, fortis
tudinis meæ, & dilecti mei. Attendite, quo vocabulo calumnia-
torem ſuum nuncupauit: ex quo apparet quàm meritò dixerit:
Tu autem Domine ſuſceptor meus es, gloria mea, & exaltans
caput meum. Et ſicut cœleſtis hic Dominus omnibus his viris,
quorum meminimus, fauit, vt legem ſuam ſuauiter cuſtodirent:
nobis etiam nos diſponere volentibus auxiliabitur.

Hæc eſt enim vna ex cauſis cur dicit: *Hoc eſt præceptum meũ, vt*
diligatis inuicem. Quod ſi quis dicat: Nunquid Domine vniuerſa
legis præcepta tua non ſunt? vt quid hoc vnum tuum eſſe dicis?
Ad hoc cõmuniter reſponderi ſolet, Deum peculiariter hoc præ
21 ceptum ſuum appellare, quia in eo omnia continentur, ſicut af-
firmat Diuus Paulus, dicens: Qui diligit proximum, legem im-
pleuit: & paulò poſt: Plenitudo, inquit, legis eſt dilectio. Aliud Rom. 13.
autem ſublimius hoc loquendi modo Dominus ſignificare vo-
luit, ſcilicet, hoc præceptum ſingulariter probitatem, benigni-
tatemq; ſuam repræſentare. Ideoque dicit, meum, id eſt, ſingu-
lariſsimè meum, quia hominibus valde neceſſarium, atque vtile
eſt. Hoc enim inuidiam profugat, inimicitias tollit, è cordibus
odia pellit, reſpublicas conſeruat, bona efficit communia, latro-
cinia, & iniurias demit, pacem, cœleſtemque concordiam gi-
gnit, qua bona omnia creſcunt. Quod præceptum ſi homines
obſeruarent, congregationes cœli exemplaria eſſent. Ad quod

Exod. 32. custodiẽdum Dei charitas necessaria est, ex diuini quippe amo-22
ris defectu proximi odium proficiscitur. Descendens Moses è
monte duas legis tabulas ferens, cùm populum idololatrare per
spiceret, proiecit de manu tabulas & cõfregit eas ad radices mõ
tis. Peccatum illorum idololatrarum erat contra vnam tabu-
lam: primo enim præcepto aduersabatur, & tamen vtramque
Simile. confregit, vt significaret Dei charitate deperdita proximi amo
rem facile perdi, Cùm Luna claritatem terræ non mittit, signum
est, eã esse eclipsi obfuscatam, neq; claritatem à sole recipere:
sic ex eo quod anima eclipsata est, & diuino amore caret, proue
nit quod proximis suis lucem amoris non præbet. Qua propter
fratres mei studiosissimè Deum diligere curemus, quo sic pro-
ximos nostros diligamus.

At, videte quid dicat, *vt diligatis*, inquit, *inuicem sicut dilexi vos.* 23
Si homines legis præceptum superficialiter considerarent, man
Matth. 22. datũ hoc de proximi dilectione periclitaretur: Dominus enim
dicit: Diliges proximum tuum, sicut te ipsum: nam homines se-
ipsos carnaliter diligunt, vt in infernũ labantur. Videbitis insa-
num amatorem dicentem se fœminam inanem sicut animam
suam amare: & verum dicit: se quippe diligit, vt corruat in infer
num, & sic aliã diligit, vt eam etiam ad inferna deducat. O quã
male seipsum homo diligit, quia cum corpus diligat, animam
odit: siue (vt melius dicam) se non nouit amare: quia, vt se amet
Psal. 10. se odit. Dauid enim dicit: Qui diligit iniquitatem, odit animam
suam. Et sic si homo sui metipsius amore ducitur, proximũ suũ
diligere nescit. Quod vt diuinus magister euitet, regulam nos
docet, iuxta quam proximos diligamus dicens: Sicut dilexi 24
vos. Statim q; quomodo nos dilexerit, manifestat dicẽs: Maiorẽ
hac dilectionem nemo habet, vt animã suam ponat quis pro ami
cis suis. Quasi dicat: Inter homines tũc amor ad altissimũ, quem
potest, peruenit gradum cum quis pro amicis suis mortẽ subit;
ergo vero multò vlteriùs progressus sum: nam pro inimicis meis
Rom. 5. necem acerbissimam toleraui. Et ita dicit Apostolus: Commen
dat autem charitatem suam Deus in nobis, quoniam cùm adhuc
peccatores essemus (id est, inimici) Christus pro nobis mortuus
est. O ineffabilem Dei charitatem qui, vt ingratissimis creatu-
ris succurreret, vitam omnibus hominum, atq; Angelorum vi-
tis multo pretiosiorem morti exposuit. Itaq; si potentissimus

hic

25 hic Angelorum Dominus vniuersam mundi molem annihilaret, non tantum esset, quantum fuit ipsum pro nobis in cruce mori. Quod si profunda animi consideratione volueremus tanto nos beneficio ingratos aduertentes pudore confunderemur. Et siquidem nobis præcipit, nos inuicem diligere, sicut ipse nos dilexit, ipseq; propter nos adhuc inimicos mortuus est, sequitur, quòd si necessitatis casus offerretur, corporalem vitam nostram pro spirituali proximorum, etiam inimicorum salute debemus exponere. O admirabilem euangelicæ legis perfectionem, miserosq; nos, qui tam perfectam legem profitentes, tam imperfecti sumus. Quomodo fratres pro inimicis vestris vitam periculo mortis exponetis, cùm eos tam crudeli odio persequamini? O per clementissimi huius reparatoris, qui tanta
26 cum charitate pro nobis mortuus est', reuerentiam vos deprecor, vt isthæc odia è cordibus vestris euellatis, intrinsecoq; in eos amore illa impleatis aduertentes illos esse diuinæ iustitiæ ministros. Delinquens iuridice punitus non solet tortorem odisse, quia illum iustitiæ nouit esse ministrum. Non querebatur sanctus Iob de igne, qui oues eius combusit, non de latronibus, qui camelos surripuerunt: omnes enim eos diuinæ iustitiæ instrumenta esse sciebat. Et sic cœlestis magister noster Christus Iesus mortem, quam inimici eius sibi illaturi erant, dicebat se ab æterno patre accipere his verbis: Calicem, quem dedit mihi pater: vbi crucifixores suos diuinæ iustitiæ ministros appellare visus est. At dicet quispiam: Pater ego non propter damna mihi illata, sed propter pessimam intentionem, qua illa mihi fecerunt,
27 inimicos meos odi. Ad hoc respondeo, non oportere vos ad intentiones istas aspicere, sed diuinam potius legem atque intentionem considerare, qua Deus emolumentum vestrum expetit, nosseque illud pro tũc vobis potius expedire. Si quis habet apostema, quod cauterio oportet aperire, nõ est tã amens, vt in ignem, aut ferrum irascatur, quanuis magno illi tormento sint: sed hoc patienter fert, licet ignis intentio, & naturalis propensio non est sanandi, sed vrendi. At æquo animo suffert, quia principalis agentis, scilicet, chirurgi intentio non est illum vrere, sed sanare: quod si posset, absque cauterio faceret. Sic insectator, velut ignis vos vrere atque euertere sõlum intendit, Dei autem illum regentis manus vos scelerum

Simile.

Ioan. 18.

Simile.

apostemate curare, bonosq; atq; humiles intēdit efficere. Et sic 28
vbi nos legimus in psalmo: Exaltasti dexteram deprimentium
eum, alia trāslatio habet: Exaltasti dexteram inimicorum eius.
Psal. 88. Et sic legit etiam B. Augustin. Ex, quo apparet idem esse inimicus, quod oppressor, & humiliator, Deusq; illis vires ad hoc faciendum præbere. Superbus enim maximè inimicorum persecutionibus humiliatur. Et siquidem Deus his instrumentis vobis mederi vult, amentiæ est illos odisse. Cum dux hostis sui
Simile. tela, & instrumenta bellica sibi comparat, quanuis ab eis magna perceperit detrimenta non illa disperdit, sed maximi æstimat. Sic nos, cum inimicis nostris nos gerere debemus: hi enim sunt tela, quibus nos Deus oppugnauit, vt ad sui obedientiam redigeret. Diuinus spiritus, fratres mei, efficacissimas has rationes in cordibus vestris imprimat, quo eis moueamini facere, quod 29
tam manifeste vos docent.

Vt autē verus hominū amator eos ad hūc amorē efficacius cō citaret, subdidit dicēs: *Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis.* O Christe fili Dei Angelorū gloria, benedictū sit os tuū, & benedicta lingua tua, qua tā sanctū verbū protulisti. Sufficeret vtiq; postquā volūtatem tuā diligentissimè exequeremur, nos à te seruos appellari, quod etiam nobis amplissimum, atq; honorificentissimum esset. Ea verò est probitas tua, vt eos, qui serui tui vocari non sunt digni, in familiares amicos suscipias. Philosophus Dionysius dicebat: ridiculum est diuitē dicere: pauper ille est mihi amicus: nā si tu verus esses amicus, nec tu ita dines, nec ille pauper esset, scilicet, quia diuitias tuas pauperi com
municares. Et siquidē Deus dicit nos eius amicos fore, si feceri- 30
mus, quod hic præcipit nobis, videlicet, vt diligamus inuicem, sicut ipse dilexit nos, eiusq; amicitia non ficta quidem, sed verissima est, tutè credere possumus, eum diuitias suas abundantissimè nobis esse largiturum. Quod si nō fecerimus, eius nos inimicos iudicemus, quæ est summa quædam infœlicitas: cuius sola cogitatio hominem obstupefacit, quòd homo illius magni Dei inimicitiam audeat contrahere, qui respicit terram, & facit eam tremere. Si quis Regis Hispaniæ inimicus est, transiens in Galliam aliquod sibi remedium poterit adhibere. Si vero Dei inimicus est, quo fugiet? Non erit fuga eis, dicit Amos Propheta, & qui fugerit ex eis non saluabitur. Si descēderint vsq; ad infernū,

inde

3 rinde manus mea educet eos: & ſi aſcenderint vſq; ad cœlos, inde detraham eos. Et ſi abſconditi fuerint in vertice Carmeli, inde ſcrutans auferam eos: & ſi celauerint ſe ſub oculis meis in profundo maris: inde mandabo ſerpenti, & mordebit eos. Et ponã oculos meos ſuper eos in malum, & non in bonum. O quam me tuenda ſunt hæc verba. Ecquis vel marmorei cordis hæc audiẽs non trepidat? Fratres ne tantæ confuſionis periculo exponamini, ſed quæ vobis Deus veſter hic præcepit, facere curate, quo ſicut fidelis amicus gratiã ſuam vobis conferat, qua cœleſtis gloria comparatur. Ad quam nos perducat idem Ieſus Mariæ filius Amen.

In eodem Communi Apoſtolorum Concio ſecunda.

Hoc eſt præceptum meum, vt diligatis inuicem, ſicut dilexi vos, &c. Ioannis. 15.

1 VO maius, diſtantiuſque eſt exilium, eò maiorem exulum communionem atque amorem eſſe oportet. Magis neceſſarium eſt in longinquis, ac peregrinis regionibus habitantibus amare ſe inuicem, atque adunari, quam in patria commorantibus. Sciens igitur omnipotens Deus, quam

2 procul à cœlis homines in hac lachrymarũ valle, peregrinationiſq; loco exulaturi eſſent, occaſiones, rationeſque multas cumulauit, quibus illos ad amorem, vnionem q; conſeruandam excitaret. Ipſi quippe ſoli in aliena, peregrina q; regione ex cæteris omnibus creaturis ita habitant. Angeli enim in cœleſti Hieruſalem vrbe propria ſibi commorantur. Aues in ſuo proprio loco, ſcilicet aere, beſtiæ in terra, piſces verò in aquis tanquã propria habitatione perſiſtunt. Soli miſeri homines, quandiu corporis ergaſtulo ſunt incluſi, exulant, ideò q; præ cæteris creaturis amori illis, atq; concordiæ eſt neceſſaria. Atq; idcirco ſicut perpendit Diuus Auguſtinus, Deus vnum hominem creauit ex quo cæteri dimanarent, & ea propter ſe charius diligerent. In angelis *Aug. lib. 12 de ciui. c. 21*

gelis non est hæc vnitas, consanguinitas, quia cuncti simul ab 3
eo creati fuerunt, neq; in cæteris animantibus est hæc vnitas, cũ
leæna nõ ex leone, neque cerua ex ceruo prodierit, sed binos il-
los Dominus creauerit. masculum, scilicet, & fœminam. Necve
rò his omnibus est contentus, sed in tota sacra scriptura hunc
amorem maximè commendauit. Atq; in sacra hodierni Euãge
lij lectione nobis regulam instituit, qua eũ moderari debeamus
dicens: *Hoc est præceptum meum.* Loquens æternus Pater de bene-
ficio ineffabili, quod mundo collaturus erat mittens ei vnigeni
Isai. 55. tum filium suum dicit: Ecce dedi eum ducem, ac præceptorem
gentibus. Cumq; nobis eum dederit in Magistrum, duo nos in-
ter alia mirabilia docuit: alterum quomodo nos cum Deo, alte-
rum quomodo cum proximis gerere debeamus. Prius docuit
Ioan. 4. dicens: Veri adoratores adorabunt patrem in spiritu, & verita- 4
Ioan. 6. te, & alibi, hoc est (inquiens) opus Dei, vt credatis in eum, quem
misit ille. In quibus verbis ostẽditur diuinus cultus in fide, spe,
& charitate cõsistere, atq; etiam in actibus ex his virtutibus pro
cedẽtibus, qualis est adoratio latria, absoluta, & respectiua. Quę
omnia, cùm in præteritis D. Ioannis capitibus erudierit, nũc do
cet quomodo nos cum proximis habere debeamus dicens: Hoc
est præceptum meum, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos. Se
huius amoris proponit exemplar. Medium nanq; salutis nostræ
prædestinatum est, nos vnigenito filio Dei esse conformes. Et
Rom. 8. ita dicit D. Paulus: Scimus quoniam diligentibus Deum omnia
cooperantur in bonum ijs, qui secundum propositum vocati
sunt sancti. Nam quos præscisit, & prædestinauit conformes fie
ri imaginis filij sui, vt sit ipse primogenitus in multis fratribus. 5
Vocat hic sanctus Apostolus iustos, qui Dei gratia, & amo-
re sunt fundati iuxta diuinæ voluntatis dispositionem, pro-
positum, ac prædestinationem. Nouit Deus Antichristum
esse condemnandum, quia præuisis eius demeritis sua diuina
voluntas eum condemnandum esse decreuit. Nouitque Deus
ab æterno D. Petrum fore saluandum, quia diuina ipsius volun-
tas statuit illum esse saluandum. Hoc suppositio dicit B. Paulus:
Diximus sanctos esse sanctos, quia hoc fuit diuinæ voluntatis
propositum. Vt autem hoc verum esse sciatis, sic probat: nam
quos (inquit) præscisit & prædestinauit conformes fieri imagi-
nis filij sui. Vbi illud, &, non est copulatiuum, sed causale, & si-

cut

6 cit hunc sensum. Nam sciuit illos conformes fieri imagini filij
sui, quia eos ad gloriam prædestinauit. Et sic etiam sumitur, &
apud Isaiam dicentem: Ecce tu iratus es, & peccauimus tibi, id
est quia peccauimus tibi. Ita hoc ab omnibus expositoribus de- *Isai. 64.*
claratur. Et translatio sancti Spagmini habet: Ecce tu iratus es,
quia peccauimus tibi. Itaque merita non sunt causa prædestina
tionis, sed sola diuina voluntas, & beneplacitum, imo potius me
rita bonusque liberi arbitrij vsus sunt diuinæ prædestinationis
effectus: ideoque impossibile est ea illius esse causam. Additq;,
Vt sit ipse primogenitus in multis fratribus, scilicet, ad prædesti
natorum consolationem, ne paueant scientes, si Iesu Christi imi
tatores futuri sunt, eum tanquam fratrem primogenitū eis esse
fauturum. Si enim primogeniti huius sæculi minoribus fratri-
7 bus fauere consueuerunt: quantò melius hoc faciet cœlestis hic fra
ter primogenitus? Et sic, vt sit ipse primogenitus in multis fra-
tribus, vult dicere: quo illis fauens in fauoribus primogenitus eo
rum frater esse innotescat.

Ex tota hac cœlesti doctrina elicimus, nos summopere debe
re Iesu Christo Redemptori nostro esse conformes, illumque
imitari: ipse enim est originale, quo vitæ nostræ regulandæ sunt.
Ideoque hic dicit: Hoc est præceptum meum, vt diligatis inui-
cem, sicut dilexi vos. Et quemadmodum cùm translatum, quod
scriba ex originali depromit, non est illi conforme, abscinditur,
& ignem mittitur, sic Christiani, quorum vitæ non fuerint cō
formes huic admirabili exemplari, quasi falsa translata, cùm per
mortem rapti, laceratique fuerint, in Gehēnam perpetuo arduri
8 iacientur. Qua propter fratres oculos aperite: attendite quid ve
stra interfit, attentè considerate quomodo vos fidelissimus hic
amicus vester dilexit, vt sic proximos diligatis. Dilexit ille non
diuitias vtique vestras, sed vos. Multi quippe proximos non
propter eos, sed propter temporalia ipsorum bona, aut propter
fauores, quos ab eis sperant, venerantur, & diligunt, quorum bo
nis, postquam vsi sunt, finitur amicitia. Habent se cum amicis, *Simile.*
sicut cum malis aureis, quæ succum habentia, quo illi vti volunt
in catino reponunt, & magna cum autoritate in mensa consti-
tuunt: quæ postquam expresserunt, succumque ab eis abstraxe
runt, humi proijciunt, & ab omnibus conculcari sinunt. Sic fa
ciunt multi ex vobis, qui postquam amicos vestros expressistis

&

& quod expetebatis, ab eis elegistis, eorũ obliuiscimini, nec eo- 9
rum curam habetis, quanuis eos ab alijs contemni, atq; oppri-
mi videatis. Publius Mimmus Senator Romanus sententiã pro
Plutar. tulit, quã Plutarchus maxime celebrat. Bonus (inquit) sua cau-
sa non est dicendus bonus, id est, nõ potest appellari bonus, qui
Seneca. solum ob suã vtilitatem est bonus. Et Seneca sententiam hãc ad
amicum conuertens sic amplificat. Non est amicus, qui solũ sui
causa est amicus. O superne, ac fidelissime hominũ amice Chri-
ste fili Dei, quã meritò dicere potuisti: *Dilexi vos*. Non diuitias
nostras Domine diligis, siquidem es dies in omnes, qui inuo-
cant te. Et sic cũ hominibus, consulis, vt venditis omnibus, quæ
possident, & pauperibus erogatis te sequantur nõ hoc facis, eò
quod eis indigeas, sed vt omnibus penitus expediti post te fa-
cilius currãt. Sanctè etiã nos pius Iesus dilexit, videlicet, vt à no- 10
bis peccatũ relegaret, sanctitatemq; conferret: dilexit nos per se
ueranter vsq; in finem: dilexit nos fortiter, vsq; adeò vt pro no-
bis mortuus fuerit. Deniq; ita nos dilexit, vt verba, opera, mira
cula, vitã, mortem, sanguinem, corpus, animam, diuinitatẽ, atq;
omnia sua ad vtilitatẽ nostrã direxerit. Verbis nos docuit: operi
bus duxit: miraculis confirmauit: sanguine, ac morte redemit:
corpore refecit: diuinitate protexit, atq; à diaboli potestate libe
1. Ioan. 3. rauit. Sic igitur nos inuicẽ diligere oportet. Et ita dicit Beatus
Ioannes: Filioli non diligamus verbo, neq; lingua (scilicet tan-
Iosue. 2. tum) sed opere, & veritate. Exploratores, quos sanctus Iosue
misit Hierico dixerunt Raab: Cùm tradiderit nobis Dominus
terram faciemus in te misericordiam & veritatem, id est, misere
bimur tui non solum animo, sed opere. Illa est enim vera mi- 11
sericordia, cum compatimur animo, & simul opere fauemus,
Ideoque in sacris literis hi duo termini, misericordia & veritas
sæpe simul reperiuntur: vbi per misericordiã affectus, & per ve-
ritatem designãtur effectus. Sic in Psalmo: Misericordia tua, &
Psal. 39. veritas tua semper susceperunt me: & alibi: Misericordiã, & ve-
Psal. 83. ritatẽ diligit Deus, & in Prouerbijs: Misericordia, & veritas te
Prou. 3. non deserant: & iterum alio in loco: Misericordia, & veritas præ
Prou. 14. parant bona. Quemadmodum igitur ad misericordiæ plenitu-
dinem perfectionemque operis veritas requiritur, si possibi-
litas adsit. sic etiam, vt amor plenus, & non inanis sit nos monet
Diuus Ioannes, vt diligamus opere, & veritate: ita, scilicet, vt

omnibus

12 omnibus bonis noſtris proximos ſubleuemus. Nõ ſolũ autẽ eis ſubuenire debemus, ſed ad imitationẽ cœleſtis magiſtri eadem charitate alterum alterius onera, imperfectioneſq; portare oportet, cœleſtem (inquam) magiſtrum imitantes, qui onera noſtra humeris ſuis libentiſsimè ſuſcepit. Circa quod magnũ myſterium vos adnotare velim, ſcilicet, quòd referens B. Matthæus quomodo diuinus medicus Chriſtus filius Dei ſocrum B. Petri, alioſq; infirmos varijs langoribus curauit, ſtatim ſubdidit, dicẽs vt adimpleretur quod dictum eſt per Iſaiam prophetam dicentem. Ipſe infirmitates noſtras accepit, & ægrotationes noſtras portauit: qui ad literam de Dominica paſsione loquitur, ſicut apparet ex omnibus, quę ſanctus Propheta ante, & poſt hęc verba in eodem cap. dixit. In quo domini opprobria prædicit, 13 quæ omnia pro ſceleribus noſtris eum paſſurum eſſe affirmauit. Quod cùm ita ſit, quomodo B. Matthæus locum illum citat ad corporis dolores, quos dominus miraculis ſuis ſanauit? Myſterium hoc eſt. Cùm Chriſtus Redemptor noſter in omnibus operibus ſuis ſit perfectus, ſic executus eſt quod eius miſericordia poſtulabat, vt iuſtitiæ etiam debito ſatisfecerit. Ideoq; pro nobis in cruce perſoluere, pœnaſque noſtras in ſe recipere voluit: ne iuſtitiæ debitum miſericordiæ ſuæ largitatem impediret. Et cum ægrorum corporibus, tum etiam eorum animis, iuxta ſanctorum ſententiam medebatur. Et quia morbi erant ſupplicia peccatorum, diuinuſque Saluator culpas ab animis auferebat, & corpora doloribus, qui culparũ ſatisfactiones erant, liberabat, quando morbis medebatur: hunc (credo) 14 contractum cum ſuo æterno Patre faciebat: Ignoſce pater his culpas, & dolores ſimul adime: ego namq; pro pœnis ſimul, & culpis tibi perſoluam. Illaque voluntas: qua in ſacratiſsimæ genitricis ſuæ viſceribus ſolutionem pro nobis acceptauit in miraculorum operatione renouabatur. Et quia in miraculorum operatione pœnarum debitum in ſe recipiebat, hunc Domini animum, voluntatemq; qua pœnas noſtras ſe ſoluturum acceptabat, conſiderauit. Ideo dixit hic adimpleri illud Iſaiæ dicentis: Ipſe infirmitates noſtras accepit, & ægrotationes noſtras portauit. Et in noſtra alienorum onerum, moleſtiarumq; tolerantia cõſtituit & recluſit D. Paulus per exaggerationẽ totius legis implementũ dicens: Alter alterius onera

Matt. 8.

Iſai. 53.

Galat. 6.

porta

portate, & sic adimplebitis legem Christi. Nam hæc tolerantia 5
est magnum charitatis signũ, & ipsius effectus. Et ita dicit Bea-
Gregor. tus Gregorius, Tantum aliquis portat proximũ, quãtum amat.
Si amas portas: si desiuisti amare, desiuisti portare. Fratres, vt
hoc præceptũ adimplere vrgentius cõcitemini, multùm prode
rit vos attẽte considerare verbũ hoc, Dilexi vos, etiam intelligi
de ijs, quos vos odio habetis, quos adeò Dominus dilexit, vt pro
eis vitã obtulerit, nec iustum esse vos odisse, quem Deus tanto-
pere dilexit, tantique emit. Quem si tu tanti, quanti ille, emisses
eum vtique non odisses. Tercentis aureis equum emitis, eumq;
quo melius potestis, tractatis, quod si rogamini cur eum tam cu
riosè tractetis, respondetis: Ne mireris me hoc facere: nam tre-
centis illum aureis emi. O incommutabilis Deus, qui cum ho-
mines iumenta essent, sicut equus & mulus, quibus non est in- 16
tellectus, eos tuo sacratissimo sanguine, ac morte (magno pretio)
emisti, illorum causa maiora opprobria ferens, quam vnquam
in orbe cuiquam illata sunt. Ego verò, quem tu adeò dilexisti
tantique redemisti, odero? eique subtrahã etiam, honorem, ac vitam
auferam? Maximam vtique amori, sanguini, ac pretio, quo illũ
redemisti, iniuriam inferam. Profecto, si tanti mihi, quanti ti-
bi stetisset, aliter eum tractarem.

Se autem illos, quos tibi diligere præcipit, vita redemisse de
clarat dicens: *Maiorem hac dilectionem nemo habet, vt animam suam
ponat quis pro amicis suis.* Ex quibus verbis hæc difficultas oritur.
D. Bon. in 3 dist. 30. Dur. ibidem quæst. vlti. Grauissimorum est Doctorum opinio consentitque D. Tho-
mas sub distinctione maioris charitatis actũ esse magisque me-
ritorium inimicos, quam amicos diligere, ac pro illis pati: maio 17
rem enim in hoc homo sibi vim infert, illique difficilius est. Vt
D. Tho. 2. 2. q. 27. ar. 7 Caiet. ibidem. enim dicit Diuus Paulus, vnusquisque propriam mercedem ac
cipiet secundum suum laborem. Quemadmodũ appetitus sen
sitiuus ad bene cõditũ cibum edendũ facile commouetur, atque
ab ipso etiam cibo inuitatur: quod si male conditus, & amarus
est, difficile recipit, sic amictus voluntati est cibus bene conditus
1. Cor. 3. Simile. ipseque eum ad illius dilectionem inuitat. Inimicus autem est ci
bus amarus voluntati: ideoque oportet eum maiorem sibi ad eũ
diligendum violentiam inferre, ac perinde amor in eum est ma-
gis meritorius: atque etiam, quia liberalius est munus datum
inimico, quàm amico. Amicum amari est quod debetur ei dari:

ini-

18 inimicum autem diligi est illi quod non debetur, erogati. Sicuti qui creditori suo centum aureos reddit, & alios centum donat ei, cui nihil debet, perfectius opus facit hos, quàm illos præbens dum modo soluat quod debet. Quæ cum ita sint, quomodò dicit hic summa veritas: *Maiorem hac dilectionem nemo habet, vt animam suam ponat quis pro amicis suis?* Respondeo, Dominum hic dicere pro amico nullam maiorem charitatem fieri posse, quàm pro eo vitam tradi: non tamen negat pro inimico mori maiorem esse charitatem. Vtrumq; amorem ostendit cœlestis hic magister se habere, cum pro amicis, & inimicis, hoc est, pro iustis, & peccatoribus mortuus fuerit. Et hoc nobis etiam necessitatis tempore facere iubet.

Vtque nos ad hunc singularem amorem inuitet, excellens
19 protinus præmium subdit dicens: *Vos amici mei estis, si feceritis, quæ ego præcipio vobis*, scilicet, *vt diligatis inuicem sicut dilexi vos?* O admirabilem excellentiam vilissimi terræ vermiculi, quòd ad tantam perueniat celsitudinẽ, vt Dei amicus sit. In domo Imperatoris omnia officia sunt magna, & honorabilia, vsque etiam, & aquarius se fœliciss imum ducit. Quanto igitur fœliciorem se iudicabit, qui ipsius Imperatoris amicitiam impetrat? Quod si apud terrenum Imperatorem magni æstimantur, quanto magis æstimari oportet in domo vniuersalis cœlorum terræque Imperatoris? Ecquis igitur, vt talem, ac tantum habeat amicum, totis viribus, totoque conatu quod supernus hic Imperator præcipit, quantũcunq; difficile videatur, non nititur adimplere? O miseros illos, qui talem amicum deserunt vt iræ, passionique suæ sa-
20 tisfaciant. Complures scripserunt quales debeant esse amici, & quasnam illis conditiones inesse oporteat. Scripsit vtiq; Plato, Aristoteles, Tullius, & Beatus Augustinus. Ex quibus omnibus elicitur, in vero amico quinque conditiones esse oportere. Prima est, quòd sit bonus: etenim inter malos amicitia esse non potest. Secunda quòd sit sapiens: nam, vt ait Aristot. & Diuus Thomas cum amicis conuersandum nobis est. Versatur enim amicitia circa operationes quæ sunt ad alium. Magnumque est tormentum sapienti cum stulto conuersari. Tertia, quòd sit constans, ne quasi frondes arboris immutetur. Quarta, quòd seruet arcanum, ne quæ cum animo agit, alijs detegat. Quinta, quod sit conuersatione suauis, nec sit asper, ac rudis in-

Aristot. 8. Ethic. c. 13. tom. 5. D. Tho. 2. 2. q. 23. ar. 3.

genio? O quàm bonus amicus est Deus, & quàm plenè in eo cũctæ hæ conditiones reperiuntur: ipse enim est vniuersa bonitas. Exod. 33. Et sic dixit Mosi: Ego ostendam tibi omne bonum. Bonitas in creaturas diuisa est, pars in alijs, & alia pars in alijs est: at in Deo est bonitas cuncta, atque adunata. Et ita dicit Diuus Ioannes Damas. Damascenus: bonus, & omnibonus, & superbonus Dominus: & infinitæ bonitati infinita pulchritudo coniuncta est. Et ita dicit Beatus Augustinus: Tanta est pulchritudo, & iucunditas lucis æternæ, vt ii non liceret in ea amplius viuere, quam vnius diei hora, propter hoc solum innumerabiles anni huius vitæ pleni delicijs, & circunfluentia bonorum temporalium rectè, meritoque contemnerentur. Hæc ille. Non solùm autem est bonus, sed amicos etiam suos bonos efficit. Qua propter diligentissimè illius amicitiam debemus expetere. Vt enim dixit Aristoteles, Bonum est, quod omnia appetunt: cùmque Deus summum bonum sit, summè est appetendus. Secunda conditio est, quod sit sapiens: nam insipiens suspicionibus, temerarijsque iudicijs est plenus. De singulis rebus, quas amicum suum facere videt, male suspicatur, ideoq; cũ eo non debet amicitia contrahi. Tullius enim, Suspicio, inquit, est venenum amicitiæ. O Deus infinitæ sapientiæ, quàm expers es totius suspicionis, quàm æquè cum tuis amicis, quantumcunq; graues peccatores extiterint, conuersaris: sicut apparuit in Dauide, D. Petro, & Paulo. Tertia conditio est, quod sit constans. Omni tempore diligit qui amicus est, dicitur in Prou. Et cum amicus cõstans alicuius amicitiã acceptauit, quem sibi non cõuenire cognoscit, seruet cõsilium Tulli in hac materia sic dicẽtis: Amicitiæ demendæ sunt non rũpendæ. Non debes repẽte amicitiam illius abrũpere, quẽ tibi non conuenire intelligis, si iam illã cũ eo cõtraxisti: sed paulatim eam debes abscindere. Hoc seruat Deus cũ hominibus, Multos enim nõ protinus in infernũ præcipitat, quãuis sibi fuerint infideles: sed eos ad pœnitentiã expectat: quãuis nõnulli hac Dei patientia abutentes de malis ad deteriora prolãbuntur, & à Deo seiungũtur quouisq; in infernũ deueniũt. Quorũ vnicuiq; dicit D. Paulus: An diuitias bonitatis eius, & patientiæ, & longanimitatis contẽnis? Ignoras quoniã benignitas Dei ad pœnitẽtiã te adducit? Secũdũ autẽ duritiãtuã, & impœnitẽs cor thesaurizas tibi iram in die iræ, & reuelationis iusti iudicij Dei

Arist. lib. 1. Ethi. inprin. tom. 5.

Prouer. 5.

Tul. de. ami.

Rom. 2.

quĩ

24 qui reddet vnicuiq; secundum opera eius? Quarta conditio est, quod sit fidelis, & arcani custos, ne defectus amici in publicum proferat. Quia B. Augustinus, amicus (inquit) est animæ custos: amicus verò infidelis similis est denti corrupto, qui minima quæque tẽporum reuolutione dolet. Sic infidelis amicus leuissima quaq; occasione oblata, & sæpe etiam sine occasione proximum infamat. O æterne Deus, quàm fidelis es amicis tuis, si aliquãdo peccant, & tibi in confessione cum vera contritione reuelantur, eis secretum seruare cõsueuisti, efficisq;, ne infamentur. Fratres si ob aliqua scelera, quæ fecistis, timetis infamiã, vultisq;, vt Deus obtrectatorũ ora cõcludat, nec vos ab eis infamari patiatur, Deo vos detegite, veramq; agite pœnitentiã: hoc est enim singulare quoddã remediũ ad hoc cõsequendũ. Et sic credo verba illa D. Aug. lib. 4. conf. c. 6. & 2. retra. c. 6. Simile. 1. Petr. 4.

25 Petri dicentis: Charitas operit multitudinem peccatorum etiam significare, Dei charitatem plurimos peccatores pœnitentiam agentes operire consueuisse, ne infamentur. Quinta conditio est, quòd sit ingenio dulcis, & conuersatione suauis. O quam conueniens est Dei ingenium, & familiaritas omnibus. Experientia comperimus musicam omnibus proportionate loqui. Tristis quippe in ea lachrymas, hilaris verò lætitiam reperit. O Deus meus, quam apte nobis omnibus quadras. Si verè dicebat Apostolus: Omnibus omnia factus sum quanto melius idem de Deo dici potest, qui tam ineffabili charitate se vniuersis hominum ærumnis accommodat? Non solum autem bono, suauique ingenio est, sed amicos etiam suos boni, dulcisque ingenij solet efficere: multi enim pes- Simile. 1. Cor. 9.

26 simo ingenio ad Dei amorem conuersi sunt similes Angelis. Tullius dicit, nullum posse dulciter sine bono amico viuere, & per consequens solitarium perfecta lætitia vti non posse; quia non habet cui bonum suum communicet. Hoc humanitus homo ille fuit adeptus, quia conuersationem iusti cum Deo non intellexit, qui quò magis solitarius fuerit, eò plenius illa vti potest, sicque cum perfectiori lætitia vitam ducet. De aliquo dicere vulgo consueuisti. Nunquid hominem illum cognoscis? Quod si quem interrogatis respondet, se illum nescire: cum rogatis dicentes: Cum eo, quæso, conuersare, illiusq; probitatẽ, & in cõuersatione dulcedinẽ experiri vt ab eo separari minimè velles. O quanto maiori ratione

vobis ego dicere possum quod si cum Deo vere & ex animo 27
conuersaremini illius amore caperemini: o quantam in eo suauitatem inueniretis, & quam difficile ab eo discederetis. O si eũ gustare inciperetis, quam merito diceretis, non miror quæ sancti in huius optimi Domini ministerio fecerunt, quando quidẽ
Psal. 33. tam suauiter cum eo conuersabantur: quod intelligens Dauid nos admonet dicens: gustate, & videte quoniam suauis est Dominus. Beatus vir, qui sperat in eo.

Quæ cum ita sint fratres dilectissimi per clementissima huius fidelissimi amici viscera vos deprecor, vt secularibus negotijs expediti cum puritate cordis vnam saltem quotidie horam intime cum superna ipsius maiestate conuersemini: & experiemini quantum spiritus feruorem ex illius conuersatione percipietis, vt ei in omnibus seruiatis. Et siquidem quam bo- 28
nus amicus sit, quamque admirabilis dignitas, eius necessitudinem adipisci, cognoscitis, illi parete vos inuicem diligentes, sicut ipse dilexit vos, & sic eam impetrabitis, siquidem ille dicit: *Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis.* Additq; vlterius dicẽs: *Iam nõ dico vos seruos quia seruus nescit quid faciat Dominus eius.* Vbi alia translatio habet: Iam non dicam vos seruos, & sic legit Beatus Augustinus. In quo significata fuit perseuerantia, qua sancti Apostoli Domini amicitiam seruaturi erant. *Vos autem dixi amicos, quia omnia, quæ audiui à patre meo, nota feci vobis.* Hæc fuit singularis quædam horum cœlestium virorum prærogatiua, quod altissima fidei nostræ mysteria ex proprio Dei ore perceperunt: illisque tanquam intimis amicis illa Dominus mysteria reuelauit, quæ pro tunc animarum salu- 29
ti necessaria fuerunt. Vnde verba illa: Omnia, quæ audiui à patre meo, nota feci vobis, significant: omnia, quæ pro nunc æternus pater mihi præcepit, vt vos docerem. Posteà enim per Spiritum sanctum eos alia plurima docuit. Quod si quis fœlicẽ se ducit, quia docti alicuius viri discipulus fuerit: quam gloriosum erit eis filium Dei in Magistrum habuisse, diuinoque illius ore vitæ doctrinam audijsse? Et sic magnopere
Ioan. 1. hoc Beatus Ioannes magnificat, dicens: Vnigenitus filius qui est in sinu patris ipse enarrauit. Nosque etiam magnas pro tanto beneficio gratias agere debemus: siquidem quod diuinus Magister discipulos suos docuit, id nobis per eos

reuelauit

30 reuelauit: & (quæ infinita eſt eius clementia) potiori mundi
parte errorum tenebris obſcurata nos fidei, cœleſtiſque doctri-
næ ſuæ lumine illuſtrauit: quod ideo fecit, vt eum diligamus, il-
liq; ſeruiamus. Myſterioſa illa animalia, quæ vidit Ezechiel, *Ezech. 1.*
erant plena oculis: in quo ſignificantur Dei cognitione ple-
na fuiſſe. Et vnumquodq; coram facie ſua ambulabat, ideſt, co-
ram facie cognitionis ſuæ ambulabat, & indita ſibi cognitione
ducebantur. Hoc nos omnes facere oportet: ſcilicet, iuxta quod
nos Euangelicę doctrinæ lux docet, viuere. Columna illa ignea,
qua Deus filios Iſrael illuminauit in deſerto, in terram promiſ-
ſionis eos adduxit: at in eam illos introducere nequijt: ſed ipſi ſu
doribus, & laboribus, Gigantes barbaraſq; nationes ſuperantes
in eam introierunt. Sic fidei, Euangelicæq; doctrinæ lux bene
31 nos ſaluationis viam docet: verum oportet nos virtutum exerci
tu viriliter dimicare, paſſionumq; noſtrarum Gigantes ſupera-
re, aliaſq; complures contradictiones, quæ in ſpirituali via offe
runtur proſternere, quouſq; in illam terram viuentium ingre-
diamur, ſperantes Deum in omnibus laboribus nobis eſſe fau- *Pſal. 70.*
turum: ſicut fatebatur Dauid dicēs: Ego prodigium factus ſum
multis, ſed tu adiutor fortis. Prodigioſa vtiq; fuit vita Dauid, &
multo prodigioſior ſanctorum Apoſtolorum.

At vtriq; fatentur, vitam ſuam mundo prodigioſam extitiſſe
propter diuinum auxilium, quod nobis non deerit, ſi fecerimus
quod debemus. Quod auxiliū, vt diuinus Magiſter ſignificet,
protinus addit. *Non vos me elegiſtis, ſed ego vos elegi: & poſui vos*
32 *vt eatis, & fructum afferatis, & fructus veſter maneat.* O mirabilia
verba magna conſideratione digniſsima, Dominus nobis ſpiri-
tum conferat, quo ex illis fructum percipere nouerimus. Poſui
vos (inquit) vt eatis, ideſt, vt ſemper à bonis in meliora proceda
tis, nec vnquam regrediamini. B. Paulus dicit: Induite vos ar-
maturam Dei, vt poſsitis ſtare aduerſus inſidias diaboli. Et in-
ferius: Accipite (inquit) armaturam Dei, vt poſsitis reſiſte- *Ephe. 6.*
re in die malo, ideſt, laborioſo, qui eſt dies tētationis, & in om-
nibus perfecti ſtare. Et alia tranſlatio habet: Et in omnibus
perfectis ſtare: & ſic eſt etiam in contextu Græco. In quo
ſignificatur, non ſolum in omnibus caſibus, qui offerantur in
perfectione nos ſtare oportere, ſed in omnibus etiam perfectis
rebus perſeuerare debere. Ex his verbis D. Pauli, in quibus to-

ties nobis perseuerantia commendatur, atq; vt in omnibus per- 33
fectis operibus sit, & ex ijs Domini, scilicet, vt eatis, patet quã
necessaria sit perseuerantia in bono, & quam grata diuinę maie-
stati. O quanta hic effundendi lachrymas offertur occasio, cum
tam modici per virtutem perseueranter gradiantur, & quàm ci
tò multi qui eam aggrediuntur, deficiant, & retrocedant. Ne ita
sit fratres, per Dei reuerentiam vos rogo. In sanctos Apostolos
oculos conijcite, qui in virtutum operatione tanto studio perse
uerarunt cœleste semẽ serẽtes, cuius fructus vsq; hodie in sãcta
Ecclesia perseuerat, & vsq; ad sęculi cõsummationem durabit.
Ecquis diceret pauperes piscatores tam sanctam sensualitatiq;
repugnantem legem, & fere omnium hominum corruptissimis
moribus contrariam esse plantaturos, hoc q; sanctũ opus tan-
diu permansurum, cum eius operarij ob illius diuulgationẽ fue- 34
rint interfecti? Solus ille hoc dicere potuit, qui hoc dixit, & fe-
cit, in cuius virtute sacrosancti hi viri tot mirabilia perfecerunt
& propter quem ædificium, quod illi erexerunt, nunc stat, tan-
quam super firmam petram constructum. O patres concionato
res ab his sacris magistris discite, quęso, vestraq; doctrina, & pio
exemplo magnum fructum ferre pręcipue intendite. Nec verò
solum fructum facere curare debetis, sed maxime etiam inten-
Ezech. 4. dere, vt fructus, quem feceritis, conseruetur. Ezechieli prę cepit
Deus Hierusalem in cocto latere depingere, non verò in crudo,
qui facile dissoluitu, riusitq; picturam illam telis, bel liciśque
instrumentis muniri. Munus vestrum patres mei est in homini
bus cœlestem Hierusalem depingere, ita, vt vnusquisque Chri-
stianorum quoddam cœli exemplar appareat, & sit. Simulque 35
curare debetis, vt hoc cõseruetur, eos sanctarum exercitationũ
modos, ieiunia, scilicet, disciplinas, orationesq; erudiẽtes, qui-
bus in sancta virtute perseuerent: præcipuè verò vt diuina con-
fessionis, sacrosanctæq; Eucharistiæ sacramenta frequentent.
His enim telis, ac munitionibus eos defendi oportet: quo vtri
q; cœlesti gratia repleti, æterna beatitudine frui-
turi ad ætherea regna ducamini.
Amen.

IN

In eodem Communi Apostolorum Concio tertia.

Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem, &c. Ioan. 15.

ESAIAS Propheta magna spiritus iubilatione sic dicit: Cantate Domino canticum nouũ, laus eius ab extremis terræ, qui descenditis in mare, & plenitudo eius, insulæ & habitatores earum. Hoc canticũ nouũ, quod sanctus hic propheta commendat, iuxta magnorũ doctorum sententiam est lex Euãgelica. Dicitur autem canticum nouum, quia tam suauiter illud cœlestis cantor Iesus Christus cecinit, vt post se vniuersum mũdũ attraxerit. Tam suaue fuit hominibus hoc canticum nouũ, vt diuitijs, liberis, vxoribus, parentibus, & quod maius est, semetipsis cõtemptis diuinum saluatorem sequi statuerint. Amphion Thebanus dicitur Thebas insignem Græciæ vrbẽ construxisse musicæ suæ suauitate efficiens, vt ipsi met lapides suis locis apte locarẽtur. Et Arion Methymnæus dicitur citharæ suę suauitate marinos ad se pisces allexisse. Alpheus quoque immanes belluas fertur cantus sui dulcedine domuisse. Hæc omnia mendacia fuerunt, quę à poetis ficta sunt. Infallibilis autem veritas est cœlestem Amphionem Iesum Christum suauissima Euangelij modulatione, quod est canticum nouum, cœlestem Hierusalem constructurum esse, efficiens lapides eius, idest, iustos in loco iuxta merita singulis concesso apte locari. O diuine Arion quàm merito dicere possumus pisces ab hoc furibundo sæculi mari per te Euangelicæ musicæ suauitate abstrahi. Deniq; ò superne Alpheu, quanta est efficacia dulcedinis diuinæque prædicationis tuæ, siquidem illa syluestres belluas, idest, homines brutos, diuinæque cognitionis expertes ferorum instar animantium in carnalium illecebrarum pratis atque aliorum complurium vitiorum nemoribus persistentes ad te illexisti: & ex belluis non solum homines, sed sanctos etiã illos effecisti. O quam merito dicit Dauid: Mirabilis Deus

Isai. 42.

Psal. 67.

in sanctis suis. Hoc vobis dicam, & si nimiæ audaciæ esse vi- 4
debitur: scilicet, mirabiliorem mihi videri nunc in statu cor-
ruptæ naturæ vnius hominis sanctitatem, quam esset tota cun-
ctorum electorum congregatio in statu innocentiæ. Sicuti mi-
rabilius est vnius fluminis aquam contra naturæ cursum sur-
sum regredi, & in fontem, vnde exijt reuerti, quam vniuersa flu-
mina deorsum defluere: sic quanto mirabilior est innumerabi-
lis sanctorum multitudo, qui contra corruptæ naturæ suæ pro-
pensionem feruentissime ad Dominum cucurrerunt? Canti-
cum nouum dicitur hic Euangelium. Adeòq; nouũ visum est
hominibus, vt gentibus stultitia, Iudeis autem scandalum vi-
1. Cor. 1. sum fuerit, vt affirmat Diuus Paulus dicens: Nos prædicamus
Christum crucifixum, Iudæis quidem scandalum, gentibus au-
tem stultitiam, ipsis autem vocatis Iudæis, atque Græcis Chri- 5
stum Dei virtutem, & Dei sapientiã. Idest, præsciti Christum
crucifixum, & eius Euangelium stultitiam & scandalum iudi-
cant: prædestinatis vero Dei virtus & sapientia esse videtur.
Est q; cãtus dulcis, ac suauis, quia est cãtus, & lex Charitatis. Cã-
ticorũ illa dulcia esse consueuerũt, in quibus de amoribus agitur.
Hic autem diuinus cantus totus est amor, sicut apparet in ho-
diernasancti Euangelij lectione, vbi Dominus ait: *Hæc mando*
vobis vt diligatis inuicem. Hoc dixit, cum ad mortem pergere
vellet, in vltimo vitæ suæ, scilicet, vt firmiùs hominum cor-
dibus maneret impressum: sicuti manere solent verba ami-
ci tui iam in extremo transitu existentis. Mirabileq; est Do-
minum ter idem in vna concione dixisse. Primò cùm dixit:
Mandatum nouum dedi vobis, vt diligatis inuicem sicuti dilexi vos. Et 6
paulo post, *Hoc est* (inquit) *præceptum meum, vt diligatis inuicem.*
Statim q; tertio dixit: *Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem.* Hęc
omnia rem hanc nimis exaggerant, & valde necessariam no-
bis esse manifestant, siquidem qui nos maximè diligit, eam no-
bis toties commendat. Hoc præceptum nouum appellat, quã-
uis veteris legis etiam fuerit, quia ipse illud renouauit in lege gra
tiæ, quippe quod in lege scripturæ nimis destructum corruptũ
maleq; que intellectum erat. Habes imaginem confractam, pe-
Simile. dibus, manibus, ac capite lacerato, ita, vt vix simulacrum esse
videatur: quam pictor renouat, eiusq; membra iterum depin-
git, vt noua videatur, dicitq;: Ecce imaginem nouam, scilicet,

quia

7 quia illam renouauit. Hoc amoris præceptum truncatum, confractum, & male intellectum erat: arbitrabantur etenim homines se suos tantum amicos amare teneri. Venit autem cœlestis artifex Iesus Christus, manusque ac pedes illi adhibuit, fecit illud ad inimicorũ etiam dilectionem peruenire, illud perfecit, diuersisque coloribus depinxit, id est, rationibus plurimis confirmauit, dicens: Diligite inimicos vestros, benefacite *Matth. 5.*
ijs, qui oderunt vos, orate pro persequentibus, & calumniantibus vos: vt sitis filij patris vestri, qui in cœlis est. Si enim diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? Nonne, & publicani hoc faciunt? Ecce quam decoris coloribus præceptum hoc depinxit. Ideoq; dixit: Mandatum nouum do vobis. Etiam nouum ideo dicitur, quia illo mirifice animus renoua-
8 tur, & ita dixit Dominus: Dimittite, & dimittemini. Solet homo aliquando peccato maxime deuinciri: solet adeò affectione, ira, cupiditate, atq; ambitione ligari, vt ad excundum ab illa viam reperire non posse videatur. Aliquando adeo inertẽ, præpeditũ, atq; ineraſſatũ ad peccata cõtinenda se homo experitur vt in ore plumbeam massam habere videatur. Quod significatum est apud Zachariam Prophetam dicentem: Missa fuit mas- *Zacha. 5.*
sa plumbea in os amphoræ, vbi erat impietas. Quid igitur remedijerit huic malo? Dominus vtiq; dicit: Dimittite, & dimittemini: Id est, iniurias dimittite, proximosq; diligite: & sic disponemini, vt Deus vos adiuuet, & sceleribus istis, quibus vincti tenemini, vos absoluat, animusq; vester renouabitur. Et quia hic
9 amor est huius renouationis causa, ideò eum Dominus mandatum nouum appellat.

Dicit igitur nũc: *Hæc mando vobis, vt diligatis inuicẽ.* Hic posset esse vnus sensus horum verborum. Hæc omnia quæ vos hucusq; docui, in hunc finem diriguntur, vt, scilicet inuicem diligatis. Hic cognoscetis vnde prouenit, tam parum amoris inter homines esse: videlicet, quia charitas in corde, in quo imprimẽda est, multa præsupponit, amor nõ est qualitas, quæ potest assidere in tabulam rasa mentis nostræ. Sicut pictor non constituit aurum su- *Simile.*
per nudam tabulam, sed multos prius colores, atque atramenta supponit, & super ea collocat aurum: sic oportet priùs alijs virtutibus animum exornari, vt illi charitas bene assideat. Nemo potest alium, vt debet diligere, nisi se prius diligat, sicut

oportet. Vt autem se homo diligat, iuxta B. Augustini sententiam debet esse virtutibus exornatus: vnde solus virtute prædi-
Matt. 24. tus se, proximosque suos optime diligit. Vnde, cum Dominus in signū cōsummationis sæculi dixit, quod homines præ nimia morum corruptione odio habebunt se inuicem: statim huius odij causam assignauit dicens: Quoniam abundabit iniquitas, refrigescet charitas multorum. Vbi manifeste docuit, ex virtutū defectu, & abundantia vitiorum inter homines odia exoriri. Ideoque hic dicit: Hæc mādo vobis, vt diligatis inuicem, id est, sæculi amorem, cupiditatem, temporalia bona, superbiam, libidinem, & cætera vitia vobis prohibui, patientiamque in laboribus, cordis humilitatem, & mansuetudinem aliarumque virtu-
1. Tim. 1. tum exercitia commendaui, quia sic vos inuicē diligetis. Diuus Paulus dicit: Finis præcepti est charitas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta. Idest, vniuersæ legis sanctarum exercitationum finis est, Deum diligere, illique placere, & sanctam eius voluntatem exequi. Sum castus, humilis, patiens, & misericors, quia Deus hoc vult: amor meus erga Deū me cōmouet, vt has virtutes exquirā & exerceā. Si castus, siue misericors sum, solum, vt talis sim, benefacio, sed nihil mereor. Sic virtutes Philosophi operabātur, ob nihil aliud, nisi, vt eas possiderēt. Finis autē, quo Christiani ad hæc omnia cōmouereri debent, est sola Dei charitas, quam, vt ait Sanctus Apostolus, de corde puro, id est, sine cupiditate esse oportet. In omnibus debet iustus sui
Simile. ipsius immemor esse: & ob solam Dei gloriā bene operari. Geometria docet calcem, qua lapides in ędificatione connectuntur, arenæ cōmisceri posse: summum autem fornicis lapidem, qui dicitur clauis, viua, puraq; ac totius arenæ experte calce esse struēdum: nam seiunctis parietum lapidibus, quo ad plurimum fit rima in eis: claui autem corruente perit ædificium. Sic in spirituali ædificatione amorem inter proximos aliqua vtilitatis cupiditate esse commistum, tolerabile est. Amorem vero Christiani erga Deum purissimum esse oportet. Etenim amicum meum possum ego prędipuè propter Deum, & deinde quia est mihi officiosus, aut propinquus, diligere. Deum autem (ait Apostolus) corde puro, & conscientia bona debemus amare. Hæc etiam secunda conditio est magnopere necessaria. Licet enim quis quā bene operetur, & aliqua ex diuinis præceptis adimpleat: si mala

est

13 eſt conſcientia, omnia perdit. Fuerunt Gedeoni ſeptuaginta vnus liberi, ſeptuaginta legitimi, & vnus ſpurius, nomine Abimelech: & hic vnus omnia conturbauit, & filijs ſeptuaginta patris ſui ſuper lapidem vnum capita abſcidit. Hoc ſpiritaliter in anima contingere ſolet. Etenim vnus lethalis reatus filius ancillæ, id eſt, ſenſualitatis, plurimas virtutes, & actus meritorios, qui ſunt filij legitimi rationis, interimit. Defert quis mulum vitro, aut ouis magno labore comparatis onuſtum, quæ eſt tota illius ſubſtantia, corruente mulo cuncta franguntur, & eius ſubſtantia perit. Iter faciebas tu multis bonis operibus, quæ in Dei miniſterio feceras, onuſtus, ſi forte in vnum peccatum lethale prolaberis omnia in terram proijcis, atque de perdis. *Iudic. 9.* *Simile.*

Ideò acerrima pœnitentia nos oportet corpus mortificare, ne
14 ſit ſicut mulus indomitus, & paſsim offendens efficiat, vt merita confringantur. O fratres, ſi cum peccatum vultis admittere meminiſſetis horum, quæ vobis hic diximus, quam potens vobis hoc eſſet frænum, quo ab illis committendis reuocaremini. Cũ peccata ſe vobis offerunt, ſic quæſo conſiderate: Quid hinc præter animæ confuſionem elicere poſſum? B. Paulus dicit: Fornicatio, & omnis immundi tia, aut auaritia nec nominetur in vobis, ſicut decet ſanctos, aut turpitudo, aut ſtultiloquiũ, aut ſcurrilitas, quæ ad rem non pertinet. Et alij tranſtulerunt quæ ad rẽ non pertinent. Et ſic eſt in contextu Græco: & ita legit etiam Diuus Hieronymus. In quo ſignificatur non ſolum ſcurrilitatem, ſed hæc omnia vitia, quæ hic ſanctus Apoſtolus recenſuit, ad rem non pertinere. Hoc à vobis profunde conſiderari vellẽ, *Ephe. 5.*
15 ſcilicet, hæc omnia ad rem non pertinere, ſed ad condemnationem potius veſtram eſſe. Ideo dicit hic ſanctus Apoſtolus: & conſcientia bona, & protinus addit: & fide non ficta, id eſt, ſine hypocriſi, quæ Deo nimis eſt exoſa. Nam vnum vitium alteri, gulam luxuriæ, homicidium furto, furtumq; faſtui, ac ſuperbiæ deſeruire magnum malum eſt. At hoc eſt peccatorum ingenium, alia eſſe aliorum cauſam: virtutem autem ab hominibus in peccatorum fradumque inſtrumentum aſſumi, hoc multò maiorem affert admirationẽ. Et ita dicit Diuus Chryſoſtomus ſummam virtuti inferri iniuriam, quando ab hominibus in inſtrumentum iniquarum expetitionum accipitur. Sichem, & filij eius circunciſi ſunt ob Dinæ pulchritudinem, & diuitias Iacob.

cob. Dixerunt enim: Si circũcidamus masculos nostros, subst ã- 16
Gene. 34. tia eorum, & pecora, & cuncta, quæ possident, nostra erũt. Ideo
q; permisit Deus illos atrocissime gladio perire. Quod quidem
accidit illusoribus virtute vtentibus, vt inanium laudum ia-
ctantia perfruantur: meritum etenim amittentes spiritualiter
Eccle. 1. moriuntur. Idcirco admonet spiritus diuinus singulos fideles
suos dicens: Ne fueris hypocrita in conspectu hominum, & non
scandalizeris in labijs tuis. Attende in illis, ne forte cadas, &
adducas animæ tuæ inhonorationẽ, & reuelet Deus absconditа
tua & in medio Synagogæ elidat te. Quoniam accessisti malig
ne ad Dominum, & cor tuũ plenum est dolo, & fallacia. O quã
terribilia verba, quibus perspicue ostẽditur quam execrabiles
Deo sint hypocritæ, eorumq; fictiones: siquidem non solum
æternis supplicijs in futuro sæculo punit, sed eos etiam in hac 17
vita ignominijs, & confusione comminatur. Ecquis amodo ijs
vti audebit, intelligens quam odiosa sint Deo? Merito igitur di
cit Apostolus: In fide non ficta. Ex his omnibus oportet vos in
tellexisse, quam apte verba hæc sancti Pauli, finis præcepti est
charitas, his sancti Euangelij consonãt, vbi dicitur: Hæc mando
vobis, vt diligatis inuicem. Nam totius legis finis est charitas,
quæ præcipue in Dei, secundarie vero in proximi dilectione cõ
sistit. Et quanuis hic Dominus de Dei amore nõ loquitur, illud
tamen præsupponit: quia proximi amor, ex Dei dilectione di-
manat. Mirum est autem quomodo cùm charitas finis sit, à Bea
1. Cor. 12. to Paulo via vocatur. De ea namq; loquens dicit: Adhuc excel
lentiorem viam vobis demonstro. Si finis, quo modo via? Virtu
tũ dicitur finis, quia illa est earum perfectissima, & quia ad illã 18
reliquę virtutes quasi media dirigũtur. Dicitur autẽ via, quia nõ
est nobis in illa sistendũ dicentibus, iã amaui quod debui, nam
quanuis nimis dilexeris, amplius diligere debes. Itaq; per eam
Rom. 13. quasi per viã nos semper oportet progredi. Sic nos admonet D.
Paulus dicẽs: Reddite ergo omnibus debita, cui tributũ, tributũ,
cui vectigal, vectigal, cui timorẽ, timorẽ, cui honorem, honorẽ.
Nemini quicquam debeatis, nisi, vt inuicem diligatis. In hoc (ait
sanctus Apostolus) vos semper debitores iudicate, ne vnquam
iam vos omnia feciſſe putetis: semper in amore progredimini.

Dicit igitur Dñs: *Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem.* O quãta
1. Reg. 17. esset virtus, ac fortitudo Christianis, si eis hęc vnio inesset. Pro

ce-us

19 cerus ille Gigas Goliath, vt ſacræ literæ teſtantur, erat altitudinis ſex cubitorum, & palmi, & caſsis ærea ſuper caput eius, & lorica ſquamata induebatur. Porro pōdus loricę eius quinq; millia ſiclorū ęris erat: & ocreas ęreas habebat in cruribus, & clypeus æreus tegebat humeros eius. Haſtile autē haſtæ eius erat quaſi liciatorium texentium, ipſum autem ferrum haſtæ eius ſexcentos ſyclos habebat ferri. Et quanuis tantus, ac tam munitus erat, clamabat aduerſus Phalangas Iſrael, & dicebat: Eligite ex vobis virum, & deſcendat ad ſingulare certamen. Attendite ingentem grandis belluæ puſillanimitatem, atque formidinem: quæ cum vno tantum, & non pluribus dimicare audebat. Hic vtiq; Sathanæ puſillanimitas delineata eſt, qui cū adeo potens ſit, vt de illo dicat Iob: Non eſt ſuper terram poteſtas, quæ *Iob. 41.*
20 comparetur ei. Quo ad poteſt curat nos diuiſos, atque diſcordes inuenire, vt nobiſcū ſingulari certamine dimicet. Et hęc eſt vna ex rationibus, quare inter proximos diſcordias ſerit. Quia verò tot, tantaſque inimicitias inter Chriſtianos ſeruit, ideo tot ab eis, tantaſque victorias reportauit. Perſpicue hoc glorioſus *1. Cor. 1.*
Apoſtolus Paulus intelligebat: ſiquidem nobis vnitatem tam efficaciter commendat dicens: Obſecro vos fratres per nomen domini noſtri Ieſu Chriſti, vt id ipſum dicatis omnes & nō ſint in vobis ſchiſmata. Sitis autem perfecti in eodem ſenſu, & in eadem ſcientia. Et alia tranſlatio habet: In eadem mente, & in eadem ſententia: & ſic eſt in contextu Græco. Idemq; vos dilectiſsimi deprecor per idem nomen, per quod D. Paulus Corinthios precabatur. Vellemq; illius ſpiritu, efficaciaq; pollere, vt
21 hoc cordibus veſtris imprimerem, omneſq; hinc exiretis proponentes firmiſsime vos prius mille vitas, ſi tot haberetis, amiſſuros, quàm proximorū vnitatē, atq; concordiam eſſe diuiſuros.

Dicit vlterius Dominus: *Si mundus vos odit ſcitote, quia me priorem vobis odio habuit.* Adeo ſolitum eſt malos inſectari odio bonos, vt dicat Eccleſiaſticus: Contra malum bonum, & contra vi- *Eccle. 33.*
tam mors, ſic contra virum iuſtum peccator. Vix hoc odium alijs verbis poſſet exaggerari. Quid enim bono magis contrariatur, quam malum? & quid magis vitæ, quam mors? Quanto Cain ſtatim in mundi primordio fratrem ſuum Abel odio fuit inſectatus: ſiquidem eum occidit: &, vt credibile eſt, cum non dum gladij eſſent, illum dentibus momordit, ac lacerauit. Et eo

in tem-

intempore quo hominem occidi fuit, dimidiam fere mũdi par- 22
tem, quæ ex illo stipite oriri posset, euerti. Quod non ignora-
uit Chaldaicus interpres: qui pro eo, quod nos legimus, vox san-
Genes. 4. guinis fratris tui clamat ad me de terra vertit: Vox sanguinis ge-
nerationum, quæ futuræ erant succedere de fratre tuo clamat
ad me de terra. Quod cum ita sit fratres in Christo Iesu, quando
mũdus vos fuerit persecutus lætamini: signum enim est, vos ex
mundo non esse. Nam si de mundo essetis, mundus quod suum
erat diligeret, quia verò de mundo non estis, sed ego elegi vos
de mundo: propterea odit vos mundus: Ne verò arbitremini, 23
quia Dominus hæc verba sanctis Apostolis dixit, ideo vos etiã
1. Petr. 2. eius electos non esse. Diuus enim Petrus ait credentibus: Vos
autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus
acquisitionis, vt virtutes annuncietis eius, qui de tenebris vos
vocauit in admirabile lumen suum. Peculiariter vos genus ele-
ctum, & perinde nimis dilectum vocat: quia quæ magis ama-
mus, de cæteris eligimus. Et sicut à Christo Christiani, id est,
vncti, sic ab hoc summo sacerdote, ac Rege sacerdotes, & Re-
ges nominamini. Non quia per regulam vnctionem, atque
iurisdictionem, nec per sacerdotalem consecrationem reges, sa-
cerdotes vocitis, sed quia eos vos per sanctitatis excellentiam
esse oportet. Nam, sicut inter omnes melior in regem, ac in
sacerdotem eligitur, sic vos meliores esse debetis. Ideò que sa-
cer textus insuper addit: Gens sancta. Hæc est quasi prioris
sententiæ expositio. Et quod hic dicit Beatus Petrus: Regale
sacerdotium, legunt Græci, sacerdotes, & reges. Et in Apo-
Apoc. 5. calypsi, vbi nos legimus: Fecisti nos Deo nostro regnum, in con- 24
tex. Græco habetur: Fecisti nos reges, id est, fecisti nos tanquam
reges, ac sacerdotes inter millia delectos: sicuti reges & sacerdo
tes inter cæteros eliguntur. Vnde confunditur hæresis asseue-
rantium omnes Christianos esse sacerdotes de facto: cùm reue-
ra non sint nisi per figuram, & certum quendam loquendi mo-
dum. Nam vno eodemq; modo dicit, hic Diuus Petrus, nos re
ges, ac sacerdotes esse. Ergo, si de facto sumus sacerdotes, etiam
reges sumus. Et siquidem constat, nos non, nisi spiritualiter esse
reges, ergo nec sacerdotes, nisi spiritualiter sumus. Vnde appa-
ret hæresis illa ex eo processisse, quòd eius autor sacras literas
ignorauit. Nam sæpe in sacris literis sacerdos non dicit ordinẽ.

sed

25 sed solam excellentiam, & dignitatem. Et sic regnum sacerdo-
tale significat hic regnum celebre, insigne, Deoq; dicatum vt sa
cerdotes, vt in primo Regū dicitur: Hirā Hiraites erat sacerdos 1. Reg. 20.
Dauid, ideſt, cōsultor, & honoratior. Nam immediate dictū fue
rat: Sadoch verò, & Abiathar sacerdotes erant, scilicet, verè, &
realiter Dei. Dicit vlterius D. Petrus: Populꝰ acquisitionis, ideſt
acquisitus. Nā Hebraica phrasis sępenumero genitiuū pro adie-
ctiuo vsurpat: quia Christꝰ verus mūdi saluator eū suo sacratissi
mo sanguine acquisiuit. Atq; etiā Christianus populus meritò
potest populus acquisitionis actiuè vocari: quia inter omnes po
pulos ipse vnus operibus in charitate factis gratiā, & gloriā ac-
quirit. Ethnicorū historię plenę sunt multis virtutibus morali-
bus, quas Gētiles Philosophi operati sunt, quibꝰ tamē nihil gra-
26 tię meruerūt, imo nūc in inferno cruciātur. Ex quo apparet illos
nō fuisse populū acquisitionis. O Beatā gentē, quę vna lachryma propter Deum fusa, vno suspirio ex intimo cordis educto &
vno vase aquę frigidę cū charitate largito regnū cœlorū valet ac
quirere. Cōcluditq; B. Petrus dicēs: Vt virtutes annūcietis eius,
q de tenebris vos vocauit in admirabile lumē suū. Ideſt hęc om
nia fecit, vt ad tāti Dei, à quo tot percepimus beneficia, amorē,
gratitudinem q; cōmoueamur: semperq; eius probitatē, sapien-
tiā, atq; potētiā prędicemus, vt omnes ad eius amorē excitētur.
Siquidē igitur fratres mei à Deo estis electi in peculiarē eius po
pulū, ne miremini, mundū vos odisse: at bonū hoc signū esse iudi
cate. Nā flores ab arbore repulsos colligit pharmacopola, ex q Simile.
bus salubria cōficit medicamina: sic viros à mūdo despectos re-
27 cipit Deus, & tanquā artifex peritissimus cœleste quoddā cōfi
cit medicamē, quo postea ægris medetur, ideſt, eorū exēplo alij
peccatores curātur. Quamobrē fratres gaudete: nā bonū signū
est vos à sęculo negligi. Nā vt hic summa veritas ait: si de mūdo
essetis, mundus quod suum est, diligeret. In primo Regum vo- 1. Reg. 14.
lumine sic habetur: Dixit Ionathas ad adolescentem armigerū
suum, Veni, transeamus ad stationē in circunciſorū horū, si forte
faciat Dominus pro nobis, quia non est Domino difficile salua
re, vel in multis, vel in paucis. Ecce nos transimus ad viros istos,
cumq; apparuerimꝰ eis, si taliter locuti fuerint ad nos: Manete
donec veniamus ad vos, stemus in loco nostro, nec ascedamus
ad eos. Si autem dixerint: Ascendite ad nos (scilicet nos cōtem
nentes)

nentes (ascendamus: quia tradidit eos Dominus in manibus nostris: & hoc erit nobis signum. Et sic fuit. Apparentes enim hostium conspectui, seq; ab eis illudi, & contemni videntes, tantum animi perceperunt, vt soli, diuino tamen auxilio fulti ex ingenti exercitu victoriam compararint. Sic si à mundo contempti patientes extiteritis, vos ab eo despici signum erit, ex quo victores vos euasuros esse colligetis. Deus dixit: Magna erit gloria domus istius nouissimæ plus quam primæ. Quanuis prius templum pacifice, atq; abundãter nimis à Salomone fuerit constructũ, posterius verò varijs aduersantibus prælijs hostiumq; concussibus opprimentibus erigebatur: nihilominus tamẽ Dominus dixit, huius posterioris multo maiorẽ, quàm prioris gloriam esse futurã. In quo significauit eo glorioſiorẽ esse virtutẽ, quo minus auxilij reperit: resistentiamq; in gloriam conuerti, si perseueranter agatur. Ideoq; de iustis summa veritas dixit: Multum fructum afferunt in patiẽtia. Nec verò mirandum est Dæmonem iniquorum caput, ac principem viros iustos persequi per se, membraq; sua. Experientia quippe comperimus venenosum animal, velut viperam, nisi tangatur, siue lædatur, alijs non officere. Videbitis viperam in via, quæ mortua videtur, at vbi primũ pedetur, statim ore venenoso occurrit, damnum q; sibi illatum, venenũ conspuens conatur vlcisci. Sic cùm Dæmon, ac mundus se à iustis conculcatos semper aduertant, in eos venenum conspuunt, quò ad possunt illos mordentes, & persequentes. Quæ omnia Deus sua diuina prouidentia permittit, malis tãquam instrumentis ad maiorem iustorum purificationem, atq; coronã vtens. Vnde pro eo, quod nos legimus in psalmo: Exurge Domine, præueni eum, & supplanta eum: eripe animam meam ab impio, frameam tuã ab inimicis manus tuæ, D. Hieronymus ex Hebræo vertit: Surge Domine, præueni faciem eius, salua animam meam ab impio qui est gladius tuus. O mirifica verba. Quæ si attente consideraremus, quã patienter aduersariorum persecutiones reciperemus intelligentes eos esse Dei gladios, quibus nos percutit, siue ad culparum nostrarum pœnas purificandas, siue ad gloriæ nostræ coronas augendas. Nihil in terra sine causa fuit, & de humo non egredietur dolor, ait sanctus Iob: ideſt, non ita è terra veniunt, sed è cœlo descendunt. Et per Isaiam Prophetam dicit Deus: Ego Dominus

Aggæi. 2.

Luc. 18.

Simile.

Psal. 16.

Iob. 5.

Isai. 45.

formans

3 formans lucem, & creans tenebras, faciens pacem & creans malum, ego Dominus faciens omnia hæc. Atq; eadem veritas dixit alibi: Nonne quinq; passeres vænunt dipondio, & vnus ex illis non est in obliuione coram Deo? Sed & capilli capitis vestri omnes numerati sunt, nolite timere, multis passeribus pluris estis vos. Si ergo Deo passerum, atq; capilli tãta cura est, quã tam de homine, cui vniuersum orbẽ creauit rationem habebit? Ergo certe credere debetis fratres labores qui vobis accidunt, esse maximè necessarios. Illos igitur accipite, sicut ex manu clementissimi patris, qui vos tantopere diligit. Sicq; purificati, diuinaque gratia locupletati gloriæ coronam accepturi ad cœlestia regna ducemini. Ad quæ nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen. Luca. 12.

In eodem Communi Apostolorum Concio quarta.

Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem, &c. Ioan. 15.

SANCTVS Propheta Dauid sic ait: Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum. In his verbis docet sanctus Propheta eos, qui vere, & charitatiuè Deo obediunt, cunctis bonis esse replendos. Nam pax in sacris literis iuxta Hebraicam proprietatem complurium bonorum significat abundantiam, & ita hic significat. Hac etiam ratione idem Propheta alibi iustos hortatur dicens: Timete Dominum omnes sancti eius, quoniam non est inopia timentibus eum. Quid? non ne complures iustos in hospitalibus cernimus? nonne alios præ nimia inopia esurire perspicimus, contra vero plurimos peccatores sumptuosissimis fatibus triumphantes? Sic. Verum quod in diuitijs quæritur, est requies, honor, atque voluptas: quibus omnibus abundantius vtitur pauper tritis indutus pannis, quam diues temporalium bonorum affluentia circunseptus. Et sic protinus ipse propheta subdit dicens: Diuites egerunt, & esurie- Psal. 118. Psal. 33.

esurierunt: inquirentes autem Dominum non deficient omni bono. Omnia quippe, quæ homines tam diligenter inquirunt, in solo Deo reperiuntur, qui vnus veram tribuit abundantiam, & saturitatem. Nam, vt ait Diuus Hieronymus, satis auarus est, cui Deus non sufficit. Et Diuus Augustinus dicit, Ideò nihil deest possidentibus Deum, quia alijs eos bonis replet, quæ temporalium defectum supplent, illosque maiori consolatione permulcent, & quendam sæcularium rerum contemptum in eorum cordibus gignunt, ex quo illis carentes tranquillam vitam degunt. Impossibile est enim hominem earum rerum, quas nec diligit, nec vult, ea ratorqueri, siue perturbari. Et non est illis scandalum, ideſt nullum habent offendiculum, nec qui eis possit officere: ab ipsa enim lege, quam custodiunt, inuicem custodiuntur, & conseruantur, sicut affirmat Ecclesiasticus dicens: Si volueris mandata conseruare, conseruabunt te: vt accidit mœnia conseruantibus, & assiduo fulcientibus, qui cum ea sic reparent, ab eis custodiuntur, ne hostium concussibus opprimantur. Et sic, vbi nos legimus in Psalmo: Tu mandasti mandata tua custodiri nimis, alia translatio habet: Custodire nimis: & sic est in paraphrasi Chald. & sic etiam legit Beatus Ambrosius. Vbi significantur diuina præcepta obseruatores suos maxime custodire. Non solum autem diuinæ legis obseruatio homines ab spiritualibus, sed à corporalibus etiam hostibus protegit. Vnde dixit Deus Iosue: Confortare, & esto robustus valde, vt custodias, & facias omnem legem, tunc diriges viam tuam, & intelliges eam. Noli metuere, quia tecum est Dominus Deus tuus in omnibus ad quæcunque perrexeris. O mirabiles promissiones, quas hic Dominus huic sancto duci fecit, si diuinam ipsius legem custodiret. Prima est: Diriges viam tuam, & intelliges eam. Ex quo apparet, legis obseruationem perspicuam lucem esse ad ipsius intelligentiam. Et ita vbi nos legimus in Psalmo: Declaratio sermonum tuorum illuminat: alia translatio habet: Ingressus sermonum tuorum illuminat: Notandumque est, nos tunc ingredi verba Dei, cum illa adimplemus, quæ legis obseruatio animum clarificat, quo se in omnibus optime gerat. Qui vero hoc modo in diuinam legem non ingrediuntur, quantumuis sapientes sint, in tenebris

3 *Hieronym. August.*

4 *Eccli. 15. Simile.* *Psal. 118.*

5 *Iosue. 1.* *Psal. 118.*

6 nebris ambulant. Ideo etiam Dominus dixit: Qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Et super omnia societatem, auxiliumque suum Dominus legis suæ obseruatoribus pollicetur in omnibus, ad quæcunque perrexerint, vt non ab spiritualibus tantum, sed à corporalibus etiam hostibus victoriam reportent. Quod intelligens Sanctus Iosue non solum ipse legem obseruabat, sed illam etiam ab vniuerso populo curabat obseruari, & ad hoc illos conuocabat, illisque capitula habebat, sicut ex vicesimo tertio capite apparet. Vbi dicitur: Vocauit Iosue omnem Israel, dixitque ad eos: Confortamini, & estote soliciti, vt custodiatis cuncta, quæ scripta sunt in volumine legis Moysi. Et sequenti capite dicitur: Congregauit Iosue omnes tribus Israel in Sichem. Illos quip-
7 pe tanquam ad capitulum conuocabat, vt eorum animos in diuinæ legis obseruatione fulciret. Congregatique steterunt in conspectu Domini, idest, adeo obedientes, ac si à Deo accersirentur. O fœlicem congregationem, vbi viri à prælatis accersiti tam feruenti, pioque spiritu sunt, quasi in Dei conspectu persisterent. Illic sanctus Iosue singularia beneficia, quæ à Deo perceperant, in eorum memoriam reuocauit. Et tandem concluſit dicens: Nunc ergo timete Dominum, & seruite ei perfecto corde, atque verissimo. Quod si nolueritis, saltem ego, & domus mea seruiemus Domino. O quam singulare præsidis exemplum, quo populus commotus dixit: Absit à nobis, vt relinquamus Dominum. Et qui totum illud caput leget, videbit quoties se Domino seruituros, & obe-
8 dituros esse promiserint. Multum quippe conducit sancta proposita assiduo renouari, crebroque diuinæ legis adimplendæ determinatio. Cui proposito concipiendo permagni interest omnium commodorum consideratio, quæ ex diuinæ legis obseruatione prouenire prædiximus. Nolebat vtique Deus supellectilia tabernaculi à iumentis, aut bobus, sed ab hominibus asportari: vt patet in Numeris. Vbi dicitur: Filijs autē Caath non dedit plaustra, & boues: quia in sanctuario seruiūt, & onera proprijs portant humeris. In quo significatum est diuinam legem non esse iumentis, quæ dētibus frendentia onera fugiunt, sed hominibus rationis, ac prudētiæ plenis, qui quā tisua interest obedire, fructusque diuinæ legis intelligunt,

Ioan. 8.

Iosue. 23.

Iosue. 24.

Num. 7.

noruntq; Deum non quod eorũ ministerio indigeat, sed ad ipso 9
rum vtilitatem eis præcepta imponere, quæ ab eis custodiri se-
Deut. 5. uerissimè iubet. Et ita dixit in Deuteronomio: Quis det talem
eos habere mentem, vt timeant me, & custodiant vniuersa mã-
data mea in omni tempore? O Deus infinitæ maiestatis cur mã
data tua vis ab hominibus obseruari? Quid ex eorum obedien
tia electurus es? Nõ hoc (ait Dominus) mei causa volo, sed vt be
ne sit eis, & filijs eorum in sempiternum? O benedictus talis
Deus, qui sic vtilitati nostræ consulit.

Estq; valde notandum dñm ex tota lege sua peculiariter pro
ximorũ dilectionẽ commendare dicẽtem. *Hæc mando vobis, vt di*
ligatis inuicem. Et enim amor est beneficiorum origo: q; si vos inu
icẽ dilexeritis, vobis inuicẽ benefici eritis. Quod si propter
Isai. 28. me feceritis ego illud in me recipio, ac si mihi beneficiũ cõferre 10
tis. Et sic dicit Isai. Propheta: In loquela enim labij, & lingua lo
quetur populo huic, cui dixit: Hęc requies mea, reficite lassum,
& hoc meum refrigerium. Hic Dominus Apostolorum prædi-
cationes aperte promisit, ad quas eis diuersæ linguæ distributæ
fuerunt: qui omnes in vna eademque fuerunt doctrina concor
des: cuius summa & conclusio est charitas. Et quia hęc charitas
in Dei, & proximi dilectione consistit, proximosq; diligere, &
indifferenter eis benefacere, est signum diuini amoris, ideo di-
cit: Reficite lassum. Vbi quod subdit, valde pẽsandum est: Hęc
(inquit) requies mea hoc meum refrigerium, quasi ipse Deus fa
tigationem, necessitatemque pateretur. Vt autem clarius cog-
noscatis quali corde, ac visceribus nos in proximos nostros
Num. 11. Deus esse velit, aduertite quæ sanctus Moyses Dño dixit: Cur 11
afflixisti seruũ tuum? & cur imposuisti pondus vniuersi populi
huius super me: Nunquid ego concepi omnem hanc multitudi-
nem, vt dicas mihi: Porta eos in sinu tuo, sicut portare solet nu-
trix infantulum? O ineffabilẽ Dei probitatem? Attendite quæ-
so fratres quanta amoris teneritudine voluit Dominus popu-
lum illum rebellem, à quo toties fuit offensus, tractari. Hoc
Exo. 32. est immensæ illius maiestatis pectus: cui Moyses in hoc obedijt
illamq; abominabilem gentem adeò dilexit, vt dixerit: Aut
dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo,
quem scripsisti. O quantæ confusioni est nobis in amoris, &
gratiæ lege viuentibus hæc audire: cùm non solum amoris

teneri-

12 teneritudine proximos non amemus, verum leuissima quaq; occasione in eos irascamur, & infectemur. Nunquid non pater vnus omnium nostrum? (dicit Malachias Propheta.) Nunquid non Deus vnus creauit nos? Quare ergo despicit vnus quisq; vestrum fratrem suum violans pactum patrum nostrorū? Et hoc rursum feciſtis. Operiebatis lachrymis altare Domini fletu, & mugitu. Hoc dicit, quia oppressi, & iniurijs affecti ad templum Domini confugiebant, ibiq; lachrymantes de iniurijs sibi illatis conquerebantur. O quam merito verba hæc hodie dicere possumus, siquidem nostrismet oculis perspicimus quot inhumanitatibus alij in alios Christiani vtuntur, cum vna eademq; sit omnibus fides, vnumq; omnes profiteamur Euangelium, & eiusdē patris, ac Domini seruiſimus. O quis posset verbis explicare 13 quod circa hoc sentit. Profecto, nisi in meliorem frugem nos recepturiſimus, minus incōueniens esset, terram aperiri; quæ nos viuos deglutiret, quam in tantæ maiestatis conspectu nos tot odijs, ac inimicitijs repletos viuere. O lux beatissima tu Dñe nos illumina, quo tantam miseriam cognoscamus. Hæc est Domine clasis tua? Hi ne sunt discipuli tui? Sic eis cœlestis doctrina tua profuit? Hunc ex tuo admirabili exemplo, quod eis præstitisti atq; ex ineffabili amore, quo eos dilexisti, fructum percepe runt? O homines lapidibus duriores, qui tot ac tantis nō sunt mollefacti beneficijs. Deus homo factus venit in mundum, & adimpleuit quod per Isaiā Prophetam promiserat dicens: Ecce Deus vester in fortitudine veniet, sicut pastor gregem suum pascet: in brachio suo congregabit agnos: & in sinu suo leuabit fa- 14 tasipse portabit. O dulcissima verba infinitamq; Dei probitatē manifestantia, qui cum infinitę fortitudinis sit, tanquam clemētissimus pastor sese cū hominibus gesit, quos cruore cōsperſos, obscœnos, imbecilleſque reperiens non horruit, sed eos diuinis brachijs suis amplexus fuit sacratiſsimoq; pectori, & cordi applicuit. Eia crudeles, quare quanta cum pietate suos inimicos peccatores Deus recipiat, audientes non confundimini? Et cur tanto exemplo concitati vosmetipsos non vincitis, vt proximos vestros intimo cordis amore cōplectamini. Quod si quis dicat: Pater inimici mei cruorem mihi bibere concupiscunt, ideoque non est mirum, si eorum interitum exoptem, nihilominus tamen ò frater cum sis rationalis optimis

Malach. 2.

Isai. 40.

tibi considerationibus resistere potes. Considera inimicos tuos 15
magni boni tibi occasioni esse. Cū quadā die in senatu Romano recenseretur quam tranquilla, atq; pacifica Respublica viueret Carthagine, scilicet, superata, Europa in populi Romani seruitutem redacta, Africa tributa soluente; respōdit Scipio: Imo verò nunc in maiori periculo sumus, non enim habemus inimicos, quos timeamus. Eos inimicis carere magnum prudens ille vir periculum ipsis esse ducebat: ab eis enim oppugnati diligenter militariæ exercitationi vacabant, illis verò penitus superatis, cùm neminem pertimescerēt, lasciuiæ, alijsque vitijs indulgebāt. Sin minus dicite (quæso) cur populus hic nō est bene munitus, nec in eo militaris exercitatio floret? Quia vtiq; hostes nō timet ideoq; armis se munire nō curat. At verò populus quātūcunq; modicus sit, si in hostiū conspectu situs est, quantū potest 16
se munit. Hoc igitur commodū vobis afferūt inimici, scilicet, vt quasi ciuitas hostium congressibus exposita semper cum solicitudine, vigilantiaq; viuatis. Amici sunt vitiorum occultores hominibus imperfectis: nam coram eis nihil dicere, aut facere verentur: inimici verò sunt fræna vitiorum. Si te loquente inimicus tuus aduenit, cōtice scis, ne te in verbis capiat. Si habes inimicos, statim in noctis crepusculo te te in domum tuam recipis. Ecce quomodo inimici efficiunt te silentium, reclusionemque seruare.

Ergo consentaneum est illos à te diligi siquidem tibi sunt vir tutis occasioni. Præcipueq; hoc te facere oportet, quia Deus in
Prouer. 8. hac sancti Euangelij lectione, atq; in alijs compluribus sacræ paginæ locis id tibi præcipit absolute. Nam in Prouerbijs dici- 17
tur: Noli de mortuo inimico tuo gaudere, sciens quoniam omnes morimur, & in gaudium volumus deuenire. Siquidē postquam peccauimus, & Dei inimici sumus, volumus, vt nos in gloriam suam perducat, iustum est nos ea mensura metiri, qua volumus, vt Deus nos metiatur. Est q; valde notandum hic vbi no legimus, in gaudium volumus venire, aliam translationem habere: In gaudium nolumus venire: & sic legit etiam Rabanus. In quo miseria nostra notatur, cum simul velimus, atque nolimus. Volumus nobis ignosci, & gloriam conferri, nolumus autem alijs parcere, neque quæ nobis Deus imperat, facere. Et hoc est quenquā velle, & simul nolle, sicut de pigro dicitur

in

18 in Prouerbijs: Vult, & non vult piger. Efficacissimum est etiam remedium ad patientiam in persecutionibus habēdam, atq; ad persecutores nostros diligendos, quod Dominus subdit dicens: *Si mūdus vos odit scitote, quia me priorem vobis odio habuit.* In his enim verbis præmonuit omnes sequaces suos, vt parati essent, ne ab aduersarijs, & persecutoribus incauti occuparentur. Nam vt ait Seneca, sero animus ad periculorum patientiam post pericula instruitur. Et D. Gregorius illud psalmi cētesimi decimi octaui: In mandatis tuis exercebor, & considerabo vias tuas, sic exponit: Quicunq; proficere in virtute cupit, redēptoris vias oculis subijciat, atq; vt mens ad diuersa præparetur, mœrorem gaudium putet, & præsentis vitæ gaudia damna mortis esse credat. Hoc fecerat gloriosus Apostolus Paulus cùm diceret: Quæ mi 19 hi fuerunt lucra, hæc arbitratus sum propter Christū detrimenta, propter quem omnia detrimētum feci, & arbitror, vt sterco ra, vt Christum lucrifaciam ad cognoscendum illum, & virtutē resurrectionis eius, & societatem passionum illius configuratus morti eius, si quomodo occurram ad resurrectionem, quæ est ex mortuis. Omnia vir sanctus ante oculos proponebat: futuros labores præstantissimum q; sui ducis exemplum, necnon admirabile resurrectionis præmium. Et sic his munitus armis mundi lucra damna esse ducebat, mortem q; lucrum sibi iudicabat. Est q; valde notandum in his verbis: Me priorem vobis odio habuit, dictionem priorem, dignitatis potius, quam temporis prioritatem significare, quanuis etiam temporis prioritatem significare posit. Et sic declarat D. Augustinus illud Ioannis dicētis: Quia 20 prior me erat, idest, me dignior, atq; præstātior. Et ita hic: Si me priorem vobis odio habuit, significat: Si me filium Dei, totiusq; sanctitatis fontem mūdus odit, ne mireminisi vos odio habeat. Et inferius dicit eis: Si me persecuti sunt, & vos persequentur, idest, siquidem me licet optimum, ac summe diligendum tam immaniter persecuti sunt, & vos persequentur. Sanctus Dauid piam quandam sanctæ Ecclesiæ, atque iustorum, quos mundus fuit insectatus querelam copiose recenset, & eorum nomine sic dicit: Deus auribus nostris audiuimus: patres nostri annunciauerunt nobis opus, quod operatus es in diebus antiquis. Idest grandia auxilia, quæ Abraham, Isaac, Iacob, Ioseph, Moysi, Iosue, alijsque priscis patribus, seruis tuis præstitisti, & quam

Prouer. 13.

Seneca.

Grego.

Philip. 3.

Ioan. 1.

Psal. 43.

glorioſos eos in omnibus effeciſti: mirabilia, quæ illorum cauſa 21
in AEgypto perfeciſti, & quam fortiter, atque potenter eos in
terram promiſsionis introduxiſti, audiuimus: & quomodo ma-
nus tua gentes diſperdidit, & plantaſti eos. Non illi quidem, ſed
tu hæc feciſti. Neq; enim in gladio ſuo poſſederunt terram, &
brachium eorum non ſaluauit eos: ſed dextera tua, & illumina-
tio vultus tui, quoniam complacuiſti in eis. Additq; ſanctę Ec-
cleſiæ nomine dicens: Tu es ipſe Deus meus, & rex meus, qui
mandas ſalutes Iacob. Quæ nam igitur eſt immutatio hæc? quæ
tanta deſertio? quomodo in tuos te crudelem reddidiſti? Tunc
tot eos indulgentijs permulcebas: nunc autem expuliſti nos, &
confudiſti nos, auertiſti nos retrorſum poſt inimicos noſtros:
& qui oderunt nos, diripiebant ſibi. Dediſti nos tanquam oues
eſcarum, & in gentibus diſperſiſti nos: quæ non ſolum nos cru- 22
ciarunt, ſed magnis nos ignominijs deturparunt. Et ſic tota die
verecundia mea contra me eſt, & cōfuſio faciei meæ cooperuit
me. Etenim tyranni ſanctorum q; inſectatores ſanctas fœminas
publicè denudabāt, & in omnium conſpectu ſuſpendebāt, vt
Eccleſiaſticę hiſtoriæ referunt. Hęc omnia venerunt ſuper nos,
neq; obliti ſumus te, & iniquè non egimus in teſtamento tuo:
& non receſsit retro cor noſtrum. O quoties ſancti illi Patres la-
chrymantes hunc pſalmum (vt credo) cum ſuis clericis recitarūt
cum ſacris Eccleſijs per tyrannos deſtructis ad montium cauer-
nas confugerent. Ecquis eos ſic afflictos, tribulatoſq; perſpicies
non ſtuperet, conſiderans nunc (humano videri) Deum ſuis dili
gentius eſſe fauturum: cum iam humanā naturam ſuſceperit?
O altitudo diuitiarum ſapientiæ, & ſcientiæ Dei, quàm incom- 23
prehenſibilia ſunt iudicia eius, & inueſtigabiles viæ eius, ait D.
Rom. 11. Paulus. Non vti q; illa deſertio, nō, ſed magnū erat auxiliū, non
oblitio, ſed amor ardentiſsimus. Sic diuina prouidentia cōueni
Simile. re perſpexit. Non acceptator perſonarū, ſed temporū conſidera
tor eſt Deus. In principio cū mundus ſimilis eſſet infanti, popu
luſq; Dñi eſſet imperfectus ſicut pia mater liberos ſuos paruu-
los, ac teneros delicatè tractat, ac multis muneribus donat: ſic
Deus ſe cū hominibus habuit eos plurimis indulgētijs permul-
cens. At poſtquam Deus homo factus eſt, mundo q; illuxit, &
diuinus ſpiritus ſuorum cordibus ſeſe infudit, non oportuit po-
pulū eius in ętate iā perfecta perſiſtentem terrenis munuſculis,

quaſi

24 quasi pueros allici: sed tanquam præstãtissimos equites pretiosis, quæ illis ipse dedit, armis munitos, crudelibus, sanguinolẽtisq; prælijs intendere, ex quibus locupletes coronas elicerẽt. Quo sic mundo innotesceret quantũ filij Dei aduẽtus in mundũ profuerit: cũ nulla tyrannorum tormenta, nullę ignominiæ, opprobria nulla iustos à diuina charitate potuerint separare. Atq; etiã voluit, vt labores paterentur, quia multum interest inter narrationem passionis Dñi, clauorum, verberũ, opprobriorum, crucis, ac deniq; mortis, quã pertulit, & actualẽ eorum experientiã & in proprio corpore tolerantiã. Voluit Deus eos calicis sui participes facere vt experimento cognoscerent, quid fuerit eorum causa perpessus, gustarentque quòd ipse ob eorum peccata gustauit, & quo clarius beneficium cognoscerent, eò ardẽtiùs pro
25 illo gratias agerent. Atq; etiam aliquo modo (si sic dici potest) eis iniuriã videretur inferre, nisi eos pati sineret, sicut ipse passus est, nolletq; illos adipisci quæ ob martyria nacti sunt. O pater misericordiarũ, & Deus totius consolationis, quæ vox, quæ poterit lingua retexere, quæ tu martyribus munera præparas? Si ardẽtissimorũ Seraphim corda inuidiã capere possent, iustis, qui in lege gratiæ pro Dei gloria, tot tormẽta perpessi sunt, maximè (credo) inuiderent. Nullus enim illorum bonorum spiritu ũ aflatus, lapidatus nullus, nullus deniq; propter Deum suum fuit excoriatus. O quanta nunc hæc considerantes exultatione perfunduntur. O quam alacriter ignibus, ensibus, vngulis, verberibus, ac tormentis, quæ pertulerunt, per quæ ad tantam gloriæ celsitudinem peruenerunt, benedicunt. O quanto opere nũc
26 gaudent, quia in carnificum manibus à Deo sunt clementissime derelicti. (*Por quanto no quisieran aquellos santos, me dezid, auer dexado de padecer lo que padecieron?*) Ergo Deũ illos martyria perpetiẽs no illos deseruit, vt hominibus videbatur sed magnũ potius eis contulit beneficium: non immanitate quidẽ, sed clemẽtia cũ eis vsus est. Quid autẽ de hac misera tẽpestate dicemus cũ iã sese homines adeò diligunt, laboresq; oderũt vt vix quisquã minimũ quodq; pro Dei gloria detrimentũ perpeti velit? Si hodie vna ex illis cõpluribus antiquis persecutionib⁹ in Christiana religione consurgeret, quæ Ecclesiam Dei afflixerũt, quãdo multa millia martyrũ in cœlum vndiq; mittebãtur nunquid Deus fidem in terra inueniret, cum iniuriam nobis à proximis nostris

illatam non feramus, nec allatum ali quod incommodum dimit- 27
tamus? Si quidem tam parua non ferimus, quomodo magna to-
lerabimus? Cum in modico fideles non simus, quomodo in mul
tis erimus? O bone Iesu, ò Angelorum gloria, noli Domine,
noli hac nos tempestate probare, ne quàm parum in nobis ha-
besappareat. Ex ijs, quæ Germani fecerunt, cõijcere potestis,
quid nos faceremus. Etenim perditi cuiusdam fraterculi fraus
tantam prouinciam, homines q;, humano videri, tam graues, ac
nobiles, quibus ob illustrem, ac singularem eorum fidem sancta
Ecclesia prisciq; summi Pontifices Christiani populi imperij
monarchiam aduersus Ethnicos, barbarasq; nationes commise
rant, euertere, decipere, atq; à verissima, & antiquissima fide, sa-
cræq; Ecclesiæ obedientia potuit separare.

Hi ergo, qua occasione, quibus miraculis, quibus minis, qui- 28
bus largitionibus, quo deniq; sanctitatis exemplo concitati tã
breuiter, tam facile, tam gratis ab obedientia, fideq; Deo, ac san
ctæ eius ecclesiæ debita recesserunt, in tantosq; errores, & abo-
minationes, quantos audijstis, inciderunt? O tremendum Dei
iudicium? Ecquod vel saxeum cor hæc audiens timore non fran
gitur? Quod si illi tam facile corruerunt, quid de nobis poterat
sperari, quibus adeò voluptas, libertas, superbia, & cætera vitia
dominantur? O quàm merito Deum possumus rogare, dicere-
que: Domine per infinitam misericordiam tuã te deprecamur
ne modo nos probes: nescio enim quid in nobis reperies. Sæcu-
lares igitur fratres charissimi contradictiones æquo animo per-
feramus. Cumq; nos mundus infectatus fuerit, exultemus: hoc
est enim signum nos Dei esse electos. Ij autem, qui concionа- 29
tores, diuiniq; verbi ministri estis, ne deficiatis, si vobis pro ani-
marum salute laborantibus, tantum fructum sicut velletis non
sentitis. Attendite Christum summum concionatorem, sum-
mamque sapientiam plurimas concionеs habuisse, quas ineffa-
bilibus miraculis confirmauit, cœlestem tamen eius doctrinam
à paucis fuisse susceptam. Qui quidem hic Apostolis suis, & vo
bis etiam dicit: *Si sermonem meum seruauerunt, & vestrum seruabũt.*
Origenes. Origenes super epist. ad Rom. verba illa primi capitis exponẽs,
Rom. 1. vbi dicitur: Per quem accepimus gratiam, & Apostolatum, no
tat Christum Redemptorem nostrum, quò eius Apostoli Apo
stolatu Euangelicaq; prædicatione melius fungerentur, non so-

lum

30 lùm ſpiritalem, ſed benedicendi etiam eis gratiam communi-
caſſe, vt grati, iucundi, lepidiq; prædicatores eſſent. Cumq; di-
uinus Dominus gratioſiſsimus eſſet cõcionator, vt dicitur apud
D. Lucam: Mirabantur in verbis gratiæ eius, quæ procedebant Luc. 4.
de ore eius, hanc etiam illis gratiam communicauit. Vnde ver-
ba illa: per quem accepimus gratiam, ſic intelliguntur: non ſolũ
gratiam iuſtificantem, ſed etiam dicendi gratiam accepimus.
Cumq; ipſe etiam Redemptor ſummus Apoſtolus fuerit, vt ait
Diuus Paulus conſiderate Apoſtolum, & Pontificem confeſsio Hebr. 3.
nis noſtræ, qui fidelis eſt ei, qui fecit illũ: hęc omnia ſanctis Apo-
ſtolis communicauit. Et quanuis omnes fideliſsimi in ſuo mini-
ſterio, nimiſq; gratioſi eſſent, eos tamen mundus odio habuit,
& maior illius pars in infidelitate remanſit, & non ſolum eorum
31 doctrinam nõ receperunt, ſed eius cauſa illis mortem intulerũt.
Ne miremini patres mei, ſi cõciones veſtræ operationem, quã
optatis, non effecerint. Nec ideo defeciſcamini, ſed cum ſpiritus
feruore, pioq; exemplo perſeuerate hos binos ſanctos Apoſto-
los Simonem, & Iudam B. Iacobi Minoris fratres imitando, qui
omnes tres filij fuerunt Mariæ Cleophæ ſororis ſacratiſsimæ
Virginis Mariæ Dominæ, N. quæ etiam cum cœleſti regina, &
cum Magdalena, ac B. Ioanne iuxta Domini crucẽ ſtetit, vt pa Ioan. 19.
tet in euangelio Beati Ioannis: vbi ſocia, particepſque fuit
Dominici calicis. Quem etiam tres glorioſi eius liberi pa-
tientiſsimè biberunt: gratiaque cœleſti repleti æterna
beatitudine fruituri ad ætherea regna migra-
runt. Ad quæ nos perducat Ie-
32 ſus Mariæ filius,
Amen.

IN

IN COMMVNI Euangelistarum Concio Prima.

Designauit Dominus, & alios septuaginta duos, &c.
Lucæ. 10.

Ioan. 3. LOQVENS Christus Redẽptor noster de diuino amore dixit: Sic Deus dilexit mũdum. Quomodo sic? Vt filiũ suũ vnigenitũ daret. Hunc donans omnia possibilia dedit, quod fuit sufficiẽtissimum bonũ ac reparatio mũdi. At, necesse erat hũc amorẽ, ac beneficiũ hominibus innotescere. Nisi enim illud cognouissent, parũ eis prodesset, Deũ in mũdũ venisse. Verũ D. Paulus ait: quomodo credent ei, quem non audierũt? Quomodo autem audiẽt sine prædicante? Quomodo verò prædicabunt, nisi mittantur? Rom. 10. Statim q́; citat Isaiã prophetã dicens: Sicut scriptum est, quam Isai. 52. specioſi pedes euangelizantiũ pacem, euãgelizantiũ bona. Vbi notandũ est in translatione nostra hic legi: quàm pulchri super montes pedes annunciantis, & prædicantis pacem, annunciantis bonum, prędicantis salutem. Perpẽdite quoties sanctus Propheta repetit verbum, annunciantis, & prædicantis, vt rei necessitatẽ magis exaggeret. Quæ omnia S. Apostolus breuioribus verbis comprehendit. Et sept. interp. hic transtulerũt: Sicut hora super montes, sic pedes euangelizantis auditum pacis. Euangelizantis bona horæ horologij super montem sonantis conferuntur, qua multi gubernãtur. In omnibus translationibus ostẽditur quantum bonum mundo sacrorum Domini discipulorũ prædicatio attulerit: quam q́; singulare beneficium fuerit illos tam fœlices nuncios relaturos mitti ad gentes. Hoc prædixerat Abac. 3. Abacuch propheta his verbis: Domine opus tuum in medio annorum viuifica illud: in medio annorum notum facies. Statimque

4 que paulo inferius addit: Qui ascendis super equos tuos, & quadrigæ tuæ saluatio, ideſt, Domine opportuno tempore eſſe, vitam q; operi misericordiæ tuæ dabis, illud q; excitabis humanã assumens naturam, hoc que vniuerso mundo prædicari iubebis equos, & triumphales currus assumẽs. Hi sunt sacrosancti Apostoli, discipuli q; tui, in quibus tanquam in equis aſsidebis, & velocissime curres, vt toti mundo illucescas, illum que ab ijs in quibus resident, tenebris eripias.

Ecce hæc omnia adimpleta, cùm dicat sanctum Euangelium, *Disignauit Dominus, & alios septuaginta duos, & misit illos binos ante faciem suam.* Super quo animaduertendum est sanctum Euangelium non dicere illos se ad tantum munus exequendum inuitasse, ne q; vltro obtulisse: sed à Domino fuisse delignatos, & missos. Inter alia cognomina, quæ iustus virtute comparat, vnum

5 est sanctus appellari. Sanctus enim idem significat quod totus Deo dicatus, atq; deuotus, cui nihil sui manet, aptus, sicut acerrimus Iesu Christi miles, vt vbi primum pugnæ signum sonet, statim diuitias, honorem, ac vitam denique offerat. Vnde sanctificari sabbathum est, festum Domino dedicari. Reliquos dies in nostri ministerio consumimus, dies autem festus integer Deo debet obseruari. Sic homo sanctus ideſt, homo totus Deo dicatus. Ideò de Christo R. N. dixit Angelus sacratissimæ Virgini Mariæ Dominæ nostræ: Quod nascetur ex te sanctum vocabitur filius Dei. Sanctum, ideſt, totum Deo consecratum. *Luc. 1.* Et sic dicit Beatus Paulus supernum mũdi saluatorem cum suo æterno Patre loquentem, cum in mundum ingrederetur, ideſt,

6 in instanti conceptionis suæ, (Etenim hoc significat, ingrediens mundum) Corpus aptasti mihi, ideſt, (*Distimechon cuerpohecho, atu condreion*) Et sic intelligitur illud B. Lucæ: Omne masculum ad aperiens vuluam sanctum Domino vocabitur, ideſt, Deo offeretur, atque dicabitur. Ideoq; Nazarei Deo comas offerebant. *Hebr. 10.* *Lucæ. 2.* *Num. 6.* In quo significabatur, qui verè, & ex animo se Deo deuouet, capillos quidem quos ventus deferre solet, ac pedibus conculcantur, & in sterquilinium emittuntur, nec pallij pilum in Sathanæ ministerio consumere, sed Deo cum omnibus suis ministrare velle. Peccator cum omnibus, cum substantia, honore, vita, & anima Sathanæ deseruit. Iustus vice versa nihilo Sathanæ, aut mundo, cunctis verò Deo deseruit. Verùm quanuis omnino sit

Deo

Deo dicatus, honestis tamen, & magnæ autoritatis muneribus exercendis non se offert. Et ita dicit Dius Paulus: Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquã Aarõ. Et de se ipso alibi dicit: Paulus seruus Iesu Christi vocatus Apostolus segregatus in Euangelium Dei, ideſt, quanuis Iesu Christi iam seruus legitimo certamine acquisitus, nõ ego me in Apostolatus munus immisi: sed Deus me in Euangelij sui prædicatorem vocauit. Vnam ex rationibus, quare multi huius miseræ tempestatis concionatores tam parũ fructus efficiunt, esse credo, quia à Deo nõ sunt vocati ad hoc sanctum ministerium, sed ipsi sese vanè ac præsumptuose iactantes illud vsurparunt. Sicq; ex concionibus nihil aliud, quam honorem autoritatemque sibi expetunt. De concionatoribus à Deo missis dicit Apostolus: Fiduciam talem habemus per Christum ad Deum, nõ quòd sufficiẽtes simus cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis. Sed sufficientia nostra ex Deo est, qui idoneos nos fecit ministros noui testamenti non litera sed spiritu. Perpendite sancti Apostoli (licet adeo legis periti) humilitatem: qui omnem fiduciã suam statuerat in sufficientia, quam sibi Dñs contulerat, quia ipsum in prædicatorem suum elegerat. Estq; notandum hic, vbi nos legimus: Non litera, sed spiritu, in alia translatione esse non literæ, sed spiritus, sicut etiam est in contextu Græco. Quasi diceret: Non sumus prædicatores tantum verborum, nec eis, aut exteriori legis literæ, sed diuino spiritui sumus astricti: eoq; illustrati literæ spiritum, & quod Deus in illa dicere voluit, perscrutamur. Hocque ingenti spiritus efficacia prædicamus, hominesq; spirituales efficere curamus.

Hebr. 5. *Roma. 1.* *2. Cor. 3.* 7 8

Et misit illos binos. Videlicet, vt sese inuicem consolarentur, & alter alterius vitæ cõsuleret. Vt enim dicitur in Prou. Frater, qui adiuuatur à fratre, quasi ciuitas firma est. Et in Ecclesiaste dicitur: Melius est duos esse simul, quã vnũ, habẽt enim emolumentum societatis suæ. Si vnus ceciderit, ab altero sulcietur. Væ soli quia cũ ceciderit, nõ habet subleuãtẽ se. Et hæc est vna ex rationibus, ob quas diuinus spiritus iustũ palmæ cõfert dicẽs: Iustus, vt palma florebit, scilicet, quia inter omnes arbores sola palma ab alijs separata fructũ non fert: quod si fuerit altera comitata fructum feret: sicut experientia cõperitur. Seritur quippe certi generis palma iuxta alteram, quo aer per vnam transiens, aliam fru-

Prou. 18. *Eccle. 4.* *Psalm. 91.* 9

10 fructum gignere faciat. Sic multis iustis solis commorantibus
spiritus extinguitur, & in virtute marcescũt: alijs verò sanctis cõ
iuncti proficiunt, florent, ac ingentem fructum proferunt me-
ritorum. *Misit illos binos ante faciem suam.* Hæc verba duo signifi-
cant. Alterum, quod misit eos ante faciem suam: sicut vena-
tores Hispanè (*adonteros*) regem venatum eũtem præcedere solẽt. *Hiere. 16.*
Per Hieremiam Proph. dixerat Deus: Mittam eis multos ve-
natores, & venabuntur eos de omni monte: & de omni colle, & *Simile.*
de cauernis petrarum. Regij venatores in nemoribus regem prę
cedunt, ferasq; excitant, atq; exagitant quousq; eas in statiõẽ
vbi eas rex expectat, inducunt, quo illas telo suo interficiat. Sic
supernus Rex regum Iesus Christus discipulos suos binos misit
ante faciem suam, vt quasi venatores homines tanquam belluas
11 in vitiorum nemoribus delitentes excitarent, & in cœlestium
sacramentorum stationes, vbi ipse manet, inducerent: ibique
telo suo eos mundo, ac peccato necaret. Hoc est fratres concio-
natorum munus, vos quasi feras scelerum vestrorum monti-
bus inclusos reprehensionibus, rationibus, exhortationibus,
promissionibus, ac denique comminationibus commouere,
quo è tam misero statu erumpentes ad diuina sacramenta con-
fugiatis, in quibus sicut in statione vos rex cœlestis expe-
ctat, vt diuini amoris sui iaculo feriat, vt vniuerso malo mor-
tui toti bono viuatis. O Deus infinitæ maiestatis, hodie Domi-
ne verbis meis confer efficaciam, vt si quod hic adest brutũ ani-
mal, si quis libidinosus, siue superbus, siue quiuis alius peccator,
eis commotus per veram penitẽtiam è vitiorum suorum nemo
12 ribus exiliens ad te conuertatur. Altera horum verborũ, Ante
faciem suã, significatio est: quod misit eos sicut prudẽtes viros,
& magnæ considerationis, vt ministeriũ, ad quod mittebantur,
exequentes recordarentur se in diuino conspectu persistere. O
quam necessariũ nobis est in omnibus, quæ facimus, considera-
re Deũ magis, quã nos nobismetipsis ad esse. Hoc Deus Abrahę *Gene. 13.*
maximè commendauit dicens: Ambula corã me, & esto perfe-
ctus. In hoc verbo: Ambula, illum hortatur, vt semper in vir-
tute proficiat, nec retrorsum regrediatur. Vnde Theologi iu-
stos huius sæculi viatores, vocant, quia per mansiones suas ad
cœlum iter faciunt. Illuc autem accedentes, comprehensores
appellant, quia finem optatissimum, ob quem à Deo creati sunt

manu

manu comprehendunt, & nanciscuntur. Et illud: Esto perfectus, idem significat, quod, eris perfectus. Hic enim sicut & in alijs sacræ paginæ locis imperatiuus pro futuro sumitur, vt successus infallibilitas exaggeretur, vt dicitur in Psalmo, Gustate, & videte quoniam suauis est Dominus, ideſt, Deum gustare incipite, & videbitis, quàm suauis est Dominus. Et ibidem: accedite ad eum & illuminamini, ideſt, accedite ad Deum, qui est perennis fons lucis, & illuminabimini. Et alibi. Vacate & videte, quoniã ego sum Deus, ideſt, à creaturis vos expedite, & me Deum esse videbitis, ideſt, cognoscetis. Nam separatio ab amore creaturarũ, & celeris per eas transitio hominem in creatoris cognitionem inducit. In his omnibus locis imperatiuus est pro futuro, sicut alibi est futurus pro imperatiuo, vt apparet in præceptis Decalogi. Nõ mœchaberis, nõ annũciat, neminem esse mœchaturum, sed prohibet hoc fieri. Ponitur autẽ in futuro, vt efficacius prohibeatur. De hac sancta exercitatione, qua perfectio impetratur, magnopere gloriabatur Dauid dicẽs: Meditatio cordis mei in conspectu tuo semper. Vnde filius eius Salomon Deum allo quens de Patre suo dicit: Tu fecisti cum seruo tuo Dauid patre meo misericordiam magnam, sicut ambulauit in conspectu tuo in veritate, & iustitia, & recto corde tecum. Hoc etiam sanctus Rex Ezechias citabat dicens: Obsecro Domine, memento quæso, quomodo ambulauerim coram te in veritate, & corde perfecto. Hæc erat sanctorum illius temporis exercitatio. Et Sanctus Zacharias dixit adhoc nobis Deum humanatum deditũ fuisse, vt (inquit) seruiamus illi in sanctitate, & institia coram ipso, omnibus diebus vitæ nostræ. Quod Beatus Paulus Apostolus vere, & ex animo faciebat. Ipse enim dicit: Non sumus sicut plurimi adulterãtes verbum Dei: sed ex synceritate sicut ex Deo coram Deo in Christo loquimur, ideſt, non sumus, sicut plurimi qui verbum Dei adulterantur, ex illo suo spiritu fallos adulteri uosque sensus gignentes, cùm tamen verus eius sponsus, atq; maritus sit spiritus diuinus. Sed de sancti Euangelij synceritate, puritateq; loquimur, sicut ab Spiritu sancto, qui & ipse Deus est, percepimus. Et sic verbum Dei explicamus, deq; illo loquimur per merita Iesu Christi, quasi qui coram Deo est, & loquitur. Et alibi dicit: Coram Deo in Christo loquimur. Dicensque in his duobus locis, in Christo significat, coram Deo loqui, ambulare,

Psal. 33.

Psal. 45.

Psal. 18.

3. Regum.

4. Regum. 1

Luc. 1.

1. Corin. 2.

2. Cor. 12.

ac vi-

16 ac viuere, donum esse Dei, quod ipse peculiariter per Iesu Christi merita se disponentibus, atq; à se illud petentibus concedit. Hoc deniq; de omnibus prædestinatis, vsq; ad mundi consummationem idem sanctus Apostolus affirmat dicens: Benedictus Deus & pater Domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in cœlestibus, in Christo, sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, vt essemus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate. Ex his verbis apparet hanc sanctã exercitationem esse vnũ ex mirabilibus diuinę prædestinationis effectibus. Ideo nos Dauid admonet dicens: Quærite Dñm, & confirmamini, quærite faciem eius semper. Idest animaduertite vestra maximi interesse, Dñm exquirere, quẽ postquam inueneritis, corã vobis semper habete: nunquam 17 ab illo oculos amoueatis: in hoc confirmamini, valde enim necessariũ est. O fratres in Christo Iesu quot bona faceremus, quot q; mala vitarem⁹, si semper Deũ in nobis diuinos, purissimosq; oculos suos defixos habere considaremus. Pater quidam eremi viatoris habitu suscepto in meretricis domum introijsse dicitur, vt eam hac occasione conuerteret. Licet enim nunquam mala fieri liceat, vt inde exeant bona: aliquando tamen cũ sine scandalo fit, potest iustus aliquid nõ bonum fingere, vt aliquod inde maximum bonum proficiscatur. V t in libro Iosue apparet vbi duo illi exploratores, quos sanctus dux misit Hierico per gentes ingressi sunt in domũ mulieris meretricis nomine Raab, & quieuerunt apud eam. Hoc autem non, vt turpitudinem admitterent, sed vt illa exterioria apparentia, quòd in meretricis do 18 mum fuerant ingressi, celarentur, ficque aptius Dei opus perficere possent. Cum igitur sanctus ille eremita quãtum meretrix illa detrimentum vrbi, in qua morabatur, afferebat, intelligeret, in eius domũ cum illo habitu fuit ingressus. Dixit q; ei se velle, vt in valde secretum cubiculum illum introduceret. Ad quem cum ab ea duceretur: dixit ei: Non hic sumus sicut oportet, ad aliud secretius domicilium abeamus. In illud q; introiens finxit vir sanctus adhuc se illic nõ esse sicut conueniebat: qua propter ad alium occultiorem locum se deduci postulauit. Tunc dixit ei meretrix, Bone vir si ab hominibus perspici non vis hic locus est nimis occultus: si verò à Deo non vis videri, quocunque pergamus, in secretissimo totius mundi loco diuinum eius con-

Ephe. 1.

Psalm. 104.

Iosue. 2.

spectum nequimus effugere. Cui venerabilis senex, O mi- 19
sera (inquit) cùm tu vbicunque tot abominationes operaris, à
Deo perspici credas, illas tamen audes admittere? Tantamque
hæc verba, & eorum consideratio in illius meretricis corde ope-
rationem fecit, vt protinus conuersa veram egerit pœniten-
tiam. Quomodo fieri posset, quòd homo quantumuis dissolu
tus lethalem admitteret culpam, si se illud in conspectu diui-
næ maiestatis perpetrare attente consideraret? O si hoc sem-
per, & vbique consideraremus, quam singulares effectus in
moribus nostris reperiremus, nisi forte lapides aut dæmones
sumus.

Mittens igitur Dominus discipulos suos ante faciem suam in omnem
ciuitatem, & locum, quo erat ipse venturus, quo illi ministerio effi-
cacius intenderent, dicebat illis: Messis quidem multa est: ope- 20
rarij autẽ pauci. Rogate ergo dominum messis, vt mittat opera
Eccle.39. rios in messem suam. In Ecclesiastico dicitur: Iustus cor suum
tradidit ad vigilandum diluculo ad Dominum, qui fecit illum
& in conspectu altissimi deprecabitur. Cumque hæc sit vna
ex crebrioribus iustorum exercitationibus, eos hic diuinus Ma
gister erudit vnum ex præcipuis, quæ à Deo poscere debent,
scilicet, vt mittat operarios in messem suam. Attendite Domi-
num dicere: operarios, non loquaces quidem, sed factores. Vna
ex magnis plagis, quibus Deus percussit AEgyptum, fuerunt
ranæ, quæ garrulationibus suis AEgyptios cruciabant, sicque
vna ex magnis sanctæ Ecclesiæ plagis, grauibusque (ob sce-
lera nostra) supplicijs est, multos loquaces, paucos verò ope-
rarios, idest plurimos concionatores, atque prælatos loqua 21
1.Ioan.3. cissimos esse, qui tamen sunt bonorum operum expertes, &
vacui. Et ita dicit Diuus Ioannes: Omnis, qui non est iustus nõ
est ex Deo. Vbi alia translatio habet: qui non facit iusti-
tiam, non est ex Deo: & sic est in contextu Græco. Ex quo hi,
qui valde loquẽtes non operãtur, ex Deo non esse colliguntur.
Qui autem ex Deo non sunt, cuius, nisi Dæmonis erunt? Di-
censque Dominus: In messem suam, nos docet præcipuum præ
sidum & concionatorum finem esse debere, vt Dei hæredita-
ti proficiant, idest, animarum prouentui consulant, nec suam
met vtilitatem exquirant. Verum heu, heu, heu quàm modici
ob gloriam Dei, & animarum vtilitatem operantur. Beatus

Paulus

22 Paulus Philippenſibus dicit : Spero in Domino Ieſu Timotheum me citò mittere ad vos. Neminem enim habeo tam vnanimem, qui ſyncera affectione pro vobis ſolicitus ſit : omnes enim quæ ſua ſunt quærunt, non quæ Ieſu Chriſti. Experimentum autem eius cognoſcite, quoniam ſicut patri filius mecum ſeruiuit in Euangelio. Hæc vtique verba ingentem mihi admirationem attulerunt. Cum hic glorioſus Apoſtolus dicat, illomet tempore, quo ipſe ſanctum Euangelium prædicabat, totque ac tantis miraculis confirmabat, omnes ſocios ſuos præter Timotheum, quæ ſua ſunt quærere, non quæ Ieſu Chriſti: quid in hac miſera tempeſtate poterit ſperari ? Præſertim cum in beatiſsimis illis quondam temporibus, quando ſacratiſsimus Ieſu Chriſti ſan-
23 guis in credentium cordibus erat adeò recens, tam modici ſolam Dei gloriam proximorumque vtilitatem expeterent? Ecquis hodie ob hũc vnũ finẽ ſpiritualẽ prælaturã, aut tẽporale ſuſcipit munus ? O ingentem filiorum Adæ miſeriam per petuiſque lachrymis deplorandam ! Nunc ergo fratres dilectiſſimi, ſiquidem meſsis multa eſt, operarij autem pauci, noctu dieque dominum meſsis inſtantiſsimè deprecamini, vt mittat operarios in meſſem ſuam. *Phil. 2.*

Dicit eis vlterius : *Ite, ecce ego mitto vos ſicut agnes inter lupos.* In his verbis eos diuinus Magiſter erudiuit, quãta cum manſuetudine, ac patientia infidelibus prædicare deberent. In Actis Apoſtolorum dicitur: Stephanus autem plenus gratia, & fortitudine faciebat prodigia, & ſigna magna in populo. Quæ-
24 rat quiſquam : in quo conſiſtit quenquam eſſe fortitudine plenum? In eo, quod habeat plenam perfectamque fortitudinem. Hominem autem habere plenam fortitudinem eſt eum eſſe agnum in medio luporum. Fortitudo illa, de qua locuti ſunt Philoſophi, ſicut Tullius, qui dicit: Fortitudo eſt magnarum rerum appetitio, & humilium deſpectio: fuit fortitudo deficiens. Nam licet homines ſeſe mortis periculo exponere, hoſteſq; aggredi, & expectare fortitudinẽ eſſe cognouerint, qui ſunt duo fortitudinis actus vt Philoſophus inquit : adeptique ſint nihil vile, ac turpe ab homine fieri debere: martyres tamen excelſius punctum ſuper omnes philoſophos intellexerunt, *Actor. 6.* *Tull. li. 2. de Ora.* *Arist. Eth. 3.*

quod nullus eorum fuit conſecutus, ſcilicet, vt pro veritate mo- 25
rientes ſe non defenderent. Diceret vtique Socrates, & Ari-
ſtoteles: Bonum eſt quenquam pro veritate mori, ſi illa ab
aliquo negatur: at ſe quoad poterit defendentem. Cœleſtis
verò Magiſter diſcipulis ſuis dicit: Ecce ego mitto vos, ſi-
cut agnos inter lupos. Etenim quantumcunque grauibus in-
iurijs, ac tormentis afficiamini non vos defendere debetis.
In hoc vtique plena, perfectaque fortitudo conſiſtit, ne ba-
culum quidem, quo ſe tuerentur, voluit Dominus ſanctos il-
Luc. 9. los viros ſecum deferre. Et ſic eis dixit: Nihil tuleritis in
via, neque virgam, neque peram. Licet enim ad virginitatem
perpetuo conſeruandam fortitudo maxima requiratur: ma-
ior tamen requiritur ad tormenta, mortemque vltrò patien-
dam, & ad hoc quod homo ob diuinum amorem ſe ſe il- 26
li virili animo offerat. Propenſius nanque ad tormenta fu-
gienda, quam ad voluptates admittendas inclinamur: ſicut
apparet in cane, quem ſi os cum magna voluptate roden-
tem virga fueris comminatus, oſſe, ac voluptate relicta ictum
effugiet. In hoc etiam Dominus manifeſtat quid iuſtus à
mundo debeat ſperare, ſcilicet, quod agnus à lupis ſperat.
Quapropter ò ſerue Dei ſi te in mundo morderi, ac lacera-
ri perſpexeris, ne mireris, cum ſis inter lupos. Aque etiam
iniqui homines peiores ſunt lupis cum non ſolum vitam, ſed
honorem etiam iuſtis adimere curent. Vnde tyranni Sanctos
Martyres non ſolum varijs tormentorum generibus crucia-
bant, ſed eos etiam diffamabant necromanticos appellantes
Pſal. 139. populoque ſuadentes, vt eos tales eſſe iudicarent, crederentq; 27
illos diaboli virtute miracula facere. Ideo Dauid affectuoſe
precabatur dicens: Eripe me Domine ab homine malo, & à
viro iniquo eripe me. Non dicit: Eripe me Domine à diabo-
lo malo. In quo magis quodammodo malum hominem, quam
diabolum ipſum timere videbatur. Etenim quæ diabolus per ſe
ſolum facere nequit, ea fæpenumero facit, hominem malum in
illorum inſtrumentum aſſumens. Et quamuis difficillimum
erat ſanctos illos viros ſeſe inter lupos immittere, curareque,
vt ex lupis in agnos conuerterentur, eos Dominus fulſit di-
cens: Ite, ecce ego mitto vos. Ego, qui mundum ſuperaui:
ego, cuius manibus æternus pater omnia tradidit, ego Deus
omni-

28 omnipotens vos mitto, vireſq; conferam, quibus tam aduerſa
quam proſpera patiamini. Nonnulli ſancti doctores de natura,
& gratia libros compoſuerunt: in quibus explicuerunt, quam
parum homo ex ſe valet, & quàm debilis eſt eius natura: quan
tumque Dei auxilio fulta facere poteſt. Non eſt aranea de-
bilior, nec imbecillior muſca quam homo ex natura ſua: vix
enim ſe ſe à formica, aut ciniphe defendere poteſt. A Deo au-
tem adiutus cum Diuo Paulo dicere poteſt: Omnia poſſum in *Philip. 4.*
eo, qui me confortat. Hac conſideratione fulciebatur Dauid ad
omnes huius ſæculi aduerſitates perferendas ſperans ſibi diuinũ
auxilium non eſſe defuturum. Et ſic vbi nos legimus in Pſal- *Pſal. 17.*
mo: Deus, qui præcinxit me virtute: alia tranſlatio habet: Deus
qui præcingit me virtute, in præſenti tempore: & ſic eſt in con
29 tex. Græco, & in paraphr. Chaldai. In quo adnotatur quam cõ-
tinua ſint auxilia diuina in iuſtis: & quomodo nõ contentus eſt
Deus eis iam fauiſſe, ſed ſemper eis auxiliatur.

Dicit eis vlterius: *Nolite portare ſacculum, neque peram, neque cal
ceamenta.* O ineffabilem Dei probitatem: attẽdite quomodo il-
los ab omni humana voluptate, corporaliq; cõſolatione era- *Simile.*
dicat, & euellit: Quando quis denuo vitẽ plantat, paxillũ ei ſup
ponit, vt vires accipiat. Si verò illud, cui eã apponit radices ha-
beret in terra multũ palmiti officeret totum enim terræ virorẽ
ſugeret. Humanũ cor eſt ſimile palmiti: vtq; in virtute proficiat,
diuini amoris paxillo debet inhærere. Si enim pecunijs, honori
bus, aut voluptatibus apponatur, quæ radices habẽt in terra, to-
tã cordis virtutem, viroremq; ſanctitatis ſugẽt, & illud aridum,
30 ac ſterile relinquent. O infelices filij Adæ, quam arida, ſteriliaq;
corda geritis, quia illa terrenis apponitis: illa ab hoc terreſtrium
paxillo remouete, diuinoq; amori apponite, ſicq; reuireſcent,
abundantemque meritorũ afferent fructum. Ideo præcipit Dñs
diſcipulis ſuis, vt pauperes, temporalibuſq; omnibus expediti,
ſolo diuini ipſius amoris baculo innitentes per diuerſas orbis
partes proficiſcantur. In quo conſiderandum vobis eſt, quantũ
vos Dñs diligat, cum tam ſedulam de vobis curam gerat totque
modos excogitet, quibus vos ad ſui obediẽtiam alliciat Apoſto
los, ſcilicet, prophetas, atq; diſcipulos mittẽs, eoſq; magno cũ
labore, ac ignominia pauperes, nudis pedibus, tritiſq; veſtibus
indutos: abſq; humano refrigerio peregrinari iubens: quorum

omnium fructus est salus vestra. Eis enim sic ire præcipit, quo 31
maius præbeant sanctitatis exemplum: salubrisque eorum prædicatio auditorum cordibus efficacius impressa maiorem faciat operationem. O corda lapidibus duriora, quæ hæc cum intelligant, teneritudine, liquefacta tanti Dei, qui salutem nostram tantopere exoptat, ministerio, ac obedientiæ non subijciuntur. Quod etiam apertius manifestatur in ijs, quæ illis dicit: Et neminem per viam salutaueritis. O Christe vere totius vrbanitatis magister, quomodo hic discipulis tuis præcipis, vt sese in proximos inurbanos, & aridos præbeant, nec eos in via inuenientes salutent? Dico Dominum hic vrbanitatem non prohibere: imo vnum ex ijs, quæ sunt sancto Euangelio, diuinæque legi propinquiora, est vrbanitas. Nam vna ex virtutibus, quas Christus Redemptor noster nimis exaggerauit, fuit humilitas, 32
Luc. 14. hocq; fecit per leges vrbanitatis dicēs: Cum inuitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco, ne forte honoratior te sit inuitatus ab illo. Ecce quomodo per vrbanitatis leges, iuxta quam sublimior locus honestiori debetur, diuinus magister humilitatem docuit. Et sic Dominus hic vrbanitatem non prohibet, sed vult dicere: Adeò celeriter huic rei vobis à me cōmendatæ incumbite (quæ est animarum salus) vt si cuiusquam salutatio vobis impedimento futura esset quominus eam diligentissime faceretis, eum insalutatū prætermittatis. Potius vos in præteruntium salutatione, quam in huius sancti muneris executione deficere volo. Sic dixit Eliseus Propheta puero suo Giezi.
4. Reg. 4. Accinge lumbos tuos, & tolle baculū meum in manu tua, & vade. Si occurrerit tibi homo, non salutes eum: & si salutauerit te 33
quispiam, non respondeas illi. Hæc omnia exaggerationes erāt, quibus significabat se velle illum velocissimè quæ sibi præceperat, conficere. O quā manifeste hic infinita Dei probitas innotescit, & quantopere peccatorū salutem exoptet, ostenditur, cū velit eos tam diligenter à concionatore doceri, vt non in hebdomadā, aut diem, verū, ne in minimum quidem temporis spatiū, quod in amici salutatione consumitur, huius ministerij executionē differri patiatur. Diciteigitur fratres doctrinæ auditus cuius pluris interest? concionatoris ne, an peccatoris? Cuia præcipue est hæc vtilitas? nostra ne, an vestra? Cui magis necessarius est imber? aridæ terræ pluuiæq; defectu pereūti, an nubi? Terræ

vtiq;

vtiq; aridæ. Si ergo Deus vult concionatorem adeò ad animas
sancta doctrina illuminãdas, manumq; eis porrigendã, vt à pec-
cato exiliant, festinãter pergere, vt nulla occasione detineãtur,
tu ò infœlix peccator, cuius in hoc salus agitur, quomodo con-
uersionem, emendamq; audes differre? Medico præcipitur, vt
tibi diligentissimè præparet medicamen, quomodo tu eius re-
ceptionem audes differre? Ne pũctum quidem (ait Dñs) demo
remini: quomodo igitur tu Diem, hebdomadã, ac mensem de-
tineri audes? Ecquis tibi infœlix securè affirmat te isto tẽpore,
quod tibi promittis certo fruiturũ? Ecquis nostrũ nouit, an sicut
in hoc templum pedibus suis fuit ingressus, ex alienis manibus
pendens sit ab eo exiturus. O superne pater luminum, & Deus
infinitæ pietatis, hos cæcos illumina, vt nouerint quanti sua in-
terfit, opportuna tẽporis occasione vti, quò veram agentes pœ-
nitentiam, diuinam hic gratiam recipiant, qua cœlestis gloriæ
beatitudinem valeant comparare. Ad quam nos perducat Iesus
Mariæ filius. Amen.

In eodem Communi Euangelistarum Concio secunda.

Designauit Dominus & alios septuaginta duos, &c.
Lucæ. 10.

MIrabilem huius mundi molem Dauid in spiritu
cõtemplans dicit: Quam magnificata sunt ope-
ra tua Domine, omnia in sapientia fecisti: Cer-
tum est enim quicquã sapienter, beneq; dispo-
sitũ, atq; directũ structoris rectorisq; sui sapien
tiã demõstrare. Et licet admirabilis totius orbis
dispositio infinitam Dei sapiẽtiam, potentiamq; ostendat: vnũ
tamen ex ijs, in quibus hæc Dei sapientia, atq; potentia clarius
illucescit, hoc est, quod non solũ per se hanc machinam modera
tur, sed potestatẽ etiam creaturis commisit, quo aliæ sint aliarũ
causæ, atq; rectores. Plus est enim creaturas esse habere illudq;
cõmunicare posse, quam solũ esse habere. Nec verò cõtẽtus est

Psal. 103.

Deus ſolum modo eſſe creaturis cõtuliſſe, ſed poteſtatem eis tribuit illud eſſe communicãdi, atq; vt aliç alias moderari poſsint. 2
Ex quo patet creaturas in duabus rebus Deo eſſe ſimiles: altera, quia ſunt bonæ, altera verò, quia ſicut Deus eſt cauſa, ſic & ipſæ cauſę ſecũdæ eſſe poſſunt, è quibus aliarũ perfectio proficiſcitur: ſicut experientia cõperitur, quòd cœlũ, ſol, & cæteri planetæ virtutem habent influendi in hæc inferiora corpora, atq; illa regendi. Et quemadmodũ Deus ſe in mundi gubernatione habuit, ſic ſe in ſuæ ſanctæ eccleſiæ regimine, peccatorumq; conuerſione geſsit: coadiutores quippe, ac miniſtros exquiſiuit, qui ipſius auxilio adiuti eam regerent. Et ſic exorditur ſanctũ Euãgeliũ dicens: *Deſignauit Dominus, & alios ſeptuaginta duos, & miſit illos binos ante faciem ſuam.* Priſtinis quondam temporibus ad tantam illam Hebræorum prouinciam erudiendam vnum tantum 3
Deus concionatorem eligebat. Elegit vtiq; Iſaiam, deinde Hieremiam, poſteà Ezechielẽ, & poſteà Danielem, & deinde alios: nunc autem nõ eſt contentus duodecim Apoſtolos, elegiſſe: ſed alios ſeptuaginta duos miniſtros ſoli illi prouincię deſignat. Nã protinus eis dixit: In viam gentiũ ne abieritis. Ex quo apparet quãtopere cœleſtis reparator Hebræos ad ſe conuertere deſiderarit: Poſteaq; hos, & alios cõplures in vniuerſum mundũ miſit quo ſingulari beneficio nũc etiam dilectiſsimi fruimur: cũ non ſolum in vnum regnũ, verũ ad vnam etiam vrbem Dñs ſeptuaginta miniſtros mittat: qua propter nimiũ nobis gaudẽdum eſt. Mercator ſolus eſſe cupit, quia non reipublicæ qui dẽ, ſed ſuam potius expetit vtilitatẽ: & medicus, ac iuris conſultus, atq; etiã ſutor, & quiuis alius artifex ſinguli in vrbe cõmorari vellent: nã 4
hi omnes quæ ſua ſunt, quærunt. At verò in animarũ negotiatione quo plures concionatores, confeſſarios, & coadiutores habuerimus, eo magis lætare debemus Deũ precãtes, vt plures mittat: ſolã enim Dei gloriam animarumq; emolumẽtum expetimus. Quod ſi non facimus, valde decipimur. Sex mille ſexcenti ſexaginta ſex dęmones ſemel cõgregati ſunt, & in vnius hominis corpus introierunt, vt eius animã perderẽt. Aduerſus igitur tot hoſtes quibus viribus, atq; auxilio opus eſt? Ideo dicebat S. Moſes: Quis tribuat, vt omnis populus Prophetet, & det eis Dñs ſpiritũ ſuum? Hoc nos omnes oportet optare, puroq; corde dicere. Vtinã omnes Chriſtiani concionarentur, ijq; eſſent, qui aliorũ

Luc.8. *Num.11.*

ſalutem

5 ſalutem inuicem in ſe ſuſciperēt. Et quāuis in hac miniſtrorum abundantia quā Deus nobis mittit, infinita eius probitas arden tiſsimumq́; ſalutis noſtræ deſiderium, quo flagrat, oſtenditur, etiam in ea deprauatio noſtra declaratur, cum tam parū fructus ex omnibus his Dei diligentijs, beneficijsq́; percipiam⁹: & ſic (quæ noſtra eſt culpa) hęc omnia beneficia in atrociſsima nobis verbera conuertētur. Nam per Ezechielē Prophetā iuſtiſsimus hic Dñs ait: Væ ciuitati ſanguinum, cuius ego grandem faciam pyram. Et tanti ſupplicij cauſam aſsignās dicit inferius. Multo labore ſudatū eſt, & non exiuit de ea nimia rubigo eius. O quot ſudores hodie ſerui Dei in Chriſtianis rebuſpublicis effundūt: & quam immundæ peccatorū animæ remanent. Vereamur igi turfratres, ne ſupplicium hoc, quo Deus hic Hebræis minatus
6 eſt, ſuper nos corruat. Etiā diuina maieſtas hāc ingratitudinem punire conſueſcit, ſui ſācti verbi miniſtros auferēs, hosq́; ingra tos tam cœleſtibus auxilijs priuans. Hoc ad literam per Hiere- miam Prophetam Dominus ipſe ſignificauit dicens: Defecit ſufflatorium in igne, conſūptum eſt plumbū. Fruſtra cōflauit conflator: malitiæ enim eorum non ſunt conſumptæ: argentum reprobum: vocate eos, quia Dominus proiecit illos. O terribi- lia verba. Diuinus nos ſpiritus illuminet, quo eorum virtutem intelligamus, neceſſariumque ex illis fructum nobis percipia- mus. Sumit hic Dominus metaphoram ab aurifice, qui cum in fornace follibus nimis inſufflaſſet, quouſq́; illos diſrupit, ſcoriā ab argento nequijt ſeparare: & laſſus atq́; moleſtus argentum il- lud relinquit, neq́; in eo vult amplius laborare. Sic Deus diuinis
7 inſpirationibus, promiſsionibus, ac minis, pijsq́; ac charitatiuis concionatoribus obduratos peccatores cum nimis inſufflauē- rit, videns calorem, quo plumbum coſumi poſſet in eorum cor- dibus nihil efficere, neq́; eos ab iniquitatibus ſuis purificari vel- le, inſtar laſsi moleſtiq́; artificis eos quaſi reprobum argentum deponit, ſuiſque peculiaribus auxilijs, fauoribuſque deſtituit. Et enim hoc ſignificat: Defecit ſufflatorium in igne: cōſumptū eſt plumbum, ideſt, plumbum tali ac tanto ignis calore conſu- mi poſſet. Omnis autem hæc diligentia vana fuit, & incaſſum adhibita, ſiquidem ex ea fructum percipere noluerunt. Ecquis hæc audiēs non trepidet? Quomodo nō ſtupetis qui cum plurimas cōciones audieritis, quib⁹ ipſimet infideles cōuerti poſſēt,

Ezec. 24.

Hierer. 6.

nullum ex illis prouentum elegiſtis? O inſenſibilia ſaxa, quæ 8
iſta nō ſentitis. In eccleſiaſtico dicitur vox tonitrui eius verbera
Eccle. 43. uit terram. Vbi alia tranſlatio habet: Vox tonitrui eius exprobrabit terram: & ſic eſt in contextu Gręco, & ita etiam legit Rabanus. Vbi nos docet ſpiritus ſanctus vnum tantum cœli tonitruū audiētes nos deterreri oportere: illa enim eſt quædam vox & reprehēſio, qua nos Dominus comminatur. Quod ſi cœleſtibus tonitruis debemus terreri, quātò maiorem nobis ſtuporem inferre debent Euangelicorum concionatorum verba, nos Dei nomine comminantium, ſcelerumq; grauitatem, ac diuinæ iuſtitiæ rigorem indicantium? Per immēſam charitatem, qua nos clementiſsimus hic pater accerſit, & minatur, vos deprecor fratres, vt ex pijs eius diligentijs fructum percipiatis. Prius quàm horrifica illa grandinis plaga AEgyptū vaſtaſſet, Moſes Pha- 9
Exod. 9. raonem, & ſeruos eius ab hoc periculo ſeruare volens his illos verbis præmonuit: Mitte (inquit) iam nunc & congrega iumēta tua & omnia, quæ habes in agro: homines enim & iumenta, & vniuerſa, quæ inuenta fuerint foris, nec cōgregata de agris, cecideritq; ſuper ea grando, morientur. Et protinus ſequitur: Qui metuit verbum Domini de ſeruis Pharaonis fecit confugere ſeruos ſuos, & iumenta in domos: qui autem neglexit ſermonem Domini,, dimiſit ſeruos ſuos, & iumenta in agris, quæ omnia vi grandinis interiere. Idem nunc accidit. Etenim alij concionatorum verba timentes, ſeſe in meliorem frugem recipiunt & ſic ſaluantur: alij verò ſimiles illis Pharaonis ſeruis illa contēnunt, & ſic eos tempeſtas diuini furoris abſorbet.

Dicit vlterius ſanctum Euangelium: *Miſit illos binos ante faciem* 10
ſuam. Moyſi dixit Deus: Fac tibi duas tubas argenteas ductiles,
Num. 10. quibus conuocare poſsis multitudinem, quando mouenda ſunt caſtra. Per has tubas Euangelici concionatores figurati fuerunt. Tuba enim flatu ab intimis viſceribus prodeunte ſonat. Nō ſic organum, nec cymbalum ſonant, quæ aere ſibi extrinſecus adueniente reſonant. Sic prædicatorem verbis ex intimis viſceribus productis animarum ſalutem exoptantē clamare oportet. Et ſic dixit Deus Iſaiæ Prophetæ: Clama, ne ceſſes, quaſi tuba ex alta vocem tuam: annuncia populo meo ſcelera eorum. Non
Iſai. 58. dicit: Quaſi organum, aut, quaſi cymbalum, ſed quaſi tuba, vt ſignificet concionatorem efficaciſsimis vocibus clamare debere,

quibus

11 quibus auditorum animos penetret, atque disrumpat. Ex quo patet quam longe decipitur Christianus, qui dicit: Noui quid cõcionator dicturus sit: domi habeo libros, tã sapiẽs sum, quàm ille, concioni interesse nolo. O insane, nescis quid dicat Dauid? Psal. 28. Ait enim: Vox Dñi cõfringẽtis cedros: vox Dñi intercidentis flãmam ignis: vox Dñi cõcutiẽtis desertũ. An cõcionatorem Dei tubã viuis sermonibus soporatã animã excitãtibus resonãtẽ esse ignoras? Herba sagittariorum, quæ sagittæ adhærens interimit, quanuis manibus cõtrectetur, nõ officit: solùm vbi est vulnus sanguinem inficit, animalq; occidit. Sic verbum Dei vitia non vbique, sed vbi est vulnus, interimit. Hoc autem vulnus infligit Deus per concionatorem te reprehẽsione sua vulnerantem, quo herba, i. desit, cœlestis doctrina te vitijs interficiat, & Ie- Simile.
12 su Christo viuum relinquat. Et sic accidit, quòd aliqua sententia, quã tu sciebas, & sæpe animo cogitaueras, nec in corde tuo aliquã fecerat impressionem, ex feruidi, spiritalisque concionatoris ore percepta, tibi viscera cõmouet, & à peccato cõuertit. Ideo frater ne prudentiæ, sapientiæq; tuæ fidas: attende concionatorem esse tubam, spiritu ex visceribus producto sonantem, qui salutem tuam vehementer exoptat: sicq; maiorem in te quã sapientiam tuã impressionem facere posse. Has tubas binas esse Deus præcipiebat, scilicet, vt significaret cõcionatorum omniũ prædicationem in Dei, & proximi amore includi. Illasq; argenteas esse volebat, vt ostenderet, concionatorum verba casta, nimiumque examinata ad animarum ædificationem, & vtilitatẽ non verò ad earum scandalum esse oportere. Et ita dicit Dauid: Psal. 11.
13 Eloquia Domini eloquia casta, argentum igne examinatum. Omnia concionis verba quasi argentum diuini amoris igni probari, purificariq; oportet, sicut argenteas tubas exactissimas tẽporalium omnium vacuas diuinoque spiritu repletas. Quem amorem, vt Dominus significaret, doceretque illos hac charitate ad supernum hoc munus exequendum commoueri debere, misit illos binos ante faciem suam, atque etiam, vt vnus alteri testis esset sanctæ, honestæque conuersationis eius.

Misit illos binos ante faciem suam in omnem ciuitatem, & locum, quo erat ipse venturus. O quanta est hæc nonnullis prædicatoribus cõfusio nolentibus, nisi in magnis populis, & coram frequentissima hominum multitudine prædicare, quasi in paruis oppidis non

non essent animæ, sicut & in magnis: aut quasi pauperum, atq; 14
agrestium animæ non essent tam pretiosæ apud Dominum,
quàm diuitum, atque potentum. In hoc se non Dei quidem, sed
suum honorem quærere manifestant, ideoque prædicare nolũt,
nisi vbi sibi plus honoris, atq; vtilitatis videantur acquirere. Cõ
fundãtur hi audientes sanctum Euangeliũ dicens: In omnem
locum, quo erat ipse venturus. Et siquidem Dominus infinitæ
maiestatis non est dedignatus in paruis oppidis prædicare: sed
cũ ineffabili pietate, animarumque zelo in omnem locũ discur
Deut. 32. rebat, discant eum in hoc etiam eius concionatores imitari. San
ctus Moses dixit: Concrescat sicut pluuia doctrina mea, desce
dat sicut ros eloquium meum. Vnum ex ijs, quibus terra magis
indiget, est aqua. Si biduo pluuia desit, statim marcescit, & aquę
defectum sensibiliter videtur ostendere, nam vndiq; præ illius 15
desiderio scaturit, quasi viscera adaperiens, vt quod desiderat,
accipiat. Et postquam imbres accepit, viscera recludit, rimæq;
illę reficiuntur, herbæq; ac flores oriri consuescunt, quasi ter
ra lætante, quia quod optabat adepta est. At multo magis ani
mæ doctrina, quam terra imbribus indigent. Siquidem igitur
nubes aquam indifferenter effundunt, & tam humiles valles,
quam excelsos mõtes irrigant, pauperumq; simul ac diuitũ fun
dos fertiles reddunt: sic Euangelici prædicatores vniuersales ef
se cœlestisque doctrinæ suæ pluuiam ampla quadam charitate
super magnos, & paruulos, diuites, ac pauperes effundere debẽt.
Verum est hic sanctam doctrinam à Mose pluuiam, ac rorem
appellari. Quia, sicut pluuia crassior, ros verò subtilior est: sic
concionatores res planas, quæque passim manibus contrectan- 16
tur hominibus parui, rudisqui ingenij, subtilia verò, atq; sublimia virisacutis, & eruditis prædicare debent: sic vtraque reducentes, vt per ea diuino amore auditorũ animi inflammati vitia fugientes virtutes studiosissime amplectantur. Misit illos ante faciem suam in omnem locũ quo erat ipse venturus. Quasi dicere eis: Ite, ego quoque vos protinus sequar quo sic admunus
Simule. suũ melius exequendum mouerentur. Qui operarios in vineã suam mittens dicit eis: Ite, & ego statim illuc ibo, vt quid facia
1. Paral. 28 tis aspiciam, eos mouet, vt diligentius elaborent. O si assidua animi cogitatione volueremus, non solum Deum omnia corda scrutari, & vniuersas mentium cogitationes intelligere, sed

etiam

17 etiam suos diuinos oculos in nostra siue bona, siue mala opera conijcere: eumque à nobis eorum rationem citissimè petiturũ quam aliter, ac viuimus, viueremus. Maximo cũ affectu dixit Deus Hieremiæ Prophetæ: Nonne vides quid isti faciunt in ciuitatibus Iuda, & in plateis Hierusalem? Filij colligunt ligna, & patres succendunt ignem, & mulieres conspergunt adipem, vt faciant plancentas reginæ cœli, & libent dijs alienis, & me ad iracundiam prouocent. Magnam vtique habent emphasin hæc verba: Nonne vides quid isti faciunt? Quanuis nos peccata videamus, non illa cernimus, sicut Deus, quia illius est incõmodũ. Cùm sibi sint illatæ iniuriæ, plusquàm nos in illis videt. Si domus vicini tui comburitur, hoc vtiq; vides, atipse melius videt quia est eius incommodum. O Deus infinitæ maiestatis, quàm 18 perspicue hic ostendis quanto nos amore prosequaris. Cũ enim condemnatio, ac damnum, in quod per peccatũ incurrimus, nostrum sit vixque nos illud sentiamus: tu illud magnopere sentis, tuumq; esse ducis. Ecquid vides Domine? Video (ait) liberos atque parẽtes omnes vno animo me offendere, adeoque cæcos esse, vt me illos non videre suspicentur, nec vllo vnquam tempore harum abominationum rationem ab eis petendam esse, existiment. Sic etiam nunc ipse Dominus opera nostra considerat: & cum minus arbitrati fuerimus, eorũ à nobis exiget rationem. Ideo viuamus sicut dubitantes, vtrum hodie, an cras tremendo illi Dei iudicio simus affuturi. Hac consideratione Dauid malos à peccatis coercere conabatur dicens: Dixi iniquis: nolite iniquè agere, & delinquentibus: nolite exaltare cornu. Nolite ex- 19 tollere in altum cornu vestrum, nolite loqui aduersus Deum iniquitatem. Quia neque ab oriente, neque ab occidente, neque à desertis montibus: quoniã Deus iudex est. Quàm efficax ratio ad peccatores vt pœnitentiam agentes peccata reliquant, commouendos est, eos scire Deum infinitæ potentiæ, sapientiæ, atque iustitiæ esse iudicem, quem nemo fugere potest, quanuis ad orientalem, siue ad occidentalem plagam, siue ad desertos montes effugiat. At sic homines sunt rationis expertes, ac passionibus excæcati, vt ne hoc quidem considerare velint, & sic quasi effrænatæ belluæ appetitus suos sequantur.

Hierem. 7.

Psalm. 74.

Misit illos ante faciem suam in omnem ciuitatem, & locum, quo erat ipse venturus. In hoc etiam Diuinus magister prælatos admonuit,

vt

vt postquam visitatores suos ad visendas oues miserint, ipsi eos 20
sequantur, vt videant siqua vitia siluerunt, aut iniuriam cuiquã
intulerunt, atque, vt doctrina, exemplo, præsentiaque sua sub-
4. Reg. 4. ditos ad virtutem inuitent, pauperesque eleemosynis subleuẽt.
Quanuis Eliseus puerum suum Giezi cum baculo suo misit, vt
viduæ filium suscitaret, ipse protinus eum sequutus fuit, perfe-
citque quod seruus efficere nequijt. Sic credibile est prælatos
multa conficere posse, quæ eorum visitatores nequierunt, maxi
meq; si prælatus quanuis magnæ, egregiæq; sit autoritatis, hu-
maniter subditos suos, & paruulos quosq; alloquatur, sicut fecit
1. Timo. 4. Eliseus, iuxta defuncti mensuram se coarctans, sicq; eum ad vi-
tam reuocauit. Hoc Diuus Paulus Episcopum Timotheum do
cebat dicens: Exemplum esto fidelium in verbo, in conuersatio
ne, in charitate, in fide, in castitate. 21

Et dicebat illis: Messis quidem multa est: operarij autem pauci. Rogate ergo Dominum messis, vt mittat operarios in messem suam. Notabile est, Dominum hic ipsosmet operarios admonere, vt Patrem Dominum messis deprecentur, vt operarios mittat. Hoc eis dicit, quò significet, quanuis ipsi mittantur, dignos tamen operarios non esse futuros, nisi ab ipso Deo digni efficiantur. Omnes igitur, qui aliquo sanctæ Ecclesiæ ministerio fungimini, Dominum deprecamini, vt in messem suam operarios mittat, vos sanctos ministros efficiens, laboresque, ac diligentias vestras fructiferas reddens. Etenim cùm hoc nobis ipse præcipiat, nos illud consecuturos esse debemus sperare. Maximeque cum hoc ad proximorum emolumentum optemus: cuius causa Deus
Ephes. 1. principibus, & prælatis sanctę Ecclesiæ fauere consueuit. Et sic 22
vbi nos legimus in Epistola Diui Pauli ad Ephes. Ipsum dedit caput supra omnem ecclesiam, quæ est corpus ipsius, alia translatio habet, ipsum dedit caput super omnia ipsi ecclesiæ. Et sic est in contextu Græco, & sic etiam legit Beatus Hieronymus: Super omnia, scilicet, capita. In quibus verbis significantur singularia auxilia, quæ sacratissimum caput nostrum illis confert, qui sunt capita & principes in sancta Ecclesia sua per dignitatem, prælaturã, aut ministerium aliquod, quo in ea funguntur, Hoc autem propter ipsius vtilitatem Ecclesiæ.

Ite, ecce ego mitto vos, sicut agnos inter lupos. Nolite portare sac-

culum,

23 culum, neque peram. Hic eis præcipit, nequid deferant, in quo vel micam panis includant, quo innoteſcat eos non cupiditate quidem, ſed ſalutis animarum deſiderio duci, ſcientes illam eſſe Domini voluntatem. Liberet nos Deus à concionatoribus vtilitatem tantùm ſuam expetentibus. In nonnullis regionibus in domum defuncti conductæ lamentatrices deferri conſueſcunt. Quæ, etſi verbis, & eiulatibus alios ad defuncti obitum ſentiendum, plorandumque commouere curant, ne vnam quidem lachrymam oculis effundunt, nec dolore tanguntur, quia ſola vtilitatis auiditate commouentur, vt illa faciant, & dicant. Ijs ſimiles ſunt mercenarij concionatores, qui ſola vtilitate commoti in eccleſia Dei vociferantur. De quibus dicit Sanctus Apoſtolus Iudas: Væ qui er-
24 rore Balaam mercede effuſi ſunt. Error Balaam fuit, quòd cupiditate commotus ad Hebræos maledicendos perrexit. O infœlix prædicator, quantò tibi ſatius eſſet in triremi remigare, quam tam abiecto fine commotum tam excelſum munus exercere. Per Malachiam Prophetam Deus grauiſsime queritur dicens: Quis eſt in vobis, qui claudit oſtia, & accendat altare meum gratuito? Non eſt mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum: & munus non ſuſcipiam de manu veſtra. Quod ſi miſeria hæc ſimul cum illa lege deſijſſet, bonum maximum eſſet. Verum, heu, heu, & millies heu. Etenim nunc mihi abominatio hæc magis vigere videtur, quàm vllo fortaſſe tempore viguit. Offerentibus ſi-
25 lijs Iſrael ſex plauſtra cum duodecim bobus in conſpectu tabernaculi, ait Dominus ad Moyſen: Suſcipe ab eis, ſcilicet, ea, vt ſeruiant in miniſterio tabernaculi. O admirabilem viri ſancti puritatem, tam parum illud donum accipere non audentis, quod vt acciperet opus fuit Deum illi iubere. Ex quo apparet quam ſemotum ſanctus hic Dei ſeruus à tẽporaliũ rerum cupiditate cor haberet. Eia domini eccleſiaſtici attendite Dñm diſcipulis ſuis præcipere, ne quid in via deferant, nec ſacculum nec peram. Et quanuis inferius dicat: Dignus eſt enim operarius mercede ſua, non ideò hac temporali mercede, ſed vi cœleſtis amoris ad ſacrorũ miniſteriorũ exercitationem debeatis cõmoueri: ſicut vos admonet D. Petrus dicens: Paſcite, qui in vobis eſt gregem Dei non turpis lucri gratia: ſed volũtarie & for-

Similc. *Iudas.* *Malac. 1.* *Num. 7.* *1. Petr. 5.*

& forma facti gregis ex animo. Et cum apparuerit princeps pa- 26
storum, percipietis immarcescibilem gloriæ coronam.

In quamcunque domum intraueritis, primum dicite: Pax huic domui. Et si ibi fuerit filius pacis, requiescet super eum pax vestra: sin autẽ ad vos reuertetur. Hæc sententia magnam affert omnibus sancti Euange lij ministris consolationem. In qua eis Dominus affirmat quan uis peccatores ob ipsorum duritiam eorum diligentia, ministe- rioque vti nolint, non ideo eos præmium, ac mercedẽ esse amis suros, sed illa esse efficiendos, quasi illos conuertissent. Vnde
1. Tim. 4. Diuus Paulus, postquam dixerat Timotheo: Erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt: & à veritate quidem au ditum auertent, ad fabulas autem conuertentur: addit dicẽs: Tu verò vigila, in omnibus labora: opus fac Euangelistę: ministeriũ tuum imple. Quasi diceret: Quãuis parum proficere tibi videa- 27
ris, à munere tibi commisso ne desistas, Deique causam iustifica re ne desinas: non enim idcirco spiritus tuus mercedis remanebit immunis. Quãuis pax ministeriũque tuũ illis non prosit, tibi ta men proderit. Et hoc significat: Sin autẽ ad vos reuertetur. Cum hac puritate, & synceritate lex gratiæ fuit in mundo prædicata. Cuius vnus ex ministris fuit glorioſus Lucas Euangelista, cuius sacrum festum hodie sancta mater Ecclesia celebrat: cui peculia rem reuerẽtiam, piũq; affectũ debemus exhibere. Multa enim sacra mysteria, quæ alij sancti Euangelistæ prætermiserunt, ipse scripsit, & per eum illa Deus suam sanctam Ecclesiam erudiuit. Qualis fuit mirabilis glorioſi Baptistæ conceptio, atque natiui- tas, & mirabilia, quę in ea facta sunt, annũciatio Angeli ad sacra tissimam virginem Mariam, sanctissima Iesu Christi natiuitas 28
in prȩsepio Bethlehemitico, pastorum adoratio, suauissimus An gelorum concentus, cum, gloria in excelsis Deo suauissimè de- cantarunt, diuini Saluatoris circuncisio, cùm primum pro no- bis sanguinem fudit, sacraque ipsius in templo præsentatio, & quomodo remansit Hierosolymis, quum sacratissima ipsius ma ter eum triduo exquisiuit, lamentabilis sermo, quem pijssimus Iesus habuit ad filias Hierusalem baiulans sibi crucem in locum caluariæ, suauissimaque oratio, quam habuit pẽdens in cruce ad æternum patrem dicens: Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt: & vltima verba, quæ locutus est, dicens: Consumma- tum est. Hæc omnia cæteri sancti Euangelistæ siluerunt, quæ

glorio

19 glorioſus hic hiſtoriographus Euãgelicus in ſuo ſancto Euange lio memorauit, noſtriſque manibus commiſit. Quam obrem magna cum deuotione illum venerari debemus. Nec verò contenti eſſe debemus, quia ei deuoti ſimus, ſed eum imitari curare etiam debe nus, quo ſic diuina gratia locupletati in cœleſti Hie ruſalem eius ſocij eſſe mereamur. Amen.

In eodem Communi Euange liſtarum Concio Tertia.

Deſignauit Dominus & alios ſeptuaginta duos, &c.

Lucæ. 10.

1 ALexander de Ales, & alij omnes Theologi affirmant. Sicut Deus per vnam infinitam, æternam, eſſentialemque potentiam ſuam mundum creauit, omneſque illius creaturas produxit magnas & paruas æqualiter, & abſq; differẽtia, ita, vt omnes cœli non maiori potentia, quã formica creatifuerint, nec minorẽ Dominus in muſcæ, quã in omniũ cœlorũ productione potentiam adhibuerit: nec apud Dei potentiã aliæ ſint maiores, & aliæ minores creaturæ, nec maiora, ſeu minora miracula ſint: imo reſpectu diuinæ potentiæ non poſſunt miracula dici: omnia namq; pari potentia fiunt. Et ſic dicit Diuus Auguſtinus: In rebus mirabiliter factis ratio facti eſt poten 2 tia facientis: ſic etiã ſua vnica, infinita eſſentialiq; ſapientia æque omnia regit atque conſeruat, ita vt tantam in vnius formicæ, quantam in vniuerſi conſeruatione prouidentiam adhibeat. Et ſic dicitur in libro ſapientiæ: puſilla & magna ipſe fecit, & æqualiter ei cura eſt de omnibus. Et quemadmodum vna potentia cũcta creauit, vnaque ſapientia cuncta gubernat: ſic omnia vno infinito, eſſentialique amore diligit: ita, vt alias creaturas non intenſius, aut extenſius, quam alias diligat: cunctas enim vno ſimpliciſſimo, atque indiuiſibili voluntatis actu diligit. Et de hoc amore dicitur in libro Sap. Diligis omnia, quæ ſunt, & nihil odiſti eorum, quæ fecisti. At his non obſtantibus, conſiderato Dei amore exparte creaturarum, quatenus eſt effectus exterior

Alex. 1. p. q. 92, art. 4. Theolog. in 3. d. 32.

Auguſt. ad Voluſianũ.

Sapi. 6.

Sap. 11.

prioris eſſentialis amoris, ideſt, quatenus iam illis Deus bona 3
ſua communicat, dicimus eum non pariter omnes creaturas di
ligere, alijs enim maiora quàm alijs communicat beneficia. Et
ſic hoc poſteriori amore magis prædeſtinatos, quàm reprobos
diligit, maiora nanque in eos beneficia confert. Et præ hoc in-
genti amore, quo eos diligit, admirabiles rationes excogitat, qui
bus eos ad ſe alliciat. Atque ita dicit per Hieremiam Prophe-
tam dulciſsima quædam verba, quæ toti electorum commu-
nioni, & ſingulis quibuſque prædeſtinatis adaptari poſſunt. In
Hiere. 31. charitate (inquit) perpetua dilexi te, ideo attraxi te miſerans,
ſcilicet, te. Cum hac charitate tot miniſtros in omnem Iudæam
miſit, quos etiam nunc per vniuerſum orbem mittere non ceſ-
ſat. Dicituŕque hoc beneficium peculiariter prædeſtinatis fieri
quia ipſi ſoli per ſancti Euangelij lucem, & obedientiam cœle- 4
ſtem beatitudinem conſequuntur. Vnde glorioſus Apoſtolus
Paulus, poſtquam de Euangelicæ prædeſtinationis pulchritu-
dine excellentia, & efficacia ſermonem fecerat, addidit dicens:
Rom. 10. Sed non omnes obediunt Euangelio. O quam ſtupendum eſt
hoc, quod tanto cum ſpiritus feruore, vitæ puritate ſingulari,
infallibiliq́ue miraculorum confirmatione Domini diſcipulis
prædicantibus non omnes ſancto Euangelio obediant? Dig-
num fuit vtiq́ue admiratione maxima, quod cùm Diuus Pau
lus prædicationem ſuam tot teſtimonijs comprobaſſet, ſicutip
2. Cor. 12. ſe affirmat dicens: Signa Apoſtolatus mei facta ſunt ſuper
vos in omni patientia, & in ſignis, & prodigijs, & virtutibus,
& de ſe, deq; alijs euangelicis miniſtris alibi dicit: In nos
Hebr. 2. confirmata eſt (ſcilicet, lex Euangelica) conteſtante Deo ſig- 5
nis, & portentis, & varijs virtutibus, & Spiritus ſancti diſtri
butionibus ſecundum ſuam voluntatem, & tamen hic dicit:
Non omnes obediunt Euangelio. Quid mirum eſt modo, ſi
non multi ex concionibus noſtris fructum percipiunt, cùm
non ſint puritate, ac ſanctitate comitatæ, qua ſancti Apoſto-
li erant confirmati? Citatq́; Diuus Paulus in hanc ſententiam
Iſaiam dicentem: Quis credidit auditui noſtro? ideſt, quis
credidit ſermonibus noſtris? Quaſi dicat. Pauciſsimi verbis
noſtris fidem adhibebunt. Super quo valde penſandum eſt
D. Paulum prædicationem auditum appellare: vt ſignificet
concionatorem prius quam prædicet, audire, humilemque au-
dito-

6 ditorē esse debere: quales fuerūt sancti Apostoli, qui quæ ex cœ
lestis Magistri sui ore perceperāt, prædicabāt. Et quāquā in acti
bus Apostolorū dicitur: Itaq; fortiter crescebat verbū Dei, & cō Act. 19.
firmabatur, vbi alia translatio habet: Et confortabatur, & in cō
textu Græco habetur: Et inualescebat, scilicet, in cordibus cre-
dentium. Omnes tamen hi pauci erant, respectū eorum qui infi
deles remanebant.

Mittens igitur Dñs suos sanctos discipulos ad prędicandū di
cit eis: *Ite, ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos.* O diuine venator
Iesu Christe: quæ noua est hęc venatio? Ecquis vnquā lupos ag-
nis capi perspexit? Hæc sunt Dni mirabilia. Non supernus hic
imperator orbē satellitū exercitib⁹ superauit, nec igne, aut belli
cis instrumētis, sed humilitate, māsuetudine, patientia, suiq; di-
7 uini verbi virtute expugnauit. Et sic dicit D. Paulus: Arma mili 2. Corin. 10
tiæ nostrę nō carnalia sunt, sed potentia Deo ad destructionem
munitionū, consilia destructes, & omnē altitudinē extollentem
se aduersus scientiā Dei, & in captiuitatē redigentes omnē intel
lectū in obsequiū Christi. Idest: patientia, humilitas, ac mansue
tudo, aliæq; virtutes, quibus nos diuinus spiritus exornauit, po-
tentes sunt vt homines ad Dei ministeriū adducāt, Sathanęque
munitiones & cōsilia dissoluāt, atq;, vt sapientes sęculi faciāt ob
mutescere, & acutissimū quēq; intellectū in seruitutē, Iesu Chri
stiq; obedientiā redigāt. Nō vtiq; tigres, neq; leones Deus ad
Pharaonē misit, sed ciniphes, & ranas, quibus superbi regis po-
tentiā voluit superare: tyrannūq; Holophernē debili quadā fœ
mina iugulauit. Vnde volēs sancta Iudith ei⁹ caput abscindere
8 dixit: Da mihi in animo constantiam vt contemnam illū, & vir Iudith. 9.
tutem, & euertam illum: erit enim hoc memoriale nominis tui,
cum manus fœminę deiecerit eum. Idest: Animum mihi Do-
mine ad illum occidēdum concede: magna enim erit gloria tua,
hanc victoriam tām vili, debiliq; instrumēto, qualis est fœmi-
na, reportari. Et post partam victoriam dixit: Dominus omni- Iudith. 16.
potens nocuit eum, & tradidit eum in manus fœminæ, & con-
fudit eum: non excelsi gigantes imposuerunt se illi: sed Iu-
dith filia Merari in specie faciei suæ dissoluit illum. Sic ad ma-
iorem confusionem superborum huius sæculi sapientium misit
cœlestis Dominus pauperculos homines quasi agnos mitissi-
mos, vt cum ferocissimis lupis pugnarent, quos quidem fu-

Isai. 11. perauerunt, & in agnos conuerterunt: impletumque est celebre illud Isaiæ propheticum dictum dicentis: Habitabit lupus cum agno, & pardus cũ hœdo accubabit: vitulus, & leo, & ouis simul morabuntur: & puer paruulus minabit eos. Hæc sunt mirabilia, quæ filius Dei in sua sancta ecclesia fuit operatus: in qua dispares, discordesque nationes, quæ prius sese inuicem occidebant, sub vna charitatis lege subiecit, & tam pacificas in vno grege viuere fecit, vt minimus quisque puer illas regere sufficiat. Puer (inquit) paruulus minabit eos, vt fidelium obedientiam cõmendat, quam talem esse oportet, vt quanuis puerum paruulum in prælatum haberent, ipse eos gubernare sufficiat. Dicẽs ergo: Ite, ecce ego mitto vos, sicut agnos inter lupos, diuinus Magister excellentiam patientiæ eorum significauit, quæ totius murmurationis expers futura erat: talis enim patientia est ipsi gratissima. Abrahæ dixit Deus: Tolle filium tuum vnigenitum, & vade in terram visionis. Et in Hebræo habetur, in terram Moria: quod alij manifestationem interpretantur, quia illic manifestatus est aries, & manifestandus erat Iesus Christus filius Dei in cruce. Exequensque vir sanctus Domini præceptũ, vt ait sacer textus, die tertio eleuatis oculis vidit procul locum. Posteaque ascendentibus solis in mõtem patre, ac filio patrem filius interrogauit: Vbi est victima holocausti? Ex omnibus his circunstantijs virile, prestansq; huius sancti viri pectus agnoscitur, cũ in hoc tridui itinere nec à filio, nec à seruis visus fuerit lachrymari, aut saltẽ suspiriũ edere. O quã perfecta constantissimi pectoris patiẽtia. Quomodo rem tam durã tandiu dissimulare potuit absq; eo, ꝙ aliquo signo exterius appareret? Ex hoc perspici potest quã potẽs sit hominis cor diuino spiritu adiutũ. Nos miseri minima quaq; cõtradictione fatigamur, ita vt statim afflictionem, laboremq; nostrum verbis, exterioribusq; affectibus, & modicę patientiæ signis ostẽdamus. Venerabilis quidã vir dicebat patientiam esse mutam, quæ nescit loqui, nec conqueri. Ideo diuinus magister discipulos suos agnis confert, & ouibus. Vnde sancta Mater ecclesia de illis concinit: Cęduntur gladijs more bidentium: Nõ murmur resonat, non querimonia: Sed corde tacito mẽs bene conscia Conseruat patientiam. Hãc virtutem fratres charissimi in his sanctis viris nos diligẽter oportet imitari: quæ ad aliarum virtutum consecutionem nimis

9

10

11

necess-

12 neceſſaria eſt. Pythagoras dicitur priuſquam aliquem in diſci- Pythag.
pulum acciperet, ei præcipere conſueuiſſe, vt in gymnaſij oſtio
illum expectaret, vbi eum vnus ſtultum, alius inſanum appel-
labat: alius ei dicebat: Aptior es frater ad arãdum, quam ad phi-
loſophandum. Et quos hæc omnia æquo animo pati videbat,
eos in diſcipulos ſuſcipiebat. In hoc Philoſophus ille docebat
ad philoſophiam impetrandam valde neceſſariam eſſe patien-
tiam. Quod ſi ad philoſophiam perdiſcendam patientia re-
quiritur, quanto neceſſarior erit ad virtutes impetrandas, qui-
bus tot inſunt difficultates ſenſualitati repugnantes? Atque Iacob. 1.
hinc elicitur vera intelligentia verborum diui Iacobi in ſua epi-
ſtola dicentis: patientia opus perfectum habet. Vbi docet ſan-
ctus Apoſtolus patientiam alias virtutes ad perfectionem addu
13 cere. Itaq; ad veram humilitatem, perfectã caſtitatem, atq; obe
dientiam conſequendam nimis neceſſaria eſt patiẽtia. Et ſic vbi Pſal. 125.
nos legimus Pſal. 125. Euntes ibant, & flebant mittẽtes ſemina
ſua, alia tranſlatio habet: Euntes ibant, & flebãt portantes ſemi-
na ſua: & ſic eſt etiam in paraphraſi Chaldaica. In quo ſignifi-
cantur iuſti æquo animo diſcrimina, difficultateſq; quæ virtuti
bus, quas operantur, inſunt, perpeti. Et hoc eſt, mittentes ſe-
mina portare ſemina, ideſt cõtradictiones, & moleſtias, quæ in
via virtutis offeruntur, patienti animo tolerare. Et vbi nos legi-
mus in ſubſequenti verſu: Venientes autem venient cum exul-
tatione portantes manipulos ſuos, alia tranſlatio habet: Venien
tes autem venient in exultatione: & ſic eſt in contextu Græco,
& ſic legit etiam Beatus Hilarius. In quo ſignificatur iuſtos non
14 ſolum cum hilaritate bonorum operum ſuorum fructum eſſe
percepturos, ſed tanta etiam exultatione fruituros, vt ab ea ſupe
rentur, atque in ipſa vndique ſubmergantur. O fœliciſsimos
qui tam liberali Domino ſeruiunt, qui tam munificam ſuis mer
cedem reddere nouit, ac poteſt. Ceſſate iam fratres mei huic fal
laci, ingratoque mundo ſeruire, ne labores veſtros tam male cõ
ſumatis, attendite vos in hora mortis meritorum vacuos eſſe re-
periendos: amodo ei ſeruire incipite, qui vos æterna gloria coro
nare deſiderat. O Chriſte lux beatiſsima, quæ tibi ſunt clemen-
tiç viſcera, hos fratres meos illumina, vt quæ illis dico perſpicue
nouerint, ac toto corde illa ſequantur.

Dicit eis Dñs vlterius: *Nolite portare ſaccũ neque peram neque*

calciamenta. Ideſt, nulli rei temporali innitamini. Rex Pharao ſacerdotibus ſuis terram conceſsit, quibus etiam ſtatuta cibaria, ex horreis publicis iuſsit præberi. Deus autem dixit ſummo ſacerdoti Aaron, & in eo cunctis ſacerdotibus: In terra eorum nihil poſsidebitis, neq; habebitis partem inter eos. Ego pars & hæreditas tua in medio filiorum Iſrael. Quod ſi veteris legis ſacerdotibus præcepit, volebatque eos cõtentos eſſe eum in partem, hæreditatemque ſuam habere, quanto magis oportet legis gratiæ ſacerdotes corda ſua à bonorum temporalium cupiditate auellere, hæreditatemq; propriam cœleſte caput ſuum Ieſum Chriſtum filium Dei habere curare? Nolite (inquit eis) portare ſaccum, neque peram, ſignificans eos præcipue curare debere ſemetipſis exutos, Deoque indutos progredi. Hieremias Propheta perſpexit in domo figuli vas fictile ab eius manibus excidiſſe, & confractum fuiſſe, quod figulus iterum perfecit, ſicut placuerat in oculis eius, vt faceret. Vbi ſignificatũ eſt eos eſſe fœliciſsimos, qui ſe in Dei manibus infringi, pauperes fieri, atque ob eius beneplacitum abijci patiuntur: hos enim ſupernus hic artifex perficit, ſicut ſibi placet. Et ſuper hæc verba: Nolite portare calciamenta, notandum eſt Diuum Marcum dicere illos calceatos eſſe ſandalijs. Et ſic vbi nos legimus in Act. Angelum dixiſſe Diuo Petro: Calcea te caligas tuas, in contex. Græco habetur: Calcea te ſandalia tua, & ſic eſt etiã in trãſlatione Syriaca. Ex quo infertur in Euangelica phraſi ſandalia proprie non eſſe calceamenta. In hoc etiam innoteſcit, quã alieni à pompis, ornatibus, faſtibuſq; ſęcularibus ſancti Apoſtoli ſu per faciem terræ vixerint. Mandragoræ, quæ aliter lilia cãdida nuncupantur, ſecundum Albertum, adeò mollificatiuæ ſunt, vt duriſsimos elephantis dentes, ſi aliquandiu in aquam, vbi coctæ fuerunt injciantur, mollefaciant. Mandragoris ſimiles ſunt mundanæ fœlicitatis illecebræ, pompæ vanitateſq; : & qui eis perfundũtur quantumcunq; virtute ſint prædíti, facile molles, debiles, carnaleſq; redduntur. Quamobrẽ vos deprecor dñi prę lati, patreſq; cõcionatores, ſiquidẽ ſanctæ Eccleſiæ dentes eſtis, qui cibũ ſpiritualem, quo Chriſtianus populus eſt alẽdus mandere debetis, ne his mandragoris perfundamini, ne illis perfuſi adeò molles, atq; imbecilles efficiamini, vt nulli malo reſiſtere poſsitis. Niſi enim vitijs ab eccleſiaſticis reſiſtatur, quid erit vni

Gene. 47. Num. 18.

Hiere. 18.

Marc. 6. Act. 12.

Similes.

perſo

uerso populo? quæ in eis iniquitas non dominabitur? O serui Dei, tanquã crudelissimam pestẽ delicias fugite, cum tantũ animis afferant detrimenti. Referens Spiritus sanctus multos sacerdotes postquã de Azaria meminit, de eo vno dicit: Ipse est qui sacerdotio functus est in domo, quã ædificauit Salomon in Hierusalẽ. Mirabile est, quòd cum omnes illi, de quibus ibi diuinus spiritus meminit, reuera sacerdotes extiterint, de hoc vno dicit Spiritus sanctus: ipse est qui sacerdotio functus est. Huiusq; rationem expositores assignantes dicunt esse, quia virili animo Regi Oziæ præ superbia sacerdotium munus præter regale sceptrum vsurpare conanti, & Deo incensum offerre volenti restitit, vt dicitur in secundo Paralip. Statim ingressus post eũ Azarias sacerdos, & cum eo sacerdotes Domini septuaginta viri fortissimi, restiterunt regi, atque dixerunt: Non est tui officij Ozia, vt adoleas incensum Domino, sed sacerdotum. Egredere de sanctuario, ne contempseris, quia non reputabitur tibi in gloriam hoc à Domino Deo. Vnde infertur sacerdotes, quibus ad resistendum vitijs non est virtus, sacerdotio, atque eius etiam nomine esse indignos: etsi reuera per peccatum sacerdotalem dignitatem, ordinemque non amittũt. Quapropter pœnitentiam, austeramque viuendi rationem valde diligite, qua virtutes augentur, spiritualesque vires ad totius boni executionem accrescunt. Multi sanctæ ecclesiæ canones prohibent, & merito quidem, ne clerici sumptuosis, coloratisque vtantur vestibus: siquidem etiam & Ethnici nimijs odoribus suffitos conspuebant. Quãto igitur execrabilius hoc inter ecclesiasticos viros esse oportet. Optime olet, qui non olet, dixit Diuus Hieronymus. Et imperator Vespasianus dicitur beneficium quod homini promiserat, reuocasse, quia odoribus vtebatur. Et Plato affirmat nullam maiorem alicui regno pestem aduenire posse, quam in eo nouas vestium rationes, inusitatosque ludorum modos introduci. Quod, vt euitaret, iusserit, nequid extraneum nõ necessarium in vrbem suam posset introduci. Et postea alienigenas etiam homines ab vrbe iusserit expelli: nequid in eam nouum quod posset officere introducerent. Et Herodotus affirmat Scythas, etsi barbaros, omnes alienigenarũ mores introducentes occidere consueuisse. Romani quoq; blasphemabant, quod ex Asia sibi odores aliæque luxuriosæ res aduenissent, quibus

1. Paral. 6.

2. Para. 26.

Hiero. ad Demetriadem de virg. seruanda.

Plato. lib. 7. legum suarũ

Plato. lib. 8. leg.

Plato. lib. 9. leg.

Herodotus in Melpome.

reipublicæ ſuæ rigor relaxatus, deprauatuſq; fuit. O quàm mi- 2 1
ſerabilia ſunt hæc omnia conſideratu. Magnæ vtiq; eſt Chriſtia
no populo confuſioni cum Ethnici has vanitates, faſtus, profa-
nitateſq; diligenter effugerint, Chriſtianos eorum diſcipulos,
quibus Dominus dixit: Nolite portare ſacculum, neque peram,
neq; calciamenta, hæc omnia laxis habenis ſectari. Maioriq; eſt
confuſioni, opus eſſe eccleſiaſticos viros, ne hæc quaſi ſæcula-
res homines ſectentur, admoneri. Sublimitatem ſtatus in quo à
Deo locati eſtis aduertite patres mei: ſanctumque Euangelium
verbis, ſanctæq; vitæ exemplis populum erudite. Quo ſacros
hos diſcipulos imitati ingentem in hoc ſæculo gratiæ plenitudi
nem, & in futuro cœleſtem beatitudinẽ mereamini. Ad quam
nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen. 1

In eodem Communi Euange liſtarum Concio quarta.

Deſignauit Dominus & alios ſeptuaginta duos, &c. Lucæ. 10.

VT ſancti diſcipuli Dñi altiſsima fidei noſtræ myſteria in hominũ animos inducerent, opor-
tebat eos à ſacratiſsimo diuini verbi incarnatio
nis myſterio exordiri, Chriſtum verũ Deum, &
Act. 2. hominem eſſe manifeſtantes. Vnde glorioſus 2
Apoſtolus Petrus corã Iudæis hæc altiſsima fi-
dei noſtræ myſteria prædicaturus exorſus eſt dicens: Viri Iſra
elitæ audite verba hæc: Ieſum Nazarenũ virum approbatum à
Deo in vobis virtutibus, & prodigijs, & ſignis, quæ fecit Deus
per illũ in medio veſtri, ſicut ſcitis, hunc diffinito cõcilio, & præ
ſciẽtia Dei traditum per manus iniquorũ affligẽtes interemiſtis
quẽ Deus ſuſcitauit ſolutis doloribus inferni: iuxta quod impoſ
ſibile erat teneri illũ ab eo. Sic prius infinitam Chriſti Redem-
ptoris noſtri excellentiã extulit: quo per eum infallibilis doctri
næ ipſius veritas innoteſceret. Ideo conuenientiſsimum fuit
Dominum Ieſum Chriſtum diſcipulos ſuos, *Ante faciem ſuam in*

omnem

3 *omnem ciuitatem. & locum, quo erat ipse venturus*, præmittere: vt verbis, & operibus mirabilibus eum verum Deum esse demonstrarent: cumq; eò veniret, ab omnibus, vt Deus reciperetur.

Mittensque eos dicit illis: *Ite, ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos*. Attendite synceritatem, ac mansuetudinem, qua veri Dei ministri procedunt, tanquam agni. Non sicutiq; Sathanæ ministri gradiuntur: Hæretici non tanquam agni synceri, sed quasi callidissimi lupi, dolosis vtentes artibus animas peruertere, à Dei q; & sanctę Ecclesiæ obedientia separare conantur. Cum rex Balach Balaam Prophetæ persuasit, vt populo Dei malediceret, ascendit Propheta in montem excelsum, ingentemque illius excellentis populi multitudinẽ, speciem, ordinemq; perspiciens, illi benedicere cœpit dicẽs: Populus solus habitabit, & in 4 tergentes non reputabitur, quis dinumerare possit puluerem Iacob, & nosse numerũ stirpis Israel? Moriatur anima mea mortę iustorum, & fiant nouissima mea horũ similia. Ideſt: Hic est populus singularis inter omnes totius orbis, auctus & excellens præ omnibus. Eorum morte ego moriar: & vtinam anima mea cum animabus eorum in eundem locum deferatur. Quæ cũ audisset Balach dixit ei: Quid est hoc, quod agis? Vt malediceret inimicis meis vocaui te, & tu è contrario benedicis eis? Cui ille respõdit: Nũ aliud possum loqui, nisi quod iusserit Dominus? Quod, vt cognouit maledictus rex, dixit ei: Veni mecum in alterum locum, vnde partẽ Israel videas, & totũ videre nõ possis: inde maledicito ei. Arbitratus est infœlix rex si Prophetã in locũ deduceret, vnde peiorẽ illius populi partẽ aspiceret, nec par- 5 tẽ optimè compositã, & speciosam cernere posset, illũ statim sibi esse persuasurum, vt ei malediceret. Hoc doloso, diabolicoque artificio vulpes callidissimæ, qui sunt hæretici, vtuntur curantes Christianis persuadere, vt in aliquot imperfectiones, atq; miserias, quę in sancta Dei ecclesia sunt oculos conijciãt, quo eas videntes ei maledicant, illam contemnant, & ab ipsius obedientia recedant. Non vtiq; illi dicent: Attendite in sancta Dei Ecclesia cõplures esse prælatos misericordes, zelatores, aciustos. Aduertite multas in ea esse religiones, in quibus licet aliqui sint imperfecti, plurimi tamen sanctissimi viri cõmorãtur. Aduerti te plurimos esse Christianos probatissimis moribus, qui magna cordis puritate diuina sacramẽta frequẽtant, cõpluribusq; pieta

Num. 23.

tis operibus intendunt. Attendite multas in ea esse sanctas cere 6
monias, quæ ad spiritus eleuationem, diuineq; legis obseruatio
nem multum conducunt. Nihil horum dicunt. Sed potius: Mul
tæ simoniæ exercentur: vanitas est in Ecclesiasticis, inobedien-
tia in regibus, atque principibus: relaxatio, cupiditas, & am-
bitio inest religiosis. Has extremitates, imperfectioneſq; castro
rum sanctæ Ecclesiæ hominibus ostendunt, quo eis persuadeāt,
vt eam maledicant, detestentur, & ab ipsius obedientia recedāt.
At, quemadmodum Balaam etsi à maledicto rege hinc illuc du
cebatur, ne meliorem quidem, sed deteriorem exercitus partem
cerneret, nūquam tamen ei maledicere voluit, sed denuo illum
benedictionibus prosequebatur, nouisq; laudibus extollebat:
sic Christianos viros, fideleſque Dei seruos, quanuis hæretico-
rum obtrectationes audiant, aliquaſq; in Ecclesiasticis, siue sæ- 7
cularibus hominibus imperfectiones videant, oportet, sanctam
ecclesiam nō maledicere, neque ab eius obedientiá recedere:
sed potius benedicere, collaudare, eique totis viribus obedi-
re, Deumque instantissime deprecari, vt ab ea imperfectio-
nes auferat.

Estq; hic valde pensanda sanctorum discipulorum mira per-
fectio, qui quidem proprios persecutores prōptissime, libentissi
meq; à peccato conabantur abstrahere, quos hic Dominus lu-
pos appellat. Atque etiam dicere possumus tyrannos, iniquos-
q; homines lupis, & alijs immanibus belluis esse peiores. Nam
immanis bellua vna tantum vtitur arte nocendi: at homo ne-
quam nouos indies modos exquirit, quibus proximum lædat.
Bellua plerunq; non sæuit, nisi offendatur: malus autem homo 8
etiam sibi benefacientibus officit. Et tamē sancti discipuli quasi
agni mitissimi ad tyrannos proficiscebantur, vt eos illuminarēt.
Simile. Fons in profunda valle prorumpēs in pauca loca deduci potest:
si vero in monte sublimi oritur, facile quocunq; deferetur. Sic si
amor in temetipso innititur, cum infirmū habeat fundamentū,
difficulter ad proximos deduci poterit. At si in Deo fuerit fun-
datus, ex tam sublimi fundamento in amicos, & inimicos in no
tos, & ignotos, in officiosos, & officientes tibi facile prolabetur.
Et quia sacri hi viri amorē suū in Deo statuerant, vbi primū cœ
lestis eorum Magister eis dixit: Ite, ecce ego mitto vos sicut ag-
nos inter lupos, statim libentissime illi parentes abierunt, seseq;

in me-

9 in medium luporum immiſerunt: vbi vſq; ad mortem patientiſſimè perſtiterunt. Loquens Beatus Petrus Apoſtolus de ſancto Noe dicit: Noe iuſtitiæ præconem cuſtodiuit (ſcilicet Deus) diluuiũ mũdo impiorũ inducẽs. Mirabilis fuit huius ſancti viri patiẽtia, & perſeuerãtia, qui per centẽniũ pœnitentiã hominibus prædicauit, ſuaſitq;, vt Dei furorem fugerẽt, eos diluuio commi nãs: quam obrẽ à D. Petro iuſtitiæ præco vocatur. Et credibile eſt illũ toto hoc tempore ab illis barbaris, atq; tyrannis ingentia detrimenta ignominiaſq; accepiſſe, quæ omnia magna cum patientia pertulit: itaq; etiam ſicut agnus inter lupos vixit. Hoc vobis exemplum propoſuit, eo quod inter alia, quæ in ſacris literis ſunt, eſt nimium ſingulare: vt noueritis à primordio mundi vſitatum fuiſſe iuſtos ob veritatem alios docendam, virtuteſque 10 ſerendas, & vitia reprehendenda nimios labores patientiſſimè, ac perſeuerantiſſime tolerare, vt ad eos ſequendos concitemini, ſiquidem coronarum gloriæ, quibus nunc ipſi fruuntur, vos participes fieri cupitis. 2. Pet. 2.

Dicit eis vlteriùs Dominus. *Nolite portare ſacculum, neque perã neque calciamenta* In his verbis oſtendit diuinus magiſter auſteritatem, pœnitentemque vitam in prædicatoribus eſſe valde neceſſariam, quo eorum prædicatio efficaciſsima ſit, radicituſque auditorum cordibus infixa permaneat. Et ſic vbi nos legimus in Pſalmo, Regnabit Deus ſuper gentes, alij tranſtulerunt: Regnauit Deus ſuper gentes, & ſic eſt etiam in cõtextu Græco. In quo adnotauit Spiritus ſanctus tam certam fore gentium conuerſionem ad fidem Deique obedientiam, vt iam facta, Deuſq; 11 iam illis fuiſſe dominatus dici poſſet. Et vbi nos legimus in ſequenti carmine: Deus ſedet ſuper ſedem ſanctam ſuam, alia trãſlatio habet: Deus ſedit ſuper ſedem ſanctam ſuam. Vbi illos, qui conuertendi erant, ſacra pagina ſedem ſanctã Dei appellat: & propter infallibilem conuerſionis eorum certitudinem dicit Deum iam in ea ſediſſe. Vnum autem ex ijs, quæ ad hanc conuerſionem nimium conduxerunt, fuit auſteritas, & pœnitentia, qua ſancti Apoſtoli ſacroſanctum Euangelium prædicarunt. O Angelorum gloria, totiuſque virtutis magiſter Ieſu Chriſte fili Dei, qui delicatiſsimum corpus tuum quandiu mortalis in hoc ſæculo vixiſti, tam aſpere tractaſti, tuoſque Sanctos diſcipulos docuiſti, vt te in hac etiam virtute imitarentur. Eos, quæ ſumus, Pſal. 46.

nunc

Sermo. nunc in ſanctam Eccleſiam tuam concionatores mitte, qui eode-
morum exemplo ad te ſequendum homines excitent. Modo 12
enim multos videmus, quibus in lingua tantum aſperitas ineſt.
Murenæ, ſiue lampetræ toto corpore ſunt molles: ore autem
adeò duræ, vt quidcũq; illo apprehẽdant difficillime dimittãt.
Sic tota nonnullorum concionatorum vita mollis, delicijſq; re
pleta eſt manibus, oculis, corpore, toti ſunt molles, vix ieiuniũ
aut cilicium, pœnitentiæq; aſperitatem norunt, ſolo ore ſunt du
Rom. 2. ri ad loquendum, & aliorum vitia obiurganda. Diuus Paulus di
cit: Qui alios doces te ipſum non doces? Idem ſingulis horum di
Simile. cere poſſemus. Si mater poſtquam buccellam mandit, infanti
protinus præbet, quanuis ipſi non profit, puero tamen proficit.
Si verò cibum edẽs digerit, & infanti in lacte cõmunicat, vnus,
& idem cibus vtrique proficit. At ego ſuſpicor concionatorem 13
cui tota eſt cura mandendi, populumque docendi, doctrinæ ve
ro ſuę nihil deglutit illam opere complens plerunq; parum vti
litatis auditoribus afferre. Non ſic vtiq; fidei noſtræ patres facie
bant, quorum viuẽdi ratio adeò erat perfecta vt perfectiſsimos
1. Pet. 4. efficeret Chriſtianos, ita vt dicat B. Petrus eorum vitam omni-
bus eam videntibus admirationem afferre, his verbis: In quo
admirantur non concurrentibus vobis in eandem luxuriæ con-
fuſionem. Vbi alia tranſlatio habet: In quibus obſtupuerũt non
concurrentibus vobis in eandem luxuriæ confuſionem: quæ
etiam maior eſt exaggeratio.

Et neminem per viam ſalutaueritis. O Chriſte vere totius amoris
& charitatis magiſter nunquid vrbanitatem amicitiam inter ho
mines conſeruare, atq; etiam gignere neſcis? Quomodo igitur 14
tuis ſanctis diſcipulis præcipis, ne illa vtãtur? Non hoc Dominus
præcipit, ſed in his verbis exaggerare voluit diligentiam, qua
ſancti Apoſtoli munus illud ſibi commiſſum adimplere debe-
rent. Quod perinde eſt, ac ſi diceret: Adeò citi properare de-
betis, vt quanuis tam decens ſit homines ſeſe inuicem ſalutare,
vix in eis ſalutandis demoremini. Omnia virtutis opera vult
Mich. 6. Dominus inſtantiſsime, ac feruidiſsime fieri. Michæas Prophe
ta Iſraelitici populi nomine tot ſe beneficijs Dei aſtrictum con
ſiderans quærebat: Quid dignum offeram Domino? curuabo
genu Deo excelſo? Nunquid offeram ei holocauſto mata & vi-
tulos anniculos? Nũquid placari poteſt Dominus in millibus
arietum?

15 rietum? Nũquid dabo primogenitum meum pro scelere meo?
Ad quæ ipse Propheta respondet dicens: Indicabo tibi, ò homo
quid sit bonum, & quid Dominus requirat à te. Vtiq; facere iu-
diciũ, & eligere misericordiam, per solicitum ambulare cũ Deo
tuo. O nimis compendiosa verba. Diuinus Spiritus illa in cordi
bꝰ vestris imprimat. In eis enim breuiter explicatur, quid Deus
à singulis nobis exposcat. Primo docet, vt de nobismetipsis, ac
de sæcularibus rebus iudicium faciamus, aduertamusque nos à
Diabolo decipi leuissimis, ac vilissimis rebus: sicuti qui ad Gui *Simile.*
neam se conferunt vilissimis quibusque rebus Nigros decipiũt,
in naueſque inducunt, & captiuos afferũt. O miseros nos, quàm
facile à Sathana decipi patimur. Alios quippe cupiditate, alios
honoribus, alios voluptatibus, & denique vilissimis quibusq; re
16 bus Diabolus homines in infernum captiuos ducit. Ego igitur
indicabo tibi, ò homo, quid sit bonum vtique facere iudicium.
Sæcularium rerum valorem prudenter appende, illasque proti-
nus despicies: iudicabisque ob nullam earum tibi conuenire infi
nitam Dei probitatem derelinquere. Quando œconomus me- *Simile.*
lopeponẽ emere vult, dicit vẽditori: Quantum tibi darivis pro
huius melopeponis probatione, ideſt, (*por la cala deſte melon*) prius
quam illum emam? Qui si probatus tibi placet, illum emit, sin
minus pretium probationis exoluit. O humanam miseriam.
Ille ne asſem amittat, illos modos & inuentiones exquirit: at ve-
ro ne animam perdat, nihil nouit excogitare. Non ità sit fratres,
per Dei reuerentiam vos deprecor. Sed, vt nos Diuus Paulus
monet, omnia probate, & quod bonũ est, tenete. Omnia iudica 1. *Theſ. 5.*
17 te, malisque contemptis bona sequimini. Et hoc est primum,
quod Deus à vobis petit. Secundum vero est: Facere misericor-
diam. Multi arbitrantur se hoc adimplere, si obolum pauperi
largiantur: qui tamen decipiuntur. Deus enim non obolum pe-
tit, sed quod (inquit) superest, date pauperibus. Magnæ confu- *Luc. 11.*
sionis est inter tot diuites tot esse pauperes: quod vtique non sic
esset, si misericordiam faceretis. Vltimò tandem Deus petit, vt
hæc, & cætera omnia, quę ipsius causa feceritis, nimis solicitè, di
ligenterq; faciatis: opera enim tepide, ac remisse facta Deo (si sic
dici potest) horrorem afferunt. Et quanuis Deus in omnibus po
stulet diligentiam, vnum tamen ex ijs, quę multò solicitiùs fieri
vult, est spiritalis misericordia, qualis est, curare, vt anime à pec

cato

cato prosiliant. Ex multis rebus colligi potest lethalis reatus quã- 18
ta sit grauitas. Quarum vna est, si consideretur, quomodo vnum
mortale peccatum quod Adam protoparens admisit, tot, tã-
que innumeras animas interemit. Alia est, considerare, filium
Dei, vt nos ab eo liberaret, mortẽ acerbissimam subijsse. Alia
anima duerti, lethale crimen æterna esse pœna dignissimum.
Alia est, cogitari quanuis vno mortali peccato cunctis creatu-
ris vitam, atque esse, Angelisque gloriam possemus adimere,
hac ratione, quatenus est offensa facta creaturis, non tantum
malum esse, quantum quia est offensio facta Deo: nam propter
hunc respectum infinitum quid inest peccato. Alia etiam
ratio peccati cognoscendi est consideratio diligentiæ, qua Deus
nos ab eo vult exire, quamque ad nos adiuuandos, vt hoc facia
mus, à ministris suis adhiberi vult: cùm solit eos tandiu etiam 19
demorari, quandiu homo potest ab alio salutari. Quæ omnia cũ
verissima sint, non possum satis admirari, cur homines illa fir-
missimè credentes tam facile peccata committant. Ethnicos
hæc non credentes peccare, non est mirum, Christianum ve-
rò ista credentem, & (si opus sit) pro eorum fide moriturũ tam
dissolutè peccare, hoc profecto quemque profunde consideran
tem in maximum stuporem inducet. Quidlibet alij, quod eis
admiratione dignum videbitur, admirentur: ego verò hæc
duo semper, & nunquam satis dignè mirabor. Alterum tantum
malum inesse peccato: alterũ verò homines ista credẽtes tã leui
bus occasionibus ad peccãdũ induci, & in tot peccata corruere.

Sinule. Prętereà dicit eis Dominus: *In quamcunque domum intraueritis primum dicite: Pax huic domui*. Accensa fornace inflatisque folli- 20
bus statim per os clibani igneæ scintillæ exeunt. Cum iusti cor
sit fornax accẽsa diuinusque spiritus assiduis illud fauoribus sus
flet, non est mirum ab eius ore passim verba pacis, & ædifica-
tionis exire, quasi scintillas ab igne procedentes. At peculiarius
cõcionatores oportet maximè in initijs verba mitia, & pacifica
loqui, ad auditorum animos captandos, & ad sanctæ doctri-
næ amorem alliciendos. Postea verò si opus fuerit, vocem muta
Gala. 4. re acriterque reprehendere poterũt. Sic faciebat Diuus Paulus
qui ad Galatas scribens dicit eis: Vellem esse apud vos modo, &
mutare vocem meam, quoniam confundor in vobis. Ex quo
apparet in principio eos mitibus verbis, atque pacificis con-
uertisse.

21 uertisse. At quia postea peruersi fuerant, exoptabat apud illos commorari, vt eos aspere obiurgaret, sicut in eadem epistola facit, vbi eis dicit: O insensati Galatæ, quis vos fascinauit non obedire veritati? Sic stulti estis, vt cùm spiritu cœperitis, nunc carne consummamini? Ideo præcipit Dñs discipulis suis, vt pacẽ in ore gerentes: in domos ingrediantur.

In eadem autem domo manete edentes, & bibentes quæ apud illos sunt dignus est enim operarius mercede sua. O quàm metuendum verbum est hoc multis Ecclesiasticos redditus edẽtibus, quæ satis digna merces est operarijs, cùm tamen illi Ecclesiæ operarij non sint. Solum operarium Dominus mercede sua dignũ esse dicit: vult q́ue eum ab illis sustineri, quibus spiritalia bona ministrat. Atq́; etiã dicit eis: *Nolite transire de domo in domum*. Quasi diceret. Si
22 estis in domo hominis opiparos, precioso sq́; cibos non habentis, ne dicatis: Transeamus in domũ alterius ditioris, qui nobis lautius prouideat: hoc enim mundanorũ, voluptatibus q́; indulgẽtiũ propriũ est. Tandẽq, cõcludẽs præcipit eis, vt in ciuitatibus, in qua fuerint ingressi dicãt: *Appropinquabit in vos regnum Dei*. Nam sacratissima ipsius morte peccatũ erat euertendũ, diabol⁹ superandus, gratia conferenda, Deus q́; in hominibus habitaturus. Et quia mors hæc nondum erat transacta, ideo dicit. Appropinquabit in vos regnum Dei, videlicet, vt significet, non multũ laboris requiri, vt ad illud accedatur. O fæliciss ima verba. Ecquis est adeò sui ipsius inimicus, qui oculos adaperiens tantum bonũ amoris viscerib⁹ nõ recipiat? Aduerte ò homo ad hoc quod sis rex, nihil aliud, nisi volũtatem tuam deficere, Regnum enim
23 ad ostium tuum appropinquat, quod nisi receperis in te culpa conferetur. Idem diuinus spiritus alibi significauit dicens: Clara *Sap. 6.* est, & quæ nunquam marcescit sapientia, præoccupat qui se cõcupiscunt, vt illi se prior ostẽdat. Qui de luce vigilauerit ad illã non laborabit, assidentẽ enim illã foribus suis inueniet. O verba dulcissima. Quomodo, ò homo, non amore liquescis hæc audiẽs siquidem tibi Dominus ipse dicit se gratiam q́; & regnum suũ ad cordis tui ostium expectare, quò tãtum bonũ in te recipias? Ecquis igitur te detinet, quò minùs hoc facias? Eia ergo iã pecca ta tua à te expelle, illisq́; repulsis in te regnũ Dei introibit. Hũc glorioſum Euangelistam D. Marcum, cuius festũ hodie sancta ecclesia celebrat, imitare, qui tam ex animo regnum cœlorum

appre

apprehendit, Romani quōdam Marci cognomen præstantibus viris, sicut consulibus, & senatoribus imponere consueuerant. Vnde dicebatur Marcus Antonius, M. Tullius, M. Cornelius & M. Aurelius. Virum autem fortem ad dimicandum, simulq; sapientem ad docendum duplici honore insigniter honestabāt, scilicet cognomine, atq; figura illum donabāt: cognomine Marco, figuraq;, atq; insigni victoriæ in templo erecto. Vnde est q̄ siquem laudare vultis dicitis (*Hulano es vn hombre marcado.*) O Beate Marce, quàm meritò de te dicere possumus: Secundum nomen tuum, ita & laus tua. Vir hic sanctus non solum sibi, sed nobis etiam sapiens fuit, fortisq, extitit ad dimicandum, vitiaq; & errores huius sæculi euertendos: ideoq; aptissimè Marcus appellatur, eiq; fortis leonis figura præbetur. Nam etsi de singulis iustis dicitur in Prouerbijs: Iustus quasi leo cōfidens absq; terrore erit, huic tamen singulari quadam peculiaritate leonis figuram attribuit sancta Ecclesia, videlicet, ob ingenuam ipsius fortitudinē, & quia de Dominica resurrectione latissimè scripsit, & de superna Iesu Christi filij Dei victoria copiosissimè locutus fuit. De quo dicitur in Apocalypsi: Vicit leo de tribu Iuda. Tā sapiētis ergo magistri præstantissima exēpla imitari curemus, tāq; constantis ducis vestigia sectemur. Sic enim diuinā in hoc sæculo gratiā, cœlestēq; in futuro gloriā cōsequemur. Ad quā nos perducat, Iesus Mariæ filius, Amen.

Prouer. 28.

Apocal. 5.

IN COMMVNI vnius Martyris Concio Prima.

Si quis vult venire post me, abneget semetipsū. Mat. 16.

VOlente Deo per turbinē sanctū Eliā in cœlū tollere, vir Dei discipulo suo Eliseo dixit: Pete qd vis, vt faciā tibi, ante quā tollar à te. Dixitq; Eliseus: Obsecro, vt fiat in me duplex Spiritus tuus. Hæc dicēs petijt, vt se quasi primogenitū ingētibus diuini Spiritus diuitijs tāquam duplici portione donaret. Etenim

4. Reg. 2.

iuxta

2 iuxta legem primogenitis duplex paternæ ſubſtantiæ portio de
bebatur. Qui reſpondit: Rem difficilem poſtulaſti. Attamen ſi
videris me, quando tollar à te, erit tibi quod petiſti. Ecquid
(quæſo) conditio iſta ſignificat? Ecquid intererat Eliſei He-
liam à ſe diſcedentem videre? an non, ad petitionem ſuam im-
petrandam? Aut quid vir ſanctus in hoc ab Eliſeo poſtulauit,
quia rem tam grauem in illa conditione conſtituit? Profecto
petijt, quod illic opere compertum eſt. Petijt quod præcedere
viſionem illam oportebat, ſcilicet, inſeparabilem quandam di-
ſcipuli cum magiſtro ſocietatem. Nam ſi eum viſurus erat, quan
do eleuaretur in cœlum, oportebat eum ab Helia nunquam re-
cedere. Hoc magiſter petijt, idemque Spiritus ſanctus diſci-
pulum facere docuit. Vnde dicenti ei Heliæ: Sede hic, quia
3 Dominus miſit me in Bethel reſpondit eliſeus: Viuit Domi-
nus, & viuit anima tua, quia non derelinquam te. Dicentique
illi ſecundo: Sede hic, quia Dominus miſit me in Hierico, il-
le reſpondit: Viuit Dominus, & viuit anima tua quia non de-
relinquam te. Tertioque dicenti: Sede hic, quia Dominus miſit
me vſq; in Iordanem, etiam reſpondit: Viuit Dominus, & viuit
anima tua, quia non derelinquam te. Sicque ne punctum qui-
dem ab eius latere diſcedens, neceſſario illum in cœlum aſcen-
dentem viſurus fuit: quapropter pallij, dupliciſque ſpiritus
eius fuit hæres effectus. In hoc ſignificauit Spiritus ſanctus, ſi ſpi
ritus Chriſti cœleſtis magiſtri noſtri particeps, diuinorumque
ipſius donorum, & gratiarum hæres eſſe velimus, nos illum
in omnibus ſequi debere, per omnia, ſcilicet, opera, quæ
4 fecit, quouſque ad cœlos aſcendit, & ne minimum quidem
temporis ſpatium, ſi fieri poſsit, ab eo recedere oportere: ita vt
eũ in omnibus vijs eius, ſcilicet, in Bethlehemitico ſtabulo natũ,
circũciſum, in templo oblatum, in AEgyptum peregrinantem,
in deſerto ieiunantẽ, in horto Gethſemani ſanguineis imbribus
in ſudantẽ, hominibus prędicantem, in domo Caiphæ ſputis,
alapiſq; conſitum, in domo Pilati flagellatũ, in monte Caluarię
crucifixum, in ſepulchro conditum à mortuis reſurgentem, in
cœlos glorioſum aſcendentem, & denique ad dexteram Patris
ineffabili maieſtate ſedẽtem aſsidua mentis cõtemplatione co-
mitemur. Non ſolum autem meditatione, ſed affectione etiam
amore, ac imitatione illum ſequi debemus quoad poterimus

oculos ab eo non remouentes, omneſq; labores, atq; diſcrimina, quæ ſeſe nobis in virtutum exercitatione obtulerint, propter eũ conſtanti animo perferẽtes. Et hæc eſt via certiſſima ad eius ſpiritum impetrandum. Simile.

Cùm enim clementiſſimus hic magiſter gratiarum omnium ſit vberrimus fons, qui eum efficaciùs atq; intimius fuerit comitatus, harum gratiarum magis particeps erit. Vnde loquens de eo Diuus Paulus dicit. Ipſum conſtituit Deus ad dexterã ſuam ſuper omnem principatum, & poteſtatem, & dominationem, & omne nomen, quod nominatur non ſolum in hoc ſæculo, ſed in futuro. Et ipſum dedit caput ſupra omnem Eccleſiã, quæ eſt corpus eius, & plenitudo ipſius, qui omnia in omnibus adimpleuit, In quibus verbis D. Paulus magnificentiſſimè non ſolum Chriſti Redemptoris noſtri honorem, ſed vtilitatẽ etiam nobis ex eo dimanantem explicat, cùm ipſe ſit caput noſtrũ regẽs nos ſuam q; gratiam, & virtutem in ſpiritus noſtros influens. Et ſicut talem nos omnino illum ſequi oportet, ſicuti in hodierna ſancti Euangelij lectione docemur, quę ſic exorditur. *Siquis vult venire poſt me.* Paulo ante dixerat ſupernus hic magiſter diſcipulis ſuis: oportere ſcire Hieroſolymam, & multa pati, & occidi. Quæ audiens D. Petrus naturali quodam amore, ac compaſsione commotus dixit ei: Abſit à te Domine non erit tibi hoc. Ne talia dicas Domine: cor etenim meum illa nõ poteſt ferre, nec aures audire. Quid Domine? num facies iſta, quam Angeli ſumma cum reuerentia contemplantur, alapis cædetur? Hi tam decori capilli dilaniabuntur? Num hæc tam venerabilis barba euelletur? Numiſti tam delicati humeri crucis pondere grauabuntur? Illumq; mitiſſimus agnus obiurgans dixit diſcipulis ſuis: Siquis vult venire poſt me abneget ſemetipſum & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. Quaſi diceret: Ego paſſurus ſum, mortiſque meæ meritum adeò multum valiturum eſt, vt illa debitum humani generis exoluam, mortis imperium auferam, Dæmoni caput infringam, inferum Sanctis Patribus ſpoliem, cœli ianuam reſeram, ex terra in cœlum filijs Adæ viam aperiam. O quot bona filij mei vobis prouentura ſunt, ex eo, quòd ego in cruce cruciatus, mortemque perpetiar. At animaduertite, quanuis theſaurus ſanguinis mei, meritorumque meorum diuitiæ tanti ſint valoris, ſicut reuera ſunt, vt hæc omnia facere

Ephes. 2.

6

7

8 re possint, non ideo vos pigrescere oportet. Nolo quippe hominem dicere: Siquidem Pater meus in agro arat, ego volo delicijs indulgere. Siquidem ipse mihi nimis anxius aurum accumulat, cur ego fatigabor? Siquidem Iesus Christus pro me fuit in cruce perpessus, mortemque acerbissimam tolerauit, vt mihi cœlestem beatitudinem compararet, quid mihi opus est nunc laborare? Magna esset hæc fraus: mea enim crux proficit hominibus me cum alia cruce sequentibus: morsque mea illi profutura est, qui mundo mortuus fuerit: sanguisque meus est viris constantibus sanguinolentum bellum appetitibus suis inferentibus. Ideo postquam de cruce sua loquutus est, protinus de nostra sermonem facit. Pergebat magnanimus Iehu de quibusdam Idololatris 4. Reg. 10.
9 supplicium sumpturus, & quendam amicum suum in via reperiens eum interrogat: Est ne cor tuum rectum cum corde meo? Idest, Dic mihi nunquid idem, quod ego, desideras? aut idem quod ego cogitas? (Ibi enim sumitur cor pro intentione, & desiderio.) Cui ille respondit: Est. Si est, inquit, da mihi manum tuam, dataque manu leuauit eum ad se in currum. O diuine Iehu, Iesu Christe fili Dei, si te interrogo quò tendis cum crucis curru? certo scio te mihi ista responsurum: Vado ad carnem, peccatumque interficiendum. Ecquis te ò superne reparator in Caluariæ via gradientem viuæ fidei oculis intuetur, cui cor interius non dicat: Ille sic gradiens est dux Israel, cuius manu mundi abominationes, & idololatriæ interimendæ sunt. Quid igitur aliud arrobitraminifuisse, Dominum statim postquam de cruce sua locutus est, de nostra agere, nisi singulis nobis dicere: Num cor tuum ò homo est rectum cum corde meo? Nunquid idem quod ego, cogitas, atque desideras? Ego te ab inferno liberare, tibique cœlum adipisci intendo. Si tu idem intendis, da mihi manum tuam, ascende mecum in currum, labores sicut ego, patere, teipsum, sicut & ego, abnega, crucem tuam sicut ego, tolle. Hoc vult dicere: Siquis vult venire post me: Nunc singula quæque hęc verba pensemus. Primum est, Siquis. O magnam miseriam nostram? Quid Domine? tam inhumaniter recipis sequentes te, vt quasi rem inusitatam, & à paucis expetendam tam peculiariter dicas: Siquis forte vult venire post

me? Quomodo fratres non erubescitis, cum à diabolo, aut mun- 11
do accersiti illos sequamini? Si vero vos Iesus Christus accersit
intelligit tam modicos vestrum illum esse secuturos, vt multos
non audeat inuitare, sed dicat: Si quis? Ecquis perturbationem
illam legit, quam maledictus Absalon excitauit in Israel, cui
viscera præ compassione non disrumpantur? Dolosis sermoni-
2. Reg. 15. busille nequam solicitabat corda filiorum Israel. Cumque sibi
opportunum tempus visum esset, regnum fraudulenter vsurpa-
uit cunctis vna voce clamantibus: Viuat Rex Absalon, viuat
Rex Absalō. Quod cum ad Dauidis aures accessisset, dixit ami
cis suis: Ego fugere volo, iuuenis hic audacissimus, atq; insolen-
tissimus est, si me hic inuenerit, vt regnū tutius possideat, interfi
ciet me. In montes volo confugere, ibique quo melius potero,
me recipiam. In quo itinere illum paucissimi sunt secuti, si cum 12
Absalonis sequacibus conferantur. Etenim non est ausus bonus
rex regni sui optimates, aut milites conuocare. Quid rex tam sa
piens, & clemens, qui tam recte populum gubernarat, qui eum
toties hostibus liberarat, nūc tanta necessitate, ac discrimine op
pressus eum cōuocare nō audet? Ne miremini fratres: nam adeò
maledictus Absalon cordibus dominatur, quæ callidissimè ad
se allexit, vt rex multos socios nō audeat accersire. Eādē ærum-
nam hic perspicio. Accersit filius Dei socios: videturque non au
dere multos conuocare, sed dicit: Si quis vult venire post me.
O Deus infinitę maiestatis, atq; clemētiæ quomodo tu creator,
conseruatorque noster cum sis à quo quicquid habemus, acce-
pimus, & ex quo quicquid nobis deficit, speramus, dicis: Si
quis vult venire post me? Si te non sequimur, quem sequemur? 13
Si te non comitamur, quæ nos societas delectabit? O homi-
nes ne miremini: nam principem tenebrarum adeò hominum
cordibus dominari, eosq; illius volūtati submissos aspicio, tāto
pere cupiditatibus suis indulgētes, tāq; deprauatos illos video,
vt omnes non audeam cōuocare. Ideoq; illos minutim, ac singu
lariter voco: scio enim paucos me esse secuturos. Hoc multò an-
Isai. 17. tea Isaias Propheta prædixerat his verbis: Et erit in die illa Dñs
sicut quærens spicas in vale Raphaim, & sicut excussio oleæ du
arum, vel trium oliuarum in summitate rami. Adeò rari, ac pau-
ci boni respectu malorum inuenientur (ait Sanctus Propheta)
sicut in agro restili spicæ, aut in excusso oliueto duæ, vel tres

oleæ

oleæ: in ramorum cacumine derelictæ difficile reperiuntur. O
14 rem dictu, audituque tremendam. Comparat hic Spiritus sanctus malos abundantissimis vberrimarum vallium frugibus, quæ sectæ curribus in aream deferuntur: iustos vero modicis spicis in agro restili remanentibus, quæ difficulter inueniuntur. Iniquos etiam plurimis oleis, quæ ex oliueto, cùm excutitur, colliguntur, & in plaustris ad torcularia deferuntur: iustos autem paucissimis oleis in oliuarum verticibus remanentibus, quo excussorum virgæ peruenire non possunt, confert. Miserabile vtique est, cùm Deus homines creauerit, eosque alat, & cum ipsi eius messis, & oleæ oliueti sint, quod ipse plantauit, Diabolum eos (A *carretadas*) in infernum deducere: diuinamq; ipsius maiestatē paucissimos fideles seruos suos reperire, quosin
15 gloriam deferat. Grauis quidam autor refert magistrum Parisiē sem literis insignem cùm iam prope obitum esset ab vrbis illius episcopo visum, monitumq; fuisse, vt saltem in illa vltima hora multa beneficia, quæ illicite possidebat, renunciaret, vnumque sibi relinqueret: quo, si forte ex morbo euaderet, aleretur. Miser autem in sua iniqua sententia pertinax respondit: Ego volo tentare, vtrum quisquam multa possidens beneficia possit saluari: & cum hac pertinacia interijt. Qui postea diuina dispensatione eidem Episcopo apparuit, à quo de suo successu quæsitus respondit: In perpetuum sum damnatus ob præsumptionem, superbiam, pertinaciamque meam. Episcopumque interrogauit, vtrùm aliquis adhuc esset in mundo. Quid (ait Episcopus) cùm tu adeo sapiens sis hoc interrogas? Nũquid tam ci-
16 to mundum finiendum esse putabas? Hoc (inquit damnatus) quæro, quia post interitum meum tot in infernum damnati descenderunt, vt vix tot viuentes in terra existere iudicarim. Ecce quam apte hoc sancti Isaiæ sententiæ quadrat: nos verò quasi lapides insensibiles rem adeò metuendam non timemus. O incommutabilis Deus quibus nam verbis tantum hoc malũ satis digne valet explicari? Vt autem consideratio hæc vobis efficacius imprimatur, aduertite quanuis tot Sathanas in Tartara detrudit, Deusque tam paucos ad cœlum deducit etiam ijs paucis Sathanam inuidere, & quibusuis rationibus potest, eos Deo auferre curare. Hoc satis aperte in libro Iob ostenditur, vbi dicitur: Cum quadam die venissent filij Dei, vt starent coram *Iob. 1.*

Domino, affuit inter eos etiam Sathan. Cui dixit Dominus: 17
Vnde venis? Qui respondens ait, Circuiui terram, & perambulaui eam. Diligenter perpẽdite verbum hoc: Perambulaui eã: vbi significatur diabolus quasi dominus domum suam, sic terram deambulans, possidere. Cumque Dominus Iob laudaret, dicens illi: Nunquid considerasti seruũ meum Iob, quod non sit ei similis in terra? à Domino facultatem illum tentandi, & persequendi postulauit, arbitrans se illum in sui seruitutem posse redigere. Mirabile quidem, quanuis Sathanas totum fere orbẽ, Deus autem vix in toto mundo alium fidelem seruum, nisi Iob haberet, adeò illi diabolus inuidebat, vt ne illum quidem Deum habere pateretur, sed eum ad sui iurisdictionem obedientiamq; curabat allicere. Ex quo apparet, quam insatiabiliter Sathanas perditionem nostram exoptet, & quàm vigilanter nos opor- 18
teat viuere. In quo etiam ostenditur quam vitatum fuerit temper in orbe paucissimos esse Dei seruos respectu compluriũ diaboli ministrorũ. Ideoque cœlestis magister, ac dux noster tã peculiariter ac singulariter dicit: Si quis. Statimq; addit: Vult venire. Magnũ fuit hoc Dei beneficium salutẽ, vitamq; æternam in manu nostra esse locatam, quo si quis velit diuino auxilio tantam possit gloriam adipisci. Non sic in manu nostra sæculares honores, ac bona sunt posita, vt si volumus, ea cõparemus. Hęc enim cum viliasint, parum nostra interest comparare: imo vero illis carere nobis multum cõducit. Bona vero, quæ verè sunt bona hæc in manu nostra Dominus statuit, vt qui ea non fuerit consecutus, de se vno queratur. Itaque ad hæc æterna bona
consequenda cunctos nos fecit æquales: circa hoc nihil interest 19
inter diuitem, regem, atque magnatem, & nigrum AEthiopem. Non quippe dedignatur Deus vilissimos orbis homines sicut, & reges potentissimos in amicos habere. O ineffabilem Dei cle-
Act. 10. mentiam, quantopere in hoc illuxescit. Hoc Diuus Petrus Apostolus considerans quasi stupefactus dixit: In veritate comperi, quia non est personarum acceptator Deus: sed in omni gente, quæ timet Deum, & operatur iustitiã acceptus est illi. At quæro, Domine, siquidem hæc res tanti nostra interest, vt salus no-
Simile. stra in ea sita sit, quare illam in potestate, voluntateque nostra relinquis dicens: Si quis vult venire? Nunquid bonũ esset, quod inflammata alicuius domo, cuius filius dilectissimus in ea lentissime

20 tissimè dormiret, ipse ad eum accederet, diceretque: Fili attende domum vri, vitamque tuam valde periclitari, si vis, surge, & ignem euade. O Domine ardente domo quæris num velit, an nolit filius tuus? Velit nolit, dicit ei: Porrige manum, sin minus, cedo capillos: illumque humi serpentem licet inuitum trahe. O bone Iesu, ò gloria iustorum, quid Dñe ardente seculo naphtha (*casu fuego de alquitran*) hominibusq; quos tantopere diligis miseriarum alto sopore dormientibus, nunc tam graue negotium in eorum voluntate relinquis dicens: Si quis vult venire post me? Sponte, aut inuitos eos capillis apprehende. Hoc ego (ait Dominus) minime faciam. Quanuis illos magnopere diligo ingentemque mundi calamitatem perspicio, non tamen eos cogam, sed volentem venire ad me libentissime suscipiam: nolens autē
21 maneat: illum enim aliquando pœnitebit sempiternis hoc supplicijs persoluentem. O magne Deus, quot nobis hic perhibes documēta. Primò admirabilis illius prouidentia manifestatur. Cupit etenim, vt homo ipsum sequatur: & potest illum cogere. Quia verò homo est intellectualis creatura liberoq; arbitrio prędita non vult eum compellere, sed naturæ illius iura custodit. Et ita dicitur de diuina sapientia: Attingit à fine, vsq; ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter. Ideſt quanuis fortis, & omnipotens est, creaturas non cogit: sed eas suauiter disponēs ad se allicit. Sicut per amorem Deus ad nos venit, ita per amorem nos ad eum ire vult. In illo veteris testamenti mari Synagoga timoris polo ducta nauigabat: at in hoc legis gratię mari sancta Ecclesia ad Dei amorem, tanquam ad certius polum respicere de-
22 bet. Ex quo intelligetis fratres quantopere erratis, qui in horam mortis vitiorum desertionem, pœnitentiamque differtis: cū sci licet iam mundo seruire nequeatis. Num, quæso, iste est amor, an violentia? Istam ne voluntatem, an necessitatem appellabitis? Furatur latro, dicitq; iudex: Frater restitue domino, quæ surripuisti, & ego humaniter tecum agam: ille verò negat. Sic? ait iudex, negas? Accedat tortor, & illum statuat in equuleo, statimque licet inuitus fatebitur. Qui vbi primum incipit contorqueri protinus fatetur. Nunquid confessio ista spontanea est, an per violentiam facta? Vos videte: satis enim perspicua responsio est. Vnde, experientia comperimus, quemadmodum reus cessante tormento, laxatisq; funibus retractatur, dicitq; se quic-

Sap. 8.

Simile.

quid confessus est, propter tormenta mendaciter dixisse, cuius publicum postulat testimonium: sic peccatorem ex illo morbo euadentem sæpe numero retractari, & quicquid mortis timore perterritus proposuit, reddere inualidum, pejoribusque operibus significare, se illa non sponte quidem, sed coactum fecisse. Non in hoc dico quenquam solo timore perstrictum vitia derelinquere, Deoque seruire, malum esse: imo verò magni boni principium esse solet. Vnde dicitur in Prouerbijs: timor Domini principium sapientiæ. Ad firmum ædificium construendum solet prius lignea strues supponi, quibus ædificatio innititur: qua perfecta lignea strues in humum dejcitur: solumque verũ remanet ædificium. Sic timor inferni, & præmij spes sunt quasi lignea strues: super quam vera ædificatio diuinæ charitatis instruitur: quæ vbi primum in anima struitur, seruilem timorem, super quem fuit constructa, destruit, sicut affirmat Beatus Ioannes dicens: Perfecta charitas foras mittit timorem. Accidit aliquando quenquam incipere alicui hero seruire, quia ei duodecim quotannis aureos soluit: quem postquam ex conuersatione cognouit, adeò suauem, nobilemque experitur, vt dicat: Domine iam non pro mercede, sed propter te metipsum, quia tu ministerio meo dignus es tibi deseruiam. Sic nonnunquam aliqui Deo seruire incipiunt, ne eos in infernum detrudat, sed cœlesti beatitudine donet: qui in diuino eius ministerio perseuerantes tantam cœlestis nobilitatis, ac probitatis eius cognitionem consequuntur, vt ardentissimo illius amore comprehensi singulari cordis puritate dicant cum sancto Iob: Etiam si occiderit me, in ipso sperabo. Ideſt quanuis certo scirem me ab eo in perpetuos inferni cruciatus esse detrudendum, ab eius tamen amore non desisterem. Quamobrem fratres diligenter Deo seruire amore concitati incipite. Quod si cor vestrum ad hoc faciendum amore non mouetur, saltem timore perterriti hoc aggredimini, sic enim ad amorem tandem peruenietis. In his etiam verbis: Si quis vult venire post me, dominus parentes obiurgat, qui liberos suos inuitos in aliquo statu locare conantur. Dicite, quis plus liberis vestris dominatur? Deus, an vos? Deus vtique. Siquidem igitur cùm Deus Dominus sit absolutus eos ad legis suæ obseruantiam vocans eos non cogit, cum tamen in ea ipsorum salus sita sit, vos cum terræ vermiculi si-

Prou. 1. Simile.

1. Ioan. 4. Simile.

Iob. 13.

32

24

25

26 li ſitis, vultis tamē liberos veſtros ſtatum, qui vobis placet, inuitos ſuſcipere, qui forſitan eis minus conuenit? Fratres, liberos veſtros eum ſtatum ſuſcipere oportet, quem ipſi elegerint, & magis eorum propenſionibus quadrauerit. Loquens Dominus cum Martha de Mariæ ſororis eius ſtatu dixit: Maria optimam partem elegit. Attendite quo termino vſus fuerit. Elegit (inquit) non ei per violentiam data eſt, ſed ipſa eam elegit. Et ſanctus Dauid dicebat: Voluntariè ſacrificabo tibi. Ob cuius defectum totſunt miſeriæ in ſtatibus ſanctæ eccleſiæ. *Luc. 10.* *Pſal. 53.*

Dicit vlterius Dominus: *Poſtme.* Verbum hoc magnæ cō ſolationis eſt viris Chriſtianis. Hoc verbum non ſolum viris, ſed pueris etiam, atque puellis tenerrimis animum addidit, quo innumeros cruciatus conſtantiſsime paterentur. O rem mira-
27 bilem. Virgines, quæ arboris fronde, mureque ſolent ſtupefieri, virili animo totſeſe vltro tormentis offerebant, vt ipſi met tortores earum conſtantiſsimum pectus, ipſarum naturam exuperans mirarentur. Vnde hoc proceſsit? Ex eo vtique, quòd cœleſtis ſponſus prior hæc tranſijt, eiſque viam adaperuit, qua ipſæ cruces ſuas deferentes pertranſirent. Et ita dicit Habacuc Propheta: Viam feciſti in mari equis tuis, in luto aquarum multarum. Audiui, & conturbatus eſt venter meus à vo ce contremuerunt labia mea. Singuli iuſti ſunt equi Dei. His Dominus per mare laborum, & per lutum calamitatum viam aperuit. Tamque mirabilis fuit patientia, qua per eas tranſierunt, vt ſanctus propheta hæc ante quam fierent, in ſpiritu au-
28 diens, ſicut hic ipſe fatetur, obſtupuerit. Et quanuis mirabile fuit eos tam debilibus corporibus tot tormenta perpeti poſſe, mirabilior tamen fuit viſu lætitia, qua ad illa martyria ſuſcipienda properabant. Ita, vt cum multi à tyrannis non quærerentur, ipſimet ſeſe illis offerrent, magniſq; vociferationibus clamitarēt dicentes: Chriſtianus ſum, Chriſtianus ſum. Cum glorioſus martyr Cyprianus iudici deferretur, iudex q; ab eo quæreret: Tu ne es Cyprianus? conſtantiſsime reſpondit: Ego. Qui quæſiuit vlterius: Tu ne es ille, quem Chriſtiani Papam vocant? at ille reſpondit: Ego. Dixit ei iudex: Principes iubent te Deos adorare. Ille reſpondit: Non faciam. Dixit ei iudex: Satius eſſet ſaluti tuæ hoc facere: reſpondit: Salus mea Chriſtus. Legitur illi ſententia: Cyprianus gladio feriatur, & ait: Amen. O amen. O

Habac. 3.

dulciſsimum verbum. O fœliciſsimum vitæ terminum. O mi- 9
rabile patiẽdi deſiderium hoc ſancto verbo, Amen, explicitũ. Et ſic conſtantiſsime collum porrexit, gladioque libentiſsime obtulit, & pro tanto hoc martyrij beneficio viginti aureos carnifici dari iuſsit. Et ſicut alij auro vitam redimunt, ita glorioſus hic vir illo mortem emit: oculos enim in ſuo diuino duce, qui eũ præceſſerat, ſtatuerat. In illum etiam & nos dilectiſsimi fratres mentis oculos iaciamus, eumq; ſanctos imitantes proſequamur. Sicque diuina repleti gratia ipſo in perpetuum fruituri ad cœleſtem beatitudinem perducemur: quod nobis præſtare dignetur idem Ieſus Mariæ filius. Amen.

In eodem Cõmuni vnius Martyris Concio Secunda.

Si quis vult venire poſt me abneget ſemetipſum, &c. Mat. 16.

VT noueritis quàm vniuerſalis ſit hæc doctrina, & quantopere nos omnes diuinum hunc ducem ſequi oporteat, aduertite, B. Lucam hæc ipſa verba referentem dicere: Dicebat autem ad omnes: *Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam*, quotidie, & ſequatur me. Vbi hæ duæ dictiones: Dicebat ad omnes, &, quotidie, valde penſari debent: in quibus ſignificatur, quàm vniuerſale, atque continuum hoc eſſe oportet. Et D. Marcus hæc eadem referens aliud ſingularius, & notatu digniſsimum addidit, ſcilicet, Dominum peculiariter atque ſeorſum diſcipulos ſuos alloquentem, cum hanc ſententiam vellet proferre, cõuocata turba cum diſcipulis ſuis dixiſſe eis: Si quis vult me ſequi deneget ſemetipſum, &c. Conuocans Dominus turbam vt ſimul cum diſcipulis ſuis hoc audirent, poſteaque tam ſingulariter dicens, Si quis vult me ſequi, ſignificauit cœleſtem hanc doctrinam non diſcipulis tantum ſuis, ſed omnibus etiam

Luc. 9. 1

Marc. 8. 2

vniuer-

3 vniuersaliter conuenire, & singulos quosque illam exercere debere. O singularem Euangelicæ doctrinæ puritatem'. O eximiã legis Iesu Christi synceritatem: quàm procul abest ab omni suspicione, atque fallacia. Attendite qualia postulet ministeria, & quæ sequacibus suis imponat officia: mortificationem, scilicet, & crucem eis commendat. O bone Iesu, ò Angelorum gloria, nõ delicijs, ac blandimentis, nõ inanibus pollicitationibus ad te homines allexisti eis gaudia, voluptates, diuitias, honores ve tẽporales promittens, sed eos ad labores, persecutiones, asperitates, ignominias, ac denique mortem accersiens. Neq; verò illos armis aut prælijs compulisti, sed diuinis sermonibus tuis, quos miraculosis operibus cõfirmasti, eos cõmonuisti. Non sic vtiq; fecit maledictus seductor ille Mahoma, nec fallaces hęretici, qui
4 complures ad se adduxerunt. Ideoque quid mirum est, si breui tempore dimidium orbis ad se allexerint, cum vitijs habenas relaxarint, facultatemque concesserint temporalibus omnibus delicijs perfruendi? At, quærat quispiam, quomodo hæc Domini verba cum illis cõueniunt, quæ ipse alibi dixit? Venite ad me *Matth. 11.* omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos: iugum enim meum suaue est, & onus meum leue. Quomodo tanta suauitas cum tanta asperitate concordat? Etenim hic dicitur: Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucẽ suam. Audite mysterium magnum in his verbis inclusum. Cum Dominus de superno corporis, ac sanguinis sui sacramento locutus *Ioan. 6.* fuisset, plurimi, & ex discipulis etiam ab eo recesserunt dicentes: Durus est sermo hic, & quis poterit eũ audire? Tunc interrogauit Dominus & Apostolos dicens:
5 Nunquid & vos vultis abire? Et Diuus Petrus omnium nomine respondit dicens: Domine ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes. Attendite discrimen: illi abierunt, quia eius verba illis aspera, isti verò mãserunt, quia ipsius sermones eis vitæ æternæ esse videbantur. Su- *Bernar.* per quod ait Beatus Bernardus: Ita dico vobis fratres vsque hodie, cum loquitur Iesus, quibusdam manifestum est quoniam verba eius spiritus, & vita sunt, & propterea sequuntur illum, alijs dura videntur, & miseram alibi quærunt consolationem. Ex quo apparet varietas hæc non in doctrina quidẽ, præceptisq; Iesu Christi Saluatoris nostri, sed in auditoribus esse. Vnde Beatus Paulus dicit: Verbum crucis pereuntibus quidem stul- *1. Cor. 1.*

titia

titia est: his autem, qui salui fiunt, idest, nobis, Dei virtus est. Nõ 6
legi quidem, sed peccato grauitas inest. Peccatum efficit ò peccator, vt lex tibi grauis appareat. Relinque peccatum, vereque
& ex animo diuinæ legis præceptis intẽde, & experiere quantã
Exod. 4. in eo dulcedinẽ delitẽtẽ inuenies. Fugiebat sanctus Moyses à facie colubri: dixitq; illi Deus? Extende manum tuam, & apprehende caudam eius. Extendit: & tenuit, versaque est in virgam. Quid fugis Christiane faciem crucis, diuinæque legis? quid times? Hic vtiq; non est coluber deuorans, neque serpens venenosus, sed virga sustinens. O ignaue homo apprehende, apprehende illam, & videbis mirabilia. Quoadusq; illam manu comprehendas semper tibi coluber apparebit, idest, quousque diuinam legem exerceas, semper tibi grauis esse videbitur. Si vero illam manu comprehenderis, & exequi cæperis, lex, crux, atq; 7
pœnitentia, omnia tibi videbuntur virga, cui innitaris, & qua hostes tuos superes: maximeque si oculos in ea conieceris, quæ
4. Reg. 4. dilectus tuus Iesus pro te passus est. Trita farina dulcorata est olla, quæ antea præ amaritudine gustari non poterat. O supernũ granum Iesu Christe fili Dei ob scelera nostra in cruce contritũ quàm dulces omnes labores, asperitatesque pœnitentiæ tui recordatione redduntur. Aquas venenum apparentes si vnicornis bibat, dulces efficiuntur, cæteraq; animalia ex illis incundissime bibunt. Sic qui laborum aquas quas cœlestis vnicornis Iesus Christus propter eius amorem bibit, attẽte considerabit, labores, quos ipse patitur, quasi nihil esse iudicabit. Hoc signifi-
Cant. 1. cat quod sponsa dicit: Nolite me considerare quod fusca sim
quia decolorauit me sol. Idest charitas illa, qua supernus sol Ie- 8
sus Christus me irradiauit, atque dilexit, me compulit, vt eius causa omnibus me laboribus offerrem. Vehementissime consideraui, in magnã me ingratitudinẽ fore prolapsurã, nisi illius causa, qui tot pro me fuit tormẽta perpessus quicquã & ego paterer: & propter eam carnẽ defiguratã, & mortificatã, macilẽtaq; exterius videor. Et sic vbi nos legimus in priori epistola D. Petri. In
2. Pet. 1. quo exultabitis modicũ nunc, si oportet contristari in variis tẽtationibus, vt probatio vestræ fidei multo pretiosior sit auro, quod per ignem probatur, alia translatio habet: In quo exultatis nunc: & sic est in contextu Græco. In quo significantur iusti in ipsis met laboribus suauitatem, delectationemque reperire.

Dicit

9 Dicit igitur Dominus: *Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetip ſum.* Diuus Gregorius abnegationem ſui ipſius nouum præceptum vocat, Nouum quidem, quod vſque ad Redemptoris noſtri aduentum pauci mortaliũ cognouerunt, nouus homo Chriſtus venit in mundum noua præcepta dedit mundo. Naturæ ac vitæ noſtræ corruptæ cõtraria oppoſuit medicamẽta peccatis veluti medicus peritiſsimus cõtraria cõtrarijs curat, frigiditatica lore, calori frigiditate medetur, conſilia præceptaque Euangelica vitijs contrariantur, quibus cœleſtis medicus ægritudinem noſtram ſpiritualem ſanare intendit. Hic propriam voluntatem relinquendam præcipit, quæ homines in infernum detrudit, alibi enim dixit, vt abnegemus noſtra, hic dicit vt abnegemus nos, quod priore difficilius apparet. Quomodo, ò
10 ſumma veritas præcipis quenquam ſe ipſum negare? Stultum, mendumque eſſet, Petrum quærenti Ioanni: eſt ne hic Petrus? reſpondere, non adſum. Quomodo ergo dicis ò Domine abneget ſemetipſum? Reſpondeo in ſingulis hominibus binos eſſe homines: alterum, ſcilicet, interiorem, qui eſt Spiritus, alterum vero exteriorem, quod eſt corpus. Corpus hominẽ appellari patet in Geneſi, vbi dicitur, Formauit Dominus Deus hominem de limo terræ: vbi ſacra Scriptura de ſolo corpore manifeſte loquitur, quem hominem appellat: ſolum enim corpus de limo terræ formatum fuit. Solumque Spiritum hominem appellari patet etiam in Geneſi, vbi dicitur: Creauit Deus hominem ad imaginem ſuam: vbi illud hominem refertur ad Spiritum, qui eſt ad Dei ſimilitudinem creatus. Sic etiam illos B. Pau
11 lus vocat dicens: Licet is, qui foris eſt, noſter homo corrumpatur: tamen is, qui intus eſt, renouatur de die in diem. Hoc eſt, corporalibus laboribus Spiritus reficitur, atque renouatur. Quæ cum ita ſint, alter horum hominum, ſcilicet, Spiritus alterum debet abnegare, ſcilicet, corpus, cum voluptates, ſeculareſque cupiditates ad eius oſtium pulſauerint, vt illud ad malum prouocent, dicens: Iam hic non habitat corpus: iam non vult eſſe ſenſuale, iam nõ vult ſuis appetitibus indulgere: iam eſt Spiritus voluntati ſubiectum. Itaque negare ſeipſum eſt proprio appetitui reſiſtere, ac renunciare. Quemadmodum qui ramum oliuæ in oleaſtro, aut alium nobilem ramum, in infructifera ſtirpe conatur inſerere, prius infructiferæ arboris ramos abſcin-

Geneſ. 2.

Geneſ. 1.

2. Corin. 4.

Simile.

dit

dit, statimque alium inserit, quò stirps illa iuxta nobilis rami 13
insiti naturam fructum ferat: sic eos, qui in se diuinum bene placitum inserere, ac Iesum Christum, & non semetipsos sequi volunt, oportet humanos appetitus, quantum fieri poterit, abscindere humanamque voluntatem infringere, quo diuina penitus impleatur, nec in ea exequenda vllum adsit impedimentum siue contradictio. Hæc fuit vna ex præcipuis sanctorum exercitationibus: humanis appetitibus, atque voluntati semper resistere, seseque non solum ab illicitis, quæ illa petit, sed ab ipsis quidem rebus licitis cohibere. Vnde virtuosus dicitur à vi, quia vim infert sibi in aggrediendo fortia, sustinendo aduersa, abstinendo se à sensualibus. Est enim sicut nauigans contra vētum: vbi desinens remigare, statim reijcitur retrò. Ideoque Christus, Redemptor noster iustos vio- 13
lentos appellauit dicens: Regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Eusebius Emissenus hæc sancti Euangelij verba exponens dicit: Abnegare se est non esse eundem,
Matth. 11. qui prius fuerat. Ante detractor inuidus, auarus, impudicus: vbi ijs, & alijs sceleribus renunciauit, verè se ipsum ne-
Euseb. Emiss. gauit. Ita fratres in Christo Iesu, siquidem scitis, quid sit hominem negare se ipsum, amodo vosmetipsos vere abnegare incipite, cum ex hoc salus vestra dependeat. Verum, proh dolor, & millies prohdolor quam vice versa hoc hodie in mundo agitur, siquidem cùm homines seipsos negare deberent, Deū negant, & renegant suosque turpissimos appetitus omnino sequuntur. O tempora, ò mores, ò infœlix sæculum. O insensati filij Adæ: nonne miseriam, condemnationemque vestrā 14
perspicitis? O Deus æterne, Deus infinite, negentem hanc deseras, perditionem eorum illis ostende, honoremq; tuum Domine propugna, siquidē ab hominibus adeo deijcitur. Fratres ne
Simile. Deū negetis, cui summum amorem debetis: sed vos metipsos abnegate, & bene facietis. Scitote hominem appetituum suorum clamorem sequentem similem esse perdici ad illicem accurrenti, quæ dum arbitratur se ad dilectum suum ingressuram in aucupis laqueum incidit, & interit.

Non solum autē dicit Dominus: *Abneget semetipsum*, sed protinus addit: *Et tollat crucem suam*. Quod si quæras: Vbi ego crucē istam reperiam? imo ego quæro ex te: Vbi crucem nō reperies?

Quo-

15 Quocunque te vertas te crux expectat, ſi ſanctum Euangelium obſeruaueris. Crux cruciat, & extorquet: quodcunque te cruciat, illud eſt crux tua. Moleſtum eſt tibi iniuriam dimittere? hæc igitur eſt crux tua, hoc propter Deum facito. Cruciat te vxoris tuæ moleſtia, & liberorum alimonia? iſta eſt crux tua. Et deniq; quicquid ſenſualitati repugnat, & per conſequens difficulter efficitur, eſt crux. Et quia omnibus virtutum exercitationibus aliqua ineſt difficultas, omneſque ſenſualitati repugnant, ideò omnes ſunt crux. Diligenter penſate Dominum dicere: Tollat crucem ſuam. Non meam (inquit) quia grauiſſima eſt, quam ego ſolus tollere potui. Crux Saluatoris Noſtri Ieſu Chriſti grauiſsima fuit: quia illi peccatorum omnium totius orbis inerat pondus. Vt enim ait Diuus Petrus peccata no-
16 ſtra ipſe pertulit in corpore ſuo ſuper lignum, vt peccatis mortui iuſtitiæ viuamus. Nulluſque tantum onus ſuper ſe ferre potuit, niſi ille, qui cum verus eſſet homo, verus ſimul Deus erat. 1. Pet. 2.
Ideoque non dicit: Tollat crucem meam, ſed, tollat crucem ſuã quę, ſcilicet, facilis eſt, & cũ auxilio meo illã facile poterit aſportare. Tria ſuper hæc verba valde notanda ſunt. Primum Dominum, poſt quam dixerat, Abneget ſemetipſum, protinus addidiſſe: Et tollat crucem ſuam: videlicet, vt ſignificaret propriũ amorem crucis tolerantiam magnopere impedire. Quare tam inuiti crucem ſuſcipimus? quia nimio noſmetipſos amore diligimus. Si infantulum tuum tenerè diligis, quidquid, etſi leuiſsimum illum ad plorandum prouocat, magnæ tibi moleſtię eſt. Cùm nos tam immodicè amemus, leuiſsimum quodque
17 verbum nos perturbat. Si minimum quodque honoris punctum nobis adimitur, ſtatim impatientia frangimur. Si quid nobis aliquantulũ difficile præcipitur, ſtatim vociferationibus ſyderа ipſa ferimus. O maledicte amor proprie, quàm grauiſsimum efficis quod ex ſe leuiſsimum eſt. Hoc igitur amore ſublato crux facillimè perferetur. Secundò notandum eſt Dominum dicere: Tollat crucem ſuam, ideſt, à ſolo erectam non humi ſerpentem crucem ferat, non murmurans, non temporali cupiditate commotus. Etenim hoc eſt crucem humi ſerpentem trahere, ſicut Cyrenæus crucem Domini conductus aſportauit. Non ſic Chriſtianus crucem ſuam ferre debet, ſed manu tollere, quaſi qui pulcherrimam roſam manu gerit. Non

dicit

Basilius. dicit ferat, sed tollat. Beatus Basilius super hunc locum 18
discrimen statuit inter ferre, & tollere crucem. Ferre crucem dicit esse te labores à Deo tibi immissos siue bono, siue malo corde recipere. At tollere crucem esse calamitates libentissimè, patientissimèque suscipere. Vnde Beatus Ioannes de Christo Redemptore nostro loquens mysterioseIoan. 19. dicit: Baiulans sibi crucem exiuit in Caluariæ locum. Non dicit Hebræos eius humeris crucem imposuisse, sed ipsum eam libentissimè suscepisse, suisque sacris humeris apposuisse. Vbi significatur amor ardentissimus, quo Dominus pro nobis passus est. In quo nos docet, & inuitat, vt & nos etiam cum ipso illius amore ductili labores patiamur. Tertiò notandum est Dominum dicere tuam. Etenim crux est regis, crux ducis, crux clerici, crux monachi, & denique crux viri coniugati. 19
Vultque Dominus singulos cruces suas, & non alienas tollere. O quam magna hodie super hoc miseria in orbe versatur. Ego quippe arbitror me vicini mei crucem facilius quàm meam tollere posse: ille vero suspicatur se melius meam, quàm, quæ illi commendata est crux, esse laturum. Sicque nec ego, nec ille crucem nostram tollimus, sicut oportet. Monialis arbitratur sibi satius esse, nupsisse: nupta vero credit, quòd si sibi melius esset in monasterio introijsse. Clericus putat sibi melius fore, si vxorem duxisset, coniugatus autem suspicatur, se clerici statum facilius fore laturum, sicque pauci crucem suam
Plutarch. optimè tollunt. Bene dixit Plutarchus, homines in hoc sæculo similes esse nauigantibus in turbulento, procellisque concitato mari, qui semper alias naues tutiores, quàm suas esse suspican- 20
tur. Naues, in quibus vehimur, sunt status, quos libere elegimus, mare turbulentum est hoc sæculum. Procella, qua premimur, sunt labores, quos patimur: & vnusquisque arbitratur in alterius statu minus esse laboris, quam in suo: & hi magnopere decipiuntur. Ideo dicit hic Dominus: Tollat crucem suam. Vnusquisque consideret in quo statu fuerit à Deo collocatus, & iuxta leges illius viuat: atque æquo animo labores,
3. *Thessal.* 3 quos status ille secum affert, patiatur, aliosque dimittat. Atq; ita dicit Beatus Paulus: Nemo moueatur in tribulationibus istis: ipsi enim scitis, quod in hoc positi sumus. Ideſt, hæc est nostra professio, hoc nostrum munus, eorum præsertim,

qui

21 qui in maioris perfectionis ſtatu locati ſumus: quos eſſe oportet,
ſicut rupem in medio mari vndique tumulentis maris fluctibus
oppugnatam: quæ tamen manet immobilis. Vbi nos legimus
in Pſalmo de ſancto Ioſeph: Ferrum pertranſijt animam eius: Pſal. 104.
alij tranſtulerunt: Ferrum pertranſijt anima eius: & ſic eſt in
contextu Græco. In quo labores ſancti illi viri non ſolum ma-
ximi fuiſſe ſignificantur, cum eius animum penetrarint: ſed ip-
ſamet eius anima cum amore, atq; affectione labores penetraſſe
illos libentiſsimè ſuſcipiens, ſicut quiſquam locum ſibi nimium
delectabilem ingreditur. O fœlicem illum, qui ſic crucem ſuã
tollit. Magnæ vtique nobis eſt confuſioni hæc audire ſcienti-
bus hanc eſſe viam, qua itur ad gloriam, cũm tamen tam pro- Cant. 3.
cul ab ea diſtemus. Cum ſponſa dixiſſet Salomonis thronum
22 auro, & argento exornatum eſſe, addidit: Aſcenſum purpureũ.
In quo ſignificatur, ad hoc, vt anima cũ ſuo cœleſti ſponſo Ie-
ſu Chriſto in gloriæ throno collocetur, illam per ſanguinẽ, per-
ſecutionem, atq; laborem aſcendere oportere.

Dicit vlterius Dominus: *Et ſequatur me*. Cùm Dauid filium
ſuum Abſalonẽ fugeret, dixit ei venerabilis quidam ſenex no-
mine Ethai: Viuit Dominus, & viuit Dominus meus rex, quo 2. Reg. 15.
niam in quocũq; loco fueris Domine mi rex, ſiue in morte ſiue
in vita, ibi erit ſeruus tuus. O quis fidem hanc erga ſupernum
Regem regum Ieſum Chriſtum firmiter obſeruaret, eiq; ex inti
mo corde eadem verba diceret. Eia dilectiſsimi fratres dulciſsi-
mum Ieſum Chriſtum vos ad beatitudinem accerſientem au-
dite: illi credite, à quo tot amoris pignora percepiſtis: eumque
23 ſiue per vitam, ſiue per mortem ſequimini. Fidit puero cæcus
ſe dextra ducenti: Deuſque vos cæcos ducere vult, & tantum Simile.
bonum contemnetis? Stultus eſſet, qui in fluuium incidens lig-
num per aquas dilabens apprehenderet, arborem q́ue firmiſsi-
mam relinqueret, in qua naufragij ſui remedium reperiret. Mul
tò autem amentior eſt qui humanos honores, diuitias, atq; fauo-
res ſequitur, & illis fidit, quæ tanquam per rapidiſsimum fluuiũ
decurrentia hodie, aut cras finientur: & Ieſum Chriſtum arbo-
rem vitæ, totiuſque ſtabilitatis relinquit. Et tamen quaſi innu-
meri hoc faciunt: quibus dicere poſſumus quod Iſaias Prophe-
ta dixit Hebræis: Væ filij deſertores ſperantes auxilium in for- Iſai. 30.
titudine Pharaonis, & habentes fiduciam in vmbra AEgypti. Et

erit vobis fortitudo Pharaonis in confusionẽ, & fiducia vmbræ
Aegypti in ignominiam. Væ Christianis, qui Deo derelicto tẽ 24
poralia bona sequuntur, in eisq; spem suam statuũt: quibus omnia in confusionem, condemnationemq; conuertentur. Non sic faciebat Dauid, qui dicebat. Mihi autẽ adhærere Deo bonũ est
Psal. 72. ponere in Domino Deo spem meã. Philosophi naturales aiũt
Simile. quod & experientia comperitur, quanuis magnes ad se ferrum alliciat, si tamen ex aduerso adamas collocetur, non à magnete quidem, sed ab adamante illud attrahi: quia maior huic, quam illi
Ezech. 3. virtus ineſt. Sancto Ezechieli dixit Deus: Vt adamantem, dedi faciem tuam. Quod si iustus hic adamas appellatur, quantò maiori ratione nomen hoc Iesu Christo summo bono nostro debetur? Quomodo igitur cum ipse infinitæ virtutis sit adamas, nosque tanto cum amore vocet, post eum non abimus, & post 25
caducas huius sæculi res pergimus quarum causa complura peccata miserabiliter admittimus? Ecquid sensuales illecebræ valent? Ecquid honores, fastus, cæteraque omnia bona caduca proficiunt? O insensatos homines, qui cœlestia bona pro perituris nænijs stultè commutant. Profecto si verè prudentes essemus, ac ratione vteremur, vniuersa huius sæculi bona non deberent efficere, vt vel minimũ punctum à Iesu Christo recederemus: nec quidem cuncta nobis ob oculos propositi nobis persuadere possent, vt vnum veniale peccatũ admitteremus. Duabus rebus nos Diuinus Magister ad hãc diuinam sui sequelam adhortatur: quarum prior timori, pœnę, comminationique, posterior vero spei supernæ mercedis innititur, dicens: *Qui enim vo-*
luerit animam suam saluam facere, perdet eam: qui autem perdiderit ani- 26
mam suam propter me, inueniet eam. Idest, qui viuens in hoc sæculo appetitui suo voluerit penitus indulgere: in infernũ corruet, vbi nihil iuxta eius voluntatem fiet: qui verò in hac vita voluntatẽ appetitũq; suum sequi noluerit, ad cœlestia regna conscendet,
Psalm. 20. vbi cuncta ad eius libitum perficientur. Ibi enim perfectè adimplebitur quod dicit Sanctus Dauid: Desiderium cordis eius tribuisti ei, & voluntate labiorum eius non fraudasti eum: quoniam dabis eum in benedictionem in sæculum sæculi: lætificabis eum in gaudio cum vultu tuo.

Hæcq; duo manifestiùs Dominus explicat dicẽs: *Quid enim*
prodest homini, si vniuersum mundum lucretur: animæ verò suæ detrimẽ-

tum

ztum patiatur. O efficaciſsimã, nimiſq; metuendam ſententiã. O quãtam in nobis operationẽ efficeret: ſi eã ſemper in cordibus noſtris gereremus ſcriptã. Quãuis quiſquã à mundi primordio vſq; ad huc tẽporalibus omnibus voluptatibus fruitus fuiſſet, ſi moriẽs in Tartara laberetur, quid ei hæc cuncta prodeſſẽt? nihil vtiq;. Sic damnati fatentur in inferno dicentes: Quid nobis profuit ſuperbia? aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis? Trã ſierũt omnia illa tanquam vmbra. Hęc omnia firmiùs adhuc Dominus ſtabilit dicens: *Filius enim hominis venturus eſt in gloria patris ſui cum Angelis ſuis, & tunc reddet vnicuique ſecundum opera ſua.* Hęc omnia fratres chariſsimi crebra mentis conſideratione reuoluite præillorum enim contemplatione ſuperni huius ducis ſectatio vobis facilis apparebit: qua diuina in hoc ſæculo gratia, & in futuro cœleſtis gloria comparatur. Ad quam nos perducat idẽ Ieſus Mariæ filius, Amen. Sapien. 5. 28

In eodem Cõmuni vnius Martyris Concio Tertia.

Si quis vult venire poſt me abneget ſemetipſum, &c.
Mat. 16.

QVI Aliũ ſequuturus eſt, ſi prũdẽtia vtitur, neq; vult errare, tria debet attẽdere. Primũ, eũ, quẽ ſequi conatur, an ſibi cõueniat. Deinde locũ, quò tẽdit, an ſibi placeat, nec ne. Tertiũ cũ ſibi perſona, & locus placeat cõſiderare debet quomodo gradiatur, lẽter ne, an celeriter: ſic enim illũ ſequuturus eſt. In ſacroſanẽti Euangelij hodierna lectione nos ſupernus Princeps regũ terræ Ieſus Chriſtus, vt eũ ſequamur, inuitat. Quẽ, vt efficaciùs, ſtudioſiuſq; ſequamur, operæpretiũ erit nos hæc tria nũc animaduertere. Quo ad primũ, ſi inuitãtis perſonã cõſideremus, eũ Dominũ infinitæ nobilitatis, incõprehenſibilis ſapientiæ, immenſæ potentiæ, ineffabilis pulchritudinis, innumerarum diuitiarum inauditæ denique liberalitatis eſſe reperiemus: qui cùm verus homo ſit, verus ſimul eſt Deus.

Hebr. 1. Hæc omnia Diuus Paulus de illo loquens affirmat his verbis: 2
Multifariè, multisq; modis olim Deus loquens patribus in prophetis nouissimis diebus istis locutus est nobis in filio, quem cõstituit hæredem vniuersorum: per quem fecit & sęcula, qui cum sit splendor gloriæ, & figura substantiæ eius, portansque omnia verbo virtutis suæ, purgationem peccatorum faciens. Ecce quo modo illum nobilissimum esse fatetur, cum dicat, eum filium esse Dei locupletissimum, cum sit hæres vniuersorum: sapientissimum, dicens: Per eum facta sunt sæcula: speciosissimum, in quiens: Splendor gloriæ, & figura substantiæ patris: potentissimum, siquidem dicit: Portans omnia verbo virtutis suæ: liberalissimum deniq; siquidem ait: Purgationem peccatorũ faciẽs vitamque suam, ac totum sanguinem suum effudit, vt hoc in homines beneficium conferret. Ecquis igitur principem, ducemque tot ac tantis excellentijs præditum non sequatur? Locus autem, atq; verbs, ad quam nos inuitat, ac ducit maxime etiam nos 3
ad illum sequendum commouebit. Hæc est enim cœlestis Hie-
Greg. hom. 37. super Lucam. rusalem, de qua Beatus Gregorius sic ait: Quæ autem lingua dicere vel intellectus capere sufficit illa supernæ ciuitatis quanta sint gaudia, Angelorum choris interesse? cum beatissimis spiritibus gloriæ conditoris assistere? præsentem Dei vultum cernere? incircunscriptum lumen videre? nullo mortis metu affici? in corruptionis perpetuæ munere lætari? Sed ad hæc audita inardescit animus, iamque illic cupit assistere, vbi se sperat sine fine gaudere. Idem q; sanctus Doctor de hac superna ciuitate sic dicit: Erit tota in omnibus, & tota in singulis: illic enim oratio illa
Ioan. 17. Christi Redemptoris Nostri adimplebitur, dicentis: Pater sancte serua eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, vt sint vnum, sicut & nos. Idest sicut ego, & tu vnum per essentiam sumus: sic illi per amorem perfectissimum vnum sint. Et sic tanta erit vnio qua beati sibi inuicem animis connexi erunt, tamq; perfecta se se inuicem charitate complectentur, vt vnusquisq; aliorum gloriam suam esse ducat. In hoc corruptibili corpore tantam membra nostra inter se inuicẽ vnionem seruare perspicimus, vt vnius membri bonum sit etiam & alterius: & è contra. Et ratio est, quia cuncta vno spiritu vegetantur, & informantur, qui in eis arctissimam illam vnionem operatur. In cœlo cuncti beati vnũ corpus efficiunt, Deusque est quasi quædam communis anima,

quæ

5 quæ cõrpus illud viuificat. Quod ſi anima noſtra, licet finita, tã arctam in corporis ſui membris operatur vnionem: Deus cùm ſit Spiritus infinitus, quanto maiorem vnionem in beatis cauſabit? Ex hoc ergo ſequitur, vnumquenque iuſtorum ob alterius gloriam mirabiliter delectari. Quia verò fere infinitus eſt in cœlo numerus beatorum, ideò quaſi infinita etiam erunt gaudia ſingulorum. O quàm mirabile hoc eſt. Nulla quippe ſunt verba quibus ſatis exaggerari poſsit. Nos autem adeò duri, atque mar morei ſumus, vt vix aliquam in cordibus noſtris operationem faciat. Si ſciremus Chriſtum Redemptorẽ noſtrũ ſanctiſsimãq; eius genitricem in corporali, ac viſibili forma Hieroſolymis cõmorari, & omnes illuc euntes totum vnum diem illos eſſe viſuros, quis, quæſo, illuc non iret? Quem viæ labores, ac maris perí
6 cula, ſiue diſcrimen aliquod deterreret, quominus hoc iter aggrederetur, vt tantum bonum, quanuis tam breui tempore, videret? Quantò igitur ſtudioſius nos oportet animari, vt eundem Chriſtum Ieſum non ſolum quatenus hominem, ſed etiam quatenus Deum cum Patre, ac Sancto Spiritu non vno quidem die aut menſe ſed in perpetuum videamus? Siquidem igitur Dominus nos inuitans, vrbſque ad quam nos vocat, nobis maximè placent, videamus nunc qualiter iter facit, lenterne, an velociter, quò nouerimus qualiter eum ſequi debeamus. Hocque *Pſalm. 18.* nos admonet Dauid dicens: Exultauit vt Gigas ad currendam viam. O Chriſte ſumme ſæculi reparator tam celeriter pergis? Quis igitur, ò Domine te ſequi poterit? Ipſe nos inuitans no- *Iſai. 40.*
7 bis ad eas recipiendas diſponi volentibus vires conferet. Nam apud Iſaiam Prophetam de eo dicitur: Qui dat laſſo virtutem: & ijs, qui non ſunt, fortitudinem, & robur multiplicat. Et paulò inferiùs de iuſtis dicitur: Aſſument pennas ſicut aquilæ, current, & non laborabunt, ambulabunt, & non deficient Aquila, vt ait Beatus Hieronymus, cùm ſe adeò grauidam ex- *Hieron.*
peritur, vt volare non poſsit, triduo in fonte moratur, quoadusque ei veteres pennæ auelluntur: poſteaque expectat quouſque nouæ renaſcantur, ſicque renouata velociſsimè volat. Sic *Coloſ. 3.*
iuſti quaſi aquilæ ſeſe in pœnitentiæ fontem immittunt, & in triduo contritionis confeſsionis, & ſatisfactionis renouantur, ſicut admonet Diuus Paulus dicens: Spoliantes vos veterem hominem actibus ſuis, & induentes, nouum. O quam ſingula-

ris est etiam fons diuinarum rerum assidua contemplatio: vbi 8
iusti sese imperfectionibus suis exuere, plurimasque spiritales
vires accipere solent, quibus currant, neque in Iesu Christi secta
Gala.6. tione deficiant. Sicut etiam diuinus Apostolus nos admonet
dicens: Bonum facientes non deficiamus: tempore enim suo me
temus non deficientes. Quasi diceret: Siquidem Deo fruentes
non deficiemus, ne modò in eius sequela, ministerioque deficia
mus.

Eia fratres attentis ad hæc animis aduertite, auditeque maxi-
mum hunc Dominum dicentem vobis; *Siquis vult venire post me,*
abneget semetipsum, & tollat crucem suam. Idest, ex quo post
mundum diabolum, & carnem abitis, non erit vllus, qui creato-
rem suum sequi velit? O abominabilem confusionem, quòd
cum tot viri nobiles, Ecclesiastici, artifices que Sathanam sequã 9
tur, tam pauci Deum imitentur. O bone Iesu, ò iustorum glo-
ria. Si tu diceres hominibus, vt crucem diui Iacobi, aut Calatra
uæ cum quatuor, aut quinq; millium aureorum redditibus sus-
ciperent, non dubito quin eam plurimi libenter acciperent.
Hanc autem pœnitentiæ crucem, qui susc ipere velint, pauciss i
mos, credo, reperies. O crux mortificationis, quanto à plurimis
crucem in veste gerentibus odio haberis, qui quidem, vt suspi-
cor illam ad sui condemnationem gerunt. Cum Diabolus se Ie
su Christi cruce superatum aduertat, ipsius crucis figuram in in-
strumentum assumpsit, quo animas in infernum detrudat. Væ
commendatario crucem, magnæ humilitatis signum in vesti-
bus ferenti cum magna superbia, atque iactantia. Væ, & mil-
lies væ tibi infœlix, qui Ecclesiasticos redditus fastis, varijsque 10
vestium generibus, lautissimis conuiuijs, magnificis ædibus ex-
truendis, ludis, ac turpitudinibus expendis. O quàm satius tibi
esset rudibus, ijsque tritis vestibus in triremi remigare, quàm di
uitem tot Iesu Christi patrimonio peccata committere.

Siquis vult venire post me, ait hic summa probitas. Priusquam
humanam assumpsisset naturam, patribus veteris testamẽti di-
Genes. 17. cebat, vt coram ipso ambularent, vt patet in Genesi, vbi dixit
Isai. 38. Abrahæ: Ambula coram me. Et Sanctus rex Sedechias Deum
alloquens dixit: Memento quomodo ambulauerim coram te.
At verò postquam Deus homo factus est, totus immersus labori-
bus dicit. Siquis vult venire post me. In quo nos docet quãtum
inter

11 inter nos, & illos interfit. Nam antiqui illi patres, ficcè labores patiebantur, non habentes exercitum exemplum, quo patienter illos ferre discerent, neq; vnde aliquis animus illis aduenire posset. Nunc autem innocentissimum agnum Iesum Christum præ oculis habemus: in quo, quanto cum amore, mansuetudine, patientiaq; totae tantos pro nobis labores fuerit perpessus, cõsiderantes, robur virtutemque inueniemus, qua illum imitemur ac studiose sequamur. Et ita dicit D. Paulus: Recogitate eum qui talem sustinuit à peccatoribus aduersus semetipsum contra dictionem, vt ne fatigemini animis vestris deficientes. Duo exploratorum, quos misit Moses ad cõsiderandam terram promissionis absconderunt palmitem cum vua sua, quem portauerunt in vecte. Certum est, quòd cùm duo illi racemum vnus post aliũ 12 asportarent, qui præcedebat, vuam videre non poterat, neque ex illa comedere: qui verò eum sequebatur, cùm racemum ante oculos ferret, illius cõspectu fruebatur, & ex illo edere poterat. Hoc ex cæteris, inter Iudaicum Christianumq; populum interest, quod Iudaicus populus, quia cœlestem racemũ Iesum Christum præcessit, nec eum vidit, nec edit, ideſt, nec diuinis illius exemplis fruitus fuit, nec eum in mysterijs ipsius sacramentis manducauit. Christianus autem populus cum cœlestem hanc vuam subsequatur, eam ante oculos defert, admirabili eius doctrina fruitur, & exemplis, ineffabilibusque illius vtitur sacramentis. Quod significatur in his verbis: *Si quis vult venire post me.* Et in his etiam: *Et sequatur me.* Verum ò quanta est confusio nostra, quòd cum Iudaicus ille populus Iesum Christum 13 Saluatorem nostrum præcesserit, cumque nullum habuerit exẽplar, in quod aspiceret tot in eo virtutis mirificæ sanctitatis extiterunt, nos autem tanto adiuti fauore, tantoque exemplari edocti tam imperfecti, ac miseri simus? Pudeat nos charissimi fratres tanto bono non vti. Dicit Rex æternus: Si quis vult venire post me, vt multum inter se, ac sæculares principes ostendat interesse: qui ad sui ministerium homines non indifferenter admittũt: sed nobiles solùm, robustos, aliquaq; humana virtute pollentes. At apud liberalissimum hunc Dominũ non est Gentilis, & Iudæus, barbarus, & Scytha, seruus, & liber, sed omnia & in omnibus Christus, ait Apostolus. Vilissimus quisque apud eum valet. O benedictus talis Deus: benedicta hæc magnificentia.

Hebr. 12.

Num. 13.

Coloss. 3.

Si rex iuberet præconio declarari, vt omnes, qui eius ministri 14
esse vellent, in curiam se conferrent, & in eius libris scriberentur, quàm celeriter, quæso, beneficium illud omnes singulare ducentes amplecterentur? O cæci, atque infœlices filij Adæ quanti caduca huius seculi, & quàm parui sempiterna Dei bona æstimatis cum à diuina maiestate ad eius ministerium accersiti, eius vocationi pauciſsimi obtemperetis.

Abneget semetipſum. Dicet quiſpiam: hoc non opus est nobis commendari, vix enim est, qui se sæpè quotidie non neget. Alij namque veritatem, alij promiſsiones, alij contractus, vsq; etiam & obſignata, atque ſubſcripta chirographa negant, dicentes se nunquam tale feciſſe. Alij denique pulſantibus ad oſtium pauperibus ſeſe negant iubẽtes famulis ſuis, vt eos domi eſſe ne
Iob. 31. gent, Non ſic faciebat Sanctus Iob, qui dicit: Si negaui quod 15
volebam pauperibus. Ideſt, nihil vnquam quantumcunq; pretioſum, quod à me pauperes poſtularent, abnegaui. Non de his vtique negationibus, quæ valde perniciosæ ſunt, Dominus loquitur. Sed vos admonet, vt vos metipſos abnegetis, & vobiſ-
Simile. cum tanquam cum extraneis decertetis, Qui aſcendit in iumentum, quod paſsim ad carpendum propenditur, & herbarum virorem cernens ad eas currit, & in ſingulas domos ingredi vult ſemper illud fræno coercet nequid eorum facere patitur. Sic vos cum carne veſtra gerere debetis: eſt enim bellua indomita voluptatibus omnibus frui volens, creaturaſque diligens in eis requieſcere conatur. Hanc igitur rationis fræno coercere, pœnitentiæ que ſtimulo, calcariq; ferire debetis, ita vt illius domine
Greg. mini, nec quod libet faciat. Beatus Gregorius ſuper hoc Euange- 16
lium dicit, hominem à Deo naturalibus, gratuitiſq; donis præditum fuiſſe creatum: ipſum vero ſua culpa ſuperbum, cupidũ, ſenſualem, atq; mendacem ſeſe effeciſſe. Hæc vtiq; omnia homo in ſe poſuit, Deus enim non hæc illi, ſed bona gratuita contu
Pſalm. 48. lit. Hoc ſignificauit Dauid dicens: Homo cum in honore eſſet, non intellexit: comparatus eſt iumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis: ſcilicet à ſemetipſo. Dicit igitur Diuus Gregorius, hominem negare ſe ipſum, eſſe, hæc quę in ſe poſuit, abſtrahere. Itaque quenquam negare ſe ipſum eſt omnes malas propenſiones abnegare, neq; illis ſatisfacere. Attendite quomodo vos negare conſueſcitis quum ab eo quærimini, qui vobis non

pla-

17 placet. Et enim famulo vestro iubetis: nega me hic esse. Sic igitur quum vos vicinus vester ad ludum vocauerit vos negare, dicite illi, non adsum. Verum est frater me ludere, substantiamque, qua familiam meam aliturus eram, amittere consueuisse, verum iam hic non viuo, iam mihi Deus illuxit, vt ab hac mala consuetudine resipiscam. Si amicus tuus te ad deambulandum, murmurandum, turpitudines ve admittendas inuitarit, tete abnega dicens: Iam hic non viuo. Fateor quidem me aliquando in euertendis foribus, ianuis infringēdis, honestisq; fœminis ad turpitudines inducendis noctes cōsumere consueuisse: nunc autem iam Deus cor meum immutauit, vt dixit Apostolus: Viuo ego, iam non ego: viuit verò in me Christus: Iam non perditi hominis, sed Christiani Deum timentis vitam dego. *Gala. 2.*

Estque valde pensandum Dominum non dixisse: Fugiat semetipsum: sed, *Abneget semetipsum.* Sicut nec etiam Diuus Pau- *Tit. 2.*
18 lus dixit, Apparuit gratia Dei erudiens nos, vt fugientes impietatem sobrie & iuste, & pie viuamus. Sed dixit: Apparuit gratia Dei erudiens nos, vt abnegantes impietatem. Etenim, si impietas, atque malitia vestibus, siue parietibus inhæreret, sufficeret nobis hæc fugere, vt illam euitaremus. Cum verò cordi sit affixa, quò fugiet homo, quin secum deferat cor? Ideò impietatem, nosque metipsos negare iubemur. Cum monachus quidā eremita inter alios tranquillus viueret non posset, in solitudinem se contulit. Cumque vase quodam ex puteo aquam hauriret, nec cito vas impleretur, ira repletus illud infregit. Sicq; inquie-
19 tis suę causam in semetipso esse cognouit, siquidem solus cum esset, in vas ira fuerat concitatus, in seque adimpletum vidit quod *Iaco. 1.* Diuus Iacobus ait: Vnusquisque tentatur à concupiscentia sua abstractus, & illectus. Quod siquis quærat: Quomodo scire possum, vtrum me ipsum negem? Respondet Beatus Chry- *Chrysost. Simile.* sostomus dicens: Habebas amicum, cui diuitias, ac vitam tuam fidebas, ità, vt omnia vtriq; communia essent: postea q; tantam cum eo inimicitiam contrahis, vt eius etiam nomen audiens molestia afficiaris. Quando tibi amicus erat, qui pilum pallij eius, pupillam oculi tui tangebat: nunc autem, quanuis iniurijs, incommodis, morte etiam afficiatur, nulla tristitia afficeris: iam enim illum amicum negasti. Quando igitur sic te cum corpore

tuo gesseris, tunc illud negaueris. Quando tu vere dixeris. fa- 25
teor quidem me aliquando corpus meum adeo dilexisse, vt quã
cunque illi iniuriam factam valde sentirem, curaremque illam
vlcisci: nunc autem iam illud negaui, ita vt quanuis vapulet, cru-
cietur, atque necetur, pro nihilo ducam. O felix tu qui ad hunc
perfectionis punctum peruenisti, vt quod hic Dñs petit dicens:
Abneget semetipsum, adimpleueris: Et quia ad hãc negationem
crux multũ cõducit, protinus addit dicens: *Et tollat crucem suam.*
Dicet aliquis: Pater satis hoc inter nos vsitatum est: omnes enim
crucibus incedimus onerati. Afflictio, quam auarus pro pecu-
nia, ambitiosus propter honorem, libidinosus, vt suis turpibus
appetitibus satisfaciat, patiuntur, ipsaque peccata, quæ quoti-
die committunt, cruces grauissimę sunt, quas humeris suis aspor
tant. Verum est eas esse cruces: istosque Diaboli martyres esse: 2
quibus ipse æternorum cruciatuum coronas obseruat, propter
Simile. ista tormenta, quibus nunc affliguntur. Pergit delinquens ad
suspendium crucem brachijs amplectens: quo vbi peruenit, tor
tor ei scalam, simul & crucem subtrahit: eumque pendentẽ re-
linquit. O infelices peccatores, qui ad inferni suspendium per-
gitis: nunc que honorum, cupiditatũ, turpitudinumque vestra-
rum cruces amplectimini. Aliquando verò aduenier tortor, quę
est mors, itinereque peracto vitæ scalam vobis subtrahet, simul
que cruces istas, quas nũc amplectimini, auferet, cunctisque spo
liati in infernali suspendio in perpetuum suspẽdemini. At, quæ
ro, si peccatorum vita, crux est, vt tu dicis, quomodo illam gra-
uissimam esse non sentiunt? Dico assiduam peccandi consuetu-
dinem eos sic insensibiles reddere. Et sic, vbi nos legimus in Ec 2
Eccli. 21. cli. Via peccãtium complantata lapidibus, & in finem illorũ
inferi, & tenebræ, & pœnæ, scilicet, eos manent: alij transtule-
runt: Via peccantium complanata. Et sic est in contex. Græco.
Vbi significantur peccata crebra consuetudine adeò hominum
cordibus complanari, & assidere, vt vix peccata esse sentian-
tur. Non de hac cruce diuinus Magister noster loquitur: sed
de vita virtutibus rutilanti, quæ ideo crux vocatur, quia in ea
multæ diuina permissione calamitates, & persecutiones nobis
offeruntur: quam sicut crucem à Domino nobis impositam
æquo animo tolerare debemus. Multi crucem, quam ipsi eligũt,
libenter, sibi autem à Deo impositam renuenter asportant. Se

pecca-

13 peccatores appellant, si vero ij ab alijs appellentur, protinus irascuntur. Semetipsos vsque ad sanguinis effusionem flagellant, quod siquis alius pallij eorum pilum tangit, rabie conficiuntur. Ieiunant, sibique alimoniam adimũt, quod siquis ab eis obolum capiat, molestissimè patiuntur. Hi similes sunt cani vulnera sua lingua lingenti, qui si alter ea lambere vult, eum acerrimè mordet. Hi crucem suam non deferunt: nam crux eorum est, quam eis Deus imponit. Fratres, siquidem vos vltro afflictionibus mortificatis, ne crucem vobis à Deo commendatam respuatis. Labores vndecunque venerint, libenter accipite, considerantes eos à quocunque procedant, ex Dei manu prouenire. *Simile.*

Et sequatur me. In hoc verbo nobis bonus Iesus præcipit, vt
14 eum perseueranter imitemur. O quot eum feruenter incipiunt sequi, & post biduum deficiunt. Grauat eos ieiunium, cilicium grauat, grauat & diuinorum sacramentorum assidua frequentatio: omnium denique virtutum illos exercitatio grauat. O infelices filij Adæ quomodo tantum Dominum sequi desicitis, qui nunquam defessus est vobis beneficia faciens, & quandiu mortalis in hoc sæculo vixit, innumeros pro vobis labores patiens non defecit? Ob hanc inconstantiam, querebatur Beatus Paulus de Galatis dicens: Scitis quia per infirmitatem carnis euangelizaui vobis iampridem, & tentationem vestram in carne mea non sprenistis, neque respuistis, sed sicut angelum Dei excepistis me, sicut Christum Iesum. Vbi est ergo beatitudo vestra? Ideſt quanuis me pauperem:
15 abiectumque perspexistis, me tamen recepistis, doctrinamque à me vobis Dei nomine prædicatam suscepistis, & secuti fuistis: tentationemque vos concutientem, cum me sic pauperem, & à mundo abiectum videretis, præstantissimè vicistis: illamque nihili æstimantes me non solum quasi Angelum Dei, sed etiam sicut ipsum Iesum Christum suscepistis, Vbi ergo nunc est gloria, & honor iste, cuius me sic recipientes digni eratis? Quomodo tam cito defecistis? O detestandam inconstantiam. Super quæ verba sciendum vobis est, hic, vbi nos legimus, Et tentationem vestram in carne mea, ideſt in paupertate, atque abiectione mea, in alia translatione, & in contextu etiam Græco esse, Et tẽtationem meam in carne mea. *Gala. 4.*

Inquo

In quo singularis sancti Apostoli charitas innotescit, quum pro- 26
ximorum tentationem suam vocet. Quamcunque enim con-
tradictionem eorum corda reciperēt, ipse intime sentiebat, qua
si illa quateretur. Quod si mirandum est Christianos esse non-
nullos, qui Iesum Christum verum ducem suum sequi defi-
ciant, quantò miserabilius erit, eos non solum deficere, sed etiā
retrocedentes ab hac sectatione desistere? Fugite dilectissimi
terribilem Dei minam tales comminantis, atque dicentis per
Isai. 1. Isai. Prophetā: Væ genti peccatrici, populo graui iniquitate, se-
mini nequā, filijs sceleratis. O acerrima verba. Ecquod vel mar
moreum cor hæc audiens non trepidet? Væ, inquit genti pec-
catrici, scilicet, vt quàm vniuersalis sit in orbe nequitia, signifi-
cet. Quasi diceret: Pristinis quondam temporibus non tot
erant mali: nunc autem vniuersa gens, omnes populi, totus 27
denique mundus est corruptus. Populo graui iniquitate, idest,
(Cabeçudo) rebelli, ac duro in Deum: quem totis viribus
suis (de ordinaria potestate loquendo) ad se non trahit. Qua
re autem tot eos ignominijs insectatur? Quare illis tam con-
tumelioſa nomina imponit? Ipse statim vlterius explicat di-
cens: Dereliquerunt Dominum, blasphemauerunt sanctum
Israel: abalienati sunt retrorsum. Et sicut malignus seruus,
qui Dominum suum derelinquens illum blasphemat, sic ij
blasphemauerunt Sanctum Israel. Super quo percutiam vos
vltra? ait Dominus: Idest, quo vos supplicio puniam? Nul-
lum fere iam est malum pœnæ, quo eos non cruciarim. Fa-
mem, pestem, prælia, aliaque complura in eos infortunia mi-
si: & tamen, addentes, inquit, præuaricationem, peccata pec- 28
catis insuper addunt. O mirificam exaggerationem. Etenim
infinita Dei sapientia, atque potentia nullum iam pene sup-
plicium, quo nos non torserit, reperire videtur: nos tamen
vlterius in iniquitate progredimur. Quid igitur superest, nisi
quòd super nos corruat, quod inferius addit. Et derelinquetur,
inquit filia Sion, vt vmbraculum in vinea, & sicut tugurium in
cucumerario, sicut ciuitas, quæ vastatur. O Hispania, Hispania
vtinam non relinquaris sola sicut Germania, & Vngaria, Flan-
driaque atque aliæ infœliciſsimæ prouinciæ. Per veram igi-
tur pœnitentiam fratres chariſsimi ad Dominum conuerta-
mur, priusquàm à diuino furore glutiamur. Glorioſum hunc

Martyrem

29 Martyrem. N. imitemur, cuium ſacrum martyrium hodie ſancta mater Eccleſia celebrat, qui ſeipſum abnegans crucem ſuam vſq; ad mortem conſtantiſsimè tolerauit. Quatuor comites iter facientes torrentem tranſitu difficillimum inueniunt. Quorum vnus accuratiùs tranſitum exquirens pede ſicco pręteriit, iamq; trans torrentem perſiſtit dicentibus alijs: O quis ſicut ille prætierire poſſet, vt iam ſecurus exiſteret. Quęrentibuſq; quomodo ſicco pede tranſierit ille reſpondet: Accipite hunc baculum, eique firmiter innitentes in illa petra pedes ſtatuite, & cauete ne in aquam oculos conijciatis: nam vos faciet euaneſcere, & in torrenti demergi. Sed oculos erigite, & in hac amœna ripa, vbi ego demoror illos ſtatuite: ſicq;, ſicut ego, ſecurè tranſibitis. Viatores ſumus omnes Chriſtiani in cœlum iter facientes, torrēſque
30 periculoſus eſt hic mundus, in quo tot peccatorum ſunt aquæ: de quibus dicit Dauid: Torrentes iniquitatis conturbauerunt me. Sancti ſunt, qui accurata induſtria, diligentiaq; ſua huius ſæculi vadum tuti prætierierunt: iamq; in viridi atq; amœna cœli ripa læti, atq; ſecuri cōmorantur, Nos verò, qui adhuc citra torrentem ſumus: neque eum pertranſiuimus, dicimus ſuſpirantes: O quis iam ſicut ſancti torrentem iſtum tutus tranſiret, atque iam in cœlo ſecurus exiſteret. Quibus deſiderijs contemplamini ſanctos illinc nobis dicere: Fratres crucis baculum capite, fortiterque illi innitimini: niſi enim ſacratiſsimæ cruci innitamini, impoſsibile erit vos nō perire. Simulq; in hac petra, ſicut & nos pedes ſtatuite. Petra autem erat Chriſtus. In hac ſacratiſsima petra affectiones veſtras affigite, qui ſunt animæ pedes. Neque
31 in voluptatum, faſtuum, vanitatumq; ſæcularium aquas oculos conijciatis, hæ nanque facient vos euaneſcere, cadere, gratiæq; vitam deperdere. Cōſiderationis oculos in hāc viridem, ſpecioſamque ripam, vbi nos ſumus, attollite: hinc enim vobis vigor aduenier, quò vlterius progrediamini. Sic etenim nos tranſiuimus, ſicque vobis prætereundum eſt, vt gratia repleti ad hāc beatitudinem accedatis. Ad quā nos perducat. &c.

Simile.

Pſalm. 17.

CHARVM Triumprætéritarum concionum materia Euāgelio in cōmuni vnius Martyris incipienti: Nolite putare, quia veni pacem mittere in terram, applicari poteſt. Maxime ſuper illa verba: Qui non accipit crucem ſuam, & ſequitur me, non eſt

me:

me dignus. Potest etiam adaptari alteri Euangelio eiusdem cō- 32
munis, sic exordienti: Siquis venit ad me, & non odit patrem suum. Et Præsertim super illa verba: Qui non baiulat crucem suam, & venit post me, non potest meus esse discipulus. Super quæ bina Euangelia multa etiam notabilia in duabus concionibus, quæ habētur sabbatho ante Dominicā in passione in nostro quadragesimali, & in quatuor concionibus in festo sancti Andreæ in aduentuali volumine comperies.

IN EODEM COMmuni vnius Martyris

Concio Prima.

Amen, amen dico vobis nisi granū frumenti cadens in terra mortuū fuerit, ipsum solū manet &c. Ioā. 12.

REFERT glorioſus Euangeliſta Ioānes paulo ante Ieſu Chriſti Saluatoris noſtri mortem dicentibus illi duobus ex diſcipulis eius, illic eſſe duos viros gētiles, qui eū alloqui volebant, diuinū Magiſtrum reſpondiſſe: Venit hora, vt clarificetur filius hominis: per quā clarificationē ſacratiſsimā mortē ſuā intelligebat. Videamnūc, O Chriſte infinita æterni Patris ſapientia vt quid hoc nūc dicis? Cū hi ex gētibus ad te videndū accedāt, dicis mortis tuæ tēpus appropinquare? Nonne melius eſſet te illā differre, quo ij, & alij cōplures gētiles ad te venirēt, tuāq; cœleſtē doctrinā acciperent: Vt ſupernus Dñs hic quæſtioni reſponderet, ſimilitudinem grani frumēti adduxit dicens: *Niſi granū frumēti*. &c. Quaſi diceret, ſecundū Theophi. Ne arbitremini mortē meā gētiū cōuerſionem eſſe impeditūrā. Imò vero dico vobis, quemadmodū granū frumenti cadēs in terrā cū mortuū fuerit magnū fructū affert, ſic mortē meā effecturam eſſe, vt fides mei inter gētes amplius multiplicetur. Quod ſumma veritas iurat dicens: Amen, amen dico vobis. Hæc dictio, Amen, eſt Hebraica, & ſignifi-

§ gnificat verè. Quæ, vt ait gloſſa, quia tantæ eſt autoritatis nolue
rũt eã interpretes in latinũ ſermonẽ trãsferre, ne ei⁹ maieſtas mi
nueretur. Sufficitq; Chriſtũ Redẽptorẽ noſtrũ ad Euãgelij ſui
veritatẽ in fallibilẽ cũ iuramẽto affirmandã ea vſum fuiſſe, ad
hoc, vt credamus hoc eximiæ autoritatis eſſe verbũ. Nã, vt ait
D. Hiero. nunquã Deus, niſi perſemet ipſum iurare conſueuit. *Hiero. Sup. Iſai.*
Et quia veritas eſt ipſe Deus, ideò per eã Deus iurans, perſe me-
tipſum iurat. Et ſic dixit per Iſai. Pro. Ego Dñs, & non eſt vltra
Deus abſq; me: in me metipſo iuraui, egredietur de ore meo iu- *Iſai. 45.*
ſtitiæ verbũ. Ex quo ſequitur Chriſtiano viro cũ veritate, ac ne
ceſsitate, & in re grauiiurare licere. Iuramẽtũq; cũ omnibus de
bitis circũſtãtijs celebratũ eſt actus adorationis latriæ, atq; meri
torius, iſq; honorabiliſsimus, vt ait D. Tho. ex Philoſo. Vnde *D. Th. 2. 2.*
4 in rebus grauibus priſci quõdã patres pie iuramẽtis vti cõſueue *q. 89. art. 4.*
rũt. Sic Patriarcha Abrahã dixit famulo ſuo Eliezer. Pone ma *in corp.*
nũ tuã ſubter fẽmur meũ, vt adiurẽ te per Dñm Deũ cœli, & ter *Ariſt. 1. me*
ræ, vt nõ accipias vxorẽ filio meo de filiabus Chananæorũ. Et *ta. c. 3.*
Patriarcha Iacob filiũ ſuũ Ioſeph etiã adiurauit dicẽs: Pone ma *Gene. 24.*
nũ tuã ſub fœmore meo, & facies mihi miſericordiã, & veritatẽ
nõ ſepelies me in AEgypto. Veteres illi patres ſubter fæmur
alios adiurare cõſueuerant ſicut credẽtes, ac ſperãtes Deũ ex ſe
mine ſuo carnẽ eſſe ſumpturũ. Et per illã partẽ, quæ eſt humanæ
generationis initiũ, adiurãtes quodãmodo per ſanctiſsimã Ieſu
Chriſti carnẽ inde proceſſurã adiurabant. At animaduertite iu
rãtes quãtopere iuramẽtis ſtare teneamini. Deus enim non ſolũ
in futuro, ſed in hoc etiã ſæculo iuramẽta violãtes acerrimè pu-
5 nire cõſueuit. De Rege Ieconia dixit Deus Ezechieli Prophe-
tæ. Viuo ego, dicit Dominus Deus, quoniã fecit irritũ iuramen
tũ, in medio Babylonis morietur. Poſtquã Sãctus Ioſue & prin *Ezech. 17.*
cipes Iſrael Gabaonitis iurarunt, eos à ſe non eſſe occidendos
vniuerſus populus Gabaonitarũ fraudem agnoſcens, ciuitatũq; *Ioſue. 9.*
& terræ illorum pulchritudinem perſpiciens murmurabat ex o
ptans factum iuſiurandum violari. Cui ſanctus Ioſue, & prin-
cipes reſponderunt: Iurauimus eis in nomine Domini Dei Iſ-
rael: & idcirco non poſſumum eos contingere. Notate, quæ-
ſo, ſanctorum virorum fidelitatem. Qui etſi propter interpo
ſitam fraudem iureiurando non tenebantur: tamen pro-
pter Diuini nominis reuerentiam, per quod eis iurauerant,

cum

cum magno ipsorum detrimento promissis stare volnerũt. Quã 6
tuorque opulentissimas vrbes cũ eorum confinibus amittere
maluerunt, quàm, vt nomen Dei inter gentes blasphemaretur,
dicerentque Gabaonitæ populũ Dei ius iurandum nõ adimple
re. O quantę reprehensioni est Christianis viris hoc sanctorũ vi
rorũ piũ exemplum: qui leuissima quaq; occasione iuramenta
violant, quæ magna est diuinæ maiestatis iniuria, euidensque si
Genes. 50. gnum, ex quo infertur, quam parui Dei honorem, & gloriam
æstimamus. Etiam Pharao, quanuis Ethnicus sancto Ioseph di
xit: Ascende, & sepeli patrem tuum, sicut adiuratus es. Etenim
illi impium videbatur factum iuramentum non adimpleri. Tu
vero, ô Christiane illud adimplere non curas, quasi tua nihil in-
teresset, cùm tamen te mortaliter peccare, perpetuisque inferni
cruciatibus condemnari credas. O miser quis te dementauit, ne 7
tam graue malum intelligas. Quid autem dicam, & quibus la-
chrymis aliorum complurium peruersionem lamentabor, qui
passim mendacia sua iuramentis affirmant? O diabolicam per-
uersitatem. Quid miseri arbitramini vos facere, cùm falso iura-
D. Tho. q. 2. lib. 1. q. 9. ar. tic. 18. tis? Dicitis vtique Deo: Domine descẽde de cœlo hocque meũ
mendacium, vt veritatem comproba. Deum summam veritatẽ
vultis mendacium vestrum testari? Scitote igitur, vt D. Thom.
affirmat, grauius esse malum falsum iuramentum, quàm homici
dium: vt noueritis quid faciatis, cùm mendacium iuramento af-
firmatis. Atque ex assidua iurandi consuetudine homo in blas-
phemiam deuenire consueuit: quæ in Christiano viro terribilis
Leuit. 24. abominatio est. Hebræus quidam cum altero rixans nomẽ Do-
mini blasphemauit. Et per exaggerationem dicit sacra scriptu 8
ra, illum esse filium mulieris Israelitidis. Hoc dicit, cum vt il-
lius hominis peccatum exaggeraret, quòd Hebræus cum esset
tantam admisit abominationem: tum etiam, vt matris eius ne-
gligentiam explicaret, quia Israelitis cum esset, filium suum tã
malis moribus instituit. Protinus ergo Moses Dominum con-
suluit quid de blasphemo illo faciendum esset. Qui respõdit ei:
Educ blasphemum extra castra, & ponant omnes, qui audierũt
manus suas super caput eius, & lapidet eum populus vniuersus.
O quam aperte hic ostenditur quanta sit huius sceleris grauitas
quantamque vniuerso populo perniciem afferat: cũ Deus blas-
phemum extra castra educi, ibique ab omnibus iubeat lapidari,
neque

9 neq; viuum neq; mortuum eum inter homines cõmorari patiatur: omnesq; velit eum occidere, siquidem ex illius peccato omnibus detrimentum prouenire consueuit. Et quemadmodũ in sacrificijs præcipiebat Deus, vt omnes super animal immolãdum manus imponerent, sic vult omnes super hunc blasphemũ manus imponere, significans in hoc, blasphemi supplicium sibi esse gratissimum. Sãctus Apostolus Iudas dicit in sua canonica: Cùm Michael Archãgelus cũ diabolo disputans altercaretur de Moysi corpore nõ est ausus iudiciũ inferre blasphemię, sed dixit: Imperet tibi Deus. Quòd si Angelus glorioſus nõ est ausus Diabolo maledicere, quomodo infœlix homo Deo maledicere, eũq; blasphemare audet? Quomodo non timet, ne terra aperiatur, eũq; viuum deglutiat? Quæ cùm ita sint, dilectissimi fra-
10 tres, vos quãta animi cõtẽtione possũ, deprecor, maximè timeatis, ne in tãtũ præcipitiũ deueniatis. Quod, vt euitetis, iniquã assiduò iurandi cõsuetudinẽ à vobis diligẽter expellite, nec indifferẽter pro leuissima quaq; re iuretis nõ dijudicãtes, vtrũ quod iureiurando affirmatis, verũ sit, an falsum. Ad quod oportet vos animaduertere, Deũ præcepta Decalogi Mosi tradentẽ illa simpliciter protulisse: de prohibitione verò iurãdi dixisse, Nõ assumes nomẽ Dñi Dei tui in vanũ neq; enim habebit insontẽ Dñs eum, qui assumpserit nomẽ Dñi Dei sui frustra. Huic præcepto peculiariter hanc addidit cõminationem, quò tanti mali quasi frænũ esset hominibus, eo quòd peccatum hoc nimis vniuersale est, & facillimè perpetratur. *Exod. 20.*

Iurauit hic igitur summa veritas dicens: *Amen, Amen dico vo-*
11 *bis*, ad confirmationem rei tam necessariæ qualis erat sanctissimæ ipsius mortis fructus. At valdè miror, ò superne mundi Redemptor, te dicere: Si autem mortuum fuerit multum fructũ affert. Quomodo multũ fructum sacratissimæ passionis, mortisq; tuæ esse dicis, cum totin infidelitatibus in sceleribusq; suis remanentibus, tã paucos laboribus, meritisq; tuis vti perspicias? Imo hoc fuit vnũ ex ijs, quæ te in hac mortali vita diriùs cruciarunt. Quod significauit Dauid tuo nomine dicẽs: Super dolorẽ vulnerũ meorũ addiderũt. Mirabile vtiq;. Nõ dicit? Super dolores vulnerũ meorũ. In quo significare videtur, quãuis Christi R. N. vulnera quã plurima fuerũt, eũ tamen vnum tantum dolorem persensisse. Ecquid est hoc Deus cordis mei? Spinas sacratissi- *Psal. 68.*

mũ caput tuũ cõpũgentes, verbera tenerrima terga tua diſcru- 12
ciãtia, clauos benedictos pedes, manuſq; tuas penetrãtes, crucẽ
deniq; ſanctiſsimũ corpus tuũ cruciãtẽ vnũ tãtũ dolorẽ vocas?
Imminẽ ſi fuerũt cruciatus, quib⁹ bonus Ieſus fuit cõtort⁹, innume
riq; dolores, quos ipſe perſenſit. At quẽadmodũ ſerpẽs Moſis
oẽs Pharaonis ſerpẽtes deuorauit, ſic amãtiſsimus animarũ ſpõ
ſus in paſsione ſua vnũ nimis exceſsiuũ dolorẽ ſenſit, qui omni-
b⁹ alijs doloribus exceſsit. Et hic quidẽ nõ ex eo prouenit, quod
familiã ſuã diſperſam perſpexit: nõ quod ſacratiſsimã humani
tatem ſuam tot cruciatibus affligã, non quòd pretioſiſsimũ ſan
guinem ſuum diffuſum, non quòd vitã ſuã finiri vidit, ſed quod
mortem, paſsionẽque ſuam paucis fructuoſam fore conſidera-
bat. Itaq; hoc diriùs affligebatur, quòd ſciebat, quàm modici ex
ipſius morte fructum percepturi erant. O Redemptor magnifi- 13
ce, ò fili (ſi fas eſt dicere) prodige admirabilis, quomodo nõ eras
nimiũ contriſtandus, cũ totum ſanguinem tuum in cruce diffu-
deris, cuius vna gutta mille mũdos redimere ſufficeret, conſide-
rans in monte caluariæ holocauſtũ atq; ſacrificiũ ſupereſſe, mũ
doſq;, qui redimerentur deeſſe: & tamẽ hunc vnũ mundũ, qui
extat, ex meritis tuis infinitis fructũ non eſſe percepturũ? Quæ
cum ita ſint, quomodò dicis, ò Dñe: Si autẽ mortuũ fuerit, mul-
tum fructũ affert. Dico multum fructũ ſacratiſsimã Dñi paſsio
nem quoad ſufficientiam attuliſſe, fuit enim infiniti valoris, &
pretij. Et ita dicit D. Paul. Propoſuit, ſcilicet, Pater æternus, in-
Epheſ. 1. ſtaurare omnia in Chriſto, quæ in cœlis & in terra ſunt in ipſo.
Ad omnia quippe ſacratiſsima eius mors ſufficiẽs extitit. Atq; 14
etiam dicitur, multus fructus: quia etſi non plures, quam vna ani-
ma ſaluarentur, hæc adeò pretioſa eſt in conſpectu Dñi, vt illius
ſaluatio magnus fructus poſsit appellari. O benedictus ſit talis
Deus, quãti ſingulos nos æſtimat, & quã parui à nobis æſtimatur. Valde etiã penſari oportet priorẽ huius ſententiæ partẽ, ſci
licet. Niſi granũ frumenti cadens in terrã mortuũ fuerit, ipſum
ſolum manet. Quomodo tibi, ò Dñe, ſimilitudo hæc poteſt ada
ptari? Licet enim verum ſit, niſi granum frumenti cadens in ter-
rã mortuũ fuerit, ipſum ſolũ manere: tu tamen quanuis non mo
reereris nõ eſſes ſatis ſuperq; comitatus in cœlo? Nũquid tibi nõ
Angeli, Archangeli, Cherubim quoq; & Seraphim, omneſque
deniq; hierarchiæ cœleſtes aſsiſtunt? Quomodo igitur ſolus ma

neres

15 nere tam illustri beatorũ spirituũ corona comitatus? Istã appel
las solitudinẽ? O immẽsam Dei charitatẽ in hoc magnopere de
claratã, quod locũ, cui homo deest, solitudinẽ vocat. Accidit do
minã in domo patris sui inter fratres, parentesq; suos cõmorari. Simile.
Quia verò vir eius in Indiã, aut aliã longinquã regionẽ se contu
lit, illa suspirat, & dicit: O quã solam me sentio? Quid dña? non
ne inter parẽtes fratres, ac consanguineos tuos cõmoraris? Quo
modo igitur te solã esse dicis? Viri sui, quẽ maxime diligit, absẽ
tiã solitudinẽ vocat. Quoties accidit vobis inter multos, vbi fe-
stiuitates, ludiq; celebrantur, existere, quibus minime delecta-
mini, quia vobis is abest, quẽ intimo cordis amore diligitis? O
æterne Deus, quã intrinseco homines amore cõplecteris, ideoq;
eorũ absentiã solitudinẽ appellas, quãuis tibi in cœlo innumeri
beatorũ spiritus adstent. Sicq; referens D. Lucas, quomodo diui Luc. 22.
nus hic Dns in horto à discipulis suis recessit, his verbis hanc se
parationẽ cõmemorat: Ipse auulsus est ab eis, quãtũ iactus est la
16 pidis. Vbi in verbo auulsus: significatur ei ab illis recedẽti ani-
mũ prope auelli. Et sic, vbi nos legimus in Prouerbijs: Deliciæ
meæ esse cũ filijs hominũ, alia translatio habet: Oscula mea esse
cũ filijs hominũ. Et vbi nos legimus apud Isaiã: vinea Dñi exer Prou. 8.
cituũ domus Israel est, alia translatio habet: Osculũ delectabile
Dñi exercituũ domus Israel est. Ex quo apparet vnusquisq; ho
minũ Deo dulcissimũ osculũ esse videri. O verba super gladios Isai. 5.
acutissimos durissima quæq; corda feriẽtia, si hæc attẽtè cõside-
rare voluerint. Etenim vilissimos terræ vermiculos Deꝰ adeò di
ligit, vt oscula sua suauissima vocet: locũq; cui ipsi nõ adsunt soli
17 tudinẽ dicat. Infelices autẽ homines ei adesse in cõcione, oratiõe
hospitali, virtutũq; exercitatione amaritudinẽ iudicat. O cœlũ
ò terra, ò insensibilia elemẽta tãtã hãc filiorũ Adę ingratitudinẽ
admiramini. ¶ Nevero arbitraremur ad salutẽ nostrã impetrãdã
sufficere filiũ Dei pro nobis mori, neq; opus esse nobis aliquã ad
hibere diligẽtiã, protinus subdit dicẽs: *Qui amat animã suã perdet
eã: & qui odit animã suã in hoc mũdo in vitã æternã custodit eã.* Videa
mꝰ nũc, Dñe, Nõne tu homini iubes: Diliges pximũ tuũ, sicut
teipsum? In quo ei iubes, pximi sui amorẽ, simul & suũ, vna eadẽ
que regula dimetiri? Si proximũ diligis, ãctũ est, etiã hominẽ sei
psũ diligere sanctũ erit: cũ amor nostri sit regula amoris pximi.
Præterea, nõne dixisti: Qui participat cũ fure, odit animã suam?

Quomodo ergo hic dicis. Qui odit animā ſuā in hoc mūdo, invi- 18
tā ęternā cuſtodite eā? Reſpōdeo hic animā provita ſumi, ſicut &
alibi dicitur: Ne ſoliciti ſitis animę veſtrę quid māducetis, ideſt,
Matth. 6. vitę veſtrę. Vita aūt noſtra eſt vita peccatrix, pfana, & ſenſualis.
Etenim quādo quis vitā ſanctā degit, vt ait D. Paul. nō ipſe, ſed
in eo Chriſtus viuit. Sic ipſe affirmat his verbis de ſe loquēs: Vi
Galat. 2. uo aūtiā nō ego, viuit verò in me Chriſtus. Hāc igitur vitā no-
ſtrā hic á Dño iubemur odiſſe. Sicq; nō prohibet tibi, ne te dili-
gas, ſed ne ſenſualē iſtā vitā ames. Quod ſi inſtes dicēs: Si me dili
gere poſſum, beneq; facio, quomodo dixit Apoſtolus: In nouiſ
ſimis diebus inſtabūt tempora periculoſa, erūt homines ſeipſos
2. Tim. 3. amātes, cupidi, elati, ſuperbi, blaſphemi, parētibus nō obedien-
tes, ingrati, ſceleſti, ſine affectione, ſine pace, criminatores, incō
tinētes, immites, ſine benignitate, proditores, proterui, tumidi, 19
& voluptatū amatores magis, quā Dei? Orē admirabilem, quot
mala hic vir diuinus accumulat. Ecqui ſunt hi, quibus tanta ini-
quitas ineſt? Anne ſunt Mauri, ſeu Turcæ? Ipſe protinus explic-
cat dicens eſſe eos, qui ſe diligūt. Ideoq; poſtquam dixit: Erunt
homines ſeipſos amantes, ſtatim omnes has abominationes ad-
didit, ſignificans homines ſeipſos amare horum omnium ſcele-
rū eſſe fundamentū, atq; principiū. Quomodo ergo dicis, fas eſ
ſe homini ſeipſum diligere? Ad cuius dubij intelligentiam ani-
maduertendū vobis eſt, vniuerſum genus humanum inter hos
duos affectus eſſe locatū, videlicet, aut in Dei, aut in ſui metipſi
amore. Sūt quippe nōnulli ſeſe adeo amātes, vt omnia propter
ſemetipſos diligāt. Deū amāt, quia ab illo fuſtinentur: ſolē, quia
ab illo illuminātur, regē, quia ab eo defendūtur. Omneſq; crea- 20
turas eſſe volūt, quia ad eorū vtilitatē dirigūtur. Qui quidē ſe
Deos faciūt, & in Dei ſede, Deū verò in ipſorū loco cōſtituūt.
Deū propter ſe, & ſe propter ſe diligētes, ſe in Dei, Deūq; in ſua
ſede locāt. Alij verò Deū propter Deū, aliaſq; creaturas, & ſeme
tipſos propter ipſum Deū diligūt: & hic eſt optimus amor ſui.
Itaq; dicēs D. Paulus: Erūt homines ſe ipſos amantes: affirmāſq;
ꝓpter hoc alia multa mala eſſe ventura, de ijs loquitur, qui Deū
atque omnes alias creaturas propter ſemetipſos diligunt.

Cum vero Deus nobis præcipit, vt amore noſtri amorē pro
ximi metiamur, de hoc ſancto amore loquitur, quo homo ſe pro
pter Deum diligit. Ampliusque hanc ſententiam Dominus expli-

cat

21 cat dicens: *Si quis mihi ministrat, me sequatur*. Olim scholastici in Academijs tres aut quatuor vnum tantum famulum, qui illis omnibus ministrabat, habere consueuerant. Nunc autem adeò accreuit superbia, vt vnus tantum scholasticus à septem famulis sibi seruiri velit. Cumq; Deus sit Dominus infinitæ maiestatis, nec sit scholasticus pauper, non patitur ministrum suum alteri deseruire in eo cor suum statuentem. Ideoq; dicit: Qui mihi ministrat me sequatur. Me (inquit) non mundum, Diabolum, siue carnem sequi debet. O si quantum Deus meretur, & quàm parum ei dare possumus, intelligeremus, quomodo hoc modicum quod est cor nostrum, diuidere, Diabolumq; ac mundum simul cum Deo participem eius facere nos puderet. Hoc considerans Dauid dicebat: Tuus sum ego, saluum me fac. Nolo (ait sanctus *Psal. 118.*
22 Propheta) me diuidere, aliudq; extra te amare, aut sequi. Et ita dicit D. Augustinus: Minus te amat, qui tecum aliquid amat. *August.* Quod siquis dicat: Ecquis tam validum, potentemq; Gigantẽ sequi valebit, qui sic huius vitæ cursum tranauit? Orabat cœlestis Magister, & in oratione transfigurabatur, & tãdiu contẽplabatur quousq; sanguineos sudores immitteret. Quadraginta dies cũ noctibus nihil prorsus comedens ieiunabat. In mõtibus frigori, ventisq; expositus dormiebat. Denique adeò velociter currebat, vt diceret sponsa: Ecce iste venit saliens in montibus, transiliens colles. Quis igitur illum sequi poterit? Dico Domi- *Canti. 2.*
num non præcipere, vt sicut ipse curramus, sed, vt sicut poterimus, eum sequamur. Postquam gemini fratres Esau, & Iacob se se in via viderunt, alterniq; amplexibus vsi fuerũt, magnæq; vr *Genes. 33.*
23 banitatis sermones inter se contulerunt, sciẽs Iacob se non posse pariter cũ fratre suo incedere dixit ei: Nosti Domine mi, quod paruulos habeam teneros, & oues, & boues fessas mecũ, quas si plus in ambulando fecero laborare, morientur vna die cũcti greges. Præcedat Dominus meus ante seruum suum, & ego sequar paulatim vestigia eius, sicut videro paruulos meos posse: donec veniam ad Dominum meum. Sic fidelissimo fratri nostro Iesu Christo nos dicere oportet: Domine tu quia fortis es, sine cessatione curris: ego, cui sensus hi, potẽtiæq; debiles sunt, si vellẽ, sicut tu, ieiunare, sicut tu, orare, sicut tu, vigilias obseruare, sensibus potentijsque meis breuissime vitam adimerem: siquidẽ pariter (*Aliàs parejas*) tecũ currere nequeo, te paulatim sequar iuxta

imbecillitatem meam. Cùm rex ex vna in alteram vrbem se cō 24
Simile. fert, eius magnates, viriq; ab aure illum comitantur. Quod si ille currit, ipsi etiam currunt: cætera verò familia suis itineribus gradiuntur, eadem, scilicet, via procedentes. Sic supernum Regem Iesum Christum sacri eius Apostoli, alijq; sancti currētes secuti sunt: quanuis non pariter cum illo, quo dammodo tamen prope illum decurrebant. Nos verò miseri, & imbecilles quāuis non tá velociter decurramus, nō magna in nos culpa cōferetur.

Etiam verbum hoc, *Sequatur me*, significat: Attendat homo viam, qua ego ambulo, & ipsa ille gradiatur. *Et vbi ego sum, illic & minister meus erit.* Non dicit: Vbi ego ero, sed, vbi ego sum, illic & minister meus erit: quia iam tunc sacratissima eius anima beata erat, diuinaq; gloria perfectè fruebatur. Ideoq; dicit: Ille, 25
qui hac gloria, qua beatissima anima mea iam fruitur, sacratissimumq; corpus meum à glorioſa resurrectione frui incipiet, vo-
Simile. luerit coronari, eadem via qua ego, gradiatur. Stultus esset qui Regem comitans cū in aliquam vrbem esset ingressurus, nollet eadem porta, ua rex, eiusq; magnates ingrediuntur, introire,
Luc. 24. sed vellet murum alibi rumpi, sibiq; peculiare ostium aperiri. O homo delire, atq; amens, nunquid istud cogitare potuisti? Tibi ne denuo ostium oportet aperiri. Loquens supernus Rex gloriæ cum binis discipulis fugientibus Emaus, illoſq; obiurgans dixit eis: Ostulti, & tardi ad credendum, nonne hæc oportuit Christum pati, & ita intrare in gloriam suam? Per hanc Crucis, laborumque ianuam, qua Rex regum Iesus Christus ad sanctissimi corporis sui glorificationem introiuit, peculiares etiā illius amici principesq; Ecclesiæ eius sunt ingressi: tu vero insane 26
per voluptates ingredivis? Hoc est tevelle, vt tibi peculiare ostiū fiat in cœlo. O terribilē cæcitatē. Quare talis cogitationis te nō pudet? Hinc infertur quantopere Deo gratias agere teneamur, cùm nobis labores immittit: sic enim nos in cœli ianuis statuit. Vnde glorioſus Laurētius dū in craticula superpositꝰ vreretur, ardētibus prunis exultans dicebat: Gratias tibi ago Dñe, quia ianuas tuas ingredi merui. Nō dicit: Quia iā me in gloriā introduxisti: sed, quia me in laboribus, quę sunt ianuæ tuæ, statuisti: per has enim tu cū tuis fidelibus seruis in cœlū introijsti. O glorioſe martyr, quàm meritò pro hoc singulari beneficio quod tibi con
Simile. tulit, Deū glorificas. Qui mercatorip!urimos in capsa numos ha-

ben-

benti pretioſa mercimonia offert, quæ emẽs locupletior fiat, nõ paruũ in eũ beneficiũ cõfert. Vir gratia plen⁹ magno à Deo beneficio fuit affectus, cũ ei tormẽta oblata fuerũt, quibus ipſa gratia adiut⁹ coronã ineffabilẽ mereretur. Mille, ac plures anni ſunt ex quo glorioſus hic vir cœleſti beatitudine fruitur, ob vnã noctẽ diemq;, quibus martyrium paſſus eſt: atq; adhuc infinita eiſecula remanẽt, in quibus illa fruatur. O quàm fœlicia nũc illa tormẽta craticulã, prunas, vulnera, verbera deniq; breuiſsime trãſeuntia iudicabit, quibus immarceſcibilẽ gloriæ coronã fuit adeptus. O quãtopere nos illius exẽplo, & ſpe corona eius perfruẽdi oportet roborari, vt ob diuinũ amorẽ diſcrimina in virtutis via nobis oblata æquo, cõſtantiq; animo perferamus. Et ita dicit D. Auguſtinus: Flãmis, quas ipſe pertulit Chriſtianorũ omniũ corda calefacit: quò ſic calefacti eũ imitantes diuinã in hoc ſæculo gratiã, & in futuro cœleſtẽ beatitudinẽ conſequamur. Ad quã nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen. Aug. ſerm. 1. S. Laur.

In eodem Cõmuni vnius Martyris Concio Secunda.

Amen, amen dico vobis niſi granum frumenti cadens in terra mortuum fuerit, &c. Ioannis. 12.

IN hodierna ſancti Euangelij lectione fratres dilectiſsimi diuinus mundi magiſter quid pro nobis fecerit, quidq; à nobis propter ſe fieri velit oſtendit. Etenim pro nobis verus Deus exiſtens homo factus eſt, vtq; nobis vitam conferret, mortem acerbiſsimam toleravit. De quo ſingulari quadam metaphora grani frumenti ſermonem facit: quod, vt experientia cõperimus, nullum fructum affert, niſi prius ſeratur, & in terra putrefiat. Vnde B. Paulus, Tu inquit, quod ſeminas nõ viuificatur, niſi prius moriatur. Et hinc eſt, q̃ agricolæ opportunũ ſerẽdi tẽpus obſeruãt, videlicet, cũ terræ humiditas ineſt, quę granũ putrefieri iuuet. Hic fuit ad 1. Cor. 15.

mirabilis fructificandi modus, quo filius Dei vsus fuit: quem
Isai. 53. multo antea Isaias Propheta prædixerat his verbis: Generationem eius quis enarrabit. Rationemque subdit dicens: Quoniam abscissus est de terra viuentium. Vbi manifestè videtur sanctus Propheta de actiua Iesu Christi Redẽptoris nostri generatione loqui: quæ est credentium spiritaliumque filiorum eius ex
Apoc. 7. sacratissima ipsius morte nascentium multiplicatio. Dequibus dicit: Quis eos enarrare poterit? Et ità dicit D. Ioannes, Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus, & tribubus & populis, & linguis stantes ante thronum, & in conspectu agni amicti stolis albis, & palmæ in manibus eorum. Dequibus omnibus inferius dicit: Lauerunt stolas, & dealbauerunt eas in sanguine agni. Ideſt, gratia, & gloria, quam possident ex innocẽtissimi agni Iesu Christi meritis illis præcipue processit. (*O grano marauilloso sembrado por la mano del padre eterno en aquella tierra fecundissima de las entrañas purissimas de la sacratissima Virgen Maria señora nuestra. O grano admirable regado cõ el agua de la sũcte del Spiritu sãcto: grano nacido con beldad y hermosura para los hõbres y para los Angeles. O grano crecido y espigado con treynta y tres años de vida perfectissima. O grano segado con la hoz de la passion. O grano trillado en la era de la synagoga cõ coces, empellones y bofetones. O grano molido en la muela de la cruz con innumerables tormentos. O grano cernido cõ el cedaço de la muerte, donde se aparto el saluador de la harina, q̃ es dõde se aparto el trabajo y dolor del sanctissimo Redẽptor para nũca mas poder padecer. O grano amassado cõ agua de lagrimas. O grano cozido en fuego de charidad, y dado a comer en especie de pã en el santissimo Sacramẽto del altar.*) O panis cœlestis ò panis angelorũ, beati qui te digne vescuntur, quique tam singulari fructu fruũtur. Ex hac diuina segete vniuersus sanctæ Ecclesiæ fructus est ortus. O mirabilem gignẽdi modum? Homines filios suos viui gignunt: Christus autem Redemptor noster tot spiritales liberos morte
1. Ioan. 2. sua genuit. Verum audite B. Ioannem dicentem: qui dicit se in Christo manere, debet sicut ipse ambulauit, & ille ambulare. Si quidem igitur Christus filius Dei, quem debemus imitari, granum est, singulos nos granum esse, non verò inanem operibus paleam oportet. Sit igitur charissimi vnusquisque nostrum solidum virtute, pondere, firmitate, constantiaque refectum granũ: non vero stipula, quæ minimo quoque ventorum flatu huc atque

5 que illuc circũfertur. Memẽto te terribilis illius minæ, qua glorioſus Baptiſta de rigoroſo, ſupernoq; iudice Ieſu Chriſto loquẽs Hebrẽos cõminatus eſt his verbis: Cuius vẽtilabrũ in manu eius, & purgabit areã ſuã, & cõgregabit triticũ in horreũ ſuũ: paleas autẽ cõburet igni inextinguibili. Granũ tritici fratres, & nõ hordei eſſe debetis. Hordeũ enim pelliculã illã, qua operitur, difficulter expellit, quã granũ tritici facile exuit. Sic perfectũ cor nõ alicui rei huius ſæculi inordinate adhæret: imperfectũ vero vix ſe ab aliqua nouit expedire. Chariſſimi, ait D. Petrus, obſecro vos tãquã aduenas, & peregrinos abſtinere vos à carnalibus 1. Pet. 2.
deſiderijs, quæ militãt aduerſus animã. Beatus qui ſe in hoc ſæculo iudicat peregrinũ, & ſicut aduena rebus omnibus explicitus, atq; expeditus viuit. Miſeriq; illi, qui ſæcularibus omnibus
6 adhærẽt: & in pœnã ſcelerũ eorũ in tantũ errorẽ inciderunt, vt credãt ſe ſola fide eſſe ſaluãdos, cũ bona opera nulla faciãt. De quibus dicit Dauid. Principes eorũ, qui dixerũt: Hęreditate poſ- Pſal. 82.
ſideamus ſanctuariũ Dei: Deus meus pone illos vt rotã, & ſicut ſtipulã antefaciẽ venti: ſicut ignis cõburẽs ſyluã, & ſicut flãma cõburens mõtes: ita perſequeris illos intẽpeſtate tua: & in ira tua turbabis eos. O Dñe ſuperbi nimis conſurrexerũt, qui tãquã potẽtes principes ſanctã Eccleſiã tuã peruertere conati ſunt, legẽq; tuã extirpare voluerũt, atq; in ea magnã ſtragẽ ediderũt dicentes: Hæreditate poſsideamus ſanctũariũ Dei. Nõ eſt vobis opus ieiunio, neq; pœnitentia, aut vlla ſancta exercitatione: ſatis enim multã pœnitentiam pro nobis Ieſus Chriſtus egit. Quòd ſi quæ ratis, quomodo nobis in cœlũ ingrediendũ ſit. Hęreditate (aiũt)
7 hæreditario nobis cœlum iure debetur, cũ nos per baptiſmũ filios Ieſu Chriſti fecerimus. Deus meus pone illos, vt rotam, quo ex vno in aliud præcipitium prolabantur, quoadusque ad profundum tartari perueniant. Hæc non eſt oratio, ſed prophetia explicans quid illis euenturum ſit. Et pone (inquit) eos vt rotam & ſicut ſtipulam ante faciem venti. Siquidem cum vitæ ſuæ inanitate ſine operibus remanſerunt, fac, vt ſicut ſtipula huc, atq; illuc ſine requie á vento circumfertur, ſic illi à Diabolis ex vno in aliud tormentum ſine tranquillitate deferantur. Et quemadmodum in arida ſylua facile ignis incenditur: ſic illi æternis ignibus concrementur, qui omni virtutis humore carent & ad ardendum aptiſsimi ſunt. Eia prælati, eia ſacer-

dotes, eia viri eruditi, eia concionatores nunquid hæc verba cog 8
noſcitis? Nunquid hæc ego ex me dico? Nunquid hæc verba
non ſunt à diuino ſpiritu reuelata? His ergo durum hunc, indo
mitę́que ceruicis, atque rebellem populum exhortamini. Ego
quippe iam eadem ei dixi, nec tamen mihi fidem adhibere vult.
Dicite vos, & forſitan credet. O fratres in Chriſto Ieſu, ne deci-
piamini, arbitrantes ſolam fidem ſine operibus vos poſſe ſalua-
re: contrarium enim tota ſacra ſcriptura conclamat. Peculiari-
ter autem audite Diuum Paulum dicentem: Si filij & hæredes,
Rom. 8. hæredes quidem Dei, cohæredes autem Chriſti: ſi tamen com-
patimur, vt conglorificemur. Quid clarius dici poſſet? Cohæ-
redes (inquit) Ieſu Chriſti ſuauiſsimi fratris noſtri erimus, ſi
1. Petr. 2. cum eo paſsi fuerimus, veramque peccatorum pœnitentiã ege-
rimus. Et ità dicit Beatus Petrus: Chriſtus paſſus eſt pro nobis, 9
vobis relinquens exemplum, vt ſequamini veſtigia eius. Ideo-
que poſtquam Dominus de ijs locutus eſt, quæ propter nos fe-
cit, ac tulit, protinus ſubdit quid nos ipſius cauſa facere debea-
mus dicens.

Qui amat animam ſuam perdet eam. Eſt hic valde pẽſandum Dò
Hebr. 4. minum non dicere: Qui amat ſpiritum ſuum perdet eum, ſed,
qui amat animam ſuam perdet eam. Ad cuius intelligentiam
oportet prius intelligi verba illa Diui Pauli dicentis: Viuus eſt
ſermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, &
S. Theodo. pertingens vſq; ad diuiſionem animæ, & ſpiritus, compagum-
ſup. epiſto. que, ac medullarum & diſcretor cogitationum, & intentionum
ad Heb. cordis. Primo aduertendum eſt B. Apoſtolũ, vt ſanctus Theo-
doretus exponit, hic de verbo diuino Chriſto Redemptore no- 10
ſtro, loqui. Statim enim inferius dicit: Et non eſt vlla creatura
inuiſibilis in cõſpectu eius: omnia nuda, & aperta ſunt oculis
eius, ad quem nobis ſermo. Protinuſque concludit dicens: Ha-
bentes ergo pontificem magnum, &c. Illumque ſermonem ap-
Sapie. 18. pellat, ſicuti Sapiẽs ipſum etiam nuncupauit dicens: Cum quie
tum ſilentium continerent omnia, & nox in ſuo curſu medium
iter haberet, omnipotens ſermo tuus Domine exiliẽs de cœlo
à regalibus ſedibus in terram proſiliuit. De hoc diuino verbo di
cit hic Sanctus Apoſtolus: Viuus eſt ſermo Dei: quia non ſolum
1. Ioan. 5 ipſe viuit, & viuet in æternũ, ſed etiam eſt vita iuſtorum. Et ita
dicit Beatus Ioannes: Qui habet filium Dei, habet vitam qui nõ

ha-

habet filium Dei vitam non habet. Dicitque Diuus Paulus eũ
11 eſſe omni gladio ancipiti penetrabiliorem: quia materialis gladius corpus abſcindens ad animum non peruenit: at filius Dei pertingit vſque ad diuiſionem animæ, & ſpiritus. Quomodo dicit ſanctus Apoſtolus Verbum diuinum animam ab ſpiritu ſecernere? Nunquid anima, & ſpiritus vnum, & idem non ſunt? An duplex in homine anima, iuxta Manichæorum hæreſim ſtatuenda eſt? Dico ſpiritum, & animam vnum, atque idem eſſe dupliciter tamen appellatur, ob duo effectuum genera, quæ operatur. Dicitur anima quatenus corpus animat, eiq; virtutem ac vitam confert: & quatenus alia omnia in hominis corpore facit, quæ anima bruti in ipſius corpore operatur. Dicitur autem ſpiritus quatenus animam brutiſuperat, ſcilicet, intelligens libe-
12 ro arbitrio vtens, cæteraſque perfectiones habens. Dicit igitur Diuus Paulus verbum diuinum inter animam, & ſpiritum diuiſionem facere, quia cœleſti ipſius doctrina efficit, vt anima corpus adiuuet, & animet: & quatenus ſpiritus ſenſualitati non ſubiaceat, ſed ad diuinarum rerum contemplationem erigatur, & in earum amore accendatur, quod, vt meliusfaciat, acceptorũ beneficiorum recordetur. Denique ne tota in corpore animando penitus occupetur, ſed pluſquam anima bouis, aut aſini faciat quatenus Spiritus ad ſpiritales, cœleſteſque exercitationes exequendas exurgat, dicit etiam illud compagum eſſe diuiſorem. Compago partes diſiunctas connectit. In homine que compages ſunt, in quibus vna pars vitæ alteri iungitur, vnaque ætas alteri connectitur. Sicuti cum puer ab infantia exiens iuuentutẽ
13 ingreditur, & cum deſinens eſſe iuuenis virilem aggreditur ætatem, & cum virili ætate tranſacta ſenex incipit eſſe. Filiuſque Dei has compages diuidit docens nos meliores in vna, quàm in altera ætate eſſe oportere: & ſicut in ætatibus creſcimus, ſic in vitæ rectitudine proficere debere. Dicitur etiam verbum diuinum medulam diuidere. Medulla ineſt oſsibus: per quam cogitatio deſignatur. Et filius Dei nos docet bonas à malis cogitationibus diſcernere, quò bonę in intellectu remaneãt: voluntatẽ ad earum amorem propendant: malę autem foras velociter expellantur, priuſquam illam inficiant. Hi ſunt ex præcipuis effectibus, quos filius Dei in terra perfecit. Et ſic dixit: Nolite putare quoniam venerim pacem mittere in terram; non veni pacẽ Mat. 10.

mittere,

mittere, sed gladium. ¶ Vnusque ex perspicacioribus locis, 14
vbi has diuisiones, maximèque inter animam, & spiritum erudiuit, est hic, quem hodierna sancti Euangelij lectio refert dicens: *Qui amat animam suam, perdet eam, & qui odit animam suam in hoc mundo in vitã æternã custodit eam.* Non vtique dicit: Qui amat spiritũ suum, perdet eum, sed, qui amat animam. Vult Dominus dicere, eum, qui omnem curam suam in corpore reficiendo, saginando, delicateque tractando adhibet, ita vt ea solum anima quærat, quæ ad corpus spectant: hunc animam suam esse perditurum. Corpus quippe est hostis iniquus, qui beneficijs peior, rebelliorque efficitur. Est similis Iudæ, qui peracta cœna illum venditurus perrexit, qui eum cibauerat. Quãtumuis crudelis sit hostis, beneficijs plerunq; mitigatur: at Lucifer ingratus quàm plurimis à Deo perceptis beneficijs commotus fuit, vt in eum 15
consurgeret. Tale est corpus humanum. Etenim quò plura recipit beneficia, eò vrgentius ad hominem illa facientem euertẽ
Roma. 8 dum concitatur. Vnde Beatus Paulus. Si, inquit, secundum carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis. O miseros illos, qui tam ineptè curas suas adhibent, siquidem illis condemnationem sibi acquirunt. Odio habete fratres animam in hoc sensu, quem vobis explicui, non autem spiritum, qui est ipsa anima quatenus ad Deum contemplandum, ac diligendum ascendit. Hunc enim spiritum non odio quidem habere, sed omni, qua poterimus vigilantia conseruare, atq; augere debemus: ob huius enim defectum corruptus,
Isai. 17. ac dissipatus est orbis. Ironicè dixit Isaias Propheta: Oblita es
Dei Saluatoris tui, & fortis adiutorij tui non es recordata: propter- 16
ea plantabis plantationem fidelem. Quasi dicat: (*Si por cierto buen camino lleuas*) Vt in virtute proficias, & in corde tuo plãtas seras, quæ vitæ fructum ferant, quales sunt amor, obediẽtia, aliæque virtutes, cum Dei auxiliatoris tui obliuiscaris. Aliaq; translatio hoc apertiùs explicat dicens: Oblita es Dei Saluatoris sui propterea plantabis plantationem infidelem, & sic habet etiam contextus Græcus. Vnde contrariũ infertur, scilicet assiduam Dei recordationem nimis necessariam esse ad fidelem plantationem in corde plantandam. Et sic vbi nos legimus in Psalm.
Psalm. 62. In matutinis meditabor in te, alia translatio habet: In matutinis meditabar in te. Et sic est etiam in contex. Græco. In qua translatio

17 ſtationum varietate adnotatur eximia iuſti in meditatione perſeuerantia, cùm meditatus fuerit, & meditaturus ſit, quaſi qui nunquam in tam ſancta exercitatione defeciſcitur, ſciens quantum inde percipiatur emolumenti. Quod diuinus ſpiritus Pſal. 33. in Pſalmo mirifice declarauit. Vbi pro eo, quod nos legimus, Accedite ad eum, & illuminamini, & facies veſtræ non confundentur, in Hebræo ſunt verba, quæ etiam ſignificant, Aſpicite in eum, &c. non confundẽtur, ideſt, non afficiẽtur pudore. Confuſio quippe nobis eſt magna in ijs vitam conſumere, vnde nihil præter dolorem pœnitudinemq; elicimus. Huius veritatis agnitionem ijs Deus præbet, qui verè, & ex animo in eo mentis oculos ſtatuunt. Ideoq; dicit ſanctus Propheta: Aſpicite in eum, & illuminamini, & facies veſtræ nõ confundẽtur. Aſpi-
18 cere in eum eſt in eo ſpiritales oculos ſtatuere, illius, ſcilicet, probitatem aſsiduo contemplando. Hoc in eo ſignificabatur, quòd Nazaræi Deo dicati capillos non abſcindebãt: nam comæ illæ ſanctas cogitationes ſignificabant. Et quemadmodum Philiſtęi crines Sampſon abſcindere curauerũt, vt eis abſciſsis imbecillis maneret, ſicuti reuera contigit, vt apparet in libro Iudicum: ſic Iud. 16. dæmones ſanctas cogitationes à cordibus noſtris inſtantiſsimè conantur abrodere, quibus ſpiritus valde fulcitur, quo illis abroſis debiles maneamus, viribuſq; priuatis nobis oculos auellant aſinariamq; molam circumuoluere faciant, & multa etiam peccata committere. Quamobrem fratres in hoc his aduerſarijs viriliter reſiſtere curate, ſanctiſq; cogitationibus, ac meditationibus
19 animam odio habete, & ſpiritui fauete. Circa hoc vellem aduertatis, quòd ſicut paſtor cum gregem in nemus minat, oues non cogit, omnes ſimul gramina carpere, ſed potius omnes huc, atq; illuc diuagari ſinit, ſicut eis placet, quia vni oui vna, alteri verò altera herba placet: ſic ſupernus paſtor ſeruos ſuos, qui ſunt eius oues non cogit vt omnes vnũ, idẽq; cogitent, & eandem herbã carpant. Non Deus vnum tantum opus effecit, nec cuncta opera vnius ſunt generis. Alia quippe ſunt creationis, alia redemptionis, alia conſeruationis, alia deniq; diuerſorum generũ: alijque aliarum, alij verò aliarum cõtemplatione delectãtur. Alios nanq; reperietis, qui crucem, & pia myſteria, quæ clementiſsimus animarum ſponſus in ea fuit operatus, contemplari gaudẽt: iſtic igitur frater depaſcere: optimũ quippe gramẽ eſt hoc. Ali⁹

mortem,

mortem ſeueram q; rationem tunc à ſe Deo reddendam conſide- 20
rat, optima etiã hæc eſt herba. Alius infernũ, perpetuos q; illius
cruciatus meditatur: optime depaſceris frater, valde etenim vti
lis eſt hic paſtus. Omnes viæ eius viæ pulchræ. Sublimis eſt etiã
diuinæ gloriæ contenplatio, in qua homo de illa ſibi maximè
Apoc. 5. complacet. Et ità dicit B. Ioannes in Apoc. ſe vidiſſe illa ſancta
quatuor animalia dicentia: Amen. Quia ſibi de gloria Dei com
placebant, ideo dicebant: Amẽ. Signũ eſt maximi amoris quẽ
quã alteri dicere: Comede tu, & gaude, te enim edente, & gaudẽ
te ego edo, atq; delector. O beatũ virũ, qui Deo puro corde di-
cit: Domine tu gloria fruere eo enim ego delector. Ego quali-
bet ratione viuam & quanuis labores patiar, eos libẽti animo to
lerabo: ſufficit mihi gaudere, quia tu infinita gloria frueris. Hac
exultatione perfuſa erat ſacratiſsima virgo Maria, cùm dixit: Et 21
exultauit ſpiritus meus in Deo ſalutari meo. Et ad hoc nos inui-
cẽ inuitamus, cum dicimus: Venite exultemus Dño iubilemus
Deo ſalutari noſtro. Nemo veſtrũ fratres dicat: Meditationes, &
exercitationes iſtas ò pater fratres, alioſq; Eccleſiaſticos viros eru
di: nos enim quibus familiæ alendæ cura incũbit, non his exer-
cendis diſpoſiti ſumus. Credo equidem vobis non tantam, ſicut
Eccleſiaſticis viris opportunitatem eſſe verùm nõ idcirco ab eis
penitus exercẽdis excuſamini. Nũquid enim ignoratis vos ſum
mopere teneri Deum diligere? voſq; ad hoc à Deo fuiſſe creatos
Auguſt. neſcitis, vt ait Diuus Auguſtinus: Fecit Deus hominem vt ſum-
mum bonum intelligeret, intelligendo amaret, amando poſſide
ret, poſſidendo frueretur? Quomodo igitur eum amabitis, cum
ferè nũquã eius pulchritudinẽ, liberalitatẽ, probitatẽ, ſapientiã 22
& beneficia, quæ ab ipſius manu percepiſtis, animo cõtẽplemi-
ni? Nã abſq; his cõſiderationib⁹, quomodo anim⁹ in ipſius amo-
re inflãmabitur? Magnę vtiq; cõfuſionis, dignaq; ſanguineis la
chrymis deploratũ res eſt, hominẽ cũ in ſe pallij tunicę, calceiq;
ſui amorẽ ſentiat, nullã tñ Dei affectionẽ in corde ſentire. Hoc
ex eo maximè proficiſcitur, quòd fere nũquã ei⁹ excellẽtias cõ
tẽplamur. Per immẽſam Dei charitatẽ vos deprecor dilectiſsi-
mi fratres, vt hæc in cordibus veſtris imprimatis, eaq; ſaluti ve
ſtræ valde neceſſaria eſſe noueritis: neq; arbitremini vos huma
norũ negotiorũ obligatione penitus excuſari, nullũ enim eſt tã
neceſſarium, quàm hoc. Verũ eſt tamẽ ob eorũ obligationẽ à

vobis

23 vobis non tantam in eis, quantã ab Eccleſiaſticis prolixitatẽ po
ſtulari. Qui in frigidis regionibus habitant, ſi diuites ſunt, tota
die domibus ſuis incluſi ad ignem commorantur, (*yenſus eſtufas*) *Simile.*
Qui vero pauperes ſunt, cũ hoc facere nequeant, ad ignẽ crebro
accedũt, vnde parũ caloris cõcipiũt, & ad exercitia ſua redeũt.
Sic Chriſtianos facere oportet, ſiquidẽ in hac miſera frigidaq;
mũdi regione viuũt, vbi magnopere charitas alget, malitia vero
excãdeſcit. Sic ſanctus Iſaias de ſingulis in lege gratiæ victuris
prædixerat his verbis: Ecce in iuſtitia regnabit rex, ſcilicet, Chri *Iſai. 32.*
ſtus, & erit vir ſicut qui abſcõditur à vento, & celat ſe à tempe-
ſtate. Non in hoc tã prophetauit quod reuera nũc facimus, quã
quod his fœlicibus tẽporibus legis gratiæ facere tenemur, plus
quam veteris legis cultores, cũ maiora beneficia perceperimus
24 Verum eſt Eccleſiaſticos tẽporis diuites opportunitatẽ habere
in his ſanctis exercitationibus tanquam in calidiſsimis cubiculis
(*Eſtufas*) delitendi. Sæculares verò quandoquidem quaſi tempo
re indigentes in his cubiculis nequeunt aſsiduo commorari, ſal-
tem ad diuinum ignem frequenter accedere curent: quãuis hoc
breuiter faciant, quò ſpiritalem aliquem calorem mentibus cõ-
cipere poſsint. Totam hanc nimis neceſſariam doctrinam indu-
ximus inde occaſionem ſumentes, quòd Chriſtus Redemptor
noſter hic dicit: Qui amat animam ſuam perdet eam, & non di-
cit: qui amat ſpiritum ſuum, perdet eum. Imo verò, vt ex ſupe-
rioribus vos intellexiſſe oportet, magnopere tenemur illum, ſi-
cut diximus, diligere, eiq; fauere.

Additq; vlterius Dñs dicẽs: *Si quis mihi miniſtrat me ſequatur*
25 *& vbi ego ſum, ſcilicet in gloria, illic & miniſter meus erit.* Quaſi di
ceret: Ne vobis quæ dico, difficilia videantur, ego enim eadem
paſſus ſum. Si ſerui mei eſſe gloriamini, me etiã ſequimini; quo *Simile.*
mecũ in gloria participes ſitis: ſiquidẽ vnũ vultis, alterũ ſuſcipi
te. Habet in macello lanius cõplura carniũ fragmẽta, & accedit
qui ſpiã dicẽs: Appẽdemihi coſtas, ſiue lũbos iſtos arietinos. La
nius verò illos appẽdẽs capitis fragmẽtũ apponit. Quod ſi alter
ei dicat ne apponas repẽſum, ille reſpõdet: Amice, alterũ ſine al
tero nõ pẽdo. Sic Deus nulli gloriã ſuã ſine laborũ repẽſo cõce
dit: quia per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum
Dei, ait Diuus Paulus. Hinc iuſti patientiſsimè, atque etiam ſua *Actor.*
miſsimè labores ſuſceperunt, atque ſuſcipiunt; ita vt in eis illud

Deutero-

Deut. 33. Deuteronomij impleatur: In ũdationẽ maris quasi lac sugẽt: ma- 26
li autẽ ne minimã quãq; tribulationẽ perferre, nec minimã pro
cœlorũ regno pœnitẽtiã agere volũt, cùm tamẽ grauissimos, p
leuissimis quibusq; huius sæculi rebus labores exãtlent. Ideo
Iaco. 2. D. Iacobus horum fidem mortuam vocat: quia sic credunt, quasi
non crederent, nec credentes pauciora committunt scelera, quã
si nõ crederent: & tam parùm pro regno cœlorum laborant, cre
dẽtes illud ob diuini ducis Iesu Christi sectationem conferri,
quàm si nihil vnquam tale crederent. O inferam cæcitatem calli
dissima Sathanæ astutia in mundum inductam.

Oculos quæso dilectissimi fratres aperite, vestramq; miseriã
agnoscite, nec tam modica occasione tãtum bonum prætermit-
tatis. Considerate præmia, quæ munificẽtissimus Iesus hic pol-
licetur. Etenim non est contentus dixisse: *Vbi ego sum, illic & mi-* 27
nister meus erit. Sed vlterius addit dicens. *Si quis mihi ministrauerit,*
4. Esth. 3. *honorificabit eum pater meus, qui in cœlis est.* Aristoteles naturali tan-
tum lumine ductus dixit: Honore reuera solus bonus dignus est.
Et sic est verum. Ideoque Deus suos non solum in futuro, sed in
Roman. 2. præsenti etiã sæculo honorat. Et ita dicit Diuus Paulus: Ijs, qui
sunt ex contentione, & qui non acquiescunt veritati, credunt
autem iniquitati, ira, & indignatio, tribulatio, & angustia in om
nẽ animã hominis operantis malum: gloria autem, & honor &
pax omni operanti bonum. O quam amara, & quam dulcia ver
ba. Amara quidem malis, siquidem eos tam seuere sanctus Apo
stolus illis comminatur: dulcia vero bonis, cùm in eis in futuro,
& præsenti sæculo gloria, honor, & pax illis promittantur. Ec-
quis igitur, fratres, hæc audiens ad tanto tamq; bono Deo seruiẽ 28
dum non fulciatur, cùm tam lautam fidelibus seruis suis merce-
dem retribuat? O Domine infinitæ maiestatis: & charitatis per
immensam clementiam tuam te deprecor his verbis meis effica
ciam conferas, quò eis hi fratres mei ad te per suauissimam diui
næ legis tuæ viam sequendum concitentur: sicque tua cœ-
lesti gratia locupletati ad beatissimum regnum
tuum æterna gloria fruituri ducan-
tur. Amen.

In eodem

In eodem Cõmuni vnius Martyris, & quodammodo peculiaris pro Beato Vincentio, Concio Tertia.

Amen, amen dico vobis nisi granum frumenti cadens in terra mortuum fuerit, &c. Ioannis. 12.

HOdie sancta mater Ecclesia glorioſum inuicti Martyris B. Vincẽtij honoris, & ornamẽti, splẽdideq; lucis Hiſpaniæ noſtræ triũphum ſingulari perfuſa lætitia celebrat: in cuius glorioſo martyrio recenſendo grauiſsimi Doctores D. Auguſtinus, Diuus Hieronymus, ac Beatus Ambroſius ſuos acutiſsimos calamos conſecrarunt. Qui adeò patienti animo tormẽta perferebat, tamq; conſtanti pectore Tyrannum illudebat, vt vnus qui patiebatur, & alter qui loquebatur, eſſe videretur. Et ſic eſt verum. Licet enim Vincentius pateretur, diuinus tamen ſpiritus erat qui loquebatur, ſicut Chriſtus Redemptor noſter affirmauit dicens: Non enim vos eſtis, qui loquimini, ſed Spiritus patris veſtri, qui loquitur in vobis. In hac ſacra feſtiuitate ſanctum hoc Euangelium decantatur. Super quo primùm admirabilis Dei ſapientia penſanda eſt, valdeq; perpendẽdũ eius conſilijs neminem reſiſtere poſſe. Etenim ſic humanæ voluntati dominatur, eamq; in ſui miniſterium redigit, vt contra ipſius volũtatis intentionem, in quo illa Deum conatur offendere, ei deſeruiat: eoſq;, qui ipſius conſilium conantur impedire, conſilij ſui miniſtros, atque executores facit. In eo autem hoc nimis illucet quod ipſiſmet tyrannorum ſanctis vitam adimere volentiũ manibus eorum coronas fabricatur. Quod longe patentiſsimè in eius filio Chriſto Redemptore noſtro demõſtratur, quem eiſdẽmet vijs, ac rationibus, quibus homines iniqui inclytum eius nomen, eximiamque famam conabantur oblinere, æternus ipſius

Pater ad æternam gloriam euexit. Idemq; medium, quo homines eum euertere intenderunt, æternus pater assumpsit, quo eum mirabiliter sublimaret. Hoc significat quod Isaias Prophe-
Isai. 53. ta dixit: Generationem eius quis enarrabit, quia abscissus est de terra viuentium? Ideſt quis innumerā posteritatis, ac generationis Iesu Christi Saluatoris nostri multitudinem valeat recēsere, quia è terra viuentium fuit auulsus, & abscissus? Itaque cum homines illum à mundo radicitus euelli cogitarent, tunc æternus Pater illū magnificare incipiebat. Et ipse propheta inferius ait: Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longeuū, & voluntas Domini in manu eius dirigetur. Pro eo quod laborauit anima eius, videbit, & saturabitur in sciētia sua, iustificabit ipse iustus seruos suos multos, & iniquitates eorū ipse portabit. Ideo dispertiam ei plurimos, & fortiū diuidet spolia. In his omnibus verbis sanctus Propheta ingenuè manifestat, qua ratione homines eum de terra delere cupiebant, eadem eum fuisse sublimatum. Mirabile solatium est hoc, quò iusti respirent, nouerintque ijsdem vijs, quibus mundus eos destrui arbitratur, Deū
Greg. lib. 6. mor. cap. 11. & 12. eos erigere, atque magnificare. De hoc latissime agit D. Gregorius, adducitque Sancti Ioseph exēplum, quem fratres ne adorarent Madianitis negociatoribus vendiderunt: quem quia vēdiderunt, posteà proni in terrā adorauerunt. Tota hęc cœlestis doctrina resumpta est in his verbis: *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mortuū fuerit, multum fructum affert.* In hoc etiam diuinæ obedientiæ fæcunditas illuceſcit si quidē cum ob eam Christus Iesus filius Dei mortuus fuerit, ex hac morte illustrissimam iustorum generationē Dñs suscitauit. Præcepit Deus Patriarchæ Abrahę, vt sibi filium suū
Gene. 22. immolaret. Volentique illi hoc facere Angelus, Dei nomine facere prohibuit: & solum quia illum voluit immolare dixit ei Dominus: Per memetipsum iuraui, quia fecisti rem hanc, & non pepercisti filio tuo vnigenito, benedicam tibi, & multiplicabo semen tuum sicut stellas cœli, & velut arenam, quæ est in littore maris. Attendite quàm fœcunda sit obedientia Dei. Illa cuncta bona impetrantur: contra verò inobedientia malorum est omnium fons. Vnde pro eo, quod nos legimus
Psal. 145. in psalmo, Vias peccatorum disperdet, alij transtulerūt: Viam peccatorum disperdet: & sic est in cōtex. Græco & in Paraphr. Chald.

7 Chald. sic legunt etiam & Beatus Augustinus, Hieronymus, & Hilarius. Vnamque viam omnium peccatorum vias hæc trãslatio vocat: quia omnes ab vna inobedientiæ via proficiscuntur.

Dicit dominus: *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit*. O Christe amor, dulcissime animarum nostrarum nunquid non sufficit te hominem factum in terram cecidisse, sed mori etiam voluisti? Certum est ad humani generis redemptionem minimum quenque Iesu Christi actum potuisse sufficere: siquidem singuli infiniti valoris erãt. Verum, vt nobis relinqueret exemplum, suumque erga nos amorem clarius demonstraret, non est contentus homo factus in terram cecidisse: verum etiam crudelissimam, nimisque ignominiosam mortem subire
8 dignatus est. Quamobrem ne contentus sis tu, ò Christiane factum nimium deponens teque profunde humilians in terram cadere: sed carnales simul passiones, affectionesque mortifica. Sanctus Moses Pharaoni dixit: Abominationes AEgyptiorum immolabimus Domino Deo nostro? Hoc dixit, quia AEgyptij, vt Deos animantia bruta colebant: illosque AEgyptiorum Deos Hebræi abominationes appellabant. Cumque Hebræi animalia illa, quæ ab AEgyptijs, vt Dij habebantur in honorem veri Dei occiderent, atque immolarent, dicebat Moses: abominationes AEgyptiorum immolabimus Domino? Idem veri serui Dei tanquam fideles Israelitæ facere debent, abominationes appellantes Deos huius sæculi, nempe sensuales appetitus, ac propriã
9 voluntatem, quos tanquam Deos mundani homines venerantur. Hosque debent iusti occidere, ac Domino immolare: seque ità mortificantes multum fructum afferent. *Exod. 8.*

Est etiam hic valde pensandum: agricolam ex sato grano prę cipue intẽ dere alia multa grana colligere. Cũque ex sato tritico modicũ tritici, multum verò paleę nascitur, à proposito suo fraudatus manet. Volens Deus Israelitici populi ingratitudinem exaggerare, peculiariter diligentissimam curam, qua vineam suam excoluerat, recensuit, dixitque se expectante, vt faceret vuas, eã fecisse labruscas. Hoc Deo valde displicuit, videlicet vineæ fructũ adhibitæ diligẽtiæ non respondisse. O quãta diuinę maiestati inferturiniuria, cũ post quã tã pretiosũ efficaxq; granũ seuit, qđ fructũ vberrimũ ferre posset, (hoc quippe hic significat *Isai. 5.*

multum fructum affert) fere totum in paleas conuertatur ad 10
esum brutorum. Quomodo fratres mei sanguineas lacrymas
non effundimus, considerantes ex vberrima filij Dei incarna-
tionis, vitæque ac mortis ipsius semente tam paucos processisse
qui solidum granum valeāt appellari respectu Christianorum
malorum, qui sunt paleæ aridæ, inanes, & ad perpetuis gehennę
ignibus ardendū valde dispositæ? Hæc omnia ex proprio amo-
re suspicor proficisci. Hic amor proprius est fera, qua Deo
animæ nostræ ianuas claudimus. Hoc significauit responsio
Simile. sponsæ cluasum habentis ostium, atque dicentis sponso ad illud
pulsanti: Spoliaui me tunica mea quomodo induar illa? Laui
pedes meos, quomodo inquinabo illos? Ob amorem propriū
nolebat algere, neque pedes inficere. Proh dolor, hoc plenus
est orbis. Ideo Dominus addit dicens: Qui amat animam suam 11
perdet eam. Hortulanus, vt planta crescat, & meliorem profe-
rat fructum prius illam euellit. Quod si quæratur: quare illam
auellis, quia eam perdis? respondebit: Quanuis illam perdere vi
deor, non perdo, imo eam euello, quò melior fit: arbor enim trā-
splantata multò meliorem fert fructum. O humana vita, si vbi
nata es manes, fructū nō fers, quòd si fers, est amarissimus, opor
tet te transplantari, vt bonum afferas fructum. In culpa, ira, & in
dignatione Dei nata es, vnde superbia, cupiditas, inobedientia,
& alia multa mala dimanant. Hanc igitur arborem, ideſt, istam
viuendi rationem, ò homo trāsplanta, omnem peruersitatem à
te, quo ad poteris, adimens, statimq; bonum fructum feres: mo-
dum istum viuendi execrare, diuinæque maiestati placens vitā
æternam impetrabis. Etenim hoc significat quod Dominus di- 12
Simile. cit: Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternā cu-
stodit eam. Quemadmodum qui cum aduersario suo colluc-
tatur non solum curat non prosterni, sed alium etiam conatur euer
tere, vt à ruina longius absit: sic oportet te nō esse cōtentū quod
ab amore proprio nō vincaris, sed omnibus etiā, quibus poteris
Philip. 3. rationibus illum curare euertere, atq; etiam penitus abolere: sic
enim certiortibi victoria erit. Qui verò hoc nō faciūt, qui sunt,
vt ait Diuus Paulus, inimici crucis Christi, non inter homines
quidem, sed inter belluas numerandi sunt: qui si vt belluę viuūt,
quomodo inter Angelos sedem inuenient. Omnes cū sacrosan
ctum salutis nostræ sacrificium celebratur dicimus: Cum Ange

lis

lis,& Archangelis,cum thronis,& dominationibus,cumq; om-
ni militia cœlestis exercitus hymnũ gloriæ tuę canimus,sine fi-
ne dicẽtes:Sãctus,Sãctus,Sanctus,Dñs Deus Sabaoth. Qua igi
tur facie,ille,qui quasi bellua viuit,& laxis habenis post effręna
tos sensualitatis suæ appetitus currit,dicere audet se cũ omni cę
lesti militia Deũ collaudare?O cæce, cæce, cæce, supernus ille
Pater luminum te illuminet, quò te talem esse pudeat,desinens
que esse bellua per veram pœnitentiam quasi homo, atque etiã
sicut Angelus incipias viuere, siquidem cum Angelis æterna
beatitudine frui desideras.Prophetæ Ezechieli præcepit Deus
Hierusalem in latere depingere. Qui later,vt ait Diuus Hiero- *Ezech. 4.*
nymus,cor hominis designauit, in quo Deus cœlestis Hieruſa-
lem imaginem depingere solet.Quem laterem si in ignem,id est
in diuinum amorem immiseris,delineamentum illud conseruabit:si verò in humanarũ voluptatum aquam inieceris, tota hæc
pictura,& imago peribit.

Ideo dicit Dominus: *Qui amat animam suam,perdet eam: & qui odit &c.* Amplius explicat hic diuinus Magister, in quo consistit, quenquã in hoc sæculo animã suam odisse, vt eã in vitam æternam custodiat,dicens:Si quis mihi ministrat, me sequatur: & vbi ego sum,illic & minister meus erit: Ideſt, nemo seipsum sequatur,sic enim se perdet:sed sequatur me per amorẽ,scilicet, & imitationẽ.Diligẽter cõsideret gressus meos à stabulo Bethlehemitico,quousque in cruce expiraui,& quo ad poterit,per eos gradiatur:æternamq; beatitudinem cõsequetur,qua iam anima *Rom. 6.*
mea fruitur.Hoc est quod D.Paul.obscurissimis quibusdã ver-
bis dixit:Si complantati(inquit) facti sumus similitudini mortis eius,simul & resurrectionis erimus.Ideſt,si in præsenti vita fuerimus similes Christo morienti, erimus in futura similes Christo resurgenti. Dicit: Complantati metaphoram sumens ab in *Simile.*
sito ramo.Quemadmodũ enim ramus ab stirpe, in qua natus est, scinditur,& cæso vertice,atq; adhærentibus ramis circũcisis, in alia stirpe inseritur:ex qua humorem,virtutemque recipiens fructũ fert:sic homines abscisi ex Adæ corrupta stirpe,effręnatisque passionibus circũcisis debẽt in Iesu Christo inseri,vt ex illo humorem,virtutemq; recipiant, quo vitæ æternæ dignum fructum ferant.Qui si passionibus iam exuti bonis etiam tẽporalibus,tanquã rami foliis denudãtur,quæ hanc deiformitatem

Leuit. 1. & complantationem ſolent impedire, facilius in hac cœleſti 16
ſtirpe complantantur, illique obnixius adhærent. In Leuitico
præcipiebat Deus: Animalis, quod mihi fueritimmolandũ, ſa-
cerdotes effundant ſanguinem iuxta altare, & detracta pelle ar-
tus in fruſta concidant. In hoc ſignificauit, quas conditiones in
eſſe deſideret homini ſeſe ad diuinum ipſius miniſterium in ſa-
Coloſ. 3. crificium immolanti. Primò vult, vt ſeſe mundo mortuum, &
ſine propriæ voluntatis ſanguine offerat. Et ita dixit Diuus
Paulus: Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cũ Chri
ſto. O fælices quí tam ſecuræ fidei commiſsioni, atque depoſi-
to vitam ſuam tradiderunt. Peccatoribus morientibuis vita fini
Simile. tur, & æterna eorũ mors exorditur. Sicuti qui veſtem habet, qua
ſemper vtitur, cũ minus arbitratur, eã abſciſſam, cõſumptãq;
reperit: qui verò illã in theca cuſtodit, neq; ea vti vult, cũ ei op' 17
eſt illã ſanã, integramq; deprehendit: ſic iuſti, qui in hoc ſæculo
vti noluerũt vita ſua, ſed eã in Chriſto abſconderũt, ideſt, volu-
ptatibus nõ indulſerũt, in hora mortis eã integrã, ſanamq; inue-
nient, & æterna vita incipiẽt frui: mali verò quia hic vita ſua frui
voluerũt, eã in hora mortis diſruptã, cõtritamq; reperient, & vi
tæ expertes manebunt, ſicq; in perpetuũ morientur. Idcirco di
cit B. Paul. iuſtis: Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcõdita eſt
cũ Chriſto. Ecquis igitur fratres hæc audiens amodò propriã vi
tã ſeſe nõ curet exuere, voluptatibus renũcians, vt illã in morte
conſeruatã inueniat, ſiquidẽ certũ eſt me tũc ſecuriorẽ vitã meã
habere, cũ nullã in ea partẽ habeo? Et quemadmodũ ad animal
occidendum totus ei ſanguis adimebatur, ſic vt quis ad hãc bea-
tã mortẽ, ſeu mortificationẽ perueniat, oportet eũ prius venas 18
aperire, illumq; diuinæ maieſtati offerre, non materialẽ quidẽ
ſanguinẽ, quo vegetatur, ſed propriã voluntatẽ. De ſuperno Sal
Luc. 22. uatore noſtro dicit B. Lucas: Factus eſt ſudor eius ſicut guttę ſan
guinis decurrentis in terrã. O Chriſte vitæ reparator, dulciſsime
amor animarum noſtrarum, quid hoc eſt Domine? Prius quam
Hebræi apud Pilatum de ſanguine tuo litigent, tu eum in horto
diffundis? Illum Domine cuſtodi, cum enim delicatiſsimũ cor
pus tuum parum ſanguinis habeat, plurimaq; illi vulnera infli-
genda ſint, ſatis eo tibi opus erit, ſi per ſingula quæque ſanguis
effundendus ſit. Voluit bonus Ieſus æterno Patri ſuo cordis ſan
guinem prius offerre, quàm in cruce venarum ſanguinem im-

mola-

molaret, vt nos doceret, Christianum, priusquam se Deo in sacrificium offerat, propriæ voluntati renunciare debere. Pellis temporalia bona designat. Vnde postquam protoparentes peccauerunt, occisorum animalium eos Deus pelle vestiuit. In quo significauit quorundam bonorum temporalium videlicet, vestiũ, domorũ & cæterorũ huius generis necessitatẽ esse peccati pœnã quibus pellibus vult Deus nos excoriari, ficq; excoriatos diuino beneplacito immolari. Cum bonus Iesus cruci fuit affixus, iam sacratissimũ eius cor sudoribus erat opertum, pori aperti, ossa disiuncta, atque defessa, venæ abscissæ, carnes excoriatæ, vestibusque denudatæ. Quomodo igitur perfecti eius sectatores appellabimur, si voluptatibus immersi, omniumque secularium rerum affluentia circunsepti vitam ducere volumus?

Quãdo tu ò frater ante Iesum crucifixum oras, quid si bene indutus es, ab illo, qui nudus pendet, exposcis? Cum tu liber sis, & immunis, quid ab eo petis, qui tribus clauis est cruci cõfixus? Tu sanus, & pinguis quid ab eo petis, quem sic laceratũ cernis? Tu cibis potibusque refertus, quid ab eo postulas, qui præ nimia fame, sitique proclamat: sitio? Tu, qui diuitijs abundas, & cupiditate, lasciuia, atque ambitione plenus exijstis quid illum rogas, qui pauper spiritu est, & vestibus omnibus exutus? In mundo pauper à diuite petere solet, tu verò diues cum sis & abominationibus repletus à paupere crucifixo postulas? O frater vanitatibus, profanis, fastibus, & superflua diuitiarum abundantia te excoria: Dominus enim vult, vt his omnibus excoriatus ad illum accedas, & eum sequaris, D. Pau. dicit: Si mortui estis cũ Christo ab elemẽtis huius mundi, quid adhuc tãquã viuentes mundo decernitis? Quasi dicat: Quid est Christiano mortuo mũdo cũ sæcularibus vanitatibus? Et protinus addit. Ne tetigeritis, nec gustaueritis neque contrectaueritis quæ sunt omnia in interitum ipso vsu. Animaduertite quot, quamq; differentibus verbis nos sanctus Apostolus admonet, vt ab ijs diligentissimè recedamus, quorum vsus condemnationis est via. Pensandũ est etiam, hic, vbi nos legimus in plurali numero: tetigeritis. &c, in alia translatione esse, ne tetigeris, nec gustaueris, neque cõtrectaueris in singulari, & sic est etiam in contexto Græco. Inquo docemur, quam peculiariter vnusquisque rem hanc susci pere debet, sicut quæ sua magni refert. Velim etiam vt intelligatis,

Coloss. 2.

quo rectius hoc bonum sequi, & à malo recedere noueritis: Beatum Paulum Spiritus sancti dona referentem dicere duo ex illis hæc esse: odientes malum, & adhærentes bono, ideſt: Dona sunt diuini spiritus nos malum odisse, & bono adhærere. O ineffabilis probitas, & misericordia Dei, quàm perspicuè in hoc, quod Sanctus Apostolus hic dicit, illucescis. Mirabili quodam artificio Deus pulchritudinem quandam virtuti indidit, ità, vt ex se attractiua sit humani affectus ad sui amorem, ideſt, eam ex se amabilem effecit. Simulq, in rationali hominis appetitu propensionē quandam statuit, in eoque affectionē virtutis impressit. Contra verò vitium deformitate quadam ex se odibili fœdauit: & in humano appetitu naturale quoddam vitij odium impressit. Et hæc, quæ naturalia sunt, donis gratuitis in animam in fusis perficiuntur. Et ita dixit Dauid: Iniquitatem odio habui, & abominatus sum. Illud, Odio habui iniquitatem, per naturam tam voluntatis humanæ, quàm per naturā vitij fiebat: illud autem: Abominatus sum, per Spiritus sancti donum, & fauorē, quem ad virtutem diligendam cōcedit, conficiebatur. Ipse Dauid Dei nomine dicit: Intellectum tibi dabo, & instruam te in via hac, qua gradieris: firmabo super te oculos meos. Statimque subdit dicens: Nolite fieri sicut equus, & mulus, quibus non est intellectus. Quasi diceret: siquidem ego vobis priuatim faueo, ne sitis similes iumentis, sed auxilijs meis vtimini. Hoc autem ex his omnibus infertur, scilicet, siquidem nos esse odiētes malum, & adhærentes bono dona sunt Spiritus sancti, nos magnopere debere illa ab eo instantissimè postulare: quo ab omni malo recedentes hoc summum bonum puro corde sequamur, si cut hic Dominus nobis commendat dicens: si quis mihi ministrat, me sequatur. O ineffabile beneficium, quod hic filius Dei nobis confert, cùm sese nobis in ducem offerat. Angelus quidam apparuit Moysi dicens: Deum iam nolle Hebræorum ducem esse, sed Angelum eis esse daturum, qui eos in terram promissionis induceret. Respondit que Moyses: Si non tu ipse præcedas, ne educas nos de loco isto. Nam vbi Deus est, nullum malum est, vbi verò ipse dux abest, nullum potest esse perfectum bonum.

Rom. 12.

Psal. 118.

Psal. 31.

Exod. 33.

Lætamini igitur dilectissimi fratres, hunc que supernum Dominum, perpetuis laudibus extollite, quia id, quod negabat Hebræis

25 bræis, vobis tam libenter, tantaque cum charitate concedit dicens: *Et sequatur me*. Ideſt, ego cum præcedam. Non ſolum autem ob hanc ſequelam hic gloriam pollicetur, ſed in præſenti etiam, futuroque ſæculo pollicetur honorem dicens vlterius: Si quis mihi miniſtrauerit, honorificabit eũ Pater meus, qui in cœlis eſt. Rex Aſſuerus dixit: Quid debet fieri viro, quẽ rex honorare deſiderat? Et omnibus circunſtantijs, quibus ei reſponſum fuit oportere honorari, quem rex honorare deſiderat, Mardochæum Hebræum ob quoddam eius ſibi exhibitum miniſterium iuſsit honeſtari. Etiam Pharao celebribus cęremoijs ſanctum Ioſeph præcepit honorari, regnoque ſuo præpoſuit, quia ſibi ſomnium illud explicuit, docuitque quomodo ſe gerere deberet in executione ſignificationis illius. Quodſi temporales reges qui ſunt in comparatione regis æterni, reges in chartis depicti (*Reyes de naipes*) Tam liberaliter miniſteria ſuis exoluunt, eosque tam ſingularibus honoribus afficiunt; quomodo Rex 26 ille infinitæ potentiæ ſuos fideles ſeruos honeſtabit? O fœlices, qui tali Domino ſeruiunt. De quibus dicit Dauid: Mihi autem nimis honorificati ſunt amici tui Deus. Honorificentiſsimos (inquit) eos iudico, quia à tua diuina maieſtate honorantur. Quod cum ità ſit dilectiſsimi fratres, ſiquidem adeo ſumus honorum cupidi: hac ſaltem ratione ad ſupremi Saluatoris noſtri ſequelam incitemur. Sic enim tandem in eam perfectionem deueniemus, vt eum ob purum ipſius amorem ſequamur: diuinamque ipſius gratiam conſequemur, qua cœleſtis gloriæ beatitudo cõ 27 paratur. Ad quam nos perducat idem Ieſus Mariæ filius. Amen.

Heſter.6.

Geneſ.41.

Pſalm.128

(?)

IN COMMVNI vnius Martyris tempore Paſchali Concio Vnica.

Ego ſum vitis & vos palmites. &c. Ioan. 15.

OMEN Ieohouah apud Hebræos ineffabile nuncupatur: non quod proferri nō poſſet, ſed quia, vt ipſi putabant, ineffabilē Dei ſignificabat eſſentiā. Ideoq; apud eos tam reuerenter colebatur, vt ſeſe illius proferendi indignos reputantes, illud nū quā pronūciarent. Et vbi illud ſcriptū reperiebant, eius loco nomē Adonai profe- 2
rebāt, ideſt, Dñs. Eſtq; valde notandū, vt grauis doctor Ioannes Rendinus affirmat, hoc nomē Iehouah ex quatuor characteribus Hebræis cōponi: linguæq; Hebręæ hoc eſſe propriū, quòd non ſolū dictiones, & termini, verūm, & ipſi etiā Alphabeti characteres ſignificatiui ſunt. Vnde iuxta huius doctoris ſentētiā, nomē hoc Iehouah ſubtiliſsimè in ſe duo illa ſanctiſsimæ fidei noſtræ myſteria, ſcilicet, ſacratiſsimæ, atq; indiuiduæ Trinitatis, & ineffabilis incarnationis in ſe cōtinet. Primus nanq; 3
character nominatur Iod, qui ſignificat principiū, primāq; ſanctiſsimæ Trinitatis perſonā, patrē, ſcilicet, deſignat: quia eſt principiū abſq; principio filij & ſimul cū filio, eſt principiū Spiritus ſancti. Secūda litera dicitur, He, quæ ſignificat idem, quod vita: ſecūdāq; beatiſsimæ Trinitatis perſonā aſsignat. Diuinę enim literæ ſecundā perſonā vitā appellant. Hæc q; ſecunda litera bis in hac dictione Iehouah ponitur, in ſecundo, ſcilicet, & in quarto loco, videlicet, vt per hoc duplex filij Dei generatio ſignificetur: altera æterna ex patre ſine matre, qua omni creaturæ naturale eſſe vitāque cōmunicat: altera verò tēporalis ex matre ſine patre

Ioā. Rendi. l. 3. de verb. mirif. c. 14.

4 tre ad esse spiritale, vitamq; gratiæ hominibus conferẽ dam, per
suã incarnationẽ, passionem, ac deniq; mortem. Tertia litera est
Vau, quæ cùm, quia in Hebraica Grammatica copulatiua con-
iunctio est, tum etiã quia est similis vnco ideſt, (*Garfio*) quo alię
alijs connectuntur: propriſsimè tertiam personã, videlicet Spi-
ritum sanctum designat. Ipse est enim amorosa vnio patris ad
filium, & filij ad patrem, & ipsa diuina connexio, & vncus, quo
inter se charitatiuè connectuntur. Simulque notandum est, no-
mini Abræ Deũ huius nominis ineffabilis literã vnam addidiſ-
se videlicet, h. quæ vult dicere vitam, significatque, vt dictum
est Secundam personam sanctiſsimæ Trinitatis. Nonnullique
Doctores animaduertunt non solum Abrahæ, verum, & Saræ
etiã nomen à Deo fuiſse immutatum. Hoc autem interest inter
5 vtranque mutationem nominis, quod Abrahæ. h. literam, vt di
ximus, addidit, Saræ verò literam, i, in. h. mutauit. Prius enim
Sarai vocabatur, & loco, i, ei literã, quam addiderat Abrahæ vi
ro eius, appoſuit. Itaque quæ prius Sarai, nunc Sarah vocatur,
quem characterem in dictionis fine locatum Hebræi quieſcen-
tem appellant. Qui fic ab eis dicitur, quia etſi ſcribitur, non ta-
men profertur. Sicque Sarah in Hebræo ſcribitur cum. h. quan-
uis non profertur, neque etiam in Latino ſermone cum. h. ſcribi
tur, ſed Sara. In hoc ſignificauit Deus altiſsimum incarnationis
filij ſui myſterium. Et quia hi duo coniuges primi fuerunt, quos
Deus ſpecialiter aſsignauit, ex quarum genere caro ſanctiſsima
Saluatoris mũdi proceſsura erat, ideo in eorum nominibus hãc
literam. h. apponere voluit, quæ ſignificat vitam, & per conſe-
6 quens verbum diuinum deſignat, quod homo factum eſt, vt ho-
minibus vitam conferret.

Cumque hic ſit vnus ex præcipuis finibus, ob quos homo fa-
ctus eſt, nunc ſuis Sanctis diſcipulis dicit: *Ego ſum vitis vera, &
vos palmites.* Sicut enim palmites à vite recipiunt vitam, ſic Chri
ſtiani ab ipſo vitam recipiunt. Hoc Euangelium eſt pars quæ- *Chryſoſt.*
damillius ſuauiſsimæ concionis, quam cœleſtis Magiſter poſt
vltimam cœnam habuit. Dicitque Beatus Chryſoſtomus Do-
minum hanc ſimilitudinem ſui ſacri Collegij viris adduxiſſe,
quia ipſi ei dicere poſſent. Quid Dñe? Propter te mundũ, & cũ
cta reliquimus: nũc autẽ maioris neceſsitatis tẽpore nos inter ini
micos noſtros deſeris? Non vtiq; recte facere videris. Vt igitur

huic

huic querelæ, quam sancti discipuli adducere poterant, obuiaret, eis affirmat, persuadetque se non eos desertos relinquere, imo potius sic eis se esse vniendum, vt vitis palmitibus est connexa. Paulò ante illis dixerat: Si diligeretis me, gauderetis vtique quia vado ad patrem. O amantissime sponse quomodo dicis quòd si diligerent te gauderent, quia vadis ad patrem? Si per roseum, ac floridum iter pergeres, & ipsi contristarentur, merito queri videreris. Cùm autem tibi per tot labores, opprobriaque quot tu eis te passurum esse significasti, gradiendum sit, quid mirum, si hæc persentiant? Præcipueque cum se in mundo desertos à te relinqui considerent? Ad hoc respondeo tantum, tamque desiderabile esse ad patrem conscendere, vt quanuis per labores, & ignominias transeundum sit, omnia meritò perferri iudicanda sint, hoc est, *Todo se ha de dar por bien empleado.* Præsertim cùm ipse sic ad patrem transiret, vt cum eis velut vitis palmitibus maneret vnitus. Ideoque dicit: Ego sum vitis vera. Prius quam verbum diuinum homo fieret, dixit: Ego quasi vitis fructificaui. Nunc autem dicit: Ego sum vitis vera, & non quasi vitis. Ecquid hoc est mysterij, quod ante incarnationem, quasi vitis, nunc autem vitis vera vocatur? Vt hoc apertiùs intelligatis oportet vos animaduertere quod dicit Beatus Augustinus super hunc locum, scilicet, vnius quippe naturæ sunt vitis, & palmites. Propter quod cum esset Deus, cuius naturæ non sumus, factus est homo, vt in illo esset vitis humana natura, cuius & nos homines palmites esse possemus. Hæc ille. Et quia verbum diuinum ante sacratissimam incarnationem non erat nostræ naturæ, non dicebatur vitis. Quia verò iam ex tunc ob illius humanæ naturæ præuisa merita plurima in homines beneficia conferebat, ideò dicitur, quasi vitis. Nunc autem cum eiusdem sit palmitum, idest, hominum naturæ, vitis vera vocatur, propter veram similitudinem, quam habet cum naturali vite, non vero quòd eius proprietatem habeat. Vitis vera palmitum vinum non bibit, nec eorum fructu vtitur: imò ipsa eos alit, humoremque & virtutem suam communicat, vt fructificet. Sic Christus Redemptor noster, bonis nostris non indiget, nec eis vtitur: imo tanquam vitis virtutem gratiamque suam nobis communicat, qua meritorum fructum ferimus, ad quod nos sibi coniungit.

Eccles. 24.

Aug. tract. 10. in Ioan.

Hoc

10 Hoc infert Beatus Paulus. Hoc argumẽto: Quæ ſub viro eſt mu Rom. 7.
lier viuente viro alligata eſt legi: ſi autem mortuus fuerit vir eius
ſoluta eſt à lege viri. Igitur viuente viro vocabitur adultera, ſi
fuerit cum alio viro. Si autẽ mortuus fuerit vir eius, liberabitur
à lege viri, vt nõ ſit adultera, ſi fuerit cum alio viro. Itaq; fratres
mei & vos mortificati eſtis legi, ideſt, liberi eſtis à lege, per cor-
pus Chriſti, vt ſitis alterius, qui à mortuis reſurrexit, vt fructifi-
cetis Deo. Summa huius argumenti hæc eſt: Lex vetus ante
mortem Chriſti filij Dei erat Iudæis tanquam vir, cui ſubiace-
bant: mortuo autem Chriſto Ieſu cum eo lex illa mortua eſt:
mortuoq; hoc viro, huic nouo viro Ieſu Chriſto nupſimus: quo
illius meritis, atq; virtute in Dei miniſterio fructificemus. Qua
propter eum vnum diligamus, eique tanquam ſpõſo pareamus,
11 à quo tantum bonum accepimus. Multos annos ſanctus Ioſeph
in Pharaonis carcere commoratus fuit, vbi oblongos capillos
produxit. Cumq; poſtea in Pharaonis conſpectu eſſet apparitu
rus eos abſcidit, vt dicitur in Geneſi. Sic diuinus Ioſeph Ieſus Gene. 41.
Chriſtus quandiu in huius mundi carcere vixit, oblongos capil
los creauit, quæ fuerunt ingentia eius merita. Cumque in cœ-
leſte atrium eſſet ingreſſurus, eos abſcidit, ſanctæque Eccleſiæ
ſuæ ad fidelium emolumentum reliquit. In ſecundo Regum vo 2. Reg. 19.
lumine dicitur Berzelai magna Dauidi miniſteria præſtitiſſe.
Quem cum rex vellet beneficijs donare, ſecumque in curiam
Hieruſalem deducere, ipſe reſpondit: Non indigeo hac viciſſi-
tudine. At filium habeo, cui hæc mea miniſteria poteris retri-
buere. O quam ad literam hoc inter Chriſtum R. N. & æternum
12 Patrem actum eſt. Qui cum ſuperna ei miniſteria ab inſtanti in-
carnationis ſuæ vſq; ad ſanctiſsimam mortem præſtitiſſet, æter
no Patri dixit: Eſſentiali gratia: ſiue gloria Domine non indi-
geo, ſiquidem ex eo inſtanti, in quo anima mea creata fuit, totã
habuit gloriam eſſentialem, qua in perpetuum fruitura eſt. Eſt
autem ibi filius meus populus Chriſtianus, ei quæſo diuina do-
na, gratiaſq; tuas meis meritis communica. O bone Ieſu, ò ani-
marum noſtrarum gloria, quam adamantina ſunt corda, quæ cũ
hæc audiant, tui amore non liquefiunt, tibique in perpetuum tã
quam mancipia deſeruire non proponunt. O quam merito Do
mine vitis appellaris, ſiquidem ſacratiſsimi ſanguinis tui humo
re fideles tuos tantopere foues.

Cumque

Cumq; ob hanc cauſam dixiſſet: *Ego ſum vitis, & vos palmites.* 13
Ne quis ſolos ſanctos diſcipulos palmites eius eſſe putaret: addi
dit dicēs: *Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum.* Qua
ſi diceret: Non ſolum vos, ò diſcipuli mei palmites eſtis: ſed etiā
quicunque mihi fuerit vnitus faciens, quod in ſe eſt, hic palmes
meus erit: in eo namq; ego etiam manebo virtutem meam illi cō
municans, qua adiutus multum fructum afferet. Hic magnum
dubium videtur oriri. Scilicet, ipſe Dominus paulò antea dixe-
rat: Ego ſum vitis vera, & pater meus agricola eſt: omnem palmi
tem in me non ferentem fructum, tollet eum, & omnē, qui fert
fructum, purgabit eum, vt fructum plus afferat. Ecquid eſt hoc
ſumma veritas? Nonne tu modo dixiſti, Qui manet in me, hic
fert fructum multum? Quomodo ergo dicis, Omnem palmitē
in me non ferentem fructum, tollet eum? Si palmes in te manēs 14
multum fructum affert, quomodo Pater in te palmitem infru-
ctiferum deprehendet? Ad hoc reſpondetur, duplicem eſſe mo
dum manendi in Chriſto. Alterum per ſolam fidem: ſicq; om-
nes Chriſtiani tam boni, quàm mali in Chriſto manent. Alte-
rum per fidem, gratiam & charitatem. Et de ſingulis, qui in eo
Prou. 8. per charitatem manent dicit hic Dominus: Qui manet in me, &
ego in eo. Idemque dixerat in Prouerbijs: Ego diligentes me di
ligo, & hi ſunt qui fructum afferūt. De ijs autem, qui in hac diui
na vite ſine operibus, & ſine charitate manēt, intelligitur quod
dicit: Omnem palmitem in me non facientem fructum, tol-
let eum. O nimis metuendum verbum. Quomodo fratres illud audientes toto corpore non contremiſcimus? Maxime verò ij, qui ſeſe actualiter in lethali culpa exiſtere norunt? Atten- 15
dite peccatores, Deum his verbis æterni ignis condemnatione
vos comminari. Illa enim inferiùs explicans dicit: Si quis in
me non manſerit, ſcilicet, per charitatem, mittetur foras ſicut
palmes, & areſcet: & colligent eum, & in ignem mittent, &
ardet. Quid igitur expectas ò infœlix, qui tandiu concubi-
næ adhæres? Quidue tu miſer vſurarie iniuſte alienas diuitias
detines? Quidque tu expectas, ò infernalis ſuperbe ambitus,
& vanitatis plene, iniuſte honores tibi minime debitos vſur-
pans? Ecquid expectatis aridi palmites gratiæ, & charitatis ex
pertes, niſi vos in æternos gehennæ ignes diuinæ iuſtitiæ vltores
eſſe mittendos, niſi vos opportunè in meliorem frugem recepe

ritis,

16 ritis, veramq; scelerum vestrorum pœnitentiam egeritis? O fratres dilectissimi per ineffabilem amorem, quo cœlestis hic Dominus terribilem hanc minam protulit, qua vos deterreret, vos deprecor, vt illam timeatis, & ad eum cõuertamini prius quàm à tremendo ipsius furore glutiamini. Attẽdite quàm aperte hic dicitur non sufficere quenquam per solam fidem in Deo manere, nisi sit charitate coniuncta. Exaggerans Deus per Ezechielẽ Prophetam Synagogæ, & eius nomine singulis animabus credentium beneficia à se in eas collata, hoc tanquam nimis singulare recenset. Et dedi, inquit, inaurem super os tuum. Notabile vtiq; hoc est. Inauris aurium est ornamẽtum: quomodo igitur Dominus dicit se illam super eius os collocasse? Respondeo in aurem significare fidem, quia fides ex auditu, vt ait Apostolus. *Ezech. 16.* *Rom. 10.*

17 Subiectum verò fidei in anima est intellectus, qui in diuinis literis dicitur os, vt dicitur in Prouerbijs: Os iusti parturiet sapiẽtiam, & alibi: Os suum aperuit sapientiæ. Et in Psalmo dicitur: Os iusti meditabitur sapientiam. Et Deus animam exornans in hoc eius ore inaurem, idest, fidem collocat. Cum ergo fides tam singulare Dei donum sit, ne tam ingrati sitis, vt ea non vtamini, non operantes iuxta quod ipsa docet, sed eam peccato necãtes. Timete ne tam excellẽti rei, sicuti fidei vitã adimatis. Vbi enim apud B. Iacobũ legimus: Fides sine operibus otiosa est, alij trãstulerunt: Fides sine operibus mortua est, & sic est in context. Græco. Simulq; veremini, ne hac via illã amittatis. Experientia cõperimus oleũ lucis esse nutrimentũ, deficienteq; oleo lampadem extingui. Ideo opus est in lampadẽ oleũ assiduo fundi. Sic *Prou. 4.* *Prou. 31.* *Psal. 36.* *Iacob. 2.* *Simile.*

18 opera misericordiæ, aliæq; sanctæ exercitationes sunt: veluti fidei lucis nutrimentũ, quo ipsa in intellectus lãpade cõseruatur. Et ex huius olei defectu accidit aliquando homines fidei luce amissa in infidelitatẽ prolabi. Vnde pro eo, quod nos legimus: O insensati Galatæ, quis vos fascinauit nõ obedire veritati? alia trãslatio habet: quis vos fascinauit non credere veritati? & sic legit etiã B. Hieronymus. Ex quo colligitur ex eo, quòd quis veritati nõ obedit, prouenire solere, quòd ei non credat. Talia sunt hæc, quæ si ante oculos deferremus, vigilantiùs nos viuere facerẽt, ne in infidelitatis præcipitiũ rueremus. Postquã Dns dixit: *Pater meus*, scilicet, huius vineæ, *agricola est, & omnẽ palmitẽ in ea nõ facientem fructũ tollet eum*, addit statim: *Et omnem, qui fert fructũ* *Galat. 3.*

Purga-

purgabit eum, vt fructum plus afferat. Dicens agricolam esse æternũ 15
Patrem nobis consolationis materiam præbet. Cum enim sit, vt
est, pater, & pater misericordiarũ, quicquid circa nos fuerit ope
ratus, cum paterno amore faciet & sic paterna charitate palmi-
tes in ipsius vitæ per fidem, & charitatem manentes, purgat eos,
Apoc. 3. *vt fructum plus afferant.* Hoc est quod ipse dixit in Apoc. Quos
amo, arguo, & castigo. Quemadmodum palmitum superflua o-
portet abscindi, quò meliorem, atq; excellentiorem proferant
Simile. fructum: sic Pater æternus tanquam bonus agricola laboris, &
ægritudinis falce iustorum imperfectiones solet adimere, quò
maiorem gratiam mereantur. Nam quemadmodum cum mare
furibundis ventorum flatibus concussum perturbatur, atq; tu-
mescit, omnem à se pellit immunditiam, quam plurima, diuer-
saque flumina in illud induxerunt: sic humanum cor tentationi 20
Simile. bus, laboribusque oppugnatum elationem, inanitatem, ignauiã
relaxationem, aliasque imperfectiones plerunque ex prosperi-
tate procedentes à se expellere consuescit. Habet se clementissi
mus hic Pater, vt patres in hoc sæculo se habere solent. Si vir
puerum malum aliquid facere videt, illud dissimulat, quasi ni-
hil vnquam tale perspexisset: si verò puer, qui malum fecit, eius
filius est, eum colaphis, aut verberibus cædit: & in hoc paternũ
ostendit amorem. Sic Deus filios suos prædestinatos ob imper-
fectiones, quas in eis animaduertit, punire consuescit. Præscitos
verò sæpenumerò quãuis grauissima peccata committant in
Simile. hoc sæculo impunes relinquit, vt cuncta in inferno persoluant.
Vnde plærunque Ethnicos magna prosperitate, temporalium-
que rerum affluentia florere perspicimus. Quando nobilis do- 25
minus sumptuosas nimium ædes conatur extruere, iuxta illas
domum (*De petrecho*) ædificat, in qua lapides, & cætera omnia
præparentur: aptaque in ædificio collocentur. Ita Deus volens
cœleste illud ædificium, quod per Angelorum peccatum cor-
ruit, reædificare, hunc mundum constituit (*Que es casa de petre-
cho*) Vbi prædestinati præparantur: vt quadri, cunctisque im-
perfectionibus exuti, in eo locentur. Et ita sancta Ecclesia canit:
Tunsionibus, pressuris expoliti lapides suis coaptãtur locis, per
manus artificis disponũtur, permansuri sacris ædificijs. Quod si
quis dicat: Rationi consentaneum mihi videtur, quod siquidem
Deus est agricola huius vineæ, palmites superfluum aliquid ha-

bentes

22 bentes expurget, iustos autem, qui sic in hoc sæculo viuunt, vt
vix peccata venialia committant, vt quid tãtoperè tribulat? Sci
licet, vt fructum plus afferant. Ideò sacratissimam genitricem
suam tot pressuris afflixit, glorioſumque Baptistam tot labori-
bus voluit tribulari, cum tamen vterque sanctissimus esset. Eos
etiam Deus tribulare solet, vt ardentius cœlum exoptantes ma-
iori odio sæcularia omnia detestentur. Cùm quis per viam gra- *Simile.*
ditur, in qua prouisio, & alimonia deest, iumentum agitat, vt ce
leriùs domum suam perueniat. Nunquam Patriarcha Iacob tã-
toperè se se in domum patris sui conferre velle demonstrauit, si-
cut postquam Laban ei toruam faciem ostendit, eumque malè
in se affectũ sensit, vt patet in Genesi. Tunc enim vxoribus suis
reuelans se, illinc proficisci conari, dixit: Video faciem patris ve *Gene. 31.*
23 stri, quòd non sit erga me sicut heri, & nudius tertius. Similiter
filij Israel quãdiu in Aegypto humaniter tractati fuerunt, vix
patriæ suæ reminiscebantur: at vbi primum se afflictos, flagellis
que cæsos experti sunt, protinus à Deo assiduis vociferationi-
bus postularunt, vt eos illinc educeret.

Super hoc verbum: *Purgabit eum*, est valde notandum, artifi-
cium infinitæ sapientiæ Dei. Quanuis enim Deus in veteri le-
ge temporalia bona, quæ homines naturaliter expetunt, promi
sisset, perpauci tamen ad eam ex gentibus conuersi sunt, cum ta-
men tot millibus annorum durauerit. Cum autem supernus Sal
uator in mundum veniret, hominibusque labores, & persecutio
nes, quas illi tantopere oderant, promitteret, nihilominus tamẽ
ad eum totus mũdus conuersus fuit. In quo diuinæ potentię vir
24 tus maxime declaratur. Et ita dicit D. Paulus: Quanuis verbum *1. Cor. 1.*
crucis pereũtibus, id est, præscitis stultitia est: ijs, qui salui fiunt
Dei virtus est. Meritò inquit, Dei virtus est, siquidem cum ho-
minibus adeò voluptatum cupidis crucem polliceretur, eum ta
men sequuti sunt, atque sequuntur illum magnoperè diligentes.

Ex ijs igitur Domini verbis, nos in eo tanquam palmites in vi
te per fidem, charitatemque manere, totius boni, meritique no-
stri fundamentum esse colligimus. Ad quod efficacius curandũ
vt nobis persuadeat, dicit inferi: *Sine me nihil potestis facere.* Quasi
dicat: Quicquid sine mei amore, gratiaque mea fit, nihil reputa
re debetis, cum vitæ æternæ meritorium non sit. Ideo loquens *Isai. 59.*
Isaias Propheta de peccatoribus dicit: Telas aranex texuerunt.

Nam ſicut aranea, viſcera euellit (*Se deſentrañe*) vt telã texat, qua muſcas aucupetur: ſic peccatores, quanuis ſubtiles telas intexãt, & bona opera faciant, bona tamẽ ſpiritualia illis non merentur: omniaq́ue temporalia, quæ illis impetrant, ſunt veluti muſcæ reſpectu bonorum gratiæ, & gloriæ. Miſerabiles ſunt viſu labores, quos filij huius ſæculi patiuntur, vt mundo deſeruiant: & tamen ipſi videntes ſe cuncta illa miniſteria, quæ ei præſtãt, amittere: nihilominus tamen ab eius miniſterio non deſiſtunt. Adeò inſipientes ſunt columbę, vt in eodem caniſtro, ex quo illis complures pulli ſurrepti ſunt, alios denuò procreent. Stultiores autẽ columbis ſunt mundani: ſiquidem omnes curas laboreſq́ue ſuos in mundum immittunt, qui eſt diſruptũ caniſtrum, in quo quicquid collocatur, amittitur. Et ſic de quibuſdam mundanis dicit Oſee Propheta: Ephraim quaſi colũba ſeducta non habens cor, id eſt, ſenſum. Nidificate quæſo fratres mei in dulciſsimi ſponſi veſtri Ieſu Chriſti corde, per veram charitatem in hac cœleſtivite inſerimini, laboreſque veſtros in eius miniſterium dirigite, omneſq́ue ad culmen peruenient, & diuinæ ipſius maieſtati gratiſsimi erunt.

Simile. *Oſe. 7.* 26

Apparuit Deus Amos Prophetæ ſtans ſuper murum litum, & in manu eius trulla cęmentarij. In quo ſignificatum eſt operũ noſtrorum ędificia Deo grata non fore: niſi ipſe Dominus ſuper ea ſiſtat nobis ſua diuina manu auxilians, & bonum, quod facimus miſericordiæ ſuæ trullalinens. Vtq́ue ad illud nos vrgẽtius moueat, quod toties dixerat, addit vlterius, dicens: *Si manſeritis in me, & verba mea in vobis manſerint, quodcunque volueritis, petetis, & fiet vobis.* In his mirabilibus verbis ineludũtur omnes cõditiones requiſitæ ad hoc, vt oratio habeat efficaciã. Si manſeritis in me, id eſt, ſi in gratia mea fueritis. Hæc prima cõditio requiritur in oratione. Ob cuius defectũ dixit Deus Hebręis per Iſaiã Prophetã: Cũ extenderitis manus veſtras, auertã oculos meos à vobis, & cũ multiplicaueritis orationẽ, nõ exaudiã: manus enim veſtræ ſanguine plenæ ſunt. Naturale eſt ſingulis hominibus in neceſsitate conſtitutis ſurſum manus extendere. Quod multò melius oportet Chriſtianos facere, cùm fide ſint illuſtrati, remediũq́; ſuũ è cœlo ſperẽt. Ideo ſuperna cũ prouidẽtia Chriſtus Redemptor noſter extẽſis in cruce manibus mori voluit, ſicque nos æterno Patri ſuo reconciliauit, & ab eo nobis miſericordiã impetra-

Amos. 7. 27

Iſai. 1.

28uit. Et quia Hebræi hoc facere solebãt, id circo eis Dñs dicit: Cũ in necessitate cõstituti ad me manus expãderitis, auertã oculos meos à vobis, quia sanguine illas cruentatas habetis, id est, peccatis estis infecti, & tam malè dispositi quãuis multiplicetis orationẽ, nõ exaudiã. At optimum vos remediũ erudiam. Lauami ni (inquit) & mũdi est ote: auferte malũ cogitationũ vestrarũ ab oculis meis, &c. Quo facto venite, inquit, & arguite me, dicit Dominꝰ. Id est, facultatẽ vobis cõcedo, vt de me cõqueramini, si cũ hoc feceritis, vos nõ audierim. In his etiã verbis: Si manseritis in me, significatur perseuerãtia in petẽdo orationi valde necessaria esse. Sunamitis quædã sancti Eliſei pedes amplexa, ei magna cũ spiritus efficacia dixit: Viuit Dñs, & viuit anima tua, nõ dimittã te. Et valde perseuerãs eũ non dimisit, quousq; ipsius filiũ à 29mortuis reuocauit. Sic deuotã, piam q; animã facere oportet, Deũ quippè nõ dimittere debet, quousq; sibi petita cõcedat. Fi- lijs Aarõ præcepit Deus, vt sibi animalis adipẽ, & pinguedinẽ, reticulũq; iecoris, & totã caudam immolarent. In quo significatum est, Deum velle, vt homo feruida sibi vsque ad finem viscera sine defatigatione offerat. Si manseritis in me etiam significat: si estis mecum, si attẽtis animis estis: etenim orationem cum attentione fieri oportet. Si cum terrestri Rege loquimini, omnem attentionem possibilem habere debetis: quanto igitur attentius cõsiderare debetis, quid cum Deo loquamini? Nõ enim tam verba, quam cor diuina eius celsitudo considerat. Homini si deficit anima non est homo, sed cadauer: sic oratio sine attentione quodãmodo mortua videtur: nõ enim efficacia illa, feruoreq; 30pollet, qui in ea requiritur. Diceq;: Si verba mea in vobis mãserint, alias præcipuas cõditiones significauit. Si enim illius verba cordibus nostris infixa remãserint, eũq; nobis in eis omnia sæcularia contemnere præcepisse meminerimus: nõ ea ab illo in oratione efficaciter postulabimus: quæ si petierimus, ea tãtum poscemus, quæ alimoniæ, conditioniq; nostræ necessaria sunt. Recordabimurq; illum nobis tanquam filijs charissimis à cœlesti patre necessaria petentibus confidenter postulare iussisse. His omnibus præsuppositis intelligitis Dominum hic dicere: Si in gratia mea fueritis, & à me perseueranter, & confidenter, debita cum attentione, ac reuerentia res conformes præceptis meis petieritis, quodcunque volueritis petetis, & fiet vobis. Quo abun- dantiori

Leuit. 3.

4. Reg. 4.

dantiori gratia locupletati cœlesti gloria fruituri, ad empyrea regna conscendere valeatis, Amen.

¶Communi plurimorum Martyrum tempore Paschali præ dicta deseruiunt. Nam præter primam sancti Euangelij periodum, quæ etiam exposita est, vnũ & idem Euangelium in vtroque communi decantatur.

IN COMMVNI PLV-rimorum Martyrum

Concio Prima.

Cùm audieritis prælia, & seditiones, nolite terreri, &c. Luc. 21.

HODIERNA sacrosancti Euangelij lectio, dilectissimi fratres, est responsio, qua Christus Redemptor noster quæstionẽ sibi à discipulis suis propositam dissoluit. Etenim cũ die quadã ab illo Hierosolymæ tẽplo exeuntes illius celebris ædificij admirabilẽ pulchritudinẽ suspicientes inadmirationẽ rapti, illud apud cœlestẽ magistrũ collaudare cœpissent, cũ eos sic admirantes videret, dixit eis: Videtis hæc omnia? Amẽ dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidẽ, qui nõ destruatur. In hoc nos cælestis magister voluit erudire, vt cũ res magnæ, sumptuosæ, decoræq; se se nobis ante oculos proposuerint, protinus ad earum finem cõsiderandũ recurramus, ne illarum aspectu conturbemur. *Simile.* Hæc enim exitus recordatio est quasi aqua, qua rerũ delectabiliũ atque pulchrarũ vinũ temperatur. Vinum purũ homines inebriare, ac dementare cõsueuit: si verò aqua misceatur, nõ nocet. Res pulchræ, ac delectabiles huius sęculi absq; cõsideratione spiritali perspectæ, quasi vinũ purũ nos dementare sufficiunt. Si verò protinus earum finis recordatio adsit, hæc cõsideratio sicut

aqua

aqua huius vini vires temperat, ne rationem nobis obtenebret, Deumque nos amittere faciat.

Vides principem magno fastu, comitatuque prætereuntem, ne hinc tibi mœror, & intolerantia, ob paupertatem, inopiamque tuam oriatur, protinus considera eum cum omni fastu suo, teque cum tua paupertate citò esse finiendos. Eademque consideratione vos, cum alia pulchra, & delectabilia videritis, permulcere debetis. Hoc enim efficax quoddam remedium est, ne cordibus nostris officiant. Hoc visus est Deus per Ezechielem Prophetam significare voluisse. Apud quem dicitur quibusdam viris imperasse, vt quotquot Hierosolymis inuenirent, occiderent: præter eos, qui Thau vltima, scilicet, litera Hebraici Alphabeti signati essent. Ezech. 9.

Nonnulli dixerunt Thau esse signum crucis, Deumque in hoc significare voluisse vnigenitum filium suum esse venturum qui mundum cruce redimeret, eosque tantummodo esse saluandos, qui crucis, dominicæque mortis essent virtute signati: cæteros verò in perpetuum esse morituros. Satis pia, deuotaque est expositio hæc, & merito amplectenda, si litera Thau crux esset. Verum perspicuum est eam crucis figuram in Hebræo sermone non habere. Hoc autem alijs autoribus, qui super hoc scripserunt, dicendum videtur: nimirum apud Hebræos per hanc literam Thau finem designari. Est namque vltima in eorum alphabeto: quemadmodum apud Græcos per hanc literam ω mega finis intelligitur, quia in eorum alphabeto vltima est. Et ita dicitur in Apocalypsi: Ego sum Alpha, & ω mega, principium & finis, dicit Dominus Deus. Vbi posterior particula est prioris expositio. Eos igitur literam Thau in fonte depictam gerere, significat illos finem in cogitatione defixum, & memoria impressum gerere. Vnde sensus huius mysterij est, quòd præcipit Deus, vt qui finis, citissimique exitus sæcularium rerum reminiscuntur: salui fiant, neque æterna morte moriantur: siquidem hac consideratione se se à culpæ morte liberarunt: atque ad quam plurimas virtutes operandas fulti sunt. Illi vero, quibus hæc consideratio defuit, æterna morte intereant, cùm ob eius defectum in culpæ mortem corruerint. Apoc. 1.

Mundani optime huius sæculi gloriam vident: eius autem finem

nem non considerant: ideòque eam tantopere diligunt. Iusti au- 6
tem vix eam aspiciunt, cùm iam illius finem considerant? siqui-
Eccle. 18. dem, vt ait Ecclesiasticus: Numerus dierum hominum, vt mul-
tum, centum anni, quasi guttæ aquæ maris deputati sunt: & si-
cut calculus arenæ, sic exigui anni in die æui. Vbi alia transla-
tio habet: Numerus dierum hominum quasi gutta aquæ maris
deputati sunt. Et sic est in contextu Græco, & sic legit etiam Ra-
banus. O eximiam exaggerationem. Attendite fratres, quid hic
sapiens dicat. Videlicet, quanuis centum annos vos victuros es-
se certò sciretis, eos non plus esse, quàm guttam aquæ amarissi-
mi maris, quæ minimo quoque calore cõsumitur, respectu æter-
nitatis futuri sæculi.

Si ergo vita centum annorum est velut gutta maris, & arenæ
calculus si cum æternitate illa conferatur, cur adeò amentes su- 7
mus, vt propter res tam leues, ac breues æterna bona deperdere,
perpetuoque inferni cruciatus velimus acquirere? Quia hæc
2. Cor. 7. consideratio nimis efficax est, ipsa nos D. Paulus hortatur, ne
ab inanibus huius sæculi prosperitatibus, seu calamitatibus nos
perturbari patiamur, dicẽs: Hoc ita q; dico fratres, tempus bre-
ue est. Reliquũ est, vt, & qui habent vxores, tanquã non haben-
tes sint: & qui flent, tanquã non flentes sint: & qui gaudent, tan-
quam nõ gaudentes sint, & qui emũt, tanquã non possidẽtes: &
qui vtũtur hoc mũdo, tanquã non vtantur: præterit enim figura
huius mundi. Per charitatem Dei vos deprecor, aduertatis, quo
vocabulo sanctus Apostolus huius mundi machinam nũcupat.
Illam quippè figuram, id est, apparentiam vocat. Figura enim
significat apparentiam, nihil aliud præterquam quod exterius 8
repræsentat, interius habẽtem. Talia sunt omnia sæcularia. De-
lectabilia enim, honorabilia q; videntur, & quæ appetitui no-
stro satisfacere possint: cum tamen interius vacua sint, nec quic-
quam præter exteriorem apparentiam habeant.

Cum Dominus eis dixisset, templum illud, & cuncta, quæ vi-
debant, atque mirabantur esse destruenda: ipsi eum percontati
sunt, dicentes: Dic nobis, quando hæc erunt, & quod signum ad-
uentus tui. Hæc duo pariter quæ fierunt: quia tantam illam, tam-
que illustrem ædificij molem, non nisi in nouissima sæculi con-
summatione euerti posse credebant.

Et inter alia multa, quæ æterna patris sapientia humanata il-

lis

9 lis respondit, quod hodierna sacri Euangelij lectio continet, eis dixit: *Cum audieritis prælia, & seditiones, nolite terreri, &c.* Dicatur totum Euangelium ad literam. In his verbis summatim eis explicuit, quæ à glorioſa ipſius aſcenſione, vſque ad mundi conſummationē euentura ſunt orbi. Vnde colligitur quid miſer hic mundus ſit. Colligitur enim fons eſſe errorum, bellorum ſeminarium, locus peſtis, ac famis, fidelium afflictio, frigefactio charitatis. O quàm meritò dixit Beatus Ioannes: Totus mundus in maligno poſitus eſt. Ipſe enim eſt fons, ac radix, ex qua tam peſtiferi prodeunt rami. Et tamen adeò cæci ſunt homines, vt in eo libenter inhabitent: atque etiam ſi fieri poſſet, nonnulli in eo in perpetuū viuere vellēt. O inferam cæcitatem. Diuus Paulus de Chriſto reparatore noſtro loquens, dicit: Dedit ſemetipſum 10 pro peccatis noſtris, vt eriperet nos de præſenti ſęculo nequam. Nos vero nihilominus illud diligimus, ſcilicet, quia id nondum penitus agnouimus. Quemadmodum marini piſces amariſſimas æquoris aquas non ſentiunt, quia, ſcilicet, in eis educati ſunt ſic qui in hoc mundo immerſi ſunt, eius damna, & mala non ſentiunt, quia eis nimium aſſuefacti ſunt.

1. Ioan. 5.

Gala. 1.

Simile.

Eſt etiam valde penſandum, quòd referens Dominus mala, quæ mundo ſunt euentura: prima omnium bella recenſuit, illa enim ſunt omnium ferè malorum origo. Illis enim bona, corpora, & quod peius eſt, probi mores, atque animæ deſtruuntur. Ex illis fames, peſtis, errores, alia denique innumera detrimenta, tanquam ex nociuo fonte dimanant. Ideo fratres nos magnoperè oportet Deum aſsiduò deprecari, vt ab eis nos liberet, pacemque concedat. Pax enim tantum bonum eſt, vt quemadmodum Rex melioris regni, quod habet, Rex inſcribitur: ſic Deus tanti pacem æſtimet, vt Deus pacis appelletur. Etita eum vocat Beatus Paulus plurimis in locis. Gloriatur etiā Dominus pacis autor eſſe. Vnde per Iſaiam Prophetam dicit: Ego Dominus faciens pacem. Et quandoquidem ipſius donum eſt humiliter illud ab eo poſtulare debemus. Ad hanc autem pacem à diuina maieſtate conſequendam oportet prius eius gratiam impetrare. Ideò enim vt ait Diuus Hieronymus, omnes Epiſtolæ Pauli in ſalutationis principio non prius habent pacem, & ſic gratiam, ſed ante gratiam, & ſic pacem vt donatis nobis peccatis noſtris pacem Domini conſequamur.

11

1. Cor. 14.
2. Cor. 13.
1. Theſ. 5.
2. Theſ. 3.
Iſai. 45.
Hiero. in Epiſtol. ad Cypria.

Non dicit: Pax vobis, & gratia: sed: Gratia vobis, & pax. Semperque sanctus Apostolus addit: A Deo. Ipse est enim, vt prædiximus, autor, ac largitor pacis. Estque valde hic pensandum eum pacem hominibus largiendo maxime gloriari: sicut appareret in Cantico, quod Angeli in sacratissima Domini natiuitate decantarunt, dicentes: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Quæ verba Gregorius Nyssenus ita declarat: Gloria in excelsis Deo, quia in terra pax hominibus. Et hæc pax fiet pro bona Dei voluntate erga homines, aut hominum erga Deum. Itaque illud, &, non est illic copulatiuum, sed causale. Nam, vt ait etiam Theophylactus in sacris literis, & pro, quia, poni solet. Vt in Psalmo: Da nobis auxilium, & vana salus hominis, id est, quia vana salus hominis. Et 1. Ioan. 1. Manus nostræ contrectauerunt de verbo vitæ, & vita manifestata est, id est, quia vita manifestata est, & vidimus, & testamur. Et siquidem Deus hominum pacem gloriam sibi esse ducit, confidenter illam ab eo petere possumus. Victoria etiam bellorum ipsius est donum: quod ipse cuilibet, concedit.

Gre. Nysse. in sermone Natiuitatis Domi. Theophyl. sup. Luc. 1. cap. Psal. 59. 1. Ioan. 1.

Hoc optimè præstantissimus dux Iephte intellexit, siquidem Deum alloquens, dixit: Si tradideris filios Ammon in manus meas, quicunque primus fuerit egressus de foribus domus meæ, mihique occurrerit reuertenti cū pace à filijs Ammon, eum holocaustum offeram Domino. Vbi valde pensandum est quod dicit: Si tradideris filios Ammon in manus meas: cognoscens, scilicet, victoriam à nullo alio, nisi à Deo sibi prouenire posse: sicuti Dauid fatetur dicens: Præcinxisti me virtute ad bellum, & supplantasti insurgentes in me subtus me. Non sic superbi fatentur, sicut apparet ex ijs, quæ Pharao eructabat Hebræos persequens. Persequar, inquit, inimicos meos, & comprehendam illos, diuidam spolia, implebitur anima mea: Euaginabo gladium meum, & interficiet eos manus mea. Omnia sibi superbus ille tyrannus tribuebat. Victoriam Dei donum esse non cognoscebat, quia in illum non credebat. Nos autem, qui Christiani sumus, & credimus tam victoriam, quàm ruinam, & captiuitatem à diuina prouidentia dimanare, oportet non solùm pacem, sed etiam victoriam à Deo prælio rum tempore postulare. Et hoc fuit mysterium, quare priusquā populus Israel cū illis barbaris nationibus prælia retur, ei Dñs

Iudi. 11. Psal. 17. Exod. 15.

oratorium

15 oratorium, in quo preces funderet, præcepit instruere: eum in hoc docens præcipua arma ad victoriam impetrandam esse orationes in gratia & charitate profusas. Ideoque Deus totum annum populum illum Israel iuxta montem Sinai detinuit. Vt enim ex libro Exodi apparet, tertio mense egressionis ad montem Sinai peruenerunt. Et in Numeris dicuntur secundo mense anni secundi, adhuc ibidem fuisse commorati. Noluit enim Deus eos illinc discedere, quousque optimè scirent omnia, quę circa diuinum cultum Dei populum scire oportebat. Itaque illos tenuit, sicuti nouit ij totum annum ante professionem detineri consueuerunt. Vbi docuit omnes illas præuentiones requiri ad victoriam ab hostibus comparandam. Et ita dixit eis: Si feceris omnia, quæ loquor, inimicus ero inimicis tuis: & affligam affligentes te. Et paulo inferiùs: Sermonem, inquit, meum mittam in præcursum tuum, cunctorumque inimicorum tuorum coram te terga vertam, emittens crabrones prius, qui fugabunt eos. Hoc vltimũ metaphorice hic intelligi potest. Quasi diceret: Ita attonitos, & stupidos eos reddam, vt à crabronibus superentur, sicuti sciniphibus AEgyptios superaui. Ex his omnibus inferre possumus, siquidem nunc tam modicas ab hostibus victorias reportamus, imò ab Hæreticis, Mauris, Turcis, alijsque infidelibus superamur, tot, tantaque hæc supplicia in pœnam fortasse ingentiũ scelerum nostrorum de nobis sumi.

Exod. 25. *Exod.* 19. *Num.* 1. *Exod.* 23.

Veram igitur fratres charissimi, pœnitentiam agentes diuinis præceptis pareamus, Deumque in his laboribus, qui 17 bus vndique obsidemur, auxiliatorem habebimus. *Sed ante hæc omnia iniicient vobis manus suas, & persequentur tradentes in Synagogas, &c.* Quorum labores, vt amplius exaggeret, eis inferius dicit: *Trademini autem à parentibus, & fratribus, & cognatis, & amicis, & morte afficient ex vobis.* Maiori enim angustia afficitur quispiam, cùm se à fratre, aut patre suo experitur oppressum, quàm si ab extraneo iniurijs afficiatur. Ex hoc apparet, quid iusti ab hoc mundo debeant sperare, cùm hic Dominus affirmet eos tam à propinquis, quam ab alienis esse persequendos. Ideoque subdidit, dicens: *Et eritis odio omnibus hominibus*, id est, omnes mũdi nationes Iudęi, Gętes, Mauri, Turcæ denique vos persequentur: omnes orbis ciuitates Christiano

rum ſanguine perfundentur. Non ſimul quidem: ſed, quemad- 18
modum fides paulatim prædicatur, & introducitur: ſic nunc
hic, nunc illic, affligetur, eamque tyranni perſequentur. O
Chriſte ſpiritalis vitæ reparator, infinitęque ſapientiæ magiſter
quomodo Domine diſcipulis, fidelibuſque ſeruis tuis, tot, tam
que terribiles labores prædicis? Non vides eos timore percul
Num. 13. ſos fortaſſe regreſſuros, qui iam te ſequi cœperunt? Cum ex-
ploratores, quos ſanctus Moyſes miſit ad explorandam ter-
ram promiſsionis, in populum Iſrael reuerſi ſunt, dixerunt:
Venimus in terram, ad quam miſiſti nos, quæ reuera fluit la-
cte, & melle. At quanuis terra vberrima eſt maxima tamen ei
diſcrimina inſunt. Primum eſt, quod habet cultores fortiſsi-
mos. Secundum, habet vrbes grādes, atq; muratas. Tertium,
ſtirpem Enac vidimus ibi, ideſt, vidimus ibi Gigantes. Quartū, 19
in ea diuerſa ſunt nationum genera, ideſt, innumeræ gētes illam
poſsident, quam etiam defendere debent. Sic hæc concluſerūt
dicentes: Nequaquā ad hūc populū valemus aſcendere: quia for
tior nobis eſt. Terra, quā luſtrauimus, deuorat habitatores ſuos:
populus quē aſpeximus, proceræ ſtaturæ eſt. Ibi vidimus mon
Num. 14. ſtra quædam de genere Gigantæo, quibus comparati quaſi locu
ſtæ videbamur. His verbis tanto timore populus perculſus eſt
vt in ſequenti capite dicatur: Igitur vociferans omnis populus
fleuit nocte illa, & dixerunt: Conſtituamus nobis ducem, & re-
uertamur in AEgyptum. Cum igitur tu, ò Domine, ſicut verus
Deus hæc omnia noueris, quantumque malum exploratores il
li populo fecerint diſcriminailla recenſentes, quapropter eos
grauiſsime punijſti (ibidem namque ſic dicitur: omnes mortui 20
ſunt, atque percuſsi in conſpectu Domini) cum (inquam) hæc
omnia noueris, quomodo nunc amicis tuis tam minutim quæ
in mundo ob ſancti Euangelij tui obſeruationem, & prædica-
tionem diſcrimina ſunt paſſuri prædicis? Ad hoc fratres reſpō
detur, exploratores illos diſcrimina recēſuiſſe, quæ ad terrā pro
miſsionis expugnandam offerri poterant. Dei tamen adiutoris
ſui, diuinorumque ipſius promiſſorum non meminiſſe. Si enim
illi dicerent: Fratres hæc ſunt diſcrimina, quæ in illius terræ ex
pugnatione nobis offerentur, verum infinita eſt Dei noſtri
potentia, & veritas: ſiquidem igitur ipſe nobis promiſit ſe
aduerſus illas barbaras nationes victoriam conceſſurum, confi-

denter

21 denter pergamus: ipſe enim promiſsis ſtabit: nunquam Hebrei timorem illum conciperent, neque puſillanimes redderentur: nec dicerent: Reuertamur in Aegyptum. At Chriſtus Redemptor noſter referens labores, quos diſcipuli ſui paſſuri erant, ſæpe addebat: Propter nomen meum. Quaſi diceret: attendite vos mea cauſa pati, qui infinita potentia polleo: vobiſque in omnibus his laboribus fauebo. Et ità eis hic dicit: *Ego dabo vobis os, & ſapientiam, cui non poterunt reſiſtere, & contradicere omnes aduerſarij veſtri.* Atque hinc intelligetis myſterium, quare vbi nos legimus in pſalmo: Cogitauerunt aduerſus ſanctos tuos, Beatus Hieronymus vertit ex Hebræo: Cogitauerunt aduerſus abſconditos tuos. In quo oſtenditur quàm ſecuri ſunt iuſti in medio tribulationum, & quam protecti à diuina miſericordia. *Pſal. 82.*

22 Et ita dicit Dauid: Abſcondes eos in abſcondito faciei tuæ, à conturbatione hominum. Facies eſt pars hominis manifeſtior: ſic facies Dei eſt manifeſtior ipſius, quæ eſt infinita eius miſericordia. Nam miſerationes eius ſuper omnia opera eius. Dicit Dauid per exaggerationem Deum in abſcondito, & intimo miſericordiæ ſuæ ſeruos ſuos cuſtodire. Dicuntur etiam iuſti abſconditi, quia licet à Deo adiuuantur, & conſolantur, hoc mundus non videt: imo potius arbitratur eorum fere nunquam Deum meminiſſe, cum illos inter tot tribulationes patiatur incidere. Et hæc mihi videtur vera intelligentia verborum illorum Beati Pauli: Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto. Bonum enim, ac tranquillitatem, quam iuſti in medio laborum habent, mali non dicam intelligere, verum, nec mente concipere, nec animo cogitare poſſunt. Et ſic vult hic dicere Diuus Paulus: Exterius mortui apparetis: interius autem vita dulciſsima in Chriſto fruimini. Hæc autem vita abſcondita delitescit, nec foris apparet: ſicuti perſonati, & qui alterius figuram aſſumũt, ſaccis exterius induuntur, interius autẽ ſericas, auroq; cõtextas gerũt veſtes. Et ſic, vt habetur in libro Sapientiæ, dãnati in inferno dicunt: Nos inſenſati vitam illorum, ſcilicet, iuſtorum, æſtimabamus inſaniam: & finem illorum ſine honore. Ecce quomodo computati ſunt inter filios Dei, & inter ſanctos ſors illorum eſt. Et ſequitur ſtatim. Ergo errauim⁹ à via veritatis, & iuſtitiæ lumẽ nõ illuxit nobis. Accidit ſtagnum ingentis aurorum, cupreſſorum, aliarumq; frõdoſarum *Pſal. 30.* *Pſal. 44.* *Coloſ. 3.* *Sap. 5.* *Simile.*

sarum arborum corona esse circundatum, cuius quietam aquã 24
si aspicias, in ea vniuersas illas arbores videbis, quæ in profundo stagni esse videntur: cumque sursum erectæ sint, vertices earum subtus, radices autem supra esse apparẽt: quod prouenit ex aquæ res vice versa repræsentante. Sic viri sanctitate insignes, sæcularium quoque rerum contemptores, & veri Dei amatores, quãuis ab hoc sæculo affligantur, & iniurijs, opprobrijsque afficiantur, veram nihilominus dignitatem, honoremque possident, qui est inseparabilis virtutis splendor, spiritualique consolatione permulcentur, quam eis Dominus inter maiores agones, afflictionesque corporales communicat. Infra esse videntur, cùm tamẽ sint super omnia. Abiecti apparent, cum in altissimum dignitatis gradum euecti sint: cadere videntur, cùm firmissimi subsistent. Tristes apparent, cùm tamen indicibili quodam gaudio eorũ 25
corda interiùs perfundantur. Sic decipimur, quia non substantiam quidem, sed figuram, & imaginem rerum consideramus: in vmbram, & non in res oculos conijcimus. Res per medium aquæ passionum nostrarum, non verò mediante veritatis luce perspicimus. Cùmque illos exterius nõ cernamus, sicut nos esse cupimus diuites, scilicet, ab hominibus permagni æstimatos, sensualitatibus, atque voluptatibus circunfluẽtes: eos abiectos, despectos, miserosque putamus: quæ re vera omnia viceuersa geruntur. Ecce cur iusti vocantur absconditi.

Propter hæc omnia Dominus discipulis suis, & in illis vniuersis iustis magnos labores, ac tribulationes euenturas esse, securè prædicit. Nec verò contentus est superioribus omnibus eos 26
confortasse: verùm amplius etiam addit, dicens: *Capillus de capite vestro non peribit.* Vbi mystice significauit minimam quanq; cogitationum illorum mercedis expertem non esse mansuram. O glorificatus sit talis Deus. Benedictum sit sacrosanctum os tuũ, & tua cælestis lingua, ò suauissime animarum nostrarum spõse, qua tam sanctum, & glorioſum verbum locutus es: & quanti minimum quodque ministerium tibi à fidelibus seruis tuis exhibitum æstimes, ostendisti. Quale præmium arbitramini fratres Dominum pro ingentibus cruciatibus, prolixisq; martyrijs ob eius nomẽ toleratis esse daturũ, qui vel vnã sanctã cogitationem æternis bonis exoluit: & pro vase aquæ frigidæ cum charitate largitæ cælestem beatitudinem retribuit? Ecquis est igitur

adeò

adeò rebellis, durus, ſibiq́ue ipſi contrarius, qui præ harum rerũ conſideratione tener non reddatur? Propter has, & ſimiles promiſsiones, labores ſanctis dulciſsimi viſi ſunt. Et ita dicit Beatus Paulus: Id enim, quod in præſenti momẽtaneum eſt, & leue tribulationis noſtræ, ſupra modum in ſublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis. Mirabile vtiq́ue eſt cõſideratu, quod cum ſanctus apoſtolus labores huius ſæculi momentaneos ac leues appellet, tunc gloriam pondus æternum vocat. Vice verſa hoc dicere debuiſſe videtur, ſcilicet, gloriam leuem, laborem autem grauiſsimum eſſe. Dico illum vocaſſe gloriam põdus æternum, quia ſicut graue pondus, quod eivincitur, poſt ſe defert, ſic gloria hominem poſt ſe ducit, ſi per affectionem, & ſpem illi eſt alligatus. Hæc enim efficit, vt omnes temporales labores ei leues, ac momentanei videãtur, & eos ſuauiſsimè perferat, quò tãtum præmium conſequatur. Qui dixit: Ego ſum lux mũdi, quæ infinita eſt ipſius clementia, mẽtibus noſtris illuceſcat, quò hæc omnia, ſicut oportet, intelligamus, quemadmodũ hi ſancti Martyres ea intellexerunt. Vt illa intimo cordis amore diligentes eoſq́ue imitantes, diſcrimina, & labores, qui ſe ſe nobis in Chriſtiana vita obtulerint, cõſtanti animo perferamus. Quò ſic diuinam gratiam impetrantes ſimul cum eis æterna beatitudine perfrui mereamur: ad quam nos perducat Ieſus Marię filius, Amẽ.

2. Cor. 4.

In eodem Communi plurimorum Martyrum Concio Secunda.

Cùm audieritis prælia, & ſeditiones, nolite terreri, &c. Luc. 21.

IN Apocalypſi dicit Deus cuidã amico ſuo: Ego dilexi te, quoniã ſeruauiſti verbum patientiæ meę: & ego ſeruabo te ab hora tẽtationis, quę vẽtura eſt in orbem vniuerſum tẽtare habitantes in terra. In quibus verbis duo valde neceſſaria Dñs manifeſtat: quæ ſcitu digniſsima ſunt. Alterum, adeò ſingularem

Apoc. 3.

larem virtutem esse patientiam, vt siquis illam possideat, diuina maiestas se propter illam eum diligere fateatur. Et hoc significat: Dilexi te: quoniam seruasti verbum patientiæ meæ, ideſt, tui amore captus sum: quia quodammodo simili meæ patientia præemines. Et ita dicit Diuus Petrus: Si exprobramini
1.Petr. 4. in nomine Christi, beati estis: quoniã quod est honoris, gloriæ, & virtutis Dei, & qui est eius spiritus, super vos requiescet. O verba dignissima sempiterna recordatione celebratu. Ecquis satis digne poterit exaggerare singulares promissiones, quas hic sanctus Apostolus Dei nomine ijs, qui patienter iniurias, atque labores propter nomen Domini Iesu Christi, pertulerint, pollicetur? Vbi valde notandum est hic in alia translatione sic esse: Quoniam quod est honoris, gloriæ, & virtutis Dei, & qui est eius spiritus, super vos requiescit. Ex quo manifestè colligitur nimis singulare signum esse, vnde perspici potest spiritus sanctus lentissimè in eo, qui veram habet patientiam, habitare, atque habitaturum esse. Ideo in hodierna sacri Euangelij lectione dicit: *In patientia vestra possidebitis animas vestras*. Multi aures suas possident, cohibentes se ab audiendis murmurationibus. Alij oculos suos possident, eos à vanarum rerum visu retrahentes. Alij possident pedes domi suæ inclusi commorantes: alij manus, aliena non rapientes: alij denique linguas, silentium obseruantes. De nullo autem horum dixit Dominus, illum animam suam possidere, nisi qui patientia pollet. Nam nullũ istorum tantæ perfectionis est, quãtę patientia. Ipsa enim animam efficaciùs disponit, vt diuinus spiritus cum cœlestibus ipsius donis in ea requiescat, illamque à misera Sathanæ seruitute liberet. Et quia hac maledicta captiuitate libera est, ideo Dominus dicit: In patientia vestra possidebitis animas vestras, ideſt, Si patientiam habueritis, animæ vestræ à Diabolo non deferentur: vos illarum dominabimini, & non illæ. Cũque hæc sit virtus altissima, ideò est impetratu difficillima, raroque in Christianis inuenitur. Religiosa fœmina religiosum quendam spiritali conuersatione alloquens dixit ei de virtute patientiæ: Contigit nobis nudiustertius aliquibus religiosis in sancta conuersatione commorantibus perfectam monialem velle depingere. Et quemadmodum mundani decoram fœminam fabricare volentes dicunt: Fœmina, quæ haberet oculos

5 los(*De fulana*) & os illius fœminæ, nares illius, frontem alius corpus denique alius, decora eſſet: ſic nos perfectam monialem pingere volentes dicebamus: Monialis, quæ oraret, ſicut (*Fulana,*) ieiunaret, ſicut (*fulana*) haberet ſilentium (*de fulana*) obedientiam (*de fulana*) cum ventum eſt ad patientiam inter octoginta moniales, quæ in hoc monaſterio commoramur, ne vnam quidem inuenimus, de qua dicere poſſemus, & patientiam (*de fulana*) vt concludentes diceremus: hæc eſſet perfecta monialis. Itaque cùm cæteras omnes virtutes in monialibus huius conuentus inuenerimus, hanc vnam reperire nequiuimus. Et hoc, quod prudens illa religioſa dixit, credo in alijs compluribus congregationibus eſſe reperiendum. Ex quo quam rara, quamque difficilis virtus ſit patientia demonſtratur. Alterum
6 notandum ſuper illa verba Apocalypſis eſt. Dominum dicere: eo quod vir ille in primis laboribus patientiam præſtitit, ſe in futuris eum eſſe conſeruaturum, ne illam amittat. Vnde colligitur præmium eſſe, quo Deus quenquam afficit, quia magnum alicuem laborem ipſius cauſa patienti animo tolerauit, cum alium laborem perpetitur patientiam non amittens. Contra verò impatientiam in paruo labore præſtita alia maiori impatientia puniri conſueſcit. De his dicit Dauid: Cadent ſuper eos carbo- *Pſal.139.*
nes, in ignem deijcies eos: in miſerijs non ſubſiſtent. Ideſt ex malis ad deteriora prolabentur, quia primos labores patienter non ferunt, permittes Domine illos in alios maiores labores incidere, eoſque maiori impatientia recipere, quod ad maiorem ipſorum condemnationem fiet. Eo quod virtus hæc tam ſin-
7 gularis ſit, inſtantiſsimè nos oportet dilectiſsimi fratres curare illam adipiſci non ſolum Dominum feruidiſsimè deprecantes, vt eam nobis concedat: ſed illis etiam exercitijs intendentes, quibus illa comparari ſolet. Vnum eſt, rationes quæri, bonaque conſiderari, vt cum laboribus affligimur, patientiam habeamus. Hoc medio vſus eſt ſanctus Iob, cum tot ſe calamitatibus circunſeptum experiens dixit: Nudus egreſſus ſum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc. Dominus de- *Iob.1.*
dit, Dominus abſtulit, ſit nomen Domini benedictum. Quaſi diceret: Nunquid ego aliquid perdo? Nunquid ego quicquam proprium habeo? Non vtique, cum nudus natus fuerim. Quare igitur affligar? Nunquid ad futurum ſeculum mecum aliquid

ſum

sum delaturus? Non vtique. Quare igitur conquerar? Sic nos in omnibus infortunijs, atque laboribus, qui nobis acciderint, facere oportet. Amisso honore, siue diuitijs vnusquisque dicat: Hic honor nō erat meus, hæ diuitiæ nō erant meæ, neq; enim ego cū illis natus sum. Ita dicit B. Paulus: Nihil intulimus in hunc mūdū, haud dubiū, quia neq; auferre quid possumus. Alia etiā consolatione se se idem vir sanctus consolabatur, dicens: Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est. Quasi diceret: Hæc omnia mutua possidebam, illa à me ipsorū Dominus petijt, quare affligar? Sit nomē Domini benedictum. Si tot gratias sanctus hic vir agebat, quando ei auferebatur quod possidebat, quales gratiarum actiones Domino referret, quādo sibi hæc omnia concedebat? Tu verò infœlix cum Deo gratias agere non memineris, cum tibi dona concedit, quid facies, quā do te illis priuat? Contemplor ego sanctum Iob vtraque manu Deum tenentem, Sathanamque illum persecutionibus infectātem, Iobque dicētem: O Domine nullatenus te deseram. Et hoc significat quod statim vlterius sequitur: In his omnibus nō peccauit Iob in labijs suis. O beati qui cœlestem hanc doctrinam secuti fuerint, sanctum hūc virum imitantes. Multum etiam prodest (ait seraphicus Doctor Beatus Bonauentura) ad calamitates æquo, ac patienti animo perferendas, si consideres quoties tu creatorem tuum offenderis, teque dignum esse, in quem omnes creaturæ consurgant, illataſque Domino suo iniurias vlciscātur. Aliud efficacissimum remedium ad patientiam impetrandam est, hominem se se ante labores præmunire, considerando labores sibi euenire posse, aut re vera euenturos esse, & ex tunc se ad illorum tolerantiam fulciendo.

1. Tim. 6.

Vnde vtilis contemplationis modus est, quenquam imaginari. Si mihi talis inferretur iniuria, quomodo illam perferrem? Si hic, siue ille mihi labor accideret, quomodo me in illo gererem? Et ibi patientiæ actus exercere contemplando se iam labores illos actualiter pati, atque in illis calamitatibus funditus esse submersum, quas tunc propter Deum corde, & animo perfert. Et sic præparabitur, vt cum hæc omnia realiter euenerint, ea patiē ter exanthlet. Ob hanc causam Christus Redemptor noster tanto prius suis sanctis Apostolis, alijsque iustis labores, & calamitates, quas per temporum discursus in mundo passuri erant, prædicere

11 dicere voluit: ſicut in hodierna ſancti Euangelij lectione appa-
ret. Vbi eis dicit: *Injecient vobis manus ſuas, & perſequentur tradentes in Synagogas, & cuſtodias. &c. Et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum.* Hoc eis dicit quaſi admonens eos, vt parati eſſent. Et ita dicit Diuus Gregorius: Dominus ac Redemptor noſter perituri mundi mala denunciat: vt eo minus perturbent venientia, quo fuerint præſcita. Minus enim iacula feriunt, quæ præuidentur: & nos tolerabilius mundi mala percipimus, ſi contra hæc per præſcientiæ clypeum muniamur. Singulare eſt etiã remedium ad patientiam conſequendam, nos in ea, quæ priſci quondam ſanctiſsimę fidei noſtrę patres omneſque glorioſi ſanctę Eccleſię Martyres ſũt perpeſſi oculos cõijcere quomodo humi tracti, flagellis cęſi immanibus immiſsi belluis, pruniſq; ardẽ
12 tibus aſſati, & deniq; vt refert Euſebius Cæſariẽſis, quomodo in eis Tyrãni omnia tormentorũ genera, quæ reperire, ac mẽte cogitare potuerunt, intenſiſsime exercuerunt. Itaque ſiquis otioſe tormenti genus contemplabatur, ſtatim ſe ſe ad iudicem conferebat, illudque in eis immaniter exercebat. Omnia autẽ hęc tormenta nõ potuerunt efficere, vt inuictiſsimi illi martyres fidem, ac patientiam amitterent. Vbi experientia compertũ eſt quod Beatus Paulus affirmauerat dicens: Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti? Tribulatio, an anguſtia an fames, an perſequutio, an gladius? Certus ſum quod neque mors, neque vita, &c. poterit nos ſeparare à charitate Dei, quę eſt in Chriſto Ieſu Domino noſtro. Salmones in ſalſa æquoris aqua naſcuntur: ſi verò
13 ſemel ad flumẽ aſcendunt, dulcemque aquam guſtant, mori potius, quam ad mare reuerti volũt. Sic viri ſancti quamuis in peccato concepti, & nonnulli etiam ingentes peccatores fuerunt, poſtquam ſemel Deum guſtauerunt, lacerari ſe potius patientur, quam ad peccatorum amaritudinem redire. O fratres quomodo hæc audientes non confundimur? Ecqua eſt religio noſtra, ſi illorum inuictiſsimorum martyrum fidei cõferatur? Nũc ſatis multum nos feciſſe putamus, ſi aliena bona non rapiamus, ſi proximi vxorem non deturpemus, ſi alios non occidamus, ſi nẽ ini officiamus: at bene operari, calamitates æquo animo tolerare vix nouimus. In illos deſideratiſsimi fratres oculos cõijcite, quos Deus nobis, vt exemplaria ante oculos propoſuit, illoſque diligenter imitamini: ſiquidem ſicut & vos exoſſe, & carne

Greg. Hom 35.

Euſeb. Cæſa lib. 8. Hiſt. Eccleſ.

Roma. 8

Simile.

conſtiterunt, idemque vobis, atque illis eſt auxiliator. Poſſet vti 14
que Deus fidem fidelium cordibus abſque vlla contradictione imprimere. Poſſet quod trecentis poſt annis in Conſtantino imperatore perfecit, in Traiano, Adriano, Tiberio, aut in alio quouis imperatore illius tempeſtatis operari, vt ſic fides in pace reciperetur. At non conuenit ſanctam Eccleſiam tot martyrum gloria, atque honore priuari. Sed voluit Dominus eos credentium omnium eſſe duces, quo poſteà in toto futurorum temporum
Cant. 4. diſcurſu, ſibi oblatos labores patientibus animis tolerarent. Vnde in Canticis ſpōſus perfectiones ſponſæ ſuæ recēſens dicit: Dētes tui, ſicut greges tonſarum, qui aſcenderunt de lauacro. Hi ſponſæ, ſcilicet, Eccleſiæ dentes ſunt ſancti Martyres, qui infideles manderunt, & in myſticum Domini corpus intulerunt. Dē-
Plinius. teshominis teſte Plinio, cōbuſtis omnibus oſsibus integri per- 15
manēt. Illi ſoli igni reſiſtūt, quod perfectiſsimā martyrū fortitudinē ſignificat. Hos diuinus ſpiritus cōparat mirificè, pulchreq; gregibus ouiū, quæ aſcenderunt de lauacro. Oculos in cœlū erigentes fratres mei innumeros illos martyrum greges cōtemplamini, qui tanquā oues tonſi, proprijque ſanguinis lauacro abluti corporū ſuorū velleribus derelictis ad montē Dñi, ad vberrimos gloriæ paſtus conſcenderunt. Sicq; intelligetis quam eximia ſit hæc ſponſi ſimilitudo, quæ prima facie nullā cōuenientiā habere videbatur. Dicitq; ſponſus: Omnes gemellis fœtibus, quia duplici fructuū genere inter Angelos illuceſcūt, vitę, ſcilicet, ſanctitate, ac martyrij tolerātia. Et ſterilis nō eſt in eis, quia ſibi, nobiſq; ſuo pio exēplo profuerunt. Idcirco dicit D. Paulus: Ideo
Hebr. 12. que & nos tantā habentes impoſitā nubē teſtiū deponentes om- 16
ne pondus, & circunſtans nos peccatū per patiētiā curramus ad propoſitum nobis certamen aſpicientes, nō ſolum in glorioſam tot martyrum conſtantiam, ſed etiam in autorem fidei, & conſummatorem Ieſum. Verū heù, heù, heù, quando propter Deū tormenta patietur, qui ne voluptatis quidem relinquendæ animum habet? O cæci filij Adæ, qui pro minimis huius ſæculi rebus tot labores perfertis, cum martyrum cruciatus non perferatis, cur ſaltem difficultatē, quā virtus ſecū affert, perferre nō vultis? Quæ cæcitas, qui ſtupor, quæ væcordia, quæ tā denſa caligo eſt hæc? Ex hoc vtiq; argumēto apparet, quā mortua eſt in multis fides, ac ſpes: cūtā deteſtabilis, ac maledicta pigritia, & rela-

xatio

17 xatio in vobis dominetur. Sic creditis, quaſi nõ crederetis: ſic ſperatis, quaſi penitus non ſperaretis: ſiquidem ne minimũ quenq; laborem ob illud æternum bonum perferre vultis.

Eſt valde penſandũ Dñm hic diſcipulis ſuis referẽtem quam immaniter illos mũdus eſſet inſectaturus, bis dixiſſe: *Propter nomen meum.* Quaſi diceret: Sic vos mũdus perſequetur, quia honorẽ meũ propugnabitis, deq; ineffabili innocẽtia, ac ſanctitate mea, & veritate diuinitatis meæ teſtimonium perhibebitis. In quo eximia ſeruorũ Dei ſingularitas innoteſcit. Loquẽs D. Pau. de ſacroſãcto Euãgelio dicit. Quod prędicatum eſt in vniuerſa creatura, quę ſub cœlo eſt, cuius factus ſum ego Paul. miniſter qui nunc gaudeo in paſsionib⁹ pro vobis, & adimpleo ea, quæ deſunt paſsionũ Chriſti in carne mea p corpore ei⁹, qđ eſt Eccleſia. *Coloſ. 1.*

18 Temeritas hęc D. Paul. videtur. Quid vir ſancte? Anne quid defuit patiẽtiſsimo Ieſu, quod pati debuiſſet, vt tu nũc id patiaris? Nõ hoc dicere volo, ſedq; poſtquam ſupernus mũdi Saluator Ieſus Chriſtus paſſ⁹ fuerat, ac reſurrexerat, hominib⁹ illi opus erat qui de ſacratiſsima ipſius vita morte, ac reſurrectione teſtimoniũ perhiberẽt: quiq; pro harũ infallibiliũ veritatũ cõfeſsione, ac fide vitã offerent, perſecutiones q;, tomenta, & mortẽ paterẽtur. Hoc igitur fecit B. Petr⁹, ac D. Paul. reliqui q; ſancti apoſtoli, ac martyres. Vnde colligitur Martyrij duos præcipuos eſſe effectus: alterũ, illud eſſe vitæ æternę meritoriũ: alterũ, illo Ieſum Chriſtũ verũ Deũ, & hominẽ honeſtari, eoq; q paſsioni ei⁹ defuit, adimpleri. Videlicet, ineffabilis illius pretij, ac gloriæ homi-

19 nibus teſtimoniũ perhiberi: quo hæc paſsio ſacratiſsima fidem, magnãq; haberet apud homines ęſtimationẽ. Etenim hoc ei de erat. Vt enim D. Paul. ait: Iudæis erat ſcãdalũ, & Græcis ſtultitia. Oineffabilẽ martyrũ excellẽtiã, quos ipſe De⁹ veritatis ſuę teſtes adducit. Sicq; Martyr idẽ eſt, quod teſtis. Etſi tãta fuit cõpluriũ Iudęorũ, ac gẽtiũ cæcitas, & obſtinatio: vt neq; ſanctorũ Apoſtolorũ, ac martyrũ admirabilis innocẽtia, nec ineffabilis patiẽtia, qua eos tot cruciatus pati cernebãt, nec ſtupẽda miracula, quib⁹ ſuã cęleſtẽ doctrinã cõprobabãt, aliquã in eis impreſsionẽ fecerũt. Ideo dicit hic Dominus, *Continget autem vobis in teſtimonium*, ideſt, Hæc omnia, quæ paſſuri eſtis apud quam plurimos ſolum ad cauſam meam iuſtificandam, proderunt, atque vt illi penitus inexcuſabiles maneant. O Chriſte infinitæ *1. Corin. 1.*

clementię, ac pietatis perennis fons per amorem, quo in mundũ 20
veniſti, te ſuppliciter deprecamur nos liberes, ne in tantum malum incidamus, vt conciones, aliaque diuina beneficia, quæ à te percipimus, hoc tantũ efficiant, vt apud te inexcuſabiles mancamus. Inſtantiſsime conabatur Loth duos illos iuuenes generos
Gene. 19. ſuos ſecum Sodomis abſtrahere dicens: Surgite egredimini de loco iſto, quia delebit Dominus ciuitatem hanc. Et viſus eſt eis quaſi ludens loqui. Sicque concremati fuerunt. Vt enim ait Gloſſa interlinearis prauæ conſuetudinis amor eos ligauerat. O quot ſunt hodie in orbe ſimiles his, qui quia ex ſanctis admonitionibus fructum non percipiunt æternis inferni ignibus cõ-
Eccleſ. 32. burentur. Homo peccator (ait Eccleſiaſticus) vitabit correctionem, & ſecundum voluntatem ſuam inueniet comparationem, ideſt, aliquem ſibi ſimilem, vel peiorem. Cùm peccator repre- 21
henditur, & æterna comminatione deterretur, protinus oculos in alium ſibi ſimilem, vel peiorem, qui etiam eſt obſtinatus, conijcit: hunc q; in ſui defenſionem, & excuſationem citat. Et quia illi ſunt tam mali, & peiores etiam, ideò contentus ſecuruſq; manet, quaſi idcirco illis infernus mitior, ac ſuauior eſſet futurus.
Pſalm. 57. De quibus dicit Dauid: Furor illis ſicut aſpidis ſurdæ, & obthurantis aures ſuas, quæ non exaudiet vocem incantãtium, & venefici incantãtis ſapienter. Non eſt mirum colubrum conſultò obſurdeſcere, ne ab ſpelũca exeat: ſuſpicatur enim ſe vbi primum ab ea prodierit, eſſe necandum. Tu autem ò peccator, qui ſcis te à Deo vocari, vt viuificeris: quare diuinis nunciorum magni Regis verbis obſurdeſcis? Similis es illis, ò infœlix, qui prædican-
Act. 7. te Beato Stephano Protomartyre cœleſtem quãdam concio- 22
nem continuerunt aures ſuas, & impetum fecerunt vnanimiter in eum, ſi enim illi audita concione iuſtum lapidarunt: tu finita prædicatione iuſtorum Dominum tuis horrendis ſceleribus lapidas.

Non eſt contentus clementiſsimus, & gratiſsimus Dominus ſuos ſanctos diſcipulos ad futuros labores fulſiſſe eis auxilium ſuum promittens, ac dicens: Ego dabo vobis os, & ſapientiam, cui non poterunt reſiſtere, & contradicere omnes aduerſarij veſtri: verum eos etiam ſpe præmij confortat dicens: Et *capillus de capite veſtro non peribit*. Quod eſt aliud excellentiſsimum medium ad virtutem patientiæ conſequendam. O ſi profunde cõ-

ſidera-

23 ſideraremus, quam glorioſi reſurrecturi ſunt qui in hoc ſæculo propter Deum labores patiuntur. Etenim quanquam hic dilaniati, diſcerpti q; fuerunt, illic tamē ne minimus quidē capillus eis deerit. Sicque cū Domino in gloriæ throno locabūtur, quia ob eius amorem paſsi ſunt. Ipſe enim dixit in Apoc. Qui vicerit, dabo ei ſedere in throno meo: ſicut & ego vici, & ſedi cū patre meo in throno eius. O quanto honore, gloria q; afficitur, qui in throno cum ſuperno rege ſedet ſtantibus omnibus principati b⁹, poteſtatibus throniſq; ac dominationibus. Daniel enim propheta dicit: Millia milliū miniſtrabant ei & decies millies cēte na millia aſsiſtebāt ei. Nullus eorū ſediſſe dicitur: viliſsimus autē terræ vermiculus, eo quòd vicerit in regio throno ſedebit? Sedebit vtiq;. Nō quod homines Angelis præferamus: nā etiam
24 & ipſi cum dracone præliati ſunt, & viceruntin ſanguine Agni: ſed quia iuſto Dei iudicio hæc Martyribus prærogatiua conceditur, vt ſedeant genteſq; iudicent, ſicut ipſi ab eis iniuſte iudicati ſunt. Mirabile eſt conſideratu quoties Dominus in diuinis literis æterna præmia recenſet, vt videat nùm forte aliquis ad eorum cupiditatem propendeat: & tamen paucos reperit, qui ea verè & ex animo cupiant. Aliquando enim dicit: Vincēti dabo edere de ligno vitæ, quod eſt in paradiſo Dei mei. Iterum dicit: Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei. O immenſam Dei probitatem. Ecquis tot, ac tāta bona contemnet. Breuis eſt pugna, & æterna corona. Id enim (ait Diuus Paulus) quod in præſenti eſt momentaneum, & leue tribulationis noſtræ, ſupra modū æternū gloriæ pondus operatur. Meritòquidem ait, Glo
25 riæ pōdus. Tātum enim eſt, vt nequaquā ab homine, aut ab Angelo ſuſtineri poſſet, niſi à Deo mirabiliter illi ſuſtinerentur. Ingens nanq; impetus illius fluminis deliciarum ex Dei throno profluentis tam admirabili virtute illas beatorum animas perfundit, ac penetrat, vt nulla vi creata ſuſtineri poſſet, niſi à diuina potentia mirabiliter ſuſtentaretur, ne penitus à ſe profilirēt. Hoc nos dilectiſsimi fratres præmiū manet: hoc nimis diligēter exquirite: propter hoc æquo, patiētique animo cunctas præſentis vitæ calamitates, ac pericula tolerate, quo diuina ditati gratia æterna cœleſtis beatitudinis gloria coronemini. Quod nobis præſtare dignetur Ieſus Mariæ filius, Amen.

Apoc. 3.

Dani. 7.

Apoc. 2.
Apoc. 3.

2. Cor. 4.

In eodem Communi plurimorum Martyrum Concio Prima.

Descendens Iesus de monte stetit in loco campestri, &c. Luc. 6.

POST QVAM Sanctus Propheta Dauid dixerat: Exquisiui Dñm, & exaudiuit me, & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me: nos omnes inuitauit dicens: Accedite ad eũ, & illuminamini, & facies vestræ nõ confundẽtur. Quasi diceret: Siquidem ego Deũ exquirens omniũ necessitatum mearũ remediũ reperi ad eum accedite: omnes enim remediũ consequemini. Quod si dicatis: Cùm Deus sit infinitæ essentiæ, omnia implẽs, intimiusque in nobis quam nos metipsi, persistens, vt quid nos hic Propheta hortatur, vt ad illum accedamus? Ad hoc quadam similitudine respondet B. Anselmus dicens: Quemadmodũ cœlum nos omnes in hoc sæculo viuentes operit, nulloque nos conferre possumus, quin sub eo simus: hoc tamen interest, quod cũ in cœlo sit oriẽs, & occidẽs, quò magis ad oriens accedimus, eò magis ab occidente recedimus: & vice versa: sic aliquo modo circa hoc agitur. Et enim licet Deus omnia impleat, atque comprehẽdat: cum tamen in eo sit oriens, ideſt, infinita misericordia (quæ ideò dicitur oriens, quia per eam animæ in diuina ipsius gratia oriũtur) sitq; occidens, ideſt, infinita eius iustitia, occidens dicta quia peccatores æterna morte punit, quò longiùs à peccatis recedimus, & in virtutibus exercemur, eò propius ad oriens diuinæ illius misericordiæ accedentes longius ab occidente iustitiæ ipsius recedimus. Et è contra: quò longius à virtutibus recedimus, & peccatis intendimus, eò remotiùs ab eius misericordia rece-

Psal. 33.

Anselm.

4 recedentes propius iuſtitiæ propinquamus. Sicque monẽs nos Dauid, vt ad Deum accedamus, hortatur, vt peccatorum cõtritione, ſanctiſq; meditationibus, atq; affectionibus, ac virtutum exercitationibus, qui ſunt pulcherrimi greſſus, ad diuinas eius miſericordias recipiendas diſponamur, quibus anima illuminatur, & clarificatur. Ideoq; dicit: Accedite ad eum, & illuminamini. Ad cuius ſententiæ maiorem intelligentiam oportet perpendi verba Diui Auguſtini dicentis. Gratias tibi ago lux mea, quoniam illuminaſti me, & inueni te, & me, vbi inueni me, ibi cognoui te: vbi inueni te, ibi cognoui me, vbi autẽ cognoui te, illuminaſti me. Et hoc arbitror ſignificare illud Pſalmi: Ego autẽ in iuſtitia apparebo conſpectui tuo, ſatiabor, cum apparuerit gloria tua. Ex Hebræo enim transfertur: Ego autem in iuſtitia
5 contemplaui faciem tuam, ſatiabor, cum euigilauero ſpecie tua. Quæ verba (meo iudicio) cuncta de hac, nõ ſolum de futura vita intelligi debent. Vult dicere Sanctus Propheta: Quando impetrata perfecta iuſtitia, quæ in conſcientiæ puritate conſiſtit, & in verò Dei amore ſita eſt, infinitam probitatem, atque excellẽtiam tuam contemplabor: & in hac contemplatione infinita ſpecies, ac pulchritudo tua me excitauerit, & in me ingredi fecerit, mihique perfectiones tuas reuelauerit, tunc anima mea contenta eſſe poterit, & quantum in hoc ſeculo fieri poteſt, ſaturabitur. Sumit hic Propheta metaphoram à quodam homine ſomno ſopito, qui repentina luce expergiſcitur, & à ſopore reſurgit. In his omnibus docemur, eum, qui conſcientiæ puritate per affectuoſam contemplationem ad Deum accedit, diuinæ pulchri
6 tudinis luce radiari, atque excitari, atque ad maiorẽ diuinæ maieſtatis cognitionem adduci. Ex quo tam ſingularis animæ conſolatio reſultat, vt per exaggerationem ſatietas hic appelletur. O quám obſcura materia eſt hæc compluribus noſtrum: quia (quæ noſtra eſt culpa, & negligentia) nondum illam ſumus experti, quaſi bruta animantia eſſemus. Dicit vlterius Sanctus Propheta: Et facies veſtræ non confundentur. Hac enim illuminatione ſpiritus valde fulcitur, vt vſq; ad finẽ in charitate perſeueret. Qua propter nõ afficietur cõfuſione illa, qua mali in die iudicij cõfundentur. Oſee Propheta de adultera quadam loquens dicit: Confuſa eſt. Vbi Vatablus pro, cõfuſa eſt, vertit, pudefacta eſt. Et gloſſa interlinea. exponit: Obſtupuit. Sic nunc

Aug. in Sõ lib. cap. 51.

Pſal. 16.

Oſe. 2.

possumus dicere, iustos non esse confundendos, neq; pudore af- 7
ficiendos, neq; in illa hora stupore deterrendos, sicuti malis acci
det. Quibus meritò dici potest illud Hieremiæ: Cõfundemini à
Hierem. 12. fructibus vestris propter iram furoris Domini. Ecquis igitur fra
tres charissimi tot bonorum desiderio excandescens ad sum-
mum bonum nostrum Iesum Christum, sicuti diximus, iustan-
tissimè non curet accedere?

In hodierna sancti Euangelij lectione refertur, quod *Descendẽs Iesus de monte stetit in loco campestri, & turba discipulorũ eius, & multitudo copiosa, &c.* eum circundedit, Et *omnis turba quærebat eum tãgere, quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes.* Et quanuis modo sic corporalibus passibus ad hunc supernum Saluatorem nequeamus accedere, spiritalibus tamen affectibus, & amoris passibus illum tangere possumus, vt ab eo singularia beneficia percipia- 8
mus, sicut Dauid in prædictis affirmat. Est nimis perpendendũ
Matth. 5. Beatum Matthæum referre, quòd Dominus videns turbas ascẽ
dit in montem. Atq; vt delicatissimus erat, pedesterq;, ac nudis
pedibus nimijsq; laboribus, & pœnitẽtijs defessus incedebat, se
dit in mõtis fastigio, sicq; solennissimã habuit concionẽ. In quo
etiã significauit, quàm ex proposito, (*y quan de assiento*) salutis no
stræ res ageret. Medicus, cuius dilectissimus filius ęgrotat, sedẽs
(*muy de assiento*) ei medetur: nũquã ab eo recedit: palsim eius pul
sum cõsiderat. Quãdo autẽ alios curat, quos tãtopere nõ diligit,
vix sedet. Sic sedẽs diuinus magister ad prædicãdũ, amorẽ, & af
fectionẽ, qua hoc faciebat, ostendit. Et in illa cõcione dixit: Bea
ti pauperes spiritu, beati mites, beati q lugẽt, &c. At verò B. Lu
cas hic dicit, dominum ex monte descendentem eandẽ doctri- 9
nam turbis prædicasse. Ecce fratres quomodo cum Christus sit
perẽnis fons infinitæ sapientiæ vnam eãdemq; doctrinam bis
prædicat. Vos autẽ, vt primum concionatorem vnum idemque
punctum bis concionari perspicitis, protinus ei detrahitis dicen
tes illum vnum & idem sæpe repetere, quia plura nescit. O per-
uersam curiositatẽ. Cum ex audita doctrina fructum non perce
Simile. peritis semper noua vobis dici vultis, quæ nunquã antea ad au-
res vestras peruenerint. Sagittarius, qui emissa sagitta ferã per
cutit, non illam perdit, sed sanguine tergit, & in pharetram im-
mittit, pluriſque illam æstimat, vt sępius illam iterum immittat.
Psal. 44. In sacro eloquio diuina verba sagittæ vocantur, vt patet in Psal-

mo

10 mo quadrageſimoquarto, vbi dicitur: Sagittæ tuæ acutæ. Non haſtæ, vel haſtilia, ſed ſagittæ dicuntur. Quemadmodum enim cũ venator procul diſtat à feris, quas cupit occidere, ſagittis vtitur: ſic oportet cõcionatorem non eſſe prope feras, ideſt, peccatores, quos Deo conatur venari, & occidere: ſed longiſsimè ab eorũ conuerſationibus, vitijs, moribuſque abeſſe, eum autem, qui iuxta illos eſt, acerrimè D. Paulus obiurgat dicens: Qui præ dicas non furandum furaris: qui dicis non mœchãdum mœ- *Roman. 2.*
charis. Quia ſagittæ hæ acutiſsimæ ſunt, protinus addit Sanctus Propheta: Populi ſub te cadent: in corda inimicorũ regis. Ideſt His ſagittis inimicorum Dei corda penetrantibus, ſtatim diuinę illius obedientiæ ſubmiſsi adipſius pedes cõſternuntur. Quoties accidit animã excõcione fauciatã exire ita, vt nequeat requi
11 eſcere, neq; in cibis, aut familiariũ cõuerſatione guſtũ inueniat, exit rus, vt eorũ, quibus fatigatur, obliuiſcens oblectetur. Ettñ illic ea ſagitta multum operatur: ei mortem in memoriam reuocat: hortaturq; interiùs, diem eſſe ſtatutum, in quo arctiſsimam ſcelerum omniũ, & vel minimi verbi otioſi, quod protulit, creatori ſuo rationem redditurus ſit: necnon impœnitentes æternas tormẽta ſubituros eſſe. His conſiderationibus hæc anima redit ad ſe: ſeq; profundo peccatorũ pelago experitur immerſam: cognoſcitq; viam, qua graditur, non ad cœlũ quidem, ſed ad infernũ deducere. Maliſque ſuis confuſa dicit: Ad me reuerti, meque in meliorem frugem recipere volo. Statimque ſalutis ſuæ initium incipit ordiri, modoſque perquirit, quibus creatori
12 ſuo placeat, ipſiuſque amori reconcilietur. Proculdubio hæc anima percuſſa eſt, corque acuta ſagitta transfixum defert. Et *Simile.*
quemadmodum percuſſa fera decurrit (*Viene a caer tras vna mata*) ibique quicquid in inteſtinis habet, euomit, quouſque ſanguinem etiam effundit: ſic anima diuino verbo percuſſa in confeſsionarium corruit, ibiq; per puram, atque integram confeſsionem omnia peccata ſua euomit, quouſq; ſanguinẽ, ideſt, nimiũ propinquorum, amicorum, & temporalium rerum amorem effundit. Si ergo concionator intelligit vnam concionem, aut conſiderationem eſſe acutã ſagittam, efficaciſsimamq; ad peccatores cõuertẽdos, quare illã in memoriæ ſuæ pharetra nõ ſeruabit vteã iterũ, atq; iterũ proferat, ſicuti venator ſagittã cuſtodit? Inſipiẽter ergo, atq; iniquè illũ irridetis, cũ ipſe prudẽtiſsimè faciat.

Et sic dicebat Diuus Paulus: Eadem vobis scribere mihi qui- 13
dem non pigrum vobis autem necessarium.

Phil. 3.

Et ipse eleuatis oculis in discipulos suos dicebat: Beati pauperes, quoniã vestrum est regnum Dei. O vniuersalis animarũ omnium Domine, illarumque amator efficacissime, quomodo videns totã hãc turbam ex lõginquis regionibus ad cœlestem doctrinam tuam audiendam conuenire, teq; intentis oculis aspicere expectantẽ vt incipias prædicare, tu verò in initio concionis in solos discipulos tuos oculos conijcis? Extende, extende Dñe benedictos oculos tuos in totũ auditorium, & omnes intuere: siquidẽ omnibus natus es, omnesque redimere cupis. Dico concionem has duas partes præcipuas habuisse. In priori docuit Dominus, quibus exercitationibus prædestinatos oporteat intendere, dicens: Beati pauperes spiritu. &c, vsque ibi: Gaudete in illa die. Ideo- 14
que, vt ea diceret, in suos sacros Apostolos, per quos prædestinati repræsentabãtur, oculos coniecit. In posteriori verò parte de vijs inferni, deque reproborum exercitationibus egit. Et, vt de ijs ageret oculos conuertit ad turbas, vbi forsitan multi ex reprobis erant, dixitq;: Væ vobis diuitibus, qui habetis consolationem vestram. Væ vobis, qui saturati estis, quia esurietis. Væ vobis, qui ridetis nunc: quia lugebitis, & flebitis. Væ cum bene dixerint vobis homines. (O *sancta Maria señora*) quam metuẽda sunt hæc dictu, atq; auditu: quomodo illa dicẽtes, & audiẽtes nõ obstupemus? Fratres si arbitramini has comminationes, exaggerationes, aut loquendi modos esse, fallimini. Ideo vnumquemque peculiariter sacra pagina monet dicens: Ne sis incredibilis ti- 15
mori Domini, idest, ne sis incredulus verbis, & ministe ad Dei timorem concipiendum inuitantibus: quum magnũ emolumẽtum timor in anima tua possit efficere.

Eccle. 1.

Sic igitur diuinus magister est orsus: *Beati pauperes, quoniam vestrum est regnum Dei.* Mirabile est consideratu, vnde Dominus initium sumit. O admirabile exordium. Tanquam supernus Philosophus à beatitudine artificiose fuit exorsus. Prius enim oportet affigi scopum, deinde sagitta est emittenda. Prius debet finis proponi, postea verò, ostendenda sunt media ad illum finẽ consequẽdum. Naturale est hominibus optare esse beatos: si cũ primi parentes in tam amœno, delectabiliq; loco morarentur, aliam maiorem fælicitatem, ac beatitudinem exoptarunt: quid

nos

16 nos tot miſerijs circunſepti faciemus? Ex hoc tam vniuerſali deſiderio ortum eſt homini deſiderium cognoſcendi in quo eius beatitudo conſiſtat. Atque, vt Beatus Auguſtinus affirmat, Marcus Varro ducẽtas octoginta, & octo varias opiniones Philoſophorum circa hanc materiam in vnum librum congeſsit. Et Ariſtoteles, vt explicaret, in quo conſiſtit beatitudo, & fælicitas, quam homines in hoc ſæculo conſequi poſſunt (de æterna quippe nihil penitus intellexit) prius improbat erroneas opiniones aſſerentes fœlicitatem in voluptatibus, diuitijs, honoribus, ac ciborũ affluẽtia cõſiſtere. Quę opiniones inter multos, Chriſtianos (quæ ipſorum eſt miſeria, morumq; deprauatio) ſatis hodie ſunt acceptæ, atq; probatæ: quas quidem Ethnicus Ariſtoteles naturali tantum lumine ductus confutauit. Quibus improba

17 tis, ſententiam ſuam ſtatuit dicens, ſedem, à qua humana beatitudo ſeparari non poteſt, eſſe virtutem, illiuſque exercitationem. Et Seneca dicit, illum ſolum eſſe beatum, qui nihil nociuum eſſe ducit, præter vitium, atque delicias, & in nihilo voluptatem reperit, niſi in virtute, fallaciumque illecebrarum ſenſualitatis contemptu. Idemq; dixit Plato. Eia ergo libidinoſi, voraces, luſores voluptatibus dediti, auari, quid vobis videtur hæc alapa, qua vos Ethnici afficiunt? Quomodo pudore non confundimini, videntes Ethnicos hæc, in quibus vos ſummam fœlicitatẽ ſitã eſſe putatis, improbare? O cęci, cæci, cæci quo ſupplicio vos à Deo puniendos eſſe ſperatis pro tot abominationibus? Proh, & millies proh dolor. Hi ſapientiſsimi viri ſolam intellectus lucem in præceptricem habentes veriſsimè diffiniunt huma-

18 nam huius ſæculi fælicitatem, in virtute, & vitiorum contemptu conſiſtere: nos verò multo prę ſtantiori præceptore eruditi, cuius opera plus etiam, quam ipſius labia prædicarunt qui finem non in virtutibus ſtatuit, ſed illas tanquam media, neceſſaria docuit ad alium excellentiorem gloriæ finem impetrandum & tamen adeò parum apud nos virtus eiuſque ſequaces valent, vt tam eam, quam illos paſsim contemnamus, & pedibus conculcemus, ex vitijs ſerta texentes, quibus capita noſtra exornemus. Credite mihi fratres, in die Iudicij Philoſophi illi non tã aſperè tractabũtur, quã nos. Quam peruerſita tẽ ſanctus Dauid Propheta cõſiderãs ſpiritus feruore dicebat: Fi lij hominum vſque quo graui corde? Vt quid diligitis vanitatẽ, & quę

Aug. de ciuit. li. 19. c. 1

Ari. 1. Ethi. ca. 5. & per ſequentia ca pita.

Pſalm. 4.

& quæritis mendacium. Quasi diceret: Si belluarum filij essetis, 19
non esset mirum, si caducas, ac perituras huius sæculi res tãtope
re diligeretis: vos autem, cùm filij hominum sitis, tàm grauibus
esse cordibus, & quemadmodum grauia magno impetu in ter-
rã corruunt, sic corda vestra ad terrena propendi, hoc magnã mi
hi affert admirationem, multoque maiorem vobis afferet, con-
siderantibus vos homines esse fidei lumine illustratos. Beati
pauperes, quoniam vestrum est regnum Dei. Ecce quomo-
do Dominus cœlorum regnum finem, virtutem verò medium
statuit. Estque animaduertendum duplex esse genus paupertatis, exterius, scilicet, & interius. Paupertas exterior est diuitiarum inopia, & hæc ex genere suo neque bona, neque mala est. Qua si bene vsus fueris, bona erit: si verò abusus,
Eccle. 27. mala erit. Et de hac dicitur in Ecclesiastico: Propter ino- 20
piam multi deliquerunt. Vnde qui pauperi subuenit, non so
lum opus charitatis exercet, verùm etiam obstat homini ma-
lo esse volenti, ne peccatum committat, atque ita duplici afficie
tur præmio. Altera est paupertas interior, qui est temporalium rerum contemptus. De hac bina paupertate dicitur in
Prou. 13. Prouerbijs: Est quasi diues, cum nihil habeat, & est quasi pau-
per, cum in multis diuitijs sit. Est quidam multa bona possidens, qui tamen omnia negligit, estque alter nihil possidens, omniaque habere desiderans. Dominus autem hic dicit Beati pauperes, nec addidit spiritu, vt significet, quãuis sibi placeat ille, qui cum diues sit, spiritum tamen in diuitijs locatum non habet: multò magis sibi placere illum, qui ingenti spiritus feruore ob ipsius amorem omnia derelinquit, aut si diuitias haberet, re- 21
Scot. in. 4. d. 14. q. 2. lite. i. uera illas desereret: hic est enim singularis quidam charitatis effectus. Nam, vt sapientissimè dicit subtilis Doctor Scotus: Quælibet virtus non solum inclinat ad actum immediatum sui sed etiam ad euitandos, & detestãdos actus contrarios sibi. Verbi gratia, habitus castitatis, qui me immediatè ad castitatem seruandam inclinat, etiam me propendit, vt videam, qui castitati potest repugnare, atq; illud euitem. Sic charitas immediate me ad Dei, proximiq; amorem inclinat. Et quia nimius creaturarũ amor charitatis ignẽ cõminuit, hinc est, quod prẽter quã, quod charitas me ad Dei amorem inclinat, me etiam ad illarum rerum, quæ hunc amorem impediunt, contemptum propendit.

Ethic

22 Et hic contemptus temporalium bonorum, qui efficit, vt is, qui
ea possidet, illa relinquat, & qui non possidet, illa non optet, in
hoc loco à Domino commendatur. Ad quem contemptum, &
paupertatem propensiùs inclinat charitas, quàm ad aliquã aliã
virtutem præter amorẽ Dei. O cœleste verbum: Beati pau-
peres, quoniam vestrum est regnum Dei. Innumeri propter illud
sese pauperes effecerunt. Optimè dixit Dauid: Vox Domini *Psal. 28.*
præparantis ceruos. Cerui adeò velociter per terram currunt, vt
in ea pedes non ponere videantur. Sic iusti hac diuina voce præ
parati tam velociter per huius vitæ stadium prætereunt, vt vix
in aliqua re terrestri affectionem statuant. Cerui cùm currẽtes
fossam aliquam reperiũt, ità saliunt, vt visu mirabiles sint. Sic iu-
sti, vt in virtute decurrunt, cùm eis aliqua mali offertur occasio,
23 aliquod ve offendiculum, quod est periculosum præcipitium,
& fossa, tunc saliunt: tunc per diuinarum rerum contemplatio-
nem in cœlum efferuntur, ne in peccati fossam incidant. Non
sic mundani faciunt: qui vbi minima quæque peccati offertur
occasio nõ considerãtes Deum esse in cœlis, qui hoc prohibeat
tanquam cæci amentes offendunt, & misere prolabuntur ob af-
fectionem, qua temporalia diligunt. Pater æternus veterem le-
gem in diuitiarum spe fundauit: eas enim illius obseruatoribus
promittebat: ipsius autem transgressores paupertate minabatur,
vt patet in libro Leuitici. Vbi dicitur: Si in præceptis meis am- *Leuit. 26.*
bulaueritis, dabo vobis pluuias temporibus suis, & terra gignet
semen suum, & pomis arbores replebuntur, &c. Quod si non au
dieritis me, & feceritis omnia mandata mea, visitabo vos celeri
24 ter in egestate: frustrà seretis sementem, &c. At vnigenitũ suũ
in mundum mittens maiora illi commendauit, vt hominum cor
da ad cœlestia præmia erigeret. Puero fit plaustrum, in quod *Simile.*
innititur, vt ambulare discat: postquam autem accrescit, & ali-
quantulum maior est, plaustrum ei adimitur, vt tãquam vir per
se incedat. Sic se Deus cum homine habuit, quem, vt cœlestia
amare doceret: quando puer tener, ac debilis erat, ei in veteri
lege temporalia bona promisit, quæ illi fuerunt tanquam
plaustrum, cui adhęreret in obseruatione diuinæ legis incedens.
Aduenientе autem legis gratiæ tempore, iam non vult nos qua-
si pueros esse: non vult nos temporalium rerum spei inniti, sed
totã spem nostram in æternis bonis esse locatam. Et ideò dicit,

Beati

Beati pauperes, quoniam vestrum est regnum Dei. 25

Dicit vlterius: *Beati qui nunc esuritis, quia saturabimini.* Homo sobrietati deditus & propter Deum, esurire solitus, diuinæ contemplationi est valde dispositus: estque eius cor quasi exhalatio quæ terrestris grauitatis immunis in altum ascendit, & in ignem conuertitur. Sic cor sobrium facile sursum erigitur, vt diuini amoris igni inflammetur. Etiam est valdè necessaria hæc virtus temperantiæ ad castitatem impetrandā. Nam, vt ait Beatus Ioannes Climacus, qui castus esse, atq; à se vitium sensuale conatur expellere, simulq; corpus suum delicate tractat, est similis illi, qui volens á se canem expellere, illi panis fragmētum immittit: qui ideò eum diligentius sequitur. Prius Deus brutis, quàm hominibus escas produxit, vt significaret, quàm parum curæ corporalis alimoniæ habere deberemus, & quantopere diuina 26 contemplatione nos oblectari oporteret. Quam nobis Beatus Petrus Apostolus valde commendat dicens: Succincti lumbos mentis vestræ sobrij, perfecti, sperate in eam, quæ offertur vobis gratiam in reuelationem Iesu Christi. Vbi admonens nos, vt præparemur ad aduentum filij Dei in iudicium solius sobrietatis tanquam virtutis ad perfectionem obtinendam valde necessariæ meminit. Ideò hic Dominus dicit: Beati, qui nunc esuritis, quia saturabimini. Nec addidit iustitiam, vt nos doceret, etiam corporalem hanc famem viam esse ad æternam saturitatem. Quanquam iustitiæ fames est quid nimis heroicum, quod nobis Spiritus diuinus commendat dicens: Pro iustitia agonizare. O singularia verba. O quis ea in corde suo defigeret. Agonem á nobis, atque etiam mortem Spiritus sanctus pro iustitia, 27 postulat. Sed proh dolor, quàm parum nos præstamus multo, quod Deus petit. Ecquis diuinum honorem zelat? Ecquis eum propugnat? Ecquis agonizatur, vt quod Deo debetur, per soluatur? Ecquis fatigatur, vt Deo suo iniurias à mundo illatas aliqua ex parte satisfaciat? Ecquis solicitudine angitur, vt Deo ipsius iura soluantur? O Domine Deus meus quid dicam ad hæc? Video quippe reginam Iezabel pro idolorum suorum honore solicitam (*Y que los regala*) atque vt illis magis placeat, mensæ suę cibos illis præbere, vt Deos suos caducos reuerētiùs honestarent: in Ecclesia autem veri Dei neminem video, qui hac solicitudine pro illius gloria, & honore afficiatur. Ecqua

Similit.

Ioan. Clim.

1. Petr. 1.

Eccles. 4.

3. Reg. 18.

poterit

poterit fratres lingua recenſeri, quantopere ſacroſancti hi martyres iuſtitiam eſurierint, quoties agonizati ſunt, vt eam non ſibi ſolum ſed proximis etiam ſuis obtinerent? Et ſiquidem nulla hoc lingua ſatis dignè valet explicari, cordibus veſtris cotemplandum relinquo, vt pijs eorum exemplis inflammati, ad illos imitandos concitemini. Quò in hoc ſæculo in virtute, gratiaq; eorum ſocij effecti, ipſorum cohæredes in cœleſti beatitudine fieri valeatis. Quod nobis præſtare dignetur Ieſus Mariæ filius: qui cum Patre, & Spiritu ſancto viuit, & regnat in ſæcula ſæculorum. Amen.

In eodem Communi plurimorum Martyrum Concio Secunda.

Deſcendens Ieſus de monte ſtetit in loco campeſtri, &c. Luc. 6.

PLINIVS Refert pantheram tantam odoris fragrantiã ore proferre, vt omnia animalia illi⁹ odoris ſuauitate allecta ſpelũcis ſuis derelictis eam ſequãtur, Multò autẽ præſtantior eſt ſuauitas odoris mirabiliũ operũ, cœleſtium q; verborũ Ieſu Chriſti R.N. Ideoq; maiori ratione hi, dequibus hodierna ſancti Euãgelij lectio loquitur domibus, regionibuſq; ſuis deſertis eũ per aſperas ſolitudines ſequebãtur. In quorũ diligẽtia valde cõfunditur ignauia qua hodie Chriſtiani ad cõciones audiẽdas accedũt. Quomodo ſe ad illas audiẽdas in vaſtas ſolitudines cõferrẽt, cũ domo ſua in tẽplũ ire pigreſcant? Cùm venatorius canis venationis odorẽ nõ percipit, nec eius veſtigiũ reperit, tepidus, atque remiſſus huc atque illuc diuagatur: ſi verò ei venatio olet, admirabili impetu per ſpinas, & tribulos eam inſequitur quouſque comprehendit. Sic

Plin. lib. 8. cap. 18.

Simile.

Sic nos, quia Deum non guſtamus, neque illius odorem ſenti- 3
mus, idcirco tam remiſsi incedimus. Cùm nimium viget frigo-
ris rheumæ quædam ad caput aſcendere ſolent, quæ adeò olfa-
ctus vias impediunt, vt homo illum prorſus amittat. Sicque nec
odoriferarum ſuauitatem, neque corruptarum rerum fætorem
ſentit: ita, vt quanuis ei ſuauiſsima thymiamata, ſtoraciſque odo
res, aut corruptiſsima cadauera proponantur, nec priorũ ſuaui-
tate delectetur, neque poſteriorum fætore grauetur. Sic propter
diuini amoris frigiditatem tam peſtiferæ quædam rheumæ ad
animas noſtras aſcendunt, vt impediant, quominus res odorife-
Matth. 11. ræ, aut fœtidæ nobis oleant, aut oboleant. Mirabili ſuauitatis
odore verba illa fragrant: Venite ad me omnes, qui laboratis, &
onerati eſtis, & ego reficiam vos. Et illa etiam, Centuplum acci-
pietis, & vitam æternam poſsidebitis. Atque illa: Gaudete, & 4
exultate, quoniam merces veſtra copioſa eſt in cœlis. Nec non
illa: Siquis ſitit, veniat ad me, & bibat. Atque illa: Venite bene-
dicti Patris mei, percipite regnum. Et tamen aliqui nullam in eis
ſuauitatem, guſtum vè reperiunt, nec eis commouentur: eorum
admirabilem fragrantiam non ſentiunt. Et quanuis de horrendo
illo gehennæ fœtore, de arctiſsimo iudicio, cui affuturi ſunt, de-
que illo nunquam finiendo igni multa audiant, nec iſta etiã ſen-
tiunt, neque eorum fœtorem percipiunt: nec maiori timore affi
ciuntur, quàm ſi hæc omnia mendacia, aut quicquid infallibilis
fides prædicat, fabula eſſet. O quàm magna inſenſibilitas. Vn
de hoc prouenit? Ex eo vtiq; quod cupiditas, ſuperbia, luxuria
inuidia, cæteraque omnia vitia ſunt quædam nimis pernicioſæ
rheumæ, quibus infœlix anima præpedita eſt, ſicque nec boni, 5
nec mali odorem percipit. Quid igitur remedij erit? Quo vtitur
qui rheumatiſmo, ideſt, catharro laborat: ille quippe, vt rheuma
tiſmo liberetur, potionem quantumuis amaram recipit. Sic igi-
tur tu, ò peccator ſpirituali rheumatiſmo laborans veræ pœnitẽ
tiæ, cõtritionis, ſcilicet, confeſsionis, ac ſatisfactionis potione te
purga: quæ licet ſenſualitati ſint amara, nimis tamen ſalutifera
ſunt: hiſque maledictis rheumis animam purificant: quo cœle-
ſtium odorum ſuauitatem percipere poſsit, infernaliumq; pœ-
narum fætorem ſentiat. Et quia ad hoc tibi cœleſti auxilio eſt
opus, puro corde id dicito quod ſponſa dicebat in Canticis. Tra
Cant. 1. he me poſt te, curremus in odorem vnguentorum tuorum. O ſi

ita

6 ita purificati essemus, quàm suauiter post diuini verbi odorem
curreremus: quod quidem hodie tanta cum amaritudine audi-
mus, vt visu miserabile sit. Hieremias Propheta lamentabatur,
dicens: Viæ Sion lugent, eò quòd non sint qui veniant ad solen Thren. 1.
nitatem. Ille plorabat, quia non erat in illo regno, qui ad festiui-
tates iret, quia Iudæi Babylonem captiui ducti fuerant. Nũc au-
tem non deficiunt homines, cùm viæ, forum, domusque sint re-
pletæ. Est autem pij affectus, ac deuotionis defectus. Atq; hinc
est quòd cum homines in foro supersint, in ecclesijs desint: præ-
cipueque cùm diuinũ verbum prædicatur. Nec verò est qui tan
tam hanc calamitatem deploret, neque qui ei obstet. O Deus in
finitæ probitatis, ac maiestatis, tu tanto huic malo remedium ad
hibe, siquidem nosti, quantum emolumenti hominibus adueni
7 ret, si diuina verba tua libenter, & affectuose perciperẽt. Super- Eccle. 41.
nus hic Dominus ait: Reuertimini in his, quæ procedunt de ore
meo, id est, verbis, quæ concionatores mei meo nomine prædi
cant, quæ de ore meo prodierunt, ad me conuertimini. In quo di D. Tho. 1.
uini verbi efficacia singularis ostenditur, cùm dicat: reuertimini 2. q. 73. ar-
in illis. Peccatum, fratres charissimi, est auersio à Deo, & cõuer ti. 3. ad 2.
sio ad creaturam. Et egregiè dicunt Beatus Thomas, & Scotus & q. 77.
quod peccati grauitas magis attẽditur ex auersione à Deo: ideò art. 6. ad. 1.
que in inferno grauiori pœna punitur. Cùm enim certum sit in & 2. 2. q.
inferno pœnã sensus & pœnã dãni esse: pœna sensus (vt ipsemet 118. artic.
D. Tho. ait) imponitur ob conuersionẽ ad creaturam: pœna ve- 5. in corp.
rò dãni, quæ multo grauior est (est enim carentia diuinæ Dei vi- & q. 20.
8 sionis, cui nulla alia pœna comparari potest, vt ait Chrysosto- arti. 3.
mus) infligitur propter auersionem ab eo. Admonetque hic Do Scotus in. 2.
minus peccatores, vt diuinis ipsius verbis concitati ad eum con d. 37.
uertantur, maximamque hanc sibi illatam iniuriam ipsi satisfa- D. Tho. 1.
ciant. Estque valde notandum, hic, vbi nos legimus: Reuertimi 2. q. 87. ar-
ni in his, quæ procedunt de ore meo: in alia translationẽ esse: Re tic. 4.
uertimini in his, quæ procedunt de ore meo. Et sic est in contex- Chrysost. ho.
tu Græco. Vnde colligitur, diuina verba reuereri mediũ quod- 47. ad popu-
dam esse, quo animæ ad Dominum conuertantur. lũ Antio. to.
De his, qui per solitudinem cœlestem magistrum sequeban- 5. & homi.
tur, dicitur in hac sancti Euangelij lectione: *Venerant, vt audirent* 24. in Mat.
eum, & sanarentur à langoribus suis. Vbi manifestatur præcipua in
tentio, ob quam illum sequebantur, esse animarũ suarum salus.

Vt audirent eum, & secundariè propter temporale emolumen 9
tum: vt sanarentur à langoribus suis. Ideoque vtrumque adepti
sunt. Ipse enim Dominus alibi dixit: Quærite primum regnũ
Matth. 6. Dei, & iustitiam eius: & hæc omnia adijcientur vobis. Verum
proh dolor, quàm viceuersa nunc facimus. Prius enim, atque
præcipue quæ ad corpus attinent, ac temporalia bona perquiri
mus: de spiritalibus autem, & æternis nimium accidẽ taliter agi-
Simile. mus, quasi ad nos non spectarent. Experientia comperimus,
quãuis in humano corpore cor magis ad sinistrum, quam ad dex
trum latus propendet, subtiliores tamen spiritus, & vitales ope-
rationes ex eo ad dextrum, quam ad sinistrum latus procedere.
Vnde pars dextra fortior, & ad quidlibet faciendum habilior,
est, quàm sinistra: contrariumque, videlicet, quẽquam crebrius
sinistra, quam dextera vti monstrum in natura esse ducitur. Sic 10
quanuis cor animæ, quæ est voluntas ob concupiscentiæ corru-
ptionem ad corporalia præsentis vitæ bona, quæ est pars sini-
stra, propensius inclinetur, quam ad spiritalia futuri seculi bo-
na, quæ est pars dextera, tamen naturalis ipsius voluntatis pro-
pẽsio magis ad æterna, quam ad temporalia bona dirigitur. Imo
prodigium esse videtur quenquam magis optare huius, quam
futuri sæculi bona perquirere. Idcirco sponsa dicebat: Læua eius
Cant. 2. sub capite meo, quasi omnia temporalia contemneret, & dex-
tera illius amplexabitur me, quasi cœlestium bonorum amore
correpta. Vt enim dicit Diuus Gregorius: quid per læuam, ni
Grego. in homil. resur. si vita præsens? quid autem per dexteram, nisi perpetua vita de-
signatur? O fœlix anima, quæ tanquam præsentis immemor vi- 11
tæ illam sub capite suo habet: & futuræ amore capta eam sem-
per præ oculis fert.

Hoc summa veritas in isto singulari sermone, quem in loco
campestri habuit ad turbas, aptè confirmat, cùm sic exorsus fue
Dani. 2. rit. *Beati pauperes: quoniam vestrum est regnum Dei.* Nabucho dono
sor in somnis proceram quandam statuam perspexit. Huius sta
tuæ caput ex auro erat: pectus autem, & brachia ex argento: ven
ter, & fœmora ex ære: tibiæ autem ferreæ: pedum quædam pars
erat fictilis. Et lapis abscissus est de monte sine manibus, & per
cussit statuam in pedibus fictilibus, & comminuit eos, tunc
contrita sunt pariter omnia quæ fundata erant super eos. In hoc
delineata est operatio, quam fecit aduentus filij Dei in terram.

In hac

12 In hac mundi mole aurum, humana scientia, fama, potentia, fortitudoque multum valebant. Descendit autem lapis ex alto monte, ideſt, ex cœlo, quod dicitur mons, vt dixit Dauid. Et exaudisti me de monte sancto tuo, ideſt, de cœlo. Petra autem erat Christus. Diciturque lapis absciſſus ſine manibus: quia in tanta hac re, qualis fuit admirabilis incarnatio Verbi diuini nihil rudes hominum manus effecerunt: ſed fuit ſpiritus ſancti operatio. Vnde quærenti virgini ſacratiſsimæ, quomodo fiet iſtud? Angelus reſpondit: Spiritus ſanctus ſuperueniet in te. Dicitur etiam lapis hic absciſſus ſine manibus, quia manus aut opera noſtra illum non attulerunt. Non deſcendit, vt humanam aſſumeret naturam, propter iuſtitiam, quæ nobis inerat. Et ſic dixit ſapientiſsima virgo Maria in ſuo cantico: Suſcepit, 13 ſcilicet, Deus Iſrael puerum ſuum, ſcilicet, Chriſtum, in vtero meo, non ob aliquod humanum meritum, ſed, recordatus miſericordiæ ſuæ. O quàm mirabiliter, atque ſuccinctè ſacratiſsima virgo myſterium incarnationis explicuit. Suſcepit, inquit. Non fuit vtriuſque naturæ commiſtio, ſed mirabilis quædam aſſumptio humanæ naturæ ad diuinitatem, ſacratiſsimumque Ieſum aptiſsime puerum, & Iſrael appellat. Puerum, quia ineffabili puritate præcelluit: Iſrael, quia ab inſtanti conceptionis ſuæ beatiſsima eius anima Dei viſione fruita fuit. Hoc autem non ex operibus iuſtitiæ, quæ fecimus nos: ſed, recordatus miſericordiæ ſuæ. Et hoc ſignificat: Absciſſus ſine manibus. Hic igitur lapis è cœli monte deſcendens lutum comminuit, & omnia, quæ in eo ſita erant: aurumque & argentum à ſui æſtima- 14 tione decidit. Quando autem diuinus hic lapis lutum, ac ſtatuam tetigit? Non ſolum quando pauper in ſtabulo natus eſt, pauperque in hoc ſæculo vixit, ſed etiam cum dixit: *Beati pauperes, quoniam veſtrum eſt regnum Dei*: O Chriſte æterna ſapientia, quomodo pauperes Beatos appellas? Cum Beati ſolum ſint, qui Deum vident? Dico iuſtos, qui in cœlis, & qui in terris commorantur, vtroſque Deum videre: quanuis diſſimiliter: hos, ſcilicet, per fidem, obſcure: illos autem per claram viſionem. Et hoc eſt, quod Diuus Paul. ait: videmus nunc per ſpeculum in ænigmate: tunc autem facie ad faciem. Et quemadmodum viſio ſic & beatitudo diſpar eſt. Commendatariorum alij veſtem cũ *Simile.* inſignibus ſimulque cõplures redditus, ac poſſeſsiones habent:

Pſal. 30.

Luc. 1.

Tit. 3.

1. Cori. 13.

alij verò insignia tantum cum veste gerunt, sperantes se per tem- 15
poris discursum redditibus esse donandos. Vtriq; sunt cõmẽ
datarij, alteri in spe, alteri in possessione: ita omnes iusti sunt bea
ti: cælites verò sunt iam possidentes: qui autem in terra commo-
rantur, sunt beati spe. Et quanuis nonnulli hæc verba sic explí-
cant: Beati pauperes, id est, humiles: Dominus tamen ad literam
de pauperibus loquitur, qui vel se propter Deum pauperes ef-
fecerũt, vel quos Deus pauperes fecit: ipsiq; paupertatẽ æquo
animo patiuntur: hunc q; statum, in quo à Deo locati sunt, dili-
Simile. gunt. Et sic in contextu Græco habetur: Beati pauperes, & men
dici. Priusq; Dominus hanc virtutem statuit, tanquam mirifi
cus artifex sublimes ædes extruere volũs prius terram perfodit
& terram abstrahit, statimq; lapides fundamẽti constituit. Sic
Christus Redemptor noster vt diuini amoris, aliarumq; virtu- 16
tum lapides in hominum cordibus statueret, priùs terrenum sæ
cularium rerũ amorem foras expellere curauit. Ideoq; quod
Matth. 10. dixit adolescenti volẽti ipsum sequi: Si vis perfectus esse, vade,
& vẽde omnia quæ habes, & da pauperibus, & sequere me, sic
debet intelligi: Si vis dispositus esse ad perfectionẽ, vade, & vẽ
de omnia quæ habes, &c. Perfectio quippe non in paupertate,
Quintus Curtius. sed in charitate consistit. Quintus Curtius refert, Alexandrum
Magnum cum Indiam vellet expugnare, omnes tã suas, quàm
suorum diuitias cumulasse, atque igne cremasse: quò ipsius mili
tes paupertate coacti viriliter dimicarent, & ab Indis victoriam
reportarent, sicq; quod ipse expetebat impetraret. Quid vobis
videtur fratres de animo, & artificio præstantissimi ducis illius?
Quomodo ad æternam beatitudinem consequendam id non fa- 17
cere curatis, quod Ethnicus ille fecit, vt Indiam expugnaret? Si
quidem in sacro Baptismate vos mundo eiusq; pompis renun
ciare promisistis: cur fidem, quam Deo sanctæq; eius ecclesiæ
astrinxistis, non liberatis? Quare promissis nõ statis? Cur vestra
bona temporalia diuini amoris igne non vritis, atque consumi-
tis? Quare non curatis, vt hęc super vos benedictio, Beati paupe
res, cadat. O quantæ confusionis est mundum alios habere bea-
tos longe dissimilesijs, quos Christus Redẽptor noster hic beati-
ficat: & ferè omnes homines malle ex mundi, quam Iesu Chri
sti beatis esse. Et qui autem sunt beati huius sæculi? Dauid hoc di
Psal. 143. cit, Deum sic alloquens: Erue me de manu filiorum alienorum,

quorum

18 quorum os locutum eſt vanitatem: & dextera eorum dextera iniquitatis: quorum filij ſicut nouellæ plantationes in iuuentute ſua. Filiæ eorum compoſitæ circumornatæ, vt ſimilitudo templi. Promptuaria eorum plena eructantia ex hoc in illud. Oues eorum fœtoſæ, abundantes in egreſsibus ſuis. Boues eorum craſſæ. Beatum dixerunt populum cui hæc ſunt. Vt homines ex his beatis ſint, varijs ſolicitudinibus anguntur, maria tranant, orbem circumeunt, nec vna ſaltem hora quieſcunt. Melius autem maledicti vocari poſſunt. Hic enim cõcludit Dauid, dicẽs: Sed, beatus populus, cuius Dominus Deus eius. O quantopere hi miſeri in hora mortis turbabuntur, videntes mortem ſibi inuitis, tunc bona ſubtrahere, quæ nimia cum anxietate comparauerãt cum eius tranquilli perfrui conabantur. Quod optimè depingit

19 Eccleſiaſticus diuitem quendam auarum ita loquentem inducens: Inueni requiem mihi, & nunc manducabo de bonis meis ſolus. Et neſcit quòd tempus prætereat, & mors appropinquet, & relinquat omnia alijs. Et alia tranſlatio habet. Et neſcit, quòd mors appropinquet, & relinquet omnia alijs. Et ſic eſt in contextu Græco. Vbi huius rei infallibilis certitudo deſignatur. Ecquid igitur remedij nos doces, ò Pater, (dicit quiſpiam) vt à tanto hoc malo liberemur? Hoc remediũ eſt fratres, ſiquidem Dominus hic dicit, regnum cœlorum eſſe pauperum, ab eis illud diuitijs veſtris emere curate. O mirificam pauperum prærogatiuam, quòd ſi ſericas, aut auro contextas veſtes emere vultis in mercatorum officinas vos conferatis: ſi verò cœlum emere velitis, in pauperum domos vos confugere oporteat. *Eccle. 11.*

20 *Beati qui nunc eſuritis, quia ſaturabimini.* Perpendite illud, nunc, in quo preſentis vitæ breuitas deſignatur, vbi fames toleratur. Vt enim ait D. Paulus, quod in præſenti eſt momentaneum, & leue, in futuro autem ſæculo erit æterna ſaturitas. Et quanuis qui in hoc ſæculo propter Deum famem corporalem patiũtur, beati ſint, multò tamen beatiores ſunt, qui iuſtitiam eſuriunt. Diuinuſque Magiſter poſt paupertatem famem etiam collocauit, quia ex priori poſterior ſequitur, tam in temporalibus, quàm in ſpiritualibus. Experientia quippè comperimus, eos, qui allijs, porris, cepiſque ſaturantur, & alijs rudibus cibis abundè veſcũtur, gallinas poſtea, ſiue perdices, quanuis excellentiora ſunt, nõ eſurire. Sic homines temporalibus ſaturati ſpiritalia bona non *1. Cor. 4.*

eſuriunt: ſicque illis veſci obliuiſcuntur: ex quo magna animæ 21
prouenit imbecillitas. Satis hoc Dauid ſentiebat, cùm diceret:
Pſal. 101. Aruit cor meum, quia oblitus ſum comedere panem meum. Diuinæ legis obſeruatio, diuinum verbum, ſanctiſsima ſacramenta, aliæq; ſpiritales exercitationes ſunt animæ cibus: & cùm hoc pane caret, areſcit. Ideò ad iuſtitiam eſuriendam valde conducit ſpiritus paupertas. Deus eſt magnanimus, ac munificētiſsimus, compluresque diuitias, quas largiatur, habet: velletque homines ingenti eſſe ſtomacho ad eas recipiendas, illaſque maximè eſurire. Atque ideò dicit: Beati, qui eſuriunt, &c. Nonnulli tam arcto ſunt ſtomacho, vt modico ſaturentur, Cùm vnā lachrymā effunderint, vnam diem ieiunarint, vnam pauperi eleemoſynā erogauerint, iam ſe ſanctos eſſe arbitrantur. Non hoc Deo placet. Si Rex magnates regni ſui inuitaret, ſplendidiſsimumque 22
præclariſsimis refertum cibis eis conuiuium præparare iuberet, nonne triſtaretur, ſi cum primus catinus in menſam eſt allatus, conuiuæ adhuc vix aliquid delibantes dicerent: Ne plus nobis afferatur: iam enim ſaturati ſumus, iam plus edere nequimus. O ſuperne Saluator Ieſu Chriſte, tu es Domine Rex potens, atque magnanimus, qui in mundum veniens regale conuiuium feciſti, quod non auro quidem, ſed abundanti ſanguinis affluentia, plurimiſque laboribus, & afflictionibus præparaſti: cumq; nos omnes ad illo fuendum inuites, adeò miſeri, arctoque ſtomacho ſumus, vt prima buccella ſimus contenti: & minimo quoq; pietatis opere nobis ſatisfaciamus. Attēdite fratres, & iterum, atq; 23
iterum attendite, vnum ex laqueis diaboli eſſe, hominibus perſuadere, eos in Dei miniſterio nimium profeciſſe: iamq; ad metam virtutis peruenisſe, cùm vix paſſum vnum in eius via greſſi fuerint. Dilata os tuum, & adimplebo illud: dixit Deus Dauidi,
Pſal. 62. & ſingulos nos oportet cogitare Deum hęc nobis verba dicere. Aperi os, ò Chriſtiane, animi tui deſiderium amplifica, ne modi eo ſpiritali cibo ſis contentus, ſed te maioribus aſſuefac. O beata anima, quæ in hoc Deo paret, quæque in eius miniſterio nimiū progreſſa adhuc tūc ſe exordiri credit. O glorioſe Apoſtole Pau
Phil. 4. le quātopere iuſtitiā eſuriebas, nec plurimis miniſterijs, quę Deo exhibueras, cōtentus eras, ſicq; dicebas: Omnia detrimentū feci, & arbitror vt ſtercora, vt Chriſtū lucrifaciā, vt & inueniar in illo ad cognoſcendū illū, & virtutem reſurrectionis eius,

& ſocie-

24 & ſocietatem paſsionis illius configuratus morti eius, ſi quo modo occurrã ad reſurrectionem, quæ eſt ex mortuis, non quòd iã acceperim, aut iam perfectus ſim. O mirabilem ſancti Apoſtoli humilitatem, & mirabilem maioris perfectionis famem. Poſtquã tot labores fuerat perpeſſus, Euangelicamq; legem ad vnguẽ (vt aiunt) obſeruarat, dicit: Liberet me Deus à tali cogitatione, vt me iã ad perfectionẽ peruenisſe credam: at quantũ valeo, laboro, vt Dominum meum Ieſum Chriſtum in morte imiter. O quàm ad literam hic adimpletur quod dixit Dauid: Accedet homo ad cor altũ, & exaltabitur Deus. Id eſt, quò ſublimius cor iuſti ad maiora eleuatur: eò illi magis repræſentatur multũ ſibi deeſſe, vt ad Deũ perueniat. Ideò ſtatim Beatus Paulus ſubdit dicens: Fratres, ego me non arbitror comprehendiſſe, vnum an 25 tem, quę quidem retro ſunt, obliuiſcẽs, ad ea verò, quę ſunt priora, extendens me ipſum ad deſtinatum perſequor brauium ſupernæ vocationis Dei in Chriſto Ieſu. Et poſtea ſubdit. Quicunq; ergo perfecti ſumus, hoc ſentiamus. Quaſi dicat: Animę perfectio docet hominem de ſe humiliter ſentire, neq; ad opera bona, quæ fecit reſpicere: ſed ſemper optare in Dei miniſterio maiora facere. Qui ergo fratres mei de perfectiõe veſtra gloriamini, hęc, quę hic S. Apoſtol⁹ dicit: Audiẽtes erubeſcite. Nimia ſollicitudo, atq; anxietas, qua filij hui⁹ ſęculi terrena perquirũt, exẽplar nobis eſſe deberet, quò ducti cęleſtia inextinguibili quadã fame quæreremus. Ecquid mũdanus homo non facit, ecquid intentatũ relinquit, vt mille ſibi aureos acquirat? Oĩa cõprehẽdit, nullũ diſcrimẽ pertimeſcit: frigoribus, & calorib⁹ nõ deterretur. 26 Oĩa ei facilia, & plana vidẽtur arbitranti ſe aliqua ratione, mille aureos eſſe lucraturum. Per viſcera Ieſu Chriſti ob nos crucifixi vos deprecor, dilectiſsimi fratres, veſtrã viuẽdi rationẽ cõmutetis, curã q; qua hui⁹ ſęculi caduca perquiritis, in diuino Dei miniſterio à modò adhibeatis. Noſmetipſos vincam⁹. Quãuis enim vires noſtræ modicæ ſint, quod de nobis diffidim⁹, id Deo fidamus: ipſe enim eſt ſecurus, ac fidelis amicus. Quid nobis facillimũ non reddetur, quantũcũq; difficile ſit, ſi à Deo iuuabimur? Oĩa (inquit Apoſtolus) poſſum in eo, qui me cõfortat. Quaſi dicat. Nullũ malum mihi officit Deum in adiutorem habẽti. Fames mihi ſaturitas, carceres, ac vincula libertas, labores ſunt indulgentiæ, mors vita, quũ tali ſim adiutus auxilio. Ecquis igitur Phil. 4.

noſtrum cùm ipſum Deum auxiliatorem habeamus, mundum 27
infernumq́ue in certamẽ non accerſiat, & de vtroque certam victoriam non ſperet? Eia fratres, num quicquam efficio, an non? Deus hoc efficiat, Deus hoc efficiat, Deus hoc efficiat: ipſe etenim omnia poteſt. Ipſe (quæ eius eſt pietas) vos ſemetipſum faciat eſurire. O incommutabilis Deus, quomodo ego viliſsimus terræ vermiculus cùm ſim, te non eſuriam: ſiquidem tu æternus ac potentiſsimus Dominus me eſuris, totq́; artibus, ac rationibus exquiris? Quòd ſi me perquiris, non propter tuam quidem ſed propter meã vtilitatem me quæris, neq; enim me tibi opus eſt, & ideò vis, vt iuſtitiam tuam eſuriam, ſcilicet, quòd illa me re
pleas. Quid diceretis de homine, cui aream immũditia plenam habenti R ex diceret: Euacuathecam iſtam, volo enim eam tibi auro, margaritiſq́ue replere: ille autem reſponderet, Abi Dñe 28
aurũ, margaritaſq́ue tuas nolo, ſed thecam meã immunditia plenã habere malo? O inſane in tantam amẽtiam incidere potuiſti? Nunquid ſi quis hoc faceret, non valdè miraremini? Sic vtique. Multò igitur magis voſmetipſos miramini, qui cum ſæculariũ rerum amore plenum habeatis cor, quæ omnes ſunt immunditiæ, & ſtercora, illud euacuare nõ vultis, vt Deus ſuis diuinis donis impleat, quanuis ipſe hoc ſub æternæ condemnationis pœna præcipiat. Cur igitur talem in vobis amentiam cernentes pudore non confundimini? Per Dei reuerẽtiam vos deprecor, oculos aperiatis, tantoq́ue huic malo remedium adhibeatis, à cordibus veſtris hoc ſtercus expellite, quò Deus illa diuina gratia repleat, qua cæleſtis gloria comparatur: ad
quam nos perducat Ieſus Mariæ 29
filius, Amen.

In

In eodem Communi plurimorum Martyrum : & maximè pro Beatis Fabiano & Sebastiano Concio Tertia.

Beati qui nunc fletis, quia ridebitis, &c. Luc. 6.

1 PEr Amos Prophetam comminatus est Deus Hebræos, dicens: In omnibus plateis plāctus, & in omnibus, qui foris sunt, dicetur: Væ, væ, & in omnibus vijs erit Amos. 5.
2 planctus. Profectò si modo vera charitate niteremus, quod Dominus Hebræis minitatus est, faceremus. Animaduertētes enim mala, quibus orbis est plenus, domos, vias, atque plateas lachrymis repleremus. Et quanuis lachrymæ ob hunc finem effusę nimis meritoriæ sint, & de ijs, qui eas effundunt dici possit: *Beati qui nunc fletis*, Aliæ etiam sunt cō plures causæ, ob quas Deo lachrymę maximè placent. Vna est in iustis viris imperfectionū suarum cognitio, quæ in tepidis, ac remissis hunc effectum operari non solet. Qui se in speculo considerat, experientia comperit, imaginem talem vultum repræsentare, qualem ipse habet. Si hilari est vultu, hilarem eum speculum repræsentat, si verò mœsto, mœstum ostendit. De Chri- Simile.
3 sto vera Patris sapientia dicitur: Speculum sine macula imago bonitatis illius: taleque hoc speculum, & hæc imago nobis repræsentatur, quales nos sumus. Iustis iustus, atque seuerus repræsentatur: & sic cum timore viuunt, defectusque suos quantūuis paruos lamentātur cognoscentes eos esse aliquo modo iniurias infinitæ maiestatis Domino illatas. Remissis verò, & amplæ conscientiæ viris Deus remissus, & negligens repræsentatur. Non enim sibi persuadent, se ab eò seuere esse tractandos: sicque peccatis onusti tristitiæ ac timoris expertes viuunt. Alia est etiam iustis effundendi lachrymarum causa, scilicet, animad uersio occasionum, & offendiculorum, quæ sunt in orbe terrarum. Rex videns omnes magnates, cæteroque totius regni sui Sap. 7.

viros ſibi rebellare, atque etiam domeſticos ſuos nihil eorũ, quę 4
ipſe præcipit, facere ſed omnes in ipſum conſurgere quã eſſet af
flictus, quotque lachrymas effunderet? Hoc vtique iuſtus conſi
derat, omnia, ſcilicet, corporalia, quæ Deus in hominis miniſte
rium creauit, pulchritudine, odore, ſapore q; ſuo corruptam ho
minis naturam ad malum inuitare. Non ſolum autem res exte
riores, ſed domeſticas etiam, qui ſunt proprij ſenſus capitales
ipſius hoſtes exiſtere, adeò vt eos Sathanas in inſtrumenta ad
verſus ſpiritum aſſumat, ſibi perſuadens, illis ſe de ſpiritu victo
riam eſſe reportaturum, quam per ſe conſequi minime poteſt.
Matth. 10. Et ita dixit Dñs: Inimici hominis domeſtici eius. Hæc omnia iu
ſti profunde conſiderant: ſcienteſque quot, ac quantis periculis
ſint expoſiti vberem lachrymarũ copiam effundunt, ſibi, proxi 5
miſq; ſuis à diuina maieſtate auxilium deprecantes. Ita Hiere-
Thren. 3. mias Propheta faciebat, ſicut ipſe fatetur dicens: Oculus meus
afflictus eſt: nec tacui, eo quòd non eſſet requies, donec reſpice-
ret, & videret de cœlis Deus. Verba hęc ſunt animaduerſu dig-
niſsima: in quibus viuæ lachrymę orationes eſſe ſignificãtur: atq;
ingẽs in eis viri ſancti perſeuerãtia deſignatur. Plorant etiam
iuſti præ deſiderio ab hoc exilio exeundi, & in illa cœleſti beati
Simile. tudine cũ ſecuritate morandi. Quando feſta ludique in vrbe ce-
lebrantur, maiori mœrore, anguſtiaque afficiũtur qui in carcere
detinentur, quia illinc exire nequeunt, vt aliorum gaudijs per-
fruantur. Ita cùm iuſti ineffabilia gaudia contemplẽtur, quibus
iuſti in diuino conſpectu perfruuntur, ſeſeque in his mortalibus
corporibus incluſos detentoſque, ac terrenarum paſsionum, qui
bus affliguntur, atque torquentur, vinculis alligatos experian- 6
Pſal. 141. tur, ſe tanto bono priuari, maxime dolent, plorantque deſideran
tes eo iam perfrui. Si Dauid tãto cum affectu dicebat: Educ de
cuſtodia animam meam ad confitendum nomini tuo: me expe-
ctant iuſti donec retribuas mihi, ſciens quanuis e corporis carce
re exiret, ſe vſque ad ſacrã Ieſu Chriſti filij ſui mortẽ Deo non
eſſe fruiturũ, & pro tunc conſolationẽ, qua iuſti in ſinu Abrahæ
permulcebantur, retributionem appellabat, quomodo iuſti ar-
dẽtiùs nõ optabunt ab his fœtidiſsimis ergaſtulis exire, vt proti
nus ſuperno illo bono fruãtur? Has, aliaſq; iuſtiſsimas lugendi
cauſas habent iuſti. Et de his dicit Dñs: Beati qui nũc fletis, quia
ridebitis. Non verò de ijs, qui tẽporalia detrimenta lamentãtur.

Vt

7 Vt enim B. Paul. ait, quæ secundū Deū tristitia est, pœnitentiā 2. Cor. 7.
in salutem stabilē operatur: sæculi autē tristitia mortē operatur.
Vos igitur dilectissimi fratres deprecor, vt omnes has flendi oc
casiones pijs cordibus contēplemini, quanuis per misericordiā
Dei, nullū in vobis lethalē reatū sentiatis: quò super vos hæc do
mini benedictio cadat. Qui vero actualiter in mortali culpa per
sistitis, hoc etiā singulari vtimini remedio: magna cordis vestri
amaritudine lamētamini, siquidē hic sanctus Apostolus dicit,
Tristitiā, quæ secundū Deū est, pœnitentiā in salutem stabilem
operari. Vbi valde pensandū est verbū illud: Stabilem. Ex quo
infertur eum, qui pœnitentiā egit, & in idem peccatū reincidit,
oportere vereri, an forte hac tristitia caruerit, de qua hic B. Apo
stolus loquitur. Felices igitur qui in hac lachrymarū valle plo-
8 ratis, & secundum Deum contristamini, quia ridebitis, scilicet,
in cœlesti Hierusalem sempiternis gaudijs perfruentes. Deus q;
proprijs manibus lachrymas ab oculis vestris absterget, quēad-
modum mater dilectissimū filium lachrymātem tergere solet: Apoc. 21.
sicut B. Ioānes affirmat dicens: Absterget Deus omnem lachry
mam ab oculis eorū: & luctus vltra non erit, neq; clamor, neque
dolor erit vltra, quæ prima abierunt. O benedictus, & glorifica-
tus talis Deus, qui talē, ac tantā indulgentiā, consolationem que
seruis suis pollicetur. Super quo verbum illud: Quæ prima abie
rūt, perpendi oportet. Quasi dicat: Quia in hoc sæculo fleuerūt
& mala passi sunt.

Nam de his, qui in hoc sæculo non lugent dixit paulò in-
ferius: *Væ vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis, & flebitis.* Et
9 multo antea Isaias propheta prædixerat: Ingemuerunt om- Isai. 24.
nes, qui lætabantur corde. Cessauit gaudium tympano-
rum, & quieuit sonitus lætantium. Gaudere corde, est se
ex animo humanis voluptatibus tradere. O infœlices quàm
fraudulenter vos Sathanas decipit, cum breuissima quæque
gaudia, & voluptates æternis sitis cruciatibus soluturi. Fra-
tres desideratissimi ne, quæso, semen in cordibus vestris se-
ratis, ex quo talis fructus est proditurus: sed semen serite, Prou. 14.
quod optimū fructū ferat. Si gaudia seueritis, tristitiam metetis:
nā extrema gaudij luct⁹ occupat. Quod si mœrorē seueritis, eter
na gaudia colligetis. Qui fructiferā arborē plātare conatur, non Simile.
plātat ramum folia, flores, ac fructum habentem: hoc enim esset

operam

operam perdere: cùm futurum ſit, vt ſtatim frondes marceſcãt, 10
flores excidant, ſimulque cum ramo fructus areſcat. At ſi prudẽ
ter facere vult, debet ſtirpem cum radicibus plantare: ſicq; am-
pliores radices aget, creſcetque in arborem, & frondes, flores, ac
fructum feret. Cor noſtrũ eſt veluti viretum. Si in eo lætitiæ ra-
mum cum floribus, ac fructu plãtare velimus, incaſſum labora-
bimus: nã ex vno gaudio non alia gaudia oriuntur. Statim quip-
pè humana voluptas areſcit, & omnia in triſtitiam conuertun-
tur. Vultis fratres lætitiæ arborem habere, quæ æternæ lętitiæ
fructũ ferat? Dimittite ramos, & ad veræ lætitiæ ſtirpem confu-
gite, eamque in cordibus veſtris plantate. Ea eſt triſtitia, & non
quæcunque: ſed quæ ſecundum Deum eſt, de qua ſuperius dixi
Pſal. 125. mus. Hoc Dauid affirmat, dicens: Qui ſeminant in lachrymis, 11
in exultatione metent. Et ſic Sapiens temporum diſcrimen aſsi-
Eccle. 3. gnans dicit: Tempus plorandi: & tempus ridendi: tempus tacen
di, & tempus loquendi. Prius vtique dixit: Tempus plorandi,
quàm tempus ridendi: & prius dixit: tempus tacendi, quàm, tẽ-
pus loquendi: quia per lachrymas, & ſilentium veræ lętitia, cœ-
leſtiſque conuerſatio impetratur.

Vlteriùs ſummus prædicator in ſua cœleſti cõcione progre-
ditur, dicens: *Beati eritis cùm vos oderint homines, & cum ſeparauerint*
vos, & c. propter filium hominis. Gaudete in illa die, & exultate. O Chri
ſte Angelorum gloria, beatorumque ſpirituũ vera lætitia, quo-
modo fidelibus amicis tuis præcipis, vt in maximis quibuſque
tribulationibus exultent? Nunquid non illi ex oſſe, carneque
ſenſibili conſtant? Vtique. Sed in hoc ineffabilis potentia mea
perſpicietur, cum talia in debili, imbecillaque natura perficere 12
poſsim, vt homines, ac fœminæ in medio cruciatuum ſingulari
lætitia, & conſolatione interius perfundantur. Idcirco B. Paulus
2. Cor. 1. ſingulares Deo gratias agebat, dicens: Benedictus Deus & Pa-
ter Domini noſtri Ieſu Chriſti, Pater miſericordiarum, & Deus
totius conſolationis, qui conſolatur nos in omni tribulatione
noſtra, vt poſsimus, & ipſi conſolari eos, qui in omni preſ-
ſura ſunt. Quoniam ſicut abundant paſsiones Chriſti in no-
Bernar. bis, ita abundat conſolatio noſtra. Infallibilis vtique veritas
hæc eſt. At quomodo dicit Beatus Bernardus: Filij huius ſæ-
culi videant cruces noſtras, & non conſolationes noſtras. Ecquid
perſpicit mundus in ſeruo Dei, præter famẽ, paupertatem, af-
flictionem,

13 fli ctionem, perſecutionem que beatitudinem autem in eius pectore delitentem non cernit. Et vice verſa malorum voluptates ſaturitateſque perſpicit, infernum autem in eorum pectoribus volutantem non videt: ſicque homines hos ſequi volunt, atque deſiderant, illorum autem imitationem repudiant. Etiam Dauid quanuis Deo nimis amicus dicebat: Mei autem penè moti ſunt pedes: penè effuſi ſunt greſſus mei: quia zelaui ſuper iniquos pacem peccatorum videns. Id eſt, ſenſualitas mea ad malorum vitam ſectãdam me inuitabat: cum exteriorem illorũ proſperitatem perſpicerem. Quia non eſt reſpectus morti eorũ, id eſt, videntur ad moriendum nati non fuiſſe. Sic corpora ſua tractant, ſicque voluptatibus indulgent, & mortis obliuiſcuntur, ac ſi immortales eſſent. Et non eſt firmamentum in plaga eorũ, 14 id eſt, ſi eis labor aduenit, ſtatim finitur: nã vel minis, vel numis omnia conficiunt. In labore hominũ non ſunt, & cũ hominibus nõ flagellabũtur, pro flagellãtur. Si peſtis in vrbe graſſatur, eos non tangit: ſtatim enim ſe ſe in pagũ conferũt. Si annonæ caritas viget, domum eorum non ingreditur. Et quia ſe adeò proſperos animaduertunt, ideò tenuit eos ſuperbia: operti ſunt iniquitate, & impietate ſua. Sicut vir locuples hodie vnum, cras alterum veſtis genus depromit: ita hi hodie vnam, cras alteram peccandi rationem inueniunt. Modo furantur, deinde ludunt, poſtea turpitudines admittunt: paſsimque varijs ſcelerum generibus operiuntur. Liberet nos Deus ab hominibus, qui iniquitatibus ſuis operiuntur. Si lex Euangelica damnat hypocritas, quia boni ſpeciem præ ſe ferunt, cùm intus ſceleſti ſint: quid fiet illis, qui 15 præ nimia cordis deprauatione exterius malitia ſuperinduuntur, vt quod intus latet, foris appareat? Quomodo amator deperpolita veſte gloriatur? O diabolica abominatio, quàm ſæuis cruciatibus punieris? Ne huiuſcemodi homines æmulemini fratres chariſsimi. De illis enim dicit inferius ipſe Propheta: Deieciſti eos dum alleuarentur. Quomodo facti ſunt in deſolationem: ſubitò defecerunt: perierunt propter iniquitatẽ ſuam. Velut ſomnium ſurgentium Domine in ciuitate tua imaginem ipſorum ad nihilum rediges. Ecce vanitatum, proſperitatumque ſæcularium finem. Attendite quomodo hic Dauid omnia vocat imaginem: quæ apparentiam tantum ſine exiſtentia habet, & in inſtanti euaneſcit. Ideò fratres ne malorum exteriora conſidere- Pſal. 72.

tis:

tis: illa enim ſpecies vos fallet: nec exterioribus iuſtorum labori- 16
bus terreamini. Sed beatitudinem cæleſtem q̃ conſolationem
Pſal. 127. eorum animis delitentem conſiderate, quò eorum exẽplo labo-
res etiam patiamini. Dauid ait: Beati omnes, qui timent Domi-
num, qui ambulant in vijs eius. Statim q̃; priuatim recẽſet quid
ſingulis quibuſq̃ in hoc mũdo contingat, dicens: Labores ma
nuum tuarum, quia manducabis, beatus es, & bene tibi erit. Ec-
quid hoc eſt ſancte Propheta? Ijs, quæ homines manuum ſuarũ
laboribus acquirunt, veſci conſueſcunt: quomodo tu dicis iuſtũ
ipſos labores eſſe comeſturum? Vult dicere: ipſos labores, quos
iuſtus propter Deum patitur, cordis ſui alimoniam, gaudium, &
exultationem eſſe. Ex ijs enim iuſtus magnam ſibi conſolatio-
nẽ percipit. Et ita dicit Abacuc Propheta: Facies homines quaſi
Abac. 1. piſces maris. Nam quemadmodum piſces in amaris æquoris 17
aquis natare, volutari q̃ue gaudent: ſic verorum hominum, id eſt
iuſtorum exultatio, atque lætitia eſt, huius ſæculi amaritudini-
Rom. 5. bus perfundi. Sic q̃ue Diuus Paulus ſuo, aliorum q̃ue iuſtorũ no
mine dicit: Gloriamur in tribulationibus, ſcientes quòd tribula-
tio patientiam operatur: patientia autem probationem: proba-
Simile. tio verò ſpem. Ideò piſces in amaro mari delectabiliter viuunt,
quia quandam occultam dulcedinem ſuggũt in amara aqua la-
tentem, quæ illos nutrit, atque ſaginat. Sic iuſti ex amaris labo-
rum, tribulationum, aſperitatumq̃ue vitæ pœnitentis aquis cer-
tum quendam ſpiritalem dulcorem eliciunt, qui humanis lin-
guis non valet explicari, etſi poteſt ſentiri, atque guſtari. Eſtq̃;
valde notandum (vt piſcium metaphoram proſequamur) quem 18
admodum in mari, aquiſq̃ue amaris maiores, pinguiores, dulcio
reſq̃; piſces reperiũtur, quam in dulcibus fluminibus: ita quãuis
in ſtatibus magnatũ, diuitũq̃; & corpora ſua delicate tractantiũ
iuſti aliqui ſint, in mari tamen pœnitẽtis, auſteræq̃; vitæ in pau
pertate, ac calamitatibus multo maiores, perfectioreſq̃; ſanctos
reperiri. Ipſe nãq̃; tribulationes cor dilatant, animãq̃; ad maiora
Dei dona recipiẽda diſponũt. Et ita dicit Dauid: In tribulatione
dilataſti mihi. Quemadmodũ aurifex argentũ malleo quatiẽdo
dilatat, quo vas maius efficiatur: ſic Deus ſupernus artifex me-
diãtibus malleis tyrannorũ, aliarũq̃; calamitatũ iuſtũ quatit, qui
busictibus ei⁹ cor amore, & charitate dilatatur, magiſq̃; diſponi
tur ad maiora dona, plureſq̃; cœleſtes liquores in ſe recipiendos.

Peccator

19 Peccator autem est quasi sartago vetus, quæ vno mallei ictu in fringitur, & vndique perforatur patientiam amittens. In Prouerbijs dicitur: Legatus fidelis egestas, & ignominia. Et quemadmodum, qui Regium legatum iniuria afficit, ipsi Regi iniuriam infert: sic, qui de laboribus sibi à Deo immissis queritur, Deo iniuriam infert. *Prou. 13.*

Animaduerte igitur, ò frater, singulos labores tibi contingentes, Dei esse legatos: brachia expande, illosque charitatis visceribus amplectere. Considera quid summa veritas in hodierna sancti Euangelij lectione dicat: *Beati, inquit, eritis, cum vos oderint homines, &c. Propter filium hominis.* Quod si quis quærat: Pater, si propter peccata mea passus fuero, nunquid pars aliqua huius benedictionis super me cadet, cùm hic Dominus dicat, labores pro
20 opter filium hominis esse patiendos? Ad hoc tibi respondeo, si vere, & ex animo ad Deum fueris conuersus, hoc propter Deũ pati esse dicendũ. Hoc perspicue patet in Dauid. Qui cũ à Nathã Propheta ob adulteriũ, homicidiũq; reprehẽsus peccatis suis digna pateretur, dixit in Psalmo: Quoniam propter te sustinui opprobrium, operuit cõfusio faciẽ meã. Quomodo sustines propter me (posset Deus dicere.) Nunquid propter peccata tua nõ sustines? Sic. Verum, quia hoc patienti animo sustineo, dico me propter te pati. Patientiã igitur ò peccator præsta, verãq; age pœnitentiã, & quicquid propter adulteriũ, homicidiũ, vel furtũ sustinueris, propter Deũ pati iudicaberis: sicut accidit Dauidi. Et quãuis, verum sit Deum in ipsismet tribulationibus diuinarũ consolationum rores immittere, vt prædiximus. At præter has consolationes subdit hic Dñs, *Gaudete in illo die & exultate: ecce enim merces vestra multa est in cælis.* Gaudium in solo corde persistit: at exultatio est lætitia ex corde ad exteriora prosiliẽs. Vultq; bonus Iesus iustos in tribulatione gaudere, & exultare. Huiusque gaudij, & exultationis causam assignat spem ingentis præmij, quod eos in cœlo manet. Et iã Beatus Paulus (vt prædictũ est) cùm dixit: Gloriamur in tribulationibus, gaudium illud mercedis præmijque spei attribuit. Posteaque concluſit, dicens: Spes autem non confundit, id est, non deficit: sicut exponit D. Thomas super hunc locum. Quia ille dicitur à spe sua confundi, qui deficit ab eo, quod sperat. Et sic oportet intelligi locum illum Ecclesiastici dicẽtis: Nullus sperauit in Domino, & cõfusus est: *2. Reg. 22. Psalm. 64. Roman. 15. D. Thom. super epist. ad Romanos. Eccli. 2.*

ideſt:

Vatab. id est, Nullus sperauit in Domino, & sua spe destitutus est. Et 22
Vatablus in Psalmo trigesimo: In te Domine speraui, non con
fundar in æternum: pro, confundar, vertit, non pudefiam spe, sci
licet, mea frustratus. O si hęc spes cordibus nostris dominaretur,
Iudi. 10. quàm aliter, ac viuimus, viueremus: & quàm fortiter vniuersas
sæculi calamitates perferremus. Vt milites Holofernis Iudith
pulchritudinem perspexerunt, dixerunt: Quis cõtemnat popu
lum Hebræorum, qui tam decoras mulieres habent: vt non pro
his meritò pugnare contra eos debeamus? Quod si illi tanto se la
bori, periculoque pro caduca mulierum pulchritudine volebãt
exponere, qd nos facere oportet, vt infinita Dei pulchritudine
perfruamur. O quot labores, quamque patienti animo glorio-
sus martyr Sebastianus pertulit, cuius glorioſum martyriũ, mor
temque sancta mater ecclesia hodie celebrat. A tyrãnis ob fidei 23
confessionem sagittis est confitus. Ideoque cum vnaquæque sa
Psal. 118. gitta in eum mittebatur, & vnaquæque plaga ei infligebatur, di
cere potuit: Hæc facta est mihi, quia iustificationes tuas exquisi
ui. Has sagittas tam patienter pertulit, quia eius cor prius alijs sa
gittis fuerat sauciatum. Vna fuerat verbum Dei. Nam sagittarij
qui hanc sagittam peritè immittere norunt, qui sunt feruidi, ze
Isai. 40. loque accensi concionatores, semper illa cor sauciare conantur.
Deus enim dicit: Loquimini ad cor Hierusalem. Si verò tu es Ba
bylon, difficile hæc sagitta ad cor tuum perueniet. Qui est simi
lis Hierusalẽ, & quoad potest, se disponere curat, huius cor hac
sagitta percussum manet, sicut huic sancto viro accidit. Alia sa
gitta fuit diuinus amor, quo etiam eius cor fuit transfixũ. Quẽ
admodum qui sagittis confodiendus est, peritissimum quenq; 24
eligit sagittarium, qui prima sagitta eius cor vulneret & eũ occi
dat ne postea aliarũ ictus persentiat, (tot enim mortibus affice-
retur, quot sagittis feriretur, nisi prima ipsi⁹ cor trãsfixũ fuisset)
sic Diuus Sebastianus Christũ mundi Saluatorẽ, tanquam peri-
tissimũ sagittariũ elegit, quò diuinæ voluntatis suæ arcũ con-
tendens in eius cor sacri amoris sui sagittam immitteret, illudq;
ea transfigeret, mundoque occideret, ne aliæ sagittæ ei nocerẽt
corpusque tãto perè affligerent. Vultis fratres, ne sagittæ, quas
vobis mundus immittit, persecutiones, ac damna, quibus vos in
sectatur, vobis patientiam amittendi occasioni sint? hunc cœle-
stem sagittarium deprecamini, vt corda vestra diuini amoris sui

sagitta

sagitta sauciet: & quasi insensibiles, mortuosq; carni, & eius passionibus vos reddat. Sicq; cum Sanctis morientes vitam gratiæ viuetis, posteaq; cum eis cœlesti beatitudine fruituri ad æthera regna ducemini. Quod nobis pręstare dignetur Iesus Marię filius, Amen.

¶ IN Quatuor concionibus, quæ habentur in Festo omnium Sanctorum complura reperies, quæ huic Euangelio possis aptare.

IN COMMVNI Confessorum Pontificum Concio Prima.

Homo quidam peregrè proficiscens vocauit seruos suos & tradidit illis bona sua, &c. Matth. 25.

MAgnam vtique affert admirationē, quòd cùm per hunc hominem Christus Redēptor noster vniuersalis rerum omniū Dominus significetur: de quo dixit B. Paulus Roman. 10. Diues in omnes, qui inuocant illum, bona sua in seruos suos diuidēs, vni quinq;, alij verò duo, alij verò vnū talentū cōmiserit, cū singulis quinq;, & octo etiā, aut omnia quæ vellet, dedere posset. Ad huius dubij responsionē animaduertendū est, Deū sua admirabili prouidentia sic homines in hoc sęculo disposuisse, vt cōmuniter nullus esset adeò perfectus quin ei aliquid deesset. Est quis nimis abstinēs pius, ac castus, verùm ei humilitas deest. Non ita, vt superbus sit: tunc enim iam non esset iustus: sed aliquam in se difficultatem, ac repugnantiā sentit, vt alteri subijciatur, iniuriasque sibi illatas perferat. Alius est humilis: sed ei prōpta facilitas ad tēperātiā deest. Sic se De-

cum hominum cordibus, vt cũ terris, ac regionibus habuit. Nõ 3
luit quippe omnes regiones neceſſaria ſibi producere. Si vna eſt
ferax tritici, eſt ſterilis vini. Si altera pane, vinoque exuberat,
pecoribus indiget, quia paſtus ei deſunt. Quod ſi pecoribus abũ
dat, oleo caret. Et ſic de alijs. Diuus Auguſtinus, ac B. Grego-
rius affirmant, Deum ita prouidiſſe duplici ratione, tùm vt
hominum humilitati conſuleret, quo qui vna re careret, eam hu
milis ab alio poſtularet: tùm etiam vt ampliaretur charitas.
Nam ſi Gallia omnia neceſſaria haberet, Gallus cum Hiſpano
non conuerſaretur: ſicque cùm homines inuicem inter ſe non
communicarentur, anguſta nimis, & aſtricta eſſet charitas. Ob
has etiam duas ipſas rationes homines ità diſpoſuit, vt ſingulis
aliquid deeſſet. Tum propter humilitatem, quo animaduertens
tu in altero virtutem, quæ tibi deeſt, humilieris, illum q; te me- 4
liorem iudices: proximuſq; tuus in te videns, quod ipſe non ha
bet, ſe humiliet, teque meliorem, quã ſe eſſe ducat. Quod intelli
Philip. 2. gens D. Paulus admonet Philippenſes dicens: In humilitate ſu-
periores ſibi inuicem arbitrantes, non quæ ſua ſunt ſinguli conſi
derantes, ſed ea, quæ aliorum. Ad huius doctrinæ confirmatio-
Greg. Sup. Ezechi. nem duos ſingulares ſacræ paginæ locos D. Gregorius adducit.
1. Cor. 15. Alterum B. Pauli dicentis: Non ſum dignus vocari Apoſtolus:
quoniam perſecutus ſum Eccleſiam Dei. Attendite quomodo
vir ſanctus humiliabatur: quia in ſe non videbat innocentiam,
quam in alijs Apoſtolis conſiderabat: qui, ſicut ipſe, ſanctos nõ
2. Petr. 3. fuerant inſectati. Alterum diui Petri dicentis: Propter quod cha
riſsimi hæc expectantes ſatagite immaculati, & inuiolati ei in- 5
ueniri. &c, ſicut & chariſsimus frater noſter Paulus ſecundũ da-
tã ſibi ſapientiã ſcripſit vobis. Ecce quomodo B. Petrus ſeſe abij
cit, Diuũq; Paulũ plus ſapientiæ, quã ſe diuinitus accepiſſe fate
tur. Nõ equidẽ ità nos facim⁹, ſed ego in proximo meo defectũ
cõſidero, quo ipſe careo, ſicq; me illo meliorẽ iudico: ipſeque in
me defectũ animaduertit, cuius ipſe immunis eſt, & ita ſe melio
rẽ, quã me putat. Viã cõmutamus, & erramus. Ideo D. Paul⁹ di-
cit: Non quæ ſua ſunt ſinguli cõſiderantes, ſed ea, quæ aliorum.
Tum etiam vt charitas extenderetur, eiuſq; exercitatio amplia
retur hominibus inuicem virtutes ſuas exemplo, piaque doctri
na alijs communicantibus. Sicque loquens Ezechiel Prophe-
ta de illis quatuor myſterioſis animalibus, quæ perſpexit, dicit:

Pennas

6 Pennas per quatuor partes habebant, iunctæque erant pennæ eorum alterius ad alterũ. Hæc ſancta quatuor animalia ſignifica bant diuerſos iuſtorũ ſtatus in terra cõmorantiũ. Alæ, quibus vo lant, ſunt virtutes, quibus è terra erigũtur: ſubalternuſq; pennarũ cõtactus eſt aſsiduitas hortationũ, doctrinę, correptionũq;, quibus ſeſe inuicẽ tàm verbis quã operibus exhortãtur, & excitant. Quanuis nonacula exactiſsima ſit, aliquando tamen eam exacui oportet. Sic quãtanuis lucido quis ſit intellectu, rectaq; intentione aliquando ſanctis conſilijs, atque exhortationibus illum admoneri neceſſe eſt. Ideò vt dicitur in Eccleſiaſtico: Mandauit illis (ſcilicet Deus) vnicuiq; de proximo ſuo. Gemini fratres Ioab, ſcilicet, & Abiſai aduerſus duos exercitus, videlicet, Aſsyriorũ, & Ammonitarũ in pręliũ exierunt. Dixitq;. Ioab:
7 Si pręualuerint aduerſum me Syri, eris mihi in adiutoriũ: ſi autẽ filij Amon pręualuerint aduerſum te, auxiliabor tibi. Eſto vir fortis, & pugnemus pro populo noſtro, & ciu tate Dei noſtri. Sicq; vterque victor euaſit. Omnes vos fratres eſtis, dixit Chriſtus Redẽptor noſter omnes ſumus vnius Patris, ſcilicet, Dei filij vniuſq; hæreditatis, quod eſt regnũ cœlorũ, cohæredes. Omnibus ſunt aduerſarij fortiſsimi, vt ſignificauit Apoſtolus dicẽs: Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem, & ſanguinem, ſed aduerſus principes, & poteſtates. Et quantò quis iuſtior eſt, tanto durioribus tentationũ telis oppugnatur. Experiẽtia enim comperimus ad complures homines vinctos, & ſub claue recluſos cuſtodiendum paucos homines ſufficere: atque etiam vnum illos cuſtodire optimè poſſe: at vero ad hominem fugien
8 tem apprehendendum complures requiri. Sic ad multos pecca tores ſcelerum ſuorum vinculis alligatos cuſtodiendum vnus diabolus ſufficit, ac ſupereſt. Verum ad iuſtum ratenis ſolutum fugientem, ſeque à diabolicis illuſionibus longiſsimè ſeparantem, & in Dei miniſterio velociſsimè currentem, apprehendendum multi Dæmones congregantur: ibi enim maiorem adhibent diligentiam, vbi maiorem ſentiunt reſiſtentiam. Sicut apparuit in viſione, quam pater eremita ſanctus perſpexit, vt refert Beatus Gregorius. Qui conferens ſe in vrbem ingentem Dæmonum cateruam ſuper quoddam monaſterium vidit: ingredienſque vrbem vnum tantum dæmonem ſuper eam perſpexit. Eique tantam diſparitatem

Ezech. 1.

Simile.

2. *Reg.* 10.

Matth. 22.

Epheſ. 5.

Simile.

Greg. in dialogis.

admiranti apparuit Angelus dicẽs: In hac vrbe omnes ſunt ma-
li ideoq; ad eos ſeruandos vnus tantum diabolus ſufficit: in illo
autem monaſterio multi ſunt ſerui Dei: ideoq; ad eos euertendos tot illic Dæmones ſunt.

Iob. 14. Cùm igitur verum ſit omnes nos illud Iob dicere poſſe: Cunctis diebus, quibus nunc milito: ſiquidem fratres ſumus in Chriſto, omnes inuicem ineamus, & vnuſquiſq; dicat: Frater ego me ſuperbia appugnatum experior, alteriq; difficulter obedio, & iniurijs, atq; cõtemptibus valde cõtriſtor. Deprecor te, vt cùm me in aliquem defectum circa hoc incidere videris, me reprehẽdas, aliquoq; bono conſilio mihi ſuccurras. Aliuſq; alteri dicat: Frater, ego carnis tentationibus vehementer oppugnor, de qua vt credo, tu iam victoriam reportaſti. Rogote, vt ſi quando me circa hoc corruere perſpexeris, me acriter reprehendas: aliquaq; ſancta exhortatione mihi ſubuenias. Quod ſi puro corde faceremus, abſque dubio è tentationibus noſtris victores, euademus. At tam immanes ſumus, vt licet proximos noſtros in magnas ſpiritales ærumnas incidere videamus, illis ne verbo ſaltem ſuccurramus. O infœlicia tempora, ò deprauatos mores, cum homines brutis animantibus in ſe inuicem ſint immaniores. Verum eſt aliquibus eſſe linguam ad reprehendendum, non autem patientiam, qua correptionem percipiant. Vermes duriſsimum quodq; lignum ore penetrant: ipſi autem adeò debiles ſunt, vt ſi tangantur, ſtatim medij crepent, atq; frangantur: manuſque veſtras coinquinent. Itaq; ad tangendum duri, vt autem tangãtur, molles, tenueſq; ſunt. Solum os durum, reliquum verò corporis tenerũ eſt. Sic multi ad corrigendum os habent, atq; etiã viros iuſtos increpare audent: durumque lignum, quaſi vermes penetrãt. Vt autem corrigantur, adeò molles debileſq; ſunt, vt ſtatim impatientia perfringantur, & eos, à quibus corripiũtur, iniurijs opprobrijſque afficiant. D. Paulus dicit: Seniorem ne increpaueris, ſed obſecra, vt patrem. Si D. Paulus etiam Timotheũ epiſcopum hortatur, ne ſenem reprehendat, ſed cùm eum in defectum aliquem prolabi perſpexerit, tanquam patrem humiliter deprecetur: quare homini impatiẽti virum iuſtum licebit obiurgare? Hanc non charitatem quidem, ſed impudentiam potius voco. Curemus igitur fratres inuicem animarum noſtrarũ ſpiritale emolumentum exquirere, noſq; in proximos noſtros circa

Simile.

2. Tim. 5.

hoc

12 hoc potiſsimum miſericordes exhibere: Si quidem, vt optime dicit Diuus Thomas, ſpiritalia opera miſericordiæ corporalibꝰ nimis excellunt. Confuſionis eſt magnę nos cum proximum corporali morbo laborantem videntes omnes nos medicos efficiamus, milleque ei remedia præbeamus: eius ſpiritaliter laborãtis non miſereri: nec illi aduerſus ſuperbiam, auaritiam, ſeu inuidiã, vel aliud quodlibet peccati genus remediũ aliquod perhibere. Si eius domũ vrividemus ſtatim cõcurrimus aqua, alijſque remedijs ignẽ curãtes extinguere: tũ ob domini eius emolumẽtũ; tũ etiãne ex illa flãma prorũpat, qua totus vicus inflãmetur. Videntes autẽ proximũ noſtrũ viuis peccatorum flãmis ardentẽ ex quo tanquam ex accenſa domo malorum exemplorum titiones, ac ſcintillæ profiliũt, quibus magna pars reipublicæ vritur, 13 & peruertitur, in eum ſanctarum exhortationũ, conſiliorumq; aquã non effundimus. De hoc queritur Deus per Iſaiam Prophetam dicens: Vulnus, & liuor, & plaga tumens non eſt circũligata, nec curata medicamine, nec fota oleo. Eccerationẽ, qua re Dominus in ſeruos ſuos ſic talẽta diuidere voluit, vt non omnes pariter illa perciperent. D. Tho. 2. 2 q. 33. art. 2. in corp. Iſai. 1.

Et *profectus eſt ſtatim.* Deus non proficiſcitur, non enim habet, quò diſcedere poſsit, cũ omnia penetret, atq; impleat. Sed quẽ admodũ dño domi ſuæ manẽte œconomus ſibi videtur optatã libertatem nõ habere, vt ſuomet cõſilio gubernetur: nã Dñi præſentia illũ vidẽtur aſtringere, ne abſq; illiꝰ inſtructione moueatur. Illo autẽ abſente manet œconomus, quaſi dominus abſolutus. Dicenſq; Chriſtus R. N. Dñm procul abijſſe ſignificat eum 14 adeò operũ noſtrorum, liberiq; arbitrij dominos nos feciſſe, quaſi à nobis longiſsimè diſtaret. O ineffabilẽ Dei probitatẽ, qui diuitias ſuas in hominis poteſtate cõſtituit, & ſicut abſolutũ arbitrij ſui dñm eũ reliquit, quo ſi in earũ adminiſtratione diligẽter prudenterq; ſe geſſerit, maiorẽ ſibi gloriã obtineat. Nullꝰ eſt qui de mille aureis, quos induſtria, diligẽtiãq; ſua cõparauit, magisquã dequatuor mille quos paterna hęreditate acquiſiuit, non glorietur. Et vir egregius glorioſius ducit ſe armis inſigne aliquod adipiſci, quo parmã ſuã (*Eſcudo*) exornet, quã omnia maiorũ ſuorũ trophęa. Sicq; præcipua inſignia in parma depingit, quę ipſe cõparauit, reliqua vero maiorũ ſuorũ circũ pro ornamẽto (*orla*) cõſtituit: Poſſet vtiq; Deus gloriã ſuã nobis cõferre, abſq; eo, q talentis

talẽtis ſuis aliquid negotiaremur, aut aliquã ex nobis diligentiã 15
adhiberemus. Vt aũt nos amplius honeſtaret, voluit nos ſuos eſſe coadiutores: beatitudinẽq; & gloriã noſtrã ex nobis quodãmodo depẽdere. O quã ſingulari gaudio iuſti afficiẽtur in cœlo cõſiderãtes ſe diuino adiutos auxilio coronas immarceſcibiles,
D. Tho. 1. 2 q. 111. art. 1 ad. 2. quas poſsidẽt, impetraſſe. Quod ſiquis dicat: B. Tho. dicit Gratia omne debitũ excludit: & hæc eſt cõcors ſentẽtia omniũ ſanctorũ Patrũ, quare igitur Dñs ſeruis ſuis talẽta cõmiſit, ſiquidẽ illis diuinã gratiã lucrari nõ poſſunt? Ad hoc reſpõdeo ipſum B. Thomã dicere, q̃ quãuis bona opera quæ antecedũt iuſtificatio
D. Tho. 2. 2. q. 177. artic. 1. ad. 3. nẽ nõ merẽtur aliquã gratiã directè, nihil tamẽ obſtat, q̃ indirectè ſint adiumẽto ad gratiã obtinẽdã. Atq; vt vniuerſalior ſit doctrina, eaq; magis vtamini, dicere poſſumus, nõ ſolũ dona naturę, & gratiæ talẽtaeſſe vnicuiq; à Deo cõceſſa, ſed etiã bona fortunæ, videlicet diuitias, quas poſsidetis. Atq; vtinã vobis penitus perſuadere poſſem vos earũ poſſeſſores nõ dños quidẽ, ſed œconomos eſſe: vt eas iuxta veri illarũ dñi volũtatẽ expẽderetis. D. Paul. ait: Hic iã quæritur inter diſpẽſatores, vt fidelis quis
1. Cor. 4. inueniatur. Hæc verba fratres mei in cordibus veſtris impreſſa gerere deberetis: in quibus ſanctus Apoſtolus manifeſtat, Deum maximè velle vos fideles diuitiarũ ſuarũ diſpẽſatores exiſtere: Quæ fidelitas in duob⁹ maximè cõſiſtit. Alterũ eſt diuitias iuxta Dñi volũtatẽ cõmutare, & illis alia bona lucrari, ſine furto, dolo, mẽdacio, ac ſine vllo peccato, ſed honeſtis, licitiſq; negotiationibus, atq; cõtractibus. Alterũ verò illas ad Dñi arbitriũ expendere non in vanitatibus, turpitudinibus, aut ſplendidis, nimiſque conuiuijs: ſed in familiæ veſtræ honeſta, temperataque 17
ſuſtentatione, in pauperum opitulatione, alijſq; charitatis operibus. Ideo iuſti diſpenſatores fideles appellantur, quia fidelitatem hanc ſeruant: peccatores autẽ diſsipatores vocantur. Et ita
Pſal. 36. dicit Dauid: Mutuabitur peccator & non ſoluet, ideſt, ſuſcipiet diuerſa Dei beneficia, & non ſoluet: Deo gratias agẽdo, eiuſque præceptis obediendo. Vbi alij tranſtulerunt: Mutuatur peccator, & non ſoluet. Et ſic eſt in cõt. Græco, & in Paraphr. Chal. Inquo Dei liberalitas denotatur, cũ peccatori de præſenti bona concedat: nec defatigandus vnquã ſit, ſed in poſterũ ei beneficia ſit facturus. Peccator autem illa recipiẽs, & recepturus, adeò durus eſt, vt ad hæc debita perſoluẽda nõ moueatur nec cõmouen-

dus

18 dus sit. Iustus autē miseretur, & retribuet. Vbi alij trānstulerūt: Iustus autē miseretur, & retribuit. Et sic est in cont. Gręco, & in Paraphr. Chal. Vbi iusti pietas, & perseuerātia designatur, quia retribuit, & retribuet: neq; deficit benefacere, quia cū Deo conuersatur. De homine autē cū Deo agente dicitur paulò inferiùs. Apud Dñm gressus hominis dirigetur. Vbi alia trāslatio habet: Apud Dñm gressus hominis dirigentur. In qua translationū varietate significatur homo cū Deo agens discere gressus suos omnes ad Deum dirigere, talentaque à diuina ipsius manu percepta bene expendere.

Profectus est Dñs nec seruis suis tēpus reuelauit, in quo reuersurus esset, vt ab eis talētorū, & lucri rationē exigeret, vt semper diligentissimè vigilarent, neq; vnquā laborare desinerent. Si eis
19 diceret: Post quadriēniū redibo: forsitā primo triennio, voluptatibus indulgentes laborare nollēt, & quarto anno laborarent, & pecunijs diligētissimè negociarētur. Dñs ingrediēs domū amici sui ad ludendū nō dicit famulis suis: Hora decima hinc discessurus sum: hoc enim dicēs eis occasionē præberet, vt abirent, & vsq; ad illā horā aliquot mala patrarent: sed vt semper inuigilēt, nihil eis dicit. Sic Deus, ac Dñs noster nō nos admonet, quādo venturus sit. Nā si etiā ignorantes qua hora venturus sit, adeò negligentes sumus tēpusq; tot abominationes cōmittentes cōsumimus: quid faceremus, scientes eū vsq; ad decimū, aut vicesimū annū nō esse venturū? Ideo, vt ait B. Aug. voluit Deus, vt diem vltimum ignoraremus, vt ab omnibus caueremus. Exemplū adhibet, Si quam domum ingredereris, vbi certo scires te ab
20 vno illius habitatore esse necandum, quem tamen ignorares, nō dubito quin ab omnibus caueres, omnesque suspicios os haberes. Contemplare igitur ò frater hunc mundum esse aliquā domum, cuius habitatores sunt dies, quorum vnus te occisurus est, mortē, scilicet, tibi offerens. Siquidem igitur quis ille futurus sit prorsus ignoras, ab omnibus te cauere oportet, & vnūquenque timere, atq; in singulis illis ita viuere debes, ac si in singulis esses obiturus. Ideo nō dicit Dñs: Cras, aut anno vēturo veniā. Et ita nos diuinus spiritus hortatur dicēs: Memētoirę, in diecōsumma tionis, & tēpus retributionis in conuersatione facies. Ideſt incō uersatione tua cōtēplare te iā esse in tēpore arctissimæ rationis, & in die, quo operū tuorū præmio, siue supplicio es afficiēdus.

Simile.

Augusti.

Simile.

Eccle. 18.

Et alia trāſlatio habet: Tēpꝰ retributionis in cōuerſatione faciei. Ideſt, cū facies tua ad ea, quę nō cōueniūt, aſpicię da cōuertitur, ne cor tuū peruertatur, hoc vtere remedio: retributionis, ſcilicet tēpus cōſidera. O fratres deſideratiſsimi Deus (quæ eius eſt clemētia) hęc valde neceſſaria in cordibus veſtris imprimat, quo ex illis fructū percipere noueritis. *Abijt autē qui quinque talēta acceperat, & operatus eſt in eis.* In hoc ſignificatur Deus velle vnūquēq; viuere, & fructū ferre iuxta ſtatus ſui cōditionē, & talenta, quæ accepit, ſicut hi fecerūt. Etenim qui quinq; talēta ſuſceperat, alia quinq; lucratus eſt, & qui duo, alia duo cōparauit: quorū vtrūq; Dñs cōmendauit. Apud B. Matthęū Dñs eccleſiā ſuā horto diuerſis arboribꝰ cōſito cōparauit dicēs: Arbor bona fructꝰ bonos facit. Et quēadmodū in horto à ſingulis arboribus iuxta genus ſuū fructus expoſcitur: á nuce enim nuces, à pyro pyra, glandes à quercu poſcūtur, quæ ferentes, ſingulæ (ſi ita dici poteſt) debito ſuo ſatisfaciunt: ita etiā Deus permagni æſtimat in ſua ſancta eccleſia cōiugatos iuxta ſtatū ſuū fructus ferre bonorū operū: ſacerdotēq; ac religioſum virū ſecundū ſtatū etiā ſuū meliorū operū fructus p̄ducere. Neq; ab homine cōiugato religioſi perfectionē poſtulat, nec vult religioſum virū ad coniugati negotia cōficienda ſubijci. Etità dicit D. Paulus: Vnumquenq; ſicut vocauit Deus, ita ambulet, & ſicut in omnibus eccleſijs doceo. Et paulò inferius, Vnuſquiſq;, inquit, in qua vocatione vocatus eſt in ea permaneat. In eo enim ſtatu vitæ æternæ fructū ferre pōt. Quādo tubarū clāgore mœnia Iericho in terrā corruerūt, aſcendit vnuſquiſq; per locū, qui contra ſe erat, ceperūtq; ciuitatem. Itaq; ex loco, vbi vnuſquiſq; fuerat conſtitutus, in vrbē fuit ingreſſus. Ità proſtratis offendiculis, cœlique ianuis patefactis per merita, voces, ac prædicationē illius diuinę tubæ Ieſu Chriſti filij Dei: vnuſquiſque in ſuo ſtatu decenter, & ſicut oportet, viuens in cœleſtē gloriā ingreditur. ¶ *Poſt multū vero temporis venit Dñs ſeruorū illorū, & poſuit rationē cū eis.* Quāuis diu demoratꝰ eſt tādē venit bonos prēmijs, malos autē ſupplicijs affecturus. Dauid dicebat: Tēpus faciēdi Dñe: diſsipauerūt legē tuā. Quaſi diceret: Tempus eſt Dñe faciendi, quod faciendū eſt. Totū huius vitæ tempus fuit loquendi tempus. Deus enim nobis leges, Apoſtolos, cōcionatoreſque cōceſsit, qui nos eius nomine docerent & cōminarentur: nos verò ex longo tempore nobis à Deo conceſſo-

Matth. 7. *Iſue. 6.* *Pſal. 118.*

24 ceſſo occaſionē aſſumētes, ex nihilo horū fructū percipim⁹ ſpē
rātes in poſterū pœnitētiā agi poſſe. Quod vidēs Dauid inſpiri
tu dicit: Iā Dñe nō eſt tēpus plura verba cōſumēdi, cùm nihil
p ſint. Cōcionatores tui viginti ab hinc annos decē ab hinc an-
nos, duos ab hinc annos prędicauerūt: quodſi homines anno prę
terito mali fuerūt, peiores nūc ſunt. Qua propter adſit tēpus fa-
ciēdi: tēpus rationis, in quo nemo eis cōcionabitur, admonebit
nemo, nemo cōminabitur. Iā verba ceſſabūt, & operib⁹ cōtēde
tur. Iā ſupplicia propinquabūt, quibus eos toties cōcionatores
cōminati ſunt: qa diſsipauerūt legē tuā. O peccator, qui nūc ibi
ſedes trāquill⁹, atq; quietus attēde infœlix quātū tēporis eſt, ex
quo Dei bona diſperdis. Memēto quoties te te ſerui Dei eius no
mine fuerint minitati, neq; verò vnquā reſipiſcere voluiſti. Ego
25 igitur tibi affirmo, tēpus faciēdi eſſe vēturū, & diſſolutionis tuę
arctiſsima ratio à te poſtulabitur, vbi diuin⁹ iudex iā te nō mina
bitur. Verba ceſſabūt operaq; & ęterna tormēta propinquabūt.
Hic ſacri Euāgelij lectio dicit, Dñm à ſeruis ſuis talētorū, quę il
lis cōmiſit, rationē eſſe petiturū. Ego aūt dico illū etiā ab eis eo-
rū, quę illis nō dedit, rationē exacturū eſſe. Accidit dñmin œco
nomū ſuū iratū ab eo claues accipere, & thecas euoluere, reſq; in Simile.
uenire, quæ licet ſuę nō ſint, cognoſcit eū illa abſq; ſui iniuria, de
trimētoq; acquirere nō potuiſſe. Et dicit œconomo: Quanquā
hoc nō eſt meū, cedo rationē, vnde illud acquiſieris (*o ſancta Maria ſeñora*) quā tremēda ſunt hæc. Ecquid infœlix homo reſpōde
bis cū cordis tui theca patefacta Deus illic tot odia, iras, inuidias
ambituſq; repererit, tibiq; dixerit: O traditor, cui⁹ ſūt hęc? Quo
26 modo hęc hic collocaſti? Hęc nō ego tibi dedi tu tua malitia hęc
feciſti in diuinę maieſtatis meę iniuriā, Ecce quomodo eorū etiā
quæ nō dedit rationē exiget. Eorū etiā, quæ dedit rationē poſtu
labit: admiſſorū ſcelerū, acceptorūq; beneficiorū rationē petet.

Et accedens qui quinq; talēta acceperat, &c. Eſt valde notādū hos bonos ſeruos omnia, quæ negotiantes acquiſierāt, Dño obtuliſ-
ſe, à quo talēta receperāt. Nō dicūt: Dñe, ecce quę nobis dediſti
hæc illis acquiſiui, hæc ſunt tua, & hæc noſtra: ſed ei vtraq; offe
rūt. Vnus obtulit alia quinq. talēta, quę fuerat lucratus, & ſimul
illa, quæ acceperat. Aliuſq. obtulit duo talenta, quæ pepererat.
In quo vera iuſtorum humilitas, & gratitudo declaratur: qui ſi
quid habent, ſiquid faciūt ſiquid valent, id ſibi à Deo prouenire

fatētur, Deūq; ſuis bonis operibus valorē cōferre, vſumq; bonū liberi arbitrij, quē ipſi adhibēt, reſpectu eorū quę Deꝰ facit, qua ſi nihil eſſe cognoſcūt. Et ita dicit D. Ioannes: Prociderūt viginti quatuor ſeniores ante ſedētē in throno, & adorabāt viuentem in ſæcula ſæculorū: & mittebāt coronas ſuas ante thronū Dei dicētes: Dignus es Dñe Deus noſter accipere gloriā, & honorē, & victoriā. Illi vtiq; coronarū, quas habebant, gloriā tribuebant. 27

Apoc. 4.

Ait illi Dominus eius: Euge ſerue bone, & fidelis. Non ſolum autē Deus ſeruos ſuos talētis ſapienter vtentes in illā gloriæ abyſſum inducit, & in æternum glorificat, veū hoc nō cōtentus inſtituit, vt eos etiā mundus veneretur, ſicut apparet in hoc glorioſo cōfeſſore, cuius feſtū hodie ſacra mater eccleſia celebrat. Qui cùm multis ab hinc annis ex hac vita diſceſſerit, maxima hominū veneratione recolitur. Eſt mūdus ſimilis cauponi, per cuius tabernam multi prætereunt: qui ſi ei cibos, & reliqua bene perſoluūt, nunquā amplius eorum recordatur. Quodſi viator prætērit, qui eū obiurgat, neq; ei ſoluere vult, nunquā illius obliuiſcitur, ſed potiùs de illo aſsiduò loquitur dicens: Vidiſtis ne quàm immaniter me viator ille tractarit? Viatorū ſibi liberaliter cūcta ſoluētiū obliuiſcitur: illū aūt, à quo inhumaniter fuit obiurgatus, atq; tractatus, ſemper memoria tenet. Talis eſt hic mūdus, tanquam caupo magnos, & paruos, diuites, & pauperes, in ſe recipit: & de illis, qui cùm ipſo melius ſe agunt, eūq; mitius, ac liberaliùs tractāt, minus recordatur. O quot Imperatores, Principes, atq; magnates per hunc mundū prætērierunt, eūq; honeſtarūt, & maximi ęſtimarūt, eiq; iuxta ipſius volūtatē cūcta ſoluerūt quicquid ipſe volebat, efficiētes: quorū tn oblitus eſt mūdus. Et ſic de illis dicitur Sapientiæ. 5. Spes impij tāquam fumus, qui à vēto diffuſus eſt: & tāquam memoria hoſpitis vnius diei prætereūtis. Prætereūtes etiā ſancti per hoc diuerſoriū mūdū obiurgarūt, illūq; mendacē, fallacē, vanū, atq; caducū appellarunt: neq; ei perſoluerūt. Nō enim eius vanitatibus reſpōderūt, quinimo cōtra eius præcepta faciebāt. Horūq;, à quibus ſic fuit tractatus perpetua quotānis memoria recolitur, feſtūq; exultātibus animis celebratur. Quæ cū ita ſint fratres in Chriſto Ieſu, illos inſtantiſsimè curemus imitari. Quo virtutū, gratiæq; illorū participes effecti, cę leſti beatitudine in ipſorum cōſortio fruituri ad empyrea regna peruenire mereamur. Adquę nos pducat Ieſus Marię filiꝰ, Amē. 28

Simile.

Sap. 5. 29

In

In eodem Communi Confeſſorum Pontificum Concio Secunda.

Homo quidam peregrè proficiſcens vocauit ſeruos ſuos & tradidit illis bona ſua, &c. Matth. 25.

IN hac ſimilitudine ſupernus Dñs ſe in bonos miſericordē: in malos autē ſeuerū eſſe demōſtrauit. Quod etiā per Zachariā prophetā multò antea ſignificauerat dicēs: Et aſſumpſi mihi duas virgas vnā vocaui decorē, & alterā vocaui funiculū, & 2 paui gregē. Nōnulli dicūt, per has duas virgas ſignificari tribulationes, quibus Deus gregē ſuū flagellat, regit, atq; alit: quarū alterā decorē alterā funiculū vocat, ob diſpares effectus, quos in hominibus operātur. Iuſto quippe tribulatio decor, atq; etiam dulcor eſt. Nā vox Hebræa, Nohā, pro qua Latinus interpres vertit, virgā, dulcorem etiā, iucūditatēq; ſignificat. Hoc etenim iuſti in tribulatione reperiunt, & hoc pulchriores efficiūtur. Alterā virgā Dñs funiculū appellat, qa peccatores ſupplicijs affecti arctiùs ſceleribus vinciri, atq. implicari cōſueſcūt: cùm impatiētia, atq. indignatione repleātur, durioreſq. reddāt, vt apparuit in Pharaone. Et quāuis hęc expoſitio optima ſit, nō tn mihi diſplicet aliorū elucidatio, dicentiū, per has duas virgas miſericordiā, ac iuſtitiā, quibus Deus populum ſuum gubernat, ſignificari. 3 Miſericordiam decorem, iuſtitiam verò funiculum eſſe dicit ideſt, flagellū. Hoc etiam Dñs ſignificauit præcipiens in templi colūnis mala granata, catenaſq. depingi. Ecquid eſt catenis cum malis granatis? Dico Deum velle nos ſcire ex domo ſua fructū miſericordiæ, iuſtitiæq. catenas ſperari oportere, quæ ſunt duæ colūnę, quibus vniuerſus mūdus ſuſtinetur. Ei ità dicebat Dauid: Virga tua, & baculus tuus ipſa me cōſolata ſunt. Quaſi dicat Valde delector, gaudeoq. Dñe mi tibi iuſtitiæ virgā, baculūq. miſericordiæ eſſe. Hac miſericordia dicit Sācti Euāgelij lectio hodierna Dñm vſum fuiſſe in eos, qui talenta ſibi ab eo cōmiſſa prudēter expenderūt. Hancque iuſtitiā exercuit in pigro, ignaroque ſeruo qui acceptum talentum in ſuffoſſa terra abſcondit.

Zachā. 11.

3. Reg. 7.

Pſal. 22.

Exor-

Exorditur igitur ſanctũ Euãgeliũ dicẽs: *Homo quidã peregre pro* 4
ficiſcens &c. Hic homo eſt Chriſtus reparator noſter: ſeruiq. nos
ſumus. Vocauitq. hic clemẽtiſsimus Dñs peregrinationẽ glorio
ſam in cœlos aſcẽſionẽ: quia tũc ab hominib⁹ recedebat, ob quo
rũ emolumẽtũ in mũdũ venerat, in eoq. triginta tres annos vixe
rat. Atq. vt oſtẽderet, quid, ſi mortalis adhuc eſſet, nos in hoc ſę
culo ſolos relinquẽs ſentiret, aſcẽſum ſuũ ad cœlos peregrinatio
nis viã appellat, cũ ad dexterã patris ſeſſurus aſcẽderet. O mira
bilẽ amorẽ. O mirabilẽ viſcerũ teneritudinẽ, qua clemẽtiſsimus
Ieſus prę celluit: cùm ſe peregre proficiſci dicat, quia ad cœleſtia
regna cõſcẽdens homines in hoc mũdo relinquit. O verba ſuper
acutiſsimos gladios penetrãtia, & duriſsima quęq. corda cõfrin
gere ſufficiẽtia. Ecquis fratres adeo marmoreus eſt, qui Angelo 5
rũ regẽ peregrinũ ſe appellantẽ audiẽs, quia ab hominibus rece
dit teneritudine nõ cõficiatur? Ille peregrin⁹ dicitur, quia in cœ
lis à nobis abeſt: noſque peregrini dicẽdi ſumus, quia ſine corpo
rali ipſius præſentia in terra moramur. Hunc mundum patriam
ſuam appellat, quia nos in illa moramur, cœlũq. nos oportet pa
Heb. 11. triam noſtrã appellare, quia ipſe illic habitat. Patres veteris teſta
mẽti (ait D. Paulus) confitentes, quia peregrini ſunt & hoſpites
ſuper terram. Statimque addit: Qui enim hoc dicunt, ſignificãt
ſe patriam inquirere. Et ſiquidem ipſius meminiſſent, de qua
exierunt, habebant vtique tempus reuertendi: nunc autem me-
liorem appetunt, ideſt, cœleſtem. Probat hic Sãctus Apoſtolus
quemadmodum peregrini paſsim itineris terminum cõtemplã
tur ſuſpirantes, & dicentes quãdo tãdem ad patrias noſtras per-
ueniemus? ſic ſanctos illos patres ſuſpirare cõſueuiſſe, nõ vt ali- 6
quam huius ſæculi regionẽ poſsiderẽt, ſed, vt iam tandẽ ad illã
cœleſtem patriam peruenirẽt. Quid igitur erit, ſi poſtquã Deus
talem nobis oſtendit amorem, ac talia nobis beneficia fecit, &
ꝓpter nos ſeſe peregrinũ appellauit, ſcilicet, quia nos ſecũ in cę
lo nõ habebat, nos interranõ peregrinos quidẽ, ſed illius incolas
Oſee. 4. ac perpetuos habitatores indicauerim⁹? O diabolicã ingratitudi
nã. O quàm meritò nos maledictio illa Oſee Prophetæ compre
hẽdet, ſcilicet: Iudiciũ Dñi cũ habitatoribus, terrę, ideſt, cũ illi⁹
Hiere. 1. amatoribus. Nã de illis etiã Hiere. ꝓphetaloquebatur dicẽs: Afa
Apoc. 8. cie Aquilonis exardeſcũt mala ſuper habitatores terrę. Hos etiã
cõminata eſt vox, quã B. Ioã. audiuit dicẽtẽ: vę, vę, vę, habitãtib⁹
in terra

7 in terra: Fratres dilectiſsimi ingentis infidelitatis eſt, vos iã terram tantopere diligere. Surſum corda, ſurſum corda: ſiquidem totum bonum noſtrum in cœlis habemus. Dominus dicit de Hieruſalem: Aedificabunt filij peregrinorum muros tuos. Siue ad militantem, ſiue ad triumphantem referas Hieruſalem, locus eſt optimus, atq; ſignificans quantum ex huius ſæculi peregrinatione vtilitatis elicitur. Filij peregrinorum in Hebraica phraſi dicuntur qui verè peregrinos ſe reputant. Ethi ſunt qui militantis Eccleſiæ muros ædificant, quiq; triumphantis ſedes adimplent. Et ſanctus Iob hæc notabilia verba, magnæq; conſolationis peregrinis dicit: Lapidem caliginis, & vmbram mortis diuidit torrens à populo peregrinante. Ecquis eſt hic torrens, niſi ille, de quo dicitur: Torrente voluptatis tuæ potabis eos? Torrẽs hic ſitim extinguit, & voluptate afficit non omnes ſine diſcrimine: ſed populũ peregrinantem. Hic populus diuiſus eſt ab vmbra mortis, nempe ab inferno liberatur, & á petra caliginis, ſcilicet, Sathana. *Isai. 60.* *Iob. 28.*

8 *Vocauit ſeruos ſuos, & tradidit illis bona ſua.* Bona (inquit) ſua, & non aliena. O quot in hoc ſæculo teſtantur, & in hæredes ſuos bona non ſua, ſed aliena diuidunt, quæ illicitis vſuris, contractibuſq; acquiſierunt. O infœlix auare, ſi cùm ſedens domi tuæ in Italia, Flãdria, Galliaq; furatus fueris quando obieris, peccata, quæ diuitias iſtas acquirens commiſiſti, ſimul cum ipſis diuitijs inter hæredes tuos eſſes diuiſurus, ità vt diuitiarũ expers, culparũ etiã reddereris immunis, quãuis magnũ crudelitatis eſſet genus aliqua tamẽ cõſolatione permulceri poſſes. Verũ væ, &

9 lies vę tibi, nã filij tui diuitijs delectabũtur, tuverò infœlix tecũ peccata portabis, & propterea in perpetuos inferni cruciatus detruderis. Et quanuis hę diuitię iure paratę eſſent, tuçq;, illas filijs tuis relinquens eis ſuperbiẽdi, turpitudines admittẽdi, & in alias cõplures ærũnas incidendi occaſionẽ relinqueres. Vnũ ex ijs, quæ Dauid inter bonos, & malos dixit intereſſe, hoc eſt, quòd de malis dicit: De abſcõditis tuis adimpletus eſt venter eorum. Saturati ſunt filijs: & diuiſerũt reliquias ſuas paruulis ſuis. Ideſt, quãdiu viuũt totã curã ſuã in bonis tẽporalibus adquirẽdis adhibẽt. Quodſi tu dñe illis multas diuitias cõcedis, liberoſq; habere permittis, quib? poſt mortẽ illa bona relinquãt, beatos ſe ducũt neq; alicuius rei cœleſtis recordantur. Filios ſuos ſolum locuple- *Pſal. 16.*

tare

tare conantur, & quanuis magni peccatores ſint, nihil hoc ſua in tereſſe credunt. Ego autem in iuſtitia apparebo conſpectui tuo. Hoc eſt, magna animi cõtentione curabo iuſtitia pollere, & in tuo diuino cõſpectu illa ornatus apparere. Nolo tẽporaliũ rerũ ſaturitatẽ, ſed ſatiabor cũ apparuerit gloria tua. Atquerat quiſpiã: quare loquẽs hic S. Propheta de bonis tẽporalibus dicit: De abſcõditis tuis? Dico eũ hoc loquẽdi modo tẽporaliũ rerũ vilita
Simile. tẽ ſignificare voluiſſe. Ingrederis magnatis alicuius domũ aulã q; ſpecioſiſsimis tapetibus ornatã vides. Interiuſq; introiẽs cono pæa, lectoſq; aureis, & ſericis lodicib⁹ cõpoſitos vides, abaceſq; aureis, atq; argẽteis vaſis refertos perſpicis, quibus eximia illius domini poteſtas, ac magnitudo demõſtratur. Quodſi queras: nũ quid in hac domo nõ ſunt aliqua vilia, quæ ipſius miniſterio de ſeruiãt? Nõne ſunt lebetes, ſartagines, verua, & alia huius gene- 11
ris? Sũt vtiq;, verum iſtæc vilia abſcõdita in culinis, & angulis deliteſcũt. Pretioſiſsima quæq; in omniũ cõſpectu ſunt poſita: vilia autẽ recõdita ſunt. Sic vult Deus domi ſuæ fieri, virtutes, ſcilicet, in omniũ cõſpectu eſſe, atq; omnibus perſpici, vnoſque aliis proximis ſuis perhibere virtutis exẽplũ. In omnibuſq; charitatẽ, miſericordiã, ſobrietatẽ, caſtitatẽ humilitatẽ, patientiam. atq; alia ſpiritalia dona cupit illuceſcere. Aurum verò, argẽtũ, ac margaritas, quę ob ipſorũ vilitatẽ ſunt ſtercora domus Dei in terræ venis volũt deliteſcere atq; in marinis cõchis abſcõdi, vbi non apparerent. Dicitq; Dauid: Attẽde Dñe quales ſint hi, qui terrenis rebus, quas tu, quia viles ſunt, abſcodiſti, & in abyſsis in cluſiſti, ne tuorũ oculos offendant, deſideria ſua curãt adimple
Matth. 7. re. De abſcõditis tuis adimpletus eſt vẽter eorum. Ideoq; dicit: 12
Domine à paucis de terra diuide eos in vita eorum. Pauci dicunturi iuſti: nã Dominus dixit: Arcta via, eſt, quæ ducit ad vitã, & pauci ſunt, qui inueniunt eam. Precaturque Dauid Deum, vt ab eis auaros ſegreget: quia inhumanitatibus ſuis, impiiſque exemplis iuſtos maxime lædunt. Curate igitur fratres filios veſtros virtutum diuites relinquere, nec ſoliciti ſitis, vt eos temporalibus bonis locupletetis, ſiquidem cœli viam tantopere impediunt.

Dicit vlterius Sanctum Euangelium hunc Dominum inter ſeruos ſuos talenta diuiſiſſe. *Et vni dedit quinque talenta: alij autem duo.* Conſiderandum eſt Sanctum Euangelium non dicere,

hoꝫ

13 hos ſeruos de domino ſuo fuiſſe conqueſtos, aut murmuraſſe, quanuis vnus quinque alter autem duo talenta percepit. Vnde vos diſcere oportet, ne contradicatis, ſed contenti ſitis omnibus quæ Deus vobis facit, cum omnia infinita Sapientia diſponat: O homo (ait Diuus Paulus) tu quis es, qui reſpondeas Deo. *Rom. 9.* Nunquid dicit figmentum ei, qui ſe fingit: quid me feciſti ſic? Et addit. *Vnicuique ſecundum propriam virtutem*. In quo ſignificatur, quanuis Deus ſuos prædeſtinauit ad bona eorum opera non reſpiciens: ad officia tamen eos elegiſſe reſpiciendo ea, quę in illis præuidit. Dicitq; D. Auguſt. Deum nō ad virtutes ſolùm, ſed ad vitia etiā reſpexiſſe: quia in eis aliqua vidit, quæ licet mala eſſent, ſigna tamē erāt, ex quibus colligi poſſet, illos ad munera exercenda idoneos eſſe. Sicut elegit Moyſem, qui cū videret 14 AEgyptiū percutiētē quendā de Hebręis, percuſſum abſcōdit ſabulo. Iterumq; inter duos Hebræos rixantes pacem inſerere voluit. Quāuis in illo homicidio peccauit, aduertit Deus hominem tam pręſtanti pectore præcellentem ad ſuos defendendos, & in pace componendos, populo ducēdo idoneum eſſe. Perſpiciensq; in B. Paulo zelum ardētiſsimum, quo legem ſuā defendens Chriſtianos inſectabatur, vidit hunc ad fidem conuerſum maximum ſancti Euangelij zelatorem, feruidiſsimūq; fore, ſicut poſteà fuit. Sicut agricola videns argrū oleaſtris maximis plenum, aliumq; carduis repletum, dicit inter ſe: Alter eorū oliueto: alter verò ſegetibus eſſet aptiſsimus, ſi excolerentur. O mirabilē doctrinam, quam nos ſummus mundi magiſter erudiuit, talenta in ſeruos ſuos ſecundum propriam virtutem diuidēs, ideſt 15 iuxta vniuſcuiuſq; diſpoſitionem, & ingenium diſtribuens. Super quo valde notandū eſt, quòd ſi cùm eo qui aliquē ad munus exercendū eligit, Deus ſit, qui ei ſufficientiā ad illud exequedū cōferre poteſt, ſicuti reuera facit, vt colligitur ex illis verbis. D. Pauli dicētis: Idoneos nos fecit miniſtros noui teſtamēti, ideſt, *2. Cor. 3.* in ſuos miniſtros nos Deus elegit, neceſſariāq; tam ſancto miniſterio ſufficientiam nobis contulit, tamen quem eligit, cōſiderat vtrum habilis ſit illi muneri ſuſcipiendo: quomodo homines Eccleſiaſticis, aut ſæcularibus dignitatibus ſine delectu quoſdā perficere audent, non conſiderantes, vtrum requiſitis cōditionibus polleant, cum ipſi nullam eis ſufficientiam conferre valeāt? *Auguſt. in Epi. 29. ta. 2.* Opernicioſam iniquitatem. Cōtra hos, inquit, D. Auguſtinus:

Quis

Similc

Aug. in Exō dum.

Exod. 2.

Quis ferat, ſiquis diuitem alligat ad ſedē honoris Eccleſiæ cōtē 16
pto paupere inſtructiore, & ſanctiore? Sponſus in Cāticis dicit
ſpōſæ: Oculi tui columbarum. Cur oculos colūbarum in ſpon-
ſa cōmendat? Reſpōdet D. Anſelmus: quoniā inter alia ſemper
colūba eligit meliora grana. Tu etiam ex omnibus ſatis in agro
Eccleſiæ, elige ſelectiores, nō peiores. Et ita dicit B. Thom. licet
in foro cōtentioſo ſufficiat, q̄ electus ſit bonus: in foro tamē con
ſciētiæ requiritur, q̄ ſit optimus: vel ſimpliciter, vel in ordine ad
bonū cōmune. Et de electo dicit alibi, requiri in illo, q̄ nihil in ſe
inueniat, per quod illicitū ei reddatur aſſumere prælationis offi
ciū. Quod cōſonat doctrinæ B. Pauli dicentis: Oportet Epiſco-
pum irreprehenſibilem eſſe. Et alibi, Oportet, inquit, Epiſco-
pum ſine crimine eſſe: ſed hoſpitalem, benignum, ſobrium. Vbi
alij tranſtulerunt: prudentem. Quæ eſt valde neceſſaria cōditio 17
in eo, qui alios recturus eſt. Nulla hominū lingua ſatis explicari
queunt damna, quæ rebus publicis indè proueniunt, quòd in
electionibus hæc iuſtitia non ſeruatur. Elegit Bacchides viros
impios, & conſtituit eos dominos regionis. Ecquid ex horū gu-
bernatione ſubſecutum eſt? Attendite quid ſacer textus dicat:
Facta eſt magna tribulatio in Iſrael qualis nō fuit ex die, qua nō
eſt viſus propheta in Iſrael. Et in Prouerbijs dicitur: Regnātib⁹
impijs ruina hominum. Et in eccleſiaſtico: Rex inſipiens perdet
populū ſuū. Per viſcera miſericordiæ Dei noſtri fratres dilectiſ
ſimi vos quāta animi cōtentione poſſum, deprecor, vt in electio
nibus veſtris omnē paſsionē, affectionē q; diligētiſsimè fugiatis
neq; animabus veſtris tā graue onus imponatis. Quis vnquā co-
lūnas ædificij maximi, atq; pretioſiſsimi ex putridiſsimis lignis 18
deinduſtria fecit? Domus pretioſiſsima, in qua habitat rex cœlo
rū, eſt Eccleſia. Cauete ergo ne colūnas, hoc eſt, prælatos, & gu-
bernatores extruatis homines corruptis moribus infectos: cūcta
nāq; dāna, quæ ex iſtis colūnis prouenerint, ſuper cōſciētias ve
ſtras corruēt. Quāobrē ante electiones diuinū ſpiritū conſulite,
rogātes, vt vos illuminet, quò diuinæ ipſius volūtati cōformari
noueritis. Ita fecerūt filij Iſrael. Qui poſt mortē ſancti Ioſue cō
ſuluerūt Dñm dicētes: Quis aſcēdet ante nos cōtra Chananæū,
& erit dux belli? Et obſeruate quātum Deo fuerit grata hęc con
ſultatio: ob eam enim tanta animi præſtantia, & fortitudine in-
ſignem à Deo ducem obtinuerunt, vt terram Chananæorum
tradi-

Caut. 1. Anſel. Tho. 2. 2. q. 63. art. 2. ad 3.

Tho. 2. 2. q. 185. art. 3. in corp.

1. Tim. 3. Tit. 1.

1. Mach. 9.

Prou. 28. Eccleſi. 10.

Simile.

Iudi. 1.

19 tradiderit in manus eius. Sequitur enim ibi: Iudas ascendit, & ecce tradidi terram in manus eius. Dicite mihi, obsecrò, cur tã crebrò vincimur? cur Respublicæ langueſcunt? cur ſubditos plerũque deteriores fieri conſpicimus? Certè quia electores, Dei obliti potiùs cõmodum, carnemque ſuam, quàm Deum conſulunt.

Poſt multum vero temporis venit Dominus ſeruorum illorum, & poſuit rationem cum eis. Vbi nos legimus apud Iſaiam: Ecce dies Domini veniet crudelis: alia trãſlatio habet: Ecce dies Domini venit crudelis. Et ſic eſt in contex. Græco, & in paraphraſi Chaldaica. Et ſic etiam legit Beatus Hieronymus. In hoc verbo, venit, duo ſignificantur. Alterum eſt: diem illum adeò certum fore, quaſi iam eſſet tranſactus. Alterum eſt: illius aduentum adeò citum, breuemq; fore, vt à ſacra Scriptura iã præteriiſſe dicatur. Quod 20 cùm ita ſit, quomodo dicit hic ſumma veritas, ſe poſt multũ tẽporis à ſeruis ſuis rationẽ exacturum eſſe venturũ. Dico quãuis poſtquam rationis vſum pertingimus, vnum tantum diem viueremus, illum vnum multum temporis poſſe vocari, quia in illo multum mereri poſſumus, magnaque in diuino conſpectu præmia cœleſti adiuti auxilio adipiſci valemus. Quod ſi ita nõ eſſet quodammodo homo de fortuna ſua conqueri poſſe videretur, quia cùm Deus elephanti, coruo, aliiſque brutis oblongam vitã conceſſerit, ipſi tam excellenti creaturæ, in quo ſapientiam ſuã oſtendere voluit, cùm dulciùs vita fruitur, eã abſcindat. At noluit Dominus tam liberali manu hominẽ multis donare, quàm alia animantia, vt excellẽtiori portione, ſcilicet, ratione, prudẽtiaque vtendi occaſionem haberet: non quidẽ ad corporalia, ſed 21 ad ſpiritalia perquirenda. Et quanuis hic ob prædictam cauſam hominis vita longum tempus ad merẽdum vocetur, in alijs quã plurimis locis ſacra pagina humanæ vitæ breuitatem exaggerat, vt homo illius ſit parcus, nec eam inſipienter expendat. Diuus Paulus dicit: Redimentes tempus, quoniam dies mali ſunt. Id eſt, ne punctum quidem temporis amittatis, ſed illius parciſſimi eſtote, dies enim nimis laborioſi ſunt. Stultus eſſet, qui aſſem tantum modo poſſidens illo magnum conuiuium vellet extruere. Omnes ſumus pauperes vitæ. Et ita dicit Iob: Homo natus de mulierе breui viuens tempore. Et iterũ: Breues, inquit, dies hominis ſunt. Nos autem adeò inſenſati ſumus, vt vitam acſi illius locupletiſſimi eſſemus, liberaliſſimè conſumamus: verum nul-

Iſai. 13.

Epheſ. 5.

Iob. 13.

Iob. 14.

lius rei tam prodigi ſumus, quam modicæ vitæ, quam viuimus. 22
Pecuniã cuſtodimus, fundos diligenter excolimus, breuiſsimæ verò vitæ prodigi ſumus. Qua ſi ſapienter vti vellemus, illã ex
Sap. 4. breui longam facere poſſemus. Sic enim in libro ſapientiæ de iuſto dicitur: Conſummatus in breui expleuit tẽpora multa. Mul-
Gene. 24. ti diutius vixerunt, quã Abraham: de quo tamen dicitur in Geneſi: Abraham ſenex erat, dierumq; multorum. Quod de nullo eorum, qui eum præceſſerant, dictũ eſt, quanuis multò plures annos, quam ille, vixerunt, cùm nonnulli nongentos annos vixerint: quia ſanctus hic Patriarcha breues dies, quos vixit, ſapienter, & inſeruenti Dei miniſterio nouit expendere, & ſic pauci eius dies pretioſiores in Dei conſpectu, quam multi aliorum extiterunt. Acceleremus igitur dilectiſsimi fratres & talẽtis nobis à Deo conceſsis, diligentiſsime æternam ſalutem negotiemur. Et quod vitæ deficit, diligentia ſuppleamus. 23

Etiam Dñs dicit, *Poſt multum verò temporis*: propter multa beneficia, quæ in nos confert, & propter multas indulgentias, & auxilia, quibus nos quandiu in hac vita breuiſsima viuimus, afficit. Eſtq; valde notandũ Deum ſolere tẽpus, in quo hominibus be-
Thren. 1. neficia facit, annumerare, vt ſi ipſi ingrati fuerim⁹, illius rationẽ á nobis exigens acerrimè puniat. In threnis ait Hieruſalẽ. Vocauit aduerſum me tẽpus. Quid eſt, aduerſus Hieruſalẽ tẽpus vocari, niſi eã ſecũdũ tẽpus, inquo á Deo beneficia ſuſceperat, & iuxta beneficiorũ magnitudinẽ ob ipſius ingratitudinẽ puniri? Sĩ enim B. Paulus numerat tẽpus, quo ob vnũ populũ fleuerat, di-
Act. 10. cens: Propter quod vigilate memoria retinẽtes quoniã per triẽniũ non ceſſaui nocte, ac die cũ lachrymis monere vnũquenque veſtrũ, quare non dicemus Deũ tempus, in quo in nos beneficia 24
confert, annumerare, ſicut etiã ſolet tẽpus, quo nos flagellat, numerare, vt poſtea maioribus nos præmijs afficiat? Quamobrem
Pſal. 89. dicunt iuſti, vt affirmat Dauid. Lętati ſumus pro diebus, quibus nos humiliaſti, annis, quibus vidimus mala: Et per Ezechielem
Ezech. 4. Prophetam dicit ipſe Deus. Pro anno diem, inquam, pro anno dedi tibi: Attendite quæſo quo pacto repetitione captet attentionem dicens: diẽ pro anno, vt doceat quomne tẽpus ſignat, vt deinde puniat, vel prẽmijs afficiat. O ſi hęc ſemper ante oculos gereremus, quantã nobis in animis impreſsionẽ facerẽt. Vellẽ etiam vos animaduertere, longe diſsimillimam eſſe rationem,

quam

quam Dominus in futuro ſæculo ab œconomis ſuis exigit, illi, quam domini huius ſæculi à ſeruis ſuis, poſtulant. Nam in humanis rationibus, qui plura recepit, pluribuſque domini ſui bonis vſus eſt, hic maiorem redditurus eſt rationem, & plus habet, de quo illam reddere debeat. At in ratione Deo reddenda vice verſa fit: nam qui magis Dei bonis vtitur, minorem habet reddendam rationem. Itaque iuſti, qui à Deo multa bona ſuſceperunt, & ex eis fructum perceperunt, minus habent, cuius rationem reddere teneantur: peccatores verò illam arctiſsimam reddent, quia Dei bonis vti noluerunt. Et ita dicitur in Apocalypſi: Beati, qui lauant ſtolas ſuas in ſanguine Agni, vt ſit poteſtas eorum in ligno vitæ, & per portas intrent ciuitatem. Hoc eſt, beati qui Agni ſacratiſsimi Ieſu Chriſti diuitijs, ac meritis vti ſciunt: hi enim per ſacratiſsima ipſius vulnera quaſi per portas ad cœleſtem Hieruſalem ingredientur. *Apoc. 22.*

Et ſic vnicuique horum fidelium ſeruorum, qui talentis ſibi commiſsis vti nouerũt, illiſque alia lucrati ſunt, dicit hic munificentiſsimus Dominus: *Euge ſerue bone, & fidelis. &c*, intra in gaudiũ Dñi tui. Vulgo dici ſolet, cũ quis lætatur, gaudiũ in eius cor ingredi: hic autẽ dicitur homo, & eius cor in domini ſui gaudiũ introire: nã gaudia huius ſæculi tam modica ſunt, vt ea humanũ cor capere poſsit, neq; illis impleatur. Cõſolationes autẽ, & gaudia cœleſtia nequaquam homo capere poteſt, ſed ipſe in illa ſic introibit, vt vndiq; ſubmergatur in eis. Perpendite etiã, idem, quod Deũ beatificat, ſcilicet, ipſius eſſentiã, idẽ (inquam) Angelos, atq; homines beatificare. Ideoq; hic Dñs dicit: Intra in gaudiũ Dñi tui: nã in ipſo, quo Deus gaudet, omnes beatorũ ſpiritus congaudẽt. O admirabilẽ iuſtorũ dignitatẽ. Ecquis vel marmorei cordis hæc audiẽs mille vitas offerre non exoptet, ſi tot haberet, vt tantã hanc fœlicitatem cõſequatur? Qui vnũ talentum accepit, dixit Dño ſuo ſe ne illud amitteret, in ſuffoſſa terra abſcõdiſſe. Hæc excuſatio in eo videtur inniti, quod non quinq; ſicut alius talenta, ſed vnũ tantũ acceperat, vidẽs ſe tã patum habere ſubſtãtiæ, ne illud amitteret, noluit negociari. Dñs autem hanc excuſationẽ non accepit. In quo nos docuit ſingulos, etſi parũ ſubſtãtię modicaq; talẽta ſuſceperint, in domo Dei diligenter negotiari debere, nec excuſari poſſe dicendo ſeparũ habere ſubſtantiæ ad tantum, tamq; ſublime mercimoniũ cõparandum,

randum. Maximum malum eſt ò peccator, talentum, quod tibi 28
Deus commiſit, quo ſibi ſeruires, te ſub pedibus poſuiſſe, & ſub
terra peccatorũ tuorũ illud abſcondiſſe volentem, vt ſalus, inge
nium, diuitiæ, ſapientia, omniaq; , quæ á Deo recepiſti, corpo-
ris tui terræ deſeruiãt. Etenim hoc eſt talentum in ſubfoſſa terra
abſcondi, videlicet, terrenis voluptatibus inſeruire. O quãtope-
Ezech. 16. re de hoc Ezechiel Propheta Dei nomine queritur, dicens: Per
fecta eras in decore meo, quem poſueram ſuper te, & habens fi-
duciam in pulchritudine tua fornicata es in nomine tuo. Et tuli
ſti vaſa decoris tui de auro meo, & argento meo, quæ dedi tibi:
& feciſti tibi imagines, & fornicata es in eis. Ecce, ego extẽdam
manum meam ſuper te, & auferam iuſtificationem tuam, id eſt,
remedium, ac tempus, quo iuſtificari poſſes. Et dabo te in ma-
nus odientium te. Væ, væ tibi, ait Dominus Deus. O terribilia 29
verba. Ecquis non ſtupet audiens ſupplicia, quibus Deus com-
minatur peccatores armis, ipſi bellũ inferentes, quæ illis Deus
conceſsit, vt aduerſarijs ſuis bellum inferrẽt? Nimis longũ eſſet
diffuſe recenſeri pœnas, quas ſacer contextus ibidẽ refert. Qua-
rũ vna eſt, iuſtificationis ablatio, quod idem eſt, ac præcipere,
vt ab eo talentum auferatur, qui illud abſcondit. Qua pœna, om
nes peccatores in hora mortis afficiuntur, ſcilicet, ſteriles relin-
quuntur, ineptiq́ue, ne vllo vnquam tempore pœnitentiam fa-
ciãt. Negligentiam igitur, dilectiſsimi fratres, qua circa hoc huc
vſq́ue vſi fuiſtis amariſsimis lachrymis lamentamini, talento q;
ſuſcepto vtimini, veram agentes pœnitentiam, priùs quàm a
vobis auferatur. Sicque Deus gratiam ſuam vobis conferet
qua cœleſtis gloriæ beatitudo comparatur: ad 30
quam nos perducat Ieſus Mariæ
filius, Amen.

IN

In eodem Communi Confes
sorum Pontificum Concio prima.

Nemo accendit lucernam, & in abscondito ponit eam, neque sub modio, &c. Luc. ii.

ISAIAS Propheta exhortans Hebræos vt in fide atque obedientia Dei conseruarẽtur, dicebat eis: Audite me, qui sequimini quod iustum est, & quæritis Dominum. Attendite ad petram, vnde scissi estis, & ad cauernam laci, de qua præscissi estis. Attendite ad Abraham Patrẽ vestrum, & ad Saram, quæ peperit vos. His verbis sanctus Propheta eos ad patris eorum Abrahæ fidem, & obedientiam, matrisque Saræ synceritatẽ, ac sanctimoniam imitandam incitare conabatur. Vnde egregia similitudine vocat Abraham petram propter fidei firmitatem, & obedientiam singularem. Beatus Ioannes dicit in Apocalypsi: Structura muri ciuitatis sanctæ Hierusalem cœlestis erat ex lapide Iaspide, & fundamẽta muri ciuitatis omni lapide pretioso erat ornata. Hi lapides pretiosi sunt iusti, quorum vnus ex præcipuis est Abraham. Ideoq; hic petra vocatur. Quasi Hebræis diceret: Cauete, ne similes sitis lateribus, ex terra & aqua humanarum voluptatũ, cupiditatũque compositis, qui per laterẽ illũ figurati sunt, de quo dixit Deus Ezechieli Prophetæ: Sume tibi laterem & scribes in eo ciuitatem Hierusalem, & ordinabis aduersus eam obsidionẽ. Quasi diceret: Hebræus peruersus non est lapis pretiosus excissus ab Abraham dignus, qui in cœlesti ædificatione collocetur: sed terreus later perpetuo bello in inferno deuastandus, & conterẽdus. Magnam vtiq; habet efficaciã, piũ viri sancti exemplũ, si quidẽ sanctus Isaias homines pio Abrahæ exẽplo, qui tot ab illinc annos præterierat, ad virtutem cõcitare conabatur. Cumq; præsentibus magis quàm absentibus moueamur, hinc infertur, bona opera, quæ homines ab alijs hominibus fieri proprijs ocu-

Isai. 51.

Apoc. 21.

Ezech. 4.

lis intuetur, maximè illos commouere. Ideo non ſolũ vult Deus 4
quenquam interiùs eſſe iuſtũ, ſed etiam iuſtitiam aſpectu, exte-
2. Cor. 13. rioribuſq; operibus præcipit patefieri. Et ita dicebat D. Paulus:
Spero autẽ quòd cognoſcitis, quia nos non ſumus reprobi. Ex
quo apparet, ſanctos Apoſtolos talia opera exteriùs facere con
ſueuiſſe, taliaq; virtutis exempla præſtitiſſe, ex quibus, tanquã
ex euidentiſsimo teſtimonio colligi, atq; etiam intelligi poſſet,
eos reprobos non eſſe. Eſtq; notandum hic aliam tranſlationem
habere: ſpero autẽ, quòd cognoſcetis, quòd nõ ſumus reprobi.
Et ſic eſt in contex. Græco: & ſic legit etiã B. Ambroſius. In qua
temporũ, cognoſcitis, ſcilicet, & cognoſcetis, varietate illorum
cæleſtiũ virorũ perſeuerãtia in ipſorum operibus, pioq; exem-
plo ſignificatur. Idemq; ſanctus Apoſtolus Chriſtianos facere
Philip. 4. præcipiebat, dicens: Modeſtia veſtra nota ſit omnibus homini- 5
bus. Nõ dicit: Vni, vel alteri, nota ſit modeſtia veſtra, ſed omni
D. Tho. 2. 2. q. 168. arti. 1. bus hominibus. Et D. Thomas ait: Ad modeſtiam ſpectat guber
nare omnes hominis greſſus, & corporis motus, vt interiùs, & ex
teriùs ſanctus exiſtat. Et iterũ ipſe Apoſtolus: Induite, inquit,
Coloſ. 3. vos ſicut electi Dei, ſancti, & dilecti, modeſtiam. Quaſi dicat: Li
cet infideles exterioribus ſenſibus diſſolutos, publiceq; pecca
re videatis: vos tamen tanquam electi, atque dilecti Dei inſignia
ſeruorum eius accipite, & ea vos ſuperinduite. In omnibus mẽ-
bris veſtris illuceſcat modeſtia. Ob hoc ſponſus ſponſam cõm-
mẽdabat in Cãticis, dicẽs: Odor veſtimẽtorũ tuorũ, ſicut odor
thuris, vbi per veſtimẽta, corporis mẽbra poſſunt intelligi, quæ
Iob. 19. ſunt animæ veſtimẽta, ſicut ait Iob his verbis: Pelle, & carnibus
veſtiſti me. Et omnia eius mẽbra, quę ſunt animę indumẽta erãt 6
ſicut odor thuris, quia in illis omnib⁹ modeſtia relucebat. Et vbi
nobis S. Apoſtolus modeſtiã commẽdat: præcipit etiam, vt viſ-
cera miſericordię, benignitatem, humilitatẽ, patiẽtiam, aliaſq;
virtutes induamur. Et virtutes illas indumenta vocans ſignifica-
uit, illa etiam exterius oſtendi debere.

Hanc cœleſtẽ doctrinã diuinus magiſter noſter in hodierna
ſancti Euangelij lectione confirmat, dicẽs: *Nemo accendit lucernã*
Gregõ. homil. 5. ſup. Lucam *& in abſcondito ponit, ſed ſuper candelabrum, vt qui ingrediuntur, lumẽ*
videãt. In quibus verbis nos ita bona opera facere præcipit, vt
proximis noſtris luci ſint, magnoq; pietatis exemplo. Lucerna
ſignificat bonũ op⁹. Et ita dicit B. Gregorius: Lucernas quippè
ardentes

7 ardentes in manibus tenemus, cùm per bona opera proximis no
ſtris lucis exempla monſtramus. Per lucē verò diuina gratia de-
ſignatur. Vnde in libro Iob, poſtquā de ſingularibus Dei inuē-
tionibus dictum eſt, additur: Ecce hæc omnia operatur, vt reuo
cet animas eorum à corruptione, & illuminet in luce viuentiū. Iob. 33.
Lux viuentium eſt gloria. Nam hæc corporea lux eſt viuorum,
atque mortuorum lux, iuſtorum, ſcilicet, peccatorumq; cōmu
nis. Ideò hic non fit ſermo de hac luce, ſed de gratia, quæ ſolis iu
ſtis illuceſcit, ſolorumque viuentium lux eſt. Quæ ob triplicem
rationē lux appellatur. Primo, quia animi oculos illuminat, atq;
clarificat. Et ita dixit Dominus per Iſaiam Prophetam. 54.
c. & eſt apud B. Ioānem: Vnctio eius docebit vos. Deque ijs, qui 1. Ioan. 2.
ſine gratia atque in peccato commorantur, dicit Sophonias Pro Sopho. 1.
8 pheta: Ambulabunt vt cæci, quia Domino peccauerunt. Vna Exod. 10.
ex plagis, quas Deus immiſit in Aegyptios, fuerūt horribiles te-
nebræ. Mirabileq; fuit, qp filijs Iſrael cū Aegyptijs cōmorātib⁹,
vbicūq; habitabāt filij Iſrael, lux erat. Illa erat quædā figura mi
litantis Eccleſię, in qua iuſti peccatoribus admiſti morantur: iu-
ſtique in luce, peccatores autem in tenebris ſunt. Contemplami
ni dimidium huius templi lucidum, dimidiū verò eſſe tenebro
ſum, & vtrobiq; homines eſſe. Hoc intervtroſq; intereſſet, quòd
in lucido commorantes non viderent eos, qui eſſent in obſcuro
ſed ſemetipſos inuicem intuerentur: homines verò in obſcuro
delitētes nō ſe quidē, ſocioſue ſuos, ſed alios, qui in lucido ſunt
apertè viderent. O quā verè hoc inter iuſtos, ac peccatores inter
eſt. Peccator in tenebris exiſtēs, neq; ſe, neque ſocios ſuos videt.
9 Eſt cōcubinarius cū alijs ſibi ſimilib⁹ cōuerſans, neq; ſua horribi
lia peccata, irā, paſſionē, aliaq; innumera mala in ſe, neq; in ſo-
cijs ſuis animaduertit, videſ autē ſeruū Dei iraſci, aut ridere ſta-
tim de illo detrahit, dicēs: Vidiſtis ne quomodo ſanct⁹ ridet, quo
modo ira excā deſcit? Itaq; ſua ingētia mala non animaduertēs
minimos quoſq; iuſtorū defect⁹ condēnat. O miſerrime, quia in
tenebris, & in vmbra mortis ſedes, temetipſum nō videſ, aliosin
luce perſiſtētes cernis: profectò ſi ille tui ſimilis eſſet, hoc (credo)
nō diceres. Ē contra facit iuſtus, qui cū ſit in luce, defectus ſuos,
ſociorumque virtutes perſpicit: peccatores autem ſedentes in
tenebris non videt, neque de eorum ſceleribus perſcrutandis
rationem habet, ad detrahēdum, aut eos infamādos: ſed tātum,

vt, ſi poteſt, eis remedium adhibeat. Magnum eſt hoc argumentum ad iuſtos à peccatoribus diſtinguẽdos. Nam qui ſeruis Dei honorem detrahit, eoſque imperfectos, & peccatores eſſe dicit, occaſionem præbet, vt ipſemet tanquã Aegyptius in tenebris eſſe iudicetur. Secundò gratia dicitur lux, quia lux lętitiam gignit. Et ita dixit Tobias, quale gaudium mihi erit, quia lumẽ cęli non video? Maiorẽ autem lætitiam gratia in anima cauſatur. Et ita in Pſalmo dicitur, oleum lætitiæ. Sicque alibi ipſe Dauid dicit: Lux orta eſt iuſto, & rectis corde lætitia.

Tob. 5.

Pſal. 44.

Pſal. 95.

Cùm igitur per lucernam bonum opus, & per lucem gratia deſignetur, ille lucernam accendit, qui bonũ opus facere curat in gratia perſiſtens. O quã ſalubre erit animabus veſtris, fratres dilectiſsimi, ſi prius quàm bona opera faciatis, per veram pœnitẽtiam Dei gratiam curetis adipiſci. Scriptum eſt enim: Si diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & ſi tradidero corpus meum, ita vt ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt. Aurũ, & argentũ, quia pretioſa ſunt metalla, etiam ſi in numos verſa non ſint, pretium tamen non amittunt. Aes autem, vt vile eſt metallũ, & niſi ex illo numus fiat, nihil ferè pro paruo ære dabitur vobis. Si fragmentum lebetis acciperes, & in forũ pro eo aliquid empturus te conferres, ab omnibus irrideretis, nec aliquid eo emeres: quia nõ eſt moneta. Si verò in iſto ære cuneus regius locaretur, & numus efficeretur, valorẽ haberet. Sic opera noſtra nõ aurea quidẽ vel argẽtea ſunt, ſed viliſsimi, atq; abiectiſsimi metalli, quia, vt ait Iſaias: Facti ſumꝰ, vt immundi omnes nos, & quaſi pannus menſtruatæ vniuerſæ iuſtitię noſtræ. Quicquid facere poſſumus, ex ſe non ſufficit ad æternã beatitudinẽ comparandã. At ſi in hoc vili metallo cœleſtis regis cuneus, quæ eſt diuina ipſius gratia, imprimatur, opera noſtra acceptabilis moneta efficiũtur, quibus cęlorũ regnũ emere valeamus. Quod ſi quis quęrat, quomodo Dominus vnius tãtum lucernæ ſimilitudinem adducit: nunquid ipſe contẽtus eſt quòd vnum tantum bonum opus efficiamus? Non vtiq; ſed potius dicit: Quodcunque facere poteſt manus tua, inſtãter operare: quia neque opus, neque ratio erunt apud inferos. Valdè perpendite illum dicere: Quodcunque facere poteſt manus tua, ne arbitremini cum leuiſsimo quoq; miniſterio ſibi exhibito eſſe contentum. Et ſic vbi nos legimus in Pſalmo: Veritatẽ requiret

1 0

Simile.

Iſai. 64.

1 1

1 2

Eccle. 9.

Pſal. 30.

Dominus

13 Dominus: alij transtulerunt, veritates requirit Dominus. Et sic habet Græcus cōtextus, & paraphrasis Chaldaica. In qua translationum varietate duo mysteria delitescunt. Alterum, Deum non esse contentum vna veritate, id est vno bono opere, sed multa exigere. Alterum verò, ipsum non solùm requirere, vt in posterum, & in futuro tempore bona opera faciamus, sed etiam velle, vt de præsenti ea operemur. At vnius lucernæ similitudinem adduxit, quia vnum bonum opus in Dei gratia, & charitate homo perficiens ad alia multa facienda disponitur.

Dicensque, *Nemo accendit lucernā, &c.* vsque ibi, *Lumē videāt*, Admonet nos, ne bona opera nostra abscōdamus, sed illa palam faciamus, vt omnibus innotescant, sicq; nostro pio exemplo ad alia similia facienda concitentur. At, dicet quispiam: Hoc repu-
14 gnare videtur verbis illis, quæ alibi hæc eadē summa veritas dixit: scilicet, Attēdite, ne iustitiam vestram faciatis coram homi- *Matt. 6.*
nibus. Prius quàm dubio respondeatur, operæ pretiū erit hæc verba explicari: sunt enim magnæ animarum nostrarum ædificationi. Nonnullæ sunt virtutes adeò excellentes, vt sacra pagina eis per hyperbolē totius sanctitatis, atq; iustitiæ nomē soleat attribuere: nō quòd illę per se solę tota iustitia sint, sed quia alias virtutes secū afferunt. Humilitas tanta, tamq; insignis est virtus vt cùm de illa Christus Redemptor noster loqueretur, recusanti glorioso Baptistæ illum baptizare dixerit: Sine modò: sic enim *Matt. 3.*
decet nos implere omnem iustitiam, id est, humilitatem. Omnē vtique iustitiam appellauit humilitatem: non quod illa per se
15 sine charitate sanctitatis aliquid habeat: sed quia tam excellens est, vt sola sine charitate esse nequeat: atque etiam, quia ad alias virtutes impetrandas est via. Et ita de amore proximi dicit Beatus Paulus: Qui diligit proximum, legem impleuit. Hoc dicit, quia adeò est excellens charitas proximi, vt si sit vera, & perfe- *Rom. 13.*
cta, sine Dei amore esse non possit, ipsaque reliqua legis præcepta faciat adimpleri. Sic eleemosynam erogare: veraque in proximos misericordia vt adeò est excellens, atque animam ad alia complura bona tātopere disponit, vt hic à Domino absolute iustitia nuncupetur, dicente: Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, quasi ipsa esset tota iustitia iusti. Dicitur etiam iustitia, quia per eam disponitur homo, quanuis sit in lethali peccato, ad hoc, vt iustificetur. Et sic dixit san- *Dan. 4.*

Aus Daniel Nabuchodonosor Regi intelligens eum in Dei in- 16
dignatione esse: Quamobrem rex consilium meum placeat tibi
& peccata tua eleemosynis redime: & iniquitates tuas misericor
dijs pauperum. Forsitan ignoscet Deus delictis tuis'. Dicitur
etiam iustitia, quia superflua demit, iustasque vestes, ac diuitias
smit. Habes vestem oblonga cauda, abscindis caudam, eaque
pauperem induis, tunc vestis remanet iusta. Cum serpens proto
parentem nostram Euam deceperit, mulieres eius caudam hære
ditario iure acquisisse videntur, sicque oblongas caudas in vesti-
bus gerere student. Has igitur caudas dominæ abscindite, ve-
stesque iustæ manebunt. Non solum autem in vestibus, sed
Luc. 11. multò studiosius etiam in diuitijs hoc seruare debetis, ita vt tan-
tummodo maneat necessarium, cũ summa veritas dicat: Quod
supersit, date eleemosynam. Dicitur etiam eleemosyna iustitia, 17
Simile. quia iuste non per affectionem, sed per charitatem diuidi opor-
tet. Contingit, vbi subernatores fontem in ciuitatem indu-
cere, vt canalibus per diuersa loca decurrat, ita vt monasterijs,
hospitalibus, populoque deseruiat. Si multum aquæ per vnum
illorum canalium decurrit, parum, aut nihil supererit, quod
in alios canales distribuatur. In diuitem, tanquam in fontem
multæ diuitiæ concurrunt, quæ ex diuinæ misericordiæ ve-
nis procedunt. Hæc aqua tibi, ò diues, conceditur, vt eam in-
ter egenos diuidas. Et ita dicitur in Prouerbijs, Deriuẽtur fon-
tes tui foras, & in plateis aquas tuas diuide, sit vena tua benedi-
cta. At si tota aqua per affectionis canalem exit, & in tuorum
propinquorum diuitum pilum deuenit, charitatis canalis, qui
in seruorum tuorum, clientumque pauperum pilum tendit, are- 18
scet. Quod si tota aqua per affectionis canalem, exit, qui in diui-
tum clientum, famulorumque tuorum pilum ducitur, charitatis
canalis aresceit, quo pauperum alienorum necessitates subleuan-
dæ erant. O Charitatis canalis quam parum aquæ per te de-
fluit, quia homines affectione, vanitateque moti diuitias suas
cum propinquis amicisque suis inordinatè consumunt: vixque
illis remanet quid ob pietatem alienis valeant elargiri. Fra-
tres dilectissimi per illam ineffabilem charitatem, qua nos Deus
diligit, atque adiuuat, vos deprecor, ne sic se res vlterius habeat:
sed in bonorum vestrorum distributione iustitiam obseruetis,
quo eleemosyna vestra diuinæ sit grata celsitudini, meritoque

iustitia

19 iustitia possit appellari. De hac iustitia loquitur Dominus cum dicit, Videte, ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus. Quod vt superius dicebamus, contradicere videtur his verbis, quæ hic Dominus dicit: Nemo accendit lucernam, & ponit eam sub modio: &c. Verum idem Dominus hoc dubium soluit. Nã cum dixisset: Attendite, ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus: addidit, vt videamini ab eis. Ex quo apparet, hic malã tantummodo intentionem prohiberi, ne, scilicet, opera cum inanis gloriæ cupiditate fiant, ne illa destruantur, atque inania reddantur. Apponitur tibi in mensa catinus gerens (*vna pella de manjar blanco, aunque sea todo pechugas de gallinas*) si tamen cibus hic est fumo infectus, amarissimus est, nec illum edere potes. O quã excellens est quenquam, hospitale, aut monasterium extruere, 2 o aut aliquod aliud charitatis opus efficere: at inanis gloriæ fumus illud perdidit, quia hoc, vt hominibus placeres, effecisti. Tolle isthinc cibos istos, illos quippe Deus nũquam edet. Itaq; ex prædictis liquet, valdè necessarium esse, vnos proximos suis optimis operibus publice factis ob hunc tãtummodò finem, vt Deus propterea ab omnibus glorificetur, alios ad virtutem ardentibus animis concitare. *Simile.*

Estque valde notandum, hoc sanctum Euangelium nobis à sacra Matre Ecclesia in sanctorum Confessorum Pontificum solennitatibus proponi, vt prælatos erudiat, eos magis, quam alios oportere alijs præstare pietatis exemplum. Omnibus cõpertum est scandalum à quocunque perhibeatur, nimis perniciosum esse, illudque videntes valde inficere. Vnde quamuis sanc 2 ti Patres multa signa reprobationis assignarunt, vnum tamen ex præcipuis esse credo, quenquam non esse contentum iniquitatibus suis, sed alios etiam ad peccandum inducere. In veteri lege decretum quoddam sic habebat: Animam pro anima, dentem pro dẽte, oculũ pro oculo. Quidigitur pretij soluet, qui fuit in causa, vt proximus suus in inferno perpetuis cruciatibus torqueatur? Iustũ vtiq; Dei suppliciũ fuit, Pharaonẽ, q Hebræorũ pueros immaniter in fluuio submergebat, cũ vniuerso exercitu suo in mari rubro submergi, indeq; in infernũ detrudi. Et David etiã iuste punit⁹ fuit cũ eius filius Absalõ ipsi⁹ vxores publice violauit, quia ipse proximi sui vxorem deturpauerat. Et in libro Iudicũ dixit Adonibezec. Septuaginta reges amputatis manuum *Exo. 21.* *Exo. 14.* *Iudi. 1.*

manuum, ac pedũ ſummitatibus colligebant ſub menſa mea ci- 22
borũ reliquias, ſicut feci, ita reddidit mihi Deus. Ecquid ex his
omnibus ſequitur, niſi, eius, qui cauſa fuit, vt anima pretioſo Ie-
ſu Chriſti ſanguine redẽpta Sathanæ traderetur, animam iuſto
Dei iudicio ipſi Sathanæ eſſe tradendã, niſi veram egerit pœni-
tentiã? Quis igitur hęc audiens amodò nõ timebit proximis ſuis
ſcandalum dare? At quanuis omnium ſcãdala nimis pernicioſa
ſint, longè tamen prælatorum, principum, & concionatorũ ſcan
dala perniciofiſſima ſunt. Cùm Dauid filium ſuum Abſalonem
2. Reg. 16. fugeret, occurrit ei viliſſimus quidam Semei, qui eum conuitijs
inſectatus eſt: petentique militi facultatem occidendi illum, re-
ſpondit Dauid: Ecce filius meus, qui egreſſus eſt de vtero meo,
quærit animam meam, quanto magis hic filius Gemini maledi-
cet mihi? Quaſi diceret: Quid mirũ ſi me alienus opprobrijs affi- 23
ciat, cùm proprius filius meus mihi mortem curet inferre? Et for
ſitan iniquus ille Semei ideò in regem auſus eſt exurgere, quia
proprium eius filium ipſi bellum inferre perſpexit. Sic dicere
poſſumus: Quid mirum ſi plebeij, ſæculareſq; homines peccata
committant, cùm magnates, Eccleſiaſticique viri Deum offen-
dant? Quantum maiorum ſcandalũ officiat, eo quòd minores
magnopere mouet, humana lingua nequit explicari. Vbi nos le
Iſai. 1. gimus in Iſaia: Principes tui infideles, in contextu Græco habe
tur: Principes tui rebelles. In quo ſignificantur principes Deo
inobediẽtes muneri ſuo eſſe infideles: cùm enim minores ad bo
num excitaturi eſſent, eos in malum inducũt. Quemadmodum
igitur malum eorum exemplum pernicioſius eſt minorum ſcan
dalo, ſic bonũ ipſorum exemplum vtilius eſt. Ideò volens Deus 24
Oſe. 2. Iudæorum Synagogam reformare, dixit per Oſeã Prophetã,
illam maximis ſupplicijs comminans: Auferat fornicationes
ſuas à facie ſua, & adulteria ſua de medio vberum ſuorum, ne for
te ſpoliem eam, & nudam ſtatuam eam, ſecundum diem natiui-
tatis ſuæ, & ponam eam, quaſi ſolitudinem, & ſtatuã eam, velut
terrã inuiã: & interficiã eã ſiti. O quot pœnas, atq; ſupplicia hic
Dñs accumulat. Valde neceſſariũ eſſe oportet, quod ſub tã terri
bilib⁹ pœnis præcipit. Senſus literalis huiꝰ ſentẽtiæ eſt, q; tũc Sy
Auguſt. lib. 22. de ciuit. cap. 18. nagoga erat vnũ corpus myſticũ, ſicut inũc eſt ſancta eccleſia, vt
ait D. Auguſt. Vultus huiꝰ corporis ſunt eccleſiaſtici prælati, ſę
culareſq; dñi, atq; magnates. Vbera aũt ſunt viri eruditi, & cõcio

natores,

25 natores, qui doctrinæ suæ lacte populum alunt. Præcipiens igitur Deus tanta cum exaggeratione, vt spiritales, corporalesque idololatriæ, atque adulteria à facie, & vberibus tollerentur, præcipit, vt prælati, concionatores, atque magnates se se à sceleribus abstinerent, & præ cæteris optimum pietatis exemplum in Republica præbere curarent. Et hæc est, vt prædictũ est, causa, quare hæc sancti Euangelij lectio in confessorum Pontificum solennitatibus decantatur. Atque etiam dicere possumus virum iustũ accensam esse lucernam. Nam de sancto Elia dicitur in ecclesiastico: Surrexit Elias Propheta quasi ignis, & verbũ ipsius quasi facula ardebat. Et de glorioso Baptista dixit Christus Redemptor noster. Ille erat lucerna ardens, & lucẽs. Super quæ verba dicit Beatus Bernardus: Ardere, & non lucere parum est: lucere, 26 & non ardere vanum est: lucere verò & ardere perfectionis est. Ardere est bene operari: lucere, est docere, optimumque præstare pietatis exemplum. Talis erat Diuus Ioannes, lucerna ardẽs, & lucẽs. Et de sanctis quatuor mysteriosis animalibus dicit Ezechiel Propheta: Aspectus eorum, quasi carbonis ignis ardentis, & quasi aspectus lampadarum. Nonnullæ faces lychnum (*Elpanilo*) crassum, & stupeum, ceramque infectam, & immundam, nigramque habent. Et quanuis exterius mundæ, pulchræque ceræ operimentum habeant, non bene lucent, quia, vt quod latet interiùs est immundũ, lux fumo profilit admista. Aliæ habent lychnum tenuẽ, mundaque cera, exactisque filis sunt confectę, & hæ lucidæ, ac splendidæ sunt. Sic accidit in hominibus: alij crassum nimis lychnum, stupaque aristis plena confectũ habẽt: 27 id est cõscientiam habent diuini timoris expertem, alienis sumptibus aluntur, vsque ad altaria (vt aiunt) deprædantur, nec ideò scrupulo cruciantur. Cum igitur conscientiæ lychnus, vitęq; cera tam corrupta, atque immunda sit, qualem poterunt Reipublicæ lucem exhibere? Quicquid in illis videtur, scandali, malique odoris est fumus. Alij delicatè nent, conscientiæque lychnum nimis tenuem habent. Ex his erat Diuus Paulus, qui dicebat: Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ. Simulque cum delicato, tenuique bonæ conscientiæ lychno purissima sunt cera confecti, quę est exterior vita, hisq; optimis rebus splẽdidissimam lucem emittunt, qua vniuersæ Reipublicæ illucescunt. Has igitur lucernas non abscondi quidem, sed super dignitatum,

Eccle. 28. *Ioan. 5.* *Bernar.* *Ezech. 1.* *2. Cor. 1.*

tatum, publicorumq; munerum Reipublicæ candelabra locari 28
oportet. Nam: *Nemo accendit lucernam, & ponit eam ſub modio, ſed ſuper candelabrum, vt qui ingrediuntur, lumen videant.* Quod ita declarari poteſt. Quemadmodum, qui lucernã accẽdit, eam, vt in cã delabro ponat, accendit: ſic, quem Deus gratia ſua incendit, cuique virtutem, ac ſapientiam communicat, vult ſuper dignitatis candelabrum conſtitui, non autem improbum, & ignarum. Nõ dicit, vt ipſe ſe ponat, ſicuti lucerna non ſe in candelabro conſtituit. Vt enim ait Beatus Paulus: Neque quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron. Atque etiam Diuus Thomas ait, melius eſſe recuſare prælationem, ad quam aliquis eligitur, quàm ei conſentire, vel eam acceptare, dummodo non imponatur à ſuperiori neceſsitas. At electores quantum eſt ex ſe, meliorem tenentur eligere: magnamque diligentiam eos 29
oportet adhibere, vt munus publicum electus acceptet. Sicque illi multum merebuntur Reipublicæ commune bonum curantes, ipſeque apud Deum etiam multum gratiæ conſequetur munus illud ob ſolum diuinæ maieſtatis miniſterium, ſpiritaleque animarum emolumẽtum inuitus acceptans. Sicque optimi exempli ipſius luce ſubditi in virtute, gratiaque proficient, qua cœleſtis gloria comparatur: ad quam nos perducat Ieſus Marię filius, Amen.

Heb. 5.
Thomas
1. Corinth. 5.

In eodem Communi Confeſſorum Pontificum Concio Secunda. 1

Lucerna corporis tui, eſt oculus tuus, &c.

Luc. 11.

Lorioſus Apoſtolus Petrus dicit: In fide omnes vnanimes, compatientes, fraternitatis amatores, miſericordes, modeſti, humiles: non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto: ſed è contrario benedicentes. Verba vtique ſunt hæc tam ſancto Apoſtolo digna, ſuper quę notan-

2. Petr. 3.

2 notãdum eſt, hic, vbi nos legimus: In fide omnes vnanimes, aliã tranſlationẽ habere: in fine omnes vnanimes. Et ſic eſt in cõtex. Græco. In quo ſignificatur, nos omnes à fide doceri, vt in omnibus noſtris pijs operibus vnũ, & eundem finẽ cũcti expetamus, videlicet, vt vni Deo placeamus. Et ita in libro Ezechielis Prophetæ dicuntur iuſti, qui ab Angelo non ſunt percuſſi, ſignum Thau in frontibus habuiſſe. Idemque ſignum in frontibus impreſſum habebant iuſti, quos vidit Beatus Ioãnes, vt habetur in Apocalypſi. Vbi affirmat ſe vidiſſe Angelũ clamantem, & dicentem: Nolite nocere terræ, & mari, quoadúſque ſignemus ſeruos Dei noſtri in frontibus eorũ. Et audiui numerum ſignatorum centũ quadraginta millia ſignati. Thau eſt vltima litera Hebraici Alphabeti, ſicut omega eſt vltima in Græco. Et quia ome-

3 ga eſt vltima litera in Græco Alphabeto, ideò Græci per eam finem ſignificare conſueſcunt. Vt in Apoc. Ego ſum Alpha, & omega, principium, & finis. Sic etiam inter Hebræos Thau ſignificat finem. Et ad hoc facit, quòd ipſa litera finem ſignificat. Nam, vt ait Diuus Hieronymus, omnes literæ Hebraicæ propriam habẽt ſignificationem. Iuſtoſq; omnes Thau in fontibus eſſe ſignatos, ſignificat, eos in omnibus operibus, quæ fecerunt Deum vltimum finem habuiſſe præ oculis, ob diuinum ipſius amorẽ cum ſancta intentione illa facientes.

Exech. 9.

Apoc. 7.

Apoc. 1.

Hiero. in li. de nomi. Hebr.

Idemq; nobis hic Dominus in his Euãgelicæ lectionis verbis præcipit, dicens: *Lucerna corporis tui, &c.* In quibus huiuſcemodi ſimilitudinem adhibet. Materiales oculi ſunt corporis lucerna, quia illud illuminãt: ſicq; oculis claris, lucidiſq; exiſtẽtibus cor-

4 pus operationes ſuas efficit, ſicut oportet, ſcribit, ambulat, laborat, &c. Quòd ſi oculi obſcuri, tenebroſiq; ſunt, nihil bene facit: totũ oblinit, ac perdit. Sic eſt in ſpiritalibus. Oculus eſt intẽtio iuxta ſanctorũ Patrũ, Gregorij, Auguſtini, ac Thomæ expoſitionẽ. Et D. Tho. dicit: Merito oculus vocatur intẽtio, quia cognitionẽ præſupponit: per quã ꝓponitur volũtati finis, ad quẽ mouet: ſicut oculo præuidemꝰ, quòd tẽdere corporaliter debeamꝰ. Quę intẽtio, ſi lucida, bona q; fuerit, oĩa lucidè, beneq; fiẽt: dũmodo opera bona ſint, & in diuina gratia fiãt. Quod ſi intẽtio tenebroſa, malaq; eſt, bona opera perdit. Vel aliter. Quẽadmodũ oculꝰ eſt lucerna corporis: ſic aĩa noſtra fide, doctrina q;, rerũque, quas fieri oportet, cognitione illuminata vitæ, operũq; noſtrorum

Gregor. lib. 28. moral. c. 13. Auguſti. li. 4. contra Iul. c. 3. & in ſer. Domi. in monte. li. 2. cap. 21. to mo. 4. D. Tho. 1. 2. q. 12. art. 1. ad. 1.

ſtrorum eſt oculus. Quæ cognitio, ſi ſimplex ac ſyncera eſt, om 5
nibus operibus noſtris illuceſcit: ſicque totum vitæ noſtræ cor-
pus lucidum, ac ſplendidum eſt.

Et addit Dominus dicens: *Vide ergo ne lumen quod in te eſt, tene bræ ſint.* Id eſt, vide, vt bonas, ſyncerasque rerum opiniones ha-
beas. Vt enim dixit Iſaias Propheta: Væ, qui dicitis malum bo
Iſai. 5. num, & bonum malum? Et hæc ſyncera cognitio, *Sicut lucerna ful goris illuminabit te.* Vbi alij tranſtulerunt: Erit lucidum totum, vt cum lucerna fulgore illuminat te. Sic (ait) te ſyncera, puraq; cognitio illuminabit. Huius duplicis ſententiæ (quò omnibus clariùs innoteſcat) hic eſt ordo. Ex puro mentis oculo, pura quoq; vita ſequitur. Ea deniq; vitæ puritas mẽtis oculũ à quo profecta eſt, magis purgat, & illuminat. Cauſę enim, vt aiunt philoſophi, 6
ſunt ſibi inuicem cauſæ: itaque mater filiam, filia matrem perficit, & illuminat. Vt igitur priorem expoſitionem ſequamur, iuxta quam nobis diuinus magiſter noſter præcipit, vt omnium operum noſtrorum lucida, bonaque ſit intentio, opor-
Luc. 21. tet nos ſcire, intentionis puritatem bonorum operum pretium nimis adaugere. Reſpiciens Dominus Ieſus vidit eos, qui mittebant munera ſua in gazophylacium diuites. Vidit autem & quandam viduam pauperculam, mittentem æra minuta duo,
Hilarius. & dixit: Vere dico vobis, quia vidua hæc pauper plus quàm om nes miſit. Super quo dicit Beatus Hilarius: In hoc nos ſupernus magiſter erudiuit, quanti bonam intentionem æſtimet, ſiquidẽ frigida diuitum intentio fecit, ne eius numi aurei tãti apud Deũ valerent, quanti illius probæ viduæ minuta, quia illa feruida, & deuota intentione obtulit. Itaque non ſolum mala intẽtio opus 7
Simile. perdit, ſed intentio etiam minus perfecta multum operi valoris, ac pretij detrahit. Quod hac ſimilitudine clarius apparebit. Si gemini bellatores magna hominum multitudine ſpectante in campo arma conſererent, quorum alter regium oppugnat honorem, alter verò eundem propugnat, Rexque bellatori ſuo ſi victor euaderet, ingentia dona promitteret: nõ eſt dubium, quin hic eques omnes vires ſuas in victoria reportanda eſſet adhibiturus. Hoc autem ob diuerſos reſpectus facere poſſet. Poſſet enim finem ſuum in proprio honore locare, conſiderans ſe propterillam victoriam inter fortiſsimos quoſque viros eſſe numerandum. Vel propter ingentis promiſsionis auiditatem id face-

re

8 re posset, aut, vt hostem suum, qui ipsum conatur occidere, vlciscatur: vel vt circunstantibus placeat. Vel etiã posset ad viriliter dimicandum fulciri ob regium honorem, cùm rex eũ intueatur, illumq; victorem exire desideret. Dicite, quæso, si rex illius serui sui cor nosset, videretq; eum, cum ob illos omnes respectus dimicare posset, ob vnum ipsius honorem, amoremq; decertare, nunquid hoc non pluris æstimaret, quam, si ob vnum illorum finium pugnaret? Sic vtique: nisi forte iudicij, ac rationis expers esset.

Scitote igitur, fratres, de singulis nobis Sanctum Iob dixisse Militia est vita hominis super terram. In hac militia aduersus Dæmonem cœlestis gloriæ regis hostem dimicamus. Hoc q; certamẽ tunc incipit cum rationis vsus illucescit. Vincẽtibus nobis 9 cœlorũ regnum promittitur, magnęq; maiestatis in gloria sedes pręparatur. Ipse nanque Deus dicit. Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo. Hoc prælium coram omnibus sanctis, Angelisq; committitur. Adestq; supernus rex victoriam nostram vehementer exoptans. Qua propter maximè nos oportet fulciri, & pręstantissimè decertare. Animaduertendus est autẽ finis, quem nobis in hoc prælio proponimus. Continget enim nos ob vnum complurium finium dimicare. Aut propter promissionis auiditatem, aut, vt sanctis placeamus, & inter eos numeremur, aut, vt Dæmonem vlciscamur: aut propter solum cœlestis regis nos aspicientis, intentionesque nostras cognoscentis honorem. Ideoque quanuis quælibet prædictarum intentio in operibus licet haberi, non tamen est dubium, quin hæc vltima 10 sit omnibus perfectior, Deoque gratior, & perinde maiori præmio afficienda, quam aliæ. Quamobrem omnibus his finibus depositis perfectiorem amplectamur: ne fontem pro riuulo, nec solem pro stellis, nec summum bonum pro peculiaribus dimittamus. Verum est ad hoc, vt quis tam simplici sit oculo, id est, tã pura intentione, in omnibus q; ob solum Dei amorẽ, atq; beneplacitum moueatur, oportere eum prius spe præmij excitari. Sicut fecit Dauid qui de se fatetur: Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æternum propter retributionem: siue, vt Beatus Hieronymus vertit, propter æternam retributionem. Deincepsq; intentionem hanc perficere debet quo adusque totius auiditatis extet immunis. Et ita dicit Diuus Bernardus:

Apoc. 3.

Psalm. 118

Bern.

Charitas mercenaria non eſt: & tamen ſine mercede non eſt. 11
3. Reg. 21. Cum rex Achab flagitioſiſsimus eſſet, ita, vt de illo ſacra ſcriptura dicat: Igitur non fuit alter talis ſicut Achab: qui venundatus eſt, vt faceret malum in conſpectu Domini: illum Deo per Eliam Prophetam comminante, ſcidit veſtimenta ſua, & operuit cilicio carnem ſuam, ieiunauitque, & dormiuit in ſacco, & ambulauit demiſſo capite. Et factus eſt ſermo Domini ad Eliã: Nonne vidiſti humiliatum Achab coram me? quia igitur humiliatus eſt mei cauſa, non inducam malum in diebus eius. O benedictus, & glorificatus ſit talis Deus: Omnes te Domine cœleſtes Hierarchiæ collaudent: quia tantopere peccatorum pœnitentia mitigaris. Eia fratres, qui peccaſtis, & tantam hanc maieſtatem offendiſtis, hunc regem imitamini, cilicijs operimini, ieiunate, in diuino eius conſpectu hu- 12
miliamini, ſicque eius furorem placabitis. At ex omnibus prædictis hæc verba perpendite: quia humiliatus eſt mei cauſa: quæ ad rem, de qua loquimur, valde conducunt: cùm Dominus intentionem, qua hic rex pœnitentiam egit, præ cæteris omnibus æſtimet. Non vtique dicit, eum ob inferni timorem humiliatum fuiſſe, aut quia temporalia flagella timeret, ſed, mei cauſa: quanuis in principio hæc illum ad pœnitentiam agendam commouerunt. Eſt etiam valde notandum quomodo (*ſepara Deus*) vt peccatorem pœnitentem proſpiciat: Eliamque vocat, vt eum etiam videat tanquam rem ſibi gratiſsimam. Non ſolum autem pœnitentiam, ſed minimum quodque bonum opus, quod iuſti faciunt, attẽtè conſiderat: ſicut apparuit in glorioſo Confeſſore Martino. 13
A quo cum pauper eleemoſynam peteret, neque ille quicquam aliud præter pallium haberet, quo operiebatur (etenim miles erat) illud abſcidit, mediumque pauperi erogauit. Illaque nocte ei Chriſtus redemptor noſter illo medio pallio coopertus apparuit dicens: Martinus adhuc catechumenus hac me veſte contexit. Hoc (credo) clementiſsimus Ieſus Angelis, qui eum comitabantur, dicebat, tanquam eos inuitans, vt miniſterium illud ſibi à ſeruo ſuo exhibitum aſpicerent. Quanuis dimidium erat pallij, illud tamen Dominus integram veſtem appellat, quia intentionem potius, quam veſtem conſiderauit, ſciebat enim eum ſi poſſet, integrum pallium fuiſſe daturum

Beati.

14 Beati, qui gratissimo huic Domino seruiunt, qui sic exhibita sibi ministeria nouit æstimare. Parum equidem dimidium illud pallij valebat, & tamen tot ab hinc annis de eo loquitur, eiusque memoria nunquam vsque ad mundi consummationem inter homines abolebit: in cœlo autem vsque ad æterna sæcula perdurabit. O vani sæculi amatores, quare hæc audientes non confundimini? Quot diuitias in illius ministerio expenditis, quæ postquam consumuntur, protinus obliuioni traduntur: dimidium autem pallij propter Deum datũ nulla vnquã delebit obliuio. Vt videatis, quid interfit inter eos, qui in Dei ministerio, & eos, qui in mundi seruitute temporalia bona consumunt. Ecquid hoc est Domine? Quam plurimi non vnum quidem pallium, sed multa etiam bona pauperibus erogarunt propter te, 15 nec tamen ea tanti æstimasti, nec illa tuis, sicut hoc dimidium pallij, tanquam rem tibi gratissimam ostendisti. Dico, illa bona non tanto cum affectu, & charitate, quanta pallium hoc beati Martini, pauperibus erogari: ideoque Deus illa tanti non æstimat. Qua propter non contenti sitis eleemosynam erogare, sed eam etiam cum affectione, ac pietate largimini. Dauid enim dicit: Beatus, qui intelligit super egenum, & pauperem. *Psal. 40.* Vbi notandum est eum non dicere: Beatus, qui condolet, aut qui miseretur, sed: Qui intelligit super egenum, & pauperem. Nam ad pauperi, siue pauperibus subueniendum opus est intelligentia. Primo oportet te intelligere, quid eroges, atque quid à te petatur, & cuius causa petatur. Nunquid petitur á te, vt vitam dones, sicuti Martyres tradiderunt? An, vt om- 16 nia, quæ possides largiaris, sicuti plurimi fecerunt, seque ad vastas asperasque solitudines contulerunt, aut in arctissimas religiones ingressi fuerunt? Ijs quæ tibi supersunt, pauperibus à te postulantibus poteris subuenire. Quid igitur facis cum eis subuenias eius amore, qui tibi quidquid habes, concessit, & à quo quicquid tibi deficit, speras? Et quanuis te oportet intelligere, & considerare, cui confers eleemosynam, ne nimium fatigeris in hoc perscrutando. Quanuis enim pauper cui eleemosynam erogas, malus sit, & ingratus, Dominus tamen, propter quem illam præbes, optimus est, atque gratissimus. Quod si dicas: Si pauper est malus, non deprecabitur pro me, nihil tua interesse credas: nam ipsamet eleemosyna

Eccleſ. 29. orabit pro te. Sic enim affirmat Eccleſiaſticus dicens: Conclú- 17
de eleemoſynam in ſinu pauperis, & ipſa orabit pro te. Quod
ſi cui præbes eleemoſynam, pauperem ſe eſſe fingit, cum tamen
is non ſit, ſe vtique & non te decipit: nam intentio tua eſt paupe
ri largiendi. Et quanuis hæc omnia ita ſe habeant, rationi cõſen-
taneum eſt, vt intelligas ſuper egenũ & pauperem, ideſt, vt ani-
Rom. 12. maduertas cui, & quomodo, & quo ordine illam præbeas. Ad
quod aduerte B. Paulum inter ſpiritus ſancti dona hoc recẽſere
dicẽtem: Qui tribuit in ſimplicitate. Donum Dei eſt quenquã
non ob vtilitatem aliquam, ſed cum ſimplicitate donare. Quan-
uis ipſa natura hominem ad humanitatẽ, largitatemq; propẽdit
tamen dare ſicut oportet, donum Dei eſt.

Quo circa illum ſuppliciter deprecare, vt te benignũ, libera- 18
lemq; efficiat, quo intelligas ſuper egnum, & pauperem, atque,
vt ſit in ſimplicitate. Nam, *Si oculus tuus ſimplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit.* Quod ſi quem iuſtum, pauperem repereris, cui
bonis tuis faueas, ſcito Deum illum tibi offerẽdo magnum in te
conferre beneficium. Satis vtiq; ſuperq; bonorum Deus habet,
quibus amicos ſuos alat, ſiquidem vnius corui miniſterio ſanctũ
Eliam diù in ſolitudine aluit. Statuit autem, vt indigeant prop-
ter emolumentum eorum, qui eis ſubueniunt. Et ſic annumerat
D. Paulus in prædicto loco inter Spiritus ſancti dona: Neceſſita
tibus ſanctorũ cõmunicantes. Quod cùm ita ſit, donũ Dei eſſe
Hiero. ſuper 25. Matth. ducito ſeſe tibi pauperẽ iuſtum, cui ſuccurras, offerre. B. Hiero.
ſuper caput viceſimum quintum D. Matthæi perpendit Domi
num ſignate dixiſſe: Amen dico vobis, quãdiu feciſtis vni de his
fratrib⁹ meis minimis mihi feciſtis, vbi peculiariter de pauperi- 19
bus iuſtis meminit: quod de alijs pauperibus nõ dixit. Non qui
dẽ quòd eleemoſyna cuilibet pauperi ob ipſius amorem eroga
ta illi grata non ſit, ſed, vt ſignificaret, eleemoſynam pauperibus
iuſtis largitam ſibi longè gratiſsimam eſſe. Cùm eleemoſynam,
Matth. 6. ſiue quodlibet aliud pietatis opus effeceris, recordare etiam Do
minum dixiſſe: Cum facis eleemoſynam noli tuba canere ante
te, ſicut hypocritæ faciunt, vt honorificentur ab hominibus.
Amen dico vobis, receperunt mercedem ſuam. Tu verò, ò Chri
ſtiane trophæa, imaginemq; tuam in opere, quod in templo, ſi-
ue hoſpitali, capella, ſiue Eccleſiaſticis paramentis fieri iuſſiſti
depingi vis? Qualem magis ſonoram tubam vis, quam iſtam?

Vis

20 Vis non ſolum præſentibus, ſed futuris etiam ſeculis opus illud tuum eſſe, tuiſque expenſis factum fuiſſe innoteſcat. Maxima hæc eſt vtique tuba. Verere frater, ne iſta trophæa, ſimulacra, & characteres opus, quod piè faceres in diuino conſpectu oblinant: Dominuſque tibi dicat: Recepiſti mercedem tuam. In his etiam verbis, Beatus, qui intelligit ſuper egenum, & pauperē, doceris, ſi manu tua eleemoſynam facere potes, eā facere, nec pauperis vulnera horrere. Accede ad eū, & forſitā eleemoſyna iſta per cordis compaſsionem tibi fructuoſior erit, quam per pecuniæ largitatem. Videbitis dominam, quæ canem (*Perrillo de falda*) habet, quem manibus contrectat, in ſinu collocat, & ori applicat. Quod ſi pauper ad eius oſtium accedit, dicit ancillæ, Porrige pauperi eleemoſynā, dicq; ne huc ſic vulneratus ac
21 cedat. Ecce leoninam immanitatem. Non horret canis immunditiam, & eum ore deoſculatur, pauperis autem plagas recuſat aſpicere. O diabolicam crudelitatem. Quid ſperas, ò miſera te à Deo in hora mortis auditurā, cum ſic pauperes eius nomine ad oſtium tuum accedentes neglexeris? Si regis ſeruus in hāc vrbem veniret, regiumq; chirographum ipſius regis manu ſubſcriptum, ſigilloque munitum afferret, vbi rex diceret: ſi quis ipſius ſeruo quicquam largiretur, ſibi fore gratiſsimum, ſeque centuplum eſſe ſoluturum, quàm libenter illum omnes exciperetis, eumque, vt aliquid à vobis acciperet, rogaretis, quia vos à rege centuplum accepturos ſperabatis? O infideles, quomodo centuplo Dei non mouemini? Nunquid eius verbum deficere poteſt? Vbi eſt fides veſtra? Quod ſi hoc creditis, quomodo
22 non intelligitis ſuper egenum, & pauperem? Præſertim cùm tantum vobis lucrum promittatur? Quod ſi non creditis, quomodo Chriſtiani vocamini? Valde vtique fratres hæc parcitas fidem noſtram confundit. Atque etiam modica noſtra in pauperes compaſsio illorumque viliſsima æſtimatio fidem noſtram tepidiſsimam eſſe demonſtrat. Non ſic iuſti faciunt, qui, vt ait Iſaias Propheta, viri miſericordiæ nuncupantur. Peculiariter que Diuus Martinus, cuius ſacratiſsimam ſolennitatem ſancta mater Eccleſia ineffabili cordis perfuſa lætitia celebrat. Beatus Hieronymus in quadam Epiſtola explicans verba illa Diui Pauli dicentis: Vt ſit Deus omnia in omnibus, dicit: Sic Saluator noſter nunc omnia non eſt in omnibus, ſed pars in ſingulis. Verbi

Iſai. 57.

Hieron.

1. Cor. 15.

gratia, in Salomone Sapientia: in Dauid bonitas, in Iob patien-23
tia: in Daniele cognitio futurorum, & ſic de alijs. At poſt huius ſæculi conſummationem erit omnia in omnibus, ita, vt ſinguli ſancti cunctis virtutibus illuceſcant, gratiaſque atque virtutes, quas nunc Deus in ſanctos diuidit, tunc in ſingulis cunctas collocabit.

Interea tanquam apes diuerſos flores in diuerſis ſanctis in hoc ſanctæ Eccleſiæ vireto colligere debemus, ex quibus in pectoris, cordiſque noſtri cortice dulces ſanctarum meditationum, affectionumque fauos fabricemus. Inter quos nobis hodie glorioſus hic Sanctus proponitur. A quo quanuis plurimos virtutum flores per imitationem colligere poſſumus: præcipuè tamen in eo humilitas, ac miſericordia floruerunt: Qui Ethnici filius cùm eſſet, ſanctiſsimus extitit. Vos autem24
fratres mei optimorum parentum Chriſtianorum liberi eſtis, multique veſtrum (quæ veſtra eſt culpa, atque miſeria) quaſi Dæmones eſtis. Per immenſam Dei charitatem vos deprecor, vt erubeſcatis, tàm degeneres vos præbere, doctrinæque piæ, quam à parentibus veſtris percepiſtis, tam malè reſpondere. Ad huius ſancti imitationem humiliamini: in proximos veſtros miſericordes eſtote, Deuſque ſe in vos benigniſsimum exhibebit ſuam hic vobis gratiam, & in futuro cœleſtem beatitudinem conferens. Amen.

IN 25

IN COMMVNI Doctorum Concio prima.

Vos estis sal terræ, quòd si sal euanuerit, in quo salietur? &c. Matth. 5.

HODIERNA Sancti Euangelij lectio dilectissimi fratres est pars quædā oblongæ cuiusdam concionis, quam supernus mundi Reparator Christus Iesus discipulis suis in montis fastigio habuit. In qua benedictum os suum aperiens dixit: Beati pauperes spiritu, Beati mites, Beati pacifici: Beati qui lugent. &c. Statimque illis dixit: *Vos estis sal terræ*, Quasi diceret: Ecce præparo, apponoq; mundo mensam optimis, saluberrimisque refertam cibis, quales sunt paupertas spiritus, mansuetudo, iniuriarum spontanea tolerantia, cæteræq; virtutes: at hi cibi sensualitati sunt insulsi, atq; insipidi: vosq; estis sal, quo illi condiendi sunt. Adeò paupertatem, fletum, laborum, persecutionumque tolerantiam amare debetis, vt omnibus his virtutibus saporem, ac dulcedinem conferatis quò illas homines libenter exerceant. Quando Deus Aaron in summũ Sacerdotem elegit, præcepit virgas in templo statui, illumque cuius virga floreret, summum esse sacerdotem: vt patet in libro Numerorum. Vbi dicitur: Moyses inuenit germinasse virgam Aaron, & turgentibus gemmis eruperãt flores, qui foliis dilatatis in amygdalas deformati sunt. Pẽsatu dignissimũ est, cur virga palmea, seu pyrea potiũs, quàm amygdalina non fuerit. Ad huius rei mysterium intelligendum, animaduertendum vobis est, hoc præ cęteris, inter peccatum, virtutemq; interesse, quòd virtus amaritudinem, asperitatemq; in exteriori specie præ se fert: sub qua asperitate, atque amaritudine dulcor, Numer. 17.

& ſuauitas deliteſcit. In peccati autem exteriori ſpecie dulcor apparet, ſub quo tamen fel draconum amariſsimum ineſt. Hoc etiam intereſt inter fructus (*De cueſco, y los de caſcara*) Dactilus (*El datil*) exterius ſuauiſsimus eſt, interiùs autem (*el cueſco*) duriſsimus eſt. Idem eſt in ceraſo, malocotonio, & alijs huius generis. Amygdalũ eſt vice verſa, durum, ſcilicet, exteriùs, quod priùs oportet infringi dentibus: & ſic prius os cruentatur, digiti que lacerantur, quàm interiori medulla fruamur. Hoc igitur eſt prælati concionatoris, & patris familias munus, has, ſcilicet, difficultates exemplo ſuo, efficacibus rationibus, cœleſtibuſq; promiſsionibus perfringere: Ideoq; data eſt Aarõ Amygdalina, & non palmea virga, vt quæ eius exercitatio eſſe deberet, in ea ſignificaretur. Reperientibus diſcipulis Eliſei ollæ pulmentum amariſsimum, præcepit S. Propheta in ollam parum farinæ immitti, & non fuit amplius quicquã amaritudinis in olla. In hoc opere Sanctus Eliſeus filios illos prophetarum, qui futuri erant concionatores, voluit erudire eorũ munus eſſe amariſsima quæq; in dulcorem conuertere. Ideò Dominus diſcipulis ſuis dicit *Vos eſtis ſal terræ*. Sal etiã ſterilem terrã efficit, vt patet in terris maritimis. Sic vos doctrina veſtra, pioq; ſanctitatis exemplo debetis efficere, vt animæ illius peſtiferi fructus, quẽ plerunq; ferre conſueſcunt, ſteriles ſint. Certum vtique eſt, quòd quemadmodum, poſtquam Deus maledixit terræ dicens: Maledicta terra in opere tuo, ſpinas, & tribulos germinabit tibi, quod ex ſe inculta, & non ſata profert, ſpinæ, ac tribuli ſunt, triticum autem vinum, aut oleum non niſi culta producit: ſic anima noſtra ex natura ſua non, niſi mala poſt lapſum producit. Vt enim dixit Dominus, De corde exeunt cogitationes malę, homicidia, adulteria fornicationes, furta, falſa teſtimonia, & blaſphemiæ. O miſera terra, quàm peſtiferum profers fructum. Huius fructus vberrima eſt infœlix anima noſtra. Hicque ſal prodeſt ad eam ſterilem reddendam, ne tam maledictum fructum ferat. Sal etiam carnes exſiccat: atque eundem effectum in peccatore operari conſueſcit. Videbitis hominem adeò pinguem, atque decorum, vt templi oſtium vix eum capere poſsit: quem, vt Deus concionatoris voce pertingit, adeò contractus, ac macillentus, inediaque conſumptus poſt quindecim dies reuertitur, vt vix poſsit agnoſci. Ecquid eſt hoc? A ſale penetratus eſt. Et quem

4. 4. Reg. 4. 5. Gene. 3. 6. Matth. 15.

vix

7 vix ampliſsimæ byſsinæ, ſericæque veſtes capere poterant, iam arcta quædam ſaccea veſtis induit. Lacedæmones homines nimis pingues, & craſſos à republica expellere conſueuerant. Dicebant enim, hominem adeò pinguem voluptatibus nimium indulgere: qui autem hoc faceret gubernationi aptum eſſe negabant. Vna ex præcipuis ſalis proprietatibus eſt, quòd nõ cõdit, niſi conteratur, (*Yſe deſhaze*) Si integer manet, condire non poteſt. Ideoque oportet illum (*Queſe deſhaga*) vt debitam efficiat operationem. Et hæc eſt cauſa, ob quã hodie maior pars reipublicæ Chriſtianæ manet inſulſa, ſcilicet, quia ſal integer manet, nec prælati, neq; domini, neq; rectores, neq; etiam concionatores plerunq; munera ſuſcipiunt, vt conſumantur, & conficiantur, ſed potius, vt ſe ſuoſq; reficiant. O ſi conſumerentur,
8 & conficerentur voluptates, pecuniarum q̃ aceruos conſumẽtes, aliaſque, quibus abundant, ſuperfluitates expellentes, quantum ſaporem, atque dulcedinem reipublicæ conferrent. Cùm autem vnuſquiſque ſe reficere, alios autem deſtruere, atq; conſumere conetur, hinc prouenit, quòd animæ adeò diuinarum rerum ſaporis immunes, experteſque remaneant. O Chriſte vere ſal quanto Domine te labore, atque afflictione confecisti, vt ijs, quæ hominibus inſulſa videbantur ſaporem conferres. De hoc diuino ſale dicit Apoſtolus ſemetipſum exinaniuit formã ſerui accipiens in ſimilitudinem hominum factus. Et Diuus Auguſtinus dicit: Filius vocatur cor patris. Et de hoc corde dici poteſt illud Pſalmi: Cor contritum, & humiliatum Deus non deſpicies. Nam hoc cor quaſi ſal in ſacratiſsima eius paſsione, ac
9 morte contritum fuit, vt inſipida dulcia redderet. Iniiciens Eliſeus Propheta vas ſalis in aquas Iericho illas ſanauit, omnemq; morbum, & amaritudinem ab eis expulit. Hoc ipſo remedio vſus eſt pater æternus, vt mundi malis mederetur: filium quippe ſuum humanatum tanquam vas ſalis in paupertatem, labores, virginitatem, mortem deniq; immiſit, ſicq; hęc omnia iuſtis dulcia effecit. Ante quàm Deus hoc faceret, adeò inſipida erat paupertas, vt etiam ſanctiſsimi quiq; illam effugerẽt, diuitiaſq; perquirerent. Caſtitas adeo hominibus amara videbatur, vt etia & amici Dei, & viri ſancti vna vxore cõtenti non fuerint, ſed plures acceperint. Morſq; ita inſipida erat, vt etiam & iuſtiſsimus Elias illam effugerit. At poſtquam verbum diuinum homo fa-

Philip. 2. *Aug. lib. de ſubſt. diuin.* *Pſalm. 50.* *4. Reg. 2.*

ctus est, sese q; tanquam salem in ista hæc immisit, quam plurimi 10
paupertate, virginitate, laboribus, ac deniq; morte delectari cœ
perunt. Siquidem de multis dicitur in actibus Apostolorū: Ibāt
gaudentes à conspectu concilij, quoniā digni habiti sunt pro no
mine Iesu contumeliā pati. Itaq; fortiorē puella tredecim anno
rū, veluti Beata Agnes, quā Elias se præbebat: cū ille mortem
effugerit, hæc autē puella exultanti animo sese illi offerebat. O
patres præsides, cōcionatores, & omnes, qui aliqua huius sanctæ
Ecclesiæ administratione fungimini, per immēsam Dei charita
tē vos deprecor, vt ab hoc cœlesti magistro discatis, quomodo
salsuri, cōdituriq; sitis multū deliciarū vestrarū amittentes, quo
inferiores vestri spiritalibus cibis, ideſt, virtutibus oblectentur.
2. Cor. 4. Attendite, quid B. Paulus de se, & de socijs suis fateatur dicens: 11
Habentes hanc administrationē, iuxta quod misericordiā con-
secuti sumus, nō deficimus, sed abdicamus occulta dedecoris nō
ambulantes in astutia, nec adulterantes verbum Dei: sed in ma-
nifestatione veritatis commendantes nosmetipsos ad omnem
conscientiam hominum coram Deo. Overba summa perpensio
ne dignissima. Dominus nobis spiritum concedat, quo ex illis
fructum percipere nouerimus. Primò hic notandum est, virum
sanctum singulare Dei beneficium, ac misericordiam appella-
re, Deum ipsos suos effecisse ministros sanctique euangelij ope
rarios. Cognoscensque ingens beneficium, quod in hoc accepe
rant, dicit: Non deficimus, ideſt, in eo ministerio exercendo nō
satiamur, nec quiescimus, nec debito desumus. Imo non solum
non deficiebant, verùm indies magis, ac magis proficiebant.
Iustus enim indies magis proficit, & melior efficitur. Hodie su- 12
Thren. 3. perat quod heri erat, crasque quod hodie, vincit. De illo nāq;
dicitur in Threnis: Leuauit se supra se. Sed abdicamus (inquit B.
Apostolus) occulta dedecoris, ideſt, cogitationes malas, quæ si
apparerent, ignominiosæ essent, à nobis auellimus. Itaq; ad pro
ficiendum in virtute oportet omnes malas cogitationes abdica
ri. Non ambulantes in astutia, ideſt, nō artificiosè nos gerimus.
O quot hodie in mundo artificiosè viuunt, & vnam prædicātes
veritatem mille mendacia interserunt: & vna, quam operantur,
virtute complura vitia contegunt. Nos autem adeo syncere vi-
uimus, vt quod interius latet, exterius videatur. Nec adulteran
tes verbum Dei. Quemadmodum adulteri non prolem qui-

dem,

13 dē, sed voluptatem suā expetunt: sic multi concionatores nō spi
ritalem prolem, sed potius inanem gloriam adipisci conātur, se-
que doctos, & eloquentes iactare intendunt. Nos vero non ina-
nem gloriam, voluptatemue ex diuini verbi concione perquiri
mus, sed spiritualem potius generationē expetimus: peccatorū
conuersionem exoptamus, vt ex filijs Sathanæ, Dei filij reddā-
tur. Ob hoc prædicamus, veritatemque Euangelicam mūdo ex
planamus, commendantes nosmetipsos ad omnem conscientiā
hominum corā Deo. Idest, ita viuere curamus, vt omnibus san-
ctum pietatis præbeamus exēplum: operaq; nostra in diuino ex
hibita ministerio omnibus placeant, & hoc coram Deo, non vt
hominibus tantū placeamus, sed præsertim vt Deo gratissimus.
O patres præsides, & patres concionatores, si omnia hæc verba
14 in cordibus vestris imprimeretis, vt eis in muneribus vestris gu-
bernaremini: quā efficax sal essetis, & quātam in animabus ope-
rationem faceretis.

At, animaduertite Dominū dicere: *Vos estis sal terræ.* Quod si
terra non est terra, quomodo prælati, & concionatores erunt sal
terræ? Quāuis illi, sicuti sal fit ex aqua & sole, ex lacrymis, & cha
ritate cōpositi sint, quid proderit, si terra nō sit terra? Idest, si ho
mines non sunt similes terræ, quæ mollis est, & cœlestes influen
tias, atq; impressiones facile recipit, sed sunt durissima saxa, im-
potētia impressionē vllā recipere; qualē sal in lapidibus impres
sionem facere potest? O peccatores obdurati, quam merito
de vobis dicere possumus illud Hieremiæ prophetæ, Induraue *Hiere. 5.*
runt facies suas super petram, & noluerunt reuerti. Quod cū ita
15 sit, in qua culpa sunt prælati, & concionatores vestri modici pro
uentus? Conuertimini lapides, conuertimini, & iam ij esse desini
te, terra estote, vt sal, sit sal terræ. Attendite nūc vobis tempus
acceptabile esse, illo vtimini: cauete ne super vos grauissimum
illud supplicium, quo Deus peccatricem animam, & omnes
eius sequaces, comminatus est, corruat. Dedi (inquit) illi tempus *Apoc. 2.*
vt pœnitētiam ageret, & non vult pœnitere à fornicatione sua.
Ecce mittam eā in lectū, & qui mœchantur cum ea in tribulatio
ne maxima erūt, nisi pœnitentiam ab operibus suis egerint. Vbi
alij transtulerunt: Ego mitto eam in lectum. Et sic est in contex.
Græco. In quo manifestatur supplicium incorrigibili, & indu-
rato peccatori tam citò esse venturum, vt illud iam adesse,

indica-

iudicare posit. *Quod si sal euanuerit, in quo salietur?* Vnus sensus hu- 16
Luc. 24. ius sententiæ est: Si sal disparuerit, & abierit. Nam hoc signi-
Simile. ficat, Euanesco, vt patet apud B. Lucam, vbi de Christo R. N. dicitur: Et ipse euanuit ab oculis eorũ. Sedes ad mensam, apponiturq; tibi perdix in catino. Estq; in mẽsa salinum deauratum, manum extẽdis, vt ab eo salẽ accipias, nec salẽ inuenis. Cõuersus est in aquam: euanuit. Tunc dicis: Non est sal. O quàm miserabilia sunt visu in mensa sanctæ Ecclesię tot salina, tot prælati, doctores gubernatores inaurati, & quàm plurimis redditibus locupletati. Accedit autem pauper mœrore affectus, cùmq; inauratum perspiciat salinũ, brachium porrigit, vt salem consolationis, auxilijq, percipiat: & sæpenumerò nec auxilium, nec cõsolationem, neq; eleemosynam reperit: cuius causa est, quia ille sal tunc in voluptatum, pompæ, humanarumq; affectionum aquã 17
conuersus est, & efficaciam debitam non habet.

Etiam, *Si sal euanuerit*, vult dicere: Si sal medullam amiserit, in quo salietur? Res vana vocatur cùm interiori medulla caret. Et sic dicere solemus: Hęc nux, hoc amygdalũ est vanũ, cùm nihil habet interius. Medulla animæ est charitas, & anima charitatis expers est inanis, & vana. Et sic iam effectum suum non operatur: nam ex charitate illi dimanabat, docere, reprehendere, consolari, spiritalibusque, & corporalibus necessitatibus subuenire: Et deficiente charitate, illius effectus deficiũt. Vt igitur hæc charitas conseruetur, hancq; habeat efficaciam, oportet sapiẽtes nõ esse contentos his mortuis libris operam dare, sed vt etiam libro vitæ Iesu Christo filio Dei diligenter incumbant, eum, & sanctissima ipsius opera summa animi affectione diligentes. Et ita 18
Bern Epist. dicit Beatus Bernardus: Experto crede, aliquid amplius inue-
106. nies in syluis quàm in libris. Ligna, & lapides docebunt te quod à magistris audire non possis. An non montes stillabunt dulcedinem, & colles fluent lac, & mel, & valles abundabunt frumento? In hoc significat vir Sanctus, quàm cœleste sit sanctæ considerationis, & contemplationis studium: & docet nos per corporalia in diuinorum cognitionem, amoremque deuenire. Ecquid prodest Theologo de diuinarum personarum productione, & de mysterijs sacramentorum, virtutumque, quas Christus supernus Magister noster erudiuit, magna animi contentione, miraque eruditione disceptare,

nisi

19 niſi voluntatem ſuam ad ipſarum amorem applicet? Et multò minus tibi prodeſt, ò iuris perite, quod omnes Bartoli, & Baldi leges, eorumque expoſitiones memoria teneas, niſi noueris quomodo diuinam legem debeas adimplere. Sicut nec quicquam medico prodeſt, eum omnes curare ſcire, niſi ſibi pulſum conſideret, culpiſque ſuis remedium, verumque medicamen nouerit adhibere. Et quid prodeſt cuiquam, magnum eſſe aſtrologum, cœlorumque motus cognoſcere, planetarum curſus, ſtellarum influentias, rerumdenique naturas intelligere: niſi cordis ſui inordinatos motus, ſceleruq; ſuorum influentias cognoſcat? Ideo dixit Deus per Iſaiam Prophetam, quòd etiam Beatus Paulus citat, perdam Sapientiam, ſapientium, & prudentiam prudentium reprobabo: quia non 20 ad maiorem quidem charitatem impetrandam, ſed ad ſe inflandos, maioremque iactãtiam oſtentandam, ſapientes eſſe volebant. Hinc intelligent viri eruditi quanto cum timore in hoc ſæculo viuere debeant, ne eorum ſcientia in ipſorum confuſionem, condemnationemque vertatur. Myſterioſum eſt vtique quòd referens Iſaias Propheta diuini ſpiritus dona, quibus ſacratiſsima R. N. Ieſu Chriſti anima fuit exornata, illa bina recenſet, in fine autem ſolum timorem addidit. Requieſcet ſuper eum inquit Spiritus Domini, ſpiritus ſapientiæ, & intellectus, ſpiritus conſilij, & fortitudinis, ſpiritus ſcientiæ, & pietatis: & replebit eum ſpiritus timoris Domini. O admirabile myſterium, quòd anima quæ nequaquam poterat peccare, quæque gloria plena erat, timoris etiam Do- 21 mini repleta eſſet. Non vtique ſeruilis, ſed filialis, ac reuerentialis hic timor erat: qui quidem viatorum ſpiritibus dominatur. Et ſic decantat Eccleſia: Tremunt poteſtates. Et Dauid dicit: Timor Domini Sanctus permanet in ſæculum ſæculi. Nam, vbi Deus apertiùs cognoſcitur, illic hoc diuino timore magis timetur, & excolitur. Adhibens Sanctus Propheta timorem ſolum, nec eum vlli ex cæteris donis coniungens ſignificauit, illum cæteris omnibus eſſe connectendum: quo vtilia ſint animæ, quæ vllum, aut vlla illorum habuerit. Itaque donum Sapientiæ cum dono timoris oportet incedere, donumque conſilij, fortitudinis, ſcientiæ, ac pietatis timori coniungi debet: ne homo (quæ ipſius eſt de-

Iſai. 29. *1. Cor. 1.*

Iſai. 11.

Pſal. 18.

pra

prauatio) ex aliqua eorum ſuperbiendi occaſionem ſumat: 22
ſed potius cuncta ei occaſioni ſint, Deum ardentiùs diligendi.

Quod ſi ſal euanuerit, in quo ſalietur? In his verbis nobis ſumma veritas ſignificat bonum, ſiue malum totius populi magna ex parte à bona, ſeu mala prælatorum, & maxime Eccleſiaſticorum vita pendere. Nec verò hoc modo, dicit, ſed multo antea idem per Hieremiam Prophetam prædixerat. Cum, poſtquam multa, & ingentia populi mala recenſuerat, ſubdidit: Factus eſt curſus eorum malus. Et huius rationem aſsignat dicens: Propheta nanque & ſacerdos pol- *Hiere. 23.*
luti ſunt, & in domo mea inueni malum eorum ait Dominus. Idcircò via eorum erit quaſi lubricum in tenebris: impellentur enim: & corruent in ea. Liberet nos Deus à tan- 23
to malo. Animaduertite quantopere Dominus in hac metaphora exaggerat, quam pernicioſi ſint mali Eccleſiaſtici. Si diceret, iniquam ſacerdotum, & Eccleſiaſticorum vitam præcipitium eſſe ſæcularibus hominibus in lucido: illa vtique via poſſet euitari, & alia iter fieri. Verum præcipitium in tenebris quis aſpiciet? Quod ſi non fuerit viſum quomodo fugietur? Omnes mali ſunt lubricum, quorum malis exemplis iuſti prolabi conſueſcunt. At cum mali, vt tales cogniti alijs peccatorum occaſioni ſunt, & alios ſcandalizant, diurna lubrica ſunt, ideſt, non tantum damni afferunt, neque ad peccandum tantopere alios commouent. Sed cum ij, qui vulgo probi æſtimantur, & alios erudiunt, peccant, impium que exemplum præbent, hi ſunt quaſi nocturnum, ac tene- 24
broſum lubricum, quod vix quiſquam nouit effugere. Infœliciſsima erunt illa tempora, in quibus qui vitiorum carnifices, ſpiritualium que vulnerum chirurgi eſſe deberent, aliorum peccatorum ſcuta extiterint: cumque ſæculares homines vitiorum obiurgati reſponderint: Non eſt mirum nos hoc facere, cum Eccleſiaſtici viri docti, concionatores, ac prælati idem faciant. De hoc ſale ita vacuo, & infecto dicit hic Dominus: *Ad nihilum valet vltra, niſi vt mittatur foras, & conculcetur ab hominibus.* Non permittit tanquam licitum hic Dominus vt Eccleſiaſtici viri quantumuis mali tam ſupremo fungentes munere, vt Angelis antecellant ſa-

cratiſ-

25 ceratiſsimum ipſius corpus conſecrantes contemnantur : ſed ſupplicium aſsignat , quo illi ob ipſorum ſcelera digniſunt. Et notanter dixit : Vt conculcetur ad hominibus, ideſt, ab alijs peccatoribus. Nam iuxta nonnullorum ſententiam , hic, hominibus , accipitur , ſicuti cùm Beatus Paulus dixit : Cùm 1. Cor. 3.
enim ſit inter vos zelus , & contentio , nonne carnales eſtis, & ſecundum hominem ambulatis ? Et ſic eſt verum , quòd ſoli ſcelerati eccleſiaſticos viros in aliquem defectum prolapſos ſpernunt , atque conculcant. Verum quid mirum , ſi hos negligant , & conuitijs inſectentur , cum illos tantum preſbyteros ſuſpiciant , atque venerentur , qui redditibus , temporalibuſque bonis exuberant ? Atque adeo inconſiderati ſunt, vt pari plebeium quemque , ac pauperem ſacerdotem, quan-
26 tumcunque iuſtum honore afficiant. O infeliciſsima , & miſerrima tempora , in quibus miniſtri Dei , à viliſsimis hominibus adeo contemnuntur. Etſi Pharao Ethnicus erat, idolorum ſacerdotes maximè coluit : nam arctiſsimæ illius famis tempore omnes homines regni ſui , præter ſacerdotes idolorum tributarios effecit , vt patet in Geneſi : Et Na- Geneſ. 47.
buchodonoſor , quanuis etiam erat Idololatra , intelligens Danielem Dei eſſe miniſtrum illum tanto affecit honore , vt dicatur in ipſius Hiſtoria : Tunc rex Nabuchodono- Danie. 2.
ſor cecidit in faciem ſuam , & Danielem adorauit , & hoſtias , & incenſum præcepit , vt ſacrificarent ei. Et Alexander Magnus cum Hieroſolymam oppugnaturus acceſsiſſet, exeunti ſibi obuiam ſummo ſacerdoti pontificijs veſtimen-
27 tis induto ab equo deſcendens eumque ſacerdotem eſſe cognoſcens , obedijt , & eius cauſa Hieroſolymam noluit expugnare. Quomodo hæc audientes , & quæ hodie in mundo aguntur , conſiderantes lachrymis non conficimur. Octa- Octa. ſyn.
ua Synodus generalis dicit: Imperatores, ac Principes , qui gen. can. 14
ſe pios Chriſtianos eſſe ducunt , epiſcopos ſibi æquales eſſe cognoſcant , vt eos ſuorum defectuum audeant reprehendere. Et nullus Epiſcopus ſiquem in via Principem offenderit à mula deſcendat, neque coram eo proſternatur. Quod ſi quis huic decreto non obedierit, per totum annum Pontificio munere priuetur: & Princeps, qui tale agi conceſſerit, biēnio excōmunicatus ſit. Heu heu, quàm male hoc hodie obſeruatur.

Ideo

Ideo quidem Deus inferos frustra non fecit. Melius obseruauit Alexander Magnus, licet Ethnicus, & totius orbis Monarcha, canonem hunc, quam hodie Christiani Principes illum custodiunt. Dico igitur, malos, & peccatores homines non solum imperfectos Sacerdotes, sed & perfectos etiam parui facere. Etenim iusti vtrosque suspiciunt, ac venerantur ob excelsum munus, quo funguntur. Cum Dauid, & socij eius in spelunca ob Saulis persecutionem absconderentur, in eandem speluncam Saul ingressus est, cum quadam naturali necessitate. Cùmque serui Dauid tam bonam, opportunamque occasionem animaduerterent, eum hortabantur, vt ipsum occideret: at ipse nolens præscidit oram chlamydis Saul silenter. Statimque, vt sacer contextus addit, percussit cor suum Dauid, eò quod abscidisset oram chlamydis Saul. Atque, vt comitum suorum furorem extingueret, dixit eis: Propitius sit mihi Dominus: ne faciam hanc rem Domino meo Christo Domini. Ideſt, tam procul sum ab hoc, vt quod vos vultis, efficiam, vt etiam me magnopere pœniteat, chlamydis eius oram abscidisse, eo quod Christus, ideſt, vnctus Domini sit. Quod si Dauid tanta fuit contritione percussus, quia maledicti cuiusdam viri, qui iam à Deo fuerat reprobatus chlamydem abscinderit, solummodo quia Domini Christus erat: quanto magis eos oportet compungi, qui de Sacerdotibus Euangelicis detrahunt, eosque iniurijs afficiunt: tametsi peccatores sint? In Concilio Nicæno libellus in Sacerdotes Constantino Magno Imperatori fuit oblatus: quem vt Optimus Imperator legit, disrupit, dicens: Liberet me Deus ne ego iudex efficiar Sacerdotum, qui sacratissimum eius corpus, & sanguinem manibus contrectant. Si hoc spiritu, diuinoque zelo res Dei diligeremus, hunc vtique nobilissimum Imperatorem sequeremur, & sacerdotum quantumcunque malorum iudices non nos efficeremus. Dimittamus eos fratres charissimi: nam si mali fuerint, quamuis in hoc sæculo ab hominibus non conculcentur, in futuro tamen à Diabolis acerrimè calcabuntur. O quàm terribiles calces sunt cruciatus inferni: vbi damnati non solum in animabus, sed in omnibus etiam membris corporũ torquebuntur. Nam sicut in gloria bonorum merces est vniuersale quoddam bonum, in quo cuncta

28 1. Reg. 24. 29 30

bona

bona reperiuntur: sic malorum supplicium est malum vniuersale, in quo suo modo cuncta mala inueniuntur. Si videretis hominem capite simul & oculis, chiragra, dentibus, stomacho, corde, ac podagra laborantem, cuique nulla pars corporis dolore vacaret, dicite quæso, quanto agone miser angeretur? Hoc equidem est (si qua potest inter vtrunque esse comparatio) quod non in vnam quidem, aut mille noctes, sed in perpetuum in illo teterrimo loco miseri patiũtur. Quod si verũ est, quomodo quihęc credunt, & confitentur adeo negligentes sunt, & tam alto sopore dormiunt? Quibus homo laboribus se se libentissimè non offeret, vt vnum tantum diem hæc tormẽta subterfugeret? Quomodo igitur homines adeò cæci sunt, vt ad tam grauium malorum æternitatem effugiendam, tam modicum virtutis laborem non
32 suscipiant? Hoc vtique profundè considerantem in maximum stuporem inducit. O animæ pretiosissimo Iesu Christi sanguine redemptæ per viscera charitatis ipsius vos deprecor, ne vos deperdatis: vosmetipsas miseramini. Qui estis sal, si euanuistis, peruersique fuistis, tempus nunc remedij habetis: veram agite pœnitentiam. Et qui lapides estis, eodem medicamine in terram conuerti potestis, vt sal in vobis aliquid operetur. Sicque diuina gratia donati, sempiterna gloria digni eritis: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Communi Doctorum, & maxime pro beato Patre Dominico Concio Secunda.

1 *Vos estis sal terræ, quòd si sal euanuerit, in quo salietur? &c.* Matth. 5.

HAEC sacri Euangelij lectio sæpenumero in anno prædicari consuescit. Verùm neque ideò vobis fastidiosa esse debet: cùm res, de quibus loquitur, nũquam tœdium afferant. Agit quippè de sale, qui quotidie mensæ apponitur, quoq; omnia cõdiũtur nec tamẽ vnquam tœdium gignit. Imò si seruus vester

illum vobis in mensa non apponit, eum obiurgatis. Quod si ma 2
terialis sal nunquam est fastidiosus, minus vobis esse debet sæ-
pè multa audire de illo sale, qui spiritalem virtutibus saporem
confert, easque conseruat. Agit etiam de luce, quam quoti-
die videmus, & semper nobis denuò lætitiam affert: quod si
eam vno die non cerneremus, mærore afficeremur. Quare igi-
tur nobis fastidiosum erit de Euangelicæ doctrinæ mysterio-
rumque illius luce sæpe audire? Loquitur etiam sacrum hoc
euangelium de ciuitate: ciuitas autem populosa tædium ho-
mini afferre non solet: indies enim in ea delectabilia denuò
videnda occurrunt. Minus igitur molestum nobis esse opor-
tet de ciuitatibus refugij nostri sæpe multa percipere. Hi
sunt sapientes, quos Deus habet in hoc sæculo, in quibus ali-
moniam spiritualem, qua ad perueniendum ad illam cœle- 3
stem vrbem Hierusalem alimur, inuenimus. Ecce quomodo
licet sacrum hoc euangelium nimis attritum sit, semper in eo
nouos gustus reperiemus, sicuti illa, de quibus agit, eos af-
ferre consueuerunt. In illa superna concione, quam summus
orbis prædicator, ac Dominus in montis fastigio habuit, vbi
leges sanxit, quibus populus ipsius gubernandus esset, cum di-
xisset. Beati pauperes spiritu: Beati pacifici: Beati mites, &c.
subdidit dicēs: *Vos estis sal terræ.* Ineffabili ipsius charitati visum
est, non sufficere populo suo se vitam contulisse, eūque ab erro
ris, ac vitiorum tenebris abstraxisse: nisi ei remedium relinque-
ret, quo conseruaretur. Ideoque illi concionatores, ac prælatos
concesit, qui vita, doctrina, pijsque exemplis in eo idem effi-
Simile. cerēt, quod sal in carnibus solet operari. Qui in initio hebdoma 4
dæ recentes carnes emit, quibus in tota hebdomada vescatur: sa-
lem etiam emit, quo illas saliat. Quod si eum interrogas? Domi
ne, quare carnes istas cū recentes sint, salis? respondet: Non quia
corruptæ sint, sed ne corrumpantur, & oboleant. O Christe vitę
reparator, vereque necessitatum nostrarum auxiliator, tanta
cum perfectione, suauissimaque virtutum fragrantia sanctam
Ecclesiam tuam extruxisti sacratissimi sanguinis tui illam vir-
tute decorasti, quare illam salis? Vt in puritate, ac sanctitate qua
ego illam fundaui, conseruetur. Experientia cōperimus duplex
Simile. esse genus salis. Alterum, quod non indiget cultu, qualis est sal
Cataluniæ, & Aragoniæ: qui sine humanis artibus, & industria,

sed

5 sed duntaxat cœlestibus influentijs verus, sapidusq; est sal. Al
terũ, quod oportet ex cœli: & huiuscemodi sal in salinis humano
perficitur artificio. Sic duplex est cõcionatorũ genus. Alteri nã
que sine humana industria sal fuerũt. Hi fuerũt sacri Domini di Ioan. 16.
scipuli, qui sine studio, humano ve artificio sapiẽtissimi exti-
terũt. Eos nãque diuinus spiritus erudiuit: sicut ipse Dñs eis pro Matth. 10.
miserat dicens: Cum venerit ille spiritus veritatis, docebit vos
omnẽ veritatẽ. Et alibi dixit eis: Dũ steteritis ante reges, & præ
sides, nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini: dabitur
enim vobis in illa hora quid loquamini. Hic fuit sal sine labore
confectus. Nihil opus erat, nisi ex rupe succidere. Nõ erat opus
studijs, neq; argumentis: omnia diuinus spiritus ministrabat. Al
ter sal communis conficitur artificio: è mari hauritur aqua, & so
6 lis radijs exponitur, sicq; condẽsatur, & efficitur sal. Sic igitur
oportet modo perfici salẽ, qui nũc Christianũ populum condit: qui sunt viri eruditi. Etenim è negotiorũ, conuersationũque
humanarũ mari abstracti literarũ studijs intẽdere debẽt, vt hac
exercitatione sapiẽtes efficiantur. Vt autẽ noueritis quã necessariũ sit Ecclesiasticis esse sapientes, maximeq; prælatos, & concionatores sapientia pollere, & quantũ Deus oderit ignaros, perpendite, quæso seueram quãdam cõminationem, qua eos deterret per Oseam Prophetam dicens: Quia tu scientiam repulisti, Osee. 4.
repellam te & ego, ne sacerdotio fungaris mihi. In his verbis huius criminis grauitatẽ Dominus manifestat, scilicet, repellere
scientiam, dum pœnam talionis infligit, quæ non nisi in grauissimis criminibus infligitur, vt Theologi dicunt, & præcipue D. Tho. 1.
7 Diuus Thomas, vt apud Exodum, & Deuteronomiũ reperies: 2. q. 105. ar
nempè in peccato falsi testimonij & in percussuris & mutila tic. 2. ad. 10
tionibus &c. digna profecto est hæc Dei comminatio, qua ti- Exo. 22.
meatur. Quamobrem ij, qui ecclesiastici esse conamini, vere, & Deut. 19.
ex animo sapientiam amplectimini: & aduertite in ecclesiaste Eccle. 2.
dici, Qui addit scientiam, addit laborem. Vbi alij transtu
lerunt: Qui addit scientiam, addit dolorem. Et sic est in contex.
Græco, & in Paraphr. Chald. & sic etiam vertit Beatus Hie-
ronymus. In quo docemini, si in scientia crescere vultis, opor
tere vos laborem labori, & vigilias lucubrationibus ad-
dere: vnde dolores, morbique proueniunt. Quæsitus
aliquando Plato, quomodo ad tantam sapientiam per-

ueniſſet, reſpondit: Quia de olio plus conſumpſi in lampade, 8
quàm de vino in ſcypho. Quem profecto ſi nunc multi imitarẽ
tur, non tot eſſent ignari, quot ſunt: quos ſummoperè fugere de-
bent electores, quanuis eorum propinqui, ſiue amici ſint.

Ad conſtruendam domum Dei in Hieruſalem, non Iudæos
2. Para. 2. quidem elegit Salomon, vt patet in libro Paralip. ſecundo, & in
3. Reg. 5. tertio Regum volumine: ſed quæſiuit qui ſcirent ligna cædere,
videlicet, Sidonios dicens regi Hiram: Non eſt in populo meo
qui ſciat ligna cædere. Ecquid nos ſumus, teſte Apoſtolo, niſi
templum Dei? Vt ergo extruatur hoc templum, quærendus eſt
artifex, qui ſciat ligna, id eſt, virtutes cædere, & aptare in ædifi-
1. Cor. 3. cio: non inſipiens, & ſcientiæ Dei imperitus. Audite obſecro,
quid Apoſtolus dicat ſecundum gratiã Dei, quæ data eſt mihi,
vt ſapiens architectus fundamentum poſui. Non vtique dicit: vt 9
inſipiens, aut imperitus architectus, ſed vt ſapiens. Agnouit
Exod. 28. enim architectum inſipientem eſſe dedecere, ſed ſapientia ex-
cultum. In Exodo præcepit Deus quæri ſapientes corde viros,
& repletos ſpiritu prudentiæ ad conſuendas veſtes ſacerdotis
Aaron. Quod ſi veſtes non, niſi à ſapientibus Deus fieri præci-
pit, quanto ſapiẽtiores ſacerdotes eſſe volet, cùm eorũ munus
ſit animas virtutibus exornare? Quod vt ſignificaret, interveſtes
Exod. 28. & ornamenta ſacerdotis primum poſuit rationale, in quo iuſsit
ſcribi: doctrina & veritas, vt patet in Exodo, vt ſignificaret pri-
mum, & ante omnia in ſacerdotis pectore doctrinã, & Dei ſciẽ-
tiam eſſe perquirendã. Et in Hebræo contextu pro dictione, do
ctrina, eſt dictio, vrim, id eſt, illuminationes: oportet enim illum
eſſe illuminatum ſcientia Dei. Eſtq; animaduertendum, quem- 10
admodum diximus opus eſſe ad hoc, vt aqua condenſetur, & in
ſalem conuertatur, à ſolis radijs vndiq; penetrari: ſic oportere
hominem non eſſe contentum intellectum ſapientia illumina-
re, atque perficere, ſed curare etiam, vt voluntas charitate inflã-
metur: quo non inanis quidem, ſed ſolidus, atque efficax ſal efficiatur. Glorioſus Apoſtolus Paulus in priori Epiſtola, quam ad
1. Cor. 12. Corinthios miſit, gratias Dei gratis datas recenſet dicens: Diui-
ſiones gratiarum ſunt. Idem autem ſpiritus, qui operatur omnia
in omnibus, vnicuique autem datur manifeſtatio ſpiritus ad vti
litatem. Alij quidem per ſpiritum datur ſermo ſapientiæ: alij au
tem ſermo ſcientiæ ſecundum eundem ſpiritum: alij gratia ſani-

tatum

11 tatum: alij operatio virtutum: alij prophetia, alij diſcretio ſpiritu-
um: alij genera linguarum: alij interpretatio ſermonum. Hæc
autem omnia operatur vnus, atque idem ſpiritus diuidens ſingu
lis prout vult. Et quia nonnunquam homines ex ijs ſuperbiēdi
occaſionem ſumunt, & ſic contingit, aliquos eas in peccato poſ-
ſidere: ideò non hic Beatus Paulus ſtetit: ſed poſtquam has om-
nes gratias, earumque effectus retulit, vlterius progreſſus in fine
capitis dixit: AEmulamini autem chariſmata meliora, id eſt, ſu
per altiora competite. Ne fatigemini contendētes, quisnam do-
ctior, linguæque expeditior, & ſacræ Scripturę peritior elucida
tor ſit. Nam licet verum ſit has ab ipſo Deo gratias eſſe datas: at
mali ex illis malorum, ſcelerumque anſam aſſumunt. Quapro
pter acquiſita ſapientia, neque etiam infuſa contenti ſitis: ſed ſu-
12 per hoc contendite: quis ardētius Deum amabit, & quis humi-
lior erit, diuiniſque ipſius præceptis promptius obediet. Et ideò
addit: Et adhuc, id eſt, ad hoc, excellentiorem viam vobis demō
ſtro. Et quę eſt hęc via glorioſe Apoſtole? Ipſe ſtatim in initio
ſequentis capitis explicat, dicens: Si linguis hominū loquar, &
Angelorum, & habuerim prophetiam, & nouerim myſteria om
nia, & omnem ſciētiam, charitatem autem non habuero, nihil
ſum. Occœleſtem doctrinam tam ſancto Apoſtolo dignam. In
qua nos docet, quamuis ſcientia excellens ſit, & vt illam conſe-
quamur, magnopere nos oporteat laborare, multo tamen præ-
ſtantiorem eſſe charitatem: atque idcirco longe diligentius nos
ad illam impetrandam laborare oportere. Quod multi vice ver
ſa faciunt. Qui cum dies, menſes, & annos varia ſcientiarum ge-
13 nera perdiſcentes intellectum clarificando conſumant, vix vnā
horam in voluntate ad diuina myſteria, quę didicerunt, diligen
da perpendere norunt. Canis venatorius, ſi bonus eſt, leporem,
quem apprehendit, non edit: ſed eum integrum Domino ſuo *Simile.*
reſeruat. Sic oportet facere intellectum. Etenim veritates ſpiri-
tuales Dei, quas ſtudijs ſuis acquiſierit, & venatus fuerit, non
ipſe ſolus comedere, ſed voluntati tanquam dominæ illas tra-
dere debet, vt illa eas comedat, diligendo, & ad eas ſe propen-
ſius inclinando. Qui ſic vixerint, merito ſalappellari poſſunt.
Et quemadmodum ſal vulneribus applicitus (*Eſcuezey laſtima,*)
vbi autem non ſunt vulnera, non nocet: ſic prædicatores zelo
accenſi doctrina ſua peccatores vrgere, atque arcere debent, qui

peccatorum vulneribus ſunt conſiti. Et prælatos nō oportet eſ- 14
ſe reprehenſionibus contentos: ſed cum id neceſsitas poſtularit,
corporalibus etiam ſupplicijs affligere, cum autem illis opus nō
fuerit, illa prætermittere debent. Moyſi dixit Deus: Tolle vir-
gam, & congrega populum tu, & Aaron frater tuus, & loquimi
Num. 20. ni ad petram coram eis, & illa dabit aquas. Et ſequitur inferius:
Cumq; eleuaſſet Moyſes manum percutiens virga bis ſilicem,
egreſſę ſunt aquę largiſsimę. Dixitq; Dominus ad Moyſen, &
Aarō: Quia nō credidiſtis mihi, vt ſanctificaretis me corā filijs
Iſrael non introducetis hos populos in terram, quā dabo eis. O
incōmutabilis Deus, ecquid hoc eſt Domine? Ecquid hi ſancti
viri deliquerūt, quare ſic eos reprehendis, atq; minaris? In quo
te non ſanctificarunt? Doctores Hebræi dicunt horum fratrum
peccatū fuiſſe, quòd petræ non ſunt locuti, ſicuti Dominus præ- 5
ceperat eis dicens: Loquimini ad petram, & illa dabit aquas.
Cumq; ſufficeret eos loqui ad petrā, vt aquas produceret, Moy
ſes illam gemino ictu percuſsit. Ideòq; Deus queritur, quia
ipſum coram populo non ſanctificarunt. Mirabilius quippe eſ-
ſet petram ſolo verborum ſonitu, quam virgæ ictu aquas produ
cere: ſicq; Deus à populo magis glorificaretur. O quam mirabi
lis doctrina in hoc myſterio deliteſcit. Voluit nos in hoc Domi
nus docere, cum præſides, patres familias, populiq; rectores mi-
tibus verbis damna, & mala reſarcire, illiſque obuiare poſſunt,
ne aſperis ſermonibus vtantur: & cum aſperis reprehēſionibus
mala curari poterunt, ictus virgæ non addant. Superfluum eſt
ſupplicium opere ſumi, cū verbo ſufficit. Et in hoc ſimiles erunt
ſali, qui vulnera perſtringit, & ea dolere facit, ſanam autem car- 16
nē non lædit: ſiquidē illis dicitur: Vos eſtis ſal terræ. Conſidera-
te menſam delicatiſsimis, & nimis opiparis refertā cibis, & tamē
inſulſis. Vbi primum qui ad menſam conſident, ſalis defectum
experiuntur, protinus buccellam ex ore proijciunt dicentes: O
quam inſulſus, atq; inſipidus cibus: & mille horroris ſigna de-
monſtrant. Sic (dicit Dominus) eſt mundus, & omnia eius, ſi-
ne doctrinæ, & exempli veſtri ſale. Quod cum ita ſit, fratres,
ſiquidem omnes, quos editis cibos, ſale conditis: ſic omnia
negotia, quæ egeritis peritorum ſententiæ ſale condite illos con
ſulendo. Et quemadmodum ſal cibis inijci ſolet prius quam
coquantur: ſic talium peritorum conſilium adhibendum eſt.

ante-

17 antequam hæc negotia ſuſcipiantur: quo iuſtitiæ, rationiq; cor
formia ſint. Et ſiquidem ſemper tã in hyeme, quam in vere ſa-
le vtimini: ſic ſemper diuinum verbum, & conciones libenter
audite: nec dicatis, Magnus viget æſtus, neq; hoc tempore con-
cionibus poſſumus intereſſe. Sic ego credo nimium æſtum cau-
ſam eſſe veſtri modici affectus, & deuotionis: non materialem
quidem, ſed carnalis cõcupiſcentiæ calorem. Quemadmodum Simile
præ nimio calore materiali frigus perantipariſtaſim in interio-
res partes ſe recipit: vnde experientia comperimus verno tẽpo-
re puteos, fontes, ac cauernas terræ frigidiſsimas eſſe: ſic etiam
nimius ſenſualis calor, qui in exterioribus partibus dominatur,
efficit tantam in humanis cordibus frigiditatem eſſe recluſam.
O diabolica antipariſtaſis, quantum animabus officis. Hinc fra
18 tres mei prouenit, quòd cœleſtẽ doctrinã tam parũ diligitis cũ
tamẽ illã audire, atq; opere cõplere veſtra vel maximi referat.
Profecto cũ comœdiæ fiunt, & cũ in foro tauri agitãtur, non di
citis: Magnus viget æſtus, ne illuc eamus. Et enim cum his oble-
ctemini, nunquam ea videre fatigamini. Homini fornicario om
nis panis dulcis, non fatigabitur tranſgrediens vſq; ad finem, di-
citur in libro Eccli. Vbi alia tranſlatio habet: Homini fornica- Eccle. 23.
rio omnis panis dulcis: non ceſſabit vſque ad finem. Hunc fra-
tres, obſecro iguem calorem q́ue ſenſualem diuini timoris aqua
extinguite, ſtatim q́ue hoc ſale delectabimini.

Quod ſi ſal euanuerit, in quo ſalietur. O quantum malum eſt ſalem
euaneſcere. Dauid dicit in pſalmo: Vani filij hominum, menda Pſal. 61.
ces filij hominum in ſtateris, ideſt, in deliberatione boni, & ma-
19 li: vt decipiant ipſi de vanitate in idipſum. Ideſt vanitate com-
mouentur, vt ſeſe inuicem decipiant. At regem eſſe vanum, nõ
eſt mirum: cum maieſtas illa, poteſtas, atq́ue diuitiæ, quæ cun-
cta ſunt vanitas, occaſionẽ ei præbeant, vt vanus ſit, & cum alijs
ſibi ſimilibus contendat. Eſt vtiq; cum vanitate vanus. Iuueniſ
q́; præ pulchritudine, nobilitate, diuitijſq́ue vanus, eſt cum va-
nitate vanus. Qui autem rebus ſanctis eſt vanus, hic non ſo-
lum vanus eſt, ſed vaniſsimus etiam. Tu, qui ſacræ Theolo-
giæ myſteria perlegis, ſcilicet, quo modo Deus humanam
aſſumpſit naturam, & factus eſt humilis, atq́ue obediens vſ-
que ad mortem mortem autem crucis, & quomodo nobis
præcepit ipſum imitari: & tu qui mundi contemptum

virtutumque exercitationem prędicas, ijsque euanescis, hocvti 20
que nimis horrendum est. Hoc totis viribus, totoq; conatu diabolus expetit, vt mūdus sine sale, ac sapore maneat, Deoq, insipidus sit. Est diabolus similis (*Alpadrino*) hominis sagitandi, qui prima sagitta illius cor transfigere curat: quò cęteras nō sentiat. Cor sanctæ ecclesiæ sunt Ecclesiastici viri, & hoc diabolus antè omnia curat euertere, vt Deo mortuum maneat: arbitratur enim sepe cæteras huius mystici corporis partes tuto (vt aiunt) pede ingredi posse. Peruersis enim Ecclesiasticis tota Respublica facile posset euerti. Et ita dicit Isaias Propheta: Nisi Dominꝰ exercituum reliquisset nobis semen, quasi Sodoma fuissemus. Vbi glossa interlinea. dicit: Semen, id est, superstites, qui sunt prælati, sapientes, proceres virtute, sanctitateque pleni, quibus, velut sale sancta ecclesia conseruatur. Quorum perseuerantia, ò 21
patres ecclesiastici, cùm tam maximi Reipublicæ interst, per immensam Dei charitatem vos deprecor, ne illam amittatis.

Isai. 1.

Vos estis lux mundi. Estis sal ad virtutes saporandas, & condiendas, ne malis affectionibus corrumpātur: & estis lux ad intellectus illuminandos, ne in errorem incidant, & qua iter facere debeant, nouerint. Dauid ait: Posuisti tenebras, & facta est nox: in ipsa pertransibunt omnes bestiæ syluæ, catuli leonum rugientes, vt rapiant, & quærant à Deo escam sibi. Ortus est sol, & cō gregati sunt: & in cubilibus suis collocabuntur. Exibit homo ad opus suum, & ad operationem suam vsque ad vesperam. Hoc, quod singulis diebus, ac noctib⁹ ad literā in mūdo agitur, quod in nocte ferę ab speluncis exeūtes agros depopulantur, & pecudes deuorant, lucisque aurora prorumpente homines ad laborā 22
dum exeunt, hoc statim in mundi primordio factum est spiritaliter. Nam per peccatum vniuersus mundus fuit obtenebratus, bestiæque infernales in nocte culpæ ingentia damna hominibus intulerunt, magnos in eis errores, idololatrias, & abominationes seuerunt. At vbi primum ortus est mundo sol iustitię Christus Deus noster, cœlestis doctrinæ ipsius radijs, eiusque atque discipulorum prædicatione mala euanuerunt: hominesque tanto spiritus feruore virtutes exequi cœperunt, vt solitudines eremitis, vrbesque martyribus, confessoribus, atque virginibus replerentur. Atque ne vnquam viri deessent, qui in sancta ecclesia opera vitæ, gratiæque perficerent, prouidit diuinus prouisor

Psal. 103.

vt

23 vt ſemper hæc lux in ea eſſet, qui ſunt viri ſapientia, & pietate
referti, qui idcirco lux vocantur, quia eius miniſtri ſunt. Vulgò
dici ſolet: Iuſtitia hominem ſuſpēdit, iuſtitia hoc, & illud fecit. *Simile.*
Quid? quiſnam eſt iuſtitia? Iuſtitia eſt perpetua quædam, & cō
ſtantiſsima virtus in voluntate, rectitudine, & in ſuum vnicuiq;
reddendo conſtituta. Quid igitur? nunquid hæc rectitudo ho
minem ſuſpendit? Non vtique, quia tortor illum ſuſpendit. Ve
rùm, quia ille quod rectitudo, atque iuſtitia præcipit, fuit exe-
cutus, ideò dicitur iuſtitia hominem ſuſpendiſſe. Quemad-
modum igitur miniſtri iuſtitiæ, iuſtitia nuncupantur: ita Euan-
gelicæ legis animarum lucis doctores, atque miniſtri lux appel-
lantur, quia hanc lucem miniſtrant. Dicuntur etiam lux ab effe
ctu. Quia, ſicut lux ſemper cum tenebris bellum gerit, quouſq;
24 illas profugat: ſic te, qui es prælatus, gubernator, concionator,
ſeu pater familias, ſemper vitijs reſiſtere, & cum eis ſanguinolē-
tum bellum gerere oportet, etſi ob id vitam amittas. Ideò dice
bat Hieremias Propheta: Væ mihi mater mea, quare genuiſti me
virum rixæ, virum diſcordiæ in vniuerſa terra. Quia ſemper vir *Hiere. 15.*
Dei quaſi lux cum peccatoribus bellum gerebat, eos propter ip
ſorum ſcelera Dei nomine reprehendens, atque comminans.
Quapropter ingentes labores, ac infortunia tolerauit. O quàm
ampla hic offertur materia cómplures lachrymas effundendi,
cùm tam pauci hodie viri rixæ, atque diſcordiæ ſint, & qui præ
defatigatione dicant: Væ mihi: acerrimè dimicātes, vt vitiorū
tenebras ab orbe profugent. Nam ferè omnes tam tepide frigi-
deque docent, vt vnuſquiſque eorum dicere videatur: Si quid
25 vos doceo, facere volueritis, facite, ſin minus, nihil mea. Multò
feruentior erat zelus glorioſi Ioannis Apoſtoli, & Euangeliſtæ
dicentis: Maiorem horum non habeo gratiam, quàm, vt audiam *3. Ioan.*
filios meos in veritate ambulare. Et alia tranſlatio habet: Maius
horum non habeo gaudium, quàm vt audiam filios meos in veri
tate ambulare. Et ſic eſt in contextu Græco. Ex quo apparet glo
rioſus Apoſtolus hoc, ſingularem Dei gratiam, & beneficium,
ingentiſque gaudij materiam habuiſſe: contrariumq; grandem
infœlicitatem, magnique mœroris occaſionem duxiſſe. Eodem
zelo alij ſancti Domini diſcipuli exardebant: ſicut apparet ex
compluribus ſacræ paginę locis: maximeque ex priori epiſtola
Diui Pauli ad Theſſalonicenſes, vbi dicitur: Nunc viuimus, ſi *1. Theſ. 3.*

vos ſtatis in Domino. O miram cœleſtium virorum charitatẽ: qui niſi proximi in charitate perſiſterent, ſemetipſos non viuere iudicabant. 26

Vox eſtis lux mundi. Si in mundo lux non eſſet, nec cùm in luto & cùm in puluere eſſemus, cognoſceremus, & quando in ſolitudine, aut in vrbe moraremur, penitus neſciremus, alij alios inuicem conculcaremus, & omnia conturbarentur. Talis equidem (ait Dominus) eſſet mundus, obſcœnus, luto infectus, perturbatuſque, niſi vos illi illuceretis. Gedeon dux præſtantiſsimus, & milites eius vrnas, quas manibus deferebant, infregerunt, quando ad Madianitarum caſtra peruenerunt: quò lucernarum interius delitentium ſplendor illuceſceret. In quo delineatum fuit quantopere ſancti exoptarunt, vt vrnæ corporum ſuorum per martyrium frangerentur: ſicque animarum ſuarum lux ſplendidius inniteret. Tantopere mundo ſplendere cupiebant. Et præ illa charitate quando eis tortores deerant, ipſi ſe ſe contorquebant, atque affligebant. Ecquis poterit explicare tormenta, quibus glorioſi Hieronymus, Auguſtinus, alijque ſancti doctores, & confeſſores corpora ſua cruciarunt? Glorioſus pater Beatus Dominicus ſingulis noctibus ſeſe ter ferrea catena vſque ad ſanguinis effuſionem dicitur verberaſſe. Primo ob ipſius peccata, quæ ſatis modica, & leuia, vt credo, erant. Secùdò pro ijs, qui in lethali culpa perſiſtunt. Tertiò pro animabus exiſtentibus in purgatorio. Et ſemper ſuis ſanctiſsimis membris catenam ferream circumponere conſueuit, quam ne in vltimo quidem morbo, quo obijt, ſibi voluit abſtrahere: & ſic poſt ſacrã ipſius mortem in eius corpore ſacroſancto fuit inuẽta. Rogatuſque glorioſiſsimꝰ hic pater, quid faceret, ſi in via ab hęreticis, quos ipſe magnopere perſequebatur, deprehenderetur, qui eum occidere vellent, reſpõdit, efficaciſsime illos rogarem, ne me cito necarent, ſed paulatim corporis mei membra ſecarent, quo maiores paterer dolores, & aliqua in re Dominum meum Ieſum Chriſtum imitarer. Cum his ardentiſsimis deſiderijs viuebat vir ſanctus ſacri corporis ſui vrnã, quo ad poterat, frangens. Et de hoc martyrio dicit Beatus Bernardus: Eſt quidem hoc martyrij genus, paſſionis quidem acerbitate leuius, ſed temporis diuturnitate grauius. Sicque innumeras animas cœleſti doctrina ſua, pioque exemplo hic vir ſanctus illuminauit. Et in eo tãquã in fideli ſeruo

Iudi. 7.

27

28

Bernar.

fuit

29 fuit adimpletum quod Isaias Propheta de vnigenito filio Dei multo antea prædixerat, his verbis: Spiritus meus, qui est in te, & verba mea, quæ posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore sementis tui amodò, & vsque in sempiternum. Qui spiritus quanto perè vigeat in sacro sancta religione, quam instruxit, satis apparet ex singularibus effectibus, quos per vniuersum operatur. *Isai. 59.*

Vos estis lux mundi. Tam sublime, atque illustre est hoc diuinũ mysterium, vt de illo Beatus Paulus sermonẽ faciens dicat? Habentes hanc administrationem, iuxta quod misericordiam consecuti sumus. Vbi grauissimus, ac vetustissim⁹ Doctor Oecumenius adnotat sanctum Apostolum in his verbis affirmare, ministros Euãgelicos à Deo misericordiã accepisse in hoc, quod hãc 30 administrationẽ susceperunt. Itaq; nullus purus homo, siue Angelus de condigno tã prẽstãs, ac mirabile munus mereri potuit, sed per singulare Dei beneficiũ etiam & apostolis commissum fuit. Quod probatur ex eo, quod dicit: Iuxta quod misericordiã consecuti sumus. Solus Christus Redemptor noster hoc officiũ meritus est, sicq; iuste illud ei Pater ętern⁹ cõmisit, sicuti ipsius Christi nomine Dauid dicit in Psalmo: Ego autem constitutus sum rex ab eo super Sion montem sanctum eius, prędicans prẽceptum eius. Et ob hanc rationem, vt credo, Beatus Paulus cælestem hunc magistrum in Epistola, quam misit ad Hebræos sanctorum ministrũ appellat. Ex quo apparet quales eos esse oporteat, qui tam excellens munus suscipiunt. Pristinis quondã temporibus Euangelica fides atque doctrina signis, prodigijs, atque 31 portentis, & varijs Spiritus sancti distributionibus confirmabatur, vt ait D. Paulus: Nũc autẽ illã bonis operibus á nobis cõprobari oportet. Et in hoc sensu credo esse intelligendũ, quod Dñs inferius dicit his verbis: *Sic luceat lux vestra*, scilicet, Euãgelicę prędicationis corã hominib⁹, vt videãt homines in attestationẽ veritatis bona opera vestra, & glorificent patrẽ vestrũ qui in cœlis est: sicuti olim eum glorificabãt, quãdo miracula proprijs oculis videbãt. Nã quãuis sanctæ Ecclesiæ fides satis superq; cõfirmata sit, tñ fides, quę vnicuiq; inest ex ipsius operibus vigere probat. Et ita dicebat B. Iacob⁹ Apostolus: Ego ostendã tibi ex operib⁹ fidẽ meã. Ideò Dñs prius sanctos Apostolos suos salẽ, & postea lucẽ appellauit: ga, vt ait B. Aug. prius est bene viuere, quã bene dicere. *Heb. 8.* *Psal. 2.* *Heb. 2.* *Iaco. 2.* *Oecume.* *August.*

dicere. Et de illo Angelico concionatore glorioso Ioanne Bapti- 32
sta dixit ipsa veritas: Ille erat lucerna ardens, & lucens. Prius
Ioan. 5. vtique amore exarsit, & postea docendo illuxit. Quæ omnia, vt
magis confirmaret, eos protinus vrbi comparauit. Nam in prela-
tis, sapientibus, & concionatoribus totam spiritalem prouisio-
nem, & alimoniam oportet inueniri, charitatem, scilicet, humili-
tatem, mansuetudinem, cæterasque virtutes doctrinæ coniun-
Simile ctas. Si in pago non inuenitur alimonia, non est mirum: in fre-
quentissima autẽ vrbe, veluti Roma, Olysippone, Toleto, siue
Parisijs, omnia ciborum genera non reperiri, magnus vtique es-
set defectus. Sic quòd in priuato homine charitas, humilitas, &
patientia non reperiatur, malum est: at non est nimis mirãdum.
Verum has virtutes prælato, concionatori, atque doctori deesse
longè pessimum esset, maximumque Reipublicæ detrimẽtum. 33
Eia igitur peccatores, siquidem Dominus vobis salem largitus
est, quo corda vestra condiatis, lucemque, qua mentes vestræ il-
luminentur: necnon ciuitatem, in qua ad huius vitæ iter per-
agendum alimoniam reperietis, ex ijs Dei beneficijs fructum
percipite, a peccatis vestris recedite, veram agite pœnitentiam.
Et enim hic est finis doctrinæ, pijque exempli, quod ex hac lu-
ce percipitis. Sicque Deus gratiam suam vobis conferet, qua cæ
lestis gloriæ beatitudo comparatur: ad quam nos perducat Iesus
Mariæ filius. Amen.

In eodem Cõmuni Doctorũ

Concio Tertia

Vos estis sal terræ, quòd si sal euanuerit, in quo salie
tur? &c. Matth. 5.

OMnis summus Doctor, cœlestisque Magister Ie
sus Christus filius Dei discipulis suis prædicasset,
ea, quæ mundus maiora mala, atque infortunia iu
dicat, paupertatem, scilicet, lachrymas, ac persecu
tionem pretiosissima, supernaq; bona esse, & per
consequens illos oportere pauperes esse spiritu, mansuetos, ac
pacificos,

2 pacificos, ardentiſsimaque ſame exoptare, virtutem, atque iuſtitiam in toto orbe dominari, & ſe vſque ad mortem pro ſacroſancto ipſius nomine aſsiduis perſecutionibus affligi, æquo animo perferre, ne illi dicere poſſent, eum nimium rigorem vitæ poſtulare, ac multo minus ſibi ſufficere, vt debito ſuo ſatisfacerēt, ex ijs omnibus, quæ in ſacra Euangelij lectione audiſtis, illis oſtendit quanti eis referat pauperes ſpiritu, humiles ac mãſuetos eſſe, &c. Nam, vos, inquit, eſtis ſal terræ, qui eam condire, illiq́ue ſaporē conferre debetis. Quod ſi ſal euaneſcit, id eſt, ſaporem ſuũ amittit, non eſt alter ſal, quo condiatur. Si cæteræ gẽtes aliquos habuerint defectus, & imperfectiones, veſtrũ eſt illis remediũ adhibere. Si verò vos, qui eſtis regula, deficitis, null⁹ eſt, qui vos corrigat: & ſic quodammodo ſine remedio, & inutiles, atque in-
3 fructiferi remanetis. Atque etiam, quia lux eſtis, & ſimiles vrbi in ſublimi montis faſtigio ſitę: ſic vos in omnium conſpectu conſtituti eſtis. Et quemadmodũ lucerna quæ non abſconditur, ſed ſuper candelabrum ſtatuitur: & per totam domum lucem ſuam diffundit, nõ poteſt deliteſcere: ſic, ſi vos aliquot defectus habueritis, quantumuis modici ſint, ab alijs videndi, notandique ſunt in ignominiam veſtram, communeq́ue omnium detrimentum. Et ſiquidem docendi, imperandi que munus vos in lucem proditurum eſt, efficite, vt ſimul cũ luce doctrinæ, vitæ etiam, ac morum lux, & probitas illuceſcat. Quod ſi forſitã (ait Dominus) eo quòd ego aliquas Phariſæorum ceremonias obſeruare prętermiſerim, ſuſpicamini me ad legem violandam veniſſe, longe falſimini: nõ enim veni eam ſoluturus, ſed impleturus, atque vt eius
4 figuras, & vmbras opere compleam, & vt verè, rectéque illa explicem, quæ ficta Phariſæorum religio, & hypocriſis obſcurauerat. Hoc primum in hodierna hac ſancti Euangelij lectione notandum occurrit, Dominum diſcipulis ſuis non dixiſſe: Vos terram eſtis ſalſuri, ſed: *Vos eſtis ſal terræ.* Videlicet, vt ſignificaret, nõ ſufficere, quòd prę ſes, concionator, & doctor terrã doctrina, & reprehenſionibus ſaliat, ſed eos ipſum etiam ſalem eſſe oportere. Vnde infertur non ſufficere, illos hanc ſapientiã, quæ aſsidua librorum lectione comparatur, habere: ſed opus etiam eſſe, vt ſapientia polleant, quæ eſt practica quædam, ac ſapida Dei ſcientia. Fateor quidem opus eſſe Grammaticam, Logicam, & Philoſophiam perdiſci. Et ita dicitur in Prouerbijs: Sapientia ædificauit Prouer. 9.

uit ſibi domum, excidit columnas ſeptem: miſit ancillas ſuas, 5
vt vocarent ad arcem, & ad mœnia ciuitatis. Quid ſint hæ ancillæ, dicit Beatus Thomas: ſcilicet, ſcientiæ à Philoſophis tra-
D. Tho. 1. ditæ, & adinuentę. Et proculdubio deſeruiunt in ſtructura arcis
p. q. 1. art. 5. in argu. ſed contra. Eccleſiæ: & ad excidendas columnas ſeptem, id eſt, multos poliendos fideles, qui Eccleſiam ſanctam ſuſtineant. Eſt namque ſacræ Scripturæ conſuetudo numerum ſeptenarium pro multitudinis numero collocare. Multoque magis neceſſaria eſt Chriſtiana Theologia tam poſitiua, quam ſcholaſtica. At hæc non ſufficiunt: ſed neceſſaria eſt etiam myſtica Theologia. Pro quo eſt notandum, duplex eſſe genus Theologiæ. Altera eſt Theologia ſpeculatiua, quæ in gymnaſijs perlegitur: altera verò affectiua, quæ dicitur myſtica, cuius doctor eſt diuinus ſpiritus. In ſpeculatiua intellectus illuminat voluntatem, quò Dei 6
amore capiatur: ſicque ſpeculatiua myſticam præcedit. Et poſtquam anima affectiua, myſticaque ſcientia eſt exornata, voluntas intellectum erudit, ac ducit, qui tanquam exteriùs ſplendidior manet præ voluntatis guſtu diuina probitate gaudentis. Quod mirifice Dauid ſignificat, dicens: Guſtate, & videte, quoniam ſuauis eſt Dominus. Prius nobis conſulit, vt guſtemus, & poſtea videamus. Nam ex guſtu voluntatis intellectus maiorem, ac lucidiorem diuinæ bonitatis cognitionem aſſequitur. Hæc ſapientia, id eſt, ſapida ſcientia, cuius præceptor eſt Spiritus ſanctus, ſiquidem ipſius eſt donum, quia omnis ſapientia à Domino Deo eſt, humiliter ab ipſo petita comparatur: ſicuti docet Beatus Iacobus in ſua Canonica, dicens: Si quis veſtrum indiget ſapientia, poſtulet à Deo, ſcilicet, cum puritate conſcientiæ, ſanctarumque virtutum exercitatione. Et ſic, vbi nos legimus in Prouerbijs: Mens iuſti meditabitur obedientiam, alij tranſtulerunt: mens iuſti meditabitur ſapientiam. Vbi ſignificatur obedientia certiſſimum eſſe iter, quod ducit ad ſapientiam. Quod clarius apparet in eccleſiaſtico, vbi ſpiritus diuinus ait: Fili concupiſcens ſapientiam, conſerua iuſtitiam. Et in contextu Græco habetur: Conſerua mandata. Et ſic Oſee Propheta mundi mala deplorans dicit: Non eſt veritas, non eſt miſericordia, non eſt ſcientia Dei in terra. Perpendite quæſo, quomodo in fine, ſcientiæ Dei defectum adhibuit. Primum dicit: Non eſt ve-

Pſal. 33.

Iaco. 1.

7

Prou. 15.

Eccle. 1.

Oſee. 4.

ritas

8 ritas. Quod perinde est, ac si dicat: Nemo est, qui seruet fidē pro
ximo suo. Et postea dicit: Non est misericordia. Super quo ani
maduertendum maximè illud est, quod Beatus Thomas dicit:
Misericordia non solùm compassionē cordis includit, sed etiā
subuentionem. Quod accepit ex Beato Augustino in libro no *Tho. 2. 2. q.*
no de ciuitate Dei. Vbi dicit: Misericordia est alienæ miseriæ *30. arti. 1.*
quædam in corde nostro compassio, qua si possumus, subuenire *August. de*
compellimur. Et ita Vatablus, pro misericordia trāstulit hic be *ciuita. Dei,*
neficentiam dicens: Non est beneficentia. Et in fine dixit san- *lib. 9. cap. 5.*
ctus Propheta: Non est scientia Dei, significans Dei scientiam *ante med.*
in terra non esse, ex illo maximè prouenire, quòd veritas, ac *to. 5.*
misericordia deest. Et hic, vbi nos legimus: Non est scientia
Dei, Vatablus vertit: Non est notitia Dei: & Theophyla-
9 ctus vertit: Non est cognitio Dei: & Theodoretus transtu-
lit: Non est notio Dei. Sicque hoc verbo, scientia Dei, re-
ligionem, & pietatem erga Deum comprehendere videntur.
Vultis igitur, ò Patres sacerdotes, præsides, & concionatores
esse sal terræ? ne humanis scientijs, nec etiam speculatiua Theo
logia sitis contenti: sed sanctarum virtutum assidua exercita
tione, diuinarumque rerum sublimi contemplatione mysti-
cam Theologiam curate perdiscere, quæ est Dei scientia, cu-
ius magna inopia est in terra. Seuere Dominus Hebræos repre
hendit, dicens: Cùm videritis nubem orientem ab occasu, *Luc. 12.*
statim dicitis: Nimbus venit, & ita fit. Et cùm austrum flan-
tem dicitis, quia æstus erit, & fit. Hypocritæ faciem cæli, &
terræ nostis probare: hoc autem tempus quomodo non pro-
10 batis? Quasi diceret: Siquidem ex diuersis ventorum flatibus
cognoscitis, quando tempestas, & quando calor erit: quare ex
Prophetarum oraculis, & prophetijs fœlicissimum humanæ re
parationis tempus iam peruenisse non infertis? Iam est ablatum *Dani. 9.*
sceptrum de Iuda. Iam impletę sunt Hebdomadę Danielis: iam *Isai. 35.*
impletum est illud Isaiæ dicentis: Tunc aperientur oculi cæco
rum, &c. Quare ergo ad hæc non aduertitis, meque cum fide, at
que amore non recipitis? O miseros homines, qui ad terrena per
quirenda sapientes: ad animarum autem salutem comparan-
dam insipientes estis. Ideo dicit prædictus sanctus Propheta
Osee: Non est scientia Dei in terra. Notanter dixit: scien-
tia Dei, terrenæ quippe, animalis, ac diabolicæ scientię sa-

tis

tis ſuperque eſt in terra. O quot hodie in mundo his Hebræis ſi- 11
miles reperietis: qui inutiles de cœlo, ac terra quæſtiones diſcep-
tant: in ijs autem, quæ ad ipſorum animas ſpectant, ne vnam
quidem horam conſumere norunt. Ideò Beatus Paulus Galatas
Gala. 4. in ea, quam ad illos ſcripſit, obiurgabat, dicens: Quomodo con-
uertimini iterum, ad infirma, & egena elementa, quibus denuò
ſeruire voluiſtis? Dies obſeruatis, & menſes, & tempora, & an-
nos. Timeo vos, ne fortè ſine cauſa laborauerim in vobis. Quid
tibi prodeſt cœlorum curſus agnoſcere, niſi ipſorum creatorem
amoroſa quadam, & affectiua cognitione cognoueris. Quid tibi
prodeſt, lapidum, herbarumque virtutes noſſe: cùm temetip-
Eccla. 3. ſum ignores? O incognite à temetipſo ad te reuertere. At-
tende quid tibi ſacra Scriptura dicat: Quæ præcepit tibi Deus,
illa cogita ſemper: & in pluribus operibus eius, ne ſis cu- 12
rioſus. Perpende frater, te hic non moneri, vt vnum, aut
quatuor dies hæc conſideres. Sed, illa, inquit, cogita ſem-
Pſal. 118. per. Et de hoc facientibus dicit Dauid: Beati qui ſcrutantur
teſtimonia eius: in toto corde exquirunt eum. Qui verſus,
vt ait Titelmanus, ſic ordinandus eſt. Beati qui in toto cor-
de exquirunt eum: quod, vt efficacius faciant, ſcrutantur te-
ſtimonia eius. Nam ſola curioſa diuinarum ſcripturarum reuo
lutio, & perſcrutatio, ad nihil aliud, quàm ad diſcendum
hominem non beatificat. Sed illas perſcrutari ad ſciendum,
& ſimul ad Deum ardentiùs diligendum, hoc hominem bea-
tum efficit. Sciendi auiditate diabolus primam fœminam de
cepit, dicens: Eritis ſicut dij ſcientes bonum & malum. Quod
Gene. 3. autem primum ſcierunt, fuit ipſorum nuditas, atque confu- 13
ſio. Et ita dicitur in Geneſi, quod vbi primum Dei præce-
ptum tranſgreſſi fuerunt, aperti ſunt oculi amborum, & co-
gnouerunt ſe eſſe nudos. Complures Sathanas multæ ſcien-
tiæ auiditate ſtimulat: quorum poſtea ſcientiæ in ipſorum
confuſionem condemnationemque reſultant: ſicuti ſæpenu-
merò experientia compertum eſt. Etenim multi, quia ſcien-
tiam ſine virtute acquiſierunt, excæcati ſunt, & in quàm-
plurimos errores corruerunt. Quamobrem fratres deſidera-
tiſsimi, multum ſcire cupite, vt infinitum Deum infinito
amore digniſsimum ardentiſsimè diligatis, illiuſque præce-
ptis promptiſsime pareatis. Quod, cùm feceritis, terræ ſal
eritis,

14 eritis. In Leuitico præcipiebat Deus sacerdotes sibi immaculatos eligi, rationemque assignans dicit: Ego Dominus, qui sanctifico eos. Quasi diceret: Animaduertant sacerdotes se sacrificiũ offerre mihi Deo sanctificationis Domino. Et paulò superius præceperat dici filijs Israel: Sãcti estote, quia ego sanctus sum Dominus Deus vester. Ex hoc igitur cognoscetis quàm sanctos, & immaculatos eos esse oporteat, qui non materialem quidem, sed innocentissimum Agnum Iesum Christum oblaturi sunt. Quemadmodum niuis candor alios omnes terræ candores superat, sic eorum puritas, ac probitas cæterorum omnium virtutes debet excellere. Verum proh dolor, multi sacrosanctum ministerium, quod exercent, non animaduertentes adeò corrupti, deprauatiq; sunt, vt (Solimã) potius, quã sal valeãt
15 sappellari. O patres sacerdotes ne, quæso, huius verbi, vos estis sal terræ, obliuiscamini, magnum enim remediũ erit, quo ij, qui venenum estis, in salẽ cõuertamini, terræq; saporẽ cõferatis. Salsi in aquam injiciatur, non stridet, sed in aquam mitius conuertitur: aquaq; eius saporẽ accipit. Quod si in ignem immittitur, ignis ingentẽ edit strepitum, nec eius saporẽ recipit. Idem interest inter prædestinatum, atque præscitum. Prædestinatus quippe tanquã aqua, reprehensionis salem recipit, & leniter, silẽterque correptionem amplectitur, saliſque saporem suauiter accipit, vitã suã ad illius imitationem, à quo corripitur, atq; docetur, emẽdat. At verò præscitus, cùm luxuriæ, cupiditatis, atque furoris igne excandescat, statim exasperatur, & grunit, vbi primum prælatus, siue concionator eũ reprehensionis sale perstringit: &
16 tandem nullum salis saporẽ accipit. Ad resistendum his aduersitatibus oportet seruum Dei virile, ac præstãs pectus habere. D. Paulus in priori, quã scripsit ad Corinthios, omnibus Christianis dicit: Empti enim estis pretio magno: glorificate, & portate Deum in corpore vestro. Hoc autẽ multo magis ministris Dei conuenit. Nam sicuti de quodam regis ministro dicimus: Hic regem gerit in corpore: sic ministrum Euangelicum talem exterius zelum oportet ostendere, vt de illo dicatur: Hic Deum gerit in corpore. Nec de sacerdotibus, & ministris Dei dicatur illud Isaiæ Prophetæ: Canes muti non valẽtes latrare. Sed quemadmodum boni canes pecuarij non solùm pecus à lupis, aliſq; feris defendunt: sed, si aquilæ, siue alius auis rapinæ vmbram in

Leui. 21.

Leuit. 19.

1. Cor. 6.

Isai. 56.

Simile.

tuentur, fæuientes in ipſam vmbram inuehuntur, eamque mor- 17
ſibus conficere volunt: ſic concionatores, patres, atque præla-
ti charitatis zelo accenſi non ſolum in peccata, ſed in eorum
etiam vmbras, quæ ſunt occaſiones, diſſolutioneſque deſæuire
debent latrantes, eaſq; aſperrimè obiurgantes.

Quod ſi ſal euanuerit, in quo ſalietur? Hoc alijs verbis dicitur in
Eccle. 12. eccleſiaſtico: Quis medebitur incantatori à ſerpente percuſ-
ſo, & omnibus, qui appropriant beſtijs? Ideſt, ſi ſerpẽs aliquem
mordere volet, incãtator illum ſuis veneficijs poterit deuouere. At ſi veneficus ante quam illum incantet, ab eo mordebitur, quis illi poterit mederi, & quis ſerpentem incantabit, ne mordeat eos, qui ad ipſum acceſſerint? O ingens malum, medicamentum in venenum conuerti. Peruerſum prælatum, & concionatorem quis curabit: & quis reipublicæ remedium 18
adhibebit? Hinc apparet quanta ſit inſania filiorum huius ſæculi, qui ſi eccleſiaſticum virum in crimen aliquod prolabi cernunt, gaudent, illudque in conuerſationem adducunt, & de alijs clericis religioſiſque tanta exultatione repleti detrahunt, ac ſi aliquid vtiliſsimum referrent. O inſani, inſani, inſani. Id, quod vos in lachrymarum fluuios conuertere deberet,
Simile. in ludi, atque lætitiæ occaſionem vertitis? Dicite, quæſo, ſi populus hic corruptis aeribus repletus, peſteque aut alio grauiſſimo morbo infectus eſſet: quod Deus, quæ eius eſt infinita clementia à nobis auertat, vobiſque illo morbo omnibus contactis nunciaretur, vniuerſos medicos, atque chirurgos, in quibus aliqua ſalutis ſpes ſupererat, eodem morbo infectos eſſe: ijs nun-
cijs moleſtia, an lætitia afficeremini? Profectò, niſi amentes eſ- 19
ſetis, ingentem mœrorẽ percipieretis. Quare igitur adeo inſenſati eſtis, vt ſpirituali ſacerdotum morbo lætemini: qui animarũ veſtrarum ſunt medici, voſque à peccatis veſtris curaturi ſunt? Profecto, niſi rationem amiſiſſetis, vbi primum eccleſiaſticum virum in aliquod flagitium incidiſſe audiretis, lachrymis
confici deberetis, cùm in tantum veſtrum totiuſque reipublicæ detrimentum redundet. Nam ſi ſal euanuerit, in quo ſalietur?
Simile. Quemadmodum vnum ex grauioribus ſupplicijs, quæ de homine in hoc ſæculo ſumi poſſunt, eſt ei oculos auelli, hocque magis ipſe perſentit, quàm ſi in quouis alio membro torqueatur: ſic vnum ex durioribus verberibus, quibus Deus popu-

lum

solum aliquem punire consueſcit, eſt, ei ſapientes adimere, ſeu
permittere, vt ſceleribus excæcentur. Vnde Iſaias Prophe-
ta hoc malum valde exaggerat dicens: Obſtupeſcite, & admira Iſai. 29.
mini: fluctuate, & vacillate, inebriamini, & non à vino, moue
mini & non ab ebrietate. O ſancte Propheta, vt quid tam ſtu-
pendas exaggerationes adducis? Quare vis nos tanto eſſe timo-
re perculſos? Ipſe protinus explicat dicens: Quoniam claudet,
ſcilicet, Dominus, oculos veſtros. Et ſtatim qui ſint hi ocu-
li declarat. Prophetas (inquit) & principes veſtros, qui vi-
dent viſiones, operiet. In Apocalypſi deplorabat Beatus Apoc. 5.
Ioannes, eo quòd non eſſet qui aperiret librum, & ſolue-
ret ſignacula eius. In quo ſignificauit quantopere defectus,
& inopia ſapientium ſit deploranda, qui vita, & doctrina,
21 dubia, & difficultates, quæ in ſpiritali vita offeruntur, ex-
planat. Artaxerxes Rex iuſsit œconomo ſuo, vt ſacerdoti Eſ- 1. Eſdræ. 7.
dræ certam numorum quantitatem daret, oleumque ac tri-
ticum ad templi miniſterium, diuinumque cultum ei præ-
beret. At ſolum ſalem abſque menſura illi dari præcepit. Sic
modo eſſe deberet. Etenim quamuis rationi conſentaneum
eſt, menſuram, taximque eſſe in omnibus rebus corpo-
ralibus, quæ rectæ reipublicæ gubernationi opus ſunt: at
in ſale diuinæ ſapientiæ nullam taxim eſſe oportet. Quò
enim ſapientiores, ſanctiores, maiorique diuini honoris zelo
accenſi fuerint præſides, concionatores, & gubernatores maius
afferent Chriſtianæ reipublicæ emolumentum. Vellem etiam Eccle. 17.
vos ſcire fratres, ſacram ſcripturam de hominum creatione lo-
22 quentem, & ordinem ac modum viuendi, quem eos Domi-
nus erudiuit, recenſentem inter alia dicere: Et mandauit illis
vnicuique de proximo ſuo. Ex quo infertur, omnes nos debe-
re alios aliorum eſſe ſalem nobis inuicem pietatis exempla per
hibentes, noſque alterutros admonentes, & cum charitate re-
prehendentes, cum id neceſsitas poſtularit: & tanquam ſalem
conteri, & confici (*deſhazernos*) debere, vt alios ſaliamus, eiſque
ſaporem conferamus. Habitat quis in domo viri primarij,
quem multa peccata committere videt, à quibus fortaſſe reſpi
ſceret, ſeque cohiberet, ſi ipſe illi aliqua ſancta admonitione, &
correctione ſuccurreret: nec tamen minimum aliquod ver-
bum ei dicere audet, ne illum conterat, ne domo expellat, O

quam algidam charitatem modicumque diuini honoris zelum, 23
& ſpiritalis proximorum prouentus auiditatem habes ò miſer:
cùm ne tam paruum temporale bonum amittas, tot mala diſsi-
mules, nec proximo tuo in tanta neceſsitate ſubuenias. Fratres
Gala. 6. (ait Beatus Paulus) ſi præoccupatus fuerit homo in aliquo deli
cto, vos, qui ſpirituales eſtis, huiuſmodi inſtruite in ſpiritu leni-
tatis. Quod ſi proximum in vnum tãtum delictum prolapſum
debemus inſtruere: quantò magis, quem in profundum peccato
rum pelagus corruiſſe perſpicimus? Ne igitur timeas frater par-
uum iſtud temporale bonum pro ſpirituali proximi tui emolu-
mento dependere. Et quanuis credas te ab illo eſſe terendum,
domoque expellendum, nihilominus tamen hac miſericordia
animę illius maximè neceſſaria cum ipſo vtere. Aeternum Deũ
noſtrum dicere poſſumus comedere homines: at eos non crudos 24
quidem, ſed conditos edit: eoſque maximè eſurit, ac ſimul in-
gentem habet ſtomachum, vbi infinitos, ſi eſſent, recipere poſ-
ſet. Idcirco vnuſquiſque noſtram non debet eſſe contentus
ſeipſum virtutibus condire, vt à Deo comedatur, & in eum per
charitatem, & gratiam transformetur: hic enim medicus eſt ci-
bus tanto ſtomacho, & tam ingenti fami extinguẽdę. Sed alios
proximos ſanctis exemplis hortationibuſque condire debe-
mus, quò eos ſic conditos etiam diuina maieſtas comedat. Et
quemadmodum ſal parti ſanæ non officit, nec eam arcet, ſic pec
catores iam emendatos, & in meliorem frugem receptos per-
Leuit. 9. ſtringere non debemus. In Leuitico præcipiebat Deus: Si habi-
tauerit aduena in terra veſtra, & moratus fuerit inter vos, non ex
probretis ei, ſed diligetis eum, quaſi vosmetipſos: fuiſtis enim 25
& vos aduenæ in terra Aegypti. O diuinam probitatem, & ſum
mam miſericordiam. Quomodo nos hic myſticè, & figuratiuè
docuit, quam piè, ac leniter iuſti cum conuerſis peccatoribus ſe
gerere debeant. Iuſti ſignificantur per habitatores terræ promiſ
ſionis, quia illi in terra Dei, in virtute, & gratia quietè viuunt.
Aduenæ autem ſunt peccatores, qui ex illa exierunt, & per ter-
ram, regioneſque vitiorum diuagati ſunt. Quando igitur qui-
ſpiam horum ad priſtinam patriam fuerit reuerſus, pieque ac
laudabiliter vixerit, nõ eſt ei obijciendũ, neq; dicendũ: Tu fuiſti
peccator, vſurarius, cõcubinarius: ſi iã eũ in terra virtutis habita
re perſpicitis. Tanquã ex illa oriundũ eũ tractate: mem ẽto et vos

etiam

26 etiam aliquando aduenas in terra Aegypti fuisse, sicut illũ peccasse, seu peccare posse, & quemadmodum nolletis vobis extraneitatem obijci, ne illa fratres vestros dedecoretis.

Vos estis lux mundi. Hoc est quàm necessarius est sol vitę corporali: tam necessarij sunt concionatores, atq; prælati spirituali vitæ. Quid esset, si in toto mense sol non oriretur? stupore morere-mur. Si stant pauli sper motus cœlestes, & omnia vitam amittẽt. O cœli, ò prę sides, o concionatores, ne in vestris sanctis exercitationibus fiat latis. Quod si vos quieueritis, luce ẽq; amiseritis, quid erit animabus. S. Propheta Hieremias populi mala deplorans in ter alia plurima dicit: Aspexi terrã, & ecce vacua erat, & nihil. *Hiere. 4.*
Huiusq; rei causam assignans subdidit: Et aspexi cœlos, & non erat lux in eis. Certum quippe est terrã absq; cœlestibus influẽ-
27 tijs non posse producere. Per terrã hic plebeij homines designãtur, qui tanquam terra, cæteros alunt. Quod si hęc terra bonorũ operũ fructus est expers, hoc ex eo prouenit, quòd lux deest in cœlis, qui sunt sapientes, concionatores, præsides, alijque ecclesiastici. Hoc vtique terram sterilem efficit. Idcircò oportet hos cœlos à se peccatorum nubes expellere, quò eorum terram, idest, inferiores subditos fœcundet. Et non solum Dominus hic ministros suos cœlesti luci confert dicens: Vos estis lux mundi: sed etiam luci lucernæ illos comparat dicens.

Non accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio: sed super candelabrum, vt luceat omnibus, qui in domo sunt. Hæc lucerna accensa est prælatus. Et quemadmodum cùm lucerna accensa in obscurum cubiculum introducta oculos in eo commorantium offendit, *Simile.*
28 ita, vt vix eam valeant sustinere, dicantque: tolle tolle isthinc lucem, qua nos offendis: sic etiam peccatores cùm in peccatorum tenebris commorentur luce doctrinæ, reprehensionumque ministrorum Dei indignantur, easque molestè ferunt. Ob hoc Isaias propheta de rebelli illo populo Iudæorum querebatur dicens: Populus ad iracundiam prouocans est, & filij mendaces: filij nolentes audire verbum Dei, qui dicunt videntibus: nolite videre: aspicientibus, nolite aspicere nobis ea, quę recta sunt: loquimini nobis placentia. O quàm ad literam idem hodie in Christiano populo agitur. Quã indignati, ac furiosi nunc fere omnes de concionatorum reprehensionibus conqueruntur eosque effugiunt, qui diuini honoris zelo accensi sunt. Iõgè profectò fallũ

tur homines, si forte putant se nunc minus esse corruptos, quàm 29
Hebræi erant, cum summus concionator Iesus Christus filius
Dei illis prædicabat. Miserrimum que est, tales cùm simus, illis
Ioan. 3. que similes, nos mitioribus verbis tractari velle, quã illos: quos
quidem Beatus Baptista viperarum genimina nuncupabat. Et
summa veritas eos filios Diaboli appellabat. Hanc lucernam di
Apoc. 1. cit Dominus in candelabro locari debere. Candelabrum autem
vt ait Diuus Ioannes in Apocalypsi, est Ecclesia. Candelabra
(inquit) septem, septem ecclesiæ sunt. Et in hoc candelabro loca
ri debet lucerna. Non ipsa se ponere debet: nam seruum Dei
oportet exquiri, & rogitari, vt prælaturam suscipiat, ipse autem
non debet se interserere, aut munus expetere: hoc enim ambitio
nis, atque elationis est proprium. Et quemadmodum monstruo
sum esset vnam lucernam plura occupare candelabra: sic mon- 30
struosum est, quenquam multis præbendis, ac beneficijs incom
patibiliter fungi. Et sicuti lucerna in candelabro posita in pro
prio loco sibi competenti commoratur, quod si à cãdelabro ab
strahatur, iam non erit in suo loco: & in candelabro tuta est, &
extra candelabrum quauis parieti hæreat, periculo est exposi
ta, & cùm minus arbitramini in terram excidens extinguitur: sic
prælatus in ecclesia sua in decenti loco moratur, & extra eam
modicam, aut nullam reperiet tranquillitatem. Lucerna in can
delabro persistente reliquiæ, quæ supersunt ex materia, qua ig
nis alitur, omnes in candelabro manent: sic quidquid prælato
post honestum ipsius victum, atque ministerium supereſt, in ip
sius ecclesia, & eius pauperibus oportet expendi: non autem in
alendis canibus, sumptuosisque atque immodicis fastibus. 31

Postquam diuinus magister dixit: *Vos estis lux mundi*, Per parẽ
thesim addit: *Non potest ciuitas abscondi supra montem posita*. Quasi di
ceret: Ideò discipuli mei volo vos salem, ac lucẽ esse, quia eccle
siæ præfuturi estis, quæ vsque ad sæculi consummationẽ nõ dee
rit: est enim super montem sita. Hic mons est ipsemet Christus,
verus Deus, & homo. Et ità dixit D. Paulus in priori, quam scri
1. Cor. 8. psit ad Corinthios tertio capite. Fundamentum aliud nemo po
test ponere, præter id, quod positũ est, quod est Christus Iesus.
Arbor in humido, humili, vmbroso; loco cõsita, vt radices hu
Simile. more putrefiunt, citò corrumpitur, atque consumitur. Cõsidera
te modò quàm velociter mundi imperia, & monarchiæ sunt cõ

sumptæ

sumptæ. Vbi est Græcorum imperiū? Vbi Persarum, Medorū, Romanorumq; monarchiæ sunt? Omnia sunt consumpta. Quare autē? Scilicet, quia eorum radices in humili, vmbrosoq; huius miserę terræ loco sitæ erant. Huius autem supernæ ciuitatis monarchia, cum super tam sublime fundamentum sit posita, vsque ad sæculi consummationem duratura est. Et quanuis à tyrannis, hæreticis, alijsque infidelibus affligatur, atq; rodatur: nequaquā tamē cōsumetur, aut prosternetur, nec funditus euertetur. Quā do fluuius iuxta hortus tui sepem defluit, & paulatim ędificium minuit, omnes, quas potes artes exquiris, ne penit⁹ prolabatur. Fratres in Christo Iesu iam persecutionum in Sanctam ecclesiā irruentium fluuiū furibūde defluentem perspicitis, & quomodo paulatim sacrum hoc ædificium corrodit. Quamobrem nūc oportet vos sanctis orationibus, ieiunijs, alijsq; pijs exercitationibus his cōtradictionibus opponi diuinam suppliciter maiestatem deprecantes, vt hoc sanctæ ecclesiæ ædificium sustineat, ne in prouincijs, & regnis, in quibus nunc stat, sicut & in alijs regionibus, excidat. Quando magnus ille draco fluuium aduersus mirabilem illam fœminam ore proiecit: datæ sunt mulieri alæ duæ, vt volaret in desertum locum suum. Hic draco absque dubio est diabolus. Fluuiusque eius ore demissus sunt omnes persecutiones, atq; hæreses, quæ ipsius astutia, atq; industria aduersus Sanctam ecclesiam consurgunt, cui Deus alas contulit ad volandū. Et sic cùm illā tyrānī in Palæstina persecuti sunt, volauit in Aegyptum, & Græciam. Cumq; illic affligeretur, in Germaniā Flādriam, Galliāq; pertrāsiuit. At per illas infęlices regiones hęresum, aliarūq; persecutionū fluuius perfluxit, & quia citò illarū regionum incolæ ædificio reseruando, & restaurando non occurrerunt, in terrā corruit. Etenim quāuis tota vniuersalis ecclesia penitus corruere nequeat, potest tamē aliquibus in partibus excidere, sicuti reuera excidit. Quę cū ita sint fratres charissimi intētissimi vigilate: diligentissimè cūctis spiritualibus artificijs, quæ excogitare poteritis, obsistite, ne maledictus hic fluuius in hæc fælicia regna ingrediatur, in quę huc vsq; (quæ infinita Dei est clemētia) nō fuit ingressus. Quo fide viua inflāmati, diuinaq; gratia adiuti tandiu in diuino ministerio persistamus, quousque cœlestis beatitudinis gloriam consequamur. Adquam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Simile.

Apoc. 12.

In eodem Cõmuni Doctorũ

& maximè pro Beato Antonio de Padua Concio Quarta

Vos estis sal terræ, quòd si sal euanuerit, in quo salietur? &c. Matth. 5.

IN tertio Regum volumine dicitur Salomõ inter alia vasa in templo decem luteres æneos ex se ipsis sculptos posuisse, in quibus aqua plenis sacerdotes sacrificia sua lauarent: quorum bases & fundamẽta erãt bos, Cherub, & leo ex eodẽ ere fa- 2
3. Reg. 7. brefacti. Hoc prẽfigurauit in S. Ecclesia prælatos cõcionatores, atq; ecclesiasticos viros esse futuros, qui quasi luteres, & vasa essent, in quibus, & per quæ mũdarentur omnia, quæ Deo in sacrificiũ essent offerẽda. Itaq; horũ munus est hominũ cõscientias semper abluere, qua ablutione Deus maximè gaudet. Ideoque oportet eos promptissima esse charitate ad cõmune omniũ ministeriũ ac spiritualẽ prouentũ: quale est bouis ingenium, qui tãta cum mansuetudine aliorum vtilitati laborat. Et hoc significabat luteres boui inniti. Oportet etiam eos habere lucem sapientiæ, veræque doctrinæ, qualis est Cherub, qui significat plenitudinem scientiæ. Et hoc significat luteres super Cherub esse locatos. Debent etiam constanti, regioque pectore pollere, quale est leonis pectus, quo proximorum defectus sustineant. Et quia prę- 3
lati & ecclesiastici peculiariter concionatores, & confessarij his tribus virtutibus ornati esse debẽt, ideo Dñs eos in hodierna Sãcti Euãgelij lectione sali cõfert, qui vt alijs rebus, quibus adiũgitur, saporem cõferat, conteritur, atq; cõsumitur. Atq; etiã lucernę accẽsę, quę vt alijs illucescat, liquefit, atq; cõficitur. Necnõ ciuitati, quę furibũda hostiũ tela fortiter recipit, eorũq; ictibus obnixè resistit: sicq; eius incolæ defenduntur. Et ita dicit B. Pau-
Ephi. 4. lus ad Ephes. ipse, scilicet, Christus, dedit, videlicet, Ecclesiæ suę quosdã quidem Apostolos, quosdã autẽ Prophetas: alios verò Euãgelistas: alios autẽ pastores, & doctores ad consummationẽ sanctorũ in opus ministerij, in ędificationẽ corporis Christi. Ad

4 cõsummationẽ(inquit)sanctorũ,qa mediãte hoc ministerio prę
destinatorũ numerus adimpletur. In psalmo septuagesimo sep- Psal. 77.
timo dixerat Dauid: Recordatus est,quia caro sunt,spiritus va-
dens,& non rediẽs. Et siquidẽ vniuersi homines caro sunt,ad ip
sorũ conseruationẽ,maximè necessarius illis erat sal, vt hæc ca-
ro Deo iucunda esset. Ideoq; dicit hic B. Paulus, Deũ in eccle-
sia sua ministros statuisse,quos ipse Dñs hic salẽ vocat. Qui ex il
la nõ deficient, donec occurramus omnes in vnitatẽ fidei,& ag-
nitionis filij Dei in virũ perfectum in mensuram ætatis plenitu-
dinis Christi: quod in vniuersali resurrectione adimplebitur. Et
qui huius salis efficaciam cognoscere volet cõsideret, qualis fue
rit orbis,antequàm sacra discipulorũ Domini doctrina condire
tur, Quod, vt facilius intelligatis,primũ caput epistolæ D. Pau
5 liad Romanos legite. Vbi sanctus Apostolus affirmat eos tam
corruptos,tamq; horrẽdo peccatorũ pelago submersos fuisse vt
etiam & eorũ auditũ pij viri indignum esse ducant. Mutauerũt
(inquit)gloriã incorruptibilis Dei in similitudinẽ imaginis cor-
ruptibilis hominis,& volucrũ,& quadrupedũ,& serpẽtium. Ec
qua maior stultitia esse potuit,quã belluas,atq; serpẽtes,vt deos
adorari? Propter quod protinus addit, tradiditillos Deus in paf
siones ignominiæ: nã mutauerunt naturalẽ vsum in eũ,qui est cõ
tra naturã. Et paulò inferius repletos(ait)omni iniquitate,mali-
tia,fornicatione,auaritia,nequitia, plenos inuidia, homicidijs
cõtentione,dolo,malignitate. Longũ vtiq; esset,abominationes
quas illic sanctus Apostolus refert, sigillatim recensere, quibus
mundus in illo infœliciſsimo tempore plenus erat. Diuina autẽ
6 lege per sanctos Apostolos promulgata homines illa omnia de
relinquere cœperunt,& similes Angelis effecti sunt in terra. Ita
q; nõ solũ illas turpitudines non admittebant,verũ multi licito
etiã matrimonio vti nolebãt. Et sic asperrimæ solitudines cõplu
ribus eremitis repletę sunt. Qui quidẽ mũdi illecebras,cõuersatio-
nesq; reliquerunt, vt diuinarũ rerũ contẽplationi intensius,
expeditiusq; vacarẽt,atq; vt sanctiſsimũ Euãgeliũ purius obser
uarent. Hanc operationẽ efficaciſsimus ille sal effecit in mundo.

Ideoq; meritò Dominus discipulis suis dicit: *Vos estis sal terræ.* Quando olim aliquod fœdus feriebatur, mensa cum sale statue batur, quem omnes fœdus ferientes tangere debebant, vt refert Diogenes Laerti⁹. Et in Numeris loquẽs Dñs de fœdere, quod cũ Diog. Laer.

Aarō ſacerdote, eiuſq; liberis pepigerat, dixit: Pactū ſaliseſt ſem 7
piternū corā Dño tibi, & filijs tuis. Dicitur cōcordia ſal: qa quē
admodū ſal id, qđ ſalitur, à corruptiōe preſeruat, reſq; durabiles
reddit: ſic cōcordia res ſtabiles, firmaſq; efficit. Cōtra verò diſcor
dia illas deſtruit, atq; corrumpit. Et ita dicere Dñm: Vos eſtis ſal
terrę: proinde fuit, acſi diceret: Mūd⁹ plen⁹ eſt diſcordijs, ac diui
ſionibus, magna in eo rituū, hęreſum, ac ęremoniarū, opinionū
q; diuerſitas extat. Munus igitur veſtrū eſt, vnū Deū, vnā eccle
ſiā, vnā fidē, vnū baptiſma, vnā deniq; verā interiorē, exteriorē
q; pacē prędicare. Vos eſtis ſal terrę, ideſt, vos eſtis mūdi cōcor
dia: homines inuicē adunare debetis. Vos eſtis ſal verę cōfœdera
tionis: vos mitto recōciliatores mūdi cū Deo ipſius, ſcilicet me.
Et quē admodū ſal quantūuis cōtritus, & cōculcatus ſit, nūquā
tamē ſaporē ſalis amittit, ſic ſacroſanctī Dñi diſcipuli quantūcū 8
q; cōtriti, afflictiq; fuerūt nūquā eſſ: ētiā, ac ſaporē diſcipulorū
Dñi reliquerūt: imò perſecutionib⁹ oppreſsi maiorē ſaporē ede
bāt, & virtutē in eorū animis delitētē clari⁹ oſtēdebāt. Cūq; ma
nifeſtū ſit quātū fructus ſancti illi patres attulerint: operæ pretiū
erit nos modo perſcrutari quæ ſit cauſa, cur cū nos idē Euāgeliū
prædicemus, quod illi prædicarūt, eadēq; bona, quæ illi pollice
bātur, nūc tā aſsiduò pollicemur, & eiſdē pœnis peccatores cō
minemur, quibus illi minitari cōſueuerāt, vix ſit qui ſaporē reci
piat? Quomodo fieri poteſt tātā hominibus ineſſe corruptionē
ſuper quos tantū ſalis effunditur? Hui⁹ portēti hāc prędipuā ſu-
ſpicor eſſe cauſam, ingentē, ſcilicet, duritatē, & obſtinationē, ad
Eſai. 44. quā homines hodie peruenerūt. Loquēs Deus per Iſaiā Prophe
tā cū populo Iſraelitico dixit ei: Scio enim, quod durus es tu: & 9
neruus ferreus ceruix tua: & tranſgreſſorē ex vtero vocaui te. In
quibus verbis eos duab⁹ duriſsimis rebus, neruo, ſcilicet, ferroq;
cōfert. Et quanuis populus hic adeo rebellis, ac durus erat, de illo
Pſal. 77. tamē dicit Dauid: cū occideret eos, quęrebāt eū, & reuertebātur
& diluculo veniebāt ad eū, vt paſsim ex libro Iudicum apparet
Quippe cū à finitimis regibus affligerentur, ſtatim ad Deū con
uertebantur. Nos autē adeò miſeri, proterui, atq; obſtinati ſum⁹
in malis noſtris, vt, cū tot neciū, bellorū, hęreſumq; verberib⁹ fe
riamur, nihil nobis proſit. Ideo nūc meritò Dñs idē dicere pōt,
Ezech. 24. quod per Ezechielē Prophetā dixit: Magno labore ſudatū eſt,
& nō exiuit de ea nimia rubigo ei⁹, nec per ignē. Ideſt, nec voces

nec

ionec̃ ſudores cõcionatorũ, nec tribulationũ ignis ſufficit, quò à malis noſtris ſeparemur. Poſt omnes hos labores tã ſuperbi, ambitioſi, carnales, cupidi, vltionũq; auidi, quã antea remanemus. O Deus infinitæ maieſtatis, & miſericordiæ iã Dñe qd amplius facturus ſis neſcio. Et enim nihil iã intẽtatũ reliquiſſe videris, vt hominẽ ad bonũ allicias, & tamẽ nil prodeſt. O patres cõcionatores, ne deficiatis animaduertẽtes modicũ prædicationis veſtrę prouẽtũ. Si enim populus ex illa fructũ percipere nollet, vtilli⁹ eſt culpa, ipſius eritetiã & pœna: vos autẽ laborũ, defatigationũ q́ue veſtrarũ præmiũ nõ amittetis. Quãobrẽ proclamate, & maximos ac minimoſquoſq; reprehẽdite ſine perſonarũ acceptione: Deiq; cauſam iuſtificate. O glorioſe pater Antoni quã merito te ſalẽ poſſumus appellare, quũ omne hominũ genus tuis ſanctiſſimis verbis tã acriter coercueris. Et itá de te canitur: Loquẽs magnis, paruulis, veritatis iaculis æquè feriebat. In maritimis regionibus aqua ex mari hauritur, & in arctas paludes immittitur: illiq; incluſa breui in ſalẽ cõuertitur: & quò arctiores ſunt lacus, eo citius aqua cõdenſatur, & exactior efficitur ſal. Mũdi ſalinæ ſunt ſanctæ religiones. Homineſq; tãquã aqua ab hui⁹ ſęculi mari abſtracti, & in arctã regularis vitę paludẽ immiſſi in ſalẽ cõuertũtur, quo ipſi⁹ maris piſces ſaliũtur. Eſtq; valde notãdũ, ſi in marinæ aquæ paludẽ, quãuis femicõdenſata ſit aqua, gutta dulcis aquæ cadit, ſalẽ nõ effici, ſed totã aquã liquefieri. Sic etiã quãuis homines in religionib⁹ ſint incluſi, ſi humanos dulcores, atq; delicias admittũt: in Dei miniſterio nõ cõdẽſabũtur. O patres religioſi, qui vltrò mũdũ reliquiſtis, ad hæc attẽdite, ne religio in cõfuſionẽ, cõdẽnationẽq; vobis (quæ veſtra erit culpa) cõuertatur. Quid de glorioſo Antonio dicã? Qui cũ ſe in ſalinã ordinis B. Patris Auguſtini immiſiſſet, vt exactior, atq; efficacior ſal efficeret in aliã arctiorẽ, quæ eſt fratrũ Minorũ ſe tranſtulit: in quã ingreſſus eſt inextinguibilis deſiderio excãdeſcẽs vitã pro Chriſti Redẽptoris noſtri honore periculis, mortiq; exponẽdi. Et ita cor dulci deliciarũ aquę occluſit, vt vix pane, & aqua humano victui neceſſaria aleretur: & ſic pedibus ſuis vix poterat ſuſtineri. Heù heù fratres mei, & millies heù, quantæ cõfuſioni erit nobis in eadem ſalina recluſis, niſi hunc cœleſtem virum imitari curauerimus. Si quidem omnes diuini numinis adiuuante gratia in hãc ſanctam ſalinam cum feruore piaq; intẽtione, cũ propoſito cunctas

Similitudo

ctas mundi illecebras fugiendi, ſumus ingreſsi, ſanctum hoc 13
propoſitū cōſeruemus: & nequaquā ab eo deſiſtamus. Admirabilis eſt cōſideratu affectus, quo ſanctus Ioſue humi proſtratus,
Ioſue. 7. & capite puluere, cinereq; operto Dño dixit. Mi Dñe Deus, quid dicam vidēs Iſraelē hoſtibus ſuis terga vertentē? Maiore vtiq; dolore, miſerationeq; oportet nos affici animaduertentes nonnullos religioſos Deo terga vertentes, & tanquam ſæculares mundanas voluptates in corde ſuo admittentes. Animaduertite patres mei quanta animi conſtantia dixit Iephte cū rem tam lamentabilem, tantiq; doloris eſſet effecturus, qualis erat, vnicam
Iudi. 11. filiā ſuam in ſacrificiū Dño offerre. Aperui enim os meū ad Dominū, & aliud facere non potero, ideſt, hoc Deo promiſi. Liberū vtiq; arbitriū habebat hic vir, vt ſi vellet, votum hoc nō adimpleret, ſed dicit. Non potero aliud facere cōſiderans ſe ſine pec- 14
cato aliter facere nō poſſe. Ideoq; dicebat: Nō potero. O frater religioſe animaduerte, te os tuum aperuiſſe, & obſeruantiā votorū religionis tuæ promiſiſſe: aliudq; ſub æternæ condēnationis pœna facere non poſſe. Vlterius in incepto progredere. Audi Dominū tibi dicentem: Qui perſeuerauerit vſq; in finem, hic
Matth. 10. ſaluus erit. O metuenda verba, & æterna recordatione digniſsima. Si nos Chriſtus R. N. ſuo diuino ore nūc hic alloqueretur: illaq; verba proferret: Ite maledicti in ignem æternū, & hæc: Qui perſeuerauerit vſq; in finē, hic ſaluus erit: magis nos hæc, quam illa terrere deberent. Nam in illis: Ite maledicti, cum peccatoribus, adulteris, homicidis, auaris atq; ſuperbis loquitur. In his autē: Qui perſeuerauerit, cū iuſtis loquitur: quib⁹ dicit, niſi in diuino ipſius miniſterio vſq; in finē perſeuerauerint, nihil illis pro- 15
deſſe, & non eſſe ſaluandos. Oculos igitur aperite, & conſiderate, quāti veſtra referat in incepto bono perſeuerare. Hunc ſanctum imitamini, ſiquidē in eadē ſalina, qua & ille fuit, vos eſtis incluſi: qui exactiſsimus extitit ſal, ingentem q; mūdo ſaporem
4. Reg. 3. cōtulit. Sanctus Propheta Eliſeus nouum vas ſalis in aquas iniecit, illaſq; ſanauit. O Chriſte ſumme ſæculi reparator, qui hoc vas nouū, iuuenem tenerū paruę ætatis, nouū ętate, vitęq; ratione, ſale ſapientiæ plenū B. Antoniū apprehēdiſti: vt eo, illiuſq; admirabili exēplo paſsionum noſtrarū aquis mederetis. Nō ſolum autē ſal, ſed lux etiam fuit. B. Ioannes in Apocalypſi dicit
Apoc. 18. ſe vidiſſe Angelū lucem manu tenentem, quæ toti mundo illuce

bat.

16 bat. Angelus vita, puritate, charitate q́ue fuit Diuus Antonius: tantaq́ue luce, ac ſplendore nituit, vt illo mundum irradiarit. Et quemadmodum lux velociſsima eſt, ſic Beatus Antonius in clientibus, deuotiſq́ue ſibi adiuuandis citiſsimus eſt. Iacebat *Canti. 5.* ſponſa in lecto neque ſponſo aperire volebat pulſanti, atque dicenti: Aperi mihi ſoror mea ſponſa. Non eſt illi ſimilis B. Antonius: in ſingulis quippe ſuſpirijs, incommodis, ac neceſsitatibus deuotis ſuis auxiliaturus occurrit. Abrahæ tanquam ſingulare beneficiũ ei conferens dixit Dominus: Multiplicabo ſemen tuum, ſicut ſtellas cœli. Nec etiam glorioſiſsimum hunc Sanctum ſterilem eſſe voluit, ſed multos ſpirituales filios gignere multamque deuotorum ſibi prolem habere. Etenim quæ gens, quodnã regnũ, quæue prouincia hũc ſanctiſsimũ Patriarcham 17 non amandum, non colendum, non omni veneratione, pioq; affectu proſequẽdum putat? Quem ſiquidẽ omnes diligimus, eiq; deuoti ſumus, omnes etiã nos præcipueq́; Minorum gregem eũ oportet inſtãtiſsimè imitari. Si ex Hiſpania pretioſiſsimus qui *Simile.* dam fructus Romam deferretur, quãuis Italis gratiſsimus eſſet, multo tamen gratior eſſet Hiſpanis, eo quòd regionis ſuæ fructus eſſet. Quod ſi cuidam Hiſpano diceretur: Hic fructus non ſolum eſt ex regione tua oriundus, ſed in horto etiam matris tuę productus eſt, maiori guſtu, & delectatione, quam cęteri omnes illum ſuſciperet, atq; comederet. Glorioſus Antonius eſt pretioſiſsimus quidam fructus, quem nobis hodie Sancta Mater eccleſia per imitationẽ comedẽdum proponit. Et quanuis hic cœleſtis fructus Hiſpanis omnibus debet eſſe gratiſsimus, eo q́ ex 18 Hiſpania noſtra ſit oriundus: multo tamẽ gratior debet eſſe fratribus Minoribꝰ, cũ ſit fructus horti matris noſtrę, quę eſt noſtra ſacroſancta religio. *Vos eſtis lux mũdi.* Quãuis Chriſtus R. N. hæc verba ad ſuos ſacros Apoſtolos præcipue direxit, nec nõ ad præſides, & cõcionatores, attamẽ B. Paulus hoc nomẽ lucis omnibus iuſtis attribuit dicens: Eratis enim aliquando tenebræ: nunc au- *Ephe. 4.* tem lux in Dño. Ideſt, quando in infidelitate, ſiue in lethali peccato eratis, tenebræ quidem appellari debebatis: nunc autẽ qui diuinam gratiam recepiſtis, lux eſtis in Dño. Itaq; quanuis humilis conditionis abiectiq; generis ſitis, illuſtres tamen eſtis in Dño. Nam virtus, & gratia ſunt ſapo, quo humilis generis macula diluitur. Et hæc eſt vera nobilitas, atq; vbi hæc deeſt, parũ prodeſt humani generis claritas. Parum prodeſt riuulum ex perſpi-

perſpicuo fonte manare, ſi protinus, vt exit obſcœnus redditur, 19
in quo immunda animalia creantur. Et multo minus prodeſt, ho
minẽ iactariſe à nobiliſsima parentũ ſtirpe prodijſſe, quivirtuti
bus floruerũt, ſi ipſe in obſcœnam vitiorũ paludem conuerſus
fuit. Primus filius Iacob dictus eſt Rubẽ, tertius autẽ Leui. Vt
que Ruben erat primogenitus: omnes illius tribus nobiliores ſe
quã cęteros gloriabantur. Vnde Dathã, & Abirõ prælaturã, ſum
mũ q; ſacerdotiũ expetebãt, quia nobiliores ſe ducebãt, eo quòd
eſſent ex tribu Ruben: Deus autẽ Aarõ ex tribu Leui prælaturã
Num. 8. cõmiſit: quia virtutem potiùs, quàm generis nobilitatẽ animad-
uertit. Et ita dixit in primo regum volumine. Qui honorifica uer
1. Reg. 2. rit me, glorificabo eũ, qui autẽ contẽnunt me erũt ignobiles. Sic
eos facere oportet, quibus prælaturarũ diſtributio incũbit. Nõ
enim munera, gubernationes, & prælationes illis ſunt cõmitten-
dæ, quorum vita eſt ſterilis meritorũ: quãuis illuſtris ſint gene
ris: ſed illis, quorum vita viridis, florens, atq; fructifera eſt, ſicuti
Simile. virga Aaron. Verũ eſt, quòd quemadmodũ aurum exactũ me-
liùs, atque facilius, quam æs, aut ſtannum ferrugine coopertũ in
ſe recipit cęlaturas: ſic viri illuſtres facilius virtutum ca laturas
recipere deberent, quàm ignobiles: contrariũ q; ſæpe fieri mag-
næ eſt confuſionis. Eia igitur fratres verã ne vultis nobilitatẽ? iu
ſti eſſe curate, & eritis lux mundi. Attẽdite quanta cũ anxietate
homines per regias, & tribunalia incedunt, illuc q; conducto te
ſtes adducunt, vt generis ſui nobilitatem probent, quæ tamẽ eſt
carnis nobilitas. Quod ſi tantũ curæ adhibetur in eo, quod tã pa
rũ valet: quare plus curæ, at q; ſolicitudinis in hoc nõ erit adhibẽ
dũ, cũ noſtra tãti referat? Et ſcitote, adhãc nobilitatẽ cõprobãdã 21
2. Cor. 1. non pluribus teſtibus opus eſſe: ſed vnũ tantũ, ſi adſit, illã poſſe
probare. Illũ videlicet, de quo dixit B. Paulus: gloria noſtra hęc
eſt teſtimoniũ cõſcientiæ noſtrę: quòd in ſimplicitate cordis, &
ſynceritate Dei, & nõ in ſapiẽtia carnali, ſed in gratia Dei cõuer
ſati ſumus in hoc mundo. Beati, quibus hoc teſtimoniũ eſt. Ete-
nim hi ſunt lux in Dño. Et ſiquidem nos omnes luces eſſe opor-
tet, rationi conſentaneũ eſt, vt lucis cõditiones habere curemus.
Lux immundis rebus non inficitur, neq; illis adhæret: quanuis
per ſterquilinia, aliaq; immũda prętereat, ſemper munda rema-
net. Talem te oportet eſſe, ò Chriſtiane, ne ſæcularibus rebus in
hæreas. Si naturæ tuæ fabricã & cõpoſitionẽ fueris contẽplatus,
& animaduerteris, quantũ à cęteris animãtibus differat, videbis

quo-

22 quomodo omnia habentia manus, illis ſuper terram ſerpunt, præter te, alioſq; homines quibus ſunt erectæ. Et ità dixit Ouidius: *Pronaque cũ ſpectent animalia cætera terram: Os homini ſublime dedit, cœlũque videre Iuſſit, & erectos ad ſidera tollere vultus.* In quo nos vniuerſalis autor voluit erudire bruta animantia non niſi ad terram poſsidendã nata fuiſſe, ideòq; illam manibus contrectãt, & oculis cernũt. Nos autẽ cũ ad cœlũ poſsidendũ creati fuerimus, nõ terrã manibus tangimus, vt illã teneamus, & poſsideamus: ſed pedibus potius pertingimus, vt eã cõculcemus, & negligamus. Hęc eſt noſtrę naturalis cõpoſitionis Philoſophia: & iuxta illã oportet nos viuere, & operari. Aliud eſt etiã propriũ lucis quippe quę velociſsima eſt, multas regiones breuiter decurrit, & illuminat. In quo etiã nos illi ſimiles eſſe oportet. Etenim in bo-

23 norũ operũ executione diligẽtiſsimi eſſe debem⁹. Et ità nos B. Paulus admonet, vt ſimus ſolicitudine nõ pigri. Eſtque animaduertendũ regulam eſſe prudentiæ, in boni operis deliberatione morã, in executione verò diligentiã eſſe debere. Vnde Romanus Imperator T. Veſpaſianus delphinem anchora inuolutũ in inſigne gerebat, quia per anchorã mora, & per delphinẽ velocitas deſignatur. De quo dixit Appianus, eũ tam velociter aquã, quãcitiſsimam quãq; auẽ aera tranare. In quo prudẽs ille imperator ſignificabat, ſe in rerum ſuarũ deliberatione mora: in earũ verò executione diligentia vti. Simulque hoc peculiare lux habet, quòd nimis cõmunicatiua eſt. Ex vna lucerna mille, ac viginti mille lucẽ percipiunt, cũ tamẽ illa nihil propriæ lucis amittat. Hoc eſt etiã propriũ iuſto: etenim quidquid habet, libenter

24 alijs cõmunicat. Diuitias, ſapiẽtiã, vires, ac deniq; omnia ad proximorũ emolumẽtũ dirigit. Ita faciebat B. Apoſtolus Paulus, qui dicebat: Omnibus omnia factus ſum, vt omnes facerẽ ſaluos. Vbi valde penſandũ eſt tãtum conducere adiutorium, quod iuſti peccatoribus præbent, ad ſpiritalẽ eorũ ſalutẽ, vt dicat hic ſanctus Apoſtolus, ſe ſuo auxilio illos ſaluos facere: quia eos ad ſalutẽ impetrãdã adiuuabat, quod magnũ exaggerationis eſt genꝰ. Atq;, vt ſeruus Dei nouerit quantopere ſe proximis cõmunicare debeat, non eſt contentus diuinus magiſter eũ lucẽ appellare, ſed inferiùs explicuit illum debere ſimilẽ eſſe lucilucernæ, quæ vt alijs luceat, liquefit, atque conſumitur: ſicut omnes ſancti ipſeque ſanctorum Dominus effecit. O Chriſte lux beatiſsima

Roma. 12.

Appianus libro de natu.

1. Cor. 9.

vere

vere hominũ amator. O lucerna, & ceree paſchalis in crucis can- 25
delabro cõſtitute, ecquis pulchritudinis, ac venuſtatis ſpeciei
tuæ florem obliuit? Ecquis famam, honoremq; tuũ obſcurauit,
& te inter latrones ſtatuit? Ecquis ſacratiſsimum corpus tuũ li-
quefecit, quod lachrymis, atq; cruore perfuſum habes? Ecquis
tibi vitã confecit? O iuſtorũ vita quid ibi totus tabefactus in cru
ce fatis abrupto corpore, ſectis venis, viſceribus patefactis? Ad
hoc nobis reſpondere poteſt dicẽs: Nemo accẽdit lucernam, &
ponit eã ſub modio: ſed ſuper cãdelabrũ vt luceat omnibus, qui
in domo ſunt. In hac cruce tanquam in candelabro lucerna, po-
ſitus ſum, vt mũdo illuceam. O diuine magiſter, quã efficacibus
verbis, & operibus nos illuminas, & doces: & iure optimo vis
prælatos, & doctores, ſiquidem tui vicarij ſunt: tam operibus,
quam verbis ſubditos ſuos erudire. Ideòque concludis dicens: 26
Qui ergo ſoluerit vnum de mãdatis iſtis minimis, & docuerit ſic
homines, minimus vocabitur in regno cœlorum. Dñs hic præ
cepta ſua minima vocat: quanuis nõ omnia in materia, merito,
neq; præmio paria ſint: ſed alia maiora, & alia minora ſunt. Et
tamen omnia ſunt minima & impletu facillima, cõſideratis pe-
culiaribus auxilijs, quibus Deus eorum obſeruatoribus fauet.
Quanuis enim debiles ſimus ſpiritus, vt ait D. Paulus, adiuuat
Rom. 8. infirmitatem noſtram. Vel dicere poſſumus, Dñm hic minima
præcepta vocare neceſſaria, & obligatoria: qualia ſunt præcepta
Auguſt. decalogi quæ vt ait B. Auguſtinus, ſi cum Euangelicæ legis per
fectione conferantur, minima ſunt. Et licet quatenus ad obliga-
tionẽ maxima ſint, quatenus tamẽ ad perfectionẽ minora ſunt.
2. Petr. 2. His mihi cõformare videtur verba illa B. Petri dicentis: Depo- 27
nentes omnem malitiam, & omnem dolum, & ſimulationes, &
inuidias, & omnes detractiones, ſicut modo geniti infantes ratio
nabiles, & ſine dolo, lac concupiſcite, vt in eo creſcatis in ſalutẽ:
ſi tamen guſtatis quoniam dulcis eſt Dominus. Vbi valde no-
tandum eſt ſanctum Apoſtolum dicere, poſtquam anima hæc
omnia mala diuinę legis obſeruationi repugnantia à ſe expellit,
eã conſciẽtiæ pace delectari, iuſtitiæq; ſuauitate gaudere & in
perfectione proficere. In quo nos docet, humiliorem, & mino-
rem perfectionis gradum eſſe vitia, & voluptates diuinæ legi re-
pugnantes repudiari, atq; relinqui.

Nã qui dicit: Hęc vitia relinquite, vt creſcatis, manifeſte decla-

rat

rat minorē, & humiliorem Christianę perfectionis gradum esse
28 illa relinqui. *Qui ergo soluerit vnum de mandatis istis minimis, &c. Qui autem fecerit, & docuerit: hic magnus vocabitur in regno cœlorum.* Tentauit Gedeon in aquæ potu, quinam militum suorum ad dimicandum aptiores erant: eosque, qui flexo genu aquam solo ore tangebant, improbauit: qui vero lingua simul, & manu illam capiebant, secum in certamē deduxit. Omnes nos aduersus dæmonem, & vitia acerrimum certamen manet: seruiq; ac milites veri diuini ducis Iesu Christi in aqua probātur. Aqua vero Euāgelicam doctrinam significat. Nam quemadmodum ardorem ignis extinguit, resque immundas purificat: sic diuinum verbum. Et sicut in aqua, tanquam in speculo homo faciem contemplatur: sic in verbo Dei tanquam in speculo vnusquisque
29 qualis sit, animaduertit. Et hæc est causa, ob quam mali conciones oderunt: sicut mulier informis se in speculo non considerat, quoniam quotiescunque facies suam animaduertit, ingenti cordis mœrore conficitur. O miseri peccatores, quia in aqua diuinæ doctrinæ tanquam in speculo, scelerum vestrorum deformitates aspicitis, ideò illam tanquam dæmon crucem effugitis. In hac igitur veri milites Iesu Christi, qui ab hostibus spiritalibus victoriam reportaturi sunt, apte probantur. Quippe qui solo ore hanc aquam, id est, diuinam doctrinam tangunt, & de illa solummodò loqui contenti sunt, hi ab hoc diuino duce reprobantur. De quorum singulis dicit: Minimus vocabitur in regno cœlorum. Qui verò hāc aquā manibus simul, atq; ore pertingunt, id est, qui verbis opera iungunt, hi ab ipso eliguntur:
30 & ab hostibus victoriam reportabunt. Et de vnoquoq; horum Dominus dicit: Qui fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cœlorum. O miram permutationem. Pristinis quondam temporibus hoc nomen, magnus, soli Deo tribui cōsueuit & ita dicit Dauid: Magnus Dominus, & laudabilis nimis: nunc autem munificentissimus Dominus illud singulis iustis accommodat. Ipse paruulus factus est, quia, vt ait Apostolus, exinaniuit semetipsum formam serui accipiens. Sicq; qui prius parui erāt in diuino ipsius conspectu magnos effecit. Quicquam propter ipsius amplitudinē dicitur magnum, & sic forum, quia amplum est, magnum vocare consueuimus. Aliud vero dicitur magnum, quia altum est: vnde cupressum proceram, magnam ap-

Iudic. 7.

Simile.

Psal. 47.

Philip. 2.

pellamus. Aliud autem dicitur magnum, quia profundum eſt, 31
ende puteu m nimis profundum, magnum, dicimus. Vltimò di
liturali qui d magnum, quia eſt longum, quanuis arctum ſit: ve-
ut iter long um, magnum dicimus. Quod ſi ob vnam harū qua-
tuor rationum quicquam magnum dicitur multò melius, quod
omnes quatuor has cauſas habuerit, magnum poterit appellari,
videlicet, quod altum, amplum, longum, profundumq; fuerit.
Talis eſt vnuſquiſq; iuſtorum, amplus ſcilicet charitate, longus
liberalitate, altus contẽplatione, profundus humilitate. Ex quo
apparet quàm meritò Dominus iuſtum, magnum appellat. Et
peculiariter hoc dici poteſt de hoc glorioſo Doctore, cuius ſo-
lennitatem ſancta mater eccleſia exultãtibus fidelium animis
celebrat, cùm tot operatus fuerit: tamque egregiam doctrinam
Chriſtianum populum erudierit, eamque ad animarum noſtra- 32
rum emolumentum literis commendarit. Quamobrem idẽ de
illo dicere poſſumus, quod Hortenſius de Demoſthene dixit: vi
delicet, quamcunq; periodum orationum eius multò ſublimius
illum commendare, quàm quicquid de ipſo in eius laudem dici
poſſet. Sic etiam ſi huius glorioſi Doctoris Beati Auguſtini,
Hieronymi, Thomæ de Aquino, ac Diui Bonauenturæ, &c.
opera attentis animis conſiderentur, in qualibet eorum parte
eorum ingenium, ſpiritus, & excandeſcens inflammatiſsimæ
charitatis ardor, atque flagrantia clariùs innoteſcet, quàm ex ijs
omnibus, quæ nunc concionatores dicere poſſumus. Qui ſiqui
dem tantus eſt in diuo conſpectu, eum nos ardẽtiſsimè diliga-
mus, noſque ipſi inſtantiſsimè commendemus, cumq; diligen-
tiſsimè imitemur: quo nobis apud Deum faueat illiuſque auxi- 33
lio diſponamur, & diuinam à Domino gratiam con-
ſequamur, qua locupletati ad cœleſtem
beatitudinem perduca-
mur. Amen.

IN

IN COMMVNI Confessorum non Pontificum Concio Prima.

Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, &c. Luc. 12.

1 SAIAS Propheta loquens de gloria, quã Dominus præparauit seruis suis, illã conuiuium appellat dicens: Et faciet Dominus exercituum omnibus populis conuiuiũ pinguium, conuiuiũ vindemiæ, pinguium medullatorum, vindemiæ defæcatæ. Et præcipitabit in monte isto faciem vinculi colligati super omnes populos: & telam, quã orditus est super omnes nationes. Præcipitabit mortem in sempiternũ. In omnibus his verbis Sanctus Propheta corporearum rerum similitudinibus æternæ vitæ superna gaudia manifestat. Etenim cùm pleriq; homines ea, quæ sensibus percipiunt, clarius cognoscant, illaque pluris æstiment: ideo aptissimè per ea, quæ homines tanti æstimant, inaccessibilem gloriæ excellentiam explicat. Primũ dicit, conuiuium illud omnibus populis, non Hebræorum tantum, sed gentium etiam nationibus esse faciendum, videlicet, vt spem nostrã excitet. Et sic Beatus Ioannes in Apocalypsi postquam ingentem electorum ex tribubus Israel multitudinem recensuerat, aliorum etiam innumerabilium inuitatorum ad hoc conuiuium ex gentibus meminit accersitum. Et sic addit: Post hæc vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus, & tribubus, & linguis stantes ante thronum in conspectu Agni amicti stolis albis, & palmæ in manibus eorum. Quod vero ait delicatissimas carnes, & defęcatũ, id est, expers fęcũ atq; probatũ

Isai. 25.

Apoc. 7.

vinum in eo conuiuio ministrandum duobus his nominibus ex 4
quisitissimas eius conuiuij delicias designauit. Ibi enim erit clara splendidissimæ diuinitatis, & sacræ humanitatis cognitio & fruitio qua beati omnes, cũ ineffabili suauitate reficientur. Ibi nanq; (vt Saluator ait) ingredientur, & egredientur & pascua fę cũdissima, quibus corpus, & anima depascentur, inuenient. Addit deinde S. Propheta: Et præcipitabit facie vinculi colligati super omnes populos, & telã, quã orditus est super omnes nationes. Vinculũ autem, quo omnes populi, ideſt, vniuersum genus humanũ colligatum est, non vnum, sed multa vincula complectitur, quibus omnes communis peccati vitio eramus astricti, & miserrimè obligati. Alium quippe vinculum est, reatus mortis æternæ: aliud lex membrorum, & fomes peccati: aliud seruitus sub diabolo captiuitate: aliud innumeræ cupiditates, quę vi 5
tam nostram non modo inquinãt: sed etiam cruciant, atque dilacerant. Omnia igitur hæc vincula in hoc augustissimo, & cœlesti monte rumpentur. Vel, vt in Hebræo habetur, absorbebũtur, vt ne vllum quidem eorum vestigium reliquum sit. Quo fit vt omnes isti conuiuæ plenissima libertate, ac pace fruantur. Nec vincula hæc modò, sed telam etiam, quam Dominus orsus est, super omnes nationes, ibidem disrumpet. Huius verò telæ nomine communem illam maledictionem accipimus, qua generis nostri principes, & nos in illis ad innumeras huius vitæ ærumnas, multiplicesque miserias damnati fuimus. Quæ quidem tela ex multis filis, ideſt, ex multis doloribus, & lachrymis quas in hac vita quotidie miseri mortales fundunt, contexta est.
Quam idem ipse dñs orsus fuit, quia eius imperio, atque de- 6
creto ad omnes has calamitates adstricti fuimus. Hæ igitur omnes ab illo cœlesti monte exterminandæ, atque præcipitandæ sunt. Quod idem sanctus vates annumerare incipit, cùm protinus subdit: Et præcipitabit mortem in sempiternum. Ibi enim mortis imperium mortis Christi merito euertendum erit. Addit deinde: Et auferet Dñs omnem lachrymam abomni facie, & opprobrium populi sui auferet. Hoc est, labem omnem, & omne dedecus, & quicquid fœlices animas vllo incõmodo, iniuria seu dãno afficere possit, è medio tollet, vt nihil ibidem sit, quod conuiuij illius iucunditatem, & suauitatem, aut vlla tristitia afficere, aut vllo mortis metu perturbare, aut vlla dedecoris labe aspergere,

7 pergere, aut lachrymis vllis inficere posſit. Quid autem ex ijs omnibus consequetur? Nimirum gratiarum actio, & vox laudis, quæ ibi perpetuò resonabunt. Dicet nanque Dei populus, quod hic addit Propheta Sanctus: Ecce Deus noster iste: expectabimus eum, & saluabit nos. Iste Dominus sustinebimus eũ, & exultabimus, & lætabimur in salutari eius: quia requiescet manus Domini in monte isto. Hoc est, vt Diuus Hieronymus interpretatur, Absorpta morte in perpetuum populus Dei qui de manu mortis fuerit liberatus dicet ad Dominum: Ecce iste Iesus Mariæ filius quem increduli hominem tantum esse putabant, Deus noster est. Tunc enim præsentes agnoscent maiestatem eius, & diuinitatem, quam hic per speculum tantum, & in ænigmate contemplabantur. Expectabimus enim,
8 cùm in hac mortali vita credidimus verbis ipsius, & promissis. Et quanuis ea in longum differrentur, non propterea fracto sumus animo, neque ab eius fide, atque obedientia desciuimus: sed longanimiter, & aduersa tulimus, & prospera expectauimus. Exultabimus ergo, & lætabimur in salutari eius, hoc est, in æterna salute, quæ nobis eius beneficio contigit: quæ nos ab omnibus malis ereptos æterna fœlicitate beauit. Quia requiescet manus Domini in monte isto. Idest, immensas potentiæ, sapientiæ, opulentiæ, bonitatis, & gloriæ eius opes in monte hoc non solùm aperte videbimus, sed etiam in nostræ fœlicitatis magnitudine experiemur: quas dum in corpore viximus obscurè, & quasi per caliginem videamus. Hæc fratres mei sunt, quæ Sanctus hic Propheta de huius conuiuij magnificen-
9 tia in communi disseruit. Cæterùm, quoniam inter hæc tam varia, & pretiosa fercula omnium pretiosissimum, atque suauissimum diuinæ pulchritudinis visionem esse constat, iniurius vobis ero fratres, nisi de hoc etiam aliquid attigero: quanuis munus hoc non humanæ solùm, sed Angelicæ etiam linguæ superet facultatem. Nos igitur, qui in tanta cœlestium rerum oratione versamur, quorum omnis cognitio à corporis sensibus exorditur, ab ijs, quæ sensu percipimus, veluti scalam quandam erigemus, per quam à creaturis ad creatorem ascendentes ab effectibus ad summam causam assurgere poterimus. Ad hoc igitur primo loco statuamus omnes conditarum rerum perfectiones, quæ verè, & propriè hoc nomen me-

rentur, in conditore longe perfectius reperiri. Quia enim nemo 10
dat, quod non habet, ideo non potuit ſummus ille rerum condi
tor in ſe non habere, quæ rebus á ſe conditis dedit. Queadmo-
dum enim ſol, qui aſtris omnibus ſplendorem confert, ſplendi-
diſsimus, atque adeò multis partibus omnibus ille ſplendidior
eſt: ita ſupernus ille artifex, qui tam multiplicem creaturis con-
tulit pulchritudinem vnus ipſe earum omnium pulchritudinē
cum infinito exceſſu continet. In ipſo igitur eſt ſpecies florum,
pulchritudo gemmarum, ſplendor auri, atq; argenti, claritas flu
minum, & fontium, auium concentus, ſolis, lunæ, atq; aſtrorum
fulgor, amœnitas ſyluarū, atq; camporum, ſicut ipſe ait in Pſal-
Pſal. 49. mo: Pulchritudo agri mecum eſt. Progrediamur vlterius, & mū
dana omnia prætergreſsi ad cœleſtiū vſq; ſedes cōſcendamus:
ibiq; innumerū beatarum mentium exercitum cōtemplemur. 11
D. Tho. 1. Quarū equidē numerū, ita res omnes alias ſuperare ait D. Tho.
p. q. 50. art. quemadmodū cœli magnitudo longiſsimo interuallo corporū
3. Iob. 25. omnium magnitudinē ſuperat. Hinc ſanctus Iob ait: Nūquid
eſt numerus militum eius? Quo loquendi modo innumerabilē
eſſe Angelorum exercitum intelligimus. Statuamus etiam hic
D. Tho. 1. & illud, quod idem B. Thomas ait, videlicet, omnes Angelos
p. q. 50. art. ſpecie differre. Simulq; attendite Ariſtotelē dicere, rerū ſpecies
4. in corp. numerorū rationē imitari. Vt, ſcilicet, quēadmodū ſuperior nu
Ariſt. lib. 8 merus inferiorē continet, & aliquid ſibi propriū adijcit: ita ſupe
meta. tex. rior ſpecies tū inferioris perfectiones, tū etiam ſuam peculiarē
10. tom. 3. contineat. Ab infimo ergo Angelorum ordiamur: quem ſtatua-
mus res omnes corporeas perfectionis, & pulchritudinis ſuæ de
Dani. 10. core lōge ſuperare. Quod facile indicat Angelus ille, qui Danie 12
li apparēs pulchritudinis ſuæ ſpecie, atq; fulgore prophetā pe-
ne exanimauit. Et ſecundus Angelus inferioris Angeli pul-
chritudinē, & ſuam itidē peculiarē retinet. Tertius vero Ange-
lus vtriuſq; præcedētis, & ſuam itē ſpeciem, atq; decorem ſuper
addit. Quartus vero Angelus omnes has perfectiones amplecti-
tur, & ſuā itē, qua in noua ſpecie cōſtituitur. Hac igitur ratione
per omnes Angelorū ordines in hac creaturarū ſcala, ab inferio
ribus ad ſuperiora cōſcendētes, ad ſupremū vſq; ſeraphicū ordi
nē, qui Deo cōiunctiſsimus eſt, veniamus. Cū hic igitur omnes
inferiorū Angelorū perfectiones, pulchritudineſq; & ſuā item
cōtineat: Angeli autē, vt prædiximus, numerari nō poſsint, qua

lis,

13 lis, quæso illas ſpecies, & pulchritudo erit, quę vna intraſe perfe
ctiones, virtutes, & pulchritudines innumeras cõtinet? Eſtnevl
la dicendi facultas, quę hoc poſsit oratione cõplecti? Minime ſa
ne. Hinc vlterius gradũ, ad ipſum rerũ omnium, atq; Angelorũ
Dñm faciamus: qui & has omnes perfectiones, & infinitas alias,
quę diuinitatis proprię ſunt, inſe vno cõtinet. Et ſi ante ſplendi-
diſsimũ ſolis iubar fulgorẽ ſuũ ſydera tueri non poſsũt, & perin
deſunt, quaſi nõ eſſẽt: conſequẽs eſt, vt omnes omniũ rerũ, atq;
Angelorũ perfectiones: omnisq; creata pulchritudo diuinæ col
lata pulchritudini vix vlla ſit. Hac igitur ratione pius homo ſeſe
Angelorũ choris interſerens ex illorũ pulchritudine immẽſam
diuinę maieſtatis pulchritudinẽ cõtemplatur. Quod Dñs in li-
bro Iob ſignificare videtur his verbis: Nunquid ad præceptum *Iob. 39.*
14 tuum eleuabitur aquila, & in arduis ponet nidum ſuum? In pe-
tris manet, & in pręruptis ſilicibus commoratur. Inde contem-
platur eſcã. Quem locũ D. Gregorius ſic explicat: Vir ſanctus *Greg.*
cum terrena deſpicit, more ſe aquilæ ad altiora ſuſpendit: & per
contemplationem ſpiritus ſubleuatus perennem Angelorum
gloriam præſtolatur. Atq; huic modo hoſpes illa appetẽdo, quę
aſpicit, iã in ſublimibus figitur. Sed quiſquis ita cõtemplatione
rapitur vt per diuinã gratiã euectus intentionem ſuã iam Ange-
lorũ choris interſerat: & fixus in ſublimibus ab omnĩ ſe infirma
actione ſuſpẽdat: nõ ei ſufficit gloriã Angelicæ claritatis aſpice
re, niſi eũ etiã, qui eſt ſuper Angelos valeat meditari. Sola nanq;
eius viſio vera mẽtis noſtræ refectio eſt. Vnde cũ ſanctus Iob di
xiſſet, hãc aquilã in petris manere, & in pręruptis ſilicibus, atq;
15 inacceſsis rupibus cõmorari, illico ſubdidit: Inde contẽplatur
eſcã. Ideſt ex illis choris Angelicis tẽdit oculũ mẽtis ad cõtẽplã
dã gloriã ſupernæ maieſtatis, quã nõdũ viſam adhuc eſurit, qua
tãdẽ viſa ſatiatur. Hactenus Gregorius. Ex cuius verbis intelli-
gimus piũ virũ ex varia, & multiplici Angelorũ perfectione ad
immẽſam cõditoris perfectionẽ, & pulchritudinẽ contẽplandã
gradũ facere atq; aſſurgere. Cũ ergo cõditor ipſe beatitudo nr̃a
obiectiua, vt Theologi loquũtur, ſit, cui⁹ hãc tãtã pulchritudinẽ
aperta facie beati oẽs in patria videãt, qualẽ quęſo hãc beatitu di
nẽ, qualem hanc fœlicitatẽ, quale hoc gaudiũ futurũ eſſe puta-
mus? Eſt ne vlla mẽs, ſiue hominũ, ſiue Angelorũ, quæ hoc pro
dignitate queat explicare? Hoc tamẽ vates regius paucis attigit, *Pſal. 35.*

cùm de hac beatorum fœlicitate cum ipso fœlicitatis autore lo- 16
queretur. Inebriabuntur (inquit) ab vbertate domus tuæ: & tor-
rente voluptatis tuæ potabis eos. Quoniam apud te est fons vi-
tæ, & in lumine tuo videbimus lumen. Non potuit pauciori-
bus verbis hæc tanta beatitudo describi. In verbo enim inebriā
di opulentissimam gaudiorum exuberantiam intelligit. Tor-
rentis autem nomine, qui incitatissimo frequenter impetu ferri
solet: admirabilem eius vim ad oblectandos animos designauit.
Addit deinde: Quoniam apud te est fons vitæ. Ex quo fœlices
animæ viuentes vitā hauriunt fœlicissimā, & sempiternā, quæ
in summi regis visione, ac fruitione consistit. Et in lumine, scili
cet, gloriæ illustrati, immensum illud, atq; incircunscriptum lu-
men vident. Qualis igitur hæc fœlicitas erit? Quid igitur habes,
ò cor humanum, quò vlteriùs tendere, quo vlteriùs possis aspira 17
re? Quò abis? Quò tendis? Quid optas? Ad quam aliam fœlicita
tem properas, cum ad tātarum rerum spem non modo cōditus,
sed etiam redemptus sis? Si alicuius creaturæ pulchritudo tantā
ad rapiendos animos vim habet: vt homines interdum vel insa-
nire, vel marcescere, & ægrotare faciat: quod Amnoni Dauidis
filio propter eximiam sororis Thamar pulchritudinem cōtigit,
quid nos facere par est, vt hac tāta diuinæ pulchritudinis specie
in æternum perfruamur? Quod si (vt ait Quintilianus) non pu-
tant indignum Troiani principes Graios, Troianoq; propter
Helenæ speciem tot mala tandiu sustinere, quod quidem nō di-
cit Paris, qui rapuit, non aliquis iuuenis, aut vnus è vulgo, sed se-
nes, & prudentissimi quiq;, & Priamo assidentes. Verum & ip-
se rex decennio bello exhaustus, amissis tot liberis, imminente 18
summo discrimine, cui faciem illam, ex qua tot lachrymarum
origo fluxisset, inuisam, atq; abominādam esse oportebat: & au
dit hæc, & eam filiam appellans iuxta se locat, & excusat etiam,
atq; sibi esse malorū causam negat. Hæc recitat Fabius. Nūc fra
tres Dei, atq; hominū fidē imploro. Si hęc adeò parua pulchritu
dinis (vt ita dixerim) gutula tantū apud homines valuit, vt im-
mēsos decennij labores, tot funera, tot mortes, tot rerū discrimi
na subire cōpulerit, quid quæso vos ob immēsam illam diuinæ
pulchritudinis speciem, ob altissimam illam omnium gratiarū,
atq; bonorum impermeabilem abyssum, ob infinitum illum,
& inexhauctum diuini decoris mare nos facere par est, vt eo nō

ad

19 ad horam, non ad diem, non ad annum, non ad mille annos, nõ ad centum annorum millia: sed sempiternis sæculorum ętatibus perfruamur? Si mille mortes nobis quotidie obeundæ, si omnia martyrum supplicia perferenda essent, quid hæc ad tantam fœlicitatem? quid hæc ad hanc cœlestem hæreditatem? quid ad has tantas opes? quid ad hanc tantam gloriam? quid ad tanta gaudia? quid ad tantas delicias? quid postremò ad æternam sempiternæ fœlicitatis communionem? O stulta mortalium auaritia. O deploranda cæcitas. O detestanda insania, quæ his tantis opibus prætermissis momentaneis, atque abiectissimis rebus toto pectore inhias, & propter exiguum terræ gurgustiolũ tam amplacœli palatia in æternum duratura amittis? Quid igitur (inquies) nobis facto opus est, ne ab hac tanta gloria excidamus?

20 Audite fratres dilectissimi supernum sæculi magistrum in sacri Euangelij hodierna lectione nobis breuiter explicantem, quid ad tantam hanc beatitudinem impetrandam facere debeamus.

Sint (inquit) *lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris.* Et de hęc facientibus dicit inferius: *Beati serui illi, quos cum venerit Dominus, inuenerit vigilantes: Amen dico vobis, quod præcinget se, & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis.* Attentis animis considerate Dominum illis requiem, sedem, atq; conuiuiũ pollicentem. Eos esse succinctos idem est, atque esse paratos, & quicquid optimum Christianum decet, effecisse. Cingulum quippe est vltimum corporis ornamentum. Quando quis accingitur, iam nihil ei restat induendum. Recumbis in lecto tuo, lo-

21 itamque subuculam petis, qua indutus, toracem te induis, vestemque ac cætera necessaria indumenta superimponis. Et post quam tete iam omnibus vestibus induisti, cingulo te præcingis quo accinctus iam tibi nil superest. Ideoque præcipiens nobis Dominus esse præcinctos, iubet nos ita viuere, vt omnibus iam omnino necessarijs operibus effectis mortem semper expectemus. Christianus vir, qui peccata sua expiauit, pristinaq; cum proximis suis inijt amicitias, testamẽtum confecit, aliena dominis restituit, debita exoluit, & pro viribus misericordiæ opera fuit executus, diuina deniq; præcepta, sicut oportet, obseruauit hic iuxta diuinę maiestatis institutum præcinctus est, cum vsq; ad illam horam omnia fecerit, quæ operari tenebatur.

Itaq; si tunc morte occuparetur, illum succinctum reperiret, 22
atq; paratum, vt nihil ei ampliùs faciendum superesset. Sic nos
omnes esse oportet. Et addit vlterius: *Et lucernæ ardẽtes in manibus*
vestris. Hoc posteriùs ex priori proficiscitur. Quando famuli ac
censis iam facibus dominum suum expectant, si vnam horã do
minus demoretur, eum integrũ annum demoratum fuisse arbi-
trantur. Ideoque præcipiens nobis, vt accensas lucernas manibus teneamus, hortatur nos ita paratos esse, vt aduentum Domini expectantes singulas horas, quas vixerimus, singulos annos esse putemus. Et enim ex optimæ conscientiæ testimonio, & ex diuinę legis obseruatione singulare quoddam desiderium huius
Philip. 1. vitæ relinquendæ, Deique videndi proficiscitur. Quo exardebat
Rom. 8. Diuus Paulus cũ diceret: Desiderium habeo dissolui, & esse cum Christo. Et omnium prædestinatorum nomine alibi di- 24
xit: Nos ipsi primitias spiritus habentes intra nos gemimus expectantes redemptionẽ corporis nostri. Beati sunt serui illi (ait hic summa veritas) quos cùm venerit Dominus, inuenerit sic, scilicet, vigilantes. Fratres desideratissimi cum vobis explicuerim, quid sit, vos sic esse præcinctos, deprecor vos per clementissima huius cœlestis Domini viscera, qui hoc nobis tanta cum charitate commendauit, vt nunc cùm opportunum tempus, ingensque diuini ipsius spiritus auxilium vobis præsto est, vos velocissimè præcingatis. Etenim diuinus hic spiritus nos in hac re magnopere iuuat: Sicut affirmat Apostolus in ea, quam ad
Ephes. 4. Ephesios scripsit. Vbi pro eo, quod nos legimus: Nolite contristare Spiritum sanctum Dei, in quo signati estis in die redemptionis: alia translatio habet: In quo signati estis in diem re- 24
demptionis. Et sic est etiam in contextu Græco. Dies redemptionis est dies obitus, in quo homo à profundo miseriarum pelago extrahitur. Et sic in prædictis verbis dicit Sanctus Apostolus: Expectantes redemptionem corporis nostri. Atque vt in hunc diem parati simus, diuinus spiritus nobis suis cœlestib⁹ donis auxiliatur. Admonẽsque nos sanctus Apostolus, ne illum contristemur, hortatur, vt diuinis ipsius fauoribus vtamur. Si enim tristitia posset affici, maximam ex eo acciperet, quia illis non vtimur. O quot hodie, quorum vtinam nullus hic adsit, hoc tempus, quod illis Dominus ad se præcingendos, ornandosque concedit, vt ad hoc cœleste conuiuium mirifice exorna-

ti

sti ingrediantur, se exuendo, atque inficiendo consumunt, & sic indigni reddu ntur, qui tanto bono fruantur. Ideò meritò queritur Dauid in Psalmo centesimo decimo octauo. Vbi pro eo, quod nos legimus: Tempus faciendi Domine: dissipauerunt legem tuam, alij transtulerunt: Tempus faciendi Domino: dissipauerunt legem tuam: & sic est in context. Græco: Idest, quo tempore Deo, creatoriq; suo seruire debebant, quod est tempus vitæ ad hoc præcipuè dedicatum, in eo dissipauerũt legem tuã. Orem dignam sanguineis lachrymis lachrymatu: homines scilicet adeo esse ingratos, suique metipsorum inimicos, vt tempus faciendi Domino, ita consumant, acsi esset tempus faciendi diabolo, videlicet, in ludis, turpitudinibus, vltionibus, in diuitijs illicite acquirendis, alijsque quàm plurimis malis admittendis. *Psal. 118.*

26 O infœlices quomodo non timetis, ne vos incautos mors occupet, æterniſque tormentis: tam breues istas voluptates persoluatis? Apud B. Lucam adduxit Dominus parabolam diuitis vitam suam iuxta ipsius voluntatem noctu disponentem, atq; dicentem: Anima mea habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, & epulare. Dixit autem illi Deus: Stulte hac nocte animam tuam repetunt á te: quæ autem parasti, cuius erunt? O rem dictu, atque auditu tremendam. Hic Dominus præsciti depinxit statum. Vbi præcipuè tria perpendi oportet. Primum miserum hunc cum noctu in lecto recumberet, esse nudatum: in quo significatur, quàm expers pietatis, bonorũq; operum nudus existeret. Secundò, Dñm ei dicere: Stulte hac nocte animã tuã repetunt à te, scilicet, Dæmones. De fidelibus Dei ser- *Luc. 12.*

27 uis dicit Diuinus Apostolus: Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cũ Christo. Si infœlix hic animam atq; vitam suam abscondisset in Christo: nõ vtiq; illam Dæmones raperent. At quia illam in se habere, illiusq; Dominus esse voluit, illam in eis quæ ipsi libebat, consumens: ideò eam ab ipso Dæmones abstulerunt. Deus nos tanto malo liberet ò fratres. Vitas animasq; nostras in illas manus cõmendemus, quæ pro omnibus nobis cruci suffixę sunt. Hic enim tutissimus est locus: illis nos spoliemus. Si enim in nobis fuerint, maximo periculo sunt expositæ. Quia dines ille hoc non fecit, idcirco illum Dominus stultum vocat: & iure quidem optimo. Tertio notandum est verbum illud, hac nocte. In quo denotatur, plerunque qui male viuit, *Coloss. 3.*

ma-

male mori. Hunc noctu mori ſignificat obſcuritatem conſcien- 28
tiæ, cum qua mortuus eſt. Quando quis domo ſua noctu tene-
broſus exit, pleraque obliuiſcitur: nunc gladium, nunc calcaria,
nunc ſarcinulam, nunc denique galerum demittit. Sic illum no-
cte mori ſignificat eum oblitum fuiſſe illorum, quæ ipſius plu-
ris intererant, videlicet, quæ ad animæ ſalutem ſpectabant. Hāc
adeò metuendam parabolam adduxit Dominus ad animaduer-
ſionem noſtram: ideo fratres debitum ex illa fructum perci-
pite.

Sint lumbi veſtri præcincti: & lucernæ ardentes in manibus veſtris. Et vos ſimiles hominibus expectantibus Dominum ſuum, quando reuertatur à nuptijs: vt cum venerit, & pulſauerit, confeſtim aperiant ei. Etenim de his dicit, *Amen dico vobis quod faciet illos diſcumbere*, videlicet, in illa ſuperna beatitudine. *Et miniſtrabit illis.* Scilicet, quia 29
ipſe Dominus eorum cibus, atque ſaturitas erit: ipſeque omnia illorum deſideria adimplebit, atque perficiet. Et hoc ſignificat: *miniſtrabit illis*. Eſtque diligenter animaduertendum Dominum de ijs, qui ſibi ità diligenter miniſtrant, bis dicere: Beati ſunt ſerui illi. Grauis vtique atque oneroſa eſt corporalis ſeruitus, & qui eam non timeat, atque effugiat, eſt nemo. Nam qui ea tenetur libertate priuatur, quæ ab hominibus melior ducitur, ac pluris, quam omnia æſtimatur: quam etiam, & belluæ, ac volucres diligenter exquirunt. Eſt autem alia captiuitas, ac ſeruitus diuina, quam iuſti expetunt: quæ nos potentes reges efficit. Vt enim Beatus Gregorius, inquit, ſeruire Deo regnare eſt. Vnde glorioſus Paulus non ceſſabat ſe Ieſu Chriſti ſeruum appellare. Hoc erat omnium 30
Epiſtolarum eius exordium: Paulus ſeruus Ieſu Chriſti. Adeò vt nonnulli, quia Epiſtola, quam ſcripſit ad Hebræos hoc exordio caret, illam Beati Pauli eſſe olim dubitarint. De hac ſacra ſeruitute magnopere gloriabatur Dauid, ideoque illam ſæpenumero repetebat: peculiariterque in Pſalmo cen-
Pſal. 115. teſimo decimoquinto, vbi ait: Ego ſeruus tuus, ego ſeruus tuus, & filius ancillæ tuæ. De hoc etiam titulo nos maxime gloriari oportet. Qui ex ancilla naſcitur, mācipium eſt. Et ſiquī dē Eccleſię ſanctæ filij ſumus, quæ quidem eſt magni regis Ieſu Chriſti ancilla, ſeruiſumus ipſius. Ideò ex puro corde dicamus:

Ego

31 Ego ſeruus tuus, ego ſeruus tuus, & filius ancillæ tuæ. Hocque nos bis repetere oportet: corpore quippe, & anima illi ſeruire debemus. Sicque de nobis merito dicetur: Beati ſerui illi. Si enim Domino fideliter, diligenterque ſeruierimus gratiam ipſe ſuam nobis conferet, qua cœleſtis gloriæ beatitudo comparatur. Ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

In eodem Communi Confeſſorum non pontificum Concio ſecunda.

1 *Sint lumbi veſtri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus veſtris, &c.* Luc. 12.

NVM ex ijs, quæ Chriſtus Redemptor noſter in ſacro Euangelio nos ſæpiùs admonuit, hoc fuit, ne dormiremus, ſed intentis animis vigilaremus. Vnde colligitur vnum, quod noſtra præ cæteris omnibus intereſt, hoc eſſe: cum idē toties, tot verbis, tamque efficaciter nobis clemētiſsimus, noſtrique amantiſsimus Dominus commendarit. Beatus Ioannes dicit: In hoc apparuit filius Dei, vt diſſoluat opera Diaboli. Cumque vnum ex ijs, quæ Diabolus expetit, ſit nos 2 profundo peccatorum ſomno ſoporare: ſatis aperte colligitur filij Dei munus eſſe nos ab hoc lethali ſomno excitare. Et de vigilantibus dicit Dominus in hac hodierna Sancti Euangelij lectione. *Beati ſerui illi, quos cùm venerit Dominus, inuenerit vigilantes.* Illis quippe nuptialis veniet. Scitote fratres hoc nimis glorioſum eſſe promiſſum. Loquens Dominus cum diſcipulis ſuis de metuendis ſignis, quæ in mundo aduentum ipſius ad iudicium vniuerſale præuentura ſunt, deque ingentibus infortunijs, atque laboribus quibus, tunc homines grauabuntur dixit eis, & in illis omnibus iuſtis: His autem fieri incipientibus reſpicite, & leuate capita veſtra: quoniam appropinquat redemptio veſtra. Quaſi diceret: Illa ſigna tam terribi-

1. Ioan. 3.

Luc. 21.

lia

Simile. lia malis, erunt vobis magnæ lætitiæ. Et quemadmodum qui 3
in nundinis deambulant, maxime delectantur de officina in officinam diuagantes, vt pretiosissima quæq; perspiciant: sic vos gaudebitis cometas illos, fulgura, atq; tonitrua contemplantes, & maris fremitus, quadrupedum gemitus, atq; auium clamores audientes. O beatos iustos, quibus tantæ calamitatis tẽpore, & cum vniuersus mundus terroribus inauditis est quatiendus, tranquillitas, & consolatio promittitur. Merito B. Paulus ait: Pax
Philip. 4. Dei, quæ exuperat omnem sensum custodiat corda vestra, & intelligentias vestras in Christo Iesu. O miram benedictionem. Securitas illa (inquit sanctus Apostolus) quam Deus animę cõfert, quæ eum non nouit offendere, quæ exuperat omnem sensum, hoc est quæ non solum verbis nequit explicari, verum ne mente quidem comprehendi potest: sed tantummodo illa 4
fruentes eam valent intelligere, hæc per merita Iesu Christi vos ab omni malo custodiat. Nec vero mirum est, nunc iustorum corda esse pacifica, atque tranquilla, siquidem tantę afflictionis tempore tantam eis Dominus tranquillitatem pollicetur. In
Iob. 5. libro Iob ipse Dominus iusto promittit: Non timebis calamitatem, cum venerit. In vastitate & fame ridebis, & bestias terræ non formidabis. Sed cum lapidibus regionum pactum tuum, & bestiæ terræ pacificæ erunt tibi: & scies, quòd pacem habeat tabernaculum tuum. O benedictus sit talis Deus, qui suos tam solicitus protegit: cum pactum pepigerit cum omnibus creaturis, vsque etiam cum lapidibus, nequis possit pacem, ac tranquillitatem ab eorum animis auferre. Quod non solum nunc facit, sed etiam dicit, se cum cœlis, ac terræ motibus, cæteris q; calamitatibus, quæ vniuerso mundo superuenturæ sunt in vltimo illo, atq; tremendo tempore esse facturũ, ne amicos suos lædant, siue deterreant. Dicẽt tunc impij iustis: Cur tot tribulationes videntes non timetis, cum maria montes attingant? Qui maxima cum exultatione respõdebunt: Deus noster refugium, & virtus. Propterea non timebimus, cum turbabitur terra: & transferentur montes in cor maris. O quam ad literam illic im-
Rom. 8. plebitur illud Apostoli dicentis: Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum: Siquidem in tam metuendis periculis eis Dominus dicit: Respicite, & leuate capita vestra, quoniam appropinquat redemptio vestra. Ex quo apparet, Dominum

6 minum hic eos alloqui, qui hic tribulati, ac dimiſſo capite vixerunt: vereque, & ex animo diuini amoris ſanctæque ipſius legis captiui fuerunt: cum eis dicat: Reſpicite, & leuate capita veſtra: appropinquat redemptio veſtra. Tanti boni ſpe fulciebat Diuus Petrus peccatores ad agendam pœnitentiam dicens: Pœnitemini igitur, & conuertimini, vt deleantur peccata veſtra, vt cum venerint tempora refrigerij à Act. 3.
conſpectu Domini, & miſerit eum, qui prædicatus eſt vobis, Ieſum Chriſtum, ſupple, cum alijs iuſtis vos etiam refrigerium capiatis. Perpendite quæſo fratres quod nomen glorioſus Apoſtolorum princeps rigoroſo, atque tremendo vniuerſalis iudicij tempori imponit. Tempora (inquit) refrigerij. Eo autem quod hoc tantum, tamque efficax eſt ad pec-
7 catores commouendos, vt pœnitentiam agant, idem ſummus ſæculi magiſter ſæpenumero, ac diuerſis rationibus nos voluit admonere, ſicut apparet in hac ſacri Euangelij lectione, vbi dicit, ſe bonis nuptiali aſpectu eſſe venturum. Optime noſtis multum intereſſe inter illius exceptionem, qui à nuptijs reuertitur, à quibus homines hilares, atque contenti redire, & cum gaudio aliqua faceta, quæ illic dicta ſunt, recenſere, & reliquias conuiuiorum (*de las colaciones*) quæ in nuptijs facta ſunt, afferre conſueſcunt, quibus amicos, atque domeſticos ſuos inuitant, atque inter illius exceptionem, qui vt iudex atque inquiſitor aduenit, cum illius exceptor & hoſpes ſit ipſe delinquens, qui iudicis liberos occidit, vxorem ſurripuit, ac diuitias igne ſuccendit. Idem equidem intereſt in
8 ter iuſtos, atq; peccatores. Etenim iuſti ſupernum ſponſum Ieſum Chriſtum, quaſi à nuptijs venientem eos conſolaturum, & gloria inuitaturum ſuſcipiunt: quem ſanctis operibus, deſiderijſq; vigilãtes expectãt. Et ideo ait Dominus: & vos ſimiles hominibus expectantibus Dominum ſuum, quando reuertatur à nuptijs. Peccatores autem illum tanquam iudicem atq; inquiſitorẽ ſeuerum in eos venientem, peccata, quæ aduerſus diuinam ipſius maieſtatem admiſerunt, puniturum recipient. O infelix peccator, qui tuo impio exemplo proximos tuos huius ſuperni iudicis filios occidiſti, eiuſque ſponſam animam tuam ei ſubtraxiſti, ac diabolis tradidiſti: ipſius diuitias, quæ ſunt cœleſtia dona quę ſuſcepiſti in ſacro baptiſmate, atq; in alijs diuinis

ſacra-

ſacramentis, malitiæ tuæ igne cremaſti. Qui igitur tibi accidet, cum ipſemet has tantas iniurias iudicaturus aduenerit. 9

Quod ſi quis quærat: Quid faciemus, vt Angelorum Dominus ad nos nuptialis adueniat? Ad hoc ipſe Dominus reſpõdet dicens: *Sint lumbi veſtri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus veſtris.* Beatus Bernardus in libro complurium ſententiarum, tria cingula aſsignat, quibus eos præcingi oportet, qui hoc præceptum cupiunt adimplere. Primum eſt, zona pellicea, quæ per illam fuit obumbrata, qua cingebatur Elias, & Beatus Ioannes Baptiſta, quæ eſt corporeæ mortis recordatio. De Elia dicitur in quarto Regum volumine: Zona pellicea accinctus renibus. Et de glorioſo Baptiſta dicit Diuus Marcus: Zona pellicea circalũbos eius. In hoc figuratum eſt, ad hoc, vt quis diuini honoris zelator, bonuſq; prædicator exiſtat, oportere illum mortis recordationem præ oculis ſemper habere. O quàm optimum cingulum, nullus illud vendit in orbe. Ex cœlo deſcendere, in Dei officina emi debet. Nam, vt Beatus Iacobus inquit, Omne datum optimum, & omne donum perfectum de ſurſum eſt deſcendens à patre luminum. Eo quod hoc cingulum tam excellens ſit, dicit diuinus ſpiritus: Melius eſt ire ad domum luctus, quam ad domum conuiuij: in illa enim finis cunctorum admonetur hominum, & viuens cogitat quid futurũ ſit. Vbi alia tranſlatio habet: & viuens cogitat quid futurus ſit. Et Hebraicè legitur: & viuens dabit ad cor ſuum. In hac tranſlationũ varietate ſignificatur animaduerſio, & viſio, atque intuitus mortis proximi, qui cũ locuti conuerſatiq; fuimus, multũ conducere ad hoc, vt aſsiduo cogitemus crebraq; animi conſideratione contemplemur, quid nobis poſt obitum futurum ſit. O quam apte hæc zona hominem cingit: & quantumcunq; diſſolutus incedat, eum coercet, atq; à quamplurimis malis reuocat. Cum Sanctus Elias in mõte Oreb moraretur, ſpiritus grandis, & fortis ſubuertens montes, & conterens petras iuxta illum præterijt: & poſt ſpiritũ commotio, & poſt commotionem ignis. Et ab his omnibus, videlicet ab ſpiritu, commotione atque igne fuit ereptus, & hæc omnia eua ſit, quia in ſpelũca latebat. Vbi myſterioſe ſignificatum eſt tribus præcipuis malis quæ in orbe graſſantur, de quibus dixit B. Ioã. Omne, quod eſt in mũdo cõcupiſcẽtia carnis eſt & cõcupiſcentia

Bernar.

4. Reg. 1. Marc. 1.

Iaco. 1.

Eccle. 7.

3. Reg. 19.

1. Ioan. 2.

12 aſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ, hominem facilè liberari, ſi
in ſpelunca, quę eſt viua quædã recordatio, & conſideratio mor
tis, includatur. Ventus euertens montes, & conterens petras eſt
ſuperbia. Turbo mundum reuoluens eſt cupiditas. Ignis autem
cuncta comburens eſt luxuria. Vis ò homo iſta incolumis eua-
dere? In hac ſpelunca quandiu poteris, deliteſce. Diuinus enim *Eccle. 7.*
ſpiritus ait: Memorare nouiſsima tua, & in æternum non pecca-
bis. Secundum cingulum eſt lineum, de quo dixit Deus loquẽs
de Aaron: Accingetur zona linea. Vbi ſignificatum eſt ad gra- *Leuit. 16.*
tum Deo ſacrificium offerendum conuenientiſsimũ eſſe quen-
quam hac pretioſa caſtitatis zona eſſe ſuccinctum. Quod cin-
gulum etiam in cœleſti Dei officina lachrymis, humiliq; atque
aſsidua oratione venditur. Eteniñ ſupernum eſt etiam donum
13 Dei. Nolo dicere hanc duplicem zonam ita Dei donum eſſe, vt
ea penitus à diuina ipſius maieſtate ſperare debeamus, ſolum-
modo illam poſtulando: nam ſimul complures diligentias ad il-
lam impetrandam nos oportet adhibere. Tertia zona eſt aurea, *Apoc. 1.*
de qua Diuus Ioannes ait: Vidi ſimilem filio hominis præcin-
ctum ad mãmillas zona aurea. Hæc zona eſt charitas. Atque in
illa mirabili viſione ſignificatum eſt, eum qui filius Dei adopti-
uus eſſe vult, cœleſtiſq; beatitudinis hæreditatem conatur acci-
pere charitatis cingulo viſcera præcincta habere debere. Quę zo
na in cœleſti etiã officina reperitur. Et ita dicit Beatus Paulus:
Charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per Spiritum ſanctũ
qui datus eſt nobis. Beatus Gregorius vnum tantum cingulum *Rom. 5.*
aſsignat, dicens: Lumbos enim præcingimus, cùm carnis luxu-
14 riam per continentiam coarctamus. Nec verò ſufficit continen- *Gregor. in*
tiæ cingulo, corporis, ſed etiam mentis lumbos præcingi opor- *hom. ſup. hoc*
tet. Et ita nos admonet Diuus Petrus dicens: Succincti lumbos *Euãgelium.*
mentis veſtræ ſobrij, perfecti ſperate in eam, quæ offertur vobis *1. Petri. 1.*
gratiam in reuelationem Ieſu Chriſti, hoc eſt, in aduentum eius.
Mentis lumbos ſuccingi eſt, turpes cogitationes extingui: quò
ſic tam turpi, atque nociuo luxuriæ vitio liberemur. De qua di- *Oſee. 4.*
cit Oſee Propheta: Fornicatio, & vinum, & ebrietas auferunt *Hiero.*
cor. Quæ verba Diuus Hieronymus ſic ordinat: Sicut vinum, &
ebrietas mentem impotentem facit illius, qui bibit: ita fornica-
tio, atque voluptas peruertit ſenſum, animumque debilitat, &
de rationali homine brutum efficit animal. Et pro, ebrietas, He-

braicè legitur: Muſtum. Ita, videlicet: fornicatio, & vinum, & muſtum auferunt cor. At noſter interpres effectum pro cauſa trāſtulit, quod eſt mirum elationis genus. Muſtum quippe efficacius eſt ad inebriandum, quam vinum. Multo autem magis inebriat fornicatio, ſiquidem inebriat ſicut vinum, & muſtum. Et quia hoc vitium aufert cor, ideo dixit Dauid: Cor meū dereliquit me. Et alibi: Loquetur (inquit) pacem ſuper ſanctos ſuos, & in eos, qui cōuertuntur ad cor. Non ſolum autem hoc vitium aufert cor, ſed, vt etiam probat B. Thomas: illo hominis actio debilitatur circa intelligibilia. Et non ſolum hoc efficit: ſed naturā etiam corrumpit, vireſq; eneruat. Vnde vna ex rationibus, quæ aſſignari conſueſcunt, cur patres illi priſtinis quondam temporibus tandiu vixerint, eſt, quia non erāt effrænati ad libidinē. Et idcirco quamuis cum Salomon obijt, nō plurium quam quinquaginta vnius annorum eſſet, multo tamen antea illum diuinę literæ ſenem appellarunt: vt patet in tertio regum volumine, quia ante tēpus ſenſuali turpitudine fuit conſumptus & ſenuit.

Pſal. 39. Pſal. 84. D. Th. 2.2 q. 15. art. 3. 3. Reg. 11.

15 16

Non modo nos admonet dominus, vt ſint lūbi noſtri præcincti, ſed etiā addit: *Et lucernæ ardentes in manibus veſtris.* B. Ambroſius ſuper pſalmum centeſimum decimum octauum, hunc locum explicans dicit: Quia multæ ſunt tenebræ, multæ ſunt lucernę neceſſariæ. Ideſt, ſiquidem complures ſunt ſcelerum noſtrorum tenebræ, oportet nos multas luces, ideſt, multas virtutes exquirere, vt tenebras expellamus. Ad ſingulis vitijs reſiſtēdum ſingulis virtutibus opus eſt. Caſtitate ſiquidem ab animis veſtris facile luxuriæ, non autem ſuperbiæ tenebras, aut furoris caliginem expelletis: humilitatis lucerna ſuperbiæ quidem, nō vero luxuriæ tenebras poteſtis eijcere. Nonnulli virtutum, bonorumq; operum lucernas non in manibus quidem, ſed in pedibus habēt: & hi ſunt, qui bonis propoſitis repleti cum ſint, nunquam ea opere complent. In prouerbijs ait diuinus ſpiritus: Mulierem fortem quis inueniet? Ecqua Domine mulierem iſtam fortitudine pollere oportet? Statim ipſe reſpondit dicens: Manum ſuam miſit ad fortia, & digiti eius apprehenderunt fuſum, O rem mirabilem. In hoc Domine fortitudinem ſitam eſſe ducis? Si diceres: Accepto gladio tigres, leones, ſiue gigantes occidit, merito equidem illam fortem appellare videreris: at quia manum ſuam miſit ad fortia & digiti eius apprehenderunt

Ambr. ſup. pſal. Prou. 31. 17

18 runt fuſum? Vtiq;, in hoc enim vera fortitudo conſiſtit, in hoc, videlicet, quòd homo paſsiones ſuas ſuperet & actualiter ſanctis exercitationibus intendat, non contentus bonis deſiderijs, atque propoſitis: qui in fuſo quod elaboratũ eſt reponitur. Alij lucernas, verũ mortuas, præ manibus habent. Et hi ſunt qui, licet bene operentur, à malo tamen non recedunt, & ſic bona opera ſceleribus oblinũt. Quãuis mille virtutes habeas, ſi cũ eis vnũ habeas lethale peccatum, hoc vnum ſufficiet te in infernum detrudere. In Eccleſiaſtico dicitur: Vnus ædificãs, & vnus deſtruẽs *Eccle. 34.* quid prodeſt illis, niſi labor? Si autem ipſe conſtruens deſtruit, quid inde eliciet? Quapropter fratres accenſas lucernas in gratia, & diuino amore habere curate. Nec vero contenti ſitis, lucernas retrorſum relinquere, multa in teſtamentis legantes, vt ea
19 poſt obitum veſtrum hæredes exequantur, cum eas ante vos deferre poſsitis. Si enim tu ò frater crudelis es in te, quomodo ſperas hæredes tuos maiori in te miſericordia eſſe vſuros, quam tu metipſe dum lucis vſura fruereris in te ipſum vſus es? O ſtulte ſtulte quantopere deciperis. Vt has lucernas manibus accenſas haberetis fratres dilectiſsimi, vellem vos cogitatione contemplari viam proclinem gelu plenam, per quam quiſquam tenebroſus ac ſine luce graditur, quem furibundus miles nudato enſe perſequitur cupiens eum illo confodere. Simulque animo contemplamini in illius cliui termino profundiſsimam quã dam eſſe paludem ſerpentibus plenam in quam incidere atque perire valde pertimeſcit. Dicite fratres, quali animo in tanto periculo ſisteret? Sola vtique huius periculi conſideratio mo-
20 gentem affert ſtuporem. Quid autem faceret homo in tanto periculo, atque afflictione conſtitutus? Credite mihi fratres, hæc, & alia multo maiora diſcrimina ſunt in humana vita. Quamobrem dici poteſt in infœlicibus filijs Adam maledictionem, quam Dauid perſecutoribus ſuis iaciebat, ſeu po- *Pſal. 34.* tius prophetiam, quam de illis prædicebat adimpleri. Fiant (inquit) viæ illorum tenebræ, & lubricum, & Angelus Domini perſequens eos. Ecquid aliud eſt hæc humana vita, niſi labilis cliuus compluribus peccandi, & corruendi occaſionibus repletus, atq; ignorantijs obtenebratus, per quẽ fortiſsimus, expertiſsimuſq; miles diabolus hominem gradientem furibundus inſequitur? In cuius periculoſæ viæ termino eſt terribilis in-

Rom. 5. fernilacus, in quē omnes ab hoc metuendo hoste percussi ac vi- 21
cti prolabentur, sicut affirmat Beatus Apostolus, dicens: Stipendia peccati mors. O quam digna sunt hæc, quæ ingenti pauore timeantur. O quomodo si hęc attente consideraremus, tam horribili discrimini expositi lachrymis perfunderemur, hasque lucernas accensas manu gerere curaremus: vt siquidē via, qua tendimus, labilis est, non esset tenebrosa, & sic tanto periculo liberaremur. Hæc duo hic adhibuit Dominus, quibus nos voluit exhortari, vt intentis animis vigilemus, nec peccati somno indulgeamus. Qui enim præcinctus est, non potest dormire: se nanq; nimis astrictum esse, non facile patitur. Præcipueque, si iuxta huius infœliciss imæ tempestatis consuetudinē præcinctus sit, cùm homines adeò arcti, rigidique zonaque ac ligulis tam perstricti incedunt, vt crepare velle videantur. Quæ omnia vanitate com- 22
moti libentissime perferunt. Sunt vtique Martyres diaboli. Et qui facem accensam manu tenens stat, non potest bene dormire, quia illius fulgore perturbatur. Sic qui spiritaliter præcincti sunt, hasque lucernas, de quibus hucusque sermonem fecimus, accensas manibus tenent, facilè culpæ somno liberantur, & in Dei ministerio diligenter inuigilant.

Additque vlterius Dominus dicens: *Et vos similes hominibus expectantibus Dominum suum quando reuertatur à nuptijs.* Qui sic expectant, de Domino suo loquuntur, quomodo veniet, & eis aliquid de nuptijs afferet. Hos oportet esse sermones nostros, quibus, si fideles ipsius serui essemus, ardentissimo illius videndi, eiusque societate fruendi desiderio inflammaremur. Tales erant illi, quibus dicebat Beatus Iacobus in sua Canonica: Patientes estote 23
Iacob. 5. fratres vsque ad aduentum Domini, & cōfirmate corda vestra, quoniam aduentus Domini appropinquabit. O mirum seruorum Dei amorem: quo adeò illius videndi cupiditate torquebātur, vt oporteret eos ad patientiam concitari. Et ideo bis repetit sanctus Apostolus verba illa: Patientes estote.

Beati sunt serui illi, quos cū venerit Dns, inuenerit vigilantes. Amē dico vobis, quod præcinget se, & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis. In his breuibus verbis supernus magister ineffabilem beatorum gloriam comprehendit. Ecqua maior gloria excogitari poterit, quàm rerum omnium creatorem, ac Dominum, in cuius conspectu cunctæ cœlorum potestates consternuntur, accingi,

24 cingi, atque diſponi, ſicque ſuccinctum, ac rebus omnibus expe-
ditum eis miniſtrare? Quæſiuit Rex Aſſuerus ab Aman familia-
riſsimo ſuo: Quid debet fieri viro, quem Rex honorare deſide- Hester. 6.
rat? Quanuis Aman elatiſsimus erat, ſeque illum, quem Rex
vellet honorare, eſſe putabat: & quanuis multa recenſuit, quibus
ille deberet honorari, nunquam tamen tantum hoc honoris ge-
nus optare, neque inter ea, quæ Regi reſpondit, annumerare au-
ſus eſt. Etenim elatum eius cor & ſuperba mens tantum hunc ho-
norem nequiuit apprehendere. Et ſiquidem in cœlis non ſunt
materiales menſæ, nec conuiuia, aut corporei cibi, dico cœleſtē
Saluatorem hoc loquendi modo ſummum honoris, dignitatiſ-
que gradum omnibus penitus inacceſsibilem, & inexcogitabi-
lem ſignificare voluiſſe. Sicuti magno Rex afficeret honore ſer-
25 uum, cui ad menſam ſedenti ipſe miniſtraret: quantò igitur ma-
ioris amplitudinis erit iuſtis, Deum infinitæ maieſtatis ipſis vi-
liſsimis terræ vermiculis deſeruire, omnibus, ſcilicet, eorum de-
ſiderijs ſatisfaciendo? De manna dicitur in libro Sapientiæ: Pa- Sap. 16.
nem de cœlo præſtitiſti illis, ſine labore omne delectamentum
in ſe habentem, & omnis ſaporis ſuauitatem. At non cunctos ſi-
mul ſapores habebat, nec cunctos illud comedens ſentiebat, ſed
nunc vnum, & poſtea alterum, ſicut ipſi libebat. Verùm diui-
nus hic cibus cunctos ſimul ſapores, ac ſuauitates illum come-
dentibus confert: vnde omnium deſideriorum ſatisfactio, tran-
quillitaſque dimanat. Tantò maior eſt quædam voluptas, quan-
tò plures ſenſus ſimul oblectat. Vnde cùm quis ſolenne con-
uiuium conatur inſtruere cuncta, quæ cunctis ſenſibus delecta-
26 bilia eſſe conſueſcunt, curat adiungere, quales ſunt optimi, ſua-
uiſsimi que cibi qui guſtui, palatoque magnam afferunt volupta-
tem: conuiuium que in amœno, vmbroſo que vireto roſis, ac va-
rijs floribus exornato præparat, vt viſus oblectetur: locum que
pretioſis odoribus, atque aromatibus ſuffit, quibus odoratus
maximè gaudet. Suauiſsimum concentum, qui aures oblectet,
accerſit: amicoſque conuocat, qui cōuerſationis ſuæ dulcedine
conuiuarum animos recreent: ita, vt nullus ſenſus, nulla animi
potentia voluptatis expers maneat. Ex hoc quodammodo cœ-
leſtis conuiuij excellentia, miraque voluptas conijci poteſt: in
quo nullus prorſus ſenſus, nulla que potentia ſine maxima ſua-
uitate remanebit. Hoc autem non ad horam quidem, ſicut ac-

cidit in terreſtribus conuiuijs, ſed ad innumeras, atque infinitas 27
ſæculorum ætates. Nonne fratres mei tanti boni ſpe gaudẽtibus animis exultatis? Hæc nos fœlicitas manet: hæc nobis gloria reſeruata eſt: citò illam videbimus: citò ea fruemur: citò ab hac miſera vita exibimus, quã nobis Dominus conceſsit, vt aſsiduis virtutum exercitationibus maiorem gloriæ coronã adipiſcamur. Hæc aſsiduò cõtemplamini, hęc crebra animi contemplatione cogitate, hæc noctu, die q́ue reuoluite: cor enim vehemẽtiſsimè
Pſal. 126. fulciunt. Vnde poſtquã Dauid dixit: Cùm dederit dilectis ſuis ſomnũ, ecce hęreditas Domini filij merces fructus ventris: paulò inferiùs ſubdidit: Beatus vir, qui impleuit deſiderium ſuum ex ipſis: non cõfundetur, cum loquetur inimicis ſuis in porta. Id eſt, in illo arctiſsimo oſtio, quo ab hac vita exeuntes in alteram ingredimur, quæ eſt mors, vbi furibundæ belluę varijs tentatio- 28
nibus nos cõcuſſuræ, & ſi poſsint, deuoraturæ expectant, tunc vti q́ue non confundetur, qui hoc pretioſo licore cordis ſui deſiderium in hoc ſæculo impleuerit. Harum quippe rerum aſsidua conſideratio animum corroborat, quò victor euadat.

Et quia ſæpenumerò hominibus accidit adoleſcentiam, & aliquando potiorem vitæ partem in ſomno tranſire, ne tales deſperent, dicit eis clementiſsimus Dominus: *Et ſi venerit in ſecunda vigilia, & ſi in tertia vigilia venerit, & ita inuenerit, beati ſunt ſerui illi.* Quaſi dicat: Multos, quos in iuuentute vigilantes inueni, in illa ætate ad conuiuia æterna perduxi. Et quanuis vos ætatem iſtã, & maiorem vitæ partem dormiendo tranſegiſtis, nunc tamẽ veram agentes pœnitentiam vigilate, gloriam q́ue ſicut & illi conſequemini. Nam vſque ad ſenectam ego ipſe, & vſque ad canos 29
Iſai. 46. ego portabo. Ego feci, & ego feram: ego portabo, & ſaluabo, ait ipſe Dominus. Omiſeros illos, qui ne canis quidem onuſti, cùm Deus ad hoc illos expectauerit, ad eum conuerti volunt. Per has tres vigilias triplicem ætatem pueritiæ, ſcilicet, iuuentutis, & ſenectutis Dominus deſignauit. Et in qualibet iſtarum Dominus hominem vigilantem inuenerit, licet in alijs dormierit, beatus erit.

Statim q́ue addit. *Hoc autem ſcitote, quoniam ſi ſciret pater familias qua hora fur veniret, vigilaret vtique, & non ſineret perfodi domum ſuã.* Hoc exemplum cœleſtis magiſter ad cõfuſionem noſtram adduxit cùm ad temporalia damna fugienda tam ſoliciti, ad ſpiri-

talia

talia verò detrimenta euitanda tam pigri simus. Magnæ confusionis est nos tantopere quatuor drachmas custodire, in diuitijs autem animæ seruādis pigerrimos esse. Et quia clementissimus hic Pater ignauiam nostram agnouit, ideò iterum nos admonet dicens: *Ideo & vos estote parati, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet.* O benedictus talis Deus quam manifestè in hoc quantoperè bonum nostrum exoptet, ostendit, qui nos toties hortatur, non vult nos incautos occupare. Hac igitur superna clementia vtamur, nūc nos opportune præparemus: quò diuina gratia locupletatos nos Dñs inueniēs, secū in cęlestē gloriā perducat. Amē.

In eodem Communi Cōfessorum non pontificum, & maximè pro Diuo Antonio Abbate Concio Tertia.

Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, &c. Luc. 12.

DVO in hodierna sancti Euangelij lectione continentur. Alterū, certitudo infallibilis aduētus filij Dei in vniuersale & particulare iudiciū: alterū verò, quid ad illū excipiendū nos facere oporteat. Statuēs Deus ad hominū salutē in mūdū homo factus venire, aduentū suū in carne humana per sanctos Prophetas sæpe promisit, nūquā tamē certū diē, in quo vēturus esset, explicuit. Etenim ipsius aduentū hominibus reuelari opus fuit, ne desperarēt intelligētes quām impossibilis sibi erat cōparatu cęlestis beatitudo, ad quā possidendā cōditi fuerāt. At si eis peculiariter declararet tēpus, ac locū, vbi hoc esset faciēdū illis noceret. Nā filius Dei nō solū venit in mundū, vt nos redimeret sed vt etiā erudiret: sicut in multis sacrę paginę locis promissum erat. Præcipuè verò apud Isaiā Prophetā, vbi dicitur: Eruntoculi tui videntes præceptorē tuū: & aures tuæ audient verbū post tergum monentis. Hæc est via, ambulate in ea, & nō declinetis, neque ad dexteram, neque ad sinistram. Cumque cœlestem viā tam verbis, quàm operibus nos esset eruditurus, oportebat eum *Isai. 30.*

labores, paupertatem, ac deniq́ue mortem acerbiſsimam ſum- 3
ma illa, qua paſſus eſt, patientia, atque animi æquitate tolerare.
Quòd ſi mundus certò ſciret quando, & vbi eſſet appariturus:
ecquis eum in ſtabulo naſci ſineret? Ecquis eum affligi, ac mori
pateretur? Neque verò ipſe diabolus cum eo certamen auderet
inire, ſed diceret: Quid Domine? tua tanta maieſtas cum puſilli-
tate mea contendere vult? Iam ictus tuos expertus ſum, nolo
Hymnus. ampliùs confundi. Ideo voluit Dominus ortus ſui horam, ope-
rire, ſicut ſancta mater Eccleſia concinit, dicens: Ars vt artem
falleret. Quemadmodum igitur prioris aduentus illa duntaxat
explicuit, quæ neceſſaria, atque vtilia erant, quod autem offi-
cere poſſe cognouit, abſcondit, ſic loquens de poſteriori illud
tantum reuelauit, quod nobis nouit expedire, videlicet, ipſius
aduentus infallibilem certitudinem. At certum tempus non ex- 4
plicuit, ſciens illud nobis eſſe nociturum: quippe qui vltimam
(quæ noſtra eſt ignauia) horam expectaremus, reliquum verò
temporis perperam degeremus, & in poſtremam horam totius
Auguſt. vitæ pœnitentiam differremus. Vnde Beatus Auguſtinus: Hęc
Simile. inquit, eſt ratio, quare voluit Deus, vt diem vltimum ignorare-
mus, vt ab omnibus caueremus. Si domum ingrediens noſſes
vnum ex illius habitatoribus tibi mortem eſſe illaturum, quem
tamen ignorares, neceſſario tibi ab omnibus eſſet cauendum.
Contemplare igitur, ò frater, domũ eſſe hoc ſæculum, cuius ha-
bitatores ſunt dies, ac noctes: quorum aliquis tibi vitam ablatu
rus eſt, mortem, ſcilicet, tibi offerens. Etenim aliquẽ diem opor
tet illuceſcere, in quo ad noctem non peruenies: ſeu aliqua nox
eſt aduentura, in qua vſque ad auroram non viuas. Siquidem er 5
go quiſnam ſit, prorſus ignoras, ab omnibus pariter te cauere
oportet, & in omnibus cautum ac præparatum viuere. Hoc ad
literam ſignificat quod Dominus dixit apud Beatum Mat-
Matth. 25. thęum: Vigilate, inquit, quia neſcitis diem, neque horam. Quod
perinde eſt, ac ſi diceret: Cùm diem certum ignoretis, quotidie
vigilate. Et ſiquidem horam neſcitis, omnibus horis intentis ani
mis eſtote parati. Quid enim tibi prodeſſet, diu vigilaſſe, ſi tamẽ
aduenies Dominus te dormientem inueniret? Ecquid profuit
Sauli, ac Iudæ aliquando vigilaſſe, cum vigilare ceſſantes mor-
tis tempore fuerint ſoporati? Ideò nos in omnibus horis opor-
tet vigilare.

Illam

6 Illam etiam horam à nobis vult Dominus ignorari, vt maioris meriti nobis occasionem præbeat. Etenim cùm homo in extrema vitæ suæ hora consistens, illum sibi esse supremum tempus ignoret, putetque se diutiùs esse victurum, tũc firmiter proponit, se in reliduo vitæ creatori, Dominoq; suo feruentissimè seruiturum. Quod propositũ homini in gratia perfistenti ingentis est meriti. Sciens autem se in illa hora esse moriturũ, illud minimè proponeret, non enim opus esset. O infinitam Dei probitatem, qui quenquam incerta quadam hora moriturum esse decreuit, non vultq; illum illius horæ conscium esse, quò tempus, quod se victurum esse putabat, ei offerens multum gratiæ mereatur. Animaduertite quomodo Pater misericordiarum rationes exquirit, quibus se se à nobis decipi patiatur. Quod autẽ nos
7 facere oportet, in exordio sancti Euangelij Dominus docet his verbis: *Sint lumbi vestri præcincti, &c.* Quẽquam lumbos accingere est, se rebus omnibus expedire, vt vniuersa diligẽter efficiat. Vnde Eliseus Propheta puero suo Giezi dixit: Accinge lũbos tuos, & tolle baculum meum in manu tua & vade. Hoc est, fac, vt expeditus sis ad opus, quod tibi præcipio. Ita hic Dominus præcipiens nos accingi, monet, vt offendicula cũcta, peccata, & occasiones euitemus: quò ad illa omnia, quę ad diuinæ ipsius maiestatis ministerium pertinent, exequenda promptissimi simus. *Simile* Etenim sicut vestes oblongæ, atque dimissæ quodlibet opus corporale impediunt: sic etiam affectiones atque curæ oblongę, neq; astrictæ spiritales exercitationes impediũt. Ideòq; nos oportet illas ab humo leuare, fortitudinisq; cingulo accingi, ne nobis
8 impedimento sint: sicuti fecit sancta illa anima, de qua dicitur in Prouerbijs: Accinxit fortitudine lumbos suos, & roborauit brachiũ suũ. Gustauit, & vidit, quia bona est negotiatio eius: nõ extinguet in nocte lucerna eius. Ex ijs verbis apparẽt cõmoda, quæ homini ex eo q̃ cingitur, proficiscuntur. Inde enim in sanctis exercitationibus virtus, & corroboratio prouenit. Inde dimanat, q̃ illis oblectatur, & ex earũ delectatione gustuq; perseuerãtia exoritur, ita vt eam mors tenebrosam nõ occupet. D. Paulus inquit: Flecto genua mea ad patrẽ Dñi nostri Iesu Christi, vt det vobis secundũ diuitias gloriæ suæ virtutẽ corroborari per spiritũ eius in interiori homine. Vbi alij trãstulerũt, vt det vobis secũdũ diuitias gloriæ suę virtutę corroborari per spiritũ eius interiorẽ hominem.

Prouer. 31.

Ephes. 3.

minem. Et ſic eſt in contex. Græco, & ita legit etiã B. Hierõ. In qua tranſlationum varietate ſignificatur virtutem eſſe inſtrumentum, quo diuinus ſpiritus animum fulcit, atq; corroborat, quo vniuerſa impedimenta diligenter abſtrahat, diuinoq; ipſius miniſterio intendat. Idcirco ſanctum Apoſtolum imitantes idẽ humiliter efflagitare debemus. Verum, proh dolor, quam pauci ſe accingũt, & expediunt, vt per ſancta exercitia currãt, & quot
Pſal. 61. per vitia velociter decurrunt: ſicut Dominus per Prophetã cõqueritur. Vbi pro eo, quod nos legimus: Veruntamen pretium meum cogitauerunt repellere, cucurri in ſiti, ore ſuo benedicebant, & corde ſuo maledicebant: alia tranſlatio habet: Cucurrerunt in ſiti. Ideſt, præ nimia ſiti, qua mali vniuerſum virtutis genus à ſe expellere exardebant (quod eſt pretium, quo cœleſtis beatitudo emitur) per vitia diligentiſsime cucurrerunt. 10
Per viſcera miſericordię Dei noſtri vos deprecor fratres dilectiſſimi, vt iam per tantæ maieſtatis offenſiones currere ceſſetis, & præcincti cœleſtium præceptorum viam curratis. Sint lumbi veſtri præcincti. Sunt etiam & animæ ſui lumbi intellectus, videlicet, atq; voluntas, quos etiam cingi oportet. Si enim intellectum diſſolutum dimiſeritis, mille inſanias contemplabitur, &
2. Cor. 12. in complures errores prolabetur, in quos ne corruat illum fidei zona ſuccingite, atq; perſtringite, ſicuti nos admonet D. Paulus dicens: In captiuitatem redigentes omnem intellectum in
Philip. 2. obſequium Chriſti. Hoc tantũ eſt ſacrificij genus, vt de illo ipſe Apoſtolus dicat: Si ęmulor ſupra ſacrificium, & obſequium fidei veſtræ: gaudeo, & gratulor omnibus vobis. Admirabilis eſt hæc elatio fidei Philippenſium, cum tam ſanctus Apoſtolus illis gaudeat inuidere, illiſq; tantopere gratuletur. Vbi notãdum eſt, dictionẽ illam, &, declaratiuam eſſe poſſe: ita vt ſit ſenſus. Si æmulor ſupra ſacrificiũ, ideſt, obſequiũ fidei veſtræ, gaudeo. O infœlices hæreticos, qui quia hoc cingulo intellectus ſuos cingere noluerũt, in tot errores, ac mala corruerunt. Negãt ſe ſacrorũ conciliorũ decretis aſtringi debere, nec ſummorum Pontificũ, ſanctorumq; doctorũ ſententijs gubernari teneri. Sicq; intellectus liberos dimittẽtes ſinguli ſingulas errorũ vias, quaſlibet amplectuntur. Deus nos (quæ ipſius eſt infinita clemẽtia) tãto malo liberet. Maxime etiã nos oportet intellectũ nõ fide ſolũ, ſed
Pſal. 142. ſanctis etiã cõſiderationibus præcingere. Sic faciebat Dauid, q

dice-

12 dicebat in Psalmo: Memor fui dierũ antiquorũ, meditatus sum in omnibus operibus tuis, & in factis manuũ tuarũ meditabar. Ecquid aũt vtilitatis inde tulisti Rex sancte? Expãdi (inquit) manus meas ad te, anima mea sicut terra sine aqua tibi: Velociter exaudi me Dñe Deus meus, &c. Ex eo q̃ viri sanctus trãsactam vitam, perceptaq; à Deo beneficia, atq; alia mirabilia ipsius opera fuit contẽplatus, animę sue necessitates, defectusq; cognouit, atq; illorũ remediũ postulauit. Ecce quã necessariũ sit intellectũ sanctis cõsiderationibus accingi. Hinc sponsus sponsam cõmendat in cãticis dicẽs: Vulnerasti cor meũ in vno crine colli tui. In hoc significat diuinus spiritus sponsam omnibus vanis cogitationibus depositis vnã solũmodo fuisse amplexam, videlicet, quomodo Deo studiosius deseruiret. Ideoq; illã vnius solius capilli cõmẽ
13 dat. (O *sancta Maria señora*) si ex quot horis quotidie in terrestribꝰ rebus contemplandis insumimus, in cœlestibus considerandis, infernique cruciatibus animaduertendis vnam saltem horam consumeremus, quantum hinc vtilitatis perciperemus. De illo celebri quondam pictore Zeuxe refert Plinius, quod in se fuit iratus, quia cum puerum vuas manu tenentem depinxisset, auis eas rostro compunxit, puerum depictum non pertimescens: si cuti eũ viuũ timeret. Dicebat ille: Si tã proprie puerũ, quã vuas depinxissem, auis vtiq; illũ timẽs vuas tangere nõ auderet. Maiori vtique ratione fratres mei nos in nosmetipsos irasci debere mus, quia, vt humanas voluptates, honores, cęteraq; tẽporalia cõsideratione depingere nouimus, quę cũ mortua quidẽ sint, ea nimis viuida pingimꝰ: inferni cruciatus cõtẽplatione nostra de-
14 pingere nescimus diuiniq; iudicij seueritatẽ, cœlestisq; beatitudinis bona nõ contẽplamur, cũ viuidissima sint. Vnde quia ea, sicut oportet depingere nescimus nec illa timemus nec ista concupiscimus. Voluntatem etiam præcingi oportet, quæ itidem lumbus est animæ, debetque diuini amoris zona præcingi. Nul latenus eã demissam sinas, ea enim diliget quæ ei non sunt necessaria, nec verã voluptatẽ afferre possunt. O quãta dissolutio, quãta affectio, & amaritudo in omnibus huius sęculi statibus est cõ q̃ cæca volũtas dimittitur, vt quęlibet diligat. Vultis fratres quodãmodo intelligere quantũ inter Dei, & creaturarũ amorẽ interfit? hac appositissima similitudine intelligetis. Si plurima vulnera linteis alligata habetis, quotiescunque vittæ soluuntur

Cant. 4.

Plin. lib. 35. cap. 10.

Simile.

& au-

& auferũtur, nouũ dolorẽ perſentitis. Si quis autẽ chirurgus vul- 15
neribus mederetur, nec vittas amoueret, ecquis eũ ad medẽdum
ſibi non accerſiret? Noſtis vtiq; amorẽ vulnus appellari. Vnde
ſponſus dixit ſponſę: Vulneraſti cor meũ in vno oculorũ tuorũ.
Cant. 4. Totq; vulneribus vnuſquiſq; conſitus eſt, quot amoribus eſt af-
fectus. Vittæq; ſunt ea, quæ diligimus, diuitię, videlicet, amici,
liberi, ac deniq; fratres, &c. Deus etiã eſt vitta, quæ diuini amo-
ris vulneri ſuper imponitur. At creaturæ, quas diligimus, ſæpe-
numerò ab his vulneribus maximo cũ dolore neceſſariò amouẽ
tur. Etenim nunc liberos, nunc virũ, nũc diuitias, nunc deniq; fa-
miliares amittitis: quæ omnia cor magnopere torquẽt. Deus au-
tem nũquam ab animis veſtris auferetur, nec eũ inuiti amittetis.
In æternum illũ ſeruare poteſtis vulneri amoris impoſitũ in eius
obediẽtia perſeuerãtes: ſicq; vobis non officiet, ſed ſingularẽ af- 16
feret cõſolationẽ. O fœlices qui hoc cingulo volũtatẽ ſuã aſtrin
gere norũt, quám expertes totius amaritudinis etiã in hoc ſæcu
lo viuũt. Ex eo, quòd homines ita ſe cingunt prouenit, quòd ha
bent lucernas ardentes in manibus ſuis, quæ ſunt bona opera: hi
quippè ex diuino amore proficiſcũtur effectus. Qui firmiter cre
dit, & vehementer amat, facile bonis operibus intendit: & hoc
eſt quenquam accenſas in manibus habere lucernas. Eſtque hic
attentis animis perpendendum quomodo Dominus dicit: Sint
lumbi veſtri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus veſtris.
Lũbi, inquit, veſtri, &, manibus veſtris. Multi quippè alios eſſe
ſuccinctos, lucernaſque manibus habere, inſtãtiſsimè curãt, qui
tamen neque præcingi, neque lucernas accenſas in manibus ſuis
habere volunt. Amentiſsimum vtique eſt, ò frater, te alijs cœ- 17
lum exquirere, tibi autem infernum deligere. Quamobrem
vnuſquiſque ſemetipſum curet accingere, appetituſque ſuos
coercere, ac bonis intendat operibus. Etenim hoc nobis præci-
puè in hodierna ſancti Euangelij lectione commendat: deinde
proximorum ſuorum reformationem expetere poterit. Etiam
dicere poſſumus: Lucernæ ardẽtes in manibus veſtris. Id eſt, vi
uite ſicuti, qui iã in extremo vitæ perſiſtentes, accenſam præ ma
nibus lucernã habent. Attendite quali intentione eſt qui iã pro
ximẽ ſpiritũ exhalaturus lucernã accẽſam manibus tenet, à me
dicis relictus, corpore ſemimortuo demiſsis oculis. Quomodo
aliena reſtituí iubet, quàm efficaciter ſe Deo cõmendat: quãque

ſupplici

18 ſuppliciter ab eo miſericordiam poſtulat: quàm procul à cupiditatibus, voluptatibus, atque vltionibus abeſt: quam diligenter ex bonis ſuis eleemoſynas pauperibus præcipit erogari. Has igitur cogitationes, & curas vult Deus vos ſemper habere.

Et vos ſimiles hominibus expectantibus Dominum ſuum, quando reuertatur à nuptijs. Neque totum in vltima hora perficere expectetis: eſt nanque hoc periculoſum nimis. Beatus nanque Auguſtinus, & Beatus Ambroſius, & Hugo maximè dubitant de illorum ſalute, qui in horam mortis pœnitentiam differunt. Deus enim permittit eos, qui tunc vſque mali fuerunt, rem hanc adeo neceſſariam bene facere neſcire. Hoc ſignificat illud Pſalmi, vbi Dominus ipſe dicit: Multiplicatæ ſunt infirmitates eorum: poſtea accelerauerunt. Non congregabo conuenticula eorum 19 de ſanguinibus, nec memor ero nominum eorũ per labia mea. O nimis metuenda verba, atque digniſsima, quæ ſemper hominum animis impreſſa manerent. Plerunque concionatores huius ſententiæ initium citare conſueſcunt, vt morbos vtiles eſſe probent. Suſpicor autem hic diuinum ſpiritum hoc in his verbis ſignificare noluiſſe. Sed eorum hic eſt ſenſus: Qui totam vitam in grauiſsimis peccatis perpetrandis inſumunt: vrgentibuſque morbis coacti accelerant, & in hora mortis dicunt: Acceſſiatur confeſſarius, volo enim peccata mea confiteri: vocetur tabellio, quia teſtamentum facere volo, illi hæc tam male, atq; inordinate facient, vt non congregem conuenticula eorum de ſanguinibus, id eſt, in diuinæ acceptationis meæ theſauro ſcelerum eorum congregationes non recipiam. Hoc eſt, quanuis ea in me 20 moriam reuocent, & in vno loco peccata luxuriæ, & in alio ſuperbiæ, & in alio cupiditatis, atque auaritiæ peccata conſtituãt, vt ea ordinatè confiteantur, omnes has diligentias non acceptabo. Nam ob ipſorum culpam hæc ſicut oportet facere neſcient. Ecquis fratres hæc audiens non trepidat? O Deus infinitæ maieſtatis, per infinitam clementiam tuam te deprecor nobis illuceſcas, quò ex illis fructum percipere nouerimus. Non vult Dominus in his verbis dicere, eos, qui in tota vita pœnitẽtiam agere neglexerunt, in hora mortis illam agere non debere, nec ab ſe miſericordiam petere oportere. Nam quandiu homo in hoc ſæculo viuit, opportunam habet occaſionem, ac tempus hoc faciẽdi. At voluit magnum diſcrimen, quod in hoc eſt, exaggerare: noſq;

Aug. in ſer. mo. Innocentium, & lib. 5. homil. homil. 41. & habetur de pœnit. d. 7. cap. ſiquis. Ambroſ. li. 2. de pœnit. c. finali. Hugo lib. 2. de ſacramẽ. par. 14. c. 5. Pſal. 15.

nosque admonere, ne rem tam necessariam in tam breue tẽpus 21
faciendam differamus, cùm tot impedimẽta se offerunt, quibus
Simile. eã rectè facere nesciemus. Sed in toto vitæ discursu mature cõsi-
ciamus: ne simus similes asino semper remisse, ac pedetẽtim am-
bulãti, cùm vero domũ appropinquat, velociter currit: quod fa-
cit, vt comedat, atq; quiescat. Sic multi in tota vita remissi, igna-
uiq; viuũt, at in hora mortis accelerãt facere testamẽtũ, & pec-
cata fateri, vt inferni laborẽ effugiãt, atq; in cœlo quiescãt: quæ
maxima quædã miseria est. Vt cũ venerit, & pulsauerit, confe-
stim aperiant ei. Qui parati nõ sunt, nollẽt tam cito aperire, sed
quo ad possunt, mortẽ differũt, corporibus indulgẽtes, eaq; deli-
catè tractãtes, & quicquid possunt faciẽtes, ne citò moriantur.
Simile. Vellẽt quippe multa sęcula viuere. Adultera cũ domi suę ami-
cũ habet, & vir ei⁹ ad ostiũ pulsat, quoad potest, demoratur, nec 22
ei aperit, quousq; illũ abscõdat. Casta verò atq; fidelis pulsanti
viro, quem intimo cordis amore prosequitur, citissimè aperit.

Beati sunt serui illi, &c. vsque ibi, *Et faciet illos discumbere.* Hoc dixit cœlestis magister, quò ineffabilis gloriæ spe nos commoueret, atque excitaret, vt ad eam consequendam nos pręcingamus accẽsasq; lucernas manibus teneamus. Sic faciebat Abacuc Pro-
Abac. 3. pheta, qui dicebat: Ingrediatur putredo in ossib⁹ meis, & subter me scateat, vt requiescam in die tribulationis, & ascẽdam ad po-
pulum accinctum nostrum. Introeant, inquit, in me vermes, qui me vsque ad ossa penetrẽt, ac medullitus abrodant: & ex me pu-
tredinis fluenta decurrant, & Deus in hoc sæculo me asperrimè
tractet, vt in die tribulationis (id est, in die mortis, qui per anto-
nomasiam dicitur dies tribulationis) requiescam, & ad cœlestem 23
Hierusalem, quæ est ciuitas nostra, conscendam. Non enim hic
permanentem habemus ciuitatem, sed futuram inquirimus. Di-
citur autem populus accinctus, quia cũcti eius habitatores sunt
Dei voluntate succincti. Ideòque quotidie dicimus: Fiat volun-
tas tua sicut in cœlo, & in terra. Oquis huius sancti Prophetę spi-
ritu polleret, omniaq; cruciatuum genera in hoc breui vitæ cur-
riculo pati exoptaret, ne perpetuam Dei, sanctorumque eius so-
cietatem amitteret. Sanctus Dauid cũ spiritus sui feruore dixit:
Psal. 83. Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum: cõcupiscit, &
deficit anima mea in atria Domini. Hæc tabernacula sunt man-
Iean. 14. siones illæ, de quibus dixit Dñs: In domo patris mei mansiones

multæ

24 multæ sunt. Posteaq; sanctus Propheta subdidit: Etenim passer
inuenit sibi domũ, & turtur nidũ, vbi ponat pullos suos. In quib⁹
verbis nos acerrimè reprehẽdit. Etenim hirũdo solicita opti
mam domum quærit, vbi nidificet, & quousque illam reperiat,
non cessat: & turtur etiam solicitus nidum fabricatur, vbi quie-
scat: homo autem tam piger & ignauus erit, in nido suo in cœlo
construendo, vbi ipsius anima requiescat? Altaria tua Dñe virtu
tũ Rex meus, & Deus meus. Id est, cõcupiscit etiam anima mea
altaria tua Dñe: qui sunt iusti tui, in quibus tibi in illa beatitudi-
ne cœlesti, in perpetuũ holocaustũ amoris offeretur, inter quos
te in æternum perfruens commorari vellem. Hæc efficacissima
desideria oportet semper in animis nostris exardere: quib⁹ vt ar
dentiùs accendamur, opus est nobis æterna cœlestis illius regni
25 bona crebra animi consideratione contẽplari. De quo dixit ipse
Dauid: Regnum tuum, regnum omnium sæculorum, id est, re- Psal. 144.
gnum sempiternum. Illic Deus suam ineffabilem pulchritudi-
nem collocauit: illic suam incomprehensibilem maiestatem ma
nifestat. Totum quippe cœlum Empyreum vbiq; est pulchrius
sole. Et quanuis cuncti cœli mobiles in omnibus partibus solis
splendorẽ adæquarẽt, nunquã tamen Empyrei cœli nitorẽ per-
tingerẽt. Et cũ hoc ita sit, solum corpus glorioſum cuiuscũq; bea
ti splendidius erit Empyreo cœlo: & sola vna anima beata pul-
chrior, atq; nitidior erit cunctis beatorũ corporibus glorificatis.
Quã admirabilia igitur erũt visu in tã decoro cẽlo, tot tãq; glorio
sa, ac rutilãtia corpora? Quã delectabiles aspectu erũt tot, tamq;
innumeræ animæ, tã ineffabili splẽdore præditę, Angelorũ cho
26 ris admistæ, qui quidẽ adeò speciosi sunt, vt qui vnũ eorũ aspice
ret, illũ Deum esse putaret? Qui oẽs iusti, atq; Angeli, & plures,
si essent si diuinæ pulchritudini, atq; excellẽtijs eius conferãtur,
quasi nihil esse videbũtur. Itaq; quemadmodũ Isaias Propheta
dicit: Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram eo: & quasi ni-
hilum & inane reputatæ sunt ei: sic etiam dicere possumus: Om
nes Hierarchiæ cœli, quasi non sint, sic sunt coram eo. Quam ad Isai. 40.
mirabilis, atque suauis erit igitur visu Deus, qui infinita quadam
essentiæ perfectione creaturas omnes, quas condidit, antecellit?
Ecquis adeo tepidus, atque algidus hæc attentè cõsiderans eorũ
desiderio vehemẽtissimè nõ inflãmetur, hocq; ardẽtissimo desi
derio excãdescens mille vitas, si tot haberet, pro tãto bono dare

quanto

quanto magis breuiſsimam quandam in eo comparando vitam 17
non exoptet inſumere? O quot dies, atque annos glorioſus Antonius Abbas in his cœleſtibus conſiderationibus commoratus eſt: ſiquidem vt eis intenſiùs vacaret octoginta quinque fere annos in aſperrimis ſolitudinibus vixit: & ſæpenumerò de ſole queri conſueuit, eo quod tam citò naſceretur, radijſque ſuis diuini ſolis iuſtitiæ contemplationem ſibi impediret. In quibus annis tantam egit pœnitentiam, vt ſæpe nihil omnino guſtarit in biduo: poſtea quę pane tãtum, & aqua vſus fuerit. Nihilominus tamen tanta erat eius humilitas, vt ea hanc à diabolis victoriam reportarit, quod vbicunq; illius nomen proferretur dęmones in genti timore perculſi corpora, in quibus morabantur, deſererẽt. Diuinus ille ſpiritus, dilectiſsimi fratres, qui ſanctiſsimum hũc virum tam eximiè erudiuit, & ad tanta fulſit, nos doceat, ac ful- 18
ciat, quò illum inſtantiſsimè imitemur, imitanteſque diuinam gratiam impetremus, qua ditati ad eius conſortium cœleſti beatitudine fruituri fœliciter perducamur. Amen.

In eodem Communi Cõfeſſorum non pontificum Concio Vnica. 1

Homo quidam nobilis abijt in regionem longinquam accipere ſibi regnum, &c. Luc. 19.

HIVIVS Parabolæ duæ ſunt præcipuæ partes. In quarum altera agitur de numis, quos nobilis quidam homo ſeruis ſuis commiſit, vt eis negotiarentur, quandiu ipſe proficiſceretur, *In regionem longinquam accipere ſibi regnum*. In altera vero agitur de odio, quo eum ipſius ciues, & regnum proſecutiſunt, & quomodo illum ſibi dominari nolebant. Priorem partem diuini numinis aſpirante

2 aſpirante gratia, quia plus nobis emolumenti conducet, explica
bimus. Hic homo nobilis eſt ipſe Chriſtus filius Dei, qui totius
nobilitatis eſt caput, atq; principium: ex quo cũcti, qui nobiles
eſſe cupiunt, addiſcere debent. Priſtinis quondam temporibus
antequam filius Dei humanam aſſumeret naturam, quanuis ho
mines vix vnum exemplar haberent, à quo veram perdiſcerent
nobilitatem, multi tamen nobiles extiterunt, ſicut affirmat
eccleſiaſticus dicens: Laudemus viros glorioſos, & parentes no- *Eccle. 44.*
ſtros in generatione ſua. Dominantes in poteſtatibus ſuis ho
mines magni, virtute, & prudentia ſua prædi ti, in puericia ſua
requirentes modos muſicos, & enarrantes carmina ſcriptura-
rum, homines diuites in virtute, pulchritudinis ſtudiũ haben
tes, pacificãtes in domibus ſuis, oẽs iſti in generationibus gentis
3 ſuæ gloriam adepti ſunt, & in diebus ſuis habentur in laudibus.
Qui de illis nati ſunt reliquerunt nomen narrandi laudes eorũ.
Et paulo inferius: Sed illi, inquit, viri miſericordiæ ſunt, quorum
pietates non defuerũt: cum ſemine eorum permanent bona: hæ-
reditas ſancta nepotes eorum. Miras quidem excellentias refert
hic diuinus ſpiritus de illorum temporum nobilibus, digniſi-
mas vtique, quæ ſigillatim perpendantur. Peculiariterque con-
ſiderandum eſt eos ab ineunte ætate ſanctorum librorum lectio
ni ſtudioſe vacaſſe: virtutumque diuites eſſe ſtuduiſſe: ac ſum-
mopere liberos ſuos ad ſui ipſorum imitationem exhortatos fuiſ
ſe. Deniq; illos viros miſericordiæ, ideſt, eius amantiſsimos,
atque ipſius ſeruos extitiſſe: atque ita in ea perſeueraſſe, vt eo-
rum pietates nulla vnquam ſæculorum ætate defuerint. O
4 quantæ confuſioni ijs, qui nunc ſe nobiles eſſe iactant, horum au
ditus eſſe debet: cum pleriq; illorum nullam harum virtutũ ſi
bi ineſſe perſpiciãt. Etenim ab intimis incunabulis laſciuiæ, ac
diſſolutioni ſe tradunt, & nihil aliud minoris, quàm virtutem
æſtimant: maluntque domi ſuæ pietates, quam tapetes, famu-
los, faſtumque deeſſe. Totam curam in ijs acquirendis, & con-
ſeruandis adhibent, quibus euaneſcunt, ac peruertuntur, vt quan
uis ſibi ea deficiant, quibus cœlum eſt impetrandum, nihili ſua
intereſſe ducunt. O miſeriam ſanguineis lachrymis deplorã-
dam. Quod nunc, cum Deus homo factus tale, ac tam ſingulare
hominibus præſtitit exemplar, quo nobiles eſſe perdiſcerent
vix vnus vere nobilis exiſtat, cum tamen multo maiori ratione

eſſe nobiles teneantur, quàm priſcæ illius tempeſtatis viri.

Hic igitur homo nobilis, *Vocatis decem ſeruis ſuis dedit illis decẽ minas. Vocatis* (inquit) *ſeruis*, vt nouerimus nos prius quã ad fidei lumen Euangelicamque obedientiam accerſiamus, ſeruos eſſe. Etenim procreationis & conſeruationis beneficio cuncti tam fideles, quàm infideles Deo ſeruire tenentur. Et licet hoc modo vtrique ſunt eius ſerui, omneſque vocauit rationis lumẽ illis indens, quò per ea, quæ facta ſunt intellecta, conſpicerentur ſempiterna virtus eius, & diuinitas, ita, vt ſint inexcuſabiles, vt ait Apoſtolus. Vnde pro eo, quod nos legimus in libro Iob: Super quem non ſurget lumen illius? alia tranſlatio habet: Super quem non fulget lumen illius? Etenim hoc vniuerſali lumine omnibus illuceſcit. At peculiariter Chriſtiani hic vocati dicuntur, quia alia peculiari efficaciorique vocatione ad lumen fidei, ac ſancti Euangelij vocati fuerunt. At quærat quiſquam: Cur Dominus Chriſtianos non viginti quidem, ſeu quadraginta, ſed decem eſſe dicit? Quia ſcilicet, ad decem præceptorum obſeruantiam illos vocauit. Ob quam etiam cauſam, præmium, quo illos eſt donaturus, denarium ipſe Dominus alibi nuncupauit, quia ob decem diuinæ legis præcetorum obſeruantiam redditur. Atque ob eandem rationem Dauid ſanctam eccleſiam decachordon, hoc eſt, pſalterium decem chordarum appellauit, dicens: Bonum eſt confiteri Domino, & pſallere nomini tuo altiſsime, in pſalterio decachordo. Et ſicut Dominus dixit Abrahæ, ſi decem iuſtos in illis turpiſsimis ciuitatibus Sodomæ, & Gomorrhæ inueniret, ſe illas nõ eſſe ſubuerſurum: ſic vtique nunc propter hos decem ſeruos, ideſt, propter Chriſtianos iuſtos, qui in ſancta eccleſia viuunt, Deus ſuſtinet orbem. Qui niſi exiſterent, cùm cæteræ omnes gentes Deũ ad iracundiam aſsiduo prouocent, iam mundus eſſet euerſus. Ex quo infertur quantum amoris, ac reuerentiæ iuſtis debeamus, cùm eorum cauſa Deus tot nobis bona concedat. Vt quid autẽ Domine hos tuos decem ſeruos accerſis? Nunquid vt eos punias, aut ab eis rationem exigas? Non vtique. Etenim non eſt hoc tempus exigendæ rationis, ſiue puniendi, ad hoc tamen proprium aduenit.

Rom. 1. Iob. 26. Matth. 20. Pſal. 91. Gene. 18.

Nunc Deus diuitias, gratias, perfectioneſq; ſuas diuidit. Nec verò illa ſolum promittit, ſed ipſa etiam tradit: Et ita dicit Beatus

8 tus Matthæus: Tradidit illis bona ſua: & hic Diuus Lucas: *Dedit illis decem mnas.* Homines huius ſæculi, ne in vltimo quidem arti Matth. 25.
culo vitæ liberis ſuis dicunt: Accipite: ſed teſtamenta faciẽtes dicũt, hoc iubeo dari filio meo. Nõ dicũt: Trado. In quo ſe adhuc victuros ſperare videntur. Ideò nolunt ſe penitus bonis ſuis ſpoliare. Deus autẽ protinus ſeruis ſuis ingeniũ, gratiã, & cõplura cę leſtia dona cõmittit. Dicenſq; ſe in regionem longinquam abire, libertatem ſignificat, quã vnicuiq; indit, poſtquã illi ſua cœleſtia munera tradidit. Ipſe enim tã preſens poſtea, quàm anteá permanet. Quamobrem fratres ne ſitis ſimiles illis, de quibus dixit Regius Propheta: Et dixerunt: Nõ videbit Dñs: nec intelli- Pſal. 93.
get Deus Iacob. Quibus ipſe illico dicit: Intelligite inſipiẽtes in populo, & ſtulti aliquando ſapite. Qui plãtauit aurẽ nõ audiet?
9 aut qui finxit oculũ non conſiderat? qui corripit gentes, non arguet? O ſtulti, ſtulti ij, qui ita viuitis, acſi Deus lõgiſsimè à vobis abeſſet: nec quid facitis videre poſſet. Cũ ipſe barbaras nationes fidei luce carentes acerrimè puniat, quomodo vobis perſuadere poteſtis tyrãnides, atq; abominationes veſtras ſupplicij expertes eſſe mãſuras? Lõgè vtiq; opinione fallimini. Etenim, niſi vos in meliorem frugem receperitis, multò acriùs puniemini.

Et ait ad illos: *Negotiamini dum venio.* Ad hoc munificentiſsimus Dominus ſeruis ſuis cœleſtia dona committit: vt, ſcilicet, illis negotiantes ingentem ſpiritualium diuitiarũ copiam acquirant. Et quanuis dicat, ſe abire, eo quod eos in ſua libertate relinquit, fideliſsimus tamen ſocius huius ſpiritualis negotiationis ſemper manet. Et ita Diuus Paulus, Fidelis, inquit, Deus per 1. Cor. 1.
10 quem vocati eſtis in ſocietatem filij eius Ieſu Chriſti Domini noſtri. Multũ vtiq; intereſt inter hãc ſocietatẽ, & ſęcularium mercatorũ: quippe qui iuxta ſumptuũ, laborũq; magnitudinem lucra partiũtur. At huius cœleſtis ſocij talis eſt ſocietas, vt cũ ipſe fere totum laborem, ſumptumq; adhibeat, ferè totũ lucrum homini ſit, ſibi enim tot fatigationibus, ſudoribus, & ignominijs, tãque atroci morte nullã eſſentialẽ gratiã, ſeu gloriam cõparauit. Ecquis igitur tali adiut? auxilio dormiat? Ecquis in re tã neceſſaria, ſicuti vita ęterna perquirenda pigreſcat? Maximeque ſciens quãta ſit huius miſerrimę vitę breuitas: ignorãſq; vtrũ hodie, an cras, qui nunc ſocius noſter eſt à nobis rationem exacturus ſit eorum, quæ ipſius pecunia negotiati ſumus? Baldad Suites di-

Iob.8. xit: Heſterni ſumus, & ignoramus, quoniam ſicut vmbra 11
dies noſtri ſunt ſuper terram. O vtinam hæc verba nunquam
è mentibus noſtris excíderent. Eccleſiaſticus etiam hortatur
Eccle. 7. dicens: Memento iræ, quoniam non tardabit. Et apud Iſaiam
Iſai. 47. Prophetam dicitur: Veniet repente ſuper te miſeria, quam ne-
ſcis. Ideo Dominus hic quando reuerſurus eſſet, illis non dixit,
vt ſemper parati eſſent. Et tandem acceſsit hora.

Et factus eſt cum rediret iuſſit vocari ſeruos ſuos, &c. Venit autem primus dicens: Domine mna tua decem mnas acquiſiuit. Eſt valde
Matth.25. penſandum, eum, qui talenta ſuſcepit, dixiſſe: Domine quin-
que talenta tradidiſti mihi: Ecce alia quinque ſuperlucratus
ſum, hunc autem ſeruum dicere: Mna tua decem mnas acqui-
ſiuit. Ecquid hoc eſt myſterij? Ille quippe ſe talentis alia ac-
quiſiſſe: hic autem mnas ipſas alias mnas lucratas fuiſſe fa- 12
tetur. Hoc eſt diuini ſpiritus artificium, atque ſapientia. Et-
enim vtrunque veriſimū eſt. Atque in hoc diuerſo dicendi mo
do ſignificatur, neque nos ſolos, neque diuinam gratiam ſine no
bis ad meritum poſſe ſufficere: ſed vtrunq; requiri. Quod etiam
1.Cor.15. B. Paulus ſignificauit dicens: Abundantius illis omnibus labo-
rauí: non ego autem: ſed gratia Dei mecum.

Et ait illi: Euge ſerue bone quia in modico fuiſti fidelis, eris poteſtatem habens ſuper decem ciuitates. Inter magnas prophetias Bea-
ti Pauli vna eſt animaduerſu digniſſima: videlicet, in die obi-
tus ſanctorum Deum laudum ipſorum fore præconem: & ſin-
gulos quoſque pro ipſorum meritis in patriæ cœleſtis introi-
1.Cor.4. tu eſſe laudaturum: ſicut apparet ex priori epiſtola ad Corin-
thios, vbi ait: Nolite ante tempus iudicare, quoadusque veniat 13
Dominus, qui illuminabit abſcondita tenebrarum, & mani-
feſtabit conſilia cordiū: & tunc laus erit vnicuique à Deo. O be-
nedictus ſit talis Deus. O glorificatus talis Dñs. Te cunctæ Bea
torū Hierarchiæ, ò ſuperne rerum omnium fabricator, pro tāto
hoc, tamque ſingulari beneficio inceſſabili laudum iubilo ſem-
per extollant. Attendite, quam apte Beati Pauli ſententia domi
nicis verbis concordet: cum tam ſuaui ſermone diligentem ſer
uum commendat dicens: Euge ſerue bone, in modico fuiſti
fidelis. O inextinguibilis iuſtorum gloria, quomodo viliſ-
ſimum terræ vermiculum hominem bonum appellas? Nun-
Marc.10. quid tu alibi non dixiſti: Nemo bonus, niſi ſolus Deus? Ve-

rum

14 rum est solum Deum per essentiam esse bonum: at homines natura filios iræ ipse Dominus per gratiæ communicationem bonos effecit. Et ita dicit D. Paulus de Christo R. N. loquens: Factus est nobis sapientia, iustitia, sanctificatio, & redēptio, vt qui gloriatur, in Domino glorietur. Qui locus sic venit intelligēdus quod Christus per naturam suæ hypostasis, iustus, & sanctus, & sapiens est: nos vero participatione illius efficimur iusti, sancti, & sapientes ipsius redemptione participata. Ideo vigilanter dixit: Factus est nobis iustitia, ne inani gloria efferamur, cū nobis extrinsecus totū bonum proueniat. Sicuti sol ex natura sua clarus omnia tenebrosa, lucida reddit: sic omnes nos ab illo diui no sole claritatem bonitatem q; recipimus. Illum etiam fidelem appellat, quod est mirum commendationis genus. Inter vos di-
15 citur fidelis seruus, qui ex quo domino suo seruire cœpit, nullā proditionem, aut perfidiam in dominū suum admisit, sed vsq; ad mortem sese illi fidum præbuit. Vnde vrbs, dux, seu comes, qui semel in regem proditionem admisit, vsq; in æternum fidelitatis nomen amittit. At vero apud Deum, quanuis aliquando illum offenderis, si veram egeris pœnitentiam fidelitatis nomē habebis. Maioris vtiq; fidelitatis esset te illum nunquam offendisse: de qua gloriabatur D. Paulus dicens: Bonū certamen certaui, cursum cōsummaui, fidē seruaui, ideſt, fidelitatem. Etenim ex instanti conuersionis suæ vsq; ad mortem nullo vnquam lethali peccato fidelitatem hanc amisit. Nos autem miseri quando tanquam imbecilles peccauerimus, ne diffidamus: sed veram agamus pœnitentiam: illa enim per Iesu Christi merita sanc-
16 ficabimur. Vt enim ipse Apostolus ait, si sanguis hircorū, atq; taurorum inquinatos sanctificat ad emundationem carnis, quanto magis sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundauit conscientiam nostram ab operibus mortis, ad seruiendū Deo viuenti? Vbi alij trāstulerūt: Quāto magis sanguis Christi emūdabit conscientiā nostrā? Et sic est in contex. Græco. In quo mira sacratissimi illius sanguinis sufficientia declaratur: qui non præterita tantum peccata mundauit, sed vsq; etiam ad sæculi cōsummationem eorū delicta mūdabit, qui eo vti voluerint. Quod si mundus in æternum, duraret, hanc miram operationem semper efficeret. Videlicet, vt noueris, ò homo quàm confidenter illo vti possis. Si autē cū

1. Cor. 1.

Simile

2. Thes. 4.

Hebr. 9.

hac ſanctificatione te mors occupauerit, à Deo honoraberis, & 17
fidelis ſeruus appellaberis, licet illū prius ſæpius offenderis. Ecquis igitur hæc audiēs ardētiſsimo huic gratiſsimo Dño, qui ex hibita ſibi miniſteria tā abūdē perſoluit ſeruiēdi diligēdiq; deſiderio nō excādeſcat? Quidnā dicitis fratres? quid intrinſecus cogitatis? quid vos facturos eſſe decernitis? Per clemētiſsima huius munificētiſsimi Dñi viſcera vos deprecor dilectiſsimi, vt iā tan dē eius obedientiæ atque beneplacito vos penitus ſubmittatis.

Et alter venit dicens: Domine ecce mna tua, quam habui, repoſita eſt in ſudario: timui enim, quia homo auſterus es, tollens quod non poſuiſti. &c. Orem ſtupendam, Deum huic miſero, atque infœlici ſeruo auſterū videri. Singulis iuxta ipſorum ingenium Deus repręſentari conſueſcit, huic durus, illi autem lenis, atque ſuauis. Nonnullæ animæ ſimiles manſuetis ouibus, humiles, quæ ſe cœleſti do- 18
ctrina depaſci permittunt, Deum tanquam paſtorem habent, & hoc illum vocabulo nuncupant: quibus ipſe dicit: Ego ſum
Ioan. 10. paſtor bonus. Aliæ animę amori, diuinæque contemplationi intendentes, quibus Deus complures fauores confert, Deum in ſponſum habent, eumque ſponſum vocant: quibus ille dicit: Ecce ſponſus venit, exite obuiam ei. Aliæ animæ feruidæ iuſtitiam que ſitientes Deum habent in fontem, quibus ipſe dicit: Si quis ſitit, veniat ad me, & bibat. Aliæ animæ obedientes, quæ nulla in re voluntate ſua ducuntur, Deum habent in patrem, illiq; ſingulari animi affectu dicūt: pater noſter, qui es in cœlis. Quidam autem homines duri, atque crudeles Deum durum, crudelemq;
Pſal. 17. eſſe ducunt. Cum ſancto ſanctus eris, & cum peruerſo peruerteris ait Dauid Deum alloquens. Quaſi dicat Domine à ſanctis, at 19
que clementibus, ſanctus, & clemēs: at verò à duris, atq; peruerſis durus, & crudelis haberis.

Dicit illi: *De ore tuo te iudico ſerue nequam &c.* vſque ibi. *Et aſtantibus dixit: Auferte illi mnā, & date illi, qui decē mnas habet.* O quā ſeuerū eſt ſupplicium hoc. Etenim hic ſignificatur in vltimo obitus articulo, & in illa arctiſsima ratione peccatori nullā vnquā pœnitentiam agendi poteſtatem eſſe relinquendam, Quod ſi quia homo hic mna illa ſibi commiſſa alias non acquiſiuit, eā illi iubet auferri, & tam graui ſupplicio puniri, quid illis fieri iubebit, qui non modò acceptis beneficijs non negotiantur, ſed eis etiā illum ſæpiſsimè impudenter offendunt? O miſeri peccato-

20 res quid in illa nimis laborioſa hora facietis, qui vniuerſas pecu-
nias vobis à Deo cõmiſſas in eo offendendo cõſumpſiſtis? Vale
tudine quippe, ſapiẽtia, diuitijs, atq; alijs cõpluribus donis diui
nã maieſtatem offendiſtis. Quomodo huius argumenti efficaciã audientes non cõfundimini? Beneficia ſunt ſimilia cui, qua *Simile.*
filum per pannũ ingreditur, atque ex duobus pãnis vnus efficitur, alterq; alteri conſutus manet. Sic etiam beneficia ſunt arctiſsimi amoris occaſio inter Deum, & homines, quò in vna vnitate conſuuntur. Qui autẽ ex beneficijs occaſionem ſumit longius à Deo recedendi, quo ſupplicio ſatis dignè punietur? Per
Hieremiam Prophetam Deus de Hebræis grauiſsimè queri- *Hiere. 2.*
tur dicens: Induxi vos in terram Carmeli vt comederetis fru-
ctum eius, & bona illius, & ingreſsi contaminaſtis terram
21 meam, & hæreditatem meam poſuiſtis in abominationem.
O diabolicam ingratitudinem: quòd ex ijs, quæ hominibus Deum ardentiùs diligendi, illique intenſiùs ſeruiendi occaſioni eſſe deberent, ipſi illius offendendi anſam aſſumunt. Auferte (inquit) ab illo mnam. Hæc vtique eſt vna ex pœnis, quæ ingrato digne infliguntur. Quærens Diuus Thomas vtrùm ingratis *D. Tho. 2.*
ſint beneficia ſubtrahenda dicit. Si conſideremus quid ingratus *2.q.107.ar.*
dignus ſit pati, certum eſt, quòd meretur beneficij ſubtractio- *4.*
nem. Sed antequam ſubtrahatur, prius debet ſubtrahens ſe medicũ exhibere, vt, ſcilicet, iteratis beneficijs ingratitudini medeatur. Si verò ex beneficijs multiplicatis ingratitudinẽ augeat, & peior fiat, debet à beneficiorum exhibitione ceſſare. Concludit
que diuinus magiſter inferius dicens: Omni habenti dabitur, &
22 abũdabit. Ab eo autẽ, qui non habet, & quod videtur habere, auferetur ab eo. In quo ſignificatur, quòd iuſtus quò magis diſponitur, Deoq; diligẽtius ſeruit eò maiora à diuina maieſtate percipit beneficia. Peccator autẽ, qui diuinis beneficijs vti nõ vult in dies peior, ac peior efficitur, quouſque illis ſubtrãctis naturalia etiam amittit. Et ita ex hac ſententia infertur, quod qui fruſtra gratiæ dona percepit, iuſto Dei iudicio à bonis etiam naturæ denudatur. Vnde prouenit, multos eſſe Chriſtianos, in quibus nec gentium quidem virtutes reperiuntur. Ad cuius confirmationem inſigne quoddam factum, quod Plutarchus de *Plutar.*
Themiſtocle refert, vobis recenſebo. Hic Athenienſes ſicut in concione alloquens dixit eis, ſe ſalubre quoddam conſilium

reperiſſe,quo ſeruato ipſorũ reſpublica longe præcelleret,quod 23
q; illorum permagni intererat. Conſilium autem tale eſſe affir-
mauit,vt ne ore quidem digne proferri poſſet. Populus autem
decreuit,vtillud vni tãtum viro Ariſtidæ nomine diceret,quod
ſi ille probaret,omnes illud optimum eſſe teſtarentur.Explicãs
igitur Themiſtocles conſilium ſuum dixit: vtiliſsimum eſſe to-
tam Græcorũ claſſem igne comburi: ſic enim Athenienſes toti
Græciæ dominaturos affirmauit. Quod cum audiret Ariſtides,
dixit populo:Nihil Themiſtoclis conſilio vtilius, at nihil iniu-
ſtius.Quod cum populus audiſſet, Themiſtoclẽ amplius de hac
re loqui prohibuit.O quam acris reprehenſio hoc Ethnicorũ fa
ctum nobis eſt.Ecquis nũc hanc inter Chriſtianos viros iuſtitiã
reperiet?Ecquis ſibi vtilia quantumuis iniuſta modo non expe
tit?Quot,quantaq; quotidie mercatores,artifices,ſcribæ, aduo 24
catiq; atq; alij aliarum cõditionum homines pro minima quaq;
vtilitate peccata committũt? Ecce in quantam morũ corruptio
nem, nequitiamq; multi Chriſtiani deuenerint. Quicquid eis
placet,exoptant: quicquid volunt,cogitant:quicquid in os ve-
nit,libere loquũtur:quicquid volũt,& impunes facere poſſunt,
efficiunt.Quem in his timorẽ,quam ſpiritualis ſalutis ſolicitudi
nem,quam ad futuram vitam prouiſionem reperietis? In pœnã
ſcelerum eorum ſicuti fidẽ,ſic naturale lumẽ fruſtra receperunt
cũ tam parũ fructus ex eo percipiãt.Magno ſpiritus affectu di-
Iſai.63. cebat Iaias Deo:Facti ſumus velut à principio cum non domi-
nareris noſtri:neq; inuocaretur nomen tuum ſuper nos. In hoc
gentis ipſius deſtructionem compendioſe notauit dicens: He-
bræos illos ad tantam morum deprauationem perueniſſe,ſicuti 25
cum Deum non cognoſcerent: nunc autem vlterius peruerſitas
noſtra progreditur:ſiquidem multos adhuc Ethnicos, qui Deũ
non cognoſcunt, non imitamur. O terribilem infœlicitatem.
Tales nos eſſe pudeat fratres mei: veramque pœnitentiam aga-
mus:quo Deus ſuam nobis gratiam communicet, qua cœleſtis
beatitudinis gloria comparatur. Ad quam nos perducat Ieſus
Mariæ filius. Amen.

¶HVIC Euangelio apte applicari poſſunt fere omnes con-
ſiderationes, atq; materiæ, quæ in euangelium talentorum in
communi Confeſſ.Pont.ſuperius ſunt adductæ.

In

In eodem Communi Cõfessorum non pontificum Concio Prima.

Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: quid ergo erit nobis? &c. Matth. 19.

VIVS Sacræ historiæ exordium ex superioribus proficiscitur: ex quæstione, videlicet, quæ Christo Redẽptori nostro proposita fuit. Etenim B. Matthæus in hoc ipso capite dicit: Ecce vnus accedens ait illi: Magister bone quid boni faciam, vt habeam vitam æternam? Has fratres charissimi oportet esse quæstiones nostras, vt rem quæ nostra tam magni refert, agere noueri
2 mus. At, cùm huius rei præ cęteris obliuiscamur, de illa nunquã agimus. Cui Dominus respondit: Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Ille autem dixit: Omnia hæc custodiui à iuuentute mea: quid adhuc mihi deest? Melior vtique erat hic iuuenis plurimis huius miseræ tempestatis, qui tam dissoluti, deprauatique viuunt, vt vix Dei præcepta esse meminerint. His ironicè dicitur: Lætare iuuenis in adolescentia tua: & in bono sit cor tuum
3 in diebus iuuentutis tuæ: & ambula in vijs cordis tui: & in intuitu oculorum tuorum. Quasi diceret diuinus spiritus: Nunc sicut tibi libuerit, viue: tu enim hoc æternis cruciatibus exolues. Vt etiam ironicè dicitur in Threnis Hieremiæ: Gaude, & lætare filia Edom, quæ habitas in terra Hus. Ad te quoque perueniet calix, inebriaberis, atq; nudaberis. Huius adolescentum deprauationis magna in culpa sunt parentes. Nam si immanes belluæ sicut vrsi, atque leones inter homines educati naturæ suæ crudelitatem relinquere videntur, mansuetique, domestici, atque tractabiles efficiuntur, quod ab eorum natura longe alienum est: quid facerent pueri, si in sancta societate, piaque doctrina educarentur, qui quidem non solum mitis, sed rationalis etiam

Eccle. 11.

Thren. 4.

ad virtutemq; applicabilis ſunt naturę? Præcipuè ſi ſimul ſuppli 4
cium, ac timor addatur. Sed cùm patres ſint ſolius carnis pa-
rentes, ipſiq́ue carnales, tantummodo in liberorum carne delica
Simile. te tractanda diligentiam adhibent. Et quemadmodum hedera
arborem amplectens illam amplexu, vmbraq́ue ſua arefacit, ſte
rilemque reddit: ſic etiam parentes indulgentijs, atque comple
xibus liberos omni virtutum generi inhabiles reddunt. O dia-
bolicam atrocitatem? Fratres dilectiſſimi per infinitam Dei pro
bitatem vos deprecor, ne tam crudeles ſitis in eos, quos tantope
Epheſ. 6. re diligitis. Educate filios veſtros in diſciplina, & correctione
Domini, vos admonet Diuus Paulus. Et vna ex præcipuis dili-
gentijs, quas adhibere debetis, hæc eſt maxima, quod Deum in
ſtantiſsimè exoretis, vt illos probos efficiat: ſicuti faciebat ſan-
ctus Iob, qui pro liberis ſuis in diuino conſpectu quotidie ſacri- 5
ficia offerebat: intelligēs quia niſi Dominus ędificauerit domū,
Gene. 27. in vanum laborauerunt, qui ædificant eam. Itaque quemadmo-
dū patriarcha Iſaac filio ſuo Iacob dixit: Det tibi Deus de rore
cœli, & de pinguedine terræ: ſic vos ante omnia liberis veſtris
3. Reg. 12. diuinæ gratiæ rorem expetite: poſteaque bonum eſt etiam vos
eis corporalem alimoniam exquirere. Nō ſic Salomon fecit: qui
ingens filio ſuo regnum reliquit: at quia hoc non in Deo nitebā-
tur, vbi primum pater obijt, potiorem illius partē amiſit. Sic ſæ-
pè contingit, quòd hæreditates, quas liberis veſtris ſummo cum
labore acquiſitas relinquitis, poſt triduum pereunt, quia eis fun-
damentum, cui inniti deberent, deeſt: qui eſt Deus. Vt iuuenis
hic quæſiuit: Quid adhuc mihi deeſt? ait illi Ieſus: Si vis perfe- 6
ctus eſſe, vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, &
habebis theſaurum in cœlis, & veni, & ſequere me. Ex ijs ſum-
Simile. mæ veritatis verbis infertur, vtiliſsimum eſſe diuitibus pauperes in orbe exiſtere: ſiquidem per eos tanquam per mulliones bo
na ſua in cœlum tutò tranſmittere poſſunt. Dux prudens quæ
in bello parauit, non demoratur domum ſuam mittere, vbi ſe
tranquillum aliquando perſtiturum ſperat. Sic etiam pruden-
tes Chriſtiani diuitias, quas in huius vitæ prælio laborioſè per-
quirunt, per manus pauperum in domum ſuam, quod eſt cœ-
lum, vbi ſe quietos demoraturos ſperant, ſtudioſè tranſmit-
tunt. At quare Domine illi præcipis, vt omnia ſua vendat, &
eorum pretium pauperibus eroget? Nunquid non ſufficeret,

ſi ſi

si ei diceres? Vade, & da omnia, quæ habes pauperibus? Hoc
dixit diuinus magister, quia multa possident diuites, quæ per
se pauperibus non prosunt, illorum autem pretium eis val-
de conducit. Arma, & equus quid pauperi claudo, in lecto mo-
ranti prosunt? & sic de alijs. Hac singulari arte vsus est etiam
clementissimus Iesus in nos: etenim omnia, quæ in mundo ha-
bebat, ad paupertatem nostram subleuandam vendidit. Ec- Matth. 8.
quid autem habebat in mundo ille qui dixit: Vulpes foueas ha-
bent, & volucres cœli nidos, filius autem hominis non ha-
bet vbi caput suum reclinet? Hoc equidem habebat multos, Psal. 87.
scilicet, labores, opprobria, lassitudines. Et ita dixit Dauid
ipsius nomine: Pauper sum ego, & in laboribus à iuuentute mea
Exaltatus autem humiliatus sum, & conturbatus. Exaltatus, vi-
delicet in cruce: vbi etiam humiliatus sum, & conturbatus in
morte. Hosq; labores quibus satis locuples abūdauit, æterno pa
tri vendidit, vt eorum pretio necessitatibus nostris subueniret,
sicuti reuera fit, cum illis vti volumus facientes quod in nobis
est: si quidem eius meritis nobis gratia, gloria que confertur. Cū
audisset autem adolescens verbum, scilicet, Vade, & vende
omnia, quæ habes, & da pauperibus, abijt tristis: erat enim ha-
bens multas possessiones. Volebat bonus adolescens sanctus
esse, at non tā sanctus. Valde difficile visum est ei bona, quæ pos
sidebat, abnegare, atq; in paupertate viuere. Tuncq; dixit Do
minus discipulis suis: Amē dico vobis, quia diues difficile intra
bit in regnum cœlorum. O verba nimium metuenda diuitibus
atq; ijs, qui diuites esse desiderant. Oculos fratres mei aperite, at
que ad hæc quæ summa hic veritas dicit, diligēter attendite, nec
ijs cor vestrum apponatis, quæ salutem vestram tātopere impe Simile.
diūt. Quando equum emere quis vult, non venditori, nec sibi ip
si credit, sed cursorē bonę conscientiæ virum quærit, qui ei dicit
vtrum sibi ille equus expediat, nec ne, & illi ad aurē accedens di
cit: Dñe equus hic capistros dentibus abrodit: & si aliquando eū
dimiseris, ferò iterū apprehēdes: nec in via quietus graditur, sed
si paululum negligens fueris te humi prosternet. Equus, quem
ad huius vitæ iter peragendum emere vultis sunt diuitiæ. Mun-
dusq; hunc equum vendens dicit, quicquid pretij laborum pro
illis impendatur, optimè, meritòq; insumi. Animaduerte ò ho-
mo te ab isto venditore decipi: etenim hic equus nō tibi pedē (vt
aiunt)

aiunt á luto abſtrahet: nam in terribili illo volutabro hoc eſt in mortis tranſitu nihil tibi proderit. In prouerbijs enim dicitur: Nihil proderunt diuitiæ in die vltionis. O quot tunc ſeſe deceptos experiuntur, laboreſq;, quos pro illis paſsi ſunt, male inſumptos eſſe ducunt. Non ſolùm autem hoc vitium habet hic equus, ſed capiſtros etiam rodit, ideſt, cordis lætitiam, quietemque abrodit. Quod ſi aliquando diſſoluitur, eſt nimium difficilis apprehẽſu: nam diuitijs ſemel amiſsis, difficulter iterum acquiruntur. Non plane incedit, hominẽ enim ſuperbũ, elatumq; efficit, & in multas peccatorũ ruinas illũ præcipitat. Quapropter ne credas ijs, quæ mundus, ideſt, homines mundani, de hac re teſtãtur. Nã, vt ait B. Paulus, animalis homo nõ percipit ea, quæ ſunt ſpiritus Dei: ſtultitia enim eſt illi. Sed cœleſtẽ illũ curſorẽ audi, qui exultauit vt Gigas ad currendã viam: qui ſatis hic quã periculoſus ſit hic equus, manifeſtat, cùm de illius ſeſſore dicat: Amen dico vobis, quia diues difficile intrabit in regnũ cœlorum. Et amplius addit: Et iterum dico vobis. Facilius eſt camelũ per foramen acus intrare, quàm diuitem intrare in regnũ cœlorũ. (O *ſanctа Maria ſeñora* quàm ferrei ſunt qui diuites cùm ſint & hæc ex ſummæ veritatis ore percipiant, toto corpore non cõtremiſcunt. Auditis autem his diſcipuli mirabantur valde dicẽtes: Quis ergo poterit ſaluus eſſe? Quibus Dominus reſpondit: Apud homines hoc impoſsibile eſt: apud Deum autem omnia poſsibilia ſunt. Videamus nunc, pauper ne poteſt abſq; Dei auxilio ſaluus fieri? non vtique. Cur igitur Dominus exaggerat diuitem abſque diuino auxilio non poſſe ſaluari? Multum quidẽ intereſt inter diuitem, & pauperem: quanuis neuter Dei ope deſtitutus poſsit ſaluari. Quod hoc exemplo perſpicuum apparebit. Habetis hic duos lapides quorum alter vnam, alter autem viginti libras appendit. Nunquid hi ſurſum aſcendent? Non vtique: quia hoc naturali eorum propenſioni repugnat: illis quippe deſcẽſus eſt naturalis. Quod ſi violẽte ſurſum emittãtur, multò plures vires requiruntur, vt qui viginti, quam, qui vnam librã appendet, aſcendet. Sic quanuis pauperi, diuitique opus ſit diuino auxilio ad aſcendendum in cœlum: multò tamẽ maiori ope diues, quàm pauper indiget. Licet enim vterque pariter ad malũ ſit propenſus: plures tamen peccandi occaſiones habet diues, quam pauper, & prę impedientium diuitiarum pondere per virtutes

Prou. 11.

1. Cor. 2.

Simile.

13 tutes difficilius ascendit. Est q; diligēter animaduertēdū, Dōm dicere: facilius est camelum per foramē acus intrare, quam diuitē intrare in regnū cœlorū. Facilius, inquit, quia ad hoc, vt camelus per foramē acus ingrediatur, sola Dei volūtas sufficit: ad hoc autem, vt diues ingrediatur in cœlū, ipsius etiam diuitis volūtas requiritur, atq; opus est eum disponi, temporaliumq; bonorum amore exonerari: nec sola Dei volūtas (libero illi arbitrio remanēte) satest. Beatus Hieronymus, & Erasmus super hęc verba dicunt, hic cameli nomine funem ex cameli pilis confectum intelligi. Et Theophylactus, Facilius est, inquit, camelū, idest, funē nauticum. Quæ expositiones mihi placent: maximè cum inter collationes, & similitudines conuenientiam esse oporteat. Ex quo apparet diuinū Saluatorē his verbis explicare voluisse quo 14 modo diuitem oporteat saluum fieri. Etenim quemadmodum funis dissolutus & in fila diuisus paulatim per foramen acus ingredi potest: sic dives si in fibras fuerit diuisus, hoc est, si cumulatas diuitias misericorditer, pieque in pauperes distribuerit, ad diuinam misericordiam impetrandam, & in cœlum ingrediendum aptè disponetur. Ipse quippe Dominus dixit: Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiā consequētur. O quam fœlices nuncij sunt hi diuitibus, si eis vti voluerint. Nec vero ij, qui temporalium bonorum vbertate non affluunt, arbitrentur, se non teneri alijs pauperibus, quomodo poterūt subuenire. Prouerbiū est circa hoc, quod tamē malè intelligitur, scilicet: Charitas bene ordinata incipit à seipsa. Eleemosynā (dicet aliquis) erogabo, non tamē ita, vt ego in necessitatem deueniam.

Hiero. Eraſm. Theophy. ſuper. Matth. 19. cap.

Matth. 5.

15 Dico autem heroicū charitatis opus esse, quemquam alimoniam sibi subtrahere, eamq; egenis impendere. E tità dixit sanctus Tobias filio suo. Quomodo potueris, ità esto misericors. Si multū tibi fuerit, abūdanter tribue: si exiguū, etiā hoc libenter impartiri studē. Vt B. Petrus audiuit Dōm iuueni illi dixisse: Si vis perfectus esse, vade, & vēde omnia, quę habes, & da pauperibus, idest, si vis ad perfectionē esse dispositus (etenim Christiana perfectio in charitate consistit) quia ipse & alij Apostoli, quæ possidebant, non vendiderant, sed ea reliquerant dubitans fortasis vtrum sic facientes rectè fecissent, dixit diuino Magistro. *Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te, quid ergo erit nobis?* Quasi diceret: nos ea, quæ possidebamus, non vendidimus,

Tobi. 4.

nec

nec pauperibus erogauimus, ſed reliquimus. Nunquid hac 16
etiam ratione perfectionem conſequi poterimus? Atq; ex diui
ni magiſtri reſpõſione infertur, hac etiam via perfectionem poſ
ſe comparari. Iuuenem diuitias ſuas iam poſsidentem hortatur
Dñs illa diſtrahere, ac pauperibus erogare. At B. Ioanni, atq; Ia
cobo ſatis fuit patris ſui hæreditatem, quam nondũ poſsidebãt,
reliquiſſe. Et Beatus Petrus paperẽ habens ſocrum, & filiã, ea,
quæ poſsidebat, eis reliquit. Vnde infertur, iuuenẽ qui nõdũ pa
ternas diuitias hæreditauit, cũ patrimonium ſuum vendere, ac
pauperibus elargiri non poſsit, ſatis ad perfectionem diſponi, ſi
ea omnia, quæ ſibi iure debebãtur, vltro relinquat. Ideo loquẽs
Dominus vniuerſaliter de ijs, qui ipſius diſcipuli futuri erant,
Luc. 14. non dixit: Qui diſcipulus meus eſſe voluerit, vadat, & vendat
omnia quę habet: ſed dixit: Qui non renũciat omnibus, quę poſ 17
ſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Etenim multi bona ſua
vendere nequeunt: alij autem conſanguineos habent pauperes,
quibus illa relinquant. Diligenter hæc verba Beati Petri pen-
ſari oportet: in quibus omnis Euangelicæ legis perfectio inclu-
ſa deliteſcit. Peculiaris fuit huic glorioſo Apoſtolo gratia in eo,
quòd breuibus verbis multa myſteria comprehẽdere nouit: qui
niſi cœleſti dono eſſet affectus tot myſteria, & arcana tam breui
ſermone neſciret includere. Quando cœleſti Dño illius pedes
abluere volenti contradixit, totam Chriſtianam Theologiã his
duobus verbis inclusit. Dñe (inquit) tu mihi lauas pedes? In his
quippe duobus pronominibus Dei cognitio, amor, debitaq; obe
dientia, propriæq; vilitatis cognitio ſignificatur. Atq; etiam cũ
Dominus interrogaret: Quem dicunt homines eſſe filiũ homi- 18
nis: ille reſpondit: Tu es Chriſtus filius Dei viui. Nihil amplius
Ioan. 6. penes hoc myſteriũ dici poterat. Illũ enim B. Petrus filiũ Dei vi
ui appellans naturalẽ Dei filiũ nuncupauit. Quærentiq; Dño ab
omnibus diſcipulis ſuis: Nũquid vos vultis abire? ipſe cunctorũ
Apoſtolorum nomine reſpondit dicẽs: Dñe ad quẽ ibimus? ver
ba vitæ æternę habes. Animaduertite vtrum ſatis breui ſermo-
ne ineffabilem Ieſu Chriſti excellentiam fuerit cõplexus. Nunc
que dicens: Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te perfe
ctionis faſtigium deſcripſit, remq; totius religionis Chriſtianæ
difficiliorem comprehendit. Etenim ſicut malus ſe rerum om-
nium centrum efficit omneſq; lineas ad ſeipſum tendere cupit,

& quic-

19 & quicquid diligit, ſua cauſa diligit, Deum quippe, vxorem liberos, atq; diuitias propter ſemetipſum amat: ſic iuſtus ad Deū omnia dirigens cuncta, & ſeipſum ob Dei amorem, imitationēque deſerit. Et hoc Chriſtiana religio addit naturæ: videlicet, vt tibi, cūctiſq; appetitibus tuis renuncies: tuiq; loco Deus, eiuſq; amor & obediētia tibi dominetur. Quicquid eſt in Chriſto filio Dei, mihi eſt. Paruulus natus eſt nobis, & filius datus eſt nobis, ait Iſaias. Et ita in omnib⁹ articulis fidei addi poteſt, mihi: De⁹ mihi, creator mihi, Dñs mihi, homo factus mihi, mortuus mihi &c. Quare igitur ego Deo totus nō ero? Iuſti, qui propiùs ad Deū acceſſerūt, tāquā gratiſsimi eū in hoc amoris genere ſtudioſiùs ſunt imitati. Ideoq; D. Petrus ſuo, comitūq; ſuorū nomine dicit: Ecce nos reliquim⁹ omnia, & ſecuti ſumus te. Et licet nihil 20 aliud, quā ſe ipſos reliquiſſent, hoc merito dicere poſſent. Quippe qui ſeipſum relinquit omnia relinquit: qui verò ſe nondū abnegauit, parū adhuc effecit. Et idcircò cùm Dñs diceret: Qui venit ad me, & non odit patrē ſuū, & matrē ſuā, & vxorē, & filios, & fratres, & ſorores: addidit, Adhuc autem, & animā ſuā: poſteà cōcluſit dicēs: Nō poteſt meus eſſe diſcipulus, nā hoc vltimum præcipuum eſt. Quid eſt hoc quod ſumma bonitas hic ait? Venit ne filius Dei leges naturę quas ipſe cōdidit deſtruere? Cū hominibus ſemetipſos parenteſq; odio habere præcipiat, quos ipſemet colere & obſeruare imperauit? Nō certe ſed in hoc nos docere voluit ita nos ad obediendū Deo creatori noſtro ſalutiſque noſtræ autori teneri, vt omnia potius naturæ vincula ſeu leges perfringamus, quā debitā ei obediētiā prętermittamus. Hoc eſt 21 vt potius patrē & matrem & cætera, quam Deum ſummum bonum relinquamus: & ad hoc omnes & ſinguli tenemur.

Iesus autē dixit illis: Amē dico vobis quod vos, qui ſecuti eſtis me &c. Solū meminit hui⁹ quod eū ſequuti ſunt, nō vero quod omnia tēporalia & trāſitoria pro eo dimiſerūt. Iſtud enim (vt D. Hieronym⁹ ſuper hūc locū notat) etiā Ethnici philoſophi fecerūt. De Zenone philoſopho ait Seneca dixiſſe cū totā rē ſuā familiarē demerſam audiſſet, Iubet me (inquit) fortuna expeditius philoſophari. Et Valerius Max. de Anaxagora ſcribit, cū in ſuam patriā poſt longiſsimā peregrinationē redijſſet totamq; rem ſuā deperditam ei nuntiaretur dixiſſe: Nō eſſem ego ſaluus, niſi iſta perijſſent. De Platone etiā legitur omnia cū ditiſsim⁹ eſſet poſt habuiſſe

Iſai. 9.

Luc. 14.

D. Hier.

Seneca. libr. de Trāqui. Animi.

Val. Ma.

Crates The. habuisse & cōcives suos persuasisse vt quidquid haberēt renun- 22
tiarent, ne ve aliquis quid priuatū possideret, sed omnia eis com
munia essent. Crates Thebanus magnā auri copiam in mare pro
iecit dicēs: Abite pessimę diuitię: ego submergā vos, ne submer
Diogen. gar à vobis. Diogenes etiā quidquid habebat reliquit. Qui cū ni
hil prēter vas, quo biberet, retinuisset conspecto quodā homine
manibus aquā in os mittente, reliquit ac fregit dicens: nesciebam
quod natura dedisset mihi scyphum. Et Sanctus Hieronymus
D. Hiero. in epi. ad Paul. de Socrate philosopho ait: Socrates ille Thebanus homo
quondam ditissimus cū ad philosophandum Athenas pergeret
magnum auri pondus abiecit, nec putauit se posse virtutes si-
Cicero. 1. li. de off. mul, & diuitias possidere. Et Tullius ait: Pecuniæ fugienda
cupiditas est, nihil est enim tam angustianimi, quam amare
diuitias, nihil honestius, quam ipsas contemnere, (*O que bofeta-* 23
da tan grande es esta para nosotros.) Magnæ profecto confusionis
notæ Christianis est nos à tali magistro institutos & edoctos
non efficere quod philosophi lumine tantum naturali ducti præ
stiterunt, imò tam effrēnata cupiditate diuitias inuestigare, quas
illi contēpserunt, atq; ob eas comparandas multos plurima at-
que horribilia peccata committere. Apud Diuū Paulū vbi nos
Ad ephes. 5. c. legimus, Omnis fornicator, aut immundus, aut auarus, quod est
idolorū seruitus, nō habet hæreditatem in regno Christi & Dei
alia translatio habet, Qui est idolorum seruus, & sic est in cōtex
tu Græco. Vbi apertius constat auarum peculiariter Apostolū
appellasse idolorū seruū, significādo quā pernicio sum hoc vitiū
sit maximè vero quoniā ipsum mouet ad acquirendas opes, &
Psalm. 100 facultates, quibus quā plurima alia vitia alūtur. Et ita inquit Da- 24
uid, Superbo oculo & insatiabili corde cum hoc non edebam.
Auarū vocat insatiabili corde, & ab hui⁹ cōsortio, eo quod perni
ciosissimū erat fugiebat, atq; itidē homo timens Deū facere de
bet. Sanctus Propheta superbiā cū auaritia cōiunxit, nā vt pluri
mū, alterum horū vitiorū ab alio emanare contingit, abundātia
enim diuitiarum auide quæsitarum, quod communiter affert su
perbia est. Atque ita Diuus Paulus cum suo discipulo Timo-
1. Ad Ti. 6. c. theo agens, quid nam diuitibus prędicaturus esset ait: Diuitibus
huius seculi præcipe non sublime sapere. Ne eos suas opes relin-
quere cogas, sed mederevitio, quod diuitijs cōmunicari solet, vi
delicet, superbię. Sufficeret certe scire hic Sanctū Apostolū ido-

lo-

25 lorũ ſeruũ auarũ appellare, vt homo rationis particeps tã execrabile vitiũ odio haberet. Sed heu dolor, quod pleriq; tã exoſam ſanctã paupertatẽ habẽt, quod vt eã fugiãt, aurũ velut Deũ adorẽt. Qui ſtatuã aureã Nabuchodonoſor nõ adorabãt in ignẽ mittebãtur. Quã fornacẽ ne ingrederentur omnes ſtatuã adorauerũt præter tres adoleſcentes, videlicet, Ananiam Azariam, Miſaelem: qui quoniam ſtatuam adorare noluerũt in caminũ ignis coniecti ſunt. Eodem modo ne homines in fornacem paupertatis, & inopiæ ingrediantur (ita enim Dominus eam appellauit, dicens: Elegi te in camino paupertatis (pauciſsimi ſunt, qui auream ſtatuam (videlicet bona temporalia) non adorent. Atq; huiuſmodi cultus omnes ferè Idololatræ ſunt: ſiquidem cogitationes, vota, deſideria, amorẽ, vitã, ſalutẽ, & omnia in huius ido-
26 li obſequio & cultu collocant. Si vero dicatis, Si diuitiæ tot mala inuehunt cur priſtinis tẽporibus Deus amiciſsimis ſuis tãtam eorum copiam ſuggeſsit, vt Abrahamo, Iſaac, Iacob, Iob, & alijs quam plurimis, qui vt ex ſacra ſcriptura conſtat omniũ rerum copijs ditati fuerunt? Ad hoc reſpondeo, diſcrimen quod inter nos, & illos integerrimos ſanctos verſatur eſt, quod inter vas luteum coctum, & incoctum intereſt. Vas luteum incoctũ cuicũque rei adiũgatur rei adhęreſcit, ſiue pulueri, ſiue paleis, aut alijs huiuſmodi, coctum autem nequaquã. Sic illi veteres Patres ità diuini amoris igne cocti erant, vt bonis tẽporalibus, quę poſſidebant non inficerentur, nec eis adhæreſcerẽt. Nunc autem tã crudi & incocti ſumus, tamq; ſine diuini amoris igne vt bonis tẽporalibus adhærentes eas ſine modo diligamus: ideò optimum
27 conſilium eſt ea omnia relinquere eiſq; renuntiare. Vaſi oleum continenti, quantũuis maxima aquæ copia infundatur nihil tamen ei nocet, oleũ enim ſine vlla ſui cum aqua cõmixtione, ſurſum tendit, at verò ſi aqua vino infundatur continuo illi miſcetur, & ſuam vim, atq; vigorem, & etiam ſaporem deperdit. Patres illi antiqui inſtar olei fuerũt, qui nunquam commixti, aut corrupti ſunt nimia bonorum temporalium aqua, quæ Deus illis tribuebat, ſemper enim illi ſicut oleum ſuper aquam enatabant, dominantes diuitijs, & non dominati à eis, nos verò quaſi vinum ſumus, qui ſtatim maximo ſtudio & auiditate bonorum temporalium aquę immiſcemur, quibus vim, virtutem, atque fortitudinem denique ſaporem amittimus, & Deo Opt.

Danie. 3.

Iſai. 48.

Simile.

Simile.

Max, insulũ manemus. Idcirco, quemadmodũ vino, vt cõseruetur aquã non infundere oportet, ita vt nos in virtute cõseruemur optimũ remediũ extat omnia huius sęculi trãsitoria relinquere. In Leuitico præcepit Deus, vt primitiæ tritici sibi offerrẽtur, ꝙ si messes adhuc viridesẽssent igne torrerẽtur, vt triticũ puluere, & palea purgatũ remaneret. Quo significatum fuit Deo gratissimum esse homine, illi se offerre puluere, & palea excussum, hoc est, terrenis & perituris bonis expeditũ. Cęterũ, quia ipse homo cõcupiscẽtia viret his paleis, hisq; bonis temporalibus valde adhęret, affectusq; est, ideoq; necessum est, vt igne diuini amoris inquirat, qui eius cor torreat, & desiccet, vt facile, & suauiter ab illis se expediat, & cũ D. Petro iure proclamare possit, *Ecce nos reliquimus omnia.* Veruntamẽ frater, ne per hoc duntaxat omnia adimpleſſe existimes: præcipuũ enim tibi faciendũ reliquũ est, videlicet, *Sequuti sumus te.* Vnde diuinus magister huiꝰ præcipue meminit dicens: Vos, qui sequuti estis me, &c. Experiẽtia nobis cõpertũ est ꝙ vmbra corpus, & substantiã causantẽ ipsam sequitur. Si enim illud incedit, & progreditur, ipsa actiã, si sistit, sistit, si brachia erigit ipsa quoq;, si illa demittit idẽ ipsa efficit, quot de niq; gesticulationes corpus efficit tot ipsa quoq; imitatur. Christus Redẽptor noster est substãtia, nos aũt vmbra eius, ideo qđ ipse facit nos facere oportet. Ille se abiecit, & demisit, idem nos præstare conemur, ille vsq; ad crucis mortem obediuit, ille grauissimas ignominiæ notas, & improperia æquissime pertulit, ille suũ æternum patrem puro, & simplici corde pro inimicis suis exorauit. illũ pro viribus nostris in his omnibus sequamur, quoniam auxilium ex eius parte nobis non deerit. Magnum profecto stuporem incuteret, vmbram elatam cernere, & substãtiam, quæ illam efficit terram vsq; deiectam, & humi prostratam. O Christe vere humilitatis magister, cur te tam contemptũ, & despectum in miserę & mortalis vitæ cursu aspicere non obstupescimus, qui tam mitis, mansuetus, & humilis extitisti, nos vero contra, tam elatos, arrogantes & impatiẽtes cernere, qui vmbra tua sumus? Aperi obsecro domine oculos nostros, illustra atque excita nos, vt tanto malo remedium adhibeamus, teque verisima imitatione sequamur. Sicut portauimus, inquit Apostolus imaginem terreni, portemus & imaginem cœlestis, terreni, idest, Adã. Et sic, vbi nos legimus: Sũ ego ex genere terreno, alia trans-

Leu. 2. *Similc.* *1. Ad Cor. 15.*

31 translatio habet, Sũ ego, ex genere terreni illius, qui prior factus est. Igitur sicut hactenus illũ Adamũ terrenũ imitati sumus, imitemur modo nostrisq; animis, & corporibus, illius cœlestis magistri Iesu Christi imaginẽ imprimamus, ita, vt qui nos aspexerit in modestia, & mãsuetudine nostra, nos Iesu Christi dñi sectatores esse cognoscat, vt hic glorioſissimus sanctus fuit, cuius hodiernũ festũ sacrosancta mater Ecclesia agit, de quo illud ecclesiastici dicere possumus: Dilectus Deo & hominibus, cuius memoria in benedictione est. Hoc est, talis eius vita, & facta extiterũt, vt solũ illius recordatio ad benedicendũ Deum, qui eũ talẽ fecit cõmoueat, nec nõ & ipsum qui diuinis fauoribus, & auxilijs sic vti nouit. In fide & lenitate ipsius sanctum fecit illũ, & elegit eũ ex omni carne. Vbi nos legimus, speciẽ Iacob, quã dilexit, 32 ibi trãslatio habet, speciẽ Iacob, quẽ dilexit. In quo denotatur Deũ virtutẽ & spiritualẽ decorẽ adamare & illũ, qui eam diligit, summo amore prosequi, atq; ideo dilectus Deo vocatur. Ad huius igitur glorioſissimi viri imitationem, qui sicut, & nos ossibus & carne compactus fuit, nostrum supremũ iudicem Iesum Christum sequamur. Vt gratia pleni, gloria cum ipso perfrui mereamur, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Sapien. 7.

Eccle. 45.

Psal. 46.

In eodem Cõmuni Confessorum non Pontificum Concio Secunda.

Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: quid ergo erit nobis? &c. Matth. 19.

Glorioſus Apostolus Paulus de promiſsionibꝰ à Deo Abrahæ patriarchę factis agẽs inquit Abrahę promittẽs Deus, quoniam neminem habuit, per quẽ iuraret maiorẽ iurauit per semetipsum dicens: Benedicens benedicã te, & multiplicans multiplicabo te, & sic lõganimiter ferẽs adeptus est repromiſsionem. Et paulò inferius: In quo abũdantius volẽs Deus ostẽdere pollicitationes hæredibus immobilitatẽ consilij ſui, interposuit iusiurãdum. Vt per duas res immobiles, quibus impoſsibile est Deũ mentiri, fortiſsimum solatium habeamus,

Hebr. 6.

qui confugimus ad tenendam propoſitam ſpem, quam ſicut an 3
choram animæ habemus tutam, ac firmam, & incedentes vſque
ad interiora velaminis, vbi præcurſor pro nobis introiuit Ieſus
ſecundum ordinem Melchiſedec Pontifex factus in æternum.
Duæ res immobiles ſunt, altera Deum incõmutabilem eſſe, qui
mentiri non poteſt, altera verò ipſum met Deum iuraſſe. Atqui
his duabus reb⁹ tam firmis, ait diuinus Apoſtolus, voluiſſe Deũ
corda noſtra confirmare ad tenendã propoſitã ſpẽ. Perpẽdite
diligenter verbũ hoc: Ad tenẽdã ſpẽ: quo ſpẽ faciẽ peccatorũ fu
gere ſignificatur. Et te ò homo oportet per virtutẽ decurrere, ex
peditis & emiſsis à te peccatis, & hoc modo eã ne effluat retine
re Dei promiſsis, & Ieſu Chriſto ei⁹ filio, qui pro te ſtat, cõfiſus.
Hæc enim ſpes eſt quæ pœnitentẽ ad interiora velaminis ducit,
ideſt, vſq; ad gloriã. Hic alluditad velũ, quod in tẽplo ante ſan- 4
cta ſanctorũ erat, quo ſoli ſummo ſacerdoti ingredi licebat, qđ
gloriã præfigurabat in quam ſolũmodo ſummus ſacerdos Ieſus
Chriſtus ingreditur. Et enim vt ipſemet dixit: Nemo aſcẽdit in
Ioan. 3. cœlũ niſi filius hominis, qui eſt in cœlo. In omnibus enim cœlũ
ingrediẽtibus dicitur Chriſtũ intrare, quia omnes ei⁹ meritis ad
iuti illuc ingrediuntur. Cum generoſus quidã eques ad regẽ in
Simile. cubiculũ ſuũ alloquẽdũ ingreditur, omnis famulorũ comitatus
foris manet, ſolus aſſecla, ideſt, ¿El paje de ſalda) qui orã indumẽ-
Hebr. 4. ti portat cũ eo introeũdi facultatẽ habet. De ſupremo Principe
Ieſu Chriſto ait idem Apoſtolus: Introiuit ſemel in ſancta æter
na redemptione inuenta, & omni illi, qui tanquã aſſecla eius in-
dumẽti ſimbria portat cũ eo ſimul ingredi licet. Hęc ora eſt, quę
dã pars indumenti humi procidens, & quæ veſti ſupereſt, quod 5
autẽ ſacratiſsimæ Chriſti humanitati ſupereſt, (quo veluti indu
mẽto ipſum diuinũ verbũ veſtitũ eſt) vitę ipſi⁹ paſsionis & mor
tis merita infinita ſunt. Illis enim nullã ſibi meruit gratiã, neque
gloriã eſſentialẽ: accidentalis vero tã magno merito parũ præ-
miũ eſt. Ille ergo, qui propria induſtria, & diſpoſitione, horũ ſa-
cratiſsimorũ meritorũ participẽ ſe reddiderit, hic orę aſſecla eſt
qui eã humi cadere non patitur, & hic cũ ſummo principe Ieſu
Chriſto in diuinũ æterni patris cõſpectũ introibit. Et quãuis hic
dicat vt fortiſsimũ ſolatiũ habeam⁹, hãc ſpẽ cõſequentes (vt etiã
Rom. 12. ad Romanos affirmat dicens: ſpe gaudentes. Hoc eſt peccatis li
beros & expurgatos vos vidētes, & in via Dñi ambulantes ſpe

viua

viua in cœlũ eundi lætamini) cæterũm hoc ſolatiũ & lętitia ſit vt dixit Dauid: Lętetur cor meũ, vt timeat nomẽ tuũ. Quod perinde eſt ac ſi diceret: Ita Dñe me venia frui facito, vt nũquã ſine timore, & culpę formidine maneã. ¶ Hebręis, trãſmiſſo mari, & hoſtibus interẽptis, adhuc tñ quã plurima bella, cõcertationes, & repugnãtię reſiduę fuerũt ad illã promiſsã terrã poſsidẽdã, ſic erũt ſemper, & iuſtis prælia, & cõtradictiones donec in gloria ſe cernant. Atq; ideò eis ſemper timore cõcuti cõuenit. Et quẽadmodũ quõdã Deus Patriarchã Abrahã, eiuſq; poſteros in eo cõſolari voluit, ità modo idẽ Deus humanatus eius Sãctos Apoſtolos, & oẽs eorũ ſectatores huius ſacroſancti Euãgelij promiſsis iureiurãdo factis cõſolari voluit, dicẽs: *Amen dico vobis, quod vos qui ſecuti eſtis me. &c. Et omnis qui reliquerit domũ. &c.* D. Matthęus narrat Simonẽ Petrũ ad Ieſum dixiſſe: *Eccenos reliquimus omnia & ſequuti ſumus te, quid ergo erit nobis?* Ofœlices, & beatos, qui hoc verè dicere poſſunt. Omnia fratres chariſsimi relicturi eſtis ſaltim peccata, & mala, nõ dimidiã Deo, dimidiã verò partẽ mũdo daturi eſtis. Homines caſtos, & nemini detrahẽtes videas, qui tẽ ſacrã audire & cõcioni intereſſe nullatenus omittẽt, alias verò in ſeruãdis rebus auari, & in debitis exigẽdis tyranni exiſtunt. Alios caſtos & liberales videas, &, vt videtur omni virtute præditos, ſed ſub his dotibus terribilẽ quãdã, & vrgẽtiſsimã oſsibus adhærentẽ ambitionẽ habẽt. Et hi qui partim aliquod huiuſmodi bonũ obtinẽt, ſtatũ quodãmodo periculoſiorẽ habẽt. Nã quãuis abſolutè loquẽdo peior ille ſit, qui omnino malus eſt, quã q. ex parte bonus tñ quãtũ ad hũc articulũ remedij horũ, deterior eſt, qui ex parte bonus eſt, nã malũ iniquitatũ ſuarũ deformitas ab illis exire cõpellit autiuuat. Et hoc eſt q. S. Hiere. ait Arguet te malitia tua, & auerſio tua increpabit te. Alius verò bonis quæ agit fretus valde ſecurus viuit. Piſcator, qui funiculũ in mare mittit, etſi piſcẽ ad hamũ accedere ſentiat, & ore pertingere cibũ, nõ ſtatim funiculũ ſubtrahit, imò potius amplius protẽdit, vt piſcis melius hamũ glutiat, poſtquã verò optime prehẽſum habet illũ extrahit. Ità dęmõ ſæpe chordã peccatori mittit, & funẽ extẽdit, & vt bene operetur permittit, vt ſic malorũ cõmiſſorũ oblitus, eũ melius catenatũ & cõpeditũ habeat. Hoc pacto vinctum Herodẽ habebat, de quo S. Marcus inquit: Libẽter D. Ioan. cõciones audiebat: & audito eo multa faciebat. Habebat eũ Sathanas carnis hamo cuius fratris vxorẽ ligatũ, alias cõciones audiebat,

Pſal. 85.

Iere. 2.

Simile.

Marc. 6.

bat, & bona operabatur. Quid nã obsecro illa bona Herodi pro 8
ficiebãt? Videlicet, ne agnosceret mala, quæ perpetrabat, & ita
Leui. 13. illũ diabolus sibi deuinctiorẽ habebat. In Leuitico præcipiebat
Deus: Si operuerit lepra omnẽ carnẽ à capite vsq; ad pedes, cõ-
siderabit eũ sacerdos, & teneri lepra mundissima iudicabit: & id
circo homo mũdus erit. Quando vero caro viuẽs in eo apparue
rit, tunc sacerdotis iudicio polluetur, & inter immundos reputa-
bitur. Res est certe admiratione dignissima, vt si homo totũ cor
pus lepra plenũ absq; aliqua parte sana haberet à sacerdote sanꝰ
iudicarẽtur, cæterũ, si aliquas partes sanas, aliquas verò infectas
haberet, ægerrimus iudicaretur. Videtur in hoc Dñm significa-
re voluisse maius periculũ esse aliquod bonitatis specimẽ homi-
nem habere, quam omnino malũ esse. Hęc enim omnimoda im
probitas, confundi, conuertiq; facit habentẽ eam. Ideò Hebræis 9
Iere. 7. S. Ieremias dicebat: Nolite confidere in verbis mẽdacij dicẽtes:
Templum Dñi, templũ Dñi est. Persuadebant sibi miseri se esse
securissimos, & sanctos, quoniã boues in tẽplo offerẽdos occide
bant, grauissima alioquin peccata cõmittentes. De Samaritanis
4. Reg. 17. sacra scriptura refert, qui Deũ habentes, simul idola colebãt. In
tolerabilis atq; horrenda abominatio est, ex parte Deo seruire
velle, alia vero ex parte turpissimos appetitus explere, eisq; vel
le satisfacere, cuius rei mũdus plenus est. Quendã globulos pre
catorios, idest, (*Rosario*) prolixe voluentem videbitis, alias tamen
2. Reg. 5. cor mundo & dæmoni tradẽtem. Quanquã Philistæi maxime
conati sunt, nunquã tamen efficere valuerunt, vt Dagonis idolũ
& arca Dñi simul in vno altari consisterent. Nõ patitur Deus vi-
Simile. tia coli, vbi ipsemet adoratur. Quid qua so prodest, ciuitate hos 9
stibus obsessa omnes fores intercludi, & custodiri, si quoddã dũ
taxat posticũ apertũ relinquitur, isto inimici inuadẽt, & expug
nabũt vrbẽ. Eadem ratione licet omnia ostia vitijs omnibus ho-
mo includat, si tamen cõsensum soli ambitioni, aut luxuriæ, aut
inuidiæ patefaciat, istud tantũ vitiũ ad inferos illum deducet.
Mortem subitam, & improuisam (quod maximũ sub cœlo ma-
Act. 5. lũ est) Ananias & Saphira obierunt, vt in actibus Apost. habe-
tur, quoniã partẽ rei suæ ad pedes Apostolorũ proiecerũt, par-
tem autẽ cõtra maiorum decreta sibi seruauerunt. O quot sunt
hodie in mundo, etiã in monachorum familijs, qui volũtatis par
ti renuntiant, partẽ tamẽ sibi retinent suis præpositis aliquibus
in rebus obsecundantes in alijs vero nõ, qui quidem in maximo

salutis

salutis ſuæ diſcrimine verſantur. De D. Ioānis parentibus ait S. Lucas: Erant ambo incedentes in omnibus mandatis, & iuſtificationibus Domini. Et Regius Dauid dicebat. Ad omnia mandata tua dirigebar, omnem viam iniquam odio habui. Ecce iuſtitiæ perfectio, & cōplementum, videlicet, hominem ab omni malo ſe amouere, omneq; bonū, ad quod tenetur, agere, vt ergo omnia mala relinquere valeamus, magni refert, plurimumq; iuuat, temporalia bona poſthabere, quæ offendicula ſunt & occaſio ad incidendum in mala. Vnde D. Paulus diſcipulum ſuum Timotheum his verbis commonet dicens: Diuitibus huius ſeculi præcipe non ſublime ſapere, nec ſperare in incerto diuitiarum ſed in Deo viuo (qui præſtat nobis omnia abūde ad fruendum) bene agere, diuites fieri in bonis operibus, facile tribuere, cōmunicare, theſaurizare ſibi fundamentum bonum in futurū, vt apprehendant bonam vitam. O cœleſtem doctrinam eam ſpiritus ſanctus in diuitum, & pauperum cordibus pro eius miſericordia imprimat: quandoquidem omnibus perneceſſaria eſt. Vnumquodq; per ſe verbum magna animaduerſione digniſsimū eſt. Doce inquit, huius ſæculi præpotentes, ne efferantur, & ſuperbiant eo quod ſe diuites videāt, neve ſpē in incertis diuitijs collocent, quæ earum poſſeſſorem opportuno tempore deſerūt, videlicet mortis tempore, quādo auxiliū ei præſtitura erant. Præcipe (inquit) vt nummiſmata theſaurizent, quę in illa patria in vſu habentur. Si in terra quadam eſſetis, vbi pro moneta, teſtulas quaſdam ſeu lapillos incolæ æſtimarent, contra vero aurum, & gemmæ vilipenderentur, poſtea verò in Hiſpaniam, vbi vestra natio, veſtraque domus eſt, redituri eſſetis, nonne ingens amentia eſſet, plurimum illorum lapillorum, & rerum iudicrarum magnam copiam colligere, non vero aurum, & gemmas, quæ magno pretio in Hiſpania habentur? Aduertite fratres hoc aurum, & argentum, quæ hic tāti æſtimatis, quid in alia vita valere putatis? Nihil omnino, non plus illic quā lapilli minutiſsimi valent. E contra ieiunia, vigiliæ, orationes, eleemoſynæ ſunt moneta, quæ verſatur & plurimum valet in cœlo, his ibus illic ſedes, & domicilium locatur. Opera enim illorum ſequuntur illos. Magnum itaq; deliramentū profecto eſt, ſe homines auro & argento onerare, quæ licet alicuius momenti in hoc ſæculo ſint, in alio vero nihil omnino valent, & ob id diuitijs illic valentibus non ſe ditare, virtutibus inquam. Ob id dico,

Luc. 1.

Pſal. 118.

1. Tim. 6.

Similc.

Apoc. 14.

quoniã vnũ ex præcipuis cœleſtis viæ obſtaculis opes eſſe exiſtimo, quarũ cupiditas plurimos obcęcatos tenet, vt ſanctus Hieremias amare flebat dicẽs: A minore quippe vſq; ad maiorẽ omnes auaritiæ ſtudẽt. Eorũ omnia negotia, & cogitationes ſunt, qualiter diuites fiãt, hoc diebus noctibuſq; cogitãt, ex omnibus mundi ſtatibus, quã plures diræ auaritiæ diſcipulos inuenietis. Hęc ius eſtringi, iuſtitiã violari, leges reflecti, vſuras cõmitti, verũq; negari efficit. Hæc dolos, fraudes, pactioneſq; iniquas fieri docet propter illa dẽiq; maxima ex parte mũdus peruerſus eſt. O Deus maieſtatis infinitę, quid nã eſt hoc Dñe, vt tua omnipotentia patiatur auaritiã tecũ diſceptare, &, vt pecunia parẽ ſe tibi æqualẽ q; reddatẽ ideſt, (*que ſe ponga a tu par tu contigo,*) & tibi in mundo præſtet? Plures animas quã tu ipſe lucretur? Maior deniq; pecuniã, quã te multitudo ſequatur? O miſerorũ filiorũ Adã ſummã infelicitatẽ, qui ad talẽ ſtatũ deuenerũt. Nec ſolũ diuitiarũ maledictus amor, præcepta diuina infringere, ſed etiã ſępe fidẽ amittere facit, vt in illo iniquo Rege Ieroboã apparet, De quo ſacer textus cõmemorat, qui ne decẽ tribus Iſrael Hieroſolymã petẽtes, vt adorarẽt in tẽplo, eiuſq; legẽ & obſeruantiã adamãtes ibi remanerẽt, aut aduerſus eũ rebellarẽt, hincq; ipſe ſuos redditus & vectigalia amitteret, obediẽtia veri Dei (qui eũ Regẽ fecerat) & fide omiſſa, idola cõflare, & loca, in quibus ea populus, ſicut & aliæ gentes coleret, præparari imperauit, nõ autẽ cõuenirẽt in Hieruſalẽ, vt in tẽplo verũ Deũ adorarent. Et quanquã, vt ibidẽ enarratur ad illũ cõuertendũ edidit Deus prodigia quæ ad lapides cõuertẽdos ſufficerent, nihilominus maledictus Rex ſemper in ſua improbitate perſeuerauit, tãta eſt auaritię vis, Quod ſanctus propheta optime denotauit: qui cognoſcẽs cũ rege loqui vanũ fore & inutile, ad ſaxa, & altare ſermonẽ cõuertit dicẽs: Altare altare hęc dicit dñs. Et quãquã prophetę verbis altare ſciſſum eſt, non fuit ſciſſum cor regis, nec quia eius manus tunc exaruit, ſanitaſque ei Prophetæ precibus reſtituta.

Auertat à nobis Deus tã dirã peſtẽ, qualis auaritia eſt. Idcirco D. Petro eiuſq; ſocijs viſum eſt (& meritò quidẽ) maximi intereſſe omnia dimittere ad ſupremũ ſeruatorẽ ſequẽdũ. Vnde ait: *Ecce nos reliquimus omnia, & ſequuti ſumus te.* Illud, Ecce, prõptitudinẽ volũtatẽq; denotat, quã omnibus relictis, dñm ſecuti fuere, qđ eius diuinæ maieſtati gratiſsimũ eſt. Vnde ſanctus Dauid Salomoni eius filio dixit: Tu autẽ Salomõ fili mi, ſcito Deũ patris

mi

Iere. 6. 14

3. Reg. 12. & 13. 15

2. Paral. 28 16

17 tui, & ſeruitei corde perfecto, & animo volũtario, omnia enim corda ſcrutatur Dñs, & vniuerſas mẽtiũ cogitationes intelligit. Quaſi diceret: Plus Deus animũ, volũtatẽ q̃ pr̃optitudinẽ q̃, quibus ab hominibus miniſtratur inſpicit, quã exhibita ſibi obſequia. Et prius dicit: *Reliquimus omnia.* Poſtea vero addit: *Et ſecuti ſumus te.* Alterũ enim ad alterũ requiritur. Siquod ceræ ſigillũ imprimẽdũ eſt, operæpretiũ eſt, vt mollis ſit prius & diſpoſita, & alterius ſigilli figurã nõ habeat, vacua enim & plena ſecũdi ſigilli nõ ſatis apparebũt, ſiqua plena, & vacua prioris ſigilli extiterint. Ita chariſsime, ſi Chriſtũ Ieſum vera imitatione ſequi cõtẽdis, illiuſq; virtutes animo tuo imprimere, & ſi vt ille veluti ſigillũ eius diuina dona in te ſculpat vis, da operã, ne huius ſeculi cupiditates, affectiones ve in eo impreſſæ maneant, imò, vt ſit 18 facilis, docilis, tractabilis, ab amore q̃ humano lõge remotus, ad omnia deniq; á Deo opt. max. præcepta paratus: hoc enim eſt mũdũ relinquere. Corpus nãq; ab illo tollere, nõ niſi morte fieri poteſt: nec te eius pœniteat. Nãq; in domo Labã maximas diuitias ſanctus Iacob lucratus fuit, quibus in patria ſua vſus eſt, & cũ illis è Meſopotamia egreſſus eſt. Sic in hoc mũdo facultates, quibus in noſtra vera patria, quæ eſt ſempiterna fœlicitas fruituri ſumus lucrari debemus, quare hic nos immorari & viuere ne dolea mus. Cęterũ frater, ne affectu aut deſiderio hic maneas, nec ſecũ dũlegẽ Laban vitam agas, veluti Iacob ſecundũ eã nõ agebat. Quilicet Laban & omnes illius terræ incolæ idololatræ eſſent, tamẽ vir ſanctus idololatriã cũ eis nõ exercebat. Sic tu quanuis in hoc ſeculo viuas, & in eo quam plures Idololatras cõſpicias, 19 ne iuxta mũdi regulas viuas, nec, vt illi idololatra ſis.

Ieſus autẽ dixit illis. Amẽ dico vobis, quod vos, qui ſecuti eſtis me in regeneratione &c. ſedebitis, & vos ſuper ſedes duodecim Iudicantes duodecim tribus Iſrael. O benedictus & glorificatus ſit talis Deus, qui ità ſibi exhibita ſeruitia perſoluit & gratificat. Eritis inquit ſimul mecum iudices. O admirabilem ſeruorum Dei excellentiam qui in illo tremendo atq; horribili die (de quo. S. Iſaias inquit:) Cõplicabuntur ſicut liber cœli, & omnis militia eorũ defluet, ſicut defluit folium de vinea & de ficu, vel, vt ſeptuaginta interp. tranſtulerũt: ſtellæ defluẽt in ſimilitudinẽ foliorũ quæ appropinquante frigore arentia, ac cõtracta de vinea & ficu defluunt quoniam inebriatus eſt in cœlo gladius meus, quando improbi maximo timore perterriti fuerint, ipſi verò tanta quiete & cõſola-

Simile.

Gene. 31.

Iſai. 34.

Sapien. 5. tione cũ vniuersali iudice ad illius diffinitiuã sententiã approbãdã confidebũt. Nec solũ de sanctis Apostolis hoc, sed etiam de omnibus iustis dicitur: Stabũt iusti in magna cõstantia aduersus eos, qui se angustiauerũt, & qui abstulerunt labores eorũ. Agite ergo serui Dei, bono animo estote ad patiendũ pro tã bono dno hi potissimũ, qui munus Apostolicũ geritis, aut animarũ curã habetis, seu familiæ, bene locatos (*Por bien empleados*) quoscũque pro animarum & proximorum salute labores susceptos existimate. Nolite quæso persecutiones, quibus obi dopressi fueritis attẽdere, sed dñm potius intuemini, ob quem eas patimini, qui sanctis Apostolis & omnibus iustis, qui eius amore aliquid perpessi fuerint talem promissionẽ facit.

Et vlterius subiungit. *Et omnis qui reliquerit domũ, vel fratres, aut sorores &c. propter nomẽ meũ cẽtuplum accipiet & vitã æternam possidebit.* Dicet aliquis: pergratũ est mihi, vt mihi Deus centuplũ tribuat, videlicet, agros centũ pro vno, domos cẽtũ pro vna: sed, vt centũ pro vno patres mihi donet, grauissimũ est. Etenim patrẽ solũ, quẽ habeo senẽ, quoniã me obiurgat tolerare nequeo, quid si cẽtum mihi parẽtes sint? Quod si centũ mihi fratres dederit, quid faciã? Duos quos habeo Deũ precor, vt Monachalẽ vitã profiteãtur, & ita solus maneã. Quid si centũ mihi essent efficerẽ? Quod si cẽtũ mihi sorores daret graue mihi esset? vnã siquidẽ dũtaxat, quã habeo, nescio quomodo nuptui tradã, nã ita dotes creuerũt, vt omnis patris mei substantia illi nõ sufficiat. Deniq; cẽtũ vxores quis ferre poterit, cũ vna vix tolerari possit? Dico igitur has diuinas promissiones, nõ ita crasse, & carnaliter intelligẽdas esse, sed Deũ hic tibi largiturũ, quod cẽties plus valeat, et si plurimũ quod pro Deo relinquis pendatur, post ea vero æternã vitã. D. Bernar. in hęc verba inquit, Arbitror verba lectionis huius ea esse, de quib⁹ ad immortalẽ spõsum à finibus terrę clamat ecclesia. Propter verba labiorũ tuorũ ego custodiui vias duras. Hæc nẽpe sunt verba, quæ cõtẽptũ mundi in vniuerso mundo, & voluntariã persuasere hominibus paupertatẽ. Hæc sunt, quæ monachis claustra replẽt, deserta Anachoretis. Hæc, inquã, sunt verba, quæ Aegyptũ expoliãt, & optima quæq; eius vasa diripiũt. Hic sermo viuus, & efficax cõuertẽs animas fœlici æmulatione sanctitatis, & veritatis promissione fidelis. Hæc verba faciũt etiã, sicut D. Augu. inquit, multa hominũ millia hilari animo sequi id, qđ ille adolescens, qui ad Dñm interrogandũ accessit

D. Augustin. ep. 33.

23 ſit: quidnã faceret ad ſalutẽ aſſequendã, vix, niſi maxima animi acerbitate audire potuit, videlicet, cũ ei diceretur: Si vis perfectus eſſe vade, & vẽde omnia, quæ habes, & da pauperibus, & veni & ſequere me. In Geneſi legitur Patriarchã Iſaac Iacob filio ſuo benedixiſſe dicens: Det tibi Deus de rore cœli, & de pingue dine terræ, abũdantiã frumẽti, & vini, & ſeruiãt tibi populi. In qua benedictione ita Deus perſeuerauit, vt cũ illa filios Iſrael ad legis ſuæ obſeruantiã cõmoueret. Hic literalis ſenſus eſt illorum carminũ Dauidis: Viſitaſti terrã, & inebriaſti eam, multiplicaſti locupletare eã. Flumen Dei repletũ eſt aquis, paraſti cibũ illorũ &c. vſq; in finẽ pſalmi. In quibus verbis ſanctus Dauid inter principuas illius populi Deo ſeruiẽdi obligationes rerũ abũdantiã, quæ ad victum neceſſaria erant, cõmemorat. Quæ igitur tanta

24 mutatio hæc eſt? Vt ipſemet Deus, ita benedictionem cõmutet vt loco affluentiæ famem, & inopiam, loco diuitiarum paupertatem, loco imperij ſubiectionem tribuat? Reſpondeo, voluiſſe Deum vim ſpiritus ſui, quo intra oſtendere, quidq; aduentus eius in terras operetur: ſiquidem antea tot bona temporalia pollicens, eaq; diſtribuens, perpaucos, qui ei ſeruirent, reperiebat. Modò verò ad reſ ſenſualitati tam aduerſas vocãs plurimos, qui ſeſe omnino eius obſequio deuoueant inuenit. Et etiã vt confundantur, qui hanc viã nõ ſequuntur, cernentes (*que no acaba Dios cõ ellos*) ne alĩena deſiderẽt (*acabando con otros,*) vt propria relinquãt. Nã quẽadmodũ ſemẽ licet totũ idẽ ſit, fructũ tamẽ ſecundũ terrã vbi incidit affert, quẽadmodũ Dñs dixit. Ita hoc verbũ ſcilicet, & omnis qui reliquerit dñm &c. quanuis totũ vnũ ſit, & ſpi-

25 ritus, qui cõmunicatur, vnus & idem, tamẽ quia corda, in quibus ſeminatur, diuerſa ſunt, ita diſſimiles effectus producit. Quare veritas dura eſt tibi, (quidam ſapiens dixit) niſi propter duritiam cordis tui? Oſtendite mihi mollia & ſuauia corda, & legem Dei illis ſuauem eſſe vobis dabo. Velut pene innumeris viris fuit, qui hoc diuinum verbum cuſtodientes glorioſum patriarcham ſanctum Benedictum ſequuti ſunt, cuius hodiernum feſtum Eccleſia celebrat. Hic cœleſtis vir, quoddam ſtratum iter lucidum valde, & latiſsimũ vidit, ab eius cella vſque ad cœlum protenſum, quo animarum innumera multitudo ſcandebat. In quo quidem ei Deus reuelauit innumeram gentis multitudinem, quæ ab eodem conuertenda, & ad diuinam obedientiã traducẽda erat. Siquidẽ, vt Tritemius refert ex eius ſacro or-

Gene. 27.

Pſal. 64.

Similit.

Luc. 8.

Pro. S. Benedicto.

Tritemius

dine

dine quindecim millia & sexcenti in sanctorũ numerũ relati ex 26
titerunt. Nec nõ quindecim millia, & septingenti doctores nominati, & cogniti, præter alios, quos cõsequi nõ potuit. Et quadraginta septẽ summi Põtifices, quorum plurimi sancti fuerunt, Et in cuiusdam grauissimi doctoris scriptura memini me legisse in eodẽ sacro instituto centũ, & duodecim imperatores, & vnũ, & Viginti reges extitisse, qui imperijs regalibusq; sceptris omissis, ea vili & pauperculo cucullo cõmutauerunt. Et multo præstantiorẽ magnitudinẽ in Christi paupertatem inclusam inuenerũt, quam in sceptris regijs. Inter quos celeberrimi fuere Rex Bamba Hispaniarum anno domini. 670. & Ramirus Aragoniæ rex, anno. 1147. O mirabilis vnius duntaxat sancti viri fructus. Sed quæro, cur hi imperatores, & Reges sua regna relinquebant cum Rex pius tantam occasionem habeat, ad maxima obsequia 27
Sap. 6. Deo præstandum, Regnum, videlicet, moderando, vitiaque ab eo exterminando? Quia, vt Sapiens ait: Rex sapiens populi stabilimentum erit? Dico primò, maiorem sapientiam esse hominem solum certam salutem facere, quam eam periculo cum multis exponere. Et planum est maiorem quietem obtinere monachum in solitudine & in monasterij inclusione, quam regem in regni gubernatione. Secundò dico, quod quanuis bona, quæ in officijs publicis fiunt maxima sint, sublimior tamen virtus est, ea postquam acquisita fuerint relinquere, quam illis bene vti. Nam ad optime illis fruendum sæpenumero mundus, & proprius honor cõferunt. Cæterum ad relinquendum, maximo animi robore, maximaq; virtute opus est, nec nõ & auxilio Dei efficacissimo, vt patet de adolescente, qui dixit, se à iuuẽtute sua 28
Marc. omnia diuina mandata seruasse, & verũ dicebat. Nam D. Marcus inquit Dominum illum intuitum dilexisse, & in obseruantia mandatorum bonus rei familiaris, & honoris vsus contineba tur. Veruntamen virtus, quæ his omnibus satis erat, nequaquam vt diuitijs renuntiaret, suffecit, siquidẽ admonente eũ domino, vt eas relinqueret tristatus est, & abijt tristis. Vt igitur hoc diuinum verbum, quod tantum potuit apud illorum sanctorum virorũ corda, apud nostra efficiat, omni peccato ea purgemus, sanctissimisq; exercitijs excolamus. Et ita eorum socij hic erimus in virtute & gratia, postea vero in beatitudinis gloria. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, qui cum patre &c. Amen.

In

In eodem Communi Cõfeſſorum non pontificum Concio Tertia.

Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te: quid ergo erit nobis? &c. Matth. 19.

DE rebus, quę mihi animaduerſione digniores videntur in feſtis, quæ cuicũq; ſancto celebramus, illa vna eſt (quæ an in mentem veſtrã quando ea celebratis inciderit ignoro) videlicet, q̃ propriæ feſtiuitates vitã conatũ ſeu intẽtũ noſtrũ cõdẽnant. Etenim, ſi vos interrogẽ, quid nã vos moueat, vt tãto apparatu, & ſumptu feſtũ hoc celebretis tantũ tẽporis inſumentes in operiẽdo & tapetibus pretioſiſsimis ſanctiſsimũ hoc tẽplũ adornando, ſicut cernimus tã magnifice decoratũ: dicetis vtiq; ſpiritũ, quo ſanctus hic mũdi res contemnere modoſque ac rationes, quæ inquirere nouit ad illũ melius imitãdũ, qui pro eo crucis patibulũ ſubijt, vos mouere. Quod ſi in iudicio vobiſcũ intretis, voſq; interrogetis de fundamẽtis & cogitationib⁹, quib⁹, nitimini omnia ad hoc eſſe cognoſcetis, ſcilicet, quonãmodo, quod ipſe cõtẽpſit cõſequamini, & quod ipſe amplex⁹ fuit abijciatis. Veſtri enim pręcipui conat⁹, in quib⁹ dies nocteſq; collocatis ſunt, quo pacto diuites, nobiles, lauti, & deliciati eritis. Patet ergo hos tapetes, & oẽs huius diei apparat⁹, cogitationes, molimina q̃; veſtra cõdẽnare, ita, vt illud Sapiẽtis dicere poſsimus: cõdẽnat autẽ iuſtus mortuus viuos impios, & iuuẽtus celerius cõſummata lõgã vitã iniuſti hoc eſt, triginti annos cuiuſdã viri ſancti, ſexaginta, ſeptuaginta vè multor ũ condẽnare, qui in vanitatibus ſenuerũt. Aliã rẽ iudico in noſtris ſolẽnitatibus perpẽſu dignifsimã. Et eſt (cũ tot bona ſint in illis ſpiritualia, quæ admiremur, & ſequamur, quæ illos tã glorioſos in diuino cõſpectu reddidere) nos magis honoribus, & laudibus eos celebrem⁹, eorũq; feſta, p̃pter bona tẽporalia, quę ab ipſis expectamus, quã propter ſpiritualia recolamus, à quibus alia naſcũtur. Ex charitatis nanq; fer uore, ex amore in proximos, deniq; ex ſuimet contẽptu, quibus Sãctus hic vitã traduxit, puenit, vt illi De⁹ virtutẽ daret ad morbos curãdos, hominibuſq; in neceſsitatib⁹ miraculoſe ſubueniẽ

Sap. 4.

dum

dū, cū satis cōpertū sit, ob vnū duorū finiū Deū in eius sanctæ ec- 4
clesia miracula cōstituisse, vel ad fidei veritatē roborādā, vel ad
hominū corda deuouēda illorū virtutib⁹, quorū meritis fiūt. Vt
turba, quę pretiū dignitatēq; sanctorū Deo seruiētiū intelligere
nequit, exterioribus operibus, quę ipse dñs pro ipsis effecit dig
noscat, necnō, vt omnia Deo ex animo obsequēti obediāt, faci
le perspiciat. Si igitur beneficia, quę sanctorū meritis accipimus
nos eis deuoueri cōpellunt, quāto magis illorum nos virtutibus
deuoueri adstringimur, à quibus tam sublimis potestas eis obor
ta fuit? Equidē homines sanctos mortuos, vt viuos tractare exi-
stimo. Nam quando in sanctis viris, sanctitas cū gratia, seu valo-
re, potestate, autoritateq; in mūdo coniungitur, multò plus vos
illis commēdatis, quatenus à magnatibus, & præpotētibus suf- 5
fulti sunt, quam suis orationibus, dum sancti coram Deo exis-ū
& multò plus illis inuidetis ob id, quod tanquam priuati magna
tum possunt, quàm ob id, quod tanquam probi & studiosi sunt.
Attendite ergo dilectissimi, vt homines prudētię cōpotes vnam
celebrationis festorum causam esse, vt virtutibus, quæ illos san-
ctos effecerunt, nos dedamus, & ab hoc glorioso sancto mundi
contemptum, veramque Christi imitationē discere poterimus.
Et ideo sacro sancta mater ecclesia hoc sacrum Euangelium ho-
die proponit, quod incipit: *Dixit Simon Petrus ad Iesum, &c.* An
Luc. 18. te hoc diuinus Euangelista ait: quòd quidam adolescens Domi-
num interrogauit: Magister bone, quid boni faciam, vt habeam
vitam æternam? Et Sanctus Lucas ait, quòd erat quidam prin-
ceps. Cum princeps esset, adolescens, & habens multas posses-
siones, non quęstiones curiosas inquirit, neque terrenas, nisi quo 6
modo saluus fieri posset. Pauci principes modo in orbe terrarū
reperiuntur, qui de his rebus agant: sed potiùs omne tempus in
Psal. 72. lubdis deambulationibus, comessationibus denique turpissimis
appetitibus suis explendis consumunt. Et de his sanctus Da-
uid ait, Quia cum in labore hominum non sunt, ideò tenuit eos
Iob. 41. superbia. Hoc est, à superbia alligantur, & captiuātur, & illi diu
noctuque inseruiunt. Vnde Sanctus Iob eos appellat filios
superbiæ, de dæmone inquiens: Ipse est Rex super omnes fi-
Eccle. 23. lios superbiæ. Et ità appellantur, quia summopere superbiæ
dediti sunt, quemadmodum filij lucis illi vocantur, qui virtu-
tem totis viscerib⁹ sectātur. Et ita, vbi nos legimus: In vani-
tate sua comprehenditur peccator, alia translatio habet: In va-

nitate

7 nitate ſua comprehendetur peccator. Et ſic eſt in cõtextu Græco. Vbi aperte ſignificatur, quomodo vanitas peccatorẽ apprehendit, quæ eũ ita irretitũ tenet, ꝙ ab ea vix ſe expedire valebit. Et ab hoc vanitatis ſcelere alligati, nõ de ſalute inquirũt, ſed quomodo iniurias ſibi illatas vindicabũt, quomodo alijs pręponẽtur qua etiã ratione miſerã virginẽ decipiẽt, atq; labefactabũt, & alia huiuſmodi. O infœlicia ſecula, quibus, vt plurimũ maiores in bonis tẽporalibus, in iniquitatibus maiores ſunt. Hic adoleſcẽs princeps eò vſq; tãta animi puritate, & mãdatorũ Dei obſeruãtia vixerat, ꝙ vt S. Lucas refert illi dñs dixit: Adhuc vnũ tibi deeſt, & hoc vnũ, quod ei deerat, vt perfectus eſſet, erat ſcilicet, vt omnia quæ cũq; haberet vẽderet, & daret pauperibus, & ita expeditus Dñm ſequeretur. O quãtę cõfuſioni hæc audire no
8 bis eſſe deberet. Et enim illi adoleſcẽti, vt perfectus eſſet, vnũ tã tũ deerat: nobis vero ò quot deſiderãtur, & deſunt, nõ ſolũ, vt perfecti ſimus, ſed etiã ad diuinã gratiã aſſequẽdã. Scrutamini fratres cõſciẽtias veſtras, & videbitis, quot qualeſq; defectus in eis inuenietis, qui planũ teſtimoniũ reddũt, quãlõge à iuſtitia abſitis. Nec ſolũ adoleſcẽtes iuuẽtute cæci (qua ſe excuſare volunt) ſed etiã ſenes ætate cõfecti in hac miſeria deprehẽdũtur, in quo reprehẽſibiliores ſunt. Delicta iuuẽtutis meę, & ignorãtias meas nẽ memineris Dñe, dicebat Regius Dauid. Et S. Iob etiã aiebat: Cõſumere me vis peccatis adoleſcẽtię meę. In quibus verbis hi ſanctiſsimi viri ſignificãt, ꝙ quãuis homines, vt fragiles in aliquos defectus in iuuẽtute inciderint, in ſenectute tñ omnino illis carere debẽt. Cũ eques ad curſum equũ ſtimulat, accidit curſus tẽpo
9 re, vt comas ſeu crines incõpoſitas gerat, equitiverò palliũ ſeu pileũ decidere cõtingit. Et nihil mirũ: nã id accidit, quo tempore equus effrænatè currebat. Peracto tñ curſu neceſsũ eſt, vt ſe cõponat, & ornet, aliter enim deformitas magna eſſet. Oẽs indomito, & effręni, corporis noſtri equo in iuuẽtutis curſu currimus, ꝙ ſi tũc aliquid inordinate indecenſq; fiat inconſonũ eſt, veruntamẽ, nõ adeo culpabile eſt, quoniã equus effręnis celeriter currit. Corpus, videlicet, iuuẽtutis vitijs furioſe effręnateq; currit, at ve rò adoleſcẽtiæ curſu peracto, ſenectutẽ cõponere, perquã neceſſariũ eſt: quodcunq; enim delictũ, ſeu defectus in ea valde reprehenſibilis eſt. Cũ eram paruulus, inquit Diuinus Apoſtolus, loquebar, vt paruulus, ſapiebã, vt paruulus, cogitabã, vt paruulus, quando autem factus ſum vir, euacuaui quæ erant paruuli.

Pſal. 34.
Iob. 13.
Simile.
1. Cor. 13.

Et

Et ſiquidē vos tā iuuenes, quā ſenes paruulos nō vos exiſtimatis oportet, vt puerilibus his, quibus modo tenemini penitus renūtietis, *Vade, & vē de omnia quæ habes, & da pauperibus*, huic iuueni dicit Dñs. Maximæ ſemper curæ omnipotēti Deo fuit, vt pauperū egeſtati ſubueniretur, quinimo ipſemet nō dedignatus eſt proprijs manibus protoparētes noſtros pauperes, & nudos induere. Et in Deuteronomio præcepit ſeptimo quoq; anno debita remitti. Et in Leuitico etiā præcepit, vt omnes hæreditates ad proprios dominos redirēt. Et alibi imperauit, vt in meſſe tritici & in vineis vuæ, quæ pauperes colligerēt remanerēt. In lege verò gratiæ multis in locis efficacius eos cōmendauit, & hic adolecenti huic dicit, vt vadat & vendat omnia, quę habet, & det pauperibus. O benedictus & glorificatus ſit tam pius Dominus, qui ita vult, vt alteri aliorum corporeas neceſsitates curemus. Atq; hoc artificio vult etiam, vt proprias ſpirituales indigentias adiuuemus. Quia ſicut auibus alæ, ne longe volitēt ſcindūtur, & alę, quibus cor volitat, & à Deo diſcedit bona tēporalia ſunt, ideò vult, vt has alas ſcindamus, ne corda noſtra volitēt & ab eo diuino amore diſcedāt. Et quāquā adoleſcēs hic virtute prædit⁹ erat cū audiſſet hoc verbū abijt triſtis. Hoc illi conſiliū minimè placuit. Ità cōtingere ſoletnā qui cōſiliū poſcit eius appetitui, volūtatiq; reſpondens dari vellet, ſi ſecus fit triſtatur. Magnū Dei beneficiū eſt tales viros inuenire, quos cū opus eſt, cōſulere poſſitis. Quod planū videtur, quādoquidē in peccatorū pœnā conſiliarios ſe ablaturū Deus minatur his verbis, per Iſaiā dicēs: Auferet Dñs ab Hieruſalē, & ab Iuda ſenē, & honorabilē vultu, & cōſiliarū. Ex quo apertè colligitur maxima eſſe nūc peccata noſtra, ſiquidē vix in noſtra Hiſpania inueniemus, tā in ſæcularibus, quā in eccleſiaſticis ſtatibus viros, qui cōſilio ſenes iure dici poſsint, quos Deus ab hinc viginti annis oēs ſuſtulit. Quintilianus, & Cicero aiūt nō cōſultari res vniuerſales, quia ad has ſciētia habetur, ſed particulares, quibus experientia opus eſt, & aufert Deus ſenes experiētia plenos, nè ſit qui dicat: Ne id facias: nā nō multi ſunt anni poſtquā ſimile quid actū eſt, & infœliciter ob id ſucceſsit. Et ita ob delicta noſtra abſq; viris reuerētia dignis manemus & etiā ſine hominib⁹ reſpectus, reputationis experiētię atq; cōſilij. Quos cū De⁹ in peccatorū pęnā auferat ſequitur euidēter maximū eius beneficiū eſſe, illos habere pro tēpore

Deut. 15. *Leui. 25.* *Deut. 24.*

Simile

Iſai. 3.

quo

13 quo ſe ſe occaſio, aut neceſsitas obtulerit. Cæterum ſumma miſe
riaeſt, ſanctè & honeſtè vobis ſuadentem inuenire, & ſequi nol-
le, quoniam appetitui veſtro, guſtuique diſplicet, & alios ex ani
mo vobis placentia loquentes inquirere.

Ad hanc ergo opportunitatem Beatus Petrus dixit: *Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te, quid ergo erit nobis?* Ad imagi- *Similes*
nẽ in tabula pingendam, prius tabulam dolari, & expoliri ne-
ceſſarium eſt, omnem groſsitiem, & ruditatem ab ea auferendo,
& cum Chriſtum bonum noſtrum ſequi, illũ imitari ſit, eius vir
tutes in nobis ſcribentes operæpretium eſt nos ante omnia de-
dolare & expolire omnes appetitus immodicos, & effrẽnatas cu
piditates à nobis abijcientes, & bonis temporalibus nos expe-
dientes: & quanto magis dedolati, & expoliti fuerimus, tanto
14 plus ad hanc ſequelam imitationemque diſpoſiti erimus. Ideo
ſanctus Apoſtolus prius ait: *Ecce reliquimus omnia*, & ſubdit, *ſecuti ſumus te*. Hoc ſumma Veritas altiſsimè, atque profundè docuit,
dicens: Quis enim ex vobis volens turrim ædificare, nõne prius
ſedens computat ſumptus, qui neceſſarij ſunt, ſi habeat ad perfi *Luc. 14.*
ciendum, ne poſtquam poſuerit fundamentum, & non potuerit
perficere, omnes qui videant incipiant illudere ei, dicẽtes: Quia
hic homo cœpit ædificare, & non potuit cõſummare? Aut, quis
Rex iturus committere bellum aduerſus alium Regem, non ſe-
dens prius cogitat, ſi poſsit cum decẽ millibus occurrere ei, qui
cum viginti millibus venit ad ſe? Alioquin adhuc illo lõge agen
te legationem mittens rogat ea, quæ pacis ſunt. Sic ergo omnis
ex vobis, qui non renuntiat omnibus, quæ poſsidet, non poteſt
15 meus eſſe diſcipulus. Quid ad rem facit hęc applicatio cum hac
comparatione? Profectò hæc prima facie inſpiciendo malè co-
hærere videntur interſe, diuitias, & exercitus cum renuntiatio-
ne omnium, quæ poſsidemus coniungere, quandoquidem alte-
rum colligere, alterum verò diſpergere eſt. Verum cum ille, qui
hæc dixit verus Deus ſit, rectè nouerat has comparationes ad rẽ
valde facere. Quoniam intelligebat, quòd ſicut ad præliandum
exercitus multitudo, & ad ędificandum pecuniarum copia pro-
deſt, ita ad ædificium, & militiam ſpiritualem pauperies, & om-
nium rerũ deſpectio deſeruit. Etenim, vt Rex quilibet, quò ma
iores copias habet, eo ſecurior eſt ab hoſte, ſic homo, quo paupe
rior, minus, quo à demone inuadatur habet. Et ſicut quanto opu

lentior fuerit, qui ædificat præſtatius ædificium erigere poteſt: 16
ita quo quis rebus temporalibus expeditior fuerit, melius ſpiri-
tuale ædificium erigere poterit, perfectiuſque Redemptoris ſui
Simile. vitam ſacratiſsimam in ſemetipſo imprimere. In vera Philoſo-
phia perſpicitur terram cœlum tacturam, ſi forte tota aqua, aer
& ignis, quæ in medio ſunt conſumerentur, ne vacuũ daretur.
Ita, vt nos (qui terra viliſsima ſumus) ad cœleſtem perfectamq;
vitam aſcendere valeamus neceſſe eſt, vt in nobis prius turpitu
dinum ſenſualium q́ue voluptatum aqua conſumatur, aer ſuper
biæ, ignis cupiditatis & auaritiæ, quæ tria ſunt mala, quibus mũ-
dus plenus eſt, vt Diuus Ioannes in ſua canonica affirmat di-
1. Ioan. 2. cens: Omne quod eſt in mundo concupiſcentia carnis eſt, &
concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ. Et ad his tribus ma-
liscarendũ, diuitias, quibus illa ſuſtẽtari ſolẽt omittere plurimũ 17
conducit. Vnde quoniam Deus homines his theſauris ad has
abominationes perpetrandas abuſuros eſſe prænouerat theſau-
ros in terræ venis abſcondit, vt pia mater filiolo cultellũ celat
ne ſe illo feriat. Attamẽ homines cupidine moti terræ viſcera rũ
punt, maximoq́ue labore effodiunt. Credite mihi fratres, vnũ
omnium, quod diabolus magis expetit eſt, vt vos his temporali
bus bonis oneretis, ne cœlum aſcendere poſsitis. Optime enim
ipſe nouit hominem cum non poſsit per terram planam ſarcina
grauiſsima humeris impoſita incedere, multo minus cœlum
ſcandere poſſe terrenorum inordinato affectu onuſtum. Quan-
Exo. 8. do Iſraeliticus populus ex AEgypto egredi voluit, iter triũ die-
rum ſe velle ireſignificans ad ſacrificandum Deo ſuo in deſer- 18
to, Pharao Rex illi bono operi ſeſe oppoſuit, qui illorum ſacri-
ficandi animum cognoſcens dixit eis: Ite, & ſacrificate Deo
veſtro in terra hac. Et ait Moyſes: Non poteſt ita fieri. Et
cum eis perſuadere non poſſet, vt in AEgypto ſacrificarent ait
illis: Ite viri tantum, & filios ac vxores hic relinquite, putans
vtique illorum pignorum amorem eos ad AEgyptum reductu
rum. Et nec in hoc Sanctus Moyſes conſenſit. Atque cum nec
hoc ab eis conſequi poſſet ait: Ite & ſacrificate Domino, oues
tantum veſtræ & armenta remaneant, ad quod Moyſes reſpon
dit: Cuncti greges pergent nobiſcum, non remanebit ex eis vn-
gula quæ neceſſaria ſunt in cultum Domini Dei noſtri. Etiam
maledictus Pharao nixus eſt, vt ſi ex AEgypto ad ſacrifican-

dum

19 dum exirent, ne longe pergerent, sed iuxta AEgypti confinia re
manerent. Ecce Sathanæ ingeniũ hic descriptum. Vias per quas
homines mundum non relinquant, neque omnia mala declinent inuestigat, ne acceptum & gratum conditori suo sacrificium offerant. Vbi quis sese conuertere, & è tenebris AEgypti egredi statuit, mox ipse dæmon ex se & per plures ministros suos, quos in terra habet, ei persuadere conatur, bene Deo seruire in statu, in quo est, & in illo cõmercio, & conuersatione saluari posse. Cum autem ad hoc eum inducere nequit, saltim ne longe abeat ab eo efflagitat, hoc est, vt in occasione maneat. Sin minus, saltim, vt vxores & paruuli videlicet, affectiones, & cogitationes malorum præteritorum ibi remaneant suadet. Quod si hoc ei adhuc persuadere non potest, satagit, vt animalia, hoc est
20 ononnulla negotia incepta, relinquantur, quæ ad iterum in
AEgyptiacam captiuitatem illum redire compellãt. O infernalis astutia, quanto spiritu, & vehementia opus est ne nos vinci sinamus, & ad respondendum audacter, sicut Moyses respõdit: Non remanebit ex eis vngula, quę necessaria sunt in cultum *Exod. 10.*
Domini Dei nostri.

Omnibus prorsus, quæ nos à Christo superno duce sequendo retardant renuntiare nos oportet, vt cum Petro dicere possimus: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* Sed væ, væ & millies væ, quam pauci sunt, qui hoc vere dicere possint. Aristoteles inquit: Frigiditas congregat heterogenia, ideſt, res diuersi generis: vt cum in hyeme gelat videmus, frigus nanque, & gelu in aquæ stagno lapides cum lignis & paleis, & alijs, quæ
21 ibi consistunt ita constringere, vt vnum omnia videantur. Ita
peccatũ, quod gelu quoddam est, & frigiditas, his rebus temporalibus animam complicat, cũ quibus nulla ei consanguinitas, aut affinitas est. Vnde S. Dauid ait: Conglutinatus est in terra *Psal. 43.*
venter noster, ideſt, cor nostrum: & manet anima, vt ipse dicit, *Psal. 118.*
sicut vter in pruina. O Christe vitæ reparator, & verissime hominum amator, infunde Domine animis nostris tui amoris calorem, qui hoc gelu liquefaciat, frigusque culpæ amoueat, vt his rebus temporalibus nos exoluamus, & sic expediti tibi adhærere seruireque valeamus. Huic Diui Petri quæstioni summa bonitas respondit: *Amen dico vobis, quod vos, qui secuti estis me, in regeneratione cum sederit filius hominis, &c.* O ineffabilis

Aristot. 2. de gener.

Dei clementia, & liberalitas. Aduertite commutationem dexte- 22
ræ excelſi, pro bonorum pereuntium vilitate, pro leui & momentaneo labore, quem in eo ſequendo paſsi ſunt, Deum illas ſummæ iudicaturæ cathedras eis ſe daturum promittit: vbi quidam mendici & pauperes ſupremo Dei tribunali aſsiſtūt, & ſupremi iudicis aſſeſſores ſunt. Diuus Chryſoſtomus ſuper hæc verba notat, cū Dominus hoc promiſſum fecit Iudam proditorem ibi etiam interfuiſſe, qui vnus de duodecim erat, & tamen promiſſo nō fuit perfruitus, quāuis ſumma Veritas dixit: Sedebitis & vos ſuper ſedes duodecim, vt omnes Dei promiſsiones ſub hac cōditione eſſe intelligamus, ſcilicet, ſi quod debemus fe cerimus, ſi in bono cœpto perſtiterimus. O ſancta perſeuerātia, ſine te nullus promiſsis præmijs fruetur. Eſto fidelis vſq; ad mortem, ait Dominus, & dabo tibi coronā vitæ. Non, inquit, eſto fi- 23
delis vno anno, aut quatuor annis, ſed vſq; ad mortē, & dabo tibi coronam vitę, alioquin ſine illa ſicut infœliciſsimus Iudas manebis. D. Bernardus de perſeuerantia loquens, ait: Perſeuerantia eſt ductrix ad meritum, mediatrix ad præmium, ſoror patientię filia conſtantiæ, amica pacis, amicitiarū nodus, vnanimitatis vinculū, & propugnaculum ſanctitatis, tolle perſeuerantiā, & tunc nec fortitudo laudem, nec obſequiū meretur, nec beneficiū gratiā obtinebit. Per hanc enim ſolā homo æternitati redditur, pugnator vincit, & victor etiam coronatur: quia, qui perſeuerauerint vſque in finem, hic ſaluus erit. Hæc ille. Agite ergo fratres, aperite oculos, qui Chriſto vitæ veſtræ ſeruire cœpiſtis, ne fragamini, memores eſtote vxoris Loth, docet vos idem Dominus quæ quoniam retro aſpexit in ſtatuā ſalis conuerſa fuit. Vbi no- 24
tādum eſt, præcepiſſe ei Deum, Noli reſpicere poſt tergum, nō fuiſſe quidem, ne ſupplicium, quod iuſtitia diuina in illis peccatoribus exercebat, conſpiceret, nec etiam ne illorum, quīta illa patiebantur, tametſi iuſtè, cōmiſereretur, ſed quia cum ibi rem ſuam reliquiſſet, & omnis comburenda erat, ne eam, deſeruiſſe doleret: quoniam ſiquidem à Deo ducta diſcedebat, nihil erat quòd rei iacturę mœſtitia afficeretur. Qui enim ab illo igne eā eripuerat, in ſuis inopijs ei opem ferret. O quam ſingularis admonitio omnibus Chriſtianis, & præcipuè religioſis, quos Deus ab igne Sodomæ eduxit. Time monache, qui mundum, & quæ in eo ſunt, quæ contemptiſti reſpicis, ne forte in ſalis ſtatuā conuertaris,

D. Chryſ.

Apoc. 2.

B. Bernar.

Luc. 17.

Gene. 19.

a suertaris, quia religiosi esse non habebis, sed specimen duntaxat & formam, vt statua, quæ nihil, præter quod apparet, habet. Intuere eum, qui te è mundo deduxit & in tantæ securitatis loco statuit, nam ipse te enutriet. Atque hoc modo in tua vocatione persistens, cum diuina gratia beatitudinem consequeris, ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Cõmuni Confessorum non Pontificum Concio Quarta.

Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. &c.

1 Matth. 19.

NOTATV digna profecto sunt illa verba, quæ Dominus Ecclesiastici ore asserit, scilicet: Trãsite ad me omnes, qui concupiscitis me. In quibus nos ab amore concupiscentiæ, qui mercenarius amor est, ad amicitiæ amorem transire iubet. Vnde hæc verba significant: Omnes, qui diligitis me amore concupiscentiæ, non quietemini in hoc amore mercenario, nec in meorum beneficiorum amore, sed transite ad me, id est, Transite ad me amandum propter me metipsum. Nam, quanquam verum est, quòd sicut aucupes ante aucupium quædam carnis frusta, id est, (*Picaduras*) falconibus prębẽt ad eos ad aucupiũ stimulãdos. *Eccli. 24.* *Simile*

2 Sic ego (inquit Deus) gaudijs spiritualibus ad meum obsequiũ homines excitare soleo, alijsque quam plurimis beneficijs. Et licet hoc in principio necessarium sit, tamen non ibi sistatis: transite ad me, vt ille trãsierat, qui dixit: Quid mihi est in cœlo, & à te quid volui super terrã? Quasi diceret: Nihil Dñe, nisi te solũ affecto, te solum, summã bonitatẽ consequi vellem. Vnde infertur hic Diuũ Petrũ in hac interrogatione: Quid ergo erit nobis? Loquutum fuisse vel ad imperfectorum solatium, vel tanquam tyronem, & adhuc non satis dedolatum, & limatum. Quid præmij vis, ò sancte vir, nonne plus quam sufficiens præmium iudicas Deum infinitæ maiestatis à te seruiri velle? Adhuc sanctus Apostolus mentem & oculos in mercedem tanquam non omnino *Psal. 72*

nino perfectus conuertebat. At Dominus ad illius, & noſtram ſubleuationem reſpondit: *Amen dico vobis, quod vos, qui ſecuti eſtis me, &c.* O Chriſte vere magiſter, & doctor, deſpector fluxorũ huius ſęculi bonorum, cur nullam mẽtionem facis huius, ſcilicet quòd vt te illi ſequerentur omnia reliquerunt? Ad hoc dico, in verbo, ſequuti eſtis me, contineri, Reliquiſtis omnia. Nam ſicut fieri non poteſt, vt quis plene vno oculo cœlum, altero vero terram aſpiciat: ita fieri nequit, vt ex parte Chriſtum perfecte ſequantur, alias in rebus tranſitorijs amorem fixum habẽtes. Duo ſeptentrionalia ſydera, quæ dicimus (*nortes*) ſunt in cœlo, Arcticum, videlicet, & Antarcticum, qui alterum ſequitur neceſſario terga vertere alteri debet. Qui Indias petũt ſydus Antarcticum ſequuntur, & Arctico terga vertunt, quod verſus nos eſt. Contra verò qui ab Indijs reuertuntur Arcticum ſequuntur, & Antarctico terga dant. Chriſtus verus Deus, & homo, & etiam mũdus hæc duo ſydera ſunt. Si mũdum ſequimini Ieſu Chriſto terga vertitis. Nam vt Diuus Ioannes ait: Mundus totus in maligno poſitus eſt: ſi verò Chriſtum ſequi vultis neceſſario mundo terga daturi eſtis. Hinc abominationem, quã mundi ſequaces committunt intelligetis, ſi quidem creatori ſuo terga vertunt. Hoc adhuc multo magis. D. Auguſtinus exaggerat dicens: Summa peruerſitas eſt vti fruendis, & frui vtendis, hoc eſt, ex Deo creaturam, & ex creatura Deum facere. Quid? Num qui tantum malum perpetretur erit? Maxime. Et comparatione quadam in vobiſmet experiemini. Non dignoſcitur quis melior ſit haſtarum luſor vulgo, *Luſtador*, niſi in fractione haſtarũ, qui plures lanceas confringit dexterius ludũ illud exercet. Ita in vobis etiã dignoſcitur, quis nam plus poſſit an amor Dei an creaturarũ. Hi duo amores iu corde veſtro congrediuntur, & plures haſtas frãgitis, ac plus aſſidue pro creaturarũ amore, quam Dei facitis, quin potius, vt amori creaturarum ſatisfaciatis, quotieſcunque occaſio offertur, Dei amori ſatisfacere intermittitis: creaturas tunc pro Deo colitis, & Deũ vice verſa pro creaturis, quod eſt ſumma peruerſitas. Orem aſſiduis lachrymis deplorandam. Pudeat vos (obſecro fratres) rei tã horridę, vt hæc eſt. Cõuertite, cõuertite affectionis veſtræ faciẽ ad ſummũ bonũ, terga vero, & contẽptũ ad omnia mũdi, quæ talia ſunt, vt ipſe dæmõ parua eſſe cõfeſſus ſit. Nã à Deo poſtulãs vt S. Iob afflligeret, dixit ei: Extẽde

pauꝫ

Similc. *2. Ioan. 5.* *Auguſ. lib. 83. q. 30. nõ procul à prin. to. 4.* *Simile.* *Iob. 1.*

6 paululũ manum tuã, & tange cuncta, quæ possidet. Vbi filios & totã substantiã, quam possidebat paululum nuncupauit. Tota illa statua ingens, quã Nabuchodonosor vidit, luto nitebatur. Aurũ, argentum, metallũ, & ferrũ omnia luto sustentabantur, quã uis metalla pergrauia erant. Eodem modo omnes huius mundi res, quantumuis pretiosæ, & graues videãtur, luto tamẽ & limo nostræ mortalitatis fundantur. Vnde dicere consueuistis, homo diues, homo nobilis, homo sapiens, homo potẽs, homo pulcher omnia tamen super hominem, & super humanã vitam, & super mortalitatis terram fundantur. Attende igitur, ò miser peccator quas obres immensam bonitatem aspernaris, eamq; potius, quã eas perdere vis. Siquis à tyrannis captus exsorcipãdus esset, & foramen quoddã cõspiceret, quo exire põsset, & illo periculo se 7 eripere, & cũ egredi non posset absq; eo q̃ pallium deponeret, & vestibus se exueret, potius vita priuari, & mortem illã crudelissimam perpeti mallet, quàm à vestibus se expedire, nõne tã inauditã amentiã demiraremini? O stulte, stulte, qui ne vilissimi pretij rẽ perderes, vita potius mulctari vis? Si igitur hoc nos in admiratiõnẽ adducit, quomodo nõ obstupescimus plurimos videtes qui ne palliũ perdãt, Deũ potius, & animam suam perdere malũt, & diuites potius ad inferos descẽdere, quã pauperes in cœlũ peruolare. Agens Propheta Oseas quomodo Hebraei verũ Deũ reliquerunt, & ad idola adoranda se conuerterũt, illud peccatũ stultitiam vocat Dei nomine dicẽs: Et nunc reuelabo stultitiam eius. Vbi Vatablus vertit: Et nunc retegam turpitudinẽ eius. Et septuaginta interpret. trãstulerunt: Reuelabo immunditiã eius, 8 & in Paraphrasi Chaldaica habetur: Ignominiã eius. In hac interpretationum varietate, quæ verbo Hebraeo in hoc loco posito assignãtur, satis aperte declaratur quanta peruersitas sit Deũ pro creaturis relinquere, istis amorẽ, reuerẽtiã, & obedientiã illi vni debitã tribuendo, siquidẽ stultitia, turpitudo, ignominia, atq; immũditia, vocatur, quod, vt diximus, huiꝰ sęculi amatores faciũt. Ex his dñi verbis: *Vos qui secuti estis me, &c.* Quæ secũdum sensum quẽ hic dedimus præsupponũt *reliquistis omnia*, infertur, quã singulare beneficiũ illis dñs confert, quibus spiritum donat, vt mundum omnino relinquant, & in sanctas religiones ad vitam austeram assidua pœnitentia degendam se se recipiãt. Tametsi Deus Abrahamũ maximis beneficijs affecit, vt contra quatuor

Similc.

Oseæ. 2.

illos reges victorē illū reddere, & ei promittere in eius genera- 9
tione futurū quēdam, qui benedictionū pelagus eſſet, & in quo
benedicendæ erant omnes tribus terræ, veruntamē cum eo Ge
ne. 15. loquens non ei iterauit, neque in memoriam vllam harū
Gene. 15. rerum reduxit, ſed dixit illi: Ego Dominus qui eduxi te de Vr
Chaldæorum. Quaſi diceret: Recordare Abrahā illius eximij
beneficij, quod tibi feci, te ab illo igne & idololatrijs Chaldæo-
rum eripiens, ne cum illis comburereris ſicut qui ibi remanſe-
runt, combuſti ſunt. Id ipſum ſingulis monachorum dicere poſ
ſumus: Recordare frater tā ſingularis beneficij, quod tibi Deus
contulit, te ab idololatriæ mundi igne educens. Cōſidera quam
combuſti inſtar carbonum, in iſta mundi Chaldęa mūdani ver-
ſentur, & in hac Babylonis fornace, teque fortè peiorem illis fu-
turum, ſi illic manſiſſes. Eſt ſiquidem hodie mundus tot offendi- 10
culis, laqueis, & occaſionibus plenus, vt de vnoquoque illorum,
Amos. 5. qui eum incolunt illa ſummè tremenda Prophetæ verba dicere
poſſimus: Quomodo, ſi fugiat vir à facie leonis, & occurrat ei vr
ſus, & ingrediatur domum, & innitatur manu ſua ſuper parietē
& mordeat eum coluber. Paſſim vrſum qui te dilaniet offen-
des, leonem, qui te deuoret, viperam, quæ te veneno inficiat, vi-
delicet, homines peruerſos, mulieres impudicas, qui ſuis corru-
ptis exemplis, perſuaſionibuſque iniquis ſecum agētes peruer-
tunt. Quid igitur religioſi Deum glorificare laſſantur, eique gra
tias ingentes agere, quòd á tanto eos periculo liberarit, in loci ſq;
tutiſſimis conſtituerit? Sed cupio, vt patres religioſi intelligant
Coloſſ. 3. Beatum Apoſtolum Coloſſenſes, in eiſque omnes Chriſtianos
admonere his verbis: Nūc autem deponite vos omnia, iram, in- 11
dignationem, malitiam, blaſphemiam, turpem ſermonē de ore
veſtro nolite mentiri, expoliantes vos veterem hominem, cum
actibus ſuis, & induentes nouum, eum qui renouatur in agnitio-
nem Dei, ſecundum imaginem eius, qui creauit eum. O cęleſtē
doctrinam, eam omnium animis Spiritus ſanctꝰ imprimat. Vbi
valde ponderandum eſt, quomodo diuinus Apoſtolus fateatur
hanc renouationem fieri, vnoquoque, videlicet, imaginē ſui con
ditoris in ſe inſculpente, cum agnitione, & contemplatione per
fectionum eius. Itaque, vt ille qui alicuius effigiem exprimit,
in duas oculos partes conuertit, ſcilicet, in perſonam illius, quē
deſcribit, & in imaginem, quam depingit: ita Chriſtianus puriſ-

ſimam

12 simam Seruatoris sui vitam, & etiam se ipsum intueri debet, vt
paulatim se depingat, secundum id, quod in illo contemplatus
fuerit. At qui, si hoc Christianis præcipitur, multo magis id reli-
giosi facere tenentur: & siquidem temporales diuitias reliquerunt, semetipsos magis abnegare studeant. Beatus Bernardus
quendam monachum alloquens ait: V tinam frater Guillerme D. Bernā.
ex duobus malis minus eligeres, scilicet, vt pecunias, quas in mū-
do reliquisti huc adduceres, quam malas cupiditates, quę in reli
gionem asportasti. Et enim pecunijs aliquos ruinosos, & inuetera-
tos parietes reficerem⁹, tuis verò improbis desiderijs, nostros
bonos, & pristinos mores labefactas. Expoliauit se Rex Saul ve
stimentis suis, & prophetauit cum cæteris Prophetis, & cecinit 1. Reg. 19.
nudus tota die illa & nocte. Ita quę tandiu spiritus prophetiæ il-
13 li perdurauit, quandiu nudus fuit. In quo significatum est, malis
desiderijs appetitibusque nos exonerare oportere, vt Spiritus
sanctus in nobis inhabitet. Et idcirco, vt Aymon ponderat, vbi
Saul vestimēta resumpsit statim Prophetiæ spiritum amisit. Ne Aymon.
simus patres mei, vt Saul, qui postquam inter Dei seruos fuimus
sicut in Prophetarum choro diuinas eiusdem laudes decantan-
tes passionibus denuo indomitis, & affectionibus inordinatis
nos induamus, Maximè Dei ingenium ab huius sæculi domino-
rū dissidet. Illi etenim volunt eos, qui domum suam sibi seruitu
ros ingrediuntur, bene politę que indutos venire volunt (*Ya sus
costa.*) vt si nihil aliud lucrati fuerint, quod attulerunt saltim in eo
rum seruitio deterant, & consumāt. Contra verò Deus vult illos
qui in suum palatiū, quod est sancta religio ei famulaturi veniūt
14 non solùm bonis sæculi, sed semetipsis denudatos introire, quia
ipse Deus suis sumptibus varietate, hoc est, (*De su librea*) eos vult
vestire. Ita, vt nihil in eis maneat, quod diuinæ eius celsitudini
nō sit gratum. Qui illius sanctissimæ Esther spiritum habuerit,
facili negotio hæc omnia perficiet, quę cum alias Regis Assueri
vxor legitima esset, viginti septem prouinciarū Domini, ita suis
proprijs appetitibus denudata erat, vt diceret, Deum alloquens:
Tu scis Domine necessitatem meam, quòd abominer signum su
perbiæ, & gloriæ meę, quod est super caput meū in diebus osten Esther. 14
tationis meæ, & detester illud, quasi pannum menstruatæ, & nō
portem in diebus silentij mei, & quòd non comederim in mensa
Aman, nec mihi placuerit conuiuium Regis, & non biberim vi

num libaminum, & nunquam lætata ſit ancilla tua, ex quo huc 15
tranſlata ſum vſq; in præſentem diem, niſi in te Domine Deus
Abraham. (O *valas me la beatiſſima Trinidad*) qui fœminæ ſpiri-
tus, & qualis, ac tantus huius ſæculi bonorum contemptus? Re
vera hęc verba digna ſunt, vt ſingula per ſe expendãtur. Tria po
tiſſima inter alia hæc ſancta fœmina hic protulit. Primũ quòd
execrabatur omnia ornamenta, quibus decorabatur ad prodeũ-
dum in lucem. Secundum, quòd cum ſericis & aureis indumen
tis veſtiebatur, ſe pannis menſtruatis, & ſordidis ornari cogita-
bat, ac proinde non libenter ea ſibi induere. Tertium, quòd cum
ſola erat omnibus illis ſe exuebat, & omnino ea contemnebat,
Simile. deniq́ue niſi ob neceſsitatem non ſe ornare ſolere. Cibi, qui ex
ſe boni probatiq́ue ſunt, abſque formidine ẽduntur: ſed indiffe-
rentes metum prudẽtibus inferunt, & ſolùm propter neceſsita- 16
tem, modicè eis vtuntur, & temperate. Huiuſmodi ſunt hono-
res, & bona temporalia. Ideo ſancta Eſther tanta formidine, &
Simile. temperantia illis vtebatur. Columba eſcam in valle propter ſa-
gittarium cum timore accipit, ſed cum volat, ſecure deuolat. Ita
huius mundi rebus magna formidine atque reſpectu nos vti de-
cet, quanquam multò melius eſſet eas omnino relinquere, nec rẽ
tantæ ſuſpectionis nobiſcum habere, tantum per mandata Dei
volare quiete, ac ſecure poſſumus. Idcirco, vt dixi, religioſi, qui
diuinæ miſericordiæ ſpiritum, & gratiam ſuſceperunt maximè
Deum glorificare tenentur, quoniam ad hæc omnia relinquen-
da, veroſque Apoſtolorum ſanctorum imitatores ſe exhibẽdos
Simile. ſpiritum acceperunt. Qui enim in molendino verſatur fieri ne-
quit, quin tunicæ, ſeu pedibus aliquid farinæ adhæreat. Eodem 17
modo maximè mirum eſt, inter mundi vanitates viuere, & cor
Gene. 39. ab illis liberum habere. Maluit Ioſeph in illius obſcœnæ mulie
ris manibus pallium relinquere, quam Deum perdere.

Vos qui ſequuti eſtis me, ſedebitis, &c. O admirabile promiſſum,
vt tantæ afflictionis, tantæq́ue calamitatis tempore, tantam eis
quietem, & ſecuritatem Dominus promittat. *Sedebitis*, inquit, *ſu-
per ſedes duodecim.* Quia illic ſederunt ſedes in iudicio, inquit ſan-
Pſal. 121. ctus Dauid. Quid hæc loquendi norma, ò ſancte Rex ſibi vult?
Quis vſquam ſellas ſedere vidit? Sedes quidem dici poſſunt ege
ni, & pauperes, qui laborant, vt diuites conquieſcant, & ſedeant.
Quis enim pompas, & faſtus optimatum, niſi operarij, & agri-

colæ

18 colæ ſuſtentant? Super illis quaſi ſuper ſedibus huius ſæculi diuites conquieſcunt. Quòd ſi id patienter ferant, virtutem quę ſe ſtentur ſedem habebunt, hoc eſt, otium & requiem in iudicio. Quia illic ſederũt ſedes in iudicio. Ponit illud in præterito, pro pter eius certitudinem. Eia ergo fratres, qui modo labores ſuffer tis, vt veſtri proximi in neceſsitatibus refrigerentur, vos ſellas eſſe intelligite, ac ſi in bono cœpto perſeueratis in illo laborioſiſ ſimo die in quiete & requie ſedebitis. Sed præ omnibus, quod hic ſanctus Propheta dicit, conuenit ſacris Apoſtolis, qui ſedes, vbi Deus ſingulariter ſedit, fuerunt. Etiam ſedes extiterunt, quo niam grauiſsimos labores ad peccatores conuertendos ſuſtule-
19 runt, & ita ſedem, & requiem in hoc mundo, & multo plus in alio ipſi peccatores haberent. Ex his ſedibus peculiariter ait Do minus: *Sedebitis ſuper ſedes duodecim, &c.* Et *omnis qui reliquerit domũ, &c.* Propter *nomen meum centuplum accipiet* (ſcilicet in hoc ſæculo) Et *vitam æternam poſſidebit*, in alio. Non ſatis reputat Dominus, illis, qui pro eius amore aliquid in hac vita relinquũt, in alia gratificare, ſed hic etiam maximis muneribus eos afficit, quibus maximos, & potentiſsimos illos efficit, vt differit Beatus Am- D. *Ambr.* broſius. Et in exemplum Moyſen adducit, qui cum filiæ Pharao *ſer. 8. ſuper* nis adoptiuus filius eſſet, cũque hac via potens in Aegypto poſ *Beati immaculati.* ſet eſſe, de illo Diuus Paulus ait: Fide Moyſes: Grandis factus, ne gauit ſe eſſe filium filiæ Pharaonis magis eligens affligi cum po *Hebr. 11.* pulo Dei, quam temporalis peccati habere iucunditatem. Maiores diuitias æſtimans theſauro Aegyptiorum improperium Chriſti. Sed, vt ait Diuus Ambroſius, fugiendo potentiam
20 potentior factus eſt. Nam illi dixit Deus: Ecce conſtitui te Deũ Pharaonis. Id eſt, eris ipſi Regi horribilis, qui te velut Deũ time *Exod. 7.* bit. Perpẽdite, vt illi etiam in hoc mũdo, quod pro ipſo reliquit perſoluat. Et propter nauiculã, & retia quæ D. Petrus reliquit, quid adhuc in hoc ſæculo acceperit, cõſpicite: quę poteſtas, quę autoritas, ad aperiendũ, claudendumq; cælũ illi cõmiſſa fuerit: quam denique poteſtatẽ (ac ſi Deus eſſet) naturæ imperandi habuerit. Nam iuueni dixit, qui erat claudus ex vtero matris ſuæ: *Act. 3.* Argentum, & aurum non eſt mihi, quod autem habeo, hoc tibi do. In nomine Ieſu Chriſti Nazareni ſurge, & ambula, & ſtatim ſanus factus fuit. Et præterea: In plateas infirmos ponebant in lectulis, vt veniente Petro, ſaltim vmbra illius obumbraret *Act. 5.* quempiam

quempiam illorũ,& liberarentur omnes ab infirmitatibus ſuis. Et poſt hoc centuplum vitam æternam promittit. O incomprehenſibilem Dei liberalitatem, qui tanta, tamque ſingularia bona pro tam exiguis ſeruitijs promittit. Si in terris aliqua officina eſſet, in qua humana vita venalis haberetur, quis maiorem diuitiarum ſuarum partem non impenderet, vt plures annos poſſet emere? Quare ergo non excitamur ad emendum vitam æternã, ſiquidem incomparabiliter hæc illa maior eſt? Huius ſupremæ vitæ ſpes effecit, vt ille ſanctus iuuenis viriliter ſe exponeret, libenterque ad ſe membratim diuidendum offerret. Linguam poſtulatus (ait ſacer textus) citò protulit, & manus etiam conſtanter extendit, & cum fiducia ait: E cœlo iſta poſsideo, ſed propter Dei leges nunc hæc ipſa deſpicio, quoniam ab ipſo me ea recepturum ſpero. O ſingularem ſancti iuuenis conſtantiam, qui carnifice linguam abſcindendam poſtulante, citò produxit, ſimulque manus amputandas extendit. Hic ſatis noſtra timiditas confunditur, ſiquidem in lege gratiæ viuentes, tot diuinis auxilijs ditati, animum, quem illi in lege ſcripta præ ſe ferebant non præſtamus, nec tam parum laborem qualis eſt, quem ſecum virtutis exercitiũ affert ſuſtinemus. Timeamus ergo, ait Diuus Paulus, ne forte relicta pollicitatione introeundi in requiem eius, exiſtimetur aliquis ex vobis deeſſe. Etenim, & nobis nuntiatum eſt, id eſt, proin iſſum quemadmodum & illis. O profunda, & myſterioſa, ſed & horribilia verba. In Baptiſmo vita æterna ob legis diuinæ obſeruantiam nobis promittitur, & nos eius obſeruantiã pollicemur Sanctus autem Apoſtolus ait: Ne ita viuamus, vt Dei pollicitatione contempta, ab eo, quod ei promiſimus, deficiamus. Miſeros illos, qui ſuis paſsionibus cæci tam eximiã pollicitationem negligunt, quique, vt ſuis prauis cupiditatibus ſatisfaciant, quod Deo promiſerunt, complere deſinunt. Fœlices vero illos, qui ad hoc diuinum promiſſum oculos conuertentes omni ſpiritus feruore, quod Deo deuouerunt, reddere laborant: quoniam hi gratiæ centuplũ hic accipiẽt & poſtea vitam æternam: ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius.

2. Mach. 7.

Hebr. 4.

Amen.

IN

IN COMMVNI Virginum Concio Prima.

Simile est regnum cœlorum decem Virginibus, quæ accipientes lampades suas, &c. Matth. 25.

DIntelligendũ, quo fine Dominus ac Redemptor noſter hãc parabolam poſuit, notare oportet illum antea dixiſſe: Si autẽ dixerit malꝰ ſeruus in corde ſuo; Morã facit Dominꝰ meus venire: & cæperit percutere conſeruos ſuos, manducet autẽ, & bibat cũ ebrioſis, veniet Dominus ſerui illius in die qua non ſperat, & hora qua ignorat, & diuidet eum partemque eius ponet cum hypocritis, illic erit fletus & ſtridor dentium. Quod nuntium hoc dominis meis ac potentibus ſæculi huiꝰ, qui cũ equitũ titulũ ſortiãtur itapedites, & reptãtes incedunt, vt dictu, ned ũ viſu miſerabile ſit: propter quos ad literã Chriſtus Redẽptor noſter videtur hæc verba tremẽda dixiſſe: In tria capita illiꝰ ſerui nequã iniquitatem Dominus redegit, videlicet, in ſpem vitæ longæuæ, & mortis obliuionem in cibum, & potum, & tyrãnidem erga proximos ſuos. Ex quo patet, quam nociuus ſit nimius cibus, & potus. Sanctus Thomas ait, quòd vſus vini non eſt illicitus ex ſe, poteſt tamen illicitus eſſe per accidẽs, vt pote ſi experitur homo ſe ab ipſo facilè lædi. Igitur ſuperfluum, & excedens quanto plus nociuũ erit? Attendite (dixit Dominus) ne fortè grauentur corda veſtra in crapula, & ebrietate. In quibus verbis diuina ſapientia manifeſtat, quam nociuum vitium hoc ſit. Nam quid eſt corda grauari, niſi deſcendere ad ima? Igitur hoc vitium facit illos in profundũ infernideſcendere. Auertat à nobis Deus rem tam perniciosam, & quæ tam ingentium malorum eſt cauſa. Et experientia nos docet hoc malum, & etiam alia duo plus in diuitibus, & potentibus huius

D. Tho. 2. 2. q. 149. art. 3.

Luc. 21.

huius ſæculi regnare, quam in alijs inferioribus hominibus. Qui
Roma. 13. bus merito dicere poſſumus verba illa diui Pauli, ſcilicet: Nox 4
præceſſit, dies autē appropinquauit, abijciamus ergo opera te
nebrarum, & induamur arma lucis, ſicut in die honeſte ambule
mus. Non in comeſſationibus, & ebrietatibus, non in cubilibus,
& impudicitijs, non in contentione & æmulatione, ſed induimi
ni Dominum Ieſum Chriſtum, & carnis curam ne feceritis in
deſiderijs. Quaſi dicat: Aduertite fratres, quod iam viuimus in
luce legis gratiæ ſi in tenebris eſſetis, hoc eſt, ſi Arabes, Mauri,
Turcæ, & infideles eſſetis non ita mirum eſſet, ſi vt modo vitam
agitis, viueretis. At verò cum ſitis illuſtrati cœleſti fidei lumine
& quid pro vobis Deus fecit cognoſcentes, & vitam perennem,
aut tormēta æterna ſperātes, & nihilominus ita viuatis, hoc pro
fectò magnam admirationem infert. Abijciamus ergo opera te- 5
nebrarum, videlicet, peccata, quę tenebras, & caliginem animę
noſtræ obijciunt, vt induamur arma lucis, nempe virtutes, quæ
ſunt tela, arma quę, quibus dæmones profligantur, & cœlorū re
gnum debellatur. Et dicuntur arma lucis, quia clarificant, & illu
minant ipſam animam. Et induimini Dominum Ieſum Chri-
Simile. ſtum. Qui veſtem perlongam induit, totus operitur, & nihil ip
ſius apparet, præterquam ipſum indumentum. Et ſiquidem Do
minus noſter Ieſus Chriſtus eſt veſtis immenſa. Ita illum debe-
tis induere, vt nihil ex vobis appareat, ſed quiſquis vos viderit,
dicat: Hic transformatus eſt in Ieſum Chriſtum. Et curam car-
nis ne feceritis in deſiderijs, ſcilicet, eius adimplendis. Cęterum,
ò Deus maieſtatis infinitæ, quibus verbis tam magnam ſtra-
gem, & corruptionem explicabo, qualis hodie inter multos 6
Chriſtianos inuenitur? Cum mortis obliuione & ſpe vitæ lon
gæuæ viuentes, exiſtimantes, quòd tam citò non venies, vt ra-
tionem cum eis ponas, ſplēdidis comeſſationibus & alijs quam
plurimis profanitatibus incumbentes: ob quæ in ſummam pau-
pertatem deueniunt, & pignorati viuunt. Ex quo oritur pro-
Pſal. 11. ximos affligere, & ſubditorū ſanguinem ſuggere. Sāctus Dauid
ait: In circuitu impij ambulant, ſecundum altitudinē tuam mul-
tiplicaſti filios hominum. Ideſt, cū mundus peccatoribus ſit ple
nus, & iuſtos vndique circunſtent. Tu verò, ò bone Deus, ſecun
dum profunditatem occulti conſilij tui aliquos fideles tibi ele-
giſti, quos multiplicas, & conſeruas in medio tantæ multitu-

dinis

7 dinis peſsimorũ, qui eos obſeſſos habent, & aſsiduè expugnant. Et in tranſlatione Chaldaica habetur: Circumeuntes impij ambulát tanquam ſanguiſuga, quæ ſuggit ſanguinẽ filiorum hominum, quia impij circundãt pauperes & deglutiunt eos, & eorum bona. Ex his Domini verbis conſtat, quomodo quędã mala ſunt cauſa aliorum. Et ita vbi nos legimus: Qui male agit, odit lucem, alia trãſlatio habet: Qui mala agit. Et ſic eſt in contextu Græco, & in tranſlatione Syriaca. In quo ſignificatur, quòd ex eo quòd quis aliquod malum perpetrat, deinceps in plura mala incidit. Nam ex mortis obliuione, & aduentus ſummi iudicis, hinc homines in comeſſationibus, & ebrietatibus profanantur, & inde in ſummam paupertatem deueniunt, & vt pauperiem ſuam redimant, hinc prouenit, vt proximos ſuos affligant, & res 8 familiares ab eis auferant. At quando non putant, veniet Dominus die, qua non ſperant, & diuidet eos per mortem, ſcilicet, ſeparando animas à corporibus eorum. Et partes eorum ponet cum hypocritis in inferno: ibi erit fletus, & ſtridor dentium. Cæterum, quia poſſet quis dicere: Certè Domine ſatis lætus, & conſolatus ego manerem, ſi vlteriùs non procederes, nec amplius præter id futurum eſſe diceres: nam ex inde ego colligerem me non poſſe damnari, quandoquidem in his tuis verbis tantum aſſeris, guloſos, & voraces, & proximorum æmulos damnandos eſſe, à quibus ſceleribus liberum & expeditum me inuenio. At verò, vt hanc falſam exiſtimationem cœleſtis magiſter tolleret, ſtatim, vt de ſeruo nequam verba facere prætermiſit, ſubdidit, dicens: *Tunc ſimile eſt regnum cælorum decem virginibus, &c.* Exponatur breuiter totum Euangelium. Hãc 9 parabolam ſupremus iudex propoſuit, vt doceret, non ſolùm homicidas condemnandos eſſe, fures & guloſos, verum etiam plurimos, qui nihil horum perpetrauere, qui non occiderunt, nec furati ſunt, nec voraces fuerunt, ſed potius abſtinentes, & virgines. *Tunc ſimile eſt regnum cælorum.* Cum, Tunc, exorditur, quod, Tunc, vſque, Tunc hominum corda deberet terrere. O ſi hoc, Tunc, nuſquam è memoria noſtra prolaberetur, quam aliter, ac nunc viuimus viueremus. Nam hoc tunc, refertur ad tempus rigidæ, & ſtrictæ rationis, quam Deo reddituri ſumus. Hic virginum nomine intelligũtur Chriſtiani propter fidelitatem, & virginitatem animæ, quæ in fide conſiſtit, & ſicut

Ioan. 3.

Prophe-

Prophetę Sÿnagogã hoc nomine appellabant. Virgo filia Sion, sic Christus Redemptor noster Christianos virgines vocat ob hanc eandem rationem. Et etiam ad denotandum, quanta obligatione adstringantur fideles, puriores, magis casti, atque pudici esse, quam cæteræ mũdinationes. Vnde sanctus Apostolus ait: Estote ergo imitatores Dei, sicut filij charissimi. Fornicatio autem & omnis immunditia, aut auaritia nec nominetur in vobis, sicut decet sanctos, aut turpitudo. Et paulò inferiùs: Hoc enim scitote intelligentes, quòd omnis fornicator aut immundus, aut auarus, quod est idolorum seruitus, nõ habet hæreditatem in regno Christi & Dei. Et concludit, dicens: Nemo vos seducat inanibus verbis, propter hæc enim venit ira Dei in filios diffidẽtię: nolite ergo effici participes eorum. Vbi ponderãdum valdè est verbum illud: Nec nominetur in vobis. Ex quo infertur, quã puritatem sanctus Apostolus, & Deus per ipsum à Christianis deposcat. Diuus Hieronymus ait, hic auaritiam non significare inordinatam diuitiarum cupiditatem, sed desiderium inordinatũ voluptatum. Vnde Diuus Paulus hic inter vitia carnis illud enumerat. Ad exaggerãdum autem, quam iniqua hæc vitia sint, ait, quod est idolorum seruitus: hoc est, quæ hominẽ idololatrare faciunt, vt in Salomone constitit, qui carnis voluptatibus operam dans, in tãtam miseriam deuenit, vt fœminarum (quas amabat) impulsu & suggestione Idola coleret. Itaque ille, qui à Deo fuit electus inter homines vniuersæ terrę, vt domum illi ædificaret, in qua coleretur, idemmet proprijs manibus, quibus ædificauit templum domino, ædificauit etiam templum Idolis, illaq; adorauit. Inuidit dæmon, quòd Deus in terra tam peculiarem, & egregiam domum haberet, in qua coleretur, & adoraretur. Et studuit versipellis, vt ille, qui Deo domum ædificauerat, ei etiã domum construeret. Ad hoc autem media magis congrua non inuenit, quã carnis voluptates. Ecce, quàm meritò Diuus Paulus dicat, quòd est Idolorum seruitus. Et vt confundantur qui ad excusandum suas iniquitates aiunt: quid mirum, si delectemur, & voluptuosè viuamus, quãdoquidem vitium humanum hoc est. Quid? vitium hominum appellas quod te bestiam efficit, & Idola adorare facit? O amens, amens vtique falleris. Dices, nõ video à carnalibus Idola coli, vt tu pater affirmas. Hoc me pœnitet, quòd id non cernas, siquidem dies noctesque insumis seruitijs

Ephes. 5.

D. Hiero.

amãtiæ

13 amasiæ tuæ incũbens, & in illa cogitas dũ vigilas, & illam somnias dum dormis, cum multæ horæ & forte dies prætereãt absq; eo q̃ tui cõditoris recorderis. Pręterea. Nõne idololatria tibi videtur, vt coniugatus cõcubinam adoret, & sanguinem filiorũ, & coniugis eius videlicet, rẽ familiarẽ illi sacrificet. O fratres amore Dei vos obsecro, vt recordemini Christianos vos esse, & summa obligatione adstringi, vt has turpitudines fugiatis, & in quo cunq; statu vixeritis castos nimis & puros vos exhibete. Ob id enim Dñs, hic vos virginibus comparat. Etiam animã fidelẽ virginem dñs appellat, vt per hoc nos doceret, quam affectionem, quodnam desiderium in quocunq; fidelium postulet. Dicite, si potentissimus imperator eligeret in sponsam pauperculam virginẽ, quo amore, qua affectione, qua cura, & studio, qua deniq; 14 humilitate, submissione, & gratitudine hęc virgo hunc expecta ret sponsum, pręcipue si illam quotidie certiorem faceret, se quã citius venturum? Hic ergo amor, hęc affectio, & desideriũ vult Deus, vt in qualibet animarum sit, quandoquidem cũ tam magnus ipse sit in sponsas illas sibi elegit. Cæterum inquiretis cur dominus dęcẽ virginibus fideles omnes assimilauit, & non viginti, aut quadraginta? Ad hoc respondetur id, quod alibi diximus rationẽ reddẽtes, ob quam vir ille nobilis vocauit decẽ seruos suos & dedit illis decem mnas, quos etiam denario numero assimilauit. Et etiã quia vocati sunt ad implendum sedes, & vacuũ in nouem choris Angelorum, & ad constituendum nouum chorũ super Seraphim, quẽ sacratissima virgo dña nostra cõstituit, quia vt dea canit ecclesia, Exaltata est sancta Dei genitrix super cho 15 ros Angelorũ. Itaq;, sicut in terris fuit electa, vt sol, vna & singularis, vt in Cãticis illam spõsus vocat: sic in cœlo constituit statũ & chorũ per se: Nam cæteri sancti intrant nouem choros Angelorũ, vnusquisq; secũdum propria merita: & ita decẽ chori sanctorum erũt. O vt inã hæc identidẽ, & sępe in cordibus nostris euolueremus, ne viuerem⁹ cũ ignauia, cũ qua modo vitã agim⁹. Cum ad aciẽ Saul appropinquaret Dauid antequam Philistæũ aggrederetur ait: Quid dabitur viro, qui percusserit Philistęũ hũc, & tulerit opprobrium de Israel? Huiusmodi enim est humanũ ingeniũ, quod difficile ad ardua mouetur, nisi spe pręmij inuitetur. Ideoq; nimis oportet, vt recordemur q̃ sumus vocati ad vitã æternã in Angelorũ consortiũ. Etiam fideles decem dicun

Simile.

Cant. 6.

1. Reg. 17.

tur ad ſignificãdum, perfectionẽ legis Euangelicæ, quã profite-15
mur. Nã ſicut denarius numerus eſt omniũ ſupremus, ad quem
mox, vt peruenitur non ẽ vltra aſcendendum & hoc apud om-
niũ nationes, ſtatim enim ad vnitatem reuertitur, vt ſi numeres
vndecim ſunt decem & vnum, & duodecim, decẽ & duo: & tre-
decim decem & tria. &c. vnde Græci denarium numerum de-
cadẽ appellant, id eſt, numerum continentem omnem numerũ:
ſic lex excelſior & vltima, quæ in mundo obſeruatur eſt lex
gratiæ. Nam lex naturæ legem ſcriptam expectauit, & lex ſcri-
pta legem gratiæ. At vero hæc nullam aliam hic expectat: nã ip-
ſa perfectior & vltima eſt. Etiã dirus Mahoma. 3. capi. ſui Alcho-
rani dixit: qui voluerit perfectus eſſe ſeruet Euãgeliũ Ieſu Chri-
ſti. Et interrogatus deinde, ſi hoc verum eſt, cur legẽ tã contrariã
illi ſcripſiſti, quã adeò perfectam eſſe fateris? Reſpondit: Scito te 17
Deũ in mundũ Ieſum miſiſſe, vt eius Euangelio ex hominibus
Angelos faceret, & ſciens Deus paucos fore, qui illã perfectionẽ
ſequerentur miſertus hominũ nẽ dãnarẽtur me miſit, vt hãc le-
gẽ tã amplam darẽ, & tã cõformẽ carnis appetitui propter debi-
les. Aduertite hominis infernalis vafritiem, qui cũ non poſſet al-
tiſſimam perfectionẽ legis gratiæ negare hoc artificiũ quæſiuit,
vt ſtupidos homines falleret. Nã ſatis ſtolidus & amens ille eſt,
qui credit, quod idẽ Deus, qui vires ſuggerit hominibus ad ob-
ſeruandũ cũ ſuauitate perfectiſſimam legem Euangelicam, alte-
ram ità cõtrariam illi daturus erat. Obſecro ergo vos fratres per
viſcera miſericordiæ Dei noſtri, vt memoremini obligationis,
qua adſtringimini ad viuendum nunc in maiori puritate, & ſan-
ctitate, quã illi, qui in lege naturę, & ſcripta vixerunt, vt plurimi 18
ex vobis confundamini de veſtro viuẽdi modo, & emẽdemini.

Quæ accipientes lampades ſuas exierunt obuiam ſponſo, & ſponſæ.

Sponſum venturum eſſe certiſſima res eſt. Et etiam certiſſimũ
eſt quod ſic viuimus ac ſi ſponſus nunquam venturus eſſet. Nam
vita noſtra, & conuerſatio noſtra non eſt eorum, qui expectant
ſponſum, ſed eorum, qui non credunt illum eſſe vẽturum. Diui- Philipp. 3.
nus Apoſtolus, poſtquam dixit: Noſtra conuerſatio in cœlis eſt
ſtatim ſubdidit: Vnde etiam Saluatorẽ expectamus dominũ no-
ſtrũ Ieſum Chriſtũ, qui reformabit corpus humilitatis noſtræ,
cõfiguratũ corpori claritatis ſuæ. Primũ quod hic notare occur-
rit, eſt quomodo inquit: Corpus humilitatis noſtrę. Nã corpus,

com.

cõptũ, ſuperbũ, pfanũ, vanũ, & inobediẽs nõ reformabitur, nec configurabitur corpori claritatis Chriſti, niſi per verã pœnitẽtiã humiliet ur. Secũdo notandũ eſt, q illi iure hãc reformationẽ ex pectãt, quorũ conuerſatio in cœlis eſt. At verò quorũ conuerſationes ſunt in inferno, quo titulo, aut quo iure Saluatorẽ expectãt? O infœlices, quomodo deceptiviuitis, quorũ omnis cõuerſatio eſt, quomodo ditabimini, quomodo alijs præficiemini, quomodo delectabimini, quomodo veſtrã voluntatẽ cõtra diuinam volũtatem, & legẽ adimplebitis, & nihilominus Saluatorẽ expectatis, qui ſuam gloriam vobis cõferat? fallimini equidem.

Quinque autem ex eis erant fatuæ, & quinque prudentes. O rẽ tremẽdã. Dicite fratres ſi decẽ hominibus in cubiculo ſimul edẽtibus, & lętũ diẽ agentibus nunciaretur: Vnus veſtrũ trucidãdus, & ſe *Simile*
cõuere nimis cõburẽdus eſt, nõne magn⁹ tremor omnes occuparet & mœſtitia ſumma afficerẽtur? Quid ſi eis diceretur quinq; ex eis illã tã acerbã mortẽ eſſe paſſuros? Vah, quã perterriti, & obſtupefacti manerẽt. Nos ergo quomodo tã lapidei ſumus, q tan quã ſtatuæ inſenſibiles manemus, & impauidi cũ ſumma veritas hic videatur nobis ſigniſicare dimidiã Chriſtianorũ partẽ cœli ianuã nõ fore intraturã, ſed extra illã manſurã, vt in perpetuũ diro inferni igne cremetur? Et vtinã dimidia tantũ Chriſtianorum *Luc. 8.*
pars cõdẽnaretur. Sed heu dolor: nã alibi dominus de ſemine pa *Matth. 7.*
rabolã proponẽs dixit, ex quinq; ſeminis partibus, quatuor deperdi. Et alibi: Intrate per anguſtã portã, quia lata porta & ſpatioſa via eſt, quæ ducit ad perditionẽ, & multi ſunt, qui intrant per eam. Quã anguſta porta & arcta via eſt, quę ducit ad vitã, & pauci ſunt q inueniũt eã. Per portã latã, & viã ſpatioſam intrãt, & rotãt plauſtra, & beſtię onuſtę incedũt, & plures homines ſimul, illac intrare & iter facere poſſunt. At per anguſtã portã & arctam viã nec plauſtra, nec beſtiæ onuſtæ, nec plures homines ſimul intrare, nec incedere poſſũt, ſed ſigillatim vnuſquiſq; perſe, modo vn⁹ deinde alius. Sic per inferni viã, quę lata & ſpatioſa eſt, homines latę cõſciẽtię iter faciũt, tãquã carrucę, & beſtię bonis tẽporalib⁹ rapina, & dolo partis onuſti. O vos miſeros, quia põpa, & autoritas ipſa, quib⁹ modo inceditis in cõfuſionẽ, & tormẽtũ vobis cõuertẽtur. Via cęli vt arcta eſt, nõ capit auaros, nõ ſuperbos nec eos q tãquã mulę onuſtę ſic peccatis onerati incedũt. Nõ capit niſi paupere ſpiritu, humiles corde, & eos, q per verã pœnitẽ-

tiam à peccatorũ onere, quo alij grauãtur se leuare & expedire 22
scĩũt. Vnde fit manifestũ, vt hic summa veritas asserit plures esse, qui per viã latam & spatiosam simul iter faciunt. Paucos vero, qui per arctã viã cœli sigillatim incedũt. Refert Cyrillus de quadã vulpecula, quę per proluuij foramẽ, ideſt: (Por in albañar) in cellariũ lautis epulis refertũ introiuit, vbi tãtũ glutiuit, quòd obesſa animis remãsit, & cũ egredi conaretur per foramẽ proluuij, quo ingressa est minime potuit, vnde quod exederat morte soluit. Idẽ miseris peccatoribus cõtingit, qui per ianuã baptismi sanctã ecclesiã intrauere, dicẽtes: Abrenuntio Sathanæ, & omnibus põpis eius. Et cũ hac nuditate & humilitate intrãtes, postea sæculi vanitatibus & põpis se dedũt, & cõmittunt, quarũ ingluuie tã pingues reddũtur, & bonis tẽporalibus, cupiditate partis, & auide cõseruatis, ita incrassantur, q cum è mũdo exeũt nullo 23
modo per angustã cœli portam intrare possunt. Vnde per latã inferni debẽt intrare. Ecce quomodo summa veritas merito dicit paucos esse, qui saluãtur respectu eorũ, qui dãnatur. Ex quo infertur in hac hodierna parabola significare noluisse dimidiã fidelium partẽ esse, quæ saluatur, sed dicens, quinq; intrasse cũ spõso ad nuptias, quinq; verò nõ, in hoc docere voluit, quib⁹ medijs iusti saluãtur, & quibus peccatores condẽnantur. Hic numerus quinarius in sacris literis mysterioſus est. Nã quinq; panib⁹ quinq; millia hominũ pauit Dñs in deserto. Et quinq; præcipua vulnera in suo sacratissimo corpore suscepit. Et dicẽs saluãdos quinq; esse, est quasi diceret, quòd illi, qui horũ quinq; vulnerũ meritis, & eius morte, & passione sacratissima vti nouerint, æternæ
Eccle. 33. gloriæ conuiuio fruentur. Et quia cõtra bonum malum, scilicet 24
est, sicut iusti quinq; dicuntur propterea quòd illis quinq; sacratissimis stigmatibus vti nouerunt & fructum ex eis perceperũt, ita etiam peccatores quinq; appellantur quia ex illis vulneribus emolumentum capere noluerũt. ¶ Dicit deinde: *Sed quinq; fatuæ acceptis lampadibus non sumpserunt oleum secum.* Admiror nimis, ò Christe agne mãsuetissime, vt cũ tu ipsa modestia, & comitas sis hoc titulo has virgines appelles & tãta ignominia illas afficias, fatuas illas vocãs. Nonne ingẽs fatuitas vobis videtur mittere solũ oleum in lampadibus, & non sumere illud etiam in vasis olearijs, quasi nunquam oleum lampadarum consumendum esset? Ah fratres, hæc est fatuitas & amẽtia, & ratio, ob quã homi-

nes

25 nes damnẽtur est, quoniam omne oleũ fundunt in proprijs lam
padibus, & non in vasis alienis. Omnem delectam illecebram &
lenem cultum, omnes deniq; diuitias sibi adscribũt, vt propriæ
delectationi, & gustui vacẽt. Quid rex intendit? Oleum sumere
in propria lampade. Quid episcopus iubẽdit? quid moderator, &
rector? Fere omnes sibi inquirunt: Proximis vero pauci. Omnes *Philip. 2.*
quærunt quæ sua sunt non quæ Iesu Christi, ait diuinus Apostolus. Omnes in lampades suas oleũ immittunt, non autẽ in vasa olearia, quę sunt pauperes & viduæ, & orphani. Et in pœnã huius, videlicet, esse homines immisericordes, & tyrãni hinc prouenit, vt illis sacris quinq; stigmatibus, & meritis Iesu Christi vti nesciant, nec eius diuinam misericordiam obtineant.

Prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis cum lãpadibus. Hoc est,
26 pie & clementer secũ & cũ proximis se gesserunt, & ideo misericordiã à Deo impetrauerunt. Quia vere dictũ est: Beati misericordes, quoniã ipsi misericordiã consequentur. Et Ecclesiasticus *Matt. 5.* ait: Deus protector est eius, qui reddit gratiã, eius meminit in po- *Eccle. 3.*
sterũ & in tempore casus inueniet firmamẽtum. Reddere gratiã est gratum se ostendere, cum bonis à Deo acceptis eius seruitio incumbendo, & præcipue humanũ, & misericordẽ in pauperes se præbere, hic in tempore casus inueniet firmamentum. O mirificũ priuilegium, q̃li properuinã hic fuerit inueniet eleemosynam, tanquã firmamentũ, sustentaculum, & fulcimen, ne cadat. Nam tẽpus casus est tentationis tẽpus: tũc enim homines cadere solẽt. Vel casus potest dici tempus mortis, & tũc inuenies firmamentũ in operibus misericordiæ, quæ feceris. Etiam de illo, qui
27 mittit oleum in vas olearium dicit S. Dauid: Beatus, qui intelligit *Psal. 40.*
super egenũ, & pauperem in die mala liberabit eum Dñs. Dñs cõseruet eũ & viuificet eum, & beatum faciat eũ in terra, & non tradat eum in animã inimicorum eius. Dñs opem ferat illi super lectum doloris eius, vniuersum stratum eius versasti in infirmitate eius. Attendite quot quamq; excellentes benedictiones sanctus Propheta illi impertit, qui erga proximum suum misericordiam exercet. Dñs prosperet, & cõseruet illũ (ait) in bonis, quæ possidet, & viuificet eũ quando pene extinctus, & eius salus desperata fuit, & beatum, prosperũ, & fœlicem tam in spiritualibus quam in temporalibus illum faciat super terram. Et ibi in lecto, in quo iacuerit (*haga el señor por el lo que no puede hazer por si*) Et

mox sanctus Propheta sermonem suum ad Deum conuertit & illum alloquitur dicens: Vniuersum stratū eius versasti in infirmitate eius. Quasi dicat: Recte domine ergo tenoui, (*Que haras por el mas de loque yo aqui digo.*) Et tanquā mater pia leniter illū tractabis, ideſt, (*Le regalaras, y le mulliras la tama para que eſte blanda.*) Et hoc significat: vniuersum stratum eius versasti in infirmitate eius, de præterito propter beneficij certitudinē. Et est valde notandum hæc omnia, quę in nostra translatione in optatiuo habētur B. Hieronymum de futuro legere, qui sic vertit: Dominus custodiet eum, viuificabit eum, & beatus erit in terra, & non tradet eum animæ inimicorum suorum. Dñs confortabit eum, in lecto infirmitatis, totū stratum eius vertisti in ægrotatione sua. O benedictus, & glorificatus sit talis Deus, (*Que se haze enfermero del hõbre misericordioso.*) Hos omnes fauores perdit crudelis, qui non vtitur misericordia, nisi erga seipsum, quæ non misericordia, sed potius crudelitas est dicenda, siquidē æternæ damnationis eius est causa. Vtinam hæc sacræ scripturæ verba in laudem misericordiæ prolata tanquā sagittæ acutæ corda vestra dilectissimi transfigerent, vt qui ex vobis duri & inhumani erga proximos vestros hucusq; extitistis blandi, humani, & pij modo redderemini, vt hac via vestris malis remedium adhiberetis.

D. Hiero.

28

29

Morā autē facientes sponso dormitauerūt oēs, & dormierūt. Per hāc morā significatur spatiū tēporis, quod nobis eōceditur, vt in coeternā vitā lucremur & in toto hoc tēpore dormim⁹. Somnus dicitur peccatū. Vnde D. Paulus ait: Euigilate iusti & nolite peccare. Si nō peccare est vigilare, ergo peccare est dormire, & peccatū dicetur somnus. Somno omnes corporei sensus sunt ligati, & suas operationes non exercent. Cuius rationem reddit Philosophus in libro de somno, & vigilia dicens, caufari somnum ex vapore cibi, qui est in stomacho, ex quo vapores exhalāt & vadunt ad cerebrū, & ibi frigefacti descēdunt densiores, & spirituum vitaliū vias claudunt, & etiam specierū, quibus fit sensatio, & ob id ligantur humani sensus, ita, vt sentire nequeant. Vnde nec videt homo, nec audit, nec odoratur, nec gustat, nec sentit, quanuis tangatur. Eodē modo ex abundantia bonorum tēporaliū, & secunda sorte ascendunt quidā fumi, & vapores superbiæ ad cor, adeò frigidi & spissi, quod obstruūt vias, ad operationes, & dona diuini spiritus, ex quo remanet anima tanquā sopita & oblita sui, & crea-

1. Cor. 15.

Aristo. l. de Somn. & vigil.

30

creatoris ipsius cũ sensibus ligatis, & stupore correptis. Pro quo est notandum id quod D. Bernardus in quodã sermone de quinque sensibus ait: videlicet, quòd sicut in corpore quinque sensus corporei sunt, ita etiam in anima sunt quinq; sensus spirituales. Visus est fides, auditus obedientia, gustus amor, olfactꝰ spes, & tactus patientia. Et anima in peccato iacens hos omnes sensus ligatos habet. Ita enim credit & viuit, acsi non crederet, & ita sperat ac si non speraret, absq; obedientia, patientia, & amore & ita manet sopita. Vnde nõnulli exponentes illud: Dormitauerunt omnes, & dormierunt idem significare aiunt ac illud, quod Salomon ait, scilicet: Nõ est homo, qui non peccet. Et ità humanam fragilitatem contemplantes amplius admirari deberemus, vidẽ do homines in virtute perseuerare, quam cernere illos in peccata prolabi. Acsi quosdam videremus in duo vasa vitrea plures làpides iacientes, si horum alterum tot ictibus illęsum videremus, profecto plus admiraremur, quam si alterũ frangi cerneremus. Omnes nos tãquam vasa vitrea sumus, & natura nostra fragiles. De quibus sanctus Apostolus ait: Habemus thesaurum in vasis fictilibus, & assidue varijs dęmonum tentationum ictibus impetimur, & quanto iustior quis est, eo plus ab eis vexatur. Vnde S. Iob de quolibet horum dæmoniorũ ait, fœnũ, vt bos comedet. Est valde ponderandum, quod non dicit: comedet fœnum, vt equus, aut sicut asinus, vel vt quodlibet aliud animal, sed vt bos. Nam equus, & asinus si præsepio admoueantur statim os immittunt, & comedunt quidquid primo offendunt, siue mundum siue immundum, & minus purgatum sit. Non sic facit bos, quin imo os aperit, & magis selectum capit, nec dentibus terit fœnũ, quod non sit purgatum. (*De tota malezą y horrura*) Sic dæmon facit, qui studet perfectiores, atq; sanctiores & á seculi tumultu magis semotos deglutire & eos fortius tẽtat, nõ admodũ curans de mũdanis qui sunt tãquã fœnũ immundũ puluere & paleis admixtum. Vnde D. Gregorius ait: Dæmon eos tentare negligit, quos iure quieto possidere sentit. O viri religiosi, oculos vestros aperite obsecro, viuite cũ maxima vigilantia, & cautione siquidẽ hostis vester dæmõ vestram condẽnationẽ adeo sitit, & tanto desiderio angitur, vt vos mordicus consumat: nam, vt bos fœnum mũdum, & purgatum comedit dicebat S. Dauid: Custodi animam meam quoniam sanctus sum. O bone rex, si sanctus

D. Bernar. *ser. de quinque sens.*

Simile.

3. Reg. 8.

2. Cor. 4.

Iob. 40.

D. Greg. *in moralibus.*

Psalm. 85.

es, cur tam efficaciter petis, vt Deus animam tuam custodiat? Quia quo sanctior quis est, eo plus à Sathana expugnatur, debellatur, & aggreditur. Vnde in Cathisis de anima loquendo dicitur, quod est tanquam turris, & quod mille clypei pendent ex ea. Nam sicut plures sunt ictus, quibus impetitur, & fagitę, quibus vulneratur ita plures clypei, & diuina præsidia ei opus sunt, vt ab illis eripiatur & defendatur. Cum ergo hoc ita sit, plus nobis mirandum est, si videamus istum, qui vas virtutum est, tentationum istibus vnquaq; petitum, & quod aliquo peccato mortali nō frangatur, sed quod in iustitiæ integritate perseueret, quā si videamus aliū eisdem tentationum iaculis frangi, & peccare. Cęterum quamuis verum sit non licere quemquam vel mortaliter, vel saltem venialiter non peccare, at vsque hic, *Dormitauerunt omnes, & dormierunt*, non denotat omnes in peccato iacere, quādo sponsus venit. Et hoc planū videtur, quando quidem etiam virgines prudentes dormiebant, & in ipso somno paratæ erant. Vnde scire opus est, quod sicut est somnus malus, peccatū, scilicet, etiam est bonus sopor, nempe diuina cōtemplatio. De quo S. Dauid qit: In pace in idipsum dormiam, & requiescam. Et in Canticis dicit sponsa: Ego dormio, & cor meum vigilat. Et virgines fatuę videlicet, mali Christiani, qui non acceperunt oleum misericordiæ in vasis suis dormiunt in peccato, & aduenies sponsus in hora mortis imparatas illas inuenit: vnde absq; vllo remedio in æternum manent. At virgines prudentes, scilicet, boni Christiani, quamplurimis pietatis operibus præparati dormiunt sopnum huius fragilitatis in contemplationis diuinæ. Quas ita præparatas, & gratia insignitas sponsus inueniens eas secum ad gloriæ nuptias ducit; quam mihi & vobis donare dignetur Iesus Mariæ filius. Amen.

Psal. 4. Cant. 5. Isa. 40.

In eode Communi Virginum

Concio Secunda.

Simile est regnum cælorum decem Virginibus, quæ accipientes lampades suas, &c. Matth. 25.

Hæc

HAEC Sancta militans Ecclesia, quæ à mundi initio cœpit nunquã regni cœlorũ titulũ fortita est, quousq; vnigenitus Dei filius in terris homo factus apparuit. Nunc enim qui in ea viuũt maiori obligatione adstringũtur, quãdam effigiẽ, & exẽplar esse eorũ, qui in illa superna patria, & triũphãti Ecclesia habitant. Et est res valde vsitata nomẽ rei ipsius imagini ãptare. Habet quis, verbi gratia, nũdi theatrũ, aut orbis descriptionem cubiculi parieti affixã, & dicit familiari suo: Ecce Roma hic, ecce illic Venetiæ, Ecce illic Neapolis, &c. Romę imaginẽ Romã appellat. O quãtã ingẽti beneficio nos omnes Christianos Deus donauit, si quidẽ in tã sublimi statu qualis est huius sacrosanctæ militãtis ecclesiæ nos collocauit, quæ imago & exẽplar est cœlestis ac supernę triũphantis ecclesiæ. Vnde Diuus Paulus ait: Fidelis Deus, per quem vocati estis in societatẽ filij eius Iesu Christi Dñi nostri. Per quem, id est, per cuius gratiam, & bonitatẽ vocati estis, & nõ propter vestra merita. Certa res est, quod nos, qui in hac sacra militanti Ecclesia viuimus nõ sumus in gloria, & societate Christi R. N. Geterũ ait S. Apostolus, quod sumus vocati in societatẽ & cõuersationẽ eius? Na Christianus præ oculis debet semper habere, & existimare, quod ambulat semper in præsentia, & societate huius cœlestis magistri. Aliquãdo fingẽs adesse sacratissimę natiuitati eius in Bethlehemitico præsepio. Nõ nunquã vero quod comitatur illũ in Aegyptiaca peregrinatione. Aliquãdo autẽ, quod adest cũ illo ieiunãs in deserto. Aliquãdo verò, quod subsequitur illũ in prędicatione sancti Euangelij, & quod ab illo diuino ore altissimas cõciones, quas prædicauit audiat. Tandẽ studeat memoria, & meditatione præsto esse omnibus mysterijs, quæ in hac vita operatus est, quousq; in cruce emisit spiritũ, & quę deinde fecit quousq; in cœlũ ascẽdit. Et ad recuperandũ halitũ (vt aiũt) siue ad refrigerandũ spiritũ & reficillandã mentẽ, debet etiã homo nõnunquam meditari, quod est cũ illo in gloria, vbi sedet ad dexterã Dei patris, & ab omnes sacœlesti curia adoratur. O vtinã ex tot horis, quot indies insumimus, terrena corporibus nostris inquirendo, saltim dilectissimi vnã horã mane, & aliã sero, in his cõsiderandis mysterijs collocarem⁹. Vt igitur flagraremus diuini amoris igne, & facilius negotio à malis nos expedirem⁹, & manifestior in nobis virtutũ exercitium ap-

1. Cor. 1.

2. Gene. 2.

mātibus terrę, & vniuersis volatilibus cœli adduxit ea ad Adā, 4
vt videret quid vocaret ea. Statuens Deus coram Adamo tot ge
nera creaturarū, in hoc celsitudinis & potentiæ suæ infinitæ con
templationis materiam illi præbuit, videns illum verbo dunta-
xat cuncta creasse. Et sequitur statim: Immisitque Dñs Deus so
porem in Adam, quem soporem septuaginta interpretes dicunt
quandā ecstasim fuisse. Et crediderim ego ecstasim illam causa-
tam fuisse ex bonitatis, & maiestatis Dei infinitę cōsideratione,
quam ostendit informatione tam diuersarum creaturarū. Quod
si illa creaturarum diuersitas sufficiens fuit ecstasim in Adamo
efficere, multo profecto mirabiliora sunt opera redemptionis
nostræ, & efficatior ad causandam ecstasim in nobis, si cum cor
dis puritate, profunde, & assidue eorum cōtemplationi incum-
beremus: ob cuius defectum nec diligimus, nec admiramur, res 5
tam stupendas & mirabiles, quas pro nobis Deus operatus
est. Sed dicetis, Cur Dominus non assimilauit hanc Sanctam
ecclesiam decem coniugatis, aut decem viduis, quemadmodum
comparauit illam decem virginibus? Ad hoc respondeo, quod
quanuis status coniugatorum, & viduarum bonus sit, at verò vir
ginum melior, perfectiorque est. Et cum quis aliquid pluris æsti
mat ad insinuandum valorem, & pretium eius excellentiori rei
illud cōparat. Vnde dici solet: iuuenis hic vnus Angelus est, iu-
uenis hic quidam Seraphim est. Sic sponsus dilectam comparat
Cant. 6. dicēs: pulchra, vt luna, electa, vt sol. Nam hæ creaturæ alias cor-
poreas excellūt. Similiter hic dominus sanctam ecclesiam perfe
ctiori statui, videlicet, virginū cōparat, vt ostēderet, quanti ęsti
met virginitatē. Nam coniugatis fructus trigesimus datur, vi- 6
1. Cor. 7. duis sexagesimus, virginibus verò centesimus. Tam infimus fru
ctus aptatur cōiugatis, quia sicut diuinus Apostolus ait: Qui cū
vxore est solicitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat vxo-
ri, & diuisus est. Et hoc intelligitur de bonis coniugatis: nā ma-
li coniuges non reportant fructum, sed potius damnationē æter
Prou. 7. nam. Quem fructum (dicite) ferret illa mulier profana, de qua
in Prouerbijs dicitur, quod seduxit iuuenem, dicens: veni frua-
mur cupitis amplexibus, donec illucescat dies. Non enim est
vir (scilicet meus) in domo sua, abijt via longissima. Et paulo an-
te sacer textus dixerat de ea, quanuis cōiugata erat. Ecce occur
rit illi mulier in ornatu meretricio, præparata ad decipiēdas ani
mas, garrula, & vaga, quietis impatiens, nec valens in domo cōsi-

stere

7 stere pedibus suis, nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos insidians. Auertat à nobis Deus tam dirum Sathanæ instrumentum, quale est mulier cum his qualitatibus, quibus spiritus sanctus hic depingit, quarum maxima turba in mundo est. Et vi duis fructus sexagesimus datur, quia magis expeditæ sunt ad ob sequēdum Deo: Hoc etiam intelligitur de bonis viduis, quæ ob seruant id, quod D. Paulus docet his verbis: Quæ vere vidua est & desolata speret in Deū, & instet obsecrationibus nocte ac die. Nam quę in delicijs est, viuens mortua est. Virginitati verò cēte simus fructus donatur, tanquam rei perfectiori, & quæ nimium præparat animam ad diuinam contemplationem. Vnde inter omnes Sanctos Apostolos, & Euangelistas de nullo legitur tot tantasque reuelationes, & raptus habuisse sicut Diuus Ioannes 8 Euangelista, & D. Paulus: cuius ratio esse creditur, quia hi duo sacri viri erant virgines, cæteri vero non, quia coniugati fuerūt, vt D. Ambrosius affirmat. Et illa virginitas perfectior est, quæ si mul corporis, & animæ puritatem includit, quanuis difficilior sit sicut in laboribus contingit, idest, (*En los lauores*) illi sunt pulchriores, & difficiliores, qui ex vtraq; facie laborantur, (*Que se labran a dos hazes.*) Ita quanuis omnes virtutes sunt difficiles (quia teste philosopho, virtus versatur circa difficile) at inter omnes primas tenet, virginitatem in corpore conseruare, & cogitationes, & desideria casta in anima habere. (*Porque esso es labrar a dos haz es.*) Et sicut difficilius, ita pretiosus est. Reginę & dominæ plus gloriantur de inuersa vestis facie, quā de facie ipsius, idest, (*Mas se precian de los afforros de sus ropas, q̄ de la haz.*) Vnde in vestibus se 9 rici gausapij, idest, (*De terciopelo, ponen afforros de tela de oro.*) Huiusmodi sunt sponsæ superni regis Iesu Christi, quæ plus gloriantur de virginitate interiori, quam de exteriori. Vnde Regius Da uid ait: Omnis gloria eius filiæ regis ab intus. Omnis gloria eius ab intus, ait, non quia plurimum non æstimet virginitatem exteriorē, sed quia interiorem multo plus æstimat. Et sponsus dilectam laudans illi dicit: Quam pulchra es amica mea, quam pulcha es absque eo, quod intrinsecus latet. Quasi significās in hoc quod suppetūt verba ad laudandū virginitatem exteriorē, & de sunt ad laudandum interiorem, quæ est mirifica ponderatio. Et Diuus Hieronymus ad Eustochium ait: In carne præter carnē viuere magis Angelicū est, quam humanū. Et etiā dici potest virginitatē in hominibus maioris pretij esse, quam in Angelis: quia

1. Tim. 5.

D. Ambro. sup. epi. 2. ad Cor. capi. 11.

Arist. 2. Ethicorum.

Simile.

Psal. 44.

Cant. 4.

D. Hieron. ad Eustech.

plus

Plinius lib. 35. cap. 10.

plus æstimatur aliqua res, quæ cum sit arte fabricata naturalis vi-
detur, quam quę natura sua talis est. Vuæ illæ, quas clarissimus pi
ctor Zeuxis in scænâ detulit tãto artificio depictas, vt ad eas aues
aduolarent, plus æstimabãtur, quã si naturales essent. Et rosæ flo-
sculiq; quos aurifices in argento sculpũt, & quos plumarij, id est
(*Celebrosfladores.*) In serico fabricantur præter ipsam materiã supra
quã hæc laborãtur, pretiosiores sunt propter artificium quãsi na-
turales essent. Quod Angeli sint puri, & casti (*Pocas gratias a ellos*)
si sic dicifas est, & gratias ingẽtes Deo, qui tã puros, & speciosos
illos creauit. At verò quod artificiose, & cũ tanto labore quædã
virginitas Angelicæ similis in carne fiat, hoc plus multò æstima
tur. Quod malus mala, & vitis vuas ferãt, nihil mirũ, cæterũ, q
tribuli vuas, & rubus mala ferãt, hoc pfecto mirabile esset. Rubi
& tribuli sunt homines respectu Angelorũ, qui sunt tãquã arbo-
res nobilissimæ. Et q hi miseri homines ad Angelorũ puritatem
perueniãt hoc magnã admirationẽ fert. Et ex eo q virginitas tã
pulchra, & speciosa sit illi Sãctã ecclesiã Dñs cõparatetiã dicẽs:
Simile est regnũ cœlorũ decẽ virginibus in quo denotat sanctã
eius ecclesiam esse regnũ virginũ propter honestatẽ, quã decet
habere in omnibus statibus eius, quanuis sit coniugatorũ, quod
apud alias mundi nationes nõ obseruatur. Et ita, quanuis B. Pe-
tus Apostolus in sua canonica fœminas peculiariter exhorte-
tur, dicens: cõsiderantes in timore castã conuersationẽ vestram,
omnibus etiã Christianis hæc dici opus est, & cũ maxima effica
cia prædicari. Et est notandũ quod vbi nos hic legimus: consi-
derantes in timore castã conuersationẽ vestrã, alia translatio habet
cõsiderantes in timore sanctam cõuersationẽ vestrã. In quo sig-
nificatur, quod quãuis ad hoc, vt quis sanctus sit plus requiritur,
quam quod sit castus, at verò castus esse est via rectissima ad in
petrãdam sanctitatẽ. Sed væ & millies væ quãta penuria castita
tis hodie apud Christianos est, & quanta corruptio, & turpitudo
in quã plurimis sanctæ ecclesiæ membris. In Genesi legitur: Noe
cum quingentorum esset annorũ genuit tres filios, & cõstat illũ
ab omni carnali actu abstinuisse vsque ad quingentos ætatis suæ
annos, siquidẽ vsq; tunc filios nõ habuit. O mirificam continẽ
tiam, & castimoniam viri. Et vt in plurimũ in diebus illis vsq; ad
centesimum ætatis annum se cõtinebant homines nunc hen do
lor, vix pueri sequi sciunt, & de carnalitatibus agũt, & prius quã
filij esse sciant, patres esse volũt. Vnde prouenit, vt respectus &

honor

honor erga parẽtes amittatur, quia parẽtes & filij fere pueri ſe cõ
ſequũtur. Et ſic videbitis plures matres, quæ filias tã intẽpeſti-
ue ſuſcipiunt, quod vix diſcernere poteritis, vtra earũ mater, aut
filia ſit, & ſic vt æquales cõuerſantur abſq; vllo reſpectu, & obe-
dientia. Quid de nõnullis dicã in ſuis ſermonibus, & colloquijs
tã parũ circunſpectis, & incautis, vt paſsim oculis proprijs vide
mus? Vnde prouenit, vt turpiter cõtaminentur, & inde in pluri-
ma vitia prolabantur. Nam luxuriæ vitiũ plurimũ miſerum ho
minẽ debilitat, vt Iacob patriarcha ſignificauit filiũ ſuũ Rubẽ Gene. 49.
alloquens his verbis, Effuſus es ſicut aqua, nõ creſcas, quia aſcẽdi
ſti cubile patris tui. Aqua effuſa omnino deperditur & abſq; vl-
la vi manet. Et ideò hoc vitiũ iterꝝ pẽbet ad alia plurima vitia, &
ſic indies homo deterior fit. Prius ſacer textus dixerat, quod ho Gene. 6.
mines viſi fœminarũ pulchritudine ad malũ illecti fuerunt, ex
quo in tantã miſeriã ſant prolapſi, quod dicitur ibi: Repleta eſt
terra iniquitate: omnis quippe caro corruperat viam ſuam. Ecce
quẽ finem habent vitia carnis, & in quantã ſtragẽ, & corruptio-
nem miſeros homines inducunt. De quolibet horum huic vitio
dedito poteſt dici illud Iſaiæ vaticiniũ: Cor impij, quaſi mare fer Iſai. 57.
uens, quod quieſcere nõ poteſt, & redeunt fluctus eius in concul
cationẽ, & luctum. Nam omnia carnalis negotia tẽdunt ad hoc,
vt ſe inquinet. O miſeri, quã rigidas pœnas ſoluetis, niſi veſtris
diſſolutionibus frænum adhibebitis, & veram pœnitẽtiam ege Gene. 12.
ritis. In Geneſi legitur: Flagellauit Dominus Pharaonẽ plagis
maximis, & domum eius propter Sarai vxorẽ Abraham, quia
exiſtimans illam innuptam eſſe iuſſerat eam ad ſe adduci, vt cũ
ea peccaret. Quod ſi Pharao Ethnicus tam acriter punitus fuit
propter adulterium, quod ignoranter perpetrare volebat, quid
erit de Chriſtianis, qui conſulto tam frequenter illud commit-
tunt? Si quis obijciat (vt verum eſt) dominum illum flagellaſſe,
quia etſi ignorabat Saram coniugatam eſſe, bene tamen nouerat
alienam eſſe, & id ſatis erat ad hoc, vt illum Deus puniret, ad
hoc reſpondeo, quod exinde poteſtis inferre: ſi propter ſimpli-
cem fornicationem Deus Ethnicum ſic punit quibus ſupplicijs
Chriſtiani hominis adulterium puniet? Et ſcitote, quod quanuis D. Auguſt.
leges ciuiles æqua pœna mariti, ac vxoris adulterium puniunt, li. de adulte-
at vero apud Dei tribunal grauius delictum committit adulter, rijs coniu-
quam adultera, & grauius punietur, ſicut D. Auguſtinus decer- gijs.

nit

nit libro de adulterinis coniugijs. Nam vir maiori obligatione 16
adstringitur ad viriliter cuilibet vitio resistendum quia maiorē
vim & perfectionē habet, quam mulier. Obsecro vos fratres, vt
hæc nimium pensetis, & saltem pœnæ timor vos terreat, quos
amor Dei non mouet, & hac via veram pœnitentiam agatis, &
B. Aegidius ord. Min. à tantis malis vos eripiatis. Beatus Aegidius Minorum frater à
quodam homine interrogatus: Pater à vitijs carnis quomodo
nos eripere, & continere poterimus? Sanctus vir sapienter re-
spondit. Qui tigna grossa, aut ingentes rupium moles transfer-
re aliunde vult, plus arte quam viribus facit. Quo exemplo do-
cuit quod, vt hanc vitij carnis molem à nobis semoueamus, non
tam viribus corporeis vti debemus, quàm artificijs. Et vnum ex
præcipuis est, quod viros spirituales conueniamus & tanquam 17
magistros, & vulnerum animarum medicos habeamus, vt San-
S. Ioa. Cli. cap. 11. ctus Ioannes Climacus exhortatur. Quando filios Israel Deus
Exod. 3. voluit educere de Aegypto misit ad illos Sanctum Moysem, vt
Gene. 19. magistrum, & ducem qui homo ex carne erat, Cæterum ereptu
rus Loth & filios eius ab incendio Sodomę (quæ locus turpitudi
nis erat) non misit Abraham, aut alium quempiam hominum,
sed Angelos misit, qui illos adiuuarent, vt ab immūdo loco illo
exirent. In quo significatum est, quod quanuis ad exeundum ab
alijs peccatis satis esset alios viros minus perfectos consulere, at
verò ad euadendum pericula carnis opus est viros spirituales, &
angelicos conuenire, & ab hac dira pice valde semotos.

Quæ accipientes lampades suas exierunt obuiam sponso, & sponsæ.
Bene infertur noctu esse, siquidem opus fuit lampades accen- 18
sas portare. Et ità verum est, quod vita præsens nox est respe-
ctu illius lucidissimi diei gloriæ. Ideoque nobis opus est non so
lum lumine naturali sed etiam lumine fidei diuina gratia, & cha
ritate illustrato. O mirifica lux, quæ sic nos illuminat, vt quic-
quid est in mundo nox videatur, & nihil amabile præter Chri
stum verum animarum nostrarum sponsum. Et est valde ponde
randū, quod solus rex gloriæ Iesus Christus dicitur hic sponsus
& sponsa. In quo denotatur illum Deum & hominem esse.
Nā in cœlestibus illis spōsalibus sacratissimæ incarnationis ver
bū diuinum humanitati vnitum, & desponsatum est, vnde ver-
bum diuinum est sponsus, & humanitas sponsa. Et propterea
dicitur: Exierunt obuiam sponso, & sponsæ. Vbi plane con-

stat

19 stat in hac parabola Dominum non loqui de infidelibus, qui hãc lucem nunquam habuerunt, nec obuiam sponso exierunt. Vnde Diuus Ioannes in Apocalypsi ait: Datus est mihi calamus similis virgæ, & dictum est mihi: Surge & metire templum Dei, & altare, & adorantes in eo, atrium autem quod est foris templũ eijce foras, & ne metiaris illud. Vbi per illud: Quod foris tẽplũ est omnes infideles significantur. De quibus Diuus Paulus ait: Quid enim mihi de his, qui foris sunt iudicare? Nec hic loquitur de malis Christianis, qui publicè sunt adulteri, homicidæ, fures, voraces &c. quia in parabola præcedenti de his dominus verba fecerat, sed loquitur de his, qui exierunt obuiã sponso, & fuerũt iusti & illuminati, & bona opera aliquando fecerunt, ex quibus postea quã plurimi condẽnantur. O rem miram, & dictu tremendam, quod in vno conuentu centũ monachi cohabitẽt, & in alio totidem monachę claustræ seruentur, & hi omnes ieiunent, carnẽ disciplinis macerent, vigilijs & orationibus vacent omnes denique ad laudes Deo exoluendas nocte surgant, & horum aliquibus ianua claudatur, quibusdam verò referetur? Quis fratres hęc audiens nõ cõtremiscit, & stupet? O Christe lux vera, illumina nos obsecro pro tua infinita clemẽtia, vt rectè hęc pẽsare, noscamus. Si dũ alij orationi vacãt, alij ludo incũberẽt, si dũ alij horas matutinas decãtant, alij detrahendis proximis operã darent, si dum flagellis alij carnẽ rumpunt, alij comessationibus & ebrietatibus darentur non mirum esset, quod alijs ianua claderetur, alijs verò panderetur, & quod alij fatui, alij verò prudentes dicerentur. At verò quod bonis operibus omnes simul dediti, quidam condemnentur, alij vero saluentur, hoc ingentem admirationẽ parit. O quam meritò D. Gregorius in homilia super hoc Euãgeliũ ait: Sæpe vos fratres charissimi admoneo praua opera fugere, & mũdi huius inquinamenta deuitare. Sed hodiernæ sancti Euãgelij lectione cõpellor dicere, vt & bona, quæ agitis magna cautela teneatis, ne per hoc, quòd à vobis rectũ agitur fauor, aut gratia humana requiratur, ne appetitus laudis subrepat, & quod foris ostẽditur, intus à mercede euacuetur &c. Sicut fatuis virginibus cõtigit, quę postquã bonis operibus insudauerant, & cũ lampadibus accẽsis sponsum expectauerãt tandẽ ceciderũt, & perierunt, quia gloriam hominum plusquam Dei quæsierũt D. Augustinus aliam expositionem huius loci ponit dicens:

Apoc. 11.

1. Corin. 5.

D. Greg.

D. Aug. li. 83. q. 59.

quod

quod lãpas accensa vnius cuiusq; statũ significat, & oleum signi- 22
ficat bonũ testimoniũ status illius. Et quia sunt nõnulli, qui sta
tũ accipiunt, & nõ curãt de eo, quod ad statũ illum attinet, ideo
quidã saluantur nonulli vero condẽnantur. Quia nonnulli satis
esse putãt, si religiosi sint, si clerici, si cõiugati, aut prælati, siue mi
nistri iustitiæ, & quæ ad statꝰ illos pertinẽt nõ curãt exequi. Alijs
vero nõ satis videtur status, in quo vitam degũt, sed insuper stu
dent bonũ testimonium de illo habere, opere exequendo quic-
Psalm. 118. quid ad illũ statum spectat. Hæc est vera prudentia, & sapientia.
Vnde S. Dauid ait: Intellectus bonus omnibus facientibus eum
Id est, ille optimã sapientiã optimãq; prudentiã habet, qui secũ-
dũ propriũ statũ operans Deo famulatur. Ideo D. Thomas ait:
D. Tho. 2.2 quod vnus ex præcipuis prudẽtiæ effectibꝰ est præcipere, vt ope
p. 47. ar. 8. re exequatur quidquid decet. De hoc oleo hoc est de hoc testi- 23
2. Corin. 1. monio dicit Apostolꝰ: Gloria nostra hæc est, testimoniũ cõscitiæ nostræ. Id est, hoc lætificat animas nostras. Hæc nostra securi-
tas est, scilicet, testimoniũ, qꝰ de nobis præbet cõscientia nostra. Et
quod testimoniũ reddit: o diuine Apostole? ipse statim assignat
scilicet, qꝰ in simplicitate cordis, & syncerit ate olei, & nõ in sa-
pientia carnali, sed in gratia Dei cõuersati sumus in hoc mũdo. O
beatũ illũ cuiꝰ cõscientia tale de seipso testimoniũ perhibet, & quã
securus hic super faciẽ terræ viuit, nã eius cõscientia illi dictat, qꝰ
quicquid facit, ꝓpter gloriã Dei eiusq; amorẽ facit. Et inferiꝰ dic-
it: qui vnxit nos Deus, & qui signauit nos, & dedit pignus spiritꝰ
in cordibus nostris. Attẽdite si iure optimo cõsolati viuant, qui
pignus cœleste acceperũt, id est, qui Dei suffragiũ habẽt. (*Quæ tie*
nẽ el Voto de Dios) vt eis gloria cõferatur. Statim, vt rex syngraphã, 24
Simile. ad equiten mittit dicẽs, se illũ cõmẽdatariũ facere cõmẽdatariꝰ
appellatur, quanuis nondũ præscripserit, seu muneris possessio-
nẽ acceperit, quia regis suffragiũ habet. Similiter iusti in hac vi-
ta beati dicuntur, quia Dei suffragium habent. Hoc est dilectissi
mi testimonium, quod omnes habere studere debemus. Non sa-
tis vobis esse debet, vt alij de vobis testimonium præbeant, (*Con*
que otros os abonen) & vt iustos vos habeant: Nam hæc fuit fatui-
Galat. 6. tas illarum virginum infœlicium. Opus suum probet vnusquis-
que, & sic in semetipso tantum gloriam habebit, & non in alte-
ro, ait diuinus Apostolus. Et in hoc consistit prudentia.

Moram autem faciente sponso. Iustis tantum moram facere videtur
sponsus.

25 spōsus. Vnde sanctus Dauid querebatur dicens: Hei mihi, quia incolatus meus prolōgatus est. De Anna Tobiæ matre legitur, quòd videns filium (quem bonum suum appellabat) tandiu immorari, nullo modo cōsolari poterat, sed quotidie exiliens circū spiciebat, & circumibat vias omnes, per quas spes remeandi videbatur, vt procul videret eum. O vtinā efficaciter Deū nostrū summumq; bonum, sicut oportet diligeremus, quot lachrymas funderemus, & quam crebra suspiria daremus, vt citò dissoluerēmur, & essemus cum illo. At plurimi ex nobis ita viuimus, quod quanuis post ducentos annos Deus veniret videretur nobis cito & intēpestiue aduētare. Sicut Rex Ezechias, qui plorās dicebat: Præcisa est, velut à texente vita mea, dū adhuc ordirer succidit me: Hoc est (*En lo mejor de mi vida me corto el hilo*) & è medio sustu-
26 lit me. Ille sanctus Rex plorabat, quia absque prole, à qua Messias descēderet è vita discedebat. At tu miser peccator gemis, qa hunc mundum caducum relinquis. Crede mihi frater, si sapis, q̄ inuenies Dñm moram fecisse. Nam etiam si mox, vt primū peccatum admisisti veniret morā fecisset. (*Pero aborrarastº dos los pecados*) quæ posteà commisisti. Dicis illum cito venire? In inferno experieris, quanto melius tibi fuisset, si cū tot mala nō perpetraueras è medio te tolleret. Misericordiarū pater, vt cōuertere ris expectabat, & te expectare fuit (culpa tua) ad maiorem condemnationem tui.

Morā *autē faciente sponso dormitauerunt omnes & dormierunt.* Hoc dupliciter potest intelligi. Primo modo, q̄ prudētes dormitaue runt & fatuæ dormierunt, quia iusti per vitæ ipsorū spatiū in ali-
27 quot ignauias, & negligentias solēt incurrere: q̄ si forte aliquando in aliquod graue peccatū incidunt statim ab eo surgunt, quā to citius possunt. At verò præsciti stertētes in vtrāq; aurē dormiētes sopiti in peccato iacēt omni verecūdia, omniq; timore exuti, sicut qui vestē exuit, vt melius in lecto dormire possit. Et hi quāuis impulsibus & clamoribus excitētur, mox vt impelli & excitari prętermittūtur, iterū sopiūtur. Mittit sagittarius iaculū in aues, quæ influēto enatāt, & percutit vnā ex eis & occidit, reliquæ vero exterritæ inde exeūt, & gānientes per aera volitāt, quæ mox euētus oblitæ, iterū reuertūtur, & mergūtur sub aqua, & statim supernatant, & refocillantur, ita ta q̄ & iucunda sicut antea. Et hoc nihil mirum profecto, quia bruta animantia sunt,

Psal. 119.

Isai. 38.

Simile.

& ratione carentia. Hoc autem magnam admirationem infert, 28
quod degentibus hominibus, & immergentibus se sub aquis vo
luptatum, soluit Deus arcum iustitiæ suæ, & mortis iaculo vnũ
ebrum occidit, & cæteri perterriti mortis timore, per breue tem
poris spatium ab aquis ipsis exeunt. Cæterum vix amicus, aut so
cius, vicinus, siue frater sepultus est cum mox redeũt, & sub eis
dem voluptatum aquis immerguntur, acsi nunquam tale vidis-
sent. O homines brutis irrationabiliores, quãdoquidem nullum
artificiorũ, quæ Deus adinuenit, vt vos ab ipso pergraui somno
omnino excitet sufficit. Aliter hæc verba possunt intelligi, vide
licet, dormitauerunt omnes, & dormierũt, q̃ omnes cõprehẽdat
tã fatuas, quàm prudentes, quãuis diuersimode. Nam fatuæ dor
miũt in somno culpæ, & ex minoribus peccatis in maxima pro
labuntur. Vnde ex dormitare prouenit dormire. Prudẽtes verò 29
dormiunt diuinæ cõtemplationis somnũ, & ex imperfecta con
templatione ad perfectam ascendunt. Vnde similiter ex dormi-
tatione procedit dormitio in illo perfectissimo somno, de quo S.
Psal. 67. Dauid ait: Si dormiatis inter medios cleros pennæ colũbæ dear-
gẽtatę, & posteriora dorsi eius in pallore auri. Hoc est, si dormia
tis inter duas sortes, alas deargentatas habebitis, & dorsum de
Scotus in. 3. d. 14. q. 1. auratum, ideſt, (*el cerro dorado.*) Hæ duæ sortes sunt sacratissima
filij Dei incarnatio, & pretiosissima eius mors. Scotus ait, quòd
Christus R. N. in quantum homo obtulit patri æterno passionẽ
suam pro prædestinatis secundũ gradus illos gloriæ, ad quos de
stinatos illos habebat, & hoc in primo instãti incarnationis suæ.
Et postea in cruce tanquam rem actualiter exhibitam illam ob-
tulit. Vnde conuenienter hæc duo mysteria sortes appellantur. 30
Fœlices ergo animæ, quæ quiete & assidue inter has duas sortes
dormiunt per diuinam cõtemplationem, nam ex iugi & crebra
meditatione tam sublimium beneficiorum adeo magnũ profe-
ctum spiritualem, & cordium reformationem inde deprom̃ent,
quòd tãdem pennas deargentatas habebunt. Pennę vitam signi
ficant, cum qua peruolamus in cœlum, aut prolabimur in infer-
num. Et habere pennas columbæ deargentatæ est habere vitam
synceram, & sapientem. Dorsum finem denotat, qui est mors, &
aurum charitas. Et habere dorsum deauratum est habere mortẽ
cũ charitate, & amore. Vnde S. Rex hic denotare vult q̃ illorũ
vita, qui mysteriorũ diuinorũ contemplationis somno sunt dedi

31 tì ratiõne ducetur, & eo mors charitati comes erit. Et hoc maxi-
me desiderandum est, scilicet, viuere, vt sapiens & obire, vt san-
ctus. Huic sacro somno prouidę virgines illę deditę vitã dege-
bãt fœlicẽ accepto prius oleo gratiæ, & lętitię spiritualis, & ideo
spõsus ad glorię nuptias illas secũ tulit, & intulit. Fatuis verò, ça
vitã in somno culpę consumpserant clausa est ianua. Quãdo in *Simile.*
Regis palatio lætissima, iucundissimaq; festa, & ludi celebrãtur
& vos illuc confertis spectandi illorum gratia vobisq; ianua clau
ditur, idest, (*os dan con la puerta en los ojos,*) magnopere id sentitis,
& molestefertis, quia priuamini ab spectaculo tãtæ iucunditatis
& lętitiæ. Quid ergo erit, ò cæci filij Adã, cùm vobis dicetur:
Clausa est ianua, non solũ Deo nõ fruemini, quin potius ite in
ignẽ ęternum? Et si quidẽ hęc creditis, & his malis nunc reme-
32 dium adhibere potestis, ego vos obsecro vestrę saluti consulens,
vt per veram pœnitentiam ad Deum conuertamini, quia per ip-
sam vobis gratia donabitur, & aperietur ianua gloriæ. Ad quam
nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodẽ Communi Virginum

Maxime pro Beata Catherina vir. & Mart. Concio Tertia.

Simile est regnum cœlorum decem Virginibus, quæ accipientes lampades suas, &c. Matth. 25.

1 HOdie S. mater Ecclesia festum B. Catherinæ ce
lebrat, quæ nobilis fuit secundũ carnem, & no-
bilior multo secundũ spiritũ, Nobilis, quia Re-
gis terreni filia fuit, nobilissima vero, quia regis
cœlorum sponsa. Pulchra facie, sed anima pul
chrior, in naturali & terrena Philosophia edocta, sed philosophię
cœlestis multo peritior, siquidẽ omnibus naturalib⁹ donis, quę
Deus illi cõmunicauit probe vti nouit. Cuius cõtrariũ quã pla-
rimi filij Adæ faciũt, qui eisdẽ donis, & beneficijs, quæ à Deo
acceperũt, tanquã armis vtuntur, vt eius diuinam celsitudinẽ ag
grediantur. Nam dicite amore Dei, quæ hodie sapientia vix in
vllo hominũ inuenitur, quæ non sit præsumptio, & telum, quo

ſuum conditorem offendit? Aut quæ generis nobilitas, ſiue cor- 2
poralis pulchritudo, quæ vt in plurimū tanquam arma nō deſer
uiant cōtra ipſummet Deū eorum datorē? In hunc ſcopum diri
gunt homines iacula gratiarum, & beneficiorum, quæ Deus illis
cōtulit, vt quātū in ſe eſt eundēmet Deū cum ipſis vulnerent.
Oſee. 2. Vnde per Oſeam idē dñs cōqueritur dicēs: Dedi ei frumentū, &
vinū, & oleum, & argentū multiplicaui ei, & aurū quæ fecerunt
Baal. O infelix homo, qui ex omnibus quæ Deus tibi donauit
Idolum cōflas, & illud adoras. Attēdite (dicit Deus) ſi eſt ingēs
malitia, & ingratitudo hæc populi mei q̄ eis bona cōtuli & illis
tanquam armis vſi ſunt, vt me debellarēt, & ex auro, quod eis de
di idola fecerunt, vt me cōtumelia magna afficerēt. Hucuſq; ma
litia humana peruenire poteſt, videlicet, vt beneficia in malefi- 3
cia cōuertant. Huius moris & ingenij B. Catherina minime fuit,
qui imo ſapientiā, pulchritudinē, & cætera Dei dona, vt arma
accepit, & illis ſe muniuit, vt mundū & dæmonem debellaret.
Q̄ cum adeo pulchram ſe cerneret indigna res ei viſa eſt hæc
dona expēdere, & exhibere in alicuius hominis terreni ſeruitio
& cōtemnēs omnia ſpōſalia terrena, cœleſtē ſibi elegit ſpōſum.
Canitur hodie Euangeliū, in quo Dñs regnū cœlorum decem
virginibus cōparat, non autem decem coniugatis, vt denotaret,
Apoc. 14. quam grata virginitas, & puritas illi ſit. In Apocalypſi legitur
D. Ioanni quandam gloriæ mirificam viſionem fuiſſe demon-
ſtratam. Cui poſtquam innumera Angelorum, ſanctorumque
multitudo inceſſabili voce laudantium Agnum immaculatum
oſtenſa eſt, deinde vidit ſanctus Apoſtolus aliud genus beato-
rum, qui peculiarem quandam lætitiam præ ſe ferre videbantur 4
& aſpiciebant agnum, & agnus eos attentiſsime intuebatur.
De quibus ibi ſacer textus inquit: Et vidi, & ecce agnus ſtabat ſu
pra montem Sion, & cum eo centum quadraginta quatuor mil
lia, habentes nomen eius, & nomē patris eius ſcriptum in fronti
bus ſuis. Et audiui vocem quaſi citharœdorum Citharizantium
in citharis ſuis, & cantabant quaſi canticum nouū ante ſedem
Dei. Et nemo poterat dicere canticum, niſi illa centum quadra-
ginta quatuor millia, qui empti ſunt de terra. Et ſubdidit ſtatim
explicans, qui ſunt hi. Hi ſunt qui cū mulieribus non ſunt coin-
quinati. Virgines enim ſunt, hi ſequuntur agnum quocunque
ierit. Hi empti ſunt ex omnibus primitiæ Deo, & agno. Ideſt.

Hæ

5 Hę primitię ſunt Dei agni facti. Hoc eſt, Primus fructus (*y las eſtrenas del arbol de la redempcion*) fuit virginitas quę fructũ Chriſtus verus Deus & homo per eius mortẽ ſacratiſsimã è mũdo duxit. Ille fecit, vt virgines eſſent: nã antea pauci hãc virtutẽ obtinebãt. O mirificã virginitatis excellẽtiã, q̃ ſit ipſa Primitię Dei agni facti. Et aſſerẽs quod tantũ virgines poterãt illud canticũ dicere, qđ erat quaſi cãticũ nouũ ſignificauit, quã recẽs virginitas in mũdo eſſet, & virgines peculiare gaudiũ habere, eo q̃ illã obſeruauerint. Et dicẽs. Sequũtur agnũ quocũq; ierit etiã in hoc denotauit, virgines ſpeciales imitatores eſſe immaculati agni Ieſu Chriſti propter hãc virginitatis ſingularitatẽ, qua alij ſancti caruerũt, & etiã peculiarem diſpoſitionẽ illos habere ad ſubſequãdũ illũ. O ſi hæ tantæ virtutis excellẽtiæ in oculis hominũ tanti
6 põderis eſſent, quãti in oculis Dei ſunt, & illarũ amatores eſſent & omne ſtudium adhiberent, vt illam conſeruarent, vtique ſolutos, expeditoſque ſe inuenirent ad obſeruandum legem Dei. Explicetur hæc parabola ad literam vſque *Amen dico vobis, neſcio vos*. Quis harũ virginum nõ compatietur, atq; miſerebitur, quãuis alias fatuæ, & imprudentes eſſent. Quæ poſtquã ſponſo ſeruitia exhibuerant, eiuſq; aduentũ expectauerant, eo q̃ negligentes extiterunt in prouidẽdo ſibi oleũ tam infœlices fuerint? O rigidũ & ſeuerũ ſponſum. O ſtrictum nimis iudiciũ. O durum verbum: Neſcio vos. Quid hoc dñe poſt tot ſeruitia tibi exhibita tuas virgines neſcis? Poſt tot vigilias, & ieiunia, dicis. Neſcio vos? Hoccine eſt præmiũ ſuorum bonorũ operum? Hiccine eſt ſuorum laborum fructus. Eia fratres, euigilate & aures porrigite,
7 Audite quod hic dicit Dominus. Quia non ſolũ quinq; virginibus, ſed multò pluribus hæc calamitas ſolet contingere, quæ ab ineũte ętate ſeruiũt ſponſo, ieiunãtes, orationi vacãtes, diuina ſacramenta ſuſcipientes, & tandem incaute in aliquod lethale peccatum incidunt, & extinguũtur eorum lãpades & excluſæ, foris in perpetuum manent. O quanta confuſione anima infœlix afficitur, quam primum è carne exit, quæ collocari ſperabat inter cœleſtes Hierarchias, videns ſe æternis flammis tradendam? Quæ ſuſpiria emittet? quibus lamentationibus tunc proclamabit? Cæterum pœnitentia ſera nihil illi proderit. Clauſa eſt ianua. Hæ lamentationes illuc non audiuntur. Formidemus dilectiſsimi, ne ſaltim per breuiſsimum temporis ſpatiũ ſinamus

animas noſtras lethali labe inficiat: nam ingens amentia eſt, vt tan 8
to periculo homo ſe exponat. Quid ſcis, vtrum ſuperueniat ſpō
ſus, & cum lampade mortua imparatum te inueniat? Quid ti-
bi proderit per multa temporum curricula illam accēſam anteà
habuiſſe, ſi in illa hora, quando magis opus erat illam extingui
prætermiſiſti? O cæce, cæce, habes infra pedes tuos infernum
te deglutire paratum, & in peccato commoraris, in vtrāque
aurem dormiens? Vnde hæc tanta ſecuritas tibi infelix pro-
uenit? Heus, heus fratres attendite, periculum magnum hoc
eſſe: ſurgite, nolite dormire. Ex ſacris literis cōſtare videtur Deū
erga hominem duobus extremis vti: altero cum iuſtis, altero ve-
rò cum peccatoribus. Cum iuſtis hoc extremo vtitur, videlicet
q̄ propter lethalem offenſam ſibi illatā, omnium ſeruitiorū ſibi
exhibitorū obliuiſcitur. Cum peccatoribus vero alio extremo 9
vtitur, nēpe q̄ propter ſeruitium calificatum & omnibus nume
risabſolutū ſibi præſtitum omnium peccatorū præteritorū obli
Ezech. 18. uiſcitur. Hoc ipſum per Ezechielem ſignificauit Dñs his verbis:
Si impius egerit pœnitentiā ab omnibus peccatis ſuis, quæ ope-
ratus eſt, & cuſtodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudiciū
& iuſtitiam, vita viuet, & nō morietur, omnium iniquitatū eius
quas operatus eſt non recordabor. Si autē auerterit ſe iuſtus à iu-
ſtitia ſua, & fecerit iniquitatem omnes iuſtitiæ eius, quas fecerat
non recordabuntur: in peccato ſuo quod peccauit morietur. O
immenſam Dei ſeueritatem & iuſtitiam'. Quid Domine acrius
erga ſeruos tuos te geris, quam ſæculi domini erga ſuos? Nullus
eſt omnino, qui propter vnum demeritum omnium ſeruitiorū
obliuiſcatur, tu verò omnium illorū obliuiſci comminaris? Ma- 10
xime. Et hæc, quę vobis extrema videntur, ſunt media maxime
neceſſaria ad ſaluationē iuſtorum & peccatorū. Iuſtis enim ma-
xime conuenit ne peccare audeant, & cum timore viuant, quia
ſi forte dominus in morte cum aliquo lethali peccato eos inue-
nit in æternū peribunt. Et peccatoribus etiā hoc valde neceſſa-
riū eſt, ne quis illorū deſperet, ſed credat, vt quantumuis mag-
nus peccator quis ſit, ſi tamē per verā pœnitētiā ad Deū cōuer
tatur benigniſsime à Deo charitatis viſceribus recipietur. In hac
parabola hanc veritatem Deus confirmat, quam per Ezechielē
teſtificatus eſt, ſiquidē excluſę hæ virgines erant, lāpades in ma-
nibus habebāt, deniq; ſpōſum expectabāt. Et nihilominus, quia

in

11 In illa hora oleũ illis defuit ab ſpõſi conſortio excluſæ fuerunt. Quid ergo de illo erit, qui horũ nihil habuerit? Excluditur virgo, & ſuſcipietur immũdus? Quæ bonorũ operũ lampadẽ geſtabat reijcitur, & ei qui mala opera multa fecit aperietur? Nolite errare fratres, quia Deus nõ iocatur. Attẽdite ſpõſum hęc dicere, illũ inquã qui conſtitutus eſt iudex viuorũ, & mortuorũ, nõ à me metipſo hæc loquor, non illa ego fingo. Quare ergo decipimini peccatores, & vobis metipſis blãdimini, cœlũ vobis falſo promittẽtes. Quomodo vobis perſuaſum habetis, ſine lãpadibus operũ & ſpõſum nõ expectãtes ad nuptias debere introduci? O quã miſere fallimini. Hoc eſt, qđ prędicat, & docet hoc Ieſu Chriſti Euãgeliũ, ſi vobis aliud eſt Euãgeliũ oſtendite illud, & ſiquidẽ vobis aliud nõ eſt qs vos deceptos trahit, vt in ſomno tã

12 pfundo vrãe obliuionis ſepulti ſitis? O quã merito id, q Iohel pphęta alijs vobis ſimilibus prędicabat, vobis etiã dicere poſſum⁹: Expergiſcimini ebrij, & flete, & vlulate qui bibitis vinũ in dulcedine: quoniã perijt ab ore veſtro. O quã cito miſeri hoc vinũ á vobis auferetur, & amaritudinis calix, cuius fæx nunquã exinanietur, vobis ppinabitur. O Deus pietatis infinitę, tua potẽti virtute illos excita, ante q̃ in hoc ſomno ſopitos illos mors rapiat. In libro Iudicũ legitur cũ tyrãnus ille Siſara pedes fugitiu⁹ ince dẽs à bello reuerteretur, quandã fœminã Iahel nomine obuiã illi exijſſe, & ſitibũdo loco aquę lac illi dediſſe, quo hauſto ſopitũ clauo illũ terrę fixit. Peccatori, qà paſſionibus victus terga dãs reliquit, caſtra Dei ſui obuiã exit fallax Iahel. Monacho, q habitũ exuit, & miles fit, clerico, q eccleſiaſticę vitę morẽ deſerit, &

13 incedit, vt leno, cõiugato, q domũ, & familiã relinquit, & in quibus nõ decet verſatur, hic victus fugit à bello, in quo Deus illũ cõſtituit, huic deniq; fugitiuo exit obuiã doloſa Iahel, quæ eſt fallax ſenſualitas. Hęc illi lac voluptatũ ſenſualiũ ppinat quo exhauſto, ſic pene alienatus, & abſorptus eum relinquit, & in tam profundo ſomno obliuionis Dei, & ſuimet illũ ſopit, vt nec gloriæ, nec inferni penitus memoretur, & ſic miſer cõſopitus remanet, quouſq; mortis clauo inferno figitur. Quod ſi virginib⁹, qa oleum eis defuit, ſponſus dixit: Neſcio vos, quid illis dicet, qui omni bono penitus exuti ab hoc mũdo exeũt? Hæc parabola delectiſſimi vndiq; ſtupẽda & terribilis eſt. Quia alibi legim⁹. Malos male perdet. Et alibi, nõ tantũ eos, q̃ male faciũt cõdẽnandos

Ioel. 1.

Iud. 4.

Matth. 2.

Matth. 7. esse, sed etiam qui non bene operantur, vt patet apud Matthæũ, vbi dñs ait: Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum excidetur, & in ignẽ mittetur. Vnde hominũ insania manifeste constat qui ad tãtam miseriam deuenerunt, vt satis eis videatur, si nõ male faciant. Vnde plures videas iustificari dicentes: Ego non rapio, non latrocinor, non occido, non adulteror, & hoc cõtentus viuit. Quemadmodũ si quis alteri diceret: Dñe, ego amicus tuus sum, quia te sagitta non transfigo. Illum non occidere, qui iniuriã tibi non intulit, vt seruitium allegas? Hoc argumento non recte comprobatur amicitia, nec experitur quis amicus esse, si alterũ non lædat, sed, si benefaciat illi. Igitur insania est existimare te amicũ Dei esse tantũ, quia voluntatis tuæ arcũ nõ tẽdis, & peccatorũ lethaliũ sagittas acutas in eũ non mittis. Ideo fratres non satis vobis esse debet, si solũ proximos non lædatis, aut malum faciatis, sed curate semper benefacere, si quidem dicit Dominus: Omnis arbor, quę non facit bonum fructũ excidetur, & in ignẽ mittetur. Attamen in hac parabola vlterius Dominus progreditur dicens: non satis esse benefacere, si oleum desit. Hoc oleũ sine dubio est Charitas, sine qua non solum virginitas Deo non placet, verum nec reliquæ omnes virtutes, vt optime Diuinus *1. Cor. 13.* Apostolus asserit his verbis: Si distribuero in cibos pauperũ omnes facultates meas, & si tradidero corpꝰ meũ ita, vt ardeat, charitatẽ autẽ non habuero nihil mihi prodest. Ecce quomodo sanctus Apostolus hic affirmat, absq; charitate, nõ solũ virginitatẽ non prodesse sed neq; martyriũ. Hoc fratres est oleũ qđ lucere *1. Ioan. 2.* facit intelligẽtiæ lãpadẽ. De quo dicitur, vnctio eius docet vos. Nimiũ ergo aberrant qui absq; oleo has lãpades accẽdere conãtur: qui dies noctesq; insumũt, libros euoluẽtes: id vero de quo minus agitur est de charitatis operibus, immittite, immittite fratres charitatis oleũ in vestras lãpades, & mox sciẽtiæ perspicuę dilucidęq; apparebũt. Nã propter huius olei defectũ, quã plurimas veritates ignoramus. Illi sagittario Esau similes sumus, cui frater simplex domiq; receptus benedictionẽ surripuit. Mentibus nostris cœlũ terrãq; summo studio lustramus, vt aues capiamus, hoc est, veritates arduas, & difficiles, & in hoc defatigamur *D. August.* & diebus atq; noctibus cõsumimur. Et sicut D. Augu. ait: Peruolat intellectus & sequitur tardus, vel nullus affectus. Et dũ vitam insumimus in his veritatibus capiẽdis, quędã simplex atq; deuota

17 ta vetula ad regna cœlorũ admittitur, & nos cũ noſtris ſcientijs miſere excludimur, & foris relinquimur. Vnde D. Augu. etiam dixit: Surgunt indocti, & rapiunt cœlũ, & nos cum noſtris ſciẽtijs mergimur in infernũ. Multò gratior eſt Deo cũ charitate denota ſimplicitas, quã nimis acuta ſapiẽtia, abſq; ipſius charitatis oleo. Hæc charitas, quam hic ſponſus oleũ appellat, quia mollificat, & lenit animã, in Apocalypſi dicitur aurũ, quia omnem valorẽ omnem q; decorẽ noſtris operibus reddit. Vbi dicit Deus: Suadeo tibi emere à me aurum, quo locuples fiás. Sed eſt dubiũ quomodo nos hic Deus admonet, vt emamus aurũ cum D. Paulus dicat: Charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per ſpiritũ ſanctum, qui datus eſt nobis? Dico gratiam emi, & gratis donari hoc modo, quia tam parum eſt, quod pro illius commutatione
18 datur reſpectu valoris ipſius, vt gratis dari iure dicatur. Et pretiũ quo emitur ſunt lachrymæ, ſuſpiria, orationes, eleemoſynæ, & alia ſpiritualia, & pia exercitia. Sed aduertite illũ dicere: Eme à me, vt ſciatis vos ipſos ad eum debere conferre ad emẽdum ſeu quærendum hoc oleum, & aurum.

D. Augu. 9

Apoc. 3.

Rom. 5.

Virgines fatuæ non ad illum, ſed ad prudentes ſe contulerũt, illudq; ab eis petierunt dicentes: *Date nobis de oleo veſtro, quia lãpades noſtræ extinguuntur. Et reſponderunt prudentes dicentes: Ne forte nõ ſufficiat nobis, & vobis. Ite potius ad vendentes.* O quomodò, cũ alias hæ virgines prudentes & ſanctæ eſſent ſecundum conſuetudinẽ & modũ iniquorum reſponderunt, à quibus cũ eleemoſyna poſtulatur exiſtimantes, q; ſi crumenã aperiant, & in pauperes diſtribuant illis deficiet, ſimile huic reſpõſum dant, nõ cõſideran
19 tes eleemoſynã ampliſsimũ eſſe aditũ ad ſpiritalia, & tẽporalia beneficia recipiẽda. Quod ſi eleemoſynã pauperibus nõ impendunt in ſuę crudelitatis pœnã quod habẽt auferetur ab eis, ſicut dñs cõminatus eſt per ſapientẽ dicẽs: Qui dat pauperi nõ indigebit, & ſubdit, qui deſpicit deprecãtẽ ſuſtinebit penuriã. Et prius dixerat: Sunt qui rapiũt aliena, & ſemper ſunt in egeſtate: ſunt qui diuidunt propria, & ditiores fiunt. Experientia compertum eſt, quod quãuis aqua à puteis nõ hauriatur, non obid plus aqua abundant: & quanuis quotidie aqua ab eis hauriatur nõ obid decreſcũt, nec minuũtur, quia mox, vt aqua hauritur aquã manalia præbẽt. Ita pij eleemoſynarij tanquã putei, à quib⁹ pietatis opera emanãt, quo plus ex ſe impẽdũt eo magis aliunde, videlicet,

Prouer. 28.

Prou. 11.

Simile.

ex manali, quod eſt Deus illis prouenit. Et impij immites & crudeles qui neceſsitatibus egenorū nō cōpatiuntur non ideo ditiores fiunt, quinimo hac via in pauperiem deueniunt. At vos, ò virgines ſanctæ, charitate plenæ quomodo in tam extrema neceſsitate ſororibus veſtris nō ſubuenitis? Certe, vt prudētes erant, ità prudenter, & argute ſatis reſponderunt, dicētes: Ne forte nō ſufficiat nobis. Nā in illo tēpore prudentia magna eſt, exiſtimare poſſe merita deficere: quia in Prouerbijs dicitur: Beatus homo qui ſemper eſt pauidus: & præcipue in illa hora. Etiā in huius reſpōſi ariditate (vt ita dicā) quod hæ virgines prudētes fatuis dāt acerbitas, & rigor denotatur, quē ergā improbos iuſti in illa die habebūt. Nā bonus pater tunc faciē ſuā ad filiū improbū nō cōuertet, quinimo tā Deus, quā Angeli, atq; iuſti, vt extranei, & ignoti erga impios ſe gerēt. Ibi bonis alienis vti nulli fas erit, nec propria vitia aliorū virtutibus palliare. Ideoq; vnuſquiſq; videat & cōſideret quomodo vitā agat. Rurſus ex hoc virginum prudētiū reſponſo diſcāt oportet qui alienas lāpades cibare, & adimplere ſtudēt proprias autē vacuas exhauſtaſq; relinquunt. Plæriq; enim ſunt, qui doctrinæ, prædicationi, & alijs pijs operibus vacāt nec tamē vnā horā dūtaxat in ſtudio ſalutis animarū ſuarū impēdere memorātur. Nō ſic hæ ſapiētes virgines fecerūt quarum præcipua cura fuit lāpades ſuas refertas habere. Quia vt dñs dixit. Quid prodeſt homini, ſi vniuerſum mundū lucretur, animæ verò ſuæ detrimētū patiatur? Priusfratres vobiſmet oleū accipite, & poſtea ſi in animabus veſtris fortitudinē ſentitis ad reſiſtēdū tētationib⁹, quę in externis negotijs ſeſe offerūt, tūc proximorū neceſsitatibus ſubuenire ſtudete. Ne alienis dānis cū veſtri iactura remediū adhibeatis. Hoc enim ſuo exēplo ſanctę virgines nos docēt. Sed interrogo, cur ab ſpōſo oleū nō petierunt? Cur ad illū nō clamauerunt? Exiſtimo enim, ſi clamaſſent, remedium neceſsitatibus ſuis impetrarēt, quia. S. Apoſt. inquit: Omnis, qui inuocauerit nomē dñi ſaluus erit? Locus hic, dilectiſsimi omnibus huius parabolæ terribilior eſt, videlicet, q̄ hæ virgines fatuę vidētes oleo ſe carere omnino perturbatę neſcierūt petere oleum à quo illud poſtulare debuerant. In quo ſignificatur ex totius vitæ obliuione oriri cōtingere in hominibus in hora mortis quandā ingētem animi perturbationē. Vnde in pœnā peccatorū præteritorum, & illius obliuionis, neſciunt pœnitere, ſicut

Prouer. 28.

Matth. 16.

Rom. 10.

opor-

23 oportet, nec miſericordiã, ſicut decet poſtũlare. Et ita abſque re
medio manẽt. ¶ Perpẽdite etiã quã quiete & trãquille virgines
quæ oleũ ſecũ ſumpſerãt aduẽtãti ſpõſo obuiã exierũt, quomo
do nõ fuerunt perturbatę, nec exterritę, quanuis vocẽ illã audie
runt: Ecce ſpõſus venit, quia pertimeſcẽdi eis cauſa nõ erat. Fa-
tuæ verò quanta perturbatione hinc inde perterritæ diſcurre-
bant, quærẽtes oleũ. Hoc proprijs oculis quotidie cernimus, vi-
delicet, ſeruos Dei abſq; perturbatione & cũ maxima quiete è
vita diſcedere, peccatores verò perturbatos, quia in illã horã ſer
uant quidquid per totã vitã erant facturi. O terribilẽ imprudẽ-
tiam. Quid infœlix amiſiſſes, ſi teſtamẽtũ paulatim ordinaſſes,
qui ne vnũ duntaxat diem impenderes, vt domui tuæ diſpone-
res, & teſtamẽtũ ordinares efficis, vt filij tui, & hæredes per totã
24 vitam aſsiduis litibus miſceantur? Et ita exiſtimans illos diuites
te relinquere, rẽ familiarẽ, & numos nõ relinquis, niſi procura-
toribus, iurecõſultis, & cauſidicis. Quid etiã tũc amiſiſſes, ſi pro
ximis tuis fuiſſes recõciliatus, & animæ tuæ ſtrages reſarciſſes,
quando proſperavaletudine fruebaris, & cõmodum habebas, vt
id opere perficeres? O terribilẽ cõfuſionẽ, q vt in plurimũ gau-
dẽt homines loqui otioſe, ideſt, (*de eſpacio*) incedere otioſe, ede-
re, & bibere otioſe, deniq; dormire otioſe, ſolũ animarũ ſuarum
ſalutẽ cõcitè fieri volunt, in ictũ oculi. Teſtamẽta cõcite diſpo-
nantur, cõfeſsio, & cõmunio ſimiliter quia vſq; in illam horã mi
ſeræ animæ non fuerunt recordati. Ideo concite dicunt, Veniat
tabellio, veniat confeſſor, veniat animarum curator citiſsime. Et
ita vt in plurimum hæc tã cõcite, turbulẽter, & importune fiũt,
25 vt potius cõducant ad hoc, vt ſanctę eccleſiæ ſatisfaciant, quam,
vt animabus ſuis proſint. Nã quid gubernaculũ poſt naufragiũ
prodeſt? Quid poſt finitũ bellũ arma cõducũt? Quid poſt homi
nis obitũ pharmaca, & medicamina proſunt? Quid deniq; ad rẽ
pertinet poſtquam ægri frenetici ſunt, & graui ſomno correpti,
confeſſores vocare, & tabelliones aſciſcere? O te infelicem, qui
vt tibi tempus ad peccandum ſupereſſet, voluiſti, & vt reme- *Simile.*
dium tibi adhiberes, deeſſet. Molendinarius quando tempus
tranquillũ intuetur, aquæductum ſiue retinaculũ reficit, ideſt,
(*adereçala preſa*) & prouidus incola domus, quãdo nõ pluit ſarcit
tectum (*traſtejala caſa*) hoc ſecum conſiderans, q veniet tempus,
cum exhalabunt, aſcendentque nubes, & ſuper domum ſuam
pluent,

pluent. Nobis ergo plus neceſſarium eſt præpropere, & cito ad 26
mortem præparari.

Dum autem irent emere venit ſponſus, & quæ paratæ erant intrauerunt cum eo ad nuptias, & clauſa eſt ianua. In his verbis ſatis apparet & confirmatur, quã parum proſunt diligentiæ, & ſtudia animarum importune facta, vt paulò antea diximus. Hoc enim ſignificat ianuam virginibus claudi, dum irent emere oleum, ſiquidem ad nihil illis profuiſſe videmus, niſi ad hoc vt negligentia earum propalaretur, & peccata diuulgarentur: & defectus, quos tantũ quinque prudentes ſciebant, & ſecretum interſe ſeruabant vniuerſæ ciuitati innoteſcerent. Nam nocte intempeſta luſtrare vicos, pulſare ianuas, per tabernas olearias oleum quærendo diſcurrere, denique dormientes excitare, quid hoc cernentes dicerẽt? Ecce fatuas. Et qua hora oleum inquirunt. Cur die non vene- 27
runt? Et re vera hoc ita contingit, ſæpe multos in hora mortis angi ſolere, (*ÿ les toman vaſca*) & timore perterriti, ſuas vſuras propalant, rapinas, & furta manifeſtant, tyrannides publicè confitentur, & alia quam plurima ſcelera, quæ perpetrauunt oſtendunt, & hæc pene iudicio priuati, & frenetici dicunt, & prædicant, quod nihil eis prodeſt, quam, vt diffamatiin republica maneant & peccata ſua diuulgentur, atque ignominia affecti hic & in alia vita remaneant. Legitur inter Ioab
2. *Reg.* 2. & Abner ingens bellum per integrum diem perduraſſe. Et iam die inclinante videns Abner exercitum ſuum minui miſit nuntium ad Ioab, veniam ſibi ſuiſque, & inducias depoſcens. Qui reſpondit: viuit Dominus, quod ſi locutus fuiſſes mane
28 peperciſſem tibi. Quaſi diceret: Sero ſapuiſti: (*Acudiſte tarde*) Sic peccator per totam vitam bellum contra Deum gerit, & in fine eius miſericordiam depoſcit. Et ſæpe contingit, vt illam non inueniat, quia cum debita diſpoſitione non accedit. Sicut ille infœlix Antiochus, de quo dicitur: Orabat ſce-
2. *Mach.* 9. leſtus dominum, à quo nõ eſſet miſericordiam conſequuturus.
2. *Paral.* 13. O peccatores, quod vobis modo prædicamus id Propheta Abia à montis cacumine ad Hebræos proclamabat dicens, Filij Iſrael, nolite pugnare contra Dominum Deum patrum veſtrorum, quia non vobis expedit? Attendite quod vos perditis, nec proinde cõtra Deũ veſtrum pugnare deſiſtitis? Dies erit cum deſiderabitis cum ipſo reconciliari, & non obtinebitis, quinimo

ianuam

ianuam clauſam inuenietis. Illa miſericordię ianua, quę nũc omnibus patet, qui ab oriente, & occidente venire voluerint. Ianua, inquam, illa, quam modo homicidæ, adulteri, fures, & alij quam plurimi peccatores cũ claue verę contritionis quotidie aperiũt, tunc clauſa erit. Quid infœlices illi ſentient, quãdo nullis precibus eis aperiatur, quam obſtupefacti & abſq; ſpiritu manebũt ſicut ℣. Iob ſignificauit dicens: Oculi impiorum deficient, & refugium peribit ab eis. Cum quis malefactor mortis reus à iuſtitiæ miniſtro fugiens eccleſiam petit: quod ſi primam eius ianuã clauſam inuenit, ad aliam properat, ſi illam ſimiliter obſeratam reperit adhuc ſpem habet ſi forte patulam aliã inueniat. At verò poſtquam totam Eccleſiam circuiuit, & omnes ianuas clauſas inuenit animo delinquit, cernens neceſſariò in iudicis miniſtri manus debere incidere. Hac ſimilitudine verba illa ſancti Iob egregie explicantur. Nam cum peccatores miſericordiæ ianuam, & pœnitentię ianuã, & pijſsimorũ, dulciſsimorũq; viſcerum Ieſu Chriſti ianuam, denique interceſsionis omniũ ſanctorũ ianuã clauſam inuenerint, tunc oculi impiorũ deficiẽt, & refugiũ peribit ab eis. Vbi illud, Et, cauſam denotat, & facit hũc ſenſum. Oculi impiorũ deficient, quia refugium peribit ab eis.

Iob. 11. Simile

Dicent enim: *Dñe domine aperi nobis, & reſpõdebitur eis: Amen dico vobis, neſcio vos.* O Chriſte ſapiẽtia infinita, & cordiũ diſcretor. Propheta Iſaias ait, Agnouit bos poſſeſſorẽ ſuum. At bos dnm ſuũ nõ creauit, & tu qui has virgines feciſti aſſeris te illas neſcire? Ita imaginem vitiare poteſtis, & deluſtrare, vt nec pictor qui illam depinxit eam agnoſcat. Omiſeri & peruerſi filij Adam, quiſic vos vitiaſtis, & omnino corrupiſtis, ſicque animas veſtras fœdaſtis, quòd idem Dominus, qui vos depinxit, minime agnoſcit, vt vobis benefaciat, & remedium præbeat. Per Hieremiam comminans Deus Hebræos ait: Ecce ego inducam ſuper vos gẽtem de longinquo, gentẽ robuſtam, gentem, cuius ignorabis linguam, nec intelliges quid loquatur. Nec veſtras calamitates & miſerias intelligant, quando eis illas proponetis. Si magna exaggeratio eſt dicere apud illam gentem alienigenã pietatem illos inuenturos non eſſe, & ſi pietatem apud homines non inueniret tam moleſtum eſt tantoque dolore afficit, quid erit, quando apud Deum pietatem non inuenietis, & vobis dicat ipſe, Neſcio vos?

Iſai. 1. Simile.

Hiere. 5.

Ideo

Ideo concludit Dominus nos admonẽs & dicens: *Vigilate itaque* 32
quia neſcitis diem, neque horam. Hæc eſt clauis, cũ qua tota para-
Simile. bola aperitur. Ingẽti beneficio vos donat, qui in veſtris manibus
precioſis, lapidibus capſam, ideſt, (*cofre*) refertam ponit, & dein-
de clauem vobis præbet, vt illã aperiatis, & vt illis vtamini. Hæc
parabola capſa quædam eſt mirifica myſterijs plena tanquam la
pidibus pretioſis. Et clauis qua hæc capſa aperitur, vt pretioſis il
lis lapidibus vti poſsimus, hæc vltima verba ſunt. Fideliſsimus
amicus noſter Ieſus Chriſtus in manibus noſtris illam cõſtituit,
quis ergo deindeps dormire audebit, cum ille, qui nos adeo dili-
Prou. 8. git, vt vigilemus admonet? Et præterea cum resita conducibilis
nobis ſit, vt eadem ſumma veritas dicat: Qui mane vigilauerint
ad me inuenient me. Attendite, quod dicit mane: Ne vigiliam in
Pſalm. 62. noctem differatis, ſiquidem perendinare, vt diximus, tam peri- 33
culoſum eſt. Ideo Regius Dauid dicebat: Deus Deus meus ad
te de luce vigilo. Primo diluculo, ideſt, cum primum ratione vti
incipimus vigilare debemus, vſq; ad mortis noctẽ in vigilia per
ſeuerantes. O glorioſa virgo Catherina, quomodo vigilauit cor
tuum de mane pueritiæ tuæ, & quam præparata exiſti obuiam
illi. Omnibus dicitur: *Ecce ſponſus venit exite obuiam ei.* Cæterum
quam plurimi illi obuiam non exierunt: nam hic cœleſtis ſpon
ſus vna via venit, & ipſi alia ire volunt, vnde illi non occurrunt.
D. Auguſt. Diuus Auguſtinus ait: Chriſtus eſt ſponſus ſanguinis, & per ſan
guinis viam, videlicet, crucis & ignominiæ venit, nos vero per
viam voluptatum, & illecebrarum ire contendimus, vnde obuiã
illi non eximus. Hæc tamen illi occurrit per viam plurimorum,
& crudelium tormentorum, quæ pro eius amore æquo ani 34
mo perpeſſa eſt. Et ideo plena gratia meruit illi
occurrere in gloria. Ad quam nos per-
ducat Ieſus Mariæ filius.
Amen.

In

In eodem Communi Virginũ Maxime pro Beata Clara Concio Quarta.

Simile est Regnum cælorum decem virginibus, quæ accipientes lampades suas &c. Matth. 25.

BEATVS Basilius super illa verba Psalmi: Sub vmbra alarum tuarum protege me, asserit, alas, quibus suos Deus protegit, amorem, & timorem esse. Et est valde notandum sancto Regi non satis fuisse vmbram vnius alę petere, sed ambarum simul vmbrā postulauit. Nouerat enim, quam necessarium sit, vt ab his duabus virtutibus amore, scilicet, & timore anima cooperiatur & protegatur. Inter munera, & exercitia hominis Christiani, & ex eorum difficilioribus vnũ est, nempe nõnullas virtutes, quæ inter se pugnare videntur inuicẽ connectere. Nam oportet simplicitatẽ cum prudentia cõnecti, miseri cordiã cũ iustitia, humanitatem cum Christiana grauitate, Magnanimitatẽ cum humilitate, seueritatem cum mansuetudine, discretionem cũ zelo gloriæ Dei, tandem timorem cũ amore. Et has omnes virtutes scire copulare, & inuicem connectere, ita, vt alteram altera non offendat, nec lædat diuinæ gratiæ ingens donũ est. Ille summus artifex, qui hæc corpora inferiora ex contrarijs qualitatibus cõposuit, etiã has virtutes, quæ inuicem pugnare videntur connẽctere poterit, & in eodem pectore, & corde conseruare. Ita, vt idem homo sit prudens, sicut serpens, & simplex vt columba, quòd sit rectus, & pius, sit grauis, & suauis, mãsuetus, & seuerus. Et sicut Diuus Gregorius ait: vt ridens possit timeri, & iratus amari: denique, vt amore & timore plenus sit. Has duas virtutes intendit Christus Redemptor noster in hodierno sacro euangelio cordibus hominum imprimere, amorem, scilicet, sponsum se appellans. Nam certa res est quod amor noue nuptorum, & qui nondum matrimonij amaritudines ponderum, & grauitatum eius degustarũt, dulcior & magis

Psal. 16.

D. Greg.

teneꝛ

tenere esse contingit, quam illorum, qui per assiduam conuersationem suimet obliti sunt. Dicens ergo æternus Dñs se animarum sponsum esse & nõ maritũ significare voluit quandã cordis teneritudinẽ, & extraneam dulcedinẽ, quã secundum nostrum modum exprimere vult nimium amorẽ, quẽ erga nos habet, vt
2. Cor. 11. cum hoc nos inuitaret ad hoc, vt cordibus teneris tanquam sponsarum illum diligamus. Vnde D. Paul. ait: Despondi enim vos vni viro virginẽ castam exhibere Christo. Hoc est, sicut virgo casta, quæ viro secundũ cor suũ despõsatur tenere illũ diligit, sic ego vos despõsaui cũ cœlesti viro Iesu Christo, vt illũ tenere diligatis, sicut virgo casta spõsum suum diligit. Quis ergo tam lapideus erit, qui propriam vilitatẽ agnoscẽs, & infinitam Dei maiestatẽ, & videns illum nõ dedignari spõsum eius dici diuino illius amore nõ flagret? Hęc sponsalia sunt, quidam nexus inter Deũ & ipsam animã, adeo fortis & intimus, vt ex duobus spiritibus vnus fiat. Tantam vim voluntatis consensus habet, quando per syncerum, & purum amorẽ cum Deo cõuersatur & agit, vt cum
D. Diony. de diui. non. capit. 4. illo ita vniatur q̃ desinens esse sua cõstituit Deum in plena, & tota tali possessione sui. Vnde D. Dionys. ait: q̃ amor à semetipso alienat amantẽ, & totum in rẽ amatam trãsformat, & ponit exẽplum, in D. Paul. dicens: Paulus ille magnus, cum diuino amore flagraret exc essiue, illius particeps virtutis fact⁹ sacro ore dicit.
Gene. 2. Mar. 10. Viuo iam nõ ego, viuit verò in me Christus. Ideoq̃, si de matrimonio corporali dicitur: Erunt duo in carne vna multo magis hic intima, & singularis vnitas debet reperiri. Quod si de altero matrimonio dicitur: Propter hoc relinquet homo patrẽ & matrẽ
Matth. 10. quid propter hunc diuinum sponsum relinqui debet? Vnde idẽ Dominus ait. Qui amat patrem, & matrem plus quam me non est me dignus, quinimo vobis dico nulli alij spiritui posse animam desponsari, præterquam ipsi Deo, inter quos tantum hæc vnitas esse potest. Nequit enim Angelo, aut Seraphim anima desponsari: nam inter animam, & Seraphim non potest
D. Ber. ser. 5. sup. Can. hoc vinculum vnitatis operari, nempe vnus spiritus esse. Vnde Diuus Bernardus ait: illud autem scitote, nullum creatorum spirituum per se nostris mentibus applicari posse, ita, vt in illa infundatur. Bene potest Angelus inspirare animæ, illuminare
Magister. 2. sent. dist. 8. illam, adiuuare, fortificare, docere, & consolari eam, quæ sui muneris sunt: at verò ipsam animam intrare, id quod theologi

appel

appellant, illabi animæ, hoc solus Deus efficere potest. Ideo Regius Dauid dixit: Immittit Angelus Domini in circuitu timentiũ eum. Immittit, id est, operatur in circuitu iusti, at interius intrare nequit. Est anima hortus cõclusus, in quem solus Deus intrat, & illam purificat, illuminat, & suo diuino amore inflãmat. Nubes obscura est ex se, & res vilis, quia ex terræ vaporibus generatur, at radius solis illam penetrãs, pulchram reddit, lucidam & perspicuã, mox enim ex radiorum solis reflexione varijs coloribus pulcherrimis vestitur. Eodem modo, quamuis anima ex se vilissima creatura est, tamẽ verus iustitiæ sol, qui est Deus intrans in eam perspicuam, & pulchram nimis illam reddit. Alia virtus, quam hic Dominus intendit cordibus nostris imprimere est timor, hanc parabolam tam terrificam nobis proponens, in qua significare videtur, dimidiam Christianorum partem condemnari. Nam hic non loquitur Dominus de infidelibus, quia ipsi nunquam expectauerunt sponsum. Dicite, si vir magnæ autoritatis & fidei modo per ostium illud intraret, quem nullo modo posse mentiri cognosceremus, diceretq; vnum ex astantibus hic forcipatum, id est (*Atenazado*,) & crudeliter concrematũ esse moriturum, quis non maximo angore afficeretur, vnusquisq; secum considerans, Nunquid ille futurus sum? Quid si vir ille dimidiam hic astantium partem sic fore morituram testificaretur? quanto plus angustiaremur? Quod autem summa Veritas asserat ex decem virginibus (per quas fideles omnes significantur) quinque ex illis, quia fatuæ fuerunt, nec ad sponsi aduentum se præuenire nouerunt, extra cœlestes nuptias foris relictas esse, & æternis supplicijs punitas nos verò non obstupescamus? Equidẽ huius causa est, quia profundè id non consideramus, quia si, vt oportet consideraremus, vtique sensus nostros custodiremus, vitam Euangelicam amplecteremur, nimia diligentia, & studio præcepta diuina obseruaremus, summa promptitudine iniurias nobis illatas remitteremus. Hæc transitoria libentissimè à nobis expelleremus, & denique vitam nostram diuino timore dimetiremur; quod vnum ex præcipuis signis est in ipsa anima Deum habitare. Cum magni Principis ianitor ad ostium stat, & nullũ ingredi permittit absque eo, quòd diligenter vnumquenq; perscitetur, & examinet, quid sibi velit, & quosdam dimittit, nonnullis verò aditum præbet signum euidens est, dominum in

Psal. 33.

Simile.

Simile

Simile.

tus esse. At verò cum ianitor abest, & fores omnibus patent, om- 10
nesq; facile ingrediuntur, signum est domi ipsum Dominum nō
esse. Similiter quando in Christiano diuinus residet timor & tā
quam ianitor claudit sensus ne videāt, ne audiant, ne tangant, ne
deniq; gustent quicquid eis libet, nec praua desideria intrare per
mittit, signum est dominum domus, qui est ipse Deus intus es-
se. At vero quando Dei timor non adest, qui has operationes in
homine efficiat, quinimo cernimus illum dissolutos sensus ha-
bentem liberū ingressum omnibus desiderijs præbere, signum
Eccle. 25. est Deum intra ipsum non habitare. Ecce quam singulare donū
timor Dei sit. Vnde habenti illum dicitur: Quam magnus qui
inuenit sapientiam, & scientiam, sed non est super timentem
dominum, timor Domini super omnia se suppossuit. Beatus ho-
mo, cui donatum est habere timorem Dei. Super quæ verba no-
tetis velim, quòd vbi nos hic legimus: Timor Dei super omnia
se superposuit, in cōtextu Græco habetur: Timor Dei super om
nia excellunt in claritatem. In quo denotatur timorem Dei effi-
cere homines claros, & illustres coram Deo. Consideremus ergo
dilectissimi huius parabolæ seueritatem. In qua summa veritas
ore proprio asserit, ex Christianis, qui in hac sancta Ecclesia vi-
uunt, quam plurimos esse condemnandos, nequis nimium cōfi-
Simile. dat dicens: Christianus sum. Hæc enim fatua confidentia, quam
plurimos in peccatis detentos habet. Stupendum est id, quod
proprijs oculis quotidie cernimus, videlicet, aues syluestres, vt
nisos, & accipitres facilius tractari, & leniri, quā aues domesticas
vt gallinas & gallos gallinaceos. Et re vera ita contingit, facilius
Iudæum, siue Turcam ad fidem catholicam conuertetis, quam 12
Christianum à peccatis suis remoueatis aut concubinam relin-
quere illum faciatis. Nam cum Ecclesiæ domestici sint, & Chri-
Simile. stiani securi viuere sibi videntur, sicut coturnices, quæ si caput
coopertum habeant securæ sibi videntur esse, ita Christianus
peccator securus viuere sibi videtur, cū intellectum fide cooper
tum habeat. Per immensam Dei charitatem dilectissimi vos ob
secro, ne sic decipiamini, quinimo vestrum periculum, & dam-
nationem perhorrete, vt hac via vos præparetis, & dum tempus
suppetit remedium vobis adhibeatis.

Ait ergo Dominus. *Simile est regnum cœlorum decem virginibus.*
Hanc rempublicā, quā Dns in terris conseruat, decē virginibus
similem

13 similem esse perhibet, hac similitudine nos docẽs, quales, vt nos oẽs essemus çquũ erat. Nã per virginitatẽ fides, & per denariũ numerũ decẽ prçcepta decalogi intelligũtur. Vnde Christianos decẽ virgines appellãs significare voluit, eos simul fidẽ, & obseruãtiam decẽ præceptorũ profiteri, hoc est, q̃ debent fidem cum operibus habere. Diuinus Apostolus magnũ catalogũ, & seriẽ sanctorũ patrũ texens eorũ, qui fidem habuerunt, nõ sistit ibi, sed vlterius addidit, dicẽs, illos per fidẽ obtẽperauisse Deo, & plurima bona opera fecisse, his verbis: Fide plurimã hostiã Abel quã Cain obtulit Deo. Fide Noe aptauit arcam. Tamq; obdiẽs hic S. patriarcha erat, cũ anno integro maxima angustia, & labore inclusus in arca fuisset, etiã diluuio finito, & terrã siccã vidẽs mense integro in ea cõmoratus est, quousq; illi Deus præce-
14 pit dicẽs: Egredere de arca tu, & vxor tua, &c. Fide, qui vocatur Abrahã obediuit, & exijt nesciẽs, quo iret. Et de fidelibus patribus legis gratiæ idẽ S. Apostolus ait: per quẽ (scilicet Christũ) accepimus gratiã, & Apostolatũ ad obediendum fidei in omnibus gẽtibus. Hoc est, si Deus eius sacri euãgelij nos cõcionatores elegit, & hãc gratiã apostolatus muneris nobis cõmunicauit, scito te hoc illũ fecisse, vt prædicatione nostra gẽtes trahamus ad fidei agnitionẽ, & simul ad obedientiã eorũ, quę in ea nobis prçcipiũtur. Hæc obedientia quõdam in primitiua Ecclesia adeo viguit, & in fideliũ cordibus tã generaliter regnabat, vt idẽ B. Apostolus omnes illius ætatis fideles sanctos appellaret. Vnde ait: Salutant vos omnes sancti maxime autẽ, qui de Cæsaris domo sunt. O tẽpora fœliciſsima, in quibus gens palatij sancta erat. Quod si
15 illi, qui in regijs Palatijs habitabãt Sancti, erãt quales esset, qui in cœnobijs, & in desertis vitã agebãt? Recte intellexisti is, fratres, q̃d dñs hic intẽdat fideles decẽ virginibus cõparans, videlicet, (vt diximus) vt denotaret præcipuũ quod ab eis postulat, fidẽ & obseruantiã decem præceptorum esse. Quãuis plurimi hac tantũ viuendi norma nõ sunt contẽti, sed diuini spiritus impulsu relinquũt mundũ, & in sacras religiones se recipiũt, vbi ad obseruantiã multorũ sancti Euãgelij consiliorũ per vota obligãtur quod maxime peculiare opus potentis manus Dei est. Mirabile est profecto accipitrẽ in agro cernere ità refugũ, ideſt, (çahare liño, y esquino) vt hinc inde volitans quietari non possit. At vero postquam pedicis ligatur, & capitiũ ei ponitur, quam mãsuetus

Hebr. 11.

Gen. 8.

Rom. 1.

Philip. 4.

Simile.

lenis & tractabilis manet, absque eo, quod ab vno loco mouen- 16
tur. At mirabilius est cernere iuuenem in sæculo ita liberum, &
solutum, vt nulli omnino subijciatur, & in temporis momento
Spiritus sancti impulsu tactū, illū in monasterio clausum vide-
bitis cū pedicis & capitio, hoc est, sanctæ religionis veste indutū
& eius præceptis ligatū, agno mansuetiorē effectū. Scitote fra-
tres, quòd sicut sanctus Dauid Regijs indumentis exutus est, vt
2. Reg. 6. coram Arca Domini saltaret: ita vos oportet, qui ad perfectionē
adspiratis omnibus pompis, & bonis temporalibus exui, vt sic
expediti corā diuina celsitudine in sancta religione tripudietis.
Non me latet, quòd sicut nō defuit quædam Michol quæ Dauī
dem subsannaret, dicēs: Quam gloriosus fuit hodie Rex Israel,
discooperiens se ante ancillas seruorum suorum, & nudatus est,
quasi si nudetur vnus de scurris: ita non deerunt amici, & cogna- 17
ti, qui vos allicient, & seducent, dicentes, vilitatem esse cum diui
tes sitis, pauperes velle fieri, & cum liberè, voluptuosè, & splen-
didè viuere possetis, tāto rigori, & asperitati subijci. At sicut Re
gius Dauid tunc viriliter respōdit, dicens. Viuit Dominus, quia
ludam ante Dominum, qui elegit me, & ludam, & vilior fiam,
plusquam factus sum, & ero humilis in oculis meis: ita oportet,
vt his omnibus contradictionibus spiritus pro viribus resistā-
tis, & eas deuincendo ab huius sæculi desiderijs exoluamini, at-
que expediamini, & sitis serui fidelissimi Iesu Christi, & virtu-
tum sectatores, quas, vt consiliū nobis proposuit, videlicet, pau-
pertatem, obedientiam, & castitatem cum vinculis, & ligaturis
votorum. Nam virtutū exercitia, quæ ex voto fiunt, magis me-
ritoria sunt, quam ea, quæ sine voto, & obligatione exercentur. 18
Act. 28. Diuinus Apostolus cū in vincula coniectus esset, dicebat: Pro-
pter spem Israel cathena hac circundatus sum. In quibus verbis
gloriari videbatur, eo quòd propter Christum ligatus esset. O
beatum illum, qui etsi nondum ligatus, & incarceratus ab infide
libus propter fidei confessionem fuerit, ex propria tamen volū
tate in aliqua sancta religione abditus, & votorum eius cathenis
circundatus est, & ligatus. Et præcordis lætitia videns se ita pro
pter Deum ligatū, dicit cum Diuo Paulo: Propter spem Israel
cathenis his circundatus sum. Cæterum perpendatis vellē vos,
qui hanc hostiam & sacrificium de vobis Deo fecistis, aut qui il
Leuit. 27. lud facere intenditis scriptum esse: Omne, quod Domino con-
secratur,

19 secratur, siue homo fuerit, siue animal redimi non poterit. Quic
quid semel fuerit consecratum sanctum sanctorum erit Domi-
no. Huius autem literæ spiritus est, quod illi, qui modo in lege
gratiæ Deo se consecrarunt, ab ipsa diuina captiuitate non de-
bent redimi, nec contaminari, aut infici, iterum ad seculũ reuer-
tentes, sed quod perseuerent. Quia, etsi ecclesiastes ait: De car- *Eccle.x.*
cere catheniſque interdum quis egrediatur ad regnum, hoc nõ
est impossibile omnino: si quidem omnes, qui in diuinæ legis ob
seruantia perseuerant, & præcipuè qui in obseruatione promis-
sorum se exercent, in morte ab hoc carcere exeunt, & ab his vin
culis absoluuntur, vt cum Deo in perpetuum regnent, nisi fortè
aliquid necessariò purgatorij igne prius consumẽdum sit. Oleũ,
quo virgines prudentes præuentæ erant, & quod imprudenti- *Isai.10.*
20 obus, & fatuis defuit est illud, de quo Isaias dicit: Computrescet
iugum à facie olei. Quod oleum est pietas & misericordia, cum
qua anima à misero Sathanæ iugo, quod est peccatum eripitur.
Vnde Diuus Chrysostomus ait: Hanc parabolam posuit Domi- *D. Chryso.*
nus, vt ostẽdat, quia si cætera vniuersa virginitas habuerit, & ca *homil.79.*
ruerit eleemosynæ fructibus cum fornicatoribus eijcitur. Idque *sup. Matth.*
merito: fornicator enim corporum, iste vero pecuniarũ cupidi-
tate vincuntur. Non est autem corporis, & pecuniæ, par cupidi
tas, sed acrior multò, atque vehementior corporum est. Quanto
igitur imbecilliori reluctamur tanto minus si vincimur, venia di
gni sumus. Idcirco & fatuas appellauit, quoniam difficilioribus
superatis faciliora perdiderunt. Hæc ille. Et ex eo quòd hęc vir
tus adeò necessaria est, admonens nos Diuus Paulus, vt pluri- *Coloss.3.*
21 mis virtutibus nos ornemus prima, de qua sermonem fecit, hæc
fuit, dicens: Induite vos sicut electi Dei sancti, & dilecti viscera
misericordię benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiã *D. Thom.*
&c. Hinc & Diuus Thomas, perquam docte decernit miseri- *2.2.q.30.ar*
cordiam secundum se esse maximam virtutem, eamq; inter om *tic.4.*
nes virtutes, quæ ad proximum sunt esse potissimam, atque po- *Ose.12.*
tioris actus. Et Oseas Propheta ait: Misericordiam, & iudicium
custodi, & spera in Deo tuo semper. Quasi dicat, si hoc cares va-
na est tua spes. Optimè sanctus Dauid hoc seruabat, cum dice- *Psal.51.*
bat: Ego autem sicut oliua fructifera in domo Dei speraui, in mi
sericordia Dei in æternum, & in sæculum sæculi. Et non solum
hæc virtus potioris est actus ad merẽdum perillam nimiũ corã

Hebræ. 13. Deo, ſed etiã ad reportandum ex dęmonibus victoriã. Et ita vbi 22
nos legimus: Charitas fraternitatis maneat in vobis, & hoſpitali
tatẽ nolite obliuiſci, per hãc enim placuerũt quidã, alia trãſlatio
habet: Per hãc enim latuerũt quidam. Et ſic eſt etiã in contextu
Græco. Vbi denotatur charitatẽ fraternalẽ, & hoſpitalitatẽ ſen
tũ eſſe, quo iuſti ita cooperiuntur, & protegũtur, vt vix à dęmo
nibus cerni poſsint, quotidie, vt noceant, inſidias parantibus.

Et de his omnibus virginibus ait ſpõſus *Dormitauerunt, & dor*
mierunt, videlicet, per totius vitæ tempus, quod Deus illis cõceſ
ſit. Nã ſiue grauiter, aut leuiter omnes delinquunt. Ideo ne mire
mini cum in ſeruis Dei aliquos defectus videritis, quinimo mira
ri debemus, & ingentes gratias agere Deo, eiuſq; bonitatem glo
rificare, cũ abſq; imperfectionibus, & miſerijs quoſdã viderim?.
Nam dicite obſecro de quo nã plus admiraremini, ſi capitalẽ flu 23
uium rapido curſu deorſum fluere videretis, aut aliũ cernere re-
tentũ, & non dilabi? Equidẽ mirabilius eſſet cernere fluuium nõ
2. Reg. 14. dilabi. Omnes quaſi aqua dilabimur, dixit quædam mulier Da-
uidi. Hoc eſt, omnes ſumus quidã fluuij, & per naturã corruptã
ad malũ propenſi. Vnde plus admirandũ nobis eſt ſi hominẽ in
virtute conſtantem videamus, quã alium in peccatũ prolapſum.
Vt autem deorſum non defluamus miſericordiarũ pater, pluri
ma gratiæ ſuæ retinacula, ideſt, (*preſas*) ponit, eius ſiquidem præ
cepta, conciones, impulſus, flagella, deniq; beneficia omnia reti-
nacula ſunt quæ nos detinent, ne appetituũ, & paſsionũ noſtra-
rum fluenta ſequamur. Et nihilominus ſenſualitatis impetus tã
magnus rapiduſq; eſt, q̃ multi hæc retinacula rumpunt, & laxis
habenis vitijs ſe cõmittunt. De quibus abſolute dicere poſſum 24
q̃ dormierũt. Et quod terribilius eſt q̃ moleſte ferũt ſi excitan
Simile. tur. Forte alicui veſtrũ ſomniaſſe cõtingit copioſæ pecuniæ the
ſaurum ſe inueniſſe, & ſuperuenit amicus, qui dormientem exci
tat, & indignat9 dicit: Age Dñe, quia à dulci & ſuaui ſomno me
excitaſti. Hæc & hæc ſomniabam. Cui ille: Non ne hoc figmen
tum eſſe vides? Recte noui id, quod ſomniabã figmentum eſſe,
attamen ingenti gaudio afficior his ſomnijs. O peccator amens
& cæce, hæ voluptates, pompæ, & conuiuia, quibus delectaris,
ſomnia ſunt, & ridiculę res, & graue moleſteq; fers cũ prędicato
res ſuis concionibus, & proximi ſuis correctionibus, & monitis
ſalubribus, ab hoc graui ſomno te excitare nituntur, quia his fig

mentis

25 mentis & somnijs plurimum delectaris, & excitari nolles, vnde iterum sopiris, & somniare denuo incipis.

At quando non putas adimplebitur quod summa veritas hic dicit, scilicet: *Media autem nocte clamor factus est. Ecce sponsus venit exite obuiam ei.* In mediæ noctis clamore denotatur, q̃ cum homines non putant solet mors superuenire, & hora intrandi in strictum iudicium cum Deo. Vnde Diuus Paulus illam furi comparat, qui intempesta nocte, cum eius aduentus non suspicatur, nec sentiri possit aduenit, his verbis: Ipsi enim scitis, quia dies domini sicut fur in nocte, ita veniet. Cum enim dixerint, pax & securitas tunc repentinus eis (scilicet peccatoribus) superueniet interitus, & non effugient. Id miseri tunc facient, cum illis quatuor rebus obsessos se viderint. De quibus Beatus Bernar 26 dus ait. Quid horribilius morte? quid terribilius iudicio? quid miserabilius gehenna? quid iucundius gloria? Ibi timor amittendi gloriam illos anget, & timor in hæc tria horribilia incidendi. Et cum absq; oleo se repererint incipient tunc illud inquirere, & non inueniẽt, quia in pœnam delictorum suorum non inquirẽt illud, sicut oportet. Vnde Diuus Augustinus ait: Cum vult improbus homo non potest, quia quando potuit noluit. Ideo per malum velle perdidit bonũ posse. Et alibi dicit: Non facile inueniuntur in aduersitate præsidia, quæ non fuerunt in pace quæsita. Ideoque concludit Dominus dicens: *Vigilate itaque, quia nescitis diem neque horam.* Sicut nautæ nauis instrumẽta, idest, (*las xarcias*) tranquillo tempore parant, & reficiunt, ne inopinate in eos tempestas irruat.

1. Tes. 5.

B. Ber.

D. Aug.

Simile.

27 Canitur hoc sacrum Euangelium in hodierna solennitate Beatæ virginis Claræ: & est accommodatissimum huic festo. Quia, siquidem Euangelium non est quod de vna virgine tantum loquatur, sed de multis hoc recitetur vni, quæ solafecit quod aliæ quam plurimæ non fecerunt, & quæ plurimarum merita sortita est. Postquam Diuus Paulus magnum catalogum texuit multarum rerum, de quibus gloriari posset, subdidit dicens: Quæ quidem retro sunt obliuiscens ad ea, quæ sunt priora extendens me ipsum ad destinatum prosequor brauium supernæ vocationis Dei in Christo Iesu. Extendere se est seipsum excellere, & hominis limites pertransire in vitæ æternæ consequutione. Hunc diuinum Apostolum

Philipp. 3.

lum glorioſa virgo Clara imitata eſt, excedens ſe ipſam, (*Yhaziendoſe mas que muger*) diuino auxilio præuenta, & ſicut in meritis ſe extendit, ſic in præmio illam Deus extendit & prolon- 28
Iob. 29. gauit. Vnde cum Beato Iob dicere potuit: In nidulo meo moriar, & prolõgabo dies meos. Congruè ſatis religio ſancta nidus appellatur. Nam quemadmodum nidificat auis ex pennis, fœno, paleis, & alijs vilibus, & abiectis rebus: ita religio ſtructa eſt ex rebus, quas mundus poſthabet, & à ſe repellit, vt potè fame, ſubiectione, cilicio, & recollectione. Et quo plus quiſque in hoc nidulo ſe mortificauerit, extendens, & prolongans ſeipſum, eò magis illum Deus prolongabit, hoc eſt, præmium augebit. Deſunt verba, quibus explicari poſsit quantum hæc pia virgo in hac ſacra religione ſe mortificauit, quam imitari vos dominæ religioſæ magna obligatione aſtringimini, ſiquidem in eius nido 29
eſtis. Mos erat legis antiquæ, vt virgines, quæ in templo cõmorabantur animalium pellibus, quæ in eodem templo Domino oblata fuerant, calcearentur. Et nunc par eſt, vt ſanctæ, & Deo dicatæ virgines affectionum pedes cum memoria ſanctorũ exemplorum ſeruorum Dei qui in eiſdem religionibus, in quibus ipſæ commorantur Deo oblati fuerunt, quia hæc ſancta eorum exempla per illas pelles ſignificata fuerunt: & veſtras affectiones in eis collocantes in eorũ imitatione perſeuerabitis. Refert
Valerius Max. libr. 1. c. 1. Valerius Maximus, quod vrbe Roma à Gallis capta, cũ Veſtales virgines ſimulacra deorum exhoſtibus excepta traducerẽt, in oppidum Cęre potiſsimum conuenerunt. Vbi Cæretani eos qui vna cum ſacris æterno quę Veſtæ igne ad ſe profugerant, comiter hoſpitio ſuſceperũt, donec á Gallis ciuitas per Camillum 30
liberata fuit. In cuius beneficij memoriam Romani præſtiterũt vt omnis diuinus cultus cæremoniæ à Cære dicerentur. Ecce quantum Gentiles virgines reuerentur: & nunc æquum eſt, vt vos plus nimium æſtimemus, ſiquidem ſuperni Imperatoris Ieſu Chriſti ſponſæ eſtis.

Cæterũ, vt vos moneamus, & exhortemur oportet, dicentes, *Prudentes virgines aptate veſtras lampades: ecce ſponſus venit, exite obuiã ei.* Verè prudentes, quæ mundum propter Dominum reliquiſtis, & pro æternis temporales, & breues voluptates commutaſtis, & graue matrimonij onus à vobis repuliſtis, & duram ſeruitutem ſeculi pomparum propter libertatẽ ſpiritus abieciſtis, &

no luiſtis

31 noluistis mortalis hominis ancillas esse, vt illi, qui iustorum vita
est desponsaremini. Vtinam, atq; iterum vtinã, quid reliquistis,
& quid elegistis, perfectè intelligeretis: vtiq; diuinam celsitudi-
nem protã singulari beneficio glorificare, non saturaremini. Et
siquidem prudentes estis, aptate vestras lampades. Hoc vnicum
& singulare munus vestrum est. Ad hoc vos ibi recepistis, ob id
Deo vos consecrastis. Nulla alia vobis est cura, nec filios alere,
nec viro placere, nec familiæ prouidere. Quid ergo respondebi
tis, si in vltima hora vestrę lampades absq; oleo repertæ fuerint?
quam excusationẽ de hac negligentia reddetis? Studete ergo, vt
in vestris lampadibus, amoris ignis, deuotionis oleum, denique
bonæ famæ lumen nõ desit, & sic lampades vestras à terra leua-
te. Res notatu digna est, quòd sermonẽ hic Dominus faciens de
32 virginibus, dixit, lãpades illas habere. At alibi de seruis loquens Luc. 11.
dixit: Et lucernæ ardentes in manibus vestris. In quo significare
voluit vnũ discrimen inter alia, quæ inter homines, & mulieres
versantur esse, fœminas sicut lampades vitreas esse, fragiles, quę
quam primũ offendũt, frangũtur, & oleũ effunditur. Ideo opor
tet, vt à terra leuatę sint corã sanctissimo sacramento, vt securio
res sint. Ita fœminas, ne frangãtur aliquo peccato, & deuotionis
gratiæq; oleum fundatur omnem terrenam conuersationem fu
gere oportet, & orationi simul, & contemplationi vacare stude-
re coram Deo. Homines verò sunt sicut lucernæ & faculæ accẽ
sæ, quæ vim habent ad resistendum ventis. Itaq; quanuis diu, no
ctuq; per vicos accẽsæ portentur, nõ extinguũtur. Sic viri Apo
stolici discurrentes per mundũ, & cum peccatoribus conuersan
33 tes ad illuminandum eos diuini amoris ignem conseruant, & san
cti exempli splendorem emittunt, & fortitudinem habent ad re
sistendum contradictionibus, quæ eis se offerunt absq; eo quòd
extinguantur. Et siquidem corda vestra, ò prudentes virgines,
lampades fragiles sunt, vigilem curam adhibete, illas hoc modo
conseruare. Attendite præterea, quòd noctuæ, quæ circum lam-
pades volitant, solent oleum lingere, lampadesq; extinguere. Ita
contingit ad monialium conuentus infernales noctuas volitare,
videlicet, homines sensuales, & profanos, qui à Sathana & à pro
prijs appetitibus impulsi Christi sponsas contaminare nitũtur,
& oleum virtutis earum imbibere. O Christe Angelorum glo-
ria, sponse dulcissime virginum, benedicta sit patientia tua, qui

ſic pateris, vt tuæ diuinæ celſitudini tam ingens contumelia in- 34
feratur. At ſi ipſi non ſe emendauerint, certo ſciant æternis ſup-
plicijs puniẽdos eſſe. Cauete ergo, ò ſuperni domini ſponſæ, ne
has noctuas accedere patiamini. Sed potiùs in omni integritate
& puritate corporis & animæ conſeruari ſatagite, vt plenæ gra-
tiæ ingredi mereamini cum illo ad nuptias gloriç: ad quam nos
perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

IN COMMVNI ſanctarum Mulierum, & maximè pro Beata Anna Concio Prima.

Simile eſt Regnum cælorum theſauro abſcondito in agro &c. Matth. 13.

QVoplus aliqua res hominibus neceſſaria, & in ſe pretioſior eſt tanto maiori cura, & ſolicitudine ab eis inquiri ſolet. Hac ratione diuinus Apoſtolus Paulus, vt in Actibus habetur nixus eſt Athenienſibus perſuadere, vt Deũ qui ſummũ bonũ eſt, & nobis maximè neceſſariũ totis viribus, & induſtria inquirerẽt, his verbis dicẽs: Quærere (ſcilicet, oportet) Deũ, ſi forte attrectent eũ, aut inueniant, quãuis nõlõge ſit ab vno quoq; noſtrũ: in ipſo enim viuimus, mouemur, & ſumus. Piſces, niſi in aqua nõ mouẽtur, neq; aues niſi in aere volitãt & aſtra in firmamneto propriũ eſſe, & locũ habent, homines vero, neque moueri, nec viuere nec eſſe abſq; Deo poſſunt: vn de illum diligẽter inquirere maximè neceſſariũ ſibi eſt. Propterea Chriſtus verus Deus in hac parabola, theſauro abſcondito, & gemmæ pretioſæ ſe comparat, ad denotandum ſe eſſe theſaurum, qui animas noſtras ditat, & gemma, quæ eas ornat, & pulchras efficit. Vnde Diuus Paulus verba de illo faciẽs ait: In quo ſunt omnes theſauri ſapientiç, & ſcientiæ abſconditi. Cum autẽ in Chriſto Domino omnes theſauri ſint recõditi, nullus terrenus

Act. 17.

Simile

Coloſſ. 2.

theſau-

3 thesaurus sufficit ad satisfaciẽdum necessitatibus, quibus homo subiacet, præter ipsum. Nullus enim thesaurus visum tibi restituere sufficit, si cæcus es, nec ad vitã reuocare, si és mortuus, nec opem ferre in afflictionibus innumeris, nisi ipse. Quondam Hebræis duo celeberrima nomina fuerunt, quibus Deum appellabãt. Alterum Iehoua, alterum vero Sadai. Iehoua, id est, qui est, esse Deum infinitum significat. Sadai, id est, qui sufficit, sufficiẽtiam, quæ in illo est, denotat. Primum nomẽ, scilicet, Iehoua, illi conuenit, quatenus rerum omnium principium est. Sadai verò ei adscribitur, quatenus vltimus earum est finis. Quia rationi vltimi finis competit, vt sit solus sufficiens ad perfectionem, & fœlicitatem omnium. Vnde intelligetis quantum aberrent, qui fœlicitatem extra Deum in creaturis inquirunt. Ideò Beatus

4 Augustinus ait: Quærite, quod quæritis, sed ibi non est vbi quæritis. Quomodo vita beata erit, vbi non est vita? Nam etsi aliquã delectationem & suauitatem in creaturis Deus constituit, hoc ita disposuit, vt hac saltim via homines excitarentur ad inquirendum suauitatem æterni gaudij, non autem, vt eis verum gaudium cordi prębere possent. Hinc Regius Dauid cecinit, dicẽs: Quam magna multitudo dulcedinis tuę Domine, quam abscõdisti timentibus te. Perfecisti eis, qui sperant in te in conspectu filiorum hominũ. Ideſt, si tantam dulcedinẽ, ò Domine, pulchritudinem, & gustum in creaturis posuisti, quod quidẽ omnibus commune feci sti, quanta erit dulcedo, pulchritudo, & gaudium quod te diligentibus seruasti? Propter cuius immensitatem nihilaliud sanctus Propheta facit, quã illud admirari quod verbis

5 satis exprimere nõ poterat, dicẽs: Quã magna multitudo dulcedinis tuæ, &c. Vnde qui in creaturarũ dulcedine tanquã in vltimo fine gradũ sistũt, tã fatui sunt, quasi quialiquẽ inquirit, & quã primũ vestigia eius offendit, satisfactus manet, nec vlterius progreditur, vt illum, cuius vestigia illa sunt inquirat. Aut sicut ille, qui vmbrã elegantẽ conspiciẽs diceret: O quam elegans vmbra & ex illi⁹ aspectu gaudio superfusus nõ se cõuerteret, vt illũ cui⁹ est vmbra intueret, qui ipsam pulchritudine nimiũ excellit. Hos appellat Spiritus sanctus (*Hõbres por demas*) & vanos, dicẽs: Vani autem sunt homines, in quibus non subest sciẽtia Dei, & de his, quæ videntur bona non potuerunt intelligere eum, qui est, nec operibus eius attendentes agnouerunt, quis esset artifex.

B. Aug.

Psal. 30.

Simile.

Sap. 13.

Non

D. Augu. Non ſic Beatus Auguſtinus faciebat, cum dicebat: Si tãta tribuis 6
nobis in carcere, quid dabis in patria? Si tãta tribuis amicis, & inimicis, quid eſt quod reſeruaſti ſolis amicis? De quodam celeberrimo pictore legitur equã ita apprime depinxiſſe, vt equi prætereuntes illam intuentes hinnirent. Alter famoſiſsimus pictor Zeuxis nomine, vuas à vite pendentes tanto ſucceſſu, id eſt, (*Al proprio*) depinxit, vt ad eas aues aduolarent, veras eſſe exiſtimantes. Dicite ſi iter vobis agendum eſſet, nunquid ad equitandum illam equam aſſumeretis? Minime. Non videtis ad viuum depictã eſſe? Quid noſtra? dicetis, ſiquidẽ depicta tãtum eſt. Quod ſi fame confecti eſſetis, nunquid manum ad illas vuas mitteretis? Neutiquam. Quid? nonne omnes veras apparere dicunt? Quid noſtra ſi re vera non ſunt. Omnes mundi huius creaturæ quantumuis ſpecioſæ, pulchręque appareant, ſunt velut picturę, quę 7
etſi exteriores ſenſus delectant, nullo prorſus guſtu, ſatietate, ſine requie animam afficiunt. Verum eſt tamen, quòd ſicut per illas perfectas imagines, & picturas, artificis excellentia dignoſcitur: ita per excellentiam creaturarum conditoris excellentia cõſpicitur, ex quo anima ipſa diuini amoris igne exardeſcit. Si
Simile. eques amicus veſter in domum veſtrã diuerteret, & pro cubiculo, & lecto in ſtabulum illum reciperetis cum equo, & pro cibo paleas, & hordeum illi præberetis, quanta ignominia ille afficeretur? Quandoquidem, ſi equo ipſa ſufficiant, nõ tamen equiti. Corpus & anima habent ſe ſicut equus & eques. Anima eſt eques, corpus verò equus, & hęc omnia terrena paleæ & hordeũ ſunt equo, id eſt, corpori duntaxat conuenientia, quia corpus tãtum reficiunt & delectant, quæ animæ magis improportionata 8
ſunt quam paleæ & hordeum equiti. Ingẽti ergo iniuria animã veſtram afficitis, dum verum cibum, quo alitur, & verum theſaurũ, quo ditatur, qui eſt Deus non inquiritis. Sed ſciatis oportet vnamquanq; rem in proprio loco inquiri debere. Nõ enim piſces in luco, nec lepores in fluuio reperiuntur, ſed in aqua piſces, in luco lepores inueniuntur. Sic non reperitur Deus in voluptatibus, neque in diſſenſionibus, nec in ambitionibus ſeu cupiditatibus, ibi enim Deum inquirere, eſt in luco piſces capere, & in aqua lepores velle venari. Vt autem illum inueniatis, inquirendus eſt in pœnitentia, in ieiunio, in paupertate ſpiritus, & in ſanctæ orationis ſtudio. Hoc myſtice ſignificat quod

9 cat quod ſanctus Dauid cecinit, dicens: Ecce audiuimus eam (ſci licet maieſtatem Dei in Arca fœderis figuratam) in Ephrata, inuenimus eam in campis ſyluæ. In Ephrata, id eſt, in abundantia Dei voces recte audiuntur, quia non eſt ſtatus, quantumuis profanus, & diſſolutus, in quo diuinæ inſpirationes non audiantur, quæ ſunt voces, quibus cor Deus alloquitur. Cæterum vbi reperitur? in Campis Syluæ, videlicet, in vitæ pœnitentis aſperitate. *Pſal.* 131.

Hic eſt ager, de quo in hodierno ſacro Euangelio dicitur. *Simile eſt regnum cœlorum theſauro abſcondito in agro.* Quia in hac ſancta militanti eccleſia ſub paupertate, fame, & laborum tolerantia hic theſaurus latet, tandem abſconditus eſt vbi nullus omnino id cogitaret, niſi Deus ipſe aſſereret. Fortè vobis contingit per agrum ſæpe tranſiſſe, in cuius ſuperficie nihil vidiſtis, præter quam ipſius terræ ariditatem, & deformitatem. Poſtea ingentē theſaurum inde educi videntes admirati dicitis: quis vnquā putaret talem theſaurum ibi abſconſum eſſe? Similiter, quis diceret, ſub fame, cilicio, paupertate, denique alijs rebus vilibus, & deformibus tam ingentem, & opimum theſaurum, qualis eſt Deus latere, niſi ipſemet proprio ore aſſeruiſſet. Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnū cœlorum: Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur? Hic eſt ager, quem illa pia mulier emit, de qua in Prouerbijs dicitur: Conſiderauit agrum, & emit illum. Vbi ponderatione dignum eſt, illam prius eum conſideraſſe quam emeret. Inter bonorum, & malorum emptiones hoc diſcrimē verſatur, quòd mali (*Compran a carga cerrada*) (vt aiunt) quid emant non conſiderantes. Nam vitam conſumunt, & ingentes labores atque afflictiones tolerant, vt res mundi emant: at verò quid ſibi lucrentur mortem, videlicet, & gehennam non conſiderant. Ruſticum, qui ad cœnam inuitatus ire renuit reſpondiſſe dicitur: Quinque iuga boum emi, eo probare illa. Ex quo patet, quòd prius emit, quam illa experiretur. Hæc eſt peccatorum cæcitas. O miſeri homines, cur non conſideratis honores, voluptates, & diuitias, quas tanto labore & ſudore emitis ad veſtram damnationē eſſe? (*O ſancta Maria ſeñora,*) quid peccato res tolerant, vt appetitus ſuos compleant, & hæc terrea obtineāt (*Y todo lo dan porbien empleado.*) De Hebræis Propheta Oſeas inquit: Super capita montium ſacrificabant, & ſuper colles accendebant thymiama. In quo denotatur, quanta defatigatione *Simile.* *Matth.* 5. *Prou.* 30. *Luc.* 14. *Oſe.* 4.

& laſsi

& laſsitudine, & cum ſui diſpendio iniqui Sathanæ deſeruiunt. 13
Pſal. 54. Hoc etiam ſanctus Dauid aſſerit, dicens: Die ac nocte circunda bit eam ſuper muros eius iniquitas, & labor in medio eius, & iniuſtitia. Eleganter ait: In medio eius labor, quia etſi peccatores in executione voluptatum ſuarum ingenti delectatione affici videantur, intus tamen eos conſcientia remordet, & labor, atque triſtitia intus cauſatur. Quemadmodũ intra pruna os inuenies, cuius nucleus amariſsimus eſt, quãuis externus fructus dulcedine quadam guſtum afficiat: ſimiliter peccata in ſuperficie aliquam dulcedinem præferunt, intrinſecus verò omnia vanitas
Simile. Apoc. 14. amaritudo, & afflictio ſunt. Vnde in Apocalypſi dicitur: Non habẽt requiem die ac nocte, qui adorauerunt beſtiam, & imaginem eius. Non ab re dicemus imaginem beſtiæ peccatum eſſe, quia ipſa prima fuit, quæ hanc imaginem depinxit, & quotidie 3
Iſai. 4. in cordibus hominũ depingere ſtudet. Vnde ſicut dicimus: Hæc imago eſt Michaelis, quia illam depinxit: ita peccatum Sathanę (qui eſt beſtia illa) imago dicitur, quia illã depingit. Et per Iſaiã dicit Dominus: Ego ipſe ſum, qui deleo iniquitates tuas, & Re
Pſal. 50. gius Dauid ait: Dele iniquitatem meam, & planum eſt non deleri, niſi quod eſt depictum. Igitur ſi iniquitates delentur, depictæ ſunt, & de illis, qui beſtiam adorant, & eius imaginem quod eſt peccatum inquit ſacer textus, quòd non habẽt requiem die, ac nocte. Hi labores pretium ſunt, quo miſeri ſuorũ appetituũ executionem emunt, & ſimul gehennam, non conſiderantes quid emant magis, quam ſi bruta animantia eſſent. Non ſic anima ſancta facit, ſed conſiderauit agrum, & emit eum.

Dicit prętera ſanctum Euangelium: *Quem qui inuenit homo ab* 14
ſcondit. Statim, vt homo ille theſaurum inuenit, ne ſibi fur aretur
D. Greg. in homilia huius Euangelij. illum abſcondit. Vbi Diuus Gregorius ait: In præſenti etenim vita quaſi in via ſumus, qua ad patriam pergimus. Maligni autẽ ſpiritus iter noſtrum, quaſi quidam latrunculi obſident. De prędari ergo deſiderat, qui theſaurum publice portat in via. Hoc autem dico, non, vt proximi opera noſtra bona non videant (cum ſcriptum ſit: Videant opera veſtra bona, & glorificent patrem veſtrum qui in cœlis eſt) ſed, vt per hoc, quod agimus, laudes exterius non quæramus, ſic autem fit opus in publico quatenus in tẽtid maneat in occulto. Hæc ille. Sic, vt nos Deus præmiaret hominum ſuffragia acciperet, id eſt (*Quiera de tomar las voto.*) ſicut in

electione

15 electione prælati, aut in cathedræ prouisione suffragandi mos
est, tũc opus esset hominibus placere. At siquidem Deo non est
habẽda ratio præterquam de illis, quæ in nostris conscientijs in
uenerit, vanitas ingens est de hominum iudicijs rationem habe
re. Rationis strictæ tempore frater, cum solo Deo solus ingredi
debes. Ideo illi soli placere, atque seruire studeas. Quid prodest
si multi te cœlũ mereri proclament, si tamen conscientiam tuam 1. Cor. 4.
corruptã, & labefactatam Deus inuenerit? Ideòq; diuinus Apo
stolus ait: Mihi autem pro minimo est, vt à vobis iudicer, aut ab Simile.
humano die, qui autem iudicat me Dominus est. Quis tam stu-
pidus & amẽs esset, qui si preciosum lapidem inueniret, rustico,
aut rudi homini traderet, vt illum appretiaret? Quis ergo mũdo
rusticior? qui bonorum operum valorem nõ cognoscit? Ergo ne
16 adeo stupidus, & amens sis, vt eius manibus virtutes tuas tradas, Simile.
vt illas æstimet, & appretiet, sed potius in manus Dei illas statue
qui eorum valorem scit. Qui æquatis hastis certat, plus ad iudi-
ces, in quorũ manibus brauium est, attendit, quam ad insipiẽtis
populi dicta. Et siquidem credimus id, quod Regius Dauid ait: Psal. 13.
Dominus de cœlo prospexit super filios hominum, vt videat, si
est intelligens, aut requirens Deum, deniq; qualiter pugnemus
consideret, & quomodo passiones nostras debellamus, vt nobis
coronam secundum merita nostra tanquã rectissimus iudex tri-
buat, in illum oculos nostros collocemus, & ei attentionẽ præste
mus hominũ sententias nõ attendẽtes. Sic Propheta Hieremias
clamabat: Tu autem Domine Sabaoth (scilicet, es) qui iudicas iu Hiere. 11.
ste, & probas renes & corda, tibi enim reuelaui causam meã. Per
17 pendite verbũ illud, Tibi, tibi Dñe rectissimo iudici, & non ho
minibus reuelaui causam meam. Et, vt melius huius rei scopum
attingatis, studete id facere, quod prudens viator dum longum Simile.
iter ãgere parat, qui numos aureos, & selectos in crumenam mit
tit, & in sinũ abscondit. Pro impensis verò itineris, ad soluendũ
cauponibus, & stabularijs per diuersoria, aliã monetam æneã, &
minutã separatim in alia crumena patẽter portat. Sic vos gerere
debetis discrimẽ statuendo inter obseruantiã præceptorũ, & cõ
siliorum. Nã quod attinet ad præcepta vult Deus, vt publice illã
obseruetis. Hæc est pecunia minuta, quã per huius mundi diuer
soria impendere debetis, debita proximis vestris per bona exẽ-
pla soluentes. Vnde si quis alij alapam impingit, aut aliqua

alia

alia contumelia hic ab illo afficitur, obligatus manet taliter erga 18
iniuriam ſibi illatam ſe habere, vt omnes adſtantes cognoſcant,
& etiam vtriuſque cognati illum vindictam nō appetere: quin
imo iniuriam ex animo illi remittere, & cum eo reconciliari vel
le. Cæterum quicquid conſilij eſt, vt potè, cilicium induere, fla-
gellis carnem reprimere, orationi prolixè vacare, ieiunia extra-
ordinaria ſeruare, & huiuſmodi alia, hæc abſcondite, & ſecretò
fieri opus eſt. Quia ſunt aurei, qui in ſinu abſconditi geſtari de-
bent: quę cum opus fuerit, vt reuelentur, quibus vijs Deus nouit
innoteſcent. Etiam abſcondere hominem theſaurum, quem in-
uenit, ne illum perdat ſignificat, quòd ſi aliquam ſanctam inſpi-
rationem, & bonum deſiderium cordi tuo Spiritus ſanctus im-
preſſit, ne ipſum ſecretum alijs reueles, quia ſi parentibus, aut
amico dixeris, te velle mundo renunciare, & religionis habitum 19
induere, ibique theſaurum illum libere poſſidere, obſtabūt tibi
ne id exequaris. Si dicis iniuriam tibi illatam velle remittere, nō
deerit, qui obſtet, & ne tale facias admoneat, dicens ignominiā
eſſe, ſi honori tuo non ſatisfacias. Si dicis alienum te velle reſti-
tuere, reſpondebit tibi coniux tua, & dicet: quodnam patrimo-
nium filijs tuis relinques? Ideòque ſi theſauro ipſo frui deſideras
Iud. 6. illum abſconde. Quondam Gedeon præcepit Deus, dicens: Tol
le taurum patris tui, deſtrueſque aram Baal, quę eſt patris tui, &
nemus quod circa aram eſt, ſuccide, & ædificabis altare Domi
no Deo tuo. Tolleque taurum, & offeres holocauſtum. Et ſubdi
dit ſtatim ſacer textus. Aſſumptis ergo Gedeon decem viris de
ſeruis ſuis, fecit ſicut præceperat ei Dominus. Timens autem do
mum patris ſui, & homines illius ciuitatis per diem noluit face- 20
re, ſed omnia nocte complenit. Quid conuenientius afferri poſ-
ſet, vt diſcas frater ſancta deſideria, quę concepiſti mille ſeris (vt
aiunt) in corde clauſa ſeruare, ne alijs innoteſcant? Huius fortiſſi
mi, & maximè ſtrenui ducis zelo Dei cincti induſtria nos do-
cet, quam cautionem adhibere, & quantum perhorreſcere de-
bemus, ne domeſtici, aut familiares noſtri pia deſideria, & ſancta
propoſita intelligant, ne nobis impedimento ſint, quominus il-
la impleamus. Cum Deus, ò frater, ianuas animæ tuę pulſauerit
& obtemperare illi volueris, & altare Baal, quod in corde tuo
erectum habes, deſtruere volueris, in quo ſacrificia dæmoni of-
fers, & alterum denuò erigere ad libandū Deo, ne id manifeſtes

Idolo

21 idololatris, sed quã primũ poteris id opere exequere nocte, cũ nemo videat, hoc est, secreto, & abscondite. Attende, quid idololatræ illi fecerunt, postquam eis innotuit Gedeon altare destruxisse. Qui dixerunt ad Ioas: Produc filium tuum, vt moriatur, quia destruxit aram Baal, & succidit nemus: quid si illum destruentem & succidentem cernerent? Idem re ipsa hodie contingit, quòd tres quatuor ve socij, & amici tui murmurant, quia te cum aduersario tuo confœderasti, aut si humilitatis opus fecisti, quid si scirent, quod facere intendebas antequam illud exequutus fuisses?

Et præ gaudio illius vadit, & vẽdit vniuersa, quæ habet, & emit agrũ illum. O quanto gaudio, & lætitia innumeri tam viri, quã fœminæ se à bonis suis temporalibus expedierunt & deniq; vita mul-
22 tati sunt, vt hunc pretiosissimum thesaurum inuenirẽt, atq; obtinerent. Si hic, v. g. ager esset, qui iudicio humano nullius pretij seu valoris esset, & aliquis thesaurum ibi absconditum esse cognoscens, vniuersa bona, quæ possidet venderet, vt agrum illum emeret, alij quibus mysterium nõdum innotuisset illũ subsannarent, dicerentque: Quid rem tam vilem tanti appendis? Solus emptor lætus esset, quasi qui rectè nouerat (*quan bien empleado era todo*) dũmodo ingentẽ thesaurum ibi latẽtem obtineret. Denique alij thesaurum educi intuentes, quam falsa, & inania eorum iudicia essent cognoscerent. Hoc modo infideles & tyranni Christianos subsannabant, & insanos illos esse putabant, videntes illos tam lætè, & iucunde terrenis bonis renuntiare, & æquo animo horribilia tormenta pro Christi amore tolerare. Vnde in
23 inferno id fatentur dicentes: Nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam, & finem illorum sine honore. Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos sors illorum est. Notabile quidem est, vt de hoc homine dicatur, quòd vadit, & vendit vniuersa, quæ habet, qui ne aciculam quidem retinuit, quin venderet, id est, (*no se quedo ni con vn solo alfiler.*) Heu dolor quàm pauci inueniuntur huiusmodi. Nonnullos reperies, qui rem sacram audiunt, conciones frequẽtant, sanctissimam eucharistiam accipiunt, assiduas preces fundunt, & simul proximis detrahunt, vicos perambulant, ludo, & aleis vacant, & effrænatè loquuntur. Hi non vendunt omnia, quæ habent, vt thesaurum hunc emant. In Numeris præcipiebat Deus Naza-

Similes.

Sapi. 5.

Num. 6.

ræis, ſtatim, vt eius cultui dedicarentur, vino & omni quod ine- 24
briare poſſet abſtinerent. Et non tantum hoc illis eſt prohibi-
tum, ſed etiam ſacer textus ſubdidit: Acetum ex vino, & ex qua
libet alia potione, & quidquid de vua exprimitur non bibent.
Vuas recentes, ſiccaſque non comedent. Et rurſus addit: Quic-
quid ex vinea eſſe poteſt, ab vua paſſa vſque ad acinum non
comedent. (*Valame la beatiſsima Trinidad con tanta menudencia.*)
Nimirum, vt Deus præciperet, ne vuæ paſſæ, nec etiam aci
na, quæ ſunt granula earum comederentur? Maxime. Nam
hæc omnia poterant in memoriam vinum reuocare. Et ideo
illis vti prohibuit ne ſaltim recordarentur illi eius, quod ho-
mines inebriat, & à ſe alienat. In quo ſignificatum eſt, non
ſolum hominem peccato inebriandum non eſſe, verum etiam
fugere debere quicquid ad illud eum ferre poteſt. Quid pro- 25
deſt frater, ſi dicas: Non aliena rapio, non occido, ſi tamen
ex alia parte iudicijs temerarijs, & negligentijs erga dome-
4. Reg. 15. ſticos, denique alijs quam plurimis miſerijs plenus es? Quon-
dam Sauli Deus præcepit dicens: Vade, & percute Ama-
lech, & demolire vniuerſa eius, non parcas ei, & non concu-
piſcas ex rebus ipſius aliquid. Qui, etſi plurima euertit quæ
Deus illi imperauerat, non tamen vniuerſa. Ideo prophe-
ta Samuel dixit ei: Pro eo quod abieciſti ſermonem Domini,
abiecit te dominus. O quantis hæc ſententia inferetur, quia,
etſi ab aliquibus malis ſe continuerunt non tamen ab omni-
bus. Quid, dicito, tibi prodeſt non rapere, & non occidere, ſi
alijs quam plurimis peccatis inuolutus es, vt pote paſſioni-
bus tuis, & propria voluntate plenus? Nonne ſcriptum eſſe, 26
Iac. 2. audiuiſti: Qui offendit in vno factus eſt omnium reus? Et
tu ſoror ſciens iuuenem illum vicum perambulantem, te quo-
ties intuetur concupiſcere, nec vis hoc ſcandalum tollere, ſed
è feneſtra cachinnos ſoluere: notum tibi facio, quod propter
hoc tantum condemnaberis, quauis alia peccata non com-
miſeris. Omnia ſoror vendere debes propter theſaurum hunc,
viſum, conſortia, & riſum ſolutum propter illum, qui pro te to
Leui. 1. tum ſe dedit. Hoc etiam in Leuitico ſignificatum eſt, vbi Deus
præcepit maſculum immaculatum ſibi offerri. Itaque ani-
mal ſibi immolandum non fœmineum nec diuerſorum colo-
rum futurum erat: hoc enim ſignificat immaculatum. In quo

docemur,

docemur, vt qui Deo sacrificandus est, nõ debet esse effœmina-
tus, ignauus, seu inconstans, qui mox terga vertat, sed fortis, viri-
lique corde. Et præcipiens Dominus, ne varios colores haberet
hoc ad vnitatem exercitiorum applicari potest: nam oportet ter-
uum Dei, vt vnum exercitium eligat & in illo perseueret. Et ita
secundum Beati Bonauenturæ sentẽtiam perfectionis culmen D. Bonauẽ.
citò pertinget, sicut viator citò conficit iter, quanuis pedetẽtim
incedat, si quotidie iter agendo perseuerat. Et quemadmodum Simile.
cani venatico, cui plures lepores occurrũt contingit, qui modo Eccle. 11.
vnum, modo alium aggrediens nullum vsq; in finem sectatur, &
sic nullum capit: ita D. Gregorius ait, animum hominis mentem D. Grege.
que hinc inde vagantem plura appetendo, plura inquirendo ni-
hil ad finem vsque perducere. Ideò Spiritus sanctus vnum quẽ
que nostrum admonet, dicens: Fili, ne in multis sint actus tui. Et
hoc est animal immaculatum esse: videlicet, vnius non autem
versicoloris. Cæterum secundum propositum nostrum loquen-
do, quod animal versicolor non sit denotat virum iustum vnius
duntaxat propositi, & desiderij esse debere, scilicet, placẽdi ser-
uiendique Deo, & reliqua omnia desideria, & propositа, quæ
huic nõ adstipulantur, & fauent, vendere debet, & se ab eis
alienare, vt hunc thesaurum obtineat. ¶ Hoc sacrum Euan-
gelium satis congrue in hodierna solennitate Beatissimæ Annę
canitur: siquidem cuiusdam fertilissimi agri domina ipsa fuit, in
quo infiniti pretij thesaurus absconditus erat. Ager hic est sacra-
tissima virgo Domina nostra, & thesaurus, qui in ea fuit abscon-
ditus, Christus verus Deus & homo est. Et Beata Anna hunc
agrum, atque diuinum thesaurum possedit quando quidem sa-
cratissimæ virginis mater fuit, & huius cœlestis imperatoris
auia. Apud sacras literas quatuor Annas fuisse legitur. Prior Sa- 1. Reg. 1.
muelis mater fuit, quæ vt sacra historia refert, vberrimis lachry-
mis benedictionis fructum, videlicet, Samuelem à domino
impetrauit. Secunda Anna fuit mater Tobiæ, quæ etiam co- Tob. 10.
piosis lachrymis filij sui absentiam proluxit. De Tertia fit men- Luc. 2.
tio in Euangelio, vbi dicitur. Erat Anna prophetissa filia Pha-
nuel, & hæc vidua vsque ad annos octoginta quatuor, quæ non
discedebat de templo ieiunijs, & obsecrationibus seruiens no-
cte ac die. Hæc Sancta Fœmina Christum Redemptorem no-
strum in vlnis matris eius sacratissimæ cernere meruit, quando

Simile. illum obtulit in templo. Quarta Anna eſt hæc ſanctiſsima matrona, quæ cæteras nimium excelluit. Contingit pretioſum tapetum è Flandria aſportari, quatuor Annas habens (ſic enim præcipuæ tapeti partes dicuntur) & ementi illud mercator ait: Ecce Domine, quam bona hæc prior Anna eſt: Ecce quam bona ſecunda, & etiam tertia. Cæterum quarta hæc reliquis pretioſior, meliorque eſt, quia perfectiores figuras, atque labores habet. Ita hæc glorioſiſsima Anna cæteris pretioſior eſt. Si enim prior Anna aſsiduis lachrymis tam bonum fructum, qualis fuit Samuel, à Deo impetrauit, hæc vltima plurimis etiam lachrymis dum annis multis ſterilis eſſet, mirabiliorem fructum qualis fuit Domina noſtra obtinuit. Quod ſi ſecunda Anna Tobiæ mater lachrymis irremediabilibus filij ſui abſentiam luxit, plus nimis hæc glorioſa Anna ſanctiſsimi pueri Ieſus, & eius ſacratiſsimæ matris abſentiam luxit, cum propter impij Herodis perſecutionem in Aegyptum fugerunt, vbi per ſeptem annorum ſpatium commorati ſunt. In quibus, verbis humanis exprimi nequit, quid hæc venerabiliſsima mulier ſentiret, quãtaq; mœſtitia afficeretur. Quod ſi tertia Anna meruit pretioſiſsimũ puerũ Ieſum in vlnis ſacratiſsimę matris eius cernere, hæc beatiſsima Anna non ſemel, ſed ſæpe cum maxima reuerentia, dulcedine, & ſuauitate ſpiritus in ſuas benedictas vlnas ſuſcipere meruit. Hoc nomen Anna quadrupliciа ſignificata ſortitur: ſignificat enim gratia, miſericordem, pacificã & liberalem: & hæc ſignificata ſunt ſecundũ quadruplicem virtutem, quæ in coniugata fœmina micare debet, vt Salomon in hodierna epiſtola aſſignat, qua ſancta illa mulier inſignita erat. Prima eſt, vt ſit viro ſuo grata. Et ideo ait: Confidit in ea cor viri ſui: ſcilicet, quia reddet ei bonum, & non malum omnibus diebus vitæ ſuæ. Singularis mulieris virtus eſt, ſic ſe gerere erga virum ſuum, vt reddat ei pro malo bonum, non autem malum pro malo. Nam hac via ſibi illum deuinciet, ideſt, (*le ganara la voluntad*) & victoriam ab eo reportabit. Secunda virtus eſt quòd ſit erga domeſticos miſericors, & humana. Ideo ait: De nocte ſurrexit, deditq; prædam domeſticis ſuis, & cibaria ancillis ſuis. Tertia eſt, quòd pacem cum vicinis gerat. Ideò ait: Laudent eam in portis opera eius. Quarta eſt, quòd ſit pia & liberalis erga pauperes. Ideo ait: Manum ſuam aperuit inopi, & palmas ſuas extendit

Proner.

ad pau-

33 ad pauperem. Et hoc nomen Anna hęc omnia denotat, quæ omnia hæc glorioſa ſancta perfecte habuit, vt ſecundum nomen eius, ita laus eius ſit. De qua iure optimo verba illa dici poſſunt, ſcilicet, veni electa mea, & ponam in te thronum meum, in cuius viſceribus tanquam in aula regia Deus maieſtatis ſuæ ſolium, quæ eius mater ſacratiſsima eſt, collocauit. Et quemadmodum regius thronus in aula varijs, & pretioſis auri, & ſerici tapetibus collocatur: ita æquum fuit, quòd ſiquidem Beata Anna futura erat aula, in qua thronus Dei, ſcilicet, beatiſsima virgo locandus erat diuerſis virtutum tapetibus ornata eſſet. Hanc igitur glorioſam fœminam dilectiſsimi, vt ſingularem patronam habeamus, ſiquidem mater eſt matris noſtræ Mariæ virginis, & noſtri fideliſsimi fratris Ieſu Chriſti auia: & in noſtris neceſsita-
34 tibus eius patrocinium imploremus eam deprecantes, vt vna cum ſacratiſsima eius filia domina noſtra coram diuina celſitudine gratiam nobis obtineat, cum qua gloria impetratur. Ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

In eodem Communi ſanctarum Mulierum, Maxime pro Beata Eliſabeth tertij ord B. Franciſci Concio Secunda.

1 *Simile eſt Regnum cœlorum theſauro abſcondito in agro &c.* Matth. 13.

EX præcipuis, & maioribus miſerijs, & calamitatibus, quibus nos miſeri Adæ filij ſubiacemus, vna eſt animi remiſsio, atque negligentia viam qua ad Deum itur, inquirendi. Hac miſeria Regius Dauid carere optabat, ſiquidem tanta vi & efficacia Deum deprecabatur dicens: Notam fac mihi viam, in qua ambulem, quia ad te leuaui animam meam. Quaſi di- *Pſal. 142.*
ceret: Obſecro te domine, vt viam, qua in cœlum itur, mihi

demonſtres, ſemitam, qua illac peruenitur: doceas me, quia ni 2
mio deſiderio tecum in domo tua habitandi exardeſco, & nol-
lem viã, qua illuc pergitur, aberrare. Hoc eodẽ deſiderio flagrãs
alibi dicebat: vtinam dirigantur viæ meę ad cuſtodiendas iuſtifi
Pſal. 118. cationes tuas in omni tempore. Vtinam quotidie ſimili ſpiritus
feruore idem à Deo poſtularemus. Hanc eſſe decebat noſtram
priorem deprecationem, quam primum è lecto mane ſurgimus:
videlicet: vtinam dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas iuſtifica-
tiones tuas in omni tempore. Placeat tibi Deus meus mihi auxi
lium præſtare, vt viæ meæ in tuæ ſanctæ legis obſeruantia ſem-
per dirigantur. Cæterum noſtra peruerſitas atque væcordia tan
ta eſt, vt rei adeò nobis conducibilis vix recordemur. Deus au-
tem, vt pius pater diuerſos modos, variaſque vias quærit, vt mo
ueat nos ad hoc, vt exoptemus ad illum ire. Et videns nos terræ 3
ita adhærere cupidos, ſe gloriamque ſuam diuerſis rebus terrige
nis comparat, vt ſaltim hac via corda noſtra excitentur ad illum
D. Greg. in homil. huius Euange. deſiderandum: vt ex his, quæ animus nouit ſurgat ad incogni
ta, quæ non nouit, ait Beatus Gregorius. Nam, ſi ludorum ſpe-
ctaculis, & alijs voluptatibus delectaris, aſpice ſimile regnũ cœ-
lorum eſſe homini regi, qui fecit nuptias filio ſuo. Quod ſi the-
ſauros ardenter affectas, attende ſimile eſſe regnum cœlorum
theſauro abſcondito in agro. Si emptiones & contractus dili-
gis anima duerte ſimile eſſe regnum cœlorum homini negotia-
tori. O miſerum illum, qui huiuſmodi artificijs tantoque amo
re non vtitur. Quid homines maiori ambitu, cura, & ſolicitu-
dine inquirunt, quam theſauros, & lapides pretioſos? His ergo
Deus ſe comparat, vt ardenter illum inquiras, atque diligas. Ad 4
Gloſſ. ſupra. 3. Reg. 9. noſtræ tepiditatis confuſionem referam quod dicit gloſſa in. 3.
Reg. 9. capit. de inſula Ophir, ad quam ſerui Hiram cum ſeruis
regis Salomonis ſe conferebant, vt aurum aſportarent. Quæ
inſula auro abundat, tamen propter ferarum immanitatem,
quibus inhabitatur in illam homines intrare non audent, niſi
quam celeriter, & ſic furtiuè terram leonum vnguibus effoſ-
ſam colligunt, & mox terga vertunt, & naues intrant: ex qua
terra in fornacem miſſa aurum educitur. Quid amplius dici
poſſet de auiditate, qua homines aurum inquirunt, ſiquidem,
vt illud obtineant tam ingenti periculo ſe exponunt? Et deni-
que illud obtinentes acriori fame inhiant, quam antea. Nam, vt

Eccle-

5 Ecclesiasticus ait, Auarus non implebitur pecunia. Et diuinus Plato ait, cor eius esse, sicut vas cancellatum, ideſt, (*agugerado*) quod aqua impleri nequit. Et ad hoc illud Esaiæ alludit, scilicet: Repleta est terra auro, & argento. Non dixit: repletum est cor auari auro, & argento, quia istis nunquã satiatur, nec adimpletur. Auari supplicium patiuntur, quod poetæ fingunt filiabus Danai, apud inferos prescriptum esse, nempe dolium pertusum aqua implere, è quo tantumdem effluat, quantum infundatur. Inde originem traxit prouerbium Dolium Danaidum. Quod in auaros retorquetur, quorum auaritiæ nihil est satis. Si ergo seculi amor cum tanto vitæ discrimine, & periculo inter leones aurum inquirit, quod nec satiare, neque adimplere cor valet, cur diuinus amor non inquiret
6 Deum, qui valoris infiniti thesaurus est, & qui solus corda nostra, etsi inter plurimos labores constituta sint, satiare atque ditare sufficit? Anima nostra capacitatem infinitam passiuam habet, eamque, nisi solus Deus nihil adimplere potest. In hoc sensu Diuus Augustinus exponit illud Geneseos: Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostrã hoc est, secundum infinitatis meæ mensuram. Ideo Diuus Bernardus ait: Ad imaginem Dei facta est anima rationalis. Cæteris creaturis occupari potest, impleri non potest. Igitur dilectissimi omittite, omittite terrenum ipsum thesaurum, qui terræ scoria est, & ne tantum bonum propter ipsum perdatis. Quondam Israelitico populo Sanctus Moyses dixit: Cum introduxerit te Dominus Deus tuus in ter-
7 ram, pro qua iurauit patribus tuis Abraham, Isaac, & Iacob & dederit tibi ciuitates magnas, & optimas, quas non ædificasti, domos plenas multarum opum, quas non extruxisti, vineta, & olieta, quæ non plantasti, caue diligenter, ne obliuiscaris domini Dei tui. In quo sanctus vir significauit tam ingentem humanam miseriam esse, quod ex bonis temporalibus à Deo acceptis solet homo occasionem sumere, vt benefactoris sui obliuiscatur, & quod eadẽ bona temporalia ligant, impediuntq; hominem ne creatori & benefactori suo, sicut decet, obsequatur, ideo qui illa relinquit optime sapit. Quinimo dico vobis, sæpe improbos ditari, fauorẽ Dei nõ esse; sed potius quẽ dã supplicij tacitũ modum. Vnde Sãctus Moyses murmuranti

Eccles. 5.

Esai.

D. Aug. sup. Gene. 1.

D. Bernar.

Deut. 6.

Exod. 16.

populo dixit: Dabit vobis Deus veſpere carnes edere, & mane panes in ſaturitate, eo quod audierit murmurationes veſtras, quibus murmurati eſtis contra eum. Ecce quomodo id loco ſuppliciji illis contulit. Ergo dilectiſsimi theſaurum, qui corda veſtra ſatiet inquirite, cuius poſſeſsio amorem horum, quæ tantum damnum veſtris animabus afferunt, à vobis tollat. Nam bona temporalia non æſtimantur niſi ab illis, qui ſpiritualia, & æterna non guſtant. Vnde Diuinus Apoſtolus, vt ſingularis contẽplatiuus, & quem cœleſtia maximo guſtu, & delectatione affi- Philip. 3. ciebant, dixit: Quæ mihi fuerunt lucra hæc arbitratus ſum propter Chriſtum detrimenta. Veruntamen exiſtimo omnia detrimentum eſſe propter eminentem ſcientiam Ieſu Chriſti domini mei, propter quem omnia detrimentum feci. Ecce quomodo omnes mũdi huius res contẽpſerat, quia cœleſtes deguſtauerat.

Ait ergo ſanctum Euangelium: *Simile eſt regnum cœlorum theſauro abſcondito in agro.* Hæc ſacroſancta, & vniuerſalis Eccleſia regnũ cœlorũ dicitur. Regnum appellatur, quia ſceptrũ in ea Deus tenet, atq; etiam in ipſa colitur. Cœlorũ vocatur, quia cœlũ dicitur à celando, & in hac ſancta Eccleſia omnia diuina myſteria fide celata ſunt. Vnde quod ſanctus Iob de vitę noſtrę breuitate aſſerit poſſumus & nos de nobis metipſis affirmare, ſcilicet, quòd tranſimus, quaſi naues poma portantes. Qui poma in Iob. 9. nauibus portant fœno, & paleis inuoluta ferunt, quæ nec oculis cerni, nec ore deguſtari poſſunt, eorũ dũtaxat fragrantia odorq; ſentitur. At mox, vt ad portum appellitur, paleas nautæ tollunt, & poma illa diſcooperiunt, quorum pulchritudine delectatur viſus, & eorum dulcedine reficitur guſtus. Sic nos dum per mundi huius mare nauigamus diuinis myſterijs, quaſi pomis onuſti pergimus, eaq; tanquam paleis fide inuoluta portamus, quæ nec cernimus, nec deguſtamus, ſolum nos reficit odor, atque ſuſtentat, videlicet, ſpes, in qua viuimus, ſperantes quòd aliquando hoc pretioſum pomum proprijs oculis intuebimur, atq; guſtabimus. Idq; erit quando per mortem ab huius mundi naui diſcedamus, & ad portum cœli ſecurũ appulerimus. Vbi fidei paleis ſemotis videbimus Deum ſicuti eſt, eritq; cibus noſter æternus, ex quo guſtum, & ſuauitatem ineffabilem capiemus.

Theſauro abſcondito. O Deus liberalitatis infinitæ, quid hoc Domine? Auarorum hominũ proprium eſt theſauros ſuos nimiũ abſcon-

12 abſcondere, & vnam quãque thecarum ſeptem (vt aiunt) clauibus obſerare, ſeptemq; nodos crumenę inijcere. At domine tu, qui ipſamet magnificentia es, cur theſaurum tuum abſcondis? Ad hoc reſpondeo theſaurum hunc Deum eiuſque ineffabilem gloriam eſſe. Et dicitur abſcõditus, quia, etſi nimiũ de illo loqui velimus nihil erit in cõparatione eius, quod eſt in ſe. Vnde ſanctus Apoſtolus, tanquam teſtis oculatus dixit. Oculus non vidit nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit quæ præparauit Deus diligentibus illum. Et quanuis Beatus Auguſtinus de hoc glorioſo Apoſtolo ait, hunc theſaurum illum vidiſſe, quando (ſicut ipſe fatetur) raptus fuit in paradiſum, cæterum quæ vidit nequiuit ore proferre. Quemadmodum, ſi in hoc templo quidam globus aureus eſſet, tam magnus, ſicut ipſum 13 templum recte ab ipſo auri globus caperetur, cæterum per oſtium educi non poſſet: ſimiliter viſio diuina, quando eſt in intellectu totam animam implet, at os exterius, quod eſt quaſi ianua mentis illam non capit. Hoc eſt, verbis exprimi nequit. Præterea ſi ſol tam magnus eſſet ſicut firmamentum, & vniuerſa terra plana eſſet, & cryſtallinis ſpeculis ſtrata, & ſol refulgeret in ſpecula illa, quem ſplendorem in illis efficeret? Quibus verbis id poſſet exprimi? Quanto ergo difficilius explicatu erit ille gloriæ ſplendor, vbi diuinus ſol refulget in tam innumera ſpecula cryſtallina, vt pote Angelos, & reliquos beatos ſpiritus? Ergo iure optimo ille theſaurus abſconditus dicitur, ſiquidem verba deſunt, quibus eius magnitudo & excellentia explicari poſsit. Vnde Beatus Thomas ait: quod 23 quanuis Beati Deum comprehendant, non tamen totaliter, ideſt, omnibus modis, quibus comprehendi poteſt. Qui talis ac tantus cum ſit ad illum tamen adipiſcendum vix mouemur, vt tam minimam diligentiam adhibeamus, qualis eſt diuinæ legis obſeruantia, nec ſaltim ad illum efficaciter deſiderandum accendimur. O deteſtabilem Chriſtianæ gentis inſaniã, qui talia credente ſic illa contemnunt. Per immenſam Dei charitatem dilectiſsimi vos obſecro, ne patiamini, vt de vobis tale circunferatur.

1. Corin. 2.

D. Aug. l. de videnda Deum.

2. Cor. 12.

Simile.

Simile.

D. Th. 1. p. q. 11. art. 7. ad. 1.

Quem qui inuenit homo. Plurimum hic notare oportet, hunc hominem inueniſſe theſaurum abſque eo, quod illum inquireret, quia non dicitur illum quæſiuiſſe, ſed inueniſſe. In quo oſtenditur,

ditur, quod eſſe homo prædeſtinatus & vocatus nō eſt propter 4
eius merita, nec propter eius diligentiam, ſed tantū propter in
finitam Dei miſericordiam. O quanta dilectiſsimi obligatione
adſtringimur nos, qui fidei dono inſigniti ſumus & in ſacroſanctæ huius Eccleſiæ agro tranſpoſiti, vbi hic cœleſtis theſaurus
inuenitur cum ſummā cordis exultatione, atq; gaudio Deo pro
tam ſingulari beneficio aſsidue ingentes gratiarum actiones re-
Col. 1. ferre. Ita Diuinus Apoſtolus nos exhortatur dicens: Cum gaudio gratias agentes Deo, & patri, qui dignos nos fecit in partem
ſortis ſanctorum in lumine, qui eripuit nos de poteſtate tenebra
rū, & trāſtulit in regnū filij dilectionis ſuæ, ideſt, dilecti filij ſui,
in quo habemus redemptionem, & remiſsionem peccatorū. Per
pēdite amore Dei qualiter S. Apoſtolus dicat: Deo patri vt cor
da noſtra quadam teneritudine molliret, conſideratione hac, ſci 5
licet, quod Deus pater noſter eſt. Nec ſatis illi fuit dixiſſe vt gratiarū actiones huic cœleſti patri exhibeamus, ſed inſuper vult,
vt ipſę gratiarū actiones gaudio plenæ, ſint noſtræ gratitudinis,
& bonæ voluntatis ſignificatiuū. Et peculiariter nos admonet,
vt gratias illi agamus, qui in ſancta eius eccleſia nos collocauit.
Quo tēpore in vtero materno corpora noſtra formata, & diſpoſita erant, vt animę eis infunderentur, alia quā plurima ſimiliter
concepta, & diſpoſita erant in vteris multarū infideliū fœminarū, vt pote Turcarū, Arabū, Indicarum, hæreticarum, & aliarū
infidelium. Et in illo inſtanti creauit Deus plurimas animas, &
quaſdam quidem infudit corporibus, quæ Conſtantinopoli, &
in alijs infideliū locis erāt, tuam verò in Hiſpania corpori diſpoſito in vtero mulieris Chriſtianæ infudit, vt mox naſcens huius 16
cœleſtis theſauri, qui eſt Chriſtus venam inueniret Baptiſmum
gratia, & ſanctificatione plenū ſuſcipiens. Reliquæ vero infidelium animæ, quas Deus ſimul cum tua creauit hunc theſaurum
non inuenerunt. Quo igitur obſequio tam ſingulari beneficio
abſq; tuis meritis tibi exhibito Deo ſatisfacies? Quomodo ſi me
moria illud tenes, à diuinis laudibus poteris conticeſcere? Qui
exaltas me de portis mortis, vt annuntiem omnes laudationes
Pſal. 9. tuas in portis filiæ Sion, dicit Sanctus Dauid. Inferni, & damnationis æternæ portæ ſunt peccata, & ab his diris portis nos Deus
educit, vt ab eius laudibus nunquam ceſſemus. In portis filiæ
Zacha. 9. Sion. Filia Sion eſt hæc ſancta eccleſia, vt Zacharias ait: Di-

citę

17 cite filiæ Sion. Et eius portæ sunt virtutes, per has enim ad cælum ingreditur. In his ergo portis Christianus stare debet, & ab illis Deum laudare, & glorificare. Videlicet in castitate patientia, humilitate misericordia. &c. Ab his inquam portis Deo gratias agere debet, qui illum à tanto malo eripuit, & tanto bono participem fecit. Sed, proh dolor, quam rari hodie inueniuntur, qui pro tam singulari beneficio gratos se Deo exhibere sciant, quinimo quam plurimi voluntariè ad portas mortis, & infernireuersi sunt, & exinde acutas peccatorum, iniuriarumque sagitas quotidie in hunc summum benefactorem iaciunt.

Thesauro inuento, ait sacer textus, quod, *Præ gaudio illius vadit, & vendit vniuersa, quæ habet & emit agrũ illum.* Perpẽdite qualiter 18 dicat: præ gaudio illius vadit. In quo significatur gaudium ipsum, quo affectus est, vires, animumque illi præbuisse ad hoc, vt quicquid possidebat venderet. Nunquam homo satis mundo eiusque vanitatibus renuntiat, nisi postquam gaudia spiritus de gustare cœpit. Et ita de iustis ecclesiasticus ait: in mandatis eius *Eccle. 39.* epulabuntur. Et in contextu Græco habetur: In mandatis eius lætabuntur. O ineffabilem Dei bonitatem. Omnes te domine hierarchiæ cœlestes, nec non omnes iusti terræ collaudent, qui tantam suauitatem, & dulcedinem amicis tuis communicas, vt obseruantia cœlestium tuorum mandatorum plus lætentur, & gaudeant, quam si splendidissimis epulis vescerentur. Et hoc beneficio illos Deus donat, vt præ gaudio vadant, & vendant vniuersa, quæ habent, hoc est, vt illo gaudio animari, omninò 19 expediantur ad hunc cœlestem thesaurum recipiendum. Nam eius diuinæ celsitudini placet, vt thecam expeditam & vacuam ad hos thesauros suscipiendos illi præbeamus, sicut Sanctus Eliseus viduæ præcepit, vt vasa vacua quæreret, vt eius de- *4. Reg. 4.* precatione oleo adimplerentur. Et cum primum viduæ vasa vacua defuerunt etiam oleum cessauit. Nonne Deus, qui precibus eius sancti prophetæ oleum illud creabat vasa etiam creare potebat? Maximè. Cæterum non omnimodè operari vult, sed, vt nos etiam concurramus, & aliquã diligẽtiã ex parte nostra exhibeam⁹. Ne autẽ cõquereremur, quod nobis deesset, in quo eius diuina dona reciperemus, dedit nobis Deus tantæ capacitatis cor, vt si annis centum millibus viueremus, & gratia diuina quotidie

in no-

in nobis accresceret, possemus magis, ac magis cor dilatare, & adhuc nunquam adimpleretur, quin imo id quod Sanctus
Psal. 62. Dauid asserit quondam populo Hebræorum Deum dixisse nobis etiam diceret: scilicet: Dilata os tuum & implebo illud. Vendere omnia non significat, necessario cuncta, quæ possidetis vos vendere debere, quasi sine hoc thesaurus obtineri nequeat. Sed significat, quod lege Dei in statera vna, & quicquid possidetis in alia statera posita firmissimum propositum habeatis potiùs rem omnem familiarem, quam possidetis, cõburere, quam legis diuinæ vel saltim vnicum præceptum trãsgredi. Ita, vt cum propheta regio dicere possitis: Dilexi man-
Psal. 118. data tua super aurum & topazion. Etiam dicere possumus, quod sicut homo, nec domus, nec vineæ, nec corporis adhuc nec animæ suæ propriè dominus dici potest secundum portionem, qua corpus ipsa informat, quia hæc omnia ab ipso, vel inuito tolli possunt, reliquum est, vt solius voluntatis, quæ libera potentia est dominus sit. Hæc eius peculium est, & cuicunq; sibi libuerit donare potest: quod si per amorẽ illam Deo tribuit, tunc vendit omnia quæ habet propter cœlestem thesaurum Felix qui rem suam ita expendere nouit. Nam sicut ignis semper agit, & adurit, ita voluntas nunquam est ociosa, sed semper vult amare. Quod si Deum non diligit mundum debet diligere. Ideo summopere expedit nobis in diuino amore illam collocare, ne in mundi amore collocetur & pereamus. Et cum hæc sit propria res familiaris hominis peculiariter il-
Prouer. 23. lam deposcit Deus dicens: Fili præbe mihi cor tuum. Non vineam, non domum, aut agrum, non primogenituram, non de-
22 niq́ue dignitatem à te petit Deus imperans vt hæc dimittas & vt ostiatim Eleemosynam petas. Nam hæc omnia cum benedictione Dei possidere, & illis vti potes. Sed melius, quod in te est à te Deus deposcit, voluntatem scilicet.

O glorioſa Elisabeth, quã seriò totum cor tuum cõditori tuo tradidisti. Duæ fœminæ sanctissimæ Elisabeth nomine extiterunt. Altera legis antiquæ tempore, quæ filium B. Ioannem Baptistam habuit, altera verò in lege gratiæ quæ loco patris Beatũ Ioannẽ Euangelistã coluit, quẽ à primis ætatis suæ annis, vt peculiarem patronũ, & aduocatum habuit. Et cum D. Ioannes piscator sit è profundo maris mundi huius illam piscatus est vt in fer-

23 ferculo Dei illam poneret. Hanc benedictam fœminam adim-
pleſſe dici poteſt, quod per Eſaiam dixit Deus, ſcilicet: Rece- *Eſai. 52.*
dite, recedite exite inde, pollutum nolite tangere, exite de medio
eius, quia è medio Babyloniæ fugit. Pauperes ſunt in littore Ba
byloniæ, quæ eſt mundus, & ideò facilius ab eo exire poſſunt,
Nobiles & diuites ſunt paulò interius. At vero principes & Re
ges ſunt in medio Babyloniæ, & ideò difficilius illum ſolent re-
linquere. Hæc tamen ſancta & pia fœmina cum filia Regis eſ-
ſet, in profundo & medio Babyloniæ erat, & exinde glorioſus
Ioannes eius patronus, vt egregius piſcator illam eduxit. Et
cum ſit aquila adiuuit eam, atque ſubleuauit, vt altiſsime in diui
na contemplatione volaret, vbi pretioſiſsimum theſauſum Ie-
ſum Chriſtum inuenit. A quo hanc vocem audiuiſſe fertur: Si
24 vis eſſe mecum ego ero tecum, quæ à pueritia ſua feruentiſsimè
Deum diligere cœpit. Et credite mihi fratres valde neceſſarium
eſſe vt à prima rationis ætate, ità vos viuere incipiatis, (*Que to*
me luego Dios poſſeſsion de voſotros. Vnde in Prouerbijs dicitur: Pro *Prouer. 22.*
uerbium eſt: Adoleſcens iuxta viam ſuam etiam cum ſenuerit
nõ recedet ab ea. Et hinc myſteriumintelligetis, videlicet, quod
referens Sanctus Marcus quomodo Chriſtus Redẽptor noſter *Marc. 11.*
maledixit ficulneæ, quia ad illam appropians non inuenit fru-
ctum niſi folia tantum, idem Sanctus Euangeliſta ait, non enim
erat tempus ficorum. O iuſtorum regula, & vere magiſter Chri-
ſte fili Dei, ſi nondum tempus fructus eſt, cur huic arbori ſic ma
ledicis, quia ficos non habet? Si ficorum tempus eſſet & illas nõ
haberet non mirum ſi illam malediceres. At cum ipſius fructus
25 tempus nondum ſit, cur hoc facis? In hoc diuina ſapientia ſigni-
ficauit ſe velle, vt homines bonorum operum fructum ferant,
etiam intempeſtiuè, & cum nõdum tempus eſt reddendi illum.
Vt cum reddendi illum tempus opportunum fuerit quo illum
dare tenentur reddere ſciant. Maledixit Dominus ficulneæ, cũ
nondum fructus tempus eſſet, fortè quia cognouit tempore fru-
ctus ficus habituram non eſſe. In quo ſignificauit plurimum
oportere ad hoc, vt quis bene operari ſciat quando tenetur, in
pueritia quando nondum obligatione aſtringitur id opere exe-
qui incipiat. Et formidandum valde eſt, quod ille, qui hoc fru-
ctu caret quando puer, poſteà quando vir ob induratam conſue
tudinem, & denique quando ſenex operafructifera non opera-
bitur

bitur. Vt ex sacris literis constat sæpe Deus populum suum nu- 26
merare præcepit. In quo eximium amorem, quo illum prose-
Exod. 28. 32 & 34. quebatur ostendit. (Veluti qui paucos aureos habet, nunquam
Simile. illos supputare satiatur) quanuis ille, vt rebellis, huic maximo
Dei amori gratiam referre nesciuit. Et est valde notãdum, quod
in Numeris præcepit Deus hunc populum numerari dicens:
Numerate omnem summam filiorum Israel à viginti annis, &
Num. 26. supra. De filijs Leui dicit ibi sacer textus: Fuerunt omnes, qui
numerati sunt, viginti tria millia ab vno mense, & supra, qui nõ
sunt recensiti inter filios Israel, nec eis cum cæteris data est pos-
sessio. Quodnam mysterium est hoc? Vt præciperet Deus nu-
merari gentem populi à viginti annis, & supra, & solum qui de
tribu Leui essent, quia futuri erant ministri Dei ab vno mense,
& supra numerarentur? Dico in hoc Deum nobis significare vo- 27
luisse, & nos docere discrimen, quod versatur inter seruire mun-
do, & seruire Deo. Vt homo mundo seruire sciat parum refert,
si sero incipiat, cito enim doctus cuadet. Cæterum, vt Deo ser-
uire cognoscat debet à primæua ætate incipere, & nimiam curã
adhibere, quia vult Deus apprime seruiri. Hinc intelligetis, quã
decepti viuatis, qui filios habentes, in palatium illos ducitis, pro
uidendo illis de magistris, & ducibus, qui seculi vrbanitatem eos
doceant. Ad ea vero, quæ ad Dei seruitium attinent dicitis par-
uulos esse, & quod postquam creuerint id discent. Ne tam im-
mites & crudeles in filios vestros sitis obsecro, siquidem ante-
quam illos gignatis diuitias temporales illis inquiritis, at post-
quam nati vobis fuerint, & ad rationis vsum deuenti curate, vt
spirituales diuitias possideant, quibus in æternum beati sint. Hæc 28
sancta Fœmina à primæua vitæ suæ ætate tam fixas in virtute ra
dices misit, quod vsque in vitæ suæ metam vberrimum bo
norum operum fructum reddidit, & sic meritis plena, & gratia insignita meruit de hoc mundo transire ad gloriam. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Communi ſanctarum Mulierum, Concio Tertia.

Simile eſt regnum cælorum homini negotiatori, quærẽti bonas Margaritas, &c. Matth. 13.

QVòd Chriſtus Dei filius ſanctã Eccleſiã ſpõſam ſuã hominĩ negociatori, & inſtitori cõparet ingentẽ admirationem infert. Quid domine? Nonne cõgruẽtius homini ingenuo, à negotijs expedito, à curis & ſolicitudinibus alieno illã aſsimilares? Nunquid (*Tan buen pecho os haẓen*) & adeo grati negotiatores tibi ſunt? Quinimo ni fallor, ſi erga alicuĩ gẽtis genẽ rigidũ, & ſeuerũ te oſtẽdiſti, erga eos fuit flagellis è tẽplo illos eijciẽdo & fures illos appellãdo, vt apud Matthæũ habeẽ. Vbi dicitur: Intrauit Ieſus in tẽplũ Dei, & eijciebat oẽs vẽdẽtes & emẽtes in tẽplo, & dixit eis: Scriptũ eſt: Domus mea domus orationis vocabitur, vos autẽ feciſtis illã ſpeluncã latronũ. Et Oſeas propheta de huius cõditionis gente ait. Chanaã, in manu eius ſtatera doloſa, calũniam dilexit. Per Chanaan non intelligitur hic gẽs illa idololatra, quæ per ingreſſum filiorũ Iſrael è terra promiſsionis fuit expulſa. Ita quod Chanaã nomẽ ſit propriũ: nõ enim eſt hic ꝓpriũ ſed appellatiuũ ſignificãs mercatorẽ. Sicut etiã in illo Prouerbiorũ: Sindonẽ fecit, & vẽdidit, & cingulũ tradidit Chananẽo, ideſt, mercatori. Sic quã plurimi ex priſcis, & modernis expoſitoribus hunc Oſeæ locũ elucidãt, quibꝰ etiã & Chaldaica tranſlatio adſtipulatur. Vbi habetur: Ne ſitis ſicut mercatores, in quorũ manibus ſunt bilãces, doloſæ rapinæ ſtudentes. Huiuſmodi ergo gẽti domine tuã ſanctam Eccleſiam cõparas? Quin etiam Sanctus Dauid ait: Quoniam non cognoui literaturã, introibo in potentias Dñi, Dñe memorabor iuſtitię tuæ ſolius. Vbi alia tranſlatio habet. Quoniam non cognoui negotiationẽ, introibo in potentias domini. Potentiæ Dei exteriores Angeli & ſancti appellantur, quia ſæpe cum illis tanquam

Matth. 21.

Oſe. 12.

Prou. 3.

Pſal. 70.

cum

cum inſtrumentis ſuam potentiam, & volũtatem exequitur. Et 4
dicuntur exteriores Dei potentiæ: nã interiores ſunt eius memoria, intellectus, & voluntas. Ait ergo Sanctus Dauid magnã ſpẽ ſe habere in has potentias introeundi, videlicet, inter Angelos & ſanctos ſe fore collocandũ, quia cum regni ſui ſtatu contentus viuens non cognouit literaturam, ideſt, emptiones, & vendi tiones, nec cõtractus ſeu negociationes exercuit. Igitur negotiatorẽ aliquem eſſe periculoſa res eſt? Ad hoc reſpondeo negotiũ genera duplicia eſſe. Quædã ſunt corporalia, quædam vero
Eccle. 26. ſpiritualia: Negotia corporalia ſolẽt animæ periculoſa eſſe & nociua. Et de his Regius Dauid loquitur. De quibus etiã Eccleſiaſticus ait: Difficile exuitur negotians à negligẽtia. Alia negotia ſunt ſpiritualia, & hæc bona ſunt & neceſſaria, in quibus optimus quiſq; Chriſtianus ſe debet exercere. De his ergo loquitur 5
hic dominus dicẽs. *Simile eſt regnum cælorũ homini negociatori.* Primum quod Chriſtianus habere debet eſt, quòd ſit homo. Scitote dilectiſſimi ex præcipuis mũdi huius penurijs vnam eſſe videli
Diog. Cyni. cet, hominum. De Diogene Cynico legitur aliquando in medio fori ſe ſtatuiſſe, & ſumma voce proclamaſſe: Heus homines, heus homines. Ad quem cũ plurimi homines conuenirent, ille dixit: Nõ voco vos. Cui cũ illi dicerent: Nũquid homines nõ vocaſti? ille reſpõdit, An ignoratis nõ omnes, qui homines appellantur homines eſſe? Et verũ quippe dixit. Idẽ philoſophus, cũ aliquã-do lucernam accẽſam geſtans ambularet in foro clariſſima luce quaſi aliquid quærens rogantibus, quid ageret, hominẽ, inquit, quæro. Cui illi cũ dicerent: Ecce quã plurimi homines prætereũt ille reſpõdit: Iam video hęc animalia, cęterũ ego non reputo ho 6
minẽ eſſe præter illũ, qui ſecundũ regulã rectę rationis viuit. Hi verò tam pauci ſunt, quod in foro non inueniuntur, vnde oportet eos cum lucerna inquirere per angulos. Hoc Sanctus Hieremias melius cognouit cùm dixit: Aſpexi terram, & ecce vacua
Hiere. 4. erat, & nihili: intuitus ſum & non erat homo. Quid ſanctę prophęta terram vacuam dicis? Nonne fluminibus, plantis, animalibus, quam plurimis denique ædificijs abundat, quomodo ergo aſſeris, vacua erat & nihili? Quando theca panem, in-
Simile. dumenta, aut aliquid huiuſmodi in ſe non continet dici ſolet, hæc theca vacua eſt. Cur vacuam eſſe dicis? An ignoras aere plenam eſſe, cum non detur vacuum in natura? Verum eſt (dices)

cæte-

7 cæterum, quia non continet in se illud, propter quod fabre facta fuit, vacua esse dicitur. Itaque vacuum dicitur illud, quod fine caret, propter quem id factum est. Vnde quia terra facta fuit, vt iusti, & serui Dei eam colerēt, & iusti in ea non erant, dicit sanctus Propheta: Aspexi terram, & ecce vacua erat, & nihili, intuitus sum. Quasi diceret, aperui oculos, & consideraui, & iustos in terra non vidi. Vnde exponens se addit: Intuitus sum, & nō erat homo. Quid? nōne quo tempore sanctus Propheta hoc dicebat: In numeri homines in mūdo erant? Dico illum homines iustos appellare, qui secundum rectam rationem viuunt, nec à suis proprijs passionibus ducipatiūtur. Vnde Sapiens ait: Deum time, & mandata eius serua, hoc est omnis homo. Vel secundū translationem Septuaginta interpretum: In hoc consistit omnis homo. *Eccle. vlt.*

8 Et qui hoc caret, immerito homo appellatur. Contingit in scæna aliquem pastoris personam agere, rustico habitu indutus, horrido capillo, cum baculo in manu & pera post tergum, & crassa Minerua loquendo: accede, & dicito illi: Frater, siquidem pastoris habitum portas, nunquid quomodo agni pascendi, & qualiter ouium scabies sit expurganda nouisti? Respondebit ille, Domine, ego verus pastor non sum, sed eius personam habitu mentito ago. Ita quam plurimi sunt, qui nomen, & personam hominis præ se ferunt, & à planta pedis vsq; ad verticem, homines apparent, in vultu, in sermone, in gressu, &c. At verò si illos interroges, vtrùm proximorum compati sciant, num secundū propriā rationem viuere, num per legem diuinam gubernare se norint: hi, si verum fateri velint, ingenuè dicent, & fatebuntur se nescire, quid est compati, siue duci ratione, aut diuinæ legis obseruātia magis, quā si bruta animantia essent. O miseræ creaturæ, quę sic vestrammet naturam contumelia afficitis, & cum rationales sitis, vt bruta animantia, quæ proprijs appetitibus ducuntur, viuitis. Ante quam primus homo peccaret, non legimus aliud ei nomen inditum fuisse, nisi hoc tantum nomē homo. Nusquam sacer textus illum carnem appellat, nec etiam de corpore eius sermonem faciens carnem illud vocat, sed hominem, vt patet in Genesi, vbi dicitur: Formauit Dominus Deus hominem de limo terræ, & hoc nomine illum appellabat, quia priusquam peccaret ratione agebatur. Cæterùm post peccatum idem Dominus illum carnem appellat, dicens: Non permanebit spiritus meus *Similc.* *Gene. 2.* *Gene. 6.*

meus in homine in æternũ, quia caro est. Huius ratio est, quia 10
sicut domus denominatio nem accipit ab eo, qui plus in ea impe
rat, sic quoniam ante peccatum ratio in homine imperabat dice
batur homo, idest, res quæ ratione ducitur. At vero post pecca-
tum, quia caro imperat, & spiritus illi obtemperat caro appella-
tur. Hinc Sãctus Dauid de hac misera creatura sermonem faciẽs
ait: Omnis homo mendax. Quare ò sancte Propheta mẽdacem
illũ appellas? An quia plura mendacia dicit? Satis superque sa-
tis mentitur: cæterũ nõ tantũ de oris mendacio loquor, sed etiã
de mendacio operis. Omnis homo mendax, inquã, quia non est
conformis prototypo, & imagini, ad cuius similitudinem forma
tus fuit. Fecit enim Deus illum ad imaginem & similitudinem
suam. At si eius dicta, facta & negotia consideretis, tam abomi-
nabilis vobis apparebit, quòd obstupefacti dicetis: Hæccine 11
Dei imago est? Voco ego illam diaboli imaginem. Non est se-
cundum eius exemplar, qui illam formauit. Nimis à Deo dissi-
det, nimis infecta, & labefactata est peccatis. Hoc est illud: Om-
nis homo mendax. Nolo inquam dicere hominem Dei imaginẽ
propter peccatum deperdere. Veruntamen tam fœdata manet,
quod idem Dominus ait: Nescio vos. Ideo sanctus Hieremias di
cit: Intuitus sum, & non erat homo. Nam, vt diximus hominẽ
Ezech. 34. esse in hoc sensu est, iustum esse. Vnde per Ezechielem dixit
Deus: Vos greges mei, greges pascuę meæ homines estis, & ego
Dominus Deus vester. Hoc est, vos, qui tanquã oues meæ diui-
nis verbis meis pascimini, & vt pastorem me agnoscitis & me se
quimini, vocì ac præceptis meis obtemperando homines estis:
quia illi, qui hoc non faciunt iure homines dici non debent, sed 12
bestiæ. Ecce quid per hæc verba significetur.

Simile est regnum cælorum homini. Et sequitur, *Negociatori.* Nego
ciator, idest, negans otiũ. Huiusmodi Christianum quẽlibet esse
oportet. Cuncta quæ Deus cõdidit, proprias habẽt operationes
ergo indecens est, vt solus homo otiosus sit, quinimo inter ea,
quæ subterfugere debet, vnum est otiositas. Ob duplicem
enim rationem omnibus odio habenda est, & quia omnium ma
lorum origo est, tum vero quia omni bono ianuam claudit.
Nam cum nulla sit virtus, quæ labore non comparetur, proin-
de, q̃ homo omnẽ laborem exosum habet generali instrumẽto
caret, cum quo omnes virtutes obtinentur. Quis ergo summo

odio

13 iocio non prosequetur otium, cum hæc duo tam ingentia mala secum afferat? Dicite, quæ maior calamitas alicui vrbi contingere posset, si duas portas habens, alteram, per quã omnia pariter bona sibi intrarent, alteram verò, per quam omnia mala ingrederentur, bonorum porta semper obserata esset, malorum vero semper pateret? Quid damnatorũ calamitati, & miseriæ similius posset excogitari, quibus ianua patet, per quã omnia mala sibi intrant, & clausam habent, ne aliquod vnquam bonum ad se posit ingredi? Huiusmodi ergo hominis otiosi anima est, quæ ad omnia mala ianuam patulam habet, ad bona vero clausam. Quis ergo dilectissimi hæc audiẽs rem tam pernicioſam à se repellere non studet, & cũ summa diligentia rem salutis suę agere? Prouerbium vulgare est, omnia cum tempore pertransire: quod 14 autem res corporeæ sic pertranseant nihil mirum, cum corporeæ sint. Cæterum, si spiritualis profectus cum tempore transit hoc profecto ingens malum est. Quia res corporeæ quamuis amittantur recuperandæ sunt, quando cœlo & terra purificatis corpora nostra reformata apparebunt. Itaque quanuis modo ætate ipsa vires corporeas, & pulchritudinem vultus amittas, & oculorum lumine priueris, & dentes tibi cadant, tunc perfectiora illa recipies. At verò si tempore elabente spiritalis profectus simul pertransit, irrecuperabilis est. Quod si dicas, ad hoc diuinam prouidentiam diem post diem fecisse, inuitans nos, vt quod hodie non fecimus eras operemur, ad hoc tibi respondeo, verum esse nos posse hodie operari, quod heri nonfecimus. At vero hodie recuperare non possumus quod 15 heri amisimus absq; eo, quod denuo aliquid perdamus. Nam faciendo hodie quod heri à nobis faciendum erat, quod hodie eramus facturi, amisimus, nam peculiarem fructum quotidie reddere debemus. Ideò per Ecclesiasten Spiritus sanctus nos admonet dicens: Quodcunque potest facere manus tua instanter operare. Duo asserit. Primum, vt quicquid potes opereris. Alterum verò vt sit instanter. Et idem Spiritus sanctus hanc diligentiam laudans alibi dicit: Vidisti virum velocem in opere suo, coram regibus stabit, neque erit ante ignobiles Quasi dicat: Quemadmodum diligentia, arte & negotijs corporalibus impetrant homines gratiam apud Reges, & sibi familiares fiunt, & plurimum ab eis æstimantur, vnde dedignãtur

Simile.

Eccl. 9.

Prou. 22.

cum gente vili & abiecta conuersari: sic vir in virtute diligens, & studiosus coram diuini Regis conspectum agnam acceptationem comparabit, primasque tenebit, & ideo dęmoniorum societatem & cōsortium fugiet. Et siquidem Christianus homini negotiatori similis est, oportet, vt res ęstimare sciat secundum earū pretiū & valorem: aliter enim res viles plurimi pendet, & è contra res pretiosas vilipendet. O glorioſe Apoſtole Paule, benedicta sit altisima Dei maiestas, qui te sic illuminauit, & docuit, vt vilitatem mundi rerum agnosceres: & quam indigna res est, vt tanto laborum pretio emantur, quanto mundani eas comparare solent, siquidem tam ex animo dixisti: Omnia arbitratus sum, vt stercora. Sicut, qui sterquilinium intuetur, in quo exeremenPhilip. 3. Simile. ta, & sordes quam plurimæ congestæ sunt, claudit oculos, & nares, & citò pertransire festinat, ne tam turpe spectaculū cernat, quod ingentem fœtorem ex se emittit, & ad nauseam eius aspectus intuentē prouocat: ita diuinus Apoſtolus ait, mūdi res sterquilinium fœtidum, & abominabile sibi videri, & ne illas intueretur, seu odoraretur, fugam parare studebat. O quam stupidi negociatores peccatores sunt: siquidē tanto sudore, labore, & angustia mundi huius stercora emunt, quibus laboribus, & adhuc minoribus diuinæ gratiæ thesaurum comparare possent. De qua Sap. 7. Sapiens ait: Omne aurum in comparatione illius arena est exigua. Iure optimo profectò, aurum, & reliqua temporalia arena dicuntur, quę grauis nimis est, & parum valet, nec fructum reddit. O quam ingens pondus reges cum regnis suis, & principes, diuitesque seculi cū suis honoribus, & pecunijs sustinent. Quod si propter has nænias diuinam gratiam amiserint, quam illusi in inferno inuenientur? Vtique plane etsi sero tunc conspicient, Sap. 5. quomodo omnia sunt arena arida grauis, & sine fructu, & dicēt, quod alij ibi iacentes proclamant: Quid nobis profuit superbia, aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis? Ergo dilectissimi, oculos vestros aperite, ne sitis tam stupidi negociatores, pro tam sublimi pretio rem adeò vilem, infrugiferam, & onerosam, quæ animam deprimit ne ematis, & quæ occasionem præbet, vt eius rectitudo amittatur, in æternum que pereat. Attendite, quid vobis sanctus Isaias dicat: Quare appendistis argentum non in panibus, & laborem vestrum non in saturitate? O insani, qui cum tanta afflictione & angustia famem æternam emitis. O vos miIsai. 55. seros,

19 seros, qui res vanas huius sæculi tãti appẽditis, & pro bonis æter nis, si quid à vobis postulatur, difficillime donatis. Hoc Diuus Chrysostomus admiratur, dicens: Si quidam lapidarius quosdã pretiosos, quosdam vero pseudolapides tibi venderet, & pretio sos falsorum pretio tibi appenderet, nonne magno beneficio in hoc te donaret? Nonne gauderes pro pretiosis tantum, ac pro falsis lapidibus soluere? idque si acceptare nolles, nonne vt ingens amentia tibi imputaretur? Maximè. Quid ergo à te deposcit Deus, nisi tantum, vt diligentiam & studium, quod adhibes, vt bona terrea obtineas, idipsum adhibeas, vt cœlestia bona cõpares, quæ sic absque dubio impetrabis? Hoc sanctus Isaias insinuauit his verbis: Cõuertimini, sicut in profundum receſſeratis filij Israel. Hoc est eodem met affectu, quo fallaces sæculi huius vm 20 obras quæ fiuistis, quærite lapidem pretiosum, qui sum ego, & labores, quos patiebamini, vt bona illa caduca impetraretis propter me sufferte, & inuenietis me. Tu autem ò miser hoc facere respuis: meritò ergo insanum te prędicamus. Ecce damnũ, quod homini prouenit ex eo, quod ignorat, vt optimus negociator appendere & æstimare res secundum proprium valorem. Alterum damnum est, quòd res pretiosas vili pretio vendit. Rem, quam plus in promptu habet ad vendendum, propria anima est. Vix delectatio, honoris respectus, aut quælibet mundi nænia incipit apparere, quin venalem illam promat. Quò mentem habes, o te infœlicem, quando talia agis? Quid? cum hac merce tam pretiosa nõ te geris, sicut rusticus cum venali lignorum strue se habet? Quam si quis emit, & per viam incedenti alter occurrit, vt eam 21 emat, ille respondet, (Señor vendida va) mihi parce, quia illam vẽdere nequeo. Hoc duntaxat frater cum anima tua nõ fãcies? Cur dæmoni, aut mũdo tibi occurrenti, vt animam tuam pro aliqua voluptate, aut lucro emat non dices: Parce munde, parce dæmon, quia Dominus meus Iesus Christus inæstimabili pretio videlicet, eius sanguine pretiosissimo eam emit? Sic Diuus Petrus in sua Canonica ait: Scientes, quòd non corruptibilibus auro, vel argento redempti estis, sed pretioso sanguine, quasi agni immaculati Iesu Christi. Etiã hominem negotiatorẽ scire oportet quòd sicut in mundi cõtractibus plurimũ lucri comparatur, (Vendiendo al fiado) quam statim soluẽdo, sic in negotijs spiritualibus plurimum lucri fit, (Vendiendo al fiado.) Ideo frater, noli in

D. Chrys. Simile.

Esai. 31.

Simile.

1. Petr. 1.

D. Augus. Hebr. 10. hac vita retributionē accipere pro seruitijs Dei amore exhibitis, sed potius cū Beato Augustino proclama: Domine hic vre, hic seca, vt in æternum parcas. Hoc Diuus Paulus docet cū ait: Patientia vobis necessaria est, adhuc enim modicum aliquātulum qui venturus est veniet, & non tardabit. Iustus autem ex fide viuit. Hoc est iustus in hac vita retributione temporali à Deo sibi exhibenda nō viuit sed spe alitur. Nōnulli mercatores sunt, qui bus quia modicus census est, ideſt, (poco caudal) negotiantur, & vē dunt (a luego pagar.) Alij sunt ditissimi, & hi omnia in diem vendunt, ideſt, (todo lo fian.) Similiter in sancta ecclesia nonnullos homines videas tam modici pensus, & ita virtute vacuos, qui nisi mercede soluta nihil omnino faciunt. Et hoc forte nonnullis ecclesiasticis, contingit qui nec concionari, seu sacramenta administrare volūt, nisi mercede proposita. Alios Dei seruos virtute diz uites cernas, qui omnia in diem vendunt, vel saltim finem præcipuum in lucro, & præmio huius vitæ nullatenus constituunt. In 1. Petr. 3. 1. Pet. 3. vbi nos legimus, vt nos offerret Deo mortificatos quidē carne, viuificatos autem spiritu, alia translatio habet: Vt nos offerret Deo (scilicet Christus) mortificatus autem carne viuificatus autem spiritu. Huius conditionis sacrificia nostra debēt esse, nēpe cordis mortificatione oblata, ab omni cupiditate aliena & spiritus viuacitate. Hoc est feruore maximo facta ab omni vanitatis seu lucri scoria purificata.

Dicit prēterea: *Quærēti bonas Margaritas.* Nō solum quemlibet Dei seruū fidelē, hominē, atq; negotiatorē esse oportet, sed etiā bonas Margaritas cōtinuò debet inquirere, quousq; vnā pretio Psal. 76. saminueniat. Et modum quo quæri debeat Regius David insi- 24
nuat dicens: Deum exquisiui manibus meis nocte. Hæ duæ manus sunt intellectus, & voluntas. Intellectu debet se homo exercere in contemplatione excelsorū Dei attributorum, vt potè sapiētię, bonitatis, pulchritudinis infinitę, &c. Volūtate verò hūc Deū amādo. Et est valde notandū S. Prophetā nō dicere: Deū exquisiui manu mea, sed, manibus meis, quia nō sat est eius perfectiones contēplando, illū intellectu quærere si postea volūtati locus non conceditur, vt illū diligat. Ius est, vt publicano, ideſt, (al porta? guero) portorij ſ soluatur de cōmeatib⁹, & obsonijs, ideſt Simile. (de las provisiones) quæ per ciuitatis ostia portantur. At verò si ipse portorius omnē commeatū sibi vsurparet, & nihil ad forū perue

nire

25 nire concederet planũ eſt, ꝙ omnes vrbis ciues fame perirent. Intellectus animæ noſtræ oſtium eſt, per quod diuinorum myſteriorũ notitia ingreditur, quæ animæ cibus ſunt. Quapropter ſi ratio quæ portorius eſt quicquid per intellectum ingreditur ſibi vſurpat, qualis voluntas manebit, niſi ieiuna, debilis, & vacua? Ergo neceſſarium eſt, vt volũtati locum cõcedat, ad hoc, vt myſteria, quæ ille præmeditatus eſt & cognouit ipſa diligat, amplectatur, & cũ eis reficiatur: alioquin fame peribit. Et ideò S. Propheta inquit: Deũ exquiſiui manibus meis? Et addidit, Noc̃e. In quo ſignificatur ad hoc ſpirituale negotiũ ità ſeruos Dei oportere ſenſus habere obſeratos, præcipue viſum, vt pene nõ videãt magis, quã ſi noctu eſſet. Qui piſces ſtagni ſui ne pereãt vult, curam adhibet, vt omnes canales, per quos aqua defluere poſſet 26 obſtruantur. Sic animæ noſtræ, quæ tanquam ſtagnum eſt, quo ſanctæ cogitationes, & pia deſideria velut piſces enatare debent ſenſus obſtruere oportet, ne virtutis & gratiæ aqua dilabatur, in qua hi piſces conſeruãtur. Sed tamẽ, vt ipſis cõſeruatis gratia ad augeatur, qua gloria obtinetur. Ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

Similes

In eodem Communi ſanctarum Mulierum Concio Quarta.

Simile eſt Regnum cælorum theſauro abſcondito in agro &c. Matth. 13.

1

THeſauro, & gemmæ in hodierno ſacro Euangelio Dominus ſe comparat, quæ homines auide eximiaque cura atque diligentia inquirunt, licet inter cœleſtem & terrenum theſaurum plurimum interſit vt ab omnibus theologis comprobatur. Quod etiam ex verbis Philoſophi. 1. libr. Poſteriorum colligitur dicentis: Omne, quod eſt per eſſentiã, maius eſt & perfectius omni eo, quod eſt per participationem. Sol nanque, ſtellæ atq; luna claritatem habent: ſed quæro, quis eorum maiori pollet? Reſpondebis, Sol. Qua igitur de cauſa? Quia ſolis claritas ſibimet eſſen-

In 4. d. 49. & Scot. in 1. d. 1.

tialis est, claritas verò, qua stellæ & luna lucent, ex solis participatione eis provenit. Etiam mel per se dulce est, dulcedo enim eius sibi essentialis est, ideoque, aquæ melle mixtæ dulcedinem excellit, quia eius dulcedinem illi cõmunicat. Huiusce modi seculi bona sunt, quorum claritas, dulcedo, & denique omnis perfectio non ex se, sed ex summi boni Dei Opt. Max. participatione dimanat. Ideoque Deus essentialis verusque thesaurus est, qui solus animam ditare, satiareque valet. Bona tamen corporalia, quæ exigua sunt corpori, non verò animæ competũt. Nam, vt idem Philosophus affirmat: A proprio obiecto potentiæ simpliciter recipiunt suam perfectionem. Potentia visiua non suaui concentu, sed speciosa colore gaudet. Auditus è contra non pulchro colore, sed sonora voce delectatur. Si enim oculis omnes mundi suaues concentus, & musicas obijcias, minimè eis satisfacies: ipsi nanque dulces musicæ harmonias (quod quidem est aurium) non vident. Dic ergo, mundus, & quæ in se continet, sunt ne animæ nostræ obiectum? Minimè quidem. Sed plus aberraret qui animam hoc mundo gaudere, illiusque gustu delectari assereret, quàm qui oculos suaui concentu reficiendicere ret. Ex hoc infertur, quàm ingens fatuitas eorum sit, qui tanta cura & solicitudine huius seculi bona, & thesaurum inquirunt, & ergà res spirituales inquirendas, vt potè ipsum Deum, qui vera satietas & salus est tam tepide se gerunt. Si quidam pictor imaginem depingens oculos imperfectos relinqueret, dato, illa imago suum defectum sentiret, quid faceret? quo se conferret? Nunquid regias domos, quæ thesauris abundant, peteret? Minimè gentium: quia principes ipsi quatenus diuites eius desiderio satisfacere nequeunt. Sed potiùs in domum & officinam proprij artificis se conferret, ab eoque summis precibus contenderet vt eam perficeret. O ergo rationalis creatura, à quo, dicito mihi, esse quod habes accepisti? Nescis imaginem per manus Dei te esse depictam? An ignoras te imperfectam esse, & plurimum tibi deesse, vt perfectionis tuæ fastigium pertingas? Hoc vere appetitus tuus præ se fert, atque manifestat, qui nunquam satiatur, nec contentus viuit, imò semper anhelat, & plura appetendo suspirat. Disposuit enim diuina prouidentia, vt ipsamet necessitas per eius ianuas te introduceret, & ad illum ire compelleret, & ideo noluit te ab initio ditare. Non quia parcus,

Arist. 2. de Anima. & 10. Ethic.

Simile.

5 cus, sed quod amoris tui auidus est: non, vt paũper esses, sed, vt te humiliaret, non, vt egenus esses, sed, vt te secum haberet. Ergo, ò homo si pauper, si cæcus, & deniq; egenus es, cur te non confers ad artificem, qui te depingere cœpit, vt quod tibi deest perficiat? Ita Regius Dauid faciebat, cum diceret: Manus tuæ fecerunt me, & plasmauerunt me, da mihi intellectum, vt discam mandata tua. Quasi diceret: Fateor Domine manus tuas me totum in circuitu fecisse: cæterùm hoc opus nondum perfectum est: quia animæ meę oculi inter alia imperfecti sunt, vt sciam, quid me facere oporteat lumine careo. Vt tibi Domine seruire sciam illud mihi tribue. Et sicut huic Domino stat vltimam perfectionem intellectui donare, eodem modo voluntatem, & reliquas potentias perficere. Ecce frater, quantum
6 te oporteat illum inquirere, quia dato ab eius diuina & magnifica manu plurima dona recepisses, adhuc multò maiora recipere potes. In Prouerbijs dicitur: Est quasi diues cum nihil habeat, & est quasi pauper, cum in multis diuitijs sit. Hoc est vnum discrimen inter alia, quæ inter iustum, & peccatorem versantur, videlicet, quòd iustus etsi diuitijs spiritualibus sit plenus, semper tamen pauper sibi videtur. Et vt mendicus diuino conspectui se se offert, quasi micas deposcens, quæ ab splendida Dei mensa caduant. Peccator verò, cum re vera egenus sit paupertatem suam non considerans, remedium sibi non inquirit. Notandum est valdè, quòd duabus primis parabolis thesauro, & gemmæ cõparans se Dñs, de thesauro inquit, illũ quendã hominem inuenisse: & nõ dicit priùs eũ quæsiuisse. De gemma verò
7 ait, eam hominẽ quæsiuisse, & inuenisse. In quo hic cœlestis Dñs significauit à multis se inueniri absque eo quòd inquiratur imò ipsum eos quærere, & ab alijs inueniri, quia illum quærũt. Iterageute Diuo Paulo, vt Iesum Christum in suis persequeretur, absque eo quòd illum quæreret, è cœlo Christus descendit, illumque inuenit, atque ad se conuertit. Latro etiam Christum in cruce inuenit, & paradisum lucratus est absque eo, quòd illum quæreret. Et Samaritana etiam præter opinionem Messiam inuenit, qui illam illuminauit, atque conuertit. Alij verò ipsum Christum inueniunt quia quærunt, quemadmodum Magi: quem quia summa cum diligentia quæsierunt in Bethlehemitico præsepio inuenerunt. Et Beata Mag-

Psal. 118.

Prouer. 13.

dalena, quia summo studio illum quæsiuit, in domo Simonis Leprosi inuenit, vbi peccatorum veniam obtinuit. Hoc debilibus maximum quidem solatium est. Nam cum salus nostra præcipuè à diuina voluntate dependeat. (Vnde Diuus Paulus referens illa Moysi verba, scilicet: Miserebor cui misertus sum, & misericordiam præstabo cui miserebor, addidit, dicens: Igitur non volētis, nec currentis, sed miserentis est Dei,) posset quis angi, dicens: Quis scit, an sors illa fœlix super se cadet, videlicet, vt Deus eius perquam suaui misericordia illum protegat? Ne quis simili præmeditatione animi deliquium patiatur, sit omnibus notum, duplicem viam seu aditum ad misericordiam Dei patere, alterum solius gratiæ & misericordiæ diuinæ, alterum verò gratiæ Dei, & per optimam hominis industriam atq; diligentiam. Quod si tu frater ex illis non es, quibus absque proprio labore, & industria gratia diuina aduenit: alia tamen tibi restat via, scilicet, vt studio & diligentia illam quæras, vt inuenias, & studeas similis esse homini negotiatori, quærenti bonas Margaritas. Scito frater, quòd quamuis vterque, videlicet, tā Deus, quam tu, salutem tuam operaturi estis, & præcipuè erga ipsam Deus operetur, cæterum tantam curam & studium adhibere debes, vt illam consequaris, acsi præter alicuius adiutorium eam impetraturus esses. In Iosue habetur, muros Hierico supremа Dei potentia corruisse, & nihilominus præcepit Deus Iosue, vt septies cum militibus suis circuiret ciuitatem, & vt sacerdotes clangerent buccinis, & tunc muri corruerunt. Itaque nec militum clamoribus, nec vrbis lustratione muri ceciderunt, sed solius Dei virtute. At verò hoc medio, & diligentia illos solo æquare dispoſuit. Quondam Gedeoni Deus præcepit, vt milites formidolosos, & timidos ab exercitu segregaret, eligeretque viros fortes, & bellatores, & qui ad aquas ducti non proni, sicut canes aquam lamberent, sed genu flexo biberēt. Post hanc vero experientiam non hastas illi fregerunt, non gladios euaginauerunt, aut armis luserunt, sed hostes Deus perterruit, suisque victoriam dedit. In Genesi habetur Iacob Patriarchæ tot Angelorum obuiam fuisse, quòd illis visis dixit: Castra Dei sunt hæc. Et quanuis omnes superueniebant, vt illum custodirent ille nihilominus festinabat populum ordinare, & muneribus fratrem Esau præueniebat, Deumque summis precibus exorabat, vt ab eius

Exod. 33. 8

9

Ios. 6.

Iud. 7. 10

Gene. 32.

fratre

11 fratre eum eriperet, ac si studium illud præcipuum medium foret, vt ab illo saluaretur: Quid amplius, quæso sanctus Patriarcha faceret, si nō ad eius præsidium Angeli aduentarent? His, & similibus euentibus, quos sacra Scriptura commemorat, nobis significatur, quòd quamuis salutis nostræ Deus præcipuus autor sit, & qui gratiam animę infundendo eam iustificat, attamen vult, vt omnem diligentiam homo adhibeat, ac si solus homo ipse propriæ salutis autor esset. Propterea diuinus magister regnum cœlorum homini negotiatori comparat, qui ab emporio in emporium quærens bonas margaritas migrat, quia optimus quisque fidelis à ieiunio, in ieiunium, à valetudinario, in valetudinarium, à carcere in carcerem, ab egeno in egenum, & à sancto exercitio in sanctum exercitium migrare debet, tanto feruore,
12 & spiritu, ac si per illud duntaxat saluandus esset. Etiam erga humana negotiatā ta rectitudine, & puritate se gerere debet, vt nihil præter ipsum Deum in illis quærere videatur. Cum Ietro sacerdos Madian veniret, vt viseret Moysen, videns vniuersum populum ad illum conuenire, huius causam scire exoptans, sanctus Moyses dixit: Venit ad me populus quærens sententiam Dei. Et alius interpres hic transtulit: Venit ad me populus ad quærendum Dominum. Quia, etsi vt causas agerent properabant, ita tamen res suas agebant, vt in illis Deum quærerent. Quanta ergo maiori obligatione Christianus ad hoc faciendum adstringitur, qui cœlesti doctrina edoctus est? *Exod. 18.*

Præterea, sicut diues mercator quædam frusta & indicia pan- *Simile.*
13 ni non melioris ad ostium ponit, vt signum sit quod mercator est: intus verò exactas, atque pretiosas merces custoditas habet: sic Christianus tenetur facere opera exteriora exhibendo, vt Christianus esse dignoscatur. Ad hæc tamen studere debet in interiori animæ suæ receptaculo alia exactiora opera, & virtutes reconditas habere, quam quæ exterius exhibet. Ita vt de eo possit affirmari quod in Canticis sponsus de dilecta ait, scilicet: Quam pulchra es amica mea, quam pulchra es absq; eo quod intrinsecus latet. Hic est mundus quē prudentissimus quisque negotiator obseruare debet, vt in humilitate conseruetur. Nam hypocrita similis est vilium merciū institori, quē dicimus (*Buhonero*) qui omnem mercem in propatulo affert, *Cant. 4.*

affert. Thesauro & margarita (quæ idem significant) inuentis.14

Dicit præterea, *Quod vendidit vniuersa, quæ habuit, & emit agrũ illum.* Si pauper, & egenus dicat: Quo pater regnum cœlorum emam, qui nihil hic possideo? Ad hoc respondeo, quòd præcipiens Deus in lege veteri, vt dona in sanctuario sibi offerrentur
Exod. 35. inter alia pretiosa, quæ ibi sanctus Moyses eius nomine assignauit, vt potè aurum, & argẽtum, hyacinthum, & purpuram, etiã pilos caprarum enumerauit, ad significandum ipsum ab homine non petere plus quàm possideat. O benedictus, & glorificatus sit talis Deus. Ingentes gratias dilectissimi eius diuinæ celsi tudini agite, qui tam paruo munere gaudet. Nam si aurum, vel argentum vobis deest, vt pro æterna vita illi offeratis, bonis duntaxat desiderijs, atque pijs cogitationibus per caprarum pilos significatis satisfactus manet. Quamuis etiam dicere possumus15
his verbis: *Omnia quæ habet*, alia intelligi, quæ miserrimi hominis
Simile. propriora sunt his bonis temporalibus: nam hæc bona propriè sua non dicuntur. Si cui diuersorium aliquod intranti cum vasis & patinis argenteis sibi ministraretur, qui postea è mensa surgens in sinu vasa illa reconderet, volens secum asportare, vtique caupo diceret, hic homo delirat. Illique diceret: Nonne cernis hæc vasa tibi appositа esse duntaxat, vt in mensa illis vtereris? nunquid tua non esse ignoras? Vel inuitus hic ea relinques: nam ad seruitium viatorum parata illa habeo. Huiuscemodi sunt omnia, quæ homines in hac vita possident: siquidem peregrini & viatores sunt. Vnde Diuus Paulus ait: Non habe-
Hebr. 13. mus hic ciuitatem permanentem, sed futuram inquirimus. Et cum in humanæ vitæ diuersorium se recipit homo, mundus,16
qui est caupo ei ministrat vineam, domum, & agrum. Ingens profectò hominis amentia esset, si diceret: Volo ex diuersorio hoc ista mecum portare. O amens, an ignoras ad seruitiũ & ministerium viatorum hæc omnia cauponem habere, & cum eadem ipsa domo, & vinea, atque agro, auo, atque parentibus suis satisfeciſſe, & tibi, filijs atque nepotibus tuis satisfacturũ? Ergo hæc propria hominis dici nequeunt. Quod igitur peculiũ vendet homo ad hunc thesaurũ atq; margaritã comparandã? Dico rẽ quandã tã propriã nos habere, vt neq; ipse Deus
Matth. 15. particeps ei⁹ sit, nempè peccata. Quia, vt Dñs ait: De corde exeũt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta

falsa

37 falsa testimonia. Quis ergo tam vilem mercem emet? Si quodam nundinarum die in medio fori aliquis se collocaret & mensam cum torali seu mappa sterneret stateram in manu habēs, & quęsitus quid cum tanto apparatu venale haberet, responderet: Peccata venalia habeo, nunquid aliquis esset qui, vt talem mercem emeret crumenæ manum admoueret? Auertat à nobis Deus tā diram mercem. O Patris misericordiarum ineffabilem clementiam, ipse enim est, qui tam horrēdas merces à peccatore emit. Habet in sancta Ecclesia Deus ministros, & exercitores suos, videlicet, confessores, ad quos peccatores properantes, per veram confessionem, & reliqua necessaria, eis peccatorum remissio cōceditur, & lapidem pretiosum, qui est Deus, eiusque gratia cōparāt. Agite ergo dilectissimi dum tempus suppetit ad hæc di- *Simile.*

38 uina Telonia cum ipsa pestifera merce properate, & hoc tā singulari, & admodum vobis necessario beneficio vtimini. Etiam dici potest, & iure optimo illū, qui verus negociator est, & cuncta, quæ habet, vendit, omni cura studere, non solùm à se expellere grauia peccata, sed etiam omnes, vel leuissimas imperfectiones. Plutarchus in libello, quem scripsit ad dignoscendum profectum in virtute, vltimum signum, quod ponit est, quod vir studiosus nullam culpam exiguam esse reputat: nam studet in omnibus perfectissimum se exhibere. Ad hoc autem appositissimā similitudinem affert, dicens: Velut qui in agro parietem extruit, vt prædium sæpiat, quācunque materiam absque delectu congerit, nec lapides perpolire studet, quòd si aliquem casu perpolitum offendit inter alios informes cum lutea materia miscet *Plutar. lib. de profect. virt.* *Simile.*

39 & interserit, quia non amplius studet quam vallare, & obstruere, Cęterùm qui eximium ædificium extruere intendit, vel lapides etiam fundamentales, vt sint exquisiti curat, & ne vngue quidem transuerso à regula & perpendiculo deuient, & etiam vt lapides superioris ædificij perpoliti sint. O quot Christiani sunt, quorum vita est similis parieti rudi & illaborato, qui miscent sacra profanis, pia opera cum mille imperfectionibus, legem Dei cum suis ambitibus, & secularibus curis preces cū animi distractione, sacro & profano mixtum parietem extruuntur: quia amplius non intendunt, quam vallare & obstruere, & Christiani videri. At verò iusti, qui superna spe aluntur, & cœlestē fabricam virtutum extruere nitūtur, omnia perpolita, & speciosa habere, student

studeant, & leuissimos etiam defectus à se remouere contendût. Et hoc est, vendere vniuersa, quæ habent, dummodo cum pretiosa Margarita maneant. His duabus parabolis præmissis addidit Dominus tertiam nimis terrificam dicens.

Iterum, *Simile est regnum cœlorum sagennæ missæ in mare, &c.* vsq; ibi: *Erit fletus & stridor dentium.* Ex hac parabola fit manifestum quantum salutem nostram sitiat Deus, qui (vt aiunt) nullũ nõ lapidem mouet, id est, omne mediũ intentat, vt nos ad se trahat. In duabus siquidem prioribus parabolis amore tanti boni nos ducere conatur. Et quia multi timore plus mouentur, ideo hæc horrenda inferni supplicia ob oculos ponit, vbi in æternum peccatores punientur, qui hic Deum inquirere noluerunt. De quibus Regius Dauid ait: Introibunt in inferiora terræ, tradentur in manus gladij, partes vulpium erũt. Id est, quia nõ se disposuerunt, vt Deum tãquam proprium, & verum thesaurum possiderent, ab infernalibus vulpibus possidebuntur. Et quia hæc valdè necessaria omnibus erant, illos interrogauit Dominus? *Intellexistis hæc omnia? dicunt ei, etiam.* Vtinam sic à nobis intelligantur. Et concludit statim, dicens: *Ideo omnis Scriba doctus in regno cœlorũ similis est homini patrifamilias, qui profert de thesauro suo noua & vetera.* Hoc est: siquidem tale præmium bonis, & tale supplicium malis paratũ est, Scriba doctus, hoc est, peritus cuius munus est homines ad illud bonum inclinare, & vt malum fugiant efficere, è sapientiæ suæ thesauro, tam veteris, quam nouæ legis res exhauriet ad terrendum homines, vt peccatum fugiant, & ad exhortandum eos, vt virtutem sectẽtur, vt gratia pleni gloriam obtineant: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius.

Amen.

Psal. 62.

IN

IN DEDICATIONE tẽpli, Maximè profesto Portiunculæ ordinis Fratrũ Minorum Concio Prima.

Egressus Iesus perambulabat Hierico. Luc. 10.

BEATVS Gregorius Nyssenus in tractatu de vita Moysi, cuidam sibi propositæ quæstioni satisfaciens, videlicet: quæ nã esset meta, finis, & culmẽ perfectionis Christianæ vitæ, ait: Aliqua esse, quæ præscriptos, certosq; terminos habent, vt quãtitas cõtinua, & discreta. Nam nouenarius numerus, nonã vnitatem, vt terminũ habet: similiter denarij numeri decima vnitas meta & finis est. Illi etiã colũnæ terminus est summitas, qua terminatur. At virtus huius cõditionis nequit esse: qa rerũ bonarũ naturã sortitur, quarũ cõditio & natura est, sine & meta carere, nisi in earũ contrario: quemadmodũ vita, quæ ex se perduraret, sed terminatur re sibi cõtraria (nẽpe morte.) Nam cũ media & fines cõmensurentur, & eiusdẽ naturę & qualitatis sint, nequit vita terminari, in re eiusdẽmet naturę, quia mediũ est vita, & quicquid eiusdẽ naturę est vita est, & vita alia vita finiri non potest. Ergo si terminatur ab eius cõtrario terminatur, morte, scilicet. Vnde quoties hanc vitã mortalẽ dicimus, impropriũ nomen illi tribuimus, cęterũ mortalẽ illã appellamus, qa res adeò cõtrarias habet, quæ illã terminare valent. Ita Christiana virtus in eiusmet natura terminum non habet, quia rerum bonarum naturam sortitur. Vnum terminum habere potest, & sibi contrarium, nempe, vitium, tamẽ virtus ex se nulla tantę perfectionis culmen pertingere potest quin perfectior esse possit. Vnde iure dicere nõ possumus, in hac miserrima vita hominẽ perfectũ, nec vitã perfectã, nisi in comparatione,

D. Greg. Nyssenus.

tione alterius minus perfectæ. Et ita hic glorioſus Doctor pro certo habet vitæ huius perfectionem plus deſiderium proficiendi dici debere, quàm metam, & culmẽ perfectorum operum. Ita enim te habere, ait, vt ad vlteriora ſemper in virtute ac bono velis aſcendere, id ipſum forſan humanæ naturæ perfectio eſt. Ad
Philip. 3. hunc ſenſum exponuntur illa Diui Pauli verba: Non quòd iam acceperim, aut iam perfectus ſim, ſequor ſi quomodo cõprehendam, in quo & comprehẽſus ſum à Chriſto Ieſu, fratres ego me non arbitror comprehendiſſe. Vnum autem quæ quidem retro ſunt obliuiſcens, ad ea verò, quæ ſunt priora extendens me ipſum. O quoties in tam breui ſermone diuinus Apoſtolus eadẽ verba reſumit, & inculcat dicens, nondũ perfectionis culmen ſe attigiſſe, ſed quòd intendebat pro viribus id obtinere, (*Haſta ka ʒer mas que hombre*) Hoc enim ſignificat: Extendens me, id eſt, ex cedo me ipſum. Quòd ſi Diuus Paulus, quem Deus ita ſublimauit, hoc ita de propria virtute ſentiebat, quid dicere poterũt, qui quo ipſe peruenit, nondum peruenerunt? Denique omnes iuſti quotquot ex diuina contemplatione, bonitatis, atque celſitudinis infinitæ Dei maiorem notitiã conſequuntur, tanto plus virtutes ſuas, operaque imperfectiora reputãt. Vnde Diuus Chry
D. Chryſoſtom. 1. de incomprehen. natura Dei. ſoſtomus dilucidans carmen illud Pſalmi. 138. Confitebor tibi quoniam terribiliter magnificatus es, ſcilicet, in corde meo, mirabilia opera tua, & anima mea cognoſcet nimis, ait: ſanctũ Dauid in illo verbo, terribiliter, alludere ad id, quod euenire ſolet illis, qui in turribus valde ſublimibus ſunt conſtituti, & inde proni ingentem profunditatis abyſſum verſus terram ſpeculantur, quibus oculorum lumen pene deficit: caput euaneſcit, capilli eriguntur, & carnes contremiſcunt, & timore correpti intra ſeipſos ſe recipiunt. Ita iuſti in excelſa contemplationis turri conſtituti infinitam Dei celſitudinem ex eius operibus, & effectibus mirificis contemplantes, obſtupefacti manent, & refugiũ quærentes ad humilitatem ſe ſe conferunt, ex illa ſuprema Dei cognitione propriæ vilitatis notitiam deducentes, & quam parũ exhibere poſſunt ſecundum nimiũ quod eius diuinæ celſitudini debetur. Et eſt notandum, quòd vbi nos hic legimus: Anima mea cognoſcet nimis, alij tranſtulerũt: Anima mea cognoſcit nimis. Et ſic eſt in contextu Græco, & ſic etiam legit Beatus Hilarius. In quo oſtenditur, quàm præſens, & perſeuerãs ſit iuſtorum notitia,

Simile.

7 titia, quam de Deo habent, siquidem cognoscunt, & cognoscẽt. Ex hac feruidissima Dei cognitione sanctorum desideria oriuntur magis, ac magis diuinæ celsitudini seruiendi. Ex quibus desiderijs feruidissimi effectus in illis nascũtur: & vnus duntaxat horum actuum vehementissimorum plus efficit ad seipsum annihilandum, & mortificandum, quã plures actus remissi. Quin etiã vno vehemẽtissimo actu citius in homine virtutis habitus gignitur, quàm multis remissis, & tepidis. Obliquus ensis melius citiusq; dirigitur, si versus partem contrariam semel nimis flectatur, quàm, si sæpe paulatim & leuiter dirigatur. His heroicis actibus Beatissimus, P. N. Franciscus assidue incũbebat. Nã cum ieiunijs & disciplinis aliquando carnem suam affligeret dæmon ad cellę eius ianuam pulsans dixit ei: Franciscę, Franciscę, 8 Franciscę, attende q̃ quamuis Deus erga peccatores misericors est, cæterũ, qui rigidis disciplinis se occidit misericordiã coram ipso nõ inueniet. Quibus auditis sanctus vir quandã grauissimã carnis tentationẽ sensit, quo plane cognouit dæmonẽ verbis suis dulcibus, & subdolis tanquã tartareo flatu illã flãmam excitauisse. Qui mox habitũ exuens acerrime totũ corpus flagello percussit, deniq; flagellãdo lassatus sic nudus à cella exiuit, & in niuis aceruo (erat enim hyems) se volutauit, & per lõgam tẽporis moram ibi iacuit. Tam ingentem victoriam hoc vehemẽti duntaxat actu cõparauit, q̃ deinceps à carnis cõcupiscẽtia nusquã illectus fuit. Quo quidem actu castitatis habitum genuit, per quem etiam actum meruit, vt castitatis maxime peculiare donum illi deus infunderet. Dæmon verò visis singularibus ferui 9 Dei diligentijs, quas adhibuerat ad vincendum illam tẽtationẽ formidolosus deinceps mansit. Postea verò sancto viro orationi vacanti, in forma Angeli lucis dæmõ iterum apparuit, illum admonens, ne adeò vigilijs, & orationibus, tamq; prolixe incumberet, sed somnum caperet, & corpori quietem cõcederet, vt sic incolumis conseruaretur, & annis plurimis deo seruiret. Et cum dæmonis illusionẽ hanc esse cognosceret, ab oratione citò surrexit, & nudauit se hyemis tẽpore, & sic quodã incredibili feruore exiuit, & ad quosdã rubi tribulorũq; frutices se contulit, & tã diu in illis se volutauit, quousq; per totum corpus sanguis defluebat. Et secum loquens dixit: Præstat tibi sic vulneratus, & punctus esse, vt dolores, quos Christus pertulit sentias, quam in

Simile

delicijs vitam degere, ſicut verſipellis ille tibi cōſulebat. Adeò 10
gratus & acceptus hic feruidus actus Deo extitit, quod ſubito
lux magna de cœlo fulſit, & inter vepres, & ſpinas in quibus ſe
volutabat, quaſdam purpureas, candidaſque roſas pulcherri-
mas vidit, & quēdam Angelum dicentem ſibi: Franciſce vade
protinus in Eccleſiam, quia cœlorum rex Ieſus Chriſtus, & eius
mater ſacratiſsima, cū ingenti Angelorum multitudine te expe
ctant. Et cum miraculoſe indutum ſe inueniret, duodecim ro-
ſas candidas, & totidem purpureas colligens incredibili lætitia
affectus delubrum petijt, per viam angelorum miniſterio opti-
me ſtratam, atque ornatam, & Eccleſiam deuotiſsime ingreſſus
ineffabilem filij Dei maieſtatem cōtinuo aſpexit, & matrē eius
ſacratiſsimam cum ingenti Angelorum multitudine. Et quan-
uis idem Dominus prius in eodē templo cum illo ſancto comitan 11
tu, pio viro apparuerat, eiq; dixerat: Frā ciſce noui deſideria tua,
& quantū animarum ſalutem ſitias, tunc benigniſsime illum ap
pellans admonuit, vt ab eo aliquod beneficiū pro hominū ſalu
te peteret. At vir ſanctus adiutus patrocinio ſacratiſsimę matris
cuius opē imploraverat, ſupplex petijt, vt omnibus Eccleſiā illā
introeuntibus concederet veniā & indulgentiā omniū peccato
rū ſuorū quorū confeſsionem ſacerdoti feciſſent. Cui Dominus
reſpōdit: Franciſce rē magnā petiſti, ſed maiora tua deſideria im
petrare merentur. Id libentiſsime tibi concedo: hac tamē lege,
vt vicarium meum adeas, & ab eo indulgentiā nomine meo po-
ſtules. Et habita à ſummo Pontifice facultate, in hac ſecunda ap
paritione vir pius illi has roſas profunda humilitate obtulit, ab
eoq; ſummis precibus efflagitauit, vt indulgentię diē aſsignare 12
dignaretur. Illumq; aſsignauit à veſperis calendarū Auguſti (cū
B. Petrus Apoſtolus ab Herodis vinculis mirifice fuit abſolu-
tus) vſq; ad veſperas ſequentis diei. Et ita ſecundo indulgentiam
illam conceſsit, atque confirmauit nocte illa, qua ſanctus vir il-
lum vehementiſsimum mortificationis actum exhibuerat. Ec-
ce quam grati Deo ſint feruidi iuſtorum actus, & deſideria. Hu
ius etiam planū exemplū in S. Daniele Propheta habemus, qui
aſsiduæ trium hebdomadarum orationi vacans, ſine intermiſsio
ne lachrymas fundēs, & ieiunans, profunda myſteria, quę Deus
illi reuelauit meruit cognoſcere. Vt ipſe teſtimoniū præbet his
Dan. 10. verbis: Ego Daniel lugebam trium hebdomadarū diebus, panē
deſide-

13 desiderabilem non comedi, & caro, & vinum non introierunt in os meum. Et post hoc ieiuniũ venit Angelus, qui dixit ei: Daniel vir desideriorũ, intellige verba, quæ ego loquor ad te. Et cũ tremulus esset, iterũ dixit ei Angelus: Noli timere vir desideriorũ pax tibi, cõfortare, & esto robustus. Quem postquã Angelus cõfortauit illi quam plurima mysteria, & visiones Deus ostendit. Et est valde notandũ in his reuelationibus Sãcto Danieli, & B. P. Frãcisco factis peculiarẽ mentionẽ desideriorũ eorũ fecisse Dominũ, cognoscẽtẽ, q; quãuis hi sancti viri pro ei⁹ amore, & seruitio multa operabãtur modicũ eis videbatur respectu illius, quod facere desiderabãt. Ex quo patet, vt diximus sanctorum perfectionẽ in hac vita plus consistere in proficiendi desiderio, quam in meta, & summa operũ perfectorũ. Hæc desideriorum,
14 & actuum feruidorum materia optime quadrat cum sancto Euãgelio hodierno. In quo agitur de diligentia, feruore, & desiderio quo Zachæus tenebatur videndi Christum mundi Redẽptorẽ. Qui prę turba non potens præcurrens ascẽdit in arborem sycomorum, vt videret illum, quia inde erat transiturus. Hic breuiter sancti Euangelij exordium dilucidetur, vsque quo hic homo propriæ salutis cupidus velociter in arborem ascendit. O quam fœliciter incipit qui feruide bene operari exorditur. Quãdo ol- *Simile.*
lam carne refertam igni admouetis, curam adhibetis, vt quam primum ferueat, vt spumet, & sordes emittat. Ita tyrones in virtute oportet in principijs feruore nimio spiritus exordiri ad malos habitus eradicandos, & ad bonos gignendos. Vnde in Canti *Cant. 1.*
cis dicit sponsa: Adolescentulæ dilexerunt te. Adolescentulæ
15 sunt animæ recenter, & denuò ad Deum conuersæ. Et in hoc verbo, Dilexerũt, magna emphasis cõtinetur. Nãq; singularis amor in eo significatur, quasi diceret: Dilexerũt te nimis, ideſt, feruentissime. Nihilominus, vt hi feruores quodam moderamine fiant oportet ne natura ipsa nimiũ lassetur, & impossibilitetur ad procedendum vlterius in exercitijs pœnalibus, & ad spiritualia dif- *Prou. 13.*
ficiliter exercenda. Quia, vt in Prouerbijs dicitur: Substantia festinata minuetur, quę autẽ paulatim colligitur manu, multiplicabitur. Sic in spiritualib⁹ diuitijs cõtingit. Ex eo enim, q; nõnulli hominũ aliquos incautos excessus in ieiunijs, vigilijs & alijs spiritualibus exercitijs fecerunt, posteà fit, vt nunquam ieiunare possint. Et propter ægritudines tam remissi & lenti manent,

Exod. 9. q̃ ne vnam quidem horam in orationis & cõtẽplationis studio 16
impendere volunt. Legitur in Exodo, q̃ plaga illa grandinis,
quæ super Aegyptum cecidit, læsit linum, & hordeum, eo q̃ es
set virens, & linum iam folliculos produceret. Triticum autem
& far non sunt læsa quia serotina erant. Ita q̃; linum, & hordeum
quia intempestiuè pullularant grandine læsa deperdita q̃; sunt.
Et ita experimento comperimus quamlibet tempestatem, & tẽ
tationẽ virtutẽ destruere, quæ absq̃; prudentia, & cõsilio fuit fa-
cta, & sine modo acquisita, ita concite, vt sine ratione & iudi-
cio exerceri videretur. Quę verò mature, serotinè, & prudẽter
acquiritur quãuis nõ sine feruore, hæc modũ habet, vt sit perse-
uerans, & etiam, vt de bono in melius procedat.

Et cum venisset ad locum suspiciens Iesus vidit illum. Perpẽdite ob
secro quanta cum modestia, & grauitate summus animarũ no- 17
strarum magister incedebat, oculos in terra defixos ferẽs, ad nõ-
stram confusionem & ignominiam, qui per viam incedentes tã
sublimes, & dissolutos illos ducimus, quod occasionem præbe-
mus, vt mors per eos in animas nostras ingrediatur. O miseri
mortales, qui ne puluis seu festuca vobis noceat oculos clauditis
rebus autem, quæ maximum nocumẽtum animabus vestris ad-
Prou. 6. ducere possunt illos non obseratis? Claudite eos fratres, ne tanto
periculo vos exponatis. Aduertite in Prouerbijs dici: Sex sunt,
quæ odit Dominus, quorum vnum est oculus sublimis. Ingens
profectò miseria est, vt tam attente res huius seculi specularicõ-
moremini, tãquam si pictores essetis eas ad effigiem deducturi.
Eccles. 2. Et ita crediderim ego nonnullos ad tantam stragem, & corrup-
tionem deuenisse, vt quod Ecclesiastes de se ipso confessus est, 18
de se ipsis dicere possint: scilicet: Omnia, quæ desiderauerũt oculi
mei, non negaui eis. O amentes, amentes, Deus mentem vo-
bis restituat, vt vestram miseram sortem agnoscatis? Nonne mi-
seri aduertitis, ad hæc, quod magnum peccatũ admittitis, mag-
no prætereà labori vos exponere, siquidem verissimum est, nõ
satiari oculum visione? Et velle hominem alere eum, qui nun-
quam satiatur, ingens dementia, & labor simul est. O vtinam
cæcos vos fingeretis, quot damna deuitaretis. O in quot præ ci
pitia hi pessimi duces corda nostra trahunt, & in quot, quanta q̃;
obscuritates, & conscientiæ tenebras splendidiores corporis no
Democrit. stri partes nempe oculinos inducunt. Democritum Philoso-
phum

19 phum eruisse sibi oculos, legitur, ne cerneret ea, quæ iudicio suo verum visum auferre videbantur. Non ego vos fratres meos admoneo, vt oculos vestros eruatis, sed vt caute prudēterq; seram illis obijciatis, ne occasionem præbeant, vt æterna dei beatifica visione priuemini. Hac prudentia sanctus Iob vtebatur. Et ita vbi nos legimus: Si secutus est oculus meus cor meum, id est, Nō est secutus oculus meus cor meū, cōtextus Græcus, & Paraphrasis Chaldaica habent: Si sequutum est oculos meos cor meum: & sic legit etiā B. Hieron. In quo significatur, q; si aliquando cor iusti inclinatur ad aliquod malū, oculi illud sequi nolunt, nec id intueri, ad quod se inclinat cor, ne illud deniq; desideret. Et quā do oculi aliquid illicitū intuētur cor illos nō vult sequi, ne quod oculis placet cōcupiscat. Fœlix ille, qui sic se gubernat, & gerit 20 talis enim in seruitio Dei longum peregit iter. Non sic impij nō sic, quinimo mox, vt cor suum ad aliquod malū inclinatur, oculi post ipsum illud speculantur, idq; gratum oculis cōsiderantes statim corde concupiscunt. O Christe omnium nostrarum operationum regula rectissima, quanta domine cum modestia, & rectitudine oculos tuos direxisti. Nostra domine corda pro tua pietate & clementia dirige, vt sic nostros gubernare discamus.

Suspiciens Iesus vidit illum, & dixit ad eum: Zachæe festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. O verba suauissima, quod nam est saxum, quod vos audiat, & amore nō liquefiat? q; vniuersalis omniū rerū dominus terræ vermiculo dicat: Hodie in domo tua oportet me manere? Ad quid dñe tibi domus peccatoris est opus? Solet quis per quā familiari suo dicere: Dñe ne- 21 cessitas tua mea est, & adeò illā sentio tantāq; curā adhibebo, vt remedium illi præstem, ac si propria esset. Necessitas Zachęi erat, & dicit bonus Iesus, q; erat sua. Nā reuera tanta animi æquitate illi remedium adhibuit, sic ut si sibimet opem ferret, dato q; in illa spirituali Zachæi necessitate cōstitutus esset. O Benedicta, & glorificata sit talis charitas, & amor. Omnia nostra dilectissimi cœlestis Dominus tāquā propria habebat. Et ita vbi apud Sanctum Lucam nos legimus, q; loquente illo cum discipulis dixit eis: Qui non est aduersum vos pro vobis est, alij verterunt: Qui non est aduersum nos pro nobis est. Et sic est etiam in contextu Græco. O vtinam vera charitas in nobis regnaret, vtique proximorum necessitates, vt proprias haberemus, eisq; vt tales

Iob. 31.

Luc. 9.

remedium adhiberemus ad noſtri capitis imitationem, & forte, 22
vt illis ſuccurreremus noſtrarū obliuiſceremur. Sic enim Diuus
1. Cor. 10. Paulus nos exhortatur dicens: Nemo quod ſuum eſt quærat, ſed
quod alterius. Et poſt pauca exemplum de ſeipſo nobis præbēs
ait: Non quærens quod mihi vtile eſt, ſed quod multis, vt ſalui
fiant. Et *feſtinans deſcendit & excepit illum gaudens.* Exponatur totū
euangelium ad literam. Animaduertite fratres, quam cito hic
D. Aug. 11 peccator conuerſus eſt, & quantum properabat, vt pietatis ope-
lib. de Ciu. ribus incumberet. D. Auguſtinus in libris de ciuitate Dei rem
ſap. 12. notabilem aſſerit, de qua multi admirātur, videlicet quòd quan
tumuis protoparentes noſtri fœlices atque beati in paradiſo eſ-
ſent, & quantumuis noſtram miſeriam deplorare debemus, ad
huc noſtra ſors aliquo modo eorum ſorte fœlicior eſt, propter
periculum, cui illi ſubiacebāt prolabendi, & in certitudinem re- 23
medij, ſi prolaberentur. Et propter certitudinem ſalutis, & reme
dij quā in noſtro ſtatu habemus, ſi forte prolabimur. Quia ſup-
poſito, quòd remedia, quæ hominū peccata in Dei bonitate ha-
Gene. 3. bere poterāt, nō fuerūt eis reuelata, niſi poſt peccatum, quando
Deus ſerpēti dixit: Ipſa cōteret caput tuū: qualiter fœlicitas illa
protoparentibus noſtris admodū grata eſſet cū ſe ruendi pericu
lo ſubiacere cernerent, & omni fere remedio ſe deſtitutos vide-
rent. Nā illi (cum alias ſapientiſsimi eſſent) nō ignorabāt ab illo
fœlici ſtatu decidere poſſe, & omnino ſecuros non eſſe, & quā-
uis ſecuros eſſe ſe exiſtimare vellent non illos ſinebat illa cōmi-
Gene. 2. natio Dñi, qui dixerat Adamo: De ligno ſciētię boni, & mali ne
comedas. In quacunq; enim die comederis ex eo morte morie-
ris. Igitur in tāto periculo ſe cōſtitutos cernētibus, & ſi forte ca- 24
derēt remediū, vt exurgerēt ignorātibus, hoc profecto ſatis erat
adminuēdum nimis & perturbandū illam cōſolationē, quā ibi
habebāt. Ideo. D. Auguſtinus ait, miſeriā noſtrā eorū fœlicita-
te, beatiorē eſſe, quia adeò propinquū certūq; habet remediū (ſi
forte ceciderimus) & quia ſpe diues eſt. Et quāuis hic noſter ſta-
tus laboribus, & miſerijs plenus ſit inter ea tamē cōſolari nos de
bet. Id quod D. Chryſoſtomus ait: ſcilicet filiū Dei labores, &
D. Chryſo. ærūnas, famē, & perſecutiones in ſeipſo poſuiſſe, vbi ab Angelis
hom. 1. ſup. adorarētur. Et ita conſiderandū vobis eſt angelos ante præſepiū
epi. ad Ephe. procidētes, nō tātū Deum hominē factū adoraſſe, ſed etiā nouā
gloriā, quā in lachrymis, frigore, & paupertate eius intuebātur.

Etiam

25 Etiamq; cõsolari nos debet, si spiritualibus miserijs subiacere nos cernimus, q̃ maior miseria ad maiorem pietatẽ Deũ inuitat. Vnde B. Chrysostomus elucidãs verba illa: In dispẽsatione plenitudinis tẽporis ait: Tẽpus aptũ, & plenũ, de quo S. Apostolus loquitur, vt mũdus redimeretur, tũc esse, quãdoad eũ statum ille peruenisset, vt iustitia Dei illũ patinõ posset. Vnde quo maior miseria erat, eo cõgruẽtius tẽpus erat & opportunius, ad maiorẽ misericordiã faciendã, quam hucusq; facta est, nec fiet. Agite ergo peccatores ne formidolosi & meticulosi sitis, & siquidẽ tã certum tãque propinquũ remediũ habetis eo sicut Zachæus vtimini. Postquã S. Isaias mẽtionẽ fecit abominationũ Hierusalẽ, & quã inuerecunde Hebræi dicebant: Flagellũ inundans cũ transierit nõ veniet super nos, quia posuimus mẽdacium spẽ no-
26 stram, & mendacio protecti sumus, statim addidit: Idcirco hæc dicit Dñs Deus, Ecce ego mittã in fundamẽtis Sion lapidẽ lapidẽ probatũ, angularẽ, &c. Qui crediderit non festinet. O Deibonitatẽ immensam, quod tẽpore quo illi corruptissimi, & scelera tissimi homines plus demerebãtur eis dicatur: Idcirco, &c. Hoc est, quia vos tã iniqui estis, ideò hoc tãto beneficio vos Deus vult donare, vobisq; remediũ præstare, si eo vti velitis, videlicet, vnigenitũ filiũ hominẽ factũ ad vos mittere. Nõ enim pijsim⁹ De⁹ vestra demerita, quin potius misericordiã suam respicit. Vbi est valde notandũ, quòd referens D. Petrus hæc verba prophetę sic ait: Ecce pono in Siõ lapidẽ, &c, Qui crediderit in eũ non confundetur. Et B. Apostolus Paul. eadẽ verba allegãs, sic legit: Dicit enim scriptura: Omnis, qui credit in illum non confundetur.
27 Vbi plane constat vtrumq; profestinet, transtulisse: Non cõfundetur. Et quidem sententia mea erga hoc est, sacros Apostolos in his verbis prophetæ spiritũ exposuisse. Nam ille, qui cœleste auxilium expectans festinat, & lassatur, hoc illi prouenit ex modica spe, & confidentia. Cæterum qui longanimitate quadam in diuina misericordia sperat signum est, illam impetrandi spem habere, & hic nõ confundetur. Vnde idem est, ac si diceret. Quãcunq; Domini promissiones crediderit, certus sit, quòd non confundetur, nec eius spes vana erit. Quasi dicat: Ne festinetis, quia mora, & retardatio Domini est, vt ad maiora beneficia spiritualia recipienda vos præparetis. Quis ergo hæc audiens spe diuinæ protectionis plenus ad ianuas tam pij patris pulsandũ non

D. Chrysost. in epist. 1. ad Ephe.

Isai. 28.

1. Petr. 2.

Rom. 10.

Psal. 34. prophetabit? Quis in ſuis tentationibus cum Sancto Dauid nō 28
clamabit, & dicet: Effunde frameam, & conclude eos, qui perſe-
quuntur me. Dic animæ meæ ſalus tua ego ſum? Hic Sāctus rem
ſumit per metaphoram à quodam homine debili, qui ab hoſti-
bus agitatum ſe videns, ſub cuiuſdam nobiliſsimi principis pro
tectione ſe ſe recipit, qui viriliter enſem proferens ad tutādum
clientem procedit dicēs: Ego protector tuus, ego ſalus tua ſum,
ne formides, neq; paueas hæc mea dextera te eripiet. Similiter
peccator, & adhuc maiori cum fiducia ſub Dei potectione con-
fugere debet, quandoquidē tam paratus eſt, vt libentiſsime nos
defendat, q̄ non expectat, vt nos illum inquiramus. Sed ipſe po-
tius ad nos ſicut ad Zachæū ſe confert, in cuius domo diſcubuit,
& cum eo manducauit. Hæc eſt chariſsimi temporū noſtrorū
fœlicitas, videlicet, ad miſerias noſtras tam propinquum reme- 29
diū habere. Vnde Sāctus Ioannes Baptiſta prædicare incipiens
Matth. 3. vt Sanctus Matthæus refert, prima verba, quæ protulit, hæc
fuerunt, ſcilicet, pœnitentiam agite, appropinquabit enim reg-
num cœlorum. Vbi alij tranſtulerunt: Appropinquauit enim
Matth. 4. regnū cœlorum. Et ſic eſt in context. Græco, & ſic legit etiam
B. Hilarius. Et idem Sāctus Euangeliſta alibi de initio prædica
tionis Chriſti domini noſtri loquens, eiſdem verbis fuiſſe exor-
ſum cōmemorat, dicens: Pœnitētiā agite appropinquabit enim
regnū cœlorum, vbi etiam alij tranſtulerunt: Appropinquauit
enim regnum cœlorum. Et ſic eſt in contextu Græco & in tran-
ſlatione Syriaca. O ineffabilem Dei pietatem, quanto deſiderio
flagrans remittendi peccata mundū ingrediebatur, ſiquidem ip 30
ſemet, & per eius præcurſorem, vt omnes pœnitentiam agerent
mox inuitare incepit, & nō ſolum eis annunciabat, regnum cœ-
lorū appropinquaturū, ſed q̄ certo certius haberent, iam appro-
pinquaſſe. Hoc enim ſibi vult, appropinquabit & appropinqua
uit, & ſi hominibus placet regnum cœlorum, vt proprium habe
re poſſunt dummodo quod facere tenentur exequantur. Fœli-
ces terq́; quaterq́; aures quæ talia audiunt. Euigilate ergo dile-
ctiſsimi, ne ad tā fœlicia nuntia dormiatis ſed potius vitia pro-
ribus à vobis expellite, & maximo cum ſpiritus feruore pœnitē
tiam agite, vt diuina gratia inſigniti gloria in æternum perfrua-
mini. Ad quam nos perducat, &c.

In

In eadem Dedicatione Tẽpli

Concio Secunda.

Egressus Iesus perambulabat Hierico &c. Luc. 19.

INter celeberrima nomina, & titulos, qui apud sacras literas Deo Opt. Max. adscribuntur, vnus est, Miseratorẽ, & misericordem illũ appellare. Sed quæro, cũ misericordia in hominibus significet interiorẽ hominis habitũ, miseratio autẽ actũ dicit externũ (est enim miseratio miserentis actio) in Deo verò
2 misericordia solum sit secundũ effectũ, non tamen secundũ passionis affectũ, vt Sãctus Thomas determinat, quid miserator, & misericors in Deo significare possit? Dico misericordiã in Deo bene velle significare, secluſa passione tristitiæ) quæ in deo esse nequit) Miseratio autẽ in illo esse benefacere, & quia verè & realiter bene vult, & benefacit miseris, vocatur Miserator, & misericors. Ex his verò, in quibus diuina & ineffabilis misericordia magis relucet, vnũ est, videlicet, cũ ipse animã à peccati laqueo eripit. Vnde Regi⁹ Dauid canebat: Misericordia tua magna est super me, & eruisti animam meam ex inferno inferiori. Et, ideſt, Quia eruisti, &c. Ex his verbis colligitur duplicẽ infernũ esse, superiorẽ alterũ, alterũ verò inferiorẽ. Superior dici potest hic aer caliginosus, in quo nũc dæmones patiũtur. Et ideò D. Paulus
3 illos appellauit, Principes, potestates, & rectores tenebrarũ harũ Nã, vt venerabilis Beda dicit: Vbicũq; sunt cũ secũ habeãt culpã secũ habẽt & pœnã. Et sicut æger, aut febricitans, eisdẽ passionibus angitur si iaceat in eburneo, ac si in ligneo lecto iaceret, ita dæmones vbicunq; sunt eodẽ supplicio torquẽtur. Etiã infern⁹, superior dici potest illius cõsciẽtia, qui in peccato lethali iacet in quo quædã assidua amaritudo, & cruciatus inhabitat. Et misera anima nisi opportune resipuerit remediũ sibi adhibẽs ab hoc superiori culpæ inferno, ad inferiorem pœnæ descendat. Et hæc est illa magna Dei misericordia, vt cũ homo à peccato in peccatum ingenti impetu per tam periculosam labinam ruat illum Deus eripiat ex inferno inferiori. Quod si obijcias: Nondum

D. Tho. 1. p. q. 20. artic. 1.

Psal. 85.

Beda.

prolapsus fuerat in infernum, quomodo ergo ab illo fuit ereptus? Quia sine dubio prolaberetur, nisi Deus infinita eius pietate, vocans, & iustificans illum eriperet. De hac ineffabili Dei misericordia in hodierno sacro euangelio singulare exemplum nobis proponitur, in quo de eximia Christi Redēptoris nostri pietate agitur, qua publicum quendam peccatorem vocauit, atque cōuertit. Et dispositionem, quā in hoc homine inuenimus ad beneficiū tam singulare recipiendum, est, vt refert sacer text. quia quærebat videre Iesum quis esset. Faustum fœlixque prin
Prou. 2. cipium ad inueniendam diuinam gratiam est eius desiderium.
Simile. Vnde in Prouerbijs dicitur: Si quæsieris sapientiam, quasi pecuniam, & quasi thesauros effoderis illam, tunc scientiam Dei inuenies. Quando venator videt canem plus solito properare, & rectum tramitem festine sequi, statim cognoscit prædæ vestigia semitamque inueniisse, & spe illius incipit lætari, similiter homo tunc lætari potest cum viderit animam suam feruide properantem, vt Deum inquirat. Sed ò Dei bonitatem incomprehensibilem, Te omnes cœli Hierarchiæ, necnon iusti terræ Domine collaudent. Quia cum omnibus bonis maius perfectiusque sis, maiori desiderio inquiri non petis, quam quo pecunia, quæ omnibus bonis minimum est inquiritur.

D. Ambr. Et hic Zacheus, qui *Quærebat videre Iesum: Non poterat præturba, & ascendit in arborem sycomorum, vt videret illum quia inde erat transiturus*, Vbi Beatus Ambrosius ait: Nemo potest videre Ie-
Leui. 11. sum constitutus in terra. Vt amoris oculis Deus videatur oportet, vt à terra homo separetur, & proprias affectiones ab ea remoueat. In lege præcepit Deus dicens: Omne, quod reptat super terram abominabile erit vobis, nec assumetur in cibū. Si ergo in lege veteri animal, quod super terram reptabat abominabile erat, quāto plus abominabilis erit homo, qui cū conditus sit
Genes. 4. ad illā cœlestē beatitudinem res terreas, vt animal brutum amplectatur? Primus, qui summa cū auiditate terram colere, & ędificare cœpit in orbe, fuit Cain, vt in Genesi habetur. Et quia voluit in hac peregrinatione, tanquam perpetuus habitator cōmorari, cœlestem habitationē amisit. Ne autē sicut & ille, ita tu patriā illā perdas, nullatenus, sicut & ille sedem, affectionem q; tuā in terra constituas. Quantumuis enim frater plures diuitias

possi-

7 poſsideas, verè quod Sanctus Iob ait, tu aſſererè potes: Scilicet: Nudus egreſſus ſum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc. Molendinaria rota in gyrum continuo vertitur, at quantumuis gyret, & gyret, nihilominus in ſero eſt vbi erat in mane abſque vlla loci mutatione. O quam meritò in filios Adæ hoc poteſt retorqueri. Nam reipſa contingit, qui nimium laborem impendentes mundum gyrant, maxima cum animi perturbatione, vt diuitias, & honores adipiſcantur anhelantes, quando verò eorum negociationes, & gyri in morte ſiſtunt, in eodem prorſus ſtatu ſe inueniunt, in quo mundum ingreſsi ſunt. Nam pauperes, & nudi intrauerunt, & ſic ſepulchrum ingrediuntur. Ergo prudentia magna eſt, hęc terrea, vel ſaltim eorum affectionem omittere, antequam ab eis deſeramur, & ſint nobis occaſio, vt diuinam gratiam propter ipſa amittamus, & ſummum bonum, quod inquirimus, non inueniamus. Nam quemadmodum inter planetas ille, qui terræ propinquior eſt, frequentius lumen amittere ſolet, (vt pote Luna,) & cornua habet, ſimiliter in Sancta eccleſia ille, qui per affectionem terræ propinquior eſt, frequentius gratiæ ſplendorem amittere, & ſuperbiæ, atque præſumptionis cornua acquirere ſolet. *Simile.* *Simile.*

8 Vt Dominum Zachæus cernere poſſet: *Præcurrens aſcendit in arborem ſycomorum*. Animaduertite huius probi viri profundam humilitatem. Qui cum alias ex præcipuis, & magnatibus ciuitatis Hierico eſſet, de quo Sanctus euangeliſta ait: *Hic erat princeps publicanorum, & ipſe diues*. Hos humanos reſpectus, nempe honorem & diuitias non attendens, ſicut puer reptando arborem aſcendit, vt quod exoptabat obtineret. O quanta confuſio eſt conſiderare id, quod in mundo hodie agitur. Quot bona opera homines prætermittunt, eo duntaxat quòd autoritatem ſuam amittere videantur. Quidam iniurias ſibi illatas remittere nolunt, ne ignaui, & effœminati videantur. Nonnulli verò eleemoſynam facere prætermittunt, quia magno apparatu, & numeroſa famulorum comitante caterua incedere volunt, quibus videtur id non facere ignominiam eſſe. Et plurimæ dominæ rem ſacram audire omittunt, quia pediſſequam non habent, quod earum autoritati maximi facere ſibi videtur. Longum profecto

hic

hic eſſet recenſere peccata, quæ contra diuinam celſitudinem
committuntur, vt propriæ autoritati homines ſatisfaciant.
Oculos veſtros chariſsimi in hoc Zachæo, principe & diuite ob
ſecro collocate, attendite quemadmodum ſua propria authori-
tate poſthabita inſtar pueri cum humilitate profunda in arbo-
rem aſcendit, vt paruuli ad ſimilia ſpectacula reptando aſcende-
re ſolent, ſiquidem Chriſtiani eſtis, euangelica doctrina edo-
1. Ioan. 1. cti quam adhuc ipſe non audierat. Sanctus Iacobus in ſua Ca-
nonica diuites exhortatur dicens: Glorietur dives in humilita-
te ſua. O præclarum Apoſtoli conſilium. O quam pulchrum
ornamentum diuitibus eſt humilitas. Quaſnam enim imagi-
Cant. 1. nes, & figuras cælauit cœleſtis ſponſus in murænulis aureis, ni-
ſi vermiculatas? Muranulas aureas, inquit, faciemus tibi, ver-
miculatas argento. Vbi ait ſponſus vermiculos argenteos ſu-
per aurum ſe poſiturum. Tu ergo, ò homo, ſi aurum poſsi-
des, hoc eſt, diuitiarum abundantiam da operam, vt in his diui
tijs ſint effigies vermiculorum. Ideſt cognoſce te eſſe vermicu-
lum te ipſum deijciens. Sic ſe vermiculum agnoſcebat Rex
2. Reg. 23. Dauid, de quo dicitur: Dauid ſedens in Cathedra ſapientiſsi-
mus ipſe eſt, quaſi tenerrimus ligni vermiculus. Hoc eſt, cum
alias Rex potentiſsimus eſſet, ſapientia propria ſe humiliabat,
& tanquam terræ vermiculus (qui nullam vim nullamque re-
ſiſtentiam habet,) ſic ſe exiſtimabat, & cum hac profunda hu-
militate, humanam pompam & authoritatem contemnens re-
galibus indumentis exutus coram arca Domini ſaltauit. Quem
2. Reg. 6. cùm Michol ſubſannaret dixit illi. Viuit Dominus, quia
ludam & vilior fiam pluſquam factus ſum, & ero humilis in
oculis meis.

Et cum veniſſet ad locum ſuſpiciens Ieſus vidit illum, & dixit ad eum Zachæe feſtinans deſcende, quia hodie in domo tua oportet me manere. O liberaliſsime Domine attende, quòd occaſionē peccatoribus
prębes iniquè agēdi, ſiquidē tā præpropere peccatorē adeò ma
gnū ad tuā amicitiā recipis? O proditor peccandi occaſionem in
hoc tibi nō præbeo, ſed potius emendādi, & pœnitendi, ſi meā
bonitatē rectè contemplari nouiſti? Et cur Domine apud illum
te cōfers, & cū eo māducas? Quia volo, vt in eodē loco, vbi doli
& lucra exercebantur, pietas mihi meiſque diſcipulis ab eo
exhibeatur. Vt ſingulare beneficium quondam Hebræis per

Oſeam

13 Oseam promisit Deus dicens: Et erit in loco, vbi dicetur eis: Non populus meus vos, dicetur eis: Filij Dei Viuentis, vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Et erit in loco, vbi dictū est eis: Non populus meus vos, &c. & ita legit Beatus Theodoretus. Vbi quod est de futuro propter prophetiæ infallibilitatem, de præterito vertunt. Nemo itaque de peccatoribus quantumuis deprauatis, dum in hoc mundo est diffidat, siquidem hi, de quibus Sanctus Propheta testificatur dicens, quod non erant populus Dei, iā illos appellat nō tantū, populus Dei, sed etiam filios eius charissimos, & maxime delicatos. Hanc mirificam mutationē idem Dominus per Isaiam promisit dicens: Glorificabit me bestia agri, Dracones, & struthiones, quia dedi in deserto aquas. Vbi per bestias varia peccatorum genera significantur, qui per 14 diuinam gratiam conuersi sunt. Et dicit hic, Filij Dei viuentis, vt intelligatur illos orphanos non esse, sed patrem viuum habere, qui eos protegat. Quod autem hic ad rem facit, est verbum illud in loco. Placuit enim Deo in eodem loco glorificari, in quo offensus fuerat. Fœlices illi, qui locum, quem proprijs peccatis fœdauerunt, postea lachrymis irrigant, & alijs quam plurimis virtutum operibus ibi vacant. Ita regius Dauid se facturum pollicebatur dicens: Lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis meis stratum meum rigabo. Nec tantum locum ipsum, sed etiam tempus, quo solitus erat homo Deum offendere inuigilare debet in eius diuino seruitio illud impēdere. Ita Sanctus Rex in memoriam reuocabat quæcunque in loco, & tempore illo contra diuinam celsitudinem admiserat, & com 15 pūctus lachrymis dissoluebatur. In loco dilectissimi, vbi nō populus Dei fuistis, operam date, vt filij Dei viuentis efficiamini. Diuinus magister Zachæum in domum eius ducit, vt vbi illum offenderat, ibi ille ei seruiret.

Oseæ. 1ō.

Isai. 43.

Psal. 6.

Festinans descende, ait illi: quia Deus in seruis suis diligentiam, & festinationem requirit, pigritiam autem, & desidiā odio habet. Et *Excepit illum gaudens*. Animaduertite fratres quomodo Deus plus nobis donat, quam quod exoptamus. Zachæus videre Iesum tantum exoptabat: nec solum hoc impetrauit verum etiam excepit illum in domum suam. O quantæ confusioni nobis est, cernere quāta cū agilitate hic peccator præcurrit, & primæ Dei vocationi respondeat, ipsi verò tā surdos nos exhibeamus

Apoc. 3. mus ad tot clamores, & impulsus diuinos. In Apocalypsi expo- 16
nit Dominus modum, quem seruat, dum nos vocat, dicens: Ecce ego sto ad ostium, & pulso. Siquis audierit vocem meam, & aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo. O dulcissima miseris peccatoribus verba, & omni consolatione plena, & vnũ quodque per se magna ponderatione dignum. Ideo q; incipit Dominus dicens: Ecce. Quasi dicat: Attendite, magnum quippe est quod volo vobis dicere: Etiam, Ecce, diligentiam denotat, qua hic diuinus Dominus nos accersit, & quo modo, vel vnico duntaxat temporis momento non retardatur. Secundum verbum est, Ego. Non satis illi est Angelos mittere, sed ipsemet cum sit omnium Dominus non dedignatur peccatorem accersire, & cum pace, & amicitia illum inuitare, quando ille de seipso plus oblitus est. O benedicta & glorificata sit 17
talis misericordia. Quis est, qui ad hostem suum se conferat, & in propria eius domo illum requirat, vt illi benefaciat? Tertium verbum est, sto. In quo significatur, quanta cura Deus salutem tuam agit. Attende, quòd stat, quasi viator transiens, quòd si cito ei non respondes forte abibit, & te relinquet. Ad ostium ait, ergo extra ipsam animam est, & ianua, quæ est voluntas clausa est. Quod si foris Deus est, qualis misera anima erit? Et pul- Simile.
so. Pulsare est sæpe percutere, & pluries ictus impingere. Forte iudicis ministrum quidam malefactor fugiens, ad monasterium se confert, & ianuam clausam inueniẽs, desiderium intrandi magnum, quo affectus est, significans, iterum atque iterum tintinnabulum pulsat, nec modum seruat, in quo eius intrandi desiderium dignoscitur. Et siquidem Deus ipse ait: Sto ad 18
ostium & pulso, satis in hoc demonstrat quantum desiderat ad ipsammet animam ingredi, non propter suam, sed propter tuam vtilitatem. Et addit: Siquis aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum. O cœli, & terræ potentissime domine has feras cõfringere vtique & ianuam ipsam solo æquare potes, cur ergo ais: Siquis aperuerit mihi? Cur libero hominis arbitrio id relinquis? Velit, nolit peccator, vel ipso inuito ingredere. Id minimè faciam (ait Dominus) nolo homines, vt bruta animantia in cœlum trahere, sed vt me diligant, mihi que libenter obediant, maiori merito atque gloriæ eorum. Et quare Domine tam in singulari loqueris dicens: Siquis aperuerit mihi? Cur in cõmu-

ni

19 ni non loqueris? Quia scio paucos fore, qui mihi aperire velint. O rem sanguineis lachrymis deplorandam, vix dæmon pulsat cùm multi maximo eorum cum dispendio mox ei aperiunt, Deo autem pulsanti & intrare contendenti, vt maximis beneficijs animam donet (Ipse enim dicit: Cœnabo cum illo & ipse mecum) vix inuenitur qui aperiat, fore omnes hoc in posterum differunt, vsque quo miseri procrastinabitis? Quis vos securos reddidit in posterũ ipsum fore, quandoquidem forte cras vita vobis terminabitur? Quod si certo certius vobis esset vitam vestram tam citò finiendam non esse, cur naturam ipsam labefactari propter deprauatam consuetudinem vultis? Certum est si parieti clauum figatis, & primo ictu tam fixus manet, vt vix extrahi possit, si iterum, atque iterum ictus ei impingatis fixior 20 manebit, difficiliusque diuelli poterit. Lethale peccatum admisisti ò frater, vocat te Deus, vt per veram pœnitentiam ab eo exeas, cur id opere non exequeris? Pater (dices) id molestè fero, adeo nanque ũxa anima mea est, quòd nequeo hoc negotium dimittere. Cras iterum percutis, alterum peccatum admittens, quodlibet enim peccatum est tanquam ictus, qui plus animam figit, & inhærere malo facit, quomodo postquam plures ictus acceperit illam euelles? Huiusce modi ille est, qui dicit: Vlteriùs facilius emendabor, quasi qui diceret: Postquam assiduis, & pluribus ictibus hunc clauum trudero facilius illum euellam. Memini quendam nobilem iuuenem mihi dixisse, quòd cum aliquando à quodam concionatore hanc similitudinem audiret, se conuertit, pœnitentiam agens, 21 & deinceps in melius vitam mutauit. O vtinam æternæ dei celsitudini placeret, modo his verbis meis efficaciam præstare, vt hac eadem hora, cum eadem similitudine fructum in cordibus vestris efficerent, antequam Diuinus furor vos rapiat. Viri Niniuitæ propter metum (duntaxat) mortis temporalis illam celebrem pœnitentiam, quam sæpe audistis, egerunt, Quid faciamus nos æquum est, vt ab æternis tormentis eripiamur? Cæterum neq; inferni minæ, neque gloriæ promissum nec assidua flagella, quibus nos Deus assiduè affligit, sufficiunt, vt nos sibi deuinciat. De Dæmone ait sanctus Iob: Indurabitur, quasi lapis, & stringetur quasi malleatoris incus. O appositissimam similitudinẽ. Quemadmodum enim multis ictibus

Simile.

Iob. 41.

incus

incus nō molleſcit, ſed quo plus malleo impetitur eo durior red- 22
ditur: ſic homines inuenias cor Sathanæ habentes, qui quo plu-
ribus ictibus impetūtur eò duriores, & obſtinatiores redduntur.
Eia ergo fratres, nolite amplius diuinæ voluntati reſiſtere. Attē-
dite interim Deum rem arduam ſeu difficilem à vobis non pete
re, nec vt præſtetis hinc vos exire oporteat. Rem petit, quā hic
exhibere poteſtis, nēpe omnium peccatorum veſtrorum verum
dolorem & firmiſsimum propoſitum deinceps nunquam rein-
cidendi. Ideo protinus id opere exequimini quandoquidem tā
apportuna occaſio vobis ſuppetit, & an cras illam habebitis
prorſus neſcitis.

Et cum viderent homines murmurabant dicentes quod ad hominem peccatorem diuertiſſet. Ecce quomodo humana malitia adhuc in di- 23
uina bonitate murmuris occaſionē inuenit, perperam iudicans
quod cœleſtis magiſter, & medicus infirmo communicaret: vt il
li ſalutem conferret. Auertat à nobis Deus linguas iniquas, quæ
Simile. omnia ſubuertere nituntur. Quemadmodum menſæ Regiæ chi-
ronomō adeſt, ideſt, (*vn trinchante*) cuius munus eſt aues, quæ ap
ponūtur in fruſta diuidere: ita principis tenebrarum menſæ chi
ronomontes adſunt, videlicet, detractores, qui proximorum fa-
mam ita ſæuè trucidant, quouſque omnia oſſa eorum comminuunt. Hi ſimiliter, quibus non ſatis fuit id quod paulò antea do
minus fecerat vidiſſe, nempe verbo duntaxat viſum cæco reſti-
Simile. tuiſſe, quominus peruerſo corde ei detraherent. Qui manū ęgro
tam habet non ob id eam amputat, nec illi obeſt, nec eam deſpi
cit, imò id occaſio eſt, vt vnctionibus illam leniat, eiq; medea-
tur, in ſinumq; eam mittit, vt quieſcat, conſolidetur, & ſanetur. 24
Ita pijſsimus Dominus peccatores ſecum habebat, quos lēniter
tractabat, cum eis agens, & manducans. Illi verò peccata ſua nō
conſiderantes quodam contemptu Zachæum peccatorē appel-
Exo. 4. labant. Quando Deus præcepit Moyſi, vt ſe conferret ad increpandum Pharaonem dixit ei: Mitte manum tuam in ſinum tuū.
Quam cum miſiſſet in ſinum protulit leproſam. Sic quotieſ-
cunq; de aliorum peccatis verba facere volentitis, prius in ſinū
veſtrum manum mittite, equidem dico vobis quod leproſam eā
proferetis. Tot enim deplorāda, & dolenda in vobis inuenietis,
vt confuſione nimia de alienis miſerijs ſermonem faciatis. Præ-
terea quid de ipſo peccatore Deum facturum ſcitis? An ignorā-

tis,

25 lis, quod, vt imaginem perfectissimam pictor depromat prius carbone eam delineat? Insciusvero sic denigratam & informem imaginem intuens nihili æstimat illam, quia ignorat artificis sapientiam, nec prorsus scit, quid artifex desuper imponere habeat, quousque vltimam ei manum pictor imposuit. Tunc insciusille contemplatus imaginem in admirationem rapitur. Ita nonnullos in peccatis prolabi Deus permittit, vt se humilient, & vilipendant, & denique Deus humilitatis fundamento plura dona spiritualia superimponit. Itaque homines in peccato iacentes sunt veluti imagines carbone delineatæ, posteà verò, per veram pœnitentiam conuersi sunt veluti imagines pulchræ, diuersis coloribus, vmbris, & picturis illustratæ. Et tu, vt insciuses, peccatorem ita denigratum cernens illum cõtemnis, 26 quem forte Deus in ictu oculi vt Angelum pulchrum reddet. *Simile.*

Quis vnquam putaret Zachæum hunc, qui tot tempora in defraudandis proximis consumpserat, in temporis momento talem mutationem in eius statu, & conscientia facturum, vt verè Christo domino domi suæ diceret: *Ecce dimidium bonorum meorum Domine do pauperibus?* In his verbis eleemosynæ circunstantiæ, quas habere debet, vt sit calificata, & omnibus numeris absoluta in summam redactę sunt. In particula, Ecce, promptitudo; & celeritas, qua debet impendi, significatur. Nam vt Diuus Paulus ait: Nõ ex tristitia, aut ex necessitate, hilarem enim datorem diligit Deus. Ille, qui eleemosynam erogat hoc duntaxat respectu, quia viri nobiles illam petunt, ex necessitate erogat. Et siquidem propter hos non autem propter Deum illam impẽdit mercedem 27 à Deo se recepturum nõ sperat. In verbo, dimidiũ, multorum parcitas taxatur, quibus assem erogare, aut panis buccellam impertire, satis esse videtur. Non sic Zachæus faciebat, sed dimidium bonorum suorũ pauperibus erogabat, quia oportet, vt quod amore Dei impenditur copiosum, bonumque sit. In verbo, meorum, significatur ex proprijs bonis eleemosynam esse debere. Nam aliena, si possibile est dominis suis debent restitui. In verbo Domine, significauit Zachæus se omnia amore Dei erogare. Et similiter omnis, qui eleemosynam facit agere debet ad hoc, vt meritoria sit. In verbo, do pauperibus, etiam docemur, quòd ea, quæ diuites alijs diuitibus duntaxat propter vanitatem, & humanum lucrum impendunt, nec est eleemo- *2. Cor. 9.*

syna, nec Deus eam gratam habet. Est valde notandum, quod in- 28
grediente Domino huius publicani domum, statim ipse exclamauit in hæc verba prorumpens: Quasi diceret: O Deus meus, qui tuo ingressu præcordia mea ità adusisti, cor meum dilatasti, atq; manus meas expandisti, vt deinceps in pauperes pius, liberalisque sim. Hic est dilectissimi vnus ex præcipuis effectibus, quem Deus operatur cum animam inhabitat. Tam Dei, quam dæmonis munus est corda plasmare, quanuis diuersimode. Nanq; Deus mollia, & compassiua illa format. Dæmō verò lapidea illa facit, & cum hostes & inimici inter se sint fidelitatē in muneribus sibi inuicem non seruant, ideſt, (*No seguardan fidelidad en los officios*) Nam sæpe contingit, vt cor lapideum, in carneum Deus conuertat. Nonnunquam verò Dæmon carneum cor in lapideum conuertit, quemadmodum cor Iudæ proditoris, quod aliquando carneum fuerat, dæmon in lapideum vertit. Et fur erat, & loculos habebat. Huius verò Zachæi cor lapideum erat, & in carneum illud Deus conuertit. Ideo fratres in manibus huius cœlestis artificis corda vestra collocate, vt si lapidea sunt, ea mollia, carnea, & compassiua faciat. *Ait Iesus ad eum: Quia hodie salus domui huic facta est.* In quo docet Dominus, quomodo in bonis Zachæi operibus, tota eius familia complacebat. Quemadmodum quando Dominus domus iniquus est, est manifesta occasio, vt tota eius familia similis ei sit, e contra quando probus est, exemplum de se præbet, vt omnes eum imitentur. Et existimo Sanctam Ecclesiam propter hæc verba, in dedicatione templi hoc sacrum Euangelium proponere, in quo vniuersalis templi dedicatio repræsentatur in eodem Chri- 29
sto vero Deo & homine fundata, extra quam non est salus. Et in ea per veram obedientiam vera salus & gratia impetratur, qua denique gloria perfruamur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

¶ PRO quacunque communi calamitate sine pestis, siue belli, siue famis, siue pluuiæ penuria, multa notatu digna in omnibus concionibus Rogationum, quæ in nostro Dominicali volumine habentur, inuenies.

¶ IN omnibus voluminibus nostris multa notatu digna de

31 morte scripta sunt, ex quibus quam plurimæ conciones funerales confici possunt, præter has quatuor, quæ hic inferius habentur. Facile autem illa reperies, si ad tabulas in litera. M. attendas.

CONCIO PRIMA Funeralis.

Amen dico vobis, quia venit hora, & nunc est, &c.
Ioann. 5.

1 CHRISTVS Redẽptor noster, de duplici mortuorum genere in hac sacrosancta Euangelij historia agit. De mortuis, videlicet, secundũ spiritũ, & de mortuis secundũ corpus. Statim in ipsius Euangelij primordio agit, quam mortui homines absque Deo iaceant, & qualiter hanc vitã, quã propria culpa amiserunt, recuperare possunt: in fine verò agit de mortuis secundũ corpus, ibi, scilicet vbi ait, omnes qui in monumentis sunt, &c. Inter omnes creaturas solus homo ex duabus naturis interse differentibus, videlicet, corpore, & anima compositus est. Vnde ipse solus duplicem vitam habere potest. Non est homo, veluti Angelus, qui vitam
2 spiritualem solum viuit, nec sicut brutum, quod vitam sensualem duntaxat agit: sed potius hęc omnia comprehendit. Ex hac duplici vita, quædam adeò potens & prope diuina est, quod proprijũ esse homini tribuit ad quod fuit conditus. Hæc est spiritualis, & gratuita animæ vita, quæ in possessione ipsiusmet Dei cõsistit. Et ita Moyses quondam Israelitico populo dixit. Elige ergo vitam, vt & tu viuas, & diligas dominum Deum tuum, atque obedias voci eius, & illi adhæreas: ipse est enim vita tua. Alia vero vita, quæ corporalis est, adeò pauper & mendica est, quod nequit per se solum hominem in eius præcipuo esse sustẽtare. Itaque hominem viuere, & sine Deo viuere non est viuere, sed mori. Quod si viuere est, bestialis vita potius quam humana

Deut. 30.

Psal.31. dicenda est. Nam homo sine Deo, vt Sanctus Dauid ait est sicut 3
equus & mulus, quibus non est intellectus. Et quamuis illam
externam hominis imaginem gerit, vt pote illos pedes illas ma-
nus, illam carnositatem, &c. In executione tamen appetituum
bestiæ similis est. Quoniam si iustos etiam, qui viuunt secun-
dum Deum adeò caro opprimit & captiuat, quòd inquit Diuus
Rom.7. Paulus: Video aliam legem in membris meis repugnantem le-
gi mentis meæ, & captiuantem me in legem peccati, quæ est in
membris meis, & exclamans subdidit: Infœlix ego homo, quis
me liberabit de corpore mortis huius? quid erit de illis, in qui-
bus Deus non habitat? O Magne Deus, vtinam mortalium ocu
li aperirentur vt se intuerentur quales sine te sunt, quam de-
formes & fœtidi. Mirum profecto est cernere iuuenem, elegantis
pulchriqueaspectus, corporis delineamentis optime dispositum, 4
& quantumuis pulcher speciosusque sit, aduenientе tamen
morte ab illa pulchritudine, & elegantia priuatur. Quid cau-
sę est? Quia anima à corpore abest quæ illam pulchritudinem
corpori communicabat. Si ergo (*tanta falta haze vna criatura à
otra*) vt ex eo quòd anima abest, in tantam corruptionem &
deformitatem deuenit corpus, quantum Deus creaturam iuua-
bit (*y que falta hara su absencia della?*) Si absque anima tale cor-
pus manet, absque Deo qualis anima erit? Quam deformis,
Psal.13. pauper, egena, misera, quam denique fœtida erit? Et ita
vbi nos legimus: Omnes declinauerunt, simul inutiles fa-
Psal.56. cti sunt, alia translatio habet: Omnes fœtuerunt, simul inu-
tiles facti sunt. Et alibi vbi nos legimus: In vmbra alarum
tuarum sperabo donec transeat iniquitas, verbum, He- 5
bræum, quod hic est etiam calamitatem significat. Et sic po-
test transferri: Donec transeat calamitas. Vbi maxima nocu-
menta, quæ peccatum infert significantur. Deformior nan-
que est peccatoris anima, qui plura peccata admisit ipso dæ-
mone. Quia dæmon secundum naturalia, cum sit Angelus, pul-
chrior ipsa anima erat, & propter vnum duntaxat mortiferum
peccatum, quod admisit adeò deformis mansit, quòd nullus
illum intueretur, quin animam exhalaret. Quanto ergo de-
formior anima erit, quæ cum ex se adeo pulchra non sit, sicut il
le, non vnum tantum, sed plura peccata admisit? Equidem exi-
stimo, quòd si peccator se intueri posset metu periret. Sanctus

Isaias

Isaias sub nomine, & titulo Babyloniæ ciuitatis vastatæ animiæ peccatricis abominationem exponit dicens: Orientur in domibus eius spinæ, & vrticæ, & erit cubile draconum, & pascua struthionum, & occurrent dæmonia. Contemplamini obsecro hominem adeo iniquum, & depravatum, in cuius pectore, & anima ne vestigium quidem amoris, seu timoris Dei, neq; vlla prorsus verecundia inhabitat, sed potius proprijs passionibus omnino deditus est, quæ Babylon deuastata, quod bestiarum receptaculum huius anima facta est? Dicit præterea: Et occurrēt dæmonia, scilicet, tanquam ad propriam possessionem, & hęreditatem. Quia Diuinus Apostolus ait: Si quis non habet spiritum Christi hic non est eius: Ergo si nō Christi, cuius, nisi dæmoniorum. Idem Sanctus Propheta Isaias animam sanctam vireto florido odoriferoque comparauit dicens: Ponit solitudinem eius, quasi hortum domini. Ex his duabus diuersisque locis planè colligitur, discrimen, quod versatur inter desertum aridum, & bestijs refertum, & inter viretum apprime cultum, irrigatum, & varijs floribus vestitum, aliqualiter inter iustum & peccatorem id ipsum versari. Hoc Diuus Augustinus in quodam sermone deplorat dicens. Quid tibi prodest ò homo domum bonis refertam habere, si iniquitatibus repletus es? Quid miser? plus æstimas in theca diuitias potius, quam in anima reconditas habere? Haud vis in hac vita rem malam possidere, non vineā in fructuosam, non domum inueteratam, non pallium scissum, non caligam repeciatam, vnicam verò animam, quam habes quamque tibi Deus donauit, ratione cuius hæc omnia possides, hanc corruptam esse fers? Obsecro te (ait ille) quod præponas animam tuam caligæ tuæ. Cum quidam Philosophus ab alio inuitaretur, & discumberet, videns domum valde ornatam, & mundatam, & illum, qui cum inuitarat incompositum & turpem esse, verrit os, vt spueret, & nullum turpiorem locum intuēs facie illius, in eà expuit. Ita hi miseri peccatores conspui, & illudi merentur, quia cum alia omnia munda velint habere seipsos tantum fœtidos volunt. Confundimini ergo dilectissimi rem tam pretiosam, qualis est anima, in qua tantam pulchritudinem Deus posuit, tam vili pendere, & ita deturpare. Dicite quo mœrore pictor afficeretur, qui postquam cuidam imagini depingendæ insudauit, & omnem operam adhibuit, vt ingenij

Isai. 34.

Rom. 8.

Isai. 51.

7

D. Aug.

8

Simile.

sui vires in ea experiretur, postea, labefactatam oblinitam quę
cerneret? Quid etiam Deus sentiret (dato pœnæ capax esset) vi 9
dens imaginem quam ita apprime depinxit, & quę tanti ei fe-
Ezech. 16. tit tam deturpatam, & infectam labe? Quo affectu per Ezechie-
lē de hoc conqueritur idem dominus dicēs: perfecta eras in de-
core meo, quem posuerā super te, & habēs fiduciam in pulchri-
tudine tua, fornicata es, væ, væ tibi, ait Dominus Deus. Et nō tā
tū apud sacras literas ostenditur, quam iniqua res sit peccatū, &
Plat. l. 9. de quomodo peccatores spirituali vita sint priuati, sed etiam Plato
repub. rationis tātum lumine ductus dixit: Nihil aliud est peccare, quā
collo sibi vincula circundare. Et quemadmodum qui funem
colloligat, & se suspendit, vita corporali se priuat: ita qui grauí
scelere ligatur vitam spiritualem sibi adimit, & mortuus manet.
Et de his mortuis dicit dominus: *Quia venit hora, & nunc est, quan* 10
do mortui audient vocem filij Dei, & qui audierint viuent. Refert San-
Ezech. 37. ctus Ezechiel, quomodo ab spiritu domini ductus fuit in cam-
pum ossibus aridis, & vetustis plenum, cui præcepit Deus, vt
illis prophetaret. Qui virtute verbi diuini confisus, non hæsi
tauit neque dubitauit vidēs ossa arida, sine cute, carne, neruis, &
absque medulla esse, & vnum quodque hinc inde dispersum. Et
illis prophetare decernens, cœpit, vt optimus Rhetor attentio-
nem captare dicēs: Ossa aridaaudite verbum Domini. Quo pro
phetante accesserunt ossa ad ossa, vnumquodq; ad iuncturam
suam, & super ea nerui, & carnes ascenderunt: & extenta est in
eis cutis desuper, & ingressus est in ea spiritus & reuixerūt, stete
runtq; super pedes suos. O Munde, munde campus hic mortuo
rū ossibus plenus tu es. Peccatoribus nāq; siccis, & absq; medul 11
la deuotionis propter peccatum refertus es. Et quemadmodum
illa ossa diuisa erant, & seiuncta, sic peccatores discordes sunt, &
nullus in propria iunctura est, quia nullus secundum proprium
statum viuit, nullus inquam eorum qui in peccato sunt. Nam
neque nobilis, vt nobilis, nec peritus, vt peritus, neque prælatus,
vt prælatus, nec clericus, vt clericus, nec monachus, vt mo-
nachus, nec coniugatus vt cōiugatus viuunt, dum in peccato le
thali sunt. Quia propter ipsum finis excedunt ipsius, quod eorū
status postulat: omnes nāq; absq; charitatis neruis sunt. Et sicut
ossa illa carne exuta erant, ità illi omni teneritudine & lenita-
te pietatis & compassionis carent. Nam sibi inuicē non cōpatiū

tur

satur plusquam canes felibus. Et pelle carere, quę eos protegat, est omni verecūdia, & timore carere. Ingens profectò calamitas est homines peccatores esse: cæterum tam dissolute, & libere peccare, quod videntur gloriari carnales esse, vltores, tyranni, & superbi, hoc peius profecto est, & aliorum peccatorum pœna. Et ita vbi nos legimus in Esaia: Abscondi à te faciē meam in paraphrasi Chaldaica habetur: Abscōdi maiestatē meā ab eis. Hoc est, in suorū peccatorū pœnā permisit, vt meam infinitā celsitudinem nullatenus timerent, aut reuererentur, qua verecundia erga Deū deperdita, nec erga homines habetur, vnde hi miseri expoliati, atque excoriati manent, videlicet, improbi sibi esse non tantum contenti, sed etiam suis publicis peccatis alios prouocantes, vt improbi sint. Cęterū sicut Sancto Ezechiele nomine Dei
23 illis ossibus aridis prophetante reuixerunt, ità peccatores diuinum verbum audientes vitam recuperare debent. Ossa arida audite verbum domini, quia quanuis adeò arida sitis, verbum Dei mirificum fructum in vobis efficiet. Nā sicut illic sonus, & commotio facta est, & ossa ad ossa accesserunt, sic verbum filij Dei corda vestra commouebit, vt proximis vestris reconciliemini, & mox fortissimis charitatis neruis ligabimini, & carnem lenem, & teneram, videlicet, pietatis viscera habebitis, & honestatis, atque verecūdiæ pelle operiemini. Ità, vt meritò dicatis, erubescimus in quibus antea gloriabamur. Et ita recipietis spiritū, & viuetis. Esa. 57.

Quia venit hora, & nunc est, quando mortui audient vocem filij Dei, & qui audierint viuent. Hic audire, obedire significat, & diuinęvo
24 luntati obtemperare, & propriam negare, quæ totius humanę miseriæ causa est. Hoc manifeste constat in Hieremia, vbi Dominus Hebræis dicit: Audite vocē meā, & ero vobis Deꝰ, & vos eritis mihi populus. Et quid esset vocē eius audire statim exposuit dicens: Et ambulate in omni via mea, quam mandaui vobis, vt bene sit vobis. Et cōquerens de illis subdidit: & non audierunt: neq; inclinauerunt aurē suam, sed abierūt, in voluptatibus, & in prauitate cordis sui, factiq́ue sunt retrorsum, & nō in ante. Et est notandum, quod vbi nos legimus hic: Sed abierunt in voluptatibus, alia translatio habet, sed abierunt in voluntatibus, & sic legit Beatus Hieronymus. Et in paraphrasi Chaldaica habetur. Sed abierunt in consilijs. Hic fons, & origo omniū ma- Hier. 7.

lorum est, videlicet, post appetitum suorum fluctus homines 15
abire & propriam voluntatem, & sua consilia sequi, non autem
Dei. Via ergo mortui in peccatis attendite nunc horam esse, vt
audiatis & vitam recipiatis. Venit hora, & nunc est (ait.) Quia
etsi semper hora fuit dum homines in hoc seculo vixerunt ob-
temperandi Deo, & pœnitendi, modo vero postquam vitæ fons
Iesus Christus in mundum venit proprius in ea sumus, post-
quam remedia tam singularia exhibuit, vt peccatores ad diui-
nam gratiam reuocarentur. Venit hora & nunc est. Modo est, ne
præterire eam sinatis. Nunquæ hora vitæ huius transacta nul-
lum postea remedium, nullaque recuperatio erit. O animæ infe-
rorum ignibus exardentes, quæ æternæ estis, ac proinde in sem-
piternum illis comburemini, cur à misericordiarum patre ve-
niam nõ efflagitatis? Quoniam hora præterijt, quam nunquam 16
Iob. 29. recuperabimus. Patientissimus Iob in sterquilinio constitutus
vim maximam lachrymarum fundens dicebat: Quis mihi tri-
buat, vt sim iuxtà menses pristinos, quãdo lauabam pedes meos
D. Gre. 3 li. butyro, & petra fundebat mihi riuos olei. Beatus Gregorius in
Mor. c. 21. Moralibus ait: Plerunque res, quæ per historiam virtus, per sig-
nificationẽ culpa est, & è cõtra. Et ita hic plãctus sanctissimi Iob
quem mira patientia edidit, damnatorum planctum, eiulatum-
que significat quomodo lugeãt apud inferos dicentes: O nos mi
seros, & infœlices, quomodo è manibus elabi illam occasionem
datam quoque opportunitatem, quam in mundo nacti eramus abire
deliuimus? Quãdo nostros pedes, hoc est affectiones nostras di
nimæ gratiæ butyro lauare potuimus, & eo tẽpore, quo petra Chri
stus Seruator noster tot cruciatibus perforata, & rimulis plena, 17
vna tantũ lachryma, vno interno & perfecto suspirio aut gemitu
à nobis edito effundebat nobis riuos olei misericordiæ. Sed iam
hæc opportunitas abijt: nunquã, nunquã, nunquã eã recuperare
Eccli. 7. poterimus. Hic verè est ille cõscientiæ vermis, ille scrupulus re-
mordens, quẽ Spiritus sanctus illis minitatur dicens: Memento
Isai. 66. inquit, iræ, quoniã non tardabit: humilia valde spiritũ tuũ, quo
niam vindicta carnis impijs ignis, & vermis. Et in Isaia etiam di
citur: Vermis eorum non morietur. Qui est rabies, ideſt, (*vn*
despecho, y vna penitencia rauiosa) quam habent infœlices, quòd
Sap. 5. occasione oblata, vsi non fuerint. Et cum sacra scriptura de
illis ait: Pœnitentiam agentes, & præ angustia spiritus gemen-

tes.

18tes, intelligendū vobis est, non eos pœnitere ōffensionis diuinę, nisi quod ex malefactis operibus suis tot, quot sustinēt, mala eis subsecuta fuerint. Itaque semetipsos, & non Deum offendisse dolent. O res dictu, auditu que horridæ. Quid non eis pauemus? Est ne hic aliquis mortuus? Aliquis in peccato mortali iacens? O iustorum vita Iesu Christe, fili Dei, illucesce illi pro tua pietate, vt vitam in hac hora recuperet.

Venit hora, & nunc est. Vocat hic Dominus vitæ spatiū, horam ad significandum eius breuitatem, & ad nos permouendos vt diligenter illa lucremur antequam effugiat, nō reuersura. Hęc vna est ratio, quare spiritus Sanctus in sacris literis vitam hominis, multis rebus fragilibus, & caducis, ac fugacibus comparat. Aliquando eam fumum dicit, vt in Psal. Defecerunt sicut fumus *Psal. 101.*
19 dies mei. Et Sapiens ait: Tanquā fumus, qui à vento diffusus est. *Sap. 5.* Aliquando vapor dicitur. Quę est vita vestra? vapor ad modicū parēs. Aliquando dicitur vmbra: Sicut vmbra cum declinat *Iaco. 4.* ablatus sum. Aliàs ventus vocatur: Memēto mei Deus, quia vēntus est vita mea. Alias floribus cōparatur: Dies eius tanquā flos agri, sic efflorebit. Et alibi: Gloria eius tanquam flos fœni. Et flore quidē deterior est. Namq; flos marcidus, & siccus adhuc etiā bene olet, homo autē momēto temporis corrumpitur, ac graue olet. Denique Regius Dauid ait: Veruntamen vniuersa vanitas omnis homo viuens. Quod perinde est acsi diceret: In hominis vita vniuersæ miseriæ, & calamitates, quæ aliis creaturis sunt diuisæ cumulatæ sunt. Cognoscentes iusti vitam esse breue momentum, ex hac cognitione tanquam præteritam iudi-
20 carunt, seque mortuos reputauere. Et ita Diuus Paulus inquit: *Colos. 3.* Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo. Et ex hac consideratione, videlicet, se mortuos esse existimantes, vel proximos esse vitæ fini tanquam si iam candelam in manu haberent fructus admirabiles perceperunt. Primò opportunè efficere conati sunt, quod vos fecisse cupietis, quando illam horam attigeritis, aderitisq; animę exhalationi. Secundò cor suum cinere humilitatis, & abiectionis proprię operuerunt, ad conseruandas, scilicet, amoris diuini prunas, quas Deus eorum animis incendit. Necnon & suo proprio cinere inimicorū suorū fallacias, & laqueos patefecerunt: quemadmodū Sanctus Daniel illorum sacerdotum vestigia reuelauit, qui po- *Dani. vlt.*

pulo persuadebant idolum illud, quod Babylonici adorabant, 21
comedere quod ipsi offerebãt. Idolum, quod nos adoramus, vẽ
ter est, vt Diuus Paulus ait: Quorum Deus venter est. Qui ve-
Phil. 3. rò nos solicitant, vt plurimum huic Deo offeramus, sunt dæ-
mones, non quod sit corpori nostro necessarium, sed, vt ipsi il-
lo pascantur, vtque appetitum suum expleant, qui est nostra
ruina, & damnatio. Cum persuasa à dæmonibus præstamus,
& exequimur illorum voluntatem satiantes pascimus vt Ba-
bylonij sacerdotibus suggerebant, quæ idolo offerebant. Sed
sparso cinere per templi pauimentum, vestigijs pessimorum sa-
cerdotum dolus apertus est. O helluo, ventris tui adorator, vir
ne Dæmonum astutias agnoscere? Vis nescire, quomodo te se-
ducant, significantes, & persuadentes tibi necessarium esse ni-
mis ventri indulgere? Disperge cinerem per pauimentum cor- 22
poris tui, & quod sit in cineres reuersurum hac memoria illud
operi, & in hoc cinere dæmonum vestigia apparebunt, & quo-
modo te deceperint inducentes te, vt coquus vermium exis-
tares. Cum ergo fratres notum sit hanc vitam quandam horam
breuem esse, necesse est, vt quod temporis deest, diligentiæ su-
persit. Illi beatissimi Angelici spiritus, breuissimo spatio (quod
Theologi secundum Angelorum instans vocant) plus multò,
quam complures sancti, qui per multos annos vixerunt merue-
runt. Illa enim morula infinita tempora eis ob oculos proposita
& repræsentata fuerunt, quibus se Dei Optimi Maximi seruí-
tio deuouerunt in illa fide, & amore feruido, si eos sine repenti-
na confirmatione reliquisset. Et ità tantum obtulerunt, quan-
tum facere, & absoluere cupierunt, & illi desiderio meritum cor 23
respondit. Contra vero maligni spiritus tantam pœnam merue
re, quantum mali patrare desiderauerunt. Ita nobis omnibus ex
pedit multa artificia, & modos opere, & desiderio exquirere, vt
tota hac breuissima hora multa merita in diuino conspectu lu-
cremur. Sic ecclesiasticus admonet dicens: Fili à iuuentute tua
Eccles. 6. excipe doctrinam, & vsque ad canos inuenies sapientiam. Qua
si is, qui arat, & qui seminat, accede ad eam, & sustine bonos fru-
ctus illius, in opere enim ipsius exiguum laboris, & citò edes de
generatione illius. O verba mirifica, quibus nos docet Spiritus
Sanctus, quod sicuti agricola arat, seminat, & accuratè munus
suum exequitur, ac nox, & lux in illo rustico labore cum in-

ter-

34 tercipiunt, eodem prorsus modo nos, tanquam præcipuum mu-
nus salutem nostram vt perficiamus suscipere debemus. In id-
que summa cura, atque diligentia totum vitæ tempus collocã-
da est. Sed væ, væ, & millies væ. Quia verba desunt, quibus incu
riam, quã præ se ferunt multi ex Christianis satis significare va
leamus, qui tantam rationem habentes temporis arandi, & semi
nandi ne prætercat, totum vitæ spatium sine vllo lucro, aut fru-
ctu spirituali transcurrere sinunt. Metue, metue obcæcate pecca
tor, ne te illa sanctissimi vatis Hieremiæ maledictio de infœlici-
cissima quadam anima comprehendat, mystice dicentis. Nul- *Hier. 2.*
lus auertet eam, omnes, qui quærunt eam non deficient, in men-
struis eius inuenient eam. Hoc est, nullus eorum, qui eius sa-
luti inuigilant poterit eã à suis iniquitatibus remouere, & quot
35 quot eius damnationem inquisierint, videlicet, dæmones non
deficient, nec lassabuntur, & in tempore strictiore & magis la-
borioso inuenient eam, quando se expedire non possit. Cùm
suis abominationibus & turpitudinibus, adeo inuolutam &
irretitam se viderit. (*Quæ nos sepa dar a manos*) ibi eam compre-
hendent, videlicet, in hora mortis: hoc enim significat, in &c.
In menstruis eius inuenient eam. Super illo, quod in Iob legi- *Iob. 1.*
tur, nimirum in vnaquaque rerum iactura quendam nuntium
venire, vt Iob patientissimo de ea renuntiaret, Diuus Hierony- *D. Hier.*
mus inquit, Hunc nuntium dæmonem esse. Nanque miracu-
losa res videtur in vno quoque eius labore, & calamitate, vnum
tantum nuntium venisse. Iuxta hanc igitur opinionem, dæ-
mon, qui damnum inferebat, ipse nuntiabat. Haud aliter tibi
36 peccator continget. Etenim tui obitus hora ipse diabolus, qui te
ad scelera inuitauit, & incendit, nuntium condemnationis tuæ
tibi afferet, Omnia hæc euenire solent peccatori, quoniam filij
Dei vocem audire respuit, quo tempore, spatium & opportuni-
tatẽ à Deo obtinebat. Quod si quis dicat: Quãquam modò nõ
audiam, morti propinquus illum accipiam, eiq; obtemperabo,
verissimamq; agam pœnitentiam, quisnam te certum facit, aut
securum ò stulte tunc te occasionem habiturum ad rem tãtimo
menti conficiendam, cum omnibus requisitis circunstantijs? In
libris Regum legitur, illum Semei, qui tot maledictis & iniurijs
Dauidẽ lacessierat, postea, cũ in suũ imperiũ ac maiestatẽ restitu *2. Reg. 19.*
tũ conspexisset ei obuiã processisse, & coram Rege prostratũ

confessionem prima quidem facie humilem feciſſe, his verbis: 27
Ne reputes mihi, domine mi, iniquitatem, neq; memineris iniu-
riarum ſerui tui, agnoſco enim ſeruus tuus peccatum meum.
Quod cum audiſſet famulus quidam Dauid, oſtendens ſe ſto-
machatum, & ira percitum propter illud figmentum ait: Nun-
quid pro his verbis non occidetur Semei? O quot quantiſq; acci
dit, vt toto vitæ ſuæ curriculo in inferendis quam plurimis ſum
mo regi Chriſto iniurijs tranſacto ipſo tamen mortis puncto,
ipſius ſummi regis omnipotentiam contemplantes, & timore iu
ſtitiæ eius ægritudine perturbatos confiteri peccata ſua, & mi-
ſericordiam eorum tam imperfectè poſtulare, vt digni ſint, qui-
bus dicatur: Nunquid pro his verbis non occidetur Semei? Ne-
que tamen hoc dico fratres charisſimi, vt interdicam vobis pœ-
nitentiam in illa poſtrema hora, quanuis prauitate veſtra, to- 28
ta vita id non curaſtis, ſed tantum, vt perſuadeam, ne in illud
Similè. tempus eam differatis, in quo tam parua opportunitas ad agen-
dam, vt conuenit dari ſolet. Qui iterfaciunt terris niuoſis, illo
nimio candore acie videndi obtuſi, diuerſorium ingredien-
tes nihil prorſus cernunt, atque ideo periculoſiſsimum eſt tunc
loca procliua & tenebroſa adire. Eodem certè modo compluri
res hominum alboribus, & proſperis mundi huius rebus inſiſ-
tentes, eis ſe nimium deuouentes (quæ quaſi nix facillime
diſſoluuntur) cùm ad mortis ianuas ad æternam beatitudinem
intraturi perueniunt, ita caligint, & cæcutiunt, & viſu he-
betes ſunt, vt quod ſua plurimi interſit, minime diſtinguant.
Vnde fit, vt iudicij & mentis expertes moriantur, neque ſui
ipſorum compotes. Communiter enim, qui malè viuunt ma- 29
lè moriuntur. De Saule in ſacra ſcriptura dicitur, maximas
1. Reg. 31. crudelitates & iniuſtitias dum viueret exercuiſſe. Poſtea verò
inquit ſacer textus, exeuntem illum à prælio vulneratum dixiſ
ſe ad Armigerum ſuum. Euagina gladium tuum, & percute me,
ne forte veniant incircunciſi iſti, & interficiant me illudentes
mihi. Cum per vitæ curſum ſuperbiæ vanitatique ſeruiuiſſet,
etiam in illa vltima hora, ità in illo dominabatur, vt ne lu-
dibrio ab Ethnicis ſe habitum videret, agnoſcens armige-
rum ſeruum ei manus inferre nolle arripuit gladium ſuum,
& irruit ſuper eum. Et ſic, vt reprobus vitam finiuit ſempiter
nis inferni ignibus exarſurus. Et quanquam aliquibus tunc

pru-

30 prudentiam retinere contingat, vt domestica negotia optime disponant, vt autē animæ prouideant, consilium & prudētia deficere solet. Quemadmodum infœlicissimo Achitopheli contigit. De quo dicitur: Porro Achitophel videns, quod non fuisset factum consilium suum, abijt in domum suam & dispositā domo sua suspendio interijt, ordinauit domum, & deordinauit vitam, famam & animam. Denique vitæ mors respondit. Ecquis est ita corde durus, qui hæc audiens se corrigere & emendare, & ad Deum sese conuertere non curet? Quia venit hora quando mortui audient vocem filij Dei, & qui audierint viuent. Diuinus spiritus vos illuminet ò fratres, vt id ita faciatis. 2. Reg. 17.

Sequitur amplius. *Sicut enim pater habet vitam in semetipso, sic dedit & filio, vitam habere in semetipso.* Hoc est, quemadmodum pa-
31 ter habet vitam in semetipso non accidentalem, sed essentialem & quemadmodū est fons vitæ, ita mihi vitam essentialem dedit habere, & fontem vitæ, vt ipsemet, esse. *Et potestatem dedit ei iudicium facere quia filius hominis est.* O verbum super mel, & fauum dulce. Maxima profecto beneuolentia fuit, omnia mea negotia patrem æternū fratri meo credere, meum q; iudicem facere quē dā hominem, & talem, qualis Iesus Christus: qui propter nos homines & propter nostrā salutē crucifixus, & mortuus est. Quis ergo illum cum propria causa adibit, quin ab ipso pijs oculis respiciatur? Hoc Diuus Paulus perpendit, dicens: Quis est, qui cō demnet? Christus Iesus, qui mortuus est, imo qui & resurrexit, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis. In nostrum solatium protulit pijssimus Iesus hæc verba, videlicet:
32 potestatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis est. Iudicem hominū illum constituit, quia est homo studiosissimus, & amicissimus hominum. Rom. 8.

Nolite mirari hoc quia venit hora, in qua omnes, qui in monumentis sunt audient vocem filij Dei. O summa veritas, & cōsummata sapiētia Christe, quid ais: Quia venit hora? Quandoquidem vniuersale adhuc iudiciū non aduenerit, venisse iā affirmat, quia certissimū est futurū, & quia nos taliter vitam agere oportet, ac si iam actualiter iudicaremur. Sic etiā, vbi nos legimus: Patientes estote, & vos, & cōfirmate corda vestra, quoniā aduentus domini appropinquabit: alij transtulerūt: Quoniā aduētus dñi appropinquauit. Et sic est etiā in contextu Græco. Ponitur de præterito, Iac. 5.

vt

vt significatur infallibilitas, & certitudo illius aduẽtus & ipsius breuitas respectu æternitatis, & durationis bonorũ, & malorum eorũ, qui iudicãdi sunt. Et notandũ est, quod etsi dominus dicat: venit hora, non addidit; Et nũc est, nec quãdo hæc vniuersalis resurrectionis hora futura esset declarauit, vt nos commoueret ad hoc vt omnibus horis parati essemus. Et procedẽt, qui bona fecerũt in resurrectionẽ vitæ, qui verò mala egerũt in resurrectionẽ iudicij, id est condẽnationis. O fœlices quibus tam fælix sors cõtinget, vt illa hora resuscitentur ad vita tam singulari fruendũ, vt hæc vita cum illa collata potius mors, quàm vita dicenda sit. Vnde dominus cuidã iuueni dixit: Si vis ad vitam ingredi serua mandata: Non dixit: Si vis ad vitam æternam ingredi. Nam dicens vitam simpliciter, & absolute per antonomasiam, & per quandam singularitatem intelligitur de illa vita sempiterna, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Matth. 19.

Concio Secunda Funeralis.

Audiui vocem de cœlo dicentem mihi, &c. Apoc. 14.

BEato Apostolo, & Euangelistæ Ioanni in insula Patmos exulanti omnes persecutiones in ecclesiam sanctã superuẽturas alias ab Imperatoribus alias ab hæreticis, & inter eas quandam terribilissimã, & acerrimam, quæ erit Antichristi Deus reuelauit. Vnde ipsemet ait: Vidi de mari bestiã ascendentẽ, habentẽ capita septem & cornua decem, & super cornua eius decẽ diademata, & super capita eius nomina blasphemiæ. Et aperuit os suũ in blasphemias ad Deũ, blasphemare nomẽ eius, & tabernaculũ eius, & eos qui in cœlo habitant. Omnes doctores hãc prophetiã ad literam de Antichristo qui ante finẽ mundi vẽturus est, declarãt. Vocatur vero bestia quia erit homo bestialis, ritu ferino, qui effrenato impetu omnibus flagitijs & peccatis mortalibus sese tradet. Cornua vero eius plurimi reges & principes erunt qui eum protegent, opemq; ferẽt ad cũcta scelera sua exequẽda. Hęc autẽ cornua coronas habebãt quia illi

Apoc. 13.

2 illi maledicti Reges, coronas honoris omnibus vitiosis hominibus imponēt. Liberet nos Deus à tā periculoso tēpore. Nā si modo mundū tot flagitijs redundare, opertumq; videmus, cū multi principes & prælatię qui iustiq; existant, qui his obsistāt, delinquentes puniendo virtute autem prędictos præmiando, tanquā ministri Dei ab eo missi, vt Diuus Petrus in sua canonica ait: 1. Pet. 2. Ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum, quid, heu dolor, erit, quando Reges extiterint, qui puniant probos, improbos verò coronēt? Quid quęso sentiret gloriosissimus Apostolus, quando tam tristia, & acerba ei Deus reuelauit? Quanta amaritudine cor eius affectum remaneret, audiens sibi dici: Antichristum, & eius sequaces prędicaturos esse Christum non esse Deū, ecclesiāq; catholicā nō esse salutis æternæ statū. Apo
3 stolos deniq;, martyres, confessores, & virgines, qui Iesu Christi seruitio addicti è vita discesserunt, nō esse in beatitudine, sed sempiternis ignibus deputatos? In diebus igitur illis (ait ipse) cū viscera mea dolore transfixa erant: *Audiui vocem de cœlo dicentem mihi, Scribe: Beati mortui, qui in Domino moriuntur.* Quasi dicat: Ne vocibus istius maledictæ bestiæ credātis, quæ blasphemię sunt. Audite potius & credite, quod mihi vox de cœlo dixit, scilicet, Omnes, qui in obsequio, & gratia Iesu crucifixi moriūtur saluos fieri, beatosq; esse: Tunc tēporis cū illud bestiæ arcanū ei aperuerat, hanc vocē simul misit in eius solatiū, & nostrā subleuationē. Attēdite cui vox cœlestis dirigitur, exultāti, maribus circūdato, nō, nisi herbas comedēti. Quid ergo illi dicit? *Scribe.* O tu qui exulas, tuo animo ac memorię hoc imprime. Quod scribi-
4 mus eo scribimus, vt tanquā res nobis vtilissima in nobis remaneat. *Quid igitur scripturus est: Beati mortui, qui in domino moriuntur.* O anima exul, quę in labore versaris, fame, siti, & afflictionibus vis ne magno animo ista perpeti? Scribe in mēte tua venturā esse diē, qua de hoc carcere, & exilio liberatū iste labor & omnes, quoscūq; modo suffers corā Deo, & Angelis te comitabuntur. *Opera enim illorum sequuntur illos.* Omnia mala, quæ malus committit, quāquā ipse nō sic existimet, in libro Dei scripta sunt. Et licet tu, ô peccator illorū obliuiscaris tēp⁹ erit, quo omnia absq; eo quod iota vnū aut apex desit conscripta videbis. Vnde S. Dauid ait: Imperfectum meum viderunt oculi tui, & in libro tuo omnes scribentur. Et propheta Ezechiel ait, ostendisse sibi Deū librum, *Psal. 128.* *Ezech. 2.*

librum, & scriptas esse in eo lamentationes, & carmen, & væ. Ec- 5
ce quomodo quanuis Israel minime cogitabat scripta habebat
Simile. Deus in illo libro eius mala, & supplicia, quib⁹ opportuno tẽpo
re eũ affecturus erat. Accipit quis à mercatore sub cautione, &
nominibus alias soluturus credito, idest (*Alfiado*) modovnũ dein
de aliud, altera die aliud &c. Et quoniã illud nõ prçsenti, sed cre
dita pecunia datur, nullã rationẽ de ipso habet. Mercator verò
cũcta ad vnguem in rationario, seu exceptorio scribit. Cũq; mi-
nus ille opinatur accedit exactor ad ostium, & nuntiat ei dicẽs,
Redde quod debes. Et ita ad carcerem trahitur propter debita
quorum fortasis oblitus erat. O peccator cæce modò in hoc se
culo voluptates recreationesque illicitas accipis, quasi creditas
dest, (*Fiadas.*) Omnia tamẽ te nesciẽte Deus scribit, & omnia si
mul quando nõ putaueris solues. Cõtra vero probus quanquam 6
maximis persecutionibus infestari se videat, ti tamẽ librũ Deũ
habere cõsideret in quo omnia eius facta, & labores excipit, de
Est.6. bitumq; præmiũ redditurum cõscribit, maximè consolabitur.
Quã abiectus ad fores palatij regis Assueri Mardochęus erat.
Sed quoniã in annalibus regijs scriptũ erat, quod fecerat pro Re
ge, ipso inopinãte librũ aperiri rex imperauit, & obsequiũ sibi
exhibitũ à Mardochęo inueniẽs summis titulis illũ honorauit.
Cũ librũ Deus patefieri iusserit, vbi iustorum merita descripta
sunt, quo honore illos afficiet? Lçtamini ergo serui Dei: nãq; ita
vllo dubio ita cõtinget, quãdoquidẽ cœleste verbũ id ita asseue
rat dicẽs: Beati mortui qui in dño moriũtur: opera enim illorũ se
D. Chrys. quũtur illos. D. Chrysost. ex peccato duas filias ortas esse asserit
tristitiã, scilicet, & mortẽ. Nili peccatũ existeret, hçc duo mini 7
me essent: ex hac enim pessima matre ortæ sunt. Et perpẽdite sa
pientiã Dei, qui statuit, vt hæ duę filiç istã pessimã matrẽ destrue
rẽt, veluti vermes, qui à lignis nascũtur & ipsamet exedũt atq;
cõsumũt: sicut cineres, & puluercs cõburtæ viperæ (vt refert La
ctãtius) ad ipsius morsum sunt prçsentissimũ remediũ. Quod au
Lactã. Firm. li. de ira Dei. cap. 13. tẽ tristitia cõsumat peccatũ D. Paulus affirmat dicẽs: Quę enim
secundũ Deũ tristitia est pœnitentiã in salutẽ stabilem opera-
Rom. 5. tur. Et ante hoc dicit illis noue credẽtib⁹: Si cõtristaui vos in epi
2. Cor. 7. stola, nõ me pœnitet, nõ quia contristati estis, sed quia contrista
ti estis ad pœnitẽtiam. Quod autem mors destructionis peccati
sit causa, idẽ sanctus Apostolus affirmat, peculiariter de Christi

Redem

8 Redemptoris nostri sacratissima morte agens, his verbis: Reconciliati sumus Deo per mortem filij eius. Ideo que sancta Ecclesi canit: Mortem nostram (scilicet peccatum) morie do destruxit. Dicitur præterea peccatum à morte destrui, quoniam ipsiusmet mortis memoria peccator conuertitur, & conuersus in gratię vita conseruatur. Vnde vnumquenque nostrum Spiritus sanctus monet, dicens: Memorare nouissima tua, & in æternum nō peccabis. Perpendite obsecro, qualiter particulariter dicat: Nouissima tua. Quoniam et si nouissima aliorum recordari, homini vtilissimum sit? vtilius tamen est sua propria mente tenere, atque agitare. Magnam operationem apud animū hominis facit mortem cuiusdam principis cernere, à quo multorum spes pependerunt, cui multa capta sunt regna, cui multi parebant, & grati esse 9 desiderabant, cuius oculi, & aspectus modò tristes, modo lætos plurimos reddidere, ac si magis animis, quam corporibus dominaretur. Sic hunc diuitem, & præpotentem die mortis suæ corā tribunali maioris, ac potentioris Regis, videlicet, Dei circunferri, & suorum omnium suffragijs egentem considerare magnam operationem apud animū hominis facit. Et quidem rationi valde consentaneum est, vt principes mortui occasioni nobis sint ad Deum quærendum, quando quidem viui ad eundem perdendum etiam offendiculum nobis præbent. Quod si hoc nostris oculis intueri, & in memoriam postea reuocare efficacissimum medium est ad destruendum peccatū, potissima huius causa est, quoniam hac via nostri proprij finis memoria in mentem venit. Hoc enim est commodū (vt inquit Salomon) quod ex accessu 10 ad domum luctus deducitur. Melius est (ait ille) ire ad domū luctus, quam ad domum cōuiuij. In illa enim finis cunctorum admonetur hominum, & viuens cogitat, quid futurum sit. Migratio cuiuslibet à vita, nobis in memoriā reducit, quomodo principes, & infimi omnes interituri sint, & in tantam corruptionem hos quantā illos vertendos esse: Omnis caro fœnū, & omnis gloria eius, quasi flos agri. Exiccatum est fœnum, & cecidit flos, dixit sanctus Isaias. Fœno significauit popularem multitudinem, flore verò principes & potētes. Et cum fœnum, & flos viresc̄t pulchrior est flos fœno, sed solis ardore superueniente, simul vtrumque marcescit; tam deforme est vnum quam aliud. Similiter magnates, & ignobiles, diuites, & inopes, in corruptionem

Eccli. 7.

Eccle. 7.

Isa. 40.

fœditatem, & miseriam per mortem vertuntur. Et huius cõsideratione viuens cogitat quid futurum sit, scilicet, de seipso. Cogita igitur, ò mortalis homo, quid de te hodie, aut mane futurũ sit & nihil prodesse ita tecũ agere, iuuenis sum, ideo longius quam senes viuam, cum mors iuuenes, & senes æquo pulset pede, ne
Simile. minio; parcat. Si quis figuli domum ingrediens multa vasa fictilia inspiceret, & figulum interrogaret, quod nam illorum durabilius esset, sane figulus talem interrogationem irrideret, responderetque: Cum omnia sint ex luto & æqualiter fragilia illud prius frãgetur, quod prius è manibus ceciderit, vel cui læsio facta fuerit. Vasorum nanque, neque quod duobus ante annis, neque quod duobus ante mensibus factum est, alterum altero est fortius. Idem dicendum est de corporibus mortalibus. Omnia enim sunt lutea & caduca, ita puer, vt senex. Ille, quem Deus prius ictu lædere, pulsareque voluerit, frangetur, & prius morietur: tot siquidem mors aditus habet quot mẽbra in homine sunt. Antiqui mortuorum sepulchra monumentum vocabant, quasi monens mentem de memoria mortis. Viui autem etiam in vita sua sepulchra sibi condebant, quo sibi in memoriam reuocarent citò se esse morituros. Ipsa die, qua Imperator coronabatur quatuor, aut quinque artifices, cum lapidibus diuersi generis ad eũ ingrediebantur, & ipsum metinterrogabant: Ex quo horum lapidum vis ò Imperator vt tuum monumentum fabricemus? Idque fiebat, vt memoria recoleret (quamuis Imperator esset) mortalem tamen esse, & ne illa tanta dignitate peruerteretur. Si ergo Ethnici has rationes, & adinuenta excogitabant, vt mortis recordarentur, & illius memoria à vitijs auerterentur, & virtutes operarentur, quid æquum erit nos Christianos facere, vt eius nunquam obliuiscamur, siquidem animæ immortalitatem, præmiorumque, & tormentorum æternitatem credimus? Sed proh dolor: nam multi Christianorum suorum nouissimorum plus forte, quam ipsi Ethnici obliti sunt: atque hoc malum non solum in adolescentibus, verum etiam in senibus reperitur. Quibus illud
Hier. 6. Hieremiæ merito dici potest: Væ vobis, quia longiores factæ sunt vmbræ vesperi. Naturale est vmbras occidente sole, & etiam oriente longiores fieri. Sanctus tamen Propheta non fleuit eo, quòd maiores sunt vmbræ in ortu solis: flet autem

quo-

14 quoniam augentur in eius occasu. Ex quo intelligetis sanctum Prophetam non propter id, quod litera sonat in cortice, flere: nam id naturale est. Sed loquitur de vita præsenti, quæ est veluti vmbra vitæ, quam expectamus. Fletautem, quoniam quando vita finitur, quando senio proximi estis, tunc viuendi desiderium, & acquirendi cupiditas in vobis augetur & etiam imperandi ambitio accrescit. Quod non tam flebile est in iuuentute, ideſt, in solis ortu contingere quam in senectute, quæ est solis occasus. Per immensam Dei charitatem vos obsecro, fratres, tam iuuenes, quàm senes vt tam efficaci medicina, qualis est propriç mortis memoria, vtamini, & inçternum nõ peccabitis. Aqua fluuij Tigris lauit pedes suos Tobias. Tigris idem est, quod sagitta. Vocatur autem hoc nomine fluTob. 6.
15 uius ille, eo quòd rapidissimo impetu fluat, quo vitæ humanæ breuitas significatur: cuius breuitatis consideratione affectus desideriaq; cordis abluuntur.

Cum ergo tristitia, & mors, quæ sunt filiæ peccati, ipsius met peccati destructrices sint, illis peccata vestra, siquidem peccastis, profligate, & destruite, vt vere de vobis in obitu dici possit: *Beati mortui, qui in Domino moriuntur.* O Deus infinitæ sapiẽtiç quid mortem rem, scilicet, tam horridam & exosam beatificas, & laudas? Iob aliàs sanctissimus & patientissimus dicebat, Iob. 10.
Manus tuæ fecerunt me, & plasmauerunt me totum in circuitu, & sic repente præcipitas me? Hoc est. Quicquid in me est opus manuum tuarum est domine: & sic subito vis hanc machinam corporis dissoluere? hæc membra destruere? De-
16 niquecaresest mors, vt de ea sacra scriptura dicat: Deus mortem non fecit: impij autem manibus, & verbis accersierunt illam. Non eam fecit Deus, nam in illo non est exemplar nec idea illius, ipse enim vita est substantialis, in quo, & per quem omnia viuentia viuunt. Vnde Sanctus Ioannes di- Ioan. 1.
cit: Quod factum est, in ipso vita erat. Hoc est, omnia, quæ in tempore facta sunt, vitam & esse mentale ab æterno in verbo diuino habebant. Cum ergo ideam, siue exẽplar mortis in se nõ haberet quomodo mortem à se educturus erat? Et nihilominus dicit: Beati mortui, qui in domino moriuntur. At verò vitam adeo ab omnibus expetitam & charam (quod optimè demon cognoscens, dixit Beato Iob: Pellem pro pelle, & cun-

cta, quæ habet homo, dabit pro anima sua, id est, pro vi- 17
ta sua. Pellem nanque filij vxoris, & fratris, dabit homo
pro sua propria pelle, sic enim propriam vitã diligit.) Hanc vi-
tam, inquam, tam charam, quam tu Domine fecisti cur quẽ-
admodum mortem, ita eam non laudas? Imò potiùs tuo di-
Eccle. 4. uino spiritu dixit Sapiens: Laudaui magis mortuos, quam
viuentes? Ad hoc respondeo, si vitam consideretis, vt à ma-
nibus Dei exiuit, cum formauit hominem de limo terræ, & in-
spirauit in faciem eius spiraculum vitæ, & factus est homo in
Gene. 2. animam viuentem, vt in Genesi habetur, istam vitam pre-
tiosam & amabilem esse, tanquam rem à visceribus Dei edo-
ctam. Cæterum si consideretis mortem, vt à manibus homi-
num egressam, ita odibilis, & abominabilis est. At verò si vi 18
tam consideretis, qualem homo peccato reddidit, tam fœdam
tamque miserijs plenam, hoc modo vix est, quod in ea laude-
tur. Et ita sancti Epiphanius, & Eucherius, Chrysostomus, &
Theodoretus affirmant, illa verba, quæ Dñs dixit, postquam
Gene. 3. Adã peccauit, scilicet: Nunc ergo, ne forte mittat manum
suam, & sumat etiam de ligno vitæ & comedat, & viuat in æter
num. Post quæ verba statim sequitur: Emisit eum Dominus de
paradiso voluptatis, aiunt isti sancti Doctores non fuisse suppli
cium, sed potius maximam Dei misericordiam, eum, scilicet,
occasione priuare, ne posset immortalis esse in hac vita, tot mise
rijs calamitatibusque subiecta, quia vnum leuaminum quod in
prudentibus habet, est, parum esse duraturam. Atque ita vide-
tur à Deo data fuisse, & concessa, quasi huius mundi pœnarum
leuamen. Nam cum ibi homini Deus diceret: Maledicta terra 19
in opere tuo, spinas & tribulos germinabit tibi, in sudore vul-
tus tu vesceris pane tuo, mox subiecit: Donec reuertaris in ter-
ram, de qua sumptus es, quia pulvis es, & in puluerem reuerte-
ris. Acsi diceret: Consolare, quoniam hæ pœnæ non multum
durabunt, sed solum donec e vita migres. Et notate vos obse-
cro primam possessionem, quam mors adiuit, non in Adam ma
lefactore fuisse, sed in innocente Abel. O incomprehensibilia
iudicia Dei. Quænam hæc iustitia Dñe? Quid Abel admisit, vt
prius mortis ianuas ingrediatur, cum tam iustus, & innocens sit?
Quid prius iustitiam hanc tuam exerces in viro innocẽte, & vir
gine? Potius Domine manum deberes extendere contra prodi-

torem

20 torem Adamum, vel contra proditorem Cain, ne terram innocente sanguine iusti Abel cruentaret. Merito certè condemnãte Domino Adamum ad mortem innocens Abel soluit prius, vt Theodoretus notat super Genesim, vt significaret nobis mortem non esse repulsam, id est, (*Disfauor,*) sed maximum fauorẽ, quandoquidem primus, in quo eam exercuit maior amicus fuit quem in terris tunc habebat. Vnde Sapiens ait: Placens Deo factus est dilectus, & viuens inter peccatores trãslatus est. Raptus est ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam illius. Si verò mortem consideretis, non qualis ab hominum manibus egressa est, nisi qualiter illam Deus adornauit (*Ylabono*) planè videbitis, inter se eas iam sortes mutasse, & quomodo Deus à morte venenum abstraxit, vt per Oseam promiserat, dicens: Ero mors tua ò mors. Vita mortis, amaritudo, & acerbitas eius erat, & inferniportam esse, hanc vitam ab ea Deus abstulit, dulcem, eoque ianuam eam faciens. Ideo illam iam, vt rem mortuam, puellæ, puerique irrident, & gaudentes ad martyriũ properant, & tyrannorum minas contemnunt, velut si quis serpentis pellem paleis refertam inspiceret: quæ quanquam exterius serpentis similitudinem præ se ferat, scit tamen interius serpentem non esse, & nihil præter illud exterius existere. Ita iusti mortem contemnunt, quia vitæ autor Iesus Christus iam eã necauit. Iam præter illud exterius, præter illam figuram, & apparentiam nihil remansit, sed illud tantum, scilicet, tolli nos è vita, quod in maiorem vtilitatem nostram redundat. Habetis globulos precatorios, id est, (*Vnas cuentas*) in maximo honore, & pretio, quoniã aliquas sanctas reliquias tetigerũt. Eodẽ modo post quam Christum Redemptorem nostrum mors tetigit maximi ponderis & æstimationis est. Hinc est quòd olim Deus Israelitis longam vitam pollicebatur, propter legis eius obseruantiam dicens: Custodite, & facite quæ præcepit vobis Dominus, vt viuatis, & bene vobis sit. Modo verò in præmium magnorum seruitiorum mortem discipulis suis promittit, dicens: Calicem quidem meum bibetis. Et alibi: Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium, & insurgent filij in parentes propter nomẽ meũ. Singulare Dei beneficium, & quasi præcedentium meritorum præmiũ est, impartiri Deum alicui fortitudinem, ad mortem amore suo tolerandam. Et ita Diuus Ambrosius testatur se

21 dicens: Ero mors tua ò mors. *Osee. 13.*

Theodore. in Gene. 46.

Sap. 4.

Simile.

Simile.

Deut. 5.

Matt. 20.

Matt. 10.

D. Ambro.

ex ore Pauli accepisse in somnis, deque Sanctis Gervasio, & Pro-23
thasio dixisse: Hi sunt qui in vrbe hac per decem annos in Dei
seruitio perdurantes ad hæc pertingere meruerunt, vt Christi
martyres fierent.

Et quia mors ità adornata erat, postquam reliquiam tam cœ-
lestem, qualis est Christus tetigit, ait vox de cœlo. *Beati mortui,*
qui in domino moriuntur. Et ideò adiungit: A modo enim iã dicit
spiritus, vt requiescant à laboribus suis. A modo, idest, postquã
agnus occisus est, sacratissimo quesanguine suo cœli ianuas ape
ruit. Cæterum aduertite, vt dicat: illos mori, vt requiescant à la-
boribus, qui in Domino moriuntur: hoc est, in eius diuina gra-
Isai. 57. tia. Vnde Sanctus Isaias inquit: veniat pax, requiescat in cu-
bili suo qui ambulauit in directione sua. Cubili suo: idest, in
mansione sua. Quia in domo patris mei (ait Dominus) man-24
siones multæ sunt. Perpendite diligenter fratres mei hæc ver-
ba qui ambulauit in directione sua. Flete ergo, pœnitentiam
agite viasque vestras dirigite, & rectas eas facite, qui adhuc pra-
uas habuistis, & nunc sæpe in mente vestra moriamini, vt po-
Simile. steà in Domino mori sciatis. Cum equus stadium aliquod est
decursurus prius eques per eundem locum illum pedetentim
deambulare facit, vt terram olfaciat, & agnoscat, quam po-
stea decursurus est, vt quando cucurrerit tutius id efficiat, vt
pote cognoscens nullam esse foueam, nec obstaculum, in quo
offendere possit. Sic tu, si mortis stadium rectè vis conficere
illud sæpissime, & lenter nimis modo deambula, & terrã, in quã
citissime cõuertendus es, olfac. Diuus Ambrosius asserit: quòd
D. Ambr. ser. 10. in Psal. 118. si basiliscus hominem inspiciat antequam ab eo inspiciatur illũ,25
interimit, Contra verò, si homo basiliscum prius intueatur ante
quam illum cernat basiliscus, ipse basiliscus ab homine interimi
tur. Ita si mortem sæpe meditans modò videas eam interficies, &
ad te mortua veniet. Sin autẽ illa te prius videt non visa à te, ne-
q; considerata, teque imparatum offendit ipsamet te in æternũ
occidet. Cæterũ dicetis: Si iusti moriũtur in domino, vt requie-
cãt à laboribus suis, vt quid hæc suffragia, & exequiæ in sancta
ecclesia fiũt? Ad hoc dico quòd quanuis nõnulli in domino mo
riãtur, & vt in gloria requiescãt, aliquid tamen debitum, & inso
lutum deferunt in aliam vitam, nã culpa hic remittitur pœna ta-
men æterna in temporalẽ commutatur, vt in hoc sæculo, aut in

alio

26 alio persoluatur. Vt cũ quis.v.g. pro delicto morti adiudicatus erat, deniq; veniam à Rege impetrat, & capitis pœna in decem, aut viginti annorum exilium ei commutatur. Et ità in libr. Regum legitur Dauidem Absaloni filio indignatum, quia fratrem Amnonem interemerat, precibus Ioab remisisse ei crimen: illa tamen lege ne per triennium in eius Regium palatium intraret. Sic Deus per veram pœnitentiam culpas mortales in hac vita remittit, & in pœnas temporales commutat, quibus in hac vita bonis operib⁹ satisfit, vel saltim in purgatorio. De quo asserit decretum Distinct. 25. Qui in aliud, &c. Igni purgatorij 27 rum posset cogitari, sentiri, vel videri. Post hanc verò vitam Purgatorium esse probatur illo, quod Christus. R. N. dixit: Scilicet: Qui blasphemauerit in Spiritũ sanctum, neq; remittetur ei in hoc sæculo, neq; in futuro. Vnde colligitur peccata saltim venialia in alia vita remitti, ad hæc enim expianda purgatoriũ est. Si enim in alio sæculo, alicuius peccati remissio non esset, Dñs nequaquam diceret. Non remittetur ei in futuro sęculo. Ac si in hac vita nõ esset peccatorũ remissio, dñs nõ diceret de peccato in spiritũ sanctum: Nõ remittetur ei in hoc sæculo, siquidem de nullo peccato remissio erat. Præterea in lib. Machabæorũ dicitur: Sancta, & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis soluãtur. Et B. Apostolus Paulus ait: In nomine Iesu omne genu flectatur cœlestiũ, terrestrium, & infernorũ. Et in Apo 28 calypsi dicitur: Et omnem creaturã, quę in cœlo est, & super terram, & sub terra omnes audiui dicẽtes sedẽti in throno & agno: Benedictio, & honor, & gloria, & potestas in sæcula sæculorum. Ex hoc apertissime colligitur subtus terram esse aliquos, qui nomen Dñi Iesu reuerẽtur, in illoq; cõfidunt, & eximia atq; incredibili pietate benedicũt sedenti in thronõ. Hi verò sunt in purgatorio. Nam de damnatis Sanctus Isaias inquit: Non infernus confitebitur tibi, neq; mors laudabit te, nec expectabũt qui descendunt in lacum veritatem tuam. Et ideò ad succurrendum defunctis, & satisfaciendum pœnis, illorum exequias celebramus, multa denique pietatis officia præstamus. Et in hoc sensu possunt illa Diui Pauli verba interpretari, scilicet: Alioquin,

Similc. Decr. D. 25. qui in aliud. D. August. Luc. 12. 2. Mac. 12. Phil. 2. Apoc. 5. Isai. 38. 1. Cor. 15.

quin si resurrectio mortuorum non est, quid facient qui baptizantur pro mortuis? Si omnino mortui non resurgunt, vt quid & baptizantur pro illis? Hic baptizantur simile est illi, quod Dominus dixit: Baptismo habeo baptizari. Vbi baptismum suam sacratissimam mortem, suosque labores vocauit. Tunc ergo pro mortuis baptizamur cum nos flagellamus, ieiunamus, flemus, proillisque oramus. Quòd si non esset mortuorũ resurrectio, ait sanctus Apostolus, nihil hęc omnia prodesse possent: sed quoniam est resurrectio plurimum conferunt. Legitur cum quidam pater de familia Prædicatorum in die animarum concionaturus esset, nocte prędcedente eiusdem ordinis fratrem defunctũ ei apparuisse, dixisseq; ex Venio te admoniturus cum tibi hodie sit prædicandum, vt commendatissimum populo relinquas, vt in hac die summopere animabus defunctorum. Purgatorij faueant, quandam enim summã misericordiam est Deus hodie eis impertiturus, propter Christianorum suffragia eis exhibenda. Hodie nanque animarum quindecim millia à cruciatibus, & flammis, quibus vexantur egressura sunt. Quam visionẽ idem prædicator in cõcione suapopulo retulit. Cum ergo infallibilis veritas sit purgatorium existere, & suffragia animabus vtilissima esse, potissimum verò sacrosanctum Eucharistiæ sacramentum præcipit sancta Synodus Tridentina, in principio Sessionis. 25. Episcopis, vt sanam de purgatorio doctrinam à sanctis Patribus, & sacris conciliis traditam, à Christi fidelibus credi, teneri, doceri, & vbique prædicari diligenter studeant. Idcircò semel, & millies singulos patres concionatores ad pedes vniuscuiusque humiliter prouolutus, obsecro ne tantæ pietatis operis obliuiscantur, sed, vt magna cura, & assiduitate populos exhortentur, vt ad subueniendum illis animabus suffragijs, & altissimo mysterio ineffabilis altaris sacrificij excitentur. Quod si illę animæ, pro quibus hæc suffragia offerimus, fortè ex hoc mũdo purgatæ discesserunt: hæc, inquam, sacrificia prosunt, vt adiuuemus illas ad agendum gratias Deo pro tam singulari beneficio, quod eis contulit, ad suam beatitudinem eas tollendo. Illæ enim animæ beatæ non se sufficientes inueniunt ad laudandum, sicut debent diuinam celsitudinem, easque sancta ecclesia in hoc præuenit, vt illis subueniat. Cum in veteri lege essent tot sacrificia, quædam, quæ pro peccatis offerebantur, quædam vero, quibus

Luc. 12.

Concil. Trident. Sessione. 25.

gratiæ

32 grãtiæ agebantur pro acceptis beneficijs: sic in lege gratiæ supre
mũ missæ sacrificium pro omnibus illis stat, quoniam in eo illa
omnia sacrificia continẽtur, ipsum est summa, & circunscriptio
id est, (*La cifra y tantomonta,*) & etiam infinities plus omnibus,
quę in veteri lege offerebantur, Deoq; immolabãtur. Vnde Di
uus Paulus ait: Impossibile enim est sanguine taurorum, & hir- *Hebr.* 10.
corum auferri peccata. Ideò ingrediens mundum dicit: Hostiã
& oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi, holocausto-
mata, & propeccato nõ tibi placuerunt. Dixi, ecce venio. Et ita
hoc pretiosissimo sacrificio, de quo sancta ecclesia dicit: Hoc sa-
crificium laudis, animas gloriosas diuinæ bonitati gratias agere
adiuuamus propter singulare beneficium, quod ex eius liberalis
sima manu acceperunt.

33 Dixit vlterius vox illa de cœlo: *Opera enim illorum sequuntur il*
los. O benedicta sit talis vox, & benedicta talia nũcia, quæ iustis
tã læta sunt. Cõsolamini serui Dei, nã omnia vestra opera bona,
& labores patienter tolerati vsque ad diuinum conspectum vos
sunt comitaturi. Cum Dominus Eliã Prophetam in paradisum
terrestrẽ transferre vellet, inquit sacer textus: Ecce currus igne⁹
& equi ignei diuiserunt vtrumque, scilicet, Eliam & Eliseum, & 4. *Reg.* 2.
ascendit Elias per turbinem in cœlum. Quid Domine? siquidem
seruum tuum honorare volebas, nõne honorabilior esset currus
crystallinus, aut damantinus, & eiusmodi equi fulgidi, quã cur-
rus, & equi ignis desolatoris? Minimè, quia de Helia dicitur: Surre
xit Elias Propheta, quasi ignis, & verbum ipsius, quasi facula ar- *Eccli.* 49.
debat. Et siquidem omnia verba, & opera eius ignea erãt, ab hoc
34 viuendi modo in igne transeat. Curate dilectissimi, vt verba, &
opera vestra sint amoris igne accensa: illa enim currus, & equi
erunt, qui vsque ad Dei conspectũ vos comitabuntur. O quam
meritò apud Isaiam dicitur: Dicite iusto quoniam bene, quoniã *Isai.* 33.
fructum adinuentionum suarum comedet. Statim quę subditur:
Væ impio in malum, retributio enim manuum eius fiet ei. O
verba iustis dulcia, contra vero peccatoribus amara. Etenim, vt
bona opera iustos, ita mala opera peccatores sequuntur. Vnus-
quisque enim opus suum portabit, inquit Diuinus Apostolus. *Gala.* 6.
O quibus oneribus pressi exibunt infœlices, qui suas libidines
in hoc sæculo explere voluerunt. Quot peccata, & scelera, ò pec
cator perpetrasti, tot onera super te baiulabis, quæ animam tuã

opprimẽt, eamq; etsi spiritualis sit ad tartari profunda descẽ-
derefacient. Quapropter dilectissimi non tam rationibus quam
precibus vltimam manum huic rei imponam. Vos obsecrans,
vt aduertatis, quam citò hoc futurum sit, & neque vnam dunta-
xat horam, vos certam habere. Idcirco abhinc vos præparate, vt
cum mors venerit plenos gratia inueniat, & illam tanquam per
portam ad æternam fœlicitatem transeatis: ad quam nos perdu
cat Iesus Mariæ filius. Amen.

Concio Tertia Funeralis.

Ego sum resurrectio & vita. Ioannis. 11.

PRVDENTISSIME, ac conuenientissime sacrosancta mater Ecclesia fidelibus defunctis exequias celebrat, eorũq; funeribus piam operam dat: est enim tam viuis, quam mortuis vtilissimus. Viuis, quia Deus dixit homini: De ligno scientiæ boni, & mali ne comedas, in quacunq; enim die comederis ex eo, morte moreris, mors nec abit te: quasi diceret: Animæ mors propter peccatũ tuũ corpus interficiet, dæmõ autẽ dixit: Nequaquam moriemini. Homo verò miser hoc dæmonis elogiũ sequitur, adeò vt vix persuaderi possit obitũ sibi esse. Aequũ est ergo, vt exequiæ celebrentur, & hi tumuli erigãtur, vt his signis exterioribus & sensibilibus profundo obliuionis somno dormientes excitẽtur, & reminiscãtur cras, aut sequenti die idẽ fortasse de se faciendũ esse. Memor esto iudicij mei, sic enim erit & tuũ, mihi heri, & tibi hodie, inquit ecclesiasticus. O quanti nostra interest semper illa verba præ oculis habere, quæ prudentissima quædã mulier Regi Dauidi pronuntiauit, scilicet: Omnes morimur, & quasi aquæ dilabimur. A quæ nos comparat, nam ipsa saporem accipit à terra, qua defluit. Si auri, vel argẽti venis decurrit est pretiosus, & dulcissima, sin autem sulphureis venis pertransit, insipida, nocũaq; est. Similiter talis est mors, qualis vita, qua trãsit. Qui bene

Gene. 2.

Gene. 3.

Eccli. 38.

2. Reg. 14.

viuit,

3 viuit bene moritur, & qui male viuit, vt plurimum male moritur. Qualis est tela, quæ texitur, talis eius ora & extremitas est. Si tela est stupea, & rudis, eodem modo ora crassa est, si verò tela tenuis est, etiam ora tenuis existit. Vita nostra est tela textorio huius mundi intexta. Huius autē telæ extremitas, & ora est mors. Quod si vita syncera, integra, & tenuis, & sancta existit, mors etiam, quæ eius est fimbria ei correspondet. Sin autem vita est rudis, imperfectionibusq; plena magnopere pertimescendum est, ne talis mors sit. Vnde in Apocalypsi dicitur: Væ enim habitantibus, & morientibus in terra. Hoc est: O miseros illos, quorum mors sicut & vita terrena est. Iusti verò neque in terra habitant, nec in terra moriuntur, sed semper in cœlo corde sunt fixi. Siquidem cum Diuo Paulo dicere possunt: Nostra conuersatio in cœlis est. In Deuteronomio dicitur: Ascendit Moyses super montem Nebo, mortuusque est ibi. Mirū quidem videtur Moysen solùm in monte interire. Cęterum quia iustus erat, rectèque vixerat, nihil ei id nocuit, quoniā Deum præsentem habebat, quanquā homines illa hora ei defuissent. Deus tamen consolator in obitu illius non defuit. Et dicens sacer textus: Mortuus est Moyses seruus Domini, subdit statim: Et sepeliuit eū in valle terræ Moab. O benedictus, & glorificatus sit talis Deus, qui sic seruos suos honorat. Quoniā Moyses fidelissimus eius seruus fuit ipsemet Deus illum sepeliuit. Qualis nanque vita extitit talis, & mors fuit. Satagite ergo fratres sanctam vitam ducere, si similem mortem obtinere cupitis. Dicit etiam quasi aqua dilabimur. Nam fluuij etsi omnes dulces sunt, fines

5 tamen amarissimos habent, siquidem, vt ait ecclesiastes: Omnia flumina intrant in mare, quod quidem amarum est. Ita omnes homines, qui in hoc mundo voluptuosè, delicatèque viuūt, in morte tristitia, & amaritudine terminantur. Vnde ecclesiasticus ait: O mors, quam amara est memoria tua viro habenti pacem in substantijs suis, & cuius viæ directæ sunt. Non omnibus dicit ni mis amaram esse, nisi illi tantum, qui contentus est, & pacem habet cum diuitijs suis, cuique omnia ex animi sententia ad libitum quę succedunt. Hic est peccator, qui bona temporalia, licet male parta, absque vllo conscientiæ scrupulo, & remorsu possidet. Nam iustus eas in pace non possidet, imò potius scrupulum diuitiæ ei inferunt, an bene cōparatę

Apoc. 8.

Philip. 3.

4 *Deut. vlt.*

Eccli. 1.

Eccli. 41.

fuerint,

fuerint, an eas secundùm diuinum beneplacitum expendat, an 6
denique occasioni futuræ sint, vt propter illas conditorem suum
offendat. Et huic mors ita amara non est. Cum Socratem aliquā
do Plato interrogaret, quomodo se in vita habuisset, & quo pa-
cto in morte se habere cogitabat, ille respondit: In iuuentute re
ctè viuere, in senectute verò bene mori laboraui, atque ita inte-
riori cruciatu, seu dolore non afficior, neque mori recuso. Nam
cum vita honesta fuerit, mortem cū hilaritate expecto. Væ, væ,
væ, quanta nobis Christianis ignominia est hæc Ethnici Philo-
sophi verba audire. Quis nostrum, quæso, tanta cōfidentia mor
tem expectare poterit, cū nostra peccata formidabilem, & hor
rendam nobis illam efficiant? Perpendite vlteriùs quomodo di
cat: Quasi aqua dilabimur. Vbi significatur vitam nostram pro
lixitatem quandam moriendi vsque ad finem ipsius vitæ esse. 7
Vnde ecclesiasticus vocat eam mortem decurrentem & prola-
Eccli. 51. bentem, his verbis: Pro morte defluente deprecatus sum, quæ fe
D. Grego. stinanter magnoque impetu fluit. Et Diuus Gregorius ait: Quo
tidianus defectus corruptionis humanæ, quid est aliud, quam
quædam prolixitas mortis? Itaque vita nostra ex multis mortī-
bus composita est. Nanque mors nihil aliud est, quàm vltima li
nea, & meta ipsius vitæ. Quid enim hora decima est, nisi finis
temporis, quod illuc vsque peruenit? Decima etiam, & dimidia
est finis vitæ, quæ illuc vsque peruenit. Atque ita quæcunque
temporis pars mors dicitur, quia finis est temporis quod illuc
vsque peruenit. Est igitur tota vita mortibus compacta. Vnde
Dominus ait: Amen dico vobis, quia qui verbum meum audit,
Ioan. 5. & credit ei, qui misit me, transiet à morte in vitam. Vbi hanc vi 8
tam mortem vocare videtur. Aliam verò vitā appellat, & mor-
tem transitum dicit, quo ex hac morte ad vitam transgreditur.
O vtinam hæc omnia frequentissimè mentibus nostris euolue-
remus, quàm facile pompas, fumptus, & voluptates huius seculi
Simile. contemneremus, si quidem tam citò, & cum tanto dolore ea reli
quituri sumus? Accidit pueris in hortū fructibus consitū ad furandū
poma ingredi. Adhoc autem aliqui eorum in arbores ascendūt,
& à ramo in ramum saltus edunt, fructus carpentes, & in sinus,
& manicas mittentes. Alij verò pueruli stant sub arboribus vo-
ciferantes, dicentesque: Mittite ad me, at mittite ad me, at mitti
te ad me. Illi verò vocibus eorum obsurdescūt, nec nisi tantum

sibi

sibi colligere nituntur, & cum sunt omnino referti & onusti po-
mis, manicas & sinus plenas habentes, ab hortoque exire conten
dunt, ad pomarij ostium olitorem offendunt, qui eos omnibus
fructibus expoliat, & insuper crudis verberibus illos afficit. Mū
dus hic est tanquam hortus arboribus consitus, quæ sunt diuersi
status voluptatum fructibus, honoribus, lucris, & illorum ambi
tionibus onusti. Et homines veluti pueri ex arbore in arborem
scandere, & reptare incipiunt, & ex ramo in ramum saltare, quia
fere nullus inuenitur, qui sua sorte contentus viuat. Eques nanq;
Comes esse cupit, Comes autem Dux, at Dux Rex, Rex vero
Imperator, Imperator denique omnibus dominari, cunctaque
possidere desiderat. Nec solum in secularibus statibus, sed etiā
in ecclesiasticis hoc vitium regnat. Beneficiarius nanque Cano
nicus esse contendit Canonicus, Episcopus, Episcopus, Archie
piscopus, Archiepiscopus, Cardinalis, Purpuratus præterea Sū
mus Pontifex: Maximus autem Pontifex adhuc habitis & pos-
sessis his non est satiatus. Postquam igitur homines in has arbo-
res ascenderunt, vix, nisi sui ipsorum recordantur, quotquot fru
ctus possunt sibi colligere studentes. Etenim si de quibusdā pau
cis socijs, qui Diuum Paulum comitabantur, ait ipse: Præter Ti-
motheum, Omnes quæ sua sunt, quærunt, nō quæ Iesu Chtisti, Philip. 2
quid his calamitosis temporibus ab hominibus sperari potest?
Videmus nanque paruulos, & mendicos, qui has arbores nondū
conscenderunt ex profundo indigentiæ suæ magnos clamores
edere ad illos, qui in eis sunt constituti, dicentes: Mihi largimini
ah mihi impartimini. Quidam sic: O Domine habeo filiam nu-
ptui dandam, subuenias mihi obsecro ad illius dotem. Quidā ve
rò ait: Aegritudine premor, opem ferte, vt medicinā mihi pos-
sim adhibere. Plurimi tamen horum pauperum clamoribus au-
ribus seras obijciunt: non nisi sinus, crumenas, & thecas vsque ad
summū reficere nituntur. Cum verò ex voto satis referti, onusti-
que sunt ex horto mūdi huius exeuntes, in hortulanum, qui est
mors incidunt, quæ omnibus eos expoliat, nec tantū bonis tem
poralibus eos nudos relinquit, sed præterea plurimis etiam cru
delissimisque verberibus cruciat. Quid illud obsecro illi remor
sus, anxietates, agoniæ & horrores, quos seculi magnates, & di-
uites patiuntur in exitu, quam quædam mortis cruda verbera
sunt, quibus ab huius mundi horto exeuntes eos afficit? De Ca
tholi-

Ferdinādus Rex Catholicus.

tholico Rege Ferdinando literis commendatum est, post quam res tam sanctas expedisset, æternaq; memoria dignas, morti iã proximum, alta voce, vt omnes circunstantes audirent, animaduertentem, quam parum diuitiæ prosint, quantumque noceant in hæc verba prorupisse. O vtinam, & diuinæ maiestati monachum laicum alicuius conuentus fuisse placuisset, dummodo tam exactè & strictè, tot regnorum & prouinciarum, quæ mihi subditæ fuere ratio reddenda nõ esset. (*O sancta Maria señora,*) cui non summam parit admirationem, summumque terrorem incutit, Regem Christianissimum, qualis hic extitit, qui tot tantaq; pietatis opera edidit, hoc timore concuti, hæcque verba proferre in huius mundi exitu. Moysi in vitæ suę extremis constituto dixit Deus: Ascende in montem istum Abarim, & contempla-

Num. 27.

re inde terrã, quam daturus sum filijs Israel. Cumque videris eã, 3
ibis, & tu ad populum tuum, sicut iuit frater tuus Aaron, quia offendistis me in deserto Sin in contradictione multitudinis, nec sanctificare me voluistis coram eis super aquas. Hoc ita factum fuit, quoniam præcipiente eis Domino, vt ad petram loquerentur, vt aquam eis præberet, ipsi tamen virga percusserunt eam,

Num. 20.

vt in Numeris dicitur. Hæc profectò verba nimium terrorẽ nobis debent incutere. Si enim Deus Moysi tanta sanctitate prædito, instãte morte vnum duntaxat peccatum exprobrat, quid nobis, qui tot tantaque passim committimus, accidet? Atque ideò minimè miremur maximos esse timores, conscientięque stimulos, quos crudelissimi, & elati tyranni illa hora patiuntur, siquidem talia iustis tunc ante oculos obijciuntur. Hæc itaque sunt verba, quibus mors, velut alter hortulanus, fructus, atque bo- 14
na temporalia ab hominibus aufert. Quid ergo, ò mundani, tanti facitis, tantaque diligentia, & anxietate hæc inquiritis, quæ tã

Leuit. 25.

citò cum tanta acerbitate dimissuri estis? In Leuitico præcipiebat Deus, vt in prædiorũ aliarumque rerum venditione annus Iubilei obseruaretur, qui erat quinquagesimus, in quo hæreditates, & omnia ad pristinos, & priores dominos redibant. Et, vt quo plures residui anni essent vsque ad Iubilei tempus plus pretium augeretur, siquidem diutius eis fruiturus emptor erat. Et quo pauciores restarent dies minoris venderẽtur. Ita æquũ erat vt homo in rebus terrenis faceret, vt, scilicet, spatiũ vsq; ad mortem, quæ est sicut annus Iubilei metiretur, annosq; numeraret,

quando

15 quando rēs ad proprios dominos redibunt, videlicet, ad, mundā diuitiæ, corpus ad terrā, ſpiritus ad Dñm qui fecit illū. Sed hoc eſt diſcriminis, quia in illo Hebręorū Iubileo anni certi erant, & diffiniti, & ita certum & conſtitutum pretiū dari poterat: hic autem ne vnam quidem horam certam habemus. Dicite fratres, ſi Iubileus ille omnibus inopinantibus, de repente aduenire poſſet, aut intra vnius diei ſpatiū, quiſnā, quæſo, prudens, rebus pretium imponere auderet? Cū igitur hic noſter Iubileus à diuina volūtate pendeat, & hodie, vel craſ ſuperuenire poſsit, quid tantum laboris pretiū pro illis rebus damus, quę ſtatim, aut craſtino die á nobis auferēdæ ſunt? O quā quietus, & trāquillus in tempeſtatibus, & turbinib⁹ maris ſeculi huius, tāquā piſcis magnus huius cōſiderationis profundo pelago immergeretur, quē admo-
16 dū piſces maximarum tēpeſtatum tēpore faciūt, quas hoc modo nequaquā ſentiūt. O Dei mirabile artificiū, q ſumpſit ad culpæ remediū ipſiuſmet culpę pœnā, quæ eſt mors. Quia per peccatū mors ait D. Paulus. Et ideò vocatur mors à morſu, quia per Roma. 5.
pomi peccatū intrauit ipſa in mūdū. Et vt illius memoriā tenere m⁹ ſtatuit Deus. vt ſtomachus noſter cadauerū cœmiteriū eſſet quādoquidē in eo aues, piſces, & reliqua animalia, quæ quotidie cōmedimus, mortua ſepeliūtur. Cum igitur nobiſcū ſepulchrū habeamus, ingens profectò miſeria eſt nimiū mortis non memi
niſſe. Quondam Rex Dauid petiuit ab Achimelech ſacerdote, 1. Reg. 21.
Si habes hic ad manum haſtam, aut gladium da mihi. Et dixit ſacerdos: Ecce hic Gladius Goliath Philiſtæi, quem percuſſiſti in valle Terebinthi, eſt inuolutus pallio. Et ait Dauid: Nō eſt huic
17 alter ſimilis, da mihi eū. Maximū profectò myſteriū hic latet, q̄ noluerit Dauid prælíaturus contra Goliath, arma Saul accipere cōtra ipſum Philiſtæū, & arma Goliath cōtra Saul ſumpſerit, quo gladio illū interemerat, & de hoc dicit nullū ei eſſe ſimilē. Quo ſignificatū eſt mortē gladiū eſſe Sathanę artificio fabricatū, quādoquidē propter peccatū in mūdum introiuit, & qua ipſemet Sathanas in homines dominabatur, in ſuāq; poteſtatē & iuriſdictionē redigebat, eiſdē omnino armis ipſe dæmō vincēduserat, ſcilicet, morte pretioſiſsima Chriſti Redēptoris noſtri. Et hoc eodē gladio vult Deus, vt modo aduerſus Goliath, & Saul, hoc eſt, cōtra dæmonē, & peccatū pugnemus. Dicēs verò: Non eſt alter huic ſimilis, ſignificatū eſt, quā efficax remedium

quamque

quamquè acutus gladius ad debellandum dæmonem,& peccatum, necnon ad omnes mundi fastus, & vanitates contemnendas,mortis memoria sit. Vnde inuenietis, vbi nos legimus dixisse Moysen ad populum: Testes inuoco hodie cœlum,& terram quòd proposuerim vobis vitam & bonum,alia trāslatio habet: quòd proposuerim vobis vitam,& mortem: & sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. Itaque id quod vna lectio bonum appellat,altera mortem dicit. In quo significatur quantum commodum mors hominibus afferat, siquidem eius consideratione à malis cōuertūtur. Prophetà Baruch interrogat: Vbi sunt principes terræ, qui dominantur super bestias, quæ sunt super terram? qui in cœli auibus ludunt? (id est, qui sunt aucupes,) qui argentum thesaurizant,& aurum, in quo confidunt homines,& non est finis acquisitionis eorum? Exterminati sunt,& ad inferos descenderunt,& alij loco eorum exurrexerunt. Animad uersione dignissimū est, sanctum Prophetam, cum loqueretur de ijs, qui actualiter dominabātur super bestias,& in cœli auibus ludebant,& argentum,& aurum thesaurizabant, affirmare subinde, quòd iam exterminati erant,& ad inferos descenderant,& alij loco eorum exurrexerant. Et hoc ad demōstrandum, ijs tam citò ex hac vita fore migrandum, & ad infernà descendendum, vt eos iam illic esse,& exardere (ad exaggerandam temporis breuitatem) dici posset. Vos ergo, qui cùm Christiani sitis, tam proteruè, turpiter,& dissolute vitam ducitis, sicuti illi, qui Ethnici erant, fingite vos iam inferorum ignibus comburi. Nam cum vita sit tam exigua,& breuis, nisi meres vestros corrigatis, citò vos illic videbitis. Quæ cum ita sint fratres charissimi, vnusquisque id, quod Spiritus sanctus admonet ex equi studeat, dicens: Ante obitum tuum operare iustitiam, quia non est apud inferos inuenire cibum. Hebræis etiam dixit Deus: Verterunt ad me tergū, & non faciem,& in tempore afflictionis suæ dicent: Surge, & libera nos. Vbi sunt dij tui, quos fecisti tibi? Surgant & liberent te in tempore afflictionis tuæ. Ouerba tremenda, & ancipitibus gladijs acutiora ad corda scindenda. Si sumus idololatræ vt illi Israelitæ,& Deum, ventrem, pecuniam, libidinem, voluptatem & honorē iudicamus,& habemus,& si vt ea adoremus, Creatori terga vertimus, cur non veremur, ne nos eodem supplicio, quo & illos, Deus puniat permittens, vt in illa hora adeò cæci simus, vt

Deut. 30.

Baruc. 3.

Eccli. 14.

Hiere. 2.

21 vt misericordiam sicut oportet ab eo depoſcere neſciamus & ita illam non obtineamus. Nam etſi verum ſit, vt idololatris in illo extremo labore nobis dicat meremur: Vbi ſunt Dij tui quos fecisti tibi? Surgant & liberent te, id minime diceret ſi misericordiam, vt par eſt petere tunc ſciremus, vt re vera nonnulli poſcere ſciunt, ipſamq; tunc aſſequuntur. De quibus illud eccleſiaſtici dicitur: In tempore conſummationis effundent virtutem, & furorem eius, qui fecit illos confundent, vbi alia trāſlatio habet: Et furorem eius, qui fecit illos placabunt: & ſic eſt in contextu Græco, veruntamen, quia periculoſiſſimum eſt ad illam horam expectare, eam modo opportuno tempore petamus. Expergiſcimini & nolite errare, Deus non irridetur (ait diuinus Apoſtolus,) quæ enim ſeminauerit homo hæc & metet. Qui ſeminat in 22 carne ſua, de carne & metet corruptionem, & qui ſeminat in ſpiritu de ſpiritu metet vitam æternam. Poſt Domini reſurrectionem, quibuſdam diſcipulis piſcantibus cum ipſe Dominus appareret in littore maris, Simō Petrus tunica ſuccinxit ſe, erat enim nudus, & miſit ſe in mare. Magis expeditus Sanctus Apoſtolus enataret ſi nudus in mare ſe mitteret, cæterum maluit laborioſe veſtitus natare, quàm poſteà in littore coram eius diuino magiſtro nudus apparere. Ita nos omnes decet per mare huius calamitoſi mūdi virtutibus indutos enatare, tametſi laborioſe, vt illis veſtiti, & ornati ad litus mortis in cōſpectu ſuperni iudicis appareamus, quàm virtute, timore, & verecundia exutii inanibus delicijs in mari mūdi huius enatare, & deniq; ad mortis littus ignominioſe nudos apparere, ad opprobria ęternamq; dā 23 nationem accipiendū. Sunt præterea defunctis vtiliſsima ſuffragia, & exequiæ, quoniam ſacrificijs precationibus, & eleemoſynis eis adiumento ſumus ad ſatisfaciendum, ſi forte aliquo debito hinc obſtricti diſceſſerunt. Si in huius defuncti obitu hāc cauſam mihi commendatā aliquis Orator Ethnicus humanè tractare vellet, copioſam profecto dicendi materiam inueniret, in quo ingenij ſui dexteritatem oſtentaret, & rhetoricæ ſtylum dilataret, & etiam in multis illum commendare, ſiue laudare poſſet. Cæterum Euangelicus concionator, cui omnis oſtentatio, adulatioq; prohibetur, & cui in omni doctrina, quæ ad ædificationē, & vtilitatem animarum non dirigatur immorari nō licet agēdo de donis eius naturalibus, & de dotibus corporis, ſed tantū

Eccleſ. 39.

Gala. 6.

Ioan. 21.

Eccli. 1. aliquot ex eius virtutibus ad præsentium ædificationem manifestare decet, quoniam scriptum est: Timenti Deum bene erit in extremis, & in die defunctionis suæ benedicetur. Quo mortuus perueniat scire non possumus, nec tam acutam aciem oculorum habemus, vt hinc cœlestes sedes, & domicilia prospicere possimus. Est tamen defuncti salutis indicium bona fama, quam de se reliquit, quando omnium vox est. O quam bonus vir hic erat quam pacificus, quam pius, quam vtilis Reipublicæ, quamque timens Deum. Hoc satis aperte in huius defuncti morte experimento patuit, cuius exequias celebramus. Ideò æquum est, vt eius virtutes rectèque facta publice laudemus. Cum arbor eradicatur in vacuo, quod reliquit, quãta esset conspicitur. Si enim magnum vacuum relinquit, signum est magnam fuisse arborẽ. Vultis nè quantus seruus Dei hic defunctus esset cernere? attendite, quam ingens vacuum suo obitu reliquerit. Quot proseucæ, id est, (*hospitales*,) quot carceres, quot viduæ, quot orbi, & pupilli, quot ægroti, & pauperes vacui remanserunt, quos omnes fouebat, & sua ope tutabatur pietateq; implebat. Si casu defunctus cùm esset virtute præditus morte subita perijt dices: Scitote fratres puram, & integram vitam morte repentina non maculari, neque fœdari, quinimo in hoc cõspicitur, quam bonũ sit sanctè, & integre vitam agere, siquidẽ mors subita accidere potest. Et ideo sancta ecclesia non solum orat, vt à morte subita liberet nos Deus, sed etiam addit: A subitanea, & improuisa morte libera nos Domine. Nam quanuis subitanea sit, nisi sit improuisa nõ præiudicat ei, qui obijt. Sic spiritus sanctus affirmat his verbis dicens: Iustus si morte præoccupatus fuerit in refrigerio erit. Et cõstituit Deus sua diuina prouidẽtia, vt aliquis iustus sic subito moriatur, vt tu, peccator consideres, si illa mors te sicut illum iustũ inuadet, qualẽ te inueniret. O adulter, ò vltor, ò vsurarie, ò ambitiose, & superbe, quid de te esset infœlix, si heri, vel hac nocte, aut hoc mane, te mors sicut hunc seruũ Dei subitò raperet? Quid hæc considerans non contremiscis? Expergiscere ò peccator cã vehementi tuba, & stimulo quantus hic est, & incipe statim ab hinc te præparare, veram agẽs pœnitẽtiam. Etenim licet à Deo syngraphã, te non repente è vita tollendum haberes, ingens amentia est, illud tempus expectare, vt te præpares, in quo vix opportunitas adest ad id quod tua interest absoluẽdum. Quãta demen-

Sap. 4.

Simile.

Simile.

27 dementia dicito esset, si in die Paschatis, quando ad audiendū rē
sacram iturus es accersiri iuberes sartorē, qui vestem tibi scinde
ret. Quid tunc cum tanta breuitate effici potest? Multo maior er
go dementia est, vt habens nunc tot vitæ dies (cū beatitudinem
ornatus ingredi velis bonis operibus) vt ea exequēda differas in
Paschа quod est dies mortis. In Numeris legitur, iussisse Deum
quēdā lapidibus obrui quoniā ligna in sabbato collegerat. Hoc Num. 15.
tibi valde pertimescēdū est, ne in te impleatur. Time ne in æter
nū te iubeat Deus in inferno lapidari, quoniā ligna colligēda, &
penus quærēdū (*hazer prouision*) in mortis tēpus reseruasti, quod
est dies sabbati, & requiei, quādo ab hac vita iustis operibus ple
nus trāsiturus eras. An nescis dolores, ægritudines, plāctus vxo
ris, filiorūq; eiulatus te tūc impedituros esse, ne sicut tua refert
28 præparari scias? Et præterea dęmō tūc animā tuā vocabit, his ver
bis eā alloquēs: Age socia exi, exi, veni cito, quoniā, quādoquidē
mihi in mūdi huius illecebris obsequuta es, ratio postulat vt
cruciatibus, quos ego perfero fruaris, & delecteris. Quod, vt ope
re exequatur iudiciū tuū peruertere nitetur Deo ita in malorū
tuorū pœnā permittēte, ne verā pœnitētiā agere valeas. Perpē Eccli.
dite fratres illa verba ecclesiastici: Timēti Deū bene erit in extre
mis, quibus docemur nostra interesse vt bene in extremis nobis
sit, in sancto timore viuere. Iustus erat patriarcha Iacob, cui cū Gene. 28.
Deus promisisset dicens: Ero custos tuus quocunq; perrexeris,
& reducā te in terrā hāc, tamē à Mesopotamia rediēs fratrē suū
Esau valde timuit, & plurima ei dona ad eū placādū misit. Quid Gene. 32.
vir sancte times, siqui dē Deus se seruaturū te promisit? Quia cū
29 dio apud Labā cōmoratus fuisset, timebat ne forte inter idolola
tras illos Deū offenderet. Nā diuina promissa cōditionalia sunt
videlicet, si homo fideliter ei inseruierit. Ideo merito timebat
vtrū debitū obsequiū ei præstitisset. Ideoq; iusti timēt, & diuinā
iustitiā suis donis placare satagūt, atq; properāt, suspicātes se in
hoc misero seculo inter tot idololatras viuētes, Deo, vt par est
nō famulari. Idcirco bene erit illis in extremis, quia quanuis cor
poraliter obeant, illis tamen summa veritas Christus dicit. *Ego
sum resurrectio & vita, qui credit in me etiam si mortuus fuerit viuet.* O
Christe beatorum spirituum lætitia, benedicta sit lingua tua Do
mine, & benedictum os tuum, quo tam sanctum, glorioſumque verbum protulisti. Et quomodo fidelissimo tibi amore

Roman. 6. debeamus ſeruire nos informaſti, ſiquidem noſtri miſeri caſus, 30
reſurrectio, mortiſq; noſtræ vita es. Hoc optime Diuus Paulus
perpendit dicens: Exiſtimate vos mortuos quidem eſſe pecca-
to, viuentes autem Deo in Chriſto Ieſu. Non ergo regnet pecca
tum in veſtro mortali corpore vt obediatis concupiſcentijs eius
ſed exhibete vos Deo tanquam ex mortuis viuentes. Acſi dice-
ret: Quid in vobis peccatum effecerit cõſiderate fratres, ſcilicet,
quòd ex immortalibus mortales vos reddidit. Et ſiquidem adeò
vobis nocuit, non regnet in corpore veſtro mortali. Omnes vos
in Chriſti obſequium exhibete, qui vos ex mortuis cum tanto
Pſal. 137. ſui diſpendio viuos effecit. Hoc idem vaticinatus fuit Dauid di
cens: Dominus retribuet pro me, Domine miſericordia tua in ſę
culum. Vbi Beatus Hieronymus vertit ex Hebræo: Dominus
operabitur pro me. Et quoniam propter tanta, ac tam ſublimia 31
beneficia huic cœleſti Redemptori ſummopere obtẽperare de
bemus, animaduertit Diuus Paulus Corinthijs maxima prom-
2. Cor. 10. ptitudine omnem inobedientiam puniendam eſſe, dicens: Ar-
ma militiæ noſtræ non carnalia ſunt, ſed potentia Deo, ad deſtru
ctionem munitionum, &c. Et in promptu habentes vlciſci om-
nem inobedientiam. Verbum illud: In promptu habentes, ſub
iunxit Sanctus Apoſtolus, vt quantum malum inobedientia ſit
illi cognoſcerent. Igitur dilectiſsimi prompte noſtræ veræ re-
ſurrectioni, & vitę Chriſti ſeruiamus, vnde efficaciſsimum deſi
derium videndi illum nobis exorietur. Dicemuſque cum Re-
Pſal. 41. gio Dauide: Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aqua-
rum ita deſiderat anima mea ad te Deus. Sitis iuſti, cerui ſiti
comparatur. Quoniam, vt naturales dicunt, & etiam Diuus 32
D. Auguſt. Auguſtinus aſſerit: Ceruus ſerpentes interficit, quos poſt-
quam interemit, ardentiori ſiti maioriq́ue impetu ad fon-
tem frigidum currit. Ita homo qui peccata vera contritione pere
mit, maiori anxietate anhelat, celeriorij; curſu ad vitæ fontem
Ieſum Chriſtum properat. Nam quanto animus diuina
gratia mundior eſt, eo maiori deſiderio angitur
videndi Deum in gloria. Ad quam nos
perducat Ieſus Mariæ filius.
Amen.

Concio

Concio Quarta Funeralis.

Deo autem gratias, qui dedit nobis victoriam per Iesum Christum Dominum nostrum. 1. Cor. 15.

VIus nostræ miserrimæ tẽpestatis hæretici, vsq; adeo conati sunt arbitrij humani libertatẽ volũtatisq; nostræ vires deprimere, vt dixerint, nos nihil boni operari posse, sed oẽs studiosas actiones omnino Deo autori tribuẽdas esse. In cuius falsi dogmatis confirmationẽ nonnulla sacræ Scripturę loca perperã intellecta intorquẽt. Quidã locꝰ est B. Apostoli Pauli Philippẽsibus dicẽtis: Deus est enim, qui operatur in nobis & velle & perficere, ꝓ bona volũtate, hoc est, Deũ ipsum desideriũ operisq; executionem nobis elargiri. Alius est Isaię, nomine Iustorũ dicẽtis: Omnia opera nostra operatus est nobis. Ad quod tamen B. Augustinus respondet dicens: Initium salutis nostræ Deo inspirante fit. Deus est qui intellectum illuminat, impellitq; in bonũ voluntatem, eamq; in operatione comitatur, non tamẽ cogit, vt id agat, ad quod illam mouet, sed potius in sua libertate relinquit: vnde & sui arbitrij est Deo vocanti audire, vel aduersari. Et ita D. Paulus ait: Dei enim coadiutores sumus. Ecce, quia nõ tantũ asserit Deũ operari, sed etiam nos cum ipso simul. Et alibi hoc ipsum insinuat dicẽs: Abũdantius illis omnibus laboraui, non ego autem, sed gratia Dei mecũ. Ambo fecimus, nõ ego solus. Hoc exẽplo id perspicuum fiet. Si viator, cui longũ iter conficiendum restat, dormiat, quomodo iter facere poterit? Si illi tũ sic somno oppresso alius comes supereniẽs inclamet: Eia frater expergiscere, longũ enim iter nobis supersest, hoc certe facto excitat illũ, mouetq; ad iter capessendũ, & si necessariũ iudicat, pane, vinoq; suo famelicũ reficit, lassum equo vehit, exanimatũ eloquio confirmat. His tamen minime cogit illum ad iter agendũ. Sic se Deus nobiscũ habet, quibus lõgũ iter quousq; in cœlũ perueniamus agendũ supersest. Attamẽ nostra volũtas oblionis somno ità oppressa torpet, vt bonũ operari, nec à vitijs expergiscere possit, nisi Deo excitante moueatur. Eãq;

Philip. 1.

Isai. 16.

D. August. l. de Eccl. dogm.

1. Cor. 3.

1. Cor. 15.

Simile.

non ſolum excitat verum etiã ne deficiat in via iuſtitiæ, diuina gratia, alijſq; quam plurimis fauoribus confirmat. Hoc igitur eſt quod inquit Apoſtolus, Deũ operari in nobis, & velle, & perficere. Hoc autẽ nullis noſtris exiſtentibus meritis, ſed pro bona ſua voluntate. Et hunc horũ verborum ſenſum verũ eſſe ex eo conſtat, quoniã immediatè antea dixerat: Cum metu, & tremore veſtram ſalutem operamini. Ecce quomodo illoſmet operatores eſſe ſignificet, quos vt ad opus hoc exequendum animaret Deũ adiutorẽ fore promiſit. Vnde addidit: Deus eſt enim, qui operatur in nobis, & velle & perficere. Quaſi diceret: Confirmamini fratres ad hoc bonũ opus exercẽdum, hoc tãto dño duce & coadiutore. Verũ eſt tamẽ Deũ in hoc opere potiſsimum fuggerere, ſiquidem principia tribuit, medijs fauet, nec vſq; infinẽ deficit. Homo vero vſum bonum liberi arbitrij tantũ præſtat, qđ ſatis parũ eſt, reſpectu eius, quod Deus confert. Quod licet ità ſe habeat Deũ, ſcilicet, potiſsimã noſtrarũ actionum partem ſuggerere, eius tamẽ diuina bonitas optime nobiſcũ ſe gerit, optimũ nobis elargiẽdo, nõ quomodo vulgo dici ſolet (*Parte Nicolas, y para ſi lo mas, mas parte a ley de buena compañia*) quia ſeruato optimẽ ſo-
Apoc. 4. cietatis iure, totius negotij vtilitatem nobis elargitur ſibi dũtaxat gloria & honore retento. Vnde B. Ioãnes ſe vidiſſe teſtatur ſuper thronos viginti quatuor ſeniores ſedentes, circũamictos veſtimentis albis, & in capitibus eorũ coronas aureas. Et paulo inferius: Et procidebant viginti quatuor ſeniores ante ſedẽ in throno, & adorabant viuentem in ſęcula ſæculorum. Et mittebant coronas ſuas ante thronũ dicẽtes: Dignus es dñe Deꝰ noſter accipere gloriam, & honorẽ. Mittere coronas ante pedes Dei nihil aliud eſt, quam profiteri, ſi coronas beatitudinis habẽt omnia eſſe diuino auxilio tribuenda, & illi propterea gratiarum actiones gloriam, & honorem referre. Hac de cauſa Ð. Paulus his verbis nos docet, vt gratos nos exhibeamus, immortaleſq; Deo noſtro gratias agamus pro hac tã inſigni victoria, quam nobis vnigeniti filij ſui meritis interuenientibus dedit. Sed dicetis: Quibus nã de rebus hæc victoria cõparatur? Quæ bella gerimus? Imo à vobis ego quærerem: De quibuſnam rebus nobis non poſſumus victoriam reportare? Aut quid eſt in orbe, quod cõtra nos aſſidue bellum non gerat? Nihil fere eſt. Et integerrima victoria hora mortis comparatur. Ideoq; maximo animi affectu eam Beatus

Iob

7 Iob præoptabat dicẽs. Cunctis diebus, quibus nũc milito expecto donec veniat immutatio mea. Cupiebat mutare vitã belli in vitam pacis: Atq; vt iure optimo hanc miserã vitã, belli vitam appellari sciatis notate quot lites, & contradictiones miser homo in se continet. Et incipiendo ab anima, quæ cũ vna sit potentia sq; suas tam vnitas cõiuncta sq; habeat, vt omnes eiusdem sint essentiæ, nihilominus tamen inter ipsas exitiale bellum cõtradictionesque variæ versantur. Ita, vt in peccati materia intellectus voluntatem decipiat, in virtutis vero negotio voluntas intellectum superet, & captiuet. Certum est peccatum non admitti, nisi præuio voluntatis consensu, quem quidem cõsensum voluntas non præbet, nisi sub specie boni, quia nemo operatur ad malum aspiciens, ait S. Dionysius. Finis enim, & scopus no- Iob. 14. Dionys. l. de Diu. nomi. cap. 4.

8 stræ voluntatis bonũ tantum est, quod illa sua sponte diligit, & amplectitur. Quod si aliquando in hoc negotio delirat, ex eo est quoniam intellectus cæcutiens ipsam errore suo in errorẽ inducit. Putat enim etiã si malum operetur ibi tamẽ aliquid boni latere vnde prius quam opus ipsum aggrediatur excæcata est. Ideo Regius Dauid de peccatoribus agens dicit: Ad nihilũ deuenient, tanquã aqua decurrẽs. Et de quadam anima peccatrice in Prouerbijs dicitur: Pedes eius descendunt in mortẽ, & ad inferos gressus eius penetrãt. His duobus locis satis aperte demõstratur quemadmodũ peccatũ nõ subito fiat, sed quòd suos gradus, & cursum habeat, cũ descensus appelletur. Primus quidẽ passus dæmonis suggestio est, cum delectabilium rerũ obiectione. Secũdus delectatio à parte appetitus sensitiui. Tertiꝰ est ani- Psal. 57. Prouer. 5.

9 mę cõdelectatio, quia cũ appetitu sensitiuo valde coniuncta & cõglutinata est. Et hęc cõdelectatio est volũtatis passio, nõ autẽ actus eius. Atq; ita falso Gabriel Scoto imputat dixisse, hos animę actus esse, quod nusquã ille somniauit, sed passiones esse dixit. Ab isto aũt tertio gressu quartus oritur: Qui est quãdo volũtas dicit: Ego volo, tũc enim, & nõ ante peccatũ cõsummatur. Curate idcirco fratres metꝰ quosdã, & formidines animã perturbãtes à vobis expellere. Ah pater (dicet quis) mille phãtasię mẽti meę obij ciũtur, & repręsentãtur. Nihil refert: nã si eis minime assẽtiris in eo nõ peccas, imo resistẽs mereris. Peccatũ enim nõ in phãtasię delectatiõe, aut sensualitatis, siue volũtatis cõdelectatione cõsistit, siquidẽ eius passio nõ autẽ actus est, verũ quidẽ est, Gabr. in. 3. d. 5.

hanc voluntatis delectationem instar puluerís esse obcæcátem intellectũ. Nam ipse intellectus, voluntatem delectatione implicatam aspiciens obcæcatur, ac illud bonum iudicat, volũtatique vt bonum offert, ipsa autem bonum existimans ait: Volo illud. Ecce quomodo in rebus vitiosis intellectus voluntatẽ euertit. In rebus etiã virtutis volũtatem cum intellectu pugnare, eũq; subiugare inuenietis. Etenim voluntatem altius tendere amãdo, quam ratio ipsa intelligendo constat. Nanq; intellectus nõ nisi corporea sensus ingredientia consequitur. Et quãuis eius officiũ sit veritates indagare, & cõcludere vulgo, *Auerigunar* atque difũnire, (sicuti gustus officiũ est sapores diiudicare) illas tantũ veritates concludere quas dignoscere, potest. Vnde, sicut veritates diuinas, & fidei catholicæ intelligere non potest, ita neq; eas determinare, seu cõcludere. Voluntas verò cum earũ amorem assequatur, iubet & quodammodo cogit intellectũ, vt eas accipiat, atque credat. Quia sine fide impossibile est placere Deo, inquit D. Paulus. Hoc quadam similitudine facillime agnoscetis. Indiget quis, verbi gratia, potione amara, quam si non sumpserit, vt purget corpus proculdubio corrumpetur, & morietur. Et quanuis propter amaritudinem gustus potionem abhorreat, ratio tamen illum adigit, vt eam vel saltem pillulas accipiat, easq; integras glutiat, si enim masticauerit eas, amaricabũt valde & difficile vorari, seu glutiri poterunt. Eodem modo se habet intellectus cũ supernaturalibus veritatibus. Nequit enim fidei articulos, quasi Absintium vorare. Voluntas verò cum has veritates reuelatas adamet iubet ipsum eas credendo sumere, & tanquam pillulas integras glutire, nè illas dentibus terat, nam ità acerbiores existent. Hoc Spiritus sanctus consulit dicens: Altiora te ne scrutatus fueris, sed quæ præcepit tibi Deus illa cogita semper. Et in pluribus operibus eius ne fueris curiosus, nõ enim est tibi necessarium ea, quæ absconditasunt videre oculis tuis. Quid clarius, quod hic tractauimus dici posset, quam his verbis ipsa summa veritas significat? Et hoc est, quod D. Paulus inquit Captiuantes intellectum, &c. Vbi dicit: Arma militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia Deo (quibus, scilicet, sumus.) In captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequiũ Christi. Ex his verbis colligitur voluntatem amore ornatam, & reliquis virtutibus, intellectũ victũ captiuumq; tenere. Cũ victor victum

11

12

Hebr. 10. *Simile.*

Eccles. 3.

2. *Cor.* 10.

13 victum se se tradere facit, ex illius patria eum educit, & captum catenisque ligatum in terram alienam eum portat. Sic voluntas intellectum victum retinet, & sic ad cœlum euehit, eumq; ad fidei mysteria ducit, & cum extraneis agere, & conuersari cogit, quoniam eius natura est veritates, quæ indagari possunt discutere. Quod si intra animam, quæ tam vna, & singularis est, tot repugnātiæ, & contentiones sunt, quid quæso inter animam, & corpus fiet? De quibus Diuus Paulus inquit: Caro concupiscit aduersus spiritum, spiritus autem aduersus carnem: hæc enim sibi inuicem aduersantur. In Genesi legitur, magnum inter domū Abrahæ, & domum Loth ortum fuisse dissidium. Vterq; enim eorum multa habebat pecora, terra autē exigua, angustaq; erat. Ideoq; omnia simul pasci non poterant: & propterea lis erat do
14 nec Abrahā à Loth diuisus fuit. Hoc ipsum inter corpus & animā agitur. Vnusquisq; gregem habet, suas, videlicet, passiones, & appetitus. Terra autem, in qua pastū grex accepturus est, voluntas est ipsa, quæ tā arcta existit, vt simul amborū greges pasci minimè possint. Si enim animæ desideria pascūtur, atq; explentur, corporis desideria satiari non valēt, & è cōtra. Coangustatū est enim stratū ita, vt alter decidat, & palliū breue vtrunq; operire nō potest. Et D. Paulus ait: Si secundū carnē vixeritis moriemini, si autē spiritu facta carnis mortificaueritis viuetis. Ecce quā difficiliter tā dissimile pecus in volūtate pascatur. Et quoniā horum quodlibet sua desideria pasci & explere cōtendit, alterum aduersus alterum insurgit, & inuicem reluctantur, & hęc pugna quousq; per mortē diuidantur permanebit. Tunc enim spiritua
15 les animæ conflictus, quos intra se habet, & quos gerit cū carne absoluentur, & implebitur quod Dñs per Isaiam promisit dicēs: Sedebit populus meus in pulchritudine pacis, in tabernaculis fiduciæ, & in requie opulenta. In hoc mūdo domicilia animarum sunt corpora, sed tamē non sunt tabernacula fiduciæ, quādoquidem quotidie vitiantur, & paulatim corruunt. Hodie nanq; nobis dētes excidūt, cras visus obtunditur, postridie venustas vultus marcescit. Cæterùm illa cœli tabernacula, de quibus Dñs dixit: In domo patris mei māsiones multæ sunt, summa cum cōfidētia possidebūtur, quia nūquā deficient. Alia sunt prœlia, & cōflictus externi cū rebus exterioribus, quanquā iusti non tantū labores famis, pauperiei, & ægritudinis æstimant, nec molestias,

Similes.

Gala. 5.

Genes. 13.

Isai. 28.

Roma. 8.

Isai. 32.

Ioan. 14.

Rom.12. & hostium persecutiones, spe enim coronæ inde reportãdæ sub
D.Aug.su. leuantur. Et ità D. Paulus ait: Spe gaudẽtes, in tribulatione pa-
Psal.46. tiẽtes. Qua propter D. August. præpõderat illa D. Pauli verba,
2.Cor.9. quę D. Paulus Corinthijs scribẽs dixit, videlicet: Quasi moriẽ-
tes, & ecce viuimus, vt castigati, & nõ mortificati, quasi tristes,
semper autẽ gaudẽtes, tanquã nihil habẽtes, & omnia possiden-
tes. Vbi aduertite, quomodo oẽs aduersitates, & tribulationes
ab Apostolo mala nõ dicãtur, sed quasi mala. Quasi tristes quasi
moriẽtes sicut egẽtes. Omnia autẽ cõtraria, quæ animæ bona
erãt, nõ adiũgit eis, Quasi vel tãquã, nec sicut, siue vt, sed simpli
citer & absolute dicit: Ecce viuimus, semper autẽ gaudẽtes, om-
nia possidẽtes, tanquã res firmissimæ, solidæ, atq; veræ. Profe-
ctò secũdũ mundi iudiciũ quæ diuinus Apostolus perpessus est
nõ deberet quasi mala illa dicere, quãdoquidẽ tantã inopiã tãtã 17
persecutionẽ, tantã delassationẽ, tot verbera, & carceres tot de
niq; naufragia tolerauit. Cæterũ quia in his omnibus nunquã il
li Deus defuit, qui vera lætitia est, omnia mala ludibrio habebat.
Quod vero iusti laborẽ summũ iudicãt est, q̃ quanto sanctiores
extiterũt, eo magis Deũ timuerũt. Adeo, vt cũ Propheta Hie-
remias in vẽtre matris sanctificat⁹ esset, adeo hoc timore cõcu-
tiebatur, vt Deo diceret. Solus sedebã, quoniã cõminatione re-
Isai.15. pleſti me: Quare factus est dolor meus perpetuus, & plaga mea
desperabilis? O mirã exaggerationẽ. Attẽdite quo huius sanctiſ
simi viri timor pertingebat, & quãto dolore int⁹ eo afficiebatur.
Prẽterea quia his verbis significat hæc vana nõ esse, sed diuini
spiritus impulsu nata, siquidẽ dicit: Replesti me. Iob etiã cũ ta-
Iob.17. lis esset q̃ merito dicere potuit: Nec reprehẽdit me cor meũ in 8
omni vita mea, (quoniã lethale peccatũ in vita sua nõ admisit)
de se tamẽ fatetur: Sẽper quasi tumẽtes super me fluctus timui
Iob.31. Deũ, & põdus eius ferre nõ potui. Vix alijs verbis explicare
Simile. aut plus exaggerare hũc timorẽ sanctus vir posset. Cõsiderate,
quæso, timorẽ, quo homines in medio mari cõstituti naucula
vecti afficiũtur, vndiq; vẽtis agitati, vndis cœlũtẽpestatis impe
tuascẽdentibus, & quasi singulis momẽtis eos absorbere volen-
tibus. (O sancta Maria señora) quã stupẽdũ id erit cernere, siquidẽ
tãtũ audiri summũ terrorẽ incutit. Talis igitur sancti Iob cruci
atus erat propter timorẽ. Quod si, quare sic sancti trepident, & ti-
meãt interrogetis, quæ vel huius metus causa assignari potest? ad

hoc

hoc alijs rationibus omissis respondeo: Præcipuam huius timoris causam esse, quoniam sancti non tantũ admissorũ malorum, sed etiã acceptorum bonorũ rationem reddituros se esse intelligunt. Vnde Dñs dixit: Cui mandauerunt multum plus exigẽt ab eo. Et ideò D. Paulus ait: Væ mihi est, si non Euãgelizauero. Ad hoc enim munus gratiã acceperat. Rectè etiã sanctus Iob significauit vnde hic timor sibi suboriretur cum dixit: Posuisti in neruo pedem meum, & obseruasti omnes semitas meas. Quanquã in alijs sacræ scripturæ locis neruus pro ipso neruo corporis accipitur, hic tamen caudicem ex duobus lignis confectum significat, quem dicimus (*El cepo*) quæ ligna inuicem connectũtur, & pedem in medio claudunt, & stringunt, vt vix homo moueri ad hanc vel illam partem possit. Pedes animæ affectiones sunt. Caudex verò ex duobus lignis qui ipsos constringit, vltimi iudicij metus est, & timor carendi beatifica Dei visione in inferno. Vnde postquam Sanctus vir dixerat: Posuisti in neruo pedẽ meum, ideſt, hi timores Domine meas affectiones tanquam caudex deuinctas habent, vt nunquam abs te diuidar, subiunxit rationem huius. Et obseruasti omnes semitas meas. Vbi, &, causalis est, & significat: Quia obseruasti, &c. O huius sæculi filij, si hæc profunde cõsideraretis, vtiq; resipisceretis, Deũq; timeretis. Maxima cõfusio vestra est iustos cernere tãta cõscientiæ puritate nitere, & tãto mœrore, & Dei timore affici, nos autẽ peccatis onustos tã à metu remotos tãtaq; hilaritate vitã ducere. Noli lætare Israel, noli exultare sicut populi, quoniã fornicatus es à dño Deo tuo, dicebat ś. Oseas. Ideſt, Nescio Israel quomodo lętitiæ capax sis, cũ Deo vera lætitia careas fidẽ habẽs, quã habes. Si, vt Ethnici crederes qui sibi persuasum habẽt, nihil reliquũ nobis esse, quã nasci, & mori, nõ mirarer, vt ita lætus inter tot flagitia, & ita absq; timore viueres: cũ verò credas, quod credis lætaris sicut populi? O magnã cęcitatẽ. O quã rectè astãtiũ hic multis hęc verba quadrãt, q sicut Arabes sine fidei lumine viuẽtes, sic & vos viuitis. Vnde cũ fratres vestros è vita discedere cernitis, terremini, sed hũc tremorẽ tãquã bruta animitia mox deponitis. Gallinã videbis duodecim pullis comitatã, vnoquoq; diuisim per pratũ gramẽ comedẽte omnis dãni oblito, altero culicẽ sequẽte altero vermiculũ, alio verò herbã rostro petentẽ. Transuolat miluus (*ἁρπαζων*) & vnũ illorum in vngulibus rapit.

Luc. 22.
1. Cor. 9.
Iob. 13.
Osc. 9.
Simile.

Tunc

Tunc omnes ocyus ad rubum confugiunt, ibiq; terrore concussi
si sunt nec prodire audent. Paruo tamen tēporis spatio trāsacto
statim obliuiscuntur, & sicut anteà per pratum vagari incipiūt.
Reuertitur interū miluus, & eos adoritur (*da otro çarpaço*) & aliū
aufert. Tunc pulli denuo in rubū sese recipiunt. Quod si prioris
obliti sunt, secundi huius nō minus. Iterumq; egressis redit mil
uus, & alterum tollit. Deniq; toties ad pratum regrediuntur q
omnes ab ipso miluo consumuntur. Nunquam periculo sapue-
runt, & nihil mirum cum creaturæ irrationales sint, mirādum ta
men est, tot homines rationis & fidei compotes in pratis huius
seculi mortem imparatos offendere. Videas eos in agmina, velu
ti pullos culices, vermiculos, nugas, ac ludicra huius seculi infe-
ctantes, tam obliuiosos, ac si Deus non esset eos intuens. O per-
uersam, & diabolicam cæcitatem. O homines bestijs irrationa- 23
biliores, quid sectamini? quid inquiritis? quid in mundo expeti-
tis? Et quid Deum infinitæ maiestatis offenditis, nisi propter cu
licē, vermiculū, autherbulam minutissimam? Vobis verò vestri
ipsorum oblitis superuenit miluus, scilicet, mors. Et impetum fa
ciens (*da vn çarpaço*) aduncis vnguibus harpagat, & tollit vnum
ex sodalibus vestris. Obit demū vnus illorum, qui vobiscum lu
debat, & deābulabat, & omnes stupefacti remanetis, & ad rubū
spinosum pœnitētiæ cōfugitis, cōtristatiq; estis, & marcidi, me
ditantes singuli, atq; dicētes: Nōne sicut illū mors abstulit, me
potuit auferre? Quā Deo miserationē reddere, si in hac vitę cō
ditione me mors inuasisset? Duos aut tres ad summū dies sic ma-
netis, sed mox omnia hęc è mēte effluunt, & ità denuò per vitia
dispergimini, quasi tale nūquā accidisset. Iterū mors reuertitur 24
aliāq; direptionē facit (*da otro çarpaço*) & tollit alterū atq; alterū
nec tamē ideò emendatur qui remanent, quin imo inopinatò
super eos irruit imparatosq; inueniens in infernum eos detru-
dit. O luminum pater hanc gentis multitudinem caligine circū
fusam pro tua clementia illumina, vt in tanti mali cognitionem
deueniant. Concipite charissimi, vos obsecro, sanctissimum per
petuumque timorem, non transeuntem cito, aut demissum in-
star bestiarum, quandoquidem periculum, in quo iacetis cer-
nitis, & vtrum hodie, an cras ventura sit mors, ignoratis,
A qua quidem neque potentia, neque opes, neque iuuen-
tus vos eripere possunt. Hoc, vt sæculi magnatibus in animum

inducat

25 inducat egregius vates Hieremias præclara vtitur metaphorá dicens: Ascendit mors per feneſtras veſtras, ingreſſa eſt domos veſtras. Ideſt, ad vos ò ſeculi potentes videtur mors ingreſſum nõ habere. Nãre vera apparet quòd diuitijs veſtris omnẽ aditũ ingreſſumq;, quo ipſa intrare ſolet, intercluſa tenetis. Nihil tamẽ id obſtat, quoniam ſi morti non fuerit ingreſſus per inferiores ianuas ſuperioribus tamen feneſtris intrabit. Inopi & mendico ipſa pauperies, nuditas, parcus cibus, & potus, humilis deniq; & abiectus lectus hæc omnia mortem illi minãtur. Nanq; iſthæc omnia fores ſunt, quibus ingreditur. Opulentus autem cum iſtas ianuas occluſas habeat, quia lautè edit lautiuſq; induitur, & pretioſum lectũ habet, &c. difficillimè ſibi mortem poſſe eſſe exiſtimat. Huic itaq; inquit Hieremias: Quanquam ò diues ad te 26 mors per ianuas ipſas non ingrediatur ſiquidem clauſas illas habes, nõ deerunt feneſtræ per quas intret. Ideſt: Impoſsibile eſt, quin mors poſticum aliquem, quo ad te ingrediatur inueniat. Meditare, in quid omnes ante te magnates redacti fuerint. Hoc enim deberet ſufficere, vt ad pœnitentiam agẽdum te incitaret. Hebræi catholici idololatris prædicantes, vt à tanto idololatrię peccato eos deterrerent, mortuorum oſſa, atq; Caluarias in idolorum altaribus ponere conſueuerant, exiſtimantes medium efficacius hoc eſſe, vt timorem vehementem hoc modo conciperent, & idola deteſtarentur. De optimo Rege Ioſia legitur 4. Reg. 23. quòd miſit, & tulit oſſa de ſepulchris, & combuſsit ea ſuper altare, in idololatriæ deteſtationem. Hæc omnia dixi fratres timoris cauſa, quo cum iuſti viuunt ſemper ob oculos habẽtes mi 27 nutiſsimã & ſtrictiſsimã rationẽ, quã Deo reddituri ſunt. Ideo q;, ſi vitã vt perpetuum bellum habent, non tantum eſt, vt dixi propter corporales labores, & afflictiones, quas perpetiuntur, quã ob aſsiduas ſpirituũ ſuorum anxietates, cruciati metu ne forte Dei celſitudinem offendant. Simul etiam inflammatiſsimo quodam deſiderio cruciantur, iam ſe in cœlo cernere cupiẽtes, quietè & trãquille Deum amantes. Hoc autem cœli deſiderium Gal. 4. tam egregia res eſt, vt D. Paulus affirmet: Munus ſpiritus, quem Chriſtus, R. N. nobis meruit in terra eſſe, videlicet, in pectoribꝰ hominũ ardentiſsimum videndi Deum deſiderium accendere, & cum eo conuerſandi. Et ità inquit: Miſit Deus ſpiritũ filij ſui in corda veſtra clamantem. Abba pater. Et puto cum Beato Auguſtino

gustino vocem patris additam esse à sancto Apostolo, nõ ad pe- 28
regrinæ vocis explicationẽ, sed ad maiorem affectum augẽdum more Hebræorum, quoniam hæc geminatio verborũ habet maximam emphasim secundum Hebræos. Et ita clamantẽ, Abba pater, significat Spiritũ sanctum desiderium intensissimum mittere iustis videndi Deũ, quo omnes clamore dicereq; facit: O Pater Pater, quando te aspiciam? Idcirco tantum quisq; potest conijcere de iustis, quod habeant spiritum Christi quanto maiori cœli desiderio exardescunt. Ob hæc iustorũ vita proprius militia dicitur, quam peccatorum. Diesq; mortis est dies victoriæ huius tam assidui certaminis. Et sicut perfecta charitas, bona proximorũ, vt propria censet, cum proximum nostrum morietem viderimus Christiano ordine, bonis operibus ornatum, quod D. Paulus ait agamus: Deo autem gratias, qui dedit nobis victo- 29
riã. Etenim nostra est & nobis ab eo data, siquidẽ eam fratri nostro tribuit. Peculiariter etiã eum laudare debemus, cũ aliquos iuuenilis ætatis è vita discedere videmus virtutibus ornatissimos, meritisq;. Ibi enim præcipue quædã occasio ad diuina, & profunda iudicia cõmendanda relucet. Experientia cõperimus aliquos fructus statim veris initio matures cere, aptosq; esse ad colligendũ, & comedendũ, vt cerasa acerba, & dulcia. Alij fructus sunt, vt quædã pyrorum species, quos quãuis totius veris sole calefiant, calores eos adurant, aquæ inundent, semper tamẽ, vt saxa dura manent, vt vix mandi possint. Eodẽ modo nõnullæ animę sunt, quę vel minimo calore, aut impulsu diuino, primo veræ ætatis suæ statim matures cũt, & præcoces sunt, vt Deus eas colligat exhorto mundi huius in mẽsam & patinã suã. Quædã 30
adeò duræ, & immaturæ sunt, vt post quã plurimi calores, ventorũ flatus, aquarum deniq; inundationes, videlicet, plures cõciones, plura monita, & reprehensiones, plures inspirationes, & labores eis superuenerint, vix maturę sint. Sẽper obstinatę proteruæq; manent. Diuinam igitur maiestatem deprecemur, vt si duri sumus, eius diuini spiritus charismatibus nos molliat, mites vero, & clementes magis, ac magis leniat suæ gratiæ suauitate, vt hoc modo omnes ad perfruẽdam beatitudinem hinc euolemus. Amen.

Simile.

LAVS DEO.

INDEX OMNIVM CONCIONVM QVAE IN hoc opere continentur.

IN Ascensione Domini Euangelium: *Recumbentibus undecim discipulis apparuit illis Iesus*. Marci vlti Amo. pl. p. 125. & p. 135. & p. 145. & pag. 155.

In die sancto Pentecostes, Euangelium: *Si quis diligit me, sermonem meum seruabit*. Ioan. 14. par. 1. pag. 64. & p. 73. & p. 183.

Feria secunda in Pentecoste, Euangeliū: *Sic Deus dilexit mundum vt filium suum vnigenitum daret*. Ioan. 3. par. 1. p. 192. & p. 202. & p. 211. & p. 218.

Feria tertia in Pentecoste, Euangeliū: *Dixit Iesus Pharisæis, Amen amen dico vobis, qui non intrat per ostium, &c.* Ioan. 10. par. 1. pag. 226. & p. 234.

In festo sanctissimæ Trinitatis, Euangelium: *Data est mihi omnis potestas in cœlo & in terra*. Matthæi. 28. par. 1. pa. 241. & p. 252. & par. 261. & p. 272.

In festo sacrosanctæ Eucharistiæ Sacramento, Euangeliū: *Dixit Iesus turbis Iudæorum: Caro mea vere est cibus*. Ioan. 6. p. 1. p. 281. & p. 292. & p. 303. & in concione quarta libri tertii: *Egerunt accepit Dominus panem, & cum gratias egisset dedit discipulis suis, &c.* 1. Corinthi. 11. p. 1. p. 314. In eodem festo hemaldi: *Dominus Iesus in qua nocte tradebatur, accepit panem, &c.* 1. Corinthi. 11. par. 1. pa. 326.

Proprium Sanctorum,

In mense Februarij.

In festo sancti Mathiæ Apostoli *Die* thema: *Tu Domine qui corda nosti*. 24. *Hominū, estende quem elegeris, &c.* Actuū. 1. p. 1. pti. & Euangeliū: *Respondens Iesus dixit, Confiteor tibi Pater, &c.* Matth. 11. p. 1. p. 10.

In mense Martij.

In festo Annuntiationis Virginis Mariæ, seu incarnationis Domini, Euangelium: *Missus est angelus Gabriel, &c.* Lucæ. 1. par. 1. pa. 19. & pag. 28. & p. 38. & p. 49.

In festo sancti Ioseph, Euangeliū: *Cum esset desponsata mater Iesu Maria Ioseph*. Matth. 1. p. 29. 59.

In mense May.

In festo sanctorum Apostolorum Philippi & Iacobi, Euangeliū: *Non turbetur cor vestrum*. Ioan. 14. par. 1. pag. 69. & p. 79. *Die* 1.

In festo inuentionis sanctæ Crucis, Euangeliū: *Erat homo ex pharisæis Nicodemus nomine*. Ioānis. 3. pa. 1. p. 89. & p. 98. & p. 108. & p. 116. *Die* 3.

In menſe Iunij.

Die 13. In feſto ſancti Antonij de Padua ordinis Minorum, Euangeliũ: *Vos eſtis ſal terræ.* Matthæi.5. par. 2.pag.264

Die 24. In feſto Natiuitatis ſancti Ioannis Baptiſtę, Euangelium: *Eliſabeth impletum eſt tempus pariẽdi.* Lucę. 1.p.1.pa.336.&.pag.347.&. pa. 358.& pag.369

Die 29. In feſto ſanctorũ Apoſtolorũ Petri & Pauli, Euãgeliũ: *Venit Ieſus in partes Cæſareæ Philippi.* Matthęi 18.p.1.pa.379.& pa.391.&.pag. 402.&.p.414

In menſe Iulij.

Die 2. In feſto Viſitationis ſacratiſsimæ Virginis Mariæ, Euangelium: *Exurgens Maria abijt in montana cum feſtinatione.* Lucæ.1. par. 1.pagi.424.&.p.436.&.p.447. &.p.457

Die 22. In feſto ſanctæ Mariæ Magdalenæ, Euangelium: *Rogabat Ieſum quidam Phariſæus, vt manducaret cũ illo.* Lucæ.7. part.1.pagi.468.& pagina. 478. Tres etiam aliæ conciones pro hoc feſto reperies feria quinta poſt Dominicam in Paſsione, in Quadrageſimali volumine.par.1. pag.376. &.p. 2.pag.305.&.p.3.p.473

Die 25. In feſto Sancti Iacobi Patroni Hiſpaniæ, Euangelium: *Acceſsit ad Ieſum mater filiorum Zebedæi.* Matthæi.20.p.1.pag.487.&.pa.499. & in Quadrageſimali volumine quatuor conciones reperies, feria quarta poſt Dominicam ſecundam.p.1.p.153.&.p.2.p.133. &.p.3.p.202.&.p.4.p. 115

In feſto ſanctæ Annæ matris Virginis Mariæ, Euãgeliũ, *Simile eſt* 26. *regnum cælorum theſauro abſcondito in agro.* Matth.13.p.2.p.394

In menſe Auguſti.

In Dedicatione ſanctæ Mariæ Angelorum ſeu portiunculæ ordinis Minorum, Euangelium: *Egreſſus Ieſus perambulabat Ierico.* Lucæ.10.p.2.p.471 Die 2.

In feſto ſancti Patris Dominici, Euangelium: *Vos eſtis ſal terræ.* 4. Matth.5.p.2.p.241 Die

In feſto ſacratiſsimæ Virginis Mariæ ad Niues, Euangelium: *Loquente Ieſu ad turbas.* Lucę. 11. p.1. p.507.&.p.519 Die 5.

In feſto ſanctiſsimæ Transfigurationis ſex conciones reperies in Quadrageſimali volumine. par.1.pagi.118.&.p.3.p.156.& p.1.p.127.&.p.2.p.121.&, p.3. p.167.&.p.4.p.103 Die 6.

In feſto Aſſumptionis ſacratiſsimæ Virginis Mariæ, Euangelium: *Intrauit Ieſus in quoddam caſtellum.* Lucæ.10.p.1.pa.532. & p.547.&.p.559.&.p.573. Die 15.

In feſto ſancti Bartholomæi Apoſtoli, Euangelium: *Exijt Ieſus in montem orare.* Lucę.6. p.1.p.584. &.p.594 Die 24.

Die 29. In festo Decollationis sancti Ioannis Baptistæ, Euangelium: *Misit Herodes & tenuit Ioannem*. Marci. 6. p. 1, pa. 606

In mense Septembris.

Die 8. In festo Natiuitatis sacratissimæ Virginis Mariæ, Euangelium: *Liber generationis Iesu Christi*. Matthæ. 1. p. 1. p. 617. & 626. & pag. 638. & p. 650

Die 14. In festo Exaltationis sanctæ Crucis, Euangelium: *Nunc iudicium est mundi*. Ioannis. 12. p. 1. p. 661 & p. 672

Die 21. In festo sancti Matthæi Apostoli & Euangelistæ. Euangelium: *Vidit Iesus hominem sedentem in telonio*. Matth. 9. p. 1. p. 682. & pag. 694.

Die 29. In festo Dedicationis sancti Michaelis Archangeli, Euangeliũ: *Accesserunt discipuli ad Iesum dicẽtes: Quis putas maior est in regno cælorũ*. Matth. 18. p. 1. pag. 705. & p. 719. & p. 733. & pag. 745

In mense Octobris.

Die 4. In festo sanctissimi P. N. Francisci, Euangelium: *Confitebor tibi Pater Domine cæli & terræ*. Matt. 11. p. 1. p. 756. & p. 770. & pag. 783. & p. 795

In mense Nouembris.

Die 1. In festo omnium Sanctorum, Euangelium: *Videns Iesus turbas ascendit in montem*. Matth. 5. part. 1. p. 807. & pag. 818. & pag. 830. & pag 840

Die 19. In festo sanctæ Elisabeth tertij ordinis sancti Francisci, Euangelium: *Simile est regnum cælorum thesauro abscondito in agro*. Matth, 13. p. 2. p. 405

Die 25. In festo sanctæ Catherinæ Virginis & Marty. Euangelium: *Simile est regnum cælorum decem Virginibus*. Matt. 25. p. 2. p. 371

In mense Ianuarij.

Die 17. In festo sancti Antonij Abbatis. Euangelium. *Sint lumbi vestri præcincti*. Lucæ. 12. p. 2. pag. 295

Die 20. In festo sanctorum Fabiani & Sebastiani, Euãgelium: *Descendẽs Iesus de monte, stetit in loco campestri*. Lucæ. 6. p. 2. p. 185

Die 22. In festo sancti Vincentij martyris, Euangeliũ. *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit*: Ioannis. 12. par. 2. pag. 129

Commune Sanctorum.

In communi Apostolorũ, Euangeliũ: *Hoc est præceptum meũ*. Ioan. 15 par. 2. p. 1. & pag. 11. & pro concione. 3. thema: *Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem*. Ioannis. 15 p. 2. p. 23. & pag. 33

In communi Euangelistarum: Euangelium: *Designauit Dominus & alios septuaginta duos*. Lucæ. 10. part. 2. pa. 44. & pagi. 55. & pa. 65. & pag. 72

In communi vnius Martyris, Euãgeliũ: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum.* Matthæi. 16. p. 2. p. 80. & pag. 90. & pag. 99.

In eodem communi vnius Martyris, Euangeliũ: *Amen, amen dico vobis, nisi granũ frumenti.* Ioannis. 12. par. 2. pag. 110. & pag. 119. & pag. 189

In communi vnius Martyris tempore Paschali, Euangelium: *Ego sum vitis, & vos palmites.* Ioannis. 15. p. 2. p. 138

In communi plurimorum Martyrum, Euangelium: *Cum audieritis prælia & seditiones.* Lucæ. 21. par. 2. pag. 148. & pag. 157

In eodẽ cõmuni, Euangelium: *Descendens Iesus de monte, stetit in loco campestri.* Lucæ. 6. par. 2. pa. 166. & p. 175. & pag. 185

In cõmuni Confessorũ Pontificũ, Euangelium: *Homo quidam peregre proficisci volens.* Matthæi. 25. part. 2. pagi. 193. & pag. 203

In eodem cõmuni, Euãgelium: *Nemo accendit lucernam.* Lucæ. 11. p. 2. pag. 213. & pag. 222

In cõmuni Doctorum, Euangelium: *Vos estis sal terræ.* Matthæi. 5 par. 2. pa. 231. & pag. 241. & pa. 252. & pag. 264

In communi Confessorum non Pontificum, Euangelium: *Sint lumbi vestri præcincti.* Lucæ. 12. parte 2. pag. 275. & pagin. 285. & pag. 295

In eodem communi, Euãgelium: *Homo quidã nobilis abijt in regionem longinquam.* Lucæ. 19. p. 2. p. 304.

In eodem communi, Euangeliũ: *Ecce nos reliquimus omnia.* Matthæi. 19. par. 2. pag. 313. & pagi. 323. & p. 333. & pa. 341

In communi Virginum, Euangelium: *Simile est regnum cælorum decem virginibus.* Matthæi. 25. par. 2. pag. 349. & pag. 360. & pagi. 372. & pag. 383

In communi sanctarum mulierũ, Euangelium: *Simile est regnum cælorum thesauro abscondito.* Matthæi. 13. part. 2. pag. 394. & pag. 405. & pag. 425

In eodem communi Euangelium: *Simile est regnum cælorum homini negotiatori quærenti bonas margaritas* Matth. 13. p. 2. p. 415

In dedicatione templi, Euãgeliũ: *Egressus Iesus perambulabat Iericho.* Lucæ. 19. p. 2. p. 431. & p. 441.

Pro mortuis.

Euangelium: *Amen dico vobis, quia venit hora, & nunc est.* Ioannis. 5. p. 2. p. 451. thema: *Audiui vocẽ de cælo dicentem mihi.* Apocaly. 14. p. 2. p. 462. Euãgelium: *Ego sum resurrectio & vita.* Ioannis. 11. p. 2 p. 474. thema: *Deo autẽ gratias, qui dedit nobis victoriam.* 1. Corinth. 15. par. 2. pag. 485

INDEX AVTHORI-
TATVM SACRAE SCRIPTV
ræ, quæ ſparſim in hoc opere ab authore explicantur, ſecundum ordinem veteris ac noui teſtamenti.

Ex Geneſi.

IXIT Deus, fiat lux, &c. part. 1. pagi. 198. nume. 17

Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valdè bona. p. 1. p. 661. nu. 1

2 Faciamus hominem ad imaginem & ſimilitudinem noſtram. p. 1. p. 266. num. 16. & p. 2. p. 407. nu. 6

Formauit Dominus Deus Adam de limo terræ. p. 2. p. 93. nu. 4

Immiſitq; Dñs Deus ſoporem in Adam. p. 2. p. 362. num. 4

Hoc nunc os ex oſſibus meis. p. 1. p. 200. nu. 25. & p. 296. num. 14

Creauit Deus hominem ad imaginẽ, &c. p. 2. p. 93 num. 9

3 Super pectus tuum gradieris, & terram comedes omnibus diebus vitæ tuæ p. 1. p. 179. num. 19

Nunc ergo ne forte mittat manum ſuam, &c & viuat in æternum. p. 2. pa. 468 numer. 18

Et collocauit ante paradiſum voluptatis Cherubin & flammeum gladium. p. 1. p. 504. num. 16

poſſedi hominem per Deum: p. 1. p. 336. num. 1

6 Videntes filij Dei filias hominũ, quòd eſſent pulchræ, &c. ex omnibus quas elegerant. p. 1. p. 653. nu. 9

Gigantes autem erant ſuper terram in diebus illis. p. 1. p. 249. nu. 24

12 Faciam te in gentem magnam. p. 1. pa. 337. nu. 2

13 Ambula coram me, & eſto perfectus. p. 2. p. 47. nu. 12

18 Si inuenero Sodomis quinquaginta iuſtos in medio ciuitatis. p. 1. pa. 110. nu. 9

28 Apparuit ei Dominus in conualle Mãbre, &c. Ne tranſeas ſeruum tuum. p. 1. p. 279. nu. 25

37 Inuenit eum vir errantem in agro. p. 1. p. 729. nu. 31

Ex Exodo.

7 Deuorauit virga Aaron virgas eorum. p. 1. p. 286. num. 14

8 Abominationes Ægyptiorum immolabimus Deo noſtro? p. 2. p. 131. nu. 8.

13 Primogenitum hominis pretio redimes. p. 1. p. 676. nume. 23

23 Ecce ego mitto Angelum meum, qui præcedat te, &c. Et eſt nomen meũ in

illo.par.1.pag.740.num.24

Non adorabis Deos Amorrhæorum, &c. Et auferam infirmitatem de medio tui. p.1.p.171.num.23

29 *Tolle vitulum de armẽto, &c.* Eo quòd *pro peccato sit.p.1.p.627.num.5*

Ex Leuitico.

27 *Omne quod Domino consecratur, siue homo fuerit siue animal redimi non poterit, &c. sanctum erit* Domino. *p.2. p.388.num.18*

Ex Numeris.

20 *Quia non credidistis mihi &c. in terram quam dabo eis.part.2.pagin.246. nume.14*

21 *Fac serpentem æneum & pone eum pro signo p.1.p.97.num.25*

23 *Populus solus habitabit, &c.* Et *fient nouissima mea horum similia.p.2.pa.73. numer.3*

Ex Deuteronomio.

4 *Attende tibi ipsi, ne fiat verbum occultum in corde tuo.part.1. pagina. 611. numer.18*

31 *Tollite librum istum, & ponite illum, &c. Vt sit ibi contra in testimonium. p.1.pa.275.nu.15*

32 *Concrescat sicut pluuia doctrina mea, descendat sicut ros eloquium meum.p.2. p.60.num.4.*

Ex libro Iudicum.

9 *Ierunt ligna, vt vngerent super se Regẽ, &c.p.1.p.492.num.17*

Ex primo Regum.

13 *Filius vnius anni erat* Saul *cum regnare cœpisset.p.1.p.723.num.12*

20 *Hirã* Hiraites *erat sacerdos* Dauid.*p.2. p.31.num.25*

Ex secundo Regum.

14 *Omnes morimur, & quasi aqua dilabimur.p.2.p.474.num.2*

Ex tertio Regum.

19 *Vidit enim spiritum grandem, &c.* Et *operuit vultum suum pallio.p.1.pagin. 264.nume.10*

Spiritus grandis & fortis subuertens montes & conterens petras, &c. p.2.pagi. 288.num.11

Ex quarto Regum.

4 *Accinge lumbos tuos, & tolle baculum meum in manu tua, &c. nõ respondeas illi.p.2.p.54.nume.32*

10 *Est ne cor tuum rectum cum corde meo. p.2.p.83.num.9*

Ex secundo Paralip.

9 *Beati serui tui hi, qui assistunt coram te omni tempore, &c. quia diligit* Deus *Israel, & vult seruare eum in æternũ. p.1.p.594.nu.1*

Ex Tobia.

5 *Ego sum Azarias magni Ananiæ filius de filijs Israel.p.2.p.328.num.29*

Ex lib. Esther.

14 *Tu scis Domine necessitatem meam, quòd abominer signum superbiæ & gloriæ meæ, &c. nisi in te Domine Deus meus, p.2.p.345.nu.14*

Ex Iob:

1 *Circuiui terram & perambulaui eam. p.2.p.86.num.17*

9 *Verebar omnia opera mea, sciens quòd non parceres delinquenti. par.1.pagin. 370.nume.5*

In turbine conteret me, & multiplicabit flagella mea etiam sine causa. p.1.pagi. 401.num.30

11 *Oculi impiorum deficient, & refugium peribit ab eis. parte.2.pagina. 381.numero.29*

13 *Posuisti in neruo pedem meum. p.2.pa. 491.num.19*

14 *Homo natus de muliere, &c. & nunquam in eodem statu permanet p.1.pa. 800.nu.17. & sequentibus*

15 *Cunctis diebus suis impius superbit, & numerus annorum incertus est tyranni dis eius p.1.p.59.num.1*

16 *Operui cinere carnem meam p.1.p.335. nume.28*

Terra non operias sanguinem meum, nec inueniat in te locum tacendi clamor meus p.1.p.311.num.25

17 *Mundis manibus addet fortitudinem. p.1.p.289.num.26*

22 *Si reuersus fueris ad omnipotentẽ, &c. & pro silice torrentes aureos p.1. pag. 469.num.6*

24 *Sic in tenebris quasi in luce ambulant. p.1.pag.433.num.35*

28 *Sapientia vbi inuenitur? &c. part.1.p. 1.pag.441.num.17*

Ecce timor Domini ipsa est sapientia, &c. ibidem.

29 *Ros morabitur in mensa mea p.1.pagi. 308.num.17*

31 *Si despexi pereuntem eo quod non haberet indumentum p.1.pag.254.nu.8*

Si vidi solem, cũ fulgeret, &c. & negatio contra Deum altissimum p.1.pag.259. nume.24

Dixerunt viri tabernaculi mei, Quis det de carnibus eius: vt saturemur? p.1.pagi. 326.nume.3

33 *Ecce hæc omnia operatur, vt reuocet animas eorum à corruptione, & illuminet in luce viuentium parte.2.pagina. 215. nume.7*

38 *Quis dimisit lapidem angularem eius, cum me laudarent astra matutina, & iubilarent omnes filij Dei p.1.pag.727. nume.25*

Nunquid gyrum Arcturi poteris dissipare? p.1.p.576.num.12

39 *Nunquid ad præceptum tuum eleuabitur aquila &c. inde contemplatur escã. p.2.p.279.num.54*

Ex Psalmis.

1 *Beatus vir, qui non abijt in consilio impiorum, & in via peccatorum non steti t, & in cathedra pestilentiæ non sedit. p. 1.p.697.num.12*

Non resurgent impij in iudicio. p.1.p.378 numer.30

2 *Seruite Domino in timore parte.1.pagi. 295.num.12*

3 *Multi dicunt animæ meæ, Non est salus ipsi in Deo eius, &c. & exaltans caput*

meum.p.2.p.6.num.18
4 Sacrificate sacrificium iustitiæ, & sperate in Domino.p.1.p.840.nu.1
7 Exurge Domine in præcepto, quod mandasti, &c. & propter hanc in altum regredere.p.1.p.553.nu.25
Ecce parturit iniustitiam, &c.p.1.p.290. num.28.& pag 458 num.6
8 Domine Dominus noster par.1.pa.269 num.25
9 Sedisti super thronum qui iudicas iustitiam p.1.pa.106.nu.24
Vt quid Domine recessisti longè? &c. dum superbit impius, incenditur pauper.p.1. p.539.num.24
Mitte Domine legislatorem super eos, vt sciant gentes, quoniam homines sunt. p. 1.p.19.num.3
11 In circuitu impij ambulant secundum altitudinem tuam multiplicasti filios hominum.p 2.p.350.nume. 6
13 Dixit insipiēs in corde suo, Nō est Deus. p.1.p.263 numer.7
Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem.p. 1.p.450.num.10
Multiplicatæ sunt infirmitates eorū, &c. per labia.p 2.p.301.num.19
15 Sanctis, qui sunt in terrā eius, &c.p.1. p.212.num 2
Funes ceciderunt mihi in præclaris, &c. Benedicam Dominum, qui tribuit mihi intellectum, &c.par.1 pagin.784. nume.4
16 Ego autem in iustitia apparebo conspectui tuo. satiabor cum apparuerit gloria tua p.2.p.167.nu.4
De obscuritatis tuis adimpletus est venter eorum, &c.p.2.p.205 num.9
Ego clamaui, quia exaudisti me.p.1.p.383 nume.15
Sub vmbra alarum tuarum protege me.p. 2.p.383.num.2
Domine præueni eum, & c. frameam tuā ab inimicis manus tuæ.p.1.pa.602.nu: 24.& p 2.pa.32.nume.30
17 Laudans inuocabo Dñm.p.1.p.3.nu.8
Intonuit de cœlo Dominus, & c. & reuelata sunt fundamenta orbis terrarum ab increpatione tua Domine.par.1.p.155. num 2
Cum sancto sanctus eris & cum peruerso peruerteris.p.2.pa.310 nu.19
Sub vmbra alarum tuarum protege me,p. 1.p.513.nu.19
Protector est omnium sperantium in se.p.1. p.606.num.2
18 Si mei non fuerint dominati, &c. & emundabor à delicto maximo.part.1.p. 260.nu.25
Lex Domini immaculata conuertens animas, & c.præceptum Domini lucidum illuminans oculos p.1. pa.808. nume.3
21 Manducauerunt & adorauerūt omnes pingues terræ, &c. & anima mea illi viuet.p 1.p.213 nume.6
Ne longe facias auxilium tuum à me.p.1. p.327 nume.4
22 Parasti in conspectu meo mensam.p.1. p.327.num.5
23 Sacrificium laudis honorificabit me & illic iter quo ostendam illi salutare Dei p.1.pag.783.nume.1
26 Credo videre bona Domini in terra viuentium.p.1.p.841.num.4
Circuiui & immolaui, &c.p/almum dicā p.1.pa 356.nume.30

28 *Ne simul tradas me cum peccatoribus, & cum operantibus iniquitatem ne perdas me.p.414.nu.2*

29 *Et in templo eius omnes dicent gloriã. p.1.p.598.nu.12*

30 *Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine,& c.p.2.p.395.nu.4*

In manus tuas Domine commendo spiritum meum redemisti me Domine Deus veritatis.p.1.p.768.nu.38

exultate iusti in Domino, rectos decet laudatio.p.1.p.524.nu.15

gustate & videte, quoniam suauis est Dominus.p.2.p.48.num.13

Immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum.p.1.p.754.nu.29.& p.385.num.7

Omnes ederunt & esurierunt.p.1.pagi. 684.num.6

Accedite ad eum & illuminamini, & facies vestræ non confundẽtur.p.2.p.125. nu.17.& p.166.nu.2.& p.48.n.18

34 *Exurge Domine& intẽde iudicio meo, & c.nec dicant deuorabimus eum.p.1. p.526.num.21*

Surgentes testes iniqui,quæ ignorabam,interrogabant me.p.1.p.509.num.6

35 *Inebriabuntur ab vbertate, & c.p.2.p. 280.num 16*

36 *Mutuabitur peccator, & non soluet.p. 2.p.198.num.17*

37 *Non est sanitas in carne mea à facie iræ tuæ.p.1.p.2.num.3*

39 *In capite libri scriptum est de me, & c. p.1.p 785.nu.5*

40 *Beatus qui intelligit super egenum & pauperem,& c.p.2.p.227.nu.15.& p.357.nu.27*

41 *Abyssus abyssum inuocat.p.1.pa.601. nume.12*

43 *Deus auribus nostris audiuimus,fere totus psalmus exponitur.p.2.p.39.nu.20*

Conglutinatus est in terra venter noster.p. 2.p.339.nume.21

Vendidisti populum tuum sine pretio, & non fuit multitudo in commutationibus eorum.p.1.p.114.nu.19

44 *Omnis gloria eius abintus. p.1.p.527. num.27*

Audi filia & vide, & inclina aurem tuã. p.1.p.551.num.13

Propatribus tuis nati sunt tibi filij, & c.p. 1.p.602.nu.26.

Constitues eos principes super omnẽ terrã & c.propterea populi,& c.p.1.pa.603. num.27

Sagittæ tuæ acutæ, populi subtẽ cadent in corda inimicorum Regis.par.2.p.169. nume.10

Sedes tua Deus, & c. propterea vnxit te Deus, Deus tuus.p.1.p.267.nu.16

45 *Vacate & videte, quoniam ego sum Deus.p.2.p.48.nu.13*

47 *Circundate Sion & complectimini eã p.1.p.841.num.6*

50 *Domine labia mea aperies, & c.p.1.p. 457.num.2*

Amplius lauame.ibidem.

Benigne fac Domine, & c. Tunc acceptabis sacrificium iustitiæ,oblationes, & holocausta,& c.p.1.p.627.nu.5

52 *Dixit insipiens in corde suo non est Deus p.1.p.219.num.28*

54 *Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, p.1.pa.256.nu.15*

Et labor in medio eius,& c.p.2.pag.398.

num.12

55 Ipsi calcaneum meum obseruabunt. p.1 p.74.nu.17

Memento mei Domine in beneplacito populi tui, &c. vt lauderis cum hæreditate tua.p.1.p.580.nu.25.

58 Exaltabo mane misericordiam tuam.p. 1.p.388.nu.28

59 Quis deducet me in ciuitatē munitam? Quis deducet me vsq; in Idumæam?p.1. p.579.nu.21

60 Mendaces filij hominū in stateris, &c. p.2.p.247.nu.19

63 Accedet homo ad cor altum & exaltabitur Deus.p.2.p.183.nu.24

64 Parasti cibum illorum, quoniam ita est præparatio eius.p.1.p.286.nu.16

Visitasti terram & inebriasti eam, &c. vsq; finem psalmi.p.2.p.331.nu.23

Te decet hymnus Deus in Sion.p.1.p. 788. num.16

66 Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus.p.1.p.252.nu.3

67 Exurgat Deus & dissipentur inimici eius, &c. fere totus exponitur.p.1.pag. 160.nu.16

Si dormiatis inter medios cleros pennæ columbæ deargentatæ & posteriora dorsi eius in pallore auri.p.2.p.370.nu.29

Ascendisti in altum, cepisti captiuitatem, dedisti dona hominibus.par.1.pag.181 num.24

Et Domini Domini exitus mortis. p.1.p. 269.nu.25.

Dixit Dominus: Ex Basan cōuertam, &c. Pes tuus in sanguine.p.1.p.360.n.7

Nive dealbabuntur in Selmon.p.1.p.531. num.36

Pluuiam voluntariam, &c. tu vero perfecisti eam.p.1.p.181.nu.25

68 Infixus sum in limo profundi, & nō est substantia.p.1.p.668.nu.22. & pag. 669.n.24. & pag.694.n.3

Saluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ vsq; ad animam meam.p.1.p.127 num.9

Eripe me de luto, vt non infigar p.1.p.398 num.22

Obscurentur oculi eorum, ne videant, & dorsum eorum semper incurua 482.nu.12

Super dolorem vulnerum meorum addiderunt.p.2.p.113.nu.11

70 Suscipiant montes pacem populo & colles iustitiam.p.1.p.638.n.1

Quoniam non cognoui literaturam introibo in potentias Domini.p.1.p.662.nu.4. & p.2.p.415.n.3

71. Coram illo procident Æthiopes & inimici eius terram lingent. par.1. p.619. num.8

Erit firmamentum in summis montium.p. 1.p.306.nu.11

Quid mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram?p.1.p.464.nu.22

Et adorabunt de ipso semper. p.1. p.489. num.9

72 Quā bonus Israel Deus iis, qui recto sunt corde.p.1.p.211.nu.1

Quid mihi est in cœlo & à te quid volui super terram.p.2.p.341.nu.2

In labore hominum non sunt, &c. Prodijt quasi ex adipe iniquitas eorum. p.1.p. 108.n.3. & pag.503.n.13

Mei autem pene moti sunt pedes, &c. velut somniū surgentium Domine, &c. p.2.

p.2.p.189.nu.13.
73 Deus noſter ante ſæcula operatus eſt ſalutem in medio terræ p.1.p.521.n.7
74 Calix in manu Domini vini meri plenus mixto, &c. bibent omnes peccatores terræ p.1.p.496.nu.28
Nolite extollere in altum cornu veſtrum p.1.p.749.nu.14.
75 Dormitauerunt, qui aſcendunt equos. p.1.p.556.nu.28
76 Deum exquiſiui manibus meis nocte. p.2.p.422.nu.24
80 Dilata os tuum, & implebo illud.p.1.p.45.nu.21
82 Hæreditate poſſideamus ſanctuarium Dei, &c. & in ira tua turbabis eos. p.2 p.121.n.6
83 Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum, &c. vbi ponat pullos ſuos. p.2.p.302.nu.23
Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuũ, etenim paſſer inuenit ſibi domum, & turtur nidum, &c.p.1.p.170.nu.18
85 Suauis & mitis & multæ miſericordiæ p.1.p.848.nu.25
96 Dominus regnauit, exultet terra, &c. p.1.p.674.nu.8
97 Reſpice vineam iſtam, quam plantauit dextera tua, & ſuper filium hominis, quem confirmaſti tibi.p.1.p.626.n.3
98 Confiteantur nomini tuo magno, quoniam terribile & ſanctũ eſt.p.1.p.248 num.23
100 Miſericordiam & iudicium cantabo tibi Domine.p.1.p.470.nu.7
Superbo oculo & inſatiabili corde cum hoc non edebam.p.2.p.320.nu.24.
102 Qui redimit de interitu vitam tuam. p.1.p.664.nu.8
103 Auferes ſpiritum eorum & deficiẽt, & c.p.1.p.223.nu.16
Emitte ſpiritum tuum & creabuntur, & renouabis faciem terræ.par.1.pag.225 num.21
Deficient peccatores à terra.par.1.p.443. num.23
106 Si non Moyſes electus eius ſtetiſſet in confractione in conſpectu eius.par.1.p.337.nu.4
Effuſa eſt contentio inter principes, & errare fecit eos in inuio & non in via.p.1.p.342.nu.17
108 Caro mea immutata eſt propter oleum p.1.p.142.nu.23
109 In ſplendoribus ſanctorum ex vtero ante Luciferum genui te.p.1.p.278.n.23.
De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput.p.1.p.128.nu.11. & pag.32. num.11
110 Confitebor tibi Domine in toto corde meo, &c. fere totus explanatur. p.1.p.291.nu.2
Miſericors & miſerator Dominus. p.1.p 848 nu.25
115 Credidi propter quod locutus ſum.p.1.p.279.nu.27
Calicem ſalutaris accipiam, &c. vota mea Domino reddam.p.1.p.497.nu.31
117 Conſtituite diem ſolennem in condenſis ſuper cornu altaris. par.1.pag.428. num.14
118 Super inimicos meos prudentem me feciſti mandato tuo.p.1.p.169 n.16
Confitebor tibi in directione cordis. p.1.p.276.nu.17

Confige timore tuo carnes meas : à iudicijs enim tuis timui. p.1.p.2.num.3

Beati qui scrutantur testimonia eius in toto corde exquirunt eum. p.2.p.256.nu.12.

Intellectus bonus omnibus facientibus eum p.2.p.366.nu.22

Defecit in salutare tuum anima mea. pa.1. p.394.num.10

Dormitauit anima mea præ tædio. p.1.p. 419 num.16

Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. p.1.p.494 nume.24

Incola ego sum in terra, nõ abscondas à me mandata tua, ibidem.

A iudicijs enim tuis timui. In iudicijs tuis supersperaui. Hæc duo hemistichia concordantur p.1.p.503.num.12

In mandatis tuis exercebor & considerabo vias tuas. p.2.p.39.nume.18

Pax multa diligentibus legem tuam, & nõ est illis scandalum p.2.p.33.num.2 & p.35.34.nume.3

Declaratio sermonum tuorum illuminat. p. 2.p.34.nume.5

Bonitatem & disciplinam & scientiam doce me. p.1.p.798.nume.10

Tempus faciendi Domine dissipauerunt legem tuam. p.2.p.283.num.25

121 *Quia illic sederunt sedes in iudicio. p. 2.p.346.nume.17*

125 *Euntes ibant & flebant, mittentes semina sua. Venientes autẽ venient, &c. p.2.p.66.num.13*

126 *Cum dederit dilectis suis somnũ, &c. fructus ventris. p.2.pa.294. nume.27*

Sicut sagittæ in manu potentis ita filij excussorũ. p.1.p.449.n.6. & p.840.n.2

Beatus vir, qui implenit desiderium suum ex ipsis p.1.p. 449.num.7

Non confundetur, cum loquetur inimicis suis in porta. p.1.p.449.nu.6

128 *Supra dorsum meum fabricauerũt peccatores, &c. p.1.p.681.nume.28*

129 *Propter legem tuam sustinui te Domine. p.1.p.807.num.2*

131 *Viduam eius benedicens benedicam p. 1.p.305.num.8*

De fructu ventris tui ponam super sedem tuam ibidem.

Ecce audiuimus eam in Ephrata, inuenimus eam in cãpis syluæ. p.2. p.388.n.9

136 *Si non proposuero Hierusalem in principio lætitiæ meæ. p.1.p.73.nu.12*

Beatus, qui allidet paruulos suos ad petram. p.1.p.475.nunc.24

138 *Nimis honorificati sunt amici tui Deus, nimis confortatus est principatus eorum. p.1.pa.406.nu.10*

Confiteor tibi quia terribiliter magnificatus es. p.2.p.432.nu.5

Mirabilis facta est scientia tua ex me, confortata est. &c. ibidem.

Accipient in vanitate ciuitates suas. p.1. pa.493.nume.20

143 *Domine inclina cœlos tuos & descende. p.1.pa.163.nu.24*

144 *Memoriã abundantiæ tuæ eructabũt, & iustitia tua exultabũt p.1.p.822.n.13*

Regnum tuum regnum omnium seculorũ. p.2.p.303.nume.25

145 *Laudа anima mea Dominum. p.1.pa. 381.num.7*

Ex Prouerbijs.

3 *Et cingulum tradidit Chananæo. par.2. pag.*

p.415.nu.3.

8 Delicię meæ esse cum filijs hominum. p.1 p.206.nu.11.

Quando præparabat cœlos, aderam. p.1.p. 6.8.n.5. & p.646.nu.24.

9 Misit ancillas suas, vt vocarent ad arcem & ad mœnia ciuitatis. Si quis est parvulus deniat ad me. p.1.p.762.nu.20. & p.254.nu.5.

Sapientia ædificauit sibi domum, excidit columnas septem. p.2.p.153.nu.1.

11 Circulus aureus in maribus eius. par.1.p.

nda deserētium viā viri, qui in odit, morietur. p.1.p.416.n.9

meditabitur obedientiam. p.1.p.

& p.2.p.254.nu.7.

quasi sepes spinarū, &c. p.1.p 197.

ta loquitur, dirigetur. p.1.p.452

16.

18 Mors & vita in manibus linguæ. p.1.p 380.nu.3.

19. Derisorem percutiet, & simplex ingeniabitur. p.1.p.82.nu.9.

25 Scrutator maiestatis opprimetur à gloria. p.1.p.373.nu.14.

30 Quis ascendit in cœlum, aut descendit? quis continuit spiritū in manibus suis? Quis colligauit aquas quasi in vestimēto Quis suscitauit omnes terminos terræ p.1.p.125.nu.2.

Tria sunt mihi difficilia, &c. & viam viri in adolescentia. p.1.p.138.nu.12.

32 Manū suā misit ad fortia, & digiti eius apprehēderunt fusum. p.1.p.581.n.25.

Accinxit fortitudine lumbos suos, &c. non extinguetur in nocte lucerna eius.

pars.2.pagina.297.num.8.

Ex Ecclesiaste.

1 Generatio præterit, & generatio aduenit terra autē in æternū stat. p.1.p.583.n.31

2 Sapiens oculi in capite ipsius. p.1.p.796 num.5.

8 Sunt iusti quibus mala proueniunt, quasi opera egerint impiorum, & sunt impij, quibus ea accidunt, quasi iustorum facta habeant p.1.p.610.nu.13.

Sunt iusti & sapientes, &c. Sed omnia in futurum seruantur incerta. p.1.p.371. num.8.

Quodcunq; potest facere manus tua instanter operare. p.2.p.419.nu.15.

12 Finem loquēdi omnes pariter audiamus. &c. Hoc est enim omnis homo. p.1.p.1. nu.2. & p.386.n.21. & p.2.p.417.n.8

Ex Canticis.

1 Oleū effusum nomē tuum. p.1.p.219.n.2

Adolescentulæ dilexerunt te. p.2.p.435. nume.14

Nigra sum, sed formosa, sicut tabernacula cedar, sicut pelles Salomonis. p.1.p.529 num.29.

Nolite me contemplari, quòd fusca sim, quia decoloravit me sol. p.2.p.92 nu.8.

Oculi sui columbarum. p.2.p.208.nu.16.

Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argēto. p.1.p.33.n.14. & p.798.n. 11. & p.641.n.10. & p.2.p.444.n.11.

Lęua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. p.2.p.178.n.10

Introduxit me in cellā vinariā, ordinauit in me charitatem. p.1.p.219.nu.3.

Dilectus meus, &c. Qui pascitur inter lilia

lia, donec aspiret dies & inclinẽtur vmbræ. p. 1. p. 314. nu. 2.

Tẽpus putationis aduenit. p. 1. p. 458. n. 3

3 *Quæ est ista, quæ ascẽdit per desertum sicut virgula fumi? p. 1. p. 583. nu. 32*

4 *Vulnerasti cor meũ in vno crine colli tui. p. 1. p. 198. n. 18. & p. 466. n. 27. & p. 2. p. 299. n. 12. hortus cõclusus. p. 1. p. 275. nu. 13.*

Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. p. 1. p. 437. nu. 5.

Emissiones tuæ paradisus malorum punicorum. p. 1. p. 527. nu. 27.

Sicut turris Dauid collum tuum, &c. Omnis armatura fortiũ. p. 1. p. 573. n. 3.

5 *Guttur eius suauissimũ. p. 1. p. 844. n. 13*

Ego dormio, & cor meum vigilat. p. 1. p. 66. nu. 22.

Spoliaui me tunica mea, &c. Quomodo induabo illos? p. 1. p. 174. nu. 2.

Veniat dilectus in hortũ suum, vt comedat fructum pomorũ suorũ. p. 1. p. 275. n. 13

Manus illius aureæ plenæ hyacinthis. p. 1. p. 292. nu. 3.

Caput eius aurum optimũ comæ eius sicut elatæ palmarum, nigræ quasi coruus. p. 1. p. 622. nu. 16.

6. *Reuertere, reuertere Sunamitis, &c. p. 1. p. 485. nu. 22.*

7 *Nasus tuus sicut turris Libani. p. 1. p. 580. nu. 24.*

Quam pulchri sunt gressus tui, Filia principis. p. 1. p. 769. nu. 19.

Venter tuus sicut aceruus tritici vallatus liliis. p. 1. p. 32. nu. 11.

8 *Soror mea parua est, & vbera non habet, &c. muniamus illud tabulis cedrinis. p. 1. p. 44. nu. 18.*

Fuge dilecte mi, &c. super montes aromatum. p. 1. p. 553. nu. 26.

Fortis est vt mors dilectio. p. 1. p. 176. n. 8. & pag. 599 nu. 15.

Pone me vt signaculum super cor tuũ, &c. p. 1. p. 176 nu. 9

Quis mihi det, te fratrẽ meũ, &c. & iã ne me de foris inueniat. p. 1. p. 533. nu. 6.

Ex libro Sapientiæ.

1 *Benignus est enim spiritus sapiẽtiæ, &c. & linguæ eius auditor. p. 1. p. 693. n. 33.*

4 *Creaturæ Dei factæ sunt in tẽtationẽ animabus hominum & in muscipulas insipientium. p. 1. p. 517*

Condẽnat autẽ iustus mortuus &c. longã vitã iniusti. p. 2.

7 *Nec comparauit illi lapidem &c. quoniam intextinguibilis illius. p. 1. p. 44. nu. 14*

8 *Attingit à fine vsq; ad finem, & nit omnia suauiter. p. 1. p. 281. nu. 2. & p. 2. p. 87. nu. 21.*

13 *A magnitudine speciei & creaturæ cognoscibiliter poterit eorum creator videri. p. 1. p. 242. n. 5.*

Ex Ecclesiastico.

1 *Qui addit scientiam, addit laborem. p. 2. p. 243. nu. 7.*

3 *Deus protector est eius, qui reddit gratiam, eius meminit in posterum & in tempore casus inueniet firmamentum, p. 2. p. 357. nu. 26*

4 *Fili eleemosynam pauperis ne defraudes & animam esurientem ne despicias. p. 1. p. 612. nu. 21*

Declina pauperi sine tristitia aurem tuam

tuam, &c. & miſerebitur tui magis quam mater. p.1.p.456.nu.27
7 Noli de mortuo gaudere ſciens quoniam omnes morimur, & in gaudium volumus introire. p.2.pa.38.nu.17
8 Ne deſpicias hominem auertentem ſe à peccato p.1.p.553 nu.21
11 Nullus ſperauit in Domino & confuſus eſt. p.1.p.191.nu.21
Malitia horæ obliuionem facit luxuriæ magnæ. p.1.p.401.nu.30
13 Qui diligit Deũ exorabit pro peccatis, & continebit ſe ab illis, & in oratione dierum exaudietur. p.1.p.599.num.16
14 Beatus vir qui in ſapientia morabitur, &c. Circũſpectionem Dei. p.1.p.439. num.10
15 Iucunditatem & exultationem obtinebit ſuper illam. p.1.p.439.nu.10.
Deus ab initio conſtituit hominem, & reliquit eum in manu conſilij ſui. par.1.p. 576.num.10
24 Ego quaſi aquæductus exiui de paradiſo &c. & inebriabo partus meifructũ. p.1.p.439.num.9.
Ab initio & ante ſæcula creata ſum, &c. p.1.p.642.nume.12
Quaſi oliua ſpecioſa in campis. p.1.p.644. nume.18
Tranſite ad me omnes, qui concupiſcitis me, &c. & hæreditas mea ſuper mel & fauum. p.1.pa.793.nu.31. & p.2. p.341.num.1
25 Tres ſpecies odiuit anima mea, &c. & ſenem inſenſatum. p.1.pag.651.num.5
Timor Dei ſuper omnia ſe ſuperpoſuit. par. 2.p.386.num.10
27 Homo ſenſatus in ſapientia manet ve-
ſol. p.1.p.775.nu.16
42 Melior eſt iniquitas viri quam mulier benefaciens. p.1.p.469.nu 4
43 Vas admirabile opus excelſi. p.1.pa.26. nume.23
Vox tonitrui eius verberauit terram. p.2.p. 58.num.8
45 Dedit illi cor ad præcepta. p.2.p.4.n.11

Ex Iſaia.

1 Vægẽti peccatrici, &c. addentes præuaricationem, p.2.p.108.nu.26
3 Agnitio vultus eorum reſpondebit eis p. 1.p.325.nume.11
Effœminati dominabuntur eis. p.1.pa.25. nume.20
Et os meũ nõ interrogatis. p.1.p.707.n.7
6 Væ mihi quia tacui, &c. & in medio populi polluta labia habentis ego habito. p.1.p.414.nume.3
Væ vobis quia longiores factæ ſunt vmbræ veſperi. p.2.p.466.num.13
7 Vocabitur Emanuel. p.1.p.212.num.4
Pete tibi ſignum à Domino Deo tuo, &c. Non petam & non tentabo Dominũ. p.1.p.42.num.11
Ecce virgo concipiet & pariet, &c. p.1.p. 43.num.15
8 Voca nomen eius, Accelera ſpolia, detrahe feſtina, prædare. p.1.p.30.nu.5
10 Aſſur virga furoris mei, &c. ſed va Aſſur. p.1.pa.255.nume.12
Computreſcet iugũ à facie olei, p.2.p.389. nume.20
Viſitabo ſuper fructum magnifici cordis Regis Aſſur, &c. p.1.p.259.num.24
11 In illa die radix Ieſſe, &c. & erit ſepulchrũ eius glorioſum. par.1.p.105.nu.28

Et requiescet super eum spiritus Domini. p.1. pag.82. num.26.

Habitabit lupus cũ agno, &c. & puer parvulus minabit eos. p.2.p.68.nu.9.

Et replebit eum spiritus timoris Domini. p.2.p.237.nu.20.

14 Quomodo cessavit exactor &c. gaudia. p.1.p.669.nu.25.

17 Oblita es Dei salvatoris tui, & fortis adiutoris tui non es recordata propterea plantationes fidelissimas. p.1.p.124.nu.161.

19 Dedit eos in lacerationem gentibus, vt fiat salus mea vsq; ad extremũ terræ. p.1.p.159.

23 Erubesce Sidon, ait mare &c. p.1.p.272.

25 Domine Deus meus es tu, & exaltabo te, & confitebor nomini tuo, antiquas fidelissimas. p.1.p.320.nu.21.

Et faciet Dominus exercituũ omnibus populis in monte hoc epulum pinguium. p.1.p.321.nu.23. & p.2.p.275.nu.1.

26 In illa die cantabitur canticum istud in terra Iuda. Urbs fortitudinis &c. Nomen tuum & memoriale tuum in desiderio animæ. p.1.p.495.nu.25.

28 Audite viri illusores. par.1.pag.123. num.22.

Et nunc calcate illudentes ne forte constringantur vincula vestra. par.1.pag.188. num.132.

Qui te dederit confessionem. psal.2.p.439. num.26.

30 In lapidibus ignis, & lingua alterius loquentur ad populum istum. & respicite in cælum. p.2.p.3.nu.10.

29 Deus Israel prædicabit. p.1.p.1.nu.2.

Et erit quasi Pythonis de terra vox tua. p.1.p.52.nu.10.

Miserator eorum regit eos, &c. & super me exultabunt. p.1.p.131.nu.21.

33 Væ qui prædaris. Nonne ipse prædaberis? par.1.p.14.nu.12.

Dicite iusto quoniam bene, &c. & impio in malum. p.2.p.473.nu.34.

Quis poterit habitare de vobis cum igne devorante? &c. Qui habitat in iustitiis, &c. loquitur veritatem. p.1.p.55.nu.20.

37 Pœnam pro virtutibus meis, & retribuam te in viis per quas non venisti. p.1.p.1.395.nu.14.

38 Domine vim patior, respondeo pro me. p.1.p.1285.nu.14.

Præcisa est velut à texente vita mea, dũ adhuc ordiretur succidit me. p.2.p.369.n.25.

Recogitabo tibi annos meos in amaritudine animæ meæ. p.1.p.333.nu.21.

41 Quis suscitavit ab ortu vocavit eum in pace. p.1.p.61.nu.9.

42 Interpretes tui prævaricati sunt in me. p.1.p.99.nu.15.

Non me invocasti Iacob, &c. nec laborem tibi præbui in thure. p.1.p.174.nu.4.

45 Rorate cæli desuper, &c. & iustitia oriatur simul. p.1.p.101.nu.8.

46 Qui portamini à meo utero, &c. & usque ad canos ego portabo. p.1.p.121.n.15.

Audite me domus Iacob. p.1.p.149.n.4.

47 Denudatur pudibundæ meæ, discooperuit crura. p.1.p.273.n.8.

Neque quem vocaberis vltra Domina Regum. ibidem.

48 Propter nomen meum longe faciam furorem meum, & laudem meam frænabo tibi ne intereas. p.1.p.458.nu.4.

Audite

49 *Audite insulæ, &c. Sub vmbra manus suæ protexit me p.1.p. 364. nu.20*
In vacuum laborauisine causa & vanè fortitudinem meam cõsumpsi, ego iudiciũ meum cum Domino, & opus meum cum Deo meo p.1.pag 666.nu,16
50 *Dñs dedit mihi linguam eruditam, vt sciam sustentare eum, qui lapsus est verbo. p.1 p.83.nu.13 & p.228. num.8.*
Erigit mane, mane erigit mihi aurem. p.1. p.84.nume 14
51 *Consolabitur Dominus Sion, &c. p.1. p.222.nu.12*
Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas euellentibus p.1 p 681.n.28
Attendite ad petram, vnde scissi estis, & ad cauernam laci, de qua præscissi estis. p.2.p.213.nu.2
52 *Quam speciosi pedes euangelizantium pacẽ, euãgelizantiũ bona p.2.p.44.n.2*
53 *Quis credidit auditui nostro, ascendet sicut virgultum corã eo, & sicut radix de terra sitienti. p.1.p.134 num.28*
Ipse infirmitates nostras accepit. p.2.pa.15 nume.12
Generationem eius quis enarrabit? p.2.p. 130.num.4. & p. 120.num.2
55 *Omnes sitientes venite ad aquas p.1.pa. 17.num.20*
Quare appenditis argentum & non in panibus p.1.pa.571.num.36
57 *Descende, sede in puluere filia Babylon, &c. Tolle molam, & mole farinam p. 1.p.109.num.4*
In multitudine viæ tuæ laborasti, &c. propterea rogasti me. p.1.p.689. nu.23
62 *Gratis venundati estis, & sine argento redimemini p.1 p.664.nu.9*
64 *Vtinam dirumperes cælos, & c p.1.p. 111. num.11*
Ecce tu iratus es, & peccauimus tibi. p.2. p 13.num.6
65 *Et vos qui dereliquistis Dominũ. & c. qui ponitis fortunæ mensam, & libatis super eam p.1.p. 688 nu.18*

Ex Ieremia.

1 *Ecce dedi verba mea in ore tuo, ecce cõstitui te hodie super gentes & super regna vt euellas & destruas. & c. p.1. pa. 603.num.28*
2 *Obstupescite cæli super hoc, & portæ eius desolamini vehemẽter p. 1, p.227. n. 4.*
Nullus auertat eam, omnes qui quærunt eã non deficient in mensibus eius inuenïẽe eam. p.2.pa.459 nu.24
3 *Facilitate fornicationis suæ contaminauit terram. p.1.pag.227.nu.6*
4 *Ecce peruenit gladius vsque ad animã. p.1.p.81.num.7*
6 *Defecit sufflatorium, & c. quia Dominus proiecit illos p.2. pa.57. nu.9*
7 *Filij colligunt ligna, & patres succendunt ignem, & mulieres conspergunt adipem, & c. p.1. pa.199. nu.21. & .p. 2.p.61.num.17*
11 *Mittamus lignum in panem eius. & c. p.1.p.105.num.26*
18 *Quia oblitus est mei populus meus. & c. vt ambularent per eas in itinere non trito. p.1.pa.81.num.6*
23 *Vocabunt eum, Dominus iustus noster. p.1 p.268.num.22.*
31 *In charitate perpetua dilexi te, ideò attraxite miserans tui. p. 2.p.66.nu.3*
51 *Fugite de medio Babylonis. parte. 1. Sanct.ij pars.*

pagin.473.num.16

Ex Threnis.

1 *Sordes eius in pedibus eius, & non est recordata finis sui.p.1.p.207.num.16*

3 *Bonum est viro,cum portauerit iugum ab adolescentia sua sedebit solitarius, & tacebit quia leuabit se supra se.par.1.p.830.num.1*

Bonus est Dominus sperantibus in eum animæ quærenti illum.p.1.p.212.num.12

Dabo scutum cordis laborem tuum.p.1 pag.680.num.26

4 *Qui nutriebantur in croceis, amplexati sunt stercora p.1.p.445.nu.28*

Ex Baruch.

3 *Non est qui possit scire vias eius,nec qui exquirat semitas ex se. &c. imprudentia sua.p.1 pa.440.num.12*

4 *Delicati mei ambulant vias asperas p.1 p.678.num.21*

Ex Ezechiele.

2 *Et ingressus est in me spiritꝰ,&c.& statuit me supra pedes meos p.1.p.470.n.4*

3 *Ecce datæ sunt super te vincula,&c.& eris mutus p.1.pa.151.nu.20*

13 *Ipse ædificabat parietẽ, illi autem ẽlimiebãt luto absq; paleis p.1. p.416. n.8*

16 *Et dedi manum super os tuum.p.2 pa. 143.nume 16*

17 *Et sumam de medulla cedri sublimis, &c.& erumpet in germen, & faciet fructum.p.1.pa. 215.num.13*

18 *Considerans & auertens,&c. non morietur p.1.p.336.num.18*

22 *Ecce complosi manus meas super auaritiam tuam.p.1.pa 684.nu.7*

28 *Et tu Cherub extentus posui te in monte Sancto Dei,in medio lapidum ignitorum ambulasti p.1.pa.227.nu.26*

36 *Effundam super vos aquam mundam, &c.& spiritum nouum ponam in medio vestri p.1.p.96.nu.21*

Ex Daniele.

4 *Et cum bestijs erit habitatio tua.par.1. p.216.num.14*

6 *Quia coram Deo iustitia inuenta est in me sed & coram te rex.par. 1.pagina. 729.num.32*

10 *In diebus illis ego Daniel lugebam.&c. caro & vinum non intrauerunt in os meum.p.1.pa.699.num.18*

Ego veni propter sermones tuos, princeps autem Persarũ restitit mihi viginti & vno diebus,&c.p.1.p.731.nu.37

Ex Osea.

1 *Nõ populus meus vos,&c.Filii Dei viuẽtis.p.2.p.445.nume.13*

2 *Auferat fornicationes suas à facie sua, &c.& interficiam eam sitip. 2.pagi. 220.num.24*

Sepiam viam tuam spinis, & sepiam eam maceria, & semitas tuas non inueniet, & sequetur amatores suos.p.1.pa.601. nume.11

Et nunc reuelabo stultitiam tuam par.2. p.343.nu.7

4 *Non est veritas,non est misericordia,nõ est scientia Dei in terra.parte.2.pagin. 254.num.7*

Fornicatio & vinum & ebrietas auferũt cor.p.2.pa.289.num.14

9 *Ephraim quasi auis euolauit.p.1.pagin. 677.num.16*

12 *Chanaan in manu eius statera dolosa,ca*

lumniare

luminiam dilexit.p.2.p.415.nu.3

Ex Ioele.

1 *Ficum meam decorticauit, nudans spoliauit eam, & proiecit, albi facti sunt rami eius.p.1.p.529.num 29*

2 *Reddam vobis annos, quos comedit locusta, bruchus, & rubigo, & eruca.par.1 p.620.num.10*

Ex Michæa.

8 *In domo pulueris pulvere vos conspergite.p.1.p.660.num.31*

4 *Præcocas ficus desideranit anima mea. p.1.pa.787.nume.10*

6 *Quid dignum offeram Domino? curuabo genu Deo excelso? &c. Nunquid placabitur Dominus in milibus arietum? p.2.p.76.nume.14*

Ex Habacuc.

1 *Facies hominis quasi pisces maris, par.2. p.190 num 17*

2 *Væ qui congregat auaritiam magnam domui suæ, &c. quia lapis de pariete clamabit, &c.p.1.p.687.nu.15*

Iustus ex fide vivit.p.1.p.776.num.19

3 *Domine opus tuum in medio annorum vivifica illud, in medio annorum notũ facies, &c.p.2.p.44.nume.3*

Viã fecisti in mari equis tuis, &c. à voce cõ tremuerũt labia mea.p.2.p.89 nu.27

Cornua in manibus eius, ibi abscondita est fortitudo eius p.1.p.671.nume.19

Ingrediatur putredo in ossibus meis, &c. vt requiescat in die tribulationis. part. 2.pag.302.nume 22

Ex Aggæo.

2 *Si tulerit homo carnem sanctificatam in ora vestimenti sui, & tetigerit de summitate eius &c. & dixerunt, contaminabitur.p.1.p.704.num.31*

Ex Zacharia.

2 *Perpendiculum extendetur super Hierusalem.p.1.p.93 nu.14*

9 *Et exibit vt fulgur iaculum eius.part.1. p.57.nume.24*

Quid enim bonũ eius est, &c. & vinũ germinans virgines? p.1.p.298.nume 19

11. *Assumpsi mihi duas virgas, vnã vocauit decorem, & alteram vocauit funiculũ, & paui gregem.p.2 p.203.nume 2*

Ex Malachia.

1 *Maledictus dolosus, qui habet, &c. & nomen meum honorabile in gentibus.p. 1.p.199.num.22*

Ex Matthæo.

2 *A diebus Ioannis Baptistæ regnum cælorum vim patitur p.1.p.365.nu.20.& pag.481 nume.9*

Cœpit Iesus dicere ad turbas de Ioanne.p. 1.p.376.num.24

Inter natos mulierum non surrexit maior, &c.p.1.p.376.num.24

3 *Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? p.1.p.372.nu.12*

6 *Ne solliciti sitis animæ vestræ, quid manducetis.p.2.p.116.nume.18*

Baptismo habeo baptizari, & quomodo celebrer vsq; dũ perficiatur p.1.p.175 n.6

7 *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonũ excidetur & in ignem mittetur. p. 2. pag.376.num.14*

Omnis, qui audit verba hæc &c. & facit ea, assimilabitur viro, &c.p.1 p.525.n 19

8 *Vt adimpleretur quod dictũ est per Isaiã*

prophetam, Ipſe infirmitates noſtras accepit p.2.p.15 num.12

10 *Inimici hominis domeſtici eius. part.1. p.414.num.3*

11 *Quid exiſtis in deſertum videre? p.1.p. 545.nu.42*

Iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meũ leue. p.2.p.2.nu.6

Venite ad me omnes, qui laboratis, &c. p. 2.p.91.num.4

15 *Deus vt quid dereliquiſti me? par.1.p. 406.num.30*

Sic luceat lux veſtra coram hominibus. p.1 p.110 num.89

16 *Facto veſpere dicitis, ſerenum erit, &c. Signa autem temporum non poteſtis. p. 1.p.697.nu.10*

Quid prodeſt homini ſi vniuerſum mũdum lucretur, &c. p.2. pa. 378 nu.21

17 *Si habueritis fidem ſicut granum ſinapis, & dixeritis monti huic, Tranſi hinc, tranſibit. p.1.p.775.num.18*

18 *Niſi conuerſi fueritis, & efficiamini ſicut paruuli, &c. p.1.pag.481.num.9*

19 *In regeneratione cum ſederit filius hominis. p.1.pa.583.nu.31*

20 *Calicem quidem meum bibetis. par.1. p.607.nu.5. & p.2.pag.496.nu.22*

22 *Quomodo in ſpiritu vocauit eam Dñs dicens dixit Dñs. &c. p.1.p.267.nu.18*

25 *Amen dico vobis, quandiu feciſtis vni de his fratribus meis minimis, mihi feciſtis. p.2.p.228.num.19*

Vigilate, quia neſcitis nec diem nec horam p.2.p.296.num.5

26 *Tranſeat à me calix iſte p.1.p.496.n.3*

Ex Marco.

3 *Sine modo, ſic enim decet nos implere omnem iuſtitiam parte.2 pagina.217. nume.14*

16 *Et portæ inferi non præualebunt aduerſus eam. p.1.p.227.num.5*

Aſſumptus eſt in cœlum & ſedet à dextris Dei. p.1.p.221.nu.8

Ex Luca.

1 *Benedicta tu in mulieribus. par.1.p.433. num.28. & pa.762.num.18*

Aue gratia plena parte.1.pagina.516.numer.28

Ecce ancilla Domini. p.1.p.518.num.35. & pag.659 nume.28. & pagi.648. num.31

Quod enim ex te naſcetur, ſanctum vocabitur, &c. p.2.p.46.num.6

Et ecce Eliſabeth cognata tua, & ipſa concepit filium in ſenectute ſua. p.1.pagin. 447.num.1

Quia fecit mihi Dominus magna, qui potens eſt, & ſanctum nomen eius. part. 1.p.246.num.23

2 *Omne maſculinum adaperiens vuluam ſanctum Domino vocabitur. par.2.pag. 45.num.6*

3 *Cuius ventilabrum in manu eius part.1 p.511.num.14*

7 *Cui ergo ſimiles dicam homines generationis huius? &c. & non ſaltaſtis. par.1 p.446.num.31*

9 *Domine vis, dicimus, vt ignis deſcendat è cœlo. p.1.p.838.nu.27*

10 *Videbam Sathanam ſicut fulgur de cœlo cadentem parte.1. pagina. 676. numer.14*

Maria optimam partem elegit. parte.2. pagin.

pag.89.nu.26
11 *Quod superest, date pauperibus.par.2.p.* 77.nu.17
12 *Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi vt ace datur? parte.1.pa.175. num.6*
Qui blasphemauerit in Spiritum sanctum neq; remittetur ei in hoc seculo, neque in futuro.p.2.p.471.nu.27
Cum videritis nubem Satanam ab occasu, &c.quia æstus erit, & fit.p.2.p.225.n.6
Anima mea habes multa bona, &c. Quæ autem parasti, cuius erunt? p.2.p.288. num.29
Baptismo habeo baptizari.p.2.p.472.n.29
13 *Domine si pauci sunt, qui saluantur? Cõtendite intrare per angustam portam. parte.1.pag.519.num.1.&.pag.763. num.23*
Cum inuitatus fueris ad nuptias, &c.p.2. p.54.nu.32
Qui venit ad me & nõ odit patrem suum, &c.nõ potest meus esse discipulus.p.2. p.319.nu.20
Quis enim ex vobis volens turrim ædificare, &c.non potest meus esse discipulus. p.2.p.337.nu.14
15 *Gaudiũ erit in cœlo super vno peccatore pœnitentiam agente.parte.1.pag.633. num.12*
17 *Quãdo regnũ Dei venturũ est? &c.regnum Dei intra vos est p.1.p.527.n.23*
22 *Ipse auulsus est ab eis quantum iactus lapidis.p.2.p.115.nu.16*
Simon, ecce Sathanas expetiuit te, &c. Ve non deficiat fides tua.par.1.pag.398. nu.20
24 *Nonne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? p.2.p.118. numero.25. & parte.1.pagina.274. num.11*

Ex Ioanne.

1 *In principio erat verbum, &c. huius euangelij bona pars exponitur.par.1.pa.268. num.20*
Quia prior me erat. parte.2.pagina.39. num.20
2 *Nuptiæ factæ sunt, &c. & manifestauit ibi gloriam suam.parte.1.pagina.268. num.21*
3 *Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret.par.2.pag.44 num.2*
Qui malè agit odit lucem.par.2.pag.351. num.7
5 *Est Moyses, qui accusat vos in quo vos speratis.p.1.p.276.nu 16*
Qui vero mala egerunt in resurrectionẽ iudicij.p.1.p.214.nu.8
6 *Ego sum panis viuus.parte.1.pag.105. num.21*
Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.p.1.p.283.nu.9
Amen, amen dico vobis, nisi manducaueritis carnẽ filij hominis, non habebitis vitam in vobis.p.1.p.296.nu.15.&.p. 306.nu.12
Nunquid & vos vultis abire? par.2.p.91. num.3
7 *In die magno festiuitatis stabat IESVS &c. quem accepturi erant credentes in eum.p.1.p.210.nu.23*
8 *Abraham pater vester vidit diem meũ. p.1.p.51.nu.8*
Qui ex Deo est verba Dei audit. parte.1. Sanctij.pars.

p.102.nu.11
12 Et domus repleta est ex odore vnguenti. p.1.p.510.nu.10
14 Ego rogabo patrẽ, &c. & in vobis erit p.1.p.184.nu.1
Vos autem cognoscetis, eum quia apud vos manebit, & in vobis erit, ibidem.
Quid factum est, quia manifestaturus es te ipsum nobis? p.1.p.186.nu.8
15 Ego sum vitis vera p.1.p.283.nu.8
16 Exiui à patre, & veni in mundum, iterum relinquo mundum & vado ad patrem.p.1.p.135 nu.3
17 pater clorifica me gloria, quam habui prius quã mũdus fieret.p.1.p.105.n.21
Pater sancte serua eos, &c. vt sint vnum, sicut & nos.p.2.p.100.nu.4
19 Et baiulans sibi crucem exiuit. &c.p.1. p.668.nu.21
Sciens IESVS quia omnia consummata sunt, vt consummaretur scriptura, dixit: Sitio p.1.p.667.nu.17
Vnus militum lancea latus eius aperuit. ibidem.nu.18

Ex Actibus Apostolorum.

3 Pœnitemini igitur, &c. vt cum venerint tempora refrigerij.par.2.pa.267.nn.6
Stephanus autem plenus gratia & fortitudine, &c.p.2.p.51.nu.24
13 Audientes gentes gauisi sunt, & glorificabant verbum Domini, & crediderũt. quot quot erant prædestinati ad vitam æternam.p.1.p.427.nu.12

Ex epistola ad Romanos.

1 Quod antea promiserat per Prophetas, & c. qui factus est ex semine David secundum carnem p.1.p.51.nu.6
Propter quem accepimus gratiã & apostolatum.p.2.p.42.nu.29.&.p.1.p.151. num.20
Iustus ex fide vivit.p.1.p.97.nu.27.&.p 776.nu.19
Revelatur enim ira Dei de cœlo, &c. vt sint inexcusabiles.p.1.p.810.nu.10
2 Gentes, quæ legem non habent, & c. aut etiam defendentium.p.1.p.437.n.4
3 Nunc autem sine lege iustitia Dei manifestata est, testificata à lege & prophetis.p.1.p.29.nu.3
Iustificatis gratis per gratiam ipsius, &c. per fidem in sanguine ipsius.p.1.p.82. nu.9.&.p.254.nn.9
5 Lex subintrauit, vt abundaret delictum, &c.& inuentum est mandatum, quod erat ad vitam mihi esse ad mortem.p.1 p.157.nu.9
6 Si cõplãtati facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus p.2.p.133.nu.15
Gratia Dei vita æterna, &c.p.1.p.734.n.5
Existimate vos mortuos quidẽ esse peccato, &c.ex mortuis viuẽtes.p.2.p.484.n.3
7 Quæ sub viro est mulier, viuente viro alligata est legi, &c. & vos mortificati estis.p.2.p.141.nu.20
8 Diligentibus Deũ omnia cooperãtur in bonum.p.1.p.468.n.3.&.p.2.p.12.n.5
Vt sit ipse primogenitus in multis fratribus.p.2.p.12.nu.5
Et de peccato dãnauit peccatũ in carne, &c. sed secundum spiritum.par.1.pa.675. num.12
9 Ostendit Deus diuitias gloriæ suæ in vasa miseri-

misericordiæ, quæ præparauit ad gloriã. p.1.p.478.nu.1

Cum enim nõdum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, &c. Iacob dilexit, Esau autem odio habuit. p.1.p.11.nu.4

10 *Quomodo credent ei, quem non audierunt, &c. Euangeliz antium bona. p 2. p.44.nu.2*

12 *Non ergo blasphemetur bonum nostrũ: p.1.p.219.nu.4*

Quasi moriẽtes, & ecce viuimus, &c. & omnia possidentes. p.2.p.490.nu.16

13 *Nox præcessit dies autem, &c. & carnis curam ne feceretis in desideriis vestris. p.2.p.350.nu.4*

15 *Suscipite vos inuicem sicut Christus suscepit vos. p.2.p.751.nu.20*

Spes autem non confundit. par.2.pag.191. nu.21

Ex Epistola.1.ad Corinthios.

1 *Quannis verbum crucis pereuntibus stultitia est, ijs qui salui fiunt, Dei virtus est. p. 2.p.145.nu.24*

Factus est nobis sapientia, iustitia, &c. vt qui gloriatur in Domino glorietur. p.2. p.369.nu.14

2 *Non iudicaui me aliquid scire inter vos nisi Iesum Christum & hunc crucifixũ p.1.p.122.nu.19*

Oculus nõ vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, &c p.1.p.185.n.19

Non sumus sicut plurimi adulterantes verbum Dei, Sed ex sinceritate, sic vt ex Deo coram Deo in Christo loquimur. p. 2.p.48.nu.15

3 *Dei ædificatio estis, Dei agricultura estis. p.1.p.479.nu.3*

9 *Bonum est mihi magis mori quã vt gloriã meam quis euacuet. p.1.p.752.nu.23*

11 *Quicunq; manducauerit, &c. & sanguinis Domini. p.1.p.28.n.9*

12 *Æmulamini autem charismata meliora. p.2.p.245.nu.11*

13 *Videmus nunc per speculum. p.1.p.245 nu.m.12*

14 *Nolite pueri effici sensibus. p.1.p.725. num.20*

15 *Cum tradiderit regnum Deo & patri, &c. vt sit Deus omnia in omnibus. p.1. p.160.n.18. & p.2.p.229.nu.22*

Sicut portauimus imaginem terreni, portemus imaginem cælestis. par.1.pa.640. num.7

Alioquin si resurrectio mortuorum non est &c. vt quid baptizantur pro illis. p.2. p.472.nu.29

Cum autem mortale hoc induerit immortalitatem. p.1.p.763.nu.21

Sicut portauimus imaginem terreni portemus & imaginem cælestis. p.2.p.322. num.30

Ex epistola.2.ad Corinthios,

1 *Gloria nostra hæc est testimoniũ conscientia nostra, &c. p.2.p.368.nu.23*

3 *Fiduciã talem habemus per Christum ad Deum, &c. non literæ sed spiritu. p.2. p.46.nu.8*

Idoneos fecit ministros noui testamenti. p.1 p.596.nu.6

4 *Deus, qui dixit, de tenebris lucem splendescere, &c. p.1.p.241.nu.2*

Habentes hanc administrationē, &c. sed in manifestatione veritatis cōmendantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum coram Deo. p. 2. p. 234. nu. 11 & p. 251. nu. 29

5 *Mente excedimus Deo. p. 1. pag. 799. numero. 14*

6 *Non angustiamini in nobis, angustiamini autem in visceribus vestris. p. 1. p. 389. nu. 31*

10 *Arma militiæ nostræ, &c. & in captivitatem redigentes intellectum in obsequium Christi. parte. 2. pagina. 67. num. 7*

11 *Desponsi enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo. par. 2. pag. 384 num. 4*

12 *Datus est mihi stimulus carnis meæ angelus Sathanæ, qui me colaphizet par. 1 pagina. 739. numero 20. & pagi. 423. num. 28*

Ne magnitudo revelationum extollat me, &c. par. 1. pag. 423. nu. 28. & p. 739 num. 20

13 *Gratia Domini nostri Iesu Christi sit cū omnibus vobis, amen. parte. 1. pag. 252. num. 2*

Crucifixus est in infirmitate, &c. p. 1. pag. 671. nu. 29

Ex Epistola ad Galatas.

3 *De maledicto legis factum pro nobis maledictum. p. 1. p. 120. nu. 13*

O insensati Galatæ, quis vos fascinavit, non obedire veritati? p. 2. p. 143. n. 18

4 *Estote sicut ego, quia ego sicut vos sum. p. 1 p. 471. nu. 10*

Ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere. p. 1 p. 49. nu. 2. & p. 637. nu. 35

Vellem esse apud vos modo, &c. quoniam confundor in vobis. parte. 2. pagina. 78 num. 20

Scitis, quia per infirmitatem carnis evangelizavi vobis iampridem, &c. Ubi est ergo beatitudo vestra? parte. 2. pag. 107. num. 24

6 *Qui sunt Christi carnem suam crucifixerunt cum vitijs. p. 1. p. 678. nu. 19*

Ex Epistola ad Ephesios.

1 *In Christi sorte vocati sumus, &c. Ut simus in laudē gloriæ eius. parte. 1. p. 595. num. 3*

In dispensatione plenitudinis temporum. p. 2. p. 439. nu. 25

2 *Ipse est pax nostra, qui fecit utraq; unū per crucem interficiens inimicitias in semetipso. p. 1. p. 120. nu. 14*

Flecto genua ad Patrem Domini nostri Iesu Christi, ut det vobis secundum divitias gloriæ suæ, virtutē corroborari per spiritum eius in interiori homine. p. 2. p. 297 num. 8

4 *Ipse dedit quosdam Apostolos, &c. alios autem pastores & doctores. par. 1. p. 5. num. 12*

Irascimini, & nolite peccare. par. 1. p. 828 num. 30

In quo signati estis in diem redemptionis. p. 2. p. 282. nu. 24

5 *Videte itaq; fratres, quomodo cautè ambuletis, &c. quoniam dies mali sunt. p. 1. p 450. nu. 8*

Omnis fornicator, aut immundus, aut avarus, quod est Idolorum servitus. par. 2. pag.

p.320.numer.23.& p.352.numer.10
Canentes & psallentes in cordibus vestris Domino.p.1.p.771.nu.6
6 Per omnem orationem & obsecrationē orantes omni tempore, &c.p.1.p.601. nume.23
Calciati pedes in præparatione Euangelij pacis.p.1.p.812.num.15
13 Flecto genua ad Patrem.&c.Vt impleamini in omnem plenitudinem Dei p.1. p.246.num.17

Ex epistol.ad Philippenses.

1 Coarctor autem è duobus, &c.quid eligā ignoro.p.1.p.389.num.31
Hoc oro, vt charitas vestra magis ac magis abundet, &c.vt probetis potiora. p.1.p. 4[illegible]m.18
[illegible]nam arbitratus est esse se æqualē Deo p.1.p.39 nume.2
In humilitate superiorem se inuicem arbitrantes, &c.sed ea, quæ aliorum p.2.p. 194 num.4
Si æmulor super sacrificium & obsequium fidei vestræ gaudeo, &c.p.2.pag.298. numer.11
3 Nunc autē deponite vos omnia, &c. qui creauit eum.p.2.p.344.nu 15
Vnde saluatorem expectamus, &c. configuratum corpori claritatis suæ. p. 2.pa. 354.nume.18
Non quod iam acceperim, aut iam perfectus sum, &c.quæ sunt priora extendens me ipsum.p.2.p. 432 num.4
4 Nil solliciti sitis, sed in omni obsecratione cum gratiarum actione orationes vestræ innotescant apud Deum.p.1.pagi. 784.num.3

Ex epistola ad Colossenses.

1 Gratias agentes Deo & Patri, &c.& remissionem peccatorum.p.2.p.410.numero.14
Non cessamus orare pro vobis, &c. Vt impleamini in agnitione voluntatis eius.p. 1.p.403.num 2
2 Et vos cum mortui esseris in delictis in præputio carnis vestræ affigens illud crucci.p.1.p.106.num.23
Et estis in illo repleti, qui est caput nostrū. p.1.p.734.nu.6
Si mortui estis in Christo, &c. neque contrectaueritis quæ sunt omnia in interitu in ipso vsu.p.2.p.135.num.21
Induite vos sicut electi Dei sancti viscera misericordiæ, &c. sicut Dominus donauit, ita & vos parte.1.pagina.554.numero.23

Ex epistola prima ad Thessalonicenses.

5 Omnia probate, & quod bonum est, tenete p.2.p 77.nu.17

Ex epistola secūda ad Thessalonicenses.

2 Veniet in omni seductione iniquitatis. &c.vt credant mendacio.p.1.p.49.nume.309.num.11
4 Bonum certamen certaui, cursum consummaui, fidem seruaui. parte.2.pagi. nume.15

Ex epistola prima ad Timotheum.

3 Manifestè magnum est pietatis sacramē

tum, quod manifestatũ est in carne. p.1. p.21.num.9

Qui episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. p.1.p.492.nu.18

6 *Qui solus habet immortalitatem, &c. sed me videre potest. parte.1.pagi.126. nume.5*

Radix omnium malorum cupiditas, &c. Quam quidam appetentes erranerunt à fide, & inseruerunt se doloribus multis. p.1.p.609.num.12

Diuitibus huius sæculi præcipe non sublimè sapere, &c. vt apprehendant bonam vitam. p.2.p.327.num.11

Ex epistola secunda ad Timotheum.

4 *Insta opportunè, importunè. p. 1.p.536. nume.15*

Ex epistola ad Titum.

1 *Paulus seruus Dei, Apostolus autem Iesu Christi, &c. Deus ante tempora sæcularia, &c. p.1.p.734.nu.6*

3 *Non ex operibus iustitiæ, quæ fecimus nos, sed secundum misericordiam suam saluos nos fecit. p.1.p.478.num.1. & pag.501.nume.8*

Ex epistola ad Hebræos.

1 *Multifariam multisq; modis, &c. purgationem peccatorum faciens. p.2.pa.100. nume.2*

2 *Nusquam Angelos apprehendit. p.1. p.32.nume.3*

Vt gratia Dei pro omnibus gustaret mortẽ p.2.p.6.num.16

Vt per mortem destrueret eum, qui habet mortis imperium. p.1.p.675.nu.10

4 *Viuus est sermo Dei & efficax, &c. & intentionum cordis. p.2.p.122.num.9*

5 *Qui in diebus carnis suæ preces, &c. & exauditus est pro sua reuerentia. p.1.pa. 589.nume.15*

6 *Impossibile est, eos, qui semel illuminati sunt, &c. rursus renouari ad pœnitentiam. p.1.pag.9.num.25*

Qui confugimus ad tenendam propositam spem, &c. incedentes vsq; ad interiora velaminis. p.2.p.324.nu.3

In quo volens Deus abundantius ostendere pollicitationes hæredibus, &c. p.1.pag. 304.numero.4, & par.2.pag.323.numero.1

10 *Habentes itaq; fratres fiduciã in sanguine Christi, &c. & abluti corpus aqua munda. p.1.pa.290.nu.30*

Corpus aptasti mihi. p.2.p.45.num.6. & p.1.p.785.num.5

Ingrediens mundum dicit, Hostiã & oblationem noluisti, &c. vt faciam Deus voluntatem tuam. p.1.p.785.nu.5

11 *Per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. p.1.p.124.num.24*

Est autem fides sperandarum substantiarum, argumentum non apparentium. parte.1.pagina.242.numero.3. & pagina.262.numero.2. & pagina.668. numero.22. & pagina. 669.numero.25

12 *Qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, &c. p.1.p.340.num.11*

Patres quidem carnis nostræ habuimus eruditores. p.1.p.639.num.4

13 *Iesus Christus heri & hodie ipse & in sæcula. p.1.p.48.nume.29*

Ex Epistola Sancti Iacobi

1 *Omne datum optimum, & omne donũ perfectum desursum est descendens à Patre luminum. parte. 1. pagina. 419. numero. 17*

Patientia opus perfectum habet. parte. 2. p. 69. nume. 12

2 *Fides sine operibus mortua est parte. 1. p. 776. nu. 20*

Ex Epistola prima Diui Petri.

1 *In quem desiderant Angeli prospicere. p. 1. p. 734. nu. 6*

2 *Vos autem genus electum, &c. in admirabile lumen suum. parte. 2. pagina. 30. nume. 23*

3 *In fide omnes vnanimes, &c. sed è contrario obedientes. parte. 2. pagina. 222. numer. 1*

4 *Tempus est vt incipiat iudicium à domo Dei p. 1. p. 607. nume. 5*

Ex Epistola secunda Diui Petri.

2 *Iustum Lot oppressum à nefandorum iniuria, ac luxuriosa conuersatione eripuit, aspectu enim & auditu iustus erat, &c. par. 1. p. 444. num. 25*

Ex Epistola prima Diui Ioannis

1 *Quod vidimus & audiuimus, &c. & cum filio eius Iesu Christo parte. 1. pagi. 654. nume. 14*

3 *Omnis, qui natus est ex Deo, peccatum non facit. p. 1. p. 468. nume. 1*

Omnis, qui non est iustus, non est ex Deo. p. 2. p. 50. num. 21

4 *Qui non diligit, non nouit Deum. p. 1. p. 442. num. 18*

Ex Epistola Beati Iudæ.

Væ qui errore Balaam mercede effusi sunt. p. 2. p. 63. nume. 24

Angeli verò, qui non seruauerunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, &c. parte. 1. pagina. 737. nummer. 15

Ex Apocalypsi.

1 *Ego sum primus & nouissimus, & habeo claues mortis & inferni. p. 1. p. 422 num. 27*

2 *Vincenti dabo manna absconditum, & nomen nouum. parte. 1. pagina. 103. nummero. 15*

3 *Amen, testis fidelis & verus. p. 1. pagi. 449. num. 7*

Suadeo tibi emere à me aurum, quo locuples fias. p. 2. p. 377. nume. 17

Ecce ego sto ad ostium, & pulso. p. 2. pagi. 446. num. 16

Ecce dedi coram te ostium apertum, quod nemo potest claudere, quia modicam habes virtutem, &c. p. 1. p. 791. nume. 25

Ego dilexi te, quoniam seruasti verbum patientiæ meæ, &c. habitantes in terra. p. 2. p. 157. nume. 1

4 Et mittebant coronas ſuas ante thronum. p. 2. p. 486. num. 5

5 Feciſti nos Deo noſtro regnum. p. 1. pag. 30. nume. 24

11 Datus eſt mihi calamus, &c. atrium autem quod eſt foris templum ejice foras & ne metiaris illud. parte. 2. pagina. 367. num. 19

12 Proiectus eſt Draco ille magnus, &c. qui accuſabat illos ante conſpectum Dei noſtri die ac nocte. parte. 1. pagina. 69. nume. 2

Mulier amicta ſole, & luna ſub pedibus eius. p. 1. p. 546. num. 44

Factum eſt prælium magnum in cælo, Michael & Angeli eius, &c. parte. 1. pagina. 736. num. 10

Datæ ſunt mulieri alæ duæ, vt volaret in deſertum parte. 1. pagina. 763. numero. 23

13 Vidi de mari beſtiam aſcendentem, &c. & eos, qui in cælo habitant. p. 2. p. 462. num. 2

14 Et vidi. & ecce agnus ſtabat ſupra montem Sion, &c. Hi empti ſunt de terra ex omnibus primitiæ Deo & agno. p. 2. p. 372. nume. 4

Non habent requiem die ac nocte, qui adorauerunt beſtiam & imaginem eius. p. 2. p. 398. nume. 12

22 Et oſtendit mihi fluuium aquæ vitæ, & ſplendidum tanquam cryſtallũ procedentem de ſede Dei & agni. p. 1. pag. 209. nume. 22

FINIS.

INDEX RERVM ET SENTENTIARVM MEMO-

rabilium, quæ in hoc opere continentur, iuxta ordinem alphabeticum conſcriptus.

A.

A B,C,D, Et reliquæ literæ moraliter applicantur.part. 1. pagin. 751.num.18

...m. S. Trinitas apparuit for... viſibili.part.1.pag.229. nu.25

Abraham qua de cauſa à Lot receſ... par.2.pag.489.n.13

A... m magnam erga pauperes ... regrinos habuit miſericor... diam.par.1.pag.546.nu.2

Abraham cur à Diuo Paulo de fide laudatur.par.1.pa.650.nu.1

Abelis & Caini contentio. par. 1.p. 813.nu.19

Abſtinentia Diui Ioannis Baptiſtæ.par.1.pag.373.nu.15

Abundantia rerum ſæpe iniquitatem parit.part.1.pag.652.nu.8

Abnegare nos ipſos debemus. part. 2.pag.105.n.18.&.pag.345.nu.12

Abnegatio ſui ipſius nouum præceptum.part.2.pag.93.nu.8

Abnegatio ſui ipſius qualis præcipiatur à Chriſto.par.2.p. 93.nu.9

Abnegare ſeipſum quid. part.2.pa. 94.nu.12

Accidens nullum eſt in Deo. part. 1.pag.246.n.15. & pag.277.n.21

Actus voluntatis Saluatoris noſtri cur erat meriti infiniti par.1.pag. 627.num.4

Actus vnicus vehemens plus efficit quam remiſſus,part.2. pagi. 433 num.7

Adam omnibus animãtibus nomẽ impoſuit,pa.1.pag. 342.nu.19

Adam peccãte omnes peccauimus. par.1.pag.679.nu.24

Adamas virtute attractiua magnetem ſuperat.par.2.pagi.98.nu.23

Adoleſcẽtium huius temporis viuẽdi licentia.par.2.pag.313.nu.2

Adoleſcẽtes ne ſint in ſermone dulces.par.1.pag.816.nu.29

Adoratio,quæ Deo,cruci, Virgini Mariæ,& ſanctis debetur. part.1. pagi.107.nu.26

Adoratio latria præciſum obſequiũ Dei eſt.par.1.pag.489.nu.9

Adoratio latria abſoluta & reſpectiua vndè dimanet.p.2. pag.12, nume4.

Adulatio cito cognoſcitur,part.1.p. 416.nu.8

Adulter grauius punietur quã adultera

tera, p.2.pa. 365.num.15
Aduentus Domini quam deſideratus, p.1.pag.153.num.27
Aduentus Chriſti & hominem repa rauit, & mundum reſtituit, p.1.p. 195. num.10
Aduentus Chriſti quot bona mundo attulit. p.2.p.248. nu.22
Aduerſitates libenter ſuſcipiendæ, p.1.p.66. nu.23
Affectus rerum terrenarum inordinatus cui noceat, p.2.p.338. nu.18
Affectiones à terra ſunt eleuandæ, p. 1.pa.812.num.13.&.p. 2.pa.442. num. 6
Afflictos quid cõſolatur, p.1.p.768. num. 36
Agrippina mater Neronis vitam ni hili fecit, vt filius imperio potiretur, p. 1.p. 490.nu.12
Agnum paſchalem, qui in peccato comedebat, non peccabat, p.1.pa. 284.num. 10
Agnus innocentiam denotat, p.1.p. 340.num. 11.
Alexander cur laudauit Achillem. p. 1.pa.376.nu.23
Alexander cur è palatio eiecit quen dã Philoſophum, p.1.p 416.nu.9
Alexãder magnus Indias expugna turus quid fecit, p.2.pa.180.nu.16
Alfonſus Rex Caſtellæ quarè Zaidam vxorem noluit Mariam appellari, p.1.p.24.nu.16
Alma quid ſignificet p.1.p.44.n.17
Amadeus princeps quos habuit canes venaticos, p.1.p.549.num.9
Amanti Deum præmium aſſignatur. p.1.p.172.num.25
Ambitio omnia deuorare vult, par. 1.p.493.nu.20
Ambitio cunctos aggreditur, par.1. p.709.nu.11.&.pa.720.nu.5. &. p.741.num.25
Ambitio plura mala committit, p. 1.p.745.nu.2.&.pa.749.num.12
Ambitioni quid medeatur, p.1.pag. 742.num.30
Ambitioſus diuinitate potitus quali ter ſe gerat, p.1.pag.492.nu.18
Ambitioſus à dignitate excludendus, p.1.p.591.nu.22
Ambitioſorum ingenium, p. [illegible] 708.num.10
Ambitioſis poſt obtentam dignitatẽ quid ſuperſit, p.1.p.494. nu.22
Ambitioſi omnia ſe poſſ[illegible], p.1,p.495.nu.26
Amen Hebraica vox & quid ſignifi cet, p.2.p.110.nu.2
Amicus verus quas debeat habere cõditiones. p.2 p.17.nu.20. &.21
Amici Dei in quo Chriſtum conan tur imitari, p.1.p.783.num.1
Amicitia quæ ſit vera, p.2.p.10. nu mero.30
Amicitia ficta in quo apparet, p.2. p.13.nu.8
Amicitia inter quos habenda eſt, p. 2.p.17.nu.20
Amicitia non repentè abrumpenda eſt, p.2.p.18.nu.23
Amor in rationali creatura qualiter debitum Deo perſoluat, p.1.pag. 166.num.7
Amor quantus ſit quomodo cognoſcendus.

cendus.p.1.p.167.nu.10
Amor ſine operibus,ſi adeſt operãdi facultas, eſt inanis,p.1.pa.168. num.33
Amor diuinus cur morti comparetur.par.1.pag.176.nu.10.&.pagi. 699.num.15
Amor diuinus qualis fingendus, p. 1.p.177.num.11
Amor diuinus potens,ſingulare,& vnicum mundo beneficium,par. 1.pag.203.num.2
Amor diuinus non eſt cæcus,vt profanus.p.1.p.218.num.1
Amor diuinus vſquequo peruenit. p.1.p.204.nu.7
Amor diuinus ex qua notitia dimanet,p.1.p.370.n.4
Amor diuinus erga omnes creaturas æqualis,p.2.p.65.nu.7
Amor diuinus ex parte creaturatũ non dicitur æqualis,ibidem.
Amor diuinus erga peccatores, par. 1.p.789.nu.17.&.pag.197.nu.4
Amor Chriſti Domini in quo maximè enituit.p.1.p.322.n.26
Amor Dei vnde nobis proueniat, p.2.pa.126.nu.20
Amor mutuus vigere debet,p.1.pa. 22.num.10
Amor quo ſit pretioſior,p.1.pa.193 nume.3
Amor perfectus qui ſit,p.1,pa.220. nume.7
Amor perfectus non admittit conſortium.p.1.p.266.nu.15
Amor Chriſtũ interfecit,& ſic amari vult,p.1.p.274.num.11
Amor facilè operatur,p.2.p.300.nũmer.16
Amor feruidus quid in anima cauſet.p.1.p.280.nu.29
Amor,qui nequit opus adimplere, voluntatem manifeſtat,p.1.pagi. 326.num.3
Amor proximi ex Dei dilectione dimanat.p.2.p.28,nu.18
Amor eſt beneficiorum origo,part. 2.p.36.nu.9
Amor verus cui inniti debeat,par.2 p.74.nu.8
Amor eſt ſicut aqua p.1.p.658.n.24
Amor eſt deſiderij centrum,p.1.pa. 723.num.14
Amor proprius ianuas Deo claudit, p.2.p.132.num.10
Amor noſtri ſit regula amoris proximi.p.2,pa.15.num.17
Amor proprius quot vitiorũ ſit autor,p.2.p.116.nu.19
Amor eſt animæ ala,par.2.pag.383. nume.2
Amor à ſemetipſo alienat amantem p.2,pa,384.nu.5
Amor fortior omnibus,p.1.pag.205. nume.10
Amor amore rependitur,p.1.p.206. nume.11
Amor rerum terrenarum ne nos offuſcet,p.1.pag.311.nu.25
Amori nihil eſt graue.p.1.pa.169.n. 17.&.p.176.nu.8.&.pa.70.nu.20
Amoris veri argumentum,p.1.pag. 203.num.4
Amoris diuini ſignum,p.2.pagi.36. nume.10

Amoris effectus præcipuus quis sit. par.1.pag.790.nu.20
Amor proprius cui sit impedimento.par.2.pag.95.num 15
Amoris maximi signum. par.2. p. 126 nume.20
Amor mutuus multis ex causis dimanat.par.1.pag.463.nu.16
Amor Christi & amor virginis Mariæ quam habeant connexionem par.1.pag.658.nu.25
Amor Christi erga homines.part.2. pag.115.nu.16
Amor Dei nullum alium admittit. par.2.pag.117.nu.22
Ananias quid significet. par.1. pag. 729.nu.30
Anaxagoras cur fuit capite damnatus.par.1.pag.263.nu.5
Anaxagoras quid amissis diuitijs dixerit.par.2.pag.319.nu.21
Analogice plura dicuntur de Deo non per naturam.part.1.pag.285. num.7
Angelus quare positus sit in paradisi custodiam.par.1.pa.504.n.16
Angelus propinquior Deo magis participat voluntatem illius.par. 1.pag.516.nu.29
Angelus nequit animam introire. par.1.pag.754.num.29
Angelus quid possit agere in anima part.2.pag.384.nu.6
Angeli plura redemptoris nostri mysteria vsquequo ignorarunt.par. 1.pa.99.nu.4
Angelus beatus est in vinculis,par. 1.pag.289.nu.25
Angelus in alicuius corporis assumptione qualiter se habeat. part.1. pag.344.num.23
Angelum per gratiam esse excellentius est quam per naturam. part. 1.pag.344.num.24
Angeli in præsepio non tantum Deum hominem factum adorabant.par.2.p.438.num.24
Angeli in illo instanti,quo fuerunt viatores quantum meruerunt.p. 2.pag.454.nu.22
Angeli superiores ad nos mitti non solent.part.1.pag.353.num.19.& pag.719.nu.2
Angeli maiores minores illuminãt. par.1.pag.456.nu.26
Angeli lętantur de conuersione peccatoris.par.1.pag.633.num.13
Angeli fuerunt creati in gratia,p.1. pag.642.nu.13.&.pag.734.nu.4. &.pag.682.nu.2
Angeli in hominum ministeriũ destinantur.par.1.pag.716.nu.33
Angeli post Christi aduentum efficacius nos custodiunt.par.1.pag. 728.num.27
Angeli non descendunt per generationem.part.1.pagi.728.num.29
Angeli quàm in promptu sunt, vt seruis Dei inseruiant.part.1.pagi. 729.num.31.&.34
Angeli cur sæpe nos à periculis non eripiunt.par.1.pag.729.nu.32
Angeli quare alis depinguntur.p.1. pag.730.nu.33
Angeli cur inter se decertasse dicuntur. par.1.pag.731.nu.36

An-

Angeli in quo cælo ſunt. part. 1. pa. 733. num. 2
Angeli non occupant locum. part. 1. pag. 733. nu. 2
Angeli in qua fide creati fuerunt in gratia. par. 1, pag 734. num. 5
Angeli quarè exoptarunt aduentũ Chriſti. par. 1 pagi. 734. nu. 6
Angeli quod peccatũ commiſerunt. par. 1. pag. 735. nu. 8
Angeli nullum in intellectu poſſunt errorem habere. p. 1. pagi. 735. n. 8
Angelorum rebellionis cauſa. part. 1. pag. 743. num. 33
Angeli de quo in cælo decertarunt. p. 1. pag. 736. num. 10
Angeli quibus armis in cælo dimicarunt. ibidem.
Angeli boni per quem malos vicerunt. par. 1. p g 736, nu. 12
Angeli magno cum labore gloriam compararunt. ibidem. nu. 11
Angeli ante electionem ſunt liberi. p. 1. pag. 737 nu. 13
Angeli mali non habuerunt pœnitẽ di locum. p. 1. p. 738. nu. 16
Angeli boni in hoc ſæculo quod bellum cũ malis gerant. ibidẽ. nu. 18
Angeli boni aliquando nos caſtigãt. part. 1. pag 740. nu. 24
Angeli miro quodam modo viſionẽ ſuam ſpiritui noſtro infundunt. p. 1. pag. 755 nu. 30
Angeli maximum zelum habent erga animas ibidem nu. 32
Angeli omnes ſpecie differunt. p. 2. pag. 278. nume. 11
Angeli ſunt innumerabiles, ibi. n. 12
Angelorum perfectiones vnde poſſint colligi ibidem nume. 11
Angelus non eſt nomen naturæ ſed muneris. par. 1. pag. 42. num. 10
Angelorum mittendi ordo. p. 1, pa. 719. num. 2
Angerona triſtitiæ Dea. par. 1. pag. 554. nu. 24
Anima à mundi ſtrepitu ſemota in quo ſe exercere debet p. 1. pag. 34. nu. 19
Anima indurata quo tendit. par. 1 p. 148. num. 12
Anima abſque Deo deformis. p. 2. pag. 452. nu. 4
Anima qualiter ad imaginem Dei facta ſit par. 2. pag. 407. nu. 6
Anima in gratia eſt alterum cœlum empyreum. par. 1. pag. 171. nu. 22
Anima in beatitudine quam inclinationem habeat p. 1. pag. 174. nu. 2
Anima licet ſit tota in toto & tota in qualibet parte, magis in vno membro quam in alio operatur. p. 1. p. 185. num. 6
Anima iuſti quod plus eleuatur eo magis diſponitur p. 1. p. 186. nu. 7
Anima Spiritus ſancti plena quam decora. par. 1. pag. 201. nu. 28
Anima ſedendo & quieſcendo fit ſancta par. 1 pag. 190. nu. 21
Anima trãquilla in virtute proficit. par. 1 pag. 280. nume. 28
Anima Chriſti per veram cõcomitãtiam eſt ſub panis & vini accidentibus. p. 1. pag. 282. num. 6
Anima quem habeat cibum & medelam. par. 1. pag. 297. nume. 18

Anima quo exercitio plurimum lucretur coram Deo.p.1.pa.381.n.7
Anima ſine gratia qualis manet.p.1. p.418.n.16
Anima Dei plena vtilitati proximi vacat p.1.p.443.n.21
Anima iuſta qualiter ſe habeat in recordatione peccati p.1.p.457.n.2
Anima quo ſatiatur par.1.pa. 464.n. 22.&.p.2.pa.407.n.6.&.pag.409. nume.11
Anima habet infinitam capacitatem paſsiuam,ibidem.&.par.2.p.407 num.6
Anima ſancta quales habeat cogitationes p.1.p.528.n.28
Animæ pedes.part.2.p.491.num.20
Anima & corpus quomodo inter ſe ſe habent p.2.p.396.n.8
Anima iuſti pulcherrima.p.1. p.529 num.31
Anima & corpus in continuo iurgio verſantur p.1.p.575.n.7
Anima noſtra ſecundum Philoſophum eſt tanquam tabula raſa.p. 1.p 475.n.9
Anima qualiter perficienda ſit. p.1. p.576.n.10
Anima naturaliter deſiderat corpus ſuum informare.p.1.p.581.n.27
Anima à Deo potiſsimè ſeruatur.p. 1.p.608.nu.7
Anima doctrina indiget.p.2.pa.60. nume.15
Anima citius purganda eſt à peccato.p.2.p.78.nu.18
Anima peccatrix appetitui ſubiacet. p.1.p.609.nu.
Anima iuſti gladius acutus.p.1. pag. 602.nu.25
Anima quæq; angelum habet cuſtodem.par.1.pag.716.nu.34
Anima pura mirabiles operationes angelorum recipit.par.1.pag.755. nume.31
Anima quãdo vel magis illuſtratur, vel obcæcatur. p.777.p.11.nu.13
Anima duplicem habet effectum.p. 2.p.123.nu.11
Anima quibus illuſtratur.p.2. p.167 num.4
Anima noſtra poſt lapſum ex ſe quid producat.p.2.pa.232.n.6
Anima beata nitidior erit cũctis corporibus glorificatis. part.2. p.303. nume.25
Anima duas alas habeat.p.2.pag.383 nume.2
Anima ſoli Deo vnitur.part.2. pagi. 384.num.9
Animæ ſanctæ affectio.p.2.pag.353. nume.13
Animæ peccatricis abominatio.p.2. p.453.num.6
Animæ ita nos conformemus,vt corporis non obliuiſcamur, & è contra.p.1.p.280.n.29
Animæ de partis diuitijs quid ſuperſit.p.1.p.459.nu.8
Animæ ſanctæ deſiderium. par.1.p. 464.nu.23
Animæ & corporis diſcrimen.part.2 pag.575.num.8
Animæ quando indulgemus.p.1.p. 678.nu.21
Animæ prius medeatur quam corpo-

pori.p.2.pa.178.num.9
Animæ non omnes vnam eandemque affectionem habent in Deũ, p.2.p.310.n.17
Animarum prægnantium duo sunt genera.p.1.p.459.n.6
Animarum cura est ars artium, p.1. p.492.nu.16
Animarum salus maxima cum diligentia exquirenda.p.2.p.54. n.32
Animalia habẽtia debile caput toni truo perturbãtur.p.1.pa.475.n.23
Animus in quo vires sitas habeat. p. 1.p.774.n.13
Animus vagus nihil perficiet.p.2.p. 403.nu.28
Animus fero ad periculorum patientiam post pericula instruitur.p.2. p.39.n.18
Animus noster finitus.p.1.pag.796. nume.3
Animus noster quare quo magis speculationem intendat, eo minus habeat virtutis affectum.par.1.pagi. 796.nu.3
Animi propensio parte.1. p.835.numero.16
Animi canales parte.1.pagi.796. n.3
Anna mater Virginis Mariæ de qua tribu descendit parte.1. pag. 498. num.3
Antichristus omnium acerrimus.p. 2.p.462.n.1
Annæ nomen quadruplicis significationis p.2.pag.404.n.32
Annæ nominis quatuor fœminas fuisse refert scriptura.p.2.pa.403. nume.29
Apellis industria.p.1.p.696.nu.7.& pag.764.n.25
Apes vbi libenter maneant. part.1. par.190.n.21
Apostoli quibus armis mundum debellarunt.p.1.p.236.n.8. &.p.2.p. 67.num.8
Apostoli si in illo passionis triduo consecrassent, qualiter conficerẽt p.1.p.287.n.20
Apostoli quot labores pertulerũt in conuersione mundi.par.1.pag.389 nume.31
Apostoli omnes ad fuerunt Mariæ virginis morti.p.1.p.579. num.20
Apostoli & gratiam iustificantem & recte lequendi gratiam habuerunt.p.2.p.43.n.30
Apostolus quid significet,p.1.p.603 nume.28
Apostolos cur sæpius in ambitionẽ incidisse,euangelica narrat historia,p.1.p.720.nu.5
Apparatus & sumptus superfluus rescindendus,p.1.p.293.n.6
Appetitus hominis quam pœnam sortiatur.p.1.p.601.n.22
Appetitus hominis importunus.p. 1.p.600.n.20
Appetitus sunt coercendi.p.2.p.300 num.16
Appetit? causa quę sit p.1.p.58 n.10
Appetitui resistendum. par.2. p.94. nume.11
Aqua quare suffocat parte.1.p. 223. nume.15
Aqua quibus de causis ascendat sursum.p.1.p.425.n.6

Aquila quomodo renouatur. p. 2. p. 101. num. 7
Aquilæ sunt viuacissimi olfactus. p. 1. pag. 329. nume. 10
Arbitrium liberū nulla constellatione tollitur par. 1. pag. 159. nume. 15
Arbitrium liberum tollere hęreticū. par. 2. pa. 485. nume. 2
Arbitrium liberum à Deo non tollitur. par. 2. pagi. 87. nu. 21
Aristenes philosophus cur ægre tulit laudari. part. 1. pag. 392. num. 4
Aristides quid de quodam Themistoclis consilio senserit. part. 2. pa. 312. num. 23
Aristoteles fuit quoddam naturæ prodigium.
Arca fœderis quid obumbrauerit. pa. 1. pa. 593. nume. 17
Arca fœderis licet ex se grauissima leuitis non pōderabat. part. 1. pagi. 169. num. 17
Arseni⁹ Abbas moribūdus Angelos alloquiebatur. par. 1. pag. 628. nu. 7
Ascensio Dñi in cœlum ad quæ nos inuitet. par. 1. pag. 154. num. 28
Assentatio nocet plurimum. part. 1. pag. 140. num. 17
Asiæ mos. par. 1. pag 619. num. 9
Attentio in concione præstanda. p. 1. pag. 585. nu. 5
Attributa Dei omnia sunt æqualia. par. 2 pag. 65. num. 2
Auarus semper est inquietus & anxius. par. 1. pag. 685. nu. 9
Auarus nunquam satiatur par. 2. pa. 407. num 5
Auari ingenium. par. 2. p. 408. nu. 10
Auarus fugiendus. part. 2. pagi. 320. nume. 24
Auari diuitias adorant. part. 1. pagin. 684. num. 6
Auaritia ligat auaros. par. 1. pagin. 14, nume. 11
Auaritia non curatur rerum affluentia. par. 1. pag. 685, nume. 10
Auaritia quibus communis. part. 1. pag. 683. nu. 5
Auaritia non senectute curatur. par. 1. pag. 684 num. 8
Auaritiæ vis. part. 2. pag. 328. num. 16
Auaritia quæ vocetur. part. 1. pagin. 254. num. 7
Auenza Rabbi antiquissimus Hebræorum. par. 1. pag. 305. nu. 9
Sancto Augustino quid quædam vox è cælo lapsa dixit. part. 1. pag. 293 num. 4
Augustus Cæsar qua de causa Alexandriam non vastauit. part. 1. pa. 567. num. 17
Aurum qua auditate inquiratur. p. 2. pag. 406. num. 3
Aurora vnde dicitur. par. 1. pag. 647. num. 28
Auxiliū efficax cui concedatur. p. 1. pag. 45. nu. 21. & pag. 285. num. 14
Auxiliū in rebus exterioribus semper est occasio iacturæ interioris. p. 1. pag. 540. nu. 26
Auxiliū Dei in conflictu spirituali nunquā deest. p. 1. pag. 676. nu. 15
Auxilium sufficiens nulli denegatur. par. 1. pagi. 760. nu. 12
Auxilio Dei ad salutem expeditius pauper quam dives vtitur. part. 2. pag.

par.316.nume.11
Azarias quid significet. part.1.pagi. 729.num.30

B.

BAculus episcopalis quid significet.part.1.pag.629.n.12
Bamba Rex Hispaniæ cuius religionis fuit monachus,p.2.pagin.332. nume.26
Baptismus idem pollet quod lauacrum,par.1.pag.118.n.8
Baptismus hominem renouat, part. 1.pa.101.n.8
Baptismus quando dandus adultis par.1.pag.256.n.15
Baptismus ex passione Christi emanuit,p.1 p.111.n.11
Beatitudo & omnia ad eam consequendam per quem nobis donata sunt,p.1,pa.20.n.6
Beatitudo qualiter contineatur in verbi diuini auditione,par.1.pagi. 526,num.22
Beatitudo in quo consistat,par.1,pa. 723.n.14.&pag.849.n.30,&,par. 2,p.280.n.17
Beatitudo in quo à philosophis ponebatur,p.2,p.171,n,16
Beatitudo nostra obiectiua quæ sit, p.2,pag.279.n.15
Beatitudo extra Deum non reperitur,par.2,p.395,n.4
Beatitudinem in fruitione diuini amoris consistere vsque adeo probabilis est sententia,part.1,pagin. 849 num.30
Beatus quis erit,par.1,pag.6,n.15
Beatus quisque quantum loci occupabit,par.1,p.84,n.16
Beatus quisq; suo gloriæ gradu quiescit,par.1,pa.85,n.19
Beatus alter alterius gloria delectatur,par.2,pag.101.n.5
Beati quomodo dicantur Dei comprehensores,p.1,pag.126,nu.5,&, par.2.pa.409,n.13
Beati omnes quoad desideriũ æquales sunt,par.1,pag.85.n.18
Beati cur malorum supplicio delectantur,par.1,pag.790.n.12
Beati cum malorum pœnas miserẽtur, quarè nõ afficiantur tristitia, par.1.pag.791,n.23
Beati esse naturaliter cupimus,part. 2,pag.170.nu.15
Beatificari in quo speramus, part.1, p.453,n.19
Bellum spirituale quæ arma requirat,p.1,p.739,n.21
Bella omnium ferè malorum origo, p.2,p.151,n.9
Bellum inter corpus & animam,p.2 p.489,n.14
Benedicere quid sit,part.1, pag. 120, nume.14
Benedictio aliquando donum & beneficium significat,p.1,p.36, n.24
Sancti Benedicti visio,part.2, pagi. 331,nume.25
Beneficium maximũ est inter Christianos nasci,par.1.pagi,6,num.17
Beneficium redemptionis admirabile.par.1,pag.663,num.5
Beneficium Dei præcipuum, part.1, Sanct.ij.pars. 113 pag.

pag.784.nu.3.&.pa.807.num.1
Beneficia Dei erga homines diuersa par.1.p.11.n.3
Beneficia cur minutatim hominibus impartitur Deus.part.1. pagi.181. num.25
Beneficia Dei cur nobis denegentur vel concedantur,part.1.pagin.186. nume.9
Beneficia collata in lege gratiæ potiora sunt quàm in scripta,part.1. pa. 282.nume.5
Beneficia homines subijciunt par.1. pag.328.num.9
Beneficia quantò potiora, tanto ad Dei confessionem nos obligant, par.1.pa.395.n.11
Beneficia Dei considerandasunt,p. 1.pag.446.num.32
Beneficia Dei sunt innumerabilia,p. 1.pa.662.n.4.&.p.778.nu.26
Beneficia recētia gratitudinē recētē exquirunt,par.1..pa.664.num.10
Beneficia Dei cui assimilentur, par. 2.pa.311.nu.20
Beneficijs Dei qui abutuntur, par.1. pag.108.num.3
Beneficijs crescentibus crescant gratiarū actiones p.1.pa.605. num.13
Beneficijs Dei negotiandum est,pa. 2.pa.310.num.19
Beneficijs Dei vti nō abuti oportet, par. 2.pa.311.nu.20.&,pa.372.n. 2.&.pa.407.nu.7
Beneficiorum Dei recordatio quid efficiat,par.1.pa.662.nu.4
Beneficia plura curata non licet habere.par.2.pa.85.nu.15. &.pagin. 262.num.30
Benefaciens diligit beneficiatum,p. 1.pag.372,num.10
Bethsamitæ quare à Dño percussi post arcæ visionē.p.1,pa.301,nu.3
Blasphemia non solùm est intellectus sed & voluntatis, par.1. pagi. 220.num.5
Blasphemi supplicium, par.2. pagi. 112.num.8
Blandiri alijs non licet,par.1. pagin. 416.num 7
Boni cum malis in hac vita mixti sunt,part.1.pa.511, nu.13. & pagi. 604,num.30
Boni tàm interius quàm exterius simus.par.1.pa.415.nun..6
Bonus ex parte circa quod omnino malo est deterior p.2.pag.325.n.6
Bonus solus honore dignus, par.2.p. 128.num.27
Bonus ex beneficijs sibi collatis Deo seruiendi ansam sumunt, p.1.pag. 361.num.9
Bonum hominis quid sit,par.1. pag. 437.num.3
Bonum est diffusiuum sui,par. 1. pa. 544.nume.37
Boni non timent detractores, part.1 pag.554.num.22
Bonum est quod omnia appetunt, par.2.pa.18.num.21
Bonum nostrum quod sit,par. 1. pa. 219.nume.4
Boni natura quæ sit,par.1.pagi. 212, nume.2
Bono incepto insistendum , part.1. pag.526.num.20

Bono detrahere quid ſit, part.1.pagi. 553.n.20
Bonus ſua cauſa non eſt dicendus bonus, par.2.pag.14.n.9
Bona ſpiritualia quo æſtimantur, p. 2.pag.408.nu.8
Bonum ne fiat propter humanos reſpectus, par.1.pag.347.nu.2
Bona temporalia ad quid inſtituta, par.1.p.646.nu.22
Boni totius fundamentum, part.2.p. 145.num.23
Bonitas diuerſimode dicitur de Deo & hominibus.p.2.p.308.n.13

C.

CAin quam ob cauſam terram colui, par.1.pa.813.n.18
Calciamenti vſus quidam antiquus, par.1.pag.546.nu.44
Camillus Romam reſtituit, part.2.p. 392,num.30
Caro Chriſti verè eſt cibus in toto rigore ſermonis, p.1. pa.283. num.7
Caro iuſtos opprimit ſeu potius nititur, par.2.pag.452.num.3
Caro ſpiritui aduerſatur, par.2.pagi. 489.num.13
Caro quas partes agat, par.1.pag.739 nume.20
Caro cur maceranda, par.1, pagi.739. nume.21
Caro crucifigenda, part.1. pagi. 678. nume.20
Caro coercenda.p.2.pa.104. num.35
Caro qua arte fugienda.part.2.pagi. 366.nume.16
Caſtitas facile deperditur, part. 1. pa. 630.num.15
Caſtitas donum Dei eſt, part.2.pagi. 289,num.12
Caſtitas via rectiſsima ad impetrandam ſanctitatem.par.2. pagi.364. num.11
Caſtitas eſt quoddam martyrij genus, par.1.pa,655.nu.7
Cauſa cur non omnes ſancti ſumus, par.1.pag.45.num.21
Cauſæ ſibi inuicem ſunt cauſæ, part. 2.pag.224.nu.6
Sancta Catherina Senenſis quam gratiam à Deo impetrauit, p.1.pa. 529.num.31
S. Catherina Senenſis quid rogauit à Domino, & quod reſponſum accepit, p.1.p.551.nu.14
Sancta Catherina virgo Alexandrina nobilibus orta parentibus, par. 2,p.371.nu.1
Cedrus ſerpentes fugat.part.1.pagi. 518.num.34
Cæremoniæ Eccleſiæ non ſunt otioſæ, par.1.pag.529.num.29
Cœlibatus magis præſtat quam nuptiæ, par.1,p.32.nu.12
Cælum nõ propter ſanguinis cognationem, ſed propter merita obtinetur, par.1.pag.501.nu.7
Cœlum quibus virtutibus præcipue promittatur, par.1,pa. 850. nu.32
Cælum empyreum reliquos nitore excellit, par.2.pag.330.nu.25
Cœli ianua quæ ſit, part. 2.pagi.118. nume.25
Cœlum quo acquiritur.pa.2. pagin.

327.nume.13
Cœlum niſi moueretur, non eſſet generatio nec corruptio, part.1, pag. 436,n.1
Cœlum non recipit peregrinas impreſsiones, par.1, pag.436,n.2
Cœlum quare eſt incorruptibile, p. 1.pag.437,n.5
Cœlum ante Chriſti paſsionẽ clauſum erat, par.1.pa.422,n.15
Cœlorum claues quæ ſint, part.1,pa. 421.nu.24
Cœlorum claues quis habeat, part.1, pa.410,n.23.n.3
Cœlorum amplitudo, par.1.pag.84, nume.16
Cœlum multi exoptant, ſed paucis contingit ad illud peruenire, part. 1.pa.81.nu.8
Cœlum empyreũ omnes amplitudine excellit, par.1,p.84,n.16
Cœlum aliquãdo ſumitur pro aere, par.1,pa.303.nu.3
Cœlum anguſtum habet aditum, p. 1,p.763,n.15
Cære oppidi in virgines veneratio, pa.2,p.392,n.29
Charitas calamitates & labores & imperfectiones tolerat p.1,p.790.n.20
Charitas duo extrema coniungit, p. 1.pa.254,n.9
Charitas quid, par.1. pagi.266.nu.14
Charitas à quo nobis commendatur p.1.p.456.nu.26
Charitas erga proximos ſignum eſt habentis Deum, p.1.p.460.num.1
Charitas alias virtutes requirit, part. 2.pa.25.num.9
Charitas ſumma totius doctrinæ, p. 2.pag.36,nu.10
Charitas in quo conſiſtit. ibidem.
Charitas diſcordes coniungit, par.2. p.68,nu.9
Charitas peccato repugnat, part.1.p. 728.numer.27
Charitas quando perfecta, part.1.pa. 842.nu.8
Charitas inopia rerum augetur, part. 2.pa.194,nu.3
Charitas virtus excellens, par.2, pag. 217 num.15
Charitas operibus valorem tribuit, par.2,pa.218.nu.17
Charitas non eſt mercenaria, part.2. p.226.nu.11
Charitas eſt animæ medulla, part.2, pa.236,nu.17
Charitas eſt ſcientia præſtantior, p. 2.p.245,num.12
Charitas etiam ſe extendit ad extraneos, par.2,pa.260.nu.24
Charitas cordis cingulum, part.2.pa. 289.nume.23
Charitas bene ordinata &c. ab aliquibus non probe intellectum axioma, par.2.pa.317.num.15
Charitas ceteris virtutibus tribuit valorem, par.2,p.376.num.15
Charitas quo acquiratur, par.2, pagi. 377,nume.18
Charitatis ordo quid poſtulet, part. 1.pa.219.nume.3
Cherub quid, par.1,pa.717.nume.26
Chriſtus Dominus quare ſe ipſum aliquando laudauit, part.1.pag.13 nume.8

Christus quare dicitur agnus. part.1. p.17.num.22
Christus & eius aduentus quibus de causis à Diuo Paulo vocetur iustitia. par.1.p.29.nu.3
Christus quanta patientia discipulos edocebat par.1.pa.80.nume.2
Christus quàm liberalis fuerit erga homines p.1.pa.119.n.10
Christ⁹ si modò posset tristari, quid ei tristitiam afferret.p.1. pagi.175. nume.6
Christus cur non missus est, vt iudicet mundum par.1.pag 208.nu.19
Christus in priori aduentu opera iudicauit, in secundo verò homines. par.1.pa.209.num.20
Christus propter quē cruci affixus ptor.pag.212.num.3
Christus quarè velatum sub specie panis & vini nobis se præbuit. pa. 1.pa.286.num.26
Christus quare dedit se nobis sub bina specie, part.1. pag.287.n.19
Christus in quolibet accidentium integer manet.p.1.pa.287.nume.19
Christus patri quatenus gratias egit par.1.pa.320.nu.21
Christus doluit mortem Ioannis Baptistæ par,1.pa.376.n.22
Christus est fundamentum Ecclesię par.1.p.389.nu.29
Christus est filius Dei naturalis etiã secundum quod homo.par,1.pag. 408.num.16 &.p.418.num.14
Christus ex qua tribu duxit originem par.1.pag.448.nu.2
Christus calicem passionis absque vlla consolatione ebibit. par.1.pa. 496.num.30
Christus in morte cuique Apostolorum affuit.par.1.pag.663.nume.13
Christus verus Deus & homo prædicandus.par.2.pa.71.nu.2
Christus ad quid sequaces suos inuitat.par.2.pa.91.num.3
Christus passus est amore & charitate.par.1.pag.670.nu.27
Christus in conuersione iustorum lętatur & malorum damnatione.p. 1.p.759.nu.10
Christus nobis gratiam promeruit. par.2.pa.141.nu.11
Christus in quantum homo pro quibus patri obtulit passionem. part. 2.pa.370.nu.19
Christus quare dicitur via.p.1. pa.83 nume.11
Christus est regula nostrarum actionum.par.1.pa.94.nu.17
Christus in cruce fuit redemptor & magister.p.1.pa.121.nu.17
Christus diabolum domuit. par.1.p. 136.num.46
Christus cur glorioſus nõ mansit in mundo.par.1.pa.137.nu.9
Christus in obseruantia diuinæ legis suos assecias corroborat. part.2 pa.5.nume.15
Christus corpori simul & animæ medebatur.par.2.pa.15.num.13
Christianus quid. par. 1.pa.61.nu. 8
Christianus fidelis fide ad diuina mysteria vtitur.par.1.pa. 261.nu.1
Christiani quantũ ab antiqua firmitate deflexerint.p.1.p.400.nu.29

Christianus negotiatori similis. par. 2.pag.420.nu.16
Christianus quomodo crucem portare debet.par.2.pag. 95. nume.15
Christiani qua teneantur obligatione,par.1.pag.470.nu.5
Christianus quid in Baptismo Deo vouit par.1.pag.497.nu.31
Christianum esse publicè confitendum.par.1.pag.72.nume.4
Christianos omnes, sacerdotes esse, asserere,hæreticum est.part.2.pa. 30.nume.24
Christiani cur ab alijs nationibus sæpè vincuntur.part.1.pa.593. nu.29
Christianum esse donum Dei est.p. 1.pa.595.nu.3
Christianus Christi vitã & seipsum intueatur.par.2.pag.344. num.11
Christianus quid præ oculis habiturus.par.2.pag.361.num.2
Christiano quid inter alia difficile. par.2.pa.383.num.2
Christianum esse maximũ Dei beneficium.part.2.pag.410. nume.15
Cibus animæ quis sit.par.2.pag.182 nume.21
Cibus nimius quantam noceat.part. 2.pag.349.nu.3
Ciborum quanta sit hodierna die in inquisitione diligentia.par.1.pag. 141.nume.21
Ciborum abundantia animæ operationes impedit.par.1.pa.142.n.21
Ciborum temperantia quam vtilis. par.1.pag.146.num.5
Ciuitas quid.par.1.pag.21,num.9
B.Clarę laudes.par.2.pa. 392.nu.28
Clausura cordis & corporis puritatẽ conseruat.par.1.pag.34.nu.17. & pag.44.num.17
Cleopatræ amor erga Marcum Antonium.par.1.pag.322.nu.26
Clementia quocunq; tempore prodest.par.1.pag.544.nume.38
Cogitare debemus sæpius de beatitudine.part.1.pag.104.nu.17
Cogitatio inquietissima res.par.1.p. 123.nume.3
Cogitationes siue bonæ siue malæ quando & vnde radicantur in homine.p.1.p,774.num.15
Cogitatio sancta qualiter in Dei amore accẽdatur,p.1.p.775. nu.17
Cogitationes bonæ cordi fortitudinẽ tribuunt.par.2.pagi.125.nu.18
Cogitatio circa quę occupar[illegible].part. 1.pag.542.num.31
Cognitio Dei per quid nobis innotuit.par.1.pag.100.nu.6
Cognitio à creaturis ad creatorem descendit.part.1.pagi.213.nu.5.& pag.242.num.5
Cognitionis diuinarum personarũ quę fuit causa.pa.1.pagi. 252.nu.2
Cognitio Dei vnde dimanet. p.1.pa. 440.num.12.&.pag.442.num.18
Cognitio Dei ab effectibus ad summã causam assurgit p.2 p.277.n.9
Cognitio omnis à quo exordiatur.p. 2.pag.277.nume.9
Cognitio propriæ miseriæ ad quid conducat.par.1.pag. 128. nu.12
Cognitio Dei per creaturas est imperfecta.par.1.pagi.420. nume.19
Cognitio Dei quæ sit in hac vita perfectior.

fectior.par.1.pag.420.num.21
Cognitio rerum duplex.par.1.pagi. 439.num'11
Cognitio diuini radij per quod habe tur.par.1.pag.245.nume.12
Cognitio ſui ipſius cuiq; neceſſaria par.1.pag.403.nu.1
Comeſſatio multorum vitiorum ori go.par.1.pag.472.nu.13
Communicatio malorum nociua p. 1.pag.414.nume.2
Compatres quando tenentur cate chizare ſpirituales filios.par. 1.pa. 257.num.26
Concionator diuini verbi ſit tanquã Agnus.par.2.pag.73.nu.3
Concionator cui parum afferat vtili tatis.par.2.pagi.76.nu.13
Cõcionator ob quid operari debeat. par.2.pag.50.nu.21
Concionator quæ verba habiturus ſit.par.2.pag.59.nume.12
Concionator licet nullũ conuertat. meritum non deperdit.par. 2. pa. 64.nume.26
Concionator quẽ in dicendo modũ ſeruaturus eſt,part.2.pa.78. nu.20
Concionator quid ſit dicturus. part. 1.pag.603.num.28
Concionator operaturus eſt quod prædicat.par.2.pag.234.nu.11.&. pag.251.nume.31
Concionator ne ſit ignarus. par.2.p. 243.num.6.&.pag.253.nu.4.& p. 254.num.5
Concionator quid ad ædificationẽ audientium facturus eſt.par.1. pa. 374.num.18
Concionator abſque lucri ſpe prædi cet.par.2,pag. 422.nu.22
Concionator conuerſationes euitet. part.2.pag.169.nu.10
Concionator ſi vnam eandemq; ſen tentiam ſæpe repetat,nõ eſt taxã dus.par.2.pag.168.num.9
Concionatores ſint vitæ auſteræ.p. 2.pag.75.num.10
Cõcionatores hodierni quales ſint. par.2.pag.76.num.12
Concionatores loquaces ſunt velut ranæ.par.2.pag.50.nu.20
Concionatores plures eſſe gauden dum eſt.par.2.pag.56. nu.4
Concionatores ſint quaſi tubæ.part. 2.pag.58.num.10
Concionatores non dedignẽtur prę dicare in villis & in pagis. part.2. pag.59.num.13
Concionatores hominibus rudibus quæ prędicaturi ſint.part.2.pa.60. nume.16
Concionatores ne ſint cupidi. part.2 pag.63.num.23
Concionator quarè ſæpè nullũ con uertat.par.1.pag.735.nu.8
Concionatores huius temporis cur tam paruæ ſint efficaciæ. par, 1.p. 799.nu.12. & pag.191.num.22. &. par.2.pag.46.nu.7
Concionatoris munus.part.2.pagin. 232.nu.4.&.par.1.pag. 367. nu.28
Concionatoris munus Dei eſt. part. 2.pag.234.num.11
Concionatorum duplex genus.par. 2.pag.243.num.5
Concionatoris munus ſupernatura le.

le.par.2.pag.251.nu.21
Concionatores quo affectu audiendi sunt.par.1.pag.83.nu.13
Concionatores quo spiritu loquutu ri ibidem
Concionatores quo artificio in reprehensione vtantur.par.1.pagin. 141.n.19
Concionator defunctos ad populũ commendet.p.2.p.472.n.30
Concionatores diuersa remedia secundum dispositionem audientium daturi sunt.part.1. pagi. 191. nume.22
Concionatoris gloria in quo consistat p.1.p.487.nu.2
Concionatores sunt tanquam venatores.p.2.p.47.n.10
Concionatores cur taceant veritatẽ. p.1.p.832.n.9
Concio ad quid audienda.p.1.p.611. nume.18
Concio licet à multis audiatur, pauci tamen corriguntur.part.2.pag.66. nume.4
Concio omni tempore audienda.p. 2.p.247.n.17
Conciones qui libentius & frequentius audiunt.p.1.p.527.n.11
Concio cur ab aliquibus non libenter audiatur.p.1.p.523.n.12
Concio piam affectionem requirit. par.1.p.536.n.15
Concio non cauillanda est.part,1. p. 538.n.20
Concio à quibus exercenda part.1.p. 508.n.20
Concordia commendatur.p.1.pagi. 341.nume.16
Condelectatio cuius sit passio, part. 2.pag.488.n.9
Confidendum est in Deo. part.1.pa. 768.n.38
Confessio sit mũda & simplex.part. 1.pa.477.n.30
Confitenti Deum non solùm in hac vita sed etiam in altera præmium impartitur.par.1.pag.396.n.15
Coniugum labores plurimi.p.1.pag. 32.n.13
Coniuges sint concordes. par.1.pagi. 342.n.18
Coniuges ferè semper in bonitate vel malitia communicant. part.1. pag.348.n.4
Coniuges qua de causa sæpè inter se discordent.par.1.pa.349.num.8
Coniugatæ Fœminæ virtutes, part. 2.pag.404.nu.32
Coniugum solatium par.1.pag.451. nume.12
Coniuges qualẽ vitam acturi sunt. p.1.p.451.nu.13
Coniuges optimi & perfecti aliquos monachos & moniales possunt excellere.p.1.pa.452.n.14
Coniuges boni, viduæ meliores, virgines optimæ.p.2.pa.362.nu.6
Conscientia bona iustos consolatur. p.1.p 64.num.16
Conscientia praua nullum non timet.ibidem
Conscientia cùm remordet, Dei est vox.par.1.p.251.n.30
Conscientia pura magnitudinem Dei ostendit,par.1.pag.457.nu.2

Conſcientia malaſem per timida, p. 1.pag,823.num.15
Conſcientiæ optimæ deſiderium,p. 2.pag.282.num.23
Conſcientia iuſti quid ei dictet, par. 2.pag.368,nume.23
Conſideratio vitæ æternæ vitijs reſiſtit,par,1.pagi.207.num.16
Conſideratio peccati dolorem parit, par.1.pag.356.num.28
Conſideratio in omnibus neceſſaria par.2.pag.397.num.10
Conſideratio quæ primo mane faciẽ da.p.2.p.406.num.2
Conſilium bonum amplectendum, par,1.pag.416.nu.9
Conſilium optimum ad omnes mũ di machinas & dæmonis fallacias facilè deuincendas.part. 1.pagina. 500.nume.5
Conſilijs Dei nemo poteſt reſiſtere. par.2.pag.129.num.3
Conſilia ſecreto facienda ſunt,part. 2.pag.400.nume.18
Conſilium in rebus dubijs à quo capiendum.par.1.pag.707.num.4
Conſilio etiam homines acutioris ingenij indigent p.2.pagi.195. nu.6
Conſilium iuxta appetitum petunt multi.p.2.pag.336.nu.11
Cõſiliarios optimos habere Dei eſt beneficium.part.2.pag.336. nu.11
Conſolatio propria ab omnibus exquiritur.par.1.pag.191.nu.24
Conſortium bonorum nõ relinquẽdum.part.1.pag.414.num 2
Conſulendus eſt Deus.par.1.pag.98 nume.1
Conſulendi ſunt viri probi.part.1.p 99.num.2.&.pag.614.nu.27
Conſulere etiam ſeruos noſtros, ſi prudentes ſunt, nõ dedignemur, par.1.pag.99.nu.3
Conſulendi homines periti ſunt, p. 2.pag.246.nume.16
Conſulendum quid,part,2. pag.336. nume.12
Conſtantini magni Imp. in ſacerdotes religio.par.2.pag.240.num.29
Conſtantino Imp. quid conceſſum in concilio par.1.pag.351. num.14
Contemplatio ad Dei cognitionem & eius amorem maximè conducit.par.1.pa.104.num.18
Contemplatio animam eleuat.part. 1.pag.440.nu.13
Contemplatio potius eligit vitam pauperem quam locupletem.par. 1.pag.440.num.13
Contemplatio Dei facilè contemnit omnia par.1.pag.440.nume.14
Contemplatio ne impediat charitatis officia.par.1.pagi.443.num.21
Contemplatio potentias exteriores fortificat.p.1.pa.541.num.29
Contemplatio quid homines doceat par.2.pa.236.nu.18
Contemplatio mentem accendit. p. 2.pag.361.nume.3
Contemplatio propter ſalutem proximorum ad tempus relinquenda.par.1.pag.461.num.12
Contemplatio eſt paradiſus in terra par.1.pag.439.nu.10
Contemptus proprius vnde proueniat.par.1,pag.370.nu.4.&.pagi. 342.

342.nu.18
Contentus nemo ſua ſorte, part.2.p. 96.num.18
Contraria vniri non poſſunt. part.1. pag.300.num.26
Contritio quid.part.1.pagin.332. nu mc.21
Contritio ſuper omnia peccata debet cadere.par.1.pag.332. num.21
Contritio quæ ſufficiat ibidem.
Contritio quas habeat partes. part.1. pag.332.nu.21
Contritio veri pœnitentis, par.1.pa. 359.num.5
Conuerſatio noſtra qualis ſit, part.1. pag.101.num.10
Conuerſatio de quo habenda.part.1. pag.463.nu.19
Conuerſatio noſtra ſit in ædificationem proximi.par.2.pag.78.n.20
Conuerſatio bonorum quãtum prodeſt.par.1.pag.229.n.20
Conuerſari cum Deo dulcoris plenum.par.1.pag.599.n.17
Conuerſandum minime cum peccatoribus.par.1.pag.703.n.30
Conuerſis denuo minimè detrahendum.par.1.pag.554.n.22
Conuerſus denuo non ijs rebus, quibus antea, delectetur.par.1.pagin. 700.n.22
Conuerſio peccatoris duo includit, par.1.pag.691.n.29
Conuerſio peccatoris eſt tanquam dies ſolennis.p.1.pag.700.n.21
Conuiuia ſpiè dida plurimas in Deũ offenſiones ſæpe pariunt. part.1. pag.130.n.16
Conuiuium homines attrahit part.1 pag.328.n.7
Conuiuium quale futurum ſit.part.1.pag.471.n.11
Conuiuia hodierna quibus fiunt.p.1.pag.612.n.21
Conuiuia in conuerſione peccatoris qua de cauſa fiebant.par.1. pagin. 701.num.23
Cor durum tenax malorum. p.1.pa. 148.n.12
Cor duplex.par.1.pagi.156.n.6
Cordis tactus cui attribuitur. p.1.pa. 149.nu.14
Cor quando rectum.par.1.pag.276. num.17
Cor humanum cui aſsimiletur. part.2.pag.53.n.29
Cor à Deo adiutus quid poſsit, p.2. pag.68.n.12
Cor iuſti velut fornax accenſus, par.2.pag.78.n.20
Cor negotijs expeditũ liberi⁹ oratio ni vacat.part.1.pag.598.n.13
Cordis tranquillitas vnde proficiſcatur.par.1.pag.846.n.20
Cor in qua parte ſit, & cui potius faueat.par.2.pag.178.n.9
Corpus Chriſti & ſanguis verè & realiter non figuratiue inſunt Euchariſtiæ, par.1.pag.283.n.9
Corpus caſtigandum.par.1.pag.535. num.11.&.par.2.pag.27.n.14.&. pag.75.n.11.&.pa.1.p.786.nu.10
Corpus quomodo dolandum.part.1. pag.576.n.10
Corpus quam propenſionem habet ad animam.par.1.pag.581.nu.27.

Cor-

Corpus noſtrum quàm debile ſit. p. 1.pag.643.n.15
Corpus beneficijs rebellior efficitur.par.2.pag.124.n.14
Corpus quo glorificationem conſequetur.p.2.pag.355.n.19
Correctio recipienda.par.1.pa.416. n.9.&,pag.750.n.17
Correctionem minime oderis, part. 1.pag.155.nu.3
Crates Thebanus diuitiarum contẽptor.par.2.pag.320.n.22
Creare quid.par.1.pag.225.n.21
Creator vnus eſt.part. 1.pagin.242. nume.6
Creaturæ inſenſibiles ſuis perfectionibus ad Dei laudes inuitant.par. 1.pag.181.n.11
Creatura quadruplex eſt.part.1. pa. 242.num.5
Creaturæ ad vnum creatæ ſunt. par. 1.pag.243.n.7
Creaturæ omnes ad quod tendunt. ibidem.
Creatura ſenſibilis quare non poteſt viuere ſine cibo.part.1.pagin.296. nume.14
Creaturæ in cognitionem Dei nos ducunt.par.1.pag.420.nu.19.&. pag.706.n.14
Creaturarum ordo triplex.par.1.pa. 455.n.25
Creatura quæ magis egeat.par.1. pa. 543.n.36
Creaturarum ſeparatio hominem in creatoris cognitionem inducit. par.2.pag.48.n.13
Creaturæ quædam ſunt aliarum cauſæ.par.2.pag.55.n.1
Creaturæ in quibus Deo ſint ſimiles.par.2.pag.56.n.2
Creaturæ omnes æquali potentia à Deo creatę ſunt.par.2.pag.65.n.1
Credere Deo,& credere Deũ, & credere in Deũ non idem ponunt.p. 1.p.98.n.28.&.pag.200.n.24
Credere tripliciter contingit.part.1. pag.245.n.13
Crux à Chriſti corpore virtutem habet.par.1.pag.105.n.22
Crux thronus fuit Chriſti.part. 1.pa. 106.n.25
Crux qua adoratione veneranda.p. 1.pag.107.n.27
Crux Chriſti cur dicatur exaltatio. par.1.pag.112.n.15
Crux in hoc mundo duplex: part.1. pag.122.n.20
Crux etiam gentibus fuit veneratio nis ſignum.par.1.pag.672.n.3
Crux ob quid veneranda. par. 1.pa. 674.n.7
Crux ſuper Adami ſepulchrum fuit collocata.p.1.pa.675.n.11
Crux quam gloriam Chriſto attulit.par.1.pag.668.n.21
Crux Chriſti ad quid nobis inſeruiat.par.1.pa.679.n.24
Crux ad abnegationem propriam multum conducit.par.2.pag.106. num.20
Crucis baculo aquas huius mundi pertranſibimus. part.2. pag.109. nume.30
Crux quæ ſit ſequenda.par.2.pagi. 106.nu.22.

Crux diuinam potentiam ostendit. par.2. pagi.145.nume.24
Crux quæ tollenda.part.2. pagi.94. num.13.& pag.96.num.18
Cultus diuinus in quo consistat.par. 2.pag.12.nume.14
Cupiditas omnia ambit, par.1. pagi. 567.num.25
Cupiditas malorum inuentrix. part. 1.pag.683.nu.5.& pagi.813. nu.18
Cupiditas initium mali.par.1.pagin. 812.nume.16
Cupiditas vitium perniciosissimum par.2.pag.320.num.23
Cupiditas obstaculum ad gloriam. par.2.pag.328.nume.14
Cura proximorum ita aliquibus incumbit, vt sui ipsorum nullam habeant.par.1.pag.534.num.9
Cura æqualis de omnibus est Deo.p. 2.pagi.605.nu.2
Curæ exercitationes spirituales impediunt,par.2.pag.297.nu.7
Curiositas principium perditionis mundi,part.1.pag.708.nu.8
Cypriani in martyris constantia.part.2 pag.89.nu.28
Cyprianus martyr quo præmio carnificem affici iussit,par.2.pag.90, numer.29

D.

Damnatorum pœnitentia qualis,par.2.pag.457 nu.18
Damna quis Reipublicæ inferat,par. 3,pag.387.nu.24
Damnatis nihil prodest,part.1.pag. 422.num.27
Damnati quod habeant desiderium. par.1.pag.459.num 7
Damnantur plures quàm saluantur, par.2.pag 85,num.16
Damnationis causa,part.2,pagi.356. nume.24
Diuid cur in genealogia Christi sanctis patriarchis antepunitur, part. 1.pag.651,num.5
Debitum reddendum est. par.1.pag. 456,num.27
Decimæ ex optimis terræ frugib⁹ soluendæ,par.1.pag.199 nume.22
Deæ fortunæ qui immolant, part.1. pag 688,num.18
Defectus proximorum facile videmus,par.1.pag.404.nu.4
Defuncti bonitas in quo appareat,p. 2.pagi.482.nu.24
Delectatio quid. part.1.pagina.206. num 11
Delectatio conseruat operantem in opere.par.1.pag.428.num.13
Delphinis in aqua velocitas. part.2. pag.271.num.23
Democritus cur sibi oculos erait.p. 2.pag.436.num.18
Demosthenis commendatio.part.2. pag.274.num.32
Denominatio à quo sumatur. par.2. pag.418.num.10
Dentes signi resistunt.par.2.pag.162. nume.15
Desiderium veræ sanctitatis & iustitiæ quid sit par.1.pag.494.nu.24
Desiderium habeamus videndi Deũ. par.1.pag.562.nu.9

Desiderium ad virtutem dilatare debemus.p.2.p.182.nu.23
Desideria quę in animis nostris oportet exardere,part. 2. pagin. 303. nume.25
Desiderium vehemẽs laudatissimũ, par.2.pag.435.num 13
Desiderijs optimis reuelatis non deerit,qui obsistat,part.2. pagi.400. nume.20
Desiderium Dei principium ad inueniendam gratiam,par.2.p.442. nume.4
Desperet de diuina misericordia nullus.par.1.pag.355.num.27
Detractio alicuius nulli sub amicitiæ prætextu denuntianda,par.1. pag.405.num.7
Detractio graue malum,par. 1. pagi. 507 num.1
Detractio bonitatem perficit,part.1 pag.510,num 9
Deus non tam conqueritur de peccatore eò quòd ab eo defecit, quàm quòd ad eum redire nolit, part.1. pag.8.num.23
Deus se incarnaturum olim patribus non solum promisit sed etiam iurauit,p.1.pag. 30.nu.5
Deus quare sine virginis cõsensu noluit incarnari, ibidem.num,7
Deus id opus acceptat,quod sponte fit,p.1.pa.31.num.8
Deus inopinatè succurrit iustis.part. 1.pag.66.nu.22
Deꝰ ab homine non plus exigit quã habet,p.2.pag.428.nume.14
Deus iustorũ motu se affuturũ promittit.p.1.pa.74.num.16
Deus nos præuenit licèt non rogatus à nobis.p.1.pag.101.nu.8
Deus erga peccatores qua vtatur clementia,p.1.p.145.n.3
Deus quos prædicatores elegit sufficientiam illis tribuit.p.1. pag.151. nume.21
Deus in assumptione humanæ naturæ se humiliauit.part.1. pagi.163. nume.26
Deus aliter se habet erga populum Christianum quã erga populum Hebræum,p.1.p. 172 num.24
Deus non præcipit nobis difficillima p.1.p.174.nu.4
Deus ab æterno dilexit electos,par. 1.p.180.num.22
Deus quidquid nobis impertitur, amore donat,p.1.pag.197.num.15
Deus eodem amore prospera & aduersa immittit .ibidem.
Deus cum hominibus conuersari delectatur,p.1.pag.206.num.11
Deus esse trinus non nisi lumine supernaturali cognoscitur,p.1.pagi. 244.num.10
Deus in qua creaturarum magis elucet,ibidem num.11
Deus quod sit vnus lumine naturali cognoscitur.par.1.pag.245.nume. 14,& pag.262.num 4.& pag.419 nume.18
Deus vtitur potentibus & tyrannis ad nos puniendos,p.1.p.255,n.12
Deus quod sit vnus rationibus comprobatur,p.1.pa.263.n.5
Deus maior est omni laude,p.1.pag.

266.nume.14
Deus diuersimode in hac vita ac in alia se reuelat par. 1.p.268.n.22
Deus quod excellentius beneficiũ fecit Hebræis p.1.pa.275.num.14
Deus non est subiectum accidentiũ, par.1.p.277.n.21
Deus creaturas gubernat secundum earum naturas par.1.pa.281.n.2
Deus cũ sit inuisibilis, quare in specie visibili voluit adorari. ibidem
Deus licet in specie rei visibilis adoretur, non tamen res visibilis adoratur.ibid.n.3
Deus tam in veteri quam in nouo testamẽto in specie rei visibilis adoratur.ibidem
Deus cui nunquam deest.part.1.pa.285.n.14
Deus non est contentus res difficiles simplici verbo affirmare par.1.p.304.nu.4
Deus solus habet res in alias transmutandi potentiam.p.1.p.317.n.10
Deus quam magnã erga mundum misericordia vtitur. par.1.pa.337.num.3
Deus vt quid deficiente agno hœdũ immolari iussit part.1.p.341.n.11
Deus superbos conterit par.1.pagin.354.n.23
Deus tanquam filios iustos punit,p.1.p.354.n.29
Deus est vltor criminum ibidem.
Deus facile peccatis indulget.part.1.p.355.n.27
Deus ex malis pœnæ bonum elicit, p.1.p.359.nu.4
Deus quoad maiorem dignitatẽ aliquem designat,tãto potiora ei dona communicat.p.1.pag.363.n.17
Deus cui peccatori non parcit.part.1 pag.371.n.7
Deus cur tanti estimat,ne de illo peruerse loquatur par.1.p.380.n.4
Deus quare à bonis laudari vult par. 1.p.381.nu.5
Deus quantam dignitatem iustis tribuat p.1.p.405.n.10
Deus in quibus rebus iustos probat par.1.pa.411.n.26
Deus quid postulet ab anima peccatrice par.1.p 418 n.15
Deus cui munus committit, etiam aptitudinem impertit.par. 1.pag. 421.n.23
Deus est fidus nostrum part. 1. pagi. 428.n.13
Deus ante incarnationem terribilis, par.1.pag.433.n.30
Deus quibus modis in hac vita cognoscatur par. 1.p.439.n.11
Deus triplicem creaturarum ordinẽ creauit.par.1.p.455.n.24
Deus in initio conuersionis consolationes infundit p.1.p.465.n.24
Deus illi se dat,qui ei seipsum dat,& ei resistit,qui illi p.1.p.466. n.29
Deꝰ prędestinatos cur peccare sinat p.1.p.468.n.2.& p.2.pa.449.n.25
Deus & misericors est & iustus pa.1. pag.470.n.8
Deus multis modis nostrã salutem curat par.1.pag.479.n.3
Deus sua potentia nos præuenit, ne in plura peccata incidamus. part. 1.pag.

pag.484.num.18
Deus labores pro voluntate impertit.p.1.p.496.n.29
Deus iustorum partes agit.p.1.p.510. nume.10
Deus cur sæpe eligat debiles. p.1.pa. 524.num.15
Deus nihil nos haberevoluit nisi per Mariam p.1.p.530.n.34
Deus ante aduentum videbatur inaccessibilis.p.1.p.533.n.5
Deus magis pronus est ad præmiandum quam ad puniendū. p.1.pa. 545.n.41.&p.549.n.18
Deus posibilia præcipit part.2.pa.2. nume.4
Deus ad ea,quæ præcipit, auxilium præstat.p.2.p.4.n.11
Deus mille modos quæsiuit, vt in vnione conseruaremur.p.2.pa.11. nume.2
Deus cur vnum tantum hominem creauit.p.2.p.11.n.2
Deus tam prædestinatos quam præscitos nouit ab æterno par.2.pa.12 nume.5
Deus hominem iam creatū cur non laudauit,sicut & cętera.p.1.p.575. nume.9
Deus qualem se habet erga gubernationem Ecclesiæ militantis.p.1.p. 590.nu.18
Deus nō omnia opera per se solum facit.p.1.p.590.n.18
Deus non est acceptor personarum, sed temporum conditor. p.2. p.40.n.23
Deus non tam dona quam corda respicit.p.1.p.613.n.24
Deus disparia nomina in nouo ac in veteri testamento sumpsit.p.1.pa. 621.nu.15
Deus quid in bonis & malis operetur.p.1.p.640.n.7
Deus seruos suos honorat.part.2.pa. 475.nu.4
Deus nullum affligit supra vires.pa. 1.pag.607.n.6
Deus semper ob oculos habendus.p. 2.p.49.n.16
Deus eodem modo se habet in Ecclesię regimine,quo in mundi gubernatione p.2.p.56.n.2
Deus non plus laborauit in creatione formicę quam in creatione cœlorum.p.2.p.65.n.1
Deus quid à nobis exposcat.p.2.pa. 77.num.15
Deus dispotuit omnia suauiter. pa.2. pag.87.num.21
Deus postquam humanitatem assumpsit,quam mitis manst. pa.1. pag.659.nu.27
Deus qua in conuersione peccatoris arte vtatur.p.1.p.689.n.21
Deus ex peccatoribus prædicatores & iustissimos vitos efficit.p.1.pa. 695.nume.6
Deus si pater,etiam seuerus. part.1.p. 789.nume.19
Deus non solum iustos ad gloriam, sed ad media,quibus comparetur, prædestinauit.p.1.p.784.nu.4
Deus quam vnionem causat in beatis.p.2.p.100.nu.4
Deus per quem iurare consueuit.p.

2.pag.112.n.3
Deus cur primis parentibus omnium rerum dominium concesſit, & in euangelio relinquendum conſulit,p.1.p.835.n.18
Deus quare iuſtos ſæpe puniat & nõ peccatores,p.2.p.144.n.20
Deus qualẽ nobis ſe repræſentat.p. 2.p.185.n.3.& pa.310.n.18
Deus in bonos miſericors, in malos vero ſeuerus.p.1.p.203.n.1
Deus continet infinitè in ſe omnes creaturarum perfectiones,p.2,pa. 277.nu.9
Deus iuſtos laudat.part.2.pagin.308 num.12
Deus ſolus per eſſentiam bonus.pa. 2.pag.308.n.13
Deus non patitur ſimul cum eo vitia coli.p.2.p.326.nu.9
Deus ad obſequium ſuum, quo ſoleat homines excitare,par.2.pagi. 341.n.1
Deus quot muneribus propter ſe omnia relinquentes afficiat,p.2. pag.347.n.19
Deus erga homines duobus vtitur extremis,p.2.p.374.n.8
Deus diligentiſsimè exquirendus, p.2.p.394.nume.2.& pagin.405. nume.1
Deus duo nomina habuit celeberrima apud Hebræos,p.2.pagi.393. nume.3
Deus quam dulcedinem eis ſeruientibus tribuat,par.2.pagi.411.numer.18
Deus peccatores vocat,p.2.pa.446. numer.16
Deus ſimul nobiſcum operari vult. par.2.pag.411.n.19
Deus quo magis ſimulat, eo grauius puniet.par.1,pa.810.n.9
Diabolus vtitur fœminis tanquam inſtrumento ad homines decipiẽdos,p.1 pa.50.n.5
Diabolus hora mortis hominibus inſidiatur.p.1,pag.74.n.17.& pagi. 562.num.9
Diabolus quomodo euertere fidem nitatur.p.1.p.81.n.5
Diabolus viliſsimis rebus peccatores decipit,par.1.pag.114.n.19
Diabolus qua ſagacitate in homines vtitur,par.1.p.136 n.5
Diabolus non poteſt intrare nec animam tangere.part.1.pag.216.numme.14
Diabolus quo illudit bona opera.p. 1.pag.259 n.22
Diabolus quem perhorreſcit,part.1. pag.288.nu.24
Diaboli aſtutia,par.1.pa.406.nu.11
Diabolus ſine Dei voluntate nemini nocet.p.1.p.444.nu.26
Diabolus quare dicitur Spiritus Domini malus,ibidem
Diabolus quid intendat,part.1.pag. 470.num.8
Diabolus quam in peccatoribus diſpoſitionem inueniat,part.1.pag. 473.num.16
Diabolus nondum habet pœnam completam,part.1.pagin.545.numer.40
Diabolus patientiam nobis conatur adi-

adimere.par.2.pag.6.nu.18
Diabolus cur ab oratione nos diuertere nititur.par.1.pagi.588.nu.13
Diabolus quasi fune vinctos trahit peccatores,par.1.pag.612.nu.19
Diabolus quem habeat cibum, part. 1.pag.629.num.12
Diabolus nulli hominum perse nocere potest,p.1.p.607.nu.1
Diabolus quo ordine nos aggreditur par.2.p.487.num.8
Diaboli arrogantia ibidem.
Diabolus quod per se facere nequit, per homines malos facit, par.2.p. 52.nume.27
Diabolus quam facile decipiat homines,par.2.pag.77,nu.15
Diabolus bonis inuidet, part.2.pagi. 85.num.16
Diabolus quos prius intendat euertere,par.2.pag.248.nu.20
Diaboli cum malis simulatio,part.2 pag.325.num.7
Diaboli ingenium,part.2.pagin 339. nume.19
Diabolus vbique torquetur.par.2.p. 441.num.3
Die eodē,quo peccauit Adā,incarnatus est Christus,p.1.pa.40.num.5
Dies mortis per antonomasiam dicitur dies tribulationis.par.2.pagin. 302.nume.22
Dies mortis & iudicij quare ignoratur,par.2.pag 296.num.4
Dies Domini certissimus & incertus,par,2.pag 354.nu.18
Dies rationis est tam certus acsi iam fuerit transactus, part.2.pagi.209.
nume.19
Dignitates & honores huius sæculi quanta cum anxietate exquiruntur,par.1,pag.232,num.2
Dignitates appetere stultissimi est hominis,par.1.pag.747.num.7
Dignitate quis sit dignus, par.1, pag. 595.nume.29
Diiudicare quid, part.1.pag.335.numer.29
Dilectio est legis plenitudo, par.1.p. 179,nume.18
Dilectio ab amore Dei ad amorem creaturarum descendit,par.1.pag. 213.num.5
Dilectio cognitionem rei denotat, par.1.pag.442.nume.19
Dilectio ad inuicē pacem conseruat & labores leuat,par.2.pa.1.num.3
Dilectionis præceptum omnia continet,par.2.pag.7,num.21
Dilectionis præceptū cur Christus vocat suum.ibidem.
Dilectio amicorum & inimicorum vtra earum sit magis meritoria,p. 2.pag.16.nume.17
Diligere actum voluntatis significat par.2.pag.2.nu.4
Diligentia ad malum commutanda est in bonum,part.2.pa.421.nu.18
Diluuij causa.par.2.pa.365. num.14
Diogenes Cynicus philosophus quid in foro quærebat,part.2,pag. 416.num.5
Diogenes cur vas quoddam confregit,par.2.pag.320.num.22
S. Dionysij de virgine Maria sententia,par.1.pag.45,num.20

Diſcrimen bonorum & malorum, p.1.p.54,n.16,&p.2.p.435.n.6.& p.1.p.280.nu.30.&.par.2, pa. 205. num.1,&.pag.257.nume.15
Diſcrimen inter filios Dei & diaboli.pa.1.pagi.154,num.30
Diſcrimẽ inter cultores legis & Euãgelij par.1.pag.836,nu.20
Diſcrimen præceptorum & conſiliorum,Par.2.pag.329.nu.15
Diſcrimen inter ferre & tollere, par. 2,pag.96.nume.17
Diſcrimen inter ſeruire Deo & mundo,par.2.pag.414.nu.27
Diſcrimen inter theſaurũ cæleſtem & terrenum,part.2,pagi.423.nu.1
Diſcordia Deo eſt odibilis,par.1.pa. 341.num.16
Diſcordia fons & origo malorum.p. 1.pa.342.nume.17
Diſcordes ſe inuicem dilacerant.p.1. pa.342,num.18
Diſpoſitio etiam minima animæ excitat Deum, vt illi faueat,part.1.p. 73.num.9
Diuitiæ ex vſuris acquiſitæ non pijs legatis ſed proprijs Dominis relinquendæ,pa.1.pag.62,nume.10
Diuitiæ cum auaritia non ſunt congregandæ,par.1.pag.687.num.15
Diuitiæ quando relinquendæ, part. 1.pag.698.nu.14
Diuitiæ perfectioni ſunt impedimẽto,par.2.pag.315.num.8.&.pagin. 342.nume.3.& pag.343.nume.6, & pag.346.num.16
Diuitias multi etiam ethnici reliquerunt,part.2.pag.319.n.21
Diuitias amare eſt anguſtia animi, par.2.pa.320,nu.22
Diuitiarum abundantia ſuperbos efficit,par.2.pa.320.nu.24
Diuitiæ non curandę.par.2.pa.420, nume.17
Diuites auari ſanguinem pauperum ſugunt,par.1.pa.14.nu.11
Diuites quando magis ad miſericordiam excitantur,par.1.pagin.438. num.8
Diuites difficilè diſponũtur ad Dei honori conſulendum,part.1.pagi. 512.num.17
Diuites in quo bona ſua conſumptuari ſunt,par.1.pa.612.nu.21
Diuites & potentes erga quos ſe liberales oſtendunt,p.1. pa.613.nu.22
Diuites difficilè Deo ſeruiunt,par.1. pag.653.num.10
Diuites occaſiones irrumpant ibidem.
Diuites in hac vita cuius indigeant, par.1.pa.645.nume.21
Diuitum fames, part. 1. pagin.645. nume.22
Diuites cui ſint ſimiles, part.1, pagi. 698.nu.14
Diuites aliqui ex diuitijs fructum deſiderant,alij verò vmbram. par.1. pag.848.nu.26
Diuites rerum ſuarum non domini ſed œconomi ſunt,p.2.pagin.198. num.16
Diuites difficulter ſaluantur. part.2. pag.315.nu.8
Diuitibus quid exhortandum, part. 2.pag.327.num.11

Diues amico pauperi si nõ subuenit, nugator est, par.2,pag.29.num.29
Diues in quo mereri possit.part.1.pa' 685.nu.11
Diuiti auaro difficilis est aditus in cælum.part.1.pag.699.nu.16
Diues non sibi soli diuitias habet,p. 1.pag.769.num.39
Diues & auarus leones,p.1.pag.684. num.6
Diues studiosus quid efficiat, part.1. pag.813.num.20
Diues sit humilis,part. 2.pagin.444. num.10
Docti viri cur aliquando sunt curiosi & mali,par.1.pagi.797,nu.8
Doctores Ecclesiæ quare dicantur lux,par.2.pag 249.nu.23
Doctrina Christi amplectenda,part. 1.pag.122.num.19
Doctrinã bonam amplecti & sequi donum Dei est,part.1.pa.586.nu.6
Dolium Danaidum quid,par. 2.pagi. 407.nume.5
Dolor Christi excessiuus,par.2.pagi. 113.num.11
S.Dominicus ter catena ferrea se flagellabat,part.2. pagi.250. num.27
Domini cur seruos non reprehendũt. par.1.pag.130.num.18
Domini aliquid oblatum male aut vi acquisitum à seruis non accipiant, par.1.p.250.nu.28
Domini temporales ne excorient subditos.par.1.pag.34.nu.12
Domini seruis sint loco parentum, par.1.pag.777.num.25
Dominatio quæ conueniat omni Christiano.p.1.pa.777.nu.24
Donum Spiritus sancti,par.2.p.136, nume.22
Donis diuinis & à diabolo fictis quid insit.par.1.pag.761.nume.17
Dona Dei quare appellentur habitus,par.1.p.216,nume.15
Dona Dei ad quos perueniant, part. 1.pag.455.num.23

E.

Ebrietas hebetat intellectum.par. 2.pag.289.num.14
Ebrietas nociua animis,par.2,pa.349. nume.3
Ebrietas multorum vitiorum origo. par.1.pa.472.num.13
Ecce,diligentiam denotat, part.2,p. 445.num.165
Ecclesiam qui frequentent, part.1.p. 523.num.13
Ecclesia ex diuersis nationibus congregata quam pacem conseruet, par.2.pag.68.nume.9
Ecclesia præsens cùm militans dicatur,quos exercitus habitura est.p. 1.pag.766.num.31
Ecclesiæ muri qui sint.part.1.pa.803 nume.26
Ecclesia præsens cur militans appelletur.p.1.p.843.nu.10
Ecclesia cui assimiletur,part. 2. pagi. 200.num.21
Ecclesia licet ab hæreticis impetatur,non tamen aboleri poterit, p. 2.pag.263.num.33
Ecclesia militans est Ecclesiæ cælestis

ſtis imago,part.2.pagi.361. num.1
Eccleſia cur regnum cælorum vocatur,par.2.pag.408.num.19
Eccleſiaſticæ res ſint maximæ venerationi,par.1,pa.352,nu.16
Eccleſiaſtici ſint Eccleſiarum veri operarij.par.2.pag 79.nu.21
Eccleſiaſtici viri ſint cor Eccleſiæ,p. 2,pag.248,num.20
Ædificium ſpirituale quod habeat fundamentum,par.1.pag.849.nu. 30.& pag.251.num.32
Effectus animæ Deum habentis.p.2 pag.450.nu.28
Effigies Diui Frãciſci piam in Deũ ingerit affectionem,par.1.pa.779. nu.30.&,pagi.795.nu.35
Ægyptij qua lingua vtebantur,part. 1.pag.304.nu.6
Ægritudines ſpirituales difficilè curãtur,par.1.pag.129.nu.13
Ægrotus morti proximus vulgo qui dicatur,par.1.pagi.126.nu.4
Beatus Ægidius quid de luxuria euitanda rogatus reſpondit,par.2.pa. 366.num.16
Electio præcipuè ad aliquem promouendum ad animarum regimẽ quomodo facienda,part.1. pagin. 3.num.8
Electio ad quem pertineat,& quem finem expectet,par.1.pag.4.nu.9
Eligendus quis,par.2. pa.208. nu.16
Electio quam regulam ſequi debet. par.1.pag.591.nu 23
Electio & vocatio Dei gratuita eſt. par.1.pag.470.nu.5
Electio Dei homines idoneos facit. par.1.pag.596.num.6
Electio ad quamuis dignitatem oratione facienda eſt.part.1,pag.596. num.8.&.pag.599.nu.17.&. pa.2 pag.208.nume.18
Electio fiat ſine ordinata affectione par.1.pag.597.num. 10.&.pagin. 600.nume.19
Electiones ad dignitates & munera quem delectum habebunt. part.2 pagi.207.num.13
Electio inepta Reipublicæ & communitati plurima damna infert.p. 2.pag.208.num.17
Eligi debent ad munera ſapientiores & aptiores part.2.pagi.244.nu.8. &.pag.270.num.19
Electores quem in dignitatem promouere debeant.part.1,pagi.595. nume.3
Eleemoſyna elargienda,part.1.pagi. 14.num.13
Eleemoſyna ex optimis facienda.p. 1.pag 199.num.21
Eleemoſyna proprijs manibus elargienda,part.1.pagi.548.nu.5
Eleemoſyna pro eam elargiẽte orat. par.1.pag.549
Eleemoſyna quare facienda. part.2. pag.77.num.17
Eleemoſyna quid operetur. par.2.p. 172.nume.19
Eleemoſyna quarè iuſtitia dicatur, par.2.pag.217.nu.15
Eleemoſyna cum affectione erogan da.par.2.pag.227,num.15
Eleemoſyna opus heroicum. part.2, pag.317.nume.15

Eleemosyna est tanquam firmamentum, par.2.pag.357.nu.26
Eleemosyna homines diuites facit. par.2.pag.377.nu.19
Eleemosyna quid, vt sit qualificata. par.2.pag.449.nu.26
Eleemosyna ex proprijs non alienis facienda.ibidem.num.27
Elenæ pulchritudo Troianis bellorum causa.p.2.pa.280.nu.18
Elephas quare per aquam transire formidet.par.1.pag.523.nume.11
Elisabeth cur dicitur cognata virginis Mariæ,par.1.pag.448.num.2
Elisabeth ordinis Sancti Francisci laudes,par.2.pag.412.nu.22
Enos etymologia, part.1. pagi. 829. nume.32
Episcopatus ob quid desiderandus, par.1.pag.492.nu.18
Episcopus non flectat genu coram principe,par.2.pag.239.n.27
Esau damnatus fuit,part.1.pagi.623, nume.20
Error quorundam hominum,part.1. pagi.217.nume.17
Æstimatio propriæ virtutis fugienda,par.1.pag.335.num.28
Esdras titulos psalmis addidit, par.1. pag.787,num.13
Essentia diuina Deum,Angelos, & homines beatificat,par.2.pag.211. nume.26
Esse Dei quod vocetur. part.1.pagi. 353.num.20
Et,in scriptura aliquando sumitur, pro quia,par.1.pag.414.nu.3
Ætas hominis triplex,part. 2.pagin. 294.nume.29
Ethnici in virtute etiam voluptatẽ reperiebant,par.1.pagi.823.nu.14
Ethnici Christianos aliquos virtutibus moralibus excelluerunt,part. 2.pag.312.num.23
Eua cur non ex osse recto sed ex costa curua creata,part.1.pagin.226. nume.2
Eua cur appellatur virago,par.1,pa. 845.num.17
Euangelistæ cur in enarrandis ignominijs Christi longiori sermone vsi sunt, quam in eius honoribus & gloria,par.1.pag.133.nu.26
Euangelium,quia lex amoris, suaue par.1,pagi.169.nu.17,&.pag.276. nume.16
Euangelium erit testis terribilis contra malos,par.1.pag.276,nu.16
Euangelium non seruatur credendo solùm sed operando, part.1.pagi. 383.nume.13
Euangelium cur pax nuncupetur,p. 1.pag.638,num.1
Euãgelium Dei quibus testimonijs comprobatur,part.2.pag.66,nu.4
Euangelij contemptores quod supplicium maneat,part.2.pagi.557. nume.21
Euangelium quam hilari animo accipiendum,par.1.pag.808.nu.
Euangelium à quibus promulg par.1.pag.809.num.7
Euangelium quid significat, p pag.819.num.4
Euangelium sæpius repeti n deat nos,par.2.pag.242.n

Euangelium multi audiunt, ſed non omnes obſeruant. part. 2. pagi. 66. nume. 4

Euangelium crux eſt. part. 2, pagin. 94. nume. 13

Euchariſtiæ ſacramentum quando inſtitutum eſt. part. 1. pagin. 282. numer. 5

Euchariſtia ſi non eſſet aliud quam panis, qui indigne ſumeret, non peccaret mortaliter. par. 1. pa. 284 nume. 10

Euchariſtiam dignè qui accipit, duplici de cauſa gratiam recipit, par. 1. pag. 284. num. 12

Euchariſtia ex vi verborum quid cõtineat. par. 1. p. 287. n. 20

Euchariſtia reddit homines fortiores. par. 1. pag. 288. nu. 23. &. pagi. 289. num. 26

Euchariſtia Chriſti mortem in memoriam reuocat. ibidem. n. 24. &. pag. 299. num. 23

Euchariſtia qualiter ſumenda. part. 1 pag. 290. num. 9

Euchariſtia non mutatur tanquã cibus materialis in accipientẽ. par. 1. pag. 293. nume. 4. & pagin. 299. nume. 24

Euchariſtia quoddam eſt memoriale debiti noſtri in Deum. par. 1. p. 295. nume. 10

Euchariſtia quare cibus & panis nominetur, par. 1. pag. 299. n. 13

Euchariſtia eſt cibus animæ, part. 1. pag. 296. nu. 15

Euchariſtiæ præcipuus effectus, par. 1. pag. 287. num. 16

Euchariſtia quam efficiat in anima pulchritudinem. ibidem. num. 17

Euchariſtia animas reddit puras. par. 1. pag. 298. nu. 19

Euchariſtia quam ſimilitudinem requirat, par. 1. pag. 299, nu. 5

Euchariſtia duas continet benedictiones, par. 1, pag. 306. nu. 10

Euchariſtia præſtat in gratia perſeuerantiam. ibidem. nu. 12

Euchariſtia tam viuorum quam defunctorum eſt ſacrificium, part. 1. pag. 307. num. 14

Euchariſtia ſumma veneratione digna. part. 1. pag. 302. num. 31. & pag. 312. num. 30

Euchariſtia duo habet munera, part. 1. pag. 307. nu. 14

Euchariſtiæ veneratio argumento ſuadetur, par. 1. pag. 311. nu. 25

Euchariſtia quam exigat præparationem. p. 1. pag. 312. nu. 30. &. pagin. 334. nu. 25. &. pag. 335. nu. 29

Euchariſtia quando inſtituta, part. 1. pag. 313. num. 2

Euchariſtia requirit intellectum ſubiectum, part. 1. pagina. 315. nume. 4

Euchariſtiæ myſterium non curioſe inquirendum ibidem nu. 5

Euchariſtia quare nocte inſtituta. p. 1. pag. 317. nu. 12

Euchariſtia vſque ad quod tempus ſine hæreticorum contradictione fuit. par. 1. pag. 318. nu. 15

Euchariſtiam qui frequentent, part. 1. p. 323. nu. 29

Euchariſtia quid in bonis & malis effi-

efficiat.p.1.p.332.nu.20
Eucharistia quam contritionem requirat.par.1.pag.332.nu.21
Eucharistia omne in se habet oblectamentum.par.2.pa.293.n.25
Excellentiæ Diui Ioannis Baptistæ, par.1.pagi.375.nu.21
Exempla sanctorum quæ vocentur. par.1.pag.424.nume.2
Exemplum duarum sororum coniugatarum.par.1.pag.451.nume.13
Exemplum cuiusdam magistri parisiensis nolentis renuntiare beneficia,par.2.pag.85,num.25
Exempla antiquorum sanctorum quantum prosint.par.1.pagi.695. nume.4
Exemplum de puero blasphemante.par.1.pag.714.num.26
Exemplum cuiusdam, qui hospitio excepit fratres minores.par.1.pa. 718.num.38
Exemplum cuiusdam philosophi. par.1.pag.747.n.6
Exequię defunctorum iure optimo ab Ecclesia institutæ.part.2.pagi. 474.nume.1
Exequiæ defunctorũ tam viuis quã mortuis prosunt.ibidem.
Exercitia optimi cuiusque patris familias.par.1.pag.370.nu.5
Exercitia corporalia cum moderamine facienda.part.2.pagin.435. nume.15
Exercitationes pœnales ad quid prosint,par.1.pag.740.num.22
Exercitationes corporales habent in se thesaurum inclusum.part.2. pag.397.nu.10
Exhortandum est potius quam reprehendendum.part.2.p.196,nunume.10

F.

FActa plus mouent quam dicta. par.1.pag.743.num.33
Fama difficilè restituitur.par.1. pag. 509.num.7
Familiaritas nimia non solùm ab extraneis sed etiam ab affinibus euitanda.par.1.pag.610.nu.14
Fœlicitas solùm in Deo est. par.2.p. 395.num.3
Fœminæ debent pauca loqui. par.1. pag.356.nume.29
Fœminæ prægnantes quare non habeant vestes arctas.par.1.pag.118 num.7
Fœminis,quæ ex industria enecant in vtero infantes, quæ pœna infligatur.pa.1.pag.118.num.8
Fœminarum status duplex.par.1.p. 432.num.26
Fœminæ conspectus nocumento est castitati.par.1.pag.518.nu.33
Fœminæ fragiles.part.2. pagin.393. nume.32
Fœmina quo excellat virum. part.1, pag.50.num.5
Ferdinandus Hispaniæ Rex quam sententiam moribundus protulit.par.2.pag.478.num.12
Festa quæ obseruatione digna,part. 2.pag.45.nu.5
Festa sanctorum qualiter celebranda,& quid in eis animaduertẽdũ. par.

par.2.pag.333.num.2
Festum in meditatione mysteriorū ipsius expendendum est,par.1.p. 162.num.24
Fœtus in ventre versus quid faciem habet,par.1.pag.431.nu.24
Fides Abrahæ & Saræ magna , sed maior virginis Mariæ,par.1,pagi. 38.num.29
Fides vires dat,p.1.pagi.69.nu.1
Fidem viuam certa manet victoria. pa.1.pag.70.nu.5
Fides quid nobis boni afferat,part.1. pag.80.num.4
Fides quid sit.ibidem.&pag.242.n. 3.&.pag.262.nu.2
Fides est fundamentum spiritualis ædificij,par.1.pagi.8.n.9
Fides viua quæ sit.part.1.pagi.97.nu mer.27
Fides est fundamentum nostræ iusti ficationis,p.1.pag.200.nu.25
Fides non quemcūque iustificat.ibi dem.
Fides & spes post peccatum remanent.par.1.pa.242.nu.3
Fides fortificat intellectum, par.1.p. 345.num.12
Fides est supra intellectum , par.1.p. 262 num.1
Fidei & veritati summæ subijciendum est,par.1.pag.276.nu.18
Fides captiuat intellectum , par.1.p. 277.nu.19
Fides quæ sit vacua,part.1,pagi.290. nume.30
Fides quomodo omni laude digna, par.1.pag.383.num.12
Fides explicita ad salutem necessaria.par.1.pag.407.nu.14
Fides est fundamentum omnium virtutum theologicarum.par.1.pagi. 669.nu.23
Fides ad peccatoris iustificationem proponitur,par.1.pagi.849.nu.30
Fides sit coniuncta charitati, part.2. pagi.142.nu.14
Fidei subiectum , part.2. pagin. 143. nume.17
Fides sola non saluat homines. pa.2. pag.121.nume.16
Fides certior est visu.par.1.pagi. 100 nume.7
Fides omnes docet.par.2. pagin.223. nume.2
Fides multa bona operatur in nobis. par.2.pag.387.nu.23
Fidelis quis dicatur.p.2.p.309.nu.15
Fidelitas famuli erga dominum,p.1. pag.663.nu.5
Fides cui comparetur.par.1.pag.775 nume.18
Fides quando inutilis,par.1.pag.776 nume.19
Fides sine charitate otiosa. ibidem. nume.20
Filius Dei ad quid venit in mundū. par.1.pag.221.nu.8
Filius Dei cur manus appelletur.p.1 pag.50.nu.3
Filiorum desiderium ad quid habendum.par.1 pagi.338
Filij naturali quadam propensione parentes imitantur.part.1. pagin. 639.num.4
Filij qualiter educandi. part.2 pagi. 314.

314.numer.4
Filij cur inhonorent parentes,p.2.p.365.nume.13
Finis præcipuus cõcionatoris & præsidis.p.2.p.50.n.21
Finis perfectior considerandus, p.2.p.225.n.9
Flendum nobis est in hoc sæculo, si in altero volumus lætari, p.2.pag.188.num.10
Fontis Macedoniæ proprietas, p. 1.p.811.n.14
Fortitudo quæ sit magna, p.2.p.51.nume.2
Fortitudo nostra vnde dimanat,p.1.p.679.n.24
Fragilitas humanæ naturæ,p.2.pag.359.n.32
S.Franciscus mortis tempore pœnitentiam fratribus hortabatur, p.1.p.628.num.7
S.Francisci paupertas & humilitas, p.1.p.764.num.25.pa.782.&.numero.39
S.Franciscus è mõte Aluerna Christi stigmata tam pedibus manibusque,quam latere impressa gestauit.p.1.p.766.num.32.&.pagi.779.nu.30.&.p.794.nu.33.&.p.804.n.28
S.Francisco Dei laudes decantanti, Latrones obuiarunt.p.1.pag 707.nume.3
S.Franciscus quam de carne habuit victoriam.p.2.p.473.n.8
S Franciscus postquã in vepribus se volutauit, quam habuit visionẽ. p.2.p.433.n.9
S. Frãciscus omnes creaturas ad Dei laudes inuitabat,p.1.p.771.nu.5
S.Francisci contemplatio assidua,p.1.p.782.n.39
S.Franciscus pauperum Patriarcha & ordinis Minorum caput,p.1.p.794.nu.33
S. Francisci splendor & dignitas, ibidem,num.34
S. Francisci in concione efficacia, p.1.p.799.n.12
S. Franciscus quot viros in vna concione adreligionem conuertit, p.1.p.799.nu.12
S. Franciscus in quibus ordinem Minorum fundauit,p.1.p.802.n.23
S. Franciscus super omnes ordinum fundatores quinque portionibus à Deo donatus.p.1.p.803.n.26
S. Franciscus martyrij desiderio Syriam adiuit,p.1.p.804.n.29
S. Francisco quis martyrium contulit,p.1.p.805.n.30
S. Franciscus & B. Dominicus Patres nostri,vno eodemque tempore floruerunt.p.1.p.804.n.27
Fratres Minores cur vestitu cinericij coloris vtantur,p.1.p.803.n.24
Fraternitas quid possit.p.2.p.195.numero.7
Frigiditas congregat heterogenia,p.2.p.339.n.20

G.

GAbriel quid significat.p.1.p.21 nume.7
Gabrielis Angeli dignitas,p.1.p.41.nume.8

Gabriel quid falso imponit Scoto, p.2.p.487.n.9
Gades insulæ consuetudo. part.1.pa. 430.n.19
Gaudium iusti & peccatoris. p.1. pa. 435.n.35
Gaudium perfectum in tribulationi bus habendum.p.1.p.498.n.35
Gaudium in quo consistat. p.2.pag. 191.n.21
Gaudendum est in tribulatione. p 2. p.191.n.21
Gaudendum est tam in prosperis quam in aduersis.part.1. pag.435. nume.35
Gaudendum est de bono proximorum.p.1.p.339.n.8
Generare sibi simile cui sit propriũ. p.1.p.278.n.22
Generatio perfectissima in Deo reperitur.p.1.p.278.n.24
Generatio hominis duplex.par.1.pa. 583.n.31
Generatio non est solum cuiuscunque natiuitas.p.1.p.639.n.2
Generis ex nobilitate non gloriandum.p.1.p.640.n.5
Generis nobilitas vel humilitas, si sufficientia adsit, non impedit prę sularum.p.1.p.593.n.29
Gentiles bene operantes gaudebãt. p.1.p.437.n.4
Gentiles quare statuam Deæ Angeronæ ore seram habentis in tẽplo Deæ Volupiæ collocarunt.par.1. p.554.n.24
Gentiles quo artificio ad euangeliũ ducti sunt.p.1.p.696.n.6
Gentiles quo præcipuè cõuersi sunt p.2.p.75.n.11
Germani Imperatoris cum caudauer cremaretur, cor eius illæsum remansit.p.1.p.216.n.16
Germania qua de causa à fide defecit.p.2.p.42.n.17
Gloriæ confideratio animum sedat. p.1.p.73.n.12
Gloria æterna non habet gaudium succesiuum.p.1.pa.208.n.18
Gloria bonorum operum cui referẽda est.p.1.p.258.num.20.&. pagi. 275.n.13
Gloriæ gradus diuersi.p.1.p.85.n.14
Gloria vana bona opera deperdit.p. 1.p.259.n.22
Gloria expetenda est.par.1. pa.579. nume.21
Gloria sine operibus non speranda. p.1.p.581.n.26
Gloria ab omnibus Dei auxilio comparari potest. p.2.p.86.n.18
Gloria nolenti iam non datur. pa.2. p.87.n.21
Gloriam maximã expectare licet.p. 1.p.723.n.14
Gloria animæ Christi quoadusque corpori, & inferiori portioni fuit communicata.part. 1, pagin. 785. nume.6
Gloria quo expugnatur, p.1.pa.841. nume.6.&.p.843.n.10
Gloriæ præmium inexplicabile, p. 1.p.843.nu.12
Gloria proprijs viribus acquisita laudabilior est quam alienis. pat.2.p. 197.n.14

Gloria omni voluptate plena.par.2. p.293.n.24
Gloria ſine operibus nõ adquiritur. p.2.p.375.n.11
Gloria theſauro comparatur.p.2.pa. 409.n.11
Gloria eſt indicibilis.pa.2.pag.409. num.12
Gloriari in quo nos oportet.par.1.p. 122.nu.20
Gloriari ex proprijs operibus non oportet.p.1.p.275.n.13
Gloriari de propria virtute non licet p.1.p.335.n.28
Gloriari de generis nobilitate vaniſſimum.p.1.p.514.n.22
Gratia maior quæ ſit.part.1.pagi.29. nume.3
Gratiæ ſignificatio duplex. par.1.p. 35.num.20
Gratia ſublimis & ſublimior quæ dicatur.p.1.p.252.num.3
Gratia in baptiſmo collata à quo procedat.p.1.p.258.nu.20
Gratiam baptiſmalem quis nobis meruit.p.1.p.258.nu.20
Gratiam baptiſmi & aliorum ſacramentorum, licet à tota Trinitate procedat, Chriſtus nobis meruit. p.1.p.274.nu.12
Gratiæ Deo agendæ cum primum ſurgimus.p.1.p.356.n.30
Gratiæ principium quod ſit.p.1.pa. 516.num.28
Gratia diuina eſt candor lucis æternæ.p.1.p.529.nu.31
Gratia diuina quid efficiat in anima p.1.p.529.num.31
Gratiæ Deo reddendę tam de aduerſis quam de proſperis.p.1.pa.772. nume.7
Gratias Deo agentes quam remagi mus.ibidem.
Gratiarum actionẽ nihil impediat. p.1.p.784.n.3
Gratia diuina nihil in homine vacuum eſſe patitur.par.1.pag.799. nume.13
Gratia excludit omne debitum.p.2. p.198.nu.15
Gratiæ pro beneficijs Deo agendæ. ibidem.num.17
Gratia lux eſt iuſtis. par.2.pagi.215. nume.7
Gratia ob triplicẽ rationem lux appellatur.ibidem.
Gratiæ naturales etiam malis concedũtur.p.2.p.244.n.10
Gratia Dei qui abutitur, bonis naturæ damnabitur,p.2.pa.311.nu.22
Gratitudo eſt velut hamus.part,1.p. 372.num.10
Gratitudo noſtra de omnibus & in omnibus qualis futura eſt erga Deum.p.1.p.772.nu.9
Grati Deo ſimus.parte.1.pagin.336. nume.1
Gratus alicui beneficio ad aliud ſe diſponit.p.1.p.3.n.8
Grato omnia augentur.p.1.pa.784. nume.2
Gubernatores ciuitatis eam peruigilent.p.1.p.109.nu.6

H

HAbitus boni gignendi, mali eradicandi.par.2.pa.435.nu.14.

Hebio-

Hebionitæ hæretici, p.1. pa.268. numero.20
Hebræi carent ſuperlatiuis, quorum loco vtuntur genitiuis, p.1.p.189 nu.16.&.p.269.n.25
Hebræi quid maiori veneratione habuerunt, p.1.p.301.nu.30
Hebræi de quo maximè gloriabantur, p.1.p.513.n.20
Hebræi quo ab idololatria infideles Hebræos deterrere conabantur, p.2.p.493.n.26
Hœdus peccatum denotat, part.1.p. 340.nu.11
Heloi Dei eſt nomen, & eius ſignificatio.p.1.p.197.nu.16
Herbæ, ſi in die Sancti Ioannis colligantur, quid habeant virtutis, p.1. p.357.n.33
Hæredes bonorum teſtatoris tenentur implere voluntatem.p.2.pag. 3.num.8
Hæredes cæli qui volunt eſſe, Dei legata impleant, ibidem
Hæreſes ſunt portæ inferi, p.1. pagi. 409.nu.10
Hæretici ſunt quaſi portæ inferni, p. 1.p.227.n.5
Hæretici Eccleſiam ſubuertere nitũtur, p.1.p.529.n.29
Hæretici ſunt tãquam lupi callidiſsimi, p.2.p.73.n.3
Hæretici debiliorem partem Eccleſiæ aggrediuntur, par.2. pagin.73. nume.4
Herodes quid ſenſerit de Diuo Ioanne Baptiſta, p.1.p.385.n.18
Herodes cur ab Angelo interfectus, part.1.pag.27.n.27
Hieronis tyranni quæſtio, p.1.p.243 num.8
Hieruſalem qua de cauſa deſtructa, p.1.p.657.n.21
Homo in hoc mundo ſit tanquã peregrinus, p.2.pa.426.n.16
Homo maioris perfectionis eſt capax quam eius, in qua creatus eſt, p.1.p.39.n.1
Homo plus ſe ipſum fugiat, quam dæmonem, p.1.p.146.n.6
Homo fuit creatus cum libero arbitrio, p.1.p.159.n.15
Homo rectè diſpoſitus beneficia à Deo recipiet, p.1.p.187.n.10
Homo fuit in libertate creatus, p.1: p.188.n.14.&.p.2.p.307.n.8
Homo ſecundum quod in Scripturæ diuina nomen diuerſum ſortiatur, p.1.p.188.n.15
Homo eſt tanquam emblema & mũdi pulchritudo, p.1.p.195.nu.10
Homo Deo abiectum tribuit, diabolo verò bonum, p.1.p2gi.199.n.19
Homo eſt quaſi mundi facies, p.1.p. 225.nu.22
Homo non ſolùm ſibi natus eſt, p.1. p.228.n.9
Homo ad vnam tantum tendit naturam, p.1.p.243.n.7
Homo in hac vita aliqua poteſt, quę non vult, aliqua tamen vult, quæ minimè poteſt, p.1.pa.235.n.13
Homo poſt peccatum quem cẽſum incurrit, p.1.p.285.n.15
Homo pro omnibus creaturis Deũ laudet, p.1.p.341.num.14

Homo quandoq; infirmitatẽ, quandoque fortitudinem denotat, p.1. 386.nu.26
Homo vnus alteri auxilietur, p.1.p. 544.nume.37
Homo microcoſmon dicitur, ibidẽ.
Homo inter cæteras creaturas ſolus exul dici poteſt, p.2.pa.11.nu.2
Homo eſt quodammodo finis omnium, par.1.pa.571.nu.36
Homo quid ardentius inquiſiturus eſt, p.1.p.570.nu.33
Homo & ſibi, & Deo eſt contrarius, p.1.pag.572.nu.39
Homo eſt tanquam arcturus, p.1.pa. 576.num.12
Homo qualis poſt peccatum reman ſit, parte.1.pagin. 630.nu.15. &.p. 2.p.53.nu.28
Homo nequam etiã ſibi benefacientibus obeſt, p.2.p.74.nu.7
Homo quando ignominia, quando verò honore dignus, p.1.p.604.numero.32
Homo indiget Dei auxilio ad ſanctitatem comparandam & tuendam, p.1.pa.762.nu.18
Homo eſt miſeriarum abyſſus, p. 1. p.801.nu.19
Homo quo ſatis fiet, p.1. p.820.nu.5
Homo præter cætera animalia cur erecta facie creatus, parte.2.pagin. 271.nu m.22
Homo poſt peccatum plurima damna incurrit, p.2.p.276.num.4
Homo ad difficilia capeſſenda quo moueatur, p.2.p.353.nu.15
Homo ſecundum naturam corruptã ad malum eſt propenſus, p.2.pag. 390.num.23
Homo quando ſatis mundo renuntiat, p.2.p.411.nu.18
Homo duplex, p.2.p.93.nu.9
Homo poſt lapſum caro appellatur, p.2.pa.417.nu.9
Homo duabus rebus diuerſis cõſtat. p.2.p.451.nu.1
Homo quid præſtet in opere, p.2.p. 486.num.4
Homo niſi peccaſſet, an moreretur. p.1.p.226.nu.2
Homo inſipiens creaturis abutitur, p.1.p.517.nu.31
Hominis vita duplex, par.2. pagina. 451.num.2
Homines ſunt termini terræ, p.1.pa. 128.num.11
Homines huius temporis ſolùm habent ſanctitatis ſpecimen, p.1.pa. 78.num.28
Homines qua regula metiri ſe vellent, p.1.p.93.nu,14
Homines ne ſint beati, res puerile impediunt, p.1.p.174.nu.3
Homines diuerſimode ſe habent in Dei cognitione, ac eius dilectione, p.1.p.213.nu.5
Homines à quo didicerunt quæcunque adepti ſunt, p.1.p.281.num.2
Homines quibus rebus maximè ea neſcant, p.1.p.373.nu.13
Homines non niſi ad beneficia mouentur, par.1.p.446.nu.32
Homines qua celeritate currunt ad malum, p.1.p.450.nu.9
Homines quam debiles ſunt. p.1.pa.

488.nume.5
Homines ſæpius rerum inutiliũ curam habeat vtilia non curantes,p. 1.p.697.nu.10
Homines ſicut ad cuſtodiam ſingulos habent angelos, ita etiã ad virtutis exercitationem ſingulos diabolos,p.1.p.739.num.19
Homines quales ſe habeant in mortis alicuius expectatione, p.2.pa. 491.num.21
Homines rebus temporalibus ſaturati ſpiritualia bona non eſuriunt, p.2.p.181.nu.20
Homines quo efficacius moueantur, p.1.p.820.num.7
Homines cur ad præmia æterna patrũ commoueãtur,p.1.p.821.nu.10
Homines quare quanto diligentius humanis ſcientijs intendunt, tanto tepidius pleruncq; Deũ ament, p.1.pa.795.num.2.&.pagin.798. nume.9
Honor alicui minime detrahendus, p.1.p.380.num.2
Honor Dei illæſus maneat, ibid.
Honos plus debetur ætati quam diuitijs.p.1.p.712.nu.22
Humili grauius eſt laudari, quam ſuperbo ignominia affici, p. 1.pagi. 27.num.26
Humilis quo maiora recipit, eo magis illorum indignum ſe iudicat. p.1.p.186.nu.8
Humilis nullius rei ſe dignum exiſtimat,p.1.p.371.nu.9
Humilis recipiet dona Dei,p.1.pagi. 455.nume.24
Humilis quis verè ſit,p.1.p.742.nũ nume.29
Humilior quo quiſq; fuerit, eo beatior erit,p.1.p.741.nu.27
Humilitas Virginis Mariæ, p.1.pa. 36.num.24
Humilitas Virginis Mariæ & Iacob,p.1.p.648.nu.31
Humilitas animam perficit, p.1.pa. 18.nu.23
Humilitas requiritur ad ſacramentũ altaris,p.1.p.334.nu.27
Humilitas honores acceptos in Deũ refert,p.1.p.369.nu.3
Humilitas remedium generale contra vitia,p.1.p.369.nu.3
Humilitas S. Ioannis Baptiſtæ,p.1. p.372.num.11
Humilitas & vrbanitas gratiam comitantur,p.1.p.429.n.17
Humilitas quanti ponderis ſit apud Deum,p.1.p.466.n.27.&.pa.765. num.28
Humilitas vnde denominetur,p.1.p. 648.nu.31
Humilitas vnde poſsit in nobis oriri,p.1.p.654.nu.12
Humilitas vera in quo conſiſtit,p.1. p.711.num.17
Humilitas etiam Angelis ineſt, p.1. p.727.nu.25
Humilitas virtutum dux,p.1.p.736. nume.12
Humilitas via in cælum vna eſt, & Angelis & hominibus,p.1.p.754 nume.27
Humilitas quo facile adquiratur. p.1 1.p.75.num.16

Humilitas vera diuinis donis accrescit, p.1.p.761.nu.16
Humilitas in quolibet ſtatu reperiri poteſt, p.1.p.762.nu.20
Humilitas quo augeatur, p.1.pa.763. nu 22.&.p.782.nu.37
Humilitas non ſolùm exterius, ſed interius ſit, part.1.pagi.781. numero.36
Humilitas quam grata ſit Deo, p.1. p.800.nu.15.&.p.845.nu.17
Humilitas per antonomaſiam iuſtitia dicitur, p.2.p.217.nu.14
Humilitas pulchrum diuitibus ornamentum, p.2.p.444.nu.10
Humilitas ad quid animā diſponat, p.1.p.279.nu.27
Humilitatis qui plus habuerit, cur beatior erit, p.1.pa.747.nu.9
Humilitatis diffinitio, par.1.pa.749. num.14
Hypocriſis tandem tandem appare bit, p.1.p.347.nu.3
Hypocriſis Deo odioſa, p.2. p.28.numero.16

I.

S. IAcobus maior ante diſperſionē Apoſtolorū Hiſpaniā prædicaturus adiuit, p.1.p.506.nu.23
S. Iacobus maior primus omnium Apoſtolorū martyrio coronatus, ibidem.
S. Iacobus maior in Hiſpania prædicauit, p.1.p.488.nu.4
Iacynthus quem habeat colorem, p. 1.p.292.num.3
Idololatria per quod in mundū inoleuit, p.1.p.812.nu.17
Idonei maxima cum difficultate eu ram animarum ſuſcipiunt, p.1.pa. 492.num.18
Iehoua Dei eſt nomen & eius ſignificatio, p.1.p.197.nu.16.&.p.2.p. 138.nu.21.&.p.395.nu.3
Ierico ſignificatio, p.1.p.678.nu.21
Ignoratio perfecta Dei eſt eius vera cognitio, p.1.p.420.nu.21
Illabi in animam ſolius Dei eſt, p.2. p.385.num.7
Illecebræ mūdanæ quibus maximē noceant, p.2.p.70.num.17
Imaginatio quandoq; facit caſum, p. 1.p.517.nu.31
Imbecilles ſumus abſq; Dei auxilio, p.2.pa.145.nu.24
Imitari Chriſtum debemus, p.1.pag. 94.nu.18.&.p.640.nu.7
Imperfectionis & imbecillitatis ſignum.p.1.p.704.nu.33
Imperfectiones noſtras difficilè cognoſcimus.p.1.p.404.nu.4
Impulſus Dei neceſſarius, p.1.p.691. num.29
Incarnatio filij ex infinito patris amore proceſsit, parte.1. pagi.193. num.3
Incarnatio Chriſti fuit amor infinitus, & donum infinitum, p.1.pag. 194.num.6
Incarnatio verbi fuit Spiritus ſancti operatio, p.2.pa.179.nu.12
Incarnatio Chriſti fuit principium iuſtificationis, p.1.p.501.nu.8
Incarnari Chriſto fuit ſuaue, p.1.pa. 618.nu.5
Incitatores ad peccandū puniētur, p.

1.par.715.num.29
Inconſtãtia Apoſtolorum ante Spiritus ſancti aduentum.p.1.pa.165. nume.3
Inconſideratio plurima incommoda.part.pag.37.nu.26
Inducere alios ad peccandum ſignũ reprobationis.p.2.p.219.nu.21
Indulgentia quo tempore fiebat.p. 1.p.620.nu.11
Inepti cũ maxima lætitia recipiunt animarum curam.par.1.pagi.492. nume.17
Infernus duplex.par.2.pagin.441. num.2
Infernus quas portas habeat.p.1.pa. 409.num.19
Infidelitas vnde proueniat.part.2.p. 143.num.18
Ingenium bonum ſæpe animam deſtruit.p.1.p.816.nu.29
Ingrati Deum fugiunt.part.1.p.212. nume.4
Ingratus qua pœna ſit dignus.par.2. p.311.nu.21
Ingrato omnia è manibus euaneſcũt. par.1.pag.784.nu.2
Ingratitudo peccatoris quanta ſit. p. 1.pa.113.nu.17
Ingratitudo noſtra vnde manifeſtatur.p.1.p.25.nu.12
Ingratitudo noſtra magna eſt. part.1. p.446.nu.32
Inimicus diligendus.p.2.p.37.n.14. &.pag.9.nu.26
Inimicus quod commodum afferat. p.2.p.38.num.15
Inimicis parcendũ eſt.ibidẽ.nu.12
Inimicis noſtris tanquam inſtrumẽto ad nos puniendos ſæpe Deus vtitur.par.1.p.22.nu.12
Iniuria non vindicanda,p.1.pa.61.n. 7.&.p.838.nu.27
Iniuriæ citius dimittendæ.p.1.pa.25. nume.29
Iniuriarũ vltores non impunes abibunt.p.1.p.251.nu.80
Iniurias inferẽti licet parcas,niſi pœnitentiam egerit,punietur.p.1.p. 752.num.21
Iniuriæ illatæ triſtitiam generant.p. 1.p.817.nu.30
Iniurijs illatis non retaliandum.p.1. p.553.nu.25
Inobedientia quam graue malum. p.484.nu.31
Inſignia regum quæ ſint.p.1. pa.18. nume.23
Inſpirationes non reuelandæ.p.2.p. 400.num.19
Inſpirationibus diuinis reſpondendum.p.2.p.57.num.5
Intellectus quo magis Deum ſcrutatur,eo minus intelligit.p.1.p.127. nume.8
Intellectus cui ſubijciendus.p.1.pa. 276.num.18
Intellectus quid in myſterio Trinitatis poſsit indagare.pa.1.pa.277. nume.21
Intellectus noſter quanto altiora inquirit,tanto minus verba, quibus ea appellet,inuenit.part.1.pa.343. num.22
Intellectus tam angelicus quam humanus,quo à Deo eleuatur.part.1 pag.

1.pagin.353.nume.20
Intellectus humanus in quæ facile feratur.p.1.p.363.nu.17
Intellectus sine voluntate debilis.p.1.p.774.nu.13
Intellectus sol appellatur.p.1.p.775.nume.16
Intellectus est mentis oculus. p.1.pa.796.nume.4
Intellectui duplex inest portio.ibi.
Intellectus bonus qui sit.p.1.p.797.nume.6
Intellectus cum voluntate qualiter habendus.p.1.p.797.nu.7
Intellectus non debet semper speculari.ibidem.nu.6
Intellectus quare quo illustrior, eo inanior est volũtas.p.1.p,797.n.7
Intellectus est fidei sedes.par.1.pagi.849.num.30
Intellectus quo fit lucidior.part,2.p.254.nume.6
Intellectus nõ est in sua libertate relinquendus.p.2.p.298.nu.11
Intellectus bonis occupationibus occupandus.p.2.p.299.nu.12
Intellectus peruolat&tardus vel nullus sequitur effectus.par.2.p.376.nume.16
Intellectus simplex bene affectus tutior est quam instructus veritatibus male affectus.p.2.p.376.n.16
Intellectus in quo exercendus. par.2 p.422.nu.24
Intellectus tribuat locum voluntati. ibidem.
Intellectus quid consequitur p.2.pa.488.num.10
Intellectus officium.ibidem.&pag.489.num.13
Intemperantia multa damna infert. p.1.p,373.num.15
Intentio operis per quod significetur.p.2.p.223.nu.4
Intentio recta in operibus habenda. p.2.p.226.nu.12
Intentiones alienæ non sunt nobis scrutandæ.p.2.p.9.nu.27
Interpretes septuaginta inter se miraculose cõcordarũt p.1.p.304.n.5
Inurbanitatum inuentiones. p.1.pa.429.nu.18
Inuidus sine delectatione peccat. p.1.p.339.nu.9
Inuidi quocunque bono proximi indignantur p.1.pa.361.nu.9
Inuincibilia tria.p.1.p.289.nume.25
Ioannis significatio.par.1.pagi.342, nume.19
S.Ioannes Baptista quam curam sui corporis habebat.p.1.p.344.n.24
S.Ioannis Baptistæ dignitas. p.1.pa.347.nu.1
S.Ioannes Baptista nullum miraculum fecit.p.1.364.nu.19
S.Ioannis Baptistę quę sit præcipua laus p.1.p.364.nu.19
S.Ioannes Baptista in vtero matris habuit vsum rationis p.1.pag.365.num.23
S.Ioannes Baptista fuit terminus legis veteris & prophetarum.par.1.p.375.nu.20
S.Ioannes Baptista quem suarum laudum præconem habuit.p.1.p.376.nu.23

S. Ioannes Baptiſta non ſolùm iuſtificatus, ſed etiam fuit ratione præuentus, p. 1. p. 431. nu. 22
S. Ioannes Baptiſta prior matre fuit Spiritus ſancti plenus, ibid. nu. 23
S. Ioannes Baptiſta in ventre matris proſiliuit, ibidem, nu. 24
S. Ioannis Baptiſtæ excellentia, p. 1. p. 545. nu. 42
S. Ioannis Baptiſtæ exemplar vitæ, p. 1. p. 615. nu. 29
Iob quis calamitates nuntiabat, p. 1. p. 459. num. 25
S. Ioſeph Virginis Mariæ puriſſimo amori fuit deditiſsimus. par. 1. pa. 624. nu. 22
S. Ioſeph Virginis Mariæ ſponſus duplici de cauſa Redemptoris noſtri pater appellatur, p. 1. pa. 67. nu. 27
S. Ioſeph in tempore paſsionis Chriſti adhuc viuebat. p. 1. p. 68. n. 30
Ira niſi citius expellatur, altas agit radices, p. 1. p. 828. num. 29
Ira comprimenda eſt, p. 2. pagina. 4. nume. 10
Iſmael fuit condemnatus, p. 1. p. 623. nume. 20
Iſmara fuit mater ſanctæ Eliſabeth, & ſoror Diuæ Annæ. p. 1. p. 448. nume. 3
Iſmara cuius tribus fuit, ibidem.
Iter faciens non ſinat recitare & audire miſſam. p. 1. p. 392. n. 2
Iudæi perfidi omne, quod fecerunt, vt Chriſtum Dominum deprimerẽt, fuit cauſa exaltationis ipſius, p. 1. p. 104. nu. 19
Iudæi quot habuerunt præcepta, p. 1. pa. 169. num. 16
Iudæi quare tam proni erant ad idolatriam. p. 1. p. 171. nu. 23
Iudæi myſterium crucis voluerunt obſcurare. p. 1. p. 674. n. 8
Iudex optimus nec à conſanguineis extorquendus, p. 1. p. 177. n. 4
Iudex ne proferat ſententiam ſine interrogatione partium, parte. 1. pa. 500. num. 5
Iudex quando non aſtringitur iuris regulis, p. 1. p. 544. nu. 39
Iudex ſecundum quam regulam eſt ſententiam prolaturus, p. 1. pagin. 595. nu. 5
Iudex aliorum ſe introſpiciat, p. 2. p 448. nu. 24
Iudicare temerè tyrannis quędã eſt, p. 1. p. 59. nu. 2
Iudicare non ſolùm ſed nec occaſionem præbere, p. 1. p. 60. nu. 33
Iudicandus nullus, parte. 2. pagi. 194. nume. 4
Iudicium duplex, parte. 1. pagi. 209. nume. 20
Iudicij dies incertus, parte. 2. pagin. 295. nu. 1
Iudicium Dei duplex, p. 1. pa. 503. numero. 3
Iudicia Dei recta, hominum verò falſa, p. 1. p. 59. nu. 3
Iugum mundi grauiſsimum, Dei autem leue, p. 1. p. 793. nu. 30
Iulianum & Celſum multi hodierna die imitantur, p. 1. p. 526. nu. 22
Iurare quando meritorium, p. 2. pag. 111. num. 4
Iurandi conſuetudo blaſphemiã generat.

nerat.p.2.p.112.n.7
Iuramentum antiquorum patrum, p.2.p.111.nu.4
Iuramentū debitis circunſtantijs ornatū cuius ſit actus,ibidem. nu.3
Iuramentū in iuſtum iurare nunquā licet,ibidem.num.4
Iurandum quando,ibidem.
Iuramentum iuſtum adimplēdum, p.2.p.112.n.6
Iuramentum falſum quid teſtetur, ibidem,num.7
Iuramentum falſum grauius homicidio,ibidem
Iuriſperitorum ingenium, p.1.p.77. nume.25
Iuriſperiti ſæpius iniquè maioratus inſtituunt,parte.1.pagina.686.numero.14
Iuriſperitorum intentio,p.1.pa.687. nume.16
Iuſtitia Dei in quo apparuit maximè,p.1.p.120.nu.19
Iuſtitia perfecta in quo conſiſtat,p.2 p.167.num.5
Iuſtitiæ diffinitio,parte.2.p.249 numero.23
Iuſtus non ſolùm pro ſe orat, & gratias agit, ſed pro omnibus, p.1. p.12.nu.6
Iuſtus cum laudatur in facie,flagellatur in corde,p.1.p.46.num.23
Iuſtus nullare perturbatur, p. 1.p. 52. nu.9
Iuſtos eo plus humiliatur,quo magis extollitur,p.1.pa.57.nu.26
Iuſtus non poteſt non apparere iuſtus,p.1.p.116.n.1
Iuſtus cruci ſuaui eſt affixus, p.1.pa. 123.n.23
Iuſtus arcus eſt triumphalis, & quædam cæli porta, p.1.pa.226.n.3
Iuſtus non pro vno tantū præcepto ſeruato, ſed pro omnibus iuſtus erit,p.1.p.348.n.5
Iuſtus in omnibus meretur, p.1.pag. 378.n.29
Iuſtus quomodo excipiatur ab Angelis.p.1.p.461.n.14
Iuſtus ſecurè viuit,parte.1.p. 513. numero.19
Iuſtus totus ſe debet Deo conſecrare.p.2.p.45.n.8
Iuſtus etiam in laboribus delectationem reperit,p.2.p.92.n.8
Iuſtus vnde elicit iuſtificationē ſuā, p.1.p.776.n.19
Iuſtus non ſolùm exterius, ſed interius,p.2.p.214.n.4
Iuſtus lucerna dicitur,parte.2. pagi. 221.n.25
Iuſtus tenaciusà dæmone tentatur, quam mundanus, part. 2.pagina. 359.nu.33
Iuſtior quo quis eſt, eò durius tentatur.p.2.p.195.nu.7
Iuſto nunquam deeſt contradictio, p.1.p.552.nu.17
Iuſti ſunt velut Chriſti ornamenta, p.1.p.96.nu.22
Iuſti habent quandam liberam ſeruitutem,p.1,p.202.nu.29
Iuſti mundum conſeruant,p.1.p.337 num.4.&.p.2.p.306.nu.6
Iuſti verētur opera ſua ſint bona nec ne,p.1.p.371.n.8

Iusti semper sancto timore viuunt, p.1.p 371.nu.9
Iusti in medio laborum delectantur, p.1.p.396.nu.16
Iusti quid emolumenti ex ruinis eliciant,p.1.p.710.nu.15
Iusti expoliuntur tanquam lapides, p.1.p.401.nu.29
Iusti per adoptionem dicuntur filij Dei,p.1.p.418 nu.15
Iusti quantum in contemplatione delectentur.p.1.p.440.nu.12
Iusti plurimis consolationibus tribulationis calicem imbibunt, part.1 pa.496.nu.29
Iusti persecutionem patiuntur, p.2. p.39.nume.20
Iusti cur in hac vita viatores,in altera verò comprehensores vocantur,p. 2.p.47.nume.12
Iusti absque timore viuunt.p.1.pag. 609.num.11
Iusti in hac vita sæpè puniuntur, ac si mali essent,p.1.p.610.nu.13
Iusti à quibus laboribus liberantur, p.1.p.606.nu.2
Iusti à Deo affliguntur,par.1.pa.607 num.5
Iusti æquo animo virtutis difficultates tolerant,p.2.p.69,nu.13
Iusti ab initio mundi ob quæ multa passi sunt,p.2.pa.75,nu.9
Iusti cui sint similes,parte.2. pagina. 85.num.14
Iusti os Dei sunt,p.1.pa.707.nu.7
Iusti non solùm ad gloriam, sed ad media prædestinati sunt. p. 1. pa. 784.num.4
Iusti quo magis Deum cognoscunt, eo se humiliant,p.2.p.432.nu.5
Iusti quibus per mundum deprimũtur,eisdem per Deum eriguntur, p.2.p.130.num.4
Iusti in tribulatione securi,p.2.pagi. 155.num.21
Iusti non patientur confusionem,p. 2.p.167.nu.6
Iusti laboribus delectantur, & expoliuntur,p.2.pa.190.nu. 16
Iusti hic peregrinantur.p.2, pa.204. nume.5
Iusti signa diei iudicij alacres expectabunt.p.2.p.166.nu.3
Iusti cito se à peccato erigunt,p.2.p. 369.nume.27
Iusti cur etiam in hac vita dicantur beati,p.2.p 368.num.24.&.p.1.p. 823.num.16
Iusti videntur sibi Deum retardare, p.2 p.368.nu.24
Iusti quare violenti vocentur, parte. 2.p.94.num.11
Iusti etsi sancti,etiam timidi,p.2.pa. 490.nu.17
Iustorum desiderium,p.1.p. 228.nu. 7.&.p.701.nume.24
Iustorum mos,parte. 1. pagina. 449. nume.5
Iustorum in virtute suauitas,p. 1.pa. 812,num.11
Iustorum status per quod significantur,p.2.p.195.num.6
Iustorum solamen,parte.2.pag.473. nume.33
Iuuare nos inuicem debemus, parte. 2.p.46,num.9

Labores

L.

Labores pro Christo pati quàm sit illustre. p.1.pa.412.num.30
Labores ob quid mittantur, parte.1. p.402.num.32
Labores si pateris non ob id derelictus à Deo.p.1.p.539.nu.23
Labores iustorũ propter Deum dulces sunt,p.2 pa.6.nu.17
Labores maximè necessarij & à Deo missi,p.2.p.33.nu.31
Labores qui fugit,lucrũ fugit,p.1.pa. 606.num.3
Labores hominibus non casu eueniunt,p.1.p.607.nu.5
Labores qui vocentur à Deo,p.1.pa. 607.nume.6
Labores immittit Deus in mensura, ibidem.
Labores cum gaudio perferendi, p.2. p.97.nume.20
Labores peccatorũ nullius sunt frugis.p.2.p.146.nu.25
Labores æquo animo tolerare præmium & donum Dei est,p.2.pag. 146.num.26
Labores,dolores, & afflictiones per peccatum intrarunt in mundum. p.1.p.669.nu.23
Labores vt æquo animo tolerentur, quid prosit,p.2.p.160.nu.8
Lacedæmones cur homines pingues à Republica expellebant. p.2. pa. 233.num.7
Lacedæmonum mos in sacrificijs, p. 1.p.166.num.9
Lachrimæ peccata abluunt, p.1.pa. 480.nume.8
Lachrymæ Deum placatũ reddunt, p.1.p.481.nu.10
Lachrymæ non omnes laudandæ,p. 1.p.846.nu.20
Lachrymę ob aliena peccata sanctissimæ,p.1 p.847.nu.22
Lachrymæ quæ Deo placent,p.2.p. 185.num.2
Lachrymarum causæ, parte.2.pagina.186.num.4
Laicis prohibitum est, ne in Ecclesijs cum clericis misceantur,p.1.p. 351.num.14
Laudes sanctissimæ Trinitatis,p.1.p. 247.num.19
Laudes vt sint Deo acceptæ, quid,p. 1.p.388.num.27
Laudes Dei sunt gaudia spiritus, p.1. p.388.nu.28
Laudes à quibus dandæ,parte.1.pag. 392.num.4
Laudes Mariæ Virginis,p.1.pa.641. nume.10
Laudes diuinæ sunt præstantissimi actus amoris.p.1.p.783.nu.1
Laudes Dei nũquam ore nostro excidant,p.1.p.770.num.2
Laudes Deo infinitæ reddendæ,p.1. p.788.num.16
Laude humana sæpè homines euanescunt,p.1.p.27.nu.27
Laus exterior vnde prouenit.p.1.pa. 453.num.17
Lectio sacrorum librorum vtilissima,p.1.p.34.n.19
Leonis & mustellæ ludus.p.1. pa.70. nume.13
Leonis effigies cur Diuo Marco tri-

buitur.p.2.pag.80.n.25
Lætitia quæ vana, quę verò optima, p.1.p.445.n.29
Leuitas quorundam, parte.1.pa.400. num.26
Lex peccati ſtimulus quare dicitur, p.1.p.158.n.11
Lex Chriſti ſuauis.parte.1.pag.179. nume.18
Lex gratiæ nobis collata maximum fuit beneficium.pa.1.pagina.275. nume.14
Lex diuina quid emolumenti obſequentibus illi, & eam negligentibus, quid damni afferat.p.1.pagi. 276.nu.16
Lex quo maximè intelligatur.pa.2. p.34.nu.5
Lex quæ ſuis obſeruatoribus pollicetur.p.2.p.35.nu.6
Lex quibus lata.p.2.p.35.nu.8
Lex euangelica incipit ab amore.p. 1.p.618.n.5
Lex diuina vnde grauis appareat,p. 2.p.92.n.6
Lex Dei quo ſuauior efficiatur, p.1. p.794.n.32
Lex eſt ſingulare Dei beneficium. p.1.p.807.n.1
Lex vetus ante Chriſtum cui ſimilis.p.2.p.141.nu.20
Lex quæ excelſior & vltima,p.2.p. 354.nu.16
Lex Dei non præcipit impoſsibile, p.2.pa.2.nu.6
Legis prohibitio cupiditatem irritauit.p.1.p.158.n.10
Leges æquali pœna adulteros coniuges puniunt.p.2.p.365.nu.15
Liberales ſimus in pauperes, p.1.pa. 254.nu.7
Liberalitas in pauperes prædeſtinationis ſignum.p.1.p.613.n.25
Liberalitas Dei erga peccatores non præbet occaſionem peccandi.p.2 p.444.num.12
Libertas vera exoptanda,p.1.pagin. 214.n.23
Libertas Chriſtiana nulla captiuitate vincitur.p.1.p.835.n.17
Libidinoſi idololatræ vocantur.p.1. p.732.n.39
Lingua peruerſa eſt tãquam fera indomita,p.1.p.183.n.29
Lingua Hebraica omnibus fœcundior.p.1,p.304.n.6
Lingua vt rectè loquatur, quid,p.1. p.380.n.3
Lingua peruerſa in quo delectatur, p.1.p.463.n.18
Lingua primo frænanda eſt, p.1.pa. 507.nu.2
Literæ Hebraicæ omnes habent propriam ſignificationem, p.2.p.223 nume.3
Loci duo ſacræ Scripturæ conciliantur,p.1.p.271.n.3
Loca ſacra quantæ olim fuerint venerationi.p.1.p.351.n.13
Loquela indiciũ eſt turbati vel compoſiti cordis. p.1.p.452.n.15
Loqui recta vnde dimanet.p.1.pagi. 452.n.16
Lot cur non fuit contaminatus Sodomitarum conuerſatione, p.1.p. 444.n.25

S. Lucas Euangelista multa dixit, quæ cæteri tacuerunt, p.2.p.664. num.27
Lucifer quare post ruinam Cherub non Seraph nuncupetur, p.1.pag. 728.nu.27
Lucifer quot angelos secũ attraxit, p. 1.p.735.nu.7
Lucifer per quem arbitratus est fore beatus.p.1.p.735.n.9
Lucifer quibus viribus naturalibus pollebat, p.1.p.736.n.11
Ludere cum damno alterius non licet.p.1.p.233.n.8
Ludouicus Francorũ Rex, quos milites dixit seruare suum regnum in pace.p.1.p.549.n.9
Lumen gloriæ tam angelos quã homines eleuat, p.1.p.353.n.20
Lumen rationis omnibus inditum, par.2.p.306.n.5
Luna qualiter eclipsatur, p.1.pagin. 522.nu.8
Luna quo temporis spatio cursum peragit, p.1.p.546.nu.44
Luna quando magis lucet, p.1.p.777 nume.22
Lusores sunt idololatræ.p.1.pa.771. nume.38
Luxuria fugienda, parte.2.pagi.289. num.14
Luxuria brutos facit homines. p.2. pag.289.n.14
Luxuria vires eneruat, parte.2. pagi. 290.nu.15
Luxuria peruertit homines, p.2.pa. 352.n.11
Luxuria hominem debilitat, p.2.pa. 365.nume.13
Luxuriæ finis, p.2.p.365.n.14
Luxuriæ euitandæ consilium, parte. 2.pag.366.n.16
Luxuriæ remedia, p.1.p.401.n.30

M.

MAgister quidã Parisiensis post mortem Episcopo apparuit. p.1.p.521.n.3
Magnates habeãt seruos iuxta agrorum prouentus.p.1.p.294.n.7
Magnates sunt velut plebis margaritæ.p.1.p.653.n.11
Magnetis virtus & proprietas, p.1.p. 227.n.6
Magnes habet virtutem attrahendi, p.1.p.426.n.9
Magni sunt in duplici differẽtia, p.1. p.353.n.20
Magnificare Deum quid, p.1.p.463. num.19
Magnus in Scriptura non semper proceritatem significat, p.1.p.337. nume.2
Magnum multipliciter dicitur, p.2. p.273.n.30
Mahometus perfidus quod de Christi Domini Euangelio protulit testimonium, parte.2. pagina.354. nume.16
Mahometus de Ioanne Baptista in Alcorano facit mentionem, part. 1.p.347.n.1
Maioritas quæ sit apud Deum, p.1.p. 377.nu.25
Maioratus sunt multorum malorũ occasio-

occaſiones.p.1.p.802.num.23
Mala quædam ſunt cauſa aliorum, p.2.p.351.n.7
Mala omnia in libro Dei ſcripta ſunt par.2.p.463.nu.4
Mala, quæ nos premunt, ad Deum ire compellunt,p.1.p.503.num.12
Mala ne creſcant, ſtatim reſcindenda.p.1.p.720.nu.4
Mala plurima vnde ſæpè oriantur. p.1.p.797.nu.7
Malagatarum conſuetudo,p.1. pagi. 850.num.31
Maledicere quid ſit,p.1.p.120. nu.14
Malitia humana murmurationis occaſionem inuenit,p.2.p. 448. numer.23
Mali prauis operibus Deum negãt, p.1.p.263.nu.7
Mali omnes tales eſſe exiſtimant. quales ipſi ſunt, p. 1.p.512. nu.16
Mali cur de bonis murmurent, p. 1. p.569.nu.30
Mali qua velocitate ad malum currunt,p.1.p.615.nu.28
Mali cui comparentur,par.2.pag.85 num.14
Mali animo tuti eſſe non poſſunt,p. 1.p.823.num.16
Mali quare in hoc ſeculo maledicti nuncupentur.p.1.p.824. num.17
Mali in medio voluptatum infernũ & afflictionem patiuntur,p.2.pa. 289.num.13
Mali cur oderunt conciones, p.2.pa. 273.nume.28
Mali ita peccant,ac ſi Deus non nouiſſet omnia,p.2.p.307.nu.9
Mali quando nullum habebunt recurſum,p.2.p.381.nu.29
Mali licet hilares apparent, intus tamen corroduntur,p.2.pa.398.numero.12
Malorum pœnæ nuntium,p.2.pag. 473.nu.34
Malos ditari non eſt fauor Dei, p.2. p.407.num.7
Malum non facere non eſt ſatis, p.2. p.376.num.14
Malum contrariatur bono,p.2.pagi. 19.num.21
Mandata Dei omnia adimplenda ſunt.p.1.p.348.nu.5
Mandata Dei ſuos obſeruatores cuſtodiunt,p.2.pa.34.nu.4
Mandragoræ per Cyprianũ quid,p. 1.p.280.nu.28
Mandragoræ quam virtutem habeant,p.2.p.70.nu.17
Manere in Chriſto dupliciter, p.2.p. 142.nume.14
Manichæorum error,p.1.pa.571.numero.38
Manſiones Hebræorũ quid adumbrarunt,p.1.p.711.n.18
Manſuetudo omnibus eſt grata, p.1. p.17.nu.22
Marcus cognomen fuit Romanorũ, p.2.p.80.nu.24
S. Marco Euangeliſtæ cur effigies leonis tribuitur.p.2.pa.80.n.25
Margaritæ qua arte cælentur, p.1.p. 653.num.11
Maria Virgo vas gratiæ plenum,& opus Dei ſingulare,parte.1. pagi. 26.nume.23

Maria virgo quare turbata est in salutatione Angeli, part. 1. pagin. 26, num. 24
Maria virgo per antonomasiam dicitur gratia plena, part. 1. pa. 45. n. 19
Maria virgo Deo vouit virginitatē. par. 1. pa. 54. nu. 15.
Maria virgo qua hora verbis Angelicis assensum præbuit & peperit. par. 1. p. 57. nu. 25
Maria virgo in quo maximè meruit. par. 1. pag. 58. num. 28
Maria virgo caruit omni labe peccati, par. 1. pag. 377. num. 26, & pag. 437. num. 5
Maria virgo hortus conclusus, part. 1 pag. 424. num. 3
Maria virgo qua salutatione visit Elisabeth, p. 1. pag. 430. nu. 21
Maria virgo quam benedictionem in se habuit, par. 1. pag. 432. nu. 27
Maria virgo quam maiorem habet laudem, p. 1. pag. 437. num. 29. &. pag. 436. num. 1
Maria virgo est vera mater Dei & non hominis tantum, par. 1. pagi. 433, num. 30
Maria virgo non fuit suaptè natura impeccabilis. par. 1. pag. 437. n. 5
Maria virgo quam consanguinitatē habuit cum Elisabeth, part. 1. pa. 448. num. 3
Maria virgo pedes incedebat, part. 1. pag. 454. num. 21
Maria virgo propter quid fuit grata Deo, par. 1. pa. 466. nu. 27
Maria virgo omnibus creaturis Deo est propinquior. part. 1. pagi. 516. nume. 29
Maria virgo cum intuentibus sensum lem ardorem aliqualiter sedabat, pa. 1. pag. 517. num. 31
Maria virgo habuit omnes potentias subiectas, par. 1. pa. 577. nu. 13
Maria virgo quam maiorem habuit dignitatem, par. 1. pagi. 637. nu. 36
Maria virgo Angelos vicit puritate par. 1. pag. 642. nu. 13
Maria virgo qualiter fuerit creata in gratia, par. 1. pag. 643. nu. 14. & pa. 734. num. 4
Maria virgo plurimum in tentationibus prodest, ibidem. nume. 16
Maria virgo multo ante quam Adā peccasset, caruit originali peccatō. par. 1. pa. 644. nume. 17
Maria virgo per antonomasiam māter misericordiæ appellatur, part. 1. pag. 644. nu. 18
Maria virgo in hac vita cæteris mundi rebus prætermissis sola generis nobilitate illustrata fuit. p. 1. pagi. 655. nu. 16
Maria virgo cum esset ex regali stirpe cur pauperem vitam gesit ibi dem. num. 17
Maria virgo an esset Dei genitrix, si Adam non peccasset. part. 1. pagi. 660, num. 32
Maria virgo quare auroræ compara tur, par. 1. pa. 647. nu. 28
Maria virgo quando habuit rationis vsum, p. 1. pa. 546. nu. 43
Maria virgo & pauperrima fuit & humillima, par. 1. pa. 763. nu. 23
Maria virgo fuit plusquam martyr. par.

par.1.pag.780.n.32
Maria virgo nouum chorum per ſe conſtituit par.2.pa.353.nu.14
Mariæ nominis excellentia part.1, pag.23.num.14
Mariæ nominis quælibet litera biformiter applicatur. ibidem. nume.15
Mariæ virginis puritas part.1. pagin. 637.num.34
Mariæ virginis patientia par. 1.pag. 646.num.24
Martyres pro quo mortui ſunt, part. 2.pag.52,num.25
Martyres non ſe defendendo vicerunt.ibidem.
Martyres necromantici appellati ſunt ibidem.nu.26
Martyres vnde tantas vires ſumebãt par.2 pag.89.nu.27
Martyrum fortitudo vnde prouenit par.1.pa.233.num.22
Martyrium duos præcipuos habet effectus.part.2,pagi.163.nu.18
Martyrium abſque charitate nõ prodeſt,par.2.pag.376.nu.15
Martyrij quod genus acerbitate leuius ſed tẽporis diuturnitate grauius par.2.pag.250.num.28
Maternitatis relatio in virgine Maria prima omnium incomprehenſibilis eſt par.1.pag.57,nu.25
Matthæus Euangeliſta Cur Euangelium ſuum,liber generationis Ieſu Chriſti vocauit part. 1. pagin. 626.num.2
Medium prædeſtinatorum quod ſit par.2.pa.12.nu.4
Membra Chriſti cæli poſſunt appellari,par.1.p.111.nu.11
Menſa parca Deum habet comitem par.1.pa,129.num.15
Mens voluntatem euertit part. 2.pa. 488.nume 10
Mens quos habeat oculos par.1.pag. 796,nume.4
Menſis primus apud Hebræos à quo ducebat initium part. 1. pagi. 4.nume.4
Mercatores in acquiſitione diuitiarum taxim habere deberent part. 1.pag.686.nu.12
Mercator ſæpe proximorum ſanguinem fugit part.1. pagina. 686. nume.14
Merita noſtra per Chriſtum valorẽ habent part.1.pag.75.nu.20
Merita Chriſti non euacuantur par. 1.pag.497.nu.32
Merita Chriſti cui proſunt part.2.p. 83.nume.8
Merita non ſunt cauſa noſtræ prædeſtinationis part.2.pagi. 13.nu.7
Michael Archãgelus olim princeps Synagogæ nunc autem Eccleſiæ par.1.pa.731.num.37
Michaelis ſignificatio part.1.pa.736. nume.10
Michaelis Archangeli munus part. 1.pag.717.nu.37
Minerua cur induta fingebatur. p.1. pag.475.num.22
Miracula in aſcenſione Chriſti Domini par.1.pa.152.nu.24
Miracula gloriam Dei manifeſtant, par.1.pa.268.nu.21

Miraculum Dei præcipuum part.1. pa.353.num.20
Miraculum quod ſit alijs mirabilius par.1.pag.813.num.20
Miracula ad quid cõſtituta à Deo p. 2.pag.334.nu.4
Miſſa magna cum corporis deuotione audienda par.1.pagi.351.nu.13
Miſſæ ſacrificium fiat pro defunctis par.2.pag.473.num.32
Miſeratio quid,part.2.p.441.nu.2
Miſeria propria præ oculis habenda par.1.pag.550.num.15
Miſeria magna eſt huius temporis, par.1.pa.522.num.8
Miſericordia homines ad cælos diſponit par.1.pa.152.nu.22
Miſericordia in hac vita non in altera exercenda par.1.pagi.644. nume.19
Miſericordia erga peregrinos & egenos par.1.pa.547.nu.3
Miſericordia ad quid conducat part. 1.pag.644.nu.19
Miſericordiæ opus ſacrificium appellatur par.1.pa.704.nu.33
Miſericordia Dei ne ſit nobis anſa peccandi par.1.pa.681.nu.28
Miſericordia duo connotat p.1.pagi. 847.num.24
Miſericordia circa quod non reperitur in Deo part.p.848. nu.25
Miſericordia mirabiles effectus in proximis producit par.1.pag.848 nume.26
Miſericordia diuina quare dicatur oriens par.1.p.166.nu.3
Miſericordiæ Dei quid tribuendum ſit par.1.p.484.nu.19
Miſericordia non ſolùm compaſsionem cordis ſed etiam ſubuentionem includit par.2.pa.255.num.8
Miſericordia in pauperes part.2.pa. 357.num.25
Miſericordia virtus neceſſaria par.2. par.389.nu.21
Miſericordia in Deo quid ſignificat par.2.pag.441.nu.2
Miſericordia Dei erga peccatores p. 1.p.697.nu.12
Miſericordia & miſeratio diuerſos actus dicunt par.2. pagin.441. num.2
Miſericordia in quo magis elucet p. 2.pag.441.num.2
Miſericordia maxima virtus part.2. pag.389.nu.21
Miſericors & miſerator Dei ſunt tituli par.2.p.441.nu.2
Mites qui ſint part.1.pagin.838, numer.25
Modeſtiæ munus part.2.pagi. 214. nume.5
Monachus quid par. 1. pa.76.nu.21. & pag.781.nu.35
Monachus quidam quomodo partem gloriæ in hac vita deguſtauit par.1.pag.85.nu.19
Moniales titulis non vtantur part.1. pa.132.nu.24
Moniales quo ad religionis perſeuerantiam excitantur.part.2.pagin. 392.num.28
Moniales à curis coniugatorum grauiſsimis ſunt expeditæ par.2.pag. 393.num.31

Monumentum vnde pa.2. pag.466. nume.12
Morbi ſunt peccatorum ſupplicia, par.2.p.15.nu.13
Mors omnia tranſmutat, par.1.pagi. 109.num.5
Mors Chriſti exaltatio appellatur, par.1.pag.112.nu.14
Mors alterius qualis terror ſit aliquibus, par.1.pa.224.nu.17
Mors Chriſti per quod ſignificetur, par.1.pa.287.nu.21
Mors homines tanquam falce metit par.1.pa.308.nu.17
Mors iuſti prouenit cum gratiæ rore è contra verò malorum ibidem. nume.18
Mors cur à iuſtis deſideretur, à peccatoribus verò timeatur. p.1. pagin. 581.num.25
Mors Chriſti quid efficit par.2. pag. 79.nume.22
Mors vnde ortum habet part.1.pagi. 675.num.10
Mors Chriſti grano frumenti comparatur par.2.pa.110.nu.2
Mors malos perturbat. p.2.pa.181. nume.19
Mors quare hominibus ignota part. 2.p.199,nu.19.&.pagi.296.nu.4
Mortis recordatio ob oculos habenda par.2.pa.88.nu.9
Mors cùm præparatione expectãda par.2.pa.281.nu.21
Mors oſtium arctiſsimum part.2.p. 294.nu.27
Mors propter quid deſideranda par. 2.pag.369.nu.25
Mors in charitate habenda par.2.pa. 370.num.30
Mors animum perturbat, part.2.pa. 378.num.22
Mors quo præuenienda par.2.pagi. 379.num.24
Mors multos angit par.2.pagin.380. nume.27
Mors inopina venit par.2.pagin.391. num.25
Mors incerta part.2.pagi. 466.nu.11 & par.492.num.24.&.pagi.479. nume.15
Mors cauſa deſtructionis peccati p. 2.pag.464.num.7
Mors iam non repulſa ſed fauor eſt. par.2.pa.469.nu.20
Mors iam irridetur.ibidem nume.21
Mors iam non ſupplicium ſed præmium.ibidem.num.22
Mors præuenienda par.2.pagi. 470. nume.24
Mors ſubitanea ſi præuiſa nõ obeſt par.2.pag.482.nu.25
Mors talis eſt, qualis vita per quam tranſit par.2.pa.474.nu.2
Mors quibus amara par.2.pagi.475. num.5
Mors laudatur.par.2. pa.467. nu.16
Mors pœnarum. leuamen. par.2.pa. 468.num.19
Mors cuncta diripit par.2. pag.477. num.11
Mors vnde dicatur par.2. pagi. 479. nume.16
Mortis conſideratione à peccato abſtinendum.par.1.pag.224.nu.19
Mortis conſideratio ſæculari potentiæ

tiæ anteponenda p.1.p.654.n.12
Mortis dies est dies redemptionis p. 2.pa.282.n.22
Mortis obliuio præbet peccandi licentiam part.2.pag.350.n.6.&.p. 375.n.12
Mortis statim obliuiscimur.p.2.pag. 369.n.27
Mortis obliuio facit homines desidiosè viuere.p.2.p.354.n.18
Mortis obliuio pœnitentiæ insciti& infert p.2.p.378.n.22
Mortis memoria frænum peccati p. 2.p.465.n.8
Mortis tempore ad prævidendum consilium animus solet deficere. p.2.p.461.n.30
Mortis descriptio p.2.p.476.n.7
Mortis memoria ad quid vtilis part. 2.p.480.n.18
Mortuorum duo genera par.2.pagi. 451.n.2
Mortis temporalis metus Niniuitas conuertit.p.2.p.447.n.21
Mortuos qui comitentur par.1.pagi. 730.nu.35
Mos Dei quis sit par.1.pag.303.nu.2
Mos vsitatus in primitiua Ecclesia. p.1.pag.288.n.23
Mos Dei vsitatus.p.1.pag.547.nu.2
Moysis & Diui Francisci combinatio par.1.pag.765.nu.20
Moyses quos rixantes reprehendit, p.1.p.827.n.20
Moyses cur non intrauit terram promissionis p.2.p.478.n.13
Mulier in sacra scriptura pro re vili & debili accipitur p.1.p.469.n.4
Mulier prudens viri furorem sedat, par.1.p.659.nu.27
Mulier nomen est contemptus,par. 1.p.800.n.16
Munera,& officia publica magna cũ quiete exercenda p.1.pag.696.n.9
Munditia cordis auget fortitudinẽ, p.1.p.289.n.27
Mundus cui assimilatur par.2.pagi. 477.n.7.&.p.202.nu.28
Mundus dignitatis ordinem peruertit,par.1.p.10.n.28
Mundus oneribus premitur. part.1. p.16.nu.17
Mundus nobis deserẽdus est si Deo placere volumus.p.1.p.117.n.4
Mundus nihil dat nisi mutuo part.1. p.196.n.12
Mundus inescat homines rebus temporalibus.p.1.p.196.n.13
Mundus à quibus plus diffametur ibidem.nu.14
Mundus cui est auarus part.1.pagin. 527.n.24
Mũdus vniuersus hominũ desiderijs angustior est.p.1.p.85.n.17
Mũdus,quem honoraturus sit,ignorat p.1.p.605.n.33
Mundus quomodo expugnatus à Deo.par.2.p.67.n.7
Mundus mutabilis par.1.pagi. 678. num.21
Mundus ægrotus quo egebat medico par.1.p.683.nu.4
Mundus hic ad quid deseruit par.2. p.144.n.21
Mundus turbulentum mare parte.2. p.96.nu.18

Mundus in quo ſtatu redemptus. p. 2. p. 439. nu. 25
Mundi habitatio qualis ſit. par. 1. pa. 678. nu. 21
Mundi penuria p. 2. p. 416. nu. 5
Mundani res huius ſæculi diligunt. p. 1. p. 578. nu. 16
Mundani iugum Dei eſſe leue non poſſunt capere. p. 1. p. 793. n. 30
Mundani ob id tot patiuntur labores. p. 1. p. 678. nu. 20
Murmurator ſerpenti comparatur. p. 1. p. 96. nu. 4
Murmurator prius ſibi ipſi nocet. p. 1. p. 507. nu. 1
Murmuratoris lingua ad quid deſeruiet. p. 1. p. 362. nu. 13
Murmuratoris cuiuſdam ſuppliciū. p. 1. p. 363. n. 14
Murmuratores dæmonis chironomontes. p. 2. pa. 448. nu. 23
Murmuratio nos vbique inſequitur. p. 1 pa. 552. nu. 17
Muſicæ virtus. pa. 2. pagi. 23. nu. 2
Myrrha vermes extinguit. part. 1. p. 518. nume. 31
Myſterium nobis reuelatum nō illi co detegendum. p. 1. pa. 64. nu. 36
Myſterium B. Trinitatis cur clarius in nouo quam in veteri teſtamento reuelatum. p. 1. p. 267. n. 19
Myſterium S. Trinitatis breuiſsime tractant Euangeliſtæ. ibidem.
Myſteria potius præmeditanda quam enarranda. par. 1. pagi. 152. nume. 22
Myſteria diuina ſcrutanda. par. 1. p. 159. nu. 14
Myſteria diuina reuerenter loquenda. p. 1. p. 269. nu. 23
Myſteria fidei quare res fidei dicuntur. p. 1. p. 277. nu. 19
Myſteria fidei noſtræ non ſunt contra ſed ſupra rationem. p. 1. p. 278. nume. 22
Myſteria Dei margaritæ ſunt & cui reuelentur. p. 1. p. 776. nu. 21. &. p. 778. n. 27
Myſteria duo inter multa Diuo Frā ciſco reuelata recenſentur. p. 1. pa. 779. n. 28
Myſteria fidei alia ab alijs contemplanda. p. 2. p. 125. n. 19
Myſteria diuina cui contēplāda primo data & cui ſecundario. p. 2. p. 126. nu. 21

N.

NAbuchodonoſor ſaluatus eſt. p. 1. p. 12. n. 7
Nabuchodonoſor cur Mathaniæ aliud nomen impoſuit. p. 1. p. 397. nume. 18
Natura humana in quo conſiſtit. p. 1. p. 31. n. 10
Natura humana aduētu Chriſti fuit nobilitata. p. 1. pag. 31. n. 10
Natura paucis contenta. p. 2. pag. 130 num. 16
Natura humana dedolāda & excolenda eſt. p. 1 p. 373. n. 14
Natura quę nobis dedit, nō ſūt nobis laudi vel vituperio. p. 1. pa. 639. n. 3
Natura humana quando perfecta remanſit. p. 1. p. 660. n. 30
Naturę lumē in Dei cognitione vſq;

quo

quo pertinet. p.1.p. 246. num.15.
Natiuitas S. Ioannis Baptistæ cur ſo lennius quam eius decollatio cele bretur. p.1.p.358. num.2.
Nazareni ſtatutis tẽporibus Deo cõ ſecrabantur. p.1.p.556.nu.30.
Neceſsitas eſt diuerſorum deſiderio rum origo. p.1.p.543.nu.34.
Neceſsitates proximorũ tanquã pro priæ habendæ. p.1.q.437. nu.21.
Negare ſeipſum quid. p.2.p.93.nu.10
Negotia animæ & conſcientiæ ante mortem agenda. p.2.p.379.nu.24
Negotiatio periculoſa res. p.2.p.416 numer.4.
Negotiationum duplex genus. ibid.
Negotiatores doloſi. p.2.p.415.nu.2.
Nero matrem occidit. p. 1. pag. 49. num.12.
Neſtorius hæreticus refutatur. par.1. pag.433.num.29.
Nobiles pro ignominia ducunt labo rare. p.1.p.515.num.25.
Nobiles quid potius curare deberẽt. p.2.p.305.num.4.
Nobilitas generis quo illuſtrior ap paret. p.1.p.655.num.15.
Nobilitas abſq; virtute apud Deum nil æſtimatur. p.1.p.656.nu.18.
Nobilitas vera quæ ſit ibidem nu.19.
Nobilitas ſit cum virtute coniuncta. p.2.p.270.num.20.
Nocumenta peccati. part.2.pag. 452 num.5.
Nomen ſæpe quales ſimus inſinuat. p.1 p.397.num.19.
Numerus ſeptenarius pro multitudi ne ſumitur. p.2.p.254.nu.5.
Numerus denarius omnium ſupre mus. p.2 p.354.num.16.
Numerus quinarius in ſacris literis nõ vacat myſterio. p.2.p.356.n.25

O.

OBediens perfectus inſtar cada ueris. p.1.p.178. num.14.
Obediendum eſt veritati. p.2.p.143 num.18.
Obedientia Abrahæ, par.1.pag.178. num.15.
Obedientia fidelium, par.2.pag.68. num.9.
Obedientia nobis inſit. p.1. pag. 651. num.3.
Obedientia perfecta. par.1. pag. 816. num.27.
Obedientia ſapientiæ iter. part.2.p. 254.num.7.
Obedientia Eccleſiæ primitiuæ. par. 2.p.387.num.14.
Obedientia fœcunda. p.2.p.130.n.6.
Obliuio alicuius rei non eſt ſignum amoris p.1.p.167.num.9.
Obſeruantia decem præceptorum à Deo expoſtulatur. p.2.p.387.n.15
Obſtinatio peccatorũ. p.1.p.55.n.19
Obtrectator timeat diuinam iuſtitiã p.1.p.693.nu.33.
Occaſio peccandi omittenda. pa.1.p. 610 num.15.
Occaſio quæcunq; vel leuiſsima fu gienda. p.1.p.630.num.14.
Occaſiones, quæ conuerſionem im pediunt, omnino tollendæ. p.1.p. 598.num.22.
Occaſiones fugiẽdæ. p.1.p.473.n.16.
Occaſio bene operandi non relin quenda

quenda par.2.p.458.nu.23
Occasiones,quæ conuersionē impediunt,omnino tollendę.p.1. pagi. 398.nu.22
Occasiones fugiēdæ.p.1.p.473.n.16
Oculi vnā eādemq; potentiā visiuā participant.p.1.p.796.n.4
Oculi ab illicitis amouendi part.2.p. 437.nu.19
Oculi summissi non sublimes par.2. pag.436.n.17
Odium omittendum.part.2.pagi.9. nume.26
Odium vnde ortum habuit part.2. pag 26.n.10
Odibilia tria.p.1.p.651.nu.5
Omega vltima Greci alphabeti litera par.2.pa.223.n.3
Omnipotentia Dei cui soli conuenit par.1.pag.774.n.13
Onuphrius eximiæ abstinentiæ vir par.1.p.17.n.21
Onus spirituale fere nullus recusat, par.1.p.491.nu.19
Opera nostra quo perueniunt in cælum par.1.p.106.nu.23
Opera nostra ex amore procedant, par.1.p.198.n.8
Opera nostra cui niti debent part.1. pag.234.nu.2
Opera Dei misericordiæ plena par. 1 pag.360.n.8
Opera vnde valorem habent. p.1.p. 529.n.30.&.p.2.p.223.n.4
Opera propter peccatum mortificata per quodreuiuiscant.p.1. pagi. 619.nu.9
Opera nostra à Deo considerantur par.2.pag.61,nu.17
Opera sine amore non sufficiunt p. 1.pag.168.nu.12
Opera Redemptoris nostri simul cōsiderata quam pariant admirationem p.1.p.662.n.2
Opera ex charitate sunt ingentis valoris p.1.p.717.nu.33
Opera iustorū in Dei memoria sunt par.1.p.651.n.3
Opera nostra quis appretiet part.2. pag.399.num.16
Opera spiritualia corporalibus præferenda par.2.p.197.nu.12
Opera bona an gratiam mereantur par.2.pa.198.n.15
Opera bona sunt tanquam lucernæ. par.2.pag.214.nu.6
Opera bona qua intentione faciēda par.2.pag.219.nu.19
Opera bona pro vana autoritate multi relinquunt.par.2.pag.449. núm.9
Opera non in diem mortis differenda par.2.pa.483.nu.27
Opera sunt amoris igni accensa par. 2.pag.473.nu.34
Opera iuxta personarum conditionem facienda.par.2.pagina.200. num.22
Opera nostra quomodo vel ostendēda vel celanda.part.2.p.398.nu.14. & pag.367.nu.21.
Opera virtutis quam citissime faciēda part.2.pa.76.nu.14
Opera quæ publice & quæ secreto. par.2.p.427.nu.13
Operibus nostris quæ consideratio

pro

profit par. 2. pag. 47. nu. 12.
Operis boni deliberatio morã, executio verò celeritatem requirit. p. 2. pag. 271. num. 23.
Operis præcipuum Dei est part. 2. p. 426. nu. 8.
Operibus proprijs incumbendum, par. 2. pag. 378. nu. 21.
Opus quantumuis minimũ ex charitate factum Deo placet. par. 1. p. 198. num. 19.
Opus morale laudandum non naturale par. 1. p. 846. nu. 20.
Opus bonum non vnicum tantum sed multa facienda par. 2. pag. 182. num. 22.
Opus à quo sortiatur bonitatem par. 2. pag. 255. nu. 9.
Opus redemptionis nostræ cuius sit fortitudinis. p. 1. p. 21. num. 8.
Operari bene oportet. p. 2. pag. 376. num. 14.
Operandum non remisse part. 1. pag. 428. num. 13. &. p. 449. nu. 9. &. p. 2. pag. 77. nu. 17.
Operantes malum naturaliter contristantur, è contra qui bonum. p. 1. pag. 437. nu. 4.
Operandum est instanter par. 2. pag. 419. num. 14.
Opinio seu controuersia nulla erit in cœlo. p. 1. p. 160. num. 18.
Opiniones nouas sequi periculosum par. 1. pag. 81. nu. 7.
Ophir insula auro plena. part. 2. pag. 406. nu. 4.
Opportunitas ad vacandũ Deo quærenda. p. 1. pag. 598. nu. 13.
Opportunitas in omnibus necessaria p. 1. pag. 697. nu. 10.
Opportunitas agendæ pœnitentiæ non omittenda p. 2. p. 450. nu. 17.
Optimates raro & difficillime conuertuntur par. 1. pag. 108. n. 2.
Oratio sit initium omniũ nostrorũ operum. p. 1. p. 2. n. 4.
Oratio multorum vim habet nõ paruam. p. 1. pag. 3. nu. 7.
Oratio quàm Deo sit grata. par. 1. pa. 489. nu. 9.
Oratio potius cordis affectu quàm verbositate faciẽda. p. 1. p. 551. n. 13.
Oratio mentalis est maximi emolumenti. par. 1. p. 551. nu. 15.
Oratio iustorum alijs prodest part. 1. pag. 568. nu. 29.
Oratio in necessitatibus remedium singulare. p. 1. pag. 589. nu. 15.
Oratio nõ tã verbis quã puritate cordis constat. p. 1. pag. 534, nu. 1.
Oratio perseuerantiam requirit. par. 1. pag, 584. nu. 3. &. p. 599. nu. 16.
Oratio est antidotum contra omnia mala. par. 1. p. 587. nu. 9.
Oratio loca solitaria expetit part. 1. pag. 588. nu. 12. &. p. 698. nu. 13.
Oratio quid. p. 1 p. 597. nu. 10.
Oratio in persecutione necessaria, p. 1. pag. 602. nu. 24.
Oratio iustorum quantæ sit efficacię part. 1. pag. 700. nu. 19.
Oratio vocalis qualiter facienda. pa. 1. pag. 771. nu. 6.
Oratio sagita acutissima part. 1. pag. 843. nu. 11.
Oratio non minuit scientiam, sed Sanct. ij. pars.

auget,p.1.p.802.num.22
Oratio, vt sit efficax, quid requirat, par.2.p.146.nu.27
Orationi & contemplationi vacandum par.1.p.394.nu.9
Orationes nostræ à quo initium sumant par.1.pag.12.nu.16
Orationes sunt lachrymæ viuæ par. 2.p.186.nu.5.
Orare peccatores, sanctissimares,p. 1.p.443.nu.23
Orandi spiritus Dei est donum part. 1.p.489,num.7
Orandum est cum maxima humilitate parte.1.p.488. num.6
Orandum est cum quiete & diu par. 1.p.551.nu.15.
Orandum est non soldm in communi sed in particulari.p.1.p.598.n.11
Ordo Diui Francisci per vniuersum terrarum orbem propagatur part. 1.pag.794.nu.33.
Ordo Diui Francisci omnimoda sanctitate floruit ibidem.
Oriri à bonis vel malis parentibus nec vituperio nec laude dignum, par.1.p.639.nu.3
Otium fugiendum,part.2. pag. 418. num.12
Oza quare percussus à Domino par. 1.p.592.nu.24

P.

PAlæsthinæ quoddam mortis genus.p.1.pag.752.nu.22
Palma absque alia comite nõ fructificat par.2.p.46.nu.9
Pambi Abbatis silentium,part. 1.p. 508.nu.3
Panthera ex se odorem emittit part. 2.p.175.nu.2
Parentes ne constituant filios inuitos in aliquo statu part.1.p.31.nu. 9.& p.2.p.88.num.2
Parentes bono exemplo sint filijs.p. 1.p.714.nu.26.
Parentes filios Deum laudare doceãt p.1.p.357.nume.32
Parentes quid facturi vt filios in pace seruent,par.1.pag.490.num.10
Parentes quæ cura angit.p.1. p.490. num.12
Parentes omni periculo se exponũt, vt filios ditent. ibidem. nu.12
Parentes corrigant filios p.1. p.713. num.25
Parentes iam beati damnatione filiorum quare gaudebunt,& è conuerso.p.1.p.760.nu.13
Parentes magna in culpa sunt,si filij sint improbi par. 2.p.313. nu.3
Parentes quomodò educaturi sunt filios par.2.pag.314.nu.4
Parentes quid de filijs debeant formidare,p.1.p.257. nu. 18
Parentibus optimis oriri bonum est, p.1.p.349.num.9
Parentibus bonis plus debemus quã malis par.1.p.639.num.4
Passio Christi per antonomasiam labor dicitur.p.1.p.689.nu.26
Passio Christi cui prodest part. 2.p. 83.nu.8
Passio Christi respectu damnatorum paucis prodest, part. 2. pag. 114.

114.numer.12
Paſsio Chriſti ſufficientiſsima part. 2.p.114.nu.13
Paſsio Chriſti virtutem reddit dulciorem.p.2.p.233.nu.9
Paſsionis Chriſti conſideratio homines patiẽtes reddit.p.1.p.497.n.31
Paſsio propria hominem excæcat,p.1.pag.6
Paſsiones naturales quibuſdam ſunt occaſio boni.p.1.p.846.nu.21
Paſsiones carnales deponendæ part.2.p.131.nu.8.
Pater æternus gratis dedit nobis filiũ p.1.p.196.num.11
Pater æternus & filius in quo communicent.p.1.p.253.nu.4
Pater æternus ex quo producat filiũ p.1.p.278,num.24
Pater æternus per vnitatẽ eſſentię eſt in ſacramẽto altaris.p.1.p.282.n.6.
Patres olim qui vocabantur parte.1.pag.777.nu.24
Patres legis antiquę Deo aliquid gratum offerre deſiderabunt par.1.p.307.nu.14
Patres eremitæ diuerſa remedia, ſi peccarẽt,excogitabãt.p.1.p.54.n.16
Patientia maximè commendatur,p.1.p.554.num.22
Patientia debet pericula præuenire pa.2.p.39.nu.38
Patientia ad quid eſt neceſſaria par.2.pag.69.nu,12
Patientia alias virtutes ad perfectionem adducit ibidem.
Patientia quæ ſit gratiſsima Deo,p.2.p.68.nu.19
Patientia muta.ibidem num,11
Patientia eſt mentis dulcedo, part.1.pag.817.nu.30
Patientia in infortunijs quomodo conſeruetur.p.1.p.838.nu.25
Patientia ſingularis virtus par.2.pa.258.num.2
Patientia difficilis.p.2.p.159.num.5
Patientia vt conſeruetur, quid parte.2.p.161.nu.11
Paulus Apoſtolus abſciſſo capite ter dixit,Ieſus p.1.p.391.nu.26
Paupertas eſt fons ſpiritus p.1.pag.827.num.26
Paupertas diſponit ad perfectionẽ p.2.p.180.nu.15
Paupertas ad quid conducit p.2.pag.182.nu.21
Paupertas exoſa eſt aliquibus p.2.p.321.num.25
Paupertatis duplex genus,p.2.pag.172.nu.19
Pauperes à quibus præcipuè affligãtur.p.1.p.256.nu.13
Pauperes mitiſsimè audiendi part.1.pag.456.nu,27
Pauperes ſpiritu qui ſint p.1.p.814.nu.21.& p.816.n.27.& pagi.825.nu.27.& p.834.num.14
Pauperes magnam merendi habent occaſionem.par.1.p.815.nu.26
Pauperes diuitibus vtiliſsimi,part.2.pag.314.nu,5
Pauperes cum benignitate recipiendi.par.2.p.229.num.20
Pauperes maximæ curæ ſunt Deo par.2.p.336.nu.20
Pauperes abundantius viuunt quam

diuites par. 1. pag. 35. num. 2
Pauperibus opitulandum est, part. 1. pag. 254. num. 8
Pax bonum optimum part. 2. pagin. 151. num. 11
Pacem colentem spiritus viuificat, par. 1. pag. 190. num. 20
Peccans omnis ignorans, part. 1. pag. 735. num. 8
Peccantes cur naturaliter tristantur, par. 1. p. 437. num. 3
Peccatores qui anteà perfecti magna cum difficultate reuocantur. part. 1. pag. 9. num. 25
Peccatores citius cõuertũtur, cũ premũtur aduersitate, quã cũ prosperitate eleuantur, p. 1. p. 15. num. 14
Peccatores, in qua sint miseria, non vident, par. 1. p. 16. num. 19
Peccatores tanquam vinculis astringuntur, par. 1. p. 114. n. 22
Peccatores quam crucem habeant, par. 1. pag. 123. nu. 21
Peccatores suaptenatura blandi cordis maximo in periculo versantur par. 1. p. 157. num. 7
Peccatores multi publicè gaudent peccasse par. 1. pag. 215. nu. 11
Peccator qualis remanet part. 1. pag. 216. nu. 14
Peccator est nihil part. 1. pagina. 225. numer. 21
Peccator aliquando sic peccat, ac si non peccasset par. 1. pag. 227. nu. 6
Peccator, qui dicit se verè conuertere & non posse, mentitur. p. 1. pag. 285. num. 15
Peccator multipliciter dicitur cadere par. 1. pag. 377. nu. 26
Peccator timidus est & afflictus. p. 1. p. 377. nu. 28. &. p. 513. nu. 18
Peccator quam ærumnose viuat, ipse viderit. p. 1. p. 396. nu. 16.
Peccator speret & fidat, part. 1. pagi. 398. nu. 21
Peccator cùm primum peccat, qua sententia multetur, par. 1. pag. 410. num. 24
Peccator vt de nullam habeat excusationem. par. 1. pag. 422. num. 25.
Peccator denuo conuersus quid sentiat part. 1. p. 458. nu. 4
Peccator ne multum fidat ob aliorum peccata remissa, parte. 1. pagi. 469. nu. 6
Peccator vnde sumat ansam augendi peccata, par. 1. pag. 503. nu. 13
Peccator inueteratus non habet cor p. 2. pag. 44. nu. 12
Peccator animam suam nondũ amare nouit. p. 2. pag. 8. nu. 23
Peccator semper est inquietus, part. 1. pag. 609. num. 10
Peccator quantumuis magnus nè desperet. part. 1. pag. 619. nu. 8. &. p. 2. pag. 445. nu. 13
Peccator cuncta bona opera deperdit. par, 1. pag. 620. nu. 10
Peccator pœnitere festinet part. 1. p. 622. num. 17
Peccator verè pœnitens multis iustis anteponi potest, par. 1. p. 654. num. 13.
Peccator qua ratione moueri potest vt à peccato desistat, par. 2. pag 61. num. 18

Peccator mancipium eſt.p.1.p.668. nu.20
Peccator quo magis ad agendam pœnitentiam mouetur.par.1.p.694. nume.2
Peccator mauult ſeruũ eſſe cum peccandi licentia, quàm liberum ſine illa.p.1.p.793.nu.30
Peccator à Deo expolitur.p.1.p.683. num.3
Peccator quia niger quo fonte dealbatur.p.1.p.811.nu.14
Peccator non ſua peccata ſed iuſtorũ defectus animaduertit.p.2.p.215. num.8.
Peccatoris ſtultitia.p.1.p.59.num.1.
Peccator cur dicatur maledictus,p.1. p.120.nu.14
Peccatoris notitia cuius rei ſit occaſio.p.1.p.188.nu.13
Peccator impune nullus abibit.p.1. p.354.num.24
Peccator quanti Deum æſtimet.p.1. p.384.num.15
Peccatoribus nonnullis aliquis bonus virtutis reſpectus apparet.p.1 p.510.nu.14
Peccatoris impudentia.par.1.p.688. num.9
Peccatorum gradus tres.par.1.p.697. num.12
Peccatori nõ procraſtinandum eſt.p. 2.pag.447.nu.19.
Peccator non diligit Deum.par.1.p. 167.nu.11
Peccatum non ſolum fugiẽdum ſed quælibet illius occaſio.p.2.p.402. num.24
Peccatum eſt animæ ſenectus.par.1. pag.225.nu.22.
Peccatum quonomine in ſacra pagina compelletur.par.1,p.333.nu.22
Peccatum appellatur caſus.par.1.p. 377.num.26
Peccatum maxime rationi contrariatur,par.1.pag.436.num.2
Peccatum quam malum ſit.par.1.p, 437.nu.5.&.par.2.pag.454.nu.9.
Peccatum & pœna ei correſpondẽs maledictum appellatur.par.1.pa. 120.nu.13
Peccatum efficit hominem ignauũ. p.1.p.512.nu.17.
Peccatũ quid in ſe annexum habeat. p,1.pag.609.nu.10.
Peccatum primum quare timendũ. par.1.p.631.nu.26
Peccatum lethale cui periculo homines exponat.p.1.pag.608.nu.8.
Peccatum mortale quam grauitatem habeat.p.2.p.78.num.18.
Peccatum mortale quæ infinitas cõſequatur.ibidem.
Peccatum legem Dei difficilem reddit p.2 p.92.num.6.
Peccatum omnes calamitates attulit par.1.p.669.nu.23
Peccatum pro volũtate commiſſum quid præcedat,p.1.p.735.num.8.
Peccatum omne quid.par.1.pag.723 num.12
Peccatum omiſsionis abſque errore intellectus committitur.part.1.p. 735.num.8.
Peccatum graue pondus.p.1.p.792. num.27

Peccatum quid. p. 2. p. 177. nu. 7
Peccatū lethale bona opera destruit p. 2. p. 291. nu. 18
Peccatum cur frigori simile. p. 2. pag. 339. nu. 21
Peccatum somnus dicitur. p. 2. p. 358 num. 29
Peccatum vnicum lethale, licet mortem vsq; bona opera feceris, sufficit, vt cōdemneris. p. 2. p. 373. nu. 7
Peccatum vnicum omnia opera destruit. p. 2. p. 374. nu. 8
Peccatum duas peperit filias. p. 2. p. 464. nu. 7
Peccatum quomodo admittitur. p. 2. p. 487. nu. 7
Peccatum non fit subito. ibidē. nu. 8
Peccatum in quo cōsistat. ibidē. n. 9
Peccata publica sicut Deo sunt odio maximo, ita virtutes publicæ gratissimæ. p. 1. p. 110. nu. 9
Peccata sunt impedimento Spiritui sancto. p. 1. p. 223. nu. 15
Peccata propria sunt qui alienis excusent. p. 1. p. 349. nu. 8
Peccata deflentes quid fecimus. par. 1 p. 428. nu. 14
Peccata cautionem & vigilantiam prædestinatis præbent. p. 1. p. 468 num. 3
Peccata aliena perspicacius quā nostra videmus. p. 1. p. 482. nu. 12. & p. 2. p. 61. nu. 18
Peccata nostra cur Deo nimis exosa sint. p, 1. p. 605. nu. 34
Peccata post Christū crucifixū impossibilia admissu esse deberent. p. 1. p. 669. nu. 25
Peccata sine occasione cōmissa Deo sunt nimis execrabilia. p. 1. p. 651. numer. 5
Peccata aliquam præ se ferunt dulcedinem. p. 2. p. 398. nu. 12
Peccati grauitas vnde attendatur. p. 2. p. 177. nu. 7
Peccati initijs obuiandum. p. 1. pag. 475. num. 24
Peccati descriptio platonica. p. 2. pa. 454. num. 9
Pecunia quam parui facienda. p. 1. p. 8. num. 21
Pœna damnatorum duplex. p. 2. p. 177. num. 7
Pœna talionis quando infligatur. p. 2. p. 243. nu. 7
Pœnæ peccati ad quid à Deo hominibus inflictæ sunt. par. 1. pa. 845. num. 17
Pœnitēs vere quid faciat. p. 1. p. 356. nu. 28. & pag. 359. nu. 5
Pœnitentis opera reuiuiscunt. p. 2. p. 374. nu. 8
Pœnitentia theriaca probatissima. p. 1. p. 216. nu. 16
Pœnitentia iram Dei flectit. par. 1. p. 466. nu. 28
Pœnitentia in quo potius consistat. p. 1. p. 477. nu. 28
Pœnitentia agenda. p. 1. pag. 485. numer. 22
Pœnitentia porta angusta dicitur. p. 1. p. 520. nu. 2
Pœnitentia damnum per peccatum illatum recuperat. parte. 1. pa. 610. num. 11
Pœnitentia non solum veniam pec-

catorum impetrat, sed & alia quã plurima bona.p.1.p.632.nu.19
Pœnitentia salubre remedium.p.1.p.654.nu.14
Pœnitentia non differenda.par.2.p.87.nu.22
Pœnitentia quo dulcis fiat, part.2.p.92.nu.7
Pœnitentia quibus difficilis, par.1.p.699.nu.17
Pœnitentia propter Deum facta illũ placat.p.2.p.226.nu.11
Pœnitentia non vsq; mortis tempus differenda.p.2.p.460.nu.28
Pœnitentia sera nihil proderit.p.2.p.373.nu.7
Pœnitentia mortis tempore dubia.p.2.p.459.nu.27
Pœnitentiæ rigor nunquam remittendus,p.1,p.428.nu.15
Pœnitentiæ quando non dabitur locus.p.2.p.310.nu.19
Pœnitentiæ veræ effectus. part.2.p.471,nu.26
Pœnitentiam in horam mortis differre periculosum, par.2.pag.301.num.18
Pœnitentiam in dies differre reprobationis signum,part.1.pagi.427.num.10
Perdix alienæ prolis alendæ auidissima.p.1.p.238.n.12
Perfectio huius vitæ quæ sit.p.2.pa.432.num.4
Perfectio in quo consistat,p.2.p.180 num,16.& pag.317.nu.15
Perfectio animæ quid doceat.p.2.p.183.nu.25
Perfectio Euangelica quæ sit, p.2.p.318.num.17
Perfectionis Christianæ culmen, p.2.p.431.nu.2
Perfectionis culmen quis cito pertinget.p.2.p.403.nu.27
Perfectionis cupidus quid in corde repositurus est.p.1.p.757.nu.5
Perfectiones in Deo cur potius negari quam affirmari possint.par.1.p.265.nu.13
Perfectiones quæcũq; creaturarũ in gradu eminentissimo reperiuntur in Deo,p.1.p.278.nu.22
Periculo alieno sapere prudentis est.p.1.p.82 nu.6
Pericula timere & æque tolerare fortis est.p.1.p.54.nu.25
Periculis præuisis melius resistimus,p.2.p.161.nu.11
Perseverandum est,part.1.pag.217.num.17
Perseverare diu sine quo non possumus,p.1.p.306.nu.12
Perseverantia promissa consequetur p.2.p.340.nu.22
Perseverãtiæ laudes,p.2,p.340.n.23
Perseverantiæ vis & effectus, par.1.p.6.nu.15
Personæ diuinæ quomodo vnaquęq; sit sacramentũ,p.1.p.282.nu.6
Personarum diuinarum professiones describuntur,p.1.p.246.nu.15
Peruersitas summa,p.2,pag.342,numer.4
Petrus Apostolus quem primum iurisdictionis actus exercuit.p.1.pa.2.num.4

Petrus Apoſtolus prima petra fuit fundamentalis Eccleſiæ par.1.pa. 389.num.29
Petrus Apoſtolus quomodo crucifigi voluit par.1.p.390.nu.34.
Petrus Apoſtolus cur iſto nomine in eius confeſsione à Chriſto vocatus fuit par.1.pa.397.num.19
Petrus Apoſtolus licet peccãdo Chriſtum negauit, non tamen fidem amiſit par.1.p.398.nu.21
Petrus Apoſtolus prior fidem explicitam confeſſus eſt.part.1.pa.407 num.14
Petrus & Paulus vna die paſsi ſunt, par.1.pag.390.nu.31
Philoſophi quam cognitionem de Deo habuerunt par.1.pag.243.numer.8
Philoſophus Chriſtianus inuincibilis.p.1.p.289.nu.25
Plato diuinum amorem quibus nominibus appellat par. 1.pag.203. num. 2.
Plato quid Reipublicæ maximè nocere aſſeuerarit.p.2.p.71.num.20
Plato rogatus cur tàm doctus euaderet,quid reſpondit.par.2.pag.243 num.7
Plato diuitias contempſit part.2.pa. 319.nu.21
Plato & Ariſtoteles naturali lumine Deum eſſe vnum cognouerunt, par.1.pag.262.nu.4
Portiuncula ſolenne feſtum ordinis minorum p.2. p.431.nu.2
Potentia ad quid à Deo hominibus tribuatur par.1.pagi.249.num.24 & pag.255.nu.11.& pagi.256.nu. 15.& pag.271.nu.2
Potentia quæcunque quando magis ad ſuam operationem mouea tur.par.1.p.458.nu.2
Potentia Chriſti latuit in cruce part 1.pag.671.nu.29
Potentiæ animæ qua cuſtodia indigeant par.1.pag.681.num.29
Potentiæ à quo ſuam perfectionem ſumunt par.2.p.424.nu.2
Poteſtas non niſi à Deo part.1.pagi. 271.nu.2
Poteſtas & potentia ſit ſanctitati cõiuncta par.1.pag.248.nu.23
Præcepta decalogi ſunt mœnia Eccleſiæ part.1.pag.803,nu.26.
Præcepta Dei voluntatem explicãt part.1.pag.808.nu.3
Præcepta diuina non omnia præmio, merito,& materia paria ſunt part. 2.p.272.nu.26
Præcepta cur ſint impletu facillima ibidem
Præcepta cur minima dicantur ibidem.
Præcepta publice obſeruanda part. 2.pag.399.nu.17
Prædeſtinatio non cadit ſub merito part.2.p.410.nu.6.
Prædeſtinationis ſignum par.1.pag. 155.nu.3.& pag.426, nu. 9
Prædeſtinationis noſtræ quæ ſit cauſa,p.2.p.13,nu.6
Prædeſtinati quo amore diligantur à Deo par.2.p.66.nu.3.
Prædeſtinati per quod lumẽ beatitudinem conſequantur.ibidẽ.nu.4.

Prædeſtinatis à Deo media quibus ſaluentur, tribuuntur, p.1. pa.785. nume.6

Prædicatio diſcipulorum quid emolumenti mundo attulit, p.2. pagi. 444.num.3

Prædicator, vide concionator.

Prædicatio, vide concio.

Prælatus debet habere bonum nomen. p.1.p.415.nu.6

Prælatus quis eligendus, p.1.pa.5.numero.12.&.p.593.num.28

Prælatus quid, vt idoneus ſit, habitus eſt, p.1.p.421.num.23

Prælatus qua regula debet metiri ſubditos. p.1.p.591.nu.21

Prælati ſint bono exemplo ſubditis, p.1.p.249.nu.26

Prælati ſiue principes nõ patefaciãt ſubditis ſua immoderata deſideria, p.1.p.250.num.27

Prælati quomodo eligendi, p.1.pag. 590.nu.18.

Prælati quibus debent dignitates diſtribuere. p.1.p.592.n.28

Prælati bonitas quantum ad rem faciat. p.1.p.594.n.2.

Prælato ſeu concionatori à Deo electis non deerit ſufficientia. p.1.p. 596.n.7

Prælati non vtantur pompis mundanis, p.2.p.70.n.17

Prælati multa per ſe perficient, quæ per miniſtros non facient. p.2.pa. 62.nu.20

Prælati difficilè ſine ſubditorũ ſcandalo peccant, parte.1.pagina.343. nume.31

Prælati ſubditorum ingenijs, cur ſe accõmodant, parte.1.pagi.746.numer.4.

Prælati ſint ſapientia prædiți, p.1.p. 838.nu.11

Prælati mali ſubditis ſunt cauſa ruinæ, p.2.p.238.n.22.& pa.247.n. 19.&.p.258.n.18

Prælati cùm verbo curare poſſunt, non addant ſupplicia, p.2.pa.246. nume.15

Prælati ſint omni virtute ornati, p.2 p.252.n.33

Prælatorum munus quod ſit, p.1.p 150.nu.16.&.p.630.n.13.&p.2.p. 232.nume.5

Prælatorum quid ſit proprium, p.1. p.150.n.17

Prælatorum probitas vel improbitas quid cauſet in ſubditis, p.1.pa. 272.n.5

Prælatorum obligatio, part.1.pagin. 274.nu.10

Prælatorum doctrina, p.2.p.62.numero.20

Prælatorum quod ſit præcipuũ munus, p.1.p.832.nu.8

Prælaturam melius eſt recuſare, quã admittere, p.2.p.222.n.28

Præmium ad difficilia inuitat, pa.2. pag.353.nu.15

Præparationes ad ſanctiſsimam Trinitatem adorandam, part.1.pagi. 279.nu.26

Præparatio fiat ad Dei obſequium, p.2.p.297.nu.7

Præſumptio fugienda. p.1.p.259.numero.22

Præ-

Præſciti difficulter à peccato ſurgũt. p.2.p.369.nu.27.
Prætextatæ quondam fœminæ nobiliſsimæ exemplum. p.1.p.753. num.24.
Primates boni reipublicæ quid ferãt emolumenti.par.1.p.277. num.9.
Principes ſunt reipublicæ regula. p. 1.p.94.nu.16.
Principes & capita reipublicæ ſi ne quam, quantum damnum afferant.p.1.p.94.num.17.
Principes & prælati grauiori puniẽtur ſupplicio.p.1.p.249.nu.25. & pag.255.num.11.
Principes ſiue reges, vt appetitui ſatisfaciant, non curant ſubditorum nocumentum.par.1.pag.273.numer.8.
Principes indebiles ſequiunt.par.1.p. 256.num.15.
Principia religionis Chriſtianæ.par. 1.pag.440.nume.12.
Principio quanto magis aliquid appropinquat tanto magis participat excellentiam illius.p.1.p.516 num.28.
Probatio negatiua difficilis eſt peractu.p.1.p.644.num.17.
Probitas accidentalis vnde oriatur. p.1.p.662.num.2.
Premiſsio Dei ſub qua conditione intelligenda eſt.p.2.p.304.nu.22.
Promiſſa Dei quando nobis proderunt.p.1.p.5.nu.14.
Prophetæ non ſolum verbis ſed etiã exterioribus ſignis prophetabant p.1.p.748.nu.11.
Propoſitis bonis non fidendum. p.1. p.631.nu.26.
Propoſita ſancta in memoriam reuocanda.p.2.p.35.nu.7.
Proprietates diuinarum perſonarũ multæ ſunt.p.1.p.210.nu.25.
Proſperitates homines paulatim enecant.p.1.p.70.nu.3.
Proſperitatis tempore omnibus noti aduerſitatis verò ignoti ſumus. par.1.p.69.nu.2.
Protogenes egregius pictor quo cognouit Apellem.p.1.p.100.nu.6.
Proximus diligẽdus eſt propter Deũ p.1.p.213.nume.5.
Proximus propter quod diligendus p.2.pag.13.nu.8.
Proximum quantum quis amat.p.2 p.16.nu.15.
Prudentia & ſapientia vera.par.2.p. 368.nu.22.
Prudentiæ effectus præcipuus. ibid. num.23.
Prudentiæ definitio.part.1.pag.757. num.4.
Pſalmi quare titulis deſcribuntur. p. 1.p.788.nu.14.
Pſalmorum quis ſit author.p.1.pag. 787.num.13.
Ptolomæus Ægypti Rex ad quid ſeptuaginta interpretes conuocauit. p.1.pag.304.nu.6.
Publij Mimmi ſententia. p.2. p.14. num.9.
Pueri à primordijs in fide & bonis moribus erudiendi. p.1.p.257.nu. 17.&.pag.365.nu.22.
Pueri ab incunabulis caſtigandi.p. p.714.

pagina.714.num.26.
Pueri non ſunt inhumaniter tractãdi.p.1.p.751.nu.20.
Pulchritudo animæ non corporis deſideranda.p.1.p.474.nu.19.
Pulchritudo quibus ſit multorũ malorum cauſa.p.1.p.528.nu.26.
Purgatorium qualem ignem habet. p.2.p.471.num.26.
Purgatoriũ eſſe ineffabilis eſt veritatis.ibidem.nu.27.
Pythagoras ob quid fuit ab Athenienſibus relegatus.p.1.p.262.numer.4.
Pythagoras quomodo aliquem in diſcipulum recipiebat.p.2.p.66.numer.12.
Pythagoræ indocendo conſuetudo. p.1.p.262.nu.3.

Q.

QVicquid in communi de Eccleſia dicitur de aliqua perſona particulari debet verificari. p.1.p.437.nu.5.
Quæſtiones de qua re habendæ. p.2.p.313.nu.2.&.p.334.nu.6.
Quies animę eſt præparatio ſpiritus. p.1.p.190.nu 21.
Quies & cordis tranquillitas virtutem auget.parte.1.pagina.289.numero.28.
Quies nulla eſt in mundo.p.1.p.577 num.15.
Quies orationem iuuat,par.1.p.588. num.12.&.p.598.nu.13.
Quietem in hac vita inquirere inſanorum eſt.p.1.p.504.nu,16.

R.

RAmirus Aragoniæ Rex cuius religionis fuit.p.1.p.441.num.16.&.p.2.pag.332.num.20.
Ratio Deo reddenda ob oculos habenda eſt.parte.2.pagina.493.numer.27.
Ratio etiam de verbo otioſo reddenda.p.1.p.542.nu.32.
Ratio de omnibus reddenda eſt.p.2.pag.200,num.23,
Rationes cur hæc faciat vel cur hæc dicat non ſunt in Deo inueſtigandæ.p.1.p.276.nu.18.
Recollectio animæ ad quid neceſſaria,p.1.p.217.nume.17.
Recollectio domi laudatur.part.1.p.444.nu.25.&.p.445.nu.27.
Recurrendum eſt ad Deum tanquã ad patrem.parte.1.pagina.598.numer.12.
Redemptio quid ſignificet.p.1.pag.627.nu.4.
Redemptio vera quæ dicatur. p.1.p.664.nu.8.
Redemptionis beneficium quare iudicium appellatur.par.1.pag.665.num.11.
Reges quo apparatu excipiuntur.p.1.p.279.nu.26.
Reges facile in populum errores inducunt.p.1.p.385.nu.18.
Reges vix habent qui eis bona nuntient.p.1.p.417.nu,12.
Reges plures magiſtratus vni cõmittentes longe aberrant.p.1.p.493.num.20.

Reges qui magis diligantur à ſubditis.p.1.p.620.n.12
Regum principum & potentũ pompa, & faſtus onus eſt Babylonis, p.1.pa.16.nu.17
Regibus in Scriptura diuina taxis in diuitiarum acquiſitione imponitur,p.1.p.686.num.13
Reges & principes quid de illis ſentiant,quæ interrogaturi ſunt, par. 1.p.383.nu.15
Rex quidam vt bene gubernaret, quid faciebat.p.1.p.382.nu.9
Regula Diui Franciſci eſt quaſi funda,p.1.p.779.nu,29
Religio non ideo vituperanda, quod ex ea aliquis nequam prodierit, p.1.p.7.nu.19
Religio S.Benedicti quot habuit Reges,& Imperatores, & ſanctos,p. 1.p.445.nu.16.& p.2.pagina.332. nume.26
Religio nihilo comparatur.p.2.p.392. num.28
Religioſus vnde dicitur,p.1.p.76.numero.22
Religioſus cuius rei memor ſit futurus,p 2.p.344.nu.9
Religioſi & probi quid ſit mundus clare vident.p.1.p 16.n.17
Religioſi inuigilare debent,p.1.p.7. nume.19
Religioſi veri qui ſint dicendi.p.1.p. 48.nume.28
Religioſi quam obligati ſunt Deo, p.1.p.65.nu.21
Religioſi quã tranſituri ſunt,p.1.pa. 76.num.22
Religioſi qua puritate nitere debẽt, p.1.p.386.nu.22
Religioſi ne curent res externas,par. 1.p.445.nu.28
Religioſi olim qui vocabantur, p.1. p.781.nu.35
Religioſi ſunt tanquam ſal à ſæculo ſemoti,p.2.pa.267.nu.11
Religioſi in omnibus obedientes ſint, p.2.p.326.num.10
Religioſi ne rebus temporalibus ĩ relictis attendant,p.2.pa.340.numero.24
Religioſi voto aſtricti alacritatẽ præ ſeferant,parte.2. pagina.388. numero.18
Religioſi quid potius relicturi ſunt, p.2.pag.345.n.12
Religioſos quæ infectantur. p.1. pa. 148.nume.11
Religioſis ſors cecidit fœliciſsima,p. 1.p.786.nu.8
Religioſis retrocedere non licet,p.1. p.806.n.24
Religioſi qui condemnantur ſtupidi,ibidem,n.25
Religioſis non deerit, qui eis aſperitatem diſſuadeat,part.2.pagi.388. nume.16
Religioſis quid animaduertendum eſt,p.2.pag.388.nu.18
Religioſorum onus omnium leuiſsimum,p.1.pa.793 nu.30
Religioſos quæ faciant,p.2.pagi.330 nume.22
Religioſum eſſe Dei eſt donum,p 1. p.387.nu.25
Remedia peccati quando reuel.ta, parte

part.2.pag.438.num.22
Remiſsio peccatorum per quem nobis data, p.1.p.254.nu.9
Renunciatio rerum temporalium ad quid valdè vtilis, p.2.pagi.337.numero.15
Reprehendendus circa alicuius rei ignorantiam quis ſit, par.1.pa.95.nume.20
Reprehendendum eſt aſperè quando oportet, p.1.p.139.nu.15
Reprehenſio mitis ſit, p.1.pag.92.numer.11
Reprehenſio nimis odioſa malis, p.1.p.611.nu.17
Reprobos reſpectu prædeſtinatorũ quo amore proſequatur Deus, p.2.p.66.num.3
Reprobationis ſignum, p.2.p.219.numero.21
Reputatio propria qualis futura, p.1.p.791.num.25
Res ſpirituales faſtidire & terrenas appetere, corruptæ eſt conſcientiæ, p.1.p.36.num.25
Res ſpirituales qui cum fiducia petit, non tentat Deum, p.1.pa.42.nume.12
Res ſpirituales difficillimæ ſunt intellectu, p.1.p.103.n.15
Res mundi ne noceant quales conſiderandæ, p.2.p.148.n.2
Res quæ terminis præſcribantur, & quæ non, p.2.p.431.n.2
Res excellentiſsima quomodo explicatur, p.1.p.343.n.22
Res temporales qualiter exiguæ apparent, p.1.p.86.n.21
Res omnis naturalis habet quoddam caput & menſuram, p.1.p.804.numer.28
Res mundi citò tranſibunt, p.2.pag.149.num.5
Res temporales quare Deus difficiles inuentu fecit, p.2.pa.206.n.10.&.p.338.n.17
Res temporales cur ſanctis patribus olim non fuerint impedimento ſicut hodie nobis, p.2.p.321.n.26.& p.327.n.11
Res immobiles duæ, par.2.pag.324.nume.3
Res plerunque, quæ per hiſtoriã virtus per ſignificationem verò culpa eſt, & è contra, p.2.p.456.n.16
Res conſideratu digniſsima, p.2.pa.367.n.2
Reſpublica, quæ rectè gubernari poteſt, p.1.p.590.n.19
Reſpublica quo beneficio à Deo afficiatur, p.1.p.594.n.2
Reipublicæ Chriſtianæ quid ſit maximo nocumento, p.1.p.393.n.7
Reſpondendum eſt non temerè, p.1.p.28.nu.28
Reſpondendum eſt Dei nutui & voluntati, p.1.p.446.n.31
Reſponſio diabolo mundo & carni & tentationi danda, p.2.p.421.numero.21
Reſiſtendum eſt diabolo, p.1.p.676.num.14
Reſtitutio quibus difficilis, p.1.p.333 numer.23
Reuelatio cui fiat, parte.1.pagi.774.nume.13

Rogaturi Deũ quid ſumus, part.1.p. 606.num.3
Romani qui honeſtabant viros fortes ac ſapientes. parte. 2. pagi.80. nume.24
Romano imperatori terminos imperij propaganti quid conceſſum.p. 1.pag.803.num.26
Romanorum altercatio. par.1.p.203 nume.4
Romanorum in triumphis conſuetudo,p.1.p.423.nume.28
Romaà Gallis capta.par.2.pag.392. nume.29

S.

SAcerdos polleat ſanctitate, par.2. p.257,num.14
Sacerdos in ſacris literis ſæpe non dicit ordinem,p.2.p.31.nu.25
Sacerdos licet pauper venerandus.p. 2.p.239.num.26
Sacerdos bonus quantam habeat virtutem,p.1.p.636.nume.31
Sacerdotes qui frequenter cõmunicãt,quid præ cæteris habent lucri p.1.p.307.nume.13
Sacerdotes licet mali honorandi.p. 2.p.240.num.28
Sacerdotes angelos puritate ſuperãt p.1.p.330.num.15
Sacerdotes qua teneantur obligatione,p.1.p.331.num.18
Sacerdotes exemplo ſint caſtitatis. p.1.p.386.nu.22
Sacerdotes quantam habeant poteſtatem.p.1.p.410.num.23
Sacerdotes nouæ legis quam alieni debent eſſe à rerum cupiditate.p. 2.p.70.nume.15
Sacerdotes boni mundum reſtaurãt mali vero deperdunt.par.1.pagi. 634.num.25
Sacerdotes, quibus ad reſiſtendum vitijs non eſt virtus ſacerdotio indigni ſunt,p.2.p.71,num.18
Sacerdotum auctoritas vſq; in finẽ mundi perdurabit,par.1.pag.330. nume.14
Sacerdotibus doctrina ſaluberrima p.1.p.245.num.17
Sacerdotibus odoribus vti nec veſtibus coloratis licet.par.2.pagi.71, num.20
Sacrificium quod ſit gratum Deo. p.1.pa.704,nu.33
Sadai Dei nomen eſt.part.2.p.396. nume.3
Sal nunquam tædium generat, p.2. p.241.num.1
Sal ſignum fœderis,part,2.pag.265. nume.6
Salis proprietates,p.2.p.232.num.6. &,pag.242.num.3
Salis ſpecies duplex.par.2,pag.242. nume.4
Saltationes Deo exoſæ, p.1.pa.614. nume.26
Saltationes dãna multa pariũt.ibid.
Saltatricis cuiuſdam ſupplicium.ibidem.nume.27
Salomon vnde aurum aſportabatur, p.2.p.406.nume.4
Salus animæ non concite exquirenda.p.2.pa.399,nu.24

Salus noſtra à quo præcipue dependeat, p.2.p.426,num.8
Saluantur pauci, p.1.p.520,n.2, &, p.2,p.355,nume.20
Salutandi modus, parte.1. pagi.430. nume.21
Salutatione præuenire debemus, p.1.pa.430,nu.19
Sanctus nihil ſe feciſſe putat in obſequium Dei, & ſi multa fecerit, p.1 p.628.num.7
Sancti minime his mundi rebus ſaturantur, p.1,pa.423,num.21
Sancti cur perſecutiones optabant, p.1,p.503,num.12
Sancti non incarnationem verbi ſed eius acceleratione̅ meruerunt, p.1.p.546,nu.44
Sanctus non eſt alteri æqualis in gloria & claritate, p.1.p.376,nume.4
Sanctus idem eſt ac miſericors, p.1,p.548,nu.5, &, p.2,pa.45,n.5
Sancti quomodo Deum in cœlo collaudant, p.1,p.642.num.11
Sancti non conſtituunt chorum angelorum, p.2,pa.353,nu.15
Sandalia non ſunt proprie calciamẽta, p.2,p.70,nu.16
Sanguis eſt ſedes animæ, p.1.pa.286. nume.18
Sanguis quare à Deo in leuitico nõ bibi præcipitur, cum in Euangelio concedatur ibid.
Sanguis in lege veteri quare prohibitus, p.1,p.310.nume.24
Sanguis Chriſti quam habet ſuffi cientiam, p.2,p.309,nu.16
Sapere alieno debemus periculo, p.1.pagin.355.nu.26
Sapiens quos habeat oculos, par.1.p.396.nume.5
Sapientes multi cum multas de Deo nouerint veritates, curtam peperam viuunt, p.2 p.376,nu.16
Sapientes ad quid in mundo neceſſarij, p.1.p.456,nume.27
Sapientes dictum putant, p.1.p.642 nume.12
Sapientium & inſipientium diſcrimen, p.1,p.508.nume.5
Sapientia ſuperborum quæ ſit confuſio, p.2.p.67.nume.8
Sapientia ex quibus virtutibus oriatur. p.1.p.758.num.6
Sapientia in quibus magis appareat, p.1.p.655,num.16
Sapientia vnde & quid connotet. ibidem.num.7
Sapientiæ genus duplex, p.1.p.758. nume.8
Sapientia ſine probitate plus obeſt quam prodeſt. p.1.p.798.nume.11
Sapientiæ donum quid præſuppo nit, p.1.p.440.nume.12
Sapientia Dei in quo maxime manifeſtatur, p.2.p.55.num.1
Saræ nomen à Deo mutatum, p.2.p. 139.num.4
Saulis inobedientiæ cur memor eſt Samuel. p.1.p.631.num.18
Scandalum nulli dandum, p.1,p.348 nume.7
Scandalum concionatorum perniciоſiſsimum, p.2, pag.220.num.22
Scandalum grande malum, par.1.pa. 744,nume.35

Scandalum qui dederit, grauiſsimè punietur, p.1.p.752.nu.22
Scientia non ad Dei gloriam, ſed ad inanẽ oſtentationẽ acquiſita multos inducit errores, p.1.p.791.n.24
Scientia cui fundamento niti debet, p.1.p.798.nu.10
Scientia non repugnat peccato, p.1. p.728.nu.27
Scientia ſine virtute nõ prodeſt, p.2. p.236.nu.18 &.p.256.nu.11
Scientia ſine charitate vana eſt, p.2. p. 245.nu.12.& p.247.nu.19, &pag. 254.nu.6
Scientia quæ nobis maximè neceſſaria, p.1.p.559 nu.15
Scientia quo dilucidatur, p.2. p. 376. num.16
Sciendi appetitus immoderatus diabolica eſt tentatio, p.1.p.776.n.21
Scipionis Africani temperantia, p.1 p.724.nu.17
Scythæ mores extraneos non admittebant, p.2.p.71.nu.20
Scriptura ſacra quare verba iterat, p. 1.p.84.nu.14
Scriptura diuina, quãdo aliquod myſterium verbis explicare nequit, qua phraſi vtatur, p.1.p.194.nu.5.
Scriptura, quando fidem iuſtificationem noſtram eſſe dicit, quomodo intelligatur, p.1.p.200. nu.25
Scriptura diuina duo habet canalia, p.1.p.808.nu.5
Scripturarum inſtrumenta vnde prouenerunt, p.1.p.617.nu.2
S. Sebaſtianus martyr quo amore ſagittas pertulit, p.2.p.192.nu.24
Secretum non detegendum, p.1.pag. 64.nu.37.&.p.448.nu.4
Securus in mundo nemo, p.1.p.147. num.9
Securitatem nemo ſibi promittat, p. 1.p.520.nu.4
Sæculares eccleſiaſticorum peccatis propria cõtegũt, p.1.p.387.nu.27.
Sedechiæ ſignificatio, p.1.p.397.numero.19
Senes ſalutandi & venerandi ſunt, p. 1.p.430.nu.19
Senes recuperare debent in ſenectute, quod in iuuentute perdiderũt, p.1.p.712.nu.21
Senes diligentius diabolus infectatur, ibidem.
Senes ſint exemplo iunioribus, ibidem, num.22
Senes maiori ſunt in culpa, ſi improbi quam iuuenes, part.2.p.335.numer.8
Senes auari, p.1.p.685.nu.9
Seneca quos iuuenes & virgines ad virtutem exoptabat, p.1.p.816.numero.21
Senſus circa Euchariſtiã debent eſſe tanquam mortui, p.1.p 315.nu.5
Senſus cuſtodia iuſtitiam ſeruat, p.1 p.444.nu.25
Senſus corporis quinq;, totidemque animæ.p.2.p.359.nu.31
Sententia philoſophorum probatiſſima, p.1.p.403.nu.1
Sententia egregia Senecæ, p.1.pagi. 814.num.23
Sẽtire debemus de nobis humiliter, par.2.pag.183.num.25

Sequi-

Sequi Christum magnum est solamen Christianorũ,p.2.p.89.n.27
Sequi Christum omnibus permissum.p.2.p.91.num.3
Sequendus est Christus & quomodo.p.2.p.322.n.29. &.p.339.n.17
Sequi Christum per amorem debemus,p.2.p.133.nume.14
Sequi Christum,cæli hæredes nos facit.p.2,p.81,num.3
Sequi Christum quomodo possumus.p.2,p.1.17,nu.22
Seraph significatio,par.1,p.727,numer.26
Sermo index cordis,par.1,p.452.numero.15
Sermo Dei cur alios mollefaciat, alios verò obduret,parte.1. pagin. 789.num.19
Sermo prudens,mitis,& suauis iram comprimit,p.1,p.792,nume.28
Serpens à Moyse electus,cuius typũ gessit,p.1,pa.112,nu.13
Seruiendum est Deo,p.1,pa.270.nu. 26,&,p.628,nu.7
Seruiendum est Deo fidelissimè & affectu animi,par.1,p.495,nume. 25,&,p.2,pa.458,nume.23
Seruire Deo & mundo non possumus,p.2,p.326,num.9,&, pa.342, nume.3
Seruite Deo cũ solicitudine prædestinationis signũ,p.1.pa.426,nu.9
Seruienti Deo omnia in bonum redundant.p.1.p.406.nu.10
Seruienti Deo quæ conditiones insint.p.2.p.134,num.16
Serui Dei quibus in rebus probãtur, p.1,p.613.num.24
Serui Dei pauciſsimi sunt respectu ministrorũ diaboli,p.2,p,86,n.18
Serui Dei magnam in laboribus consolationem habent,parte.2.p.188. nume.12
Seruos Dei esse ne nos pudeat, p.1. p.71.nume.2
Seruos Dei esse & vocari,honorificẽtissimum,p.2,p.228.num.29
S.Seuerinus Archiepiscopus Coloniæ,cur detentus in purgatorio, p.1.p.319.nu.16
Silentium est ornatus mulierum,p. 1.p.356,num.29
Silentium virtus insignis,p.3.p.508. num.3.&.p.830.nume.2
Silere oportet, parte.1.pagi.555.numero.25
Simoniaci quem imitentur, part.1. p.196.num.11
Simonides philosophus rogatꝰ quid de Deo respondit,parte.1.pa.243. numer.8
Sobrietas hominem diuinæ contemplationi disponit,p.2.p.174,n.25
Societas bona prodest,p.2.pa.46.numero 9
Socrates ob quid fuit capite plexus, p.1.pa.262.nu.4
Socratis patientia.parte.1.pagi.484. nume.19
Socrates diuitias parui pendit.p.2.p. 320.nume.22
Socrates Platoni de eius vita roganti. quid respondit,p.2.p.476.nu.6
Sol super omnes creaturas Deũ manifestat.p.1.pa.244.nu.11

Sol in quo prius calorem mittat, p.1. p.431.nu.23
Sol est tanquam terræ maritus, p.1.p. 436.nu.11.1
Solicitudo in seruitio Dei habenda, p.1.p.449.nu.6.
Solicitudo nimia circa res temporales spiritum perturbat, par.1. pag. 541.num.28
Solitudo ad quid quærenda, par.1.p. 832.num.7
Somnus vnde causetur, par.2.p. 358. num.30
Sors respectu nostri dicitur, non autē respectu Dei, p.1.p.785.nu.6
Sortes nullum respectum habent, p. 1.p.595.nu.3
Species numeros imitātur, p.2. pag. 278.num.11
Speculum crystallinū quomodo ignem producit, p.1.p.755.num.30
Spes in Deo sita facilè terrena despicit, p.1.p.73.nu.13
Spes vnica quæ sit, parte.1.pag. 580 numero.20
Spes quo maior eo fortior, p.1. pagi. 819.nu.2
Spes vsque ad honorem ducit, p.1.p. 374.num.4
Spes virtutem præbet ad labores tolerandos, p.1.p.840.nu.2
Spes est gloria animæ & corporis, ibidem.nu.3
Spes sit nobis in Deo, part.2. pagina 192.num.22
Spes gloriæ conseruat operantem in opere, p.2.p.408.nu.10
Spiritus sanctus cur vento assimiletur, parte.1.pagina.102.nu.12
Spiritus sanctus cur digitus vocatur, p.1.p.149.num.14
Spiritus sanctus Apostolos fortiores effecit, p.1.p.165.nu.3
Spiritus sanctus inuisibilis quotidie descendit, p.1.p.166.nu.6
Spiritus sanctus amor est, ibidem, numero.7
Spiritus sanctus quare linguis ignitis apparuit, p.1.p.183.num.29. & p.190.nu.20
Spiritus sanctus vbicumque mittendus dicitur, fit mentio Patris & Filij, p.1.p.184.num.2
Spiritus sanctus quæ fuit præcipua causa, vt mitteretur, p.1.p.201. numero.26
Spiritus sanctus fluuius aquæ viuæ, p.1.p.209.num.22
Spiritus sanctus à quo procedat, p.1. p.210.nu.23
Spiritus sanctus ad quid in discipulos descendit, p.1.p.222.nu.11
Spiritus sanctus vbi est, non potest non apparere, p.1.p.426.nu.9
Spiritus sanctus quomodo sit in Eucharistia, p.1.p.282.nu.6
Spiritus sanctus, est spiritus vitalis animæ, p.1.p.223.nu.15
Spiritus sanctus cur dicitur communicatio, p.1.p.253.nu.5
Spiritus sanctus cur per prophetas loqui dicitur, p.1. p.342. nu.19
Spiritus sancti in Ecclesiam militantem descensus fuit vtilior quam Christi Domini in triumphantē ascensus, p.1.p.164.num.2

Spiritus

Spiritus ſancti cognitio omniũ ſcientiarum certiſsima, par.1.p.185. numero.3
Spiritus ſanctus Chriſtum diligenti, & eius mandata cuſtodienti cur promittitur, cum ſine illo neutrũ fieri poſsit, ibidem, num.4
Spiritus ſancti effectus, p.1, p.253.numero.6
Spiritus aliquas imperfectiones patitur, ne in maiora pericula prolabatur. p.1.p.721.nu.8
Spiritus etiam pro vento accipitur, p.1.p.844.nu.15
Spiritus qua via impetratur, p.2. p. 81.nu.4
Spiritus quo reficitur, p.2.p. 93. numero.10
Spiritus aliquando accipitur pro cogitatione, p.1. p.123. nu.3
Spiritualibus eſt claſsis & quidã ordo, ſicut in naturalibus. p.1.p.804. numer.28
Sponſus cur tam tenere diligat ſponſam. p.2.p.384.nu.4
Status electio quomodo ab hominibus facienda, p.1 p.32.nu.12
Status diuerſorum hominum deſcribuntur, p.1.p.77.nu.24
Status iuſtorum ſublimis, p.1.p.406. numer.11
Stellæ quare die non apparent, p.1. p.279.nu.27
Stellæ quomodo meridie videri queant, ibidem.
Sterilitas ſanctę Elizabeth, & aliarũ ſanctarum mulierum nõ fuit ſine myſterio, p.1.p.349.nu.9
Studioſi quare aliquid apparere nolint. p.1.p.110.nu.8
Stultus in terrenis occupat intellectum, p.1.p.796.nu.5
Subditi quam erga ſuperiores fidem ſunt habituri, p.1.p.271. nu.3
Subditi quo ad obediendũ maximè moueantur, p.1.p.272. nu.4
Subditorum bonũ vel malum à quo ſæpè dependet, ibidem, nu.5
Subditis quæ doctrina ſit vtilior. p.1. p.150.nu.17
Subſtantia in ſcriptura aliquando ſumitur pro fundamento, p.1.p. 669 nu.23.&.p.668.nu.22
Sufferre nos inuicem debemus. p.1. pag.408.nu.17
Suffragia defunctis vtiliſsima, p.2.p. 481.nu. 23
Suffragia pro mortuis cur fiãt ab Eccleſia, p.2.p.470.nu.25
Sumptus ſuperflui euitandi. par.1.p. 293.nu.6
Superbire ne quis poſsit, p.1.pa.423. numer.28
Superbire de bonis operibus quid cauſet, p.1.p.260.nu.26
Superbia grande malum, ibidem, numero.25
Superbia è dignitate dimanans quomodo curatur, p.1.p.397.nu.17
Superbia cuius ſit dux. p.1.p.736. numero.12
Superbia ſcopulus periculoſiſsimus, p.1.p.745.n.1
Superbia ad tyrannides exercendas homines commouet, parte.1. pagina, 827.nu.27

Superbiæ & humilitatis effectus, p. 1. p. 36. num. 24
Superbus quid ęgrè ferat, p. 1. pa. 27. nume. 26
Superbus quicquid facit, sibi refert, p. 1. p. 259. num. 24
Superbus non se cognoscit, p. 1. pag. 260. nume. 26
Superbus captiuus & seruus est, p. 1. p. 503. nume. 14
Superbus quo humiliatur, p. 2. p. 101 nume. 28
Superbus in semetipso suæ elationis medelam habet, parte. 1. pag. 800. nume. 16
Superbus omnia parui pendit, p. 1. p. 707. nume. 5
Superbus quo nomine dignus, p. 2. p. 334. num. 6
Superbi sunt venti diuites, p. 1. pagi. 845. num. 16
Superflua amputanda, parte, 1. pagi. 542. nume. 33
Supplicia corporis facilia, animæ verò grauissima, p. 1. p. 81. nu. 7
Suspicio est amicitiæ venenū, p. 2. p. 18. num. 22
Sydera propter homines creata sunt non è conuerso, parte. 1. pagi. 159. nume. 15
Synceritas animæ commendatur. p. 1. p. 725. num. 18

T.

TAlēta quæ sint nobis à Deo concessa. p. 2. p. 198. nume. 16
Temperantiæ diffinitio, p. 1. pa. 757. nume. 5
Templa colenda, parte. 1. pagin. 352. nume. 16
Tempus legis gratiæ cur plenitudo appellatur, parte. 1. pagina. 49. numero 2
Tempus lapsum difficilè reuocatur, p. 1. p. 450. num. 8
Tempus cum maxima consideratione consumendum, ibidem.
Tempus non conterendum frustrà, p. 2. p. 209. num. 21
Tempus quo Deus nobis beneficia confert, numerat. parte. 2. pagina. 210. nume. 23
Tempus in quo consumendum, p. 2. p. 283. num. 25
Tentati ad quod confugient, p. 1. pa. 680. nume. 27
Tentationes nunquam deerunt, p. 1. p. 67. num. 25
Tentationi ne succumbas, quid prosit, p. 1. p. 643. num. 16
Tepiditas in Dei seruitio fugienda, p. 1. p. 524. num. 15
Terminus quid sit, p. 1. pa. 128. nu. 10
Terra pro nihilo reputanda, p. 1. pa. 499. num. 2
Terra nostra quæ sit, p. 1. pa. 642. numero. 12
Testimonium falsum contra proximos inducere grauissimū est peccatum. p. 1. p. 509. nu. 6
Thau quid, p. 2. p. 149. num. 3
Thau vltimum Hebræorum clémentum, p. 2. p. 223. nu. 2
Thebanus quomodo ædificauit vrbem Thebas, p. 2. pa. 23. nu. 2
Themistocles Philosophꝰ inter Græcos

cos celebratiſsimus, p.1.p.339.numero.8
Themiſtocles quod Athenienſibus conſilium dedit, p.2.p.311.nu,2
Theodoſius Imperator fuit natione Hiſpanus, p.1.p.351.n.15
Theodoſius Imperator â ſancto Ambroſio ob quid correptus, ibidem.
Theologia ſpeculatiua myſticæ cõiungenda, p.2.p.255.num.9
Theologiæ duplex genus, p.2.pagi.254.num.5
Theſaurus gloriæ, p.2.pagina.401.nume.25
Tigris fluuius, rapidiſsimus, p.2.pa.467.num.15
Timemus ſæpè, quæ non timenda ſunt, p.1.p.726.nume.21
Timentibus Deum eſca cæleſtis datur, p.1.pa.295.nu.12
Timor Domini eſt ſapientiæ theſaurus, p.1.p.1.num.2
Timor Domini vnde proueniat, p.1.p.2.num.3
Timor eſt quoddam donum diuinum. p.1.p.46.num.24
Timor Dei cuius rei ſit indicium, p.1.p.47.num.25
Timor humanus eſt aliquibus impedimento virtutis, parte.1. pagina.71.num.2
Timorem Dei vt haberemus quid ſufficeret, p.2.p.58.num.8
Timor mortis & inferni ad quid, p.2.pag.88.num.23
Timor de quo habendus, p.1.p.651.nume.4
Timor quis Angelis dominatur, p.2.p.237.nume.20
Timor animæ alo, p.2.p.383.nu.3
Timor Dei nobis neceſſarius, p.2.p.385.num.8
Timor eſt tanquam ſenſuum ianitor, p.2.p.386.num.10
Timor illuſtres facit homines ibidẽ.nume.11
Timoris ſanctorum cauſa, p.2.pagi.491.nume.19
Tituli magnam præſeferunt vanitatem, p.1.p.132.num.23
Tonitrua quæ animalia perturbent, p.1.p.475.num.23
Tranſgreſſores legis gratiæ grauius quam legis ſcripturæ punientur, p.1.p.384.num.16
Tranſlatio Rabbinorum à Chaldaica non diſcrepat, parte.1.pagina.307.nume.13
Tria difficillima cognitu, p.1.pagi.277.num.20
Tribulationes à Deo mittuntur, p.1.p.71.nume.7
Tribulationes externæ medentur internis, p.1.p.401.nu.30
Tribulationes quid in ſe habent, vt ad beatitudinem diſponant, p.1.p.502.nu.9
Tribulatio maxima iuſtis mundi cõtemptum generat. par.2. pag.145.nume.22
Tribunalia cur olim in portis ciuitatum collocabantur, p.1.pagin.473 nume.3
Trinitas in quo magis repræſentatur, p.1.p.244.nume.10
Trinitatis myſterium non probatur

ratione aliqua, ſed ſuadetur. pa.1. pag.265.nu.12.&.pagi.266.num. 15.&.pag.277.num.21
Trinitatis myſterium multis ſacræ ſcripturæ locis affirmatur. p.1.pa. 266.num.16
Trinitatis myſterium excedit intellectum.p.1 p.277.num.20
Triſtitia ſancta vnde.p.1. pa. 839.numero.28
Triſtitia ſancta conſumit peccatum, p.2.p.464.num.7
Tygridis erga hominem odium.p.1. p.782.num.39
Tyranni coronas martyribus fabricabant,p.2.p.129.num.3

V.

VAcuum quid dicatur,p.2.p.417 numer.7
Valor operum vnde.p.2.pa.216.numer.11
Venetiarum conſuetudo,p. 1.p.251. nume.32
Vendere rem ſacram grauiſsimũ crimen,p.1.p.746.num.5
Venditio duplex hominis,p.1.pag. 662.num.8
Ventertanquam idòlum.p.2. p.458. nume.21
Venti quare in montibus valdè ſublimibus non flant.par.1.pagi.372. num.12
Venus quare nuda pingebatur, p.1. p.475.num.2
Verbum ſolùm carnem aſſumpſit, p.1.p.30.num.6
Verbum diuinum vnde ſponſus & ſponſa dicitur.part.2.pag.366.numer.16
Verbum diuinum per vnionem hypoſtaticam ſub ſpeciebus panis & vini manet.p.1.pag.282.nu.6
Verbum Dei audire,& ei non obtẽperare non audire eſt,part.1. pag. 525.num.18
Verbum Dei quem ſauciet, p. 2.pa. 59.num.11
Verbum Dei etiam à ſapientibus audiendum,ibidem.
Verbum Dei pauci capiunt.p.2.pa. 66.num.4
Verbum Dei ignitum, par.1. pagin. 193.num.2
Verbum Dei non contemnendum, p.1.p.656.num.20
Verba diuina ſagittæ vocantur, p.2. p.168.nu.9
Verba qualia habenda,p.2.pag.478 nume.33
Verborum geminatio emphaſim habet apud Hebræos,p.2.p.494.numer.8
Verborum inculcatio amorem aliquando denotat,p.1.p.161.nu.20
Veritas diuina omni alia veritate certior.p.1.p.262.num.3
Veritas cur taceatur.p.1.pag.832.numer.9
Veritas cur dura nobis.p.2. pag.331. nume.25
Veritates pauciores quis nouerit.p. 1.p.382.num.9
Veritatesloqui ex quo dimanet,p. 1.p.617.num.3

Vespasianus cur beneficium reuocauit.p.2.p.71.nume.20
Vespasiani Imperatoris insignia,p.2.p.271.nu.23
Vestium inuentiones quantum Rei publicæ,noceant,p.2.p.71.nu.20
Via duplex ad misericordiam ,p.2.p.426.num.8
Via cæli arcta est, inferni verò ampla,p.2.p.355.n.20
Vicini boni non parui sunt commodi,p.1.p.339.nu.8
Victoria omnis à Deo est.p.2.p.152.num.3
Victoria quibus præcipuis armis cõparetur.p.2.pa.153.nu.15
Victoriam de diabolo reportare conemur.p.1.p.676.nu.15
Victus ab altero erogatus ad seruiendum ei obligatur,p.1.p.328.nu.8
Viduis quis numerus congruit, p.2.p.363.nume.7
Vigilandum est nobis,p.2.p.382.nu 32.&.p,86.nu.17
Vincentius martyr,splendor & Hispaniæ decus,p.2.p.129.nu.2
Vincentius martyr quos habuerit historiographos,ibidem.
Vinum ex se non est illicitum, p.2.p.394.nu.3
Vipera morsui ab ipsa facto medetur,p.2.p.464.nu.7
Vir maiorem vim habet quam mulier contra vitia,p.2,pa.366.nu.16
Vir spiritualis tanquam medicus habendus,ibidem,nu.17
Vir vnde dicitur,parte.1,pagina.63.nume.13
Viri Christiani munus,parte.1,pag.771.num.6
Virgines custodiendæ,part.1.pagin.24.num.17
Virgines clausura ipsa commendat,p.1.p.25.nu.19
Virgines ne sint amorosæ,pa.1.pag.816.nu.29
Virginis exemplar & imago. p.1.p.33.num.15
Virgininesne vagentur,p.1.p.444.mer.25
Virginitas vt seruetur,quid requiratur,p.2.p.52.nu.26
Virginitas Deo placet,p.1,p.800.numer.15.&,p.2.p.372,num.3
Virginitas quanti sit apud Deum,p.2.p,362,num.5
Virginitas difficilis,parte.2,pag.363 num.8
Virginitatis status perfectior omnibus,p.2,p.363.num.7
Virginitas magis est angelica quam humana,ibidem.num.9
Virginitas fuit primus redẽptionis fructus.p.2.p.373.num.15
Virginitas quando facta,p.2.p.389.nume.20.
Virginitas etiam apud antiquos fuit æstimabilis.p.2.p.392.nu.29
Virginitatis excellentia.par.1.pa.56 num.22
Virginitas est cognata angelorum. p.1.p.644.nu.18
Virtus à pueritia incipienda,p.2.pa.413.num.24.&.p.1.p.830.nu.2
Virtus quo signo cognoscitur.p.2.p.429.num.18

Virtutis conditio, parte. 2. pagi. 431. nume. 2
Virtus, si cum vitijs conferatur, appa ret illustrior, p. 1. p. 7. nu. 19
Virtus exterior interiori correspon deat. p. 1. p. 3. nu. 14
Virtutes aliquid occultant, ne hypo critæ appareant. p. 1. pagi. 110. nu mero. 8
Virtus primò difficilis, posteà verò suauis, par. 1. p. 131. nume. 20. &. p. 170. num. 20
Virtus à pueritia melius inchoatur. p. 1. p. 346. nu. 29
Virtus in quo magis eluceſcat, p. 1. p. 655. num. 19
Virtutes sine occasione peractę Deo gratissimæ. p. 1. p. 651. nu. 5
Virtutum duplex genus. p. 1. p. 757. nume. 4
Virtus ab adoleſcentia cœpta gratis sima Deo. p. 1. p. 787. nu. 10
Virtus vna sine altera parũ prodeſt, p. 1. p. 681. num. 30
Virtus ab Epicuro commendatur. p. 1. p. 823. num. 13
Virtus amabilis. p. 2. p. 136. nu. 22
Virtus quælibet ad quod inclinat, p. 2. p. 172. num. 21
Virtus primo amara, poſtea dulcis, p. 2. p. 231. num. 3
Virtus omnis difficilis, parte. 2. pag. 365. num. 8
Virtutes quæ inter ſe pugnare vidẽ tur, difficilè cognoſcuntur. p. 2. p. 383. num. 2
Virtutes quæ magis meritoriæ. par. 2 p. 388. num. 17
Virtutes omnes abſq; charitate ina nes. p. 2. p. 376. num. 15
Virtuoſus vnde. p. 2. p. 94. num. 11
Virtus in pueritia tenacius quam in ſenectute adhæret, par. 1. pag. 365. num. 22
Virtus celanda, p. 1. p. 454. nu. 22
Virtus & vitium cuius ſint qualita tis. p. 1. p. 704. num. 31
Viſio diuina totam animam implet, p. 2. p. 409. num. 12
Viſitationibus hodiernis de proxi morum honore agitur. p. 1. p. 463. nume. 18
Vita delicioſa belluina potius quam humana. p. 1. p. 73. nu. 26
Vita æterna quo comparatur, p. 1 p. 200. nume. 24
Vita præſens ad quid nobis conceſ ſa. p. 1. p. 294. nu. 8
Vita præſens emporium quoddam eſt. p. 1. p. 294. num. 8
Vita ſine nota degenda, par. 1. p. 415. nume. 5
Vita agricolæ cur ſecurior quam no bilium. p. 1. p. 515. num. 25
Vita contemplatiua & actiua vtra earũ maioris ſit meriti, p. 1. pa. 555. nume. 27
Vita corporalis pro inimicorum ſa lute exponenda, p. 2. p. 9. nume. 25
Vita actiua cum debita vtilitate abſ que contemplatiua non conſeruatur. p. 1. p. 568. num. 29
Vita noſtra eſt tanquam quędam na uigatio. p. 1. p. 744. nume. 1.
Vita ſtudioſorum beatiſsima. pa. 1. p. 793. num. 31

Vita æterna in manu noſtra ſita eſt, p.2.p.86.num.18
Vita iuſtorum quæ ſit,p,1. pag.829. nume.32
Vita hęc breuis,p.2.p.181.n.20.&p. 209.n.21.&.p.307.n.10
Vita humana quæ ſit,parte.2. pagi. 291.nu.20
Vita præſens nox eſt,parte.2.pagin. 366.num.18
Vita noſtra multis rebus comparatur,p.2.p.457.n.18
Vitam malam ſępè mors peſsima ſequitur,p.2.p.460.n.29
Vita animæ in quo conſiſtat, p.2. p. 451.num.2
Vita qualis agenda,parte.2. pag.461 nume.32
Vita noſtra prolixa mors, p.2.pagi. 476.num.7
Vita hominis bellum,p.2. pag.487. nume.7
Vitæ præſentis leuamen, par.2.pag. 468.num.17
Vitæ æternæ quid ſit opus,p.1.pag. 214.num.8
Vitæ humanæ poſt peccatum cenſus,p.1.p. 285
Vitam angelicam quis agat, par.1.p. 344.num.24
Vitæ ſtudioſæ difficultates ne terreant,p.1.p,461.nu.13
Vitæ noſtræ exemplar quod ſit,p.2. p.13.n.8
Vita ſanctorum in quo magis conſiſtat,p.2.p.435.nu.14
Vitium primò facile,poſteà verò difficile,p.1.p.131.num.20
Vitium eſt contra rationem hominis.p.1.p.437.num.3
Vita noſtra non aliena conſideranda,p.2.p.194.nu.4
Vitiorum inuentores maximo ſupplicio digni, virtutum verò præmio,p.1.p.407.num.13
Vitia cruces ſunt crudeliſsimæ, p.2. p.106.num.20
Vitijs cum virtutibus reſiſtendum, p.2.p.290.num.16
Viuere quietè quis poſsit, p.1.p.71. nume.8
Viuendum eſt ingenti cura, p.2.pa. 307.num.10
Viuendum eſt ſapienter, moriendũ verò ſanctè,p.2,p.371.nu.31
Viuamus in Dei ſeruitio cur tam remiſsè.p.2.p.176.num.3
Viuimus acſi nunquam morituri,p. 2.p.354.num.18
Vocati ad quid ſint vocati,p.2.pagi. 353.num.14
Vocatio efficax corda mollificat,p. 1.p.470.num.5
Vocationi Dei reſpondendum, p.2. p.79.num.23
Vocatio Dei multiplex,p.1.pa.689. nume.21
Vocationi Dei non immorandum, p.1.p.699.num.17
Vocationi Dei quare non reſpondemus,p.1.pa.677.num.18
Vocationi ſtandũ eſt, p.2. p.96.n.18
Vocationi primę Dei reſpondendũ, p.2.p.445.num.15
Voluntas efficax auxilium Dei conſequitur,p.1.p.285.num.14

Voluntas diuerſa in Deo ac in homine, p.1, p.595.nu.4
Voluntas noſtra ex ſe cæca. par.1.p.595.nu.5. & pag.796.nu.4
Voluntas angelica quam ſit efficax. p.1.p.777.nu.13
Voluntas humana cur bonum vel malum facile dimittat.p.1.p.737.nume.13
Voluntas efficax opere complet omnia.p.1.p.774.num.14
Voluntas Dei reliqua eius attributa gubernat.p.1.pa.774.nu.14
Voluntas quantum inflammatur.p.1.p.775.num.18
Voluntas non eſt mentis oculus. p.1 p.796.num.6
Voluntas cur hebes & inanis, p.1.p.797.num.7
Voluntas noſtra quando potentior. p.1.p.835.nu.16
Voluntas non libere dimittenda.p.2.p.299.n.14
Voluntas Dei licet occulta non tamen iniuſta.p.1.p.12.nume.5
Voluntas eſt animæ cor, p.2. p.178. nume.10
Voluntas nunquam otioſa. par.2.p.412.num.21
Voluntas propria eſt inferni via,pa.2.p.93.num.8
Voluntas propria malorum origo. p.2.p.495.num.14
Voluntas in quo occupanda, p.2.pa.422.nume.24
Voluntas noſtra niſi à Deo excitetur nihil poteſt.p.2.p.85. num.3
Voluntatis ſcopus & finis.par. 2.pa.487.nume.8
Voluntatis paſsiones quæ ſint. p.2. p.487.num.9
Voluntas iubet intellectui ad accipiendas catholicas veritates.par.2 p.488.num.11
Voluntas amore ornata tenet captiuũ intellectum. p.2.p.488.nu.12
Voluntas noſtra ſoli Deo tribuenda p.1.p.206.nu.13
Volupia Gentilium Dea. p.1.p.554 nume.24
Volupia voluptatis Dea.ibidem.
Voluptates non efficiunt homines beatos,p.1.p.77.num.26
Votum & iuramentum ſingulare remedium contra peccatum.p.1.pa.54.nume.17
Vouere aliquid Diabolo peſsimus mos & vſitatiſsimus.par.1.p.199. nume.20
Vouere aliquid diabolo ex corde peccatum eſt mortale.ibidem.
Vox proprij paſtoris audienda,p.1. p.238.num.12
Vltores iniuriarum iuſtitia Dei expectat,p.1.p.251.nu.30
Vnicornis quo domatur. p.1.p.659. nume.28
Vnitas perfectionem parit, deſtructionem vero diuerſitas. par.1.p.243.num.7
Vnitas quid efficit.p.2.p.46.num.9
Vrbanitas in Euangelio non prohibetur.p.2.p.54.num.32
Vſus bonorum temporalium *non* abſque ratione habendus, p.1.pa.198.num.17

Vtilitas nostra & honor vnde, p.2. pag.82.num.5
Vulnera Christi sunt velut ora homines vocantia, p.1.pa.677.nu.16
Vulpeculæ cuiusdam mors, p.2.pa. 356.num.22
Vxor maritum sibi præferat, p.1.pa. 23.num.13
Vxor bona sæpè maritum ad virtutem allicit, p.1.p.348.nu.4

Z.

ZAida vxor Regis Alfonsi sexti, p.1.p.14.nu.16
Zelus dimouendi peccatores à vitijs habendus, par.1. pagina.440.numer.9
Zelus Angelorum erga animas, p.1. p.755.num.32
Zelus prædicatoris, p.2.p. 249.n.24
Zenon Philosophus quid de suarū diuitiarum iactura sensit, p.2.pag. 319.num.21
Zeuxis quam ad viuum vuas depinxit. part.2. pagina. 299. nume.13. &. pag.364.numer.10. &. pagina. 396.num.6

FINIS.

BIBLIOTECA PROVINCIAL Y REGISTRO DE LA PROPIEDAD INTELECTUAL
PALENCIA

SALMANTICAE,
Excudebat Joannes Ferdinandus.
M. D. LXXXV.

1 74
1165 (I-II)